AZƏRBAYCANCA-LƏZGİCƏ LÜĞƏT

АЗЕРБАЙЖАН ЧIАЛАННИ ЛЕЗГИ ЧIАЛАН ГАФАРГАН

«Samur» Ləzgi Milli Mərkəzinin
dəstəyi ilə nəşr edilmiş bu kitab
Qusar şəhərinin tanınmış ziyalısı
Yaqubxan Cavadovun xatirəsinə
həsr olunmuşdur.

AZƏRBAYCANCA-LƏZGİCƏ LÜĞƏT

Tərtibçilər: S.Q.Kərimova
və M.N.Məlikməmmədov

Azərbaycan
nəşriyyatı
BAKI - 2020

АЗЕРБАЙЖАН ЧІАЛАННИ ЛЕЗГИ ЧІАЛАН ГАФАРГАН

ТуькІуьрайбур: С.Къ.Керимова
ва М.Н.Меликмамедов

Azərbaycan
nəşriyyatı
BAKI - 2020

M 01(01)

Rəyçilər:

Əhmədullah Gülməhəmmədov, filologiya elmləri doktoru,
Rusiya Təbii Elmlər Akademiyasının akademiki
Əjdər Ağayev, pedaqoji elmlər doktoru, professor,
Rusiya Pedaqoji və Sosial Elmlər Akademiyasının akademiki
Faida Qəniyeva, filologiya elmləri doktoru

Рецензентар:

Агьмедулагь Гуьлмегьамедов, филологиядин илимрин доктор,
Аждер Агъаев, Россиядин ТIебии Илимрин Академиядин академик,
педагогикадин илимрин доктор, профессор,
Россиядин Педагогикадин ва Социал Илимрин Академиядин академик
Фаида Гъаниева, филологиядин илимрин доктор

M 01(01) **Azərbaycanca-ləzgicə lüğət** –
Tərtibçilər: S.Q.Kərimova və M.N.Məlikməmmədov.
– Bakı, "Azərbaycan" nəşriyyatı, 2020.

M 01(01) **Азербайжан чIалалнни лезги чIалан гафарган** –
Туьк1уьрайбур: С.Къ.Керимова ва М.Н.Меликмамедов.
– Баку, "Азербайжан" чапхана, 2020.

$$M \frac{4804000000 - 001\ (2020)}{M670(07) - 2020}$$ qarr 10

İSB N9952-33-024-3 qarr 10

© "Azərbaycan" nəşriyyatı, 2020

ÖN SÖZ

Geniş oxucu kütləsinə təqdim olunan "Azərbaycanca-ləzgicə lüğət" bu sahədə ilk böyük nəşrdir. 2015-ci ildə "Ləzgicə-azərbaycanca lüğət"i oxuculara çatdırmışdıq. Yeni lüğət öz qarşısına Azərbaycan dilini öyrənənlərə, habelə Azərbaycan dilindən ləzgi dilinə tərcümə ilə məşğul olanlara kömək etmək məqsədi daşıyır. Lüğətin Azərbaycan ədəbi dilinin sözlərini araşdıranlara da köməyi olacaqdır.

Bu lüğət tərtib edilərkən 1950-ci ildən indiyədək nəşr olunmuş rusca-azərbaycanca, rusca-ləzgicə, həmçinin azərbaycanca-rusca, ləzgicə-rusca lüğətlərdən, həmin dillərdə çapdan çıxmış orfoqrafiya lüğətlərindən və izahlı lüğətlərdən istifadə olunmuşdur.

Lüğətə əsasən müasir Azərbaycan ədəbi dilinin leksikası daxil edilmişdir. Həmçinin burada keçmiş dovrlərə aid bədii ədəbiyyatda təsadüf edilən bir çox sözlər (klassik ədəbiyyatda işlənən sözlər, elmi və texniki terminlər, məhəlli sözlər və s.) də öz əksini tapmışdır. Çox az işlənən, yaxud da heç işlənməyən bir sıra sözlər, eyni zamanda müasir ədəbi dildə işlənən, lakin dilin saflığına xələl yetirən, onun qanunları ilə uzlaşmayan sözlər lüğətə daxil edilməmişdir.

Lüğətdə Azərbaycan dilində işlənən idiomatik ifadələrə, frazeoloji tərkiblərə geniş yer ayrılmışdır. Onların ləzgicə müvafiq qarşılığı, bu kimi qarşılıq olmadıqda isə izah şəklində tərcüməsi verilmişdir.

Bütün Azərbaycan sözlərinin yanında nitq hissələrini göstərən qrammatik işarələr, lazım gəldikdə, sözlərin hansı sahədə işləndiyini bildirən stilistik və s. işarələr qoyulmuşdur.

Təqdim olunan lüğət əsasən tərcümə lüğətidir. Buna baxmayaraq, izahlı lüğət ünsürləri də saxlanmışdır.

Lüğət Azərbaycan və ləzgi dillərini öyrənənlərə töhfədir.

Oxuculardan xahiş edirik ki, lüğətlə bağlı irad və təkliflərini bu ünvana bildirsinlər: **sedagetkerimova@gmail.com**

ГЬАХЬУН

КIелдайбурун гегьенш къатар патал туькIуьрнавай «Азербайжан чIаланни лезги чIалан гафарган» сифте яз акъуднавай чIехи гафарган я. 2015-йисуз чна кIелдайбурув «Лезги чIаланни азербайжан чIалан гафарган» агакьарнай. ЦIийи гафарганди азербайжан чIал чириз кIанзавайбуруз, гьакIни азербайжан чIалай лезги чIалаз таржумаяр ийизвайбуруз куьмек гуда. Гьа са вахтунда азербайжан чIал чиз, лезги чIал гегьеншдаказ чириз кIандайбурувайни адакай менфят къачуз жеда. Идалай гъейри гафарган азербайжан эдебият чIала авай гафар кIватIунин ва абур сад-садахъ авунин кардани бакара къведа.

И гафарган туькIуьрдайла 1950-йисалай инихъ акъатнавай урус чIаланни азербайжан чIалан, урус чIаланни лезги чIалан, гьакIни азербайжан чIаланни урус чIалан ва лезги чIаланни урус чIалан гафарганрикай, и чIаларал акъатнавай орфографиядин ва чIалан гафарин мана ачухардай гафарганрикай гегьеншдиз менфят къачунва.

Санлай къачурла, гафарганда исятда авай азербайжан эдебият чIалан лексикадиз талукь гафар гьатнава. Идалай гъейри, алатай девиррин чешмейра гьатнавай гафарикайни (Азербайжандин классик эдебиятдин, фольклордин гафарикай, илимдин макъалайра авай илимдинни техникадин терминрикай, са кьадар нугъатрин гафарикай) менфят къачунва. Исятда авай азербайжан эдебият чIала гьатнавай, амма умуми азербайжан чIалаз кьецI гузвай, и чIалан нормайрив кьазвачир гафар гафаргандик акатнавач.

Гафарганда азербайжан чIала гегьеншдаказ менфят къачузвай мягькем ибарайриз ва гафарин маналу кIватIалризни чка ганва. Лезги чIала абурув кьазвай ибарайяр къалурнава, гьакIни ихьтин ибарайяр авачтIа, гафарин манаяр ачухардай таржумаяр ганва.

Манадин ва грамматикадин кьетIенвилериз килигна чара авунвай гафар – чIалан паяр куьруь авунвай гафаралди ганва.

Гъилевай гафарган таржумадин гафарган я, амма гьа са вахтунда адак баянрин гафаргандин элементарни ква.

Гафаргандикай грамматикадин лишанрикай, гафарин алакъайрин мумкинвилерикай, чпикай гзаф менфят къачузвай фразеологиядин тахарикай малуматар гудай ктаб хьизни менфят къачуз жеда.

Гафарганди азербайжан чIални лезги чIал чирунин карда кIелдайбуруз куьмек гуда.

Чна кIелдайбурувай гафаргандихъ галаз алакъалу чпин теклифар **sedagetkerimova@gmail.com** адресдиз ракъурун тIалабзава.

LƏZGİ DİLİ

İber-Qafqaz dillərinin nax-dağıstan qrupunun (əvvəllər nax-ləzgi və yaxud çeçen-ləzgi qrupu adlanırdı) ləzgi yarımqrupuna aid olan ləzgi dili dünyanın qədim dillərindən biridir. Onu tədqiq edən yerli və xarici alimlərin bir qismi əvvəllər bu dilin 4 min il bundan əvvəl yarandığını israr edirdi. 1965-ci ildə "Znaniye – sila" jurnalında dərc olunmuş "Açılmamış sirlər adası" ("Ostrov nerazgadannıx tayn") məqaləsinin müəllifi V.Şevoroşkin bir sıra tutarlı dəlillərə əsaslanaraq, ləzgi dilinin azı 5 min illik tarixə malik olduğunu bildirdi. Bundan sonra bir sıra alimlər bu dilin 7 min il bundan əvvəl mövcud olduğunu göstərdilər. Nəhayət, ləzgi dilinin sivilizasiyanın ilk dillərinə aid olmasına dair elmi məqalələr yazıldı, onun xett, xurrit, urartu dillərinə yaxınlığı dil materialı əsasında sübuta yetirilməyə başlandı. Həqiqətən də müasir ləzgi dilində vaxtilə həmin dillərdə işlənmiş və mənasını olduğu kimi saxlamış onlarca söz vardır.

Bir sıra alımlər qədimlik baxımından ləzgi dilini hind-çin dilləri ilə müqayisə edirlər. Çünki ləzgi dilində sözlərin əksəriyyəti bir və ya iki hecalı (dilçi alimlərin son araşdırmalarına görə lüğət fondunun 56 faizindən çoxu) olduğuna görə belə müqayisə üçün əsas yaranır. Lakin həmin dillərdən fərqli olaraq, ləzgi dilində sözlərin yaranmasının özünəməxsus qanunauyğunluqları vardır.

Qədim ləzgi sözlərinin əksəriyyəti asan və yaddaqalan olmaqdan ötrü şeirvari, qafiyəli yaradılıb. Hətta bədən orqanlarının adları da qafiyəlidir. Məsələn: "кьил" ("baş"), "вил" ("göz"), "гъил" ("əl"), "кьуьл" ("ayaq") və s. Üç səsdən ibarət sözlərin istər ilk, istər orta, istərsə də son fonemini dəyişdikdə onlarca yeni söz əmələ gəlir. Məsələn, "гар" ("külək") sözünün birinci fonemini dəyişdikdə "пар" ("yük"), "тар" ("ağac"), "чар" ("kağız"), "сар" ("yun"), "хар" ("dolu"), "цIар" ("xətt"), "kIар" ("oxlov"), "гъар"("mala"), "хьар" ("xərək"), "чIар" ("saç") və s. yeni sözlər alınır. İlk və sonuncu fonemi dəyişdikdə 7-12 çalar yaradan sözlər çoxluq təşkil edir. Məşhur gürcü alimi Q.V.Topuria bu cür birhecalı sözləri azı 4-5 min illik tarixə malik xalis ləzgi sözləri adlandırır.

Maraqlıdır ki, ləzgi dilində yer üzündə ilk baxışda həyat nişanəsini əks etdirən nə varsa, qədim insanın ilk dərk edib ad qoya biləcəyi bütün şeylər birhecalı sözlərlə ifadə olunur. Məsələn: "Чил" ("Yer"), "цав" ("göy"), "Рагъ" ("Günəş"), "Варз" ("Ay"), "гъед" ("ulduz"), "ял" ("hava"), "яд" ("su"), "цIай" ("od"), "къай" ("soyuq"), "циф" ("bulud"), "гар" ("külək"), "марф" ("yağış"), "векь" ("ot"), "тар" ("ağac"), "экв" ("işıq"), "югъ" ("gündüz"), "йиф" ("gecə"), "накьв" ("torpaq"), "къван" ("daş"), "сув" ("dağ"), "гьуьл" ("dəniz") və s. Belə sözlər ləzgi dilində olduqca çoxdur.

Görkəmli rus şərqşünası P.K.Uslar sadəliyinə, zənginliyinə, axıcı və rəvan olmasına görə ləzgi dilini şeir dili adlandırmışdı və göstərmişdi ki, ləzgilərin öz dilinə məhəbbəti onların atalar sözlərində geniş əksini tapıb.

Ötən əsrin 30-cu illərində məşhur dilçi alim Hacıbəy Hacıbəyov yazmışdı: "Ləzginin birinci və ən böyük qüdrəti onun dilidir". Ləzgi dili və ləzgilərin ana dilinə münasibəti ilə əlaqədar rus, gürcü, alman, fransız, ingilis, ərəb, norveç, isveç alimləri də maraqlı fikirlər söyləmişlər.

Məşhur ərəbşünas, tarix elmləri doktoru, professor Amri Şixsaidovun yazdığı kimi, hələ X əsrədək ləzgi dilində kitablar mövcud idi və ləzgi ədəbi дили yaranmışdı. Ərəb tarixçisi Zəkəriyyə əl-Qəzvininin verdiyi məlumata görə XI əsrdə böyük səlcuq vəziri Nizam ül-Mülkün göstərişi ilə Dərbənddə və onun ətrafında açılmış mədrəsələrdə dərslər iki dildə – ərəb və ləzgi dillərində keçilirdi. Həmin dövrdə əl-Muzaninin "Müxtəsər" kitabı və İmam Şafinin qanunlara aid kitabı ləzgi dilinə tərcümə olunmuşdu. 1131-ci ildə Dərbənddə olmuş Əbu Həmid Məhəmməd əl-Qarnati şəhər məclisində əmirin əl-Mahamilinin "Kitab əl-Mukni" əsərini buraya toplaşanlara oxuduğunu və 13 dildə onlara izah etdiyini bildirir. Birinci ləzgi dilinin adı çəkilir. V.V.Latışevin, N.A.Karaulovun, Q.A.Klimovun və bir çox başqa alimlərin yazdığı kimi, antik yunan və latın müəlliflərinin əsərlərində də ən çox adı çəkilən Qafqaz dillərindən biri ləzgi dilidir.

Əsrlər boyu baş verən işğallar ləzgi xalqı kimi ləzgi dilini də bir sıra məhrumiyyətlərə düçar etdi. Məhəmmədhəsən Vəlili özünün 1921-ci ildə Bakıda nəşr olunmuş "Azərbaycan. Coğrafi-təbii, etnoqrafik və iqtisadi mülahizat" kitabında haqlı olaraq yazmışdı: "Ləzgi xalqları müxtəlif xalqların uzun müddətli hökmranlığına baxmayaraq, öz dillərini və ilkin xarakterlərini qoruyub saxlaya bilmişlər. Təbii şəraitin səbəb olduğu Qafqaz dağlarındakı uzun müddət davam edən ayrılmanın belə bir nəticəsi olub ki, ləzgilər müxtəlif dillərdə danışan çoxlu tayfalara ayrılıblar."

Tarixi məxəzlərdən məlum olduğu kimi, ləzgi dili vaxtilə Qafqazda ən çox işlənən dillərdən biri olmuşdur. Semyon Bronevskinin 1823-cü ildə Moskvada çap etdirdiyi "Qafqaz haqqında ən yeni coğrafi və tarixi məlumatlar" ("Noveyşiye geoqrafiçeskiye i istoriçeskiye izvestiya o Kavkaze") kitabında qeyd etdiyi kimi, o vaxt nəinki Cənubi Dağıstanın və Azərbaycanın şimal bölgəsinin, həmçinin Dağıstanın Cenquten, Akuşa, Qaraqaytaq, Kubaçi, Tabasaran, Qazıqumux əyalətlərinin əhalisi, eyni zamanda Dərbəndin və Şirvanın xeyli əhalisi də ləzgicə danışırdı. 1636-1638-ci illərdə Qafqazda olmuş Adam Oleari Şabran əhalisinin ləzgi dilində danışdığını qeyd etmişdi. Bununla yanaşı, başqa müəlliflərin də yazdığı kimi, XVIII-XIX əsrlərdə Qafqazda ən çox işlənən dil tatar (azərbaycan) dili, ikinci ləzgi dili idi. Akademik Q.A.Klimov ötən əsrin 60-cı ıllərinədək Qafqazın ən çox işlənən beş dili sırasında ləzgi dilinin dördüncü yerdə dayandığını göstərir. Hazırda təkcə Azərbaycanda və Dağıstanda 1 milyondan çox əhali bu dildə danışır.

Ləzgi dil qrupuna daxil olan ləzgi, tabasaran, ağul, rutul, saxur, qrız, buduq, arçi, udin, xınalıq dilləri arasında ən çox tədqiq olunan ləzgi dilidir. İndiyədək tədqiq olunmamış

haput və cek dilləri də bu qrupa daxildir.

Filologiya elmləri namizədi N.Abdulmütəllibovun 2004-cü ildə Mahaçqalada rus dilində çap etdirdiyi "Ləzgi dilşünaslığına dair məlumat kitabı"ndan məlum olduğu kimi, hələ 10 il bundan əvvələdək ləzgi alimləri və 20-dək ölkələrin tədqiqatçıları ləzgi dili ilə bağlı 3300 məqalə, oçerk və kitab yazmışlar. Təkcə son 40 il ərzində 2 minədək məqalə, 30-dan çox kitab çap olunub. Biblioqrafik məlumatda 800-dək müəllifin məqalə və kitablarının adları göstərilib.

Ləzgi alimləri tərəfindən bu dilin elmi cəhətdən öyrənilməsi XIX əsrdən başlanmışdır. Həmin dövrdə Qəzənfər bəy Zülfüqarov, Abucəfər Məmmədov, Həsən Alqadari kimi alimlərin ləzgi dili ilə bağlı elmi məqalələri və kitabları işıq üzü görmüşdür. XX əsrdə bu sahədə Hacıbəy Hacıbəyov, Abdul Qadir Alqadar (Alqadarski), Məhəmməd Hacıyev, Uneyzat Meylanova, Bukar Talibov, Racidin Heydərov, Əhmədulah Gülməhəmmədov, Şəmsəddin Səədiyev, Faida Qəniyeva, Kərim Kərimov, Ənvər Şeyxov, İsrafil Əfəndiyev kimi tanınmış dilçilər ləzgi dilinin tədqiq olunmasına və inkişaf etdirilməsinə böyük töhfələr vermişlər. Onlardan H.Hacıbəyov 1934-cü ildə "Ləzgi qrammatikası", A.Alqadarski 1938-ci ildə "Ləzgi dilinin qrammatikası. I hissə" və 1941-ci ildə "Ləzgi dilinin qrammatikası. II hissə" kitablarını çap etdirmişlər. 1950-ci ildə rus alimlərinin "elmin Hannibalı" adlandırdıqları Məhəmməd Hacıyevin 35 min sözdən ibarət "Rusca-ləzgicə lüğət" kitabını, 1962-ci ildə "Ləzgi dilinin qrammatikası. I hissə. Fonetika və morfologiya" və "Ləzgi dilinin qrammatikası. II hissə. Sintaksis" kitabları işıq üzü görmüşdür. Ümumiyyətlə, ötən əsrdə 30-dan çox ləzgi dilçi alimi bu sahədə səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Hazırda yaşlı nəslin nümayəndələri ilə yanaşı gənc alimlər də doğma dilin ayrı-ayrı sahələrini tədqiq etməklə məşğuldur.

Müasir dövrdə ləzgi dilçilik elmini filologiya elmləri doktorları Faida Qəniyeva, Qurban Akimov, Feyzudin Nağıyev, İsrafil Əfəndiyev, filologiya elmləri namizədi Nəriman Abdulmütəllibov kimi alimlər və başqaları zənginləşdirirlər. Akademik Ə.Gülməhəmmədov 2012-ci ildə 3 cilddən ibarət "Ləzgi dilinin izahlı lüğəti"ni çap etdirmişdir. Orta və ali məktəblər üçün ləzgi dili dərsliklərinin yazılmasında Ə.Gülməhəmmədovla yanaşı akademik Həmidullah Məhəmmədov, filologiya elmləri doktoru, professor Racidin Heydərov, həmçinin Salaudin Səlimov, Akverdi Ramaldanov, Səlimxan Mirzəxanov, Nəfisət Əsədullayeva kimi alimlər də böyük əmək sərf etmişlər. Professor Yarəli Yarəliyev ləzgi dilinin qədim pelazgi, xürrit, xett, urartu dilləri ilə qohumluğunun öyrənilməsi sahəsində maraqlı tədqiqatlar aparmışdır.

Ləzgi dili dərsliklərinin yazılması və çapı 3 mərhələyə bölünür. İlk mərhələ XIX əsrin əvvəllərindən XX əsrin əvvəllərinədək olan dövrü əhatə edir. XIX əsrin ikinci yarısında çap olunmuş dərsliklərdən Qəzənfər bəy Zülfüqarovun "Küre əlifbası"nı və Abucəfər Məmmədovun "Küre əlifbası və oxu üçün ilk kitab"ını göstərmək olar. 1911-ci ildə Tiflisdə P.K.Usların əlifbası ilə yazılmış "Küre əlifbası və oxu üçün ilk kitab" dərsliyi çap olunmuşdur.

İkinci mərhələ 1928-1938-ci illəri əhatə edir. Sovet hakimiyyəti illərində, milli dillərə

qayğı dövrü adlanan həmin mərhələdə kütləvi şəkildə onlarca dərslik nəşr olunmuşdur. Bu mərhələnin ilk dərsliyi A.Alqadarskinin 1928-ci ildə çap etdirdiyi "Yeni ləzgi əlifbası və ilkin oxu kitabı"dır.

Ötən əsrin 40-cı illərindən sonrakı dövr üçüncü mərhələni təşkil edir. Bu dövrdə həm orta məktəblər, həm də ali məktəblər üçün ləzgi dilində onlarca dərslik çap olunmuşdur.

Ləzgi dilinin təmizliyinin qorunub saxlanması və daha da inkişaf etdirilməsində bir çox yazıçı və jurnalistlərin xidməti əvəzsizdir. Bu baxımdan Süleyman Stalskinin, Ziyaudin Əfəndiyevin, Rasim Hacının, Əhəd Ağayevin, Əziz Aləmin, Feyzudin Nağıyevin, Zabit Rizvanovun, Ləzgi Nemətin, Qiyas Məcidovun, Qurban Akimovun, Müzəffər Məlikməmmədovun, Sədaqət Kərimovanın və başqalarının adlarını xüsusilə qeyd etmək olar. M.Məlikməmmədovun 2008-ci ildə işıq üzü görmüş "Лезги чIалар» ("Ləzgi dilləri") kitabı dilçilik elminə yaxşı töhfədir. Akademik Ə.Gülməhəmmədovun qeyd etdiyi kimi, müasir dövrdə ləzgi mətbuat orqanları sırasında doğma dilin təmizliyinin qorunub saxlanması və onun inkişaf etdirilməsi uğrunda mübarizədə yazıçı-jurnalist Sədaqət Kərimovanın rəhbərlik etdiyi "Samur" qəzetinin xidmətləri əvəzsizdir. Qəzet son illər "Гаҫарган" ("Lüğət") rubrikası altında 4 minədək qədim və unudulmuş ləzgi sözlərini toplayıb xalqa çatdırmışdır.

Ləzgi dilinin elmi cəhətdən öyrənilməsinə hələ XVIII əsrdən başlayaraq alman, ingilis, rus, gürcü, erməni alimləri də böyük maraq göstərmişlər. XVIII əsrdə P.S.Pallasın, N.A.Güldenştedtin, XIX əsrdə Y.Klaprotun, R.F.Erkertin, A.A.Şifnerin, B.Dornun, A.Zavadskinin, XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində K.F.Qanın, A.M.Dirrin, İ.İ.Pantyuxovun, B.Efronun, N.Y.Marrın, N.Trubetskoyun, R.M.Şaumyanın, A.N.Genkonun, İ.K.Abuladzenin və başqalarının ləzgi dili ilə əlaqədar apardıqları tədqiqatlar bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müasir dövrdə məşhur alman alimlərindən Volfqanq Şults, Martin Xaspelmat, isveçrəli alim Marianna Beerle Moor və başqaları ləzgi dilinin müxtəlif sahələrini tədqiq etməklə məşğuldur. Onların elmi dissertasiyaları da ləzgi dili ilə bağlıdır. Artıq ABŞ, Norveç, Fransa, İngiltərə, Türkiyə, İsveçrə, Qırğızıstan, Ukrayna dilçiləri də ləzgi dili ilə yaxından maraqlanmağa başlamışlar.

Rus alimlərindən N.A.Güldenştedtin, P.K.Usların, Y.A.Bokaryovun, A.N.Qenkonun, Y.D.Deşeriyevin, L.İ.Jirkovun, Q.A.Klimovun, A.C.Kibrikin, M.Y.Alekseyevin ləzgi dilinin elmi cəhətdən öyrənilməsində xidmətləri xüsusilə çoxdur. Həmin alimlərdən birincisi 1819-cu ildə Moskvada çap etdirdiyi "Lezgistan və ya Lezginiya və ləzgilər haqqında" ("О Лезгистане или Лезгинии и о лезгинцах") kitabının, P.K.Uslar «Küre dili" (1896), L.İ.Jirkov "Ləzgi dilinin qrammatikası"(1941) kitablarının müəllifləridir.

Görkəmli rus şərqşünası P.K.Usların öz kitabını «Küre dili" adlandırması təsadüfi deyil. O vaxt ləzgilərin digər vilayətləri ilə müqayisədə Küre vilayəti Rusiyada və xarici ölkələrdə daha çox tanınırdı. Qafqaz müharibəsi ilə bağlı əksər hadisələr burada baş vermiş, müridizm burada yaranmış, çarizmin müstəmləkəçilik siyasətinə qarşı mübarizənin mərkəzi bura olmuşdu. Ona görə də alim ləzgi dilini Küre vilayətinin adı ilə bağlayaraq, «Küre dili" kimi təqdim etmişdir.

Gürcü alimləri ləzgi dilini elmi cəhətdən araşdırmaq üçün xüsusilə böyük əmək sərf etmişlər. Bu baxımdan dünya şöhrətli dilşünas, akademik A.S.Çikobava, akademik A.Q.Şanidze, filologiya elmləri doktorları İ.Abuladze, Q.V.Topuria,V.İ.Kikilaşvili, U.A.Melikaşvili, R.S.Miminoşvili, B.K.Qiqineyşvili, E.F.Ceyranaşvili kimi alimlərin elmi axtarışları diqqətəlayiqdir. Təkcə ötən əsrdə 34 gürcü alimi ləzgi dili haqqında 200-ə yaxın elmi məqalə və kitab yazıb.

Dünya dilçilərinin diqqətini cəlb edən ləzgi dili üç böyük ləhcədən – Küre, Samur (əvvəllər Axtı ləhcəsi adlanırdı) və Quba ləhcələrindən ibarətdir. Küre ləhcəsinə Güne, Qurah, Yarki dialektləri, Samur ləhcəsinə Axtı və Doquzpara dialektləri, Quba ləhcəsinə Quba, Qusar, Qımıl-Küsnət dialektləri, U.Meylanovaya görə həm də Kuzun dialekti daxildir. Bundan əlavə ləzgi dilinin 20-dən çox şivəsi vardır.

Ləzgi ədəbi dilinin əsasını Küre ləhcəsinin Güne dialekti təşkil edir. Akademik Ə. Gülməhəmmədov uzun illər apardığı elmi axtarışlardan sonra ləzgi ədəbi dilinin 1500 ildən çox tarixə malik olduğunu göstərmişdir. Sovet hakimiyyəti illərində ruslaşdırma siyasətinin nəticəsi olaraq, səlis və rəvan ləzgi ədəbi dilinə, ehtiyac olmadığı halda xeyli rus sözləri gətirilib. Ötən əsrin 30-cu və 50-60-cı illərində bu proses daha güclü olub. Belə halların nəticəsi olaraq, hazırda ləzgi ədəbi dilində bir sıra rus sözləri də işlənir. Min il ərzində ərəb dilindən cəmi 1000 söz alındığı halda, 70 ildə rus dilindən 1500-dən çox söz alınıb. Fars, türk və ərəb dillərindən birlikdə bundan az söz gəlib. Müvafiq olaraq həmin dillərə də ləzgi dilindən bir sıra sözlər daxil olub.

Ötən əsrin 30-cu illərində "beynəlmiləl leksika" tərəfdarları ədəbi dilə yeni baxış adı altında yüzlərlə qədim ləzgi sözlərini başqa dillərdən alınmış sözlərlə əvəz etmiş, ədəbi dilin zənginləşdirilməsində təkcə Küre ləhcəsinin bəzi çalarlarından bəhrələnmiş, daha böyük ləhcələr olan Samur və Quba ləhcələrindən istifadə etməmişlər.

Müxtəlif dövrlərdə dilə bu cür basqıların olmasına baxmayaraq, ləzgi dilində alınma sözlər başqa dillərlə müqayisədə o qədər də çox deyildir. Elə ona görə də bəzi ləzgi dili dərsliklərində haqlı olaraq yazılıb: "Ləzgi dili zəngin, rəvan, insanların hiss-həyəcanlarını, həyatın bütün çalarlarını dolğun əks etdirməyə qadir dildir. O, ləzgi xalqının tarixi, qüruru və namusudur. Onu qoruyub saxlamaq, inkişaf etdirmək bizim müqəddəs borcumuzdur". Bu borcu yerinə yetirən ləzgi dilçi alimləri ötən 80 il (1932-2012) ərzində ləzgi dilinə aid onlarca elmi əsər və dərslik, həmçinin 52 lüğət və danışıq kitabçalarını çap etdirmişlər. Bunların arasında üçdilli rus-ləzgi-alman, rus-ləzgi-ingilis lüğətləri və danışıq kitabçaları da vardır. 2013-cü ildə S.Yüzbəyovanın və N.Abdulmütəllibovun redaksiyası ilə 40 min sözdən ibarət rusca-ləzgicə lüğət çap olunmuşdur.

Ləzgi dilinin lüğət fondunun əsasını (70 faizdən çoxunu) xalis ləzgi sözləri təşkil edir. Ötən əsrin 70-ci illərindən sonra başqa dillərdən demək olar ki, sözlər alınmır. Lüğət fondu ancaq ləzgi dilinin daxili imkanları hesabına əmələ gələn yeni sözlərlə zənginləşir. Bu dil yeni sözlər əmələ gətirmək baxımından geniş imkanlara malikdir. Əksər hallarda bir sözün kökündən zəncirvari olaraq 3-4 və 5-8, bir sıra hallarda daha çox yeni sözlər yaranır. Məsələn, "цИийи" ("yeni") sözündən aşağıdakı yeni sözlərin sırası əmələ gəlir:

цIийи - цIийиз - цIийиди - цIийидиз - цIийидаказ - цIийивилелди - цIийивилин - цIийивилиз - цIийибур - цIийизмаз - цIийивиляй və s.

Ləzgi dilində sözlər ən çox şəkilçilər vasitəsilə, prefiksasiya (önşəkilçi əlavə etmək), xüsusiləşmə, substantivləşmə (isimləşmə), birləşmə, yenidən birləşmə, qoşalaşma və yaxud təkrarlaşma, qarışıq qayda (*ни* bağlayıcısının köməyi ilə) və s. üsullarla yaranır. Yeni sözlər ən çox isimlərdən, sifətlərdən və feillərdən əmələ gəlir. İsimlərdən əksər yeni sözlər **-а, -и, -у, - уь, -вал, -бан, -хъан, -ви, -жув, -лу, -ган, -лух, -акь, -ек, -ац, -це, -кар, -баз, -дар** və s. şəkilçilər vasitəsilə yaranır.

Feillərdən yeni sözlər əsasən **ава-(иви-), ага-(иги-), ака-(ики-), акъа-(экъи-), ала-(или-), аца-(ацу-, ици-), хъ-(х-)** formantlarının, **«авун» («etmək»), «хьун» ("olmaq")** kimi köməkçi feillərin, inkar forması **-ч** şəkilçisinin, qadağan forması **т-, та-, те-, ти-, туь-** önşəkilçilərinin, **-мир** şəkilçisinin, qalan formalar əsasən **-з, -н, -рай, -а,- тIа, -ди** şəkilçilərinin köməyi ilə meydana gəlir. 30-dək şəkilçi isimlərdən, 10-dan çox şəkilçi sifətlərdən yeni zərflər əmələ gətirir.

Ləzgi dilini fərqləndirən cəhətlərdən biri də onun çoxmənalı sözlərlə zəngin olmasıdır. Eyni zamanda bu dilin fonetik sistemi də özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə seçilir. O, samitlərlə olduqca zəngindur. Ləzgi dilində ismin 18 halı vardır.

Müasir dövrdə ləzgi dili geniş işlənir. Dağıstanın və Azərbaycanın bir sıra orta məktəblərində bu dil tədris olunur. Hər iki respublikada Ləzgi Dövlət Dram Teatrları fəaliyyət göstərir. Dağıstanın dövlət universitetlərində və pedaqoji institutlarda, Dərbənd pedaqoji kollecində ləzgi dili fakültələri fəaliyyət göstərir. M.Ə.Sabir adına Bakı pedaqoji kollecinin Qusar filialında bir neçə il ibtidai siniflər üçün ləzgi dili müəllimləri hazırlanmışdır.

Dağıstan Respublikasında ləzgi dili dövlət dillərindən biridir. Burada ləzgicə dövlət qəzetləri və jurnalları, rayon qəzetləri, həmçinin müstəqil mətbuat orqanları, ləzgi radiosu və televiziyası fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda ləzgi dilində "Samur" və "Qusar КцIар"qəzetləri, "Çıraq" və "Alam" jurnalları nəşr olunur. Rusiya Federasiyasında ləzgi dilində zəngin bədii ədəbiyyat, elmi-texniki və elmi-kütləvi ədəbiyyat mövcuddur. Ləzgi şairləri və yazıçıları dünya ədəbiyyatı xəzinəsinə qiymətli əsərlər bəxş etmişlər.

LƏZGİ ƏLİFBASI

Ləzgilər tarix boyu 5 əlifbadan - alban, əcəm əlifbalarından, XIX əsrdə Qəzənfər bəy Zülfüqarovun köməyi ilə P.K.Usların tərtib etdiyi əlifbadan, XX əsrdə latın və kiril əlifbalarından istifadə etmişlər. Alban əlifbası deyilən ləzgi əlifbası 52 hərfdən ibarət idi. V əsrdə bu əlifba sadələşdirilərək, 37 hərf saxlanmışdı. V-VII əsrlərdə həmin əlifba ilə ləzgi dilində salnamələr, bədii əsərlər yazılmışdır. VII-VIII əsrlərdə Ərəb xilafəti 150 il ərəb işğalçıları ilə mübarizə aparmış ləzgilərdən qisas alaraq, onlara doğma əlifbanı qadağan etmiş, bu əlifba ilə yazılmış kitabları od vurub yandırmışdır. Buna baxmayaraq, ləzgilər doğma əlifbanı tərgitməmiş, özlərinə məxsus əcəm əlifbası yaratmışlar. XI əsrədək həmin əlifbanın boğaz səslərini ifadə edən 12 hərfi ləzgi (alban) hərflərindən, qalanları ərəb hərflərindən ibarət idi. Dağıstanın Quruş kəndindəki Hacı Zengi Buba pirinin divarından 788-ci ilə aid belə əlifba nümunəsi olan kitabənin, ləzgi kəndlərindən XI-XII əsrlərə aid belə yazıların tapılması da bunu sübut edir.

1896-cı ildə P.K.Usların "Küre dili" kitabında onun ləzgi maarifçisi Qəzənfər bəy Zülfüqarovun köməyi ilə tərtib etdiyi ləzgi əlifbası dərc olundu. Həmin əlifba 49 hərfdən ibarətdir. Ləzgi fonemlərini olduğu kimi verməkdə çətinlik çəkən alim yeri gəldikcə ingilis və gürcü hərflərindən də istifadə etmişdi. 1871 və 1911-ci illərdə Tiflisdə bu əlifba ilə iki ləzgi dili dərsliyi çap olundu. Dağıstan arxivlərində P.K.Usların əlifbası ilə yazılmış sənədlər və məktublar saxlanılır. 1985-ci ildə ləzgi alimi Qalib Sadiqi tərəfindən 1919-cu ilin mart ayında Qəzənfər bəyin bu əlifba ilə yazdığı məktublar aşkar edilib. 1928-ci ilədək ləzgilər əcəm əlifbası ilə yanaşı bu əlifbadan da istifadə etmişlər.

1928-1938-ci illərdə latın qrafikasından istifadə olunmuş, bu əlifba ilə dərsliklər yazılmış, bədii və siyasi ədəbiyyat nəşr edilmiş, qəzet və jurnallar çap olunmuşdur. 1938-ci ildə SSRİ-də yaşayan bir sıra xalqlarla yanaşı ləzgilərin də əlifbası kiril əlifbasına keçirilmişdir.

Kiril əlifbasına keçərkən 49 ləzgi hərfini rusların 33 hərfi ilə işarə etmək mümkün olmadığına görə dilçilər bir neçə ləzgi fonemini aradan çıxardılar və rus əlifbasından ləzgi dilinə yabançı olan **ё, щ, э, ю, я, ъ, ь** kimi hərfləri gətirdilər. Ona görə də hazırda ləzgi ədəbi dilində bir sıra fonemlər çatışmır və bəzi sözlər tələffüz olunduğu kimi yazılmır. Hazırki hərflər dildəki bir sıra səsləri ifadə etmək iqtidarında deyildir.

Müasir ləzgi əlifbası 45 hərfdən ibarətdir. Onlardan 11-i saitləri əmələ gətirən hərflərdir: **а, е, ё, и, о, у, уь, ы, э, ю, я**. Yerdə qalan hərflərin 32-sinə samitləri əmələ

gətirən hərflər deyilir: **б, в, г, гъ, д, ж, з, й, к, къ, кь, кI, л, м, н, п, пI, р, с, т, тI, ф, х, хъ, хь, ц, цI, ч, чI, ш, щ, ъ**. Bir hərf - **ь** nə samitləri, nə də saitləri əmələ gətirən hərflərə aid deyil.

Ləzgi ədəbi dilində 6 sait var: **а, э(е), аь(я), и, у, уь**. Rus dilindən alınmış sözlərdə **о** və **ы** saitləri də var. Saitlərdən **у** və **уь** dodaqlanan, qalanları dodaqlanmayan səslərdir. **Щ** və **ы** hərfləri ləzgi dilində heç bir səs əmələ gətirmir. Onlar rus dilindən və bəzi başqa dillərdən alınmış sözlərdə işlənməkdən ötrü əlifbaya daxil edilib.

Ləzgi əlifbasında hərflərin sıra düzümü rus əlifbasında olduğu kimidir. Samit əmələ gətirən hərflərdən 14-ü dodaqlanandır: **г-гв, гъ-гъв, з-зв, к-кв, къ-къв, кь-кьв, кI-кIв, с-св, т-тв, тI- тIв, х-хв, хъ-хъв, ц-цв, цI-цIв.**

Ədəbi dildə **к, п, т, ц, ч** hərflərinin hər birindən ayrı-ayrılıqda iki fonem (zəif və güclü fonem) kimi istifadə olunur: **к-кк; п-пп; т-тт; ц-цц; ч-чч**. Məsələn: Кар - iş, ккар - yara, тар - tar, ттар - ağac və s.

Ləzgi əlifbasında **ъ** və **ь** qrafemləri də mühüm rol oynayır. Onlardan hər biri bir neçə vəzifəni yerinə yetirir. Eyni zamanda **ъ** bir sıra digər hərflərlə birlikdə **гъ, къ, хъ** kimi dilçək samitlərini, **ь** isə ləzgi dilinin bir neçə spesifik fonemlərini əmələ gətirir: **гь,кь, хь, уь** - "гьакI" ("elə"), "кьам" ("boyun"), "хьел" ("ox"), "уьгьуь" ("öskürək").

Düz və tik xətt (I) bir neçə hərflə birgə işləndikdə partlayan boğaz samitləri əmələ gətirir: **кI, пI, тI, цI, чI** - "кIар" ("oxlov"), "пИипI" ("guşə"), "тIал" ("ağrı"), "цIар" ("xətt"), "чIар" ("saç") və s.

LƏZGİ ƏLİFBASI TARİXİNDƏN

Qədim tarixə və mədəniyyətə malik ləzgilərin və bu dil qrupuna daxil olan xalqların əcdadları eramızdan əvvəl IV əsrdə Qafqaz Albaniyası dövlətinin əsas yaradıcıları olmuşlar. Ləzgilərin dili də dünyanın qədim dillərindən biridir. Dahi rus yazıçısı M.A.Şoloxovun dediyi kimi, bu xalqın ən böyük dövləti onun dilidir.

Xalqın ən böyük dövləti

Əvvəllər bəzi alimlər ləzgi dilinin 4 min il bundan əvvəl yarandığını israr edirdi. *(Bax: Милитарев А. Какими юными мы были двенадцать тысяч лет назад?! // «Знание-сила», 1989, №3, с. 45-53).* "Açılmamış sirlər adası" (rusca) kitabının müəllifi V.Şevoroşkin bir sira dəlillərə əsaslanaraq ləzgi dilinin azı 5 min illik tarixə malik olduğunu bildirir. Fransız qafqazşünası R.Lafon ləzgi dillərinin köməyi ilə eramızdan əvvəl III minilliyə aid ümumi Dağıstan dilinin fonetik sistemini yaratmağa nail olub. *(Bax: Климов Г.А. Кавказские языки. М., 1965, с. 58-59).*

Bəzi alimlər qədimlik baxımından ləzgi dilini hind-çin dilləri ilə müqayisə edir və onun 7 min il bundan əvvəl mövcud olduğunu göstərirlər. Bu dildə sözlərin əksəriyyəti bir və ikihecalıdır. Ləzgi dilinin feil və say kimi nitq hissələrinə aid 17 elmi əsərin müəllifi olan məşhur gürcü alimi Q.V.Topuria ləzgi dilində birhecalı sözlərin 4-5 min il bundan əvvəl yarandığını və onların xalis ləzgi sözləri olduğunu bildirir.

Ləzgi dilinin meydana gəlməsi tarixi, ayrı-ayrı nitq hissələri, sözlərin yaranmasındakı məntiq və uyarlıq, onun qədim xett, xürrit, urartu dillərinə yaxınlığı və digər məsələlər alimləri getdikcə daha çox cəlb edir. Təsadüfi deyil ki, ləzgi dili hazırda ən çox tədqiq olunan dillərdəndir. 2004-cü ilədək olan məlumata görə dünyanın müxtəlif dillərində bu dil ilə bağlı 3300 elmi məqalə, monoqrafiya, dərslik və başqa kitablar çap olunub. Təkcə son 40 il ərzində müxtəlif müəlliflərin imzası ilə 2 mindən çox elmi məqalə, 30-dan çox kitab işıq üzü görüb.

Ləzgi dilinin tədqiqi ilə hələ XVIII əsrdən başlayaraq alman, ingilis, fransız, rus, gürcü alimləri məşğul olmuşlar. XVIII əsrdə P.S.Pallasın, N.A.Güldenştedtin, XIX əsrdə Y.Klaprotun, R.F.Erkertin, A.A.Şifnerin, B.Dornun, A.Zavadskinin, XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində K.F.Qanın, A.M.Dirrin, N.J.Marrın, N.Trubeskoyun, A.N.Qenkonun və başqalarının ləzgi dili ilə əlaqədər apardıqları tədqiqatlar bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Hazırda Rusiya, ABŞ, Norveç, Fransa, İngiltərə, Türkiyə, İsveçrə, Gürcüstan,

Qırğızıstan, Qazaxstan, Ukrayna və başqa ölkələrin dilçiləri ləzgi dilini tədqiq edirlər. Gürcü alimləri bu sahədə xüsusilə fəallıq göstərirlər. Təkcə ötən əsrdə 34 gürcü alimi ləzgi dili haqqında 200-ə yaxın elmi məqalə və kitab yazıb. Onlardan akademik A.S.Çikobava, filologiya elmləri doktorları İ.B.Abuladze, Q.V.Topuria, Ş.Q.Qaprindaşvili, Q.T.Burçuladze, V.N.Pançvidze, B.Q.Qiqineyşvili, T.V.Qudava, E.F.Ceyranaşvili kimi alimlərin bu dil haqqında elmi məqalələri dünyanın müxtəlif dillərinə tərcümə olunub.

Ötən dövrdə ləzgi dilçilərindən Dağıstanın məşhur alimi Hacıbəy Hacıbəyov başda olmaqla filologiya elmləri doktorları, professorlar Məhəmməd Hacıyev, Uneyzat Meylanova, Bukar Talibov, Şəmsəddin Sədiyev, Faida Qəniyeva, Kərim Kərimov, Ənvər Şeyxov, İsrafil Əfəndiyev, akademiklər Racidin Heydərov, Əhmədulla Gülməhəmmədov, filologiya elmləri namizədi Nəriman Abdulmütəllibov və başqaları da doğma dilin tədqiqinə böyük töhfələr vermişlər.

Dilçiləri maraqlandıran məsələlərdən biri qədim ləzgi yazısının və ədəbi abidələrinin yaranmasıdır. Bu barədə alimlər müxtəlif fikirlər söyləyirlər.

Ədəbi abidələr

Ləzgi yazısının hələlik aşkar edilmiş ilk nümunələri V-VII əsrlərə aiddir. Kitabələr şəklində üzə çıxan bu mününələrdə çoxlu ləzgi sözləri və toponimlər aşkar edilmişdir. Elmi əsərləri dünyanın 40-dan çox dilinə tərcümə olunmuş filologiya elmləri doktoru, professor, akademik, Rusiya Federasiyasının və Dağıstan Respublikasının əməkdar elm xadimi, 3 cildlik "Ləzgi dilinin izahlı lüğəti" kitabının müəllifi Əhmədulla Gülməhəmmədov ilk dəfə olaraq sübüt etdi ki, hələ 1500 il bundan əvvəl ləzgi dilində ədəbiyyat və yazılı məxəzlər mövcud idi. *(Bax: Журнал «Возрождение» №6, 2000-ci il, s. 112).* Həqiqətən də tarixi mənbələrdən məlum olduğu kimi, "hələ V əsrdə Arranda zəngin ədəbiyyat var idi, lakin sonralar bu ədəbiyyat yox olmuşdur". *(Bax: Ziya Bünyadov. Azərbaycan VII-IX əsrlərdə. Bakı, 1989, səh. 56).* Təbiidir ki, o vaxt Qafqaz Albaniyasında yaşayan ləzgilərin ədəbi nümunələri də yoxa çıxıb, işğalçılar tərəfindən məhv edilib. Lakin II əsrə aid "Şarvili" eposu, III-V əsrlərə aid bir neçə dastan və rəvayət şifahi xalq ədəbiyyatı nümunəsi kimi bizə çatıb.

Tanınmış ləzgi şərqşünası, tarix elmləri doktoru, professor, Rusiyanın və Dağıstanın əməkdar elm xadimi, Rusiya Federasiyasının Dövlət mükafatı laureatı Amri Şixsaidov yazır ki, X əsrdə ləzgilərin ana dilində özünəməxsus ədəbiyyatı var idi. Bunu məşhur Dağıstan alimi, tarix elmləri doktoru, professor P.M.Maqomedov və başqaları da təsdiq edir. X əsrdə "Axtınamə" və "Abumüslümün tarixi", XII əsrin əvvəllərində "Şirvanın və Dərbəndin tarixi" kimi qiymətli əsərlərin yaranması deyilənlərə yaxşı sübutdur. *(Bax: Шихсаидов А.Р. Очерки истории, источниковедения, археографии средневекового Дагестана. Махачкала, 2008, с. 254-257, 338).*

1179-1229-cu illərdə yaşamış ərəb coğrafiyaçısı və səyyahı Yaqut ibn Abdullah ər-Rumi əl-Həməvinin verdiyi məlumata görə XII əsrin məşhur alimi və şairi Musa ibn

Yusif ibn Hüseyn əl-Ləzgi həm nəzmlə, həm də nəsrlə fəlsəfi əsərlər yazırdı. *(Bax: Yaqut, IV c, səh. 324. SMOMPK, buraxılış 29).* X-XII əsrlərdə ləzgi yazısından geniş istifadə olunduğu, həmçinin ləzgi mədrəsələri və ədəbiyyatı haqqında XIII əsrin ərəb coğrafiyaçısı və kosmoqrafı Zəkəriyyə ibn Məhəmməd ibn Mahmud Əbu Yəhya əl-Qəzvini də məlumat verib. Onun yazdığı kimi, "məşhur vəzir Nizam ül-Mülkün Dərbənddə və onun ətrafındakı kəndlərdə tikdirdiyi mədrəsələrdə ləzgi və ərəb dillərində dərslər keçilirdi". *(Bax: Şerafeddin Erel. Dağıstan və dağıstanlılar. İstanbul, 1961. Səh. 211).*

Orta əsrlərin ləzgi yazısı və ədəbi abidələri haqqında rus alimi N.B.Xanıkov belə yazıb: "Ləzgi kəndlərindən XIII əsrə aid kitabələr çox tapılıb. Qədim tarixin izlərini saxlayan bu daşların üzərində şeir və rəvayətlərdən parçalara da rast gəlinir. Bu yazılar həmin dövrün ləzgi şairlərinin yaradıcılığından xəbər verir". *(Вах: Ханыков Н.Б. Археологические следы. // "Кавказ" №53, 1850).*

Dağıstan tarixçiləri X.X.Ramazanovun və A.R.Şixsaidovun 1964-cü ildə Mahaçqalada rus dilində çap olunmuş "Cənubi Dağıstan oçerkləri" kitabında göstərildiyi kimi, XIII əsrin məşhur fransız səyahətçisi Gilyom de Rubruk yazmışdı ki, "ləzgilərin öz ana dillərində yazdıqları çoxlu qiymətli əlyazma kitabları var. Onlar bu kitabları böyük məhəbbətlə oxuyur və saxlayırlar".

Bəzi məxəzlərdə ləzgi yazısının əksər səsləri ifadə etməyə qadir hərflərindən söhbət açılır, onların bu dilə tam uyarlı olduğu göstərilir. Rus alimi P.K.Uslar hələ XIX əsrdə ləzgi dilinin səslərini ifadə etmək üçün "hərflərin möcüzəsi gərəkdir" demiş və yeni ləzgi əlifbası yaratmışdı.

Hərflərin möcüzəsi

Ləzgilərin ilk istifadə etdikləri alban əlifbası 52 hərfdən – 9 saitdən və 43 samitdən ibarət idi. Bu əlifba ləzgi dilinin səslərini dolğun əks etdirirdi. Təəssüf ki, sonralar müxtəlif əlifbaların tətbiqi nəticəsində müasir ləzgi ədəbi dilindən bəzi saitlər və samitlər çıxarılıb. Lakin alimlərin tədqiqatlarından məlum olduğu kimi, ləzgi dilinin Quruş, Qımıl-Küsnət ləhcələrinin, həmçinin Küre dialektinin bəzi ləhçələrinin fonetikasında 9 sait və 43 samit mövcuddur. Ləzgi dil qrupuna daxil olan buduq, qrız və xınalıq dillərində də fonemlərin 9-u saitdir.

Məlum olduğu kimi, ləzgi dilləri samitlərin çoxluğu ilə seçilir. Ağul dilinin fonetikasında 45, tabasaran dilində 55, xınalıq dilində 64, rutul dilində 68, arçi dilində 70 samit var. Sait və samitlərin çoxluğu alban əlifbasında da öz əksini tapıb. Bu, ləzgi dillərindən ötrü həmin əlifbanın daha məqsədəuyğun olduğunu və vaxtilə ondan istifadə edildiyini bir daha sübut edir.

415-ci ildə Mesrop Maştos alban əlifbasını sadələşdirərək 37 hərf saxladı. V-VII əsrlərdə ləzgilər həmin əlifbadan istifadə etdilər. Ərəb işğalından sonra ləzgilərə alban əlifbası qadağan edildi. Ona görə də xalq təxminən min il ərzində əcəm əlifbasından istifadə etmək məcburiyyətində qaldı. Bu, 12 boğaz səsi alban hərfləri, qalanları isə ərəb

hərfləri ilə ifadə olunmuş əlifba idi. Onun 788-ci ilə aid olan ilk nümunələrindən biri Cənubi Dağıstanın Quruş kəndi ərasizində Hacı Zengi Buba pirinin daşı üstündə həkk olunub. IX əsrin əvvəllərində boğaz səslərini göstərən alban hərfləri xüsusi işarələr əlavə olunmuş ərəb hərfləri ilə əvəz edilib. Tarixçi A.R.Şixsaidov Dağıstanın ləzgi rayonlarının ərazisində mətnləri əcəm əlifbası ilə yazılmış XII-XIV əsrlərə aid onlarca epiqrafiya abidələri aşkar edib. *(Bax: Эпиграфические памятники Дагестана. М., 1984).*

Əcəm əlifbasından ləzgilər XX əsrin 30-40 illərinədək istifadə etmişlər. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Moskvada ləzgicə çap olunmuş "Ləzgi şairlərinin poeziyası", "Yetim Eminin seçilmiş əsərləri" kitabları bir neçə il əvvəl Cənubi Dağıstanın Kiri kəndindən tapılmış, XVIII-XIX əsrlərin ləzgi şairlərinin əsərləri toplanmış XIX əsrə aid almanax da əcəm əlifbası ilə qələmə alınıb.

Dilçi alimlərin qeyd etdikləri kimi, əcəm əlifbası ləzgi dilinin səslərini tam və dolğun ifadə etmək qabiliyyətinə malik deyildi. Bu əlifbada bir çox səsləri göstərən hərflər yox idi. Г, гъ, к, кк, кI, кь səsləri və bəzi başqa səslər bir hərflə, bir işarə ilə yazılırdı. Ona görə də həmin səslərdən ibarət sözləri təyin etmək çətinlik törədirdi və bu iş oxuyanın öhdəsinə düşürdü. Odur ki, XIX əsrin sonlarında ləzgi maarifçiləri əcəmi əvəz edəcək başqa əlifba yaratmağı qərara alırlar. 1871-ci ildə Cənubi Dağıstanın Mamraç kəndindən olan məşhur ləzgi alimi Qəzənfər bəy tərəfindən tərtib olunmuş yeni əlifbadan və oxu mətnlərindən ibarət kitab çap edildi. Bundan sonra rus qafqazşünası P.K.Uslar ləzgilər üçün əlifba yaratmaq qərarına gəldi. O, ləzgi dilinin fonetikasını və morfologiyasını Qəzənfər bəydən öyrənirdi.

P.K.Uslar 1896-cı ildə Tiflisdə "Küre dili" adı ilə çap etdirdiyi kitabda özünün yaratdığı ləzgi əlifbasını və bu əlifba ilə qələmə alınmış mətnləri oxuculara çatdırdı. Alim Küre dairəsində tədqiqatlar apardığı üçün kitabını belə adlandırmışdı. Onun əlifbası 49 hərfdən – 7 saitdən və 42 samitdən ibarət idi. 37 hərf rus, 12 hərf isə latın və gürcü qrafikaları əsasında tərtib edilmişdi. Usların əlifbasından ötən əsrin 20-ci illərinədək istifadə olunmuşdur. Ləzgi maarifçisi Abucəfər Məmmədovun 1911-ci ildə Tiflisdə çap etdirdiyi əlifbadan və oxu mətnlərindən ibarət kitabda da bu əlifbadan istifadə olunub. Təəssüf ki, Usların əlifbası xalq arasında geniş yayılmadı. Çünki bu əlifba da ləzgi dilinin səslərini tam əks etdirmirdi. Ona görə də yeni əlifba yaratmaq zərurəti meydana gəldi.

Yeni əlifba uğrunda mübarizə

Oktyabr inqilabı başqa sahələrdə olduğu kimi, bu sahəyə də öz təsirini göstərdi. Sovet hökuməti köhnəliyi ləğv etmək, yeni həyat qurmaq adı ilə Dağıstanda milli dilləri tamamilə sıxışdırıb aradan çıxarmaq, respublikanı başdan-başa ruslaşdırmaq istədi. Lakin ləzgilərin, avarların və darginlərin güclü müqavimətinə rast gəldi. Bu xalqların qabaqcıl elm və maarif xadimləri milli dillərdə dərslərin keçilməsindən və yeni əlifbanın tətbiq edilməsindən ötrü mübarizəyə başladılar. Hətta Hacıbəy Hacıbəyovun rəhbərliyi altında Moskvada bu

şəhərdə və Leninqradda təhsil alan 200-dən çox ləzgi tələbəni və ziyalını birləşdirən "Ləzgi dərnəyi" yaradıldı. Tezliklə bu dərnək böyük qüvvəyə çevrildi və bolşevik rəhbərləri müəyyən güzəştlərə getməyə məcbur oldular.

Əlifba məsələsinə gəldikdə bolşeviklər başqa mövqe tutdular. Dağıstanın ilk dilçi alimi Hacıbəy Hacıbəyovun 1923-cü ildə Dağıstan Xalq Maarif Komissarlığına yeni ləzgi əlifbasını təqdim etməsinə baxmayaraq, onun çapına icazə verilmədi. Ümumittifaq Əlifba Komitəsinin yerli təşkilatı kimi yaradılmış Dağıstan Əlifba Komitəsi də alimin əlifbasını qəbul etmədi. Çünki xüsusi göstərişə əsasən Dağıstan xalqları üçün vahid şəklə salınmış əlifba yaratmaq qərara alınmışdı. *(Bax: Новый алфавит для народностей Дагестана. Новый унифицированный алфавит для горских народов Дагестана. – Культура и письменность Востока, кн. II., Баку, 1923, с. 176-177).*

Başqa xalqlar kimi, ləzgilər üçün də vahid şəklə salınmış əlifba latın qrafikasına əsaslanan əlifba idi. Bolşevik rəhbərləri Hacıbəy Hacıbəyovu və Əlibəy Şamxalovu belə əlifba yaratmağa məcbur etdilər. Onlar rus dilçiləri N.F.Yakovlevin və L.İ.Jirkovun iştirakı ilə ləzgi, avar, dargin və lak dilləri üçün latın qrafikası əsasında əlifba yaratdılar. Lakin onun ömrü uzun olmadı. Yeni əlifba özünü doğrultmadı.

Latın qrafikası niyə özünü doğrultmadı?

1928-ci ildə latın əlifbasının işə salınması Dağıstanda birmənalı qarşılanmadı. Yeni əlifbanın Dağıstan dilləri üçün müsbət cəhətlərindən daha çox mənfi cəhətlərinin olduğunu görən həmin dövrün bəzi dilçiləri və yazıçıları – Alqadar Abdul-Qadir, Ziyaudin Əfəndiyev və başqaları mətbuatda öz fikirlərini bildirdilər. Ləzgicə çıxan "Yeni dünya" qəzetinin 1929-cu il saylarının 11-i bu məsələyə həsr olundu. Tezliklə "Krasnıy Daqestan" qəzeti də əlifba məsələlərindən yazdı. Latın əlifbası Dağıstanın ayrı-ayrı təşkilatlarının, yerli mətbuat orqanlarının da müzakirə obyektinə çevrildi. Hətta Ümumittifaq Yeni Əlifba Komitəsinin rəyasət heyətinin geniş iclasında "Yeni əlifbaya keçməyin çatışmazlıqları" mövzusunda çıxışlar dinlənildi. *(Bax: "Yeni dünya" qəzeti (ləzgicə), 16 iyul 1929-cu il).* İş o yerə çatdı ki, məcburiyyət qarşısında yeni əlifbanın tərtibçilərindən və təbliğatçılarından birinə çevrilmiş Hacıbəy Hacıbəyov da Dağıstan dillərindən ötrü bu əlifbanın yararsız olduğunu etiraf etməyə başladı.

48 ləzgi hərfini əks etdirən latın əlifbasında bir neçə fonem aradan çıxarılmışdı. O, dildəki bütün səsləri əhatə edə bilmirdi. Xüsusən də dodaq səslərini əmələ gətirən 17 fonemi olduğu kimi çatdırmaq mümkün deyildi. Bu isə ədəbi dildə ən çox işlənən 250-dək sözü itirmək demək idi. Г, гъ, з, к, кк, къ, кь, кI, с, т, тт, тI, х, хъ, цц, цI, чI hərflərinin yanında dodaqlanan "в" yazılmayanda sözlər başqa mənanı verirdi. Məsələn: гъвар (tir) – гъар (mala); гъвел (qırıntı, ovuntu) – гъел (kirşə); къвана (yağdı) – къана (üşüdü); кIватI (topa, yumaq) – кIатI (taxıl saxlanan qab); свас (gəlin) – сас (diş); свал (dağ sərçəsi) – сал (dirrik); тIвар (ad) – тIар (ağrı) və s.

Ləzgi dilçiləri yeni əlifbanın çatışmazlıqlarını nəzərdə tutaraq, onu "latınlaşdırılmış əlifba" adlandırırdılar. Bu əlifbanın ən böyük qüsurlarından biri o idi ki, bir sıra hərflər eyni işarələrlə yazılırdı. Məsələn, къ və кь hərfləri q, п və пI hərfləri p, т və тI hərfləri t, х və хь hərfləri x, ж və з hərfləri z hərfi ilə ifadə olunmuşdu. Bu isə sözləri düzgün oxumaqda çətinlik yaradırdı. Məsələn, oxucu başa düşə bilmirdi ki, "тар" sözünü тар "ağac", тар "tar" kimi oxusun və ya тIар "ağrı" kimi. Başqa sözlərin oxunuşunda da belə çətinliklər var idi.

Məlum olduğu kimi, ləzgi dilində б, г, д, гъ, ж (дж), з (дз) kimi cingiltili partlayıcı samitlər vurğulu hecalarda müvafiq kar samitlərə çevrilir: п [пп], к [кк], т [тт], ц [цц], ч [чч]; къиб "qurbağa" – хъипер [хъиппер], муг "yuva" мукар [муккар]. Latın qrafikası bu fonetik prinsipi gözləməklə səsi eşidilən kimi yazmağa imkan vermirdi.

Digər bir məsələ к, т, п, ц, ч qrafemləri ilə bağlı idi. Ləzgi dilində bu qrafemlər həm nəfəsli, həm də nəfəssiz fonemləri (кк, тт, пп, цц, чч) ifadə edir. Məsələn: чил "tor" – ччил "yer", чуру "sarı" – ччуру "saqqal, кун "sürü saxlanan yer" – ккун "yanmaq", кар "iş" – ккар "yara" və s. Latın qrafikası bu fonetik prinsipə də uyarlı deyildi. Bütün bunlar nəzərə alınaraq, Dağıstan hökumətinin xüsusi qərarı əsasında 1938-ci ildə latın qrafikası kiril qrafikası ilə əvəz olundu.

Əslində ləzgi yazısından ötrü bu, yenilik deyildi. Hələ 1860-cı ildə kiril qrafikası əsasında ləzgi əlifbası yaradılmışdı. Hazırda Dağıstanın arxivlərində həmin dövrdə rus əlifbası ilə ləzgi dilində yazılmış sənədlər saxlanılır. *(Bax: Heydərov R.İ. Vacib sənəd. "Kommunist" qəzeti (ləzgicə), 24 mart 1985-ci il; Heydərov R.İ. Əlifbamızın 120 illiyi. "Лезги газет", 31 avqust 1991-ci il).*

1938-ci ildə kiril qrafikası əsasında yaradılmış əlifbanın da latın qrafikalı əlifba kimi bir sıra çatışmazlıqları var. Bu əlifba 12 ləzgi fonemini aradan çıxarıb. Əvəzində ləzgi əlifbasına rus dilindən ehtiyac duyulmayan ё, щ, э, ю, я kimi hərflər gətirilib. Lakin bu əlifbanın latın qrafikalı əlifba ilə müqayisədə bir sıra üstünlükləri var.

Kiril qrafikası ilk növbədə nəfəssiz fonemlərdən istifadə etməyə imkan verdi. Görkəmli ləzgi dilçi alimi Məhəmməd Hacıyevin təşəbbüsü ilə bu fonemlər qoşa qrafemlərlə yazıldı: ттар "ağac", ппар "yük", ккун "yanmaq", ккал "inək", ччин "üz" və s. Təəssüf ki, alim dünyasını dəyişəndən sonra bu qayda əsassız olaraq aradan götürüldü və hazırda nəfəssiz fonemli sözlər bir işarə ilə yazılır: кар [кhар] "iş", кар [кhар] "talvar" кар [ккар] "yara" və s. Müasir ləzgi ədəbi dilində Məhəmməd Hacıyevin qoyduğu qaydanın bərpasına ehtiyac var. Bunu neçə illərdir ki, ləzgi ədəbi ictimaiyyəti, dilçilər və təhsil sahəsində çalışanlar da tələb edir.

Digər üstünlük rus əlifbasından gəlmiş ъ və ь qrafemləri ilə bağlıdır. Məsələn, ъ qrafemi üç halda dildə əvəzsiz rol oynayır: 1) гъ, къ, хъ kimi dilçək samitlərini ifadə edir: гъед "ulduz", къад "iyirmi", хъен "kölgə" və s.; 2) rus dilindən və başqa dillərdən alınmış sözləri olduğu kimi yazmağa imkan verir: адъютант, таъмин, таъсир və s.; 3) laringal abruptivləri ifadə edir: ваъ "yox", яъ! "di!", неъ "ye" və s. Rus dilindən gəlmiş ь qrafemi

başqa hərflərlə birlikdə ləzgi dilinin spesifik fonemlərini əmələ gətirir: гь, кь, хь, уь; гьакIан “adi”, кьантIар “təpə”, “sədd”, хьел “ox”, уьцIуь “duzlu” və s.

Nəhayət, müasir əlifbadakı I (tik xətt) başqa hərflərlə birlikdə yazıldıqda ləzgi dilindəki partlayan boğaz samitlərini göstərir: кI, пI, тI, цI, чI; кIар “oxlov”, пIатI “ördək”, тIал “ağrı”, чIагъ “qarğa”.

Göründüyü kimi, kiril qrafikasına əsaslanan müasir ləzgi əlifbası bəzi çatışmazlıqlarına baxmayaraq, latın əlifbası ilə müqayisədə dilin ehtiyaclarını daha yaxşı ödəyir. Ona görə də müasir əlifbanı yenidən latınlaşdırmaq istəyənlər bilməlidirlər ki, bu, qəti yolverilməzdir

Şübhəsiz, müasir ləzgi əlifbasının təkmilləşdirilməsi vacibdir. Ozündən əvvəlki əlifbalar (alban əlifbasını çıxmaq şərti ilə) kimi bu əlifba da dilimizdəki аь, гI, хI, дж, дз, кh, уъ, цh, чh kimi səsləri ifadə etməyə qadir deyil. Bu məsələ ilə əlaqədar dilçi alimlərimiz haqlı olaraq yazırlar: “Ləzgi dilinin orfoqrafiya qaydalarının mükəmməlləşməsi sahəsindəki böyük uğurlarla yanaşı, hələ tam həll olunmamış bəzi mühüm məsələlər də vardır. Bunlar əlifba, orfoqrafiya və punktuasiya ilə bağlı məsələlərdir. Onların elmi cəhətdən tam və uğurla həll olunmasından ötrü ləzgi dilinin fonetikası, morfologiyası, sintaksisi və leksikası daha dərindən və geniş tədqiq edilməlidir”. *(Вах: Гайдаров Р.И., Гюльмагомедов А.Г., Мейланова У.А., Талибов Б.Б. Современный лезгинский язык. Махачкала, 2009, с. 99)*

Göründüyü kimi, əlifba sahəsində qarşıda duran əsas məsələ bir əlifbanı diğəri ilə əvəz etməkdən deyil, onu təkmilləşdirməkdən ibarətdir. Bu işi isə təsadüfi adamlar deyil, yalnız ləzgi dilçi alimləri görə bilərlər.

LÜĞƏTİN QURULUŞU HAQQINDA

1. Baş sözlər əlifba sırası ilə verilmişdir.

2. Lüğətə müasir Azərbaycan ədəbi dilinin lüğət tərkibinə daxil olan sözlər, həmçinin şifahi xalq yaradıcılığından ümumxalq dilinə keçmiş və ədəbi dildə qarşılığı olmayan dialektizmlər salınmışdır.

3. Baş sözlər haqqında aşağıdakı məlumatlar verilib:

a) sözün ilkin forması;

b) sözün qədim, köhnə və təzə olması haqqında məlumat;

c) sözün dialektə və yaxud danışıq dilinə aid olması haqqında məlumat;

ç) sözün hansı nitq hissəsinə aid olması;

d) sözün mənaları.

4. Lüğətə coğrafi adlar və adam adları daxil edilməmişdir.

5. Məhdud peşəkarlar dairəsində işlənən sözlərdən (arqotizmlərdən) istifadə olunub.

6. Tək işlənməyən sözlər tərkib daxilində verilib; məs.:

varid olmaq **dəf** etmək

var-gəl etmək **gəl-gəl** demək

7. Mənası geniş oxucu kütləsi üçün aydın olmayan bəzi söz və terminlərin qarşısında ləzgicə aşağıdakı kimi kursivlə qısa izah verilib; məs.:

bəbir *zool.* **padşahlıq** *tar.*

parabola *mat.* **pirotexnika** *mex., xim.*

8. Azərbaycan dilində mənası yalnız vurğu ilə dəyişən sözlərin üzərində vurğu işarəsi qoyulub; məs.:

akadémik **elektrík** **davá**

akademík **elektrík** **dava**

9. Ləzgi dilində vurğu əsasən sözlərin ikinci hecası üzərinə düşür. Ona görə də ləzgicə baş sözlərdə vurğu işarəsi qoyulmamışdır.

10. İsimlər, bir qayda olaraq, tək formada verilib. Ləzgi dilində cəm formada işlənən sözlər lüğətdə cəm formada yazılıb; məs.:

qovurğa калар **tələ** къулар

nəvaziş кинар **zirə** эферар

11. İsimlərin çoxişlənən kiçiltmə və oxşama formaları verilib; məs.:

damlaçıq **gəlincik**

döşəkçə **gödəkçə**

12. İsimlər adlıq halda verilib.

13. Omonimlər ayrı-ayrı sözlər kimi verilib və rum rəqəmləri ilə işarə olunub; məs.:

şam I шем

şam II няни

şam III нянин тIуьн

şam IV нарат тар

14. Lüğətdə bütün feli isimlər verilməyib.

15. Feli sifətlərdən yalnız substantivləşmiş (isimləşmiş) sözlər lüğətə daxil edilib; məs.:

çalan ягъизвайди

oxuyan кIелзавайди

16. Sadə və düzəltmə, məlum, məchul, qayıdış, qarşılıq və icbar feilləri ayrıca söz kimi verilib.

17. Əsli, düzəltmə və mürəkkəb sifətlər, eləcə də sifətin şiddətləndirmə dərəcəsi lüğətə daxil edilib; məs.:

yamyaşıl къап-къацу

qıpqırmızı яп-яру

18. Lüğətə yalnız bir kökdən ibarət olan miqdar sayları və qeyri-müəyyən saylar, həmçinin sıra sayları salınıb.

19. Sadə, düzəltmə və mürəkkəb zərflərin ən çox işlənən formaları verilib.

20. Lüğətdə çoxişlənən qoşmalar və təktərkibli ədatlar əksini tapıb.

21. Yalnız sadə nidalar lüğətə daxil edilib; məs.:

ox огь

eh эгь

ha гьа

22. Bütün idiomatik ifadələr və sabit söz birləşmələri ◊ (romb) işarəsindən sonra verilib. Baş sözün heç bir mənasına uyuşmayan ifadələr də bəzən həmin romb işarəsindən sonra yazılıb.

ГАФАРГАН ТУЬКІУЬР ХЬУНИКАЙ

1. Кьилин гафар гьарфаргандив кьадайвал чІулав ва дуьз шрифтдал ганва.

2. Гафарганда исятда авай азербайжан эдебият чІалан лексикадиз талукь гафар, гьакІни халкьдин мецин эсеррай чІалаз атанвай нугъатдин гафар гьатнава.

3. Кьилин гафарикай агъадихъ къалурнавай малуматар ганва:

а) гафунин кьилин форма;

б) гафунин къадимвиликай, куьгьневиликай, цІийивиликай малумат;

в) гаф нугъатдиз талукь хьунин малумат;

г) гаф чІалан паяриз талукь хьунин малумат;

гъ) гафунин манаяр.

4. Гафарганда географиядиз ва инсанриз талукь тІварар гьатнавач.

5. Пешекаррин кьилдин кІватІалри чпин арада менфят къачузвай гафар (арготизмаяр) ганва.

6. Кьилди менфят къачузвачир гафар маса гафарихъ галаз санал ганва; мес.:

varid olmaq атун; пайда хьун;

gəl-gəl demək ша-ша лугьун

7. Чпин манаяр кІелдайбурун гегьенш къатариз тийижир бязи гафарин ва терминрин кьетІенвилер куьруь авунвай гафарин курсивдин гьарфаралди ганва; мес.:

bəbir *зоол*. лекьен

padşahlıq *мар*. пачагьлугъ

8. Азербайжан чІала чпин мана анжах ударенидин куьмекдалди дегиш жезвай гафарал ударение эцигнава; мес.:

akadémik **elektrik**

akademík **elektrík**

9. Санлай къачурла лезги чІалан гафара ударение кьвед лагьай гьижадал жеда. Гьавиляй и чІалан кьилин гафарал ударение эцигнавач.

10. Существительнияр теквилин кьадарда ганва. Лезги чІала анжах гзафвилин кьадарда менфят къачузвай гафар гзафвилин кьадарда ганва; мес.:

qovurğa калар **tələ** кьулар

nəvaziş кинар **zirə** эферар

11. Существительнийрин гзаф менфят къачузвай ухшамиш авунин формаяр ганва.

12. Существительнияр асул падежда ганва.

13. Омонимар чара-чара ганва ва абур рум рекъемралди чара авунва; мес.:

şam I шем
şam II няни
şam III нянин тIуьн
şam IV нарат тар

14. Глаголдикай хьанвай гзаф существительнияр гафарганда гьатнава.

15. Причастийрикай анжах существительнийриз элкъвенвайбур ганва; мес.:

çalan ягъизвайди
oxuyan кIелзавайди

16. Сая ва туькIуьр хьанвай, малум, тайин тушир, кар ийизвайдаз талукь тир, къарши ва буйругъдин глаголар кьилдин гафар хьиз ганва.

17. Сифтегьан, туькIуьр хьанвай ва муракаб прилагательнияр, гьакIни прилагательнидин дережа авай формаяр ганва; мес.:

yamyaşıl къап-къацу
qıpqırmızı яп-яру

18. Гафарганда анжах са ва кьве дувулдикай туькIуьр хьанвай кьадардин ва паюнин числительнияр гьатнава.

19. Сая, туькIуьр хьанвай ва муракаб наречийрин гзаф менфят къачузвай формаяр ганва.

20. Гафарганда гзаф менфят къачузвай послелогар ва кIусар гьатнава.

21. Анжах сая междометияр ганва; мес.:

ox огь
eh эгь
ha гьа

22. Кьилин гафунин манадив кьазвачир вири идиомаяр ва гафарин маналу кIватIалар (◊) ишарадилай гуьгъуьниз ганва.

LƏZGİCƏ İXTİSARLAR

ЛЕЗГИ ЧIАЛАЛ КУЬРУЬ АВУНВАЙ ГАФАР

ав. – авиация
агр. – агрономия
анат. – анатомия
арал.г. – аралух гаф
археол. – археология
архит. – архитектура
астр. – астрономия
бакт. – бактериология
биол. – биология
бот. – ботаника
бухг. – бухгалтерия
воен. – военный кIвалах
геогр. – география
геод. – геодезия
геол. – геология
геофиз. – геофизика
гидр. – гидрология
глаг. – глагол
грам. – грамматика
гьуьл. – гьуьлуьн термин
диал. – диалектдин гаф
дин. – диндин термин
дип. – дипломатия
зар. – зарафатдин гаф
зоол. – зоология
инкъ.в. – инкъилабдилай виликан
иск. – искусство
карт. – карт къугъунин термин
кг. – килограмм
кино. – кинематография
км. – километр
ком. – коммерсиядин термин
косм. – космонавтика
куьгь. – куьгьне гаф
куьч. – куьчарнавай мана
кIус. – кIус тир гаф
л. – литр
лингв. – лингвистика
мат. – математика
мед. – медицина
межд. – междометие
метео. – метеорология
мех. – механика
мин. – минерология
миф. – мифология
мм. – миллиметр
мод.г. – модальный гаф
муз. – музыка
нареч. – наречие
неол. – неологизм
опт. – оптика
п. – падеж
палеонт. – палеонтология
пед. – педагогика
полигр. – полиграфия
послел. – послелог
предик. – предикат
прил. – прилагательное
прич. – причастие
психол. – психология

радио. – радиотехника
рах. – рахунрин гаф
сиясат. – сиясатдиз талукь
см. – сантиметр
союз. – союз тир гаф
спорт. – спортдин термин
суф. – суффикс
сущ. – существительное
тар. – тарих
театр. – театрдин термин
тех. – техника
топ. – топография
тІв.-эв. – тІварцІиэвез
ф. – форма
фарм. – фармакология
физ. – физика
физиол. – физиология
филол. – филология
филос. – философия
фин. – финансдин термин
фольк. – фольклор
фото. – фотография
хим. – химия
хир. – хирургия
х.м. – хуьруьн майишат
числ. – числительное
шаир. – шаирдин гаф
эдеб. – эдебият
эк. – экономика
эл. – электротехника
этн. – этнография
юр. – юриствилин гаф

AZƏRBAYCAN ƏLİFBASI

АЗЕРБАЙЖАНДИН ГЬАРФАРГАН

A a	X x	P p
B b	I ı	R r
C c	İ i	S s
Ç ç	J j	Ş ş
D d	K k	T t
E e	Q q	U u
Ə ə	L l	Ü ü
F f	M m	V v
G g	N n	Y y
Ğ ğ	O o	Z z
H h	Ö ö	

A

A 1) *азербайжан чIалан алфавитдин сад лагьай гьарф;* 2) са низ ятIани эвердайла менфят къачуда**,** лезги чIалан «я» гафунив кьазва. **A kişi** я кас**;** 3) тажубвал къалурда, лезги чIалан «гьа» гафунив кьазва. **Mən onu heç görmədim a** заз ам гьич акунач гьа; 4) глаголдин шартIунин формада тIалабун къалурда, лезги чIалан «тIун» гафунив кьазва. **Yazsan(a)**! Кхьихь тIун! **Baxsan(a)!** Килиг тIун!

AB *сущ*. яд.

ABA *сущ*. аба.

ABAD *сущ*. 1) абад; **abad olmaq** абад хьун; 2) шегьеррин тIварар арадал гъидайла менфят къачуда: **Sabirabad** Сабирабад, **Cəlilabad** Жалилабад.

ABADCA *нареч*. абаддаказ; абад тир; *kəndimiz abadca yerdədir* чи хуьр абад тир чкадал ала.

ABADLAŞDIRMA *сущ.* абадун; **abadlaşdırma işləri başa çatdı** абадунин крар кьилиз акъатна.

ABADLAŞDIRMAQ *глаг.* абад авун; **kəndi abadlaşdırdı** хуьр абад авуна.

ABADLAŞMA *сущ.* абадвал; **abadlaşmaya fikir verilir** абадвилиз фикир гузва.

ABADLAŞMAQ *глаг.* абад хьун; **Bakı getdikcə abadlaşır** Баку къвердавай абад жезва.

ABADLIQ *сущ.* абадвал; **abadlığa qayğı göstərilir** абадвилиз къайгъу къалурзава.

ABAJUR *сущ.* абажур.

ABASILIQ *сущ*. абас (*20 кепекдин пул*).

ABAZİN *сущ.* абазин; **abazin dili** абазин чIал.

ABBASBƏYİ *сущ.* абасбиги (*чуьхверрин сорт*).

ABBASI *сущ.* абас; **iki abbası** кьве абас.

ABBAT *сущ*. аббат (*1 католикрин монастырдин кешиш; 2 Францияда католикрин кешиш*).

ABBATLIQ *сущ*. аббатвал; **o, abbatlıq edir** ада аббатвал ийизва.

ABDAL *прил.* 1) акьулсуз, дили; 2) ахмакь, сефигь; 3) дуьзена; 4) къариба кас.

ABDALCASINA *нареч*. 1) кIамашвилелди, сефигьвилелди; 2) буьндуьгуьрвилелди, буьндуьгуьрдаказ, буьндуьгуьрдиз.

ABDALLAŞMAQ *глаг*. 1) кIамаш (*сефигь*) хьун; 2) селигъасуз хьун; 3) *куьч*. гъил квайди хьун.

ABDALLIQ *сущ.* 1) акьулсузвал, диливал; 2) ахмакьвал, сефигьвал; 3) дуьзенавал; 4) къарибавал.

ABDƏST *сущ*. туалет.

ABGƏRDƏN *сущ.* кавча.

AB-HAVA *сущ.* 1) гьава; 2) *куьч*. гьалар, шартIар, вакъиаяр.

ABXAZ *сущ.* абхаз, абхазви.

ABXAZCA *нареч.* абхаз чIалалди; **abxazca danışmaq** абхаз чIалалди рахун.

ABIR *сущ*. 1) абур; ягь; 2) къамат, винел патан акунар; **bu abırda yola çıxmaq olmaz** и акунрив рекьиз экъечIиз жеч; 3) регъуьвал; **abıra**

qısılmaq абур хуьн.

ABIRLI *прил*. 1) абурлу, эдеблу, рябетлу; 2) къени, умун.

ABIRLILIQ *сущ*. 1) абурлувал, эдеблувал, рябетлувал; 2) къенивал, умунвал.

ABIRSIZ *прил*. абурсуз, эдебсуз, рябетсуз, ягьсуз.

ABIRSIZ-ABIRSIZ *прил*. абурсуз-абурсуз; **abırsız-abırsız danışır** абурсузабурсуз рахазва.

ABIRSIZCA *прил*. абурсуз, эдебсуз, рябетсуз, ягьсуз.

ABIRSIZCASINA *нареч*. абурсузвилелди, абурсуздаказ, эдебсузвилелди, эдебсуздаказ, рябетсузвилелди, рябетсуздаказ, ягьсузвилелди, ягьсуздаказ.

ABIRSIZLIQ *сущ*. абурсузвал, эдебсузвал, рябетсузвал, ягьсузвал.

ABİ *прил*. аби (*экуь-вили*).

ABİD *сущ.* абид (*1 ибадат гвай кас; 2 арифдар*).

ABİDCƏSİNƏ *нареч*. муъминдаказ, муъминдиз.

ABİDLİK *сущ.* абидвал.

ABİDLƏŞMƏK *глаг.* дин гвайди хьун, муъмин хьун.

ABİDƏ *сущ.* 1) гуьмбет (*са касдин ва вакъиадин гьуьрметдай эцигнавай*); 2) куьгьне заманрилай амай имарат; 3) куьгьне заманрилай амай кхьей затI, кхьинар; **Sabirin abidəsi** Сабиран гуьмбет; **qədim abidələr** къадим гуьмбетар.

ABİ-KÖVSƏR *сущ.* абукевсер.

ABİ-NEYSAN *сущ.* апрелдин марфар.

ABİTURİYENT *сущ.* абитуриент (*юкьван мектеб куьтягьна вуздиз имтигьан вахкузвайди*)**.**

ABİ-ZƏMZƏM *сущ*. абуземзем (*диндаррин лугьунралди, и яд хъвайибурукай гунагьар, азарар хкатда*).

ABQORA *сущ*. тахьанвай ципицIрин миже.

ABOLİSİONİST *сущ.* аболиционист.

ABOLİSİONİZM *сущ. филос*. аболиционизм (*са гьи ятIани къанун дегишарун патал къарагънавай гьерекат*).

ABONEMENT *сущ.* абонемент (*тайин кьадар вахтунда къиметдихъ са затIуникай менфят къачуниз ихтияр*); **abonementdən istifadə etmək** абонементдикай менфят къачун.

ABONENT *сущ.* абонент (*абонементдалди са квекай ятIани менфят къачудай ихтияр авайди*).

ABORDAJ *сущ.* абордаж (*гьуьлерал гимийрин дяведин жуьре*).

ABORİGEN *сущ. тар.* абориген (*асул чкадин эгьли*).

ABORT *сущ.* аборт (*аял чIурун*).

ABRAZİYA *сущ.* абразия (*1 геол. гьуьлерин ятарин таъсирдалди чилин накъвар чукIун; 2 мед. кIараб, сарар гъуьргъуь хьун*).

ABREK *сущ.* абрек (*1 Къафкъаздин дяведа пачагьдин кьушунрихъ галаз женг тухудай дагъви; 2 виликди катна къачагъ хьанвай кас*).

ABSENT *сущ.* абсент (*рекьекьуьлдикай гьазурнавай хъвадай затI*).

ABSENTEİZM абсентеизм (*сечкичийрин сечкийрай кьил къакъудун*).

ABSES *сущ. мед.* абсцесс.

ABSORBENT *сущ. физ. хим*. абсорбент.

ABSORBSİYA *сущ.* абсорбция, туькьуьнун, кужумун, вичихъ ялун.

ABSTRAKTLIQ *сущ*. кьиле гьакь тийидай гьал.

ABSTRAKSİYA *сущ. филос*. абстракция (*1 затIунин лишанар фикирдалди адавай чара авун; 2 тайин тушир, умуми мана; кьиле гьакь тийидай*

хьтин гаф, фикир).

ABSTRAKT *прил.* абстракт; **abstrakt adlar** абстракт тIварар; **abstrakt anlayış** абстракт чирвал.

ABSTRAKTLAŞDIRMAQ *глаг.* кьиле гьакь тийидайвал авун.

ABSURD *сущ. филос.* манасуз гаф, фикир.

ABULİYA *сущ. мед.* абулия, руьгьдин зайифвал.

ABUNƏ *сущ.* кхьин; **qəzetə abunə yazılmaq** газет кхьин.

ABUNƏÇİ *сущ.* вичиз газет, журнал ва мсб. кхьей кас.

ABZAS *сущ. лингв.* абзац (*1 амай цIарарилай эрчIи патахъ къакъудна кхьидай цIийи цIарцIин кьил; 2 гьа цIарцIелай гьахьтин цIийи цIарцIелди авай кIус*).

AC I *прил.* гишин; **sən acsan**? ваз гишин яни? **ac qurd** гишин жанавур; ◊ **ac toyuq yuxusunda darı görər** гишин вечрез ахварай цуькIуьн твар аквада; II *сущ.* 1) нефс къатиди, тух тежедай кас, вил ацIун тийидай кас; **o acın gözü doymur** а руфункалин (*нефс къатидан*) вил ацIузвач; 2) кесиб, фагъир; **o acın biridir** ам кесиб я.

AC-ACINA *нареч.* 1) гишиндиз, гишинз; **ac-acına yatmaq** гишиндиз (*гишинз*) ксун; 2) гишила; каш кумаз, каш текьена; **ac-acına oturmaq** гишила ацукьун.

ACAR *сущ.* аджар, аджарви; **acarlar** аджарар, аджарвияр.

ACARCA *нареч.* аджардалди; **acarca danışmaq** аджардалди рахун.

ACGÖZ I *прил.* руфункал, нефсетI, тух тежер, къаних, гзаф недай; **acgözü doydurmaq olmaz** руфункал тухариз жеч; II *сущ. куьч.* азгъун; **o acgöz hamının canını boğaza yığıb** а азгъунди виридан чан туьтуьниз гъанва.

ACGÖZCƏSİNƏ *нареч.*1) гишиндаказ, къанихдаказ; 2) азгъунвилелди.

ACGÖZLÜK *сущ.* 1) руфункалвал, тух тежервал, нефсетIвал; 2) *куьч.* азгъунвал.

ACGÖZLÜKLƏ *нареч.* къанихдаказ; **acgözlüklə yemək** къанихдаказ тIуьн; ◊ **acgözlüklə baxmaq** вилералди <вилерив> тIуьн.

ACI I *прил.* 1) туькьуьл; кудай; **acı dərman** туькьуьл дарман; **acı ot** туькьуьл векь; 2) залан, четин; **acı həyat** четин уьмуьр; 3) векъи, эцядай; **acı cavab** векъи жаваб; 4) рикI тIардай, кефиник хкIурдай; **acı söz** рикI тIардай гаф; 5) азаб гудай; **acı təəssürat** азаб гудай, рикIиз авур эсер; II *нареч.* 1) нагьакьан, хуш текъвер, лезет тагудай; **acı söhbət** хуш текъвер ихтилат; 2) сефилардай, пашманардай; III *сущ.* 1) туькьуьл; **acının dadını bilməmiş, şirinin qədrini bilməzsən** туькьуьлдан дад чир тахьайтIа, ширидан къадир чир жеч; 2) *куьч.* тIал, тIарвал; **məğlubiyyətin acısı** магълубвилин тIал; ◊ **acı çəkmək** тIал чIугун; **gözünün acısını almaq** са вил ахвар авун; **acı danışmaq** векъидиз рахун.

ACIDİL *прил.* пис мез авай, ягьанат квай, туькьуьл рахадай.

ACIQ *сущ.* 1) хъел; **acığı gəlmək** хъел атун; 2) пашманвал, такIанвал, хажалат; ◊ **acıq (-ğını) almaq** кьисас къахчун (*са никай яIани*); **acıq vermək** хъел кутун (*са нихъ ятIани*); **acıq eləmək** хкIун (*никай ятIани, квекай ятIани*); **acığa düşmək** хъиле гьатун; **acığın gəlməsin…** хъел къвемир… **acığından partlasa da** хъиляй хъиткьинайтIани.

ACIQCA *нареч.* 1) хъиляй; 2) чиз-чиз (*эхир гьикI жедатIа*), кьасухдай хьиз.

ACIQLA *нареч*. 1) хъел кваз; **acıqla qışqırmaq** хъел кваз гьараюн; **acıqla soruşmaq** хъел кваз жузун; **acıqla baxmaq** хъел кваз килигун; 2) хъиляй, кьасухдай; **acıqla eləmək** хъиляй авун; **acıqla cavab verməmək** кьасухдай жаваб тагун.

ACIQLANDIRMAQ *глаг*. хъел гъун, хъел кутун; **səni kim acıqlandırdı?** вахъ ни хъел кутуна?

ACIQLANMAQ *глаг*. хъел атун.

ACIQLI *прил*. 1) хъел квай; 2) *куьч*. къати, кIеви; **güclü külək** къати гар.

ACIQLI-ACIQLI *нареч*. хъел кваз-хъел кваз; **acıqlı-acıqlı soruşmaq** хъел кваз-хъел кваз жузун.

ACIQLILIQ *сущ*. хъел кваз хьун.

ACIQOVUQ *сущ. бот*. некIед хъач.

ACILAMA *сущ*. **ACILAMAQ** *глаголдикай арадиз атанва.*

ACILAMAQ *глаг*. хкIурун, эцягъун, рикI тIарун, кефи хун, хатур хун.

ACILIQ *сущ*. туькьуьлвал.

ACIMA *сущ*. **ACIMAQ** *глаголдикай арадиз атанва.*

ACIMAQ I *глаг*. 1) язух атун, гьайиф атун; 2) рикI кун (*масадахъ*), дердиникай хабар кьун (*чарадан*); **onun halına acımaq** адахъ рикI кун.

ACIMAQ II *прил*. 1) туькьуьл хьун, туькьуьл дад агалтун (*недай затIуник*); 2) цуру хьун, атун (*гъвар*); **süd acıyıb** нек цуру хьанва; **xəmir acıyıb** тини атанва; 3) цур къачун; **şərab acıyıb** чехирди цур къачунва.

ACINACAQLI *прил*. язух, язух къведай; усал; **acınacaqlı gülüş** язух къведай хъуьруьн; **acınacaqlı hal** усал гьал.

ACITƏRƏ *сущ. бот*. цIуьлуьк; **bir dəstə acıtərə** са кIунчI цIуьлуьк.

ACIXƏMRƏ *сущ*. гъвар, мая.

ACİZ I *прил*. 1) куьмек авачир, ажуз; зайиф, къуватсуз, такьатсуз; **aciz adam** ажуз кас; 2) алакьунар авачир, бажарагъсуз; **aciz rəhbər** алакьунар авачир регьбер; 3) фагъир; алчах хьанвай, алчахарнавай; **o, çox aciz görünürdü** ам гзаф фагъир яз аквазвай; II *сущ*. ажуз; зайиф.

ACİZANƏ *нареч*. 1) ажуздаказ; **acizanə danışdı** ажуздаказ рахана; 2) пашмандаказ; 3) шел-хвалдалди; **acizanə yalvarmaq** шел-хвалдалди минетун.

ACİZCƏ *нареч*. ажуздаказ, пашмандаказ; шел-хвалдалди.

ACİZCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **ACİZANƏ**.

ACİZLİK *сущ*. 1) ажузвал; зайифвал, къуватсузвал, такьатсузвал; 2) алакь тавун, бажарагъсузвал; жуьрэтсузвал; **acizlik etmək** ажузвал авун.

ACİZLƏŞDİRMƏK *глаг*. ажузарун.

ACİZLƏŞMƏ *сущ*. **ACİZLƏŞMƏK** *глаголдикай арадал атанва.*

ACİZLƏŞMƏK *глаг*. ажуз хьун; **acizləşib qalmaq** ажуз хьана амукьун.

ACQARINA *нареч. килиг:* **AC-ACINA**

ACQURŞAQ *прил.* нефсетI, азгъун, тамагькар.

ACLIQ *сущ.* каш, гишинвал; **aclıq çəkmək** каш чIугун.

ACMA *сущ.* **ACMAQ** *глаголдикай арадал атанва.*

ACMAQ *глаг*. гишин хьун; **mən acmışam** заз гишин хьанва.

AC-SUSUZ I *прил*. гишин; **ac-susuz olmaq** гишин хьун; II *нареч*. гишила; **ac-susuz qalmaq** гишила амукьун.

AC-YALAVAC I *прил.* 1) гишин; 2) затIни авачир; II *сущ*. затI кумачир.

AÇAR I *сущ.* 1) куьлег (*кIвалин, шкафдин ва мсб. ракIарар ахъайна*

кIевирун паталди алат); 2) ачар (*гайкайрин*); **qayka açarı** гайкайрин ачар; 3) ачар (*электрикдин ток гилигдай алат*); 4) ачар (*механизмайрин ва сятдин);* **saatın açarı** *сятдин ачар; 5) муз.* **симер** *(чуьнгуьрдин, тардин*) тIарамардай алат; 6) *муз*. ачар (*нотайрин мана ачухарзавай ишара);* **bas açarı** *басдин ачар; 7) куьч.* **ачар** *(са вуч яIани жагъурун патал*); **şifrin açarı** шифрдин (*ктабханайра, архивра ктабриз, документриз ядай шартIунин нумрадин*) ачар; II *прил*. ачар (*маналу месэлаяр гьялдай мумкинвилер гудай*); *муз*. **açar nişanları** ачардин лишанар.

AÇARÇI *сущ*. 1) куьлегар гвайди; 2) ачарчи (*куьлегар гьазурзавай кас*).

AÇARÇILIQ 1) куьлегар гвайдан машгъулат; 2) ачарчивал (*куьлегар расзавай касдин машгъулат*).

AÇIQ I *прил*. 1) ахъа, ачух; **açıq pəncərə** ахъа дакIар; 2) дуьздал алай, аквазвай; **açıqdakı mallar** дуьздал алай малар; **açıq həyət** аквазвай гъен; 3) хуьзвачир; **açıq cinah** хуьзвачир пад (*эрчIи ва я чапла къвал*); 4) кьуд пад ахъа; **açıq kosmos** кьуд пад ахъа космос; 5) гьахьун патал азад; **açıq şəhər** гьахьун патал ачух шегьер; 6) ахъа, ачух (*кьецIил манада*); **açıq baş** ахъа кьил; 7) ахъа (*дуьгмеяр, яха, чIул, хуру*); **açıq yaxa** ахъа яха; 8) *мед*. ахъа, аквазвай; **açıq sınıq** аквазвай ханвай чка; 9) ачух, азад; **açıq dərs** ачух тарс; 10) ачух, ашкара; **açıq mübarizə** ачух женг; **açıq yalan** ашкара таб; **açıq düşmənçilik** ачух душманвал; 11) ахъайнавай, ачухнавай; **açıq xalça** ахъайнавай халича; 12) буш, вакансия авай; **üç açıq yer var** пуд буш чка (*вакансия*) ава; 13) алахьай, михьи; **açıq səma** алахьай цав; 14) экуь, ачух (*рангар*); **açıq boya** ачух ранг; **açıq ipək saplar** экуь ипекдин гъалар; 15) туьнт тушир; **açıq çay** туьнт тушир чай; 16) таб квачир, рикIивай тир; рикIин сидкьидай тир; **açıq söhbət** таб квачир (*рикIивай тир*) ихтилат; **açıq boynuna alma (etiraf)** рикIин сидкьидай хиве кьун; 17) кIвенкIве авай, кIвенкIвечи, вилик фенвай; **açıq fikirlər** кIвенкIвечи фикирар; 18) вири алай чкадал; **açıq təhqir** вири алай чкадал намусдик хкIун; 19) и патай а патахъ хкатай, кьве падни ахъа; **açıq deşik** и патай а патахъ хкатай тIеквен; 20) масаниз фидай рехъ авай; **açıq həyət** маса куьчедиз фидай рехъ авай гьаят; 21) *физ. тех.* ахъа; **açıq şəbəkə** ахъа сеть; 22) *мат*. ахъа; **açıq bucaq** ахъа пIипI; 23) ачух, кьил акъудиз жедай; **açıq imza** ачух къул, кьил акъудиз жедай къул; II *нареч*. 1) ахъа, ачух, дуьздиз, дуьздаказ; **açıq danışmaq** ачух (*дуьздаказ*) рахун; 2) ачухдиз; **açıq yazıb** ачухдиз кхьенва; III *сущ*. ачух чка, буш чил; ◊ **açıq səsvermə** ачух сес гун; **açıq məktub** ачух чар.

AÇIQ... экуь (*муракаб прилагательнийрин сад лагьай пай*); **açıq-yaşıl** экуь-къацу; **açıq-qırmızı** экуь-яру; **açıq-göy** экуь-вили; **açıq-qəhvəyi** экуь-шуьтруь.

AÇIQ-ABI *прил*. экуь-аби.

AÇIQ-AŞKAR *прил*. ачух-ашкар.

AÇIQ-BOZ *прил*. экуь-рехи.

AÇIQBƏNİZ *прил*. чин ачух, чина хъвер авай.

AÇIQCA I *нареч*. 1) ачухдаказ, дуьздаказ; **açıqca elan etmək** ачухдаказ малумарун; 2) ачухдиз, ашкара; **açıqca eşitmək** ачухдиз ван хьун; II *прил*. 1) ахъа, ачух, дуьздал алай; 2) ачух, таб квачир.

AÇIQCASINA *нареч*. 1) ачухдаказ, дуьздаказ; 2) ачухдиз, таб квачиз.

AÇIQ-ÇƏHRAYI *прил.* жегьре (*ранг*).

AÇIQ-GÖY *прил*. экуь-вили.

AÇIQGÖZ *прил*. кьатIудай, фагьумлу, дикъетлу, зигьин авай.

AÇIQGÖZLÜ *прил. килиг:* **AÇIQ-GÖZ**.

AÇIQ-SAÇIQ I *прил*. 1) акахьай, чкIанвай (*чIарар*); 2) гьаясуз (*ахлакьдин гьакъиндай*); II *нареч*. ачухдаказ; **açıq-saçıq tərifləmək** ачухдаказ тарифарун.

AÇIQ-SAÇIQLIQ *сущ*. 1) акахьайвал, чкIайвал; 2) хак акъатайвал, кьил алачирвал, низамсузвал.

AÇIQDAN *нареч*. ачухдиз, авайвал; **fikrini açıqdan demək** вичин фикир авайвал лугьун.

AÇIQDAN-AÇIĞA *нареч. килиг:* **AÇIQCA I.**

AÇIQ-SARI *прил*. экуь-хъипи.

AÇIQ-ŞABALIDI *прил*. экуь-шабалт (*ранг*).

AÇIQ-YAŞIL *прил*. экуь-къацу.

AÇIQLIQ *сущ*. 1) ачух чка; **turistlər açıqlıqda toplaşdılar** туристар ачух чкада кIватI хьана; 2) экуьвал, ачухвал; **səmanın açıqlığı** цавун экуьвал.

AÇIQTƏHƏR *прил*. экуьвал квай.

AÇIQÜRƏK *прил*. рикI михьи, рикI ачух.

AÇIQÜRƏKLİ *прил. килиг*: **AÇIQ-ÜRƏK**.

AÇIQÜRƏKLİLİK *сущ*. рикIин дуьзвал, рикIин ачухвал, рикIин михьивал.

AÇILMA *сущ*. **AÇILMAQ** *глаголдикай хьанва.*

AÇILMAQ *глаг*. 1) ахъа хьун; **qapı açıldı** рак ахъа хьана; 2) къакъатун (*сад-садавай*); **gözləri açıldı** вилер ахъа хьана; **məktəb açıldı** мектеб ахъа хьана; 3) гатIунун (*са квелай ятIа*); **kitab böyük məqalə ilə açılır** ктаб чIехи макъаладалди гатIунзава (*ахъа жезва*); 4) ахъа хьун (*цуьк, кIурукI*); **pambıq qozaları açıldı** памбагдин кIурукIар ахъа хьана; 5) ахъа хьун, ккатун (*мес. арабадик квай малар викIиникай*); **öküzlər arabadan açıldı** яцар викIиникай ккатна; 6) ахъа хьун, азад хьун; **düyün açıldı** тIвал ахъа хьана; 7) алатун, акъатун (*алчудхьана, элкъвена*); **qayka açıldı** гайка элкъвена алатна; 8) ахъа хьун (*дуьгмеяр, чIул*); **qayış açıldı** чIул ахъа хьана; 9) ахъа хьун; **hörüyü açıldı** киф ахъа хьана (*чкIана*); 10) ахъа хьун, ачух хьун; **hava açıldı** гьава ахъа хьана; 11) дуьздал акъатун; **sirri açıldı** адан сир дуьздал акъатна; 12) ахъа хьун, авахьун; **burnundan qan açıldı** нерай иви авахьна; 13) ахъа хьун; ◊ **konlü açıldı; ürəyi açıldı** рикI ахъа хьана; **bəxti açıldı** бахт ахъа хьана; 14) азад хьун; **başım açıldı** зун азад хьана.

AÇILIŞ *сущ*. ахъаюн, ачухун, жагъурун, акъудун (*са цIийи кар*); цIийи ачухун; цIийиз ачух авур кар; акъудунавай цIийивал, цIийиз жагъурнавайди (*са кар, гьал*); **məclisin açılışı** мярекат ачухун; **elmdə yeni açılış** илимдин цIийи ачухун.

AÇILIŞMA *сущ*. **AÇILIŞMAQ** *глаголдикай хьанва.*

AÇILIŞMAQ *глаг*. 1) ахъа хьун, ачух хьун; 2) вердиш хьун (*цIийи чкадихъ галаз, шартIарихъ галаз*); 3) мукьва хьун, агатун; 4) акахьун, кьун (*инсанрив*).

AD I *сущ*. 1) тIвар; **adını demək** тIвар лугьун; **sizin adınızdan** куь тIварцIихъай; **onun adına park** адан тIварунихъ галай парк; 2) тIвар (*набататрин,*

гьайванрин, маса затIарин); лакIаб; 3) тIвар; **fəxri ad** гьуьрметдин тIвар; 4) дережа; **elmi dərəcə** илимдин дережа; 5) тIвар-ван, машгьурвал, баркаллувал; **onun adı vardı** адан тIвар-ван авай; II *прил*. 1) тIварар алай, тIварар кхьенвай; **adlar siyahısı** тIварар кхьенвай сиягь; 2) титул; **ad səhifəsi** титулдин чин; ◊ **adı var, özü yox** тIвар ава, вич авач; 3) машгьур, машгьурвал; **ad çıxardı** машгьур хьана.

ADA I *сущ*. кьурамат; **Cilov adası** Жилов кьурамат; **kimsəsiz ada** са касни яшамиш тежезвай кьурамат; II *прил*. кьураматдин, кьураматрин; **adalar ölkəsi** кьураматрин уьлкве.

ADAÇAYI I *сущ. бот*. шалфей; II *прил*. шалфейдин; **adaçayı yarpağı** шалфейдин пеш.

ADADOVŞANI I *сущ*. кIвалин къуьр; **adadovşanlarının saxlanması** кIвалин къуьрер хуьн; II *прил*. кIвалин къуьрен; **adadovşanı dərisi** кIвалин къуьрен хам.

ADAXLAMA *сущ*. **Adaxlamaq** *глаголдикай*; лишанар кутун.

ADAXLANMAQ *глаг*. лишан кутун, лишанлу хьун, адахли хьун.

ADAXLIBAZLIQ *сущ*. адахливал авун.

ADAXLI I *прил*. адахли, лишанар кутунвай; II *сущ*. 1) чам; 2) свас.

ADAXLILIQ *сущ*. адахливал.

ADAJİO *сущ. муз*. адажио; 1) аста темп; 2) и темпинал ягъизвай музыкадин эсер ва я адан чIук.

ADALIQ *сущ. геогр*. архипелаг (*сад-садаз мукьва кьураматрин кIватIал*).

ADAM I *сущ*. 1) инсан; кас; итим; 2) кьилдин кас; обществодик квайди; **yaxşı adam** хъсан инсан (*кас*); **yumşaq adam** хъуьтуьл кас; **elm adamı** илимдин итим; 3) пад хуьзвайди (*садан*); 4) *вульг*. ашна (*итим*); II *прил*. инсанвилив, регьимлувилив, мергьяметлувилив; **adam kimi yanaşmaq** инсанвилив (*регьимлувилив*) эгечIун; ◊ **adamın boyuna baxma, işinə bax** инсандин буйдиз килигна ваъ, адан кIвалахдиз килигна къимет це; **adam olmaq** инсан хьун; **adam ol!** кас хьухь!

ADAMALDADAN *сущ*. тапрукь, алцурардайди; гьарамзада.

ADAMAOXŞAMAZ I *сущ*. чIуру хесетар квай инсан; II *прил*. чIуру, гуьчIуь, кубут.

ADAMAOXŞAMAZLIQ *сущ*. чIурувал, гуьчIуьвал, мешребсузвал, кубутвал.

ADAMAYOVUŞAN *прил*. 1) акахьдай, агатдай, кьадай (*инсанрив*); 2) инсанперес, инсанвал квай.

ADAMAYOVUŞMAZ I *прил*. 1) масадбурук акахь тийир; 2) жемятдивай къакъатнавай, инсанрив агат тийир; II *сущ*. нигилист.

ADAMBAŞI *прил*. гьар инсандал гьалтзавай.

ADAMBOYU *прил*. инсандин буйдив къведай.

ADAMLIQ *сущ*. инсанвал: мергьяматлувал, регьимлувал; инсан кIанивал.

ADAMOYNADAN *сущ*. масадал хъуьредай, ягьанатар ийидай кас.

ADAMSEVMƏZ *прил*. масадбурук акахь тийир, инсанривай къакъатнавай.

ADAMSIZ I *прил*. 1) инсанар авачир; **adamsız yerlər** инсанар авачир чкаяр; 2) ажуз, арха галачир, куьмек авачир; **adamsız qarı** куьмек авачир къари; 3) кIвал-югъ авачир, килигдай кас авачир; гадарнавай, иесуз; II *сущ*.

йиртих (*килигдай кас авачир*).

ADAMSIZLIQ *сущ.* 1) инсанар авачирвал, инсанар авачир гьал; 2) мукьвабур авачирвал; 3) ажузвал, куьмек авачирвал; 4) ялгъузвал, теквал, кьилдивал.

ADAMSİT *сущ. хим.* адамсит (*зегьер квай хъипи кристалл*).

ADAMYEYƏN *сущ.* инсандин як недайди (*инсан*).

ADAPTASİYA I *сущ.* адаптация (*организм герек гьаларихъ галаз вердиш хьун*); II *прил.* вердиш хьанвай, шартIарив кьунвай.

ADAPTER *сущ.* адаптер; **adapter başlığı** адаптердин кьил.

ADAPTOMETR *сущ. фото.* адаптометр (*вилин экв гьисс авун алцумдай алат*).

ADAŞ *сущ.* тIварун стха; **o, mənim adaşımdır** ам зи тIварун стха я.

ADBAAD I *нареч.* 1) тIварба-тIвар, са-садан тIвар кьаз; 2) кьилди; II *прил.* тIварар кьаз.

ADDA-BUDDA I *нареч.* 1) ара-ара, гагь-гагь, паярикай тир; 2) тум-кьил авачир, галай-галайвал алакъа авачир; **adda-budda söhbət** тум-кьил авачир ихтилат; 3) хкянавай паюнин (*яни вири галачиз*); II *прил.* тамам тушир, кьатIар кими.

ADDA-BUDDALIQ *сущ.* ара-аравал, паярикай тирвал.

ADDAMA *сущ.* **ADDAMAQ** *глаголдикай.*

ADDAMAQ *глаг.* 1) элячIун, экъечIун; 2) масанал фин, вичин чка дегишарун; 3) *рах.* экъечIун; **ikinci kursa addamaq** кьвед лагьай курсуниз экъечIун; 4) *рах.* алатун; **düşmən tərəfə addamaq** душмандин патаз алатун; 5) элячIун; **sərhəddi addamaq** сергьятдилай элячIун; 6) элячIун, акьахна а патаз эвичIун; **hasardan addamaq** жугъунлай а патаз элячIун.

ADEKVAT *прил. филос. мат.* сад хьтин, кутугнавай, дуьм-дуьз, тайин, кьазвай, дуьз къведай.

ADENOİD *мед.* аденоид.

ADENOMA *сущ. мед.* аденома (*хата квачир дакIур чка*).

ADƏ! *межд. рах.* гьей! **Adə, Kərim!** Гьей, Керим!

ADƏM *сущ. куьгь.* 1) Адем (*Библияда къалурнавайвал, чилин винел сад лагьай инсан*); 2) итим; **Adəmdən qalan işlər** Адемалай амай крар.

ADƏT *сущ.* 1) адет; **el adətləri** халкьдин адетар; **adəti unutmaq** адет рикIелай алудун; 2) ацукьун-къарагъун; 3) куьгьнедай адет хьанвай къайда; 4) вердишвал; 5) къилих, тIул; **onun adəti** адан тIул; **səs salmaq onun adətidir** ван кутун адан адет (*тIул*) я.

ADƏTİ *прил.* адетдин; **adəti işlər** адетдин крар.

ADƏTİNCƏ *нареч.* адет яз; **onun adətincə** адан адет яз.

ADƏTKƏR *прил.* 1) адет хьанвай, вердиш хьанвай; 2) адетар хуьдай.

ADƏTKƏRDƏ *прил.* вердиш; **adətkərdə olmaq** вердиш хьун.

ADƏTƏN *нареч.* 1) адет тирвал; 2) къайда тирвал.

ADDIM I *сущ.* 1) кам, къадам; **bir addım** са кам; **iri addım** чIехи кам; **yorğun addım** шулу кам; 2) кам (*яргъивилин уьлчме*); **bir neçə addım** са шумуд кам; 3) вилик фин, гьерекат авун; 4) авур кар, кIвалах; **təhlükəli addım** хаталу кIвалах; 5) *тех.* кам (*арада авай мензил*); **bizim evlərin arası qırx addımdır** чи кIвалерин ара яхцIур кам я.

ADDIM-ADDIM *нареч*. 1) са-са кам; addım-addım gəzmək са-са кам къекъуьн; 2) кам камунихъ галаз; **uşaq addım-addım irəliləyirdi** аял кам камунихъ галаз вилик физвай.

ADDIMBAADDIM *нареч*. кам камунихъ галаз.

ADDIMBAŞI *нареч*. 1) виринра, гьар санал; **onlar addımbaşı mənə rast gəlirdilər** абур виринра зал дуьшуьш жезвай; 2) мукьвал-мукьвал, гзаф вахтара; **uşaq ona addımbaşı baş çəkirdi** аялди адал мукьвал-мукьвал кьил чIугвазвай.

ADDIMLAMA *сущ*. **ADDIMLAMAQ** *глаголдикай*.

ADDIMLAMAQ *глаг*. 1) камар къачун, камар вегьин, камар ягъун; фин, вилик фин, къекъуьн; **iri addımlarla irəliləmək** чIехи камаралди вилик фин; 2) *куьч*. агалкьун гъилик авун; 3) жергеда аваз фин.

ADDIMLATMAQ *глаг*. камар вегьиз тун.

ADDIMLIQ *гьисабдайла менфят къачуда:* **yüz addımlıq yol** виш камунин рехъ.

ADIGEY *сущ*. адыгейви; **adıgey dili** адыгей чIал.

ADIGEYCƏ *нареч*. адыгейдалди; адыгей чIалалди.

ADINA *сущ. рах*. жуьмя; **adına axşamı** жуьмядин йиф.

ADİ *прил*. 1) адетдин, вири хьтин; **adi gün** адетдин югъ; 2) гьакIан; **adi söz** гьакIан гаф; 3) виридаз малум; 4) жергедин, вири хьтин; **adi müəllim** вири хьтин муаллим; 5) адетдин, нормадив кьадай; 6) адетдин, гьар йикъан; **bunlar adi işlərdir** ибур гьар йикъан крар я.

ADİCƏ I *прил*. гьакIан, адетдин; **adicə məsələ** гьакIан (*адетдин*) месэла; II *нареч*. гьакI; **adicə gəlib getdi** гьакI атана хъфена.

ADİL *прил. куьгь.* адалатлу, гьахъ гвай, къени, хъсан къилихрин.

ADİLANƏ *нареч*. адалатлудаказ, адалатлудиз, гьахълудаказ, гьахълуз.

ADİLİK *сущ*. дамах гвачирвал, кьетIенвал авачирвал, гьамиша адет хьанвай гьал, тIебиивал, адетдин тегьер тирвал.

ADİLLİK *сущ*. адалатлувал, гьахълувал.

ADİNAMİYA *сущ. мед*. адинамия (*садлагьана къуватдай аватун*).

ADLANMA *сущ*. **ADLANMAQ** *глаголдикай*.

ADLANMAQ *глаг*. лагьай тIвар алаз хьун.

ADLI *прил*. 1) сейли, машгьур, тIвар-ван авай; **adlı alimlər** тIвар-ван авай (*машгьур*) алимар; 2) тIвар алай, тIвар кхьенвай; тIварунихъ галай; 3) тIвар алай; **Həsən adlı oğlan** Гьасан тIвар алай гада; 4) тIвар ганвай; **"Muğan" adlı poema** «Мугъан» тIвар ганвай поэма.

ADLI-SANLI *прил*. 1) тIвар-ван авай, сейли, машгьур; **adlı-sanlı alim** тIвар-ван авай алим; 2) асул-несил авай; **adlı-sanlı nəsil** асул-несил авай сихил.

ADMİNİSTRASİYA *сущ*. 1) администрация (*идара*); 2) администраторвал ийизвай кас ва я ксар.

ADMİNİSTRATOR *сущ*. администратор (*са идарадин кьиле авай кас; са кардин кьил гвай кас*).

ADMİRAL I *сущ*. адмирал (*гьуьлерин флотдин вини дережадин къуллугъчидин тIвар ва а къуллугъ гвай кас*); II *прил*. адмиралдин; **admiral**

poqonları адмиралдин погонар.

ADRENALİN I *сущ. мед*. адреналин; II *прил*. адреналиндин.

ADRES *рах*. I *сущ.* адрес (*1 са кIвал ва я идара авай чка; 2 тебрикдин чар*); II *прил*. адресдин, адресрин; **adres kitabı** адресрин ктаб.

ADSIZ *прил*. 1) тIвар алачир, тIвар малум тушир; 2) кхьенвай касдин тIвар алачир.

ADSORBENT *физ. хим*. адсорбент (*винел адсорбция арадиз къвезвай затI*).

ADVOKAT *рах. сущ*. адвокат, векил (*судда*).

ADVOKATLIQ I *рах. сущ*. 1) адвокатвал, векилвал; 2) адвокатура (*адвокатрин идара*); II *прил*. адвокатвилин, векилвилин; **advokatlıq işləri** адвокатвилин (*векилвилин*) кIвалахар.

ADYUTANT I *сущ*. адъютант; **generalın adyutantı** генералдин адъютант; II *прил*. адъютантвилин.

ADYUTANTLIQ *сущ.* адъютантвал.

AEROBUS *сущ*. аэробус (*гзаф ацукьдай чкаяр авай чIехи самолёт*).

AERODROM I *сущ*. аэродром (*самолётар акъваздай майдан*); **Bakı aerodromu** Бакудин аэродром; II *прил*. аэродромдин.

AERODİNAMİKA *сущ. авиа*. аэродинамика.

AEROKLUB *сущ*. аэроклуб.

AEROLOGİYA *сущ.* аэрология (*чилин атмосферадин вини къатар чирзавай илим*).

AEROLİT *сущ*. аэролит (*къванцин метеорит*); **aerolitin düşdüyü yer** аэролит аватай чка.

AERONAVT *сущ*. аэронавт.

AERONAVTİKA *сущ*. аэронавтика.

AERONOMİYA *сущ*. аэрономия (*физика илимдин хел*).

AEROPLANÇI *куьгь. сущ*. аэроплан гьалзавайди.

AEROPLAN *куьгь. сущ.* аэроплан.

AEROPORT *сущ*. аэропорт.

AEROSTAT *сущ*. аэростат (*гьавада къекъведай гьавадилай кьезил аппарат; гьавадин шар*).

AEROZOL I *сущ*. аэрозоль; II *прил*. аэрозолдин.

AFƏRİN! *межд*. аферин, баркалла!

AFƏT I *сущ*. 1) бедбахтвал, мусибат; 2) тават, иер дишегьли; II *прил*. кIубан, циципи.

AFFİKS *сущ. лингв.* аффикс (*гафунин маналу пай, кIус*).

AFİŞA *сущ*. афиша.

AFORİZM *сущ*. афоризм (*кьетIен дерин мана квай гаф, ибара*).

AFRİKA *сущ. геогр*. Африка (*материк, кьурамат тир зурба чил*).

AFRİKALI *сущ*. африканви (*Африкадин эгьли*).

AFTAFA *сущ*. афтафа.

AGENTLİK *сущ*. агентство.

AGENT *сущ*. агент (*1 са нин яIани тапшуругъар кьиле тухузвайди. 2 са разведкадин кIвалахар кьиле тухузвайди; жасус*).

AĞ *сущ*. 1) лацу; 2) лацу рангунин парча; 3) месин агъ; **tarixin ağ ləkələri** тарихдин лацу лекеяр; 4) *куьч*. хъсан; **o, ağ gün gördü** адаз хъсан югъ акуна.

AĞA I *сущ. куьгь*. 1) агъа, сагьиб, иеси; 2) титул; 3) агъа (*аялри чпин бубадиз лугьуда*); 4) гьаким; 5) тIварарихъ галаз санал кхьида; **Həsənağa** Гьасанагъа; II *прил. рах*. кьилин, агъавал ийизвай, гьакимвал ийизвай; **hakim partiya** гьакимвал ийизвай партия; ◊ **ağa kimi yaşamaq** агъа хьиз яшамиш хьун.

AĞAC I *сущ.* 1) тар; **ağac budağı** таран хел; 2) лаш, кIекIец; **o ağacla gəzirdi** ам гъиле кIекIец аваз къекъвезвай; 3) пая; **uzun ağac** яргъи пая; 4) кIарас материал; **tikinti üçün ağac** эцигунар патал кIарас материал; II *прил.* кIарасдин, тарцин; **ağac körpü** кIарасдин муьгъ; **ağac qatranı** тарцин шкьакь; 4) *куьч.* лашарин, тIваларин; **ağac intizamı** лашуналди тир къайда; гужунин къайда; ◊ **ağac-ağaca gəlmək** *куьч.* сад-садахъ галаз гапурар гваз мярекатдиз акъатун; **ağaca dönmək** *куьч.* мягькем хьун; къах хьун, кьурун, кIарас хьиз хьун, гацум хьун.

AĞAC II *сущ. куьгь.* агъаж (*яргъивилин уьлчме - ирид километр*).

AĞAC-AĞAC *сущ.* кIетI-лаш (*къугъун*).

AĞACAOXŞAR *прил.* тарциз ухшар.

AĞACDƏLƏN *сущ. зоол.* кIекIе (*кIваркIвалаг, тарариз куIуф ядай къуш*).

AĞACGÖBƏLƏYİ *сущ.* цIумачI.

AĞACQURDU *сущ.* кIарасдин квак.

AĞACLIQ I *сущ.* 1) тарар авай чка, там, тамун кIапIал; 2) акIурнавай тарар.

AĞACLIQ II *прил.* ирид километрдин.

AĞAC-UĞAC *сущ.* тамун материалар.

AĞALANMAQ *глаг.* вич вине кьун, вич агъа хьиз тухун.

AĞALIQ I *сущ.* 1) агъавал, гьакимвал; 2) агъаяр, гьакимар; II *прил.* агъадин, гьакимдин, агъавилин, гьакимвилин; **ağalıq iddiaları** агъавилин къастар.

AĞAPPAQ *прил.* акьалтIай лацу, лап-лацу, лацу жив хьтин; **ağappaq köynək** лап-лацу перем; **o, ağappaq ağarmışdı** адан рангар атIанвай.

AĞARDAN *сущ.* асундайди, ранг ягъадайди.

AĞARDICI I *сущ.* 1) асундайди, ранг ягъадайди; 2) *фото.* ачухардай дарман; II *прил.* 1) лацу рангадин, лацу ийидай.

AĞARDILMA *сущ.* **AĞARDILMAQ** *глаголдикай*; киреж ягъун, лацадай асунун.

AĞARDILMAQ *глаг.* 1) лацу авун; **divarlar ağardıldı** цлар лацу авуна; 2) лацадай асунун, киреж ягъун; 3) чуьхвена лацу авун.

AĞARMAQ *глаг.* лацу хьун; 1) лацу рангуналди тафаватлу хьун; **uzaqda nə isə ağarırdı** яргъай са вуч ятIани лацу хьанвай; 2) алахьун, ранг фин; **parça tez ağardı** парча фад алахьна.

AĞARTI *сущ.* некIедин магьсулар.

AĞARTMA *сущ.* **AĞARTMAQ** *глаголдикай.*

AĞARTMAQ *глаг.* 1) лацу авун, ранг ягъун; **evin çöl divarlarını ağartmaq** кIвалин къецепатан цлариз ранг ягъун; 2) михьун, михьи авун; **qabları ağartmaq** къапар чуьхвена михьи авун; 3) *куьч.* ахъаюн, ачухун, русвагьун; **mən bu işi ağartmadım** за и кIвалах ачухнач; **gözünü ağartmaq** вилер экъисун; **dişini ağartmaq** сарар экъисун; **başını ağartmaq** кьил рехи авун; **üzünü ağartmaq (kimin isə)** хъсандиз къуллугъ авун, са хатур авун.

AĞARTMAMAQ *глаг.* **AĞARTMAQ** *глаголдин инкардин форма.*

AĞ-AŞKAR I *нареч.* ашкара, ачухдиз, акваз-акваз, шаксуз, шак авачиз, са гьуьжетни алачиз; II *прил.* ашкара тир, шаксуз тир; **ağ-aşkar yalan** ашкара тир (*шаксуз*) тир таб.

AĞAYANA I *прил*. асуллу, намуслу, михьи, рябетлу; **ağayana işlər** рябетлу крар; II *нареч*. намуслувилелди, михьивилелди, рябетлувилелди.

AĞBAŞ *прил*. 1) кьил лацу; **ağbaş ağacdələn** кьил лацу кIекIе (*кIвар-кIвалаг*).

AĞBİRÇƏK I *прил*. *анжах дишегьлийриз талукь гаф я*. 1) чIарар рехи; **ağbirçək qadın** чIарар рехи дишегьли; 2) *куьч*. гьуьрметлу, гьуьрметуниз лайихлу; II *сущ*. къари, кьуьзуь дишегьли.

AĞBOYA *сущ*. лацу ранг, лацу шир.

AĞBƏNİZ *прил*. чин лацу.

AĞBƏXT I *сущ*. 1) бахтавар, бахтлу кас; 2) бахтуни гьанвайди; II *прил*. бахтлу, бахт авай; ◊ **anadan ağbəxt doğulmaq** бахтлуди хьун, гьамиша бахтуни гьизвай кас хьун.

AĞCALIQ *сущ. мед*. альбинизм.

AĞCAMAYA *прил*. лацу, лацу тан авай (*дишегьли*).

AĞCAQANAD I *сущ*. ветI; II *прил*. ветIрен; **ağcaqanad ensefaliti** *мед*. ветIрен энцефалит.

AĞCAQAYIN I *сущ*. 1) гъверши тар; 2) гъверши тарцин кIарас; II *прил*. гъвершин; **ağcaqayın yarpaqları** гъвершин пешер.

AĞCAQAYINLIQ *сущ*. гъверши тарар авай чка, гъверши тararин там.

AĞCAQOVAQ I *сущ. бот*. къавах; II *прил*. къавахдин; **ağcaqovaq yarpağı** къавахдин пеш.

AĞCAQOVAQLIQ *сущ*. къавах тарар авай чка; къавах тararин там.

AĞCİYƏR 1) *прил*. кичIедай, жуьрэтсуз, кичIевал квай; **ağciyər adam** кичIедай кас; 2) *сущ*. кичIеди.

AĞCİYƏRLİK *сущ*. кичIевал, жуьрэтсузвал.

AĞDABAN *прил*. бахтлу, гьамиша бахтуни гьизвай.

AĞI I *сущ*. агъу, зегьер; **ağı vermək** (*kiməsə*) агъу гун.

AĞI II *сущ*. шел, шехьун, шелар авун, лугьунар ийиз шехьун.

AĞIÇI *сущ*. лугьунардай, лугьунар ийидай дишегьли.

AĞIL I *сущ*. акьул, къанажагъ; арифдарвал; **ağıl haradadır, iş də oradadır** акьул авай чкада кIвалахни ава; **ağıl dişi** акьул балугъвилин свах; ◊ **ağlı azmaq** акьул квадарун; **ağlını almaq (kiminsə)**, вичел ашукь авун, рикI ацукьарун; **ağlına batmaq** гъавурда акьун; **ağlı başında olmamaq** вич-вичел тахьун; **ağlı bir şey kəsməmək** акьулди са затI кьатIун тавун; **ağlı kəm insan** акьулдикай кьери кас; **onun ağlı başında deyil** адан кьиле акьул авач; **ağıl vermək** акьулар гун; **ağlına gələn** акьулдиз вуч атайтIа; **ağlında saxlamaq** рикIел хуьн.

AĞIL II *сущ*. парах, малар хъиядай кар.

AĞIL-KAMAL *сущ*. акьул, алакьун, бажарагъвал.

AĞILLA *нареч*. акьулдивди, бажарагъдивди.

AĞILLANMA *сущ*. **AĞILLANMAQ** *глаголдикай*.

AĞILLANMAQ *глаг*. 1) акьуллу хьун; 2) кьилиз акьул атун.

AĞILLI I *прил*. акьуллу, алакьунар авай; **ağıllı uşaq** акьуллу аял; **ağıllı gözlər** акьуллу вилер; **ağıllı söz** акьуллу гаф; **ağıllı iş** акьуллу кар; II *нареч*. акьуллудаказ; акьуллудиз; акьуллуз; **ağıllı danışmaq** акьуллудиз рахун; III *сущ*. акьуллуди; **ağıllıya rast gəlmək** акьуллудал дуьшуьш хьун.

AĞILLI-AĞILLI *нареч*. акьуллувилелди, акьулдалди, акьуллудаказ.

АĞILLI-BAŞLI *прил*. 1) акьуллу, рябетлу; 2) къени, бегьем; 3) каркIвалах алакьдай.

АĞILLICA I *прил*. акьуллу, алакьунар авай; **ağıllıca uşaq** акьуллу аял; II *нареч*. акьуллувилелди, акьуллудаказ, акьуллудиз, акьуллуз.

АĞILLICASINA *нареч*. акьуллувилелди, акьуллудаказ, акьуллудиз, акьуллуз.

АĞILLILAŞMAQ *глаг*. акьуллу хьун, фагьумлу хьун.

АĞILLILIQ *сущ*. акьуллувал, фагьумлувал.

АĞILLI-KAMALLI *прил*. акьуллу, фагьумлу, фагьумдалди кар ийидай.

АĞILKƏSƏN *прил*. акьуллу, акьулди кьатIудай.

АĞILKƏSMƏZ *прил*. акьулдиз текъвер хьтин.

АĞILSIZ I *прил*. 1) акьулсуз; **ağılsız adam** акьулсуз кас; **ağıllı düşməndən qorxma, ağılsız dostdan qorx** акьуллу душмандикай кичIе жемир, акьулсуз дустуникай кичIе хьухь; 2) фагьумсуз; 3) ахмакь; **ağılsız hərəkət** ахмакь гьерекат; II *нареч*. акьулсуздаказ, ахмакьдаказ, фагьумсуздаказ.

АĞILSIZCA I *прил*. акьулсуз; II *нареч*. акьулсуздаказ, акьулсуздиз.

АĞILSIZCASINA *нареч*. акьулсуздаказ, акьулсуздиз.

АĞILSIZLIQ *сущ*. 1) акьулсузвал; 2) ахмакьвал.

АĞIMSOV *прил*. лацувал алай.

АĞIMTIL *прил. килиг*: **АĞIMSOV**.

АĞIR I *прил*. 1) залан; **ağır daş** залан къван; **ağır iş** залан кIвалах; **ağır gün** залан югъ; **ağır yük** залан пар; 2) четин; **ağır sual** четин суал; **ağır illər** четин йисар; 3) нагьакьан, хуш текъвер, пис; **ağır xasiyyət** пис къилих; 4) азаб гудай; **ağır zəhmət** азаб гудай зегьмет; 5) гужлу; **ağır zərbə** гужлу ягъун; 6) зегьемлу; **ağır gecə** зегьемлу йиф; 7) яваш, аста; **ağır addımlar** аста камар; 8) акьуллу; фагьумлу; **ağır adam** акьуллу кас, фагьумлу кас; 9) хатурдик хкIадай, нагьакьан; **ağır söz** хатурдик хкIадай гаф, нагьакьан гаф; 10) чIехи; **ağır itki** чIехи зиян.

АĞIR-AĞIR *нареч*. 1) заланвилелди, заландаказ; 2) аста-аста; **ağır-ağır danışmaq** аста-аста рахун.

АĞIRAYAQ I *прил*. кIвач залан; II *сущ*. кIвач заланди.

АĞIRBAŞLI *прил*. бегьем, фагьумлу, сабурлу.

АĞIRGÖVDƏ *прил. килиг:* **АĞIRGÖVDƏLİ.**

АĞIRGÖVDƏLI *прил*. ацIай, яцIу, залан, зурба.

АĞIRGÖVDƏLİLİK *сущ*. яцIувал, заланвал, зурбавал.

АĞIRLAŞDIRMA *сущ*. **АĞIRLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

АĞIRLAŞDIRMAQ *глаг*. залана-рун; **yükü ağırlaşdırmaq** пар заланарун; 2) четинарун; **işi ağırlaşdırmaq** кIвалах четинарун; 3) писарун, усаларун.

АĞIRLAŞMA *сущ*. **АĞIRLAŞMAQ** *глаголдикай*.

АĞIRLAŞMAQ *глаг*. 1) залан хьун; 2) чIур хьун; 3) пис хьун; **xəstənin vəziyyəti ağırlaşır** азарлудан гьалар пис жезва.

АĞIRLIQ *сущ*. 1) заланвал; **daşın ağırlığı** къванцин заланвал; 2) пар; **ağırlıq qaldırmaq** пар хкажун; 3) четинвал; **yolun ağırlığı** рекьин четинвал; 4) важиблувал; 5) *диал*. залан шейэр; ◊ **öz ağırlığı qədər pul qoymaq** вичин заланвиле пул эцигун.

АĞIRTƏHƏR I *прил*. залан тегьер; II *нареч*. заланз.

AĞIRYANA I *прил.* 1) бегьем, тамам; **ağıryana adam** бегьем кас; 2) дамах гвачир, намуслу; II *нареч.* намуслудаказ; **özünü ağır aparmaq** жув намуслудаказ тухун.

AĞIZ *сущ.* 1) сив; **ağızdakı dişlər** сиве авай сарар; **dovşanın ağzı** къуьрен сив; 2) сив (*къапарин*); **bardağın ağzı** бекьедин сив; 3) сив (*тфенгдин, тупунин*); 4) къерех; **uçurumun ağzı** кьвалан къерех; 5) сив-сиве (*вацIун*); **çayın ağzı** вацIун сив.

AĞIZ-AĞIZA *нареч.* сив-сиве, кьвед санал, чин-чинал.

AĞIZBAAĞIZ *нареч.* сиве-сивди; **ağızbaağız doldurmaq** сиве-сивди ацIурун.

AĞIZDAN *нареч.* хуралай, мецяй лагьай.

AĞIZDAN-AĞIZA сивяй-сивиз.

AĞIZDOLUSU *нареч.* 1) рикI алаз, тарифариз; 2) кухтунар хъувуна; **ağızdolusu danışmaq** тарифариз рахун; кухтунар хъувуна рахун.

AĞIZLAŞMA *сущ.* **AĞIZLAŞMAQ** *глаголдикай.*

AĞIZLAŞMAQ *глаг.* гафунал гаф эцигун, кукIун, дяве авун.

AĞIZLI *прил.* 1) сив авай; 2) хци.

AĞIZUCU *нареч.* гъавурда гьат тийидайвал; **ağızucu danışmaq** гъавурда гьат тийидайвал рахун.

AĞ-QARA *прил.* лацу-чIулав.

AĞQILÇIQ *сущ.* 1) лацу къилчих; 2) дуьгуьдин сорт.

AĞQIZIL *сущ.* платина (*лацу рангунин лап багьа металл*).

AĞQOVAQ I *сущ.* чандар, лацу къавах; II *прил.* чандардин, лацу къавахдин.

AĞQOVAQLIQ *сущ.* чандарар (*лацу къавахар*) авай чка, лацу къавахрин там.

AĞQOYUNLU *сущ. тар.* агъкъоюнлу (*XV виш йисан огъуз-туьркмен тайифайрикай сад*).

AĞQUYRUQ *прил. зоол.* лацу тум квай; **ağquyruq quş** лацу тум квай къуш. **AĞLABATAN** *прил.* 1) акьулди кьатIудай; **ağlabatan təklif** акьулди кьатIудай теклиф; 2) кьабулиз жедай; **ağlabatan iş** кьабулиз жедай кIвалах.

AĞLABATMAZ *прил.* 1) акьулдиз къведачир, акьулди кьатIудачир; 2) кьабулиз тежедай.

AĞLADICI *прил.* нагъв авадардай, нагъв гъидай; **ağladıcı qazlar** вилерай накъвар гъидай газар.

AĞLAGƏLMƏZ I *прил.* гъавурда акьан тийир, кьил акъат тийир; **ağlagəlməz iş** кьил акъат тийир кIвалах; 2) мумкин тушир; II *нареч.* акьулдиз текъвер.

AĞLAĞAN I *прил.* 1) гзаф шехьдай, шел квай; 2) *куьч.* гьамиша айхь-уйхь ийидай; II *сущ.* шел-хвал ийидай кас.

AĞLAMA *сущ.* **AĞLAMAQ** *глаголдикай.*

AĞLAMALI *прил.* 1) язух къведай, усал; **ağlamalı vəziyyət** язух къведай гьал; 2) гзаф четин.

AĞLAMAQ *глаг.* 1) шехьун; **hündürdən ağlamaq** ван алаз шехьун; **dayanmadan ağlamaq** датIана шехьун; 2) гъам чIугун, хажалат чIугун; 3) шикаят авун.

AĞLAMSIMAQ *глаг.* 1) вилериз нагъв атун, шел акатун; 2) вич шехьзавайди хьиз къалурун.

AĞLAR *прил.* 1) шехьдай; **ağlar uşaq** шехьдай аял; 2) пис; **ağlar günə qalmaq** пис йикъа гьатун.

AĞLASIĞAN *прил.* чIалахъ жедай, керчекдаз ухшар.

AĞLASIĞMAZ *прил.* 1) чIалахъ тежер хьтин, акьулдиз текъвер хьтин; **ağlasığmaz xəbər** чIалахъ тежер хьтин хабар; 2) эхиз тежер, кьабулиз тежедай.

AĞLASIĞMAZLIQ *сущ.* 1) чIалахъ тежервал; 2) эхиз тежервал, кьабулиз тежервал.

AĞLATMAQ *глаг.* 1) иширун; 2) шел гъиз тун; ◊ **anasını ağlatmaq** диде иширун (*са нин ятIа*).

AĞLAYAN *прил.* шехьдай; **ağlayan uşaq** шехьдай аял.

AĞLAYIB-SIZLAMAQ *глаг.* 1) шел-хвал авун; 2) датIана шехьун; 3) куьмек кIан хьун.

AĞLAŞMA *сущ.* **AĞLAŞMAQ** *глаголдикай.*

AĞLAŞMAQ *глаг.* 1) шехьун, санал шехьун; 2) кьейидахъ шехьун, шелар авун.

AĞLIKƏM I *прил.* акьулдикай кими, акьулдиз кьери, кIамай; II *сущ.* кими.

AĞLIQ *сущ.* лаз, лацувал.

AĞLIYÜNGÜLLÜK *сущ.* кьанцIархъанвал, кьиле гар авайвал; **ağlıyüngüllük etmək** кьанцIархъанвал авун.

AĞMATAN *прил.* лацу ва дакIвац (*рушарин гьакъиндай*).

AĞMAYA *прил.* лацу; лацу ва дакIвац (*аял*).

AĞNAQ I *сущ.* 1) чими йикъара гьайванар къаткидай чка; 2) дагълара чил уьцIенвай чка; 3) легъв.

AĞNAQ II *сущ.* 1) ацукьай чка; 2) легъв, фур.

AĞNAMAQ I *сущ. рах.* къатадарун (*гьайванри*).

AĞNAMAQ II *глаг.* чукIун, уьцIуьн; **çayın qırağı ağnadı** вацIун къерех уьцIена.

AĞNAŞMAQ *глаг.* ярх хьун, къвалахъ элкъуьн.

AĞRI I *сущ.* тIал; **baş ağrısı** кьилин тIал; **ürək ağrısı** рикIин тIал; II *прил.* тIалдин.

AĞRI-ACI *сущ.* 1) тIал; 2) *куьч.* галатун, юргъунвал; **dincəlsək bədənimizin ağrı-acısı çıxacaq** ял ягъайтIа чи тандин юргъунвал алатда.

AĞRI-ACILIQ *прил.* тIавал, тIарвал.

AĞRI-ACISIZ I *прил.* тIал авачир; II *нареч.* тIал авачиз.

AĞRIDICI *прил.* тIал гудай.

AĞRIKƏSICI *прил. килиг:* **AĞRIKƏSƏN**.

AĞRIKƏSƏN *прил.* тIал атIудай.

AĞRI-QADA *сущ.* азар, тIал.

AĞRILI *прил. мед.* тIал авай; **ağrılı vəziyyət** тIал авай гьал.

AĞRILILIQ *сущ.* тIал авайвал.

AĞRIMA *сущ.* **AĞRIMAQ** *глаголдикай.*

AĞRIMAQ *глаг.* 1) тIа хьун; 2) азият чIугун.

AĞRITMAQ *глаг.* 1) тIарун; 2) хатурдик хкIурун; **onun sözləri ürəyimi ağrıtdı** адан гафари зи рикI тIарна.

AĞSAÇ *прил.* рех янавай, рехи.

AĞSAÇLI *прил.* чIарар рехи хьанвай; **ağsaçlı kişi** чIарар рехи хьанвай кас.

AĞSAQQAL I *прил.* 1) агъсакъал; 2) *куьч.* гьуьрметлу, гьурметуниз лайихлу; II *сущ.* тухумдин кьил, сихилдин кьил.

AĞSAQQALLIQ *сущ.* 1) агъсакъалвал; 2) регьбервал; **ağsaqqallıq etmək** агъсакъалвал авун; регьбервал авун.

AĞUL *сущ.* агъул (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*), агъулви; **ağul dili** агъул чIал.

AĞVAN *сущ.* Агъван (*Къафкъаздин Албания*).

AĞYONCA *сущ.* инжи векь.

AĞZIBOŞ I *прил.* гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер; II *сущ.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

AĞZIBOŞLUQ *сущ.* гзаф рахунал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун.

AĞZIBÜTÖV *прил.* сир хуьз алакьдай; **o, ağzıbütöv adamdır** ам сир хуьз алакьдай кас я.

AĞZIBÜTÖVLİK *сущ.* сир хуьз алакьун.

AĞZIGÖYÇƏK *сущ.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

AĞZIGÖYÇƏKLİK *сущ.* лагълагъчивал.

AĞZIYARI *прил.* ацIун тавур, гел алай, тамам тушир.

AĞZIYARIQ *прил.* гаф хуьз тежер.

AĞZIYARIQLIQ *сущ.* гзаф рахунал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун

AĞZIYAVA *сущ.* харчи сив авайди.

AĞZIYAVALIQ *сущ.* харчи рахун.

AĞZIYIRTIQLIQ *сущ. килиг:* **AĞZIYARIQLIQ.**

AH I *межд.* 1) агь (*гужлу гьисс квай гьарай, шад гьараюнар, тажуб, гьайиф чIугун, умуд буш акъатун, наразивал, аси хьун къалурда*); **ah, yaman qorxutdun məni** агь, гзаф кичIерарна вуна заз; **ah, nə yaxşı gəldin** агь, вуч хъсан я вун атана; 2) агь (*гъам, перишанвал, тIал ва мсб. къалурзава*); **ah, daha gücüm qalmayıb** агь, мад заз гуж амач; 3) ухь, угь, уф (*галатун, кьезил хьун, регьят хьун къалурзава*); **ah, bu işlər məni lap əldən saldı** ухь, и крари зун лап галудна; 4) гьайиф; **ah, o getdi** гьайиф, ам хъфена; II *сущ.* агь (*ухь, айхь; вич-вичел алачиз ийидай гьараюн; угь, суза*); **ahı tutmaq** агьди кьун.

AHA I *межд.* 1) агьан; **aha, gəlib çatdım sənə ağьан,** атана агакьна зун вав; 2) огьо (*са тажуб жедай, гуьзлемиш тийизвай кар хьайила лугьудай гаф*); йоъ, яъ, пагьбабай; **aha, bəs sonra necə oldu?** яъ, бес ахпа гьикI хьана? II *тестикьарунин кIус.* эхь, шаксуз, хъсан я; **aha, elə də lazımdır** эхь, гьакIни лазим я; III *сущ.* агь-аман; **ah-aman eşidilirdi** агь-амандин ванер къвезвай.

AH-AMAN *сущ.* агь-аман.

AHƏNG *сущ.* ванцин хушвал.

AHƏNGLƏ *нареч.* 1) сад-садав кьунвай, хъсандиз кьур; 2) яваш, аста; 3) хуш къведай ванцелди; 4) ритмдалди; 5) са ванцелди.

AHƏSTƏ I *прил.* 1) яваш, секин, ван-сес авачир; 2) аста; **ahəstə addımlar** аста камар; II *нареч.* 1) секиндиз; 2) аста-аста, астадаказ.

AHƏSTƏ-AHƏSTƏ *нареч.* аста-аста, секиндиз.

AHIL I *прил.* кьуьзуь, агьил; **ahıl qadın** кьуьзуь дишегьли; II *сущ.* кьуьзуь, агьил; **cavanlar ahılları əvəz etdilər** жегьилри кьуьзуьбур эвез авуна.

AHILLIQ *сущ.* кьуьзуьвал, агьилвал.

AH-NALƏ *сущ.* шел-хвал, шел, шехьун; **ah-nalə etmək** шел-хвал авун, шехьун.

AHU *сущ.* 1) жейран; 2) *шаир.* тават, иер дишегьли; **ahu kimi qaçmaq** жейран хьиз катун; **ahu kimi baxmaq** жейранди хьиз килигун.

AH-VAY *сущ.* агь-вай.

AHU-ZAR *сущ. килиг*: **AH-NALƏ.**

AX! *межд.* 1) пагь! вагь! 2) агь! аман! вай! **Ax, lap yadımdan çıxmışdı** пагь, зи рикIелай алатнавай.

AXAR I *прил.* 1) авахьдай; **axar su** авахьдай яд; 2) авахьзавай, авахьна физвай; II *сущ.* 1) авахьун, фин;

2) физвай яд; яд физвай пад; **suyun axarı** яд физвай пад.

AXAR-BAXAR *сущ.* майданар, гегьеншлух, гегьенш чуьл, ачухвал.

AXAR-BAXARLI *прил.* гегьенш, ачух.

AXARLI *прил.* 1) акъваз тавуна жезвай; 2) гьерекат атIун тавуна физвай.

AXARLIQ *сущ.* 1) фад-фад дегиш хьун; 2) цIалцIам, целай фидай хьтин.

AXARSIZ *прил.* авахь тийидай.

AXI *кIус.* 1) эхир; кьван. **Axı sən acsan** ваз гишин я эхир; 2) бес вучиз? лап, лап гьа; **nə olub axı?** вуч хьанва эхир? **axı niyə bu işi gördün?** бес вучиз вуна и кIвалах авуна?

AXIN I *сущ.* 1) физвай яд, яд физвай пад; 2) сел, авахьзавай яд; 3) *куьч.* рехъ; **ədəbi axın** эдебиятдин рехъ; II *прил.* акъваз тавуна физвай.

AXINTI *сущ.* 1) гару ва я ци гъайи накьвадин къат; 2) авахьна фин.

AXINTILI *прил.* авахьзавай, авахьдай.

AXIR I *сущ.* 1) эхир; **yanvarın axırı** январдин эхир; **ilin axırı** йисан эхир; **axıra qədər** эхирдалди; 2) эхир; кьиникь, ажал; кьин; **onun axırına az qalıb** адан эхирдиз тIимил ама; ам рекьиз тIимил ама; II *прил.* эхиримжи; **yanvarın axır günləri** январдин эхиримжи йикъар.

AXIR-UXUR *сущ.* амукьаяр, кIанер, эхирар, эхир-хур.

AXIRDA *нареч.* 1) эхирда, гуьгъуьниз, гуьгъуьнай, гуьгъуьнилай; кьулухъ; **hamıdan axırda gəldi** виридалай гуьгъуьниз атана; 2) нетижада, эхирни, эхирки, эхирни-эхир.

AXIRZAMAN *сущ. куьгь.* эхирзаман.

AXIRINCI *прил.* 1) эхиримжи; **axırıncı zəng** эхиримжи зенг; 2) эхирдин, куьтягьдай, кьилиз акъуддай, тамамардай; **təhsilin axırıncı ili** кIелун кьилиз акъудзавай йис; 3) акьалтIай, куьтягь хьайи, атIай, тамам; **axırıncı söz** атIай гаф; 4) эхир кьиле авай, эхиримжи; амай-амачир; **axırıncı pulunu xərclədi** амай-амачир пул харжна; 5) лап цIийи; **axırıncı moda** лап цIийи мода; ◊ **axırıncı vasitəyə əl atmaq** эхиримжи мумкинвиликай менфят къачун.

AXITMAQ *глаг.* 1) ичIирун, экъичун; **su axıtmaq** яд ичIирун; **qan axıtmaq** ивияр экъичун; 2) авадарун; **göz yaşı axıtmaq** вилин накъвар авадарун.

AXİRƏT *сущ. дин.* ахират.

AXMAQ I *сущ. рах.* ахмакь, кIамаш; II *прил.* ахмакь, кими, сефигь, акьулсуз; **axmaq xasiyyət** ахмакь къилих; **axmaq adam** ахмакь кас; III *нареч.* ахмакьвилелди, кIамашвилелди, сефигьвилелди, кимивилелди; **axmaq danışmaq** ахмакьвилелди рахун.

AXMAQCASINA *нареч.* ахмакьвилелди, ахмакьдаказ, ахмакьдиз.

AXMAQLIQ *сущ.* 1) ахмакьвал, кIамашвал, кимивал, сефигьвал, акьулсузвал; **özünun axmaqlığından** вичин ахмакьвиляй (*кIамашвиляй, кимивиляй*); 2) ахмакьвилин кар; **axmaqlığa qoymaq** ахмакьвилиз ягъун.

AXSAQ I *прил.* кьецIи; **axsaq at** кьецIи балкIан; II *сущ.* кьецIиди, кIвач кьецIи кас.

AXSAQLIQ *сущ.* кьецIивал.

AXSAMAQ *глаг.* 1) кьецIивал авун; кьецIи хьун; 2) татугайвал хьун; гуьгъуьна амукьун; **dərslərdən geri qalmaq** тарсарай гуьгъуьниз амукьун.

AXŞAM I *сущ.* 1) няни; **axşam düşən kimi** няни хьайи кумазни;

axşama kimi няналди; axşamı gözləmək няни вилив хуьн; 2) няни (*мярекат*); **poeziya axşamı** поэзиядин няни; II *прил*. нянин; **axşam vaxtı** нянин чIав (*вахт*); III *нареч*. нянихъ; **bu gün axşam** къе нянихъ; **axşamınız xeyir!** нянин хийирар!

AXŞAMLAMAQ *глаг*. 1) няни хьун; 2) йиф авун, йиф акъудун, йифиз амукьун; 3) *куьч*. четинвиле гьатун; **o, yaman yerdə axşamlayacağını bilmirdi** адаз вич четинвиле гьатдайди чизвачир.

AXŞAMLIQ *прил*. нянин; **axşamlıq iş** нянин кIвалах.

AXŞAMÜSTÜ *сущ*. рагъдан.

AXTA I *прил*. 1) хеси, ахта; **axta adam** хеси кас; **axta öküz** ахта яц; 2) аладарнавай, экъитIнавай; **axta zoğal** экъитIнавай чумал.

AXTAÇI *сущ*. ахтачи (*гьайванар ахта ийидай пешекар*).

AXTALAMA *сущ*. **AXTALAMAQ** *глаголдикай*.

AXTALAMAQ *глаг*. 1) хеси авун, ахта авун; 2) аладарун, экъитIун.

AXTARMAQ *глаг*. 1) жагъурун, жагъуриз алахъун, суракьда хьун, къекъуьн (*са затIунихъ*); **tanışı axtarmaq** чирхчир жагъурун; **yolu axtarmaq** рехъ жагъурун; **hər yeri axtarmaq** вири чкайра къекъуьн; **iş axtarmaq** кIвалах жагъурун; 2) хкягъун, хкяна кIватIун.

AXUND *сущ*. ахунд; 1) мусурманриз диндин рекьяй гузвай тIвар; 2) диндин рекьяй алим.

AXUNDLUQ *сущ*. ахундвал.

AXUR *сущ*. тIун (*малариз ем гудай*).

AİD *прил*. талукь; **ona aid** адаз талукь.

AİDİYYƏT *сущ*. талукьвал.

AİDİYYƏTİ *прил*. талукь тир; **aidiyyəti orqanlar** талукь тир органар.

AİDLİK *сущ*. талукьвал.

AİLƏ I *сущ*. 1) хизан; **Məmmədovlar ailəsi** Мамедоврин хизан; **böyük ailə** чIехи хизан; **ailə başçısı** хизандин кьил; 2) садвал, кIватIал, тешкилат; **xalqların dostluq ailəsi** халкьарин дуствилин хизан; II *прил*. хизандин; **ailə tərbiyəsi** хизандин тербия.

AİLƏDAR I *прил*. хизандин къайгъу чIугвазвайди; II *сущ*. хизандин къайгъудар.

AİLƏLİ I *прил*. 1) хизан авай; 2) II *сущ*. хизандин къайгъу чIугвадай, хизандал рикI алай кас.

AİLƏLİKLƏ *нареч*. хизандихъ галаз.

AİLƏVİ *прил*. хизандин; **ailəvi işlər** хизандин крар.

AJİOTAJ *сущ*. ажиотаж.

AKADEMİK I *сущ*. академик; 1) алимдин дережа; 2) илимрин академиядин гьакъикъи член.

AKADEMİK II 1) академиядин, академиядиз талукь; 2) вузда чирвилер къачудай вахт; кIелунардай вахт; **akademik saat** кIелунардай сят; чирвилер къачудай сят; 3) *куьч*. академический (*яшайишдиз, дуланажагъдиз талукь маналу крарикай теориядин ихтилатар*); 4) академический (*устадвилин чирвал авай манадин гаф*); **akademik teatr** академический театр; **akademik lüğət** академический гафарган.

AKADEMİYA *сущ*. академия; 1) вини дережадин гьукуматдин илимрин карханайрин тIвар; **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası** Азербайжандин Милли Илимрин Академия; 2) са бязи чирвилерин карханайрин тIвар; **kənd təsərrüfatı akademiyası** хуьруьн майишатдин академия.

AKASİYA *сущ. бот.* акация; **ağ akasiya** лацу акация.

AKIN *сущ.* акын (*къазахрин ва къиргъизрин шаир ва маничи*).

AKKORD I *сущ. муз.* аккорд (*санлай сад-садав кьунваз акъатзавай са шумуд ван*); II *прил.* аккорд; **akkord iş** аккорд кІвалах (*атІай къиметдихъ ийидай кІвалах*).

AKKORDEON *сущ. муз.* аккордеон, чІагъан.

AKKUMULYATOR *сущ. физ. тех.* аккумулятор (*электрикдин энергиядив ацІурнавай прибор*).

AKONİT *сущ. бот.* аконит (*1 зегьерлу набатат; 2 мед. ревматизмдин, невралгиядин дарман*).

AKR *сущ. тар.* акр (*Англияда ва Кеферпатан Америкада чилин майданар алцумдай уьлчме, 4047 кв.м.*)

AKRİDLƏR *сущ. зоол.* акридар (*цицІерин са жинс*).

AKROBAT *сущ.* акробат.

AKROBATİKA *сущ.* акробатика.

AKROPOL *сущ. архит.* акрополь (*къадим Грециядин шегьерра, адет яз, кІунтІал мягькемдиз туькІуьрнавай сенгердин юкь*).

AKSAMİT *сущ.* аксамит (*нехишар алай махпур*).

AKSENT *сущ. лингв.* акцент (*1 ударение; 2 нугъат, са чІалан сесер, гафар дуьз гъиз тахьун; 3 куьч. са шей кьетІендаказ къейд авун, адал кьетІендаказ фикир желб авун*).

AKSENTOLOGİYA *сущ. лингв.* акцентология (*лингвистикадин ударенидин кьетІенвилер ва везифаяр чирзавай хел*).

AKSESSUAR *сущ.* аксессуар.

AKSİOM *сущ. мат.* аксиома (*1 субут авачиз кьабул тир гьал; 2 субут авуниз игьтияж авачир гьакъикъат*).

AKSİOMATİKA *сущ.* аксиоматика (*аксиомайрин гьакъиндай илим; аксиомайрин система*).

AKSİONER *сущ.* акционер, акцийрин иеси.

AKSİYA I *сущ.* акция (*акционеррин кІватІалдин пай хьунухь къалурдай кагъаз*).

AKSİYA II *сущ. сиясат.* кар, гьерекат (*са къаст бегьемарун патал ийидай*).

AKSİZ *сущ.* акциз.

AKT *сущ.* 1) акт, къарар, къанун; 2) кар, гьерекат; 3) *театр.* перде; **pyesin birinci aktı başlandı** пьесадин сад лагьай перде гатІумна.

AKTİNİUM *сущ. хим.* актиний.

AKTİV I *сущ.* актив (*са идарадин кІвенкІвечи кІвалахдарар*).

AKTİV II *сущ.* актив (*са идарадин мал-мулкунин ва маса шейэрин къимет*).

AKTİV III *прил.* алахъдай.

AKTİVİST *сущ.* активист, гьар са карда вилик-кьилик квайди.

AKTİVLİK *сущ.* активвал.

AKTRİSA *сущ.* актриса.

AKTRİSALIQ *сущ.* актрисавал (*актрисадин машгъулат*).

AKTUAL *прил.* важиблу (*къенин юкъуз герек тир*).

AKTUALLIQ *сущ.* важиблувал.

AKTYOR *сущ.* актёр, артист, театрда къугъвадай кас.

AKTYORLUQ *сущ.* актёрвал.

AKULA *сущ. зоол.* хутІ, акула.

AKUSTİKA *сущ. физ.* акустика (*1 физикадин ванцикай рахазвай хел; 2 са дараматда макьамрин ва я рахунрин ван хьунин шартІар*).

AKVAREL *сущ.* акварель (*1 яд яна*

раснавай ранг; 2 гьахьтин рангуналди чIугур суьрет).

AKVARİUM *сущ.* аквариум (*кIезрияр, балугъар цин къене хуьдай къаб ва я дарамат*).

AKVATORİYA *сущ.* акватория.

AQİBƏT *сущ.* 1) гележег, кьисмет; **bunların aqibəti necə olacaq?** ибурун гележег гьикI жеда? 2) эхир, нетижа; **bu işin aqibəti** и кардин эхир.

AQİL I *прил.* акьуллу, фагьумлу; II *сущ.* арифдар.

AQİLANƏ *нареч.* акьуллудаказ, фагьумлудаказ.

AQİLLİK *сущ.* фагьумлувал, арифдарвал.

AQQLOMERAT *сущ. геол.* агломерат (*чара-чара минералрин кIватIал*).

AQNOSTİK I *сущ. филос.* агностик, агностицизмдин терефдар.

AQNOSTİK II *прил. филос.* агностикадин.

AQNOSTİSİZM *сущ. филос.* агностицизм (*дуьньядин аламатрайни сиреррай кьил акъат тавун тестикьарзавай илим*).

AQORAFOBİYA *сущ. мед.* агорафобия (*чIехи, ахъа чкайрикай кичIе хьунин начагъвал*).

AQRAR *прил.* чилин; **aqrar məsələ** чилин месэла.

AQRARÇI *сущ.* чилин месэлайрал машгъул пешекар.

AQREQAT *сущ.* агрегат (*сад-садахъ гилигна сад авунвай машин*); **yeni aqreqatlar** цIийи агрегатар.

AQRESSİV *прил.* агрессив.

AQRESSİVLİK *сущ.* агрессиввал, чапхунчивал.

AQRESSİYA *сущ.* агрессия (*маса гьукуматрин чкаяр гужуналди кьун*).

AQROBİOLOGİYA *сущ.* агробиология (*чилин набататрикай илим*).

AQROBİOLOQ *сущ.* агробиолог.

AQROFİZİKA *сущ.* агрофизика (*набататра кьиле физвай физикадин процессар чирзавай илим*).

AQROHİDROLOGİYA *сущ.* агрогидрология.

AQROKİMYA *сущ.* агрохимия.

AQRONOM *сущ.* агроном (*хуьруьн майишатдин, чилерин майишатдин пешекар*).

AQRONOMİYA *сущ.* агрономия (*агрономвилин илим, хуьруьн майишат кьиле тухунин илим*).

AQRONOMLUQ *сущ.* агрономвал; **o, aqronomluq edir** ада агрономвал ийизва.

AQROTEXNİK *сущ.* агротехник (*чилериз къуллугъзавай пешекар*).

AQROTEXNİKA *сущ.* агротехника (*чилериз къуллугъзавай техника*).

AQROTEXNİKİ *прил.* агротехникадин; **aqrotexniki işlər** агротехникадин кIвалахар.

ALA-BABAT *нареч.* пис тушиз, усал тушиз; са бубат; **iş ala-babat görülüb** кIвалах са бубат авунва.

ALA-BƏZƏK *прил.* яру-цIару; жуьреба-жуьре рангарин; **ala-bəzək xalça** яру-цIару гам.

ALACA I *сущ.* чилин зул (*яд тагана амай*).

ALACA II *прил.* яру-цIару, жуьреба-жуьре рангарин.

ALACA-BULACA *прил.* жуьреба-жуьре рангарин.

ALACAQ *сущ.* пул (*буржлудивай вахчузвай*).

ALACALANMAQ *глаг.* яру-цIару хьун.

ALACƏHRƏ *сущ.* ала нуькI

(*нуькIерин жинсиникай тир чIехи къекъвей кIуф ва кIеви къармахар авай нуькI*).

ALAÇIQ *сущ*. дехме, къазма; пуна.

ALA-ÇİY *прил*. бегьем чранвачир.

из акуд тавунвай, кимивилер квай.

ALAF *сущ*. алаф (*маларин емдин векьер*).

ALAGÖZ *прил*. цIару; **alagöz qız** цIару вилер авай руш.

ALAĞÖZLÜ I *прил*. цIару вилер авай; II *сущ*. цIару вилер авайди.

ALAQ I *сущ*. 1) эчIел; **alaq etmək** эчIел эчIин; 2) прил. эчIелдин; **alaq otu** эчIелдин векь.

ALAQAPI *сущ*. вар; **alaqapını bərkitmək** вар кIевирун.

ALAQARANLIQ сущ. 1) рагъдан; 2) экуьнин ярар; **alaqaranlıqda işə getdi** экуьнин яралай кIвалахал фена; **alaqaranlıqda gəldi** рагъданихъ атана.

ALAQLAMAQ *глаг*. эчIелун, эчIин, эчIел эчIин, керки ягъун; **ləkləri alaqlamaq** лакар эчIин, лакариз керки ягъун.

ALAQLIQ *сущ*. ругъ (*акахьай къалин, кьакьан векьер-кьалар, валар экъечIнавай чка*), эчIеллух.

ALAN I *сущ*. 1) къачузвай кас; 2) *рах*. ришветбаз; II *прил*. кьабулдай; **barama alan məntəqə** кIаз кьабулзавай чка.

ALAPAÇA I *прил*. цIару, пенек рангунин; II *сущ*. 1) пенек рангунин балкIан; 2) балкIандин лакIаб.

ALAŞA *сущ*. юбу.

ALA-TORAN *сущ*. пакаман хурушумвал, бегьем экв авачирвал, экуьнин кьил, экуьнахъ фад.

ALA-YARIMÇIQ *прил*. бегьем куьтягь тавунвай. кьилиз акуд тавунвай, кимивилер квай.

ALAY *сущ. воен*. полк.

ALBALI I *сущ*. шурван пIини (*чIуру пIини*); 1) шурван пIинидин тар; 2) и тарцин майва; II *прил*. шурван пIинидин; **albalı ağacı** шурван пIинидин тар; **albalı bağı** шурван пIинийрин багъ.

ALBAN I *сущ*. албанви (*Албан гьукуматдай тир итим*), албан дишегьли; **albanlar** албанар, албанвияр; II *прил*. албан; **alban xalqı** албан халкь; **alban dili** албан чIал.

ALBANCA *нареч*. албан чIалалди, албандалди; **albanca danışmaq** албан чIалалди рахун.

ALBATROS *сущ. зоол.* альбатрос (*гьуьлуьн чIехи къуш*).

ALBİNİZM *сущ. зоол.* альбинизм.

ALBİNOS I *сущ. биол*. альбинос (*пигментациядикай магьрум тир инсан, гьайван ва я набатат*); II *прил*. альбинос; **albinos nümunələr** альбинос чешнеяр.

ALBOM *сущ*. альбом.

ALBUMİN I *сущ. биол. хим.* альбумин (*чан алай ва чиляй экъечIдай затIарин тандик квай лаз*); II *прил*. альбуминдин; **albumin kağız** альбуминдин кагъаз.

ALDADICI I *прил*. 1) алцурардай, ягъалмишардай, гъалатIдал гъидай; 2) темягь фидай, темягь ракъурдай; II *сущ*. 1) алцурардайди, тапрукь, тапархъан; 2) рекьяй акъуддай кас.

ALDANMA *сущ*. **ALDANMAQ** *глаголдикай*.

ALDANMAQ *глаг*. 1) алцурар хьун; 2) темягь фена авун, темягь фена ягъалмиш хьун, темягь авуна (*хьана*) рекьяй акъатун; 3) гъалатI хьун, ягъалмиш хьун.

ALDATMA *сущ*. 1) темягь ракъурдай затI, темягь ракъурна ягъалмишардай затI; 2) таб; гъалатI.

ALDATMAQ *глаг*. 1) алцурун, таб

авун; 2) рекьяй акъудун, чIуру рекье тун, ягъалмишарна рекьяй акъудун; 3) тупIал элкъуьрун (*кIаникай яд ракъурун*).

ALEBASTR I *сущ.* алебастр (*кайи ва регъвей гипс*); II алебастрдин; **alebastr kasa** алебастрдин бади.

ALEKSANDRİT *сущ. минер.* александрит (*къиметлу къван*).

ALEUT *сущ.* алеут, алеутар (*Алеут кьураматдин чкадин агьали*).

AL-ƏLVAN *прил.* жуьреба-жуьре ачух рангарин.

ALFA *сущ.* альфа (*грек гьарфаргандин сад лагьай гьарфунин тIвар*).

ALFONS *сущ.* альфонс (*дишегьлидин харжидалди кьил хуьзвай кас*).

ALINMAZ *прил.* къачуз тежер; гуж агакь тийир; **alınmaz qala** къачуз тежер кIеле.

ALIŞ-VERİŞ *сущ.* алишвериш, савда.

ALIŞMAQ *глаг.* 1) цIай кьун; 2) вердиш хьун.

ALİ *прил.* 1) акьалтIай дережадин, вини дережадин, регьбервал гузвай; **ali orqan** вини дережадин орган; 2) лап чIехи, виридалайни чIехи; **ali hakimiyyət** лап чIехи регьбервал.

ALİCƏNAB *прил.* асуллу, рябетлу; рикI чIехи; **o, alicənab adamdır** ам рябетлу (*рикI чIехи*) кас я.

ALİM *сущ.* 1) алим; **dünyanın məşhur alimləri** дуьньядин сейли алимар; 2) *прил. рах.* савадлу; **alim adam** савадлу кас.

ALİMCƏSİNƏ *нареч.* алимди хьиз; **alimcəsinə danışır** алимди хьиз рахазва.

ALİMENT I *сущ.* алимент; **alimentdən boyun qaçırmaq** алиментдикай кьил къакъудун; II *прил.* алиментрин; **aliment işləri** алиментрин кIвалахар.

ALİMENTÇİ *сущ.* алимент гузвай кас.

ALİMLİK *сущ.* алимвал.

ALİZARİN *хим.* ализарин.

ALKOQOL *сущ.* алкоголь (*спирт; ички*).

ALKOQOLİZM *сущ.* алкоголизм (*гзаф ички хъун*).

ALLAH I *сущ.* 1) Аллагь; **onu bir Allah bilir** ам са Аллагьдиз чида; 2) *куьч.* гзаф зурба акьулдин иесийрикай лугьудай гаф; **o, dilçilik elminin allahıdır** ам чIалан илимдин аллагь я; II *прил.* Аллагьдин; **Allah bəndəsi** Аллагьдин бенде; ◊ **Allah ağıl versin** Аллагьди акьул гурай; **Allahdan qorx** Аллагьдикай кичIе хьухь; **Allah qoysa** Аллагьди рехъ гайитIа; **Allah köməyiniz olsun** Аллагь квез куьмек хьурай; **Allah versin** Аллагьди гурай; **Allah saxlasın** Аллагьди хуьрай.

ALLAH-TƏALA *сущ.* Аллагь-Таала.

ALLAHLIQ *сущ.* 1) Аллагьвал, зурба къудратлувал, вири крар ийиз гуж агакьун; 2) агъавал авун.

ALLAHSIZ *прил.* Аллагьсуз.

ALLAHSIZLIQ *сущ.* Аллагьсузвал (*нагьакьан крарихъ гелкъуьн*).

ALLEQORİYA *сущ.* аллегория (*са фикир са шикилда туна, айгьамдалди лугьун; къаб алаз лугьун*).

ALLEQORİZM *сущ. шаир.* аллегоризм (*аллегориядалди теснифун*).

ALLEQRO *муз.* I *нареч.* аллегро (*фад, тадиз, йигиндиз, къизгъиндиз, руьгь квaз*); II *сущ.* аллегро (*йигиндиз ягъизвай пьеса ва я адан чIук*).

ALLERGİYA *сущ. мед.* аллергия.

ALLEYA *сущ.* регъел, аллея; **alma**

ağacları alleyası ичин тарарин регъел, аллея.

ALLI-GÜLLÜ *прил*. иер; жуьреба-жуьре цуьквер алай.

ALLİQATOR *сущ*. аллигатор (*Америкадин крокодил*).

ALLO! *межд*. алло!

ALMÁ I *сущ*. 1) ич; **qırmızı alma** яру ич; 2) ичин тар; **alma budaqları** ичин тарцин хилер; 3) *прил*. ичин; **alma şirəsi** ичин миже.

ALMA II *глаг.* къачумир; **paltar alma** пекер къачумир.

ALMACIQ I *сущ*. 1) гъвечIи ич; 2) *мед*. хъуьхъвен кьилин кIараб; II *прил*. хъуьхъвен кьилин кIараб экъис хьанвай.

ALMALIQ *сущ*. ичин тарар авай чка.

ALMAN *сущ*. немец (*1 халкьдин тIвар; 2 гьа халкьдин векил*); **alman dili** немец чIал.

ALMANAX *сущ.* альманах *(кIватIал).*

ALMANCA *нареч*. немец чIалалди, немецдалди.

ALMAQ *глаг*. 1) къачун; 2) кьабулун (*ракъурнавай затI*); **məktub almaq** чар къачун; **maaş almaq** мажиб къачун; **hədiyyə almaq** савкьват къачун; 3) хкудун; **ləzzət almaq** кфет хкудун; 4) маса къачун; **çörək almaq** фу къачун; **ucuz almaq** ужуздай къачун; 5) *куьч*. жуваз кьун, жуваз муьтIуьгъарун, жувал чIугун; **onu ələ alıblar** ам гъилиз къачунва; ам муьтIуьгъарнава.

ALMAQURDU *сущ*. ичин пIаркIв.

ALMAZ I *сущ*. 1) алмас (*багьа къаш, къван*); 2) алмас (*шуьшеяр атIун патал гьа къванцикай раснавай хци кIус*); II *прил*. алмасдин; **almaz fondu** алмасдин фонд.

ALMAZ II *сущ. диал*. алмас (*кIелев нек хъваз тагузвай хеб*).

ALNIAÇIQ *прил*. михьи, дуьз; фашалвал квачир; намуслу.

ALOQİZM *сущ. филос*. алогизм (*логикадив такьун*).

ALOV *сущ*. 1) ялав, цIун мурз; **tonqalın alovu** цIайлахандин ялав; 2) *куьч*. гьевеслувал; цIай; **mübarizə alovu** женгинин цIай.

ALOVLANDIRICI *сущ.* 1) цIай куькIуьнардайди; цIай кьаз тадайди; 2) *куьч*. руьгь кутадай кас, гьевес хкаждай кас.

ALOVLANDIRMAQ *глаг*. 1) цIай куькIуьнарун, цIай кьаз тун; 2) *куьч*. руьгь кутун, гьевес хкажун.

ALOVLANMA *сущ*. **ALOVLANMAQ** *глаголдикай*.

ALOVLANMAQ *глаг.* 1) цIай куькIуьнун; цIай кьун; 2) руьгь акатун, гьевес хкаж хьун.

ALOVLATMAQ *глаг*. 1) цIай кьаз тун; 2) руьгь кутаз тун, гьевес хкажиз тун.

ALOYE I *сущ. бот*. алоэ (*дарман патал менфят къачудай кIвалин набатат*).

ALP *прил. геогр*. кьакьан дагъларин; **alp yaylaqları** кьакьан дагъларин яйлахар.

ALPİNİST *сущ*. альпинист (*кьакьан дагълара къекъведай кас*).

ALPİNİZM I *сущ*. альпинизм; II *прил*. альпинизмдин; **alpinizm alətləri** альпинизмдин алатар.

ALQIŞ *сущ*. 1) капар; тариф; 2) алхиш.

ALQIŞLAMAQ *глаг*. 1) капар ягъун; тарифарун; 2) алхишарун.

ALT I *сущ*. 1) агъа кьил, агъада авай, агъуз тир пай; 2) кIан; II *прил*. агъа кьилин, кIанин; **alt yarpaq** агъада авай пеш.

ALT II *сущ. муз*. альт (*1 дишегьлидин ва я аялдин хьтин кьакьан шуькIуь*

ван; 2 музыкадин алат; 3 сивяй ядай цурун алат; 4 шуькIуь ванцелди мани ядай аял).

ALTAYLI *сущ*. алтайви.

ALTDAN *нареч*. 1) агъадай; агъадихъай; агъа патай; 2) кIаникай, кIан патай.

ALTERASİYA *сущ. муз*. альтерация (*ван са тон хкажун ва я агъуз авудун*).

ALTERNATİV *прил*. алтернатив.

ALTIAYLIQ *прил*. 1) ругуд вацран; 2) ругуд варз хьайи.

ALTIBUCAQ *прил*. ругуд пипIен.

ALTIQAT *прил*. ругуд къат, ругудра.

ALTILIQ *прил*. ругудан.

ALTI *числит*. ругуд; **altı adam** ругуд кас; **altı il** ругуд йис.

ALTI-ALTI *нареч*. ругуд-ругуд; **altı-altı gəldilər** ругуд-ругуд атана.

ALTINCI *числит*. ругуд лагьайди; **altıncı oğlan** ругуд лагьай гада.

ALTINDA *послел*. кIаник.

ALTIMİSRALI *прил*. ругуд цIарцIин.

ALTİMETR *сущ*. альтиметр (*кьакьанвал алцумдайди*).

ALTMIŞ *сущ. числ.* пудкъад; **altmış adam gəlmişdi** пудкъад кас атанвай.

ALTMIŞINCI *сущ. числ.* пудкъад лагьай.

ALTRUİST *сущ*. альтруист (*альтруизмдихъ ялзавай кас*).

ALTRUİZM *сущ*. альтруизм (*жув рикIелай ракъурна масабурухъ рикI кун, абуруз куьмекдин гъил яргъи авун*).

ALTUN *сущ. куьгь*. 1) къизил; 2) *тар*. алтын (*къадим урус монета, 3 кепек*); **altun almaq** къизил къачун.

ALUDƏ *сущ*. рикI ацукьун, хуш атун, гьевеслувал, ашкъилувал.

ALUDƏLİK *сущ*. рикI ацукьун, хуш атун, гьевеслу хьун, ашкъилу хьун.

ALUNİT I *сущ*. алунит (*муракаб сулфатрикай тир минерал*); II *прил*. алунитдин; **alunit daşı** алунитдин къван.

ALVER *сущ*. 1) алишвериш; 2) *рах*. савда (*алишверишдин икьрар*).

ALVERÇİ *сущ*. 1) алверчи, савдагар; 2) маса гуз, къачудай кас.

ALYANS *сущ*. альянс; икьрар.

ALÇA I *сущ*. алуча (*1 майва; 2 алучадин тар*); II *прил*. алучадин; **alça şirəsi** алучадин миже.

ALÇALAN *прил*. къвез-къвез агъуз жезвай; *лингв*. агъуз аватзавай; **alçalan vurğu** агъуз аватзавай ударение.

ALÇALDICI *прил*. 1) алчахардай, алчахвал гьидай, алчах тир; 2) агъузардай; **alçaldıcı sözlər** агъузардай гафар.

ALÇALTMA *сущ*. 1) агъуз авун; агъуз вегьин; 2) алчахарун, ажузарун.

ALÇALTMAQ *глаг*. 1) виляй вегьин, гьисаба такьун; 2) агъузарун; 3) агъуз кьун, къимет тагун, гъвечIиз гьисабун (*садан къадир, гьуьрмет; са месэладин метлеблувал*); 4) тIимиларун; **radionun səsini alçaltmaq** радиодин ван тIимиларун.

ALÇAQ I *прил*. аскIан: 1) кьакьан тушир, тIимил агъуз тир; 2) агъада авай, чилиз мукьва; **alçaq ağac** аскIан тар; **alçaq evlər** аскIан кIвалер; **alçaq düzənlik** агъада авай дуьзенлух; 3) *куьч*. алчах, кьве чин алай, намуссуз; **o, alçaq adamdır** ам алчах (*намуссуз*) кас я; II *нареч*. 1) агъада, агъадиз; 2) алчахдиз, алчахдаказ; III *сущ*. алчах, гьарамзада, намуссуз, эдебсуз; **alçaqlar vətəni satar** алчахри ватан маса гуда.

ALÇAQBOY *прил*. аскIан, аскIан буй авай, гъвечIи; **alçaqboy adam** аскIан (*аскIан буй авай*) кас.

ALÇAQCASINA *нареч*. алчахвилелди, алчахдаказ, алчахдиз.

ALAQARĞA *сущ.* алапехъ.

ALÇAQLIQ *сущ.* алчахвал.

ALÜMİNİUM *сущ.* алюминий (*гимишдин ранг алай кьезил металл*).

ALIB-SATMA *сущ.* **ALIB-SATMAQ** *глаголдикай.*

ALIB-SATMAQ *глаг.* къачур затI масадаз маса хгун, гун хъувун.

ALICI I *прил.* 1) викIегь, зирек; 2) *куьч.* йигин, зарб, хъсан акунин алакьун авай; ◊ **alıcı quş kimi** зарб къуш хьиз.

ALICI II *сущ.* 1) муьштери, затI маса къачудайди; **alıcılara yaxşı xidmət göstərilir** муьштерийриз (*шейэр къачузвайбуруз*) хъсандиз къуллугъзава; 2) маса къачудай кас; 3) *прил.* кьабулзавай; **alıcı məntəqə** кьабулзавай пункт (*чка*).

ALICILIQ *прил.* къачунин, къачуз алакьунин; **əhalinin alıcılıq qabiliyyəti** агъалидин къачунин алакьун.

ALIŞDIRMA I *сущ.* куькIуьрун; **alışdırma şamları** куькIуьрдай шемер.

ALIŞDIRMA II сущ. вердишарун.

ALIŞDIRMAQ I *глаг.* 1) куькIуьрун, цIай кьаз тун; цIай ягъун; **fitili alışdırmaq** фитIилдив цIай кьаз тун; 2) *куьч.* гьисс кутун; гьевес гъун, къизмишарун.

ALIŞDIRMAQ II *глаг.* 1) чирун, адет кьаз тун; 2) вердишарун, вердишвал кутун; **uşağı özünə alışdırmaq** аял жувал вердишарун.

ALIŞDIRICI I *прил.* цIай кьаз тадай; II *сущ.* цIай ядай алат.

ALƏM *сущ.* 1) дуьнья, чилин шар; 2) алем (*уьмуьрдин, вакъиайрин, предметрин кьилди са хел*); **elm aləmi** илимдин алем; **uşaqlar aləmi** аялрин алем; 3) уьмуьр; **onun önündə tamamilə yeni bir aləm açılmışdı** адан вилик эсиллагь цIийи са уьмуьр ахъа хьанвай.

ALƏT *сущ.* алат; **kənd təsərrüfatı alətləri** хуьруьн майишатдин алатар; **cərrahiyyə alətləri** хирургиядин алатар; **musiqi alətləri** музыкадин алатар.

ALƏTXANA *сущ.* алатар гьазурзавай ва хуьзвай чка.

AMAL *сущ.* 1) идея; **mütərəqqi amallar** кIвенкIвечи идееяр; 2) мурад, эрзиман, умуд; 3) кар, амал, гьерекат; 4) макьсад; **amalımız birdir** чи макьсад сад я.

AMAN I *сущ.* 1) мумкинвал; **aman vermək** мумкинвал гун; 2) регьим, мергьямат, аман, язух атун; 3) гуж, къудрат; II *межд.* 1) агь, уф, аман; 2) гъамлу манийра припев; ◊ **amanı kəsilmək** аман атIун, къуватдай аватун.

AMAN-ZAMAN *прил.* тек сад тир, авайни-авачир, авай сад; **aman-zaman bir uşağı var** тек са аял ава.

AMANSIZCASINA *нареч.* амансузвилелди, амансуздаказ; **əsiri amansızcasına öldürdülər** есирда кьунвай кас амансузвилелди яна кьена.

AMANSIZLIQ *сущ.* амансузвал, инсафсузвал.

AMANSIZ I *прил.* амансуз, залум, регьимсуз, инсафсуз, атIугъай; **amansız adam** залум кас; II *нареч.* амансуздаказ, регьимсузвилелди, регьимсуздаказ, регьимсуздиз, инсафсузвилелди.

AMAZONKA *сущ.* амазонка (*1 къадим грекрин мифологияда дявекар, викIегь дишегьлийрин тайифайрикай сад; 2 атлу дишегьли; 3 атлу дишегьлидин пек*).

AMBULATORİYA I *сущ.* амбулатория; II *прил.* амбулаториядин; **ambulatoriya xəstəsi** амбулаториядин азарлуди.

AMERİKALI *сущ*. американ.

AMFİBİYA *сущ*. амфибия (*1 зоол. цени, кьураматдани яшамиш жедай гьайван; 2 бот. цинни кьураматдин набатат; 3 воен. кьураматдайни вацIай фидай танк; кьураматдай ва целай хкаж жедай самолёт*).

AMFİTEATR *сущ*. амфитеатр (*театрда партердин кьулухъ ва ложайрин винел сад-садалай тIимил вине аваз раснавай ацукьдай чкаяр*).

AMİDOPİRİN *сущ. мед*. амидопирин (*дармандин препарат*).

AMİL *сущ*. фактор (*са кар вилик ракъурдай къуват, арадиз кьвезвай гьерекатдин себеб*).

AMİN *кIус* амин.

AMİRANƏ *нареч*. эмирдалди, буйругъдалди.

AMMA I *союз* 1) амма; **böyüklər getdilər, amma uşaqlar evdə qaldılar** чIехибур хъфена, амма аялар кIвале амукьна; 2) ингье; **qocadır, amma güclüdür** кьуьзуь я, ингье гужлу я; 3) адан эвезда; **onu vəzifədən çıxartdılar, amma yerinə heç kimi təyin etmədilər** ам къуллугъдилай алудна, адан эвезда садни тайинарнач; II *кIус*. хъсан, гзаф хъсан; **amma nə dedi** гзаф хъсан лагьана.

AMMİAK *сущ. мед*. аммиак.

AMNEZİYA *сущ. мед*. амнезия (*рикIел хуьз тахьун*).

AMNİSTİYA *сущ. юр*. менефис, амнистия (*гьукуматди са кар атIанвайдан тахсирдилай гьил къачун, жаза кьезиларун, жазадикай азад авун*).

AMONİM *сущ. грам*. амоним.

AMORALİZM *сущ. филос*. аморализм (*ахлакьсузвал, эдебсузвал*).

AMORF *прил*. кIалубсуз, формасуз.

AMORFİZM *сущ*. кIалубсузвал, формасузвал.

AMORTİZASİYA *сущ*. амортизация (*1 машин ва ихьтин маса затIар куьгьне хьуникди абурун къимет агъуз хьун; 2 бурж вахкун; 3 тех. машин ва самолет гьалдайла, абурун эцягъунар явашарун*).

AMPER *сущ. физ*. ампер.

AMPERMETR *сущ. физ*. амперметр (*электротокдин къуват алцумдайди*).

AMPİR *сущ. арх*. ампир (*XVIII виш йисара Францияда арадал атай архитектурадин къайда*).

AMPLİTUDA *сущ. физ*. амплитуда (*са затI юзунин, галтад хьунин мензил*).

AMPLUA *сущ*. амплуа (*артистди къугъвазвай ролдин тегьер, жуьре*).

AMPULA *сущ*. ампула (*раб ягъун патал дарман хуьдай бицIи шуьше*).

AMPUTASİYA *сущ. мед.* ампутация, атIун (*операция авуна атIун*).

AMUR I *сущ*. 1) амур (*къадим мифологияда муьгьуьббатдин гъуц*); 2) *куьч*. муьгьуьббат; II *прил*. муьгьуьббатдин; **amur məktubları** муьгьуьббатдин чарар.

AN *сущ*. 1) легьзе; 2) вахт.

ANA I *сущ*. 1) диде; **çoxuşaqlı ana** гзаф аялар авай диде; **doğma ana** хайи диде; 2) *куьч*. чешме; **dağlar çayların anasıdır** дагълар вацIарин чешме я; II *прил*. дидедин; **ana qəlbi** дидедин рикI.

ANACAN *сущ*. диде чан.

ANAFEMA *сущ*. 1) лянет, няне; 2) *рах*. килисади диндиз акси хьуниз килигна лянетдалди негь авун.

ANAFORA *сущ. эдеб*. анафора (*гьа са гаф цIарарин эвелда тикрар хъувун*).

ANAKONDA *сущ. зоол.* анаконда (*Кьиблепатан Америкадин чIехи*

гъуьлягъ).

ANALGİN *сущ. мед*. анальгин (*дармандин препарат*).

ANALİTİK *прил*. аналитик (*анализ ийизвай кас*).

ANALİTİKA *сущ*. аналитика (*факт ва я вакъиа вири патарихъай чирун*).

ANALİZ *сущ*. анализ (*са затI паяриз чара авуна ахтармишунин къайда; паяриз чара авуна ахтармишун, чирун, веревирд авун*).

ANALİZATOR *сущ*. анализатор (*прибор*); **eşitmə analizatoru** ван хьунин анализатор.

ANALOGİYA *сущ*. тешпигьвал, ухшарвал.

ANALOQ *сущ*. аналог (*са квез ятIа ухшарвал авай гьал*); **analoqu olmayan** аналог авачир.

ANALIQ *сущ*. 1) дидевал; **analıq hissləri** дидевилин гьиссер; 2) тахай диде; **onun analığı** адан тахай диде.

ANANAS I *сущ*. ананас (*чими уьлквейра жедай дадлу майва, гьа майвадин тар*); II *прил*. ананасдин; **ananas şirəsi** ананасдин миже.

ANAPEST *сущ*. анапест (*шиирар туькIуьрунин са къайда*).

ANARXİST *сущ*. анархист, анархизмдин терефдар.

ANARXİYA *сущ*. анархия (*1 полит. гьукумат авачир гьал; 2 куьч. акахьайвал, гьарда вичиз кIандайвал*).

ANARXİZM *сущ. сиясат*. анархизм (*гьи жуьредин хьайитIани гьукум инкарзавай политика тухузвай гьерекат*).

ANATOM *сущ*. анатом (*анатомиядин пешекар*).

ANATOMİYA *сущ*. анатомия (*чан алай организмдин къурулушдикай илим*).

ANAÇ *сущ*. дишиди; **anaç qoyun** диши хеб.

ANBAR I *сущ*. гьамбархана (*техил ва маса затIар хуьдай чка*); II *прил*. гьамбарханадин; **anbar təsərrüfatı** гьамбарханадин майишат.

ANBARDAR *сущ*. гьамбархана хуьзвай кас.

ANCAQ I *союз*. 1) анжах; **çox bilirdim, ancaq hamısı yadımdan çıxıb** заз гзаф чизвай, анжах вири рикIелай алатна; 2) ятIани; **ancaq bunun çarəsi tapıldı** ятIани идан чара жагъана; II *кIус* анжах; **ancaq bir dəfə görüb** анжах садра акунва.

ANÇAR *сущ. бот*. анчар (*вичикай зегьерлу миже хкатдай тар*).

AND *сущ*. кьин; **and içmək** кьин кьун; **hərbi and** военный кьин; **andını tapdalamaq** кьин кIвачерик кутун.

AND-AMAN *сущ*. Аллагьдал кьин кьун.

ANDANTE *муз*. анданте (*1 яваш, секин; 2 явашдиз ягъизвай эсер*).

ANDIR *сущ*. 1) амай пекер ва затIар (*иеси кьейидалай кьулухъ*); 2) *куьч*. лянет хьайи, бедбахт, татугзавай; **andıra qalmaq** бедбахт хьун.

ANDIZ *сущ. бот*. андуз.

ANDİ *сущ*. анди (*Дагъустандин халкьарикай сад*); **andi dili** анди чIал.

ANEMİYA *сущ. мед*. анемия (*иви тIимил квайвилин зайифвал*).

ANEMON *сущ. бот*. анемон (*безекдин набатат*).

ANESTEZİN *сущ. бот*. анестезин (*дармандин препарат*).

ANESTEZİOLOGİYA *сущ. мед*. анестезиология (*гьисс тавун, хабар ва тIар тахьун таъминарзавай илим*).

ANESTEZİOLOQ *сущ. мед*. анестезия ийизвай кас.

ANESTEZİYA *сущ. мед*. анестезия

(*гьисс тийирвал, тIар хьуникай хабар тежервал*).

ANEVRİZM *мед*. аневризм (*ивидин дамарар гегьенш хьун*).

ANFAS *сущ*. анфас (*виликай акунар*).

ANFİLADA *сущ*. анфилада (*1 са кIваляй муькуь кIвализ дуьз са цIарцIик кваз ракIарар авай кIвалер; 2 душмандин фронтдин цIарцIин яргъивилихъди гуьлле гун*).

ANGİNA *сущ. мед*. ангина (*туьд тIадай хума*).

ANİ I *прил*. са легьзедин; вил акьална ахъайдай кьван вахтунин, декьикьадин; II *нареч*. са легьзеда, тадиз.

ANİMİZM *сущ*. анимизм (*къадим инсанрин гьар са куьна руьгь авайдан чIалахъвал*).

ANKET *сущ*. анкета (*тайин малуматар кIватIун патал суалар авай чар*).

ANKLAV *сущ*. анклав.

ANQAR *сущ*. ангар (*самолётар акъваздай чка*).

ANQIRMAQ *глаг*. ар ягъун (*лампа*); **eşşək kimi anqırdı** лампа хьиз ар ягъана.

ANQIRTI *сущ*. ар (*лампа ягъазвай*).

ANLAMAQ *глаг*. гъавурда гьатун, гъавурда акьун.

ANLAMAZ I *прил*. гъавурда гьат тийир, кьиле гьат тийир, фагьум авачир, кьатIунар авачир; II *сущ*. авам, бегьем чирвал авачир кас, векъи кас.

ANLATMAQ *глаг*. гъавурда тун, ба-ян гун.

ANLAYIŞ *сущ*. 1) малумат, чирвал; 2) мана; гъавурда хьун.

ANLAŞILAN *прил*. гъавурда гьатдай, гъавурда акьадай.

ANLAŞILMAYAN *прил. килиг*: **ANLAMAZ I.**

ANMA *сущ*. рикIел гъун; тIвар кьун.

ANMAQ *глаг*. рикIел хкун, фикирдиз хкун.

ANNOTASİYA *сущ*. аннотация (*са ктабдин, макъаладин ва мсб. метлебдикай куьруь малумат*).

ANOD *сущ. физ*. анод.

ANOMALİYA I *сущ*. аномалия (*гьаларин умуми къайдадивай къерех хьун, адав дуьз татун; дуьз тушир гьал*); II *прил*. аномалиядин; **anomaliya ili** аномалиядин йис.

ANONİM I *сущ*. аноним (*1 вичин тIвар къалур тавунвай автор; 2 автордин тIвар къалур тавунвай чар, ктаб ва мсб*); II *прил*. аноним; **anonim məktub** аноним чар.

ANONS *сущ*. анонс (*инсанриз малумарун, чирун*).

ANORMAL *прил*. анормал, татугайвилер квай.

ANSAMBL *сущ*. ансамбль (*1 артистрин коллектив; 2 сагъ са затIунин, мес. дараматдин сад-садав кьадайвал туькIуьрун*).

ANŞLAQ *сущ*. аншлаг (*тамашадиз, концертдиз ва мсб. билетар маса гана куьтягь хьунин малумат*).

ANTENA *сущ*. антенна (*1 радиодин, телевизордин лепеяр кьун патал алат; 2 зоол. бязи гьашаратрин спелар*).

ANTİBİOTİK *сущ. мед*. антибиотик.

ANTİFAŞİST *сущ*. антифашист, фашистриз акси кас.

ANTİFRİZ *сущ. авто*. антифриз.

ANTİK *прил*. антик.

ANTİKVAR *сущ*. антиквар.

ANTİLOP *сущ*. антилопа.

ANTİPATİYA *прил*. антипатия (*1 хуш текъвен, хъел къвен; 2 хуш текъведай, хъел къведай кас*).

ANTİPOD *сущ*. антипод(ар) (*чпин къилихралди, фикирралди сад-садаз*

акси инсан(ар)).

ANTİSEMİT *сущ*. антисемит (*чувудар такIан, абуруз душманвал ийидай кас*).

ANTİSEMİTİZM *сущ*. антисемитизм (*чувудриз душманвал авун, абур такIан хьун*).

ANTİSEPTİKA *мед. сущ*. антисептика (*1 хер микробрикай хуьн; 2 дезинфекциядин дарманар*).

ANTİSOVET *прил*. советриз акси.

ANTİTEZA *сущ*. антитеза (*сад-садаз аксивал*).

ANTİTEZİS *сущ. филос*. антитезис (*тезисдиз акси тир*).

ANTOLOGİYA *сущ. эдеб*. антология (*гзаф авторрин хкягъай эсеррин кIватIал*).

ANTONİM *сущ. лингв*. антоним (*манадин жигьетдай маса гафуниз акси гаф, мес: мичIивал-экуьвал*).

ANTRAKT *сущ. театр.* антракт (*театрда, концертда ара атIун*).

ANTRASİT *геол*. антрасит (*цIивиндин виридалайни хъсан сорт*).

ANTROPOFAQ *сущ*. антропофаг (*инсандин як недай инсан*).

ANTROPOLOGİYA *сущ*. антропология (*инсандин тIебиат, адан гьал, бедендин кIалубар ва маса кьетIенвилер чирдай илим*).

ANTROPOLOQ *сущ*. антрополог, антропологиядин алим.

ANTAQONİST I *прил*. антагонист; **antaqonist siniflər** антагонист синифар; II *сущ*. антагонист.

ANTAQONİZM *сущ*. антагонизм.

AORTA I *сущ. анат*. аорта, шагьдамар (*рикIин лап кьилин ивидин дамар*); II *прил*. аортадин; **aorta qapağı qüsuru** аортадин къапахдин татугайвал.

AORTİT *сущ. мед*. аортит (*рикIин кьилин дамардин начагъвал*).

APARAN *прил*. тухузвай, тухудай, кьиле тухузвай.

APARAT I *сущ. тех*. 1) аппарат; **telefon aparatı** телефондин аппарат; **eşitmə aparatı** япарал заланбур патал аппарат; II *прил*. аппаратдин; **aparat işçisi** аппаратдин кIвалахдар.

APARATÇI *сущ*. аппаратдал кIвалахзавайди.

APARMAQ *глаг*. 1) тухун, гваз фин, хутахун; **o, mənim kitabımı apardı** ада зи ктаб тухвана; 2) тухун (*къумарал пул*) 3) гъалиб атун; **futbolda biz apardıq** футболда чун гъалиб атана.

APARTEİD *сущ*. апартеид (*са уьлкведин халкь душманвилелди паюн*).

APARICI I *прил*. 1) кьиле тухузвайди; **verilişin aparıcısı** гунуг кьиле тухузвайди; 2) важиблу; **kənd təsərrüfatı aparıcı sahədir** хуьруьн майишат важиблу хел я; II *сущ*. регьбер, кьил.

APATİT *сущ. мин*. апатит (*минерал; чил гужлу авун патал менфят къачузвай затI*).

APATİYA *сущ*. апатия (*суствал, гуьгьуьлсузвал, къайгъусузвал, вил атIун, гьяз татун*).

APAYDIN *прил*. лап ачухдиз.

APOFEOZ апофеоз (*1 са кас, яни вакъиа гзафни-гзаф тарифарун; 2 вини дережадин сейливал; 3 са бязи театрдин тамашайра эхиримжи шикил*).

APOGEY *сущ*. 1) *астр*. апогей (*вацран орбитдин чиливай виридалайни яргъа нукьтIа*); 2) *куьч*. апогей (*лап вини дережа, акьалтIай вини кьил)*; **onun istedadı apogeyə çatıb** адан алакьунрин вини дережа алукьна.

APOLOQ *сущ*. аполог (*гьайванрин уьмуьрдикай фагьумиз тадай гьикаят*).

APOSTERİORİ *филос*. апостериори (*тежрибадал, фактунал бинеламиш хьун, тежрибадилай гуьгъуьниз*).

APOSTOL *сущ*. апостол (*1 дин. Иса пайгъамбардин лап мукьва 12 шакIуртдикай сад; 2 куьч. са фикир халкьдин арада чукIурунал машгъул тир кас*).

APOSTROF *сущ*. апостроф (*гафара гьарфунин винелай эцигдай ишара*).

APPELYASİYA I *сущ. юр*. аппеляция (*суддин къарардал рази тахьана адалай гудай арза*); II *прил*. аппеляциядин; **appelyasiya şikayəti** аппеляциядин шикаят.

APPENDİKS *сущ. анат*. аппендикс (*буьркьуь ратунин кьил*).

APPENDİSİT *сущ. мед*. аппендицит (*буьркьуь ратунин кьил тIа хьун*).

APREL I *сущ*. апрель; II *прил*. апрелдин; **aprel ayı** апрелдин варз.

APRİORİ *филос*. априори (*тежрибадилай виликан*).

APTEK *сущ*. аптека, дарманхана; II *прил*. аптекдин; **aptek şkafı** аптекдин шкаф.

APTEKÇİ *сущ*. аптекда кIвалахзавайди.

AR *сущ*. 1) абур, гьая; **ar etmək** гьая авун; 2) алцумдин жуьре (*виш квадратметр, гектардин вишдакай са пай*).

ARA *сущ*. 1) ара (*кьве затI садсадавай чара ийизвай чка*); **şəhərlə kəndin arası** шегьердинни хуьруьн ара; 2) ара (*рафтарвал*); **onunla bizim aramız yaxşı deyil** адахъ галаз чи арааяр хъсанзавач.

ARA-ARA *нареч*. кьериз-цIаруз, ара-ара.

ARABA I *сущ*. араба (*яцарин, гамишрин къуватралди пар ялдай кьве чарх квай улакь*); II *прил*. арабадин; **araba səsi** арабадин ван; **araba ilə dovşan tutmaq** арабадалди къуьрер кьун.

ARABAÇI *сущ*. 1) арабачи (*араба гьалдайди, арабадин иеси*); 2) араба расдай устIар.

ARABAÇILIQ *сущ*. арабачивал.

ARABESK *сущ*. арабеск (*арабрин саягъда безек*).

ARABİR *нареч*. гагь-гагь; бязи чIавара.

ARADA *нареч*. арада.

ARALAMA *сущ*. **ARALAMAQ** *глаголдикай*; галудун (*сад-садавай*), чара авун, сергьятар эцигна чара авун, къакъудун.

ARALAMAQ *глаг. килиг*: **ARALAMA**.

ARALANAN *прил*. ахъайна агудиз жедай.

ARALANMA *сущ*. къекъечIун, са патахъ хьун, чукIун, гьарнихъ фин.

ARALANMAQ *глаг*. 1) кьве патахъ къакъатун, кьве патахъ чара хьун; 2) кьве патахъ къекъечIун, кьве патахъ хьана рехъ гун; къерехдихъ хьана фидай ара авун; 3) яргъаз хьун; 4) къакъудун.

ARALI I *нареч*. 1) аралу, яргъал, яргъаз; 2) са акьван яргъаз тушиз; **aralı düşmək** яргъаз хьун; **aralı dişlər** аралу сарар.

ARALIQ I *сущ*. 1) ара; мензил; интервал; 2) юкь (*кьве чилин арада амай кIус*); II *прил*. арадин, юкьван; **aralıq işlər** арадин крар; **aralıq arteriyası** юкьван артерия; ◊ **aralıq adamı** арачи; **aralığa atmaq** элкъуьрна юкьва тун; **aralıq stansiya** арадин станция.

ARAM *сущ*. 1) секинвал, архайинвал; 2) сабур, сабурлувал, дурум, эхун; **aram etmək** секинарун, архайинарун;

aram olmaq секин хьун, дурум гун; **aram tapmaq** эхун, вич гьилиз къачун.

ARAM-ARAM *нареч*. 1) явашдиз; аста, астаз; 2) тади тийиз, са къайдада.

ARAMAQ *глаг*. къекъуьн (*са затIунихъ*), жагъуриз алахъун; суракьда хьун, жагъурун, суракь авун.

ARAMCA *нареч*. явашдиз; секиндиз, секинвилелди; мукьуфдиз.

ARAMLA *нареч. килиг*: **ARAMCA**.

ARAMSIZ *прил*. 1) ара датIур, акъваз тийир; **aramsız yağış** акъваз тийир марф; **aramsız gülüş** акъвазариз тежер хъуьруьн.

ARAMSIZLIQ *сущ*. ара датIурвал. акъваз тийирвал, секинсузвал; рикI секин тахьун; къалабулух.

ARAN I *сущ*. 1) аран, дуьзен ва чими чка; 2) дуьзенлух; II *прил*. арандин; дуьзенлухдин; **aran əhalisi** арандин агьали; aran rayonları арандин районар; **aran təsərrüfatları** арандин майишатар.

ARAQ I *сущ*. эрекь; **araq içmək** эрекь хъун; II *прил*. эрекьдин; **araq iyi** эрекьдин ни; **zoğal arağı** чумалдин эрекь.

ARAT *сущ*. арат; **qış aratı** хъуьтIуьн арат; **arata qoymaq, arat eləmək** аратун (*чил михьун, адаз галайвал авун*).

ARAVURAN *сущ*. фитнечи, футфачи, гьалдардайди, кис-кис гудайди.

ARAYIŞ *сущ*. 1) малумат, хабар; 2) справка (*кардиз шагьидвал ийизвай, малумат гузвай чар*).

ARAÇI *сущ*. арачи (*кар кьилиз акъудзавай кьве касдин арада авайди*).

ARAÇILIQ *сущ*. арачивал (*кар кьилиз акъудзавай кьве касдин арада хьунухьин гьал*).

ARAŞDIRMA *сущ*. 1) ахтармишун; жагъурун; **elmi araşdırmalar** илимдин ахтармишунар; 2) силис тухун; 3) хкягъун; II *прил*. ахтармишунин; жагъурунин.

ARAŞDIRMAQ *глаг. килиг:* **ARAŞDIRMA**.

ARBİTR *сущ*. арбитр.

ARBİTRAJ *сущ*. арбитраж (*кьведан арада гьуьжет алай месэлаяр арачисудьядин куьмекдалди гьялун*); II *прил*. арбитраждин; **arbitraj qərarı** арбитраждин къарар.

ARÇİ *сущ*. 1) арчи (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*); 2) Арчи (*Дагъустанда арчивияр яшамиш жезвай хуьр*); **arçi dili** арчи чIал.

ARDIC *сущ*. риперар, мукIрар; кицIин ципицIар (*вичел алай емишар нен тийидай, вич цIирицI тIар хьтин аскIан вал*).

ARDICIL I *сущ*. терефдар, са тереф хуьзвайди; II *прил*. галай-галайвал ийидай; III *нареч*. галай-галайвал, садсадан гуьгъуьнилай, галай-галайвал дуьз; **ardıcıl müzakirə etmək** галай-галайвал веревирд авун.

ARDICILLIQ *сущ*. 1) терефдарвал, са тереф хуьн; 2) галай-галайвал авун.

AREAL *сущ*. ареал.

ARFA *сущ. муз*. арфа.

ARX *сущ*. хвал, къанав; **arx boyu** хвал тирвал; **arxın başı** хулан кьил; **arxa düşmək** хулаз аватун; **arxdan keçmək** хулалай элячIун; **arx çəkmək** хвал (*къанав*) акъудун; ◊ **arxa su bir də gələcək** умуд атIумир.

ARXA I *сущ*. 1) далу (*инсандин, гьайвандин*); **arxasını çevirmək** далу элкъуьрун; 2) кьулухъ пад; **dilin arxası** мецин кьулухъ пад; 3) *воен*. далу, далу пад; **düşmənin arxasına keçmək** душмандин далу патаз экъечIун; 4) *арха*, даях, куьмек; **dost arxadır** дуст

арха я; II *прил*. далудин, архадин, даяхдин, куьмекдин; III *нареч*. кьулухъ, кьулухъ пад; **stolun arxasında əyləşmək** столдин кьулухъ ацукьун.

ARXA II *сущ. рах*. несил; **yeddi arxa** ирид несил.

ARXA-ARXAYA *нареч*. далу яна.

ARXADA *нареч*. кьулухъ, гуьгъуьна аваз.

ARXADAN *нареч*. кьулухъай, гуьгъуьнай.

ARXAİK *прил*. куьгьне хьанвай, дегь замандин.

ARXAİKLİK *сущ*. куьгьневал, къадимвал.

ARXAİZM *сущ*. архаизм (*1 лингв. куьгьне хьанвай, кардик кумачир гаф ва ибара; 2 куьгьне замандикай амай са гьал, адет*).

ARXALANMAQ *глаг*. 1) агалтун, алгъана акъвазун; 2) *куьч*. далу агулдун, далда кьун, куьмек гун; **sənə arxalanıb gəlmişəm** вахъ далу агулдна атанвайди я; вакай куьмек кьуна атанвайди я.

ARXASINCA *нареч*. гуьгъуьнал алаз; гуьгъуьнлай, гуьгъуьна аваз.

ARXASIZ *прил*. арха галачир, куьмек авачир.

ARXAYIN I *прил*. секин; къулай; архайин; **arxayın həyat tərzi** архайин уьмуьр, уьмуьрдин архайинвал; II *нареч*. архайинвилелди, архайинвиливди, архайиндаказ, архайиндиз; секиндаказ, секиндиз, секинз; **arxayın danışırdı** архайиндаказ рахазвай.

ARXAYINCA *нареч*. архайинвилелди, архайинвиливди, архайиндаказ, архайиндиз; секиндаказ, секиндиз, секинз.

ARXAYINLAŞDIRMAQ *глаг*. 1) архайинарун; 2) секинарун.

ARXAYINLAŞMAQ *глаг*. 1) архайин хьун; 2) секин хьун.

ARXAYINLIQ *сущ*. 1) архайинвал, секинвал; 2) вич-вичихъ агъурвал; чIалахъвал; **sabahkı günə arxayınlıq** пакагьан йикъал чIалахъвал.

ARXEOLOGİYA *сущ*. археология (*дегь чIаварин яшайиш ва меденият чирзавай илим*).

ARXEOLOQ *сущ*. археолог, археологиядин пешекар.

ARIÇI *сущ*. чIижерхъан (*чIижерикай вирт къачун патал абурухъ гелкъведай пешекар*); **o, arıçıdır** ам чIижерхъан я.

ARXİPELAQ *сущ. геогр*. архипелаг (*сад-садав мукьва кьураматрин кIватIал*); **Bakı arxipelaqı** Бакудин архипелаг.

ARXİTEKTOR *сущ*. архитектор.

ARXİTEKTURA *сущ*. архитектура (*кIвалер эцигунин ва иердиз туькIуьрунин харусенят*).

ARXİV I *сущ. архив* (*1 куьгьне документар, кхьенвай чарар хуьдай идара; 2 гьа куьгьне документар, чарар, чинар ва мсб*); II *прил*. архивдин; **arxiv fondu** архивдин фонд.

ARXİVÇİ *сущ*. архивдин кIвалахдар.

ARXİYEPİSKOP *сущ*. архиепископ (*лап чIехи кешиш*).

ARI I *сущ*. 1) чIиж; **arı ailəsi** чIижерин хизан; 2) хуз (*чIуру чIиж*); II *прил*. чIижерин; **arıçılıq təsərrüfatı** чIижерин майишат.

ARI II *прил*. 1) михьи, экуь; 2) пак; 3) халисан, гьакъикъи.

ARIMAQ *глаг*. михьун (*къуьл, дуьгуь ва мсб*).

ARINMIŞ *глаг*. михьнавай (*къуьл,*

дуьгуь ва мсб); **arınmış buğda** михьнавай къуьл.

ARIQ *прил*. 1) яхун; **arıq uşaq** яхун аял; **arıq inək** яхун кал; 2) яхун хьанвай, чанда уьзуьр аваз яхун хьанвай; **arıqlamaq** яхун хьун; **arıq qoyun** яхун хьанвай хеб.

ARIQLAMAQ *глаг*. 1) яхун хьун, яхун хьана агатун; **sən çox arıqlamısan** вун гзаф яхун хьанва; 2) гьалдай фин, такьатсуз хьун, зайиф хьун; **o, arıqlamışdı** ам гьалдай фенвай.

ARIQLIQ *сущ*. 1) яхунвал; 2) зайифвал, такьатсузвал.

ARIQUŞU *сущ. зоол*. цIару нуькI; **iri arıquşu** чIехи цIару нуькI.

ARITLAMAQ *глаг. килиг*: **ARIMAQ**.

ARITMAQ *глаг. килиг:* **ARIMAQ**.

ARIÇILIQ I *сущ*. 1) чIижерхъанвал (*чIижерихъ гелкъведай пешекарвал*); 2) чIижер артухарун ва абурукай менфят къачунин гьакъиндай илим; **arıçılıq kursu** чIижерхъанвилин курс; II *прил*. чIижерхъанвилин; **arıçılıq təsərrüfatı** чIижерхъанвилин майишат.

ARİF I *прил*. 1) савадлу, арифдар; **arif adam** арифдар кас; 2) кьатIудай, кьатIун авай; **çox arif oğlandır** гзаф кьатIун авай гада я; II *сущ*. арифдар, чIехи алим.

ARİFMOMETR *сущ*. арифмометр (*гьисабдай машин*).

ARİOZO *сущ. муз.* ариозо (*гъвечIи ария*).

ARİSTOKRAT I *сущ*. аристократ (*гьукуматдин вини дережадин ихтиярар гъиле авай кас*); II *прил*. аристократвилин; **aristokratlar yığıncağı** аристократрин кIватIал.

ARİSTOKRATİYA *сущ*. аристократия (*1 гьукумат, вини дережада авай ксарин, девлетлуйрин гъиле авай пачагьлугъдин къурулуш; 2 аристократар*).

ARİTMİYA *сущ. мед.* аритмия (*рикIи ягъазвай адетдин ритм чIур хьун*).

ARİYA *сущ. муз.* ария (*операда, ораторияда макьамдихъ галаз тек ванцелди лугьудай мани*).

ARKA *сущ. архит.* арка, тагъ (*дакIардин, ракIарин къекъвей цIарцIин шикилда эцигнавай кьил; мукъуьн кьве цлан арада эцигнавай тагъ, кьил*).

ARQON *сущ. хим.* аргон (*хим. элемент, газ*).

ARQOTİZM *сущ. лингв*. арготизм (*аргодай, са пешедин инсанри масабур гъавурда гьат тавун патал туькIуьрнавай махсус нугъатдай къачунвай гаф ва я ибара*).

ARQUMENT *сущ*. 1) аргумент, делил, субут; 2) *мат*. аргумент (*масадалай аслу тушир дегиш жедай чIехи вал*).

ARMATUR I *сущ*. арматура (1 *машиндал эцигдай куьлуь прибор ва алатар; 2 дараматар эцигдайла бетондив ацIурдай ракьун тIвар, ракьун паяр*); II *прил*. арматурдин; **armatur işləri** арматурдин кIвалахар.

ARMUD I *сущ*. чуьхвер (*1 майва; 2 гьа майвадин тар*); **şirəli armud** миже квай чуьхвер; II *прил*. чуьхвердин; **armud ağacı** чуьхвердин тар.

ARMUDLUQ *сущ*. чуьхверлух, чуьхвердин тарар авай чка.

AR-NAMUS *сущ*. ягь-намус.

ARPA I *сущ*. 1) мух; 2) дишегьлийри менфят къачузвай, мухаз ухшар къизилдин ва я гимишдин безекар; II *прил*. мухан; **arpa çorəyi** мухан фу; **arpa yarması** мухан чIахар.

ARPACIQ *сущ. воен*. лишан (*тфенгдин луьледин кIуфал жедай*).

ARRAN *сущ*. Арран (*арабри Къафкъаздин Албаниядиз гайи тIвар*).

ARSENAL *сущ*. 1) арсенал (*воен. жебехана, яракьрин гьамбархана*); 2) *куьч*. хазина.

ARSIZ I *прил*. 1) арсуз; кьезил къилихрин (*инсандин гьакъиндай*); 2) ягьсуз; 3) вичиз-вичин къадир авачир; II *сущ*. ягь авачир кас.

ARSIZ-ARSIZ *нареч*. 1) ягьсузвилелди, ягьсуздаказ; 2) регъуь тахьана.

ARSIZCA *нареч*. 1) арсузвилелди, арсуздаказ; 2) ягьсуздиз, ягьсузвилелди, ягьсуздаказ.

ARSIZCASINA *нареч. килиг:* **ARSIZCA**.

ARSIZLAŞMAQ *глаг*. ягьсуз хьун.

ARSIZLIQ *сущ*. 1) арсузвал; 2) ягьсузвал.

ARŞIN *сущ*. 1) урус юкI (*0,71 м*); 2) линейка (*са аршиндин яргъивиле авай*); ◊ **öz arşını ilə ölçmək** вичин аршиндалди юкI ягъун.

ARTAN *прил*. 1) гзаф жезвай, артух жезвай; **artan potensial** артух жезвай потенциал; 2) чIехи жезвай, вилик физвай; 3) гзаф бегьер гудай.

ARTEL I *сущ*. 1) артель (*тайин са кар кьилиз акъудун патал санал кIвалахзавайбурун кIватIал*); 2) кархана; **kənd təsərrüfatı arteli** хуьруьн майишатдин артель; **tikiş arteli** пекер цвадай кархана.

ARTERİYA *сущ. анат.* 1) артерия (*ивидин къуватлу дамарар*); 2) *куьч*. артерия (*чIехи рекьер*).

ARTEZİAN *прил*. артезиандин; **artezian quyusu** артезиандин къуй.

ARTIQ I *прил*. артух, артухан; **artıq pul** артух пул; **artıq söz** артухан гаф; II *нареч*. 1) кьадардилай артух, лап гзаф; гиртан; **artıq danışırsan** вун кьадардилай артух рахазва; 2) гила; **artıq bazar səs-küyü kəsilmişdir** гила базардин гьарай-эвер атIанва; **iş artıq hazırdır** гила кIвалах гьазур я; III *сущ*. амайди, амукьайди; **pulun artığı** пулун амайди; IV *послел*. 1) артух, гзаф; **iyirmidən artıq** къадалай гзаф; 2) пара; **hamıdan artıq** виридалай пара.

ARTIM *сущ*. гзаф хьун, кьадар виниз хьун, артух хьанвайди.

ARTIMLI *прил*. гзаф хьанвай, артухвал авай.

ARTIRILMAQ *глаг*. артухарун, кьадар виниз авун.

ARTIRMAQ *глаг*. 1) артухарун, гзафарун; **gəliri artırmaq** гелир артухарун; 2) алава авун; **yükünü artırmaq** пар алава авун; 3) хкажун; **məsuliyyəti artırmaq** жавабдарвал хкажун; 4) гужлу авун, гегьеншарун; **ölkənin qüdrətini artırmaq** уьлкве гужлу авун; 5) кIватIун; **təcrübəni artırmaq** тежриба кIватIун.

ARTİKL *сущ. лингв*. артикль (*са бязи чIалара существительнидин вилик эцигдай, тайинвал ва я тайин туширвал, бязи чIавара жинс къалурдай гаф*).

ARTİKUL *сущ*. артикул (*малдин, метягьдин жуьре*).

ARTİLLERİYA артиллерия (*1 тупар, миномет; 2 гьа яракьдал дяве ийизвай кIеретI; 3 гьа яракьрал дяве авунин гьакъиндай илим*).

ARTİLLERİYAÇI *сущ*. артиллерист, тупчи.

ARTİST *сущ*. артист.

ARTİSTLİK *сущ*. артиствал.

ARTMA *сущ*. **ARTMAQ** *глаголдикай*.

ARTMAQ *глаг*. 1) артух хьун, гзаф хьун; **hədsiz dərəcədə artmaq** лугьуз тежедай кьван артух хьун (*гзаф хьун*); 2) хкаж хьун; **rolu artmışdır** роль хкаж хьанва; 3) кьадар артух хьун; **onun qoşunu getdikcə artırdı** адан кьушундин кьадар къвердавай артух жезвай; 4) виниз хьун; **çayın suyu artıb** вацIун яд виниз хьанва; 5) гужлувал пара хьун; **qoşunun gücü artırdı** кьушундин гужлувал пара жезвай; 6) йигин хьун; **hərəkəti artırdı** гьерекат йигинарна.

ARVAD I *сущ*.1) дишегьли; **ağıllı arvad** акьуллу дишегьли; 2) паб, кайвани; **arvadı ilə gəlmişdi** вичин паб (*кайвани*) галаз атанвай; 3) гъуьлуьк квай дишегьли; 4) *рах. ирон*. пабхала, милича (*усал итимрин лакIабар*); II *прил*. 1) дишегьлидин, папан **arvad işi** папан кIвалах; 2) пабхаладин, миличадин; **arvadın ağzına baxmaq** папан чIалаз килигун.

ARVADBAZ *сущ*. арвадбаз; рушарбан.

ARVADBAZLIQ *сущ*. арвадбазвал; рушарбанвал.

ARVADLI *прил*. паб гъанвай, паб авай, эвленмиш хьанвай.

ARZU *сущ*. 1) мурад, эрзиман; кIани кар; **indi mənim tək bir arzum var** гила захъ тек са мурад ава; **onu görmək mənim arzum idi** ам акван зи эрзиман тир; 2) мурад-метлеб, тIалаб; **yeni il arzuları** цIийи йисан тIалабунар; 3) хиял; **arzu həqiqətə çevrilmişdir** хиял гьакъикъатдиз элкъвенва; 4) гьерекат, гьерекатун; **real arzu** гьакъикъи гьерекат; 5) марагъ, фикир; **arzularla hesablaşmamaq** марагъар (*фикирар*) кваз такьун; 6) умуд; **xalqın arzuları** халкьдин умудар; **əsrlər boyu olan arzular** виш йисара авур умудар.

ARZULAMA *сущ. килиг:* **ARZULAMAQ**.

ARZULAMAQ *глаг*. 1) тIалабун, мурад яз хьун; **səadət arzulamaq** хушбахтвал тIалабун; 2) кIан хьун; **azadlıq arzulamaq** азадвал кIан хьун.

ASAN I *прил*. 1) асант, кьезил, регьят, залан тушир; **asan qələbə** асант гъалибвал; **asan oyun** регьят къугъун; 2) сая, четин тушир; II *нареч*. асантдаказ, асантдиз; **asan həll etmək** асантдиз гьял авун; **asan alışan** асантдаказ цIай кьазвай; ◊ **asan yol seçmək** регьят рехъ хкягъун.

ASANCA I *нареч*. 1) гзаф асантдаказ, гзаф асантдиз, гзаф регьятдиз; **məsələni asanca həll etdim** за месэла гзаф асантдиз гьялна; 2) гьакIан; **asanca işdir** гьакIан кIвалах я.

ASANLAŞDIRMAQ *глаг*. асантарун.

ASANLAŞMAQ *сущ*. асант хьун.

ASANLIQ *сущ*. асантвал.

ASAYİŞ *сущ*. секинвал, архайинвал, динжвал.

ASBEST I *сущ*. асбест (*чIун квай минерал*); II *прил*. асбестдин; **asbest kağızı** асбестдин чар.

ASDIRMAQ *глаг*. куьрсариз тун, кудиз тун.

ASETON I *сущ. хим*. ацетон (*лакар, рангар цIурурдай жими затI*); II *прил*. ацетондин; **aseton kauçuku** ацетондин каучук.

ASFALT I *сущ*. асфальт, къир (*куьчейра цадай*); II прил. асфальтдин; **asfalt yol** асфальтдин рехъ; **asfalt zavodu** асфальтдин завод.

ASİ I *сущ. куьгь*. 1) аси, бунтчи; 2) тахсиркар; II *прил*. аси, бунтчи; **asi olmaq** аси хьун, муьтIуьгъ тахьун.

ASILI *прил*. 1) куьрс хьанвай; 2) аслу; **asılı olmaq** аслу хьун.

ASILILIQ *сущ.* аслувал.

ASİMAN *сущ.* цав; **asimanda uçmaq** цава лув гун.

ASKET *сущ.* аскет (*вири затIарикай яргъа хьана, са кардикни акахь тийиз яшамиш жезвайди*).

ASQIRMA *сущ.* **ASQIRMAQ** *глаголдикай.*

ASQIRMAQ *глаг.* тирш авун, тирш ягъун, илизун.

ASQIRIQ *сущ.* 1) тирш; 2) илизун.

ASLAN I *сущ.* 1) аслан (*вагьши гьайван*); 2) *куьч.* гужлу, жуьрэтлу кас; II *прил.* асландин; **aslan ürəkli** асландин рикI авай; ◊ **aslan kimi** гужлу, сагълам, мягькем.

ASMAQ *глаг.* 1) куьрсарун; **divardan şəkil asmaq** цлакай шикил куьрсарун; 2) кудун, тарагъаждай кудун; **onu asdılar** ам тарагъаждай кудна; 3) чурун, цIал тун; **xörək asmaq** хуьрек чурун; 4) яб гун; **o, qulaq asdı** ада яб гана; ◊ **gözdən pərdə asmaq** ягъалмишарун.

ASPEKT *сущ.* аспект (*са кардиз, са шейиниз килигун, фикирдин тегьер*).

ASPİRANT I *сущ.* аспирант (*вич илимдин кIвалахдиз гьазурун патал кIелзавай кас*); II *прил.* аспирантдин; **aspirant təhsili** аспирантдин чирвилер.

ASPİRANTLIQ *сущ.* аспирантвал.

ASPİRANTURA *сущ.* аспирантура; **aspiranturaya daxil olmaq** аспирантурадик экечIун.

ASPİRİN *сущ. мед.* аспирин (*гьекь акъуддай, ифин тIимилардай дарман*).

ASSAMBLEYA *сущ.* ассамблея.

ASSİMİLYASİYA *сущ.* ассимиляция, ухшар авун; **assimilyasiya etmək** ассимиляция авун; чпиз (*вичиз*) ухшар авун.

ASSİSTENT *сущ.* ассистент (*1 профессордин, духтурдин ва мсб. патав жедай куьмекчи; 2 имтигьан кьазвайдан куьмекчи*).

ASSİSTENTLİK *сущ.* ассистентвал.

ASTA I *нареч.* 1) аста; **asta danışmaq** аста рахун; 2) яваш; **asta yeri** яваш вач; 3) игьтиятдивди, мукъаятдиз; **o, qapını asta açdı** ада ракIар игьтиятдивди ахъайна; II *прил.* яваш, секин; **asta addımlar** яваш камар.

ASTA-ASTA *нареч.* 1) аста-аста, яваш-яваш; 2) астаз, явашдиз; **asta-asta hərəkət etmək** астаз (*явашдиз*) гьерекат авун.

ASTANA *сущ.* вилик (*пад*); **evin astanasında dayanmaq** кIвалин вилик акъвазун.

ASTAR I *сущ.* 1) астIар; **paltarın astarı** пекинин астIар; 2) астIар пад, кIан пад; **parçanın astarı** парчадин къен пад; 3) *куьч.* къен пад, чинебан кIан-пун; II *прил.* астIардин; **astar üzü** астIардин чин.

ASTEROİD *сущ. астр.* астероид (*ракъинал элкъвезвай гьвечIи планетадин тIвар*).

ASTMA I *сущ. мед.* астма (*рикIин ва я нефесдин тIалдик бамиш жедай хьтин, нефес кьадай азар*); **bronxial astma** бронхрин астма; **ürək astması** рикIин астма; II *прил.* астмадин; **astma ağrıları** астмадин тIалар.

ASTRA *сущ. бот.* астра (*чIехи цуьквер жедай набатат*).

ASTROFİZİK *сущ.* астрофизик, астрофизикадин пешекар.

ASTROFİZİKA I *сущ.* астрофизика (*физика илимдин хел*); II *прил.* астрофизикадин; **Şamaxı astrofizika rəsədxanası** Шамахидин астрофизикадин обсерватория.

ASTROLOGİYA *сущ. астр.* астрология (*вилик заманада цавун*

гъетералди къвезмай кардикай хабар гудай илим).

ASTROLOQ *сущ.* астролог (*астрологиядал машгъул кас*).

ASTRONAVT *сущ.* астронавт (*астронавтикадин пешекар*).

ASTRONAVTİKA *сущ.* астронавтика (*цавай фидай аппаратар гьавада къекъуьникай илим*).

ASTRONOM *сущ.* астроном (*астрономиядин пешекар; алим*).

ASTRONOMİYA *сущ.* астрономия (*ракъинин, вацран, гъетерин ва мсб. гьакъиндай илим*).

ASUDƏ I *нареч.* азаддаказ, азадвилелди, азаддиз, секиндиз, секинвилелди, секинз, къайгъусуз; **asudə yaşamaq** азаддаказ (*секинз*) яшамиш хьун; **asudə həyat** къайгъусуз уьмуьр; **asudə olmaq** азаддиз жен.

AŞ *сущ.* аш; **kişmişli aş** кишмишар галай аш; **boranılı aş** къабахдин аш; **aşına su qatmaq** са низ ятIа манийвал (*писвал*) авун; **az aşın duzu deyil** адални тIимил къал алач; **Əli aşından da, Vəli aşından da olmaq** гъиле затIни авачиз амукьун.

AŞAĞI I *прил.* 1) агъада авай, агъуз тир; **aşağı tərəflər** агъада авай патар; 2) усал, агъа; **aşağı keyfiyyətli** усал еридин; **aşağı vəzifə** агъа къуллугъ; **aşağı siniflər** агъа синифар; **əhalinin aşağı təbəqələri** агьалийрин агъа къатар; 3) къвез-къвез агъуз жезвай, агъуз аватзавай; II *нареч.* 1) агъуз, агъадалди; **aşağı baxmaq** агъуз килигун; **çay aşağı axır** вацI агъадалди авахьзава; 2) лап агъуз, кьакьан тушир; **lampa çox aşağı asılmışdı** лампа лап агъуздай куьрсарнавай; III *сущ.* кIан, агъа кьил, агъуз пай, агъуз тир пай; **dirəyin aşağısı** кIаймадин кIан; **kəndin aşağısı** хуьруьн агъа кьил; IV *послел.* 1) агъадихъай, агъадихъ, агъада; **dəniz səviyyəsindən aşağıda** гьуьлуьн дережадивай агъада; 2) агъузарун, виляй вегьин, агъада хьун; **əli aşağı olmaq** гъил агъада хьун; **başını aşağı əymək** кьил агъузарун.

AŞAĞIDA *нареч.* 1) агъада; **aşağıda evlər var** агъада кIвалер ава; 2) агъадихъ; **aşağıda suallar verilir** агъадихъ суалар гузва; **bu məsələdən aşağıda danışacağıq** и месэладикай чун агъадихъ рахада.

AŞAĞIDAKI *прил.* агъадихъ галай; **aşağıdakı mənbələr** агъадихъ галай чешмеяр; **aşağıdakı adlar** агъадихъ галай тIварар.

AŞAĞIDAN *нареч.* 1) агъадихъай, агъа патай; **aşağıdan yuxarı baxmaq** агъадихъай виниз килигун; 2) *куьч.* яваш, явашдиз; **aşağıdan danış** явашдиз рахух; **aşağıdan oxu** явашдиз кIела.

AŞAĞILATMA *сущ.* **AŞAĞILATMAQ** *глаголдикай*.

AŞAĞILATMAQ *глаг.* 1) агъузарун; 2) виляй вегьин; **o, təzə kitabı aşağılatdı** ада цIийи ктаб виляй вегьиз туна.

AŞAĞI-YUXARI *нареч. рах.* агъуз-виниз; ◊ **aşağı-yuxarı danışmaq** агъуз-виниз рахун.

AŞDİBİ *сущ.* ашдин амукьаяр.

AŞIB-DAŞMAQ *глаг.* бул хьун; **bu il məhsul aşıb-daşır** алай йисуз магьсул бул я.

AŞILANMA *сущ.* **AŞILANMAQ** *глаголдикай*.

AŞILANMAQ *глаг.* 1) табагъун (*ли, хам*); тIушунун; **aşılanmış dəri** табагънавай хам; 2) *куьч.* кьатIунун, гъавурда гьатун, акьулдив агакьун, акьулди кьатIун, чир хьун.

AŞINMAQ *глаг.* чIуру хьун;

aşınmış dəri чIуру хьанвай хам.

AŞINTI *сущ. тех.* куьгьне хьун.

AŞIQ I *сущ*. ашукь, мазан; **aşıq saz çalır, söz qoşur, oxuyur** ашукьди (*мазанди*) чуьнгуьр ягъизва, чIалар теснифзава, манияр лугьузва; II *прил*. ашукьдин, мазандин; **aşıq mahnısı** ашукьдин мани.

AŞIQ II *сущ*. ашукь (*къугъван патал кIараб*); **aşıq-aşıq oynamaq** ашукь-ашукь къугъун; II *прил*. ашукьдин; **aşıq sümüyü** ашукьдин кIараб.

AŞIQ-AŞIQ *сущ*. ашукь-ашукь (*къугъун*).

AŞIQLIQ I *сущ*. ашукьвал, мазанвал; II *прил*. ашукьвилин, мазанвилин; **aşıqlıq sənəti** ашукьвилин сенят.

...AŞIRI *муракаб гафарин цIийи мана гузвай пай:* 1) анихъ; **dənizaşırı** гьуьлерилай анихъ галай; **dənizaşırı ölkələr** гьуьлерилай анихъ галай уьлквеяр; 2) -ал, -алди, -лай; -ай; -дай тIуз; -дай яна; **günaşırı** са йикъалай; **vaxtaşırı** вахтуналди.

AŞIRILMAQ *глаг*. 1) хкадар хьун, хкадар хьана элячIун; **yəhərdən aşırılmaq** пурарилай хкадар хьун; 2) ярх хьун, кIан пад цавал хьун, чин кIаник хьун, пад элкъуьн (*ярх хьана*).

AŞIRILMIŞ *прил*. хкадарна тунвай, ярхнавай, кIан пад цавал авунвай, чин кIаник авунвай.

AŞİNA *прил*. *куьгь*. ашна.

AŞİNALIQ *сущ. куьгь.* ашнавал.

AŞİQ I *прил*. 1) ашукь хьанвай, кIан хьанвай, рикI ацукьнавай; **həyat aşiqi** уьмуьрдал ашукь хьанвай; 2) гьейран хьанвай; **ona aşiq olmuşam** зун адал гьейран хьанва; 3) рикI алай; **kitab aşiqi** ктабдал рикI алайди; II *сущ*. ашукь хьанвай кас; **həqiqi aşiq** асул ашукь хьанвай кас.

AŞİQLİK *сущ*. ашукьвал, кIанивал.

AŞKAR I *прил*. 1) ачух, ачухдиз аквадай; малум тир, чизвай; **aşkar məsələ** малум месэла; 2) лап ачух, акьалтIай; **aşkar yalan** акьалтIай таб; 3) шаксуз, вилералди аквазвай, са рахунни алачир; **aşkar fakt** шаксуз факт; II *нареч*. ачухдаказ; ачухдиз; **aşkar görmək** ачухдиз акун; III *сущ*. гьакъикъат; **gördüklərimiz aşkardır** чаз акурбур гьакъикъат я.

AŞKARA I *прил*. 1) ашкара; 2) малум, таниш; II *нареч*. ашкарадаказ, малумдаказ, малумдиз; **aşkara etmək** ашкара авун; **aşkara öz sözünü dedi** ашкарадаказ вичин гаф лагьана.

AŞKARLIQ *сущ*. 1) ашкаравал; 2) малумвал.

AŞMA *сущ*. **AŞMAQ** *глаголдикай*.

AŞMAQ *глаг*. 1) элячIун, акьахна а патаз элячIун; **dağları aşmaq** дагъларин а патаз элячIун; **hasarı aşmaq** парудилай а патаз элячIун; 2) алудун; **maneələri aşmaq** манийвилер алудун; 3) элкъуьн, алчуд хьун; 4) аватун; **ağacdan aşmaq** тарай аватун; **xəndəyə aşmaq** хандакIдиз аватун; 5) кьилиз акъатун; **əmr aşmadı** эмир кьилиз акъатнач; 6) алатун; **bununla iş aşmadı** идалди кар алатнач.

AŞNA *сущ*. 1) дуст, чирхчир, ярдуст, аменеви; **yox, aşna, iştahan çox böyükdür** ваъ, дуст, ви иштягь гзаф я; 2) ашна.

AŞPAZ *сущ*. ашпаз, тIапIахъан; **aşpaz işləmək** ашпазвиле (*мIапIахъанвиле*) кIвалахун; **baş aşpaz** кьилин ашпаз (*мIапIахъан*).

AŞURA *сущ. куьгь*. мегьарем вацран цIуд лагьай югъ, имам Гьуьсейн Кербалада кьейи йикъан йис.

AT I *сущ*. балкIан; шив; **kəhər at**

кегьер балкIан; **minik atı** акьахдай балкIан; **cıdır atı** чамарар ийидай балкIан; **yük atı** пар ялдай (*чIугвадай*) балкIан; **ata minmək** балкIандал акьахун; **atdan düşmək** балкIандилай эвичIун; **at belində** балкIандал алаз; **atı yəhərləmək** балкIандиз пурар ягъун; **atları qoşmaq** балкIанар (*фургъундик*) кутIунун; **atları açmaq** балкIанар (*фургъундикай*) ахъаюн; **at sürmək** балкIан гьалун; **at cilovu** балкIандин кьенер; 2) балкIан: а) шагьматдин фигура; b) гимнастикадин зерят; II *прил*. балкIандин, балкIанрин; **at kişnəməsi** балкIанди гьиргьир авун; **at qüvvəsi** *физ. тех*. балкIандин къуват (*мотордин къуватлувал гьисабдай уьлчме яз*); **at zavodu** балкIанрин завод; **at sonluğu** балкIандин эндшпиль (*шагьматда*); ◊ **atın başını buraxmaq** акатайвал кIвалах авун; **başına at təpib** акьул квадарнава; **at kimi üzə durmaq** векъидаказ чина акъвазун.

ATA *сущ*. 1) буба; **Aslanın atası** Асланан буба; 2) *куьгь*. арха, къаюмвал ийизвайди, хъсанвал ийизвайди; **millət atası** миллетдин буба; 3) гьуьрмет яз чIехидаз лугьудай гаф; 4) *куьч*. бине эцигай кас, бине кутурди; **Üzeyir Hacıbəyov Azərbaycan musiqisinin atasıdır** Уьзейир Гьажибегов Азербайжандин музыкадин буба я; II *прил*. бубадин; **ata məhəbbəti** бубадин кIанивал; **ata yurdu** бубадин кIвал, хайи кIвал; **atasının oğlu** бубадин хва; **atası yerində olmaq** бубадин чкадал хьун.

ATA-ANA *сущ*. диде-буба; **o, ata-anasını çox sevir** адаз вичин диде-буба гзаф кIанда.

ATALI *прил*. буба авай; **atalı uşaq** буба авай аял.

ATALIQ I *сущ*. бубавал: 1) бубадин ва аялдин ивидин мукьвавал; 2) бубавилин бурж; II *прил*. бубавилин; **atalıq borcu** бубавилин бурж; III *сущ*. тахай буба.

ATAMAN *сущ*. атаман: 1) *тар*. инкъилабдилай виликан Урусатда казакрин кьушундин кьиле авай кас; 2) *тар*. лацу гвардиядин кIеретIдин кьил; 3) группадин кьил; 4) *куьч*. дявекар, кикIидайди, къал гвайди.

ATAMANLIQ *сущ*. атаманвал; **ataманlıq etmək** атаманвал авун.

ATASIZ I *прил*. буба авачир; **atasız uşaq** буба авачир аял; II *нареч*. буба авачиз; **atasız böyümək** буба авачиз чIехи хьун.

ATASIZ-ANASIZ *прил*. диде-буба авачир; садни авачир.

ATAVİZM *сущ. биол*. атавизм (*алатай девирра инсанрик хьайи начагъвал гуьгъуьнлай несилдик малум хьун*).

ATÇAPAN 1) чапар; 2) жокей (*балкIанар чукурдай чкада вичин пеше балкIандал акьахна чукурун тир кас*).

ATÇAPDI *сущ. рах*. чамарар.

ATÇI *сущ*. 1) рамагбан, балкIандар; 2) жокей.

ATÇILIQ I *сущ*. 1) рамагбанвал, балкIандарвал; **atçılıqla məşğul olmaq** балкIандарвилив машгъул хьун; II *прил*. рамагбанвилин, балкIандарвилин; **atçılıq ferması** балкIандарвилин ферма.

ATEİST *сущ*. атеист, атеизмдин терефдар; динсуз кас.

ATEİZM *сущ*. атеизм; аллагьсузвал, динсузвал.

ATELYE I *сущ*. ателье (*пекер цудайбуру, фотографри ва мсб. кIвалахзавай чка*); II *прил*. **atelyenin** ательедин.

АТӘŞ I *сущ*. 1) цIай: а) ялав; цIун мурз; b) *куьч*. къизгъин чIав, къизмишвал, гьевес, гьевеслувал; **sevgi atəşi** кIанивилин цIай (*ялав*); 2) цIай гун, ягъун (*тфенграй, тупарай ва мсб*); **pulemyotlar atəş açdı** пулемётри цIай гана; II *прил*. цIун, ялавдин; къизмишвилин, гьевеслувилин; цIай гунин, ягъунин; **atəş nöqtəsi** цIай гунин нукьтIа.

АТӘŞKӘS *сущ*. дяве ийизвайбуру ягъунар акъвазарун; **atəşkəs rejimi** дяве акъвазарунин режим.

ATILA-ATILA *нареч*. хкадриз-хкадриз; ◊ **atıla-atıla gəlmək** затIни гвачиз атун.

ATIŞMA *сущ*. **ATIŞMAQ** *глаголдикай*.

ATIŞMAQ *глаг*. 1) сада-сад ягъун, сада-садаз гуьлле гун, кьве патайни ягъунар авун; 2) сада-садаз экъуьгъунар авун, арада къалар хьун.

ATLAS I *сущ*. атIлас (*1 географиядин картайрин кIватIал; 2 таблицайрин, шикилрин кIватIал*).

ATLAS II *сущ*. атIлас (*парча*).

ATLET *сущ*. атлет (*атлетикадин пешекар*).

ATLETİKA *сущ*. спорт. атлетика (*къуватдин ва зирингвилин акъажунар*); **ağır atletika** залан атлетика; **yüngül atletika** кьезил атлетика.

ATLI I *прил*. балкIандаллай; **atlı dəstəsi** балкIандаллайбурун кIеретI; II *сущ*. балкIандаллайди; **bir dəstə atlı** са кIеретI балкIандаллайди.

ATMACA *сущ*. 1) реплика (*суьгьбетзавайдан гафариз гудай куьруь жаваб*); **atmaca atmaq** реплика вегьин; 2) айгьам, ишара; винелай лугьун (*метлеб ачух тийиз*); **atmaca ilə danışmaq** айгьамдалди рахун.

ATMAQ I *глаг*. 1) гадарун, вегьин; **suya atmaq** циз вегьин; **top atmaq** туп гадарун; тупунай гуьлле гун; **ailəni atmaq** хизан гадарун; 2) акъвазарун, атIун; **dərsləri atmaq** тарсар кIелун акъвазарун; **papirosu atmaq** папирос атIун; 3) алудна гадарун; **yorğanı üstündən atmaq** яргъан алудна гадарун; 4) тфенг ягъун, тфенгдай ягъун; **nişan alıb atmaq** лишан кьуна тфенгдай ягъун; 5) гадарун, акъудун, яргъаз авун; **zibili atmaq** зирзибил гадарун; 6) ахъаюн, акъудун, вегьин, ягъун; **kök atmaq** дувул ягъун; **boy atmaq** буй вегьин.

ATMAQ II *глаг*. юзурун, гьарнихъ акъажун, чукIурун; эвягъун, ягъун; **yun atmaq** йисар ягъун (*рекъинай*).

ATMİLÇƏYI *сущ. зоол.* бувун.

ATMOSFER I *сущ*. атмосфера: 1) чил элкъуьрна кьунвай гьавадин къат; гьава; 2) бязи планетаяр элкъуьрна кьунвай газдиз ухшар къат; 3) *куьч*. элкъвена къваларив гвай гьалар, шартIар; 4) газдин тегьерда авай жисимри илисун, чуькьуьн; II *прил*. атмосферадин; **atmosfer yağıntıları** атмосферадин къвалар (*марф, жив*); **atmosfer tozu** атмосферадин руг.

ATOM I *сущ*. атом (*материалдин лап бицIи пай, зерре*); II *прил*. атомдин; **atom bombası** атомдин бомба; **atom reaktoru** атомдин реактор.

ATRİBUT *сущ*. атрибут, лишан.

ATROFİYA *сущ*. 1) атрофия, кьурун, менфят къачун тавун; 2) *куьч*. къуьруь хьун, зайиф хьун.

ATTAŞE *сущ*. атташе (*посольствода са кардин пешекар тир къуллугъчи*).

ATTESTASİYA I *сущ*. аттестация (*1 са кардин гьакъиндай къимет эцигун; 2 рекомендация, къиметдин чар*);

II *прил*. аттестациядин; **attestasiya komissiyası** аттестациядин комиссия.

ATTESTAT *сущ*. аттестат.

ATTRAKSİON *сущ*. аттракцион (*1 циркина са эстрадада къугъунин номер; 2 паркда ва маса чкайра къекъвезвайбур патал машгъулардай затIар*).

ATÜSTÜ *нареч*. тади кваз, тадивилелди, тадидаказ, тадиз, тадиз-тадиз.

AUDİT *сущ. экон*. аудит (*коммерциядин карханайрин финансрин месэлаяр тупIалай авун*).

AUDİTOR I *сущ*. аудитор (*финансриз гуьзчивал ийизвай инспектор*).

AUDİTORİYA I *сущ*. аудитория (*1 лекция, доклад ва мсб. кIелдай кIвал, дарамат; 2 куьч. лекциядихъ, докладдихъ яб акалдайбур*); II *прил*. аудиториядин; **auditoriya fondu** аудиториядин фонд.

AUKSİON I *сущ*. аукцион, тулкI; II *прил*. аукциондин, тулкIунин; **auksion satışı** аукциондай маса гун; **auksiondan satmaq** тулкI авуна маса гун.

AUL *сущ*. хуьр.

AUT *сущ*. аут; **top auta çıxdı** топ аутдиз акъатна.

AVAM I *сущ*. авам, затI тийижир кас, бегьем чирвал авачир кас; II *прил*. авам; **avam adam** авам кас.

AVAM-AVAM *нареч*. авам-авам, авамдаказ.

AVAMCA *нареч*. авамвилелди, авамвиляй, авамдаказ.

AVAMCASINA *нареч. килиг:* **AVAMCA.**

AVAMLIQ *сущ*. авамвал.

AVAND *сущ*. аванд.

AVANLOJA *сущ*. аванложа (*ложадин кьулухъ галай гъвечIи утагъ*).

AVANPORT *сущ. гьуьл*. аванпорт (*портуна гимияр акъвазардай чка*).

AVANQARD I *сущ*. авангард, кIвенкIвечи (*1 кьушунрин кIвенкIве авай, вилик квай кIеретI; 2 куьч. кIвенкIвечи кIеретI*); II *прил*. авангарддин, авангардвилин, кIвенкIвечи тир.

AVANQARDLIQ I *сущ*. авангардвал, кIвенкIвечивал; II *прил*. авангардвилин, кIвенкIвечивилин.

AVANS *экон*. I *сущ*. аванс (*виликамаз гудай шейэр, пул ва мсб*.); **avans almaq** аванс къачун; II *прил*. авансдин; **avans krediti** авансдин кредит.

AVANTÜRA *сущ*. авантюра (*шаклу, михьи тушир, чIуру кар*); **avantüra tərəfdarı** авантюрадин пад хуьзвайди.

AVANTÜRİSTLİK *сущ*. авантюриствал.

AVANTÜRİUST *сущ*. авантюрист (*авантюра кьиле тухузвай кас*).

AVANTÜRİZM *сущ*. авантюризм, авантюриствал.

AVANZAL *сущ*. аванзал (*залдин вилик жедай утагъ*).

AVAR I *сущ*. кьусу; **avar çəkmək** кьусудалди гьалун; II *прил*. кьусудин; **avar gəmisi** кьусудин гими.

AVAR II авар, аварви (*Дагъустанда ва Азербайжанда яшамиш жезвай халкьарикай сад*); II *прил*. авар; **avar dili** авар чIал; **avar rayonu** аваррин район.

AVARA I *сущ*. 1) авара, ваякьан; 2) къекъвераг, авара яз гьатнавайди; II *прил*. аваравилин, ваякьанвилин; къекъверагвилин; **avara həyat** аваравилин уьмуьр; **avara işlər** аваравилин крар.

AVARA-AVARA *нареч*. аваравилелди, кар авачирвилелди, ваякьанвилелди.

AVARALANMAQ *глаг*. са карни

тавун, ваякьан хьун.

AVARALIQ *сущ.* бейкарвал, каркеспи авачирвал.

AVARÇI *сущ. килиг:* **AVARÇƏKƏN**.

AVARÇƏKƏN *сущ.* кьусуйралди луьткве гьалдайди.

AVARİYA *сущ.* авария.

AVARLAMAQ *глаг.* кьусуйралди гьалун.

AVAZ *сущ. шаир.* 1) аваз, мани; **aşıq Qərib sözün deyər avazla** ашукь Къариба аваздалди лугьуда гаф; 2) *рах.* гьарай, цIугъ; **uçan durnaların qəmli avazı** лув гузвай дурнайрин гьамлу гьарай.

AVAZLI *прил.* иер ван авай.

AVİAPOÇTA *сущ.* авиапочта.

AVİASİYA I *сущ.* авиация (*цава, гьавада лув гудай самолётар, аппаратар*); II *прил.* авиациядин; **aviasiya veteranları** авиациядин ветеранар.

AVİATOR I *сущ.* авиатор; II *прил.* авиатордин; **aviator işi** авиатордин кIвалах.

AVİTAMİNOZ *мед.* авитаминоз.

AVİYETKA *сущ.* авиетка (*кьезил самолёт*).

AVQUST I *сущ.* август; II *прил.* августдин; **avqust ayı** августдин варз.

AVRAL *сущ.* аврал (*1 гимида виридан иштираквилелди ийидай тади кIвалах; 2 куьч. тади кIвалах авун патал вири иштиракчияр кIватIун*).

AVROPALI *сущ.* европави.

AVSTRALİYALI *сущ.* австралияви.

AVTOBAZA I *сущ.* автобаза (*машинрин база*); II *прил.* автобазадин; **avtobaza maşınları** автобазадин машинар.

AVTOBİOQRAFİYA *сущ.* автобиография.

AVTOBUS *сущ.* автобус.

AVTOXROMİYA *полигр.* автохромия (*рангунин шикил чап авунин жуьре*).

AVTOKRAT *сущ.* автократ (*вичи вич гьаким тайинарнавай кас*).

AVTOKRATİYA *сиясат.* автократия (*вичи вич гьаким тайинарун*).

AVTOQRAF *сущ.* автограф, автордин къул (*ктабдал ва мсб*).

AVTOQRAFİYA *сущ.* автография.

AVTOL *сущ.* автол.

AVTOLOGİYA автология (*гафарикай чпин асул манада менфят къачун*).

AVTOMAGİSTRAL *сущ.* автомагистраль.

AVTOMAT I *сущ. тех.* автомат (*1 худда турла вичи-вичелай кIвалахдай аппарат; 2 гьахьтин автомат тфенг; 3 куьч. фагьум тийиз гьакI машинди хьиз кIвалахдай инсан*); II *прил.* автоматдин; **avtomat gülləsi** автоматдин гуьлле (*ккIал*).

AVTOMATİKA *сущ.* автоматика.

AVTOMOBİL I *сущ.* автомобиль, машин; II *прил.* автомобилдин; автомобилрин; **avtomobil nəqliyyatı** автомобилдин улакь; **avtomobil təsərrüfatı** автомобилрин майишат.

AVTONİM *сущ.* автоним (*лакIабдив кхьизвай касдин тIвар ва фамилия*).

AVTOPORTRET *сущ.* автопортрет.

AVTOREFERAT *сущ.* автореферат (*илимдин дережа къачун паталай тухванвай ахтармишунин мана куьруьдаказ кхьенвай гьвечIи ктаб*).

AVTORİTAR *прил.* авторитар; **avtoritar rejim** авторитар режим.

AVTORİTET *сущ.* авторитет.

AY I *межд.* 1) я; **ay kişi** я кас; **ay uşaq** я аял; 2) аман; **ay, ağrıyır** аман, тIарда; 3) вай; **ay, öldüm** вай, кьена зун; 4) вагь; **ay, şəhərdə nə qədər adam var** вагь, шегьерда гьикьван инсанар ава.

AY II I *сущ.* 1) варз (*планета*); **Ay**

doğdu варз алукьна; **Ay batdı** варз акIана; **bədirlənmiş Ay** ацIай варз; **Ayın tutulması** варз кьун; **Ayın orbiti** вацран орбита; 2) варз (*вахт*); **yanvar ayı** январдин варз; **bir neçə ay** са шумуд варз; **şaxtalı ay** аяз авай варз; II *прил*. вацран; **Ay torpağı** вацран накьв; **Ay kimi gözəl** варз хьтин иер.

AYA 1) *кIус*. яда; **nə olub?** яда, вуч хьанва? 2) мегер?; жал?; кьван?; **bizə mane olan var, aya?** чаз манийвал ийизвайди ава кьван? мегер чаз манийвал ийизвайди авани?

AYAQ I *сущ*. 1) кIвач (*инсанрин, гьайванрин, къушарин*); **sol ayaq** чапла кIвач; **sağ ayaq** эрчIи кIвач; **qabaq ayaqlar** вилик галай кIвачер (*гьайвандин*); **arxa ayaqlar** кьулухъ галай кIвачер (*гьайвандин*); 2) кьуьл; **ayaqla vurmaq** кьуьл эцягъун; 3) кIур (*гьайвандин*); **at ayağı ilə vurdu** балкIанди кIурув яна; 4) кам; **onun ayağı ilə getsək** адан камаралди фейитIа; 5) кIвач (*столдин, стулдин, шкафдин ва мсб.*); **stolun ayağı** столдин кIвач; 6) агъа кьил; **çayın ayağı** вацIун агъа кьил; 7) чахмах; тфенгдин кIвач; **tüfəngi ayağa çəkmək** тфенг кIваче тун; 8) фин-хтун; **pambıqyığan maşın hər ayaqda iki ton pambıq boşaldır** памбаг кIватIзавай машинди са фин-хтунихъди кьве тон памбаг бушарзава; 9) партнёр, амадаг; II *прил*. кIвачин; **ayaq maşını** кIвачин машин; **ayaq pedalı** кIвачин педаль; **o, bütün gün ərzində ayaq üstə oldu** ам югъди кIвачин кьилел хьана; **başdan ayağa** кIвачелай кьилелди; **ayaqlamaq** кIвачерик кутун; **hamını ayağa qaldırmaq** вири кIвачел къарагъарун; **ayaqlarına düşmək** кIвачерик ярх хьун, минет-суьнет авун; **ayağı yüngül adam** кIвачел кьезил кас; **ayağa qalxmaq** кIвачел ахкьалтун, арадиз хтун; **ayaqları güclə sürümək** гзаф галатун, кIвачерай акъатун.

AYAQAÇDI 1) *сущ*. мехъерилай кьулухъ руш сад лагьай гъилда бубадин кIвализ атун; 2) сад лагьай атун.

AYAQ-BAŞ *нареч*. 1) терсина, чIурукIа; **məktubu ayaq-baş tutmuşdu** чар терсина кьунвай; 2) кIвачер кьилихъ; **ayaq-baş yatmaq** кIвачер кьилихъ яна къаткун.

AYAQLAMAQ *глаг*. 1) кьуьл гун, кIвачерик кутун, тIуш гун; **döyüb ayaqlamaq** гатана кIвачерик кутун (*тIуш гун*); 2) *куьч*. кIур гун, чIурун; **hüquqlarını ayaqlamaq** ихтиярриз кIур гун; 3) къекъуьн, фин; виринра къекъуьн, хьун; **bütün univermağı ayaqlamaq** вири универмагда къекъуьн; 4) мажбур авун; гужуналди ийиз тун; **ayaqlayaraq işi gördürdü** мажбур авуна кар ийиз туна.

AYAQLANMAQ *глаг*. 1) тIуш гана чиле тун, кIвачерик хьун; **güllər ayaqlanıb** цуьквер туш гана чиле тунва; 2) кIур гун; **ayaqlanmış torpaq** кIур ганвай чил; 3) чIурун, чIур хьун; **qanun ayaqlanır** къанун чIурзава; 4) терг хьун; **ayaqlanmış adam** терг хьанвай кас.

AYAQLAŞMAQ *глаг*. 1) кам-камунаваз фин; **o, mənimlə ayaqlaşır** ам захъ галаз кам-камунаваз физва; 2) агакьун; **mən sənin ayaqlaşa bilmirəm** завай вав агакьиз жезвач; ◊ **zəmanə ilə ayaqlaşmaq** заманадихъ галаз кам-камунаваз фин.

AYAQQABI I *сущ*. кIвачин къапар; **on cüt ayaqqabı** цIуд жуьт кIвачин къапар; **ayaqqabıları geyinmək** кIвачин къапар алукIун; II *прил*. кIвачин къапарин; **ayaqqabı fabriki** кIвачин къапарин фабрика.

AYAQSIZ *прил*. кIвач галачир, кек квачир; **ayaqsız amfibilər** *зоол*. кIвач галачир амфибияр; **ayaqsız stul** кек квачир стул.

AYAQÜSTÜ I *нареч*. кIвачин кьилел алаз, тади кваз; **ayaqüstü çörək yemək** кIвачин кьилел фу тIуьн; 2) акъваз тавуна; **ayaqüstü məktub verdi** акъваз тавуна чар вугана; II *сущ*. арачи (*мехъер тухузвай кас*).

AYAQÜSTÜLÜK *сущ*. арачивал.

AYAQYALIN *прил*. кIвачел алачир; кIвачер кьецIил тир; **ayaqyalın gəzmək** кIвачел алачиз къекъуьн.

AYAQYALINLIQ *сущ*. 1) кIвачел алачирвал; 2) кесибвал.

AYAZ I *прил*. аяз; **ayaz gecələr** аяз авай йифер; II *сущ*. аяз; **möhkəm ayaz var** кIеви аяз ава.

AYAZIMAQ I *глаг*. 1) ачух хьун, михьи хьун; **hava ayazıdı** гьава ачух хьана; 2) мекьи хьун, къаю кьун; 3) михьи хьун, гьава гун; **ayazımaq üçün havaya çıxdım** зун жуваз гьава гун патал къецел акъатна; 4) хъсан хьун (*сагъламвал*); **onun halı ayazıyıb** адан гьалар хъсан хьанва; 5) вич-вичел хтун; **o, elə bil sərxoşluqdan ayazıdı** ам саки пиянвал алатна, вич-вичел хтана.

AYAZIMAQ II *сущ*. циф алачирвал, алахьайвал; аяз авайвал, мекьивал.

AYAĞIAÇIQ I *прил*. кIвачер кьецIил; **ayağıaçıq uşaq** кIвачер кьецIил аял; 2) *куьч*. къен финикай азият чIугвазвайди; II *нареч*. кIвачер кьецIил тир.

AYBAAY *нареч*. гьар вацра, вацра садра жедай.

AYBAŞI *сущ*. вацран кьилер.

AYBƏNİZ I *прил*. лацу чин авай, чин лацу; II *сущ*. иер руш, иер дишегьли, тават.

AYDA-İLDƏ (bir dəfə) *нареч*. йиса садра, кьериз-кьериз, кьериз-цIаруз; **ayda-ildə bir dəfə gəlmək** йиса садра атун; кьериз-цIаруз атун.

AYDIN I *прил*. ачух, экуь; алахьай, михьи; **aydın səma** алахьай цав; **aydın hava** алахьай гьава; 2) аквадай, хъсан кьатIуз жедай; **aydın xətt** хъсан кьатIуз жедай хатI; 3) гъавурда акьадай; **aydın sual** гъавурда акьадай суал: II *нареч*. 1) ачухдиз, михьивилелди, михьидаказ, экуьдиз, экуьз; **aydın dedi** ачухдиз лагьана; **aydın danışır** михьидаказ рахазва; 2) малум; **hamıya aydındır** виридаз малум я; 3) хъсан; **aydın günə çıxasınız** куьн хъсан йикъаз акъатрай.

AYDAN-AYA *нареч*. вацра садра.

AYDINCASINA *нареч*. ачухвилелди; **aydıncasına dedi** ачухвилелди лагьана.

AYDINLAŞDIRMAQ *глаг*. ачух авун; чирун.

AYDINLAŞMA *сущ*. **AYDINLAŞMAQ** *глаголдикай арадиз атанва.*

AYDINLAŞMAQ *глаг*. ачух хьун; **məsələ aydınlaşdı** месэла ачух хьана.

AYDINLIQ *сущ*. ачухвал, акьулдив кьурвал.

AYIQLIQ *сущ*. 1) уяхвал, мукъаятвал; **ayıqlıq etmək** мукъаятвал хуьн, мукъаят хьун; 2) *куьч*. акьуллувал; кьил кьилел алайвал; 3) гьакъикъат.

AYİN *сущ. куьгь*. 1) ибадат, адет, динди эцигнавай къайда; 2) адет хьанвай къайдаяр, тайинарнавай къайдаяр (*мес. свас гъунин, са гьукуматди маса гьукуматдин илчияр кьабулунин кар тухудайла ва мсб.*); **dini ayinlər** диндин адетар.

AYLARLA *нареч*. варцаралди; **aylarla işsiz gəzir** варцаралди кIвалах

авачиз къекъвезва.

AYLI *прил*. варз алай; **aylı gecə** варз алай йиф.

AYLIQ I *сущ*. 1) *рах*. дуллух; мажиб; **aylıq verirlər** дуллух гузва; **aylığım məni görmür** зи мажиб заз бес жезвач; 2) варз; **kitab aylığı** ктабрин варз; II *прил*. вацран; **aylıq plan** вацран план; **aylıq uşaq** са вацран аял; **aylıq məcmuə** вацра садра акъатзавай журнал.

AYNA I *сущ*. 1) гуьзгуь; **aynada özünü görmək** гуьзгуьдай вич акун; 2) *куьч*. вакъиадин манада **ədəbiyyat həyatın aynasıdır** эдебият уьмуьрдин гуьзгуь я; 3) шуьше; 4) *диал*. цIарцIар, нур, рапрап; **xəncərin aynası** хенжелдин цIарцIар; II *прил*. гуьзгуьдин; **aynanın üzü** гуьзгуьдин чин.

AYNABƏND *сущ*. айван, силесар.

AYNABƏNDLİ *прил*. айван авай; **aynabəndli ev** айван авай кIвал.

AYNALI 1) *прил*. гуьзгуь авай; **aynalı şkaf** гуьзгуь авай шкаф; 2) *сущ*. XIX виш йисара менфят къачунвай тфенг.

AYPARA *сущ*. ацIун тавур варз, вацран зур пай (*цава авай*); ◊ **Qırmızı Xaç və Qırmızı Aypara Cəmiyyəti** Яру Хашунинни Яру Вацран Жемият.

AYĞIR *сущ*. айгъур (*эркек балкIан*).

AYRAN *сущ*. айран.

AYRI-AYRI I *нареч*. 1) чараз, чара-чараз; **ayrı yaşamaq** чараз яшамиш хьун; **hər biri ilə ayrı-ayrı danışmaq** гьар садахъ галаз чара-чараз рахун; II *прил*. чара-чара; **ayrı-ayrı işçilər** чара-чара кIвалахдарар.

AYRI-AYRILIQDA *нареч*. кьилди, текдиз, чараз, саддиз; **bu məsələlərə ayrı-ayrılıqda baxılmalıdır** и месэлайриз кьилди килигна кIанзава.

AYRIC *сущ*. 1) кьве рекьин хев; **iki yol ayrıcında** кьве рекьин хиве; 2) рехъ чара жезвай чка.

AYRICA I *нареч*. 1) кьилди; 2) чараз; **məktub haqqında ayrıca məlumat** чарчикай кьилди малумат; 3) кьетIендаказ; **ayrıca danışmaq** кьетIендаказ рахун; II *прил*. кьилдин; **ayrıca ev** кьилдин кIвал.

AYRILAN *прил*. 1) ахъа жедай; **ayrılan açar** ахъа жедай куьлег; 2) къакъуд жедай, хкаж жедай; **ayrılan körpü** къакъуд жедай муьгъ; 3) къакъатзавай; **ayrılan yollar** къакъатзавай рекьер.

AYRILMAQ *глаг*. 1) чара хьун, къакъатун; **onlar ayrıldılar** абур чара хьана; 2) чукIун, чкIана хъфин; **qonaqlar ayrıldılar** мугьманар чкIана хъфена; 3) сагърай лагьана хъфин; **ayrılarkən ona dedim** сагърай лагьана хъфидайла за адаз лагьана.

AYRILMAZ *прил*. 1) чара тежер; **ayrılmaz yollar** чара тежер рекьер; 2) кIеви, къакъат тийир, атIун тийир; **ayrılmaz dostlar** кIеви дустар; 3) гьамиша санал алай; 4) кIевидаказ, сигъдаказ, къакъат тийир тегьерда.

AYRI-SEÇKİ *сущ*. хайи-тахай, кIеви майил, терефкарвал; **kadrların seçilməsində ayrı-seçki salmaq** кадрияр хкядайла терефкарвал авун.

AYRI-SEÇKİLİK *сущ*. хайи-тахайвал.

AYRIM *сущ*. 1) *рах*. хев; **yolun ayrımı** рекьин хев; 2) *хим*. пай, хел; **ayrım səthi** паюнин чин.

AYSBERQ *сущ*. айсберг (*гьуьле сирнавдай муркIарин дагъ*).

AYI I *сущ*. 1) сев; **ağ ayı** лацу сев; **Qafqaz ayısı** Къафкъаздин сев;

2) *куьч*. векъи, эдебсуз, кубут (*инсан*); **ayı kimi adam** векъи (*кубут*) кас; II *прил*. севрен; **ayı yuvası** севрен муг; **ayı əti** севрен як.

AYIB I *сущ*. 1) регъуьвал; айиб; русвагьвал; **ayıb bilmir** регъуьвал чизвач; 2) *рах*. кимивал, татугайвал; II **прил**. абурсуз, айиб гьидай; беябурчивилин; **ayıb iş** беябурчивилин кIвалах; **ayıb söz** айиб гаф; **ayıbına kor olmaq** вичин татугайвилин гьавурда акьун; **ayıb tutmaq (kiməsə)** кимивал къалурун.

AYI BALASI I *сущ*. 1) севрен шараг; 2) *куьч*. зарафатдалди аялдиз лугьудай гаф.

AYI BALASI II *сущ*. палчухдикай кьур кирпич.

AYIDÖŞƏYİ *сущ. бот*. кьве патай кьацIар авай, яргъи пешер алай набатат.

AYIQ I *прил*. 1) уях, мукъаят; **ayıq ol** мукъаят хьухь; 2) фад гьисс ийидай, фад хабар кьадай; **ayıq at** фад гьисс ийидай балкIан; 3) акьуллу; **ayıq baxış** акьуллу килигун; II *нареч*. уяхдаказ; **ayıq yatmaq** уяхдаказ ксун.

AYILMA *сущ*. **AYILMAQ** *глаголдикай.*

AYILMAQ *глаг*. уях хьун, ахварай аватун; **uşaq yuxudan ayıldı** аял ахварай аватна; 2) *куьч*. актив хьун; жув-жувал (*вич-вичел*) хтун.

AYILTMAQ *глаг*. 1) уяхарун, ахварай авудун; **uşağı ayıltdı** аял ахварай авудна; 2) уях авун, къарагъарун; **o, mənim xoş hisslərimi ayıltdı** ада зи хуш гьиссер къарагъарна; 3) акьулдал хкун, дуьз фикирдал хкун, гьакъикъат тирвал кьатIуз тун; **məni qəflətdən ayıltdı** зун дуьз фикирдал хкана.

AYIN-OYUN *сущ. рах.* вуч кIан хьайитIа; **mağazadan ayın-oyun aldıq** чна магазиндай вуч кIан хьайитIа къачуна; 2) шей-шуьй; **ev üçün ayın-oyun** кIвализ шей-шуьй; 3) аваданлух; **təsərrüfat ayın-oyunu** майишатдин аваданлух.

AYIRMA *сущ*. 1) хкудун, гун, кьун; **mənfəətdən ayırmalar** гелирдикай хкудунар; 2) паюн, чара авун; **uşaqları siniflərə ayırma** аялар синифриз паюн; 3) яргъа авун; **xəstəni sağlam adamlardan ayırma** азарлуди сагъбурукай яргъа авун (*чара авун*).

AYIRMAQ *глаг*. чара авун, сад-садавай къакъудун; **əti sümükdən ayırmaq** як кIарабдивай чара авун; 2) галудун, яргъаз авун, 2) сад-садахъай галудун; **düşmən qüvvəsini ayırmaq (parçalamaq)** душмандин къуватар сад-садахъай галудун; 3) къерех авун, яргъа авун; 4) кьилди авун, атIун; **dostluqdan ayırmaq** дуствиликай атIун; 5) ара атIун, алакъа атIун; 6) чара авуна эцигун; **oxucular üçün kitab ayırmaq** кIелдайбуруз ктаб чара авуна эцигун; 7) кьве патахъ къакъудун; **körpüləri ayırdılar** муькъвер кьве патахъ къакъудна (*вацIай гимийривай физ жедайвал*); 8) ахъаюн; **ağzını ayırdı** сив ахъайна; 9) тафаватлу авун; **pisi yaxşıdan ayırmaq** писни хъсан тафаватлу авун.

AYISOĞANI *сущ. бот*. цири.

AYIŞMAQ *глаг*. чухун; ква хьун; **əlim ayışır** зи гьил квазва; **bədənim ayışır** зи бедендик квал ква.

AYƏ I 1) *межд*. уф, агь, аман; **ayə, necə qorxutdun!** агь, вуч кичI кутуна! **ayə, necə yaxşıdır!** агь, вуч хъсанда! 2) *килиг*: **AYA**.

AYƏ II *сущ. куьгь*. аят (*Къуръандин*); 2) *куьч. рах.* къанун.

AZ I *прил*. тIимил, жизви; **bir az** са

тIимил; **az yük götürən maşın** тIимил пар кьазвай машин; II *нареч*. 1) са тIимил, са кIус; **bir az ümid var** са тIимил умуд ава; **az oxşayır** са тIимил ухшар я; 2) жезмай кьван тIимил; **az danış, çox eşit** жезмай кьван тIимил рахух, гзаф яб це; III *сущ*. 1) тIимил пай, гъвечIи пай; **az çoxa tabe olmalıdır** тIимил пай гзаф паюниз табий хьана кIанзава; 2) тIимилди; **aza qane olmaq** тIимилдал рази хьун; ◊ **az olsun, yaxşı olsun** тIимил хьурай, хъсан хьурай; 3) тIимил амай; **az qala gecikmişdim** зун геж жез тIимил амай; 4) са тIимил вахтундилай; **bir azdan o da gəldi** са тIимил вахтундилай гьамни атана.

AZ... II *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **azsaylı** кьадардиз тIимил; **azyaşlı** гъвечIи яшдин.

AZACIQ I *нареч*. 1) жизви; тIимил; **azacıq yorulmuşam** зун тIимил галатнава; 2) тIимил кьван; **azacıq başa düşürəm** зун тIимил кьван гъавурда акьазва; 3) жизвиз; **azacıq gülümsədi** жизвиз хъуьрена; II *прил*. 1) са тIимил, са гъвечIи; **azacıq çətinlik** са тIимил четинвал; **azacıq iş** са гъвечIи кIвалах; 2) са кьадар; **azacıq üstünlük** са кьадар винизвал; 3) куьруь вахтунин; **azacıq istirahət** куьруь вахтунин ял ягъун.

AZAD I *прил*. 1) азад; 2) зулум тийижир; 3) лукIвилин азабдик квачир; **azad xalq** азад халкь; **azad torpaqlar** азад чилер; 4) суверен, аслу тушир; **azad dövlətlər** суверен (*аслу тушир*) гьукуматар; 5) тIебии тир, мажбурвилелди тушир; **azad danışıq** тIебии тир рахунар; 6) вакансия авай; буш; **azad vəzifə** вакансия авай къуллугъ; II *нареч*. 1) азадвилелди, азадвилив, азаддаказ; **azad yaşamaq** азаддаказ яшамиш хуьн; 2) ачухдиз, ашкара яз, кичIе тушиз, виридаз чиз; **azad çıxış etmək** ачухдиз рахунар авун; 3) элячIун, экъечIун; **işdən azad oldu** кIвалахдилай элячIна; 4) куьтягьун; **o, məni ölümdən azad etdi** ада зун рекьиникай куьтягьна; 5) бушарун; **otağı azad etmək** утагъ бушарун; 6) хилас авун, хкудун; **mənim yaxamı onun əlindən xilas et** адакай зи чан хилас ая; 7) *рах*. хун; **üçüncü uşaqdan azad oldu** пуд лагьай аял хана; 8) хъсандиз; **o, Azərbaycan dilində azad danışır** ам азербайжан чIалалди хъсандиз рахазва.

AZADCA I *прил*. азад; II *нареч*. азадвилелди, азадвилив, азаддаказ.

AZADCASINA *нареч. килиг*: **AZADCA**.

AZADİYYƏT *сущ. куьгь. килиг*: **AZADLIQ**.

AZADLIQ I *сущ*. 1) азадвал; **azadlıq uğrunda mübarizə aparmaq** азадвал патал женг чIугун; **azadlıqda** азадвиле; **fikir azadlığı** фикирдин азадвал; **söz azadlığı** гафунин азадвал; **azadlıq nəğməsi** азадвилин мани; 2) азад авун; **vətənin azadlığı uğrunda** ватан азад авун патал; 3) аслу туширвал; **xalqın azadlığı** халкьдин аслу туширвал; 4) вич-вичин ихтиярда хьун; **azadlığa buraxmaq** вич-вичин ихтиярдиз ахъаюн; II *прил*. азадвилин; **azadlıq hərəkatı** азадвилин гьерекат.

AZALAN I *прил*. тIимиларзавай; **azalan potensial** тIимиларзавай потенциал; II *сущ. мат*. тIимиларзавайди.

AZALİYA *бот*. азалия.

AZALMA *сущ*. **AZALMAQ** *глаголдикай арадиз атанва.*

AZALMAQ *глаг*. 1) тIимил хьун (*виликандалай*); **çəkisini azaldıb** заланвал

тИимиларнава; 2) агъуз хьун; **qiymətlər azalıb** къиметар агъуз хьанва; 3) куьруь хьун; **yolumuz altmış verst azaldı** чи рехъ пудкъад верс куьруь хьана.

AZALTMAQ *глаг*. 1) тИимиларун; **qədərini azaltmaq** кьадар тИимиларун; 2) агъуз авудун; **sürəti azaltmaq** йигинвал агъуз авудун; 3) куьруь авун; **yolu azaltmaq** рехъ куьруь авун.

AZAN *сущ*. азан; **azan vermək** азан гун, азан ягъун.

AZANÇI *сущ*. азанчи (*азан гузвай кас*).

AZAR *сущ*. азар.

AZAR-BEZAR *сущ*. тИвал-квал.

AZARLAMA *сущ*. **AZARLAMAQ** *глаголдикай*.

AZARLAMAQ *глаг*. азарлу хьун, начагъ хьун; **mən azarlamışam** зун начагъ хьанва.

AZARLI I *прил*. азарлу; тIазваз; **azarlı adam** азарлу кас; II *сущ*. азарлуди, тIазвайди.

AZARXANA *сущ. куьгь*. азархана.

AZ-AZ *нареч*. 1) тИимил-тИимил, са тИимил; 2) кьериз-кьериз.

AZCA I *нареч*. 1) са тИимил, са жизви; **azca dincəlmək** са тИимил ял ягъун; 2) жизвиз; **azca qaldırılmış** жизвиз хкажнавай.

AZCA-AZCA *нареч*. тИимил-тИимил.

AZDANIŞAN *прил*. кисай, рахан тийир, тИимил рахадай, егъи.

AZDANIŞANLIQ *сущ*. кисайвал, егъивал.

AZDIRMAQ *глаг*. 1) рекьяй акъудун, ягъалмишарун, чIуру рекье тун; квадарун; 2) кстахдиз хуьн, эркиндиз хуьн; **kimsə onu azdırdı** са ни ятIани ам чIуру рекье туна; **uşağı azdırmaq** аял кстахдиз хуьн; ◊ **ağlını azdırmaq** дуьз рекьяй акъудун; **iz azdırmaq** гел квадарун.

AZDIRTMAQ *глаг*. рекьяй акъудиз мажбур авун; чIуру рекье тваз мажбур авун.

AZƏR *сущ. куьгь*. 1) цIай; 2) цIайперес.

AZƏRBAYCAN I *сущ*. уьлкведин тIвар; II *прил*. Азербайжан, Азербайжандин; **Azərbaycan Respublikası** Азербайжан Республика; **Azərbaycan dili** азербайжан чIал; **Azərbaycan çayı** Азербайжандин чай.

AZƏRBAYCANCA *нареч*. азербайжан чIалалди, азербайжандалди.

AZƏRBAYCANLI *сущ*. азербайжанви; **azərbaycanlılar** азербайжанвияр.

AZƏRİ *сущ*. азербайжанви; **azərilər** азербайжанвияр; **azəri türkləri** Азербайжандин туьрквер; **azəri xalqı** азербайжан халкь.

AZĞIN I *прил*. 1) азгъун; 2) ява, рекьяй акъатнавай; **azğın oğul** ява хва; 3) хуьз тежер, къизмиш; **azğın adam** къизмиш кас; 4) пехъи; **azğın faşist** пехъи фашист; **azğın düşmək** пехъи хьун.

AZĞIN-AZĞIN *нареч*. азгъунвилелди, азгъундаказ; явавилелди, явадаказ, яваз; пехъивилелди, пехъидаказ, пехъидиз, пехъиз; **azğın-azğın bağırmaq** пехъидаказ гьараюн.

AZĞINLAŞMAQ *глаг*. азгъун хьун; пехъи хьун; ява хьун.

AZĞINLIQ *сущ*. азгъунвал, пехъивал, явавал.

AZI *нареч*. 1) лап тИимил; **belə ayaqqabıların qiyməti azı 100 manatdır** ихьтин кIвачин къапарин къимет лап тИимилди 100 манат я; 2) лап тИимил хьайитIа; **o, azı bir həftə vaxt istədi** адаз лап тИимил хьайитIа са гьафте

вахт кIан хьана.

AZIDİŞİ *сущ*. свах.

AZMAN *прил*. 1) зурба, гьайбатлу; 2) чIехи; **azman şair** чIехи шаир.

AZMANLIQ *сущ*. 1) зурбавал, гьайбатлувал; 2) чIехивал.

AZMAQ *глаг*. 1) рекьелай алатун; **meşədə azdıq** тама чи рехъ алатна; 2) рехъ алатна къекъуьн, дуьшуьшдай маса чкадиз аватун; 3) ява хьун, явавилик акатун; чIуру рекье гьатун; чIур хьун; рекьяй акъатун; 4) ягьсуз хьун, вилер алахьун; квадарун; ◊ **ağlı azmaq** акьул квадарун; **əməli azmaq** амалар чIур хьун; **hər yolundan azan** гьар явади.

AZ-MAZ *нареч*. 1) тIимил-шимил; 2) жизвиз.

AZMIŞ *прил*. рекьелай алатнавай, рекьяй акъатнавай, гьарна къекъвезвай.

AZOT *хим*. азот.

AZUQƏ *сущ*. недай-хъвадай затIар; **qışa azuqə** хъуьтIуьн недай-хъвадай затIар кIватIун.

B

B – *азербайжан чIалан алфавитдин кьвед лагьай гьарф*.

BAB *прил*. кьадай, кьур, кутугай, ярашугъ, тай; **sən ona bab deyilsən** ам ви тай туш; **siz bab deyilsiniz** куьне кьазвач, куьн сад-садаз ярашугъ туш.

BABA I *сущ*. 1) чIехи буба (*бубадин ва я дидедин буба*); **ana baba** дидед патай чIехи буба; **ata baba** бубад патай чIехи буба; 2) кьуьзуь касдиз лугьудай гаф; **baba, gəl otur** чIехи буба, ша ацукь; II *прил*. чIехи бубадин; **bu, babamın vəsiyyətidir** им зи чIехи бубадин веси я; 2) *адетдин, дамах гвачир манайра менфят къачузвай гаф*; **mən bir müəllim babayam** зун са муаллим буба я; **cütcü baba** лежбер буба.

BABACAN *сущ*. (*чан-рикI авун*) чан буба, буба чан.

BABAL *сущ. рах*. тахсир, батIулвал; гунагь, айибдай кар; **özgənin babalını boynuna götürmək** масадан тахсир (*гунагь*) хиве кьун.

BABASİL *сущ. мед*. бубасил.

BABAT I *прил*. 1) бубат; **babat iş** бубат кIвалах; **bir babat irəliləyiş** са бубат вилик фин; 2) рази ийидай, рази жедай; **babat vəziyyət** рази жедай гьал; 3) юкьван гьалдин, юкьван тегьердин, са бубат; **babat öyrənmək** са бубат чирун; **babat oxumaq** са бубат кIелун; 4) пис туш, хъсан я; **at babat qaçır** балкIандин чукурун пис туш (*хъсан я*).

BACA *сущ*. гурмагъ; **bacadan tüstü çıxır** гурмагъдай гум акъатзава.

BACANAQ *сущ*. бажанах; **onlar bacanaqdır** абур бажанахар я.

BACARAN I *прил*. кар алакьдай, кар чидай, бажарагълу; **bacaran adam** кар алакьдай кас; II *сущ*. алакьунар авай кас; гъиляй кар къведайди, алакьдайди; **bacarana can qurban** алакьдайдаз чан къурбанд я.

BACARDIQCA *нареч*. жезмай

кьван; **bacardıqca tez gəl** жезмай кьван фад ша.

BACARIQ *сущ*. 1) алакьун, бажарагъ; **danışmaq bacarığı** рахунин алакьун; 2) кьатIун, фагьум авуна кьил акъудун; викIегьвал; **onun bacarığına söz ola bilməz** адан викIегьвилиз гаф авач; **onun yaxşı bacarığı var** адахъ хъсан алакьунар ава.

BACARIQLA *нареч*. бажарагълувилелди, бажарагълудаказ; **bacarıqla istifadə etmək** бажарагълудаказ менфят къачун; **işi bacarıqla aparmaq** кIвалах бажарагълувилелди тухун.

BACARIQLI *прил*. 1) кар алакьдай, кар чидай, бажарагълу; **bacarıqlı adam** кар алакьдай кас; **bacarıqlı uşaq** кар чидай аял; 2) зирек, чирвал авай; амалдар.

BACARIQLILIQ *сущ*. алакьун, бажарагъвал, викIегьвал; **müstəsna bacarıqlılıq (fərasət)** кьетIен викIегьвал.

BACARIQSIZ *прил*. алакьунар авачир.

BACARIQSIZLIQ *сущ*. алакьунар тахьун.

BACARMA *сущ*. **BACARMAQ** *глаголдикай*.

BACARMAQ *глаг*. алакьун; **iş bacarmaq** кар алакьун.

BAC-XƏRAC *сущ*. налог.

BACI *сущ*. 1) вах; **böyük bacı** чIехи вах; **kiçik bacı** гъвечIи вах; **bacılar** вахар; **doğma bacı** хайи вах; **ögey bacı** тахай вах; **bacılar, bu işi tezliklə başa çatdıraq** вахар, чна и кIвалах фадамаз кьилиз акъудин.

BACIOĞLU *сущ*. 1) вахан хва; 2) жувалай гъвечIидаз гьуьрмет паталди лугьузвай гаф.

BAD *сущ*. 1) тIанурдин къерех; 2) гар; **bada vermək** 1) гарув вугун; 2) терг авун.

BADALAQ *сущ*. кIвач галкIурун; **o, dostuna badalaq vurdu** ада вичин дустунин кIвач галкIурна.

BADAM *сущ*. 1) бадам; 2) бадамдин тар.

BADAMLIQ *сущ*. бадамлух (*бадамдин тарар авай чка, багъ*).

BADYA *сущ*. аскIан цурцун ва я кIарасдин гетIе (*нек ацадай*).

BAFTA I *сущ*. бафта (*парчадин жуьре*); II *прил*. бафтадин; **bafta lenti** бафтадин лент.

BAĞ I *сущ*. 1) багъ; **alma bağları** ичин багълар**; bağ salmaq** багъ кутун; 2) багъ (*шегьердин эгьлияр гатуз ял ягъун патал шегьердилай кьерехда яшамиш жезвай багъ галай кIвалер*); II *прил*. багъдин; **bağ yeri** багъдин чка.

BAĞ II *сущ*. 1) багъ; **ayaqqabı bağı** кIвачин къапарин багъ; 2) *куьч*. алакъа; **dostluq bağları** дуствилин алакъаяр; **söhbətin bağını itirmək** суьгьбетдин алакъа квадарун; 3) кIунчI; **bir bağ göy soğan** са кIунчI хивецIар; 4) галгам; **bir bağ açar** са галгам куьлегар; 5) хара, тай; **bir bağ kağız** са хара кагъазар.

BAĞA I *сущ*. хъалхъас къиб, кьвал алай къиб; **dəniz bağası** гьуьлуьн хъалхъас къиб; ◊ **bağa yerişi** хъалхъас хъипрен къекъуьнар.

BAĞA II *сущ*. дакIур чка (*балкIандин кикел*).

BAĞAYARPAĞI *сущ. бот*. дамард пеш.

BAĞBAN I *сущ*. 1) багъманчи; **qoca bağban** кьуьзуь багъманчи; 2) бахчачи; II *прил*. 1) багъманчидин; **bağban işi** багъманчидин кIвалах; **bağban bıçağı** багъманчидин чукIул; 2) бахчачидин; **bağban sənəti** бахчачидин сенят.

BAĞBANLIQ *сущ*. багъманчивал;

o, bağbanlıq edir ада багъманчивал ийизва.

BAĞÇA I *сущ*. 1) гъвечIи багъ, бахча; 2) гъвечIи багъ (*шегьерда жедай*); **bağçalar şəhərimizi gözəlləşdirir (bəzəyir)** гъвечIи багълари чи шегьердиз иервал гузва; 3) цуьквер цанвай чка (*шегьердин куьчейра, майдандал ва маса чкайра*); 4) гъвечIи багъ.

BAĞÇA II 1) *сущ*. аялрин бахча; 2) *прил*. бахчадин; **bağça yaşı** бахчадин яш.

BAĞIR *сущ*. 1) лекь (*чIулав жигер*); 2) *куьч*. хур, рикI; **bağrı çatlamaq (yarılmaq)** рикI пад хьун; **bağrına basmaq** къужахламишун; **bağrını yarmaq** кичIерарун; рикI авудун.

BAĞIRIŞ *сущ*. гьарай, гьараюн; къив; гьарай-эвер.

BAĞIRIŞMA *сущ*. **BAĞIRIŞMAQ** *глаголдикай*.

BAĞIRIŞMAQ *глаг*. гьарай-эвер кутун.

BAĞIRQAN I *прил*. 1) гьарайдай, ван алаз рахадай, гьарай квай; 2) шел квай; II *сущ*. 1) къал алаз рахадай кас; 2) шелгъариб.

BAĞIRMA *сущ*. **BAĞIRMAQ** *глаголдикай*.

BAĞIRMAQ *глаг*. 1) гьараяр авун; **ağrıdan bağırmaq** тIалдикай гьараюн; 2) гьарай-эвер авун; **kişiyə bağırmaq** касдиз гьарай-эвер авун.

BAĞIRSAQ I *сущ. анат*. рад; **acı bağırsaq** шуькIуь рад; **düz bağırsaq** яру рад; **yoğun bağırsaq** яцIу рад; **kor bağırsaq** буьркьуь рад; **onikibarmaq bağırsaq** хуквадлай эгечIзавай шуькIуь ратарин са пай (*абурун гьяркьуьвал цIикьвед тупIун гьяркьуьвилиз барабар я*); II *прил*. ратунин; **bağırsaq qanaxması** ратунай иви фин; **bağırsaq ağrıları** ратунин тIалар.

BAĞIRSAQQURDU I *сущ. мед.* шар; II *прил*. шарцин; **bağırsaq dərmanları** шарцин дарманар.

BAĞIRTI *сущ*. векъи гьараюн.

BAĞIRTMAQ *глаг*. гьараюниз мажбур авун.

BAĞIŞLAMA *сущ*. **BAĞIŞLAMAQ** *глаголдикай*.

BAĞIŞLAMAQ *глаг*. 1) багъишун, пишкеш гун, пишкешун; **kitab bağışlamaq** ктаб багъишун; 2) гъил къачун, багъишламишун, тахсирдилай гъил къачун; **təqsirini bağışlamaq** тахсирдилай гъил къачун; 3) тахсир багъишун, жаза кьезиларун.

BAĞIŞLANMAQ *глаг*. тахсирдилай гъил къачун.

BAĞLAMA I I *сущ*. 1) тая (*кутIуннавай шейэрин, парцин*); **pambıq bağlamaları** памбагдин таяяр; 2) багълама; **şeyləri bağlamaya qoymaq** шейэр багъламадик кутун; 3) галгам; десте (*санал кутIуннавай са жуьредин са кьадар затIар*); **bir bağlama açar** са десте куьлегар, куьлегрин галгам; 4) багълама, алчударна са затIуник кутунвай затIар; **hədiyyə bağlaması** савкьватдин багълама; 5) ацIун тавур, гел алай шешел; **bir bağlama un** са гел алай шешел гъуьр; 6) посылка (*саниз ракъурзавай, кутIунна, цвана кIевнавай затI*); **poçt bağlaması** почтадин посылка; II *прил*. таядин, багъламадин.

BAĞLAMA II *сущ*. багълама (*Азербайжан халкьдин мецин яратмишунра ва ашукрин гьуьжетунра менфят къачузвай шиирдин форма*).

BAĞLAMAQ I *глаг*. 1) кутIунун; **qalstuk bağlamaq** галстук кутIунун; 2) шуьткьуьн, элчуьхун; 3) галкIурун, гилигун; **o, iki sözü bir-birinə bağlaya bilmir** адавай кьве гаф сад-садахъ

галкIуриз жезвач; 4) агалун, акьалун; **sandığı bağlamaq** сандух агалун; **gözləri yummaq** вилер акьалун; 5) кIевун, акьалт хьун, кIевирун; **qapağı sıx bağlamaq** кьил жуфтдиз кIевун; 6) агалун; **evi bağlamaq** кIвал агалун; 7) алчукун, арушун, галчукун, алчукна (*арушна*) кутун; 8) кутун, алчударна кутун, алчударун; **kranı bağlamaq** кран алчударун; 9) тIарамарун, алчударна тIарамарун; **qaykanı bağlamaq** гайка алчударна тIарамарун; 10) тун (*дуьгме, кIир, къайтан*); **düyməni bağlamaq** дуьгме тун; 11) ахъаюн; **arxa su bağlamaq** хулаз яд ахъаюн; 12) расун; **araba bağlamaq** араба расун; 13) алакъалу авун; **onları tale bağlayıb** абур кьисметди сад-садахъ галаз алакъалу авунва; 14) яратмишун, теснифун, туькIуьрун, кхьин; **kitab bağlamaq** ктаб кхьин; **akt bağlamaq** акт туькIуьрун; 15) сад-садав кьадайвал авун; **cümlələri bağlamaq** предложенияр сад-садав кьадайвал авун; 16) къадагъа авун; **onlar qəzeti bağladılar** абуру газет акъудун къадагъа авуна; 17) кIевун, кьун; **pas bağlamaq** муьрхъуь кьун.

BAĞLAMAQ II *глаг*. гъалиб хьун, гъалибвал къачун (*ашукьрин гьуьжетунра*).

BAĞLANMAQ *глаг*. ашукьрин гьуьжетунра гъалиб тахьун; магълуб хьун.

BAĞLATMAQ *сущ*. кутIуниз тун.

BAĞLI I *прил*. 1) кутIуннавай, гилигнавай; **bağlı yük** кутIуннавай пар; 2) агалнавай; **qapı bağlı idi** ракIар агалнавай; 3) кIевнавай, кIеви; **bağlı yol** кIевнавай рехъ; II *сущ*. галгам, багълама.

BAĞLI II *прил*. багъ авай; **bağlı məhəllə** багъ авай магьле.

BAĞLIQ I *сущ*. 1) багълар авай чка; 2) багъ кутун паталди чка; II *прил*. багъдин; **bağlıq yer** багъдин чка.

BAĞLILIQ *сущ*. 1) кутIуннавайвал, гилигнавайвал; 2) кIевнавайвал, кIевивал, агалнавайвал; 3) алакъалувал; 4) кьилди хьун; масадбурук акахь тавун.

BAHA *прил*. багьа, масан.

BAHAÇI *сущ*. багьачи.

BAHAÇILIQ *сущ*. багьачивал.

BAHADIR I *сущ*. кьегьал, игит, къагьриман; пагьливан; **bahadırlar vətəni** кьегьалрин ватан; II *прил*. кьегьалдин, игитдин, къагьримандин; пагьливандин; кьегьалрин, игитрин, къагьриманрин; пагьливанрин; **bura bahadırlar ölkəsidir** инаг кьегьалрин уьлкве я.

BAHALI *прил*. багьалу; **bahalı köynək** багьалу перем.

BAHALIQ *сущ*. багьавал; **bahalıq salmaq** багьавал арадал гъун.

BAHAR I *сущ*. 1) гатфар; **bahar gəldi** гатфар алукьна; 2) *куьч*. жегьилвал, жаванвал; **ömrün baharı** уьмуьрдин жегьил чIав; 3) *куьч*. йис; **ömrün iyirminci baharı** уьмуьрдин къад лагьай йис; II *прил*. гатфарин; **bahar bayramı** гатфарин сувар.

BAHAROTU *сущ. бот.* гатфарин чIур.

BAXA-BAXA *нареч*. 1) килигиз-килигиз; 2) вил вегьез; 3) акваз-акваз.

BAXDIQCA *нареч*. килигунивай; **baxdıqca ürək açılır** килигунивай рикI ахъа жезва.

BAXICI *сущ*. 1) гуьзчи; 2) фалчи.

BAXIMLI *прил*. къайгъу къалурзавай, гуьзчивал ийизвай.

BAXIMSIZ *прил*. къайгъу тийизвай, гадарнавай, килигдай кас авачир,

гьызчивал тийизвай.

BAXIMSIZLIQ *сущ*. кьилел кас тахьун, килигдай кас авачиз хьун.

BAXIŞ *сущ*. килигун, вил вегьин.

BAXMAQ *глаг*. 1) килигун; **şəklə baxmaq** шикилдиз килигун; **sözə baxmaq** гафуниз килигун; **yola baxmaq** рекьиз килигун; **diqqətlə baxmaq** мукьуфдалди килигун; 2) къайгъу чIугун, къайгъу авун; **xəstəyə baxmaq** азарлудан къайгъу чIугун; 3) *куьч*. рафтарвал; **ayıq baxmaq** кьилкьилел алаз килигун; **ümidlə baxmaq** умуд кутун; **dost kimi baxmaq** дуст хьиз килигун; **əyləncə kimi baxmaq** машгъулат хьиз килигун; 4) вил вегьин, килигун; **qəzetlərə baxmaq** газетриз килигун; 5) гьызчивал авун; **atlara kim baxır?** балкIанриз ни гьызчивал ийизва? 6) идара авун; **bu işlərə mən baxıram** и крар за идара ийизва; 7) вилив хуьн; **yollara baxmaqdan yoruldum** рекьер вилив хуьдалди галатна.

BAİS I *сущ*. 1) себеб; **bais olmaq** себеб хьун; 2) себебкар; тахсиркар; II *прил*. себебдин; **bais iş** себебдин кIвалах.

BAİSKAR I *прил*. тахсирлу тир, тахсир квай, батIул; II *сущ*. тахсиркар.

BAİSKARLIQ *сущ*. тахсирлувал, тахсир кваз хьун.

BAİSLİK *сущ. килиг*: **BAİSKARLIQ**.

BAK *сущ*. бак; **su bakı** яд цадай бак; **benzin bakı** бензин цадай бак.

BAKAL *сущ*. 1) бокал (*чIехи рюмка*); 2) бокалда авайди; **bir bakal çaxır** са бокал чехир.

BAKALAVR *сущ*. бакалавр.

BAKENBARD *сущ*. кьвечхел чуру.

BAKİRƏ *прил*. 1) михьи, саф; 2) рушвал гумай.

BAKİRƏLİK *сущ*. 1) михьивал, сафвал; 2) рушвал гумаз хьун.

BAKTERİOLOGİYA I *сущ*. бактериология (*бактерийрин гьакъиндай илим*); II *прил*. бактериологиядин; **Bakteriologiya institutu** Бактериологиядин институт.

BAKTERİOLOQ *сущ*. бактериолог (*бактериологиядин пешекар*)

BAKTERİYA I *сущ*. бактерия (*микроскопдай аквадай са клеткадин организм, микроб*); II *прил*. бактериядин.

BAQAJ I *сущ*. багаж; **əl baqajı** гьилин багаж; **baqaja verib göndərmək** багаждиз гана ракъурун; II *прил*. багаждин; **baqaj yeri** багаждин чка.

BAQQAL *сущ*. бакъкъал.

BAL I I *сущ*. вирт; **beçə balı** гатфарин вирт; II *прил*. виртIедин; **bal arısı** чIиж; **balın dadı** виртIедин тIям.

BAL II I *сущ*. бал (*кьуьлерин межлис*); **yeni il balı** цIийи йисан бал; II *прил*. балдин; **bal paltarı** балдин пекер.

BAL III I *сущ*. 1) балл (*са гьалдиз къимет эцигдай уьлчме*); 2) балл (*мектебда, спортда ва мсб. эцигдай къимет*).

BALA I *сущ*. 1) бала, аял, велед; 2) бала (*жувалай гъвечIидаз лугьудай гаф*); 3) денбел, нуькIрен шараг, бала (*гьайвандин*).

BALA-BALA I *нареч*. явашдиз, яваш-явашдиз, аста-аста; II *прил*. бицIи; **bala-bala uşaqlar** бицIи аялар.

BALABAN *сущ*. балабан (*кфилдиз ухшар музыкадин алат*).

BALABANÇI *сущ*. балабанчи (*балабандал ягъидайди*).

BALACA *прил*. гъвечIи, куьлуь; **balaca kənd** гъвечIи хуьр; **balaca işlər** куьлуь крар; 2) аскIан; **balaca adam** аскIан кас; 3) куьруь; **balaca nağıl**

куьруь мах; 4) гьакIан; **balaca söhbət** гьакIан суьгьбет; **balaca mübahisə** гьакIан гьуьжетун; 5) гъвечIи яшдин; **balaca qız** гъвечIи яшдин руш; II *сущ.* аял, гада; **balacanı gəzməyə aparmaq** аял къекъвез тухун; III *нареч.* тIимил, са тIимил; **balaca işləyib gəlirəm** зун са тIимил кIвалахна хкведа.

BALACA-BALACA I *прил.* бицIи; **balaca-balaca uşaqlar** бицIи аялар; II *нареч.* тIимил, са тIимил.

BALACABOY *прил.* аскIан, аскIан буй авай (*инсандин гьакъиндай*).

BALAQ *сущ. диал.* авари (*гамишдин бала*).

BALALAYKA I *сущ.* балалайка (*урусрин пуд сим алай чуьнгуьр хьтин музыкадин алат*); **balalaykada çalırdı** балалайкадал ягъизвай; II прил. балалайкадин; **balalaykanın səsi** балалайкадин ван.

BALANS I *сущ.* баланс (*са майишатдин къазанжидин ва харжийрин гьисаб къалурдай чар*); **illik balans** йисан баланс; II *прил.* балансдин; **balans kağızı** балансдин чар.

BALDIR I *сущ. анат.* 1) метни кIегьеб; **baldır sınığı** метни кIегьебдин ханвай чка; 2) кIвачин руфунар; II *прил.* метни кIегьебдин.

BALDIZ *сущ.* яранвах; **baldız tez gəlib getdi** яранвах фад атана хъфена.

BALERİNA *сущ.* балерина (*балетда кьуьл ийидай артистка*).

BALET I *сущ.* балет (*1 макьам галаз кьуьлер ийидай театрдин тамаша; 2 театрда кьуьлерин сенят*); II *прил.* балетдин; **balet rəqsi** балетдин кьуьл.

BALETMEYSTER *сущ.* балетмейстер (*балетда кьуьлер тешкил ийидай пешекар*).

BALIQ I *сущ.* балугъ; гьед; кIезри; **dəniz balığı** гьуьлуьн гьед; **çay balığı** вацIун гьед; **bir neçə kiçik balıq** са шумуд кIезри; II *прил.* балугъдин; **balıq yağı** балугъдин гьери.

BALIQÇI I *сущ.* балугъчи, балугъар кьадай кас; II *прил.* балугъчидин; **balıqçı toru** балугъчидин чил.

BALİNA I *сущ.* кит; **böyük balina** чIехи кит; II *прил.* балинадин; **balina ovu** китдин гъуьрч.

BALIŞ *сущ.* хъуьцуьган; **qu balışı** туькдин хъуьцуьган; **divan balışı** дивандин хъуьцуьган; **oksigen balışı** кислороддин хъуьцуьган; II *прил.* хъуьцуьгандин.

BALKAR I *сущ.* балкарви; **balkarlar** балкарвияр; II *прил.* балкардин, балкаррин; **balkar dili** балкаррин чIал.

BALKON *сущ.* 1) балхун, айван, силесар; **balkonun qapısı** балхундин рак; 2) балхун (*театрда вини кьилера авай тамашачийрин чкаяр*).

BALQABAQ I сущ. 1) буран; 2) *куьч.* къанмаз; II *прил.* 1) бурандин; 2) къанмаздин**; balqabaq toxumu** бурандин тум.

BALLADA I *сущ.* баллада (*1 шиирдалди кхьенвай кьиса ва я мах; 2 макьам галачиз лугьудай гьава*); **əsgər haqqında ballada** аскердикай баллада; **Şopenin balladaları** Шопенан балладаяр; II *прил.* баллададин; **ballada forması** баллададин форма.

BALLAS *сущ.* баллас (*алмасдин са жуьре*).

BALLAST I *сущ.* балласт (*1 гими, самолёт ва мсб. дуьз акъвазун, дуьз хкаж хьун ва агъуз хьун таъмин ийидай пар; 2 ракьун рекьин шпалар мягькемарун патал арайриз вегьедай къум ва хирхем; 3 куьч. артухан пар*);

II *прил*. балластдин; **ballast reostatı** балластдин реостат.

BALLI *прил*. вирт квай; **ballı bitki** вирт квай набатат.

BALNEOLOGIYA *сущ*. бальнеология (*минералдин ятарикай дарман патал менфят къачунин гьакъиндай илим*).

BALON I сущ. баллон (*1 гуьтIуь сив авай элкъвей шуьшедин къаб; кислота, газ ва мсб. хуьдай, элкъвей, гзафни-гзаф металлдикай авунвай къаб; 2 автомобилдин, велосипеддин гьавадай ацIурдай резиндин чарх; 3 аэростатдин газ, ахъа тийир винел патан перде*); II *прил*. баллондин; **balon qapağı** баллондин кьил.

BALTA *сущ*. якIв, нажах; **ağackəsən balta** тар атIудай якIв; II *прил*. якIун, нажахдин; **balta ağzı** якIун техв; **balta sapı** якIун тум; **balta vurmaq** якIв ягъун.

BALZAM I *сущ*. бальзам (*1 эфирдин гъери квай хъсан ни галай чIем хьтин затI; 2 мелгьем, дарман*); II *прил*. бальзамдин; **balzam iyi** бальзамдин ни.

BAMBAŞQA *прил*. маса, масад; **bu, bambaşqa işdir** им маса кар я.

BAMBILI *прил*. бегьемсуз, кьезил хесетар квай инсан.

BAMBUQ I *сущ. бот*. бамбук (*чими уьлквейра жедай яцIу, кIеви нацI*); II бамбукдин; **bambuq kolu** бамбукдин вал.

BAMƏZƏ I *сущ*. хъуьруьнардай кас, зарафатчи; II *прил*. хъуьруьнар гвай, зарафат гвай.

BAN I *сущ*. гьараюн (*кекIрен*); **xoruz banınadək** кекIре гьарайдалди.

BAN II *сущ*. 1) чардах; **evin banı** кIвалин чардах; 2) цIидгем (*ракIарин къерехдивай, арабадин къваларивай ядай шуькIуь кIарас ва я тахта*); 3) дишле (*фургъундик, файтундик квай кьве балкIандин арада жедай яргъи кIарас*); 4) тIеквен (*гьава атун паталди къавукай акъуднавай*).

BANAN I *сущ*. банан (*чими уьлквейра жедай тар ва гьа тарцин майва*); II *прил*. банандин; **banan yarpağı** банандин пеш.

BANDA *сущ. рах*. банда (*къачагърин ва гьахьтин масабурун кIеретI*); **quldur bandası** тарашчийрин банда.

BANDEROL *сущ*. бандероль (*почтуна аваз ракъурдай кьезил затIар ва абурал арушдай чарчин зул*); II *прил*. бандеролдин; **banderol şeyləri** бандеролдин шейэр.

BANDİT I *сущ*. бандит, къулдур; яракь гвай тарашчи; II *прил*. бандитдин, бандитрин; **bandit dəstəsi** бандитрин кIеретI.

BANDİTİZM *сущ*. бандитизм, бандитвал; **banditizmlə mübarizə aparmaq** бандитизмдихъ галаз женг чIугун.

BANDUR *сущ*. бандура (*украинрин чуьнгуьр хьтин музыкадин алат*).

BANDURÇU *сущ*. бандурист (*бандурадал ягъидайди*).

BANİ *сущ*. бине кутурди, бине эцигайди, кьил кутурди, къван эцигайди.

BANK I *сущ*. 1) банк (*гзаф капитал авай, пулар ахъайдай, кьабулдай ва пуларин маса операцияр ийидай идара*)**;** 2) *карт*. къумар къугъунин са жуьре; II *прил*. банкдин; **bank hesablamaları** банкдин гьисабунар.

BANKA *сущ*. 1) банка (*1 шуьшедин къаб; 2 ракьун къаб - кьвати*); **konserv bankası** консервдин банка; 2) *мед*. далудал эцигдай гъвечIи цIиб хьтин шуьшедин къаб; **banka salmaq**

(*qoymaq*) банкаяр ягъун.

BANKET *сущ*. банкет, чIехи къунагълух.

BANKİR I *сущ*. банкир (*банкдин иеси ва я шерик тир кас*); II *прил*. банкирдин; **bankir kontoru** банкирдин контор.

BANKNOT *сущ*. банкнот (*банкди акъуддай кагъаз пул*).

BANKOMAT *сущ*. банкомат.

BANKROT *сущ*. банкрот (*1 вич кватна, буржар вахкудай такьат амачир кас; 2 куьч. вичин хиве эцигай везифа кьилиз акъудун алакь тавур кас*).

BANLAMAQ *глаг*. уь-уь-уь ягъун; кIекIрен гьараюн.

BANT *сущ*. бант (*иердиз кутIуннавай лент, багъ*).

BANU *сущ. куьгь*. ханум.

BAPTİST *сущ*. баптист (*баптизмдин терефдар*).

BAPTİZM *сущ*. баптизм (*христиан диндин са мезгьеб*).

BAR I *сущ*. 1) майва, магьсул; **ağac bar verdi** тарци майва гьана; 2) *куьч*. бегьер, нетижа (*са кардин*).

BAR II *сущ*. бар (*кафе*).

BAR III *сущ. метеор*. бар (*атмосферадин илисунин, чукьуьнин уьлчме*).

BARABAN *сущ*. далдам; **baraban çalmaq** далдам ягъун.

BARABANÇALAN *сущ*. далдамчи.

BARAK *сущ*. барак (*1 вахтуналди яз тукIуьрнавай казарма; 2 азарханада галукьдай азар квайбур патал кьилди дарамат*).

BARAMAI *сущ*. 1) кIаз, барама; **ipək baraması** ипекдин кIаз; 2) флюс (*сухван кIанин як ирин хьуникди дакIун*).

BARAMAÇI *сущ*. барамачи.

BARAMAÇILIQ *сущ*. барамачивал.

BARAMAQURDU *сущ*. кIазун гъуьлягъ.

BAR-BAR *рахадайла ва кхьидайла* **BAĞIRMAQ** *гафунихъ галаз санал менфят къачуда*; **bar-bar bağırmaq** ван алаз гьараюн, лап гужлуз гьараюн.

BARBAR *сущ*. варвар (*1 тар. къадим замандин грекрин ва римлуйрин арада абурун меденiятдихъ галаз ара авачир, къерехдай атай инсан; 2 куьч. вагьши, вагьши инсан*).

BARBARCASINA *нареч*. варварвилелди, вагьшивилелди, вагьшидаказ, вагьшиз; векъивилелди, векъидаказ, векъиз, векъиз-векъиз.

BARBARİS I *сущ*. 1) мертер (*мертин тар*); 2) барбарис (*конфетдин са жуьре*); II *прил*. мертерин; **barbaris kolu** мертерин вал.

BARBARLIQ *сущ*. варварвал, вагьшивал, векъивал.

BARDAQ *сущ*. гичин; **gil bardaq** хъенчIин гичин.

BARDAŞ *рахадайла ва кхьидайла* **QURMAQ** *гафунихъ галаз санал менфят къачуда;* **bardaş qurmaq** кIвачер сад-садал чапрасдиз эцигна ацукьун.

BARELYEF I *сущ*. барельеф (*са затIунин чинал, цлал экъис жедайвал раснавай нехиш ва я янавай шикил*); II *прил*. барельефдин; **barelyefin görünüşü** барельефдин акунар.

BARXAN I *сущ*. бархан (*къумадин кIунтI*); II *прил*. бархандин; **barxan qumları** бархандин къумар.

BARI I *сущ*. пару, цал; **daş barı** къванцин пару; II *прил*. парудин, цлан; **barı daşları** парудин къванер.

BARI II *кIус*. гьакI хьайитIани; **barı elə danış** гьакI хьайитIани рахух.

BARIŞ *сущ*. 1) вахтуналди меслят хьун (*кьве патанни икьраралди вахтуналди дяве акъвазарун*); 2) икьрар.

BARIŞDIRICI *сущ.* баришугъчи, меслятчи.

BARIŞDIRICILIQ *сущ.* баришугъвал, меслятвал.

BARIŞDIRMAQ *глаг.* баришугъ авун.

BARIŞIQ I *сущ.* 1) ислягьвал; 2) вахтуналди меслят хьун; икьрар; **düşmənlərin barışığı** душманрин икьрар; II *прил.* ислягьвилин; икьрардин; **barışıq müqaviləsi** ислягьвилин икьрар.

BARIŞMAQ *глаг.* баришугъ хьун, меслят хьун, рази хьун.

BARIŞMAZ *прил.* туьхкIуьр (*баришугъ*) тежер, баришугъ ийиз тежер, баришугъвал мумкин тушир, меслят тежедай; **barışmaz düşmən** меслят тежер душман.

BARIŞMAZLIQ *сущ.* баришугъ тахьун, меслят тахьун.

BARIT I *сущ.* барут; **tüstüsüz barıt** гум тийидай барут; II *прил.* барутдин; **barıt qoxusu** барутдин ни; **barıt kimi partlamaq** барут хьиз пад хьун.

BARİTON I *сущ.* 1) баритон (*итимдин басдинни тенордин арада авай ван*); 2) баритон ван авайди; II *прил.* баритондин; **bariton səs** баритондин ван.

BARİZ *нареч.* ачухдиз, ашкара, аквадайвал; **bariz nümayiş etdirmək** ачухдиз къалурун; **bu bariz nümunədir** им ашкара чешне я.

BARJ *сущ.* баржа (*пар чIугвадай гими*).

BARKAS I *сущ.* баркас (*1 гзаф кьусуйралди гьалдай чIехи луьткве, гимийрин команда тухудай луьткве; 2 портунин гъвечIи, пардин гими*); II баркасдин; **barkas gəmisi** баркасдин гими.

BARLI *прил.* бегьерлу; **barlı alma ağacları** бегьерлу ичин тарар.

BARMAQ I I *сущ.* 1) тIуб; **adsız barmaq** пIенцIепI (*закIал*) тIуб; **baş barmaq** кIанчIал тIуб, чIехи тIуб; **şəhadət barmağı** къени (*къалурдай*) тIуб; **çeçələ barmaq** гъвечIи тIуб; **barmaq izləri** тупIун гелер; 2) тIвал (*чархуна твадай*); 3) тум (*чукIулдин, дергесдин ва мсб.*); 4) ракьун хак (*мес. ракьун рекьин рельс юзун тавун патал ядай*); 5) жалгъа; II *прил.* тупIун; **barmaq naxışları** тупIун гиширар; **barmaq silkələmək** тIуб юзурун; **barmaq ilə göstərmək** тупIув къалурун; **barmaqları üstündə gəzmək** тупIарал къекъуьн; ◊ **barmağına dolamaq** ягьанат авун.

BARMAQ II *сущ. муз.* бармак (*музыкада гзаф метлеблу, амма лап куьруь эпизод*).

BARMAQARASI *сущ.* кьасаяр; **barmaqarası baxmaq** тийижир (*таквазвай*) кьасаяр авун.

BAROQRAF *сущ.* барограф (*атмосферадин чуькьуьн алцумдай тадарак*).

BAROMETR I *сущ.* барометр (*гьавадин чуькьуьн, илисун алцумдай)*; II *прил.* барометрдин; **barometr qradiyenti** барометрдин градиент.

BARON *сущ.* барон (*дворяниндин титул*).

BARONESSA *сущ.* баронесса (*барондин паб ва я руш*).

BARONET *сущ.* баронет (*Англияда дворяниндин титул*).

BARRIKADA I *сущ.* баррикада (*куьчейра дяве авун патал жуьреба-жуьре затIарикай раснавай сенгер*).

BARSIZ *прил.* бегьерсуз; **barsız bağ** бегьерсуз багъ.

BARYER I *сущ.* барьер (*1 балкIандин рекьел адав хкадариз тун патал эцигнавай аскIан цал, жугъун; 2 куьч. манийвал;* **gömrük baryeri** таможняда

эцигнавай манийвилер; 3 дуэл-дяве ийизвайбурун арада мензил къалурдай цIар).

BAS I *сущ*. бас (*1 итимдин яцIу ван; 2 гьа ванцел манияр лугьудай кас; 3 яцIу ван акъуддай музыкадин алат*).

BASABAS *сущ*. басрух, басабас, чалпачух; **basabas salmaq** басрухарун.

BASA-BASA р*ахунра ва кхьинра* **«doldurmaq»** *гафунихъ галаз санал менфят къачуда;* **cuvalı basa-basa doldurmaq** шешел сиве-сивди ацIурун.

BASARAT *рахунра ва кхьинра* **“bağlanmaq”**, **“bağlı olmaq”** *гафарихъ галаз санал менфят къачуда*; **basaratı bağlanmaq** басарат кIеви хьун, ийиртийир хьун.

BASDIRILMA *сущ*. **BASDIRILMAQ** *глаголдикай*.

BASDIRILMAQ *глаг*. 1) кучукун, кучудун, кучук хьун; 2) акахьун; гьахьун; экечIун (*мес. къум къечIяна гьадан кIаник*); 3) акIурун (*къелемар*), цун, кутун; 4) кIевун, кIев хьун; 5) ацIун (*цив ва мсб*.); 6) тIуш гун.

BASDIRILMIŞ *прил*. кучукнавай; кIевнавай.

BASDIRMAQ *глаг*. 1) кучукун, кучудун; 2) эгъуьнна кутун; винел вегьин, винелай вегьена кIевирун; 3) чиле акIурун, эгъуьнна чиле тун; 4) цун, акIурун (*къелемар*); 5) гьалдун (*винелай*), гьалдна кIевун; 6) кIевун; **evin damını basdırmaq** кIвалин къав кIевун.

BASIQ I *прил*. 1) чуькьвей; 2) легъв авай, къене патаз акIаж хьайи, къене патаз эчIекь хьайи; **basıq divar** къене патаз акIаж хьайи цал; II *сущ*. хер (*пар чIугвадай гьайвандин далудал жедай*).

BASILMAQ *глаг*. 1) чуькьуьн; 2) кIаник амукьун (*магълуб хьун*); 3) басма хьун, акъудун (*мес. ктаб, газет*); 4) кIватI хьун, кIватI хьана ацIун; 5) какахьун, акIун; **yun basıldı** йис какахьна.

BASIRIQ I *сущ*. 1) дарвал (*кIвалерикай*); басрух; сад-сада акьунар (*жемят гзаф авай чкада*); II *прил*. сад-садав игис хьанвай; **basırıq cərgələr** сад-садав игис хьанвай жергеяр.

BASKETBOL I *сущ*. баскетбол (*са дестеди муькуь дестедин кьакьанда авай чилиниз тур вегьез алахъдай къугъун*); II *прил*. баскетболдин; **basketbol komandası** баскетболдин команда.

BASKETBOLÇU*сущ*.баскетболист (*баскетбол къугъвадайди*).

BASQIN *сущ*. гьужум, вегьин, басрух гун; **basqın etmək** гьужум авун.

BASMA I I *сущ*. **BASMAQ** *глаголдикай*; 1) чуькьуьн; 2) илисун; **pedalı basma** педалдал илисун; 3) *типогр*. илисна нехиш акъудун (*мес. тумаждал, кагъаздал басма ийидай хьиз суьретдин кIалуб илисна нехиш авун*); 4) са чарчяй маса чарчиз акъуддай шикилар; II *прил*. 1) чуькьвенвай; 2) илиснавай; 3) ягъай, янавай, яна гьалднавай; 4) яд чIугвадай.

BASMA II *сущ*. басма (*кьилин чIарариз ядай ранг*).

BASMAXANA *сущ*. 1) ктабар чап ийидай чка; 2) халичачивилин фабрикадин цех.

BASMAQ *глаг*. 1) чуькьуьн, илисун; 2) кутун; 3) гьалдун, гьалдна кIевирун; 4) кьун, акьалтун; **göyün üzünü bulud basdı** цифери цав кьуна; 5) эцяна ракъурун, кIаник ракъурун; 6) басма авун, чапдай акъудун; **kitab basmaq** ктаб басма авун; гъалиб атун; **düşməni basmaq** душмандиз гъалиб атун; 7) муьтIуьгъарун, кьуна хуьн,

таъсирдик кутун; 8) экъечIун, акъатун; **alaq basmaq** эчIел акъатун; 9) чIугун, кутун, гъун, агудун, винел гъун; **o, papağını gözünün üstünə basıb gedirdi** ам бармак вилериз авудна физвай; 10) игисна эцигун; 11) яд акьалтун, ци къачун; **əkini su basıb** ник ци къачуна; 12) тун; **barmağını suya basmaq** тIуб це тун, тIуб цик кутун.

BASMƏMMƏDI *нареч. диал.* акатайвал.

BAŞ *сущ.* кьил.

BAŞABƏLA *прил.* секиндаказ акъваз тийир, кьарай атIай.

BAŞ-BAŞA прил. 1) чин-чинал, анжах кьве кас кьилди; 2) санал; **tirləri baş-başa qoy** цуьрер санал тур; 3) кьилера-кьил (*къугъунра*).

BAŞBİLƏN сущ. 1) акьуллу, фагьумлу кас; 2) агъсакъал, чIехиди.

BAŞDA *нареч.* 1) сифтедай, сифте кьиляй, эвелдай, эвел кьиляй; 2) кьиле, вини кьиле; **oğlan başda olmaqla** гада кьиле аваз; **başda oturmaq** вини кьиле ацукьун.

BAŞDAN *нареч.* эвелдай, сифтедай, эвел кьиляй, сифте кьиляй; **başdan danışmaq** эвелдай рахун; **başdan oxumaq** эвелдай кIелун.

BAŞDAN-AYAĞA *нареч.* 1) кьилелай кIвачелди; 2) эвелдай эхирдалди; **kitabı başdan-ayağa oxudu** ктаб эвелдай эхирдалди кIелна; 3) вири, михьиз.

BAŞDAN-BAŞA *нареч.* михьиз, вири, са-сад гьисабна, кьиляй-кьилиз, садни амачиз.

BAŞDANSOVDU I *прил.* ментеш, акатайвал; **başdansovdu iş** ментеш кIвалах; II *нареч.* усалдаказ; **başdansovdu danışmaq** усалдаказ рахун.

BAŞDAŞI *сущ.* сурун къван.

BAŞGİCƏLLƏNMƏ *сущ.* кьил элкъуьн.

BAŞIBOŞ *прил.* акьулдикай кими, акьулдиз кьери, кIамай.

BAŞINAĞACI *сущ. бот.* 1) чухлумпIрин тар; 2) чухлумпIар (*майва*).

BAŞIPAPAQLI *сущ.* гада, итим.

BAŞIUCA *сущ.* вижданлу.

BAŞKƏSƏN *сущ. куьч.* мердимазар, женжел, къучи.

BAŞQA *прил.* 1) маса, масад, муькуь, муькуьди; 2) кьетIен, адетдин тушир; **başqa adam** маса кас; **o, başqa adamdır** ам адетдин тушир кас я, ам кьетIен кас я.

BAŞQA-BAŞQA *прил.* чара-чара.

BAŞQASI *сущ.* маса кас.

BAŞQIRD *сущ.* 1) башкир (*халкьдин тIвар*); 2) гьа халкьдин векил.

BAŞLAMAQ *глаг.* гатIунун, эгечIун; **dərsi başlamaq** тарс гатIунун; **danışıqları başlamaq** рахунрив эгечIун.

BAŞLANĞIC I *сущ.* 1) эвел кьил, сифте кьил; **küçənin başlanğıcı** куьчедин эвел кьил; 2) кьил кутун; **işin başlanğıcı** кIвалахдик кьил кутун; 3) эгечIун; **poemanın başlanğıcı** поэмадив эгечIун; II *прил.* 1) эвел кьилин, сифте кьилин; **başlanğıc parametr** эвел кьилин параметр; 2) сифтегьан, сифтедин; **başlanğıc istilik** сифтегьан чимивал.

BAŞLANĞIC *сущ.* 1) эвел; 2) гьахьун.

BAŞLANMAQ *глаг.* гатIунун.

BAŞLICA *прил.* 1) кьилин; **başlıca vəzifə** кьилин везифа; 2) чIехи метлеб авай; **başlıca məsələ** чIехи метлеб авай месэла.

BAŞLIQ *сущ.* 1) кьилел алукIдай затI (*бармак, шапка, фите, шал ва мсб.*); 2) капюшон; 3) кьил; **məqalənin**

başlığı макъаладин кьил; **buğda sünbülü** къуьлуьн кьил.

BAŞMAQ I *сущ*. 1) чапатI; 2) башмакь (*машинра гигинин ва гьахьтин маса паярин кIвенкIвез даях тир пай*); II *прил*. чапатIдин.

BATAQLIQ I *сущ*. 1) уьлен; **torf bataqlığı** торфдин уьлен; 2) уьлендиз элкъвенвай чил; II *прил*. уьлендин; **bataqlıq bitkiləri** уьлендин набататар.

BATALİST *сущ*. баталист (*дяведин шикилар чIугвадай художник*).

BATALYON I *сущ*. батальон (*са шумуд ротадикай ибарат кьушундин пай*); II *прил*. батальондин; **batalyon komandiri** батальондин командир.

BATAREYA I I *сущ*. батарея (*са шумуд тупуникай ибарат артиллерияди́н часть*); **minomyot batareyası** миномётдин батарея; II *прил*. батареядин; **batareya topu** батареядин туп.

BATAREYA II I *сущ*. батарея; **günəş batareyası** ракъинин батарея; **elektrik batareyası** электрикдин батарея; II *прил*. батареядин; **batareya şkafı** батареядин шкаф.

BAT-BAT *сущ. бот*. зегьерлу хъач.

BATIQ *сущ*. 1) легъв, фур; 2) чухур (*ченедал, хъуьхъверал*); II *прил*. 1) къенез хъфенвай; **batıq divar** къенез хъфенвай цал; 2) биши; 3) туьтер ифей;**batıq səslə** туьтер ифей ванцелди; 4) легъв авай, къене патаз акIаж хьайи, къене патаз эчIекь хьайи.

BATIRMAQ *глаг*. 1) акIурун; кутун, тун; **gəmini batırmaq** гими акIурун; **suya batırmaq** цик кутун; 2) кягъун; **qələmi mürəkkəbə batırmaq** ручка чернилдик кягъун; 3) кьацIурун, чиркинарун; 4) ягъун, яна ракъурун; **divara mismar batırmaq** цлаз мих ягъун; 5) телефун; **şaxta əkini batırır** аязди ник телефзава.

BATMAQ *глаг*. 1) фин, акатун, сух хьун; **ayağına tikan batdı** кIвачиз цаз фена; 2) батмиш хьун, акахьун, акатун; **suya batmaq** цик акахьун; **torpağa batmaq** накьвадик акатун; 3) цин кIаниз ягъун; **odun suda batmaz** кIарас цин кIаниз ядач; 4) акIун; **günəş batdı** рагъ акIана; 5) телеф хьун; **o, bizə kömək etməsə, batdıq** ада куьмек тавуртIа, чун телеф жеда; 6) кьацIун, акIун; **palçığa batmaq** кьарада акIун; 7) квахьун; **izsiz batmaq** гел авачиз квахьун; 8) квадарун; **səsi batmaq** ван квадарун.

BATMAN *сущ*. батман (*заланвал алцумдай уьлчме- 3-8 кг*.); **ləzgi batmanı** лезги батман (*6 кг*); ◊ **ağır otur**, **batman gəl** жув лайихлудаказ твах.

BAYADERKA *сущ*. баядерка.

BAYAĞI *прил*. шит, эдебсуз.

BAYAĞILIQ *сущ*. шитвал, эдебсузвал.

BAYAQ *нареч. рах.* къетне, дехьне, са тIимил вилик, са тIимил фад; **mən bayaq dedim** за къетне лагьана.

BAYAQDAN *нареч*. фадлай; **bayaqdan səni gözləyirəm** зун фадлай вал вил алаз акъвазнава.

BAYAQKI *сущ*. къетнен, къехьнен.

BAYAN *сущ*. баян (*чIехи чIагъан*).

BAYANÇALAN *сущ*. баян ядайди.

BAYAT *сущ*. баят, куьгьне хьанвай, чIур жезвай; **bayat çörək** баят фу.

BAYATI *сущ*. баяд, мани; **bayatı demək** баяд лугьун.

BAYDARKA *сущ*. байдарка (*цел жедай акъажунра менфят къачудай кьезил луьткве*).

BAYĞIN *прил*. вич-вичелай фенвай, вичиз-вичикай хабар амачир, кьатIун авачир.

BAYĞINLIQ *сущ*. вич-вичелай фин, вичиз-вичикай хабар тахьун, кьатIун тахьун.

BAYILMAQ *глаг*. жув-жувалай фин.

BAYIR I *сущ*. 1) гьаят, кар, гъен; **bayırda işləmək** гьаятдал (*гъенел*) кIвалахун; 2) куьче; **bayırda oynamaq** куьчеда къугъун; II *прил*. 1) гьаятдин, гъенен; 2) куьчедин; **bayır söhbətləri** куьчедин суьгьбетар.

BAYIR-BACA *сущ*. кIвали элкъуьрна кьунвай чка.

BAYKOT *сущ*. байкот.

BAYQUŞ *сущ. зоол*. 1) тIиб; 2) *куьч*. писвилихъ рахадай инсан; 3) ялгъузвилихъ ялдай инсан; **bayquş kimi tək qalıb** тIиб хьиз ялгъуздиз ама.

BAYRAQ *сущ*. пайдах.

BAYRAQDAR *сущ*. пайдах гвайди, пайдахчи.

BAYRAM *сущ*. сувар; **bayram gəldi** сувар алукьна.

BAYRAMLIQ *сущ*. суварин пай (*паяр*).

BAYTAR I *сущ*. 1) маларин духтур; 2) кIелнавачир духтур; II *прил*. маларин духтурдин.

BAYTARLIQ I *сущ*. маларин духтурвал, маларин духтурдин пеше; II *прил*. маларин духтурвилин; **baytarlıq fakültəsi** маларин духтурвилин факультет.

BAZA I *сущ*. 1) база, бине, пун; **bazası olmayan işlər** бине авачир крар; 2) *архит*. дестедин, колоннадин яцIу агъа кьил; 3) гьамбархана; **texnika bazası** техникадин гьамбархана; 4) туристриз къуллугъзавай чка; **turist bazası** туристрин база; II *прил.* базадин; **baza kitabxanası** базадин ктабхана.

BAZALT I *сущ*. геолог. базальт; II *прил*. базальтдин; **bazalt qayaları** базальтдин кьвалар.

BAZAR I *сущ*. 1) базар; **kənd bazarı** хуьруьн базар; 2) алишверишдин чка; 3) суварин йикъара чара-чара маларин алишвериш; **kitab bazarı** ктабдин базар; 4) *куьч*. къайдасузвал, чкIайвал; **burda bazar açma** ина къайдасузвал твамир; ина гьарай-эвер твамир; II *прил*. базардин; **bazar qiymətləri** базардин къиметар.

BAZAR II I *сущ*. гьяддин югъ; II *прил*. гьяддин йикъан; **bazar günü qəzeti** гьяддин йикъан газет.

BAZARLIQ I *сущ*. базарлух (*базардай къачудай ва я къачур шейэр*); **xırda bazarlıq** куьлуь базарлух; II *прил*. базарлухдин; **torpağın bazarlıq qiyməti** чилин базарлухдин къимет.

BAZBURUD *сущ*. инсандин къецепатан акунар.

BAZİLİKA *сущ. архит*. базилика (*дегь чIаварин ва юкьван виш йисарин эцигунар*).

BAZİS I *сущ*. 1) *килиг*: **BAZA** 1); 2) *эк.филос*. базис (*халкьдин алакъаяр арадал гъидай экономикадин къурулуш*); II *прил*. базисдин; **bazis vektorları** базисдин векторар.

BAZU *сущ. анат*. кьуьнтелай виниз гъилин пай.

BAZUBƏND *сущ*. 1) цам (*гъилихъ акалдай безек*); 2) хилегьанар (*пекин хилерин винелай акьалждай алукIиз хутIундай кьилдин хилер*).

BECƏRMƏ *сущ*. **BECƏRMƏK** *глаголдикай*.

BECƏRMƏK *глаг*. 1) чил, ник тум цаз гьазурун, накьв туькIуьрун, къайдадиз гъун; 2) цун; бегьер къачун.

BECİD *прил*. йигин.

BEÇƏ *сущ*. фере кIек; **beçə banlaması** фере кIекрен уь-уь ягъун.

BEGEMOT I *сущ. зоол.* бегемот (*Африкада жедай яцIу хам алай цин гьайван*); II *прил.* бегемотдин; **begemot dərisi** бегемотдин хам.

BEH *сущ.* бигъ; **beh vermək** бигъ вугун.

BEHBUD *сущ.* байбут.

BEHİŞT I *сущ.* 1) женнет; 2) женнет хьтин чка; 3) хушбахтвал; II *прил.* женнетдин; **behişt mənzərələri** женнетдин акунар.

BEL I I *сущ.* 1) далу; **əllərini belinə qoymaq** гъилер далудал эцигун; 2) юкь (*инсандин, пекин*); эчI; 3) кьаскьандин чухур; **dağın beli** дагъдин кьаскьандин чухур; II *прил.* 1) далудин; **bel tikişi** далудин цвал; 2) юкьван; **bel sütunu** юкьван тар.

BEL II *сущ.* 1) пер; **belin sapı** перцин тум; 2) къизгъир (*чIехи ракьун пер*).

BELƏ I *мIв-эв.* 1) ихьтин; ахьтин; **belə adamlara nə deyəsən** ихьтин ксариз вуч лугьун; **belə işlər** ихьтин крар; **adət belədir** адет ихьтинди я; **belə yaxşı kitablar yoxumdur** ахьтин хъсан ктабар заз авач; II *нареч.* икI; акI; гьакI; и тегьерда; а тегьерда; **belə işləyə bilmərəm** икI завай кIвалахиз жедач; **birinci gün belə başlandı** сад лагьай югъ икI гатIунна; III *кIус.* гьатта; **qulaq asmaq belə istəmirdi** гьатта яб гуз кIанзавачир; IV *гзафвилин кьадарда*: **belələri** ихьтинбур; **belələri heç kimi eşitmirlər** ихьтинбуру садахъни яб акалдач.

BELƏ II *нареч.* икI; акI (*рахадайла и гафар гъилин, кьилин ишарайрикай менфят къачуз лугьуда*); **belə gedirəm** зун икI физва.

BELƏCƏ *нареч.* гьа икI, акI хьайила; **beləcə hər səhər onu görürdüm** гьа икI, гьар пакамахъ заз ам аквазвай; **beləcə çox illər ötdü** гьа икI, гзаф йисар алатна.

BELƏLİKDƏ *нареч. рах.* акI ятIа, акI хьайила; **beləlikdə mən sənə dost deyiləm** акI хьайила зун ви дуст туш.

BELƏLİKLƏ *союз.* а) и тегьерда; а тегьерда; гьа тегьерда; б) акI хьайила; **beləliklə danışıqlar bitdi** и тегьерда рахунар кьилиз акъатна.

BELƏSİ *сущ.* ихьтинди; **beləsi kimə lazımdır**? ихьтинди низ герек я?

BELLETRİST *сущ.* беллетрист (*беллетристикадин эсерар кхьидайди*).

BELLETRİSTİKA *сущ. эдеб.* беллетристика (*прозадал гьикаядин тегьерда кхьенвай эсер*).

BELLƏMƏK *глаг.* 1) пер ягъун; **bağı belləmək** багъдиз пер ягъун; 2) эгъуьнун, атIун.

BELLƏTMƏK *глаг.* пер ягъаз тун; **o, dirriyi bellətdi** ада салаз пер ягъаз туна.

BELORUS *сущ.* белорусви, Белорусия гьукуматдин эгьли; **belorus xalqı** белорус халкь; **belorus dili** белорус чIал.

BENEFİS I *сущ.* бенефис (*са гьуьрметлу артист патал гьамни галаз къугъвазвай тамаша*); II *прил.* бенефисдин; **benefis tamaşa** бенефисдин тамаша.

BENUAR *сущ.* бенуар (*театрда партердив сад хьтин агъада авай ярусдин ложаяр*).

BENZİN I *сущ.* бензин; **maşına benzin doldurmaq** машиндиз бензин цун; II *прил.* бензиндин; **benzin iyi** бензиндин ни.

BENZOL I *сущ. хим.* бензол (*кьванцицIивиндин шкьакьдикай хкуддай рангсуз кудай жими затI*); II *прил.* бензолдин.

BERET *сущ.* берет (*хъуьтуьл парчадикай цванвай кьилел алукIдай тесек хьтинди*); **uşaq bereti** аялдин берет.

BERKUT *сущ. зоол.* беркут (*лекьерин жинсиникай са къуш*).

BERQAMOT *сущ. бот.* бергамот (*цитрусдин тар*).

BEŞ I *числ.* 1) вад; **beş addım** вад кам; **beş adam** вад кас; **beş qardaş** вад стха; **beş ay** вад варз; 2) вад (*мектебда эцигзавай къимет*); II *сущ.* вад; **müəllim beş qoydu** муаллимди вад эцигна.

BEŞ-BEŞ *числ.* вад-вад.

BEŞBUCAQLI *сущ.* вад пипIенди.

BEŞİK I *сущ.* 1) кьеб; **uşağın beşiyi** аялдин кьеб; **beşiyi yırğalamaq** кьеб юзурун; 2) *куьч.* ватан; **Qazax şairlər beşiyidir** Къазах шаиррин ватан я.

BEŞKÜNC I *сущ.* вад пипIенди; II *прил.* вад пипIендан.

BEŞQAT *прил.* вад къат.

BETƏR *прил.* 1) бетер, пис; 2) *нареч.* гужлу; **betər yağış yağır** гужлу марф къвазва.

BETON *сущ.* бетон (*цемент, къум ва чирхни хирхем акадарна гьазурдай затI*).

BEYBUT *сущ. диал.* байбут.

BEYİN *сущ.* мефтI.

BEYNƏLXALQ *сущ.* дуьньядин халкьариз талукь тир; **beynəlxalq siyasət** дуьньядин халкьариз талукь тир сиясат.

BEYNƏLMİLƏL I *сущ.* 1) Интернационал (*вири дуьньядин фялейрин гьерекатдиз регьбервал авур тешкилат*); 2) гимн; II *прил.* интернационализмдин; **beynəlmiləl ruhda tərbiyə etmək** интернационализмдин руьгьдал алаз тербия авун.

BEYT I *сущ.* бейт (*кьве цIарцIин шиир*).

BEYT II *сущ. куьгь.* 1) кIвал; 2) Меккедин пак тир ибадатхана.

BEZ I *сущ.* хун (*памбагдин парча*); II *прил.* хунин; **bez köynək** хунин перем.

BEZDİRMƏK *глаг.* бизар авун.

BEZİKDİRMƏ *сущ.* **BEZİKDİRMƏK** *глаголдикай.*

BEZİKDİRMƏK *глаг. килиг:* **BEZDİRMƏK.**

BEZİKMƏ *сущ.* **BEZİKMƏK** *глаголдикай.*

BEZİKMƏK *глаг. килиг*: **BEZMƏK.**

BEZMƏ *сущ.* **BEZMƏK** *глаголдикай.*

BEZMƏK *глаг.* бизар хьун, куьлягь хьун; залан хьун, галатун; **hər şeydən bezmək** гьар са куьникай куьлягь хьун; **oynamaqdan bezmək** къугъуникай галатун.

BƏBƏ *сущ.* 1) таза аял; 2) нини (*аялрин рахунра*).

BƏBƏK I *сущ.* нине; II *прил.* нинедин, нинейрин; **bəbəklərin hərəkəti** нинейрин гьерекат.

BƏBİR *сущ. зоол.* 1) барс (*кацерин жинсиникай тир пеленгдиз ухшар вагьши гьайван*); 2) *зоол.* лекьен (*кацин жинсиникай тир пенек-пенек хьайи хам алай вагьши гьайван*).

BƏD I *прил.* 1) пис, усал, нагьакьан; **bəd övlad** пис велед; **bəd əməl** усал гьерекат; **bəd işlər** нагьакьан крар; 2) пехъи, инсафсуз, пис хъел квай; **bəd it** пехъи кицI; **bəd gətirmək** кIвалах туькIуьн тавун; **bəd olmaz** пис жеч.

BƏD II *... муракаб прилагательнийрин сад лагьай пай; мес.* **bədbəxt** бедбахт.

BƏDAHƏTƏN *нареч.* хуралай; **bədahətən şeir oxumaq** хуралай шиир кIелун.

BƏDBƏXT I *прил.* бедбахт; **bədbəxt**

hadisə бедбахт вакъиа; II *сущ*. бедбахт; **bu bədbəxt nə desin?** и бедбахтди вуч лугьурай?

BƏDBƏXTLİK *сущ*. бедбахтвал; **böyük bədbəxtlik oldu** чIехи бедбахтвал хьана.

BƏDBİN I *прил*. сугъулвилин; **bədbin fikirlər** сугъулвилин фикирар; II *сущ*. пессимист; **bədbin olmaq** пессимист хьун; III *нареч*. сугъунвилелди, пессимиствилелди; **o, bədbin danışırdı** ам пессимиствилелди рахазвай.

BƏDBİNLİK *сущ*. сугъулвал (*уьмуьрда вири крариз умудсузвилелди килигун, гележегдихъ чIалахъ тахьун*).

BƏDƏMƏL *сущ*. чIуру крар ийизвай кас.

BƏDƏN I *сущ*. беден; тан; **insan bədəni** инсандин беден; **bədəninə zərər dəydi** тандик зарар хкIуна; 2) бедендин кIалуб; къамат; **pəhləvan bədənli (*cüssəli*)** пагьливандин къамат авай; 3) организм; **möhkəm bədən** мягькем организм; II прил. бедендин, тандин.

BƏDƏVİ *сущ*. бедеви, куьчери араб.

BƏDGÜMAN I *прил*. ихтибар тийир, ихтибарвал тийир, ихтибар гъиз тежедай; II *сущ*. шак гъидай, шакуналди килигдай кас.

BƏDXAHLIQ *сущ*. масадаз хийир тагун, хъсанвал ийиз кIан тахьун, писвал ийиз кIан хьун; масадан бахтсузвилел шадвал.

BƏDXƏRC *сущ*. вара-зара ийидай кас; тIафал; гзаф харжиз пучдай кас.

BƏDNAM *прил*. 1) беябур хьанвай, русвагь хьанвай, кьацIанвай; 2) чIуру тIвар акъатнавай; 3) абурсуз; **xalq arasında bədnam olmaq** халкьдин арада чIуру тIвар акъатун.

BƏDNAMLIQ *прил*. беябурчивал, айиб, леке, русвагьвал; намуссузвал.

BƏDNƏZƏR *сущ*. бедназар.

BƏDXAH I *прил*. масадаз хийир тагудай, хъсанвал ийиз такIан, писвал ийиз кIандай; **dünyada bədxah insanlar az deyil** дуьньяда писвал ийиз кIандай инсанар тIимил авач; II *сущ*. хийир такIанди, хъсанвал такIанди, куьмек тийидайди, писвал ийидайди.

BƏHANƏ *сущ*. багьна; **bəhanə gətirmək** багьна гъун.

BƏHƏR *сущ*. бегьер.

BƏHƏRLİ *прил*. бегьерлу.

BƏHS *сущ*. 1) гьуьжет, гафар элуькьарун; **bəhs başlandı** гьуьжет гатIунна; 2) килигун (*месэладиз*); дискуссия; 3) ктабдин чIук; **bəhs etmək** а) гьуьжет авун; б) рахун; **kitabda kosmosdan danışılır** ктабда космосдикай рахазва.

BƏXŞİŞ *сущ*. савкьват, пишкеш, багъиш; **bəxşiş gətirmək** савкьват гъун.

BƏXT *сущ*. бахт, кьисмет; **bəxti gətirmək** бахтуни гъун; **bəxtindən razıdır** бахтунилай рази я; **mənim bəxtim** зи бахт; **bəxt üzünə güldü** бахтуни гъана; **bəxti açılmaq** бахт ахъа хьун.

BƏXTƏBƏXT *нареч*. бахта-бахт.

BƏXTƏVƏR I *прил*. бахтавар; **bəxtəvər həyat** бахтавар уьмуьр; **bəxtəvər uşaqlar** бахтавар аялар; II *сущ*. бахтавар; **sən nədən danışırsan, ay bəxtəvər** вун квекай рахазва, я бахтавар.

BƏXTƏVƏRLİK *сущ*. бахтаварвал.

BƏLA сущ. 1) бала, мусибат, завал; 2) бедбахтвал, азаб.

BƏLALI *прил*. бедбахтвилин; мусибатдин; четин.

BƏLƏD *прил*. чидай; кар чидай, чка чидай; чирвал авай; **mən bu yerlərə bələdəm** зун и чкайриз белед я.

BƏLƏDÇİ *сущ*. беледчи; **o, bizim bələdçimizdir** ам чи беледчи я.

BƏLƏDÇİLİK *сущ.* беледчивал; **bələdçilik etmək** беледчивал авун.

BƏLƏDLİK *сущ.* чирвал хьун.

BƏLƏK *сущ.* къундах (*таза аялдал алчударна кутIундай пекер*).

BƏLƏMƏK *глаг.* къундахда тун, чукварда тун; **uşağı bələmək** аял чукварда тун.

BƏLĞƏM *сущ.* балгъан.

BƏLİ *кIус.* эхь, ун, эхь ман; **bəli, onlar gəliblər** эхь, абур атанва.

BƏLLİ *прил.* 1) малум тир, чизвай, ашкара; **bəlli işdir** малум тир кIвалах я; **kimə bəlli deyil ki** низ чизвач хьи; 2) *предик.* малум я, малум жезва; чир жезва; **mənbələrdən bəllidir ki** чешмейрай чир жезва хьи.

BƏLLİLİK *сущ.* 1) малумвал, машгьурвал; 2) ашкаравал.

BƏM *сущ. муз.* аскIан нотар.

BƏND *сущ.* 1) банд; **bənd qurmaq** банд кьун (*ягъун*); 2) *анат.* жалгъа; **bənd ağrısı** жалгъадин тIал; 3) бенд (*ширдин*); 4) къулп; 5) ганвай тIвал; 6) кар алай чка; 7) пункт (*икьрарда*); 8) чефте; 9) муьгьуьббат; **bənd bağlamaq** банд кьун; **bənd olmaq** кIан хьун.

BƏNDƏ *сущ.* бенде.

BƏNGOTU *сущ. бот.* зегьерлу хъач.

BƏNİZ *сущ.* 1) чин; **bənizi od tutub yanırdı** чин цIай кьуна кузвай; 2) чинин ранг; **bənizi ağarmaq** рангар атIун.

BƏNNA *сущ.* къванцин устIар; цлан устIар (*кIвалер эцигдай*).

BƏNNALIQ *сущ.* цлан устIарвал.

BƏNÖVŞƏ I *сущ. бот.* беневша; II *прил.* беневшадин; **bənövşə qoxusu** беневшадин ни.

BƏNÖVŞƏYİ *прил.* беневша рангунин, беневш.

BƏNZƏR *прил.* ухшар, ухшар тир; **bir-birinə bənzər uşaqlar** сад-садаз ухшар тир аялар.

BƏNZƏRLİK *сущ.* ухшарвал.

BƏNZƏTMƏ *сущ.* **BƏNZƏTMƏK** *глаголдикай*; 1) тешпигь, гекъигун; 2) ухшарвал авун; 3) эпитет.

BƏNZƏTMƏK *глаг.* 1) ухшар авун, тешпигь авун; 2) са кар масада хьиз авун; 3) ягъалмиш хьана са масадай кьун.

BƏRABƏR I *прил.* барабар, сад хьтин, са жуьредин; **bərabər qüvvələr** барабар къуватар; **bərabər hüquqlar** сад хьтин ихтиярар; II *нареч.* сад хьиз, санал; **bərabər işləmək** санал кIвалахун; **bərabər geyinmək** сад хьиз алукIун; III сущ. жуьт, тай; **o, sənin bərabərin deyil** ам ви тай туш; IV *предик.* барабар я; **iki dəfə iki dördə bərabərdir** кьведра кьвед кьудаз барабар я.

BƏRABƏR II *... муракаб гафарин сад лагьай пай*: **bərabərbucaqlı** барабар пипIерин.

BƏRABƏRLİK *сущ.* барабарвал.

BƏRABƏRSİZLİK *сущ.* барабарсузвал.

BƏRAƏT *сущ.* 1) гьахълу авун, тахсирсуз яз гьисаб авун; 2) делил, гьахълу ийидай делил; **bəraət almaq (qazanmaq)** гьахълу хьун, михьи хьун, жуван гьахъвал субутарун; **bəraət vermək (qazandırmaq)** суддик квайди гьахъ авун.

BƏRBAD *прил.* 1) барбатI; чкIанвай; **bərbad kənd** чкIанвай хуьр; 2) терг авунвай; 3) акахьай, къайдасуз; 4) гзаф пис, чIуру, нагьакьан, усал.

BƏRBƏR *сущ.* деллек.

BƏRƏKALLAH *межд.* баркалла.

BƏRƏKƏT *сущ.* 1) берекат, булвал, мублагьвал; **zəmilərin bərəkəti** никIерин берекат; 2) менфят, хийир,

къазанжи; **bu da bərəkət** имни хийир.

BƏRƏKƏTLİ *прил*. 1) берекатлу, бул; 2) бегьерлу, мублагь; **bərəkətli zəmilər** мублагь никIер.

BƏRƏKƏTLİLİK *сущ*. 1) берекатлувал, булвал; 2) бегьерлувал, мублагьвал.

BƏRƏKƏTSİZ *прил*. берекатсуз, бегьерсуз, мублагь тушир; **bərəkətsiz torpaq** берекатсуз чил.

BƏRƏLƏ *нареч*. **gözləri** гафунихъ галаз санал менфят къачуда: **gözləri bərələ qalmaq** вилер экъис хьун.

BƏRƏLƏMƏ *сущ*. **BƏRƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

BƏRƏLƏMƏK *глаг*. 1) хвал акъудун (*багъдиз, салаз яд гун патал*); 2) *куьч*. хер авун, тIарвал гун, зарар гун.

BƏRƏLTMƏ *сущ*. **BƏRƏLTMƏK** *глаголдикай*.

BƏRƏLTMƏK *глаг*. экъисун, вилер экъисун.

BƏRK I *прил*. 1) кIеви; **bərk torpaq** кIеви накьв; **bərk materiallar** кIеви материалар; 2) мягькем; **dəmir kimi bərk** ракь хьиз мягькем; 3) дурумлу; **bərk orqanizm** дурумлу организм; 4) гужлу; **bərk külək var** гужлу гар ава; 5) векъи, хъукъвай; **bərk döşək** векъи мес; 6) сигъдиз, кIевиз; **bərk bağlamaq** сигъдиз (*кIевиз*) кутIунун; 7) пис; **bərk xəstələndi** пис азарлу хьана; 8) йигиндиз; **bərk qaçmaq** йигиндиз зверун; 9) гзаф; **bərk istidir** гзаф чими я; 10) туьнт; **bərk çaxır** туьнт чехир; 11) ихтибарлу; **bərk yerdə saxlamaq** ихтибарлу чкада хуьн.

BƏRKDƏN *нареч*. кIевиз, гужлуз, ван ацалтна.

BƏRKİMƏ *сущ*. **BƏRKİMƏK** *глаголдикай*.

BƏRKİMƏK *глаг*. 1) кIеви хьун, хъукъун; **beton bərkidi** бетон кIеви хьана; 2) мягькем хьун, дурумлу хьун, лигим хьун; **döyüşdə bərkimək** женгина лигим хьун; 3) гужлу хьун, къати хьун; **külək bərkiyirdi** гар къати жезвай; 4) *куьч*. векъи; **qanunlar bərkiyib** къанунар векъи хьанва.

BƏRKİMİŞ *прил*. 1) кIеви хьанвай, хъукъванвай; **bərkimiş torpaqlar** хъукъванвай чилер; 2) лигим хьанвай; **döyüşlərdə bərkimiş** женгера лигим хьанвай.

BƏRKİTMƏ *сущ*. **BƏRKİTMƏK** *глаголдикай*; кIеви хьун, мягькем хьун.

BƏRKİTMƏK *глаг*. 1) кIевирун, мягькемарун; **qapını bərkitmək** ракIар кIевирун; 2) тIарамарун; 3) лигимарун; **bədənini bərkitmək** беден лигимарун; 4) агалун; **sərhədləri bərkitmək** сергьятар агалун.

BƏRKLİK *сущ*. 1) кIевивал, мягькемвал; **almazın bərkliyi** алмасдин кIевивал; 2) туьнтвал; 3) *куьч*. мискьивал, гьилин кIевивал; **onun bərkliyindən olmaz** адан мискьивиликай жеч.

BƏRNİ *сущ*. 1) гьяркьуь сив авай гъвечIи хъенчIин гетIе (*«пити» лугьудай хуьрек гьазурдай*); 2) банка; **mürəbbə bərnisi** мурабадин банка.

BƏRPA I *сущ*. 1) гуьнгуьна хтун, цIийи хъувун, туькIуьр хъувун, кIвачел акьалдар хъувун, эхцигун; **xalq təsərrüfatının bərpası** халкьдин майишат гуьнгуьна хтун; **müharibədə dağılmış şəhərlərin bərpası** дяведа чкIанвай шегьерар эхцигун; 2) туькIуьр хъувуна виликан гьалдиз хкун; II *прил*. гуьнгуьна хтунин, эхцигунин, цIийи хъувунин, туькIуьр хъувунин, кIвачел акьалдар хъувунин; **bərpa dövrü** цIийи хъувунин девир.

BƏS *кIус*. бес; **bəs o nə edir?** бес ада

вуч ийизва?

BƏSİT *прил*. 1) сая; **bəsit mallar** сая малар; 2) регьят, асант; **məsələnin bəsit həlli** месэла регьятдиз гьял хьун.

BƏSİTLİK *сущ*. саявал.

BƏSLƏMƏK *глаг*. 1) тербия авун, чIехи авун; 2) хвена агакьарун.

BƏSTƏBOY *прил*. аскIан буй авай.

BƏŞƏR *сущ*. инсан, инсандин сихил.

BƏY *сущ*. 1) бег; 2) са береда девлетлу ксарин тIварцIихъ гилигзавай титул; 3) кIелнавай ва гьакIан инсанрин тIварарихъ гилигзавай титул; 4) *этногр*. чам, цIийиз свас гъанвайди; **bəylə gəlin toyda oynamalıdır** чамрани суса мехъерик кьуьлна кIанзава.

BƏYAN *сущ*. баян, малумарун, хабар гун; **hadisəni bəyan etmək** вакъиадикай хабар гун.

BƏYANAT *сущ*. баянат.

BƏYAZ *прил*. лацу; **bəyaz buludlar** лацу цифер.

BƏYAZLIQ *сущ*. лацувал.

BƏYƏM *кIус*. мегер.

BƏYƏNMƏK *глаг*. бегенмиш хьун.

BƏYLİK *сущ*. бегвал.

BƏZƏK *сущ*. 1) безек; **qadın bəzəyi** дишегьлидин безекар; 2) ярашух; **şəhərimizin bəzəyi** чи шегьердин ярашух.

BƏZƏKLİ *прил*. безеклу.

BƏZƏKLİLİK *сущ*. безеклувал.

BƏZƏMƏK *глаг*. 1) дамахариз тун; **gəlini bəzəmək** сусав дамахариз тун; 2) безетмишун, чIагурун, гуьрчегарун; **albomu şəkillərlə bəzəmək** албом шикилралди безетмишун; 3) маналу авун, метлеблу авун; **nitqini atalar sözləri ilə bəzəmək** рахунар бубайрин мисалралди метлеблу авун.

BƏZƏN *нареч*. бязи вахтара, гагь-гагь.

BƏZƏNİB-DÜZƏNMƏK *глаг*. чIагурун, дамахарун.

BƏZİ *мIв.-эв*. бязи; **bəzi adamlar** бязи ксар; **bəzi işlər** бязи крар.

BIÇAQ I *сущ*. 1) чукIул; **iti bıçaq** хци чукIул; 2) скальпел (*операция ийидай чукIул*); **bıçaq yarası** чукIулдин хер.

BİABIR *прил*. беябур; **özünü biabır etmək** вич беябур авун.

BİABIRCASINA *нареч*. беябурчивилелди, русвагьвилелди, русвагьдаказ, русвагьдиз.

BİABIRÇI I *прил*. беябурчи, абурсуз, айиб гъидай; II *сущ*. русвагьчи, шулугъчи.

BİABIRÇILIQ *сущ*. беябурчивал, русвагьчивал.

BİBƏR *сущ*. истивут; **qırmızı bibər** яру истивут.

BİBİ *сущ*. эме; **bibi gəlmişdi** эме атанвай.

BİBLİOQRAF *сущ*. библиограф (*библиографиядин кIвалах кьиле тухузвайди*).

BİBLİOQRAFİK *прил*. библиографиядин; **biblioqrafik bilik** библиографиядин чирвал.

BİBLİOQRAFİYA *сущ*. библиография (*1 ктабар квекай ятIа гьадан гьакъиндай, ктабрин тIварар ва авторар къалурдай сиягь туькIуьрунин гьакъиндай илим; 2 са месэладиз талукь ктабрин ва макъалайрин сиягь*).

BİBLİOLOGİYA I *сущ*. библиология; II *прил*. библиологиядин; **bibliologiya institutu** библиологиядин институт.

BİBLİOLOQ *сущ*. библиолог (*библиологиядин пешекар*).

BİCLİK *сущ*. бижвал, амалдарвал.

BİÇİN *сущ*. гвен гуьн; векьер ягъун; **taxıl biçini vaxtı çatdı** гвен гуьдай вахт гатIумна; **ot biçini bitdi** векьер яна

куьтягьна.

BİÇİNÇİ *сущ*. 1) гвен гуьдайди; 2) векь ядайди.

BİÇMƏ I *сущ*. хкатIун.

BİÇMƏ II *сущ. килиг:* **BIÇMƏK II.**

BİÇMƏK I *глаг. килиг:* **BIÇMƏ I.**

BİÇMƏK II *глаг*. 1) гуьн; **oraqla biçmək** мукалдалди гуьн; ягъун (*векь, самар*); **ot biçmək** векьер ягъун; 3) *куьч*. рекьин, телеф авун; **faşistlər kəndin əhalisini avtomatla biçdilər** фашистри хуьруьн агьалияр автоматрай яна кьена.

BİƏDƏB *прил*. эдебсуз, рябетсуз, мешребсуз, тербиясуз, вичивай вич дуьз тухуз тежедай.

BİGANƏ *прил*. кваз такьадай.

BİHUŞ *прил*. бейгьуш.

BİKEF I *прил*. 1) бейкеф, гъамлу, дертлу; 2) кефсуз, азарлу; **bikefəm** а) зун азарлу хьанва; б) заз кефияр авач; II *нареч*. бейкефвилелди, бейкефдаказ, бейкефдиз.

BİLDİR *рах*. I *нареч*. алатай йисуз; **sən bildir harada istirahət etdin?** вуна алатай йисуз гьина ял ягъана? II *сущ*. алатай йис; **bildirdən danışma, bu ildən danış** алатай йисакай рахамир, цIинин йисакай рахух.

BİLDİRÇİN *сущ. зоол*. туртур.

BİLDİRMƏK глаг. хабар гун, малумарун, чирун.

BİLET *сущ*. билет.

BİLƏ-BİLƏ *нареч*. чиз-чиз, къастунай; **bilə-bilə deməmək** чиз-чиз талгьун; **bilə-bilə gecikmək** къастунай геж хьун.

BİLƏK I *сущ. анат*. билег; II *прил*. билегдин; **biləyin ağrısı** билегдин тIал.

BİLƏRZİK *сущ*. цам; **qızıl bilərzik** къизилдин цам.

BİLGİ *сущ*. чирвал, савад.

BİLİCİ I *прил*. чидай, кар чидай, чирвал авай; II *сущ*. 1) чидай кас; 2) кихлигдайди; фахра; жедай кардикай виликамаз лугьудайди.

BİLİCİLİK *сущ*. 1) малуматлувал; 2) фахрачивал.

BİLİK *сущ*. чирвал; **biliklərə yiyələnmək** чирвилер къачун; **biliyin qiymətləndirilməsi** чирвилериз къимет гун.

BİLİKLİ *прил*. гзаф кIелай, гзаф чидай, гьар патарихъай чирвилер авай.

BİLİKLİLİK *сущ*. гзаф чир хьун, гьар патарихъай чирвилер хьун.

BİLİKSİZ *прил*. авам, бегьем чирвал авачир.

BİLİKSİZLİK *сущ*. авамвал, бегьем чирвал тахьун.

BİLİNMƏK *глаг*. чир хьун, малум хьун, ашкара хьун.

BİLLİON *числ*. биллион (*цIикьвед ноль галай кьадар къалурзавай рекъем*).

BİLLUR *сущ. килиг:* **BÜLLUR.**

BİLMƏ *сущ*. **BİLMƏK** *глаголдикай*; чир хьун; **dil bilmə** чIал чир хьун.

BİLMƏCƏ *сущ*. 1) мискIал, имуча-муча; 2) *куьч*. гъавурда гьат тийир сирлу кар, четиндиз гъавурда гьатдай сирлу кар.

BİLMƏDƏN *нареч*. тийижиз, дуьшуьшдай.

BİLMƏK *глаг*. 1) чир хьун; 2) алакьун; **o, qarmonda çala bilir** адалай чIагъандал ягъиз алакьда.

BİLMƏZ *сущ*. **BİLMƏZLİK** *глаголдикай*.

BİLMƏZLİK *глаг.* чир тахьун, тийижиз хьун, тийижирвал.

BİLYARD I *сущ*. 1) бильярд (*лашуналди шарар тIекъвериз ядай къугъун*); 2) бильярд къугъун патал стол; II *прил*. бильярддин; **bilyard şarı** бильярддин шар.

BİNA *сущ*. дарамат; **onmərtəbəli bina** цIуд гьавадин дарамат.

BİNOKL *сущ.* дурбу.

BİNT I *сущ.* бинт (*хер кутIундай жунадин яргъи чIук)*; **bint sarımaq** бинт арушун; II *прил*. бинтинин; **bint qırığı** бинтинин кIус.

BİOFIZIK *сущ*. биофизик (*биофизикадин пешекар*).

BİOFIZİKA *сущ*. биофизика (*чан алай беденда арадал къвезвай гьерекатар чирзавай илим*).

BİOKİMYA *сущ*. биохимия.

BİOQRAF *сущ*. биограф (*биография кхьидайди*).

BİOQRAFİYA I *сущ*. биография, таржумагьал (*са касдин уьмуьрдикай ва кIвалахдикай кхьенвай затI*); II *прил*. биографиядин.

BİOLOGİYA I *сущ.* биология (*чан алай шейэрин – гьайванрин ва чиляй экъечIдай затIарин уьмуьрдикай илим*); II *прил*. биологиядин; **biologiya elmləri doktoru** биологиядин илимрин доктор.

BİOLOQ *сущ*. биолог (*биология илимдин пешекар*).

BİOSFER *сущ*. биосфера.

BİRAYLIQ *прил*. са вацран; **birayлıq uşaq** са вацран аял.

BİRBAŞA *нареч*. дуьз, дуьм-дуьз, дуьздаказ; авайвал; **birbaşa getdi** дуьз фена.

BİR-BİR *нареч.* 1) са-сад; 2) галаз-галаз; **bir-bir danışmaq** са-сад рахун; **bir-bir üzə çıxdı** галаз-галаз винел акъатна.

BİRCƏ I *числ.* са, анжах са, тек; **bircə məsələ** са месэла; **bircə yer var** анжах са чка ава; **bircə sən mənə heç nə demədin** тек вуна заз са гафни лагьанач; II *прил.* тек са, тек сад тир, анжах са, авай сад; **onun bircə oğlu var** адахъ тек са хва ава.

BİRCƏ II *прил*. 1) тек са, тек сад тир, анжах са, авай сад; **onun bircə uşağı var** адаз тек са аял ава; 2) кьетIен, тай авачир; **o, bircə alimdir** ам тай авачир алим я.

BİRCƏ-BİRCƏ *нареч.* са-сад.

BİRCÜR *прил*. са тегьер; **o, bircür adamdır** ам са тегьер кас я.

BİRÇƏK *сущ*. 1) мег; 2) чIарар (*дишегьлидин*); **birçəyi ağarıb** мег рехи хьанва.

BİRDƏN *нареч.* садлагьана; **o, birdən gəldi** ам садлагьана атана.

BİRDƏN-BİRƏ *нареч.* садлагьана, гьасятда; **birdən-birə dəyişmək** садлагьана дегиш хьун; **birdən-birə danışdı** гьасятда рахана.

BİRƏ I *сущ*. чIут; II *прил*. чIутран.

BİRƏR-BİRƏR *нареч. килиг:* **BİR-BİR.**

BİRGƏ *нареч*. 1) санал, са вахтунда; **dostlarla birgə** дустарихъ галаз санал; 2) уртахвилелди; 3) коллектив; **birgə təsərrüfat** коллектив майишат; 4) кьве патанни; **birgə razılaşma oldu** кьве патанни разивал хьана; 5) умуми; **birgə səylə** умуми къуватралди.

BİRGÜNLÜK *прил*. са йикъан; **birgünlük istirahət** са йикъан ял ягъун.

BİRİ *мIв.-эв*. са вуж ятIани, сад; **biri qapıdan içəri girdi** са вуж ятIани рикIинай къенез гьахьна; **biri mənə dedi** сада заз лагьана.

BİRİGÜN *нареч*. муькуь юкъуз; пака ваъ, муькуь юкъуз.

BİRİNCİ *прил*. сад лагьай.

BİRİNCİLİK *сущ.* 1) сад лагьай чкадал хьун; 2) акъажунар (*сад лагьай чка кьун патал тухудай*).

BİRJA I *сущ*. биржа (*чIехи алишве-*

ришдин ва пуларин савдаяр туькIуьрун патал идара, чка); **əmək birjası** зегьметдин биржа; II *прил*. биржадин; **birja məzənnəsi** биржадин къиметар.

BİRQAT *прил*. са къатунин.

BİRLƏŞDİRMƏK *глаг*. 1) галкIурун, кукIурун, гилигун; **naqilləri birləşdirmək** симер кукIурун; 2) сад-садав кьадайвал авун.

BİRLƏŞMƏK *глаг*. 1) сад хьун; акахьна сад хьун; сад-садахъ агалтна сад хьун; **dostlar, birləşin!** дустар, сад хьухь! 2) сад-садав кьун; сад-садав кьунваз хьун; алакъалу хьун.

BİRLƏŞMİŞ *прил*. 1) садхьанвай; **Birləşmiş Millətlər Təşkilatı** Садхьанвай Миллетрин Тешкилат; 2) сад тир; **sıx birləşmiş xalqlar** сад тир халкьар.

BİRLİK *сущ*. 1) садвал; 2) союз; 3) ассоциация; **elmi işçilərin birliyi** илимдин кIвалахдаррин ассоциация.

BİRLİKDƏ *нареч*. 1) санал; **birlikdə işləmək** санал кIвалахун; 2) дуствилелди; **birlikdə yaşamaq** дуствилелди санал яшамиш хьун.

BİSKVİT I *сущ*. бисквит (*какаяр, шекер, гъери кваз чрадай тIунутI*); II *прил*. бисквитдин; **biskvit fabriki** бисквитдин фабрика.

BİSMİLLAH *межд*. бисмиллагь (*гужлу гьисс квай гьарай: «Аллагьдин тIварцIелди»*); ◊ **bismillah eləmək** гатIумун; **işə "bismillah" deyib başla** кIвалахдив «бисмиллагь» лагьана эгечI.

BİŞ-DÜŞ *сущ*. хуьрек.

BİŞİRMƏ *сущ*. **BİŞİRMƏK** *глаголдикай*.

BİŞİRMƏK *глаг*. 1) чран; **çörək bişirmək** фу чран; 2) къавурмишун; **kartof bişirmək** картуфар къавурмишун; 3) кун, акъугъарун; **kərpic bişirmək** кирпич акъугъарун; 4) гьазурун; **xüsusi xörəklər bişirmək** кьетIен хуьрекар гьазурун.

BİŞMƏK *глаг*. 1) чурун, ругун; 2) къавурмиш хьун; 3) гьазур хьун; 4) акъугъун.

BİŞMİŞ I *прил*. 1) чранвай, ругур; 2) къавурмиш хьанвай; 3) гьазур хьанвай; 4) акъугънавай; II *сущ*. тIуьн, чими хуьрек.

BİTƏRƏF *прил*. бейтереф.

BİTİRMƏK *глаг*. чIехи авун; буй вегьиз тун; хвена чIехи авун; цана арадал гъун; **gül bitirmək** цуьквер цана арадал гъун; 2) куьтягьун, акьалтIарун; **məktəbi bitirmək** мектеб акьалтIарун; 3) кIелна куьтягьун; **romanı bitirmək** роман кIелна куьтягьун; 4) рекьин, яна рекьин; **onlara dissidenti bitirmək tapşırığı verilmişdi** абуруз диссидент яна рекьин патал патшургъ ганвай..

BİTİŞ *сущ. диал.* цIирер; **yoncanın bitişi** инжи векьин цIирер.

BİTİŞDİRMƏK *глаг*. 1) галкIурун, кукIурун; гилигун; **naqillərin uclarını bitişdirmək** симерин кьилер кукIурун; 2) цвана галкIурун.

BİTİŞİK *прил*. 1) гилигнавай; галкIурнавай, кукIурнавай; гилиг хьанвай, галкIанвай, кикIанвай; 2) къвалав гвай, къвал-къвала авай, къвал-къвала акIанвай; **bitişik evlər** къвал-къвала авай кIвалер.

BİTİŞMƏ *сущ*. **BİTİŞMƏK** *глаголдикай.*

BİTİŞMƏK *глаг*. 1) галкIурнавай чка, кикIанвай чка, гилиг хьанвай чка; 2) кукIун, галкIун, галкIана сагъ хьун; 3) луьгьуьмдалди галкIурун.

BİTKİ I *сущ*. 1) набатат; **bağ bitkisi** багъдин набатат; **yabanı bitki** чIуруз экъечIай набатат; 2) цана арадал гъидай набатат; **yem bitkiləri** алафдин

набататар; II *прил*. набататдин.

BİTKİN *прил*. 1) акьалтIай, куьтягь хьайи; **bitkin cümlə** акьалтIай жумла; 2) тамам, лап акьалтIай.

BİTMƏK *глаг*. экъечIун (*набатат*); 2) кьилиз акъатун, тамам хьун, куьтягь хьун; **evin tikintisi bitdi** кIвал эцигна куьтягь хьана.

BİTUM I *сущ*. битум, къир; **təbii bitumlar** тIебии битумар; II *прил*. битумдин, къирдин.

BİYAN I *сущ. бот*. биян (*вичин дувул ширин яз, бязи дарманар ийиз ва маса краиз серфдай набатат*); II *прил*. бияндин; **biyan kökü** бияндин пун.

BİYAR *сущ*. 1) *тар*. бигер; 2) *куьч*. мажбурна ийиз тазвай кIвалах.

BİZANSLI *сущ. тар.* византияви (*Византиядин эгьли*); **bizanslılar** византиявияр.

BİZAR *сущ*. бизар; **bizar olmaq** бизар хьун; **bizar etmək** бизар авун.

BİZLƏMƏ *сущ*. **BİZLƏMƏK** *глаголдикай*.

BİZLƏMƏK *глаг*. 1) тади кутун; 2) *куьч*. мажбурна фад ийиз тун.

BİZNES *сущ*. бизнес; карчивал, кархана ахъаюн.

BİZNESMEN *сущ*. бизнесмен; карчи, кархана ахъайнавайди.

BİZON *сущ. зоол.* бизон (*Америкадин вагьши яц*).

BLANK I *сущ*. бланк (*са гьихьтин ятIани документдин чар*); II *прил*. бланкдин.

BLOK I *сущ*. блок (*партийрин, уьлквейрин ва мсб. кIватIал*); **partiyaların bloku** партийрин блок.

BLOK II *сущ*. блок (*юкьвай хвал авай чархунилай куьрснавай цIилиналди залан шейэр хкаждай механизм*).

BLOK III *сущ. тех*. блок (*мотордин са шумуд цилиндрдикай сад авунвай са пай*).

BLOK IV *сущ. тех*. блок (*ракьун рекье семафор хкаждай ва авуддай электрикдин механизм*).

BLOK V *сущ*. блок (*кIвалер эцигун патал гьазур конструкция*); **beton bloklar** бетондин блокар.

BLOK VI *сущ.* гзаф мертебайрин кIвалериз гьахьдай чка.

BLOKADA I *сущ*. блокада (*алакъаяр атIун патал чкадин рекьер элкъуьрна кьун, агалун ва мсб.*); **iqtisadi blokada** экономикадин блокада; **müharibə vaxtı şəhərlərin blokadası** дяведин вахтунда шегьеррин блокада; II *прил*. блокададин; **blokada vəziyyəti** блокададин гьал.

BLOKNOT I *сущ*. блокнот (*гъвечIи дафтар*); II *прил*. блокнотдин; **bloknot vərəqləri** блокнотдин чарар.

BOĞAZ *сущ*. 1) туьд; **boğazda sümük qalmaq** туьтуьна кIараб амукьун; 2) сив; **butulkanın boğazı** бутылкадин сив; 3) *геогр*. пролив (*кьве гьуьлуьн арада авай яд авай гуьтIуь чка*); 4) кух; **çəkmənin boğazı** чекмедин кух.

BOĞMAQ *глаг*. 1) бамишарун; **iplə boğmaq** епинив бамишарун; **tüstü boğur** гумади бамишарзава; 2) батмишарун; **suda boğmaq** це батмишарун; 3) тIарамарун; **çuvalın ağzını boğmaq** шешелдин сив тIарамарун; 4) *куьч*. телефун, къаткурун; **üsyanı boğmaq** гъулгъула къаткурун; 5) хабар тежервал авун; **hissini boğmaq** садазни хабар тежервал гьиссер хуьн; 6) чуькьуьн; **tənqidi boğmaq** критика чуькьуьн.

BOĞULMAQ *глаг*. бамиш хьун.

BOKS I I *сущ. спорт*. бокс; **boks**

yarışları боксдин акъажунар; **boksla məşğul olmaq** боксдихъ галаз машгъул хьун; II *прил*. боксдин; **boks əlcəkləri** боксдин бегьлеяр.

BOKS II *сущ. мед.* бокс (*азарханада начагъди кьилди къаткурдай чка*).

BOKS III *сущ*. бокс (*итимдин кьамар ягъунин жуьре*).

BOKSÇU I *сущ*. боксёр (*бокс къугъвазвайди*); II *прил*. боксёрдин.

BOLQAR I *сущ*. болгарви; **bolqarlar** болгарвияр; II *прил*. болгар, болгаррин; **bolqar dili** болгар чIал; **bolqar adətləri** болгаррин адетар.

BOLLUCA *нареч*. булдаказ, булдиз.

BOLLUQ *сущ*. булвал.

BOLŞEVİK I *сущ. тар*. большевик; II *прил*. большевикрин; **bolşeviklər partiyası** большевикрин партия.

BOLT I *сущ*. болт, ракьун кIинтI; II *прил*. болтунин, ракьун кIинтIинин.

BOMBA I *сущ*. хъиткьинаг; бумба; **bomba partladı** хъиткьинаг пад хьана; II *прил*. **bombanın qəlpələri** хъиткьинагдин кIусар (*хъерепIар*).

BOR I *сущ. хим.* бор (*гзаф минералрик квай химиядин элемент*); II *прил*. **bor turşusu** бордин кислота.

BOR II *сущ. мед.* бор (*сарарин духтурри менфят къачузвай бурав*).

BORAN 1) *сущ*. тIурфан, саврух, чайгъун; **qar boranı** живедин тIурфан; **boran qopdu** чайгъун къарагъна; 2) *куьч*. яцIар, кIевер; **həyatın boranlarından çıxmaq** уьмуьрдин яцIарай акъатун.

BORANI *сущ*. буран, къабах; **boranı aşı** бурандин аш.

BORC I *сущ*. 1) бурж, буржи; **borc vermək** бурж вугун; **borc qaytarmaq** бурж вахкун; 2) буржи, везифа, кар; **vətəndaşlıq borcu** ватандашвилин буржи; 3) заём (*гьукуматдивай облигацияр къачуна вугудай бурж*); II *прил*. буржунин; **borc qalığı** буржунин а май пай.

BORCLU *прил*. буржлу.

BORCLULUQ *сущ*. буржлувал.

BORGES *сущ*. боргес (*типографиядин шрифт*).

BORJOM I *сущ*. боржом (*дарман патал менфят къачузвай мядендин яд*); II *прил*. боржомдин.

BORŞ *сущ*. борщ.

BORU I *сущ*. 1) гунг; **su borusu** цин гунг; **polad borular** гьулдандин гунгар; 2) тIеквен; **nəfəs borusu** нефесдин тIеквен; 3) рад; **qida borusu** *анат*. яру рад (*тIуьрди руфуниз тухудай рад*); II *прил*. гунгунин; **boru başlığı** гунгунин кьил.

BOSMAN I *сущ*. боцман (*гимидин командирдин куьмекчи, гимидин майишатдиз килигдай гьвечIи командир*); II *прил*. боцмандин.

BOSTAN I *сущ*. сал, бустан; II *прил*. салан, бустандин; **bostan bitkiləri** бустандин набататар; **bostan çəyirtkələri** салан цицIер.

BOSTANÇI *сущ*. саларбан, бустанчи.

BOSTANÇILIQ *сущ*. саларбанвал, бустанчивал.

BOSTON I *сущ*. бостон (*сун парчадин жуьре*); II *прил*. бостондин; **boston paltar** бостондин пек.

BOŞ *прил*. 1) ичIи, буш; 2) къене затI авачир.

BOŞALDILMA *сущ*. **BOŞALDILMAQ** *глаголдикай*.

BOŞALDILMAQ *глаг*. 1) ичIи хьун, буш хьун; **ev boşaldıldı** кIвал буш хьана, кIвал ичIи хьана; 2) ичIирун; **maşınlar boşaldıldı** машинрин пар ичIирна; 3) парцикай азад авун; 4) гъуьргъуь

авун, бушарун; **burazı boşaltmaq** цIил гъуьргъуь авун (*гимидин*).

BOŞALMA *сущ.* **BOŞALMAQ** *глаголдикай*; 1) ичIирун, пар авудун; 2) ичIи хьун, буш хьун; 3) зайиф хьун, такьатсуз хьун; 4) *куьч.* секин хьун.

BOŞALMAQ *глаг.* 1) ичIи хьун, буш хьун; **küçələr boşaldı** куьчеяр ичIи хьана; 2) зайиф хьун; 3) буш, рикI ажуз хьун; 4) гъергъвеш хьун; **boş insan** гъергъвеш инсан.

BOŞALTMA *сущ.* **BOŞALTMAQ** *глаголдикай*; пар авуддай, пар ичIирдай кIвалах.

BOŞALTMAQ *глаг.* 1) ичIирун, бушарун; 2) азад авун, кIевяй акъудун.

BOŞAMA I *сущ.* **BOŞAMAQ** *глаголдикай*; чара хьун, чара авун; II *прил.* чара хьунин, чара авунин; **boşama işi** чара хьунин кIвалах.

BOŞAMAQ *глаг.* некягьдикай хкудун, чара хьун.

BOŞANDIRMA *сущ.* **BOŞANDIRMAQ** *глаголдикай.*

BOŞANDIRMAQ *глаг.* некягьдикай хкатиз мажбур авун.

BOŞANMA *сущ.* **BOŞANMAQ** *глаголдикай.*

BOŞANMAQ *глаг.* некягьдикай хкатун (*дишегьли*), чара хьун.

BOŞBEYİN I *прил.* фагьумсуз, гъавурда гьат тийир, кьил авачир, кIамай, кIамаш, ахмакь; II *сущ.* фагьумсузди, кIамайди, кIамашди, ахмакьди.

BOŞBEYİNLİK *сущ.* фагьумсузвал, кIамашвал, ахмакьвал.

BOŞ-BİKAR I *прил.* бейкар, каркеспи авачир, са карни тийизвай, буш; II *нареч.* бейкардаказ, бейкардиз; **boş-bikar qalmaq** бейкардаказ амукьун.

BOŞBOĞAZ I *сущ.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; II *прил.* гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер.

BOŞBOĞAZLIQ *сущ.* лагълагъчивал; **boşboğazlıq etmək** лагълагъчивал авун.

BOŞ-BOŞ I *нареч.* 1) нагьакь, гьавайда, гьакI; **boş-boş gəzmək** гьакI къекъуьн; 2) кIвалах авачиз; **boş-boş oturub** кIвалах авачиз ацукьнава; II *прил.* метлебсуз, буш, гьакIан, гьаваян, хийирсуз.

BOŞDANIŞAN *сущ. килиг:* **BOŞ-BOĞAZ.**

BOŞDANIŞMA *сущ.* буш рахунар, пичIи гафар, лагълагъчивал.

BOŞQAB *сущ.* бушкъаб; **boşqablar** бушкъапар; **iki boşqab** кьве бушкъаб.

BOŞLUQ *сущ.* бушлух.

BOTANİK *сущ.* ботаник (*ботаника илимдин пешекар*).

BOTANİKA *сущ.* ботаника (*набататар чирзавай илим*).

BOTİNKA *сущ.* ботинкаяр.

BOY I I *сущ.* 1) буй; **boyu qısa** аскIан буйдин; **ucaboy oğlan** кьакьан буйдин гада; 2) *рах.* кьакьанвал; **ağacın boyu** тарцин кьакьанвал; 3) *рах.* яргъивал; **otağın boyu** утагъдин яргъивал; II *прил.* буй авай.

BOY II *сущ* чIук (*поэмадин, эпосдин*).

BOYA *сущ.* 1) ранг; **yağlı boya** ягълудал гьазурнавай ранг; **sulu boya** акварелдин ранг; **qırmızı boya** яру ранг; 2) тав, колорит; **boyaların əlvanlığı** рангарин яру-цIарувал.

BOYAQ I *сущ.* 1) *килиг*: **boya**; 2) рангдай затI; II *прил.* ранг ийидай.

BOYAQÇI I *сущ.* куьпчи; II *прил.* куьпчидин; **boyaqçı sexi** куьпхана.

BOYAQÇILIQ куьпчивал.

BOYAQLI *прил.* рангнавай.

BOYAMAQ *глаг.* рангуниз вегьин.

BOYANMA *сущ*. **BOYANMAQ** *глаголдикай*; рангунал вегьин, рангуник кутун.

BOYANMAQ *глаг*. ранг кьун, ранг ягъун.

BOYAR I *сущ. тар.* боярин (*виликдай Урусатдин пачагьлугъда лап чIехи дережада авай кас*); II *прил*. бояриндин; **boyar torpaqları** бояриндин накьвар.

BOY-BUXUN *сущ*. тан, къамат, акунар, бедендин кIалуб, буй-бухах; **boy-buxununa uyğun** тандив кьадай; **onun boy-buxununa söz ola bilməz** адан къаматдиз гаф авач.

BOY-BUXUNLU *прил*. кьакьан буй авай, иер кIалуб авай, шумал буй авай.

BOYÇİÇƏYİ *сущ.* гьелбе; хъипи цьук.

BOYKOT *сущ*. бойкот (*са кас, са шей, са кар жемиятди негь авун, адахъ галаз араяр атIун*).

BOYLANMAQ *глаг*. 1) килигун, элкъвена килигун, санай кьил экъисна килигун, са нихъ ятIани элкъвена килигун; **səs gələn tərəfə boylanmaq** ван къвезвай патахъ элкъвена килигун; 2) *куьч*. акваз хьун, экъечIун, хкатун; **buludların arxasından günəş boylandı** циферикай рагъ хкатна.

BOYLU I *прил*. 1) кьакьан, кьакьан буй авай; **boylu oğlan** кьакьан буй авай гада; 2) къамат авай, шумал буй авай, къаматлу, тIарам; **boylu çinarlar** къаматлу чинарар; 3) *тех*. эцигунрин; **boylu kran** эцигунрин кран.

BOYLU II I *прил. рах*. руфунал залан, кIвачел залан, аялдик квай; **boylu qadın** кIвачел залан дишегьли, аялдик квай дишегьли. II *сущ*. руфунал заланди, кIвачел заланди, аялдик квайди.

BOYLU-BUXUNLU *прил*. шумал, иер кIалуб авай, шумал буй авай, кьакьан буй авай; **boylu-buxunlu qız** шумал буй авай руш.

BOYNUBURUQ *прил*. язух; усал; бедбахт.

BOYNUBURUQLUQ *сущ*. язухвал; бедбахтвал; куьмек авачирвал; ажузвал.

BOYNUBÜKÜK *прил*. кьил хуравай.

BOYUN I *сущ*. 1) гардан; кьам; **boynunu qucaqlamaq** гардан кьун; 2) хев (*пекинин*); 3) *куьгь*. жуьт (*арабадик, файтундик квай кьве яц, кьве балкIан ва мсб.*) 4) кьакьанвилиз хкаж хьанвай чка; II *прил*. гардандин, кьамун; **boyun siniri** гардандин нерви;◊ **boynu armud saplağına dönmək** гзаф яхун хьун; **boynuna almaq** хиве кьун; **boyun əymək** гардан кIирун; **boynuna uşaq düşmək** кIвачел залан хьун; **boynuna qoymaq** хиве тун; **boynuna yıxmaq** масадан хивез вегьин; **boynuna yükləmək** са нел ятIани вири кIвалах вегьин; **boynundan atmaq** негь авун; **boyun qaçırmaq** кьил къакъудун; **boynunun ardını görəndə görər** вичин кьам акурла аквада; **boynunu vurmaq** гардан ягъун, кьил атIун.

BOYUNBAĞI *сущ*. гарданлух, хтар (*кагьрабаяр, инжияр, гевгьерар*); **inci boyunbağı** гевгьердин хтар.

BOYUNCA *послел*. яргъивилихъди; тIуз; тирвал; **yol boyunca** рехъ тирвал.

BOYUNDURUQ *сущ*. 1) вик (*арабадик, фургъундик кутIундай гьайванрин гарданбаз*); 2) *куьч*. залан пар, зулум, азаб; **boyunduruqdan qurtulmaq** зулумдикай азад хьун.

BOYUNLUQ *сущ*. 1) гарданда твадай чIул (*гьайванрин*); 2) хев (*пекинин*);

3) *мед*. туьтуьх.

BOZBAŞ *сущ*. шурва.

BÖCƏK *сущ. зоол*. пепе.

BÖHRAN *сущ*. четин гьал, дар гьал; **hökumət böhranı** гьукумат авай четин гьал; **kənd təsərrüfatında böhran** хуьруьн майишатдин четин гьал.

BÖHTAN *сущ*. буьгьтен; фитне; **həyasızcasına böhtan atmaq** ягьсуздаказ буьгьтен вегьин.

BÖHTANÇI *сущ*. буьгьтенчи; фитнечи.

BÖHTANÇILIQ *сущ*. буьгьтенчивал, фитнечивал.

BÖLƏN *сущ*. 1) *мат*. масад вичиз пайзавай рекъем; 2) са вуч ятIани пайзавай прибор.

BÖLGƏ I *сущ*. регион; **şimal bölgəsi** кеферпатан регион; II *прил*. региондин.

BÖLGÜ *сущ*. паюн, чара авун; **mənzil bölgüsü** кIвалер паюн; **əmlak bölgüsü** эменни паюн.

BÖLMƏK *глаг*. паюн; **ikiyə bölmək** кьве чкадал паюн; **iyirmini beşə bölmək** къад вадаз паюн.

BÖLÜK *сущ*. кIеретI, группа.

BÖLÜM *сущ*. 1) паюн, чара авун; 2) пай, кIус.

BÖLÜM-BÖLÜM *нареч*. кIус-кIус.

BÖLÜMLÜ *прил*. 1) дробдин; 2) куьлуь; 3) куьлуь авунвай, куьлуь паяриз чара авунвай.

BÖLÜNƏN I *прил*. 1) пай жезвай; 2) *мат*. пай жедай (*рекъем*); **ikiyə bölünən** кьве чкадал пай жедай.

BÖLÜNMƏ *сущ*. **BÖLÜNMƏK** *глаголдикай*.

BÖLÜNMƏK *глаг*. 1) пай хьун; **ikiyə bölünmək** кьве чкадал пай хьун; **on beşə bölünür** цIуд вадаз пайиз жеда; 2) чара хьун; **mənzil fondu bölünüb** кIвалерин фонд чара хьанва.

BÖLÜŞDÜRMƏK *глаг*. 1) паюн; 2) чара авун.

BÖLÜŞMƏK *глаг*. 1) паюн, пайна чара хьун, пайна гун; 2) *куьч*. ахъаюн, ихтилат авун; **gördüklərini bölüşmək** авур крарикай ихтилат авун.

BÖYRƏK *биол*. I сущ. даркIун; **böyrək ağrısı** даркIун тIа хьун; II *прил*. даркIундин; **böyrək arteriyası** даркIундин артерия.

BÖYÜK I *прил*. 1) чIехи; **böyük ev** чIехи кIвал; **böyük kənd** чIехи хуьр; **böyük müəssisə** чIехи кархана; **böyük ailə** чIехи хизан; **böyük göl** чIехи вир; **böyük müvəffəqiyyət** чIехи агалкьун; **böyük hadisə** чIехи вакъиа; 2) тIвар-ван авай, сейли, зурба; **böyük alim** тIварван авай алим; **böyük mütəxəssis** зурба пешекар; II *сущ*. чIехиди, чIехибур; **dəstənin böyüyü** кIеретIдин чIехиди.

BÖYÜKDƏN-KİÇİYƏ *сущ*. чIехидалай-гъвечIидалди; **böyükdən-kiçiyə hamı gəlmişdi** чIехидалай-гъвечIидалди вири атанвай.

BÖYÜK-KİÇİK *сущ*. чIехи-гъвечIи вири; **böyük-kiçik tanımaq** чIехи-гъвечIи вири кваз кьун.

BÖYÜKLÜK *сущ*. чIехивал.

BÖYÜR *сущ*. къвал.

BÖYÜR-BÖYÜRƏ *нареч*. къвалаба, къвал-къвала аваз.

BÖYÜRMƏ *сущ*. **BÖYÜRMƏK** *глаголдикай*; гьайвандин гьараюн; къув ягъун.

BÖYÜRMƏK *глаг*. гьараюн, къув ягъун.

BÖYÜRTKƏN I *сущ*. 1) мере; 2) мередин вал; **böyürtkən yığmaq** мереяр кIватIун; II *прил*. мередин; **böyürtkən şirəsi** мерейрин миже.

BÖYÜRTKƏNLİK *сущ*. мерелух.

BÖYÜTMƏ *сущ*. **BÖYÜTMƏK**

глаголдикай.

BÖYÜTMƏK *глаг*. 1) чIехи авун, хвена чIехи авун, хвена агакьарун, тербия гун, цана агакьарун; **ana beş oğul böyüdüb** дидеди вад хва чIехи авунва; 2) гзафарун, артухарун (*кьадар*), чIехи авун (*уьлчме*); 3) хкажун (*кIвалахда, къуллугъда*); **onu böyütdülər** адан къуллугъ хкажна.

BREZENT I *сущ*. брезент, ших (*яцIу ших*); II *прил*. брезентдин.

BRİFİNQ *сущ*. брифинг (*куьруь пресс-конференция*); **jurnalistlər üçün brifinq, keçirmək** журналистар патал брифинг тухун.

BRİKET I *сущ*. брикет (*прессда чуькьвена раснавай керпич хьтин кIалубда тунвай затI, материал*); II *прил*. брикетдин.

BRİQADA I *сущ*. 1) бригада (*са кар идара ийизвай инсанрин кIватIал*); 2) *воен*. бригада; **tank briqadası** танкарин бригада; 3) десте; **konduktorlar briqadası** кондукторрин десте; II *прил*. бригададин; **briqada komandiri** бригададин командир.

BRİQADİR *сущ*. бригадир, бригададин кьил.

BRİLYANT I *сущ*. бриллиант (*алмасдикай цIалцIамарна раснавай багьа къаш*); II *прил*. бриллиантдин; **brilyant üzük** бриллиантдин тупIал.

BROM I *сущ. хим*. бром (*туьнт ни галай элемент*); II *прил*. бромдин; **brom voltametri** бромдин вольтаметр.

BRON *сущ*. 1) брон (*са шей, чка серф авунал эцигнавай къадагъа*); 2) къадагъа алай гьа шей къачуз ихтияр гудай документ.

BRONX I *сущ. анат*. бронхар (*жигерар нефес къачудай чкадихъ галкIурзавай турбаяр*); II бронхрин; **bronx astması** бронхрин астма.

BRONXİT *сущ. мед*. бронхит (*бронхар тIа хьунин азар*).

BROYLER I *сущ*. бройлер; II *прил*. **broyler fabriki** бройлердин фабрика.

BRUS *сущ*. 1) кьуд мурцан гъвар, чукьван; 2) *спорт*. къушаба цуьрер, тарар.

BRUSELLYOZ I *сущ*. бруцеллёз (*гьайванрикай инсанрик акатдай азар*); II *прил*. бруцеллёздин.

BUCAQ I *сущ*. 1) пIипI; муртI; **evin bucağı** кIвалин пIипI; 2) къерех; **stolun bucağı** столдин пIипI; 3) *мат*. пIипI; **bucağın zirvəsi** пипIен кIукI; 4) пIипI (*яшамиш жедай чка*); **özümə bir bucaq tapmışam** жуваз яшамиш жедай са пипI (*чка*) жагъурнава; **düzbucaq** дуьз пIипI (*90º*); **itibucaq** шиш пIипI (*90º-дилай агъуз*); **korbucaq** чкIай пIипI (*90º-дилай виниз*).

BUD I *сущ*. 1) ятур, эчI; **bud əzələləri** ятурдин мускулар; 2) ятурдин як; кIул, кIулан як (*лапагдин, вакIан ва са бязи маса гьайванрин*); **qaxac edilmiş bud** гумадал кьурурнавай кIул; II *прил*. ятурдин, эчIен, кIулан.

BUDAQ *сущ*. 1) хел, цуьрц; **palıdın budaqları** мегъуьн тарцин хилер; **quşlar budağa qondular** къушар хилел ацукьна; 2) *лингв*. табий; **budaq cümləsi** табий предложение.

BUDAMAQ *глаг*. 1) атIун, хилерин кукIушар ягъун; **ağacı budamaq** таран хилерин кукIушар ягъун; 2) хун, кукIварун; 3) *куьч*. тукIун, рекьин.

BUDDİST *сущ*. буддист (*буддизм дин гвай кас*).

BUDDİZM I *сущ. дин*. буддизм (*Тибетда, Монголияда, Китайда, Гьиндистанда, Японияда ва мсб. авай дин*); II *прил*. буддизмдин; **buddizm məbədi**

буддизмдин ибадатхана.

BUDUQ *сущ.* будугъ (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*); **buduq dili** будугъ чIал.

BUFET I 1) буфет (*ресторанда ва я идарада недай-хъвадай затIар гудай чка*); 2) буфет (*недай затIар, къапар тадай чIехи шкаф*); II *прил.* буфетдин; **bufet qiyməti** буфетдин къимет.

BUFETÇİ *сущ.* буфетчи (*буфетда къуллугъ ийизвайди*).

BUGÜN *нареч.* къе; **bugün səhər** къе пакамахъ.

BUGÜNKÜ *прил.* 1) къенин, къенин йикъан; **bugünkü gündə** къенин юкъуз; 2) гилан.

BUGÜN-SABAH *нареч.* 1) къе-пака; 2) мукьвара, и мукьвара; **o, bugün-sabah gələcək** ам мукьвара къведа.

BUĞ I *сущ.* бугъ; **qaynar buğ** чими бугъ; II *прил.* бугъадин; **buğun istiliyi** бугъадин чимивал.

BUĞA *сущ.* 1) бугъа, яц; **arıq buğa** яхун бугъа; 2) *астр.* Бугъа (*гьетерин гапIал*).

BUĞDA *сущ.* къуьл.

BUĞLAMA I *сущ.* бугълама; II *прил.* бугъламадин.

BUĞUM *сущ.* 1) сад-садахъ кукIурнавай (*галкIурнавай, гилигнавай, агуднавай*) паяр; 2) жерге (*сигъ, сад-сада акIай*).

BUXAQ I *сущ.* кьвед лагьай чене (*куьк инсандин*); II *прил.* кьвед лагьай ченедин.

BUXAQLANMA *сущ.* **BUXAQLANMAQ** *глаголдикай.*

BUXAQLANMAQ *глаг.* кьве чене хьун, як кьун, яцIу хьун.

BUXALTER *бах* **MÜHASİB.**

BUXALTERİYA *бах.* **MÜHASİBAT.**

BUXALTERLİK *рах. бах.* **MÜHASİBLİK.**

BUXAR I *сущ.* 1) бугъ; **su buxarı** цин бугъ; 2) кузвай цIивиндин ва я кIарасдин ял; II *прил.* бугъадин; **buxar generatoru** бугъадин генератор.

BUXARA I *прил.* бухарадин; **buxara papaq** бухара(дин) бармак; II *сущ.* Бухара (*Уьзбекистандин шегьер*).

BUXARI I *сущ.* къул; II *прил.* къулан; **buxarının istisi** къулан чимивал.

BUXARLADICI *сущ.* бугъ акъуддай аппарат (*яд бугъдиз элкъуьрдай*).

BUXARLAMA *сущ.* **BUXARLAMAQ** *глаголдикай.*

BUXARLAMAQ *глаг.* бугъ акъудун.

BUXARLANDIRICI *сущ. килиг:* **BUXARLADICI**.

BUXARLANDIRMA *сущ.* **BUXARLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

BUXARLANDIRMAQ *глаг.* бугъдиз элкъуьрун, бугъ аладарун.

BUXARLANMA *сущ.* **BUXARLANMAQ** *глаголдикай.*

BUXARLANMAQ *глаг.* бугъ хьун, бугъдиз элкъуьн.

BUXARLI *прил.* бугъдин.

BUXARÖLÇƏN *сущ. физ.* бугъ тайинардай аппарат.

BUXARPAYLAYAN *сущ.* бугъ пайдайди (*кран, машин ва мсб.*).

BUXARTÖRƏDƏN *сущ.* бугъ арадиз гъидай аппарат.

BUXOV *сущ.* 1) ракьар (*балкIандин кIвачериз ядай*); 2) галтIам; 3) бухавар, къандалар.

BUXOVLAMA *сущ.* **BUXOVLAMAQ** *глаголдикай.*

BUXOVLAMAQ *глаг.* 1) ракьар ягъун; **atı buxovlamaq** балкIандиз ракьар ягъун; 2) бухавар ягъун; 3) *куьч.* ракьаралди (*бухавралди, къандалралди*) сад-садал кутIунун (*дустагъар*).

BUXOVLANMA *сущ.* **BUXOVLANMAQ** *глаголдикай.*

BUXOVLANMAQ *глаг.* 1) галтIам ягъун (*балкIандиз*); 2) бухавар (*къандалар*) ягъун.

BUXOVLANMIŞ *прил.* 1) галтIам ягъанвай; 2) бухавар ягъанвай.

BUXOVLATDIRMA *сущ.* **BUXOVLATDIRMAQ** *глаголдикай.*

BUXOVLATDIRMAQ *глаг.* 1) галтIам ягъаз тун; 2) бухавар ягъаз тун.

BUXOVLU *прил. килиг:* **BUXOVLANMIŞ.**

BUXOVLUQ *сущ.* 1) кек (*гьайвандин*) какурдай ракь; 2) ашукь (*гьайвандин*).

BUXTA I *сущ.* бухта (*гьуьлуьн гъвечIи кьер, гимийривай акъвазиз жедай чка*); II *прил.* бухтадин.

BUKET *сущ.* 1) кIунчI (*цуькверин*); 2) букет (*са затIуник квай нийрин ва дадарин вири кIватIал*).

BUKİNİST I *сущ.* букинист (*кьит ва куьгьне ктабар маса къачуз гудай кас*); II *прил.* букинистдин; **bukinist mağazası** букинист магазин.

BUKLET *сущ.* буклет.

BUKLİ *сущ. рах.* бурма чIарар (*кьилин бурма авунвай чIарар*).

BUKOLİK *прил.* буколик; **bukolik şeir** буколик шиир.

BUKOLİKA *сущ.* буколика (*чубандин уьмуьр идеалдай гьисабна тешнифзавай поэзия*).

BUKSİR *сущ.* 1) буксир (*маса гимияр едегдиз къачуна чIугвадай гими*); 2) буксирдин цIил.

BUQƏLƏMUN *сущ.* 1) *зоол.* хамелеон (*вичин хамунин ранг вич яшамиш жезвай чкайра авай затIарихъ кьадайвал дегишардай, хур галчIурдай, са тIимил чурчулдиз ухшар авай гьайван*). 2) *куьч.* кьве чин алай инсан.

BUQƏLƏMUNLUQ *сущ.* хамелеонвал.

BULAQ I *сущ.* 1) булах; **soyuq bulaq** къайи булах; 2) *куьч.* чешме; **xalq yaradıcılığı bulağı** халкьдин яратмишунрин чешме; II *прил.* булахдин; **bulaq suyu** булахдин яд.

BULAMA I *сущ.* булама; тIан.

BULAMA II *сущ.* **BULAMAQ I** *глаголдикай.*

BULAMA III *сущ.* **BULAMAQ II** *глаголдикай.*

BULAMAC *сущ.* 1) гъуьруьн хапIа; 2) гъуьруьн кепекдин жими ем (*гьайванриз*).

BULAMAQ I *глаг.* 1) хкуьрун, какадарун; **südü bulamaq** нек какадарун; 2) галтадун; **başını bulamaq** кьил галтадун; 3) къекъуьрун; **it quyruğunu bulayır** кицIи тум къекъуьрзава.

BULAMAQ II *глаг.* 1) кьацIурун; 2) мурдарарун.

BULANDIRMA *сущ.* **BULANDIRMAQ** глаголдикай.

BULANDIRMAQ *глаг.* рагъуларун, кьалу авун; **duru suyu bulandırmaq** дуру яд рагъуларун.

BULANIQ *прил.* рагъул, кьалу; **bulanıq su** рагъул яд, кьалу яд.

BULANIQLIQ *сущ.* 1) рагъулвал, кьалувал; 2) тайинсузвал, гъавурда гьат тийирвал.

BULANMA I *сущ.* **BULANMAQ I** глаголдикай.

BULANMA II *сущ.* **BULANMAQ II** глаголдикай.

BULANMAQ I *глаг.* 1) рагъул хьун, кьалу хьун; 2) акахьун; **ara bulandı** ара акахьна.

BULANMAQ II *глаг.* 1) юзун, галтад хьун; 2) гьарнихъ алчуд хьун (*вацI, рехъ*), гьарнихъ къекъуьрун,

патахъарун (*мес. гъуьлягъди вичин тан*); **ilan kimi bulanmaq** гъуьлягъ хьиз патахъ хьун.

BULANTI *сущ.* 1) рагъулар; чирк; кIане амукьайбур; 2) кьацIанвай затI; 3) экъуьчдай гьал.

BULAŞDIRMA *сущ.* **BULAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

BULAŞDIRMAQ *глаг.* кьацIурун, чиркинарун.

BULAŞIQ *прил.* 1) кьацIанвай, чиркин; 2) ягълуйрай кьацIанвай; 3) чуьхвенвачир.

BULAŞIQLIQ *сущ.* кьацIанвайвал, чиркин гьал.

BULAŞMA *сущ.* **BULAŞMAQ** *глаголдикай.*

BULAŞMAQ *глаг.* кьацIун, чиркин хьун.

BULDOQ *сущ.* бульдог (*кицIерин жинс*).

BULDOZER I *сущ.* бульдозер; II бульдозердин.

BULDOZERÇİ *сущ.* бульдозердал кIвалахзавайди.

BULĞUR *диал.* куьлуь авунвай къуьл.

BULKA *сущ.* тIунутI (*лацу гъуьруьн*).

BULUD I I *сущ.* 1) циф (*цавун*); **ağ buludlar** лацу цифер; 2) рикIин гьал (*пашманвал, фикирлувал*) вилерай, чинай акун; II *прил.* цифедин; **bulud kölgəsi** цифедин хъен; III рикI хунин гьал; **bulud kimi dolmaq** шехьдай гьалдиз атун.

BULUD II *сущ. диал.* чIехи къаб.

BULUDCUQ *сущ.* гъвечIи циф.

BULUDLANMA *сущ.* **BULUDLANMAQ** *глаголдикай.*

BULUDLANMAQ *глаг.* 1) кIевун, кIев хьун, кьун; **göy üzü buludlandı** цав цифеди кьуна; 2) гьалчI хьун, циф акьалтун, чIимел хьун; **hava buludlanır** гьава цифеди кьазва.

BULUDLU *прил.* 1) циф алай; 2) гьалчIай, циф авай, чIимел.

BULUDLUQ *сущ.* циферин кIватIал.

BULUDLULUQ *сущ.* цифер кIватI хьунин дережа.

BULUDSUZ *прил.* 1) циф алачир; алахьай; 2) *куьч.* ачух, михьи; **buludsuz səma** циф алачир цав.

BULUDSUZLUQ *сущ.* циф алачирвал; алахьайвал.

BULUĞ *сущ.* яшарин тамамвал, акьул балугъвал.

BULUNMA *сущ.* **BULUNMAQ** *глаголдикай.*

BULUNMAQ *глаг.* 1) алаз хьун, аваз хьун; 2) иштирак авун; 3) хьун, атун; çıxışda bulunmaq экъечIна рахун.

BULVAR I *сущ.* 1) бульвар (*кьве къерехдани тарар авай гьяркьуь аллея, куьче*); II бульвардин; 2) эдебсуз, шит; **bulvar ədəbiyyatı** бульвардин эдебият.

BULYON I *сущ.* шурпа; **toyuq bulyonu** вечрен шурпа; II *прил.* шурпадин.

BUM I *сущ. спорт.* бум (*алгъай цуьр*).

BUM II *сущ. рах.* тарап-туруп.

BUMAZE I *сущ.* памазин (*чIичI авай памбаг парча*); II *прил.* памазиндин; **bumaze köynək** памазин перем.

BUMBULAŞIQ *прил.* гзаф кьацIанвай.

BUMBUZ *прил.* гзаф къайи, мурк хьтин.

BUMBUZLUQ *сущ.* гзаф къайивал, гзаф мекьивал.

BUMERANQ *сущ.* бумеранг.

BUNCA *нареч.* акьван; гьакьван.

BUNCUL *сущ. диал.* 1) шир ядай шётка; 2) цуьрц, хел.

BUNKER I *сущ.* 1) бункер (*техил,*

цIивин ва маса шейэр хуьн патал раснавай чка); 2) бетондикай раснавай чуьнуьх жедай чка. II *прил*. бункердин.

BUNKERÇİ *сущ*. бункерчи.

BUNKERLƏMƏ *сущ*. **BUNKERLƏMƏK** *глаголдикай*.

BUNKERLƏMƏK *глаг*. бункер ацIурун.

BUNSUZ *нареч*. им галачиз; **bunsuz işi başa çatdırmaq olmaz** им галачиз кIвалах кьилиз акъудиз жедач.

BUNT *сущ*. бунт (*гьукуматдиз акси яз къарагъун*).

BUNTÇU *сущ*. бунтчи.

BUNTÇULUQ *сущ*. бунтчивал.

BUR *сущ. тех*. бур (*бургъда къван эгъуьндай бурав авай машин*).

BURA I *сущ*. инаг, и чка; **bura yaxşı yerdir** инаг хъсан чка я. II *нареч*. иниз; **sən bura niyə gəlmisən?** вун иниз вучиз атанвайди я?

BURADA *нареч*. ина, инал; **sən çoxdan burada işləyirsən?** вуна фадлай ина кIвалахзавани?

BURADACA *нареч*. гьа ина, гьа инал; **buradaca dayan** гьа инал акъваз.

BURADAKI *прил*. инин, инай тир; **buradakı kəndlər** инин хуьрер; **buradakı insanlar** инай тир инсанар.

BURADAN *нареч*. инай, инлай, и чкадай; **onlar buradan tez getdilər** абур инай фад хъфена.

BURAĞAN *сущ*. 1) тIурфан, къати гар, гужлу жинжи гар; 2) яд элкъведай чка (*вацIун, гьуьлуьн*), гургур, чаламбар (*диал*); **burağana düşmək** гургурдиз аватун.

BURAĞANC *сущ. диал.* бурав, урукул.

BURAXDIRILMA *сущ*. **BURAXDIRILMAQ** *глаголдикай*.

BURAXDIRMA *сущ*. **BURAXDIRMAQ** *глаголдикай*.

BURAXDIRMAQ *глаг*. ахъайиз тун, азад ийиз тун.

BURAXICI I *прил*. ахъайзавайди; II *сущ*. *типогр*. акъудзавайди (*газет, журнал, ктаб*).

BURAXILIŞ *сущ*. 1) акъудун; гьасил авун; **ərzaq buraxılışı** недай-хъвадай затIар акъудун (*гьасил авун*); 2) ахъаяйбур (*мектеб, институт ва мсб. куьтягьнавай инсанрин кIватIал*); **bu il məktəbin buraxılışı böyükdür** цIи мектеб куьтягьайбурун кьадар гзаф я; 3) акъудун, чап авун, басма авун; **qəzetin buraxılışı** газет акъудун; 4) ахъаюн, гун; **dərman buraxılışı** дарман ахъаюн; 5) кардик кутун; **obyektin buraxılışı** объект кардик кутун; 6) акъуднавай вахт; **dərmanın buraxılış tarixi** дарман акъуднавай вахт.

BURAXILMA *сущ*. **BURAXILMAQ** *глаголдикай*.

BURAXILMAQ *глаг*. 1) ахъаюн; 2) ихтияр гун, ихтияр аваз хьун; 3) азад хьун, хилас хьун; 4) разивал хьун; **buraxılmaq söhbəti** разивал хьунин суьгьбет.

BURAXMA I *сущ*. 1) ахъаюн, гун; 2) ихтияр гун; **imtahana buraxma** имтигьандиз физ ихтияр гун.

BURAXMA II *прил*. 1) гуьзчивал алачир, вил алачир, иесуз; 2) кьилел кас алачир, килигдай кас авачир.

BURAXMAQ *глаг*. 1) ахъаюн, физ ихтияр гун; 2) разивал гун; 3) маса гун; **mağazadan mal buraxmaq** магазиндай мал маса гун; 4) чара авун; **pul buraxıb** пул чара авунва; 5) тун, туна яргъи (*чIехи*) авун (*мес. чуру, чIарар, кикер*); **saqqal buraxmaq** чуру туна яргъи авун; 6) азад авун; **həbsxanadan buraxmaq** дустагъдай азад авун; 7) гьасил авун; **yüksək keyfiyyətli**

məhsul buraxmaq вини еридин малар гьасил авун; 8) басма авун; **kitab buraxmaq** ктаб басма авун; 9) гадарун; **sən tərsliyi burax** вуна терсвал гадара; 10) акъвазарун; **işi buraxmaq** кІвалах акъвазарун.

BURALI *прил*. инин, инай тир; **biz buralıyıq** чун инай я.

BURA-ORA *нареч*. иниз-аниз; инихъ-анихъ.

BURASI *сущ*. инаг; и месэла; **burası var ki** и месэла ава хьи; **burası bizə aydın deyil** инаг чаз чизвач.

BURAYA *нареч*. иниз; инал; **buraya qədər** инал кьван.

BURAZ I *сущ*. 1) цІил, еб, трос; 2) лап яцІу цІил (*гими гьуьлуьн къерехдиз атайла кутІундай*); II *прил*. цІилинин, епинин, тросдин.

BURAZLAMA *сущ*. **BURAZLAMAQ** *глаголдикай*.

BURAZLAMAQ *глаг*. кІеви авун, галкІурун; гими цІилералди къерехда кутІунун (*ци тухун тавун патал*).

BURAZLANMA *сущ*. **BURAZLANMAQ** *глаголдикай*.

BURAZLANMAQ *глаг*. кІеви хьун, алкІун; кукІун; атана къерехда акъвазун (*гими*).

BURAZLI *прил*. цІил галай, трос галай.

BURCLAMA *сущ*. **BURCLAMAQ** *глаголдикай*.

BURCLAMAQ *глаг*. набататар тІурари цуьк акъудна цІийи уьмуьрдал элячІун.

BURCUXMA *сущ*. **BURCUXMAQ** *глаголдикай*.

BURCUXMAQ *глаг*. тІурутІум квай хьиз юзун, динждиз ацукь тавун.

BURCUTMA *сущ*. **BURCUTMAQ** *глаголдикай*.

BURCUTMAQ *глаг. рах*. юзаз-юзаз къекъуьн.

BURDA *нареч. рах. килиг:* **BURADA.**

BURDURMA *сущ*. **BURDURMAQ** *глаголдикай*.

BURDURMAQ *глаг*. 1) звар гуз тун; 2) бурма ийиз тун; 3) хеси авун.

BURĞAC *сущ*. къурмишдай затІ; **saatın burğacı** сятдин къурмишдай затІ.

BURĞACLI *прил*. къурмишдай затІ авай; **burğaclı oyuncaq** къурмишдай затІ авай къугъварган.

BURĞU I I *сущ*. 1) бурав; 2) дрель (*буравдин са жуьре*); 3) урукул; 4) шуьшедай кІумп акъуддай бурав; 5) къалпагъ; II *прил*. буравдин, дрелдин, урукулдин.

BURĞU II *сущ*. цІвелин таран тІвал.

BURĞUC *сущ*. гьалкъа, кьил кьилик ккІанвай элкъвей цІар.

BURĞUÇİÇƏYİ *сущ. бот*. звар алай цуьк.

BURĞUİTİLƏYƏN *сущ*. бурав хци ийидайди.

BURĞULAMA I *сущ.* **BURĞULAMAQ I** *глаголдикай.*

BURĞULAMA II *сущ*. **BURĞULAMAQ II** *глаголдикай*.

BURĞULAMAQ I *глаг*. тІеквен акъудун, буравдалди тІеквен акъудун.

BURĞULAMAQ II *глаг*. яцІу симинив кутІунун.

BURĞULANMA I *сущ*. **BURĞULANMAQ I** *глаголдикай*.

BURĞULANMA II *сущ*. **BURĞULANMAQ II** глаголдикай.

BURĞULANMAQ I *глаг*. тІеквен акъатай гьал.

BURĞULANMAQ II *глаг*. кутІуннавай гьал.

BURĞULATMA I *сущ.* **BURĞULATMAQ I** *глаголдикай*.

BURĞULATMA II *сущ.* **BURĞULATMAQ II** *глаголдикай*.

BURĞULATMAQ I *глаг.* тIеквен акъудиз тун.

BURĞULATMAQ II *глаг.* кутIаниз тун.

BURXAC *сущ.* яд элкъведай чка (*вацIун, гьуьлуьн*).

BURXUDULMA *сущ.* **BURXUDULMAQ** *глаголдикай*.

BURXUDULMAQ *глаг.* элкъуьрун, алчударун.

BURXUQ *прил.* элкъуьр хьанвай; акъатнавай (*гъил, кIвач*).

BURXULMA *сущ.* **BURXULMAQ** *глаголдикай*.

BURXULMAQ *глаг.* элкъуьр хьун; акъатун; **ayağım burxulub** зи кIвач акъатнава.

BURXUNTU *сущ.* акъатун (*мIуб, гъил, кIвач ва мсб.*)

BURXUTMA *сущ.* **BURXUTMAQ** *глаголдикай*.

BURXUTMAQ *глаг.* элкъуьрун, акъудун (*гъил, кIвач ва мсб.*)

BURJUA *тар. сущ.* буржуа (*буржуазиядин векил*).

BURJUA-DEMOKRATIK *тар. прил.* буржуа-демократик; **burjua-demokratik inqilabı** буржуа-демократик инкъилаб.

BURJUAZIYA *сущ.* буржуазия (*капитализмда агъавал ийизвай синиф*).

BURJUY *рах.* I *сущ.* буржуй (*буржуадиз нифретвилелди лугьудай гаф*); II *прил.* буржуйдин.

BURLAK *куьгь.* I *сущ.* бурлак (*виликди вацIалай фидай гимияр къерехдай цIилералди ялдайди*); II *прил.* бурлакдин.

BURLAKLIQ *сущ.* бурлаквал.

BURMA I *сущ.* **BURMAQ** *глаголдикай*; 1) алчуд хьун; 2) алчударнавай, звар ганвай затI; 3) *анат.* ятурдин кIарабдин кьил; 4) чIикь; 5) хеси авун; II *прил.* 1) алчударнавай, звар ганвай; 2) элкъуьрдай, алчудардай; 3) тIеквенар акъуддай.

BURMABIĞ *прил.* алчударнавай спелар авай.

BURMA-BURMA *прил.* 1) бурма; **burma-burma saçlar** бурма чIарар; 2) алчударнавай; 3) звар ганвай, храй.

BURMABUYNUZ *прил.* элкъвей крчар.

BURMAC I *сущ.* жукIум; **burmac qopartmaq** жукIум акъудун.

BURMAC II *сущ.* кIарасдин ва я ракьун лаш (*еб ва я зунжур ялна мIарамдиз кьадай*).

BURMACA *сущ.* балкIандин кьулухъ кIвачерин азар.

BURMAQ *глаг.* 1) звар гун; **bığını burmaq** спелриз звар гун. 2) бурма авун; **saçını burmaq** чIарар бурма ийиз тун; 3) элкъуьн, элкъуьрун; **maşını sağa burmaq** машин эрчIи патаз элкъуьрун; ◊ **boynunu burub oturmaq** фагъирдаказ ацукьун.

BURMATEL I *прил.* 1) бурма чIарарин; **burmatel oğlan** бурма чIарарин гада; 2) кьадардилай артух чIагай.

BURNUDİK *прил.* 1) битIиш (*кIвенкI винелди экъис хьайи гъвечIи нер алайди*); 2) *куьч.* лавгъа, дамах гвай.

BURNUDİKLİK *сущ.* такабурвал, дамах гвайвал, лавгъавал.

BURNUƏYRİ *прил.* 1) нер патахъ; 2) *куьч.* кефидик фад хкIадай, хъел мукьвал алай, бейкеф жедай, хъелдай.

BURNUƏYRİLİK *сущ.* хъел атун, кефидик хкIун, бейкеф хьун,

гуьгъуьл хун.

BURNUUZUN *прил*. 1) яргъи нер алай, нер яргъи; 2) *куьч*. кьадардилай артух (*гиртан*) гьар вуч хьайитIани (*вичиз талукь тушир, герек тушир карни*) чириз алахъдай.

BURNUUZUNLUQ *сущ*. 1) нер яргъивал; 2) гиртанвал; **burnuuzunluq onun köhnə adətidir** гиртанвал адан куьгьне адет я.

BURNUYASTI *прил*. гьяркьуь нер алай, нер гьяркьуь.

BURNUYASTILIQ *сущ*. гьяркьуь нер алайвал, нер гьяркьуьвал.

BURNUYEKƏ I *прил*. чIехи нер алай; II *сущ*. чIехи нер алай инсан.

BURNUYEKƏLİK *сущ*. чIехи нер алайвал.

BURNUZILIQLI *прил. диал.* 1) нерецI (*нерай авахьдай, гьамиша нерикай кIвахьзавай*); 2) *куьч*. жегьил, тежрибасуз, наши.

BUROV *сущ. тех*. бурав, урукул.

BURSA *сущ*. бурса (*ипек парчадин са жуьре*).

BURU *сущ*. эцядай хьтин тIал; **qarın burusu** руфунин эцядай хьтин тIал.

BURUCU I *сущ*. элкъуьрзавайди; II *прил*. элкъуьрзавай; **burucu maşın** элкъуьрзавай машин.

BURUQ I I *прил*. 1) звар ганвай, алчударнавай; **buruq sap** звар ганвай гъал; 2) зварар алай, алчуд хьанвай; 3) хеси авур; **buruq qoç** хеси авур гьер; II *сущ*. бурма, бурма авунвай чIарар.

BURUQ II I *сущ*. 1) къуй, буругъдин къуй; **neft buruğu** нафтIадин къуй; 2) буругъдин вышка; II *прил*. къуйдин, буругъдин вышкадин; **buruq avadanlığı** къуйдин аваданлух.

BURUQ III *сущ. тех.* кран (*залан шейэр хкаждай механизм*).

BURUQ-BURUQ *прил*. алчударнавай, звар ганвай, зварар алай.

BURUQBUYNUZ *прил*. зварар алай крчарин; **buruqbuynuz keçi** зварар алай крчарин цIегь.

BURUQÇU I *сущ*. гьайванар ахта ийизвайди.

BURUQÇU II *сущ*. буругъ эгъуьндайди.

BURUQQAZAN *сущ. килиг:* **BURUQÇU**.

BURUQLARARASI *прил*. буругъарин ара.

BURULĞAN I 1) яд элкъведай чка (*вацIун, гьуьлуьн*); 2) *куьч*. зарб квай гьерекат; 3) алчуд жедай; 4) *куьч*. сад-садан гуьгъуьна аваз къвезвай; **xəyallar burulğanı** сад-садан гуьгъуьна аваз датIана къвезвай фикирар; II *прил*. элкъведай чкадин; **burulğanın gücü** элкъведай чкадин гуж.

BURULĞANLI *прил*. къати, алчуд жедай.

BURULMA I *сущ*. **BURULMAQ** *глаголдикай*; 1) элкъуьн; **ipin burulması** еб элкъуьн; 2) алчудун; 3) къакъажун; II *прил*. элкъуьнин; алчудунин; къакъажунин; **burulma bucağı** элкъуьнин пIипI.

BURULMAQ *глаг*. 1) элкъуьн, звар акъалтун, алчуд хьун, аруш хьун; 2) алчуд жез хкаж хьун (*руг, гум*); 3) хеси хьун, ахта хьун; 4) бурма хьун.

BURULMUŞ *прил*. 1) элкъвенвай, звар акьалтнавай, алчуд хьанвай; 2) хеси хьанвай, ахта хьанвай; 3) бурма хьанвай.

BURULU *прил*. звар акьалтнавай, алчуд хьанвай, бурма авунвай.

BURUM *сущ*. 1) хара (*руквадин,*

гумадин ва мсб); **qara tüstü burumları** чIулав гумадин хараяр; 2) *тех*. гьалкъа, кьил кьилик ккIанвай элкъвей цIар.

BURUMLANMA *сущ*. **BURUMLANMAQ** *глаголдикай*.

BURUMLANMAQ *глаг*. 1) алчуд жез хкаж хьун (*руг, гум*); 2) чукурун, зверун, зарбдиз фин (*вацI, сел*).

BURUN I *сущ*. 1) нер, тIиш (*инсандин, гьайвандин*); **burun ucu** нерин кIуф; 2) гимидин, луьткведин вилик пад; кIуф; **gəminin burnu** гимидин кIуф; **ayaqqabının burnu** кIвачин къапарин кIуф; 3) *геогр*. тIиш (*гьуьлуьн къерехдикай кIвенкI алаз циз гьахьнавай кьураматдин чIехи чIук*); II *прил*. нерин; **burun sümüyü** нерин кIараб; **burnunu yuxarı tutmaq** жув вине кьун, фурс къачун; **burnunun ucu göynəməк** цIигел хьун.

BURUNADÖYMƏ *сущ*. нер ягъун (*картарин къугъун*).

BURUNALTI *нареч*. гзаф явашдиз, ван акъат тийиз; **burunaltı danışmaq** гзаф явашдиз рахун.

BURUNARASI *прил. анат*. нерин арадин; **burunarası sümüklər** нерин арадин кIарабар.

BURUN-BOĞAZ *прил. анат*. нерни туьд.

BURUN-BURUNA *нареч*. чин-чинал, мукьвал.

BURUNCUQ *сущ*. гъвечIи нер.

BURUNÇIÇƏK *сущ. бот*. алафдин векьин са жуьре.

BURUN-DAMAQ *прил. анат*. неринни сивин къавун.

BURUN-DODAQ *прил. анат*. неринни пIузаррин.

BURUNGƏLMƏ *сущ. вет*. сакъав азар (*балкIанрик ва маса кек квай гьайванрик акатдай азар*).

BURUN-QULAQ-BOĞAZ *прил*. **həkimi, xəstəlikləri** гафарихъ галаз санал менфят къачуда; **burun-qulaq-boğaz həkimi** нерин-япарин-туьтерин духтур.

BURUNLAMA *сущ*. **BURUNLAMAQ** *глаголдикай*.

BURUNLAMAQ *глаг*. кIевера тун (*са вуж ятIани*), гужар авун.

BURUNLANMA *сущ*. **BURUNLANMAQ** *глаголдикай*.

BURUNLANMAQ *глаг*. чуькьуьн; дарвал гун; гужар авун; азият гун; зулум авун.

BURUNLAŞMA *сущ*. **BURUNLAŞMAQ** *глаголдикай*.

BURUNLAŞMAQ *глаг*. 1) рах. векъи хьун; 2) кукIун, дяве хьун, экъуьгъунар авун, сеперар гун.

BURUNOTU *сущ*. бурнивут (*лап куьлуьз регъвей, нериз чIугвадай туьтуьн ва я тенбек*).

BURUNOVMASI *сущ*. 1) рикI тIарун, рикIиз тади гун, къарсатмишун; 2) зурзурун.

BURUNSUZ *прил*. нер алачир, цIуцI кумачир, кIуф кумачир.

BURUNTAQ *сущ*. нер чуькьвена кьадай затI.

BURUNTAQLAMA *сущ*. **BURUNTAQLAMAQ** *глаголдикай*.

BURUNTAQLAMAQ *глаг*. гьайвандин кIуф епинив ялун.

BURUNTAQLATMA *сущ*. **BURUNTAQLATMAQ** *глаголдикай*.

BURUNTAQLATMAQ *глаг*. гьайвандин кIуф епинив ялиз тун.

BURUNTAQLIQ *сущ*. гьайвандин (*балкIандин, деведин ва мсб*.) кIуфал гьалдун патал еб ва я чIул.

BURUNÜSTÜ *сущ*. нерин тар;

нерин тахта (*кьве вилин арада авай чка*); 2) кьенердал жедай гишир.

BURYAT I *сущ.* бурят (*1 халкьдин тIвар; 2 гьа халкьдин векил*); II *прил.* бурятдин, бурятрин; **buryat adətləri** бурятрин адетар.

BUSƏ *сущ. шаир.* темен; **busə vermək** темен гун.

BUŞLAT *сущ.* бушлат (*рапар ягъай чими, куьруь пальто*).

BUŞMEN *сущ.* бушмен (*1 Кьиблепатан Африкадин тайифадин тIвар; 2 гьа тайифадин векил*).

BUŞOTU *сущ. бот.* тере хьтин векь.

BUTA I *сущ.* 1) ахъа тахьанвай цуьк, цуькведин тIур; кIурукI (*диал*); 2) бадамдиз ухшар нехиш.

BUTA II *сущ.* металл цIурурун патал къаб (*цIуз давам гудай материалдикай авунвай*).

BUTADİYEN I *сущ.* бутадиен; II *прил.* бутадиендин; **butadiyen kauçuku** бутадиендин каучук.

BUTAFOR *сущ.* 1) бутафордин реквизит гьазурдай устIар; 2) театрдин бутафориядиз килигдайди.

BUTAFORIYA I *сущ.* бутафория (*1 театрда къугъвазвай пьесайриз герек тир затIар; 2 куьч. къалп шикил, къалп акунар; ягъалмишун патал раснавай затI*).

BUTALANMA *сущ.* **BUTALANMAQ** *глаголдикай.*

BUTALANMAQ *глаг.* ахъа тахьанвай цуькведа хьун.

BUTALI *прил.* бадамдиз ухшар гиширар алай; **butalı parça** бадамдиз ухшар гиширар алай парча.

BUTAN I *сущ. хим.* бутан: II *прил.* бутандин.

BUTERBROD *сущ.* бутерброд (*гъери, ниси, колбаса мсб. эцигнавай фан кIус*).

BUTİLEN I *сущ. хим.* бутилен; II *прил.* бутилендин.

BUTİROMETR *сущ. хим.* бутирометр (*некIеда гъеридин дережа тайинардай алат*).

BUTULKA I *сущ.* бутылка, шуьше; II *прил.* бутылкадин; шуьшедин; **butulka pivəsi** бутылкадин пиво; **butulka zavodu** бутылкадин завод.

BUYNUZ I *сущ.* 1) карч; **maral buynuzları** миргин крчар; 2) *рах.* дакIур чка; II *прил.* крчунин.

BUYNUZABƏNZƏR *прил.* крчуниз ухшар авай.

BUYNUZABƏNZƏRLİ *сущ.* крчуниз ухшар авайвал.

BUYNUZCUQ *сущ.* тIур.

BUYNUZCUQMEYVƏ *сущ. бот.* сирсил.

BUYNUZGÜLÜ *сущ. бот.* цин набатат (*векьиз ухшар*).

BUYNUZQUYRUQLAR *сущ.* крчар алай пепеяр.

BUYNUZLAMA *сущ.* **BUYNUZLAMAQ** *глаголдикай.*

BUYNUZLAMAQ *глаг.* 1) крчаривди ягъун; 2) крчарикай кьун; **qoçu buynuzlamaq** гьер крчарикай кьун; 3) *куьч.* чукьвена арадай акъудун.

BUYNUZLANMA *сущ.* **BUYNUZLANMAQ** *глаголдикай.*

BUYNUZLANMAQ *глаг.* 1) сада сад крчаривди ягъун; 2) *куьч.* чукьуьн; гужар авун; азият гун.

BUYNUZLAŞMA *сущ.* **BUYNUZLAŞMAQ** *глаголдикай.*

BUYNUZLAŞMAQ *глаг.* 1) крчаривди ягъун; 2) крчар элукьарун.

BUYNUZLU I *прил.* крчар алай; **buynuzlu gürzə** крчар алай гуьрзе; **buynuzlu torağay** крчар алай

пIапIиш; II *сущ*. 1) эркек мирг; 2) крчар алай пепе.

BUYNUZLU *прил*. крчар алай.

BUYNUZSUZ *прил*. кабач, крчар алачир; **buynuzsuz inək** кабач кал.

BUYNUZSUZ *прил*. крчар алачир.

BUYNUZSUZLUQ *сущ*. кабачвал.

BUYNUZŞƏKİLLİ *прил*. крчуниз ухшар авай.

BUYNUZVARİ *прил. килиг:* **BUYNUZŞƏKİLLİ.**

BUYRUQ *сущ. рах.* 1) буйругъ, эмир; **buyruq vermək** эмир гун; 2) тапшуругъ; **buyruğa əməl etmək** тапшуругъ кьилиз акъудун.

BUYRUQCUQ *сущ*. са гъвечIи тапшуругъ.

BUYRUQÇU *сущ*. 1) буйругъчи, буйругъар гузвайди, кар кьиле тухузвайди; 2) пачагь, гьаким, агъа.

BUYRUQÇULUQ *сущ*. буйругъчивал.

BUYRUQLU *сущ*. буйругъар тухудайди, герек чкадиз ракъурдай къуллугъчи.

BUYUXMA *сущ*. 1) къана чIагун; 2) жувавай жув квахьайвал.

BUYURMA *сущ*. **BUYURMAQ** *глаголдикай*.

BUYURMAQ *глаг*. 1) буйругъ гун, эмир авун; 2) хушвилелди тавакъу авун, тIалабун.

BUYURTMA *прил. рах*. кьилди тIалаб авур; **buyurtma kostyum** кьилди тIалаб авуна цуз тур костюм.

BUYURTMAQ кьилди тIалаб авун.

BUYURUCU *сущ*. буйругъ гудайди.

BUYURULMA *сущ*. **BUYURULMAQ** *глаголдикай*.

BUYURULMAQ *глаг*. буйругъ гана ракъурун.

BUZ I *сущ*. 1) мурк; **buz bağlamış su** муркIади кьунвай яд; 2) *куьч*. къайивал; **onların arasındakı buz əridi** абурун арада авай къайивал алатна; II *прил*. муркIадин; **buz yolu** муркIадин рехъ; ◊ **buz kimi** мурк хьтин; **buz baltası** чан кIеви, сагълам; **o, buz baltası kimidir** адан чан кIеви я, ам сагълам я; **ürəyini buz kimi saxla** секин хьухь, архайин хьухь.

BUZAXINI *сущ*. муркIар цIрана авахьун.

BUZDAĞI *сущ*. 1) муркIадин къаябар (*дагъларай дерейриз авахьдай муркIар*); 2) айсберг (*гьуьле сирнавдай муркIадин дагъ*).

BUZƏ *сущ*. буза (*кьезил ички*).

BUZƏK *сущ*. гъвар; мая.

BUZƏMƏLƏGƏLMƏ *сущ. геогр.* мурк арадиз атун.

BUZXANA *сущ*. 1) къайсархана, мурк хуьдай чка; 2) къаюв кьаз тадай чка.

BUZKƏSƏN *сущ*. мурк атIудай алат.

BUZQIRAN *сущ*. муркIар кукIвариз рехъ ахъайдай гими.

BUZLAQ I *сущ*. муркхана; II *прил*. муркханадин; **buzlaq bitkiləri** муркханадин набататар.

BUZLAQALTI *прил*. муркханадин кIаник квай; **buzlaqaltı sular** муркханадин кIаник квай ятар.

BUZLAQARDI *прил*. муркханадилай гуьгъуьнин.

BUZLAQŞÜNAS *сущ. геогр.* муркханаяр чирдай кас.

BUZLAQŞÜNASLIQ *сущ*. муркханаяр чирдай илим.

BUZLAMA *сущ*. **BUZLAMAQ** *глаголдикай*.

BUZLAMAQ *глаг*. 1) мурк кьун; 2) *куьч*. мекьи хьун, тIакьун, къаю кьун.

BUZLANDIRMA *сущ*. **BUZLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

BUZLANDIRMAQ *глаг*. муркIадив кьаз тун.

BUZLANMA *сущ*. **BUZLANMAQ** *глаголдикай*.

BUZLANMAQ *глаг*. муркIади кьун.

BUZLANMIŞ *прил*. муркIади кьунвай.

BUZLARARASI *прил*. муркханадин арадин.

BUZLAŞMA *сущ*. **BUZLAŞMAQ** *глаголдикай*.

BUZLAŞMAQ *глаг*. муркIади кьун.

BUZLU *прил*. муркIадин; **buzlu qaya** муркIадин къяяб.

BUZLUQ *сущ*. муркхана.

BUZLULUQ *сущ*. мурк кьунин дережа.

BUZOV I *сущ*. дана; **buzov damı** данаяр хуьдай парах; II *прил*. данадин; **buzov əti** данадин як.

BUZOVLAMAQ *глаг*. дана хун, кали хун.

BUZOVLUQ *сущ*. 1) *анат*. данайрин парах; 2) данайрин кун, дана хъиядай чка, кьур.

BUZOVOTARAN *сущ*. данарбан; данаяр хуьзвай нехирбан.

BUZYARAN *сущ*. мурк кукIвардай гими.

BÜDCƏ I *сущ*. бюджет; **dövlət büdcəsi** гьукуматдин бюджет; **ailə büdcəsi** хизандин бюджет; II *прил*. бюджетдин.

BÜDRƏK *прил*. кIвач галкIидай; **büdrək at** кIвач галкIидай балкIан.

BÜDRƏMƏ *сущ*. **BÜDRƏMƏK** *глаголдикай*.

BÜDRƏMƏK *глаг*. 1) кIвач галкIун; **onlar daşlı yolda tez-tez büdrəyib yıxılırdılar** абур къванцин рекье фадфад кIвач галкIиз алабар жезвай; 2) *куьч*. пис рекье гьатун.

BÜDRƏYƏ-BÜDRƏYƏ *нареч*. кIвач галкIиз-галкIиз.

BÜKDÜRMƏ *сущ*. **BÜKDÜRMƏK** *глаголдикай*.

BÜKDÜRMƏK *глаг*. кьвечIилариз тун.

BÜKƏLƏMƏ *сущ*. **BÜKƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

BÜKƏLƏMƏK *глаг*. элкъуьрун, алчударун.

BÜKƏLƏNMƏ *сущ*. **BÜKƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

BÜKƏLƏNMƏK *глаг*. алчуд хьана кIватI хьун, кIем хьиз хьун.

BÜKMƏ *сущ*. **BÜKMƏK** *глаголдикай*; 1) гьалнавай (*акьалжнавай*) чар (*ва я маса затI*); 2) алчударна кIватIнавай пек; 3) рулет (*къене ширин затIар аваз тинидикай чрадай*); 4) буькме (*Къубада чразвай ширинлух*).

BÜKMƏ-BÜKMƏ *нареч*. къат-къат авуна элкъуьрнавай.

BÜKMƏK *глаг*. 1) кьвечIиларун; **qəzeti bükmək** газет кьвечIиларун; 2) алчударун; алчударна кутун; **kağıza bükmək** алчударна кагъаздик кутун; **papiros bükmək** пIапIрус алчударун, пIапIрус авун (чарчик тенбек кутуна); 3) акIажарун, эчекьарун; патахъарун; алгъурун, кангур авун; **belini bükmək** юкь алгъурун; 4) алчукун, кутуна кIевун; **uşağı əskiyə bükmək** аял пинедик кутуна кIевун; 5) *типогр*. кьвечIил авун (*басмадай акъудай табагъ чарар ктабдин кIалубда тайин къайдадалди кьвечIилариз кIватIун*).

BÜKÜCÜ *сущ*. кьвечIилардай, алчудардай кIвалахдар.

BÜKÜK I *прил*. 1) алгъай, кьвечIи-

ларнавай, алчударнавай; **bükük bel** алгъай юкь; 2) кьвечIил авунвай; II *сущ*. кьвечIилрай чка, кьвечIил хьайи чка; акIажай чка, акIаж хьайи чка.

BÜKÜKLÜK *сущ*. алгъайвал, кьвечIиларнавай, алчударнавай гьал.

BÜKÜLMƏ *сущ*. **BÜKÜLMƏK** *глаголдикай*.

BÜKÜLMƏK *глаг*. 1) кьвечIил хьун, алчуд хьун; 2) элкъуьр хьун; 3) акIаж хьун; кангур хьун, патахъ хьун.

BÜKÜLMƏZ *прил*. 1) акIаж тежер, патахъ тежер; 2) гужлу, къуватлу; **bükülməz qollar** къуватлу гъилер.

BÜKÜLÜ I *прил*. 1) акIаж хьанвай, какурнавай, какур хьанвай, кьвечIиларнавай; **bükülü əski** кьвечIиларнавай пине; **bükülü dəmir** какурнавай ракь; 2) алчукнавай, арушнавай; II *сущ*. багълама, алчударна са квек ятIани кутунвай затIар.

BÜKÜM *сущ*. 1) кьвечIилрай чка, акIажай чка; 2) хвал; **büküm yubka** хвалар авай юбка; 3) багълама, пачка; **bükümü açmaq** багълама (*пачка*) ахъаюн; 4) бириш, шуьткьвер.

BÜKÜNTÜ *сущ*. кьвечIиларнавай затI.

BÜKÜŞ *сущ. килиг*: **BÜKÜNTÜ.**

BÜKÜŞDÜRMƏ *сущ*. **BÜKÜŞDÜRMƏK** *глаголдикай*.

BÜKÜŞDÜRMƏK *глаг*. шуьткьуьрун.

BÜKÜŞLÜ *прил*. хвал авай.

BÜKÜŞMƏ *сущ*. **BÜKÜŞMƏK** *глаголдикай.*

BÜKÜŞMƏK *глаг*. шуьткьуьн; **bu parça çox büküşüb** и парча гзаф шуьткьвенва.

BÜLBÜL I *сущ*. билбил; **sarı bülbül** хъипи билбил; **bülbül kimi oxumaq** билбилди хьиз мани лугьун; II *прил*. билбилдин; **bülbül səsi** билбилдин ван.

BÜLBÜLSAYAĞI *нареч*. билбилди хьиз.

BÜLBÜLÜ-ŞEYDA *сущ. шаир.* 1) ашкъилу билбил; 2) *куьч*. ашукь хьанвай инсан.

BÜLƏND *нареч. куьгь.* кьакьан, кьакьанз, кьакьандаказ; **ərşə büləND olmaq** лув гана цавун аршдиз экъечIун.

BÜLƏNDPƏRVAZ *прил. куьгь*. 1) гзаф кьакьандай лув гудай; 2) *куьч*. рикI чIехи, рябетлу, мергьяматлу; **büləndpərvaz adam** рикI чIехи (*рябетлу*) кас.

BÜLLETEN *сущ*. бюллетень (*1. чIехи метлеб авай са кардикай куьрелди гузвай малумат; 2. са илимдин карханади акъудзавай эсеррин журнал; 3. сечкийра хкяйзавай кандидатдин тIвар къалурзавай чар; 4. азарлудав вугудай азарлувилин чар*).

BÜLLUR I *сущ*. 1) гьамга (*вини еридин михьи гуьзгуь*); **büllur qablar** гьамгадин къапар; 2) *мед*. вилин нини; **büllurun iltihabı** вилин нини дакIунна яру хьун; II *прил*. гьамгадин; **büllur vaza** гьамгадин ваза.

BÜLLURCUQ *сущ. мед.* вилин нини.

BÜLLURİ *прил*. гьамга хьтин, михьи, экв аквадай.

BÜLLURLAŞDIRMA *сущ*. **BÜLLURLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

BÜLLURLAŞDIRMAQ *глаг*. гьамга хьиз авун, михьи авун, экв аквадайвал авун.

BÜLLURLAŞMA *сущ*. **BÜLLURLAŞMAQ** *глаголдикай*.

BÜLLURLAŞMAQ *глаг*. гьамга хьиз хьун, михьи хьун, экв аквадайди хьун.

BÜLLURLUQ *сущ*. экуьвал; ранг алачирвал; и патай а патаз экв акъатдайвал.

BÜLÖV *сущ.* 1) куьнуь (*чукIулар хци ийидай*); 2) харт (*хци хьун патал дергесдиз ядай*); 3) чарх (*мурз алай затIар хци ийидай*); II *прил.* куьнуьдин; хартунин; чархунин.

BÜLÖVÇÜ *сущ.* чарх гудай устIар (*са затI хци авун патал*).

BÜLÖVXANA *сущ.* хци ийидай чка.

BÜLÖVLƏMƏ *сущ.* **BÜLÖVLƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜLÖVLƏMƏK *глаг.* хци авун; чарх гун; куьнуь ягъун; **bıçağı bülovləmək** чукIул хци авун.

BÜLÖVLƏNMƏK *глаг.* хци хьун.

BÜLÖVLƏTDIRMƏ *сущ.* **BÜLÖVLƏTDIRMƏK** *глаголдикай.*

BÜLÖVLƏTDIRMƏK *глаг.* хци ийиз тун; чарх гуз тун; куьнуь ягъаз тун.

BÜLÖVLƏTMƏ *сущ.* **BÜLÖVLƏTMƏK** *глаголдикай.*

BÜLÖVLƏTMƏK *глаг. килиг:* **BÜLÖVLƏTDIRMƏK.**

BÜLÖVLÜ *прил.* хци, хци авунвай; **bülövlü bıçaq** хци чукIул.

BÜLÖVLÜK *прил.* хци ийидай; **bülövlük daş** хци ийидай къван.

BÜNÖVRƏ *сущ.* 1) бине, диб; 2) хандакI; 3) *куьч.* даях, асас.

BÜNÖVRƏDƏN *нареч.* сифте кьиляй, лап эвелдай; сифтедай; эвелдай.

BÜNÖVRƏLİ прил. бине авай, диб авай.

BÜNÖVRƏLİLİK *сущ.* бине хьун, диб хьун; делил хьун.

BÜNÖVRƏSİZ *прил.* бине авачир, диб авачир; делил авачир.

BÜNÖVRƏSİZLİK *сущ.* бине авачирвал, диб авачирвал; делил авачирвал.

BÜNYAD *сущ. куьгь.* бине, диб; **bünyad etmək** бине кутун.

BÜRC I *сущ.* минара, кIеледин имарат.

BÜRC II *сущ. астр.* гъетерин гапIал (*цава*).

BÜRHAN *сущ. куьгь.* субут, делил; **bürhan gətirmək** делил гъун.

BÜRKÜ *сущ.* зегьемвал, нефес кьадай чими гьава; **günorta bürküsü** нисинин зегьемвал.

BÜRKÜLƏMƏ *сущ.* **BÜRKÜLƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜRKÜLƏMƏK *глаг.* зегьемлу хьун; **hava bürküləyir** гьавадик зегьем акатзава.

BÜRKÜLƏNMƏ *сущ.* **BÜRKÜLƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜRKÜLƏNMƏK *глаг.* зегьемлу хьун.

BÜRKÜLƏŞMƏ *сущ.* **BÜRKÜLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

BÜRKÜLƏŞMƏK *глаг.* гзаф зегьемлу хьун.

BÜRKÜLÜ *прил.* зегьемлу; залан; нефес кьадай.

BÜRKÜLÜLÜK *сущ.* зегьемвал, нефес кьадай чими гьава; пис чIуру гьава.

BÜRMƏ *сущ.* чIуру ципицIрин валар.

BÜRMƏLƏMƏ *сущ.* **BÜRMƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜRMƏLƏMƏK *глаг.* 1) чуькьвена шуьткьуьрун, кIватI хьиз авун; 2) кутун, алчударна кутун; 3) алчукун, арушун, галчукун.

BÜRMƏLƏNMƏ *сущ.* **BÜRMƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜRMƏLƏNMƏK *глаг.* жувахъ галчукун, жувал алчукун, арушун; къене гьахьун (*абадин, кавалдин*).

BÜRO *сущ.* бюро (*1 са идарада тайин кIвалахдиз регьбервал ийидай орган; 2 бязи идарайриз, конторриз*

гудай тIвар); **partiya bürosu** партиядин бюро; **məlumat bürosu** малумат гудай бюро.

BÜROKRAT I *сущ*. бюрократ (*гьакъикъатдиз фикир тагуз, кар энгелардай къуллугъчи*); II *прил*. бюрократвилин.

BÜROKRATCASINA *нареч*. бюрократвилелди.

BÜROKRATİK *прил.* бюрократвилин; **bürokratik maneələr** бюрократвилин манийвилер.

BÜROKRATİKLƏŞDIRİLMƏ *сущ*. **BÜROKRATİKLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

BÜROKRATİKLƏŞDİRİLMƏK *глаг*. бюрократвал хьун.

BÜROKRATİKLƏŞDİRMƏ *сущ.* **BÜROKRATİIKLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

BÜROKRATIKLƏŞDIRMƏK *глаг*. бюрократвал кутун.

BÜROKRATIKLƏŞMIŞ *глаг*. бюрократвал хьанвай.

BÜROKRATIYA *сущ*. бюрократия (*1 халкьдин тIалабунрив кьадайвал кар тийир чиновникрин гъиле гьакимвал, ихтияр авай идарадин система; 2 бюрократар*).

BÜROKRATİZM *сущ*. бюрократизм, бюрократвал.

BÜROKRATLAŞMA *сущ*. **BÜROKRATLAŞMAQ** *глаголдикай*.

BÜROKRATLAŞMAQ бюрократ хьун.

BÜRUZƏ "vermək", "verməmək" гафарихъ галаз санал менфят къачуда; **büruzə vermək** къалурун, ачухун, аквадайвал авун; **büruzə verməmək** къалур тавун, ачух тавун.

BÜRÜMƏ *сущ*. **BÜRÜMƏK** *глаголдикай*.

BÜRÜMƏK *глаг*. 1) алчукун, кутуна кIевун, алчукна (*арушна*) кутун, арушун, галчукун; 2) агалун, акьалун; 3) элкъуьрна кьун, юкьва тун; 4) кьун; **evi alov bürüdü** кIвал ялавди кьуна; 4) кIевун; **buludlar göy üzünü bürüdü** цифери цав кIевна; 6) са затI масадал элкъвена аруш хьун; 7) алтIуш хьун.

BÜRÜNC I *сущ*. кишпир, буьруьнж; II *прил*. **bürünc qablar** кишпирдин къапар; **bürünc medal** буьруьнждин медаль.

BÜRÜNCƏK *сущ*. алчук (*аруш*) жедай затIар.

BÜRÜNDÜRMƏ *сущ.* **BÜRÜNDÜRMƏK** *глаголдикай*.

BÜRÜNDÜRMƏK *глаг. килиг:* **BÜRÜMƏK** 3).

BÜRÜNMƏ *сущ*. **BÜRÜNMƏK** *глаголдикай*.

BÜRÜNMƏK *глаг*. 1) жувал алчукун, жувахъ галчукун, галчук хьун, алчук хьун; 2) кьун; ицисун; **dağlar dumana büründü** дагълар цифеди кьуна (*ицисна*).

BÜRÜNÜKLÜ *прил*. кIевнавай, алчукнавай (*арушнавай*), галчукнавай.

BÜRÜŞDÜRMƏ *сущ*. **BÜRÜŞDÜRMƏK** *глаголдикай*.

BÜRÜŞDÜRMƏK *глаг*. шуьткьверар (*биришар*) тун; **alnını bürüşdürmək** пеле шуьткьверар тун; 2) агажарун.

BÜRÜŞDÜRÜLMƏ *сущ*. **BÜRÜŞDÜRÜLMƏK** *глаголдикай*.

BÜRÜŞDÜRÜLMƏK *глаг*. 1) шуьткьверар хьун; 2) чин агажун; 3) шуьткьверар гьатун.

BÜRÜŞMƏ *сущ*. **BÜRÜŞMƏK** *глаголдикай*.

BÜRÜŞMƏK *глаг*. 1) шуьткьверар хьун; 2) шуьткьуьн, элчуьхун; 3) агаж хьун; **yarpaqlar soyuqdan bürüşüb**

пешер къаюкай агаж хьанва.

BÜRÜŞMÜŞ *прил.* биришар авай, бириш-бириш хьайи.

BÜRÜŞMÜŞ *прил.* шуьткьверар авай, шуьткьвей, агаж хьайи; **bürüşmüş üz** шуьткьверар авай чин.

BÜRÜŞTƏ *прил. куьгь.* хъсан чранвай; **bürüştə çörək** хъсан чранвай фу.

BÜRÜŞÜK I *прил.* шуьткьвей, буьнжуькьарнавай; **bürüşük dəri** шуьткьвей хам; II *сущ.* шуьткьвер, бириш; **alnın bürüşükləri** пелен шуьткьверар.

BÜRÜŞÜK *прил. килиг:* **BÜRÜŞMÜŞ.**

BÜRÜŞÜKLÜK *сущ.* биришвал.

BÜRÜŞÜKLÜK *сущ.* шуьткьвейвал; **üzün bürüşüklüyü** чинин шуьткьвейвал.

BÜRÜYÜCÜ *прил.* 1) кIевнавай, кьунвай; 2) элкъвена юкьва тунвай.

BÜRYAN *прил.* цIа кузвай; **büryan etmək** цIа кун; 2) *куьч.* азият гун, зулум авун; 3) *куьч.* азаб чIугун, кун, цIай кьун.

BÜSAT *сущ.* 1) шадвал, шадвилин мярекат; **toy büsatı** мехъерин мярекат; **bayram büsatı** суварин мярекат; 2) гурвал, мублагьвал.

BÜSATLI *прил.* 1) гурлу, гьайбатлу; **büsatlı məclis** гурлу мярекат; 2) чIагай, лап хъсан.

BÜSBÜTÜN *нареч.* кьиляй-кьилиз, михьиз, тамамвилелди; **büsbütün unutmaq** михьиз рикIелай алудун; **işini büsbütün yerinə yetirir** кIвалах тамамвилелди кьилиз акъудзава.

BÜST *сущ.* бюст; **büst qoymaq** бюст эцигун.

BÜT *сущ.* бут (*бязи динра жуьреба-жуьре материалрикай раснавай гъуцран суьрет.*).

BÜTÇÜ *сущ.* бут расна маса гузвайди.

BÜTXANA *сущ.* мажусийрин ибадатхана.

BÜTİ-ZİBA *сущ. шаир.* тават, иер дишегьли.

BÜTÖV I *прил.* 1) битав, сагъ; **bütöv ev** битав кIвал; **bütöv çörəkdən kəs** сагъ факай атIутI; 2) тамам тир; **bütöv iş** тамам тир кIвалах; 3) кьиляй-кьилиз битав, сад хьтин; **bütöv çəpər** кьиляй-кьилиз битав жугъун; 4) тамам; **bütöv cümlə** тамам жуьмле; 5) сад тир; **bütöv xalq** сад тир халкь; II *нареч.* вири, тамамвилелди; **bütöv görülmüş iş** тамамвилелди авунвай кIвалах.

BÜTÖVLƏNMƏ *сущ.* **BÜTÖVLƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜTÖVLƏNMƏK *глаг.* битаввал хьун.

BÜTÖVLƏŞDİRİLMƏ *сущ.* **BÜTÖVLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

BÜTÖVLƏŞDİRİLMƏK *глаг.* битаввал хьун.

BÜTÖVLƏŞDİRMƏ *сущ.* **BÜTÖVLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

BÜTÖVLƏŞDİRMƏK *глаг.* битав авун.

BÜTÖVLÜK *сущ.* 1) битаввал; 2) тамамвал; 3) сагъвал.

BÜTÖVLÜKDƏ *нареч.* битавилелди; тамамвилелди.

BÜTÖVLÜKLƏ *нареч.* битавдаказ, битавдиз.

BÜTPƏRƏST *сущ.* бутперес, бутариз ибадат ийидай кас.

BÜTPƏRƏSTLİK I *сущ.* бутпересвал; II *прил.* бутпересвилин; **bütpərəstlik yolunu tutmaq** бутпересвилин рекьяй фин.

BÜTÜN *тIв-эв.* вири; **bütün xalq** вири халкь; **bütün dünya bilsin** вири дуьньядиз чир хьурай; **bütün bunlar** вири ибур; **bütün həyatı boyu** вири

уьмуьр тирвал.

BÜTÜN-BÜTÜN I *нареч*. сагъдиз; вири санлай; михьиз санлай; **bütün-bütün udmaq** сагъдиз туькьуьнун, вири санлай туькьуьнун; II *прил*. тамам.

BÜTÜN-BÜTÜNƏ *нареч*. сагъдиз, вири, тамамвилелди.

BÜTÜNLƏŞDİRİLMƏ *сущ*. **BÜTÜNLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

BÜTÜNLƏŞDİRİLMƏK *глаг*. сагъ авун, тамам авун.

BÜTÜNLƏŞDİRMƏ *сущ*. **BÜTÜNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

BÜTÜNLƏŞDİRMƏK *глаг*. тамамарун, битаварун.

BÜTÜNLƏŞMƏ *сущ*. **BÜTÜNLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

BÜTÜNLƏŞMƏK *глаг.* сагъ хьун, тамам хьун, битав хьун.

BÜTÜNLÜK *сущ*. сагъвал; битаввал.

BÜTÜNLÜKLƏ *нареч*. сагъдиз; вири санлай; михьиз санлай.

BÜVƏ *сущ. зоол*. бев.

BÜZDÜM I *сущ. анат*. дунбукьул, кьачахъан, пІакь; II *прил*. дунбукьулдин, къачахъандин, пІакьунин; **büzdüm ağrısı** думбукьулдин (*пІакьунин*) тІал.

BÜZMƏ I *сущ*. бизме; II *прил*. бизмедин.

BÜZMƏK *глаг*. агажун; какурун, патахърун; ◊ **ağzını büzmək** сив какурун.

BÜZMƏLƏMƏ *сущ*. **BÜZMƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

BÜZMƏLƏMƏK *глаг*. 1) бизмеяр кутун; 2) акатайвал цун.

BÜZMƏLƏNMƏ *сущ*. **BÜZMƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

BÜZMƏLƏNMƏK *глаг*. агаж хьун.

BÜZMƏLI *прил*. бизмеяр авай; **büzməli don** бизмеяр авай блушка.

BÜZÜK I *прил*. биришар авай; II *сущ*. бириш.

BÜZÜKMƏ *сущ*. **BÜZÜKMƏK** *глаголдикай*.

BÜZÜKMƏK *глаг*. агаж хьун; таб акьалтун.

BÜZÜLMƏK *глаг*. 1) агаж хьун; 2) илис хьун; акьал хьун; 3) чуькьвей хьиз хьун.

BÜZÜŞDÜRMƏ *сущ*. **BÜZÜŞDÜRMƏK** *глаголдикай*.

BÜZÜŞDÜRMƏK *глаг*. 1) чуькьуьн, илисун; 2) шуьткьуьрун, буьнжуькьарун; **köynəyi büzüşdürmək** перем буьнжуькьарун.

BÜZÜŞDÜRÜCÜ *прил*. ритІай; **büzüşdürücü dad** сив ритІидай дад.

BÜZÜŞDÜRÜCÜLÜK *глаг*. рутІун.

BÜZÜŞDÜRÜLMƏ *сущ*. **BÜZÜŞDÜRÜLMƏK** *глаголдикай*.

BÜZÜŞDÜRÜLMƏK *глаг*. шуьткьуьр хьун, буьнжуькь хьун.

BÜZÜŞMƏK *глаг*. агаж хьун.

C

C – *азербайжан алфавитдин пуд лагьай гъарф*.

CAD I *сущ*. чІатІ (*гьажибугъдадин ва я цуькІуьн гъуьруьн яцІу фу*); **arpa cadı** цуькІуьн чІатІ; II *прил. диал*. кІеви, векъи, хъукъвай.

CADAR *сущ.* 1) хъиткьер; фер (*хана, гватна хьайи*); 2) *рах.* хамунин векъивал ва ярувал.

CADAR-CADAR *прил.* 1) хъиткьиннавай, ферер атанвай; 2) векъи хьанвай; **cadar-cadar torpaq** хъиткьиннавай чил, ферер атанвай чил; **onun əlləri cadar-cadar olub** адан гъилер векъи хьанва.

CADARLANMA *сущ.* **CADARLANMAQ** *глаголдикай.*

CADARLANMAQ *глаг.* хъиткьинун; фер атун; **torpaq quraqlıqdan cadarlanıb** чил кьурагьвиликай хъиткьиннава.

CADARLAŞMA *сущ.* **CADARLAŞMAQ** *глаголдикай.*

CADARLAŞMAQ *глаг. килиг:* **CADARLANMAQ.**

CADU I *сущ.* жаду, суьгьуьрчивал, ицитIун; **caduya inanmaq** жадудин чIалахъ хьун; **cadu eləmək:** 1) жаду авун; 2) суьгьуьрда тун; 3) ицитIун; 4) *куьч.* суьгьуьрда турди хьиз авун; вичел ашукьарун; II *прил.* суьгьуьрдин, суьгьуьрда твадай; **cadu gözlər** суьгьуьрда твадай вилер; **cadu baxışlar** суьгьуьрдин килигунар.

CADUGƏR I *сущ.* суьгьуьрчи, суьгьуьрда твадайди, суьгьуьрчи паб, ицитIдай паб; II *прил.* суьгьуьрчидин, суьгьуьрчи папан, ицитIдай папан.

CADUGƏRLİK I *сущ.* 1) суьгьуьрчивал, ицитIун; 2) кихлигун; ицитIун; фалчивал; **cadugərlik etmək:** 1) суьгьуьрчивилив машгъул хьун; 2) фал вегьин.

CADULAMA *сущ.* **CADULAMAQ** *глаголдикай.*

CADULAMAQ *глаг.* 1) суьгьуьрда тун, тилисимда тун; 2) *куьч.* суьгьуьрда турди хьиз авун; вичел ашукьарун; рикI ацукьарун; фал вегьин; гележег виликамаз лугьун.

CADULANMA *сущ.* **CADULANMAQ** *глаголдикай.*

CADULANMAQ *глаг.* суьгьуьрда гьатун, тилисимда гьатун.

CADULATMA *сущ.* **CADULATMAQ** *глаголдикай.*

CADULATMAQ *глаг.* суьгьуьрда тваз тун, тилисимда тваз тун.

CADU-PİTİK *сущ.* 1) запаб, питик; 2) суьгьуьрдин гафар, тилисим.

CAĞ I *сущ.* 1) руькуьнрин пару, жугъун; **çubuqdan hörülmüş cağ** тIваларикай хранвай жугъун; 2) гуьлуьт храдай акьван; 3) чархунин денде; 4) ракьарин жугъун.

CAĞ II *сущ.* чиркин затIар, рагъулар вегьедай фур.

CAĞ III *прил.* цIийи, кягъ тавунвай (*пул*); **cağ yüzlük** цIийи вишен чар.

CAĞBACAĞ *прил.* цIипцIийи.

CAĞDAN *сущ.* къаб, кьвати.

CAĞLA *сущ.* тахьанвай къацу майва; **cağla badam** къацу бадам.

CAĞLAMA *сущ.* **CAĞLAMAQ** *глаголдикай.*

CAĞLAMAQ *глаг.* жугъун элкьуьрна кIевирун.

CAĞLI I *прил.* жугъун элкъуьрна кIевирнавай; **cağlı bağ** жугъун элкъуьрна кIевирнавай багъ.

CAĞLI II *прил.* сагълам, мягькем; ацIай, зурба (*инсан*).

CAHAN *сущ.* дуьнья; **bütün cahanda** вири дуьньяда; **cahanda məşhur** дуьньядиз сейли; **rüsvayi cahan olmaq** вири дуьньяда русвагь хьун; **cahanda tayı olmayan** дуьньяда тай авачир; **bütün cahan bilir ki...** вири дуьньядиз чизва хьи... **cahan tarixi** дуьньядин тарих.

CAHANDAR *сущ.* 1) дуьньядин

агъа, пачагь, гьукумдар, виридан сагьиб; 2) гьаким, монарх.

CAHANDARLIQ *сущ.* агъавал, пачагьвал, гьукумдарвал; гьакимвал, монархвал.

CAH-CALAL *сущ. рах.* булвал, мублагьвал, девлетлувал, гурлувал.

CAH-CALALLI I *прил.* гзаф харжи галай, гурлу, булвал авай, мублагьвал авай, чIагай; **cah-calallı ev** гзаф харжи галай кIвал; **cah-calallı toy** гурлу мехъер; II *нареч.* булдаказ, булдиз, гурлудаказ, гурлуз, чIагайдаказ.

CAHİL I *прил.* авам, кIел тавур, чирвилер авачир, кьулухъ галамай; **cahil adam** авам кас; II *сущ.* затI тийижир кас, чирвал авачир кас, авам.

CAHİLANƏ *нареч.* авамдаказ, авамдиз, тийижиз.

CAHİLLİK *сущ.* авамвал, затI тийижирвал; **insanların cahilliyi** инсанрин авамвал.

CALALLILIQ *сущ.* девлетлувал, гурлувал, кьадардилай артух харжи галайвал.

CALAQ I *сущ.* 1) къелем, жалгъа; 2) къелем гун; къелем илигун; жалгъа гун; 3) кикIанвай чка; **dayaq calağı** даяхдин кикIанвай чка; 4) гилигнавай пай, кIус; II *прил.* 1) илигнавай, жалгъа ганвай; **calaq ağac** илигнавай тар; 2) жалгъадин; **calaq materialı** жалгъадин материал; 3) гилигнавай; **calaq toru** гилигнавай чил.

CALAQALTI I *сущ.* къелем гузвай тар; II *прил.* къелем гузвай тарцин; **calaqaltı bitki** къелем гузвай набатат.

CALAQÇI *сущ.* къелем гузвайди, къелем илигзавайди, тIур кутазвайди.

CALAQÇILIQ *сущ.* къелем илигун, тIур кутун (*къени майвадин тарцин тIур чIуру къелемдин чкалдик кутуна къелем гун*).

CALAQEDİLMƏ *сущ.* къелем гун; **ağacların calaqedilmə metodları** тараниз къелем гунин методар.

CALAQLAMA *сущ.* **CALAQLAMAQ** *глаголдикай.*

CALAQLAMAQ *глаг.* 1) туькIуьрна гилигун; 2) къадакьар гатана галкIурун.

CALAQLANMA *сущ.* **CALAQLANMAQ** *глаголдикай.*

CALAQLANMAQ *глаг.* къелем гун, къелем илигун.

CALAQLATMA *сущ.* **CALAQLATMAQ** *глаголдикай.*

CALAQLATMAQ *глаг.* къелем гуз тун, къелем илигиз тун, жалгъа гуз тун.

CALAQLI *прил.* къелем ганвай, къелем илигнавай, жалгъа ганвай.

CALAQLIQ I *прил.* къелем гузвай, къелем илигзавай, жалгъа гузвай, тIур кутазвай; **calaqlıq material** къелем илигзавай материал; II *сущ.* 1) къелем ганвай тар; 2) къелем гудай материал; 3) къелемлух (*къелемар кутадай ва чIехи ийидай чка*).

CALAQSIZ *прил.* къелем ганвачир, къелем илигнавачир, жалгъа ганвачир.

CALAQÜSTÜ *сущ. бот.* къелем (*къелем гун патал маса набататдин хел*).

CALAL *сущ.* девлет, булвал, гурлувал, кьадардилай артух харжияр.

CALALLI *прил.* девлетлу, кьадардилай артух харжи галай.

CALAMA *сущ.* **CALAMAQ I** *глаголдикай.*

CALAMAQ I I *глаг.* 1) къелем гун; къелем илигун; жалгъа гун; тIур гун; **almaya armud calamaq** ичин тарал чуьхвердин къелем илигун; 2) *мед.*

масанал тухвана алкIурун, эцигун (*бедендин санлай хам, як ва я кIараб атIана масанал тухвана алкIурун, эцигун*); 3) галкIурун; кукIурун; гилигун; **armaturları calamaq** арматурар кукIурун; галкIурна сад авун; 4) акалун, цвана гилигун; 5) сад-садахъ гилигун; 6) кутIунун; 7) расна гилигун; 8) гилигна яргъи авун; 9) илитIун.

CALAMAQ II *глаг*. 1) экъичун, авадарун; 2) чукIурун, кIвахьун; **unu yerə calamaq** гъуьр чилел чукIурун.

CALANMA I *сущ*. **CALANMAQ I** *глаголдикай*.

CALANMA II *сущ*. **CALANMAQ II** *глаголдикай*.

CALANMAQ I *глаг*. 1) къелем гун, илигун, жалгъа гун, тIур кутун; **almaya armud calanıb** ичин тарал чуьхвердин къелем илигнава; 2) *мед*. масанал (*бедендин*) алкIур хьун, эцигун; 3) кукIурун, кукIур хьун; **armaturlar calanıb** арматурар кукIурнава.

CALANMAQ II *глаг*. 1) экъичун; **su süfrənin üstünə calandı** яд суфрадал экъична; 2) чукIун; **duz yerə calandı** кьел чилел чкIана.

CALAŞDIRMA *сущ*. **CALAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

CALAŞDIRMAQ *глаг*. 1) галкIурун, гилигун; 2) эцигна туькIуьрун; 3) алакъа туькIуьрун; **şəhərləri calaşdırmaq** шегьеррин арада алакъа туькIуьрун.

CALAŞIQ *прил*. 1) кутIуннавай; гилигнавай; 2) кьвал-кьвала авай; кьвал-кьвала акIанвай; кьвалав гвай; **calaşıq otaqlar** кьвал-кьвала авай утагъар.

CALAŞMA *сущ*. **CALAŞMAQ** *глаголдикай.*

CALAŞMAQ *глаг*. 1) сад-садахъ гилиг хьун; **alpinistlər iplə calaşdılar** альпинистар епиналди гилиг хьана; 2) алакъа хуьн; **mərkəzlə calaşmaq** меркездихъ галаз алакъа хуьн; 3) *рах*. мукьва хуьн, агатун; **uşaqlar tez calaşdı** аялар фад мукьва хьана.

CALATDIRMA *сущ*. **CALATDIRMAQ** *глаголдикай*.

CALATDIRMAQ *глаг*. 1) къелем гуз тун; къелем илигиз тун; жалгъа гуз тун; тIур гуз тун; 2) сад-садахъ кукIуриз тун; 3) туькIуьрна гилигиз тун.

CALATMA *сущ*. **CALATMAQ** *глаголдикай*.

CALATMAQ *глаг. килиг:* **CALATDIRMAQ**.

CALĞA *сущ. диал.* къелем илигнавай тар.

CALĞALIQ I *сущ*. къелем илигнавай тарарин къелемлух; II *прил*. илигиз гьазурнавай къелем.

CAM *сущ*. 1) жем; фейжан; **mis cam** цурцун жем; 2) бади; **bir cam buğda** са бади къуьл. 3) *куьгь*. сукIра; **dolu camlar** ацIанвай сукIраяр.

CAMAAT *сущ*. 1) жемят; **camaat ayağa qalxıb** жемят кIвачел къарагънава; 2) агьали; **kənd camaatı** хуьруьн агьали; **yerli camaat** чкадин агьали; **camaatın qabağında** агьалийрин вилик.

CAMAL *сущ*. чин (*иер чин*); **camalını gizlətmək** чин чуьнуьхарун.

CAMAL... бязи муракаб прилагательнийрин кьвед лагьай пай; **aycamal** варз хьтин чин; **gülcamal** цуьк хьтин (*иер*) чин.

CAMAŞIR *сущ*. кIаникай алукIдай пекер.

CAMAŞIRÇI *сущ*. пекер чуьхуьдайди.

CAMAŞIRÇILIQ *сущ*. пекер чуьхуьдайдан кеспи.

CAMAŞIRXANA *сущ*. пекер чуьхуьдай чка; **camaşırxana təsərrüfatı** пекер чуьхуьдай майишат.

CAMIŞ I *сущ*. кал гамиш; **sağmal camış** нек гудай кал гамиш; II *прил*. кал гамишдин; **camış südü** кал гамишдин нек.

CAMIŞÇI *сущ*. кал гамишар хуьзвай нехирчи.

CAMIŞÇILIQ *сущ*. кал гамишар хуьн; **camışçılıq təsərrüfatı** кал гамишар хуьзвай майишат.

CAMİ... *талукь гафунин сад лагьай пай*: **cami-mey** чехир авай фейжан; **cami-qızıl** къизилдин пияла.

CAMLI *прил. куьгь*. шуьшедин; **camlı qapı** шуьшедин ракIар.

CAN I *сущ*.. 1) чан; 2) руьгь; **can (ruh) vücuddan ayrılır** руьгь беденди вай къакъатзава; **can vermək** рекьин; са кар рикI алаз тавун; 3) рикI; асас; **elmin əsası** илимдин асас; 4) *куьч*. кьилин инсан; **kollektivin canı** коллективдин кьилин инсан; 5) беден, тан (*инсандин ва я гьайвандин*); **onun canı ağrıyır** адан беден тIазва; 6) уьмуьр; **xalqın yolunda canını verdi** халкьдин рекье вичин уьмуьр гана; 7) сагъламвал; **onun canı sazdır** адан сагъламвал хъсан я; 8) инсан; **neçə-neçə canlar** шумудни са инсанар; II *прил*. 1) чандин, руьгьдин; **can rahatlığı** чандин регьятвал; 2) кIаникай алукIдай пек; **can köynəyi** кIаникай алукIдай перем; III *межд*. чан (*чан-рикI ийидай гаф*); **can ana** чан диде; **can oğul** чан хва; ◊ **cana doydurmaq** чан туьтуьниз гъун; ◊ **candan düşmək** къуватдай аватун; **can bir qəlbdə yaşamaq** кIанивилелди яшамиш хьун; **canını bağışlamaq** рекьин, дуьнья дегишарун; **canını dişinə tutaraq** вири къуват кIватIна; **canlar alan** вичел ашукьардайди; **canlara dəyən insan** играми (*рикIиз чими, азиз*) инсан.

CAN *чан-рикI авун паталди маса гафарик акалзавай пай*: **anacan** чан диде, диде чан; **dayıcan** чан халу, халу чан.

CAN... *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*: **cansağlığı** сагъламвал, чандин сагъвал; **candərdi** рикI гвачиз, кIанз-такIанз, такIанз-такIанз.

CANAMAZ *сущ*. жанамаз (*капI авун патал гъвечIи халича*).

CANAN *сущ*. 1) *шаир*. кIаниди; **canan yolunda candan keçmək** кIанидан рекье чан гун, кIаниди паталди чандилай гъил къачун; 2) *рах*. иер рушаз ва я дишегьлидиз лугьудай гаф.

CANAVAR I *сущ*. 1) жанавур; **səhra canavarı** баянлухдин жанавур; **meşə canavarı** тамун жанавур; 2) *куьч*. залум, инсафсуз, ивидихъ къаних инсан; **qoyun dərisi geyinmiş canavar** хипен хам алай жанавур (*ялтах кас, кьве чин алайди, вичин чIуру къастарни крар чIагай гафаралди чуьнуьхариз алахъдайди*); 3) *куьч*. вагьши (*масад тарашзавай кас*); II *прил*. 1) жанавурдин; **canavar izləri** жанавурдин гелер; **canavar yuvası** жанавурдин муг; **canavar ulaşması** жанавурдин къув; 2) *куьч*. жанавурдин хьтин, вагьши; **canavar təbiəti** жанавурдин къилих, вагьши къилих; 3) *куьч*. къаних, темягькар, азгъун; **canavar kimi ac adam** темягькар кас.

CAN-BAŞ *сущ*. сагъламвал, кефгьал; **sənin canın-başın nəcədir?** ви сагъламвал (*кефи-гьал*) гьикI я? **Can-başdan keçmək** чандилай гъил къачун (*са нин ятIани рекье*).

CAN-BAŞLA *нареч*. гьевесдалди,

рикIин сидкьидалди, гьакъисагъвилелди; **can-başla işləmək** гьакъисагъвилелди кIвалахун.

CANBAZ *сущ. куьгь.* симин пагъливан.

CANBAZLIQ *сущ.* симин пагъливанвал.

CANBİR *нареч.* дуствилелди, ислягьвилелди; **canbir yaşamaq** дуствилелди (*ислягьвилелди*) яшамиш хьун.

CANBİRLİK *сущ.* рикIин сир гвайвал, санал алайвал, чара тежервал.

CAN-CİYƏR I *сущ.* играмиди, азизди, рикI алай кас, мукьва кас; **bu gənc bizim ailənin can-ciyəridir** и жегьил чи хизандин рикI алай кас я; II *прил.* мукьва тир, рикIин къеняй тир, кIеви; **can-ciyər dostlar** кIеви (*рикIин*) дустар; III *межд.* canım-ciyərim (*адет яз рахадайла лугьудай гаф*): 1) играмиди, азизди, хайиди; 2) зи кIаниди, зи рикI, зи уьмуьр; ◊ **can-ciyər olmaq** кIеви (*рикIин*) дустар хьун.

CANDAMARI *сущ. рах.* 1) *анат.* шагьдамар (*рикIин кьилин ивидин дамар*); 2) *куьч.* кьилин рекьер; **şəhərin candamarı** шегьердин кьилин рекьер; 3) *куьч.* тIал алай, зайиф, буш; **candamarını tutmaq** зайиф чка чирна жуван хийирдиз менфят къачун.

CANDAN *нареч.* рикIивай, рикIин сидкьидай, рикI алаз; **candan alqışlamaq** рикI алаз капар ягъун.

CANDƏRDİ *нареч.* чарасуз, кIанзтакIанз, рикI гвачиз, жуваз кIан тийиз, кIанивал авачиз,

CAN-DİLDƏN *нареч.* рикI алаз, рикI гваз, рикIин сидкьидай, кIанзкIанз; **can-dildən sevmək** рикI алаз кIан хьун; **can-dildən qulluq etmək** рикIин сидкьидай къуллугъ авун; **can-dildən işləmək** рикI гваз кIвалахун.

CAN-DİLLƏ *нареч.* рикIивай, рикIин сидкьидай, михьи рикIелай.

CANDONU *сущ. килиг*: **CANLIQ**.

CANFƏŞANLIQ *сущ.* алахъун, гьакъисагъвал.

CANGÜDƏN *сущ.* хатасузвал хуьзвай кас (*са нин ятIани*).

CANİ I *сущ.* тахсиркар, къанун чIурай кас; **təhlükəli cani** хаталу тахсиркар; **canini axtarmaq** тахсиркар жагъурун; II *прил.* тахсиркарвилин, тахсиркарвал квай, къанун чIурдай, пис, мурдар.

CANIBƏRK I *прил.* чан кIеви, дурумлу, яргъалди яшамиш жедай, мягькем; II *сущ.* чан кIеви инсан.

CANIBƏRKLİK *сущ.* чандин кIевивал, дурумлувал, яргъалди яшамиш хьуниз къабилвал.

CANİLİK *сущ.* тахсиркарвал, чIуру кар, къанун чIурун.

CANİŞİN I *сущ.* сердер; **Qafqaz canişini** Къафкъаздин сердер; II *прил.* сердервилин; **canişin səlahiyyəti** сердервилин ихтияр.

CANİŞİNLİK *сущ.* сердервал; **Qafqaz canişinliyi** Къафкъаздин сердервал.

CANIYANAN *прил.* рикI кудай, масадан язух къведай, рикIе регьим авай, регьимлу.

CANIYANANLIQ *сущ.* рикI кун, регьим, язух чIугун; **canıyananlıq etmək** язух чIугун (*са нин ятIани*).

CANIYANANLIQLA *нареч.* регьимлувилелди, хушвилелди, майилвилелди; **canıyananlıqla soruşmaq** хушвилелди жузун; **canıyananlıqla yanaşmaq** регьимлувилелди агатун.

CANIYANAR *прил.* рикI кудай, регьимлу, язух чIугвадай; **canıyanar səslə dedi** язух чIугвадай (*регьимлу*) ванцелди лагьана.

CANIYANARLIQ *сущ.* регьимлувал,

хушвал.

CANLA-BAŞLA *нареч. килиг.* **CAN-BAŞLA**.

CANLANDIRICI I *прил*. чан гъидай, чандик къуват кутадай, дири ийидай; **canlandırıcı (həyatverici) dağ havası** чандик къуват кутадай дагъдин гьава; II *сущ*. чан хкидайди, уьмуьрдал хкидайди.

CANLANDIRILMA *сущ*. **CANLANDIRILMAQ** *глаголдикай*.

CANLANDIRILMAQ *глаг*. 1) чан акьалтун, дири хьун, гьерекат акатун; 2) гуьнгуьна гьат хъувун, виликан гьалдиз хтун, туькIуьр хъхьун, кIвачел акьалт хъувун, цIийи хъхьун, чкадиз хтун; 3) чан атун, руьгь акатун; 4) чан алайди яз къалурун, са шикилда аваз къалурун, са кIалуб гун; **şairanə surətdə canlandırılmaq** шаирвиливди чан алайди яз къалурун; 5) кьилиз акъудун, яратмишун; **səhnədə qəhrəmanlarımızın surətlərinin canlandırılması** сегьнедал чи кьегьалрин къаматар яратмишун.

CANLANDIRMA *сущ*. **CANLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

CANLANDIRMAQ *глаг*. 1) чан хкун, уьмуьрдал хкун; **ölünü canlandırmaq (cana gətirmək)** кьенвайдал чан хкун; 2) дири хъувун, цицIи авун, такьат хкун; **orqanizmi canlandırmaq** организмдиз такьат хкун; 3) арадал хкун; 4) къизгъинарун, гьерекат кутун; **məclisi canlandırmaq** мярекат къизгъинарун.

CANLANMAI *сущ*. **CANLANMAQ I** *глаголдикай*.

CANLANMA II *сущ*. **CANLANMAQ II** *глаголдикай*.

CANLANMAQ I *глаг*. 1) чан хтун, чан акьалт хъувун, дири хъхьун, кIвачел акьалт хъувун; **istirahətdən sonra canlanmaq** ял ягъайдалай кьулухъ чан акьалт хъувун; 2) гуьнгуьна гьатун, виликан гьалдиз хтун, туькIуьр хъхьун; 3) ахварай аватун, уях хьун, арадал атун; **təbiət canlandı** тIебиатдал чан акьалтна; 4) экв гьатун; **sifətində təbəssüm canlandı** чина хъвердин экв гьатна; 5) рикIел хтун; **xatirələr canlandı** хьайи крар рикIел хтана; 6) цIийи хъхьун; **dağlarda həyat canlandı** дагълара уьмуьр цIийи хъхьана.

CANLANMAQ II *глаг*. 1) хъсан хьун; сагъ хьун; дири хьун; 2) куьк хьун.

CANLATMA *сущ*. **CANLATMAQ** *глаголдикай*.

CANLATMAQ *глаг. килиг:* **CANLANDIRMAQ**.

CANLI I *прил*. 1) чан алай, дири; **canlı orqanizm** чан алай организм; **canlı bitki** чан алай набатат; **daşlar da canlıdır** къванерални чан ала; 2) гьакъикъи, асул; **canlı nümunə** асул чешне; 3) дуьз, халис; **canlı abidə** халис гуьмбет; 4) къизгъин, гьерекат квай; **canlı söhbət** къизгъин суьгьбет; 5) къати; **canlı boyalar** къати рангар; 6) маналу; **canlı baxış** маналу килигун; II *сущ*. жанлуди, жанлубур; III *нареч*. гьевесдалди, дириви лелди, гзаф ашкъидалди; **canlı danışdı** гьевесдалди рахана.

CANLI II *прил*. 1) яцIу, ацIай; **canlı kəndir** яцIу еб (*мерез*); 2) куьк; **canlı adam** куьк кас; 3) ири, як алай; **canlı əllər** ири гъилер; canlı qoç як алай гьер.

...**CANLI** *бязи муракаб прилагательнийрин кьвед лагьай пай*: **uşaqcanlı** веледар кIани, веледрал рикI алай; **ailəcanlı** хизан кIандай, хизандал рикI алай.

CANLICA *прил. килиг*: **CANLI II.**

CANLI-CANSIZ *сущ*. чан алай-чан алачир вири.

CANLIQ *сущ*. жандум (*далу чимиз хуьдай хилер галачир пек*).

CANLILIQ I сущ. 1) диривал, зирингвал; **onun hərəkətlərindəki canlılıq** адан гьерекатра авай зирингвал; 2) хцивал, къативал, тІем, къуват, гуж, эсерлувал, таъсир; **hisslərin canlılığı** гьиссерин эсерлувал; 3) якъинвал; ашкаравал; шак алачирвал; **faktların canlılığı** делилрин якъинвал; 4) маналувал; метлеблувал; гъавурда гьатдайвал; **nitqin canlılığı** рахунрин метлеблувал; 5) булвал, гзафвал, генгвал, мублагьвал; **yağış özü ilə canlılıq gətirdi** марфади вичихъ галаз мублагьвал гъана.

CANLILIQ II *сущ*. 1) ацІайвал, куьквал; 2) яцІувал; **çubuğun canlılığı** лашун яцІувал.

CANSAĞLIĞI *сущ*. сагъвал, чандин сагъвал, сагъламвал; **mən ona cansağlığı arzuladım** за адаз чандин сагъвал тІалабна.

CANSIXICI I *прил*. 1) сугъулвал кутадай, рикІ акъуддай; **cansıxıcı hekayə** сугъулвал кутадай гьикая; **cansıxıcı yol** рикІ акъуддай рехъ; 2) икрагьардай, бизардай; **cansıxıcı səslər** бизардай ванер; **cansıxıcı söhbət** икрагьардай суьгьбет; **cansıxıcı həyat** икрагьардай уьмуьр; II *нареч*. сугъулдиз, рикІ акъатзаваз, дарих яз; **məclis cansıxıcı keçirdi** мярекат сугъулдиз кьиле физвай.

CANSIXICILIQ *сущ*. 1) сугъулвал, дарихвал, рикІ акъатун, кьарай текъвервал; 2) сефилвал, пелешвал; 3) икрагъвал, бизарвал.

CANSIZ *прил*. 1) кьейи, чан алачир; 2) *куьч*. чан алачир хьтин, диривал квачир, кьейи-кьиян, суст; 3) зайиф, такьатсуз, азарлу; **cansız uşaq** зайиф аял.

CANSIZ-ÇƏLIMSIZ *прил. килиг:* **CANSIZ** 2).

CANSIZLIQ *сущ*. зайифвал, чансузвал, такьатсузвал.

CANVERİCİ *прил*. чан гъидай, дири ийидай, къуват кутадай, кІубанардай, руьгь кутадай; **canverici sözlər** кІубанардай (*руьгь кутадай*) гафар.

CANVERMƏ *сущ*. рекьиз чандик хьун.

CANYANDIRAN *прил*. 1) рикІ кудай, алахъдай; 2) къайгъу чІугвадай, къайгъуда жедай, къайгъудар, деринадай фикир гудай.

CANYANDIRANLIQ *сущ*. 1) алахъун, гъакъисагьвал; 2) къайгъударвал, дикъетлувал.

CANYANDIRANLIQLA 1) гьакъисагъвилелди; 2) къайгъударвилелди, дикъетлувилелди; **canyandıranlıqla yanaşmaq** къайгъударвилелди агатун.

CANYANDIRMA *сущ*. **CANYANDIRMAQ** *глаголдикай*.

CANYANDIRMAQ *глаг*. 1) алахъунар авун; 2) къайгъударвал къалурун, дикъетлувал къалурун.

CAR I *сущ*. 1) эвер, эверун; 2) хабар чукІурун, виридаз хабарун, раиж авун; 3) гьарай кутун, ван кутун; **bütün kəndə car çəkmək** вири хуьруьз хабар чукІурун; **traktorlar çöldə car çəkib** тракторри чуьлда ван кутунва; **o, səhər tezdən car çəkdi** ада пакаман яралай эвер гана.

CAR II olmaq, etmək *гафарихъ галаз санал;* авахьун, авахьна фин; экъичун; **gözündən car oldu** вилерай нагъв авахьна; **yağış car etdi** марф къвана; **su car etdi** яд экъична.

CARÇI *сущ*. 1) хабар гудайди;

carçılar camaata car çəkirdilər хабар гузвайбуру жемятдиз эвер гузвай; 2) чукIурдайди; **bilik carçısı** илим чукIурдайди.

CARÇILIQ *сущ*. хабарар гун.

CARİ I etmək *гафунихъ галаз санал*; 1) цун, авадарун; **göz yaşı cari etmək** вилерай нагъв авадарун; 2) къайдада тун, къанундив кьадайвал ийиз тун; 3) авахьун; **gözündən yaş cari oldu** вилерай накъвар авахьна.

CARİ II *прил*. алай, гьиле авай; гилан, цIинин; **cari il** алай йис, цIинин йис.

CARİYƏ *сущ. куьгь*. 1) къаравуш (*дишегьли лукI*); 2) къуллугъчи дишегьли (*девлетлудан кIвале къуллугъзавай*).

CARİYƏLİK *сущ*. 1) къаравушвал; 2) къуллугъчивал.

CASUS I *сущ*. 1) жасус, агент; **casus tutuldu** жасус кьуна; 2) шпион; II *прил*. жасусдин, агентдин; шпиондин; **casus məlumatları** жасусдин малуматар.

CASUSLUQ *сущ*. жасусвал; гуьгъуьна гьатун.

CAVAB I *сущ*. 1) жаваб; **yaxşı cavab** хьсан жаваб; **müsbət cavab** разивилин жаваб; **mənfi cavab** инкарвилин жаваб, чIуру жаваб; 2) жаваб (*пис гьерекатдиз къарши*); **o, cavabını aldı** ада вичин жаваб къачуна; 3) жаваб (*гьял авур месэладин, мисалдин*); **misalların cavabları düz deyildi** мисалрин жавабар дуьзди тушир; II *прил*. жавабдин; **cavab məktubu** жавабдин чар.

CAVABDEH I *прил*. жавабдар, жавабдар тир; **cavabdeh işçi** жавабдар кIвалахдар; **cavabdeh adamlar** жавабдар ксар; II *сущ. юрид*. жавабдар; **cavabdeh öz sözünü dedi** жавабдарди вичин гаф лагьана.

CAVABDEHLİK *сущ*. жавабдарвал; **camaat qarşısında cavabdehlik** жемятдин вилик жавабдарвал.

CAVABLI *прил*. жаваб гудай, жаваб тир, жаваб яз ракъурай; **cavablı məqalə** жаваб яз кхьей макъала.

CAVABSIZ I *прил*. жавабсуз, жаваб гуз тежер; **cavabsız məhəbbət** жавабсуз муьгьуьббат; **cavabsız suallar** жаваб гуз тежер суалар.

CAVABSIZLIQ *сущ*. 1) жавабсузвал; 2) жаваб тахьун.

CAVABVERƏN *сущ*. 1) жавабдар кас, са кардин жавабдарвал хиве авай кас; 2) *юрид*. жавабдар, вичиз судди тахсирлувал малумарнавай кас.

CAVAHİR *сущ*. 1) багьа ивир (*къизил, гимиш, зумруд, бриллиант ва мсб.*); 2) багьа ивиррикай раснавай япагьан, тупIал ва мсб.

CAVAHİRAT I *сущ*. гзаф багьа къашар, шейэр; **cavahirat taxmaq** гзаф багьа къашар гьалдун (*акьалжун*); II *прил*. гзаф багьа къашарин; **cavahirat mağazası** гзаф багьа къашарин магазин.

CAVAN I *прил*. 1) жегьил, жаван; **cavan qadın** жегьил дишегьли; **cavan orqanizm** жаван организм; 2) цIийи, таза; **cavan kollektiv** цIийи коллектив; **cavan zoğlar** таза хилер; 3) таз; **cavan ağac** таз тар; II *сущ*. **cavanlar** жегьилар.

CAVANCA I *прил*. лап жегьил; **cavanca bir oğlan içəri daxil oldu** лап жегьил са гада къенез гьахьна; II *нареч*. жегьилзамаз, лап жегьилзамаз; **o, cavanca məşhurlaşdı** ам лап жегьилзамаз сейли хьана.

CAVANLAŞDIRILMA *сущ*. **CAVAN-LAŞDIRILMAQ** *глаголдикай*.

CAVANLAŞDIRILMAQ *глаг*. жегьиларун, жегьил хъувун; **komanda cavanlaşdırıldı** команда жегьиларнава.

CAVANLAŞDIRMA *сущ.* **CAVANLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

CAVANLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) жегьиларун, сагъламвал мягькемарун; 2) жегьилрин кьадар артухарна коллектив жегьиларун.

CAVANLAŞMA *сущ.* **CAVANLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CAVANLAŞMAQ *глаг.* 1) жегьил хьун; 2) жегьилар артух хьун (*коллективда*, *тешкилатда*); **bu xəbəri eşidəndə on yaş cavanlaşdım** и хабар ван хьайила зун цIуд йис кьван жегьил хьана.

CAVANLIQ I *сущ.* жегьилвал; II *прил.* жегьилвилин; **cavanlıq illəri** жегьилвилин йисар; **cavanlıq dostu** жегьилвилин дуст.

CAVANLIQDA *нареч.* жегьил чIавуз, жегьил тирла.

CAVANLI-QOCALI *сущ.* жегьил-кьуьзуь; **cavanlı-qocalı hamı köməyə gəldi** жегьил-кьуьзуь вирибур куьмек гуз атана.

CAVİD *куьгь. шаир.* I *прил.* эбеди, эбеди тир, даим тир, гьамишан; **dövləti-cavid eşqdir** кIанивал эбеди тир девлет я; II *нареч.* эбеди, даим, гьамиша.

CAYNAQ *сущ.* къармах(ар) (*къушарин, гьайванрин*); **iti caynaqlar** хци къармахар; **qartal caynaqları** лекьрен къармахар; **qırğı caynaqları** чинеругдин къармахар; **qartal caynaqlarına düşmüş ov** лекьрен къармахра гьатнавай гъуьрч; **düşmən caynağından qurtulmaq** душмандин зулумдикай хкатун.

CAYNAQLAMA *сущ.* **CAYNAQLAMAQ** *глаголдикай*.

CAYNAQLAMAQ *глаг.* къармахра тун; **qartal öz ovunu caynaqlayır** лекьре вичин гъуьрч къармахра твазва.

CAYNAQLANMA *сущ.* **CAYNAQLANMAQ** *глаголдикай*.

CAYNAQLANMAQ *глаг.* къармахра гьатун.

CAYNAQLAŞMA *сущ.* **CAYNAQLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CAYNAQLAŞMAQ *глаг.* 1) *килиг*: **CAYNAQLANMAQ**; 2) къармахралди кукIун; **qartallar caynaqlaşırdı** лекьер къармахралди кикIизвай.

CAYNAQLI *прил.* къармахар алай; **caynaqlı yırtıcı quşlar** къармахар алай вагьши къушар.

CAYNAQSIZ *прил.* къармахар алачир.

CAZ I *сущ. муз.* джаз; II *прил.* джаздин; **caz musiqisi** джаздин музыка; **caz ansamblı** джаздин ансамбль.

CAZÇI *сущ.* 1) джазда ягъизвайди; 2) джаздин музыкадин пешекар.

CAZ-GİTARA *сущ. муз.* джаз-гитара.

CAZİBƏ I *сущ.* 1) *физ.* вичелди чIугун; **Yer cazibəsi** Чили вичелди чIугун; 2) ялун; 3) рикI ацукьун, вичел желб авун; вичел желб авунин къуват; вич рикIиз хушардай такьат; вич рикIив чIугваз тун.

CAZİBƏDAR *прил.* 1) вичел ашукь ийидай, акьалтIай хуш, гзаф иер, рикI ацукьдай, гьейранардай; **cazibədar qadın** гзаф иер дишегьли; 2) вичелди чIугвадай, вичелди желб ийидай; **kitabın cazibədarlığı** ктабди вичелди чIугвадайвал.

CAZİBƏDARLIQ *сущ.* 1) гьейранардай къуват; вичел ашукъ ийидай иервал; акьалтIай хушвал; 2) вичел чIугвадай иервал, вичелди желб ийидай къуват.

CAZİBƏLİ *прил.* 1) гзаф иер; акьалтIай хуш; 2) вичел чIугвадай, вичелди желб ийидай.

CAZİBƏLİLİK *сущ. килиг:* **CAZİ-**

BƏDARLIQ.

CAZİBƏSİZ *прил*. 1) иер тушир, хуш тушир; 2) вичелди желб тийир.

CAZİBƏSİZLİK *сущ*. 1) иер туширвал, хуш туширвал; 2) вичелди желб тийирвал.

CECƏ I *сущ*. 1) жмых, жмыхар; **üzüm cecəsi** ципицIрин жмыхар; 2) кIапар (*кьеж (миже) хкудайла амайбур*); **alma cecəsi** ичин кIапар.

CECİM *сущ. этногр*. гъвечIи халича.

CEHİZ *сущ*. жигьиз, жигьизар; **qızın cehizi** рушан жигьизар; **gəlinin cehizi** сусан жигьизар.

CEHİZLİ *прил*. жигьизар гвай; **cehizli gəlin** жигьизар гвай свас.

CEM I *сущ*. джем; **alma cemi** ичерин джем; II *прил*. джеминин.

CEMPER *сущ*. джемпер (*винелай алукIдай хуру кIеви, сун ва я ипекдин храй перем*).

CENTLMEN *сущ*. хъсан тербия авай, эдеблу кас.

CEVİZ *рах*. I *сущ*. кIерец; **bərk ceviz** кIеви кIерец; II *прил*. кIерецдин; **ceviz içi** кIерецдин къен.

CEYRAN I *сущ*. 1) *зоол*. жейран; **ürkək ceyran** кхундай жейран; 2) эпитет (*иер дишегьлийриз талукь*); **ceyran kimi qız** жейрандин ухшар авай руш, жейран хьтин руш; II *прил*. жейрандин; **ceyran əti** жейрандин як.

CƏBBƏXANA I *сущ*. жебехана, яракьрин гьамбархана; II *прил*. жебеханадин, яракьрин гьамбарханадин.

CƏBHƏ I *сущ*. фронт, дяве (*ягъунар*) авай чка; **cəbhəyə getmək** дяве (*ягъунар*) авай чкадиз фин; II *прил*. фронтдин.

CƏBHƏÇİ *сущ*. дяведа иштирак ийизвай кас.

CƏDVƏL I *сущ*. жедвел; **dərs cədvəli** тарсарин жедвел; II *прил*. жедвелдин; **cədvəl fərqi** жедвелдин тафаватвал.

CƏFA *сущ*. азаб, азият; **agır cəfa** залан азаб; **yaradıcılıq cəfası** яратмишунрин азият; **cəfa çəkmək** азаб чIугун.

CƏFAKEŞ I *прил*. азабар акур, азабар чIугур, азаб авай; азаб чIугвазвай, азабрив ацIай, гзаф зиллетар чIугур; **cəfakeş xalq** гзаф азабар-зиллетар чIугур (*акур*) халкь; II *сущ*. гзаф азабар акур кас, гзаф азабар чIугур кас.

CƏFAKEŞLİK *сущ*. азабар акун, азабар чIугун, гзаф зиллетар чIугун.

CƏFALANMA *сущ*. **CƏFALANMAQ** *глаголдикай*.

CƏFALANMAQ *глаг. килиг:* **CƏFA (cəfa çəkmək)**

CƏFALI *прил*. азаблу, азиятлу.

CƏFASIZ *прил*. азиятсуз; **cəfasız iş** азиятсуз кIвалах.

CƏFƏNG *прил*. буш, манасуз, бине авачир, кIамаш; **cəfəng sözlər** манасуз гафар; **cəfəng adam** кIамаш кас; **cəfəng işlər** бине авачир крар.

CƏFƏNGİYAT *сущ*. 1) буш гафар; манасуз гафар, пичIи гафар, лагъылагъар, кими гафар, кIамаш гафар; **cəfəngiyata qulaq asmaq** лагъылагъарихъ яб акалун.

CƏFƏNGLƏMƏ *сущ*. **CƏFƏNGLƏMƏK** *глаголдикай*.

CƏFƏNGLƏMƏK *глаг*. пичIи гафар авун, буш рахунар авун, лагъылагъчивал авун.

CƏFƏNGLİK *сущ. килиг:* **CƏFƏNGİYAT**.

CƏFƏRİ *бот*. I *сущ*. петрушка (*хъач*); II *прил*. петрушкадин; **cəfəri**

kökü петрушкадин пун.

CƏFTƏ *сущ*. чефте, кIир, къармах; **qapının cəftəsi** ракIарин чефте (*кIир*).

CƏFTƏLƏMƏ *сущ*. **CƏFTƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

CƏFTƏLƏMƏK *глаг*. чефтедив агалун (*кIевирун*).

CƏFTƏLƏNMƏ *сущ*. **CƏFTƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

CƏFTƏLƏNMƏK *глаг. килиг:* **CƏFTƏLƏMƏK**.

CƏFTƏLİ *прил*. чефте алай, кIир алай.

CƏFTƏSİZ *прил*. чефте алачир, кIир алачир.

CƏHALƏT *сущ*. авамвал, затI тийижирвал, меденият авачирвал.

CƏHALƏTPƏRƏST I *сущ*. медениятдин душман; II *прил*. медениятдиз душманвал.

CƏHALƏTPƏRƏSTLIİK *сущ*. медениятдиз душманвал.

CƏH-CƏH *сущ*. цIивцIивар, манияр, авазар; **quşların cəh-cəhi** къушарин цIивцIивар, манияр.

CƏHD *сущ*. 1) алахъун; **gərəksiz cəhdlər** герек авачир алахъунар; 2) ният, макьсад; **onun cəhdi nədir?** адан ният вуч я?

CƏHDLƏ *нареч*. 1) алахъунралди; 2) гьакъисагъвилелди.

CƏHDLİ *прил*. алахъдай, зегьмет чIугвадай; **cəhdli uşaq** алахъдай аял, зегьмет чIугвадай аял.

CƏHDSİZ *прил*. алахъ тийидай, зегьметдал рикI алачир.

CƏHDSİZLİK *сущ*. алахъ тавун, къайгъуда такьун, фикир тагун.

CƏHƏNNƏM I *сущ. дин*. 1) жегьеннем; **cəhənnəm zülmü** жегьеннемдин зулум; 2) *куьч*. пис чка, азаблу чка; **cəhənnəm odu** жегьеннемдин цIай; **ora cəhənnəmdir** анаг пис чка я; ◊ **cəhənnəmə vasil etmək** а дуьньядиз рекье тун; **cəhənnəm ol buradan**! квахь инлай! **cəhənnəm olsun** гьикI кIандатIани (*вуч кIандатIани*) хьурай; II *прил*. жегьеннемдин.

CƏHƏT *сущ*. 1) жигьет; 2) себеб; **nə cəhətə?** гьи себебдай?

CƏHRƏ *сущ*. чхра; **cəhrənin iyi** чхрадин тупучI.

CƏHRƏÇİ *сущ*. гъалар ийидайди.

CƏHRƏÇİLİK *сущ*. гъалар ийидайдан кеспи.

CƏLB *сущ*. желб авун; гъун; чIугун; **məktəbə cəlb etmək** мектебдиз желб авун.

CƏLBEDİCİ *прил*. рикI аладардай, машгъулардай; **cəlbedici iş** рикI аладардай кIвалах.

CƏLBETMƏ *сущ*. желб авун; гъун; чIугун.

CƏLD I *прил*. йигин, зарб, фад, тади; **cəld yeriş** йигин къекъуьн; **cəld nişanalma** фад нишан къачун; II *нареч*. йигиндиз, фад, тадиз; **o cəld geri qayıtdı** ам тадиз кьулухъ элкъвена.

CƏLDDƏYİŞİLƏN *прил*. фад дегиш жедай.

CƏLDFIRLANAN *прил*. фад элкъведай.

CƏLDGEDİŞLİ *прил*. фад фидай, йигиндиз фидай.

CƏLDLƏŞDİRMƏ *сущ*. **CƏLDLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

CƏLDLƏŞDİRMƏK *глаг*. йигинарун; **hərəkəti cəldləşdirmək** гьерекат йигинарун.

CƏLDLƏŞMƏ *сущ*. **CƏLDLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

CƏLDLİK *сущ*. йигинвал; зарбвал; тадивал; **addımların cəldliyi** камарин йигинвал; **qaçanların cəldliyi**

зверзавайбурун зарбвал.

CƏLDLİKLƏ *нареч*. фад, тадиз, йигиндиз.

CƏLDTƏSİRLİ *прил*. фад таъсирдай.

CƏLDVURMA прил. йигиндиз ягъун.

CƏLƏ I *сущ*. кам; чартма (*ничхирар кьадай*); **qaban tutan cələ** чуьлдин вак кьадай чартма; 2) ракьар; желе; 3) *куьч*. амалдарвилелди кьун; кьуьруьк.

CƏLƏ II *сущ. диал*. 1) зоб (*ченедин кIаникай хъуькъуьн чIехи буьвел хьиз дакIуниз себеб жедай азар*); 2) *мед*. свинка (*япун кIан дакIвадай тIал*).

CƏLLAD I *сущ*. 1) жаллатI; 2) *куьч*. зулумкар, инсафсуз кас; **cəllad onun boynunu vurdu** жаллатIди адан гардан ягъана; **mən belə cəllad görməmişdim** заз ихьтин инсафсуз кас акуначир II *прил*. жаллатIдин; зулумкардин.

CƏLLADLIQ *сущ*. 1) жаллатIвал; 2) зулумкарвал.

CƏM I *сущ*. жем, кьадар, вири (*санал кIватIайла хьайиди вири*) **üçbucağın daxili bucaqlarının cəmi** пудпипIендин кьенен пипIерин жем; **kitabların cəmi** ктабрин кьадар.

CƏM II *лингв*. I *сущ*. гзафвал, гзафвилин кьадар; II *прил*. гзафвилин; гзафвилин кьадардин.

CƏM III olmaq, edilmək гафарихъ галаз санал; 1) сад хьун; акахьна сад хьун; сад-садахъ агалтна сад хьун; **qüvvələr cəm edildi** къуватар акахьна сад хьана; 2) кIватI хьун, алтIушун; **quşlar ağaclara cəm oldu** къушар тарарал кIватI хьана; 3) сигъдаказ; **əhalinin cəm halında yaşadığı yer** агъалияр сигъдаказ яшамиш жезвай чка.

CƏMDƏK I *сущ*. 1) алажай жендек; **qoyun cəmdəyi** лапагдин жендек; **inək cəmdəyi** калин жендек; 2) *рах. куьч.* зурба жендек авайди (*инсандикай*); 3) а) мейит, кьейи инсан; б) леш, кьейи малдин жендек; II *прил*. 1) алажай жендекдин; 2) мейитдин; лешинин.

CƏMİ I *тIв.-эв*. вири, виридбур; **cəmi aləmdə** вири дуьньяда; **cəmi kənd** вири хуьр; **cəmi dillərdə** вири чIалара; **cəmi xalqlar** вири халкьар; **cəmi dövlətlər** вири гьукуматар; II *нареч*. вири; жем; **cəmi milyon manat xərclənib** вири миллион манат харжнава.

CƏMİ-CÜMLƏTANI *кIус*. анжах, тек, вирини-вири, вири лагьайтIа; **cəmicümlətanı ikicə adam** анжах кьве кас.

CƏMİSİ *килиг*: **CƏMİ**.

CƏMİYYƏT *сущ*. жемият; **mütərəqqi cəmiyyət** вилик фенвай жемият; **kapitalizm cəmiyyəti** капитализмдин жемият; **kitabsevərlər cəmiyyəti** ктабрал рикI алайбурун жемият.

CƏMLƏŞMƏK *глаг*. санал кIватI хьун.

CƏNAB *сущ*. 1) жанаби; **cənab prezident** жанаби президент; **cənablar və xanımlar** жанабияр ва ханумар; 2) агъа; **bu cənablara nə deyəsən** и агъайриз вуч лугьун.

CƏNAZƏ *сущ*. кьенвай инсан, мейит; **cənazə saat 12-də qaldırılacaq** мейит сятдин 12-даз къахчуда.

CƏNCƏL I *прил*. 1) къал акъуддай; беябурдай; русвагьдай; **cəncəl adam** къал акъуддай кас; 2) фитне квай; **cəncəl məsələ** фитне квай месэла; 3) кьил акъат тийир; **cəncəl iş** кьил акъат тийир кар; II *сущ*. къалмакъалчи, фитнечи; **bu cəncəl haradan gəlib?** и фитнечи гьинай атайди я?

CƏNG I *сущ. куьгь.* 1) женг; дяве; ягъунар; **cəng başladı** дяве гатIунна,

женг гатIунна; 2) *рах*. гьуьжетар, кукIунар.

CƏNG II *сущ*. муьрхъ; **cəng atmaq** муьрхъуь кьун.

CƏNGAVƏR I *прил*. женгчи руьгь квай, дяве ийиз чидай, дяведал рикI алай, кичIевал квачир; **cəngavər tayfalar** дяве ийиз чидай, кичIевал квачир тайифаяр; **cəngavər xalq** женгчи руьгь квай халкь; II *сущ*. 1) мерд кас, кьегьалвилелди женг чIугвадайди; **onlara azadlıq cəngavərləri deyirlər** абуруз азадвилин женгчияр лугьузва; 2) чан къурбанд ийиз гьазур кас, чан къурбанд ийидай кас.

CƏNGAVƏRLİK *сущ*. женгчивал, женг тухуз алакьун.

CƏNGƏL *сущ*. къалин кьакьан легъер; ругъ.

CƏNGƏLLİK *сущ*. 1) къалин кьакьан легъер авай чка; тамун къалин кIевер, тамун яцI; **cəngəlliyə düşmək** тамун яцIуз аватун; 2) чими уьлквейрин кIеви, инсандивай къекъвез тежер, уьленар авай кIачIичIлухар, тамар.

CƏNGİ I *сущ*. женги (*Азербайжандин кьуьлдин гьава*); II *прил*. женгидин.

CƏNNƏT I *сущ. дин*. 1) женнет; 2) *куьч*. иер чка, къулай шартIар авай, хъсандиз ял ягъиз жедай чка; **bura əsl cənnətdir** инаг халисан женнет я; II *прил*. женнетдин; **cənnət bağı** женнетдин багъ.

CƏNUB I *сущ*. кьибле, кьибле пад; **evin pəncərələri cənuba baxır** кIвалин дакIарри кьибледихъ килигзава; **cənub rayonları** кьиблепатан районар; **cənub əhalisi** кьиблепатан агьалияр; II *прил*. кьибледин, кьиблепатан; **cənub ölkələri** кьиблепатан уьлквеяр.

CƏNUBİ *прил*. кьиблепатан; **Cənubi Azərbaycan** Кьиблепатан Азербайжан.

CƏNUB-QƏRB I *сущ*. кьиблерагъакIидай пад; **cənub-qərb küləyi** кьибле-рагъакIидай патан гар; **respublikanın cənub-qərbində** республикадин кьибле-рагъакIидай пата; II *прил*. кьибле-рагъакIидай патан; **cənub-qərb rayonları** кьибле-ракъакIидай патан районар.

CƏNUB-QƏRBİ *прил*. кьибле-рагъакIидай патан.

CƏNUB-ŞƏRQ I *сущ*. кьибле-рагъэкъечIдай пад; **respublikanın cənub-şərqi** республикадин кьибле-рагъэкъечIдай пад; II *прил*. кьибле-рагъэкъечIдай патан; **cənub-şərq küləyi** кьибле-рагъэкъечIдай патан гар; **cənub-şərq rayonları** кьибле-рагъэкъечIдай патан районар.

CƏNUB-ŞƏRQİ *прил*. кьибле-рагъэкъечIдай патан; **Cənub-şərqi Şirvan** Кьибле-рагъэкъечIдай патан Ширван.

CƏRƏYAN I *сущ*. 1) *физ*. ток; **dəyişən cərəyan** дегиш жедай ток; **dəyişməyən cərəyan** дегиш тежер ток; 2) авахьун, фин (*яд, вацI*); **çay iti cərəyan edir** вацI йигиндиз авахьзава; 3) *куьч*. рехъ (*сиясатда, илимда ва мсб*.); **ədəbi cərəyan** эдебиятдин рехъ; 4) *куьч*. кьиле фин; **romanda cərəyan edən hadisələr** романда кьиле физвай вакъиаяр; II *прил*. 1) токдин; 2) рекьин; **cərəyanın dəyişkənliyi** токдин дегишвал; **bu ədəbi cərəyanın fərqliliyi** и эдебиятдин рекьин тафаватлувал.

CƏRƏYAN... *токдихъ галаз алакъалу муракаб гафарин сад лагьай пай:* **cərəyanpaylayan** ток пайдайди.

CƏRGƏ *сущ*. 1) жерге; **qabaq cərgə** вилик жерге; **arxa cərqələr** кьулухъ жергеяр; **alt cərgə** агъа жерге; **bir neçə cərgə** са шумуд жерге; **evlərin**

cərgəsi кIвалерин жерге; **cərgələrə ayırmaq** жергейриз чара авун; **əsgər cərgəsi** аскеррин жерге; 2) жерге, жергеяр (*базарда*); **ticarət cərgələri** алишверишдин жергеяр; **balıq satılan cərgələr** балугъар маса гудай жергеяр; 3) сад хьтин гьал; **onlar bir cərgənin insanlarıdır** абур сад хьтин инсанар я.

CƏRGƏ-CƏRGƏ I *нареч*. жерге-жерге; **cərgə-cərgə ayırmaq** жерге-жерге чара авун; **cərgə-cərgə oturmaq** жерге-жерге ацукьун; II *прил*. жерге-жерге; **cərgə-cərgə evlər** жерге-жерге кIвалер.

CƏRGƏLƏMƏ *сущ*. **CƏRGƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

CƏRGƏLƏMƏK *глаг*. жергеда тун; **uşaqları cərgələmək** аялар са жергеда тун.

CƏRGƏLƏNMƏ *сущ*. **CƏRGƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

CƏRGƏLƏNMƏK *глаг*. жергеда хьун; **onlar cərgələnib** абур жергеда ава.

CƏRİMƏ I *сущ*. 1) жерме; **cərimə etmək** жерме авун; **cərimə ödəmək** жерме вахкун; 2) жаза, туьнбуьгь; **oyun qaydalarının pozulmasına görə cərimə** къугъунин къайдаяр чIурунай жаза гун; 3) зарар, зиян; **cəriməyə düşmək** зарардиз аватун, зарар хьун; II *прил*. жермедин; **cərimə pulları** жермедин пулар.

CƏRRAH I *сущ*. жерягь; **baş cərrah** кьилин жерягь; **yaxşı cərrah** хъсан жерягь; II *прил*. жерягьдин; **cərrah bıçağı** жерягьдин чукIул.

CƏRRAHİ *прил*. жерягьдин; **cərrahi alətlər** жерягьдин алатар.

CƏRRAHİYYƏ *сущ*. операция авуналди сагъар хъийидай медицинадин илимдин хел.

CƏRRAHLIQ I *сущ*. жерягьвал; **cərrahlıq fakültəsi** жерягьвилин факультет; II *прил*. жерягьвилин; **cərrahlıq bacarığı** жерягьвилин алакьун.

CƏSARƏT *сущ*. жуьрэт; викIегьвал; мердвал; игитвал; мягькемвал; **onun heyrətamiz cəsarəti** адан гьейран ийидай викIегьвал.

CƏSARƏTLƏ *нареч*. жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз; викIегьвилелди, викIегьдаказ; викIегьдиз; мердвилелди; мерддаказ, мягькемдаказ, мягькемдиз; игитвилелди; кьегьалвилелди, кьегьалвиливди, кьегьалдаказ, кьегьалдиз; **cəsarətlə mübarizə aparmaq** жуьрэтлувилелди (*мердвилелди, кьегьалвилелди, викIегьвилелди*) женг чIугун.

CƏSARƏTLƏNDİRİCİ *прил*. жуьрэтлувал кутадай; кIубанардай; руьгь кутадай; рикI кIеви ийидай; викIегьвал квай.

CƏSARƏTLƏNDİRMƏ *сущ*. **CƏSARƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

CƏSARƏTLƏNDİRMƏK *глаг*. жуьрэтлувал, викIегьвал, мердвал кутун; руьгь кутун; рикI кIеви авун.

CƏSARƏTLƏNMƏ *сущ*. **CƏSARƏTLƏNMƏK** *глаголдикай*.

CƏSARƏTLƏNMƏK *глаг*. викIегь хьун, жуьрэтлу хьун, рикI атун, уьтквем хьун; дирибаш хьун, дирибашвал акатун.

CƏSARƏTLİ I *прил*. викIегь, мерд, жуьрэтлу, дирибаш, уьтквем, рикI авай; **cəsarətli oğlan** викIегь (*мерд, жуьрэтлу*) гада; **cəsarətli söz** уьтквем гаф; II *нареч*. викIегьдиз, викIегьвилелди, жуьрэтдалди, жуьрэтлуз, дирибашдиз, дирибашдаказ; **cəsarətli hərəkət etmək** викIегьдиз (*жуьрэтлуз, дирибашдиз*) гьерекат авун.

CƏSARƏTLİLİK *сущ*. жуьрэтлу-

вал, мердвал, игитвал, викIегьвал, дирибашвал, уьтквемвал, кьегьалвал.

CƏSARƏTSİZ I *прил*. викIегьвал авачир, кичIе, кичIевал квай, уьтквем тушир, рикI ажуз, жуьрэтсуз, вичин къуватдихъ агъун тавур; **cəsarətsiz adam** жуьрэтсуз кас; **cəsarətsiz cavab** уьтквем тушир жаваб; II *нареч*. жуьрэтсуздаказ рахун.

CƏSARƏTSİZLİK *сущ*. жуьрэтсузвал, кичIевал, ажузвал.

CƏSARƏTVERİCİ *прил*. жуьрэт кутадай, викIегьвал кутадай, руьгь кутадай.

CƏSƏD I *сущ*. мейит, кьейи инсан; II *прил*. мейитдин, кьейи инсандин.

CƏSUR I *прил*. викIегь, уьтквем, жуьрэтлу, кичIевал тийижир, дирибаш, рикI авай, кьегьал; **cəsur oğlanlar və qızlar** викIегь гадаяр ва рушар; II *сущ*. жуьрэтлу кас, викIегь кас, уьтквем кас, дирибаш кас.

CƏSURANƏ I *нареч*. жуьрэтдалди, жуьрэтлуз, викIегьвилелди, викIегьдиз, дирибашдаказ, дирибашдиз, уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; II *прил*. жуьрэтлу, викIегь, уьтквем, дирибаш, рикI авай, кьегьал; **cəsuranə bir hərəkət** жуьрэтлу са гьерекат.

CƏSURLANMA *сущ*. **CƏSURLANMAQ** *глаголдикай*.

CƏSURLANMAQ *глаг*. жуьрэтлу хьун, викIегь хуьн, уьтквем хуьн, рикI атун, викIегьвал акатун, дирибаш хьун.

CƏSURLUQ *сущ*. жуьрэтлувал, викIегьвал, дирибашвал, уьтквемвал, игитвал, кьегьалвал.

CƏSURLUQLA *нареч*. жуьрэтлувилелди, викIегьвилелди, игитвилелди, дирибашвилелди, мердвилелди, кьегьалвилелди; **cəsurluqla döyuşmək** викIегьвилелди женг чIугун.

CƏZA I *сущ*. 1) жаза, туьнбуьгь; **yüngül cəza** кьезил жаза; **cəzadan yaxa qurtarmaq** жазадикай кьил къакъудун; 2) репрессия; **cəza siyasəti** репрессиядин сиясат; II *прил*. жазадин; **cəza dəstəsi** жазадин кIеретI.

CƏZALAMA *сущ*. **CƏZALAMAQ** *глаголдикай*.

CƏZALAMAQ *глаг. килиг:* **CƏZALANDIRMAQ**.

CƏZALANDIRILMA *сущ*. **CƏZALANDIRILMAQ** *глаголдикай*.

CƏZALANDIRILMAQ *глаг*. 1) жаза гун, туьнбуьгь авун, жазадихъ агакьарун; 2) репрессиядик кутун.

CƏZALANDIRMA *сущ*. **CƏZALANDIRMAQ** *глаголдикай*.

CƏZALANDIRMAQ *глаг*. жаза гун, жазадихъ агакьарун, туьнбуьгь авун; **qatili cəzalandırmaq** инсан яна кьейи касдиз жаза гун; **intizamı pozanları cəzalandırmaq** къайдаяр чIурзавайбур туьнбуьгь авун.

CƏZALANMA *сущ*. **CƏZALANMAQ** *глаголдикай*.

CƏZALANMAQ *глаг. килиг*: **CƏZALANDIRILMAQ**.

CƏZALATDIRMA *сущ*. **CƏZALATDIRMAQ** *глаголдикай*.

CƏZALATDIRMAQ *глаг*. жаза гуз тун.

CƏZALATMA *сущ*. **CƏZALATMAQ** *глаголдикай*.

CƏZALATMAQ *глаг. килиг.* **CƏZALATDIRMAQ**.

CƏZANƏ gəlmək гафунихъ галаз; **cəzanə gəlmək** чан туьтуьниз атун.

CƏZASIZ I *прил*. жазасуз, туьнбуьгьсуз, жаза агакь тавур; **cəzasız qalmaq** жазасуз амукьун; **cəzasız buraxmaq** жазасуз ахъаюн; II *нареч*. жазасуз, туьнбуьгьсуз.

CƏZASIZLIQ *сущ.* жазасузвал, жаза агакь тавун.

CƏZAVERİCİ *прил.* жаза гудай, жазадин; **cəzaverici orqan** жаза гудай орган.

CƏZB etmək гафунихъ галаз; **cəzb etmək** 1) чIугун, ялна гъун, вичихъ ялун; 2) желб авун.

CƏZBEDİCİ *прил. килиг:* **CAZİBƏDAR**.

CƏZBEDİCİLİK *сущ.* вичелди чIугун, вичелди желб авун.

CƏZBETMƏ *сущ. физ. килиг:* **CƏZBEDİCİLİK**.

CƏZBOLUNMA *сущ. физ. килиг:* **CƏZBEDİCİLİK**.

CIDIR I *сущ.* 1) балкIанрин чукурун; 2) чамарар (*балкIанрал алаз*); II *прил.* чукурдай, чамарардай; **cıdır atı** чукурдай балкIан; **cıdır meydanı** чамарардай майдан.

CIDIRÇI *сущ.* 1) балкIан чукурдайди (*чамарардай майданда*); 2) балкIандал гьунарар ийидайди; 3) *этногр.* свас галаз физвай балкIандаллайди.

CIDIRÇILIQ *сущ.* 1) чамарар; 2) балкIан чукурдайдан пеше.

CİDOV *сущ.* мандав.

CIĞ I I *сущ. бот.* 1) хъач; 2) гьуьлуьн векь; II *прил.* хъчадин, гьуьлуьн векьин.

CIĞ II I *сущ.* 1) денде (*арабадин ва фургъундин чархунин*); 2) сим (*велосипеддин чархунин*); II *прил.* дендедин, симинин.

CIĞA *сущ.* мег.

CIĞAL I *прил.* терс, рекьив къвен тийир, рекьив гъиз тежедай, муьтIуьгъ тежер; **cığal adam** терс (*рекьив къвен тийир*) кас; **cığal öküz** муьтIуьгь тежер яц; II *сущ.* гьуьжеткар.

CIĞALBAZ I *прил.* терсвал ийидай, гьуьжетдай, рекьив текъведай; II *сущ.* къайдаяр чIурдайди, гьуьжеткар.

CIĞALBAZLIQ *сущ.* терсвал авун, гьуьжетун.

CIĞALÇI *сущ. килиг:* **CIĞAL** II.

CIĞALÇILIQ *сущ. килиг:* **CIĞALLIQ**.

CIĞALLAMA *сущ.* **CIĞALLAMAQ** *глаголдикай*.

CIĞALLAMAQ *глаг.* терсвал авун, рекьив текъвен.

CIĞALLAŞMA *сущ.* **CIĞALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CIĞALLAŞMAQ *глаг.* къайда чIурун ва гьуьжетун.

CIĞALLIQ *сущ.* гьуьжеткарвал.

CIĞARA *куьгь.* I *сущ.* пIапIрус, сигарет; **cığara çəkmək** пIапIрус чIугун; II *прил.* пIапIрусдин, сигаретдин; **cığara kağızı** пIапIрусдин чар.

CIĞ-CIĞ I *прил.* цIугъ ийидай, шуькIуь вандай; **cığ-cığ səs** цIугъ ийидай ван.

CIĞ-CIĞ II *сущ. зоол.* гьуьлуьн къуш.

CIĞCIĞA I I *сущ.* 1) цIарцIар гудай куьлуь шейэр; 2) рапрапардай шейэр (*пекерал алай*); II *прил.* цIалцIам, чIагай (*цIийи кагъаздин пулар*).

CIĞCIĞA II *сущ.* чIуруз экъечIдай недай хъач.

CIĞCIĞALI *прил.* цIарцIар гудай куьлуь шейэр кIвахьзавай.

CIĞIR *сущ.* жигъир; къекъвел; кIвачин рехъ; **dağ cığırı** дагъдин жигъир; **ovçu cığırı** гъуьрчехъандин къекъвел; **cığırdan çıxmaq** кIвачин рекьяй акъатун.

CIQQIR çıxmamaq, çıxartmamaq, çəkməmək, çəkə bilməmək *гафарихъ галаз санал*; **cıqqırını çıxartmamaq** витI акъуд тавун, чукь тавун.

CILIZ *прил.* яхун, зайиф, такьатсуз.

CILIZLANMA *сущ.* **CILIZLANMAQ** *глагодикай*.

CILIZLANMAQ *глаг. килиг:* **CILIZLAŞMAQ**.

CILIZLAŞMAQ *глаг.* 1) куьлуь хьун, куьлуь авун, гъвечIи хьун; 2) *куьч.* усал хьун, бегьемсуз хьун, алчах хьун; **insanlar cılızlaşır** инсанар усал (*бегьемсуз*) жезва; 3) зайиф хьун, кьураз-цIраз хьун, кьурун; **meşə cılızlaşır** там кьуразва.

CILIZLIQ *сущ.* 1) зайифвал; такьатсузвал; чансузвал; 2) гьалдай аватун, яван хьун (*чил, накьв*); 3) *куьч.* кесибвал; кьитвал; эксиквал; кьеривал; **mənəvi cılızlıq** руьгьдин кесибвал.

CIN-CINDIR *сущ. килиг:* **CINDIR**.

CINDA *сущ.* 1) пине, чилер чуьхуьдай пек; 2) ява (*чIуру рекье гьатнавай дишегьли*).

CINDIR I *сущ.* 1) пине, чилер чуьхуьдай пек, куьгьне пекинин кIус; **döşəmə cındırı** кIвалин чил чуьхуьдай пине; 2) вижесуз пекер; II *прил.* куьгьне хьанвай; **cındır paltar** куьгьне хьанвай пек.

CINDIRÇI *сущ.* куьгьне пек-лек кIватIдайди.

CINDIRÇILIQ *сущ.* куьгьне пеклек кIватIун.

CINDIRLAŞDIRMA *сущ.* **CINDIRLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

CINDIRLAŞDIRMAQ *глаг.* алукIна кукIварун, куьгьне авун.

CINDIRLAŞMA *сущ.* **CINDIRLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CINDIRLAŞMAQ *глаг.* куьгьне хьун, кукIвар хьун; **köynək cındırlaşıb** перем куьгьне хьанва; **kitab cındırlaşıb** ктаб кукIвар хьанва.

CINQILTI *сущ. килиг*: **CİNGİLTİ**.

CINQIR I *сущ. килиг:* **CIQQIR**.

CINQIR II *сущ.* гъвечIи къажгъан.

CIR I *прил.* чIуру; **cır üzüm** чIуру ципицIар; **cır alma** чIуру ичер.

CIR II *прил.* 1) къати ва шуькIуь хцивал квай ван; 2) цIугъ ийидай, цIугъдин ван; 3) гъирцI-гъирцI ийидай ван; 4) хъел кутадай ван; **o, cır adamdır** ам туьнт ванцел гьарайдай инсан я.

CIR-BIR *сущ.* рахунар, гьуьжетар.

CIR-CINDA *сущ.* 1) куьгьне пекер; 2) кукIвар хьанвай пекер; **cır-cındaya bükmək** куьгьне пекерик кутун; **cır-cında içində gəzmək** кукIвар хьанвай пекер алаз къекъуьн; 3) зирзибил, виже текъведай куьгьне затIар.

CIR-CINDALI *прил.* куьгьне, кукIвар хьанвай пекер алай.

CIR-CINDIR *килиг*: **CIR-CINDA.**

CIR-CIR *сущ.* 1) чIигъчIигъ; 2) гъетIгъетI.

CIRCIRAMA *сущ.* чIигъичIигъ; II *прил.* чIигъичIигъдин.

CIRDƏFNƏ *сущ. бот.* чIуру лавр.

CIRIQ I *прил.* къазунай; кьатI хьайи; атIай; **cırıq ayaqqabı** къазунай кIвачин къапар; II *сущ.* 1) тIекв; 2) тIеквен; **şalvarın cırıqları** шалвардин тIеквенар; 3) гел (*сагъ хьайи хирен*).

CIRIQ-CINDIR *прил. килиг:* **CIRIQ.**

CIRIQ-CIRIQ *прил.* къазуннавай, кукIвар хьанвай.

CIRILDAMA *сущ.* **CIRILDAMAQ** *глаголдикай*.

CIRILDAMAQ *глаг.* 1) чIигъчIигъ авун; 2) гъетIгъетI авун.

CIRILDAŞMA *сущ.* **CIRILDAŞMAQ** *глаголдикай*.

CIRILDAŞMAQ *глаг.* чIигъчIигъ авун (*чIигъичIигъри санал*).

CIRILDATMA *сущ.* **CIRILDATMAQ** *глаголдикай*.

CIRILDATMAQ *глаг.* чIигъчIигъ

авун.

CIRILMAQ *глаг*. 1) кукIвар хьун, къазунун; **döşəkağı cırılıb** месин агъ кукIвар хьанва, месин агъ къазуннава; 2) гватун; **kitab cırılıb** ктаб гватнава.

CIRILTI *сущ*. чIигъчIигъ; **təkərlərin cırıltısı** чархарин чIигъчIигъ.

CIRILTILI *прил*. чIигъчIигъдай.

CIRIM *сущ*. 1) кIус, чIук; **məktubun cırımları** чарчин кIусар; 2) цIарх, чухвай чка.

CIRIMAĞIZ I *прил*. гьяркьуь сив авай; II *сущ*. гьяркьуь сив авай кас.

CIRIM-CIRIM *килиг*: **CIRIQ-CIRIQ.**

CIRQURŞAQ *килиг*: **CIRTQOZ**.

CIRQURŞAQLIQ *килиг*: **CIRTQOZLUQ**.

CIRLAŞMA *сущ*. **CIRLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CIRLAŞMAQ *глаг*. 1) чIур хьун; **ağaclar cırlaşıb** тарар чIур хьанва; **cinsi cırlaşır** жинс чIур жезва; 2) асул квадарна чIур хьун, чIурувилихъ дегиш хьун; тухум чIур хьун, тухум хкатун.

CIRLAŞMIŞ *прил*. чIур хьанвай.

CIRLIQ *сущ*. чIурвал.

CIRMA I *сущ.* **CIRMAQ I** *глаголдикай.*

CIRMA II *сущ.* **CIRMAQ II** *глаголдикай.*

CIRMAQ I *глаг*. 1) къазунун, кукIварун, падун, патар-патар авун; **məkubu cırmaq** чар къазунун; 2) чухун; **üzünü cırmaq** чин чухун.

CIRMAQ II *глаг*. катун (*хабарсуз, чинеба*); **dərsdən cırmaq (əkilmək, qaç--maq)** тарсунай катун.

CIRMAQ III *сущ. килиг:* **CAYNAQ**.

CIRMAQARAÇI *сущ*. 1) чIуру-бакIур кхьидайди; 2) усал кхьинардай кас, усал кхьираг.

CIRMAQARAÇILIQ *рах*. 1) чIуру-бакIур кхьин; 2) усал кхьин.

CIRMAQLAMA *сущ.* **CIRMAQLAMAQ** *глаголдикай.*

CIRMAQLAMAQ *глаг*. чухун; **üzünü cırmaqlamaq** чин чухун.

CIRMAQLANMA *сущ.* **CIRMAQLANMAQ** *глаголдикай***.**

CIRMAQLANMAQ *глаг*. чухун, чухвана цIархар авун.

CIRMAQLAŞMA *сущ*. **CIRMAQLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CIRMAQLAŞMAQ *глаг*. чухунарун; **onlar niyə cırmaqlaşırlar?** абуру вучиз чухунарзава?

CIRNAQ *сущ. килиг***: CAYNAQ.**

CIRNAMA *сущ.* **CIRNAMAQ** *глаголдикай.*

CIRNAMAQ *глаг*. хъел атун; **o cırnayıb** адаз хъел атанва.

CIRNATMA *сущ.* **CIRNATMAQ** *глаголдикай.*

CIRNATMAQ *глаг*. чIалар ахъайиз хъел гъун, хкьуьриз хъел гъун, хурук кутаз хъел гъун.

CIRTDAN I *сущ*. 1) тIуб кьван гада (*махарик жедай*); 2) лап гъвечIи буйдин инсан; 3) лилипут (*лап бицIи буй авай инсан*); II *прил*. тIуб кьван гададин, лилипутдин.

CIRTDANBOY *прил*. лап аскIан буй, лап гъвечIи.

CIRTDANBOYLU *килиг***: CIRTDANBOY.**

CIRTDANBOYLUQ *сущ*. лап гъвечIивал, лап бицIивал.

CIRTDANQUŞ *сущ. зоол*. уьлендин къуш (*уьлендин яргъи кIуф алай къуш*).

CIRTQOZ *прил*. фад хъел къведай; туьнт; сабур авачир, кефидик фад хкIадай, хъелдай.

CIRTQOZLUQ *глаг*. фад хъел

атун; туьнтвал; сабур тахьун.

CIZBIZ *сущ.* гьайвандин чрай руфунар, ратар, къенер.

CIZBIZCI *сущ.* гьайвандин руфунар, ратар, къенер чрадай ашпаз.

CIZBIZXANA *сущ.* гьайвандин чранвай руфунар, ратар, къенер гудай чка.

CIZDAQ *сущ.* чIахлухар, къавурар (*лапагдин тум цIурурдайла амукьдай*).

CIZHACIZ *нареч.* **yanmaq** *гафунихъ галаз*; **cızhacız yanmaq** чIирчIирдив кун.

CIZIQ *сущ.* 1) цIар; **düz cızıq** дуьз цIар; **dalğavari cızıq** лепедиз ухшар цIар; **şaquli cızıq** тик цIар; 2) зул; **göy cızıqlar** вили зулар; 3) шуькIуь цIар; **kağız üzərində ştrixlər** кагъаздин винел шуькIуь цIарар; 4) алашкIар хьайи чка; кьацI, чухвана хер хьайи чка.

CIZIQ-CIZIQ *прил.* 1) цIар-цIар; 2) зул-зул.

CIZIQLAMA *сущ.* **CIZIQLAMAQ** *глаголдикай*.

CIZIQLAMAQ *глаг.* 1) цIарар чIугун; **vərəqi cızıqlamaq** чарчел цIарар чIугун; 2) графаяр чIугун, графаяр авун; **kağızı cızıqlamaq** чарчел графаяр авун; 3) штрихар чIугун (*шуькIуь цIарар чIугун*).

CIZILDAMA *сущ.* **CIZILDAMAQ** *глаголдикай*.

CIZILDAMAQ *глаг.* чIирчIир авун; **yağ cızıldayırdı** гъериди чIирчIир ийизвай.

CIZILTI *сущ.* 1) чIирчIир; 2) гувдин ван; **samovarın cızıltısı** самовардин гувдин ван.

CIZILTILI *прил.* 1) чIирчIир ийидай; 2) гувдин ван твадай.

CIZMAQ *глаг.* 1) чIугун; **xətt cızmaq** цIар чIугун; **karandaşla cızmaq** къелемдив чIугун; 2) штрихар авун; 3) чухун; чухвана цIархар авун.

CIZMA-QARA *сущ.* 1) чIуру-бакIур; **cızma-qara yazmaq** чIуру-бакIур кхьин; 2) бегьемсуз, усал кIвалах.

CİB I *сущ.* 1) жибин; 2) къултух; **paltonun cibləri** пальтодин жибинар; **şalvarın cibləri** шалвардин жибинар; **boş cib** ичIи жибин; **dolu cib** ацIай жибин; 3) *анат.* **qəlsəmə cibləri** жабрийрин жибинар; 4) *анат.* легъв; **əsas cib** кьилин легъв; II *прил.* 1) жибиндин; 2) къултухдин; **cib lüğəti** жибиндин гафарган; **cib saatı** жибиндин сят; **cib oğrusu** жибинар атIудай угъри.

CİBBİLİ *прил.* бицIи.

CİBGİR *сущ.* жибинар атIудай угъри.

CİBGİRLİK *сущ.* жибинар атIун.

CİCİ *сущ. диал.* диде; **ay cici**! я диде!

CİCİ-BACI *сущ. рах.* лап мукьва дишегьли юлдашар.

CİDA I *сущ.* жида; **cida sancmaq** жида акIурун.

CİDA II *куьгь.* I *нареч.* 1) кьилди, чараз, саддиз; 2) чара-чараз; 3) чара авун, яргъа авун; II *прил.* 1) яргъа авай, яргъал тир; 2) чара-чараз тир; 3) чара авунвай, яргъа авунвай.

CİDAL *сущ. куьгь.* дяве, ягъунар, акьунар; **cidal meydanı** дяведин майдан.

CİDAR I *сущ. диал.* галтIам, ракьар (*балкIандин кIвачериз ядай*).

CİDAR II *куьгь.* арада авай са тахан цал, арада авай жугъун.

CİDARLAMA *сущ.* **CİDARLAMAQ** *глаголдикай*.

CİDARLAMAQ *глаг.* галтIам ягъун, ракьар ягъун.

CİDARLANMA *сущ.* **CİDARLANMAQ** *глаголдикай*.

CİDARLANMAQ *глаг.* галтIам

ягъун, ракьар ягъун; **at cidarlandı** балкIандиз ракьар ягъана.

CİDD-CƏHD *сущ*. алахъун; къуват эцигун; гьакъисагъвал; **lüzumsuz cidd-cəhd** герек авачир алахъунар; **onun cidd-cəhdinə baxmayaraq** адан алахъунриз килиг тавуна; **ciddi-cəhd etmək** къуват эцигун.

CİDD-CƏHDLƏ *нареч*. гьакъисагъвилелди, гьакъисагъдаказ, гьакъисагьдиз; **cidd-cəhdlə işləmək** гьакъисагъвилелди кIвалахун.

CİDD-CƏHDSIZ *нареч*. регьятдиз, асантдиз; гьакI, гьакI регьятдиз.

CİDDİ *прил*. 1) бегьем; 2) фагьумлу; **ciddi qız** фагьумлу руш; 3) рикIивай кар ийидай; **o ciddi adamdır** ам рикIивай кар ийидай кас я; 4) рикIивай фикир ийидай; 5) акьуллу; **ciddi adamlar** акьуллу ксар; 6) жавабдар; **ciddi alıcı** жавабдар муьштери; 7) гужлу, къати; **ciddi müqavimət** гужлу дурум; 8) барбатIдай, терг ийидай, кукIвардай; **ciddi zərbə** кукIвардайвал ягъун.

CİDDİLƏŞDİRİLMƏ *сущ*. **CİDDİLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

CİDDİLƏŞDİRİLMƏK *глаг*. четин хьун, кIеве гьатун.

CİDDİLƏŞDİRMƏ *сущ*. **CİDDİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

CİDDİLƏŞDİRMƏK *глаг*. четинвиле тун, кIеве тун.

CİDDİLƏŞMƏ *сущ*. **CİDDİLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

CİDDİLƏŞMƏK *глаг*. кIевивал авун.

CİDDİLİK *сущ*. 1) бегьемвал; 2) фагьумлувал; 3) акьуллувал; 4) жавабдарвал; 5) деринвал; 6) къативал; **sözün ciddiliyi** гафунин бегьемвал; **məsələnin ciddiliyi** месэладин деринвал; **mubarizənin ciddiliyi** женгинин къативал.

CİDDİYYƏT *сущ. килиг*: **CİDDİLİK**.

CİDDİYYƏTLƏ *нареч*. 1) бегьемвилелди, бегьемдаказ, бегьемдиз; 2) фагьумлувилелди, фагьумлудаказ, фагьумлуз; 3) жавабдардаказ, жавабдардиз; 4) дериндай, дериндаказ.

CİDDİYYƏTSIZ *прил*. 1) бегьемсуз; 2) фагьумсуз; 3) акьулсуз; 4) жавабдарвал авачиз.

CİDDİYYƏTSİZLİK *сущ*. 1) бегьемсузвал; 2) фагьумсузвал; 3) жавабдарсузвал.

CİFT I *сущ. куьгь*. жуьт; **bir cift corab** са жуьт гуьлуьтар; **bir cift öküz** са жуьт яцар.

CİFT II *сущ. анат*. ген (*аял авай дишегьлидин*).

CİHAD *сущ*. мусурман дин гвачирбурухъ галаз ийидай дяве.

CİHAZ I *сущ*. алат, са кардиз герек зерят; **məişət cihazları** майишатдин алатар; **elektrik cihazları** электрикдин алатар; II *прил*. алатдин.

CİK-BİK bələd olmaq гафарихъ галаз; **cikinə-bikinə bələd olmaq** хъсандиз, вири патарихъай чир хьун.

CİK-CİK *сущ*. чIивчIирив, чIивчIив; **cik-cik edən sərçələr** чIив-чIивзавай нуькIер.

CİKKƏ çəkmək гафунихъ галаз; **cikkə çəkmək** гьараюн.

CİKKİLDƏMƏ *сущ*. **CİKKİLDƏMƏK** глаголдикай.

CİKKİLDƏMƏK *глаг*. чIивчIив авун, чIивчIирив авун (*нуькIре*).

CİKKİLDƏŞMƏ *сущ*. **CİKKİLDƏŞMƏK** *глаголдикай*.

CİKKİLDƏŞMƏK *глаг. килиг:* **CİKKİLDƏMƏK**.

CİKKİLTİ *сущ*. чIивчIирив.

CİKLƏŞMƏ *сущ*. кIекерин дяве.

CİL *бот*. I *сущ*. легъер (*уьлендин набататар, хъчар*); перер (*диал*). II *прил*. легъердин; **cil yarpaqları** легъерин пешер.

CİLA I *сущ.* 1) цIарцIар, рапрап; **cila çəkmək vurmaq** а) цIарцIар гудайвал авун; б) дамахар; 2) нур гудай цIалцIамвал.

CİLAÇI *сущ. килиг*: **CİLALAYICI**.

CİLALAMA *сущ*. **CİLALAMAQ** *глаголдикай*.

CİLALAMAQ *глаг*. 1) цIарцIар гуз тун, рапрап гуз тун; 2) нур гудайвал цIалцIамарун; **mebel cilalanmalıdır** мебель нур гудайвал цIалцIамарна кIанзава; 3) дуьзарун, цIалцIамарун; 4) хъсанарун, авайдалайни хъсанарун; **dili cilalamaq** чIал хъсанарун; 5) яна цIалцIамарун; **almazı cilalamaq** алмасар яна цIалцIамарун.

CİLALANDIRMA *сущ.* **CİLALANDIRMAQ** *глаголдикай*.

CİLALANDIRMAQ *глаг. килиг:* **CİLALAMAQ**.

CİLALANMA *сущ.* **CİLALANMAQ** *глаголдикай*.

CİLALANMAQ *глаг*. 1) цIарцIар гудайвал хьун, рапрап гудайвал хьун; 2) нур гудайвал хьун; 3) цIалцIам хьун; 4) хъсан хьун; 5) яна цIалцIам хьун.

CİLALANMIŞ *прил*. 1) цIарцIар гузвай, рапрапзавай; 2) нур гузвай; 3) цIалцIам хьанвай; 4) хъсан хьанвай; 5) яна цIалцIам хьанвай.

CİLALAYICI I *прил*. 1) цIарцIар гуз тадай; 2) цIалцIамардай; **cilalayıcı maşın** цIалцIамардай машин; II *сущ*. 1) цIарцIар гуз тадайди; 2) цIалцIамардайди, цIалцIамардай кас.

CİLALI *прил. килиг*: **CİLALANMIŞ**.

CİLD I *сущ*. 1) жилд; **kitabı cildləmək** ктабдал жилд гьалдун; 2) том, кьилди са ктаб; жуз; **romanın birinci cildi** романдин сад лагьай жуз; II *прил*. жилдинин; **cild kağızı** жилдинин кагъаз; III *сущ. куьч*. хам, винел алай къат; **cildini soyunmaq** вичин асул суфат къалурун; **insan cildinə girmiş canavar** инсандин хам гьалднавай жанавур.

CİLDARXASI *сущ. полигр*. ктабдин лишанар кхьенвай къенепатан чар.

CİLDASTARI *сущ. полигр.* жилдинин астIар, форзац.

CİLDÇİ *сущ*. жилдчи, жилдерин устIар.

CİLDÇİLİK *сущ*. жилдчивал, жилдерин устIарвал.

CİLDXANA *сущ*. жилд гьалддай чка.

CİLDLƏMƏ *сущ. килиг:* **CİLDLƏMƏK**.

CİLDLƏMƏK *сущ*. жилд гьалдун; **kitabı cildləmək** ктабдал жилд гьалдун.

CİLDLƏNDIRMƏ *сущ.* **CİLDLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

CİLDLƏNDİRMƏK *глаг. килиг:* **CİLDLƏMƏK**.

CİLDLƏNMƏ *сущ.* **CİLDLƏNMƏK** *глаголдикай*.

CİLDLƏNMƏK *глаг.* жилд гьалдун; **diplom cildləndi** дипломдал жилд гьалдна.

CİLDLƏNMİŞ *прил*. жилд гьалднавай; **jurnalların cildlənmiş nömrələri** журналрин жилд гьалднавай нумраяр.

CİLDLƏTDİRMƏ *сущ.* **CİLDLƏTDİRMƏK** *глаголдикай*.

CİLDLƏTDİRMƏK *глаг.* жилд гьалдиз тун.

CİLDLƏTMƏ *сущ.* **CİLDLƏTMƏK** *глаголдикай*.

CİLDLƏTMƏK *глаг. килиг:* **CİLDLƏTDİRMƏK**.

CİLDLİ *прил*. жилд алай; **qırmızı**

cildli яру жилд алай.

...**CİLDLİ** *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*; **dördcildli lüğət** кьуд жуздикай ибарат гафарган.

CİLDLİK 1) *прил*. жилдинин; **cildlik kağız** жилдинин кагъаз; 2) *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*; **Cəlil Məmmədquluzadənin altıcildliyi** Жалил Мамедкъулузадедин ругуд жуз.

CİLDSİZ *прил*. жилд алачир; **cildsiz kitab** жилд алачир ктаб.

CİLOV I *сущ*. 1) кьенер, кьенерар; **atın cilovu** балкIандин кьенерар; 2) жилавар; **cilovu çəkmək** жилавар ялун; **cilov ağızlığı** кьенердин ракьар.

CİLOVDAR *сущ*. 1) карван тухузвай кас; 2) кIеретIдин кIвенкIве физвай балкIандаллайди; 3) *этногр*. свас авай файтундин гуьгъуьна аваз физвай балкIандаллайди; 4) *куьч*. кьил, чIехиди, регьбер; **üsyanın cilovdarı** гъулгъуладин чIехиди.

CİLOVDARLIQ *сущ*. 1) карван тухун; 2) кIеретIдин кьиле хьун; 3) чIехивал, регьбервал авун.

CİLOVLAMA *сущ*. **CİLOVLAMAQ** *глаголдикай*.

CİLOVLAMAQ *глаг*. 1) кьенер гьалдун, жилавар тIарамарун; 2) *куьч*. явашарун, жуваз муьтIуьгъарун, секинарун; **hisslərini cilovlaya bilmədi** гьиссер секинариз хьанач.

CİLOVLANMA *сущ*. **CİLOVLANMAQ** *глаголдикай*.

CİLOVLANMAQ *глаг*. 1) кьенерар гьалдун; **at cilovlandı** балкIандал кьенерар гьалдна; 2) *куьч*. муьтIуьгъ хьун; **ehtiraslar cilovlandı** ашервилер муьтIуьгъарна.

CİLOVLATDIRMA *сущ*. **CİLOVLATDIRMAQ** *глаголдикай*.

CİLOVLATDIRMAQ *глаг*. кьенерар гьалдиз тун.

CİLOVLATMA *сущ*. **CİLOVLATMAQ** *глаголдикай*.

CİLOVLATMAQ *глаг. килиг:* **CİLOVLATDIRMAQ**.

CİLOVLU *прил*. кьенерар акьалжнавай.

CİLOVLUQ *прил*. жилавар патал материал.

CİLOVSUZ *прил*. 1) кьенерар алуднавай; **cilovsuz atlar** кьенерар алуднавай балкIанар; 2) *куьч*. кефиниз кIандайвал ийизвай, фу кьилиз акъатнавай, хак акъатай.

CİLOVSUZLUQ *сущ*. 1) кьенерар алачирвал; 2) кефиниз кIандайвал авун, хак акъатайвал авун.

CİLVƏ *сущ. шаир.* 1) иервал, сересвал, гзаф хуш къведай гьал, рикI ацIукьдай гьал; **cilvəsinə uymaq** иервили рам авун; 2) цIарцIар, нур, рапрап; 3) наз гунин кьуьруьк; **cilvə satmaq** наз авун, наз гун.

CİLVƏGAH *сущ*. цIарцIар гузвай, нур гузвай затI.

CİLVƏKAR *прил*. 1) гзаф иер, тIарам, серес, суьгьуьрда тур хьиз вичел желбдай, гьейранвал кутадай; 2) наз гудай, назвал квай; **cilvəkar qız** наз гудай руш.

CİLVƏKARLIQ *сущ*. 1) иервал, тIарамвал, сересвал, гьейранвал кутун; 2) наз гунин кьуьруьк.

CİLVƏLƏNMƏ *сущ*. **CİLVƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

CİLVƏLƏNMƏK *глаг*. 1) наз гун, наз маса гун, наз гудай кьуьруькар авун; 2) нур гун; **gölün suları ay işığında cilvələnirdi** вирин ятари вацран экверик нур гузвай; 3) цIарцIар гун, рапрап авун; **ulduzlar cilvələnir** гьетери рапрапар ийизва; 4) акун, пайда

хьун; экъечIун, акъатун, къугъун; **dodaqlarında təbəssüm cilvələndi** пIузаррал хъвер къугъвана; 5) чан хкун, уьмуьрдал хкун, кIубанвал акатун; **xəyalında cilvələndi** хиялра кIубан хьана.

CİLVƏLİ *прил. килиг:* **CİLVƏKAR**.

CİMİLTİ *сущ*. 1) юзун, юзун акатун; 2) юзурун, юзун кутун.

CİN *сущ. дин*. жин (*диндин ктабра, махара инсандиз ухшар, амма адаз акси, ам дуьз рекьелай алудзавайди*); ◊ **cin atına mindirmək** хъел кутун, хъел гъун, жинерар кутун.

CİNAH I *сущ*. 1) пад; **sağ cinah** эрчIи пад; **sol cinah** чапла пад; 2) къерех; **kəndin yuxarı cinahı** хуьруьн вини къерех; II *прил*. патан; къерехдин.

CİNAS(-LAR) *сущ*. жинасар, каламбур (*сад хьиз сивяй акъатдай, амма чара-чара метлеб авай гафар кардик кутадай зарафат*); **Aşıq Ələsgərin cinasları** Ашукь Алескеран жинасар.

CİNASÇI *сущ*. жинасар кхьизвайди.

CİNASLI *прил*. жинасар авай; **cinaslı qafiyələr** жинасар авай рифмаяр.

CİNAYƏT I *сущ*. тахсир; тахсиркарвал, чIуру кар; къанун чIурун; **ağır cinayət** чIехи тахсир; **sülhə qarşı cinayət** ислягьвилиз акси чIуру кар; II *прил*. тахсиркардин; тахсиркарвилин, къанунсуз кардин.

CİNAYƏTKAR I *сущ*. тахсиркар, къанун чIурай кас; II *прил*. тахсиркардин, къанун чIурай касдин.

CİNAYƏTKARCASINA *нареч*. тахсирлувилелди, тахсирлудаказ, тахсирлудиз.

CİNAYƏTKARLIQ *сущ*. тахсир; тахсиркарвал; чIуру кар; къанун чIурун; **cinayətkarlıq etmək** тахсиркарвал авун, къанун чIурун.

CİNCİLİM I *сущ. бот*. жилжилим; II *прил*. жилжилимдин.

CİNDAR I *сущ*. суьгьуьрчи, ицитIдай кас; II *прил*.суьгьуьрчидин, ицитIдай касдин.

CİNDARLIQ I *сущ*. суьгьуьрчивал, ицитIун; II *прил*. суьгьуьрчивилин, ицитIунин.

CİNG I *сущ. зоол.* чIимчIир.

CİNG II *межд*. зигринг; **cing etmək** зигринг авун.

CİNG-CİNG *килиг:* **CİNG II.**

CİNGİLDƏMƏK *глаг*. 1) зив-зив авун; зинг-зинг авун; ван авун; **zınqırov cingildəyir** куркурди зинг-зинг ийизва; 2) зенг ягъун, зенгер ягъун; **telefon cingildəyir** телефонди зенг ягъазва; **qab-qacaq cincildəyir** къапари ванзава; 3) зигринг авун; **ağır cəftə cingildədi** залан чефтеди зигринг авуна; **qılınclar cingildəyirdi** турари зигринг ийизвай.

CİNGİLDƏTMƏ *сущ*. **CİNGİLDƏTMƏK** *глаголдикай*.

CİNGİLDƏTMƏK *глаг*. 1) зив-зив ийиз тун, зинг-зинг ийиз тун; 2) галукьарун (*рюмкаяр*); гихлинцIун; 3) зигринг ийиз тун.

CİNGİLTİ *сущ*. 1) ван; **zıngırovların cingiltisi** куркуррин ванер; 2) зигринг; 3) тIакь-тIакь (*сарарин*); 3) цIингил-мингил (*чуьнгуьрдал, чIагъандал усалдиз акъудзавай ванер*); 4) кIус-кIус хьана хун; **şüşələr cinqilti ilə sındı** шуьшеяр кIус-кIус хьана хана.

CİNGİLTİLİ *прил*. гурлу ван авай, кьакьан ван авай, гужлу ван авай; **cingiltili gülüşü olan adam** гужлу хъуьруьнар авай кас.

CİNLƏNDİRMƏ *сущ*. **CİNLƏNDIRMƏK** *глаголдикай*.

CİNLƏNDIRMƏK *глаг*. хъел

кутун, хъел гъун.

CİNLƏNMƏ *сущ.* **CİNLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CİNLƏNMƏK *глаг.* хъел акатун, хъел атун.

CİNLƏTMƏ *сущ.* **CİNLƏTMƏK** *глаголдикай.*

CİNLƏTMƏK *глаг. килиг:* **CİNLƏNDİRMƏK**.

CİNLİ I *прил.* 1) хъел квай; 2) *куьч.* пехъи, иблис хьтин, шейтIан хьтин; **cinli gözlər** пехъи вилер; 3) акьулсуз (*инсан*); II *сущ.* хъел квайди; пехъиди.

CİNS I *сущ.* 1) жинс (*диши-эркеквал*); **qadın cinsi** дишегьлидин жинс; 2) жинс (*гьайвандиз талукь*); **yerli cins** чкадин жинс; II *прил.* жинсинин; **cins inək** жинсинин кал.

CİNS II *сущ.* джинс (*пек*); **cins şalvar** джинс шалвар.

…CİNS *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **həmcins, yekcins.**

CİNSİ *прил.* жинсвилин, эркек-дишивилин; **cinsi əlamətlər** эркек-дишивилин лишанар.

CİNSİYYƏT I *сущ.* жинсвал, эркек-дишивал; II *прил.* жинсвилин, эркек-дишивилин; **cinsiyyət vəziləri** эркек-дишивилин цIумаруфар.

CİRƏ *бот.* эфер.

CİSİM *сущ.* затI; **bərk cisimlər** кIеви затIар; **maye cisimlər** жими затIар; **səma cisimləri** цавун гъетер.

CİSM *сущ. куьгь.* 1) беден, тан; **arıq cism** яхун беден; **xəstə cism** азарлу тан; 2) мейит, мейитдин амукьаяр, кIарабар**; mərhumun cismini torpağa tapşırmaq** кьенвайдан мейит кучукун.

CİSMANİ *прил.* бедендин, тандин; **cismani yetkinlik** бедендин агакьун; **cismani cəza** гатуналди гудай жаза, бедендиз гудай жаза; **cismani ağrılar** бедендин (*тандин*) тIалар.

CİSMƏN *нареч.* бедендалди, тандалди; **cismən sağlam** бедендалди (*тандалди*) сагълам.

CİSMSİZ *прил.* беден авачир, тан авачир.

CİVAR *куьгь. сущ.* 1) элкъвена къваларив гвай чкаяр, къерехар, къерехрив гвай чкаяр; **paytaxtın civarları** меркездин къерехрив гвай чкаяр; 2) кьван, сергьятрин къене; **20-30 faiz civarında** 20-30 процент кьван; **şəhər civarında** шегьердин сергьятрин къене.

CİV-CİV *сущ.* чIивчIив, чIивчIирив; **sərçə civ-civi** нуькIрен чIивчIирив.

CİVƏ I *сущ.* живе; II *прил.* живедин; **civə filizləri** живедин минералар.

CİVİLDƏMƏ *сущ.* **CİVİLDƏMƏK** *глаголдикай.*

CİVİLDƏMƏK *глаг.* 1) чIив авун, чIив-чIивар авун; **sərçələr civildəyirdi** нуькIери чIив ийизвай; 2) *куьч.* акъваз тавуна рахун; **uşaqlar civildəyir** аялар акъваз тавуна рахазва; 3) *куьч.* зайиф ванцелди рахун.

CİVİLTİ *сущ. килиг:* чIивчIив, чIивчIирив, цIивцIив.

CİVİLTİLİ *прил.* чIивчIивдин, чIивчIиривдин, цIивцIивдин.

CİYƏ *сущ.* 1) канабдин еб, мерез, кашу; 2) чакъул (*канабдикай ва я кушуникай хкатай усалбур*).

CİYƏN *бот.* цин ва уьлендин векьин набатат.

CİYƏR I *сущ.* жигер; **ağ ciyər** лацу жигер, **qara ciyər** лекь; II *прил.* жигердин.

CİYƏRLİ *прил.* викIегь, жуьрэтлу, уьтквем, дирибаш, рикI авай, кьегьал, кичIевал тийижир.

CİZGİ I *сущ.* 1) цIар, жизви цIар, шуькIуь цIар; 2) штрих; **portret**

cizgiləri портретдин штрихар; 2) лишан, кьетIенвал, кьетIен лишан; **onun cizgiləri** адан кьетIен лишанар; 3) чертёж; **binanın cizgisi** дараматдин чертёж; 4) акунар; **zahiri cizgilər** къецепатан акунар; 5) шуьткьвер, бириш; **üzün cizgiləri** чинин шуьткьверар (*бириш-шар*); II *прил*. цIарцIин; штрихдин; лишандин; акунрин; шуьткьверрин.

COD *прил*. кIеви, векъи; хъукъвай; **cod tüklər** векъи чIарар; 2) хъуьтуьл тушир; **cod su** хъуьтуьл тушир яд.

CODLANMA *сущ*. **CODLANMAQ** *глаголдикай*.

CODLANMAQ *глаг*. кIеви хьун, векъи хьун, хъукъун; **onun dərisi codlanıb** адан хам векъи хьанва.

CODLAŞMA *сущ*. **CODLAŞMAQ** *глаголдикай*.

CODLAŞMAQ *глаг. килиг:* **CODLANMAQ**.

CODLAŞMIŞ *прил*. кIеви хьанвай, векъи хьанвай, хъукъванвай; **codlaşmış dəri** векъи хьанвай хам; **codlaşmış səs** векъи хьанвай ван.

CODLUQ *сущ*. кIевивал, векъивал; кубутвал; хъуьтуьл туширвал; **dərinin codluğu** хамунин векъивал; **onun codluğu** адан кубутвал.

COĞRAFİYA I *сущ*. география; II *прил*. географиядин; **coğrafiya elmi** географиядин илим; **coğrafiya dərsləri** географиядин тарсар.

COĞRAFİYAÇI *сущ*. географ (*географиядин пешекар*); **coğrafiyaçı alimlər** географиядин алимар.

COMƏRD *прил*. 1) викIегь; дирибаш; уьтквем; жуьрэтлу, мерд, кьегьал; **comərd oğlan** викIегь гада, жуьрэтлу гада, дирибаш гада; 2) намуслу, михьи, рикI чIехи; рябетлу; 3) мугьман кIандай, жумарт, гъил ахъа, заха.

COMƏRDLİK *сущ*. 1) викIегьвал; дирибашвал; уьтквемвал; жуьрэтлувал, мердвал, кьегьалвал; 2) жумартвал, гъил ахъавал, захавал.

COMƏRDLİKLƏ *нареч*. 1) викIегьвилелди, викIегьдаказ, викIегьдиз; дирибашвилелди, дирибашдаказ, дирибашдиз; уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз; мердвилелди, мерддаказ; кьегьалвилелди, кьегьалвиливди, кьегьалдаказ, кьегьалдиз; 2) жумартвилелди, жумартдаказ; захадаказ, захадиз.

CORAB I *сущ*. гуьлуьт, гуьлуьтар; **ipək corablar** ипекдин гуьлуьтар; **uşaq corabları** аялрин гуьлуьтар; **yun corablar** сун гуьлуьтар; II *прил*. гуьлуьтдин, гуьлуьтрин; **corab mağazası** гуьлуьтрин магазин.

COŞDURMA *сущ*. **COŞDURMAQ** *глаголдикай*.

COŞDURMAQ *глаг*. 1) къати авун; артухарун, гужлу авун; **hissləri coşdurmaq** гьиссер къати авун; **həyəcanını coşdurmaq** къалабулух артухарун; **məhəbbətini coşdurmaq** муьгьуьббат гужлу авун; 2) къалабулух кутун; **qəlbini coşdurmaq** рикIик къалабулух кутун; 3) ацIурун; **qəlbini sevinc hissi coşdurdu** рикI шадвилин гьиссери ацIурна; 4) руьгь кутун, руьгь хкажун, илгьам хкажун; 5) лепе гъун; **külək dənizi coşdurur** гару гьуьлел лепе гъизва.

COŞQUN *прил*. 1) къати; гужлу; зарб; **coşqun çay** зарб вацI, **coşqun sel** гужлу сел; 2) йигиндиз; **coşqun inkişaf** йигиндиз вилик фин; 3) гурлу; **coşqun dövr** гурлу девир; 4) хуьз тежер, кьуна акъвазариз тежер; **coşqun qəzəb** хуьз тежер хъел; 5) туьнт; дили; 6) гзаф

гьевеслу, ашер; **coşqun işlər** гзаф гьевеслу крар; 7) руьгь хкаж хьанвай; 8) ялавлу; **coşqun vətənpərvər** ялавлу ватанперес.

COŞQUNLAŞMA *сущ.* **COŞQUNLAŞMAQ** *глаголдикай*.

COŞQUNLAŞMAQ *глаг*. 1) къати хьун; къизмиш хьун; 2) йигин хьун; зарб хьун; 3) гьевеслу хьун, къизмиш хьун, гужлу хьун; **külək coşqunlaşıb** гар гужлу хьанва.

COŞQUNLUQ *сущ*. 1) къативал; 2) гужлувал; 3) зарбвал; 4) къизмишвал; 5) гьевеслувал; 6) йигинвал; 7) къизгъинвал; 8) туьнтвал; **rəqsin coşqunluğu** макьамдин йигинвал; **inkişafın coşqunluğu** вилик финин зарбвал.

COŞQUNLUQLA *нареч*.1)къативилелди, къатидаказ, къатидиз, къатиз; 2) гужлудаказ, гужлудиз, гужлуз; 3) зарбдаказ, зарбдиз; 4) къизмишдаказ, къизмишдиз; 5) гьевесдивди; 6) йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз; 7) къизгъинвилелди, къизгъиндаказ, къизгъиндиз; 8) туьнтдаказ, туьнтдиз.

COŞMA *сущ.* **COŞMAQ** *глаголдикай*.

COŞMAQ *глаг*. 1) къати хьун; **dəniz coşdu** гьуьл пехъи хьана; **qasırğa coşdu** саврух къати хьана; 2) къизмиш хьун (*хъилелай*); звал атун; **qəzəbi coşur** хъилел звал къвезва; 3) туьнт хьун, тади къачун, чанди цIай кьун.

COŞUB-ÇAĞLAMA *сущ*. **COŞUB-ÇAĞLAMAQ** *глаголдикай*.

COŞUB-ÇAĞLAMAQ *глаг*. ругун, къизмиш хьун, ван алаз лепе гун; **dəniz coşub-çağlayırdı** гьуьлуь ван алаз лепе гузвай.

COŞUB-DAŞMA *сущ*. **COŞUB-DAŞMAQ** *глаголдикай*.

COŞUB-DAŞMAQ *глаг*. къати хьун; туьнт хьун; къизмиш хьун; пехъи хьун, пехъивал авун; къатиз ругун; ван алаз лепе гун.

COUL *физ*. I *сущ*. джоуль (*энергия ацумдай уьлчме*); II *прил*. джоулдин.

CÖKƏ I *сущ. бот*. гъулцин тар; **cökə meşəsi** гъулцин тарарин там; II *прил*. гъулцин тарцин; **cökə mebeli** гъулцин тарцин мебель.

CÖNGƏ *сущ*. бугъа.

CÖVHƏR I *сущ*. 1) кьур туьнт шей; 2) экстракт (*са затIуникай, мес. майвайрикай химиядин рекьелди хкуддай затI, мая, миже ва мсб.*); 3) *куьч*. мана; **sözümün cövhəri** зи гафунин мана; II *прил*. эссенциядин; экстрактдин.

CUHUD *сущ. рах.* чувуд.

CUMBULU *рах*. I *прил*. гъвечIи, бицIи; **cumbulu oğlan** бицIи гада; II *прил*. бицIи аял.

CUMMAQ *глаг*. 1) вегьин; хкадарун; гадар хьун; чукурун; тадиз вегьин; 2) гьужум авун.

CUNA I *сущ*. жуна; II *прил*. жунадин.

CUR *сущ*. 1) тай, са тангъахда авай кас, барабарди, лайихди; **o, sənə cur deyil** ам ви тай туш, ам ви тангъахда авайди туш, ам вав барабарди туш, ам ваз лайихди туш; 2) дуст; юлдаш; чирхчир; таниш; аманеви; **curları ilə oynamaq** дустарихъ галаз къугъун.

CUR-CUR *межд*. **eləmək** *гафунихъ галаз:* **cur-cur eləmək** луькьруькьар авун; **acından qarnım cur-cur eləyir (quruldayır)** гишила зи руфуни луькьруькьар ийизва.

CUŞ gəlmək гафунихъ галаз: **cuşa gəlmək** шанкьуна гьатун, руьгь акатун, руьгь хкаж хьун.

CÜCƏ I *сущ*. цицIиб; **cücələr**

цицIибар; **inkubator cücələri** инкубатордин цицIибар; **cücəni payızda sayarlar** цицIибар зулухъ гьисабда; II *прил*. цицIибдин.

CÜCƏÇIXARMA *сущ*. цицIибар ахъаюн.

CÜCƏRDİLMƏ *сущ*. **CÜCƏRDİLMƏK** *глаголдикай*.

CÜCƏRDİLMƏK *глаг*. цIир ийиз тун; экъечIарун.

CÜCƏRMƏ *сущ*. **CÜCƏRMƏK** *глаголдикай*.

CÜCƏRMƏK *глаг*. экъечIун; цIир авун; акьалтун; цIир ахъаюн; **taxıllar cücərib** техилри цIир авуна; **daşların arasında ot cücərib** къванерин арадай векь экъечIна; **yaxşı cücərən** хъсан экъечIнавай.

CÜCƏRTİ *сущ*. цIир; **güllərin ilk cücərtiləri** цуькверин сифте цIирер.

CÜCƏRTMƏ *сущ*. **CÜCƏRTMƏK** *глаголдикай*.

CÜCƏRTMƏK *глаг*. цIириз тун; **toxumu səpməzdən qabaq cücərtmək** цадайдалай вилик тумунив цIириз тун.

CÜCÜ *сущ*. гьашарат (*пепе, ветI, цвег, чIут, нет, тIветI ва мсб*).

CÜLLÜT *сущ*. уьлендин къуш (*яргъи кIвачер ва яргъи кIуф авай*).

CÜMƏ I *сущ*. жуьмя; **keçən cümə** алатай жуьмя; **gələn cümə** къвезмай жуьмя; **cümə günü** жуьмядин юкъуз.

CÜMHURİYYƏT *сущ*. республика; **Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti** Азербайжан Демократ Республика.

CÜMHURİYYƏTÇİ I *сущ*. республикачи (*1 республика къурулушдин терефдар; 2 республика партиядик квайди*).

CÜMHURİYYƏTÇİLİK *сущ*. республикачивал.

CÜMLƏ I *сущ. лингв.* предложение, жуьмле (*акьалтIай фикир квай ва лазим интонация авай сад-садахъ галаз алакъалу са шумуд гаф*); **sadə cümlə** сая жуьмле; II *прил*. жуьмледин, предложенидин.

CÜMLƏ II *куьгь*. вири; михьиз; гьар са затI; **cümlə aləm** вири дуьнья; **cümlə xalqlar** вири халкьар.

CÜRBƏCÜR *прил*. жуьреба-жуьре, гьар жуьредин; **cürbəcür işlər** жуьреба-жуьре крар; **cürbəcür insanlar** гьар жуьредин инсанар.

CÜRƏ I *рах*. жуьре.

CÜRƏ II *сущ. зоол.* 1) вацIун уьрдек; 2) гъвечIи чинеруг.

CÜRƏT *сущ*. жуьрэтлувал; викIегьвал; мердвал; кьегьалвал; кичIе туширвал; дирибашвал; уьтквемвал; игитвал.

CÜRƏTLƏ *нареч*. жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз; викIегьвилелди, викIегьдаказ, викIегьдиз; мердвилелди, мерддаказ; кьегьалвилелди, кьегьалвиливди, кьегьалдаказ, кьегьалдиз; дирибашвилелди, дирибашдаказ, дирибашдиз; уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; игитвилелди, игитдаказ, игитдиз.

CÜRƏTLƏNDİRİLMƏ *сущ*. **CÜRƏTLƏNDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

CÜRƏTLƏNDİRİLMƏK *глаг*. руьгь хкажун, руьгь кутун, кIубанвал кутун, рикI кIеви авун.

CÜRƏTLƏNDİRMƏ *сущ*. **CÜRƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

CÜRƏTLƏNDİRMƏK *глаг*. жуьрэтлувал кутун; викIегьвал кутун; дирибашвал кутун; уьтквемвал кутун.

CÜRƏTLƏNMƏ *сущ*. **CÜRƏTLƏNMƏK** *глаголдикай*.

CÜRƏTLƏNMƏK *глаг*. жуьрэтлу хьун; викIегь хьун; дирибаш хьун;

уьтквем хьун; руьгь акатун; рикI авун; са карда къетIивал авун.

CÜRƏTLİ *прил*. жуьрэтлу; викIегь; дирибаш; уьтквем; игит; мерд; кьегьал; рикI авай; **cürətli adam** жуьрэтлу кас; **cürətli addım** уьтквем кам; **o, cürətli oğlandır** ам рикI авай гада я.

CÜRƏTLİLİK *сущ*. жуьрэтлувал; викIегьвал; мердвал; кьегьалвал; игитвал; дирибашвал; уьтквемвал.

CÜRƏTSİZ I *прил*. жуьрэтсуз; мягькем тушир; уьтквем тушир; къетIивал авачир; кьве рикIин жедай; кичIе; кичIевал квай; вичин къуватдихъ агъун тавур; ажуз рикI авай; II *нареч*. жуьрэтсузвилелди, жуьрэтсуздаказ, жуьрэтсуздиз; кичIедаказ, кичIедиз.

CÜRƏTSİZLİK *сущ*. жуьрэтсузвал; кичIевал; рикIин ажузвал; къетIисузвал.

CÜSSƏ *сущ*. къамат, буй-бухах; бедендин кIалуб.

CÜSSƏLİ *прил*. жанлу; ацIай бедендин.

CÜSSƏSİZ *прил*. жансуз; зайиф; нефинж.

CÜT I *сущ*. туьрез; **cüt sürmək** туьрездив чил къарагъарун.

CÜT II *сущ*. жуьт; **bir cüt alma** са жуьт ичер; **cüt ədədlər** жуьт рекъемар; **cüt gəzmək** жуьт (*къуша*) къекъуьн.

CÜT-CÜT *нареч*. жуьт-жуьт, къушаба; **cüt-cüt gəzmək** къушаба къекъуьн.

CÜTÇÜ *сущ*. лежбер.

CÜTÇÜLÜK *сущ*. лежбервал.

CÜTLƏMƏ *сущ*. **CÜTLƏMƏK** *глаголдикай*.

CÜTLƏMƏK *глаг*. жуьтарун, къушаа авун.

CÜTLƏŞDİRMƏ *сущ*. **CÜTLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

CÜTLƏŞDİRMƏK *глаг*. 1) жуьт-жуьт авун, сад-садал элягъун; **atları cütləşdirmək** балкIанар жуьт-жуьт авун; 2) кьве жинс акадарун, кьве жинс сад-садаз ягъун (*гьайванар, набататар; мес. къатир арадал атун патал ламни хвар сад-садаз ягъун*).

CÜTLƏŞMƏ *сущ*. **CÜTLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

CÜTLƏŞMƏK *глаг*. 1) жуьт-жуьт хьун, сад-садал элягъ хьун; 2) сад хьун, лап мукьва хьун.

CÜTLƏYİCİ *сущ*. кьве жинс акадарзавайди.

CÜTLÜK *сущ*. жуьтвал, къушавал.

CÜTLÜKDƏ *нареч*. кьвед санал, кьведни санал.

CÜZAM I *сущ. куьгь.* жузам (*сагъ тежер, масадахъ галукьдай хамунин азар*); II *прил*. жузамдин.

CÜZAMLI *прил*. жузам галай.

CÜZİ *прил*. 1) са гъвечIи, са бубатдин, бицIи; 2) са тIимил, жизви; cüzi xərclər жизви харжар; **cüzi hissəsi** са тIимил пай; **cüzi anlayış** са бубатдин чирвал; **cüzi bir şey** куьлуь-шуьлуь.

CÜZİLİK *сущ*. тIимилвал, жизвивал, мажбур яз; **candərdi işləmək** кIанз-такIанз кIвалахун.

C

Ç – *азербайжан алфавитдин кьуд лагьай гьарф*.

ÇABALAMA *сущ*. **ÇABALAMAQ** *глаголдикай*.

ÇABALAMAQ *глаг*. къатадун.

ÇADIR I *сущ*. пуна, алачух; **çadır qurmaq** пуна ягъун, алачух ягъун; **çadırda yaşamaq** пунада яшамиш хьун, алачухда яшамиш хьун; II *прил*. пунадин, алачухдин; **çadır bezi** алачухдин хун.

ÇADRA *сущ*. чадура, шаршав; **çadraya bürünmək** чадура алчудун; чадура гьалдун; **çadranı atmaq** чадура гадарун.

ÇADRALI *прил*. чадура алай.

ÇADRASIZ *прил*. чадура алачир.

ÇAĞ I *сущ*. 1) вахт, чIав; **bu çağa qədər** и чIавалди, икьван чIавалди; **yaxın çağlarda** мукьвал вахтара; **axşam çağı** нянин чIав; **gözəl çağ** иер вахт; **ağır çağ** четин вахт; 2) яш, йисар; **gənclik çağında** жаван чIавуз.

ÇAĞ II *прил*. 1) сагълам, кIубан, зиринг, мягькем; **çağ olmaq** сагълам хьун, кIубан хьун; 2) *рах*. ацIай, яцIу, жанлу, зурба жендек авай; **çağ uşaq** ацIай (*жанлу*) аял; 3) хъсан, шад, шадвал гвай; **bu gün onun kefi çağdır** къе адан кефияр хъсан я.

ÇAĞ III *сущ*. денде (*арабадин, фургъундин чархунин*), акьван (*велосипеддин чархунин*).

ÇAĞA I *сущ*. цIийиз хайи, таза аял, бицIек; **çağanı əmizdirmək** таза аялдиз мам гун; **çağanın köynəyi** бицIекдин перем; II *прил*. таза аялдин, бицIекдин.

ÇAĞALIQ *сущ*. куьрпевал, бицIивал.

ÇAĞDAŞ I *прил*. алай аямдин, гилан вахтунин; **çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatı** гилан вахтунин азербайжан эдебият. II *сущ*. алай аямдин кас; са девирдин кас.

ÇAĞILTI *сущ*. шир-ширдин ван; **şəlalənin çağıltısı** чарчардин шир-ширдин ван.

ÇAĞIRIÇI I *сущ*. эверзавай кас, теклифзавай кас; II *прил*. эверзавай касдин, теклифзавай касдин.

ÇAĞIRILAN *прил*. эвернавай, теклифнавай.

ÇAĞIRILMA *сущ*. 1) эверун; **valideynlərin məktəbə çağırılması** диде-бубайриз мектебдиз эверун; 2) *рах*. теклиф; **toya çağırılma** мехъерик теклиф; 3) аскервилин къуллугъдал эверун; **həqiqi xidmətə çağırılma** гьакъикъи аскервилин къуллугъдал эверун; 4) эверун, кIватIун; **partiya qurultayının çağırılması** партиядин съезд кIватIун.

ÇAĞIRILMAQ *глаг*. 1) эверун; 2) теклифун; 3) желб авун; 4) меслят авун; **o, özünü yaxşı aparmağa çağırıldı** адаз вич хъсандиз тухун меслят авуна.

ÇAĞIRIŞ I *сущ*. 1) эвер, эверун, эвер гун; 2) теклиф; **təcili çağırış** тади эверун; **onuncu çağırış Ali Sovetin... sessiyası** цIуд лагьай эверун Верховный Советдин… сессия; **çağırış vərəqəsi** эверунин чар.

ÇAĞIRIŞÇI *сущ*. аскервилин къуллугъдал эверзавай жегьил.

ÇAĞIRMA *сущ*. **ÇAĞIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇAĞIRMAQ *глаг*. 1) эверун, ша лугьун; 2) теклифун; 3) желб авун; 4) *рах*. лугьун; **bayatı çağırmaq** баяд лугьун. 5) кьулухъди эвер хъувун, хъша лугьун, санай эверна хкун; **deputatı geri çağırmaq** депутатдиз кьулухъди эвер хъувун.

ÇAĞIRTMAQ *глаг*. эвериз тун.

ÇAĞLA *сущ. диал.* къене цил авай къацу майва (*бадам, машмаш, хват ва мсб.*); **çağla badamı** къацу бадам.

ÇAĞLAMA *сущ*. **ÇAĞLAMAQ** *глаголдикай*.

ÇAĞLAMAQ *глаг*. 1) лукьлукь авун, ругун, звал атун; **bulaqlar çağlayır** булахар ргазва; 2) *куьч*. къизмиш хьун, ругун; **o, çağlayırdı** ам ргазвай.

ÇAĞLAYAN *прил*. 1) лукьлукьзавай, ргазвай; 2) лепе гузвай; **çağlayan dəniz** лепе гузвай гьуьл.

ÇAHAR I *числ. куьгь.* кьуд; II *сущ*. кьуд (*шеш-бешдал*).

ÇAXÇAX I *сущ*. 1) гъетIигъетI; 2) кIарасдин кутIа.

ÇAXÇAX II *сущ. диал.* 1) кIарасдин жугъун; 2) гьаятдин рак.

ÇAXÇAXLI I *прил*. гъетIигъетIдин.

ÇAXÇAXLI II *прил*. кIарасдин жугъундин.

ÇAXDIRMA *сущ*. **ÇAXDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇAXDIRMAQ *глаг*. 1) тфенгдин чахмахдал илисиз тун; 2) цIай ягъаз тун; 3) яна ракъурун (*мих, масмар, кIун*); 4) сухиз тун (*чукIул, гапур ва мсб*.).

ÇAXIR *сущ*. чехир; **üzüm çaxırı** ципицIрин чехир; **qırmızı çaxır** яру чехир.

ÇAXIRÇI *сущ*. чехирчи.

ÇAXIRÇILIQ *сущ*. чехирчивал.

ÇAXMA *сущ*. **ÇAXMAQ II** *глаголдикай*.

ÇAXMAQ I *сущ*. чахмах (*яракьдин, тфенгдин*); **tüfəng çaxmağı** тфенгдин чахмах; II *прил*. чахмахдин.

ÇAXMAQ II *глаг*. 1) чахмахдал илисун; 2) ягъун; **tüfəngi çaxmaq** тфенгдай ягъун; 3) гуьлле алтIумарун, гуьлле кукIурун, гуьлле ракъурун (*са чкадиз*); 4) сухун; 5) цIайлапан ягъун.

ÇAXMAQDAŞI I *сущ*. чахмахдин къван; II *прил*. чахмахдин къванцин.

ÇAXNAŞMA *сущ*. **ÇAXNAŞMAQ** *глаголдикай*.

ÇAXNAŞMAQ *глаг*. къалабулух акатун.

ÇAQIL I *сущ*. хирхемар, хирхем къванер; II *прил*. хирхемрин.

ÇAQILDAŞI *геол*. хирхем къван.

ÇAQQAL I *сущ*. чакъал, лелев; **çaqqalların ulaşması** чакъалри къув ягъун; II *прил*. чакъалдин, лелевдин; **çaqqal sürüsü** чакъалрин суьруь; **çaqqal yağışı** куьлуь марф (*явашдиз къвадай*).

ÇAQQAŞDIRMA *сущ*. **ÇAQQAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇAQQAŞDIRMAQ *глаг*. галукьарун (*мес. ички авай стаканар*); гихлинцIун.

ÇAQQILTI *сущ*. ван; танкь; танхъ; чIакьракь; пIакьракь; тIакьракь; тIрр-р-р; **traktorun çaqqıltısı** трактордин тIрр-р-р.

ÇAL *прил*. 1) чал, рехивал квай; **çal ayğır** рехи айгъур; 2) мичIи-рехи, вили тав янавай (*балкIан, лиф*); 3) рехи, лацу (*чIарар, кьил, чуру*); **çal baş** рехи кьил; **çal saqqal** лацу чуру; 4) рагъул, мергуь; **çal canavar** рагъул жанавур.

ÇALA I *сущ*. 1) фур; **dərin çala** дерин фур; **çala qazmaq** фур эгъуьнун; 2) легъв (*тупунин гуьлледи авур*); 3) агъада авай тIул; 4) чухур; II *прил*. фурун; лекъуьн; чухурдин.

ÇALACIQ *сущ*. 1) гъвечIи фур; 2) гъвечIи легъв; 3) гъвечIи чухур.

ÇALA-ÇUXUR I *сущ*. легъв (*рекьин*), лекъвер-синер; **çala-çuxur**

yollar лекъвер-синер авай рекьер; II *прил*. лекъвер-синерин.

ÇALAĞAN I *сущ*. чалагъан; II *прил*. чалагъандин; **çalağan yuvası** чалагъандин муг.

ÇALAN *сущ*. ягъизвайди (*музыкадин алатдал*); **qarmonçalan** чIагъандал ягъизвайди.

ÇALAR *сущ*. тав, мукьва ранг; **müxtəlif çalarlar** жуьреба-жуьре тавар.

…**ÇALAR**... муракаб прилагательнийрин кьвед лагьай пай; **qırmızıyaçalar** яру тав алай.

ÇALBAŞ *прил*. кьил рехи; **çalbaş kişi** кьил рехи кас.

ÇAL-ÇAĞIR *сущ*. 1) макьамар ягъун; 2) шадвал, шадвилин межлис.

ÇAL-ÇAMIR *сущ*. жими кьуруш, кьар (*марфадилай кьулухъ жедай*).

ÇAL-ÇAP *сущ*. тарашун, таланчивал, тарашчивал, къакъудун.

ÇAL-ÇEVİR *сущ*. фикирар, фикир авун; **xeyli çal-çevirdən sonra** гзаф фикир авурдалай кьулухъ.

ÇALDIRMA *сущ*. **ÇALDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇALDIRMAQ *глаг*. 1) ягъиз тун; **sizin üçün hansı havanı çaldıraq?** Квез гьи макьам ягъиз тан? 2) ийиз тун; 3) чраз тун; **halva çaldırmaq** иситIа чраз тун.

ÇALĞI I *сущ. рах*. макьам, кьавалат.

ÇALĞI II *сущ. диал*. кIарасдин тум галай кул; **həyəti çalğı ilə süpürdü** гьаят кIарасдин тум галай кулунив шткана.

ÇALĞICILIQ *сущ*. макьамчивал.

ÇALĞIÇI *сущ. рах*. макьамчи; **çalğıçıların yarışı** макьамчийрин гьуьжетунар.

ÇALXAQ *прил*. мягькем тушир, са гъиргъирдал алай; **çalxaq stol** мягькем тушир стол.

ÇALXALAMA *сущ*. **ÇALXALAMAQ** *глаголдикай*.

ÇALXALAMAQ *глаг*. 1) галтадун, юзурун, галтадна акадарун; **dərmanı çalxalamaq** дарман галтадна акадарун; 2) эчIягъун; **beşiyi çalxalamaq** кьеб эчIягъун; 3) агъурун; **kisədən unu çalxalamaq** шешелдай гъуьр агъурун; 4) лешреш авун; **dalğalar çalxalanıb sahili döyəcləyirdi** лепейри къерехда акьаз лешреш ийизвай; 5) югъурун; **nehrə çalxalamaq** квар югъурун.

ÇALXALANMA *сущ*. **ÇALXALANMAQ** *глаголдикай*.

ÇALXALANMAQ *глаг*. 1) галтад хьун, юзун, галтад хьана акахьун; 2) эчIягъ хьун; 3) агъур хьун; 4) лешреш авун; 5) югъур хьун; 6) зурзун; хъуткьунун; **yer-göy çalxalandı** чил-цав зурзуна.

ÇALXALATMAQ *глаг*. цикай хкуьриз тун.

ÇALXATMAQ *глаг*. цикай авун, цик хкуьрун.

ÇALI *сущ*. 1) цацар алай валар; 2) кума, чардах.

ÇALIB-ÇAĞIRMA *сущ*. **ÇALIB-ÇAĞIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇALIB-ÇAĞIRMAQ *глаг*. манияр лугьуз кьуьлерун.

ÇALIB-ÇAPMA *сущ*. **ÇALIB-ÇAPMAQ** *глаголдикай*.

ÇALIB-ÇAPMAQ *глаг*. 1) тарашун, къакъудун; 2) гужалди кичIерар гана къачун.

ÇALIN *сущ*. 1) векь ягъун; 2) векь ягъадай вахт.

ÇALINÇI I *сущ*. векь ядайди; II *прил*. векь ядайдан.

ÇALINÇILIQ *сущ*. векь ядайдан машгъулат.

ÇALINMA *сущ*. **ÇALINMAQ** *глаголдикай*.

ÇALINMAQ *глаг.* 1) ягъун; **konsertdə hansı melodiyalar çalınırdı?** концертда гьи макьамар ягъизвай? 2) ягъун (*векь*); 3) ван авун; ван акъатун; куркурдин ван авун; зенг авун; 4) ягъун (*мих, масмар, кIун*); 5) мая ягъун, мая гун; **süd çalınır** некIедиз мая гузва.

ÇALIŞDIRMA *сущ.* **ÇALIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇALIŞDIRMAQ *глаг.* кIвалахиз тун, машгъул жез тун.

ÇALIŞQAN *прил.* алахъдай; гьакъисагъвал ийидай; **çalışqan işçi** алахъдай кIвалахдар.

ÇALIŞQANLIQ *сущ.* алахъун; гьакъисагъвал.

ÇALIŞQANLIQLA *нареч.* гьакъисагъвилелди, гьакъисагъдаказ, гьакъисагъдиз.

ÇALIŞMA *сущ.* **ÇALIŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇALIŞMAQ *глаг.* 1) алахъун; **uşaqlar üçün çalışma**q аялар патал алахъун; 2) кIвалахун; **məktəbdə çalışmaq** мектебда кIвалахун; 3) кьилиз акъудун; **məsul vəzifədə çalışmaq** жавабдар къуллугъ кьилиз акъудун.

ÇALIŞMAZ *прил.* 1) темпел; 2) кагьул.

ÇALIŞMAZLIQ *сущ.* 1) темпелвал; 2) кагьулвал.

ÇALLANMAQ *глаг. килиг:* **ÇALLAŞMAQ**.

ÇALLAŞMA *сущ.* **ÇALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇALLAŞMAQ *глаг.* рехи хьун, лацу хьун (*чIарар*).

ÇALLIQ *сущ.* рех; рехивал; рехи чIарар.

ÇALMA I *сущ.* **ÇALMAQ** 1) *глаголдикай.*

ÇALMA II *сущ.* 1) чалма; 2) фите; 3) кьилихъ кутIундай пIипI.

ÇALMAQ I *глаг.* 1) ягъун (*музыкадин алатрал*); **sazda çalmaq** чуьнгуьрдал ягъун; **o, tütəkdə çox yaxşı çalırdı** ада кфилдал гзаф хъсандиз ягъизвай; 2) ягъун (*мих, масмар, кIун ва мсб.*); 3) гатун (*ракIар, дакIар*); **qapını çalmaq** ракIар гатун; 4) ягъун; гатун; **qamçı çalmaq** къирмаждив ягъун; 5) эцяна къачун; хъуткьунарна гъиляй акъудун; **gözlənilmədən silahı onun əlindən çaldı** садлагьана адан гъиле авай яракь эцяна къачуна; 6) чуьнуьхун; чуьнуьхна тухун; гваз катун; 7) ягъун (*векь*); **ot çalmaq** векь ягъун; 8) ягъун; гун; кIасун; сухун; **ilan çaldı** гъуьлягъди яна; 9) тIур ягъун; тIур яна къувунарун; **yumurta çalmaq** какадиз тIур яна къувунарун; 10) къазанмишун; **qələbə çalmaq** гъалибвал къазанмишун; 11) атIун; **qılınc çalmaq** турунив атIун; дяве авун; 12) тарифарун; **qələm çalmaq** кхьена тарифарун; 13) уьфт ягъун; **gəmi fit çaldı** гимиди уьфт ягъана.

ÇALMAQ II *глаг.* 1) тав акъатун; **sarıya çalmaq** хъипи тав акъатун; 2) ухшар хьун; **anasına çalır** дидедиз ухшар я.

ÇALOV I *сущ.* 1) кавча; **ekskavatorun çalovu** экскаватордин кавча; 2) кягъиз затI къачудай къаб; 3) цIуцI квай къаб.

ÇALPANAQ *сущ.* хъвалахъ; чIидгъем.

ÇALPAPAQ I *прил.* рехи бармак алай; II *сущ.* рехи бармак алай кас.

ÇALSAÇ *прил.* чIарар рехи; **çalsaç qoca** чIарар рехи кьуьзек.

ÇALSAQQAL I *прил.* рехи чуру квай; **çalsaqqal qoca** рехи чуру квай кьуьзек; II *сущ.* чуру рехиди.

ÇALSAQQALLI *килиг*: **ÇALSAQQAL I**.

ÇAMADAN I *сущ*. чамадан; **çamadana qoymaq** чамаданда эцигун; **çamadanı doldurmaq** чамадан ацIурун; II *прил*. чамадандин.

ÇAMIR *сущ*. 1) кьар (*марфадилай кьулухъ жедай*); 2) *куьч*. нагьакьан, чIуру кар; 3) лемкье, хурх.

ÇAMIRLI *прил*. 1) кьар квай, кьар авай; **çamırlı küçə** кьар авай куьче; 2) кьарадай кьацIанвай.

ÇAMIRLILIQ *сущ*. 1) кьар авай чка; 2) уьленар авай чка.

ÇANAQ I *сущ*. 1) *куьгь*. чанах (*5 кг къуьл, мух ва мсб. кьадай къаб*); **çanaqla çəkmək** чанахдив алцумун; 2) чанах (*инсандин, гьайвандин*); 3) бади; 4) кавча; 5) хвах; легв; тиян; II *прил*. чанахдин; **çanaq sümüyü** чанахдин кIараб.

ÇANTA I *сущ*. 1) чанта; **yol çantası** рекьин чанта; 2) чил хьтин шешел (*балугъар кьуниз герек тир алатар авай*) ; 3) кIулал кьадай чанта; II *прил*. чантадин.

ÇAP I *сущ*. 1) чап; **kitab çapı** ктабдин чап; **çapdan çıxmaq** чапдай акъатун; **rəngli çap** ранглу чап; 2) басма; **romanın ikinci çapı** романдин кьвед лагьай басма; II *прил*. 1) чапдин; **çap sexi** чапдин цех; **çap forması** чапдин форма; 2) чап хьанвай; **pyesin çap variantı** пьесадин чап хьанвай вариант.

ÇAP II *сущ*. уьлчме.

ÇAPACAQ *сущ*. 1) чIехи кант; 2) къванцин якIв.

ÇAPA-ÇAPA *нареч*. чамарар ийиз.

ÇAPAĞAN *сущ*. хъсан фидай балкIан.

ÇAPAR *сущ*. 1) чапар; **çapar göndərmək** чапар ракъурун; 2) чавуш (*тади хабар гвай аскер*); 3) *тар*. балкIанраллай къаравулрин дестe.

ÇAPARAQ *нареч*. 1) чукуриз-чукуриз, катиз-катиз, звериз-звериз; **çaparaq xəbər ver** звериз-звериз хабар це; 2) зарбдиз гьална (*фин*).

ÇAPARAQLAMA *сущ*. **ÇAPARAQLAMAQ** *глаголдикай*.

ÇAPARAQLAMAQ *глаг*. 1) катиз-катиз фин, звериз-звериз фин; 2) зарбдиз гьалун (*балкIан*).

ÇAPÇI *сущ*. чап ийизвай кас.

ÇAPXANA I *сущ*. чапхана; II *прил*. чапханадин.

ÇAPIB-TALAMAQ *глаг*. тарашун, къакъудун.

ÇAPIQ I *сущ*. гел (*сагъ хьайи хирен*); **sifətində çapıq var idi** чинал гел алай; II *прил*. гелен.

ÇAPILMA *сущ*. **ÇAPILMAQ** *глаголдикай*.

ÇAPILMAQ *глаг*. 1) кукIвар хьун, пад-пад хьун, кIус-кIус хьун; 2) кьацI хьун, кьацI акъатун; 3) тараш хьун, талан хьун.

ÇAPQIN *сущ*. тараш, талан, къакъудун.

ÇAPQINÇI I *сущ*. тарашчи, таланчи; къачагъ; къучи; II *прил*. тарашчидин, таланчидин; къачагъдин; къучидин; **çapqınçılar dəstəsi** тарашчийрин (*таланчийрин*) кIеретI.

ÇAPQINÇILIQ *глаг*. тарашчивал, таланчивал; къачагъвал; къучивал.

ÇAPMAQ *глаг*. 1) атIун; **daş çapmaq** къван атIун; 2) кукIварун, ягъиз кукIварун (*гапурдалди душман*); 3) кьве пад авун, гудун; 4) тарашун, талан авун; 5) катун; чукурун; зверун; зарбдиз фин; **at çapır** балкIан зарбдиз физва.

ÇAR *тар*. I *сущ*. пачагь (*1 Урусатда монархдин титул; 2 гьа титулдин иеси*); **çar İkinci Nikolay** пачагь кьвед

лагьай Николай; **çar hökuməti** пачагьдин гьукумат; **çar qızı** пачагьдин руш; **çar nəsli** пачагьдин сихил.

ÇARALGA *сущ*. кьенердин ракьар.

ÇARDAQ I *сущ*. 1) чардах (*кIвалин винел патанни къавун арада авай чка*); **çardağa qalxmaq** чардахдиз акъатун; 2) кьур; II *прил*. чардахдин; кьуран.

ÇARDAQLI *прил*. чардах квай.

ÇARDAŞ *сущ*. чардаш (*1 венгеррин халкьдин кьуьл; 2 чардаш кьуьлунин макьам*).

ÇARƏ *сущ*. 1) чара; 2) рехъ; **çarə yoxdur** чара авач; **çarəsi var** чара ава; **çarəsi kəsilib** чара атIанва; **çarə tapmaq** рехъ жагъурун.

ÇARƏLİ *прил*. 1) сагъар жедай; 2) куьмекар авай; 3) чара авай.

ÇARƏSİZ *прил*. чарасуз, чара авачир; **çarəsiz səhv** чара авачир гъалатI; **çarəsiz qalmaq** чарасуз амукьун.

ÇARƏSIZLİK *сущ*. чарасузвал.

ÇARGAH *сущ. муз.* Чаргагь (*Азербайжандин мугъамрикай садан тIвар*).

ÇARHOVUZ *сущ*. гьавиз.

ÇARX *сущ*. 1) чарх; **dişli çarx** сарар авай чарх; 2) чарх (*мурз алай затIар хци ийидай*).

ÇARİÇA *сущ*. 1) пачагьдин паб; 2) дишегьли пачагь.

ÇARIQ *сущ*. шалам; **çarıq geyinmək** шаламар алукIун.

ÇARIQÇI *сущ*. шаламар цудай кас, шаламчи.

ÇARIQÇILIQ *сущ*. шаламчивал.

ÇARİZM *сущ*. кьиле пачагь авай гьукуматдин къурулуш.

ÇARQAT *сущ*. чIехи фите.

ÇARLIQ I *сущ*. пачагьлугъ; II *прил*. пачагьвилин, пачагьлугъдин; **çarlıq dövrləri** пачагьлугъдин девирар; **çarlıq titulu** пачагьвилин титул.

ÇARMIX *сущ*. хаш (*къадим Римда жаза гудай алат*); **çarmıxa çəkmək** хашдиз акъудун.

ÇAR-NAÇAR *нареч*. кIанзни-такIанз, чарасузвиляй, чара авачиз; **çar-naçar razı olmaq** кIанзни-такIанз рази хьун.

ÇARPAYI I *сущ*. чарпай; **yumşaq çarpayı** хъуьтуьл чарпай; **çarpayıda yatmaq** чарпайдал ксун; II *прил*. чарпайдин.

ÇARPAZ *прил*. чапрас; **çarpaz yollar** чапрас рекьер; **çapraz düz xətlər** чапрас дуьз цIарар.

ÇARPAZLAMAQ *глаг*. 1) чапрасдиз эцигун; 2) сад-садал арушун.

ÇARPAZLAŞMAQ *глаг*. 1) сад-садал эцигун; чапрасдиз эцигун; **əllərini sinəsində çarpazlaşdırdı** гъилер хурал чапрасдиз кьуна, гъилер хъуьчIуьк кутуна.

ÇARPDIRMAQ *глаг*. 1) акваз тун, къалурун, аквадайвал авун; 2) хабар гун, малумарун.

ÇARPILMA *сущ*. **ÇARPILMAQ** *глаголдикай*.

ÇARPILMAQ *глаг*. галукьун; акьун; **dalğalar qayalara çarpılırdı** лепеяр кьвалара акьазвай.

ÇARPIŞMA *сущ*. **ÇARPIŞMAQ** *глаголдикай*.

ÇARPIŞMAQ *глаг*. дяве авун, кукIун, женг; **ağır çarpışmalardan sonra** залан женгерилай кьулухъ; **vətən uğrunda çarpışmaq** ватандин патахъай женг чIугун.

ÇARPMA *сущ*. **ÇARPMAQ** *глаголдикай*.

ÇARPMAQ *глаг*. 1) къизгъин ягъун; 2) галукьун; 3) акун; **nəzərə çarpmaq** вилериз акун.

ÇARŞAB *сущ*. чадура, шаршав.

ÇARTER I *сущ*. чартер (*рейсинин улакьда аваз (самолётда, гимида) пар (инсанар) тухун патал кутIундай икьрар*); II *прил*. чартердин.

ÇARVADAR *тар*. I *сущ*. 1) гьалдайди (*малар, араба ва мсб*.); 2) киричи (*балкIанрин фургъунда аваз пар тухудайди*); II *прил*. гьалдайдан; киричидин; **çarvadar atları** киричидин балкIанар.

ÇAŞ I *прил*. 1) алгъай; какур; 2) чапрас, цIидгъа; **çaş xətt** алгъай хатI; **bir gözdən çaşdır** са вил чапрас я; 3) гъалатI хьана, гъалатI яз, ягъалмиш хьана, ягъалмиш яз; **suala çaş cavab verdi** суалдиз гъалатI яз жаваб гана; 4) терсина; **tələsdiyindən o, köynəyi çaş geyindi** тади галаз ада перем терсина алукIна; 5) ягъалмишарун; **camaatı çaş salmaq** жемят ягъалмишарун; II *нареч*. чапрасдаказ, чапрасдиз, чапрас-чапрас; какурдаказ, какурдиз.

ÇAŞA-ÇAŞA *нареч*. фад-фад ягъалмиш жез, ягъалмишдаказ.

ÇAŞAL *сущ. рах.* къалчахдин чанах, къалчахдин чанахдин кIараб.

ÇAŞBAŞ *прил*. 1) акахьай, кьил акъат тийидай, сад-садав дуьз текъвезвай; 2) *куьч*. вич-вичивай квахьай, вичи-вич квадарай, вуч ийидатIа тийижиз амукьай.

ÇAŞBAŞLIQ *сущ*. 1) жув-жувавай квадарун, вичи-вич квадарай, вуч ийидатIа тийижиз амукьай; 2) кьил акъат тийизвай гьал; 3) акахьайвал.

ÇAŞDIRILMA *сущ*. **ÇAŞDIRILMAQ** *глаголдикай*.

ÇAŞDIRILMAQ *глаг*. 1) акахьиз тун, вичи-вич квадариз тун; 2) малумат, хабар чIурукIа гун; 3) вуч ийидатIа тийижиз тун.

ÇAŞDIRMA *сущ*. **ÇAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇAŞDIRMAQ *глаг*. 1) какадарун; ягъалмишарун; фикир масанихъ ракъурун; 2) таб малумат, хабар гун; 3) вуч ийидатIа тийижиз тун, фикирдик кутун.

ÇAŞQIN I *прил*. 1) вич-вичивай квахьай, вичи-вич квадарай, вуч ийидатIа тийижиз амукьай; 2) кьил акъат тавун къалурзавай, серсер хьайи; II *нареч*. серсердаказ.

ÇAŞQINLIQ *сущ*. жув-жувавай квадарун, жувавай-жув квахьайвал.

ÇAŞMA *сущ*. **ÇAŞMAQ** *глаголдикай*.

ÇAŞMAQ *глаг*. 1) гъалатI ахъаюн, гъалатI хьун, ягъалмиш хьун; **məsələni həll edəndə çaşmaq** месэла гьялдайла гъалатI хьун; 2) какахьун; **suala cavab verərkən çaşmaq** суалдиз жаваб гудайла какахьун; 3) вичи-вич (*жува-жув*) квадарун, вичивай-вич квахьун.

ÇAT I сущ. хъиткьер, фер; **divardakı çat** цла авай хъиткьер; **tavandaki çat** къава авай хъиткьер; II *прил*. хъиткьиннавай, винелай гудна кьацI авунвай.

ÇATACAQ *килиг*: **ÇATASI**.

ÇATA-ÇATMAYA *предик*. агакьун я агакь тавун, бес хьун я тахьун; **vaxt çata-çatmaya** вахт агакьун я агакь тавун; **bu pul çata-çatmaya** и пул бес хьун я тахьун.

ÇATAL *прил*. 1) кьве патахъ пай хьанвай, кьве патахъ чара хьанвай, кьве пай хьанвай; кьвечхел; **çatal budaqlar** кьве патахъ чара хьанвай хилер; **ağacın çatal gövdəsi** тарцин кьвечхел тан; 2) гегьенш тир, гзаф хилер галай, са кьадар хилериз пай хьанвай; **çatal yol** гегьенш тир рехъ; 3) кьве хилен; **çatal yaba** кьве хилен кьуьк; **çatal qarmaq** кьве хилен къармах.

ÇATASI *сущ.* агакьна кIанзавай затI, вугана кIанзавай затI; **ona çatası məktub** адав агакьна кIанзавай чар.

ÇAT-ÇAT *прил.* хъиткер-хъиткер.

ÇATDAQ *рах.* I *сущ.* хъиткьер; **divarda çatdaq** цла хъиткьер; II *прил.* хъиткьердин.

ÇATDIRILMA *сущ.* **ÇATDIRILMAQ** *глаголдикай*.

ÇATDIRILMAQ *глаг.* 1) агакьарун; **qəzetlər oxuculara vaxtında çatdırılır** газетар кIелдайбурув вахтунда агакьарзава; **məktub çatdırıldı** чар агакьарна; 2) гун; **müəllifin fikirləri olduğu kimi çatdırılıb** автордин фикирар авайвал ганва; 3) кьилиз акъудун; **o, öz işini başa çatdırdı** ада вичин кIвалах кьилиз акъудна.

ÇATDIRMA *сущ.* **ÇATDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇATDIRMAQ *глаг.* 1) агакьарун; **kitabları çatdırmaq** ктабар агакьарун; **maşınla çatdırmaq** машинда аваз агакьарун; 2) гун, вугун, гъиле вугун; **əmanəti çatdırmaq** аманат вугун; 3) ялун, чIугун (*са чкадал кьван*).

ÇATHAÇAT *нареч.* агакьиз-агакь тийиз.

ÇATI I *сущ.* еб, мерез; **çatı toxumaq** еб хурун; II *прил.* епинин, мерездин.

ÇATI II *сущ.* 1) пун, бине; 2) къавун юкьвалай кьве патахъ вегьенвай тарар, тарчар; 3) лам (*кIвалер эцигдайла, сувагъар ийидайла, кьакьан чкадив агакьун патал кIвачерик кутаз кIарасрикай раснавай затI*).

ÇATIŞMAZ *прил.* 1) бегьем тушир, бес тушир, кьадардилай тIимил тир, кьегьят; 2) кьит; **çatışmaz (aztapılan) mallar** кьит малар.

ÇATIŞMAZLIQ *сущ.* 1) бегьем туширвал, кьегьятвал; 2) кьитвал; 3) нукьсан; **kitabda çatışmazlıq çoxdur** ктабда нукьсанар гзаф ава.

ÇATLAQ *килиг.* **ÇATDAQ**.

ÇATLAMA *сущ.* **ÇATLAMAQ** *глаголдикай*.

ÇATLAMAQ *глаг.* 1) хъиткьинун; фер атун; 2) хун; **buz çatladı** мурк хана; 3) *куьч.* пад-пад хьун; ◊ **bağrım çatlayır** зи рикI пад-пад жезва (*садан язух къвез*).

ÇATLATMA *сущ.* **ÇATLATMAQ** *глаголдикай*.

ÇATLATMAQ *глаг.* 1) хъиткьиниз тун; 2) *куьч.* лап гьелек авун, терг авун; 3) тади гун; **atı sürüb çatlatmaq** гзаф гьална балкIандиз тади гун.

ÇATMAQ *глаг.* 1) агакьун, фена агакьун, хъфена агакьун; машиндаваз (*улакьдаваз*) фена агакьун; 2) атун, атана агакьун; 3) агакьарун, агакьарун ва алудун; **özünü qaçana çatdırdı** вич катайдав агакьарна; 4) мукьув атун, мукьвал хьун; 5) бес хьун; **kağızımız çatır** чарар чаз бес жезва.

ÇATMAQAŞ *прил.* яцIу рацIамрин.

ÇAVUŞ *сущ.* сержант.

ÇAY I I *сущ.* вацI; **dağ çayı** дагъдин вацI; **Samur çayı** Самур вацI; **Araz çayı** Араз вацI; **Kür çayı** Куьр вацI; **böyük çay** чIехи вацI; **kiçik çay** гъвечIи вацI; II *прил.* вацIун; **çayın mənbəyi** вацIун кьил; **çayın mənsəbi** вацIун сив (*гьуьлуьз авахьзавай чка*); **çay balığı** вацIун кIезри; **çay nəqliyyatı** вацIун улакь.

ÇAY II *сущ.* 1) чай; чайдин вал; **Azərbaycan çayı** азербайжан чай; **gürcü** çayı гуржи чай; **qara çay** чIулав чай; **yaşıl çay** къацу чай; 2) дем къачунвай чай; 3) кьур туьнт шей (*чайдин, векьерин ва мсб.*); 4) чаяр хъун; **səhər çayı** пакаман чаяр хъун;

II *прил*. чайдин; **çay yarpaqları** чайдин пешер; **çay qaşığı** чайдин тIур.

ÇAYBASAR *сущ*. яд атайла цик акатдай чка.

ÇAYÇI *сущ*. 1) чай гьасилдай пешекар; 2) чайханадин кIвалахдар.

ÇAYÇILIQ *сущ*. 1) чай гьасилун, 2) чайханадин кIвалахдардин пеше.

ÇAY-ÇÖRƏK *сущ*. тIуьн-хъун.

ÇAYDAN *сущ*. чайдан.

ÇAYDAŞI *сущ*. вацIун къван, кварквацI къван, хирхем къван.

ÇAYXANA *сущ*. чайхана.

ÇAYXOR *сущ*. чайдал рикI алайди.

ÇAYIR *сущ*. векь.

ÇAYIRLIQ *сущ*. векьин чка.

ÇAYQOVUŞAN *сущ*. кьве вацI садсадак какахьзавай чка.

ÇAYLAQ *сущ*. 1) куьлуь къванер авай вацIун кьер; 2) *диал*. кьве дагъдин арада авай яд авахьзавай дере.

ÇAYNİK *сущ*. чайник.

ÇAYTİKANI *бот*. I *сущ*. вацIун кIирияр (*1 вацIун кIирийрин валар; 2 гьа набататдин майваяр*); II *прил*. вацIун кIирийрин.

ÇEÇEN I *сущ*. чеченви; **çeçenlər** чеченар; **çeçen dili** чечен чIал.

ÇEÇENCƏ *нареч*. чечендалди, чечен чIалалди.

ÇEÇƏLƏ "barmaq" гафунихъ галаз; **çeçələ barmaq** гъвечIи тIуб.

ÇEX *сущ*. чех (*халкьдин тIвар*), чехар.

ÇEXCƏ *нареч*. чех чIалалди, чехдалди.

ÇEXOL I *сущ*. чехол (*са затIунал акьалждай, са затI твадай парчадин, тумаждин ва мсб чин*).

ÇEK *сущ*. чек (*1 банкдай пул къачун патал пулунин иесиди гудай чар; 2 са шейинихъ ганвай пул тестикьардай туьквендин кассадай гудай чар ва я гьикьван пул гана кIандатIа туьквенчиди кассирдиз гудай чар*).

ÇEKA *сущ*. ЧК (*инкъилабдин ва Совет гьукуматдин акси экъечIзавай ксарихъ галаз женг тухун патал 1917-1922-йисара гьукуматдин хатасузвилин крар кьилиз акъудун патал хьайи кьетIен ихтиярар гъиле хьайи тешкилат*).

ÇEKİST *тар*. I *сущ*. чекист, ЧКдин къуллугъчи; II *прил*. чекистдин; **çekist işi** чекистдин кIвалах.

ÇEKİSTLİK *сущ*. чекиствал.

ÇEMPİON I *сущ*. чемпион (*спортдин са жуьреда гъалиб хьана сад лагьай чка кьур кас*); **Olimpiya çempionu** Олимпиядин чемпион; **Avropa çempionu** Европадин чемпион; **dünya çempionu** дуьньядин чемпион; **üçqat dünya çempionu** пудра дуьньядин чемпион; II *прил*. чемпиондин; **çempion adı** чемпиондин тIвар.

ÇEMPİONAT *сущ*. чемпионат (*чемпионвилин тIвар патал тухудай спортдин акъажунар*); **futbol üzrə dünya çempionatı** футболдай дуьньядин чемпионат.

ÇEMPİONLUQ *сущ*. чемпионвал; **çempionluq qazanmaq** чемпионвилин тIвар къачун.

ÇERTYOJ I *сущ*. чертёж; II *прил*. чертёждин.

ÇERTYOJÇU *сущ*. чертёжар чIугвадай пешекар.

ÇERVON *тар*. I *сущ*. къизилдин цIуд манатдин пул; II *прил*. червондин; **çervon qızılı** червондин къизил.

ÇEŞİD I *сущ*. 1) сорт; жуьре; жинс; **əla çeşid çay** сад лагьай сортдин чай; **kələmin müxtəlif sortları** келемдин чара-чара жуьреяр; жуьреба-жуьре

сортар; 2) ассортимент (*са шейинин, малдин вири жуьреяр, вири сортар, вири кIватIал*); **mağazadakı malların çeşidi** магазинда авай маларин ассортимент.

ÇEŞİDLƏMƏ *сущ.* **ÇEŞİDLƏMƏK** *глаголдикай*.

ÇEŞİDLƏMƏK *глаг.* сортариз чара авун.

ÇEŞMƏ I *сущ.* булах, чешме; II *прил.* булахдин, чешмедин; **çeşmə suyu** булахдин яд; **yaradıcılıq çeşməsi** яратмишунрин чешме.

ÇEŞMƏK I *сущ.* чешмегар, айнаяр; **çeşməkli qoca** айнаяр алай кьуьзуь кас; **gün çeşməyi** ракъинин айнаяр; II *прил.* чешмегрин, айнайрин.

ÇEŞMƏKÇİ *сущ.* 1) чешмегар расзавайди; 2) оптикадай пешекар.

ÇEŞMƏKLİ I *прил.* чешмегар алай; **çeşməkli qız** чешмегар (*айнаяр*) алай руш; II *сущ. рах.* чешмегар алайди.

ÇEŞNİ *сущ.* 1) форма, акунар; **qovun çeşnisində** емишдин формада; 2) шикил, нехиш, гишир; **xalçanın çeşnisi** халичадин гиширар; 3) трафарет, кIалуб, чешне; **qədim çeşnidə** къадим чешнеда; 4) къайда, тегьер; **elə çeşnilə dedi ki...** а тегьерда лагьана хьи…

ÇEVİK I *прил.* 1) викIегь, мукьуфдалди кар ийидай, алакьунар авай; **çevik gənc** викIегь жегьил; **çevik güləşçi** зирек пагьливан; 2) йигин, зарб; **çevik addımlarla** йигин камаралди; 3) тади, зарб квай; 4) *куьч.* четинвилер гьялиз жедай, четинвилерай регьятдиз экъечIиз жедай; II *нареч.* зиреквилелди, зирекдаказ, зирекдиз; йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз; зарбдаказ, зарбдиз.

ÇEVİKCƏ *нареч. килиг.* **ÇEVİK II.**

ÇEVİKLƏŞDİRMƏ *сущ.* **ÇEVİKLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

ÇEVİKLƏŞDİRMƏK *глаг.* 1) зирек авун; йигин авун; зарб авун; 2) *куьч.* четинвилер гьялиз жедайди авун; **dövlətin xarici siyasətini çevikləşdirmək** гьукуматдин къецепатан сиясат четинвилер гьялиз жедайди авун.

ÇEVİKLƏŞMƏ *сущ.* **ÇEVİKLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

ÇEVİKLƏŞMƏK *глаг.* зирек хьун; йигин хьун; зарб хьун.

ÇEVİKLİK *сущ.* 1) зиреквал; 2) йигинвал, зарбвал; 3) тадивал; **hərəkətlərin çevikliyi** гьерекатрин йигинвал.

ÇEVİRƏN *сущ.* элкъуьрдайди; **tiri çevirən** гул элкъуьрдайди.

ÇEVİRMƏ *сущ.* **ÇEVİRMƏK** *глаголдикай*.

ÇEVİRMƏK *глаг.* 1) элкъуьрун, алчударун; **xəstəni çevirmək** азарлуди элкъуьрун; **başını çevirmək** кьил элкъуьрун; **sağ böyrü üstə çevirmək** эрчIи кьвалахъ элкъуьрун; 2) элкъуьрун, таржума авун; **mətni rus dilinə çevirmək** текст урус чIалаз элкъуьрун (*таржума авун*); 3) дегишарун; **o, söhbəti çevirdi** ада суьгьбет дегишарна; 4) кIан пад цавал авун; **dünyanın altını üstünə çevirmək** дуьньядин кIан пад цавал авун.

ÇEVİRTDİRMƏK *глаг.* 1) элкъуьриз тун; 2) какадариз тун, виридаз гъил ягъаз тун.

ÇEVİRTMƏK *глаг. килиг:* **ÇEVİRTDİRMƏK**.

ÇEVRƏ *сущ.* 1) элкъвена кьил кьиле ягъай цIар; 2) сижиф; **çevrəyə almaq** элкъуьрна цIарцIе тун.

ÇEVRƏLİ *прил.* элкъвей цIарцIин.

ÇEVRƏVİ *прил.* элкъвей цIар хьтин.

ÇEVRİLƏN *прил.* элкъвей, пад элкъвей, кIан пад цавал хьайи, чин кIаник хьайи.

ÇEVRİLMƏ *сущ.* **ÇEVRİLMƏK** *глаголдикай.*

ÇEVRİLMƏK *глаг.* 1) элкъуьн, элкъуьрун; **pəncərəyə tərəf çevrilmək** дакIардик элкъуьн; **sağ böyrü üstə çevrilmək** эрчIи къвалахъ элкъуьн; 2) къене пад винел хьун, акъудун; **cibləri çevrildi** жибинар акъад хьана; 3) элкъуьрун, таржума хьун; **roman çoxdan Azərbaycan dilinə çevrilib** роман фадлай азербайжан чIалаз таржума хьанва (*элкъуьрнава*); 4) дибдай дегиш хьун, маса шикилда гьатун; 5) къарагъарун; **torpaq çoxdan çevrilib** чил фадлай куьтендалди къарагъарнава.

ÇEVRİRİŞ *сущ.* 1) чIехи дегишвал; **elmdə çevriliş** илимда чIехи дегишвал; 2) инкъилаб (*гьукуматдин къурулуш дегишарун*); **çevriliş etmək** а) чIехи дегишвал авун; б) инкъилаб авун.

ÇEYNƏMƏ *сущ.* **ÇEYNƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇEYNƏMƏK *глаг.* 1) жакьун; **çörək çeynəmək** фу жакьун; **saqqız çeynəmək** кIашкIум жакьун; 2) гирнагъ авун (*гьайванри*); **at otu çeynəyir** балкIанди векь гирнагъзава; 3) жакьун, саралай авун, чакъвалай авун; **at yüyəni çeynəyir** балкIанди кьенерар жакьвазва.

ÇEYNƏMƏK *глаг. килиг.* **ÇEYNƏNİLMƏK**.

ÇEYNƏNMİŞ *прил. килиг.* **ÇEYNƏNİLMIŞ**.

ÇEZDİRMƏ *сущ. килиг.* **ÇEZDİRMƏK**.

ÇEZDİRMƏK *глаг.* яна рекьин, а дуьньядиз ракъурун.

ÇEZMƏK *глаг.* кьин (*инсан*), гиликьун (*гьайван*).

ÇƏHRAYI *прил.* жегьре; **çəhrayı rəng** жегьре ранг.

ÇƏK-ÇEVİR *сущ.* четин гьал, шулугъ, къалабулух; **çək-çevirə düşmək** шулугъда гьатун; **çək-çevir eləmək** фагьум авун; **çək-çevirə salmaq** какадарун, ягъалмишарун.

ÇƏKDİRMƏ *сущ.* **ÇƏKDİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏKDİRMƏK *глаг.* 1) ялиз тун; **ona yükü çəkdirdilər** адав пар ялиз туна; 2) акъудиз тун; **mıxları çəkdirmək** масмарар акъудиз тун; 3) винел чIугваз тун, гьалун; **divanın üstünə mahud çəkdirmək** дивандин винел магьут гьализ тун; 4) акьалжиз тун; **balışın üzünü çəkdirmək** хъуцугандин чин акьалжиз тун; 5) тухун; **sərhəd çəkdirmək** сергьят тухун; **yol çəkdirmək** рехъ тухун; 6) эцигун, хкажун; **divar çəkdirmək** цал хкажиз тун; 7) алцумиз тун, терездал чIугваз тун; **yükü çəkdirmək** пар алцумиз тун; 8) чIугун; **xətt çəkdirmək** цIар чIугваз тун; 9) ягъун; **divara boya çəkdirmək** цлаз шир ягъаз тун; 10) регъвез тун; **buğdadan yarma çəkdirmək** къуьлуькай чIахар регъвез тун; 11) мишердалди атIуз тун; **şalbanlardan taxta çəkdirmək** шалманрикай тахтаяр чIугун.

ÇƏKƏ *нареч.* тIарам; **kəndiri çəkə bağlamaq** еб тIарам кутIунун.

ÇƏKƏÇƏK *сущ.* 1) тапхур (*балкIандин руфуникай гъана кутIундай чIул*); 2) жинаб, жинабдин кIараб; 3) акъудиз хутвадай ишикIар (*столдин, шкафдин ва мсб.*).

ÇƏKƏ-ÇƏKƏ *нареч.* ялиз-ялиз.

ÇƏKƏLƏK *сущ.* типIрияр (*кIвале алукIдай дабан галай чуьвекар,*

чанIамIар).

ÇƏKİ I *сущ*. 1) заланвал; **dəmirin çəkisi** ракьун заланвал; **çəkisini təyin etmək** заланвал тайинарун; **çəkisi artmaq** заланвал артух хьун; 2) *куьч*. гьуьрмет, кесер, нуфуз; **xalq arasında çəkisi olmaq** халкьдин арада гьуьрмет хьун; II *прил*. заланвилин; **çəki nisbəti** заланвилин кьадар.

ÇƏKİC I *сущ*. 1) кIаш (*чIехи кутIа*); 2) *спорт*. акьажунра яргъаз гадардай ва вичихъ гъиле кьадай сим галай тадарак; 3) кутIа; II *прил*. кIашунин, кутIадин.

ÇƏKİLİŞ I *сущ*. 1) тухун, чIугун; **yol çəkilişi** рехъ тухун; 2) эцигун, туькIуьрун.

ÇƏKİLİŞ II *сущ*. суьрет чIугун; **filmin çəkilişi** фильм чIугун.

ÇƏKİLMƏ I *сущ*. 1) чIугван, ялун; **buksirin çəkilməsi** буксир ялун; 2) чIугун, чIугуна акъудун; 3) акъудун, хкудун; **dişlərin çəkilməsi** сарар акъудун; 4) кIевирун (*ракIар*); 5) къуллугъдал вилик авун, виниз акъудун; 6) тIарамарун; **kəmərin çəkilməsi** чIул тIарамарун; 7) авун, расун, тун; 8) шикил чIугун; **portret çəkilməsi** портрет чIугун; 9) ягъун, алкIурун; **divarlara kağız çəkilməsi** цлариз обояр ягъун; 10) чIугун; **papiros çəkilməsi** пIапIрус чIугун; 11) кудун; **dara çəkilmə** тарагъаждай кудун.

ÇƏKİLMƏ II *сущ*. **ÇƏKİLMƏK II** *глаголдикай*.

ÇƏKİLMƏ III *сущ*. чIугун, куьтягьун (*жаза*); **cəza müddətinin çəkilməsi** жазадин вахт чIугуна куьтягьун.

ÇƏKİLMƏ IV *сущ*. **ÇƏKİLMƏK III** *глаголдикай*.

ÇƏKİLMƏK I *глаг*. 1) ялун, чIугун; **qayıq sahilə çəkilmişdi** луьткве къерехдиз ялнавай; **bu şirə ağacdan çəkilib** и миже тарцикай чIугунвайди я; 2) акъудун; **divardan mıxlar çəkildi** цлай масмарар акъудна; 3) вилик фин, вилик юзун, вилик экъис хьун, алай чкадилай вилик элячIун; 4) тухун, расун, авун; **yeni şose yolu çəkilib** цIийи шегьре рехъ тухванва; 5) тIарамарун; **yəhərin tapqırı çəkilib** пурарин чIул тIарамарнава; 6) эцигун; **divar çəkilib** цал эцигнава; 7) ягъун; **şəkil çəkilib** шикил ягъанва; 8) жуваз ягъун (*мазь, вазелин ва мсб*); **vazelin çəkmək** жуваз вазелин ягъун; 9) регъуьн; **buğda çəkilib** къуьл регъвенва; 10) кьулухъ чIугун; **düşmən geri çəkildi** душманди кьулухъ чIугуна; 11) кьил чIугун, патав фин; **ona baş çəkildi** адал кьил чIугуна.

ÇƏKİLMƏK II *глаг*. алцумун, терездал чIугун; **yük çəkilib** пар алцумнава.

ÇƏKİLMƏK III *глаг*. 1) къекъечIун, къерехдиз хьун, са патахъ хьун; **arxaya çəkilmək** кьулухъ хьун; 2) фин, хъфин; катун; кьил къакъудун; **dağlara çəkilmək** дагъларихъ фин; 3) чукIун, гьарнихъ катун; **duman çəkilir** цифер чикIизва.

ÇƏKİNDİRMƏ *сущ*. **ÇƏKİNDİRMƏK** *глаголдикай*.

ÇƏKİNDİRMƏK *глаг*. 1) игьтиятвал авун, жув хуьн, къерех хьун; **gəncləri pis hərəkətlərdən çəkindirmək** жегьи-лар пис гьерекатрикай къерех авун; 2) хкудун, вердишвал чIурун; **papiros çəkməkdən çəkindirmək** пIапIрусдикай (*чIугуникай*) хкудун; 3) фикирдилай элкъуьрун, къастунилай элкъуьрун, рекьив гъун; **gecə yola çıxmaqdan çəkindirmək** йифиз рекьиз акъатунин фикирдилай элкъуьрун;

4) кьуна акъвазарун, кьуна хуьн; **bu addımı atmaqdan onu mən çəkindirdim** ам и кам вегьиникай за хвена.

ÇƏKİNƏ-ÇƏKİNƏ *нареч*. 1) кичIез-кичIез, кичIедаказ, кичIевал кваз; **çəkinə-çəkinə yaxınlaşmaq** кичIез-кичIез агатун; 2) вич-вичихъ агъун тийиз, къетIивал авачиз, кьве рикIин яз.

ÇƏKİNGƏN *прил*. 1) кичIе; кичIевал квай; вичин къуватдихъ агъун тавур, ажуз рикI авай, жуьрэтсуз; 2) зайиф, агъун тавунвай, къетIивал авачир, кьве рикIин жедай; 3) игьтиятвал ийидай, игьтиятлу, шак гъидай.

ÇƏKİNGƏNLİK *сущ*. 1) кичIевал; рикIин ажузвал; жуьрэтсузвал; 2) зайифвал; 3) игьтиятвал, мукъаятвал.

ÇƏKİNMƏ *сущ*. **ÇƏKİNMƏK** *глаголдикай*.

ÇƏKİNMƏDƏN *нареч*. 1) викIегьдиз, викIегьвилелди, жуьрэтдалди, жуьрэтлуз; 2) регъуь тушиз, регъуьвал квачиз.

ÇƏKİNMƏK *глаг*. 1) кичIе хьун, игьтият хьун, игьтият авун; 2) регъуь хьун, регъуьвал авун.

ÇƏKİSİZLİK *сущ*. кьезилвал; **çəkisizlik vəziyyəti** кьезилвилин гьал.

ÇƏKİŞDİRMƏ *сущ*. **ÇƏKİŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

ÇƏKİŞDİRMƏK *глаг*. 1) хъуьткьуьнарун, ялун; акъудиз кIватIун, акъудун (*канабар, куш кIанерай*); 2) акъажун, акъажна чIехи авун, акъажна яргъи авун; **dərini çəkişdirmək** хам акъажун; 3) чIугун, ялун; **özünə tərəf çəkişdirmək** вичихъ ялун.

ÇƏKİŞMƏ *сущ*. 1) уьлкведин къенепатан дявеяр, акахьайвилер; **saray çəkişmələri** пачагьдин имаратдин къенепатан дявеяр; 2) гьуьжет, акъажунар; **boş şey üstündə çəkişmə** гьакIан гьуьжетар; 3) къалмакъал; чухунар, акьунар; дяве.

ÇƏKİŞMƏK *глаг*. 1) акъажун, акъажунар авун; гьуьжетун, гьуьжетунар авун; 2) къалмакъал авун; чухунар авун; акьунар авун; дяве авун.

ÇƏKMƏ I I *сущ*. чекме, кух галай чекме; **bir cüt çəkmə** са жуьт чекме; **əsgər çəkmələri** аскердин кух галай чекмеяр; **rezin çəkmələr** резиндин кух галай чекмеяр; **çəkmə geymək** чекме алукIун; II *прил*. чекмедин; **çəkmə mıxı** чекмедин масмар.

ÇƏKMƏ II *сущ*. **ÇƏKMƏK I** *глаголдикай*. 1) акъажун, акъажна яргъи авун; 2) къуллугъдал вилик авун, виниз акъудун; 3) акъудун; 4) хъуткьунарна хкажун; 5) чIугун; **papiros çəkmə** пIапIрус чIугун; 6) тухун; **gəmiləri buzlaqdan çəkmə** гимияр муркIарай тухун; **yol çəkmə** рехъ тухун; 7) ягъун, алтадун; **dodaqlarına rəng çəkmə** пIузарриз ранг ягъун; 8) чIугуна гъун, ялна гъун; 9) ухшар хьун; **dayısına çəkmə** халудиз ухшар хьун; 10) хкудун; 11) эцигун; 12) тIарамарун; **qayışı çəkmə** чIул тIарамарун; 13) акъажна яргъи авун, акъажна чIехи авун.

ÇƏKMƏ III *сущ*. **ÇƏKMƏK II** *глоголдикай*.

ÇƏKMƏ IV *сущ*. **ÇƏKMƏK III** *глоголдикай*.

ÇƏKMƏ V *сущ*. хуьрек (*дуьгуьдикайни чIахардикай*).

ÇƏKMƏÇİ I *сущ*. чекмечи; II *прил*. чекмечидин *çəkməçi dükanı* чекмечидин туьквен.

ÇƏKMƏÇİLİK *сущ*. чекмечивал; **çəkməçilik etmək** чекмечивал авун.

ÇƏKMƏK I *глаг*. 1) чIугун, ялун, тухун; **qonaqlığa çəkmək** мугьманвилиз тухун; vedrəni quyudan çəkmək

ведре къуйдай ялун; **telefon xətti çəkmək** телефондин линия чIугун; **əsgərlik çəkmək** аскервал чIугун; 2) галчIурун; галчIурна тухун; галчIуриз-галчIуриз тухун; **yerlə çəkmək** чилелай галчIурун; 3) акъудун; **taxtadan mıxları çəkmək** тахтатай масмарар акъудун; 4) акъажун; 5) ягъун; **əlinə çubuq çəkmək** гъил тIвалунив ягъун; 6) чIугуна кIевун, ялна авадарун (*перде*); 7) явашдиз акьалун, игис тавуна акьалун; **qapını çəkmək** ракIар явашдиз акьалун; 8) вилик авун; мукьув авун, мукьва авун; мукьув агудун; **boşqabı çəkmək** бушкъаб вилик авун; 9) тIарамарун; **qayışı çəkmək** чIул тIарамарун; 10) акьалжун, чIугун; **divanın üstünə parça çəkmək** дивандал тумаж чIугун, акьалжун; 11) шикил чIугун; 12) шикил ягъун; **fotoqraf çoxlu şəkil çəkdi** фотографди гзаф шикилар ягъана; 13) алкIурун; **divara kağız çəkmək** цлал обояр алкIурун; 14) кужумун; **nəmi çəkmək** ламувал кужумун; 15) регъуьн; **buğdadan yarma çəkmək** къуьлуькай чIахар регъуьн; 16) акъвазун; **keşik çəkmək** къаравулда акъвазун; 17) акъудун; **söz çəkmək** гаф акъудун.

ÇƏKMƏK II *глаг.* алцумун, терездал чIугун; **malları çəkmək** малар алцумун.

ÇƏKMƏK III *глаг.* чIугун, куьтягьун (*жаза, дустагъвал*); **cəzanı çəkmək** жаза чIугун.

ÇƏKMƏK IV *глаг.* ялун, фин; давамарун, акъваз тавун; яргъал фин, давам хьун.

ÇƏKMƏK V *глаг.* ухшар, ухшар авай; **uşaq atasına çəkib** аял бубадиз ухшар я.

ÇƏKMƏLİ *прил.* 1) чекмеяр алай; 2) кIвачел алукIнавай.

ÇƏKMƏLİK *прил.* чекмедин; **çəkmələk dəri** чекмедин хам.

ÇƏLƏNG *сущ.* 1) цуькверин таж; 2) кIунчI; **başına çələng qoymuşdu** кьилел цуькверин таж эцигнавай; **onlar gül çələngi tutmuşdular** абуру цуькведин кIунчIар кьунвай.

ÇƏLİK I *сущ.* кIекIец, гъиле кьадай лаш.

ÇƏLİK II *сущ. куьгь.* гьулдан; **çəlik kimi** гьулдан хьиз.

ÇƏLİKLƏŞMƏ *сущ.* **ÇƏLİKLƏŞMƏK** *глоголдикай*.

ÇƏLİKLƏŞMƏK *глог.* гьулдан хьиз хьун.

ÇƏLİKLİ *прил.* кIекIец гвай.

ÇƏLİKSİZ *прил.* кIекIец гвачир.

ÇƏLİM *сущ.* беден, тан, жендекдин кIалуб, къамат.

ÇƏLİMLİ *прил.* 1) къамат авай, шумал буй авай, тIарам; 2) мягькем.

ÇƏLİMSİZ *прил.* зайиф, яхун, такьатсуз; **çəlimsiz uşaq** зайиф аял.

ÇƏLLƏK I *сущ.* 1) челег; чамчах; **çaxır çəlləyi** чехирдин челег; **un çəlləyi** гъуьруьн чамчах; 2) челег (*хъвадай яд хуьдай*); 3) аскIан кIарасдин ведре; гьяркьуь ахъа сив авай гъвечIи челег хьтин леген; II *прил.* челегдин, чамчахдин; **çəllək çənbəri** челегдин банд.

ÇƏLTİK I *сущ.* дуьгуь, прунз; II *прил.* дуьгуьдин, прунздин; **çəltik tarlası** прунздин ник.

ÇƏLTİKÇİ *сущ.* прунз цазвайди.

ÇƏLTİKLİK *сущ.* прунз цанвай чка.

ÇƏM *сущ. рах.* мукьва хьун, агатун, эгечIун.

ÇƏMƏN I *сущ.* векь (*векьин чка*); **yaşıl çəmən** къацу векь; II *прил.* векьин;

çəmən yeri векьин чка; **çəmən kəpənəyi** векьин чепелукь.

ÇƏMƏNLİK *сущ*. чеменлух.

ÇƏMKİRMƏ *сущ*. **ÇƏMKİRMƏK** *глоголдикай*.

ÇƏMKİRMƏK *глог*. векъиз жаваб гун; **onun üstünə çəmkirdi** адаз векъиз жаваб гана.

ÇƏN I *сущ*. чIехи челег, кIарасдин ва я ракьун челег хьтин зурба къаб.

ÇƏN II *сущ*. кьеж квай циф; **dağları çən aldı** дагъларал кьеж квай циф акьалтна.

ÇƏNBƏR I *сущ*. 1) банд (*челегдин*); **dəmir çənbər** ракьун банд; **çəlləyin çənbəri** челегдин банд; 2) элкъвей уьнуьг хьтин къалпагъ; 3) бандаж (*чархунин винел пад*); II *прил*. бандунин, бандаждин.

ÇƏNBƏRLƏMƏK *глаг*. акьалжун.

ÇƏN-DUMAN *сущ*. циф.

ÇƏNƏ I *сущ*. 1) чене; **əlləri çənəyə dayamaq** гъилер ченедик кутун; 2) рекьв; **üst çənə** винел алай рекьв; **alt çənə** кIаник квай рекьв; 3) лагъылагъчи, гзаф рахадайди; 4) *тех*. чуькьвена кьадай затI; II *прил*. ченедин; **çənə sümüyü** ченедин кIараб; **çənəsinin suyu çıxmaq** галатдалди рахун.

ÇƏNƏBOĞAZ *сущ*. **eləmək** гафунихъ галаз; **çənəboğaz eləmək** гьуьжет авун.

ÇƏNGƏ *сущ*. тил; **bir çəngə saç** са тил чIарар, чIарарин тил.

ÇƏNGƏ-ÇƏNGƏ *нареч*. капаш-капаш.

ÇƏNGƏL *сущ*. 1) шиш (*хуьрек недай*); 2) кIир; 3) вилка; **ştepsel çəngəli** штепселдин вилка; 4) паядал алкIурдай ракьун къармах.

ÇƏP I *прил*. 1) алгъай (*са патахъ ян гайи*); **çəp xətt** алгъай хатI; 2) какур, патахъ; **çəp ağac** какур тар; 3) чапрас, цIидга; **çəp gözlər** чапрас вилер; 4) *куьч*. ихтибарсуз, такIанвал авай; **çəp baxış** ихтибарсуз килигун.

ÇƏP II *прил*. 1) алгъай (*са патахъ ян гайи*); 2) чапрас, цIидга.

ÇƏP-ÇƏP *нареч*. 1) чапдиз, кирсеба; **çəp-çəp baxmaq** чапдиз килигун; 2) *куьч*. чап-чап; са виляй; вилин тумунай.

ÇƏPƏKİ *прил. килиг:* **ÇƏP**.

ÇƏPƏL I I *сущ. рах.* 1) ягьсуз; 2) алчах, мурдар, тифрикь; II *прил*. 1) ягьсуз, регъуь тушир, такIан къведай; 2) алчах, усал.

ÇƏPƏL II *сущ*. майва тегъизвай тар.

ÇƏPƏR I *сущ*. 1) жугъун, цал, пару (*гьаятдал, багъдал элкъуьрнавай*); **çəpərdən boylanmaq** жугъундилай килигун; **bağın çəpəri** багъдин жугъун; 2) жугъун элкъуьрна кIевнавай чка (*малар ядай парах*); 3) манийвал, энгелвал; **dostuna çəpər oldu** дустуниз манийвал авуна.

ÇƏPƏRLƏMƏ *сущ*. **ÇƏPƏRLƏMƏK** *глаголдикай*.

ÇƏPƏRLƏMƏK *глаг*. жугъун элкъуьрун; **bostanı çəpərləmək** салалай жугъун элкъуьрун.

ÇƏPGÖZ *прил*. чапрас, цIидга; **çəpgöz oğlan** чапрас гада.

ÇƏPGÖZLÜK сущ. чапрасвал.

ÇƏPİK *сущ*. цIенкь; **çəpik çalmaq** цIенкьер ягъун.

ÇƏPİNƏ *нареч*. кирсеба, кирс алаз, патахъдаказ, патахъдиз; **parça çəpinə kəsilib** парча патахъдаказ атIанва.

ÇƏPİŞ I *сущ*. бацIи; II *прил*. бацIидин; **çəpiş əti** бацIидин як.

ÇƏPKƏN *сущ*. чепкен.

ÇƏR *сущ*. кикен тIал (*малдин, балкIандин*).

ÇƏRÇİ *куьгь. сущ.* вугай затIар агакьардай кас.

ÇƏRÇİVƏ *сущ.* 1) рама (*ракIарин, дакIардин сад-садахъ галкIурна рамка хьиз раснавай кьуд гуьрцел*); 2) рамка (*дакIардин ва я сурет твадай*).

ÇƏRƏK *сущ.* 1) юкIунин кьуд лагьай пай (*яргъивилин кьадар*) 2) фунтунин кьуд лагьай пай (*заланвилин кьадар*); 3) сятдин кьуд лагьай пай; 4) виш йисан кьуд лагьай пай.

ÇƏRƏKƏ *сущ.* 1) *куьгь.* араб алфавит чирдай учебник; 2) Къуръандин суьреяр куьчарнавай ктаб; 3) шиирар ва я элегияр авай ктаб.

ÇƏRƏN *сущ.* пичIи гафар, лагъ-лагъар, тум-кьил авачир гафар ва крар.

ÇƏRƏNÇİ I *сущ.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; II *прил.* лагълагъчидин.

ÇƏRƏNÇİLİK *сущ.* буш рахаз кIан хьун, гзаф рахунрал рикI хьун.

ÇƏRƏNLƏMƏK *глаг.* гзаф рахун; алачиз рахун; гьакIан рахунар авун.

ÇƏRƏN-PƏRƏN *сущ.* гьакIан буш гафар; пичIи гафар.

ÇƏRƏZ *сущ.* 1) кьурурнавай майваяр; 2) ширин затIар; десерт.

ÇƏRKƏZ *сущ.* черкес; **çərkəzlər** черкесар; **çərkəz dili** черкес чIал.

ÇƏRKƏZİ *сущ.* чухва.

ÇƏRLƏMƏ *сущ.* **ÇƏRLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏRLƏMƏK *глаг.* 1) азарлу хьун, нахуш хьун, тIа хьун; 2) *куьч.* гьелек хьун, аман атIун, азаб чIугун (дердерик, фикиррик); 3) зайиф хьун, кьурун, кьурана-цIрана куьтягь хьун.

ÇƏRLƏTMƏ *сущ.* **ÇƏRLƏTMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏRLƏTMƏK *глаг.* чан туьтуьниз гъун, нахушарун, азаб гун.

ÇƏRPƏLƏNG *сущ.* епинин тум галай гъвечIи давла.

ÇƏRŞƏNBƏ *сущ.* арбе (*югъ*); **çərşənbə günü** арбедин юкъуз.

ÇƏRTİK *сущ.* 1) кьацI, атIай чка; 2) кьацI гун, чка кумаз атIун (*винелай*).

ÇƏRTMƏ *сущ.* **ÇƏRTMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏRTMƏK *глаг.* 1) винелай атIун; 2) кьацI гун, кьацI авун, чка кумаз атIун; 3) кIвенкI авун; **karandaşı çərtmək** карандашдал кIвенкI авун.

ÇƏTƏNƏ I *сущ.* канаб; II *прил.* канабдин; **çətənə yağı** канабдин гъери.

ÇƏTİN I *прил.* 1) четин; **çətin dövr** четин аям; **çətin imtahan** четин имтигьан; 2) залан; **çətin iş** залан кIвалах; II *нареч.* четинвилелди, четиндаказ, четиндиз, четинз; III *предик.* **çətindir** четин я; **çətinə düşmək** кIеве гьатун.

ÇƏTİN... *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **çətinəriyən** четин цIрадай.

ÇƏTİNLƏŞDIRMƏ *сущ.* **ÇƏTİNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏTİNLƏŞDİRMƏK *глаг.* четинарун, кIеве тун, четинвиле тун, четинвал гун; **işi çətinləşdirmək** кIвалах четинарун.

ÇƏTİNLƏŞMƏ *сущ.* **ÇƏTİNLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏTİNLƏŞMƏK *глаг.* четин хьун, кIеве гьатун, четинвиле гьатун, залан хьун.

ÇƏTİNLİK *сущ.* четинвал, заланвал; **yolun çətinliyi** рекьин четинвал; **çətinliklərdən çıxmaq** четинвилерай акъатун.

ÇƏTİNLİKLƏ *нареч.* четинвилелди, четиндаказ, четиндиз, четинз.

ÇƏTİR *сущ.* таж; **çətiri açmaq** таж ахъаюн.

ÇƏYİRDƏK *сущ.* цил.

ÇƏYİRDƏKLILƏR *сущ.* бот. цил авай майваяр.

ÇƏYİRTKƏ I *сущ.* цIицI; **çəyirtkə qoşunları** цицIерин кьушунар; **çəyirtkə kimi** цIицI хьиз.

ÇIĞIRA-ÇIĞIRA *нареч.* гьарайиз-гьарайиз, гьарай физ.

ÇIĞIR-BAĞIR *сущ.* гьарай-эвер, къал, гьай-гьуй; **çığır-bağır salmaq** гьарай-эвер кутун.

ÇIĞIR-BAĞIRÇI *сущ.* гьарайдай, къал алаз рахадай кас.

ÇIĞIRMA *сущ.* **ÇIĞIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇIĞIRMAQ *глаг.* 1) гьараюн; **ağrıdan çığırmaq** тIалдилай гьараюн; 2) кIевиз рахун; 3) гужлу ванер акъудун (*гьайванри, къушари*).

ÇIĞIRTI *сущ.* гьарай, гьараюн; къив; **çığırtı səsi gəldi** гьарайдай ван атана.

ÇIĞIRTI-BAĞIRTI *килиг*: **ÇIĞIRTI**.

ÇIĞIRTILI *прил.* гьарай квай, векъи; къал ийидай; **çığırtılı səs** гьарай квай ван, векъи ван.

ÇIĞIRTMA I *сущ.* чигъиртма (*хуьрек*).

ÇIĞIRTMA II *сущ.* **ÇIĞIRTMAQ** *глаголдикай.*

ÇIĞIRTMAQ *глаг.* 1) гьарайиз тун (*са нив ятIани*); 2) шехьиз тун.

ÇIXACAQ I *сущ.* экъечIдай чка; **binanın çıxacağı** дараматдай экъечIдай чка.

ÇIXACAQ II *сущ.* бедбахт вакъиа, бедбахт дуьшуьш.

ÇIXAN *прил.* акъатай, акъатзавай.

ÇIXAR *сущ.* 1) харжун (*пул*); 2) хкатаяр, амукьаяр, кьатIар-кIусар.

ÇIXARIŞ *сущ.* кхьена къачурди; **protokoldan çıxarış** протоколдай кхьена къачурди.

ÇIXARMA *сущ.* **ÇIXARMAQ** *глаголдикай.*

ÇIXARMAQ *глаг.* 1) акъудун; **əllərini cibindən çıxarmaq** гьилер жибиндай акъудун; 2) акъудун; **komissiyadan çıxarmaq** комиссиядай акъудун; 3) хутIунун; **paltonu çıxarmaq** пальто хутIунун; 4) акъудун, экъисун; **başını pəncərədən çıxarmaq** дакIардай кьил экъисун; 5) хкудун; **neft çıxarmaq** чиликай нафт хкудун; 6) алудун; **işdən çıxarmaq** кIвалахдилай алудун.

ÇIXDAŞ *сущ.* рехне квай затI.

ÇIXIQ *сущ.* акъатнавай, кIараб алатнавай чка.

ÇIXILMAZ *прил.* 1) къекъвез тежер, физ тежер; **çıxılmaz bataqlıq** вичелай физ тежер уьлен; 2) *куьч.* чарасуз, чара авачир; **çıxılmaz vəziyyət** чара авачир гьал.

ÇIXILMAZLIQ *сущ.* чарасузвал, чара авачирвал.

ÇIXINTI *сущ.* кьуьнт, экъис хьанвай чка; **qayaların çıxıntıları** рагарин экъис хьанвай чкаяр.

ÇIXIŞ *сущ.* 1) экъечIдай чка; **şəhərdən çıxış** шегьердай экъечIдай чка; 2) рахун; **o, məclisdə qısa danışdı** ам мярекатдал куьрелди рахана; 3) хкаж хьун, экъечIун; **günəşin çıxışı** рагъ экъечIун.

ÇIXMA I *сущ.* **ÇIXMAQ I** *глаголдикай.*

ÇIXMA II *сущ.* **ÇIXMAQ II** *глаголдикай.*

ÇIXMAQ I *глаг.* 1) экъечIун, акъатун; **evdən çıxmaq** кIваляй экъечIун; **yoldan çıxmaq** рекьяй акъатун; 2) рекье гьатун; **qatar saat 10-da çıxır** поезд сятдин 10-даз рекье гьатзава; 3) фин; **gəzintiyə çıxmaq** къекъвез фин; 4) гадарун, гадарна фин, туна фин;

məktəbdən çıxmaq мектеб гадарун; 5) чапдай акъатун; **kitab çapdan çıxdı** ктаб чапдай акъатна; 6) хьун; **əlaçı çıxmaq** кIвенкIвечи хьун; 7) харж хьун; **avadanlıq almağa zavodun 50 milyon manatı çıxdı** аваданлух къачун патал заводдин 50 миллион манат харж хьана; 8) кьилиз акъатун, куьтягь хьун; **mart çıxdı** март кьилиз акъатна; 9) килигун; **evin pəncərələri küçəyə baxır** кIвалин дакIарри куьчедиз килигзава; 10) акъатун; **belə çıxır ki** акI акъатзава хьи; 11) акъатна фин; **o, Azərbaycandan on il bundan əvvəl çıxıb** ам Азербайжандай 10 йис вилик акъатна фенва;12) чIурун; **qrafikdən çıxdı** график чIурна; 13) акьахун; **ağaca çıxmaq** тараз акьахун; **dağa çıxmaq** дагъдал акьахун; 14) пайда хьун; **bu maşının yeni modeli çıxıb** и машиндин цIийи модель пайда хьанва; 15) жагъун; **o insanlar üzə çıxdı** а инсанар жагъана; 16) акун; **ağ günə çıxmaq** хъсан югъ акун; 17) къахчун; **qisas çıxmaq** кьисас къахчун; 18) хъсанвилиз хъсанвал хъувун; **xəcalətindən çıxmaq üçün** хъсанвилиз хъсанвал хъувун патал.

ÇIXMAQ II *глаг.* 1) хкудун; **beşdən üç çıxmaq** вадакай пуд хкудун; 2) кьун; **əmək haqqından 50 manat çıxmaq** мажибдикай 50 манат кьун.

ÇILÇIRAQ *сущ.* люстра.

ÇILDAG *сущ.* кичIе хьанвайбурун чандай кичI акъуддай адет.

ÇILĞIN *прил.* 1) хъел квай; **çılğın padşah** хъел квай пачагь; 2) пехъи; **çılğın dalğalar** пехъи лепеяр; 3) дили, кьил кьилел алачир; **çılğın məhəbbət** дили муьгьуьббат; 4) гьевеслу, къизмиш; туьнт; **çılğın rəqs** туьнт кьуьл.

ÇILĞINCA *нареч. килиг*: **ÇILĞINCASINA**.

ÇILĞINCASINA *нареч.* 1) хъел кваз; 2) пехъивилелди, пехъидаказ, пехъидиз, пехъиз; 3) диливилелди, дилидаказ; 4) гьевеслувилелди, гьевеслудаказ.

ÇILĞINLIQ *сущ.* 1) диливал, кимивал, пехъивал; 2) гьевеслувал; 3) къизмишвал.

ÇILPAQ I *прил.* I) кьецIил; **çılpaq uşaq** кьецIил аял; **çılpaq qollar** кьецIил гъилер; **çılpaq ayaqla**r кьецIил кIвачер; 2) къацувал авачир; **çılpaq səhra** къацувал авачир баянлух; 3) векь-кьал экъечI тийизвай; **çılpaq torpaq** векь-кьал экъечI тийизвай чил; 4) кьецIил, кIев тавунвай; 5) *куьч.* кьуру, ачух; **çılpaq həqiqət** ачух гьакъикъат; **çılpaq rəqəmlər** кьуру рекъемар; 6) кIевдай затI алачир, кIевнавачир; **çılpaq məftil** кIевнавачир сим; 7) пеш алачир; **çılpaq ağaclar** пеш алачир тарар; II *нареч.* кьецIила, пек алачиз; **çılpaq gəzmək** кьецIила къекъуьн; III *сущ.* кесибар, къекъверагар; **onlar çılpaqlardır** абур кесибар я.

ÇILPAQCA *нареч.* кьецIилдаказ, кьецIилдиз.

ÇILPAQLANMAQ *глаг.* I) кьецIил хьун; 2) пешерикай, къацувиликай магьрум хьун, пешер авахьун; **ağaclar çılpaqlanıb** тарарин пешер авахьнава.

ÇILPAQLIQ *сущ.* кьецIилвал.

ÇIMXIRMAQ *глаг.* гьарааяр гун, къивер гун, гьараюн; **uşaqlara çımxırdı** аялриз гьарааяр гана.

ÇINQIL I *сущ.* 1) чирх; **yola çınqıl döşəmək** рекьиз чирх чукIурун; **dağ çınqılı** дагъдин чирх; **çay çınqılı** вацIун чирх; 2) хирхемар, хирхем къванер; 3) куьлуь авунвай вацIун къванер; II чирхедин, хирхемдин; **çınqıl zavodu** чирхедин завод.

ÇIRAQ *сущ.* 1) чирагъ; **təzə çıraq** цIийи чирагъ; 2) *куьч.* экв; **ümid çırağı** умуддин экв; **gözümün çırağı** зи вилерин экв; **çıraqla axtarsan da tapa bilməzsən** чирагъдив къекъвейтIани жагъуриз жеч; **çırağını söndürmək** телеф авун; II прил. чирагъдин; экуьнин.

ÇIRMANMA *сущ.* **ÇIRMANMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRMANMAQ *глаг.* къакъажун (*хел, цен, кьве гъил*).

ÇIRPDIRMA *сущ.* **ÇIRPDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇIRPDIRMAQ *глаг.* 1) юзуриз тун; 2) юзурна ичIириз тун; **cibini çırpdırdı** юзурна жибиндай ичIириз туна; 3) ягъаз тун, гатаз тун.

ÇIRPI I *сущ.* цIамар; **bir qucaq çırpı** са къужах цIамар; **bir şələ çırpı** са шала цIамар; 2) чилел ярхар хьанвай тарарин хилер; **bir yığın çırpı** са хара хилер; **tonqal üçün çırpı** цIайлахан патал цIамар.

ÇIRPILMA *сущ.* **ÇIRPILMAQ** *глаголдикай*.

ÇIRPILMAQ *глаг.* 1) юзурун, юзурна авадарун, юзурна ичIирун; **süfrə çırpılıb** суфра юзурна; 2) кек ягъун, кек ягъана хъуьтуьларун, гъилив и пад а пад яна пурпур авун; **yun çırpılıb** йис и пад а пад яна пурпу авунва; 3) агалчун, агалчна акьалун; **qapı çırpıldı** ракIар агалчна акьал хьана.

ÇIRPINIŞ *сущ.* кIвалахун; юзун, зурзун; къалабулух; **yarpaqların çırpınışı** пешерин юзун.

ÇIRPINMA *сущ.* **ÇIRPINMAQ** *глаголдикай*.

ÇIRPINMAQ *глаг.* 1) къатадун; къалабулух кваз инихъ-анихъ фин, чукурун; **ürəyin çırpınması** рикIи кIвалахун; 2) галукьун, эцягъун; акьун; **dalğalar sahilə çırpılırdı** лепеяр къерехра акьазвай; 3) зурзун, кичIела зурзун, зурзун кваз хьун, рикIик зурзун хьун; **balıq çırpınır** кIезри зурзазва; 4) чабалмишун; **quş qəfəsdə çırpınırdı** къушра къефесда чабалмишзавай.

ÇIRPINTI *сущ.* I) кIвалахун; **ürək çırpıntısı** рикIин кIвалахун; 2) *мед.* зурзун, фул акатай хьиз хьун.

ÇIRPIŞDIRILMA *сущ.* **ÇIRPIŞDIRILMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPIŞDIRILMAQ *глаг. рах. килиг*: **ÇIRPIŞDIRMAQ**.

ÇIRPIŞDIRMA *сущ.* **ÇIRPIŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

ÇIRPIŞDIRMAQ *глаг.* 1) тухун, чуьнуьхун; **pul çırpışdırmaq** пул чуьнуьхун; 2) вегьена кьун, агалчна кьун.

ÇIRPMA *сущ.* **ÇIRPMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPMAQ *глаг.* 1) юзурун, зурзурун, къарсурун; **süfrəni çırpmaq** суфра юзурун; 2) юзурна авадарун, юзурна ичIирун; **cibindən qırıntıları çırpmaq** жибиндай гъвелер юзурна ичIирун; 3) юзурна кIвадарун (*мес. пекинал алай фан гъвелер, руг*); 4) яна акъудун; 5) и пад а пад яна пурпу авун; **balışı çırpmaq** хъуьцуьгандин туьк пурпу авун; 6) гьалчун, ягъун (*начагъдаз раб*); **qapıları çırpmaq** ракIарар гьалчун.

ÇIRT *сущ.* 1) чIакьракь; пIакьракь; 2) цуькIуьн; **çırt atmaq** цуькIуьн вегьин (*пIанIрус чIугвадайла*).

ÇIRTAÇIRT *маса гафарихъ галаз санал менфят къачуда*; **çırtaçırt yanmaq** чIакьракьдалди кун.

ÇIRTILTI *сущ.* чIакьракь; пIакьракь; **tonqalın çırtıltısı** цIайлахандин чIакьракь; **çırtıltı ilə yanmaq**

чIакьракьдалди кун.

ÇIRTMA I *сущ.* 1) тIампI; **çırtma vurmaq** тIампI ягъун; 2) тIанбул; **çırtma çalmaq** тIанбул ягъун (*тупIаралди*).

ÇIRTMA II *сущ.* эцягъун (*гъуд ва я кьуьл*), кьуьл эцягъун; **qapını çırtma ilə açmaq** ракIар кьуьл эцягъна ахъаюн.

ÇİBAN *сущ. мед.* буьвел, ирин кIватI хьанвай чка; **çiban çıxıb** буьвел экъечIнава.

ÇİBİN *рах.* I *сущ.* тIветI; II *прил.* тIветIрен.

ÇİÇƏK I *сущ.* цуьк; **çiçək açmaq** цуьк акъудун; **ağ çiçək** лацу цуьк; II *прил.* цуькведин; **çiçək ətri** цуькведин ни.

ÇİÇƏK II *сущ.* цIегьер (*азар; тIал*); **çiçək çıxartmaq** цIегьер атун.

ÇİÇƏKLƏNMƏ *сущ.* **ÇIÇƏKLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİÇƏKLƏNMƏK *глаг.* 1) цуьк авун, цуьк ахъаюн; 2) *куьч.* абад хьун, вилик фин; 3) хьун; **arzular çiçəklənir** рикIин мурадар кьилиз акъатзава.

ÇİÇƏKLİ *прил.* 1) рангарин; жуьреба-жуьре цуькверин нехишар алай; 2) цуьквер алай; цуькверив диганвай; **çiçəkli ağaclar** цуьквер алай тарар.

ÇİÇƏKLİK *сущ.* цуьквер цанвай чка.

ÇİDAR *сущ.* галтIам; ракьар (*балкIандин кIвачериз ядай*).

ÇİDARLAMA *сущ.* **ÇİDARLAMAQ** *глаголдикай.*

ÇİDARLAMAQ *глаг.* галтIам ягъун; **atı çidarlamaq** балкIандиз галтIам ягъун.

ÇİL I *сущ.* I) тIветIвел; **üzünü çil basmışdı** чиник тIветIвелар квай; 2) тIехв, хал; **çil qalstuk** тIехвер алай галстук; **çil toyuq** тIехвер алай верч.

ÇİL II *сущ. зоол.* тIехвел (*тамун вечрез ухшар авай къуш*).

ÇİL-ÇİL *прил.* 1) тIветIвел квай; **çil-çil sifət** тIветIвел квай чин; 2) тIехвер алай.

ÇİLƏMƏ *сущ.* **ÇİLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİLƏMƏK *глаг.* 1) хъичин, ягъун (*стIалар*), цин пуф ягъун; 2) къун, гадарун; **narın yağış çiləyir** куьлуь марф къвазва.

ÇİLƏNMƏ *сущ.* **ÇİLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİLƏNMƏK *глаг.* 1) жувал хъичин, жуваз стIалар ягъун; 2) *куьч.* экъичун, гецифун; **günəşin şüaları vadiyə çiləndi** ракъинин нурар дередиз гецифна.

ÇİLİK *сущ.* 1) *бот.* чIуру къелемдал илигун патал къени къелемдилай атIай цIуьрцуьн (*хилен*) са кьатI; 2) *мед.* ханвай чкадал акьалждай банд.

ÇİLİK-ÇİILİK *нареч.* кIус-кIус, кIар-кIар, руг-руг; **çilik-çilik etmək** кIус-кIус авун, кIар-кIар авун, руг-руг авун.

ÇİLİKLƏMƏ *сущ.* **ÇİLİKLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİLİKLƏMƏK *глаг.* 1) тумунин куьмекдалди артухарун; 2) тахта ва я тIвал гъвечIи кIусариз кIар-кIар авун.

ÇİLİNG *сущ.* къугъун патал атIанвай 10-15 сантиметрдин тIвал.

ÇILING-AĞAC *сущ.* кIинтI-лаш (*къугъун*).

ÇILINGƏR I *сущ.* ракьун устIар; II *прил.* ракьун устIардин; **çilingər alətləri** ракьун устIардин алатар.

ÇİLİNGƏRLİK *сущ.* ракьун устIарвал.

ÇİLLƏ *сущ.* чила; чIехи чила (*21-декабрдилай гатIунна хъуьтIуьн 40 югъ); гъвечIи чила (хъуьтIуьн амай 20 югъ*).

ÇİLOV *сущ.* пахла галай аш.

ÇİLOVÇU *сущ.* пахла галай аш

чразвайди.

ÇİM I *сущ*. 1) чийир (*накьвадин къалин чIур алай къат*); 2) хал (*цин винел хъчарикай жедай кIеви къат*); II *прил*. чийирдин; **çim qatı** чийирдин къат.

ÇİM II *прил*. кьиляй-кьилиз; **bu ət çim yağdır** и як кьиляй-кьилиз пи я.

ÇIMÇIŞMƏ *сущ*. **ÇIMÇIŞMƏK** *глаголдикай*.

ÇİMÇİŞMƏK *глаг*. 1) зурзун; хъуткьунун; 2) *куьч*. лап пис къалабулух акатун; фул акатай хьиз хьун.

ÇİMDİK *сущ*. жукIум; **çimdik götürmək** жукIум акъудун.

ÇİMDİKLƏMƏ *сущ.* **ÇİMDİKLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİMDİKLƏMƏK *глаг*. жукIум акъудун.

ÇİMDİRMƏK *глаг*. эхъуьрун.

ÇİMƏN *сущ*. эхъведайди.

ÇİMƏRLİK I *сущ.* эхъуьниз кутугнавай кьер; **qumlu çimərlik** къум авай кьер; II *прил*. кьерен.

ÇİMİR *сущ.* суствал; муьргуь; ахварин хиял; **çimir eləmək** муьргуьдиз (*ахварин хиялдиз*) фин.

ÇİMİZDİRİLMƏK *глаг. килиг:* **ÇİMDİRİLMƏK**.

ÇİMİZDİRMƏ *сущ*. **ÇİMİZDİRMƏK** *глаголдикай*.

ÇİMİZDİRMƏK *глаг. килиг:* **ÇİMDİRMƏK**.

ÇİMKİRMƏ *сущ*. **ÇİMKİRMƏK** *глаголдикай*.

ÇİMKİRMƏK *глаг*. *килиг*: **ÇIMXIRMAQ**.

ÇİMLƏMƏ *сущ*. **ÇİMLƏMƏK** *глаголдикай*.

ÇİMLƏMƏK *глаг.* чийирдив элкъуьрна юкьва тун.

ÇİMLƏNDİRMƏ *сущ.* **ÇİMLƏNDİRMƏK** *гдаголдикай*.

ÇİMLƏNDİRMƏK *глаг. килиг:* **ÇİMLƏMƏK**.

ÇİMMƏK *глаг*. эхъуьн; **çayda çimmək** вацIа эхъуьн.

ÇİN I *сущ. куьгь*. мукал; **dişli çin** сарар авай мукал.

ÇİN II *сущ. рах*. 1) къат, чар; 2) кIунтI; хара; 3) жерге.

ÇİN III *сущ*. 1) тIвар; дережа; 2) погонар; эполетар (*куьгьне девирда офицеррал жедай сирсилар галай погонар*).

ÇİN IV *прил. рах*. гьакъикъи, дуьз; **yuxusu çin olmaq** ахвар дуьз акъатун.

ÇİN V *прил*. китайрин; **çin dili** китайрин чIал; **Çin səddi** Китайдин цал; **Çin qovağı** Китайдин чандар (*къавах*).

ÇİNAR I *сущ*. чинар; **çinarın kölgəsində** чинардин хъендик; **çinar ağacı** чинардин тар; II *прил*. чинардин.

ÇİNCƏ *нареч*. китай чIалалди; **çincə danışmaq** китай чIалалди рахун.

ÇİNƏDAN *сущ*. хъуькъуьн, туьтуьх, шункI (*къушарин туьтуьна ем руфуниз фидалди кIватI жедай турба*).

ÇİNİ I *сущ*. чини; фейшан; II *прил*. чинидин, фейшандин.

ÇİNLİ *сущ*. китайви, китайэгьли.

ÇİNOVNİK *рах. килиг:* **MƏMUR**.

ÇİRİŞLƏMƏ *сущ.* **ÇİRİŞLƏMƏK** *глаголдикай*.

ÇİRİŞLƏMƏK *глаг*. гуьцIун, алтадун, гвягъун.

ÇİRK I *сущ*. 1) чирк, палчух, кьар, кьуруш; **çirki yumaq** кьар чуьхуьн; 2) ирин, гъура; **yara çirk eləyib** хире ирин кIватI хьанва; II *прил*. палчухдин, кьарадин, кьурушдин.

ÇİRKAB I *сущ*. 1) кьар, кьуруш; **çirkaba batmaq** кьарадай кьацIун; 2) чиркин ятар, къапар чуьхвей ятар; II *прил*. кьарадин, кьурушдин.

ÇİRKİN *прил*. 1) чиркин, кьацIай;

2) эйбежер.

ÇİRKİNLİK *сущ.* 1) эйбежервал; мешребсузвал; кфирвал; 2) *куьч.* беябурчивал, русвагьвал; бегьемсузвал.

ÇİRKLƏNDİRMƏK *глаг.* кьацIурун, чиркинарун; **paltarları çirkləndirmək** пекер кьацIурун.

ÇİRKLƏNMƏ *сущ.* **ÇİRKLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİRKLƏNMƏK *глаг.* кьацIун, чиркин хьун.

ÇİRKLİ *прил.* чиркин, кьацIанвай; **çirkli əllər** чиркин (*кьацIанвай*) гьилер.

ÇİRKLİLİK *сущ.* чиркинвал, кьацIайвал.

ÇİSKİN I *сущ.* куьлуь марф; II *прил.* гьалчIай, чIимел.

ÇİSKİNLƏMƏ *сущ.* **ÇİSKİNLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİSKİNLƏMƏK *глаг.* 1) пурпуз къун; 2) гьава чIур хьун.

ÇİSKİNLİ *прил.* 1) пурпуз къвазвай; 2) гьалчIай; **çiskinli hava** гьалчIай гьава.

ÇİSKİNLİK *сущ.* гьалчIайвал.

ÇİT I *сущ.* чит; II *прил.* читинин; **çit paltar** читинин пек.

ÇİY *прил.* 1) ицIи, чиг; **çiy ət** ицIи (*чиг*) як; **çiy yumurta** ицIи кака; 2) *куьч.* бегьемсуз; **çiy əsər** бегьемсуз эсер; 3) *куьч.* зайиф, элуьхзавай хьтин; **çiy səs** зайиф ван; 4) кутуг тавур, герек авачир; **çiy söz** кутуг тавур гаф.

ÇİY-ÇİY *нареч.* чиг-чиг, ругун тавуна.

ÇIYƏLƏK I *сущ.* некъи; **meşə çiyələyi** тамун некъи; **bağ çiyələyi** багъдин некъи; II *прил.* некъидин; **çiyələk mürəbbəsi** некъидин мураба.

ÇİYİD *сущ.* 1) памбагдин тум; **çiyid səpini** памбагдин тум цун; 2) цил; **gilas çiyidi** пIинидин цил.

ÇİYİN I *сущ.* къуьн; **sağ çiyin** эрчIи къуьн; **sol çiyin** чапла къуьн; **əlini onun çiyninə qoydu** гьил адан къуьнел эцигна; II *прил.* къуьнин; **çiyin sümüyü** къуьнин кIараб.

ÇİYİN-ÇİYİNƏ *нареч.* къуьн-къуьневаз; **çiyin-çiyinə işləmək** къуьн-къуьневаз кIвалахун.

ÇİYRƏNMƏ *сущ.* **ÇİYRƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİYRƏNMƏK *глаг.* такIан хьун.

ÇOBAN I *сущ.* чубан; **baş çoban** чIехи чубан; **çoban sürünü yaylağa çıxartdı** чубанди суьруь яйлахдиз акъудна; II *прил.* чубандин; **çoban tütəyi** чубандин кфил; **çoban papağı** чубандин бармак; **çoban dəyəsi** чубандин пуна.

ÇOCUQ *сущ.* бицIек; аял.

ÇOCUQCASINA *нареч.* бицIекди хьиз; аялди хьиз.

ÇOX I *нареч.* 1) гзаф, пара; **çox danışmaq** гзаф рахун; **çox eşitmək** гзаф ван хьун; **çox oxumaq** гзаф кIелун; **çox bilmək** гзаф чир хьун; 2) лап пара, гзафни-гзаф; **çox ağıllı** гзафни-гзаф акьуллу; **çox maraqlı** гзафни-гзаф марагълу, **çox gücü olan** лап пара гуж авай; **çox dözmək** лап пара таб гун; 3) гзаф гагьди, яргъалди; **çox çalışmaq** яргъалди алахъун; **yolunu çox gözlədi** яргъалди адан рехъ хвена; II *рекъемрин манада*; гзаф, гзафбур; пара; парабур; **biz çox idik, onlar az** чун пара тир, абур тIимил; **çox adamlar onu başa düşmür** гзафбур адан гъавурда акьазвач; **uşaqların çoxu (çoxusu)** аялрикай гзафбур; III *предик.* гзаф ава, гзаф я; **çoxdur** гзаф я; **onlar çoxdur** абур гзаф ава.

ÇOX... гзаф… (*муракаб гафарин сад лагьай пай*); **çoxmillətli respublika**

гзаф миллетар авай республика; **çoxmərtəbəli bina** гзаф мертебаяр авай дарамат; **çoxsaylı** гзаф кьадардин; гзаф авай; гзаф кьадарралди авай.

ÇOXALMA *сущ.* **ÇOXALMAQ** *глаголдикай.*

ÇOXALMAQ *глаг.* 1) гзаф хьун, артух хьун (*кьадардалди*); **gəlir çoxalır** гелир артух жезва; **qadınların sayı çoxalıb** дишегьлийрин кьадар гзаф хьанва; 2) *биол.* аладна гзаф хьун, гзаф туьретмиш хьун (*гьайванар, набататар*).

ÇOXALTMAQ *глаг.* гзафарун, артухарун; **ağacların sayını çoxaltmaq** тararин кьадар артухарун.

ÇOXBİLMİŞ I *прил.* 1) кьатIидай, кьатIун авай; 2) *куьч.* гзаф амалдар; **o, çoxbilmişin biridir** ам гзаф амалдар кас я; II *сущ.* амалдар, амалдар кас.

ÇOXBUCAQLI *прил.* гзаф пипIерин.

ÇOXDAN *нареч.* 1) фад, фадлай; **bu bina çoxdan tikilib** и дарамат фадлай эцигнавайди я; **bu çoxdan olan işdir** им фад хьанвай кIвалах я; 2) фад заманрилай, фад вахтарилай инихъ.

ÇOXDANIŞAN I *прил.* гзаф рахадай; II *сущ.* 1) лагьлагьчи, буш рахунар ийидайди; 2) пичIи гафар гвайди; гьакIанди.

ÇOXDANKI *прил.* 1) фад, фад алатай, фаддин, фад хьайи; **çoxdankı hadisə** фад хьайи вакъиа; 2) куьгьне; **çoxdankı vərdiş** куьгьне вердиш.

ÇOXDİLLİ *прил.* гзаф чIалар авай; **çoxdilli ölkə** гзаф чIалар авай уьлкве.

ÇOXDİLLİLİK *сущ.* гзаф чIалар хьун.

ÇOXİLLİK *прил.* гзаф йисарин; **çoxillik bitkilər** гзаф йисарин набататар.

ÇOXLAYLI *прил.* гзаф къатарин.

ÇOXLU I *прил.* гзаф кьадардин; гзаф авай; гзаф кьадарралди авай; **çoxlu əlyazmalar** гзаф кьадардин гъилин хатIар, **çoxlu faktlar** гзаф кьадардин делилар; II гзаф (*тайин тушир кьван рекъемар*); **çoxlu suallar** гзаф суалар; **çoxlu ağac əkilib** гзаф тарар цанва; III *нареч.* гзаф, гзаф гагьди, яргъалди; **çoxlu danışmaq** яргъалди рахун.

ÇOXLUCA *прил. килиг:* **ÇOXLU**.

ÇOXLUQ *сущ.* 1) гзаф, гзаф кьадар, гзафвал; **adamların çoxluğu** инсанрин гзафвал; 2) чIехи пай, гзаф пай, гзафбур; **çoxluq onu müdafiə etdi** гзафбуру адан пад хвена; 3) гзаф кьадарралди авай.

ÇOXMƏNALI *прил. лингв.* гзаф манадин; **çoxmənalı söz** гзаф манадин гаф.

ÇOXMƏRTƏBƏLİ *прил.* гзаф мертебайрин, гзаф гьавайрин.

ÇOXMİLLƏTLİ *прил.* гзаф миллетрин; **Azərbaycan çoxmillətli ölkədir** Азербайжан гзаф миллетрин уьлкве я.

ÇOXU I *сущ.* 1) чIехи пай, гзаф пай; **döyüşçülərin çoxu** женгчийрин чIехи пай; 2) гзафбур; **alimlərin çoxu** алимрин гзафбур; II *нареч.* лап гзаф, гзафни-гзаф.

ÇOXUŞAQLI *сущ.* гзаф аялар авай.

ÇOXUŞAQLILIQ *сущ.* гзаф аялар хьун.

ÇOLAQ I *прил.* 1) кьецIи; 2) *рах.* ментеш; **çolaq olmaq** кьецIи хьун; II *сущ.* кьецIиди, кьецIи кас, кьецIек; **oraya bir çolaq da gəlmişdi** аниз са кьецIи касни атанвай.

ÇOLAQLIQ *сущ.* 1) кьецIивал; 2) ментешвал.

ÇOLMA-ÇOÇUQ *сущ.* 1) аялар; 2) рухваяр ва рушар.

ÇOLPA *сущ. диал.* са йисан кIек; **çolpa kəsmək** са йисан кIек тукIун.

ÇOMAQ *сущ.* чумахъ; **çoban çomağı** чубандин чумахъ; **itlə dostluq elə, ancaq çomağı yerə qoyma** кицIихъ галаз дуствал ая, анжах чумахъ чилел эцигмир.

ÇOMAQLAŞMAQ *глаг.* чумахъралди кукIун.

ÇOPUR *прил.* чупур, бачIух, цIегьре гелер квай; **çopur üz** чупур (*бачIух, цIегьре гелер квай*) чин.

ÇOPURLAŞMA *сущ.* **ÇOPURLAŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇOPURLAŞMAQ *глаг.* чупур хьун, бачIух хьун; **onun sıfəti çopurlaşıb** адан чин чупур хьанва.

ÇOPURLU *прил. килиг:* **ÇOPUR.**

ÇOPURLUQ *сущ.* чупурвал, бачIухвал.

ÇOR *сущ.* 1) са бязи набататрин азар (*ципицIрин, памбагдин пешерин*); 2) *куьч.* лянет къалурзава; **sənə çor dəysin!** вун начагъ хьурай!

ÇOŞQA *сущ.* цIуьрнуьгъ; **çoşqalar** цIуьрнуьгъар.

ÇOVDAR I *сущ.* сил; **çovdar unu** силин гъуьр; **çovdardan qara çörək bişirilir** силиникай чIулав фу чразва; II *прил.* силин; **çovdar çörəyi** силин фу.

ÇOVDARLIQ *сущ.* сил цанвай чка.

ÇOVĞUN I *сущ.* чайгъун, саврух, живедин тIурфан; **qış çovğunu** хъуьтIуьн чайгъун (*саврух*); II *прил.* чайгъундин, саврухдин; **çovğun küləyi** чайгъундин гар; **çovğun qopdu** саврух къарагъна.

ÇOVQUNLU *прил.* саврух авай, тIурфан авай; **çovğunlu hava** саврух (*тIурфан*) авай гьава.

ÇOVUŞ *сущ. тар.* 1) чавуш (*хабар гудайди*); 2) *куьгь.* аскервилин сифте чин (*сержант*).

ÇOVUŞLUQ *сущ. тар.* чавушвал.

ÇÖHRƏ *сущ. куьгь.* чин; **solğun çöhrə** рангар атIанвай чин; **nurlu çöhrə** нур авай чин; **gülümsər çöhrə** хъвер авай чин.

ÇÖKDÜRMƏ *сущ.* **ÇÖKDÜRMƏK** *глаголдикай.*

ÇÖKDÜRMƏK *глаг.* хкудун, чара авун, хкудна эцигун.

ÇÖKƏK I *сущ.* 1) фур; **dərin çökək** дерин фур; 2) тала, чухур; **kənd çökəkdə yerləşir** хуьр чухурда ава; II *прил.* фурун; таладин, чухурдин.

ÇÖKƏKLIK *сущ.* талаяр, чухурар, фурар авай чкаяр.

ÇÖKMƏ *сущ.* **ÇÖKMƏK** *глаголдикай.*

ÇÖKMƏK *глаг.* 1) ацукьун; **divar çöküb** цал ацукьнава; **körpü çöküb** муьгъ ацукьнава; 2) кIане ацукьун (*цин*); 3) къат хьана ацукьун, затIунин чинал ацукьун.

ÇÖKÜK *прил.* легъв авай, къене патаз акIаж хьайи, къене патаз эчекь хьайи.

ÇÖKÜNTÜ *сущ.* цикай, жими затIуникай чара хьана кIаниз янавай шей.

ÇÖL I *сущ.* 1) чуьл; **Muğan çölləri** Мугъандин чуьллер; **geniş çöllər** генг чуьллер; 2) баянлух; **Məcnun kimi çölləri gəzmək** Мажнун хьиз баянлухра къекъуьн; 3) чуьл, тала, ник; **bu il çöldə buğda çoxdur** цIи никIе къуьл гзаф ава; 4) гьаят, куьче; **çölə atmaq** куьчедиз вегьин; **çöldə oynamaq** куьчеда къугъун; 5) къеце пад; **evin çölü** кIвалин къеце пад; II *прил.* чуьлдин; **çöl quşları** чуьлдин къушар; **çöl bitkiləri** чуьлдин набататар; **çöl işləri** чуьлдин кIвалахар.

ÇÖL II *... бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*; **çölnoxudu** хараriз ухшар алафдин векь.

ÇÖL-BAYIR *сущ.* 1) гьаят, куьче;

2) гьар пата авай вири затIар.

ÇÖL-BİYABAN *сущ.* баянлух; **çöl-biyabanda dolaşmaq** баянлухда къекъуьн.

ÇÖLCÜLLÜTÜ *зоол.* баянлухдин къуш.

ÇÖLÇÜ *сущ. куьгь. рах.* хуьруьнви.

ÇÖLLÜK *сущ. килиг:* **ÇÖL I.**

ÇÖLMƏ *сущ. диал.* чепедин къаб.

ÇÖLNANƏSİ *сущ. бот.* пурни(яр); **uzunyarpaq çölnanəsi** яргъи пешерин пурнияр.

ÇÖLNOXUDU *сущ.* хараriз ухшар алафдин векь.

ÇÖLTOYUĞU I *сущ.* тамун верч; II *прил.* тамун вечрен; **çöltoyuğu yumurtası** тамун вечрен кака.

ÇÖMBƏLMƏ *сущ.* цуквал ацукьиз къарагъун, тIимил ацукьун.

ÇÖMBƏLMƏK *глаг.* цуквал ацукьун.

ÇÖMBƏLTMƏ *сущ.* **ÇÖMBƏLTMƏK** *глаголдикай.*

ÇÖMÇƏ I *сущ.* 1) кавча; 2) чукватIур; **çömçə ilə xörək çıxartmaq** чукватIурдив хуьрек акъудун; 3) экскаватордин кавча; II *прил.* кавчадин; чукватIурдин.

ÇÖMÇƏQUYRUQ *сущ. зоол.* варвар.

ÇÖNMƏ *сущ.* **ÇÖNMƏK** *глаголдикай.*

ÇÖNMƏK *глаг.* элкъуьн; **o biri böyrü üstə çönmək** муькуь къвалахъ элкъуьн.

ÇÖP *сущ.* цIам.

ÇÖPÇÜ *сущ.* фалчи-жерягь.

ÇÖPÇÜLÜK *сущ.* фалчи-жерягьвал.

ÇÖPƏGÜLƏN *сущ. рах.* ягьанатчи, гьамиша масдал хъуьредайди, сас экъисдайди.

ÇÖRƏK I *сущ.* фу; **buğda çörəyi** къуьлуьн фу; **ağ çörək** лацу фу; **mayasız çörək** тIили фу; **mayalı çörək** къатай фу; **bir tikə çörək** са кап фу; **çörək bişirmək** фу чран; **çörək mağazası** фан магазин; **çörəyi itirən** тIуьр фу квадардайди, вичиз авур хъсанвал рикIелай ракъурдайди; **çörəyə çatmaq** жуван кьил хуьз жен; **çörəyi ver çörəkçiyə, birini də üstəlik** гьар са кIвалах алакьдай касдив ийиз тур; **çörəyi dizinin üstündə olmaq** авур хъсанвал чир тахьун; **çörəyinə bais olmaq, çörəyini əlindən almaq** къазанжидикай магьрум авун; **halal çörək** гьалал фу; **haram çörək** гьарам фу.

ÇÖRƏK II ... фу… *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*; **çörəkbişirən** фу чразвайди.

ÇÖRƏKAĞACI *сущ.* 1) фан тар (*тропикадин тар, адан майвайра крахмал гзаф ава лугьуз фу хьиз незва*); 2) *рах.* хизан хуьзвай кас; 3) гелир къвезвай чка.

ÇÖRƏKÇİ *сущ.* фу чрадай кас.

ÇÖRƏKÇİXANA *сущ. килиг:* **ÇÖRƏKXANA**.

ÇÖRƏKÇİLİK *сущ.* 1) фу чразвай санайи; 2) фу чразвайдан пеше; 3) фан алишвериш.

ÇÖRƏKXANA *сущ.* фу чрадай чка, фу чрадай завод.

ÇÖRƏKCILLIK *сущ.* атай мугьмандиз фу гун, мугьмандиз чин ачухун.

ÇÖTKƏ *сущ.* чуртка; **çötkədə hesablamaq** чурткадал гьисабун; **idarə çötkəsi** идарадин чуртка.

ÇÖZMƏK *глаг.* 1) аладарун (*алчукнавай, арушнавай затI*); **yumaqdan sapı çözmək** кIетIинилай гъал аладарун; 2) *куьч.* ахъаюн, ачухарун; **o, ikinci məsələni də çözdü** ада кьвед лагьай месэлани ачухарна.

ÇUBUQ I *сущ*. 1) тIвал; пешер алачир шуькIуь тIвал; **söyüd çubuğu** цIвелин таран тIвал; **zoğal çubuğu** чумалд таран тIвал; **uzun çubuq** яргъи тIвал; **bir dəstə çubuq** са кIунчI тIвалар; 2) ракьун тIвал; яцIу симинин кьатI; 3) лаш; 4) кIар; 5) шуькIуь тIвал; **çubuq yedirtmək** тIвалар вегьин, тIваларалди жаза гун, тIвалар вегьена гатун; II *прил*. тIвалунин; **çubuq səbət** тIвалунин зинбил.

ÇUBUQLAMAQ *глаг*. тIвалунив гатун.

ÇUĞUL *сущ*. чугъул, фитне.

ÇUĞULÇU *сущ*. чугъулчи, фитнекар.

ÇUĞULÇULUQ *сущ*. чугъулчивал, фитнекарвал.

ÇUĞUNDUR I *сущ*. чугъундур; **çuğundur əkmək** чугъундур цун; II *прил*. чугъундурдин; **çuğundur kombaynı** чугъундурар кIватIдай комбайн.

ÇUXA *сущ*. чухва; **təzə çuxa** цIийи чухва; **çuxa tikmək** чухва цун; **köhnə çuxa** цIуру чухва.

ÇUXUR I *сущ*. 1) чухур; **çuxurun dərinliyi** чухурдин деринвал; **çuxura düşmək** чухурдиз аватун; 2) легъв, фур; **yolboyu çuxurlar çox idi** рехъ тирвал лекъвер пара авай; 4) чухур, ци тухвана хьанвай легъв; 5) чIехи чухур; II *прил*. чухурдин.

ÇUKÇA I *сущ*. чукча; **çukçalar** чукчаяр (*халкь*); II *прил*. чукчадин, чукчайрин; **çukça dili** чукчайрин чIал.

ÇUQUN I *сущ*. чуьгуьн; **ağ çuqun** лацу чуьгуьн; **döyülən çuqun** регьятдиз гатаз жедай чуьгуьн; **çuqunun əridilməsi** чуьгуьн цIурурун; II *прил.* чуьгуьндин; **çuqun qırıntıları** чуьгуьндин кIусар.

ÇUL *сущ*. 1) пураринни литинин арада кутадай хранвай затI; 2) *куьч*. пек; ◊ **çulunu sudan çıxarmaq** четинвиляй акъатун.

ÇUL-ÇUXA *сущ*. пек-лек.

ÇULĞALAMA *сущ*. **ÇULĞALAMAQ** *глаголдикай*.

ÇULĞALAMAQ *глаг*. 1) алчукун, галчукун, алчук хьун, галчук хьун; **yer üzünü qatı, soyuq duman çulğaladı** чилин винел пад къати ва къайи цифедик галчук хьана; 2) кьун; ицисун; **dağları duman çulğaladı** дагълар цифеди кьуна (*ицисна*).

ÇULĞALANMA *сущ*. **ÇULĞALANMAQ** *глаголдикай*.

ÇULĞALANMAQ *глаг*. 1) алчук хьун, галчук хьун; 2) кьун, ицис хьун; **dərə dumana çulğalandı** дере цифедив ицис хьана.

ÇUST I *сущ*. чуьвекар; **çust geyinmək** чуьвекар алукIун; II *прил*. чуьвекрин; **çust materialı** чуьвекрин материал.

ÇUVAL *сущ*. чувал; **un çuvalı** гъуьредин чувал; **iki çuval** кьве чувал.

ÇUVAŞ *сущ*. чуваш (*1 халкьдин тIвар; 2 а халкьдин векил*); **çuvaş dili** чуваш чIал.

ÇUVAŞCA *нареч*. чуваш чIалалди, чувашдалди.

ÇÜNKİ *союз*. 1) вучиз лагьайтIа; **dünən işləyə bilmədim, çünki o, gəlməmişdi** накь завай кIвалахиз хьанач, вучиз лагьайтIа ам атанвачир; 2) эгер, нагагь, -тIа, -ла.

ÇÜRÜK I *прил*. 1) ктIай; **çürük dirəklər** ктIай гулар; **çürük taxtalar** ктIай кьулар; **çürük dişlər** ктIай сарар; 2) *куьч*. чIуру; **çürük xülya** чIуру хиял; 3) *куьч. сущ.* ктIайди, ктIайбур.

ÇÜRÜKÇÜ I *прил*. 1) куьлуь-шуьлуьйриз фикир гудай; итIи-битIийра къекъведай; 2) бизар ийидай, алат тийидай, гьавалат жедай, зегьле

тухудай, рикI акъуддай, вичикай рикI хадай; II *сущ*. 1) куьлуь-шуьлуьйриз фикир гудайди; 2) бизар ийидай кас, гьавалат жедай кас, зегьле тухудай кас, рикI акъуддай кас, вичикай рикI хадай кас.

ÇÜRÜKÇÜLÜK *сущ*. 1) куьлуь-шуьлуьйриз фикир гун; итIи-битIийра къекъун; 2) бизар авун, алат тавун, гьавалат хьун, рикI акъудун, вичикай рикI хун.

ÇÜRÜMƏ I *сущ*. **ÇÜRÜMƏK** *глаголдикай*.

ÇÜRÜMƏK *глаг*. 1) кутIун; **ot çürüyür** векь ктIизва; **meyvələr çürüyür** майваяр ктIизва; 2) *куьч*. агъуз аватун, зайиф хьун, къуватдай аватун, такьатсуз хьун; **oradakı quruluş çürüyür** ана авай къурулуш зайиф жезва; 3) атIун, элкъуьн; **süd çürüdü** нек атIана.

ÇÜRÜMÜŞ *прил*. 1) ктIанвай; **çürümüş ot** ктIанвай векь; 2) ктIаяр; кьук, гимре; 3) *мед*. кариесди кьунвай; **çürümüş diş** кариесди кьунвай сас; 4) атIанвай; **çürümüş süd** атIанвай нек.

ÇÜRÜNTÜ I *сущ*. 1) ктIайбур, ктIаяр; 2) кьук; II *прил*. ктIуни арадал гъизвай; **çürüntü iyi** ктIуни арадал гъизвай ни.

ÇÜRÜNTÜLÜ *прил*. ктIаяр авай; **çürüntülü torpaq** ктIаяр авай накьв.

ÇÜRÜTMƏ *сущ*. **ÇÜRÜTMƏK** *глаголдикай.*

ÇÜRÜTMƏK *глаг*. 1) ктIурун; **otu çürütmək** векь ктIурун; 2) *куьч*. чан акъудун; **zindanda çürütmək** дустагъханада чан акъудун.

D

D – *азербайжан алфавитдин вад лагьай гьарф*.

DA I *кIус*. (*гафарилай кьулухъ къвезва*); 1) -и, ни; гьакIни, гьакI; **suala o da cavab verdi** суалдиз адани жаваб гана; **o da təkrar edirdi** гьакIни ада тикраризавай; 2) гьатта…ни, гьеле…ни…кваз, лап, гьич; **vətənin daşları da əzizdir** ватандин къванерни азиз я; 3) бес вучиз; эхир; кьван; **bu da sənin işindir** имни ви кIвалах я кьван; II *союз*. амма; **don ucuz olsa da, qıza çox yaraşırdı** блушка ужузди тир, амма руш хъсандиз кьазвай.

DABAQ I *сущ*. дабакь (*гьайванрихъ галукьдай азар*); II *прил*. дабакьдин; **dabaq xəstəliyi** дабакьдин азар.

DABAN I *сущ*. 1) дабан; **dabanına qədər** дабандалди; **corabın dabanı** гуьлуьтдин дабан ; 2) дабан (*кIвачин къапарин*); II *прил*. дабандин; **daban altı** дабандин кIан.

DABANBASMA *нареч*. гуьгъуьнал алаз; гуьгъуьнлай, гуьгъуьна аваз; **dabanbasma o da getdi** гуьгъуьнал алаз амни хъфена.

DABAN-DABANA *прил*. зид, сад-садаз акси.

DABBAĞ I *сущ*. табагъчи, ли табагъ ийидай устIар; II *прил*. табагъдин.

DABBAĞXANA ли табагъдай чка.

DABBAĞLIQ *сущ*. табагъчивал;

dabbağlıq fabriki табагъчивилин фабрика.

DAD I *сущ*. дад, тIям; **dadı şirin** тIям верцIи; **dadı acı** дад туькьуьл; **yaxşı dadı var** хъсан тIям ава; **ağzının dadını bilir** вичин сивин дад чизва; II *прил*. дадунин, тIямдин.

DAD II *маса гафарихъ галаз санал*; **dada yetişmək** куьмекдив агакьун; **dad istəmək** куьмек кIан хьун; **dad çəkmək (*qılmaq, eləmək*)** никай, квекай ятIани шикаят авун.

DAD III *сущ. муз*. дад *(«Магьур» мугъамдин сифте эпизодрикай сад*).

DAD-AMAN *маса гафарихъ галаз санал*; **dad-aman eləmək** тIалабун, минетун.

DADANDIRMA *сущ*. **DADANDIRMAQ** *глаголдикай*.

DADANDIRMAQ *глаг*. куткурун; **papirosa dadandırmaq** пIапIрусдик куткурун.

DADANMA *сущ*. **DADANMAQ** *глаголдикай*.

DADANMAQ *глаг*. куткун, гзаф рикI хьун, вердиш хьун.

DADAŞ *сущ*. 1) чIехи стха (*эвердамаз*); 2) буба (*эвердамаз*); 3) стха (*маса итимдиз эвердамаз*).

DADDIRMAQ *глаг*. дадмишиз тун.

DAD-HARAY *сущ*. гьарай, гьараюн; лап кIеви гьарай.

DADILMA *сущ*. **DADILMAQ** *глаголдикай*.

DADILMAQ *глаг*. дадмиш хьун, тIямдиз килигун.

DADLI I *прил*. 1) тIямлу, дадлу, верцIи; **dadlı xörək** тIямлу тIуьн; 2) *куьч*. хуш, хъсан; **dadlı söhbət** хуш суьгьбет; II *сущ*. ширинлух; III *нареч*. дадлудаказ, дадлуз, тIямлудаказ, тIямлудиз, тIямлуз; **dadlı hazırlamaq** дадлуз (*тIямлуз*) чран.

DADLILIQ *сущ*. дадлувал.

DADMA *сущ.* **DADMAQ** *глаголдикай.*

DADMAQ *глаг*. дадмишун, тIямдиз килигун.

DADSIZ *прил*. тIямсуз, тIям авачир, дадсуз.

DADSIZLIQ *сущ*. тIямсузвал, дадсузвал.

DAĞ I *сущ*. 1) дагъ, сув; **dağa dırmaşmaq** дагъдал акьахун; **dağdan enmək** дагъдай эвичIун; **dagları aşmaq** дагъларилай элячIун; **dağın ətəyi** дагъдин цен, дагъдин кIан, **dağın döşü** дагъдин хуш; **dağın başı** дагъдин кIукI; **dağın yalı** дагъдин син; **qayalı dağlar** рагар-чархар авай дагълар; **qarlı dağlar** жив алай дагълар; **sualtı daglar** цин кIаник галай дагълар; 2) гъвечIи дагъ, тепе, кIунтI; 3) яйлах; **dağda dəyə qurmaq** яйлахда пуна (*чардах*) туькIуьрун; II *прил*. дагъдин, сувун; **dağ adamı** дагъдин инсан; **dağ silsiləsi** дагъдин цIиргъ; **dağ keçisi** суван яц, суван кьун; **dağ qartalı** дагъдин лекь; **dalında dağ kimi durmaq** са низ ятIани арха хьун (*куьмек гун*); **dağa dönmək** а) чIехи хьун; б) гзаф хвеши хьун; **dağı yerindən oynatmaq** дагълар чкадилай юзурун; **dağlar qədər** гзаф; **onlar dağlar qədər fərqli adamlardır** абур гзаф фаркьлу инсанар я.

DAĞ II *сущ*. 1) тIамгъа; **dağ basmaq** тIамгъа эцигун; 2) *куьч*. цIук; цIук илисун; 3) гел, нишан; 4) *шаир*. рикIин тIал, хер; II *прил*. тIамгъадин; гелен, нишандин.

DAĞAL I *прил. диал.* 1) кикIидай, кукIунал рикI алай; 2) лавгъа, дамах гвай; II *сущ*. 1) кикIидайди; 2) яцIу гафар гвайди, вичин тариф ийидайди; фурсахъан; **o, dağaldır** ам фурсахъан я.

DAĞALLIQ *сущ.* 1) кукIун, кукIунал рикI хьун; 2) фурсахъанвал.

DAĞARASI *прил.* дагъларин арада авай; **dağarası göllər** дагъларин арада авай вирер.

DAĞARCIQ *сущ.* тагъар (*кIулаз ядай турба*); **söz dağarcığı** гафарин тагъар, гафар пара чидайди; ◊ **boş dağarcıq** пичIи инсан.

DAĞAR-DAĞAR *нареч.* такабурлувилелди, такабурлудаказ, такабурлудиз, лавгъадаказ.

DAĞAVAR *прил. диал.* дагълух; **dağavar yer** дагълух чка.

DAĞAYISI *сущ.* дагъдин сев.

DAĞDAĞAN *сущ.* къарагъаждин са жуьре.

DAĞ-DAŞ *сущ.* дагъ.

DAĞ-DƏRƏ *сущ.* дагъ-дере.

DAĞƏTƏYİ *сущ.* дагъларин ценер.

DAĞILIŞMAQ *глаг.* чукIун; чкIана фин; чкIана хъфин; **bir azdan qonaqlar dağılışdılar** са тIимил вахтундилай мугьманар чкIана хъфена.

DAĞILMA *сущ.* **DAĞILMAQ** *глаголдикай.*

DAĞILMAQ *глаг.* 1) уьцIуьн, чукIун; **köhnə evlər dağılır** куьгьне кIвалер уьцIуьзва; **divar dağılır** цал уьцIуьзва; 2) *куьч.* терг хьун, пуч хьун; **köhnə qaydalar dağılır** куьгьне къайдаяр терг жезва; 3) чукIун, чкIана фин; **məclis dağıldı** межлис чкIана; 4) акъатун; **duman dağıldı** циф акъатна; 5) алахьун; экъичун; авахун; **su dağıldı** яд экъична; 6) куьгьне хьун, гватун; **ayaqqabı dağıldı** кIвачин къапар гватна.

DAĞINIQ *прил.* 1) уьцIей; 2) алакъа авачир, сад-садакай чара хьанвай, пай-паяр хьанвай; **dağınıq xalqlar** пай-паяр хьанвай халкьар; 3) къайдасуз, акахьай; 4) кукIвар хьанвай; куьлуь-куьлуь хьанвай, куьлуь-куьлуь авунвай; 5) бачIах хьун, бачIах авун; **dağılmış saçlar** бачIах хьанвай чIарар; 6) чикIанвай; **dağınıq fikirlər** чикIанвай фикирар; II *нареч.* гьар патахъ, гьарнихъ, гьар сад санихъ, гьар сад са патахъ (*чукIун*).

DAĞINIQLIQ *сущ.* 1) уьцIейвал, чикIайвал; 2) алакъа тахьун, пайи-паяр хьун; 3) къайдасузвал, акахьайвал; 4) бачIахвал.

DAĞINTI *сущ.* 1) чкIанвай чкаяр, **müharibə dövrünün dağıntıları** дяведин вахтунин харапIаяр; 2) *глаг.* чукIун; барбатI хьун; 3) тарашун, чуьнуьхун.

DAĞISTANİ *сущ. муз.* Дагъустани (*къадим ашукь макьамрикай сад*).

DAĞISTANLI *сущ.* дагъустанви; **dağıstanlılar** дагъустанвияр.

DAĞITDIRMAQ *глаг.* чукIуриз тун; **evi dağıtdırdı** кIвал чукIуриз туна.

DAĞITMA *сущ.* **DAĞITMAQ** *глаголдикай.*

DAĞITMAQ *глаг.* 1) чукIурун, барбатIун; **körpünü dağıtmaq** муьгъ чукIурун; **şəhəri dağıtmaq** шегьер барбатIун; 2) терг авун; 3) пайи-паяр авун; **xalqları dağıtmaq** халкьар пайи-паяр авун; 4) кIан хкудун, гъиляй акъудун; **var-dövləti dağıtmaq** мал-девлетдин кIан хкудун, мал-девлет гъиляй акъудун; 5) экъичун; **su dağıtmaq** яд экъичун; 6) къазунун; кукIварун; кIус-кIус авун; **canavar dağıdıb** жанавурди кукIварнава; 7) вара-зара авун; пуч авун; **var-dövləti dağıtmaq** мал-девлет вара-зара авун, мал-девлет пуч авун; 8) гьарнихъ чукIурун, гадарун; **kağızları dağıtmaq** кагъазар гьарнихъ чукIурун, кагъазар гадарун.

DAĞKEÇİSİ *сущ. зоол.* суван яц.

DAĞKEŞNİŞİ *сущ. бот*. чеплегьан.

DAĞKƏKLİYİ *сущ. зоол.* къвед.

DAĞQOÇU *сущ. зоол*. дагъдин гьер.

DAĞLALƏSİ *сущ*. бубу.

DAĞLAMA *сущ*. **DAĞLAMAQ** *глаголдикай*.

DAĞLAMAQ *глаг*. 1) тIамгъа эцигун; 2) кун; 3) цIурурун; **yağı dağlamaq** гъери цIурурун; 4) *куьч*. тIал гун, гъам чIугваз тун, рикIел хер авун.

DAĞLI I *прил*. тIамгъа алай.

DAĞLI II *сущ*. дагъви; **dağlı qadınlar** дагъви дишегьлияр; II *прил*. дагълух, дагъдин.

DAĞLIQ I *сущ*. дагълух, кьакьан чка, дагъдин дуьзен, кьакьан дуьзенлух; **dağlıq yayla** дагълух дуьзен; **dağlıq yerlər** дагълух чкаяр; II *прил*. дагъдин.

DAĞNANƏSİ I *сущ*. дагъдин пурни(яр); II *прил*. дагъдин пурнийрин.

DAĞNOVRUZU *сущ. бот*. мулдин цуьк.

DAĞÜSTÜ сущ. дагъ хьтин чка, кьакьан чка.

DAHA I *кIус*. мад, мадни; **daha nə kimi xəbərlər var?** мад вучтин хабарар ава? **daha kim var?** мад вуж ава? **daha bir neçə söz** мад са шумуд гаф; **daha bir söz deyim** мадни са гаф лугьун; II *нареч*. гила; **daha gecdir** гила геж я; **daha burada yaşamır** гила ина яшамиш жезвач.

DAHİ I *сущ*. гзаф зурба акьулдин иеси; **Nizami Gəncəvi dahi idi** Низами Генжеви гзаф зурба акьулдин иеси тир.

DAHİYANƏ *прил*. гзаф акьуллу, акьалтIай.

DAXIL *сущ*. 1) касса; **pulu daxıla qoymaq** пул кассада эцигун; 2) ишикI; **stolun daxılı** столдин ишикI.

DAXİL *сущ*. кьен, кьене пад; **evin daxili** кIвалин кьен; **daxildə sakitlik idi** кьене пата секинвал авай; **partiyaya daxil olmaq** партиядиз гьахьун.

DAXİLETMƏ *сущ*. 1) гъун, тун; 2) хъун, кьабулун; **dərmanı daxiletmə** дарман хъун.

DAXİLƏN *нареч*. кьеняй; **daxilən əzab çəkmək** кьеняй азаб чIугун; **daxilən hiss etmək** кьеняй гьисс авун.

DAXİLİ *прил*. кьенепатан, кьене авай, кьенез элкъвенвай; **daxili aləm** кьенепатан алем; **daxili vəziyyət** кьенепатан гьалар; **daxili xəstəliklər** кьенепатан азарар; **daxili qulluq** кьенепатан къуллугъ.

DAXMA 1) дехме; 2) къазма; 3) гъвечIи кIвал.

DAXMACIQ *сущ*. 1) гъвечIи дехме; 2) гъвечIи къазма.

DAİM *нареч*. датIана; **daim nəzarət altında olmaq** датIана вилин кIаник хьун; **daim çalışmaq** датIана алахъун.

DAİMA *нареч. килиг:* **DAİM.**

DAİMİ *прил*. 1) даим авай; даим тир; даиман; **daimi iş** даим тир кIвалах; 2) эбеди, эбеди тир, гьамишан; **daimi qar zonası** эбеди жив авай зона; 3) куьтягь тежезвай, давамлу; **daimi bronxit** давамлу бронхит; 4) гьамиша са чкадал алай; **daimi bina** гьамиша са чкадал алай дарамат; 5) гьамишан, ара датIур; **daimi qəmginlik** ара датIур гъамлувал.

DAİR *послел*. талукь; **mövzuya dair** темадиз талукь; **işə dair** кIвалахдиз талукь.

DAİRƏ *сущ*. 1) элкъвей цIар; **dairənin mərkəzi** элкъвей цIарцIин юкь; **xilasetmə dairəsi** хилас ийидай гьалкъа; 2) диск; 3) округ; **Bakı Hava Hucumundan Müdafiyə Dairəsi** Бакудин Гьавадай Гьужумдикай Хуьдай Округ;

4) сергьят, сергьятрин къен; 5) къатар; **hakim dairələr** гьаким къатар.

DAİRƏCİK *сущ.* гъвечIи элкъвей цIар.

DAİRƏVİ *прил.* элкъвей; **dairəvi stol** элкъвей стол.

DAQQA *сущ.* такъа.

DAL I *сущ.* 1) кьулухъ пад; кьулухъ кьил; **evin dalı** кIвалин кьулухъ пад; 2) далу пад; **vərəqin dalı** чарчин далу пад; 3) эхир; **dalı görünmür** эхир аквазвач; 4) давам хьун; **dalı var** давам ава; 5) сагърияр (*гьайвандин*); 6) далу; **stulun dalı** стулдин далу; **köynəyin dalı** перемдин далу; II *прил.* кьулухъ галай, кьулухъ патан, кьулухъай жедай; **dal həyət** кьулухъ галай гьаят; **dal hissə** кьулухъ пад; III *послел.* анихъ, кьулухъ; **dala qoy** анихъ тур; **qapının dalına qoy** ракIарин кьулухъ тур.

DALAQ I *сущ. анат.* цуьлез; II *прил.* цуьлездин; **dalaq infarktı** цуьлездин инфаркт; **dalaq özəyi** цуьлездин хъуьтуьл; ◊ **dalağı sancmaq** 1) са вуч ятIани кIан хьун; 2) шак гъун; 3) кичIе хьун.

DALAMA *сущ.* **DALAMAQ** *глаголдикай.*

DALAMAQ *глаг.* 1) кун; алугарун; **gicitkən əlimi daladı** вергеди зи гъил кана; 2) кьун; **it kimi dalamaq** кицIи хьиз кьун.

DALAN I *сущ.* 1) кIакI, са кьил кIеви куьче; 2) гъвечIи куьче; **qaranlıq dalan** мичIи гъвечIи куьче; II *прил.* кикIан, гъвечIи куьчедин.

DALANDAR *сущ.* куьчедин михьивилихъ гелкъвезвайди.

DALAŞQAN *сущ.* 1) кикIидайди (*итим*); 2) дяве (*къал*) акъуддайди, хкуькьдайди; 3) къалмакъалчи, къалмакъал акъуддай кас.

DALAŞMAQ *глаг.* 1) кукIун, дяве хьун; 2) арада къалмакъал тун; 3) экъуьгъунар авун.

DALAYICI *прил.* 1) кудай; 2) вергедин; **dalayıcı qızdırma** агъургьан (*азар*).

DALBADAL *нареч.* 1) сад-садан гуьгъуьнал алаз; **dalbadal girmək** сад-садан гуьгъуьнал алаз гьахьун; 2) датIана, акъваз тавуна, ара датIана; **yağış dalbadal yağırdı** марф ара датIана къвазвай; 3) галаз-галаз; **beş il dalbadal** вад йис галаз-галаз.

DALDA I *сущ.* 1) далда; чуьнуьх жедай чка; кIев жедай чка; 2) чинеба рехъ атIана акъваздай чка; 3) *куьч. куьгь.* куьмек, даях, гъил кьун; II прил. хелвет, секин; **dalda yer** хелвет чка; III *нареч.* кьулухъ, кьулухъай, гуьгъуьнай, гуьгъуьна аваз; **dalda qalmaq** кьулухъ амукьун.

DAL-DALA *нареч.* 1) далу далудиз ягъана; 2) сад-садан гуьгъуьна аваз; **maşınlar dal-dala durmuşdu** машинар сад-садан гуьгъуьна аваз акъвазнавай.

DALDALANACAQ *сущ. килиг:* **DALDA**.

DALDALANMAQ *глаг.* чуьнуьх хьун, жув кIевун.

DALDALIQ *сущ. килиг:* **DALDA.**

DALDIRMAQ *глаг.* са гьихьтин ятIани гьалдиз физ тун; ракъурун; **yuxuya daldırmaq** ахвариз ракъурун; ахвариз физ тун.

DALĞA I *сущ.* лепе; **dəniz dalğası** гьуьлуьн лепе; **səs dalğası** ванцин лепе; II *прил.* лепедин; **dalğa sürəti** лепедин йигинвал.

DALĞADÖYƏN *сущ.* къерех гатазвай лепеяр; **dənizin dalğadöyəni** гьуьлуьн къерех гатазвай лепеяр.

DALĞALANDIRMAQ *глаг.*

1) гьерекатдиз гъун; 2) юзурун; галтадун; **bayraqları dalğalandırmaq** пайдахар юзурун.

DALĞALANMA *сущ.* **DALĞALANMAQ** *глаголдикай*.

DALĞALANMAQ *глаг.* юзун, къугъун (*гарал*).

DALĞALI *прил*. лепе алай; **dalğalı dəniz** лепе алай гьуьл.

DALĞAVARI *прил*. лепе хьтин, лепедиз ухшар.

DALĞIC *сущ*. цин кIаник кIвалахзавай кас.

DALĞIN I *прил*. 1) фикирлу, хиялрик квай; 2) къайгъудик квай; къайгъу чIугвазвай, дердида авай, фикирдик квай.

DALĞINLIQ *сущ*. 1) фикирлувал, хияллувал; 2) къайгъудик хьун.

DALINCA I *послел*. гуьгъуьна; **öz dalınca aparmaq** вичин гуьгъуьна аваз тухун; II *нареч*. гуьгъуьнлай, гуьгъуьна аваз, гуьгъуьнай; **dalınca baxmaq** гуьгъуьнай килигун.

DALISI *сущ. рах.* давам; кьатI; пай; **işin dalısı** кIвалахдин давам.

DALISINCA *нареч. килиг:* **DALINCA.**

DAL-QABAQ *нареч*. 1) кьулухъ пад виликна; 2) акатайвал, кьан тийирвал; **dal-qabaq danışmaq** акатайвал рахун.

DALMAQ *глаг*. 1) са гьихътин ятIани гьалдиз атун; 2) гьахьун, акахьун, экечIун; **suya dalmaq** це гьахьун.

DAM I I *сущ*. 1) къав; **evin damı** кIвалин къав; **damın üstündə** къавал; **dama çıxmaq** къавал акьахун; 2) *рах*. дехме, къазма, усал кIвал, кума; 3) цур; **ferma damları** фермадин цурар; 4) дустагъхана; **dama salmaq** дустагъханада тун; II *прил*. къавун; дехмедин; цурин.

DAM II *сущ. куьгь*. 1) чил (*балугъар кьадай*); 2) ракьар (*чуьлдин гьайванар, къушар кьадай*).

DAMA I *сущ*. 1) тIама; **rus daması** урус тIама; 2) тIамайрин кIвал; **dama xanaları** тIамайрин кIвалер; II *прил*. тIамайрин, тIама-тIамайрин; **dama köynək** тIама-тIамайрин перем.

DAMA II *сущ.* дама (*къугъвадай карт*).

DAMAÇI *сущ*. тIамачи, тIамайрал къугъвадайди.

DAMAD *сущ. диал.* езне (*рушан гъуьл*).

DAMAQ I *сущ. анат*. сивин къав; **yumşaq damaq** сивин хъуьтуьл къав; II *прил*. сивин къавун.

DAMAR I *сущ*. дамар, кьуру дамар; **qan damarı** ивидин дамар; II *прил*. дамардин.

DAMAR-DAMAR *прил*. дамар-дамар, гзаф дамарар квай; **damar-damar ət** гзаф дамарар квай як.

DAMAZLIQ *прил*. жинсинин; **damazlıq inək** жинсинин кал.

DAMBA *сущ*. дамба (*яд алахь тавун, къерехар ци тухун тавун ва я яд хуьн патал вацIун къерехар кьадай банд*); **yüksək damba** кьакьан дамба.

DAMCI I *сущ*. 1) стIал; **şeh damcısı** чигедин стIал; 2) *куьч*. лап тIимил; 3) жими дарман; II *прил*. стIалдин; **damcı analizi** стIалдин анализ.

DAMCI-DAMCI *нареч*. стIал-стIал.

DAMCILAMAQ *глаг*. 1) стIал кIвахьун, стIалар аватун; 2) стIал акатун; **yağış damcılayır** марфадин стIалар акатзава.

DAMÇI *сущ*. къавуз ракь ядай устIар.

DAMDABACA *сущ*. хъварц.

DAMDIRMAQ *глаг.* хъичин, вегьин.

DAMĞA I *сущ.* 1) тIамгъа; 2) гел, лишан; 3) *тар.* тахсиркардин бедендал кана тадай лишан; 4) марка (*маларал, магьсулрал жедай*); II *прил.* тIамгъадин.

DAMĞALI *прил.* тIамгъа алай.

DAMIZDIRMAQ *глаг.* стIалар кIвахьиз тун; **iyirmi damcı damızdırmaq** къад стIал кIвахьиз тун.

DAMLA *сущ.* стIал; **bir damla su** са стIал яд; **şeh damlaları** чигедин стIалар.

DAMLACIQ *сущ.* куьлуь стIал.

DAMLA-DAMLA *нареч.* стIал-стIал; **damla-damla sızılmaq** стIал-стIал авахьун.

DAMMA *сущ.* **DAMMAQ** *глаголдикай.*

DAMMAQ *глаг.* 1) стIал кIвахьун, стIалар аватун; 2) авахьун, авахьна фин; **damdan damır** къавукай стIал кIвахьзава.

DAN *сущ.* пакама, пакамахъ лап фад; экуьнин ярар; **dan yeri sökülməndə** экуьнин яралай.

DANA *сущ.* дана; **dişi dana** дуьге; **erkək dana** жунгав; **dana əti** данадин як.

DANABAŞ I *прил.* куьт, кьиле затI гьат тийир, зигьинсуз; II *сущ.* зигьинсуз кас.

DANADİŞİ *сущ.* цинцих.

DANIŞDIRMA *сущ.* **DANIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

DANIŞDIRMAQ *глаг.* 1) рахурун; хабар кьун; жузун; хабар кьуна чирун; 2) *юрид.* силис кьун; 3) рахаз мажбурун.

DANIŞIQ *сущ.* 1) ихтилат, суьгьбет, рахун; **danışığa başlamaq** ихтилатдик кьил кутун; **danışıq müddəti** рахадай вахт; 2) рахунар, меслятар; **əsassız danışıqlar** делил авачир (*бине авачир*) рахунар; **danışıq aparmaq** рахунар тухун; **diplomatik danışıqlar** дипломатвилин рахунар; 3) чIал, рахун; **səlis danışıq** михьи чIал; **danışıq tərzi** рахадай тегьер; 4) чIалав гъун, рекьив гъун, лагьана рази авун, кьве патанни разивал.

DANIŞMAQ *глаг.* 1) рахун; **uşaq danışdı** аял рахана, **ara vermədən danışmaq** ара датIана рахун; **iş haqqında danışmaq** кIвалахдикай рахун; **həqiqəti danışmaq** авайвал рахун; **yalan danışmaq** таб рахун; **bütün şəhər danışır** вири шегьер рахазва; 2) рахун, луькIуьнун, ихтилат авун; **dostu ilə danışmaq** дустунихъ галаз ихтилат авун; 3) экъечIна рахун, экъечIна фикир лугьун; **iclasda danışmaq** ижласда экъечIна рахун; 4) ахъаюн, ихтилатун; **bir əhvalat danışmaq** са агьвалат рахун; 5) икьрар хьун, меслятдал атун, меслят хьун; **öz aralarında danışmaq** чпин арада меслят хьун; 6) меслят гъун; **qohumları ilə danışmaq** мукьвакьилийрал меслят гъун.

DANQUŞU *сущ. зоол.* уьленра жедай къуш (*гьажилеглегрин са жуьре*).

DANLAQ *сущ.* ахмур, туьнбуьгь, къехуьн; **danlaq altında qalmaq** ахмурдик хьун.

DANLAQLI *прил.* туьгьмет алай, тегьне алай.

DANLAMA *сущ.* **DANLAMAQ** *глаголдикай.*

DANLAMAQ *глаг.* ахмурарун, туьнбуьгь авун, тегьнеяр ягъун; туьгьмет авун; айиб авун; вилерай хкун; къехуьнун.

DANMA *сущ.* **DANMAQ** *глаголдикай.*

DANMAQ *глаг.* 1) инкар авун, ваъ лугьун, атIай гаф лугьун; **bunu heç bir vəchlə inkar etmək olmaz** им сакIани инкар ийиз жеч; 2) хиве такьун, хиве тахкьун, са кар ачух тавун, кIеви авун**; sözünü danmaq** гаф хиве такьун; 3) чуьнуьхун, садазни таквадайвал авун, мемекьуьрун; **sizdən danmayacağam** квекай чуьнуьхардач.

DAR I *прил.* 1) сал, гуьтIуь; дар; шуькIуь; **dar yol** дар рехъ; **dar cığır** сал жигъир; **dar paltar** дар пек; 2) *куьч.* кесиб, бегьемсуз, усал; **dar mühakimələr** усал фикирар.

DAR II *сущ. куьгь.* тарагъаж; **dara çəkmək** тарагъаждай кудун.

DAR III *сущ. куьгь.* кIвал; чка.

DAR IV *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*; **mülkədar** мулкдар (*чIехи мулкунин иеси*); **xəzinədar** хазиначи.

DARAQ I *сущ.* 1) регъ; жгъа; рекьер; **bal darağı** виртIедин рекьер; **sıx daraq** куьлуь регъ; **xoruzun darağı** кIекрен жгъа; 2) сар ядай регъ; 3) патронар твадай регъ.

DARALMA *сущ.* **DARALMAQ** *глаголдикай.*

DARALMAQ *глаг.* 1) гуьтIуь хьун, сал хьун, дар хьун; **yol daralırdı** рехъ дар жезвай; 2) *куьч.* куьруь хьун; **günlər daralır** йикъар куьруь жезва; 3) кьарай кьан тийин, сабурсуз хьун; **onun hövsələsi daralırdı** ам сабурсуз жезвай.

DARALTMA *сущ.* **DARALTMAQ** *глаголдикай.*

DARALTMAQ *глаг.* 1) гуьтIуь авун, дар авун, сал авун; **paltarı daraltmaq** пек дар авун; 2) сергьят эцигун, кьадар эцигун, бесарун; **təsir dairəsini daraltmaq** таъсирдин генгвилел сергьят эцигун.

DARAMAQ I *глаг.* 1) эвягъун; **saçını daramaq** чIарар эвягъун; 2) эвягъун (*йис, памбаг, куш*); **ana yun darayırdı** дидеди сар эвягъзавай.

DARAMAQ II *глаг. диал.* кIалубда тун.

DARAŞMAQ *глаг.* 1) атана ацIун, кIватI хьун, кьун; **mürəbbəyə qarışqa daraşıb** мураба цекверивди ацIанва; 2) атана ацIун, лув гана атун; **milçəklər daraşdı** тIветIер атана ацIана; 3) *куьч. рах.* вегьин, гадар хьун, гьужум авун; **acgözlüklə xörəyə daraşmaq** нефс алаз хуьрекдал гьавалат хьун; 4) вегьин, хуруз фин; **canavarlar sürüyə daraşıb** жанавурри суьруьдал вегьенва.

DARÇIN I *сущ.* дарчин; II *прил.* дарчиндин; **darçın yağı** дарчиндин гъери.

DARÇIN II *прил.* шуьтруь; **darçın rəngi** шуьтруь ранг.

DARÇINLI *прил.* дарчин квай; **darçınlı çay** дарчин квай чай.

DARGİN I *сущ.* даргиви; **darginlər** даргияр; II *прил.* дарги; **dargin dili** дарги чIал.

DARGİNCƏ *нареч.* дарги чIалалди, даргидалди.

DARGÖZ *прил.* мискьи, шкьакь.

DARĞA *сущ. тар.* кавха.

DARI I *сущ.* цуькI; II *прил.* цуькIведин; **darı unu** цуькIведин гъуьр; **ac toyuq yuxusunda darı görər** гишин вечрез ахварай цуькI аквада.

DARIXDIRICI *прил.* 1) дарих тир, рикI акъатзавай, сугъул; **darıxdırıcı hava** сугъул гьава; **darıxdırıcı yol** рикI акъуддай рехъ.

DARIXDIRICILIQ *сущ.* дарихвал, сугъулвал, кьарай текъвервал; машгъулатсузвал.

DARIXDIRMA *сущ.* **DARIXDIRMAQ** *глаголдикай.*

DARIXDIRMAQ *глаг.* 1) дарихарун, рикI акъудун, сугъулвал кутун; 2) дарвал гун; къулайсузвал гун; 3) тади кутун, тади ийиз тун.

DARIXMA *сущ.* **DARIXMAQ** *глаголдикай.*

DARIXMAQ *глаг.* 1) дарих хьун, цIигел хьун, рикI акъатун, вил галаз хьун, 2) пашманвал, сугъулвал, гъам чIугун, сефилвал гьисс авун; **o, Bakı üçün darıxır** ам Бакудихъ цIигел хьанва; **uşaqları üçün darıxmaq** аялрихъ цIигел хьун.

DARISQAL I *прил.* гуьтIуь, дар; **darısqal yol** дар рехъ; II *предик.* **bura darısqaldır** инаг дар я.

DARISQALLIQ *сущ.* гуьтIуьвал, дарвал.

DARQURŞAQ *прил.* сабурсуз.

DARLIQ *сущ.* 1) дарвал; **yolun darlığı** рекьин дарвал; 2) дарвал (*кIвалерикай*).

DARMACAL I *сущ. рах.* 1) къулай тушир вахт; 2) вахт агакь тавун; II *нареч.* тадивилелди, тадиз, тади кваз, тадивал кваз; **darmacal yola düşmək** тадиз рекье гьатун, тадиз рекьиз экъечIун.

DARMADAĞIN *сущ.* дарбадагъ.

DARTI I *сущ. тех.* чIугвадай къуват, ялдай къуват; II *прил.* чIугвадай къуватдин, ялдай къуватдин.

DARTMA *сущ.* **DARTMAQ** *глаголдикай.*

DARTMAQ *глаг.* 1) чIугун, ялун, тухун; **dala dartmaq** кьулухъ ялун; **özünə tərəf dartmaq** жувахъ ялун; 2) кьуна ялун; **saçından dartmaq** чIарарикай кьуна ялун; 3) хъуьткьунарун; 4) *куьч.* такабурвал авун, дамах гваз хьун; **özünü dartaraq danışır** такабурдивди рахазва.

DARVAZA *сущ.* варар; **darvazanı açmaq** варар ахъаюн; **darvazaya doğru addımlamaq** варарихъ фин; **darvazanın ağzında durmaq** варарихъ акъвазун.

DARVİNİZM *сущ.* дарвинизм (*жан-лу тIебиатдин эволюциядин гьакъиндай Чарльз Дарвинан теория*).

DASTAN *сущ.* дастан; **xalq dastanları** халкьдин дастанар; **qəhrəmanlıq dastanları** къагьриманвилин дастанар; **dastan qoşmaq** дастан теснифун.

DAŞ I *сущ.* 1) къван; **möhkəm daş** кIеви къван; **ağ daş** лацу къван; **daşda həkk etmək** къванцел кхьин; **qiymətli daş** багьа къван; **böyrək daşı** тIуркIундин къван; 2) гирванка, терездин къван; **kiloluq daş** са килодин къван; **pudluq daş** путунин къван; 3) къугъвадай къванер; **daş atmaq** къван гун; ◊ **başı daşdan-daşa dəyib** кьилел гзаф крар атанва; ◊ **başına daş salmaq** са затI арадай акъудун; **daş qayaya rast gəlib** терс касдал гьалтнава; **bir daş altda, bir daş üstdə** чинеба, сир хьиз хуьн; **daşdan pul çıxarmaq** пул къазанмишиз алакьун.

DAŞIMA *сущ.* **DAŞIMAQ** *глаголдикай.*

DAŞIMAQ *глаг.* 1) гъун, тухун, чIугун (*пар улакьдалди*); **yük çəkmək** пар чIугун; 2) ялун; **daş daşımaq** къванер ялун; **kitab daşımaq** ктабар ялун; 3) гваз къекъуьн, галаз къекъуьн; **cibində daşımaq** жибинда гваз къекъуьн.

DAŞINMA *сущ.* **DAŞINMAQ** *глаголдикай.*

DAŞINMAQ *глаг.* тухун; хутахун; масаниз чIугун.

DAŞIRMAQ *глаг.* алахьиз тун, авахьиз тун; **südü daşırmaq** нек

алахьиз тун.

DAŞ-KƏSƏK *сущ.* къван-кесек; къванцилух.

DAŞ-QAŞ *сущ.* къаш-маш.

DAŞQIN I *сущ.* сел; алахьун, алахьна экъичун, алахьна атун; яд акьалтун, цик акатун; **gur yağışlar tez-tez böyük daşqınlara səbəb olur** гужлу марфар фад-фад ятар акьалтуниз себеб жезва; II *прил.* 1) селдин; **daşqın suları** селдин ятар; 2) *куьч.* туьнт; къати; къизгъин; дили, пехъи; **daşqın çaylar** пехъи вацIар.

DAŞLAMA *сущ.* **DAŞLAMAQ** *глаголдикай.*

DAŞLAMAQ *глаг.* къван гун.

DAŞLAŞMAQ I *глаг.* 1) къван хьун, къван хьиз хьун, къванциз элкъуьн; **sement daşlaşıb** цемент къванциз элкъвенва; 2) *куьч.* инсафсуз, регьимсуз хьун; 3) чин чIуру, атIугъай хьун.

DAŞLAŞMAQ II *глаг.* сад-садаз къванер гун, сад-садал къванер гьалчун.

DAŞLI *прил.* 1) къван квай; **daşlı torpaq** къван квай накьв; **daşlı sahil** къван квай къерех; 2) къванцин, къванцикай авунвай; **daşlı təpələr** къванцин пелер.

DAŞLIQ *сущ.* къванер авай чка; **daşlıq səhralar** къванер авай баянлухар.

DAŞMA *сущ* алахьун.

DAŞMAQ *глаг.* 1) алахьун; **çay yazda daşır** вацI гатфариз алахьзава; 2) эхиз тахьун: сабур тахьун; **səbir kasası daşdı** сабурдин эхир хьана, сабур амач.

DAŞNAK *сущ. тар.* дашнак.

DAVA I *сущ. рах.* дарман, дава (*хъчарикай ва маса затIарикай гьазурдай дарман*); **yüz dərdin davası** виш дердинин дарман.

DAVA II *сущ.* 1) кукIун, къалмакъал; **dava qaldırmaq** къалмакъал акъудун; **dava salmaq** кукIуник кьил кутун; 2) дяве; **dava qurtardı** дяве куьтягь хьана; 3) дяве, женг; **davada iştirak etmək** дяведа иштирак авун.

DAVA-DALAŞ *сущ.* дяве, кукIун, къалмакъал.

DAVA-DƏRMAN *сущ.* дава-дарман.

DAVAKAR *сущ.* дявекар.

DAVAM *сущ.* 1) давам, давамарун; **konsertin davamı** концертдин давам; 2) кар кьиле физвай вахт; **qaçışın davamı beş dəqiqədir** чукурунин вахт вад декьикьа я; 3) таб гун; **hücuma davam gətirmək** гьужумдиз таб гун.

DAVAMLI *прил.* 1) давамлу; 2) кIеви, мягькем, дурумлу, дурум гудай; 3) эхи ийидай, къатламишдай.

...DAVAMLI... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*; **şaxtayadavamlı** аяздиз таб гудай; **odadavamlı** цIуз таб гудай.

DAVAMLILIQ *сущ.* 1) давамлувал; 2) кIевивал, мягькемвал, дурумлувал.

DAVAMSIZ *прил.* давамсуз.

DAVAMSIZLIQ *сущ.* давамсузвал.

DAVAR *сущ.* лапагар; **davar sürüsü** лапагрин суьруь.

DAVRANIŞ *сущ.* 1) къилих, ахлакь, жув тухунин тегьер; **davranış qaydaları** ахлакьдин къайдаяр; 2) рафтарвал; **mülayim davranış** умун рафтарвал; 3) авур кIвалах.

DAVRANMA *сущ.* **DAVRANMAQ** *глаголдикай.*

DAVRANMAQ *глаг.* рафтарвал авун.

DAVUL *сущ.* тафт; **davul çalmaq** тафт ягъун

DAVULÇALAN *сущ.* тафт ягъизвайди.

DAYAQ I *сущ.* куьмек, даях, далу,

арха, гъил кьун; **üzüm budaqlarını dayaqlar üstünə qaldırmaq** ципицIрин хилер даяхрал хкажун; **dayaq olmaq** арха хьун, далу хьун; **o, hamının dayağı oldu** ада вирибуруз куьмек гана.

DAYAMAQ *глаг*. 1) агалдарун; илисун; акIурун; кутун; **əlini çənəsinə dayamaq** гъил ченедик кутун; 2) даях авун; **tavana dirək dayamaq** къавуз чукьван даях авун; 3) эцигун, агудна эцигун; **nərdivanı divara dayamaq** гурар цлав агудна эцигун.

DAYANACAQ I *сущ*. 1) дестек, даях, гьача; 2) *диал*. лаш, кIекIец, аса; 3) *физ*. *хим*. штатив.

DAYANACAQ II *сущ*. акъваздай чка; **maşın dayanacağı** машин акъваздай чка.

DAYANAQ *сущ*. 1) мягькем акъваздай чка, стун (*муькъуьн*); 2) даях, дестек, кIайма; **dayanaq qoymaq** дестек ягъун.

DAYANMA *сущ*. **DAYANMAQ** *глаголдикай*.

DAYANMADAN *нареч*. 1) тадиз, тадидаказ, геж тавуна, гьасятда; **dayanmadan işə başla** геж тавуна кIвалахдив эгечI; 2) датIана, ара датIана; **dayanmadan atəş açmaq** ара датIана гуьлле гун; 3) акъваз тавуна; **dayanmadan gözlərindən yaş tökülür** акъваз тавуна вилерай нагъв къвезва; 4) секин тежез; **dayanmadan danışır** секин тежез рахазва.

DAYANMAQ *глаг*. 1) акъвазун; **ayaq üstə dayanmaq** кIвачин кьилел акъвазун; **üz-üzə dayanmaq** чинчинал акъвазун; **əllər üstə dayanmaq** гъилерал акъвазун; 2) куьтягь хьун, элекьун; **yağış dayandı** марф элекьна.

DAYAZ *прил*. 1) даяз; **dayaz çay** даяз вацI; 2) *куьч*. бегьемсуз, дериндай тушир, гьакI винелай, мукьуфсуз, дериндай фикир тагур; **dayaz adam** бегьемсуз кас.

DAYAZLIQ *сущ*. 1) даязвал; 2) яд кьери хьанвай чка, кьери чка (*вацIун, гьуьлуьн*); 3) *куьч*. бегьемсузвал, мукьуфсузвал.

DAYÇA *сущ*. тай, тайча.

DAYƏ *сущ*. аялрихъ гелкъведай дишегьли.

DAYI *сущ*. 1) халу (*дидедин стха*); 2) халу (*чIехибуруз эвердамаз лугьузвай гаф*); 3) *куьч*. куьмекдай кас, къаюмвал ийизвайди, арха, архавал ийизвайди.

DAYIDOSTU *сущ*. халуд свас.

DAYIGƏLİNİ *сущ*. халуд гададин свас.

DAYIQIZI *сущ*. 1) халуд руш; 2) таниш тушир рушаз эвердамаз лугьуз-вай гаф.

DAZ I *прил*. 1) кьилелай чIар фенвай; 2) кьецIил (*набататар авачир*); II *сущ*. чIар фейи кьецIил чка.

DAZBAŞ *прил*. гачал.

DAZI I *сущ*. гьелбеяр; хъипи цуьк; II *прил*. гьелбейрин, хъипи цуькведин.

DEBİTOR I *сущ*. дебитор, буржлуди; II *прил*. дебитордин, буржлудан; **debitor borcu** дебитордин бурж.

DEBÜT I *сущ*. дебют (*1 театрда къугъваз сифтени-сифте яз сегьнедиз экъечIун, са кардал, са майдандал сифтени-сифте яз экъечIун; 2 шагьматар, тIамаяр къугъунин сифте кьил*); II *прил*. дебютдин.

DEDİ-QODU *сущ. рах.* гафар-чIалар, гъибетар, гаф экъуьрунар, фитне, чугъул; **dedi-qodu ilə məşğul olmaq** гъибетрив машгъул хьун.

DEDİ-QODUÇU *сущ*. фитнечи, фитнекар, гъибетчи; **o, dedi-qoduçudur** ам фитнечи (*гъибетчи*) я.

DEDİRTMƏ *сущ.* **DEDİRTMƏK** *глаголдикай***.**

DEDİRTMƏK *глаг.* лугьуз тун.

DEDUKSİYA *сущ.* дедукция (*фикир авунин, гъавурда акьунин карда умуми гьаларилай, умуми къайдайрилай элячIна кьилди-кьилдин фактарал, нетижайрал атунин метод*).

DEDUKTİV *прил. пед. псих.* дедукциядиз хас тир.

DE-FAKTO *нареч. дипл.* де-факто (*гьакъикъатда, факт яз*).

DEFEKT *сущ.* рехне, синих.

DEFİS *сущ. лингв.* дефис (*кьве гаф галкIунин ва я гафунин кьатI маса цIарцIиз акъудунин ишара тир лап бицIи цIарцIин кьатI*).

DEFİSİT *сущ.* 1) кьит; 2) кимивал, кьитвал.

DEFORMASİYA *сущ.* чIурувал, деформация (*форма дегиш хьун*).

DEKABR I *сущ.* декабрь; II *прил.* декабрдин; **dekabr ayında** декабрдин вацра; **dekabr günləri** декабрдин йикъар.

DEKABRİST *сущ. тар.* декабрист (*1825-йисан 14-декабрдиз Россияда хьайи гъулгъуладин иштиракчи*).

DEKADA *сущ.* декада, цIуд югъ, цIуд йикъан вахт; **mayın birinci dekadası** майдин сад лагьай декада.

DEKADANS *сущ.* декаданс (*меденият агъуз аватун*).

DEKADENT *сущ.* декадент (*декадентвилин терефдар*).

DEDADENTİZM *сущ. килиг:* **DEKADENTLİK.**

DEKADENTLİK *сущ.* декадентвал (*эдебиятда ва харусенятда гуьгьуьлдин, руьгьдин агъуз аватуникай, тек са акуниз, иервилиз фикир гуникай ибарат тир са рехъ*).

DEKALİTR *сущ.* декалитр, цIуд литр.

DEKAMETR *сущ.* декаметр, цIуд метр.

DEKAN *сущ.* декан (*вузра факультетдин кьиле авай кас*).

DEKANAT *сущ.* деканат (*декан кьиле авай факультетдин идара*).

DEKLARASİYA *сущ.* декларация (*1 асул дибдин принциприн гьакъиндай малумарун; партияди, гьукуматди вичин къвезмай къанунар эцигунин принциприн ва я вичин сиясатдин гьакъиндай ийидай малумарун; 2 са бязи герек тир малуматар къалурна гузвай документ*).

DEKLAMASİYA *сущ.* декламация (*эдебиятдин эсерар фасагьатдив кIелунин устIарвал, гьакI хъсандиз кIелун*).

DEKORASİYA *сущ.* декорация (*1 театрдин сегьнедиз безек гузвай шикилар; 2 куьч. кимивилер кIевун патал винел патан иервал, винел патан акунар*).

DEKORATİV *прил.* декорация патал тир (*чIагурун, иердиз къалурун патал тир*).

DEKORATİVLİK *сущ.* декоративвал; **rəsmin dekorativliyi** шикилдин декоративвал.

DEKORATOR I *сущ.* декоратор (*театрдин сегьне туькIуьрдай кас*); II *прил.* декоратордин.

DEKRET I *сущ.* 1) декрет (*меркездин гьукуматди акъуднавай къанундин къуват авай къарар*); 2) декрет (*аял хадалди ва аял хайидалай кьулухъ дишегьлидиз гузвай отпуск*); **dekretdə olmaq** декретда хьун; II *прил.* декретдин.

DEQUSTASİYA *сущ.* дегустация (*дадуналди ери тайинарун*).

DEQUSTATOR *сущ.* дегустатор

(*дадуниз килигна чехирдин, коньякдин, чайдин ва мсб. ери тайинардай пешекар*).

DELFIN I *сущ. зоол.* 1) дельфин (*гьуьлуьн гьайван*); **boz delfinlər** рехи дельфинар; 2) *спорт*. дельфин (*це сирнав авунин са жуьре*); II *прил*. дельфиндин.

DELTA I *сущ. геогр.* гьуьлуьн тIиш (*гьуьлуьз мукьва кьиляй вацIун тIиш*).

DELTA II *сущ.* грекрин алфавитдин кьуд лагьай гьарф.

DEMAQOQ I *сущ*. демагог, лагъ-лагъчи; II *прил*. демагогдин, лагъ-лагъчидин.

DEMAQOQCASINA *нареч*. демагогвилелди.

DEMAQOQLUQ *сущ*. демагогвал.

DEMARŞ *сущ. дипл.* демарш (*са гьукуматди вичин векилдалди маса гьукуматдиз са чIехи метлеб авай кардин гьакъиндай кхьена ва я лагьана гудай серенжем*).

DEMƏ I *сущ*. **DEMƏK I** *глаголдикай*.

DEMƏ II на лугьумир; **demə, sən burada imişsən** на лугьумир, вун ина ава кьван; **demə onun xəbəri yox imiş** на лугьумир, адаз хабар авачир кьван.

DEMƏK I *глаг*. 1) лугьун, рахун, луькIуьнун; ахъаюн; **düzünü demək** дуьз лугьун, **ürəkaçan sözlər demək** хуш гафар лугьун; 2) хабар гун, малумарун; **o, öz kitabında deyir**... ада вичин ктабда малумарзава… 3) рикIел хкун; 4) къалурун; **faktlar deyir** фактари къалурзава; 5) тайинарун; **sözlərindən onun təqsirkar olduğunu demək olmaz** гафарилай ам тахсиркар тирди тайинариз жедач.

DEMƏK II *арал.г.* акI хьайила, гьаниз килигна, авайвал лагьайтIа; **demək, hər şey hazırdır** авайвал лагьайтIа, гьар са шей гьазур я.

DEMƏLİ *арал. г. килиг*: **DEMƏK II.**

DEMƏYƏSƏN *рах*. кьван; **deməyəsən o, gedibmiş** ам хъфенва кьван.

DEMİLİTARİZASİYA *сущ*. демилитаризация (*са гьукуматдиз са тайин чкада кьушун хуьнуьх къадагъа авун, а чка яракьсуз, кьушунсуз тун*).

DEMOKRASİYA *сущ*. 1) сергьятар тайинарун, сергьят чара авун; 2) *мед*. организмдин чан аламачир чкаяр чан аламайбурукай чара авун.

DEMOKRAT *сущ*. демократ (*1 демократиядин тегьерда идара авунин, халкьдин гьукумат хуьнин терефдар; 2 демократиядихъ ялзавай партиядик экечIнавай кас; 3 демократиядин, халкьдин гегьенш къатарин тегьерда яшамиш жезвай кас*).

DEMOKRATİK *прил*. демократиядин, демократиядиз хас тир.

DEMOKRATİYA *сущ*. демократия (*1 гьукумат халкьдин гъиле авай идарадин форма; гьахьтин формадин идара авай гьукумат; 2 демократ*ар, *жемиятдин юкьван ва агъа дережадин къатар; 3 са коллектив гегьенш къатарин иштираквал таъмин ийидай тегьерда тешкил хьун*).

DEMOKRATİZM *сущ*. демократизм, демократвал.

DEMOQRAFİK *прил*. демографиядин.

DEMOQRAFİYA *сущ*. демография (*халкьдин кьадар, адан артух хьун ва мсб. ахтармишдай статистикадин са хел*).

DEMONTAJ *сущ. тех.* чукIурун, чукIурна алудун, са чкадлай масанал эцигун.

DEMPİNQ *сущ*. демпинг (*са гьукуматди вичин малар чара уьлквейрин*

базарра лап агъуз къиметрай маса гун).

DENDRARİ *сущ.* дендрарий (*жуьреба-жуьре тарарин, валарин жинсер авай багъ*).

DEPARTAMENT I *сущ. юрид.* департамент (*1 Урусатда, Азербайжанда ва са кьадар маса уьлквейра министерствойрин ва лап чIехи идарайрин са хел; 2 Американ Садхьанвай Штатра ва Швейцарияда министерство; 3 Францияда округ*).

DEPO I *сущ.* депо (*1 ракьун рекьера вагонар, паровозар акъваздай, рас хъийидай дарамат; 2 цIаяр хкадардай автомобилар, машинар хуьдай чка; 3 гьамбархана*).

DEPORTASİYA *сущ.* депортация (*уьлкведай акъудна ракъурун, суьргуьн авун*).

DEPOZİT *сущ.* депозит (*са тайин шартIаралди къахчудай ихтияр аваз хуьн патал банкдиз, кредитдин карханайриз вуганвай пул ва я къиметлу кагъазар*).

DEPRESSİYA *сущ.* депрессия (*1 кризисдилай гуьгъуьниз уьлкведин майишат вилик тефиз акъвазун; 2 мед. гуьгъуьлар агъуз аватун, кьатIунин, акьулдин къуват агъуз аватун*).

DEPUTAT I *сущ.* депутат; II *прил.* депутатдин.

DEPUTATLIQ *сущ.* депутатвал.

DERMATOLOQ *сущ. мед.* дерматолог (*хамунин азаррин пешекар*).

DERMATOLOGİYA I *сущ. мед.* дерматология (*медицинада хамунин азарар чирдай са хел*); **müasir dermatologiya** алай девирдин дерматология; II *прил.* дерматологиядин.

DESANT I *сущ.* десант (*1 гимийрин ва я самолётрин куьмекдалди душмандин чилел кьушунар авудун; 2 гьа тегьерда авудай кьушунрин кIеретI*); II *прил.* десантдин.

DESERT *сущ.* десерт (*хуьрекдин эхирдай гудай тIямлу шейэр*).

DESPOT *сущ. тар.* 1) деспот (*вири ихтиярар вичин гъиле авай ва вичин кефиниз кIандайвал гужалди кар ийидай пачагьлугъдин кьил, пачагь*); 2) *куьч.* залум, зулумкар.

DESPOTCASINA *нареч.* деспотвилелди.

DESPOTİZM *сущ.* деспотизм, зулум, зулумкарвал.

DESPOTLUQ *сущ.* деспотвал.

DEŞİK I *сущ.* 1) тIекв, тIеквен; хъиткьер, фер; **kiçik deşik** гъвечIи тIеквен; 2) тIеквен (*пекинай, шешелдай*); 3) шалвардин дуьгмеяр твадай кьацI; II *прил.* тIеквендин.

DEŞMƏ *сущ.* **DEŞMƏK** *глаголдикай*.

DEŞMƏK *глаг.* 1) тIеквен акъудун; **mərmi tankın zirehini deşdi** тупунин гуьлледи танкунин гьулдандай текIвен акъудна; 2) буравдалди тIеквен акъудун; 3) эгъуьнун, тIеквен авун; 4) сухун, сухна тIеквен акъудун.

DETAL *сущ.* 1) деталь (*машиндин куьлуь са пай, куьлуь затI*); 2) куьлуьшуьлуь.

DETEKTOR *сущ.* детектор (*радиодин лепеяр ванциз элкъуьрдай прибор*); **diod detektoru** диоддин детектор; II *прил.* детектордин; **detektor lampası** детектордин лампа.

DEVALVASİYA *сущ.* девальвация (*чарчин пуларин курс абурун шей маса къачудай къуват гзаф агъуз аватайла, гьукуматди кьиле тухудай пуларин реформа*).

DEVİZ *сущ.* девиз (*1 асул, дибдин идея, фикир, мурад кхьенвай са цIар;*

2 чинебан конкурсра авторди вичин тIварунин эвезда проектдал кхьидай гаф).

DEVRİLMƏ *сущ*. **DEVRİLMƏK** *глаголдикай*.

DEVRİLMƏK *глаг*. алудна гадар хьун (*мес. гьукумат, пачагь*).

DEYƏ I *деепр*. лугьуз, лагьана; **hazırıq deyə...**, гьазур я лугьуз…; **yox deyib qapıdan çıxdı** ваъ лагьана ракIарай акъатна; II *союз* патал, патахъай; **itməsin deyə** квахь тавун патал.

DEYƏ-GÜLƏ *нареч*. лугьуз-хъуьрез.

DEYƏK I *арал.г.* лугьун чна, кьан чна, месела; **deyək, onlar gec gələcəklər** кьан чна, абур геж хкведа; II **ki** *кIусунихъ галаз санал*; **deyək ki, onların xəbəri yoxdur** лугьун хьи, абуруз хабар авач.

DEYƏSƏN *арал. г.* гьакI тир хьиз я; аквадай гьаларай; заз чидайвал; **deyəsən, yağış yağacaq** аквадай гьаларай, марф къвада.

DEYİKLİ I *прил*. лишанар кутунвайди; II *сущ*. лишанлуди.

DEYİKLİLİK *сущ*. адахливал.

DEYİL *инк*. *кIус*. туш; **bunlar düz sözlər deyil** ибур дуьз гафар туш; **o, haqlı deyil** ам гьахълу туш; **mən deyiləm, odur** зун туш, ам я; **yaxşı deyil** хъсан туш; **yaxın deyil** мукьвал туш; **dünya yaxşı insanlardan xali deyil** дуьньяда хъсан инсанар авачиз туш; **uşaq deyil ki, başa düşsün də** аял туш хьи, гъавурда акьурай ман.

DEYİLİŞ *сущ*. рахунин саягъ.

DEYİLMƏ *сущ*. **DEYİLMƏK** *глаголдикай*.

DEYİLMƏK *глаг*. лугьун.

DEYİNGƏN I *прил*. наразивал квай, гъургъур ийидай, мурмур ийидай; **deyingən qarı** мурмур ийидай къари; **deyingən səslə** наразивал квай ванцелди; II *сущ*. гъургъурар гвайди.

DEYİNGƏNLİK *сущ*. гъургъурар авунал рикI хьун.

DEYİNMƏ *сущ*. **DEYİNMƏK** *глаголдикай*.

DEYİNMƏK *глаг*. гъургъур авун (*хъел кваз, наразі яз вич-вичив рахун*).

DEYİŞMƏ *сущ*. 1) гьуьжет, сад-садаз гаф лугьун; 2) ашукьрин арада жедай гьуьжетар.

DEYİŞMƏK *глаг*. мурмур авун; **öz-özünə deyinmək** мурмурар ийиз вич-вичив рахун, наразі яз вич-вичив рахун; гьуьжет авун, сад-садаз гаф лугьун; **uzun-uzadı deyişmək** яргъалди гьуьжет авун.

DEZERTİR *сущ*. дезертир (*1 дяведин къуллугъдилай катайди ва я аскервилиз эверайла чуьнуьх хьайиди, кьил къакъуднавайди; 2 куьч. жемиятда вичин везифаяр бегьемаруникай кьил къакъудун*).

DEZERTİRLİK *сущ*. дезертирвал.

DEZİNFEKSIYA I *сущ*. дезинфекция (*махсус дарманралди зарарлу, азар галукьардай микробар терг авун патал кIвалериз, пекериз ва мсб. дарман ягъун*).

DƏB *сущ*. деб, адет, къайда; **dəb salmaq** деб кутун; **dəbdən düşmək** дебдай аватун; **təzə dəb** цIийи деб; **yerli dəbdə toy etmək** чкадин адетдалди мехъер авун.

DƏBDƏBƏ *сущ*. 1) гзаф гурлу, гурлувал, къативал; 2) гьайбатлувал; **dəbdəbə ilə yola salmaq** гурлувилелди рекье тун.

DƏBDƏBƏLİ I *прил*. 1) гзаф иер, гзаф гурлу, кьадардилай артух харжи галай, гзаф харжи галай; **dəbdəbəli toy**

гзаф гурлу мехъер; **dəbdəbəli ev** гзаф иер кIвал, гзаф харжи галай кIвал; 2) девлетлу; **dəbdəbəli saraylar** девлетлу имаратар.

DƏBƏRMƏK *глаг*. агъун, гьатун, гьерекат авун.

DƏBƏRTMƏK *глаг*. гьерекат ийиз тун.

DƏBİLQƏ *сущ*. шлем, каска.

DƏCƏL I *сущ*. женжел, шулугъчи; II *прил*. женжелвал квай.

DƏCƏLLİK *сущ*. женжелвал; **dəcəllik etmək** женжелвал авун.

DƏDƏ *рах. сущ*. буба (*адет яз аялри чпин бубадиз лугьудай гаф*); **dədə malı kimi bölmək** бубад мал хьиз паюн.

DƏDƏ-BABA I *сущ*. ата-буба, улу буба; II *прил*. ата-бубайрин, улу бубайрин.

DƏF I *сущ*. тафт; **dəf çalmaq** тафтунал ягъун.

DƏF II etmək *гафунихъ галаз санал*; 1) **dəf etmək** кьулухъ хьиягъун, кьулухъ гадар хъувун, кьулухъ элкъуьр хъувун; 2) алудун; муьтIуьгъарун; **qorxunu dəf etmək** кичI алудун; **hücumu dəf etmək** гьужум кьулухъ гадар хъувун.

DƏFETMƏ *сущ*. кьулухъ хьиягъун, кьулухъ гадар хъувун, кьулухъ элкъуьр хъувун.

DƏFƏ *нареч*. гьилера, сеферда; рекъемрихъ галаз санал; **birinci dəfə** сад лагьай гьилера; **üçüncü dəfə Əli danışdı** пуд лагьай гьилера Али рахана; **bir neçə dəfə** са шумуд сеферда; **üç dəfə dünya çempionu** пудра дуьньядин чемпион.

DƏFİNƏ *сущ*. хазина.

DƏFN *сущ*. тазият; **dəfn mərasimi** тазиятдин мярекат.

DƏFNETMƏ *сущ*. кучудун, кучукун.

DƏFTƏR *сущ*. дафтар; **dəftərdə yazmaq** дафтардал кхьин; **dəftər vərəqi** дафтардин чар.

DƏFTƏRXANA *сущ*. канцелярия.

DƏHLİZ I *сущ*. дегьлиз; II *прил*. дегьлиздин.

DƏHRƏ *сущ*. дегьре.

DƏHŞƏT *сущ*. кичI, кичIевал; бедбахтвал, бала.

DƏHŞƏTLİ *прил*. кичIе жедай, рикI авуддай, руьгь вегьедай; **dəhşətli hadisə** руьгь вегьедай вакъиа; **dəhşətli çığırtı** кичIе жедай гьарай.

DƏQİQ I *прил*. дуьз, дуьм-дуьз; **dəqiq məlumatlar** дуьз малуматар; **onun faktları dəqiq idi** адан делилар дуьм-дуьзбур тир; II *нареч*. дуьз, лап дуьз, дуьм-дуьз.

DƏQİQƏ *сущ*. декьикьа; **saat beşə on dəqiqə işləyib** сятдин вадаз цIуд декьикьа кIвалахнава.

DƏQİQLİK *сущ*. дуьзвал, дуьм-дуьзвал; **hər bir işdə dəqiqlik yaxşıdır** гьар са карда дуьзвал хъсан я.

DƏLALƏT *сущ*. субут, делил.

DƏLƏ I *сущ. зоол*. цуцIул; II *прил*. цуцIулдин; **dələ dərisi** цуцIулдин хам.

DƏLƏDUZ *сущ*. гьарамзада, амалдар.

DƏLƏDUZLUQ *сущ*. гьарамзадавал.

DƏLİ *прил*. 1) дили; 2) рикI алай; **kitab dəlisi** ктабдал рикI алайди; 3) *куьч*. туьнт, муьтIуьгъариз тежер; **dəli Kür** муьтIуьгъариз тежер Куьр; 4) *фольк*. викIегьди; уьтквемди; жуьрэтлу кас; игит; **Koroğlunun dəliləri** Корогълудин игитар.

DƏLİCƏSİNƏ *нареч*. 1) дилиди хьиз; 2) акьулди кьатIун тийир кьван; **dəlicəsinə sevmək** акьулди кьатIун тийир кьван кIан хьун.

DƏLİXANA *сущ*. 1) дилихана; 2) *куьч*. тамам къайдасузвал, акахьай, алаш-булаш, чIеря-пIеря.

DƏLİK I *сущ*. 1) тIекв, тIеквен; 2) хъиткьер, фер; хъалхъам; 3) тIеквен, вил; 4) хъуькъуьм; **iynənin dəliyi** рапунин хъуькъуьм; 5) экв аватзавай чка, экв аватзавай ара; 6) кIуф, сив *(музыкадин алатрин; тупунин, тфенгдин*); 7) къанкъуш, къанкъуш чка (*металлдин винелай таквадай, къене авай бицIи хъалхъам, буш чка*); II *прил*. тIеквендин; хъалхъамдин, хъуькъуьмдин, къанкъушдин.

DƏLİQANLI *рах*. I *сущ*. игит, зирек, кьегьал, викIегь кас; II *прил*. игитдин, зирекдин, кьегьалдин, викIегь касдин.

DƏLİQANLILIQ *сущ*. игитвал, зиреквал, викIегьвал.

DƏLIL *сущ*. делил, субут.

DƏLİLİK *сущ*. диливал.

DƏLİLLİ *прил*. делил авай.

DƏLİLSİZ *прил*. делил авачир.

DƏLİSOV *прил*. хкуькьдай, кьиле гар авай, дили, пехъи.

DƏLİSOVLUQ *сущ*. диливал, пехъивал.

DƏLLAL *сущ*. даллал, арачи.

DƏLLƏK I *сущ*. деллек; II *прил*. деллекдин.

DƏLLƏKXANA *сущ*. деллекхана.

DƏLLƏKLİK *сущ*. 1) деллеквал; 2) *куьч*. гужалди кичIерар гана къачун; ришветбазвал.

DƏLMƏ *сущ*. **DƏLMƏK** *глаголдикай*.

DƏLMƏK *глаг*. эгъуьнун, эгъуьнна легъв авун, тIеквен авун.

DƏM I *сущ*. 1) цIун ял, газдин ял, чIухадин ял; 2) зегьем (*гзаф чимивал*).

DƏM II *сущ*. дем (*чайдин*); II *прил*. демдин.

DƏM III *сущ*. дем (*ашдин*).

DƏM IV *сущ. рах*. вахт, чIав, легьзе (*лап са куьруь вахт*); **bu dəm** и чIавуз.

DƏM V tutmaq *гафунихъ галаз санал*; 1) **balabanda dəm tutmaq** балабандал зил кьун; 2) ялтахвал авун, тумухъанвал авун, масадан гафарал къул чIугун.

DƏM-DƏSGAH *сущ*. шадвилин мярекат.

DƏMİR I *сущ*. 1) ракь; **isti dəmir** чими ракь; 2) ракьукай авунвай затIар; 3) *мед*. дарман (*вичихъ ракь квай препарат*); II *прил*. ракьун; **dəmiryolu** ракьун рехъ; 4) *куьч*. кIеви; мягькем; дурумлу; 5) гужлу; 6) вичи лагьайдал кIеви.

DƏMİRÇİ *сущ*. чатун устIар, чатухъан.

DƏMİRÇİXANA *сущ*. чад.

DƏMİRÇİLİK *сущ*. чатухъанвал.

DƏMİRLİ *прил*. ракь квай.

DƏMİRYOLÇU *сущ*. ракьун рекьин кIвалахдар.

DƏMİRYOLU *сущ*. ракьун рехъ.

DƏMLƏMƏ *сущ*. **DƏMLƏMƏK** *глаголдикай*.

DƏMLƏMƏK *глаг*. демда тун (*чай*).

DƏMROV I *сущ. мед*. цIарнах (*хамунал жедай карар, гачалрин са жуьре*).

DƏMYƏ *сущ*. яд тагудай; цик квачир.

DƏN I I *сущ*. 1) твар; **buğda dəni** къуьлуьн твар; 2) къушарин ем; II *прил*. тварцин.

DƏN II... *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*; **dəntəmizləyən** техил михьдай машин; **dənqurudan** техил кьурурдай машин.

DƏN III düşmək *глаголдихъ галаз санал*; **dən düşmək**: 1) рехи хьун (*чIарар*); **onun saçlarına dən düşüb** адан кьил рехи хьанва; 2) кьери хьун, тIимил хьун.

DƏN-DƏN *прил*. твар-твар, твартвар хьайи.

DƏNƏ *сущ*. 1) твар; **buğda dənələri** къуьлуьн тварар; **arpa dənələri** мухан тІварар; **düyü dənələri** дуьгуьдин тварар; **xaşxaş dənəsi** хвешхвешдин твар; 2) бицІи твар; 3) са шей, са затІ; **iki dənə kitab** кьве ктаб, **bir dənə dəftər** са дафтар.

DƏNƏ-DƏNƏ *прил*. са-сад; **onları dənə-dənə saymişam** абур за са-сад гьисабна.

DƏNƏVƏR *прил*. хар-хар, хар-хар хьайи.

DƏNİZ *сущ*. 1) гьуьл; **açıq dəniz** ахъа гьуьл; **daxili dənizlər** кьенепатан гьуьлер; **şimal dənizləri** кеферпатан гьуьлер; **Xəzər dənizi** Каспи гьуьл; **Baltik dənizi** Балтик гьуьл; **dənizin dibi** гьуьлуьн кІан; 2) *куьч*. гзафни-гзаф, гьуьл ацІай кьван; **insan dənizi** инсанрин гьуьл; **gül dənizi** цуькверин гьуьл.

DƏNİZÇİ *сущ*. гьуьлерал алайди.

DƏNİZÇİLİK *сущ*. гьуьлерал хьун.

DƏNLƏMƏ *сущ*. **DƏNLƏMƏK** *глаголдикай*.

DƏNLƏMƏK *глаг*. 1) тІуьн, кІуф ягъун; **toyuqlar darını dənlədi** верчери цуькІ тІуьна; 2) кІватІун; 3) *куьч*. арадай акъудун (*яна кьена*).

DƏRBƏDƏR *глаг*. I *сущ. куьгь.* ина-ана гьатнавайди, кІвал-югъ авачиз гьатнавайди; II *прил*. кІвал авачир, кІвал-югъ авачир.

DƏRC *сущ*. **etmək, edilmək** *гафарихъ галаз санал*; 1) **dərc etmək** чап авун; **məqalə dərc etmək** макъала чап авун; 2) **dərc edilmək** чап хьун.

DƏRD *сущ*. 1) дерт, гъам, хажалат; **ağır dərd** залан дерт; **böyük dərd** чІехи дерт; **tükənməz dərd** куьтягь тежер дерт; **xalqın dərdi** халкьдин дерт; **özgə dərdi** масадан дерт; 2) *рах*. азар; тІал; нахушвал; **dərdinə dərman tapmaq** азардиз чара авун; **dərdin davası** дердинин дарман; **hər dərdin öz davası** гьар азардин вичин чара; **dərdini unutmaq** дерт рикІелай алудун, тІал рикІелай алудун; **ürəyi dərdlə doludur** рикІ дердерив ацІанва; **dərdini yüngülləşdirmək** дерт кьезиларун; 3) къайгъуяр; алахъунар; заланвал, четинвал; рикІин къалабулух; **mənim öz dərdim o qədərdir ki...** захъ жуван акьван къайгъуяр ава хьи…

DƏRD-BƏLA *сущ*. дерт.

DƏRD-QƏM сущ. килиг: **DƏRD-BƏLA.**

DƏRDLƏŞMƏ *сущ*. **DƏRDLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

DƏRDLƏŞMƏK *глаг*. дерт ахъаюн.

DƏRDLİ *прил*. дертлу.

DƏRDLİ-DƏRDLİ *прил*. дертлу-дертлу, дертлуз.

DƏRDLİLİK *сущ*. дертлувал.

DƏRƏ I *сущ*. дере, дугун; **dərəyə getmək** деридиз фин; **dərəyə düşmək** деридиз аватун; **dərədən getmək** дередай тІуз фин; II *прил*. дередин, дугунин; **dərə gölü** дугунин вир; **ağa deyir sür dərəyə - sür!** иесиди лугьузвайвал ая!

DƏRƏCƏ I *сущ*. 1) дережа (*лицІер ацІумдай*); **180 dərəcə** 180 дережа; 2) дережа (*термометрдин, барометрдин шкаладал къалурнавай*); 3) дережа (*спиртдин туьнтвал къалурзавай*); 4) дережа (*чирвилин*); **alimlik dərəcəsi** алимвилин дережа; **yüksək dərəcəli** акьалтІай дережадин; 5) дережа; **birinci dərəcəli mütəxəssis** сад лагьай дережадин пешекар; 6) дережа (*спортда*).

DƏRƏ-TƏPƏ *прил*. дере-тепе, кІунтІар авай.

DƏRHAL *нареч*. гьасятда, тадиз,

тадидаказ, геж тавуна; **dərhal xəbər vermək** гьасятда хабар гун; **dərhal tanıdı** гьасятда чир хьана; **dərhal getdilər** тадиз фена.

DƏRİ I *сущ*. 1) хам, ли, тумаж; **yumşaq dəri** хъуьтуьл хам; **qalın dəri** яцIу хам; **dəri çamadan** тумаждин чамадан; 2) хам, хъицикь; **ayı dərisi** севрен хам, **qoyun dərisi** хипен хъицикь; II *прил*. хамунин, лидин, тумаждин, хъицикьдин.

DƏRİLMƏ *сущ*. **DƏRİLMƏK** *глаголдикай*.

DƏRİLMƏK *глаг*. 1) атIун (*майваяр, цуьквер ва мсб.*); 2) кIватIун (*майваяр, цуьквер ва мсб.*); **ağacdakı meyvələr dərilib** тарал алай майваяр атIанва.

DƏRİN I *прил*. 1) дерин; **dərin göl** дерин вир; **dərin quyu** дерин къуй; **dərin şum** дерин цан; 2) *куьч*. бине авай, зурба, бегьем, чIехи, гужлу; **dərin bilik** зурба чирвал; **dərin fikirlər** бине авай фикирар; **dərin məhəbbət** чIехи муьгьуьббат; II *нареч*. 1) дериндай; 2) *куьч*. рикIивай, кIевиз; **dərin qazmaq** дериндай эгъуьнун; III *предик*. **bura dərindir** инаг дерин я.

DƏRİNDƏN *нареч*. дериндай; **dərindən nəfəs almaq** дериндай нефес къачун; **dərindən öyrənmək** дериндай чирун; **dərindən dərk etmək** дериндай кьатIун.

DƏRİNLİK I *сущ*. деринвал; **çayın dərinliyi** вацIун деринвал; **quyunun dərinliyi** къуйдин деринвал; **şumun dərinliyi** цанин деринвал; 2) генгвал; **okeanın dərinlikləri** океандин генгвилер; 3) *куьч*. лугьуз тежедай кьван фад алатай вахтар; **əsrlərin dərinlikləri** виш йисарин лугьуз тежедай кьван фад алатай вахтар; 4) *куьч*. сергьятдивай яргъа чкаяр; 5) мана квайвилин, метлеб квайвилин дережа; **fikrin dərinliyi** фикирдин метлеблувал; II *прил*. деринвилин.

DƏRK: etmək, edilmək, olunmaq *гафарихъ галаз санал*; 1) **dərk etmək** чир хьун, чирун; **təbiəti dərk etmək** тIебиат чир хьун; **nöqsanlarını dərk etmək** гъалатIар чир хьун; 2) кьатIун, тамамдиз кьиле гьатун, гъавурда гьатун; **sözün mənasını dərk etmək** гафунин мана кьатIун; 3) **dərk edilmək, dərk olunmaq** чир хьун; **dərk edildi** чир хьана.

DƏRKƏNAR *сущ*. чIехида чарчин винел кхьидай къейд.

DƏRMAN I *сущ*. 1) дарман; **başağrısı dərmanı** кьилин тIалдин дарман; **yuxu dərmanı** ахварин дарман; 2) дердер, четинвилер рикIелай алудиз куьмек гудай такьат; **iş dərdləri unutmağın ən yaxşı dərmanıdır** кIвалах дердер рикIелай алудунин виридалайни хъсан такьат я; II *прил*. дармандин.

DƏRMƏK *глаг*. 1) атIун; **gül dərmək** цуьк атIун; **alma dərmək** ич атIун; 2) кIватIун; **üzüm dərmək** ципицIар кIватIун; 3) *диал*. фитфинун, кукIвар хьайи чка рас хъувун.

DƏRNƏK I *сущ*. кIватIал; **ədəbiyyat dərnəyi** эдебиятдин кIватIал; II *прил*. кIватIалдин.

DƏRRAKƏ *сущ*. акьул, фикир, фагьум.

DƏRRAKƏLİ *прил*. акьуллу, фагьумлу; **dərrakəli oğlan** акьуллу гада.

DƏRRAKƏLİLİK *сущ*. акьуллувал, фагьумлувал.

DƏRS I *сущ*. тарс; **maraqlı dərs** марагълу тарс; **Azərbaycan dili dərsi** азербайжан чIалан тарс; **ləzgi dili dərsi** лезги чIалан тарс; II *прил*. тарсунин.

DƏRSLİK *сущ*. тарсунин ктаб.

DƏRVİŞ *сущ*. девриш.

DƏRYA *сущ*. 1) гьуьл; **gül dəryası** цуькверин гьуьл; **eşq dəryası** муьгьуьббатдин гьуьл, ашкъидин гьуьл; 2) гзафни-гзаф, гьуьл ацIай кьван.

DƏRYAÇA *сущ*. вир.

DƏRYAZ *сущ*. дергес; **dəryaz sapı** дергесдин тум.

DƏRZ *сущ*. цуьл (*техилдин*).

DƏRZBAĞLAYAN *сущ*. цуьлер кутIундай машин.

DƏRZİ *сущ*. пекер цвадайди, дерзи; **kişi dərzisi** ксарин пекер цвадайди; **qadın dərzisi** дишегьлийрин пекер цвадайди.

DƏRZİXANA *сущ*. пекер цвадай кархана.

DƏRZİLİK *сущ*. дерзивал.

DƏSGAH *сущ*. 1) гурлу мярекат; 2) иервал, гурвал, девлет, девлетлувал; 3) кIватIал; **çay dəsgahı** чайдин къапарин кIватIал; **musiqi dəsgahı** музыкадин алатрин кIватIал.

DƏSMAL *сущ*. 1) дасмал; **qab dəsmalı** къапар михьдай дасмал; **əl-üz dəsmalı** чин михьдай дасмал; 2) ягълух; **cib dəsmalı** жибиндин ягълух.

DƏSTƏ I *сущ*. 1) десте, галгам; **bir dəstə açar** са десте куьлегар, са галгам куьлегар; 2) шеле; **odun dəstəsi** кIарасрин шеле; 3) кIунч; **gül dəstəsi** цуькверин кIунчI; **soğan dəstəsi** хивецIрин кIунчI; 4) хара, тай**; bir dəstə məktub** са хара чарар.

DƏSTƏ II *сущ*.) группа; **kiçik dəstə** гьвечIи группа; 2) кIеретI; **desant dəstəsi** десантдин кIеретI; 3) жерге; **zabitlər dəstəsi** офицеррин жерге; II *прил*. группадин, кIеретIдин, жергедин.

DƏSTƏ-DƏSTƏ *нареч*. кIеретI-кIеретI.

DƏSTƏK I *сущ*. тум; **bıçağın dəstəyi** чукIулдин тум; **belin dəstəyi** перцин тум.

DƏSTƏK II *сущ*. куьмек, даях; **mənəvi dəstək** рикIин даях.

DƏSTGİR *сущ. куьгь*. 1) куьмекдай кас, арха, архавал ийизвайди; 2) есир.

DƏST-XƏTT *сущ*. 1) хатI; 2) автограф; 3) *куьгь*. кIелиз-кхьиз чирвал.

DƏSTİ *сущ. куьгь*. хъенчIин кутар.

DƏVƏ I *сущ*. деве; **dəvə karvanı** деведин карван; **dəvə güvəni** деведин мандав; **dəvə yunu** деведин йис; **dəvə kimi kinli** кьисас вахчудай, рикIе кин хуьдай; II *прил*. деведин.

DƏVƏÇİ *сущ*. 1) деве гьалзавайди; 2) деве хуьзвайди.

DƏVƏÇİLİK *сущ*. девечивал.

DƏVƏDABANI *сущ. бот*. ламра япар (*хъчарин са жуьре*).

DƏVƏT *сущ*. эверун, эверунин чар.

DƏVƏTNAMƏ *сущ*. 1) эверун, теклиф авун; 2) эверзавай кагъаз, теклифдин чар.

DƏYANƏT *сущ*. кIевивал, мягькемвал, дурум, дурумлувал; **dəyanət göstərmək** дурум (*дурумлувал*) къалурун.

DƏYƏ I *сущ*. кума, чардах, алачух; **dəyə tikmək** чардах (*алачух*) эцигун; II *прил*. кумадин, чардахдин, алачухдин.

DƏYƏNƏK I *сущ*. 1) лаш; **zoğal dəyənəyi** чумалд тарцин лаш; 2) вагьрам, пая; **polis dəyənəyi** полициядин вагьрам; **rezin dəyənək** резиндин пая; II *прил*. лашунин, вагьрамдин, паядин; **dəyənəyin iki başı var** лашунихъ кьве кьил ава.

DƏYƏR I *сущ*. 1) къимет, мас; **əmlakın dəyəri** эменнидин мас; **kitabın dəyəri** ктабдин къимет; 2) *куьч*. къиметлувал; **elmi əsərin**

dəyəri илимдин кIвалахдин къиметлувал; II *прил*. къиметдин, масдин; къиметлувилин.

DƏYƏR *сущ*. мас, къимет.

DƏYƏR-DƏYMƏZ *нареч*. гьавайда, гьакI, лап ужуз.

DƏYƏRLİLİK *сущ*. къиметлувал.

DƏYƏRSİZ *прил*. мас авачир, къиметсуз.

DƏYƏRSİZLİK *сущ*. мас авачирвал, къиметсузвал.

DƏYİRMAN *сущ*. регъв; **su dəyirmanı** цин регъвер; **külək dəyirmanı** гарун регъвер; **özgə dəyirmanına su tökmək** са нин ятIани регъверихъ яд агалдарун (*са нин ятIани гафуниз, кардиз къуват гун*).

DƏYİRMANÇI *сущ*. регъуьхбан; **üstümüzü unlu görüb adımızı dəyirmançı çağırmayın** пекерал гъуьр алаз акуна чаз регъуьхбан лугьумир (*инсандиз пекериз килигна къимет гумир*).

DƏYİRMİ *прил*. элкъвей.

DƏYİŞDİRMƏ *сущ*. **DƏYİŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

DƏYİŞDİRMƏK *глаг*. 1) дегишарун; **köynəyini dəyişdirmək** перем дегишарун; **evini dəyişdirmək** кIвал дегишарун; 2) эвез авун; **oyunçunu dəyişdirmək** къугъвадайди эвез авун.

DƏYİŞDİRTMƏK *глаг*. дегишариз мажбур авун.

DƏYİŞİK *прил*. 1) акадрай; акадарнавай; 2) акахьай; 3) тай тушир, жуьт тушир; **dəyişik ayaqqabılar** тай тушир кIвачин къапар; 4) ягъалмиш хьана са масадай кьун.

DƏYİŞİKLİK *сущ*. 1) дегиш хьун, дегишвал; **böyük dəyişikliklər** чIехи дегишвилер; **vacib dəyişikliklər** кар алай дегишвилер; 2) дибдай дегиш хьун, цIийикIа туькIуьр хьун, реформа.

DƏYİŞMƏ *сущ*. 1) дегишун; 2) дегиш хьун.

DƏYİŞMƏK *сущ. килиг:* **DƏYİŞDİRMƏK**.

DƏYMƏDÜŞƏR *прил*. кефидик фад хкIадай, хъел мукьвал алай.

DƏYMƏK *глаг*. 1) кягъун, галукьун, галукьарун; 2) аватун; 3) чурун, хьун; 4) кьил чIугун, патав фин.

DƏYMİŞ *прил*. чрай, хьайи, дигмиш хьайи; **dəymiş gilas** дигмиш хьанвай пIини.

DƏYYUS *сущ*. папахъ ашна авай гъуьл.

DƏZGAH *сущ*. станок.

DIRMAŞMA *сущ*. **DIRMAŞMAQ** *глаголдикай*.

DIRMAŞMAQ *глаг*. акьахун, виниз экъечIун, хкаж хьун (*четиндаказ, са гужалди*); **dağa dırmaşmaq** дагъдал акьахун, дагъдиз хкаж хьун, дагъдин кьилел экъечIун.

DIRMIQ I *прил*. 1) цуьруьгъуьл; 2) гъар; **at dırmığı** балкIандин гъар; **traktor dırmığı** трактордин гъар; II *прил*. цуьруьгъуьлдин, гъарцин.

DIRMIQLAMAQ *глаг*. гъар гун.

DIRNAQ I *сущ*. 1) кек; **dırnaq tutmaq** кикер атIун; **dırnaq saxlamaq** кикер хуьн; 2) къармах(ар) (*къушарин, гьайванрин*); **iti dırnaqlar** хци къармахар; 3) кек (*малдин*); 4) кавычка («…»); II *прил*. кикен**; dırnaq yeri** кикен чка; **ətlə dırnağın arasına girmək** мукьвакьилийрин крарик акахьун.

DİABET *мед*. I *сущ*. диабет; II *прил*. диабетдин.

DİABETLİ *прил*. ивидик кьадардилай артух шекер квай.

DİAFİLM *сущ*. диафильм.

DİAFRAQMA I *сущ*. диафрагма

(*1 анат. хурун бушлух руфунин бушлухдивай чара ийидай кьелечI ва гьяркьуь перде; 2 физ. оптикадин приборрин объективда твадай элкъвей тIеквен авай, экв акъат тийир пластинка*); II *прил*. диафрагмадин.

DİAQNOST *сущ*. диагност (*диагноз эцигдай духтур*).

DİAQNOSTİKA I *сущ. мед.* диагностика (*диагноздин методрин гьакъиндай илим, медицинадин са хел*); II *прил*. диагностикадин.

DİAQNOZ *сущ. мед.* диагноз (*духтурди азарлудаз килигна адан азар тайинарун*).

DİAQONAL *сущ. мат*. диагональ.

DİAQRAM *сущ*. диаграмма (*жуьреба-жуьре шейэрин, крарин чIехигъвечIивал къалурдай цIарарин шикил*).

DİALEKT *лингв*. I *сущ*. нугъат; **Quba dialekti** къуба нугъат; II *прил*. диалектдин.

DİALEKTİKA диалектика (*1 тIебиатдин, инсанрин жемиятдин ва фикирдин гьерекатдин ва вилик финин – виридан умуми къанунрин гьакъиндай илим; 2 гьахьтин гьерекатдин ва вилик финин даиман процесс; 3 гьуьжетдин, бягьс авунин къене логикадин делилар гъиз алакьун*).

DİALEKTİZM *сущ. лингв.* диалектизм (*эдебиятдин чIала са чкадин нугъатдай къачур гаф*).

DİALEKTOLOGİYA *сущ*. диалектология (*чIалан илимда нугъатар чируниз талукь тир пай*).

DİALEKTOLOQ *сущ*. диалектолог (*чIалан нугъатар тупIалай ийидай пешекар*).

DİALİZ *сущ*. диализ.

DİALOQ I *сущ*. диалог (*кьвед ва я са шумуд касдин арада рахун, эдебиятдин эсерра кьвед ва я са шумуд касдин рахунрикай ибарат тир пай*); II *прил*. диалогдин.

DİAMETR *сущ. мат*. диаметр (*элкъвей цIарцIин юкьвай фена ам кьве патахъ барабар пайзавай дуьз цIар*).

DİAPOZON *сущ.* 1) *муз.* диапозон (*садан ванци ва я музыкадин алатди лап агъуздай вини дережадиз кьван акъуддай ванерин вири кьадар*); 2) *куьч*. садан чирвилерин, тежрибадин, марагъдин ва ихьтин мсб. кьадар, дережа.

DİASPORA *сущ*. диаспора.

DİATEZ I *сущ. мед.* диатез (*асулдай организмдик квай себеб, мес. азарлу хьуниз*); II *прил*. диатездин.

DİB I *сущ*. 1) кIан; **gölün dibi** вирин кIан; çayın dibi вацIун кIан; 2) кIан (*къапарин*); **qazanın dibi** къажгъандин кIан; 3) диб; **sözün dibi (kökü)** гафунин диб; 4) пун; **ağacın dibi** таран пун; 5) амукьаяр, кIанер; **xörəyin dibi** хуьрекдин амукьаяр; 6) лап къене авай пай; **həyətin dibində** гьаятдин лап къене; II *прил*. кIанин.

DİBÇƏK I *сущ*. гетIе (*цуьквер цун патал*); II *прил*. гетIедин.

DİDAKTİKA *сущ*. дидактика (*педагогикадин тарс гунин умуми методрикай рахадай хел*).

DİDAKTİV *прил*. дидактив.

DİDAR *куьгь. сущ*. 1) чин; 2) гуьруьш.

DİDMƏ *сущ*. **DİDMƏK** *глаголдикай*.

DİDMƏK *глаг*. 1) чухун; **toyuğun tükünü didmək** верч чухун; 2) гатана михьун; **pambığı didmək** памбаг гатана михьун; 3) кек ягъун; **yunu didmək** сариз кек ягъун (*тIвал ягъун*); 4) *куьч*. гьелекун; **onu şübhələr didir** ам шаклувилери гьелекзава.

DİGƏR *прил*. маса, гъейри.

DİK *прил*. 1) тик; **dik qaya** тик къая; 2) хуш, тик, гуьне; **dik yoxuş** тик гуьне; 3) кьакьан; **dik alın** кьакьан пел; 4) кIвенкI алай; **dik zirvə** кIвенкI алай кукIуш; 5) тик акъвазнавай, тикдиз акъвазнавай.

DİKBAŞ I *прил*. 1) векъи, терс, чIалаз килиг тийир; 2) вичелай рази, такабурвал гвай, гзаф лавгъа; II *нареч*. терсдаказ, векъивилелди, векъидаказ, векъиз.

DİKBAŞCASINA *нареч*. терсвилелди, терсдаказ, терсдиз.

DİKBAŞLIQ *сущ*. векъивал, терсвал, такабурлувал, лавгъавал.

DİKSİNMƏ *сущ*. **DİKSİNMƏK** *глаголдикай*.

DİKSİNMƏK *глаг*. кичIе хьун, кухунун; **dovşan diksindi** къуьрез кичIе хьана; **at diksindi** балкIан кухунна.

DİKSİYA сущ. дикция (*гафар ва гьижаяр лугьунин хъсандиз гъавурда гьатдай ачухвал*).

DİİKTATOR I *сущ*. диктатор (*гьукумат идара авунин къене сергьят алачир агъавал ийидай, вири ихтиярар кьилди вичин гъиле авай кас*); II *прил*. диктатордин.

DİKTATORLUQ *сущ*. диктаторвал.

DİKTATURA *сущ*. диктатура (*агъавал ийизвай, гьукум гъиле авай синифдин къуватдал бинелу тир гьукуматдин идара авунин къайда*).

DİKTƏ *сущ*. лугьуз кхьиз тун.

DİKTOFON I *сущ*. диктофон (*рахазвай гафар кхьидай прибор*); II *прил*. диктофондин.

DİKTOR *сущ*. диктор (*радиодай гудай хабарар микрофондин вилик кIелдай кас*).

DİKTORLUQ *сущ*. дикторвал.

DİQQƏT *сущ*. 1) дикъет; 2) къайгъударвал.

DİQQƏTƏLAYİQ *прил*. фикир гуник квай, фикир гуниз лайих тир; хъсан; лишанлу.

DİQQƏTLƏ *нареч*. дикъетлувилелди, дикъетлудаказ.

DİQQƏTLİ прил. дикъетлу.

DİL I *сущ*. 1) мез (*инсанрин ва гьайванрин орган*); **insanın dili** инсандин мез; **inəyin dili** калин мез; 2) чIал; **ana dili** дидед чIал; **milli dil** милли чIал; **qədim dillər** дегь чIалар; **dil öyrənmək** чIал чирун; **ədəbi dil** эдебиятдин чIал, кхьинрин чIал; **danışıq dili** рахунин чIал; 3) есир; **dil tutmaq** есирда кьун; 4) гиг; 5) мез (*чIагъандин, пианинодин, компьютердин*); II *прил*. мецин; чIалан.

DİLAVƏR *прил*. дилавар.

DİLAVƏRCƏSİNƏ *нареч*. дилаварвилелди, дилавардаказ, дилавардиз.

DİLBƏR *сущ*. дилбер, тават, иер дишегьли.

DİLÇİ *сущ*. чIалан алим, лингвист.

DİLÇİLİK I *сущ*. чIалан илим (*чIалар, абурун къурулуш ва мсб. ахтармишдай илим*), лингвистика; II *прил*. чIалан илимдин, лингвистикадин; **dilçilik fənləri** чIалан илимдин тарсар.

DİLDƏN-DİLƏ *нареч*. мецерай-мецериз.

DİLEMMA *сущ*. дилемма (*сад-садаз акси тир, мумкин тир кьве къарардикай ва я кьве нетижадикай сад кьабулунин мажбурвал, чарасузвал*).

DİLETANT *сущ*. дилетант (*хсуси кIелун ва бегьем чирвал авачиз илимдал, харусенятдал машгъул тир кас*).

DİLETANTİZM *сущ*. дилетантизм (*хсуси кIелун ва бегьем чирвал авачиз илимдал, харусенятдал машгъул хьун*).

DİLETANTLIQ *сущ*. дилетантвал.

DİLƏK *сущ*. мурад, эрзиман; кIани

кар, кIани затI; кIан хьун; **onun diləyi** адан мурад, адан эрзиман.

DİLƏMƏ *сущ.* **DİLƏMƏK** *глаголдикай.*

DİLƏMƏK *глаг.* кIан хьун, тIалабун; **müvəffəqiyyət (*uğur*) diləmək** агалкьун тIалабун; **kömək diləmək** куьмек кIан хьун.

DİLƏNÇİ*сущ.*1)къекъвераг;2)акьалтIай кесиб.

DİLƏNÇİLİK *сущ.* 1) къекъвергвал; 2) кесибвал.

DİLƏNMƏ *сущ.* **DİLƏNMƏK** *глаголдикай.*

DİLƏNMƏK *глаг.* 1) къекъвергвал авун; 2) тIалабун.

DİLXOR *прил.* экIя хьанвай, рикI чIулав хьанвай, рикIе дерт авай, рикI ханвай, дертлу; гъамлу, гъамлу хьанвай.

DİLXORLUQ *глаг.* экIя хьун, дилхорвал, рикI чIулав хьун, рикIе дерт хьун, рикI хун, дертлу, гъамлу, пашман хьун.

DİLİM I *сущ.* 1) чIук (*фан, халидин ва мсб*); **bir dilim qarpız** са чIук хъуьтIуьн хали; 2) силих; **sarımsaq dilimi** серкин силих; 3) кIус; II *прил.* чIукунин; силихдин, кIусунин.

DİLİMLƏMƏK *глаг.* чукIар атIун.

DİLLƏNMƏ *суш.* **DİLLƏNMƏK** *глаголдикай.*

DİLLƏNMƏK *глаг.* рахун.

DİLLƏŞMƏ *сущ.* **DİLLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

DİLLƏŞMƏK *глаг.* кукIун, рахунар хьун, гаф-гафунал фин.

DİLMANC *сущ.* дилмаж, таржумачи.

DİMDİK I *нареч. рах.* хак хьиз, кIинтI хьиз, тикдиз; экъис хьана; хкис хьана.

DİMDİK II *сущ.* кIуф (*къушран*); **qartal dimdiyi** лекьрен кIуф; **dimdikləmək** кIуф ягъун.

DİMDİKLƏMƏ *сущ.* **DİMDİKLƏMƏK** *глаголдикай.*

DİMDİKLƏMƏK *глаг.* кIуф ягъун.

DİN *сущ.* дин; **İslam dini** Исламдин дин; **dinə inanmaq** диндин чIалахъ хьун.

DİNAMİK *прил.* динамикадин тегьерда, динамикадин жигьетдай; **dinamik inkişaf** динамикадин жигьетдай вилик фин.

DİNAMİK *сущ.* динамик, радио.

DİNAMİKA *сущ.* 1) динамика (*механизмдин затIар чпиз кар ийизвай къуватрилай аслу яз юзунин къанунар чирдай са хел*); 2) динамика (*са гьал, са кар ийизвай къуватрин эсердикди вилик финин, дегиш хьунин ери*); 3) гьерекатдин, юзунрин булвал.

DİNAMİT I *сущ.* динамит (*хъиткьинардай затI*); II *прил.* динамитдин; **dinamit anbarı** динамитдин гьамбархана.

DİNAR *сущ.* динар (*1 араб уьлквейра куьгьне къизил пул; 2 куьгьне Югославиядин, алай девирда Иорданиядин, Тунисдин, Кувейтдин ва мсб. пул; 3 Иранда куьлуь пул*).

DİNAZAVR *сущ.* гъарц.

DİNC I *прил.* 1) динж, секин, вансес авачир; **dinc adam** секин кас; **dinc əhali** динж агъалияр; 3) ислягь; **dinc ölkələr** ислягь уьлквеяр; II *нареч.* динждаказ, динждиз, секиндаказ, секиндиз, секинз; умунз; ислягьдаказ, ислягьдиз.

DİNCƏLMƏ *сущ.* ял ягъун.

DİNCƏLMƏK *глаг.* 1) ял ягъун, ял акъадарун, динжвал къачун; 2) секин хьун; **dincini almağa çalışdı** секин жез алахъна.

DİNCLİK *сущ.* динжвал, секинвал;

xəstəyə dinclik lazımdır азарлудаз динжвал (*секинвал*) герек я.

DİNDAR I *прил*. диндар; II *сущ*. динэгьли.

DİNDARLIQ *сущ. дин.* диндарвал.

DİNDİRMƏK *глаг*. 1) рахурун; 2) силис авун.

DİNG *сущ*. чIахар ийидай машин.

DİN-İMAN *сущ. дин.* дин-иман.

DİNLƏMƏK *глаг*. яб гун, яб акалун; **mahnı dinləmək** манидихъ яб гун.

DİNMƏK *глаг*. рахун, чIалал атун; **nəhayət, o dindi** эхирни ам чIалал атана.

DİNMƏZ *прил*. кисай, рахан тийир, чуькьни тийир.

DİNMƏZLİK *глаг*. кисун, рахан тийин, чуькьни тийин.

DİNSİZ *прил*. динсуз.

DİNSİZLİK *сущ*. динсузвал.

DİPDİRİ *прил*. дипдири.

DİPLOM *сущ*. диплом.

DİPLOMAT *сущ*. дипломат (*1 гьукуматдин чара уьлкведа векил; 2 куьч. амалдарвилелди крар тухудай кас*).

DİPLOMATİYA *сущ*. дипломатия (*1 гьукуматри ва абурун векилри къецепатан гьукуматрихъ галаз алакъайрин рекьяй тухудай сиясатдин кар, методар ва формаяр; 2 куьч. амалдарвал*).

DİRÇƏLİŞ *сущ. килиг:* **DİRÇƏLMƏK**.

DİRÇƏLMƏ *сущ*. **DİRÇƏLMƏK** *глаголдикай*.

DİRÇƏLMƏK *глаг*. 1) чан акьалт хъувун, кIвачел акьалт хъувун; 2) *куьч*. цIийи хъхьун, виликан къуватдиз хтун; 3) *куьч*. викIегьвал акат хъувун, кIубанвал акат хъувун.

DİREKTİV *сущ*. директива, тIалабун, эмир; II *прил*. директивадин.

DİREKTOR I *сущ*. директор; **məktəb direktoru** мектебдин директор; II *прил*. директордин; **direktor fondu** директордин фонд.

DİRƏK *сущ*. 1) дестек, гул; 2) шалман, тар; 3) даях, гьача; **evin dirəyi** кIвалин даях; 4) *куьч*. куьмек, арха.

DİRƏMƏ *сущ*. **DİRƏMƏK** *глаголдикай*.

DİRƏMƏK *глаг*. акIурун; кутун; агалдарун; илисун; ягъун; **əlini çənəsinə dirəmək** гъил ченедик кутун; **ağaca dayaq dirəmək** тараз дестек ягъун.

DİRƏNMƏ *сущ*. **DİRƏNMƏK** *глаголдикай*.

DİRƏNMƏK *глаг*. 1) акIурун, акIурна акъвазун, гьалтна акъвазун, атIумарун; **ayaqları ilə yerə dirənmək** кIвачер чиле акIурна акъвазун; 2) кIевиз акъвазун; 3) терсвал авун.

DİRİ *прил*. дири.

DİRİBAŞ *прил*. йигин; цицIи; дирибаш; кIубан.

DİRİBAŞLIQ *сущ*. йигинвал; цицIивал; дирибашвал; кIубанвал.

DİRİJOR I *сущ*. дирижёр (*оркестр ва я хор идара ийизвай кас*); **Niyazi bütün dünyada tanınan dirijor idi** Ниязи вири дуьньядиз сейли дирижёр тир; II *прил*. дирижёрдин; **dirijor çubuğu** дирижёрдин тIвал.

DİRİJORLUQ *сущ*. дирижёрвал.

DİRİLMƏ *сущ*. **DİRİLMƏK** *глаголдикай*.

DİRİLMƏK *сущ*. дири хьун.

DİRRİK I *сущ*. сал; II *прил*. салан; **dirrik işləri** салан кIвалахар.

DİRRİKÇİ *сущ*. саларбан.

DİRRİKÇİLİK *сущ*. саларбанвал; **dirrikçiliklə məşğul olmaq** саларбанвал авун.

DİRSƏK I *сущ*. кьуьнт; **dirsəklərini**

stolun üstünə qoymaq кьуьнтер столдиз ягъун; II *прил*. кьуьнтуьн.

DİSK *сущ*. (*1 элкъвей чарх хьтинди; спортда гъилелди яргъаз гадарун патал раснавай металлдин элкъвей кьул, чарх; 2 пулемётдин патронар авай чарх, регъ; 3 ракъинин ва вацран элкъвей чарх*).

DİSKOTEKA I *сущ*. дискотека; II *прил*. дискотекадин.

DİSPANSER *сущ*. диспансер (*азарлуяр сагъардай ва азаррин вилик пад кьадай чка*).

DİSPUT *сущ*. диспут (*илимдин темадал, месэладал гьуьжетдин рахунар*); **disput keçirmək** диспут тухун.

DİSSERTANT *сущ*. диссертант (*диссертация хуьн патал гьазурзавай кас, диссертация кхьизвайди*).

DİSSERTASİYA *сущ*. диссертация (*алимвилин дережа-тIвар къачун патал илимдин са месэла ахтармишна кхьей кIвалах*); **doktorluq dissertasiyası** докторвилин диссертация.

DİSTANSİYA I *сущ*. 1) мензил; ара; **qısa distansiyaya qaçış** куьруь мензилдиз катун; 2) дистанция (*ракьун рекьин са кьадар пай*); II *прил*. дистанциядин.

DİSTİLLƏ *сущ*. дистилляция; **distillə etmək** дистилляция авун.

DİŞ *сущ*. 1) сас; свах; **qabaq dişlər** вилик квай сарар; **ağıl dişi** акьул балугъвилин свах; **azı dişi** свах; 2) силих; **bir diş sarımsaq** са силих серг.

DİŞİ I *сущ*. диши; **dişi buzov** дуьге; **dişi keçi** диши цIегь; II *прил*. дишидин.

DİŞLƏ I *сущ*. дишле (*фургъундик, файтундик квай кьве балкIандин арада жедай кIарас*); II *прил*. дишледин.

DİŞLƏK *сущ*. 1) кIас; 2) кIус (*садра кIас яна недай*); 3) кIаснавай чка.

DİŞLƏMƏK *глаг*. кIасун, кIас ягIун; **it onun ayağını dişlədi** кицIи адан кIвач кIасна; **almanı dişləmək** ичиниз кIас ягъун.

DİV *сущ*. 1) дев, аждагьан; ◊ **div yuxusu** кIеви ахвар; **div addımları** девдин камар; 2) *куьч*. гзаф зурба инсан, гзаф гужлу инсан.

DİVAN I I *сущ*. диван (*кьилер галай ацукьдай ва къаткидай хъуьтуьл тахт*); II *прил*. дивандин.

DİVAN II *сущ. тар.* суд.

DİVAN III *сущ. куьгь.* шиирдин кIватIал.

DİVANƏ I *прил*. 1) акьулсуз, дили, кьил-кьилел алачир; 2) ашукь хьанвай, рикI ацукьнавай; II *сущ*. 1) акьулсузди, дилиди, кьил-кьилел алачирди; ашукь хьанвай кас.

DİVANXANA *сущ*. дуванхана.

DİVAR *сущ*. цал; **qalın divar** гьяркьуь цал; **evin divarı** кIвалин цал; **uçulmuş divar** уьцIвенвай цал; **möhkəm divar** кIеви цал.

DİVERSANT I *сущ*. диверсант (*диверсиядин, зиян гунин крар ийидай агент*); II *прил*. диверсантдин.

DİVİDENT I *сущ*. дивиденд (*са карханадин къазанжидикай иштиракчийрихъ гьардахъ авай акцийрин кьадардиз килигна агакьдай пай*); II *прил*. дивиденддин.

DİVİZİYA *сущ*. дивизия.

DİYAR *сущ*. уьлкве.

DİZ *сущ*. мет; **dizi üstə durmaq** метIерал ацукьун; ◊ **diz vurmaq** метIерал акъвазун; **diz çökmək** мет ягъун.

DİZEL I *сущ*. дизель; II *прил*. дизелдин.

DİZİN-DİZİN: sürünmək *гафунихъ галаз санал*; **dizin-dizin sürünmək** метIерал къекъуьн.

DODAQ I *сущ*. пIуз; **dodağını**

dişləmək пIузар кIасун; **nazik dodaqlar** кьелечI пIузарар; II *прил*. пIузан, пIузаррин; **dodağının altından söylənmək** пIузаррин кIаникай мурмурар авун.

DODAQALTI *нареч*. 1) пIузаррин кIаникай; **dodaqaltı deyinmək** мурмур авун; 2) ван акъат тийиз, ачух тушиз, хъсандиз гъавурда гьат тийиз; **dodaqaltı cavab vermək** гъавурда гьат тийидайвал жаваб гун; 3) секиндиз, яваш; 4) хъвер кваз; **dodaqaltı gülmək** пIузаррикай хъуьруьн.

DOĞAN *сущ*. хазвайди (*аял*).

DOĞMA *сущ*. **DOĞMAQ** *глаголдикай*.

DOĞMAQ *глаг*. 1) хун; **uşaq doğmaq** аял хун; 2) *куьч*. пайда хьун, арадал атун; **buradan yeni məsələ doğur** инай цIийи месэла арадал къвезва; 3) акьун; **günəş doğdu** рагъ акьуна.

DOĞMALIQ *сущ*. хайивал, мукьвавал.

DOĞRAMAQ *глаг*. 1) атIун; 2) куьткуьнун; 3) кукIварун; **ağacı doğramaq** тар атIун; **kələmi doğramaq** келем куьткуьнун; **odun doğramaq** кIарасар кукIварун.

DOĞRATMAQ *глаг*. 1) атIуз тун; 2) куьткуьниз тун; 3) кукIвариз тун.

DOĞRU *прил*. дугъри.

DOĞRUÇU *прил*. дугъриди.

DOĞRUDAN *арал.г.* дугъриданни.

DOĞRULTMA *сущ*. **DOĞRULTMAQ** *глаголдикай*.

DOĞRULTMAQ *глаг*. гьахълу тирди къалурун, дуьз тирди къалурун.

DOĞRUSU *арал.г. килиг:* **DOĞRUDAN.**

DOĞULMA *сущ*. **DOĞULMAQ** *глаголдикай*.

DOĞULMAQ *глаг*. 1) хун; 2) арадал атун.

DOĞUM I *сущ*. 1) аял хун, аял кватун, хунухин кар; **yüngül doğum** регьятдиз аял хун; **ağır doğum** заланз аял хун; 2) хайи вахт; 3) аялар хунин къадар; **doğum evi** аялар хадай кIвал.

DOĞUŞ *сущ*. хун (*аял*).

DOXSAN *числ*. кьудкъанни цIуд (90); **doxsan ildən çox** кьудкъанни цIуд йисалай гзаф; **onun yaşı doxsanı ötüb** адан яшар кьудкъанни цIудалай алатнава.

DOK *сущ*. док (*гимияр рас хъийидай чка*).

DOKTOR *сущ*. 1) духтур; **uşaq doktoru** аялрин духтур; 2) доктор (*алимвилин чIехи дережадин тIвар*); **filologiya elmləri doktoru** филологиядин илимрин доктор.

DOKTORANT *сущ*. докторант (*докторвилин дережа къачуз гьазур жезвай алим*).

DOKTRİNA *сущ*. доктрина (*философиядин ва я сиясатдин са теория, къайда, система*).

DOQQAZ *сущ*. варар.

DOQQUZ *числ*. кIуьд (9); **üç dəfə üç doqquz edir** пудра пуд кIуьд жеда.

DOQMATİZM *сущ*. догматизм.

DOLAB I *сущ*. шкаф.

DOLAB II *сущ. диал.* амал, амалдарвал, гьилле, уюн, кьуьруьк.

DOLAQ *сущ*. 1) алчукзавай затI; 2) кIвачерал арушдай пине; 3) гьалкъа; **dolaq məftili** алчукзавай сим.

DOLAMA II *сущ*. ирин хьанвай тупIун тIал.

DOLAMA *сущ*. **DOLAMAQ** *глаголдикай*.

DOLAMAQ *глаг*. 1) алчукун, арушун; 2) *куьч*. ягьанат авун, рахшанд авун.

DOLANACAQ *сущ*. дуланажагъ,

агьвал, яшайиш; **ailə dolanacağı** хизандин яшайиш.

DOLANBAC I *прил*. 1) къерехдай фейи, къекъвей, яргъалай фейи (*рехъ*); элкъвена къерехдай ва я кьулухъай фидай; **dolanbac yol** элкъвена фидай рехъ; II *сущ*. къекъуьн, къекъвей чка, къекъвез-къекъвез фейи чка.

DOLANMAQ I *глаг*. 1) элкъуьн, алчуд хьун; **evin ətrafına dolanmaq** кIвалелай элкъуьн; 2) рафтарвал авун; 3) аруш хьун; алчуд хьун; **boynuna dolanmaq** гардандал аруш хьун; 4) алаз хьун; **dilimin ucunda dolanır** мецин кIуфал ала; 5) элкъвена къерехдай фин; **əkini dolanmaq** никIелай элкъвена къерехдай фин; 6) къекъуьн, гьатун; **tək-tənha dolanmaq** тек-диз къекъуьн; **çöldə dolanmaq** чуьллера гьатун; 7) алатун, алатна фин; **il dolandı** йис алатна; 8) виринра чукIун, къекъуьн, ван гьатун; **bu xəbər bütün şəhəri dolandı** и хабар вири шегьердиз чикIана; **başına dolanım!** ваз минетзава.

DOLANMAQ II *глаг*. 1) кьил хуьн, яшамиш хьун; **öz qazancı ilə dolanmaq** вичин къазанжидалди кьил хуьн; 2) туькIуьн, хьун; рекье фин; кьиле фин, туькIвена яшамиш хьун; **yaxşı dolanmaq** хъсандиз рекье фин; **ehtiyatlı dolanmaq** игьтиятлу хьун.

DOLAŞA I *сущ*. чIагъ; II *прил*. чIагъран; **dolaşa yuvası** чIагъран муг.

DOLAŞDIRMAQ I *глаг*. какадарун, ягъалмишарун; **sapları dolaşdırmaq** гъалар какадарун; **gələnləri dolaşdırmaq** къвезвайбур ягъалмишарун.

DOLAŞDIRMAQ II *глаг*. тухун, къекъуьрун.

DOLAŞIQ I *прил*. 1) акахьай, кьил акъат тийидай, кьил акъудиз тежер; **dolaşıq iş** кьил акъат тийидай кIвалах; **dolaşıq saçlar** акахьай чIарар; 2) *куьч*. тайин тушир, тум-кьил авачир; **dolaşıq cavab** тайин тушир жаваб; II *прил*. какахьай.

DOLAŞIQLIQ *сущ*. къайдасузвал, какахьайвал; **fikirlərin dolaşıqlığı** фикиррин какахьайвал.

DOLAŞMA *сущ*. **DOLAŞMAQ** *глаголдикай.*

DOLAŞMAQ *глаг*. 1) акахьун, аруш хьун; **fikrim dolaşır** зи фикир акахьзава; 2) какахьун, ягъалмиш хьун; 3) мез галкIун, мез текъвез са гужалди рахун; **onun dili dolaşır** адан мез галкIизва; 4) къекъуьн, гьатун; 5) элкъвена къерехдай фин; 6) фин; **əldən-ələ dolaşmaq** гьиляй-гьилиз фин; 6) *куьч*. кефиник хкIун, эцягъун, хкуьрун.

DOLAYI *прил*. 1) къерехдай фейи, къекъвей, яргъалай фейи (*рехъ*), элкъвена фидай; **dolayı yol** элкъвена фидай рехъ; 2) къерехдин; 3) аруш жезвай, алчуд жезвай.

DOLÇA *сущ*. 1) кутар, гичин; **gil dolça** хъенчIин кутар; 2) цIиб (*ракьун ва я хъенчIин яд хъвадай къаб*).

DOLDURMA *сущ*. **DOLDURMAQ** *глаголдикай*.

DOLDURMAQ *глаг*. ацIурун; **səhəngi su ilə doldurmaq** квар цив ацIурун; **zənbili alma ilə doldurmaq** зинбил ичерив ацIурун; 2) вегьена ацIурун; **qumla doldurmaq** къум вегьена ацIурун; 3) ацIурун (*кхьена*); **anketi doldurmaq** анкета кхьена ацIурун.

DOLĞUN I *прил*. 1) ацIай, яцIу; **dolğun qadın** ацIай дишегьли; 2) *куьч*. хъсан метлеб квай, метлеблу; хъсан мана квай, маналу; **dolğun söhbət** мана

квай ихтилат; **dolğun məruzə** метлеблу доклад; 7) къиметлу, ери авай; **dolğun iş** ери авай кIвалах; **dolğun söz** къиметлу гаф; 4) тамамвилихъ агакьай; **dolğun əsər** тамамвилихъ агакьай эсер; II *нареч.* метлеблувилелди, метлеблудаказ; маналудаказ, маналудиз.

DOLĞUNLUQ *сущ.* 1) ацIайвал, куьквал; 2) *куьч.* метлеблувал, маналувал; 3) къиметлувал; 4) тамамвал.

DOLLAR I *сущ.* доллар (*Америкада ва бязи маса уьлквейра пулунин уьлчме*); II *прил.* доллардин; **dollar zonası** доллардин зона.

DOLMA I *сущ.* **DOLMAQ** *глаголдикай.*

DOLMA II *сущ.* дулма (*хуьрек*); **kələm dolması** келемдин дулма.

DOLMAQ *глаг.* 1) ацIун; **zal adamla doldu** зал инсанрив ацIана; 2) чурун, дигмиш хьун; **sünbüllər dolur** къуьлуьн кьилер дигмиш жезва; 3) хъел акатун.

DOLMUŞ *прил.* ацIанвай.

DOLOMİT I *сущ. геол.* доломит (*калийни магнезий квай минерал*); II *прил.* доломитдин; **dolomit əhəngi** доломитдин эгьенг.

DOLU I *прил.* ацIай, ацIанвай; **dolu qab** ацIай къаб; **dolu adam** ацIай (*куьк*) кас; **dolu ev** ацIай кIвал.

DOLU II *сущ.* хар; **dolu yağdı** хар къвана; **dolu vurdu** хару ягъана.

DOMBA *прил.* экъисай, экъис хьайи; **domba gözlər** экъис хьайи вилер.

DOMBAGÖZ *прил.* экъисай вилер авай; вилер экъисай.

DOMBALAQ *сущ.* кьилинпацар; **dombalaq aşmaq** кьилинпацар авун.

DOMBUL *прил.* яцIу; ацIай; дакIур; як алай.

DOMİNO *сущ.* домино (*къугъун*); **do-mino oynamaq** домино къугъун.

DOMKRAT *сущ.* домкрат (*залан затIар хкажун патал механизм*).

DOMNA I *сущ.* домна (*металл цIурурдай зурба пич*); II *прил.* домнадин; **domna sobası** домнадин пич.

DOMRA *сущ. муз.* домра (*урусрин макьамар ядай алат*).

DON I *сущ.* 1) пек; 2) блушка; **bayırlıq don** дамахдин пек; 3) вири жуьредин пекер; 4) *куьч.* винел алай къат, винел пад; 5) акунар.

DON II *прил.* 1) аязди ягъай, къаю кьур; **yer dondur** чил чIаганва; 2) *сущ.* аяз; **don meyvəni vurdu** аязди майваяр ягъана; 3) мурк, цур (*чилин винел пата кьадай кьелечI мурк*).

DONANMA *сущ.* флот; **dəniz donanması** гьуьлуьн флот.

DONDURMA *сущ.* морожни.

DONDURMAQ *глаг.* къаюв кьаз тун, мурк кьаз тун.

DONQAR I *прил.* кIул экъисай, юкь гьалтай, юкь экъис хьайи; **donqar qoca** кIул экъисай кьуьзек; II *сущ.* 1) экъисай кIул; мандав (*деведин*); 2) кIулац; 3) тIимил экъис хьайи чка.

DONQULDAMA *сущ.* **DONQULDAMAQ** *глаголдикай.*

DONQULDAMAQ *глаг.* гъургъур авун (*хъел кваз вич-вичив рахун*).

DONQULDANMAQ *глаг. килиг:* **DONQULDAMAQ.**

DONMA *сущ.* **DONMAQ** *глаголдикай.*

DONMAQ *глаг.* 1) къаю тухун, къаю ягъун, муркIади кьун, мурк хьун; 2) *куьч.* къах хьана амукьун, алай чкадал кьурун (*кичIевиляй, мягьтелвиляй*); **meyvə ağacları dondu** майвадин тарар къаю кьуна; **o, yerində dondu** ам алай

чкадал кьурана.

DONMUŞ *прил*. чIаганвай, къаю кьур.

DONOR I *сущ*. 1) донор (*хер алай-бурун, азарлуйрин бедендик иви кухтун патал вичин иви гудай кас*); 2) маса уьлквейриз ва инсанриз куьмек гузвай уьлкве, тешкилат, инсан ва мсб; II *прил*. донордин.

DONORLUQ *сущ*. донорвал.

DONOS *сущ*. фитне (*садакай гудай пис малумат*).

DONOSÇU *сущ*. фитнечи.

DONUQ *прил*. 1) такьанвай, къаю кьур; 2) *куьч*. къван хьиз хьанвай.

DONUZ I *сущ*. вак; **vəhşi donuz** тамун *(чIурун)* вак; II *прил*. вакIан.

DONUZÇULUQ *сущ*. вакIарбанвал, вакIар хуьн.

DOPDOLU *прил*. сиви-сивди ацIанвай.

DOR I *сущ*. гимидин тарч; II *прил*. гимидин тарчин.

DOSENT *сущ*. доцент (*институтра, университетра тарс гузвай муаллимдин алимвилин тIвар*).

DOSENTLİK *сущ*. доцентвал.

DOST I *сущ*. дуст; **yaxşı dost** хъсан дуст; **köhnə dostlar** куьгьне дустар; II *прил*. дуствилин; **dost salamı** дуствилин салам.

DOST-AŞNA *сущ*. чирхчир.

DOSTCASINA *нареч*. дуствилелди, дуствиливди, дустдаказ.

DOSTLUQ I *сущ*. дуствал; **dostluq etmək** дуствал авун; II *прил*. дуствилин; **dostluq görüşü** дуствилин гуьруьш.

DOŞAB *сущ*. душаб.

DOTASİYA *сущ*. дотация (*кархананайрин, тешкилатрин бязи харжияр ацIурун патал гьукуматди ахъайдай куьмекдин пул*).

DOVDAQ I *сущ. зоол.* кьукь (*дурнадин жинсиникай тир чIехи къуш*); II *прил*. хъукьран.

DOVĞA *сущ*. давугъа (*рах. тугъагъа*).

DOVŞAN I *сущ*. къуьр; **ağ dovşan** лацу къуьр; II *прил*. къуьрен; **dovşan izləri** къуьрен гелер.

DOYDURMAQ *глаг*. тухарун; **uşaqları doydurmaq** аялар тухарун; ◊ **cana doydurmaq** хъел гъун.

DOYMA *сущ*. **DOYMAQ** *глаголдикай*.

DOYMAQ *глаг*. 1) тух хьун; 2) *куьч*. чан туьтуьниз атун; 3) кеф гун, кфет гун.

DOYUM *сущ*. тухвал, рикI кьун.

DOYUMLU *прил*. тухардай, рикI кьадай; тIямлу; **doyumlu xörək** тIямлу хуьрек.

DOYUNCA *нареч*. тухдалди, булвилелди, бес тир кьадарда.

DOYURMA *сущ*. **DOYURMAQ** *глаголдикай*.

DOYURMAQ *глаг*. тIуьн гана тухарун; таъминарун.

DOZA *сущ*. доза, кьадар.

DÖL I *сущ*. дул, кIелер хун; **yaz dölü** гатфарин дул.

DÖL II *сущ. диал.* регъуьн къуьл ичIирзавай чка.

DÖNDƏRMƏ I *сущ*. **DÖNDƏRMƏK** *глаголдикай*.

DÖNDƏRMƏ II *сущ. диал.* кIарасдин къалпагъ.

DÖNDƏRMƏK *глаг*. 1) элкъуьрун, алчударун; **maşını sağa döndərmək** машин эрчIи патаз элкъуьрун; **üzünü yana döndərmək** чин кьвалахъ элкъуьрун; 2) рекьив гъун, майил ийиз тун, гъун; **başqa dinə döndərmək** маса диндиз майил ийиз тун; **öz**

tərəfinə döndərmək жуван патаз гъун; 3) туькIуьрун; **topu düşmənə (tərəf) döndərmək** туп душман галайнихъ туькIуьрун; 4) ярхарун, кIан пад цавал авун; **stəkanı döndərmək** стакандин кIан пад цавал авун.

DÖNƏ-DÖNƏ *нареч*. элкъвезхквез, шумудни са сеферда, са шумуд сеферда; **dönə-dönə demək** са шумуд сеферда лугьун.

DÖNGƏ I *сущ*. 1) къекъуьн; **yolun döngələri** рекьин къекъуьнар; 2) гъвечIи куьче, кIакI; II *прил*. къекъуьндин; кикIан.

DÖNMƏ *сущ*. **DÖNMƏK** *глаголдикай*.

DÖNMƏDƏN *нареч*. 1) гьамиша, мягькемдиз, ян тагана; 2) къастунал кIеви яз.

DÖNMƏK *глаг*. 1) элкъуьн, алчуд хьун; **sağa dönmək** эрчIи патаз элкъуьн; **qapıya tərəf dönmək** рикIинихъ элкъуьн; 2) элкъуьрун; **işi başqa səmtə döndərmək** кар масакIа элкъуьрун; 3) хтун; **vətəninə dönmək** ватандиз хтун; 4) негь авун, инкар авун, ваъ лугьун, кьабул тавун; **öz dinindən dönmək** вичин дин негь авун; 5) фин; **nənəsigilə döndü** бадедин кIвализ фена.

DÖNMƏZ *прил*. 1) кIевивал ийидай, кIевиз акъваздай, алат тийидай; 2) терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячI тийидай, рекьив текъведай.

DÖNMƏZLİK *сущ*. 1) кIевивал, мягькемвал; 2) терсвал, кьилиз ялун, рекьив текъвен.

DÖNÜK I *прил*. 1) дегиш жедай, дурумвал авачир, даим тушир, са гаф гвачир; 2) вафасуз, икьрар чIурдай; **dönük dost** вафасуз дуст; 3) хиянат; II *сущ*. хаин, намерд; **o, dönükdür** ам хаин я.

DÖNÜKLÜK *сущ*. 1) хиянат, хиянатвал, хиянаткарвал; 2) хаинвал; 3) виликан фикирдилай элкъуьн.

DÖNÜŞ I *сущ*. 1) элкъуьн, дегиш хьун; **yaxşılığa dönüş** хъсанвилихъ дегиш хьун; 2) хтун; **onun dönüşü** ам хтун; II *прил*. элкъведай, дегишвал твадай.

DÖRD *числ*. кьуд; **iki dəfə dörd** кьведра кьуд; **dörd qardaş** кьуд стха; **dördə on dəqiqə qalmış** сятдин кьудаз цIуд декьикьа амаз; **o, dərsdən dörd aldı** ада тарсунай кьуд къачуна.

DÖRD... *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*; **dördyerli** кьуд чкадин.

DÖRDAYAQ I *нареч*. кьудалди-кьудалди, чукуриз-чукуриз, зарбдиз гьална (*фин*); **dördayaq çapmaq** зарбдиз гьална фин.

DÖRDAYAQ II *сущ. диал*. ферчин.

DÖRDBUCAQ *сущ*. кьудпипIенди.

DÖRDBUCAQLI *прил*. кьудпипIен.

DÖRD-DÖRD *нареч*. кьуд-кьуд; **dörd-dörd yığmaq** кьуд-кьуд кIватIун.

DÖRDGÖZ *прил*. кьуд вилин; **dördgöz mənzil** кьуд вилин кIвал.

DÖRDQAT *прил*. кьуд къат.

DÖRDÜNCÜ I *числ*. кьуд лагьай; **dördüncü adam** кьуд лагьай кас; II *сущ*. кьуд лагьайди; **dördüncü uşaq idi** кьуд лагьайди аял тир.

DÖŞ-DÖŞƏ *нареч*. сад-садан вилик, сад-садан къаншарда.

DÖŞƏK *сущ*. 1) мес; **yun döşək** сун мес; 2) бацIу; **gimnastika döşəyi** гимнастикадин бацIу.

DÖŞƏKAĞI I *сущ*. месин агъ; II *прил*. месин агъдин.

DÖŞƏKCƏ *сущ*. гъвечIи мес.

DÖŞƏKÇİ *сущ*. мес-къуьж ийизвайди.

DÖŞƏKÜZÜ *сущ*. месин чин.

DÖŞƏMƏ *сущ.* кIвалин чил.

DÖŞƏMƏK *глаг.* 1) экIягъун; **xalı döşəmək** халича экIягъун; 2) тун; **küçəyə daş döşəmək** рекье къван тун; 3) вегьин; **yerə xalılar döşənmişdi** чилиз гамар вегьенвай; 4) *куьч. рах.* гатун, хун, кукIварун; 5) *куьч. рах.* экъуьгъунар авун, къалар авун, дяве авун; 6) *куьч.* датIана рахун; **o ki var döşədi** датIана рахана; 7) *куьч.* иштагьдивди нен.

DÖŞƏNƏK *сущ.* кIаник вегьедай затI; **küləş döşənək** кIаник вегьенвай самар.

DÖŞƏNMƏK *глаг. килиг:* **DÖŞƏMƏK.**

DÖŞLÜK *сущ.* хуруган, хур кIевдай пек, хура твадайди; **uşaq döşlüyü** аялдин хуруган.

DÖVLƏT I *сущ.* гьукумат, пачагьлугъ; **Azərbaycan dövləti** Азербайжан гьукумат; **müstəqil dövlətlər** аслу тушир гьукуматар; **dövlət əmlakı** гьукуматдин эменни; **dövlət başçısı** гьукуматдин кьил.

DÖVLƏT II *сущ.* девлет; **dövlət sahibləri** девлетдин иесияр.

DÖVLƏTLƏNMƏK *глаг.* девлетлу хьун.

DÖVLƏTLI I *прил.* девлетлу; **dövlətli ailə** девлетлу хизан; II *сущ.* девлетлу.

DÖVR *сущ.* 1) девир, вахт, чIав; **o dövrdə** а девирда; **indiki dövrdə** алай девирда; **məhsul yiğimı dövrü** гад кIватIзавай чIав; 2) заман, эра, асир; 3) девирдин тайин тир са кьатI, бере; **pambığın çiçəklənmə dövrü** памбагди цуьк акъудзавай бере.

DÖVRAN I *сущ.* 1) элкъвена цIар гун; **qan dövranı** ивиди элкъвена цIар гун; 2) заман, вахт, эра; **yeni dövran** цIийи эра; 3) кьисмет, гележег, къаза-кьадар.

DÖVRƏ *сущ.* 1) элкъвей цIар; 2) цикл (*са тайин вахтунда кьил-кьилел атана, тамам жедай кIвалахрин, крарин, гьерекатрин вири кIватIал*); 3) тур; **yarışların birinci dövrəsi** акъажунрин сад лагьай тур.

DÖVRƏLƏNMƏ *сущ.* **DÖVRƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

DÖVRƏLƏNMƏK *глаг.* 1) юкьва тун, арада тун; 2) элкъуьрна цIарцIе тун; 3) элкъуьрна юкьва тун, элкъуьрна кьун; 4) элкъуьрна кIевирун.

DÖYDÜRMƏ *сущ.* **DÖYDÜRMƏK** *глаголдикай.*

DÖYDÜRMƏK *глаг.* 1) гатаз тун (*нив вуж*); 2) куьлуь авун, регъуьн; **sarımsaq döydürmək** серг куьлуь авун; 3) юг гатун; **buğdanı döydürmək** къуьлуьн юг гатун.

DÖYƏCLƏMƏ *сущ.* **DÖYƏCLƏMƏK** *глаголдикай.*

DÖYƏCLƏMƏK *глаг.* 1) гатун; хун; кукIварун; **öküzləri döyəcləmək** яцар гатун; **qapını döyəcləmək** рак гатун; 2) юзуриз михьун; **xalçanı döyəcləmək** халича юзуриз михьун.

DÖYMƏ *сущ.* **DÖYMƏK** *глаголдикай.*

DÖYMƏK *глаг.* 1) гатун, ягъун, кукIварун; 2) регъуьн, куьлуь авун; 3) гатун (*ракь*); ◊ **dəmiri isti-isti döyərlər** ракь ифенамаз гатада; 4) юг гатун; **taxılı döydürmək** техилдин юг гатаз тун; 5) ягъун; **yağış pəncərələri döyür** марфади дакIарар ягъазва.

DÖYÜKMƏ *сущ.* **DÖYÜKMƏK** *глаголдикай.*

DÖYÜKMƏK *глаг.* мягьтел хьун, серсер хьун, вич-вичивай квахьун.

DÖYÜLMƏ *сущ.* **DÖYÜLMƏK**

глаголдикай.

DÖYÜLMƏK *глаг*. 1) гатун; 2) куьлуь хьун; 3) магълуб хьун, кIаник амукьун.

DÖYÜNMƏ *сущ*. **DÖYÜNMƏK** *глаголдикай*.

DÖYÜNMƏK *глаг*. кIвалахун (*рикIи*); **ürək döyünür** рикIи кIвалахзава.

DÖYÜNTÜ *сущ*. ягъун, кIвалахун; **ürək döyüntüsü** рикIи ягъун.

DÖYÜŞ I *сущ*. дяве; ягъунар; акьунар; **gecə döyüşü** йифен дяве; **Stalinqrad döyüşü** Сталинградда хьайи ягъунар; II *прил*. дяведин; ягъунрин; акьунрин; **döyüş ruhu** дяведин руьгь.

DÖYÜŞÇÜ *сущ*. аскер, дяве ийидайди.

DÖYÜŞDÜRMƏ *сущ*. **DÖYÜŞDÜRMƏK** *глаголдикай*.

DÖYÜŞDÜRMƏK *глаг*. 1) сад-сада эцягъиз тун, акьурун; 2) кикIиз мажбур авун; 3) гьуьжетарун.

DÖYÜŞKƏN *прил*. 1) кикIидай, кукIунал рикI алай; 2) женгчи руьгь квай, кичIевал квачир.

DÖYÜŞKƏNLİK *сущ*. 1) женг чIугунал рикI хьун; 2) женгчивал.

DÖZMƏ *сущ*. **DÖZMƏK** *глаголдикай*.

DÖZMƏK *глаг*. эхун, дурум гун, сабур авун; **aclığa dözmək** гишинвилиз дурум гун; **ağrıya dözmək** тIал эхун; **o, axıra kimi dözdü** ада эхирдалди сабур авуна; **soyuğa dözmək** къаюз дурум гун; **haqsızlığa dözə bilmədi** гьахъсузвал эхиз хьанач.

DÖZÜLMƏZ *прил*. эхиз тежер, кьабулиз тежер, кьабулун виже текъвер; **dözülməz iş** эхиз тежер кIвалах; **dözülməz isti** эхиз тежедай, пис чимивал.

DÖZÜLMƏZLİK *сущ*. эхиз тахьун; кьабулиз тахьун.

DÖZÜM *сущ*. эхун; дурумлувал; сабур; **insan dözümü** инсандин сабур.

DÖZÜMLÜ *прил*. эхдай; сабурлу; дурум гудай.

DÖZÜMLÜLÜK *прил*. сабурлувал, дурумлувал.

DÖZÜMSÜZLÜK *сущ*. эхиз тахьун, кьабулиз тахьун, сабурсузвал.

DRAQUN *сущ*. драгун (*инкъилабдилай вилик балкIанрал алай аскеррин тIвар*).

DRAM *сущ*. *килиг*: **DRAMA**.

DRAMA *сущ*. 1) драма (*театрда къугъун патал кхьенвай эдебиятдин эсердин са жуьре*); 2) *куьч*. бедбахт вакъиа кьилел атун.

DRAMATİZM *сущ*. 1) драматизм (*драмадиз хас тир къуват хкаж хьун*); 2) *куьч*. акьалтIай четинвал, чара атIайвал.

DRAMATURGİYA *сущ*. драматургия (*1 драмаяр туькIуьрунин теория ва алакьунар; 2 драмадин эсерар вири*); **Cəfər Cabbarlının dramaturgiyası** Жафер Жабарлыдин драматургия.

DRAMATURQ драматург (*драмаяр кхьизвайди*).

DRAP *сущ*. драп (*магьутдин са жуьре*).

DRENAJ *сущ*. дренаж (*1 яд масанихъ алуддай хулар эгъуьнна чил кьурурун; 2 гьахьтин хуларин ва гунгарин система*.).

DRUJİNA *тар*. 1) дружина (*куьгьне замандин Урусатда князрин кьушундин кIеретI*); 2) группа, десте.

DUA *сущ*. дуьа; **dua oxumaq** дуьа кIелун.

DUALİST I *сущ. филос*. дуалист (*дуализмдин терефдар*); II дуалиствилин; **dualist fikirlər** дуалиствилин фикирар.

DUALİZM *сущ. филос.* дуализм (*философияда дуьньядин дибда чеб чпелай аслу тушир кьве бине, мес. материяни руьгь ава лугьуз тестикьарзавай ва чеб чпиз акси дибрал асаслу хьанвай илим*).

DUBL *сущ.* дубль (*1 игьтият команда; 2 фильмда эпизод тикрар яз чIугун; 3 акъажунра кьве къат гьалибвал*).

DUBLİKAT *сущ.* дубликат (*са документдин кьвед лагьайди, гьа документ эвез ийидай копия*).

DUBLYAJ *сущ.* дубляж (*фильмдин маса чIалал кхьенвай ван*).

DUBLYOR *сущ.* дублёр (*1 ухшар тир, са жуьредин кIвалах тикрар ийизвай кас; 2 асул дибдин, кьилин роль къугъвазвай артист эвез ийидай кас; 3 кинофильмда са чIалай маса чIалаз элкъуьрнавай текст кIелзавай актёр*).

DUBLYORLUQ *сущ.* дублёрвал.

DUEL *сущ.* дуэль (*тапанчийралди ва я маса яракьралди сада сад тайин къайдайралди ягъиз кьве касди ийидай дяве*).

DUELÇİ *сущ.* дуэлда иштирак ийизвайди.

DUET *сущ.* дуэт (*кьведа санал ядай гьава ва я лугьудай мани*).

DUL *сущ.* хендеда.

DULLUQ *сущ.* хендедавал.

DULUSÇU *сущ.* хъенчIин къапарин устIар.

DULUSÇULUQ *сущ.* хъенчIин къапарин устIарвал.

DUMA *сущ.* дума (*Россияда къанунар акъуддай векилрин кIватIал*).

DUMAN *сущ.* 1) циф, чилин циф; **bayırda duman var** къецел циф ала; 2) *куьч.* хуш; **gözləri dumanlı kimidir** вилерал хуш алай хьиз я.

DUMANLI *прил.* 1) циф алай; цифеди кьунвай; 2) цифедин, циф тир; 3) *куьч.* ачух тушир, акахьай, кьил акъат тийир; 4) *куьч.* хуш алай хьтин; элуьхъай хьтин.

DUMBUL *сущ.* тIумпIул.

DUMDURU *прил. рах.* дум-дуру; **dumduru su** дум-дуру яд.

DURBİN *сущ.* дурбу; **durbinlə baxmaq** дурбудай килигун.

DURĞUN *прил.* 1) акъвазнавай; акъвазай; **durğun su** акъвазнавай яд; 2) дегиш тежезвай; **durğun vəziyyət** дегиш тежезвай гьалар; 3) кардиз фикир тагудай, кардиз гьерекат тийир; 4) гьерекатсуз.

DURĞUNLUQ *сущ.* 1) акъваз хьун; **qanın durğunluğu** иви акъвазун; 2) *куьч.* акъваз хьун, суствал, зайифвал (*кIвалахдин, алвердин*); **ticarətdə durğunluq** алишвериш акъваз хьун.

DURĞUZMA *сущ.* 1) уяхарун; 2) кIвачел аххьалдарун.

DURĞUZMAQ *глаг.* 1) ахварай авудун; **uşağı yuxudan durğuzmaq** аял ахварай авудун; 2) къарагъарун; **yerindən durğuzmaq** чкадилай къарагъарун.

DURMA *сущ.* **DURMAQ** *глаголдикай*.

DURMAQ *глаг.* 1) акъвазун; **pəncərənin qabağında durmaq** дакIардин вилик акъвазун; 2) къарагъун; **yuxudan tez durmaq** ахварай фад къарагъун; 3) амукьун; 4) яшамиш хьун; сагъ хьун; **onun babası durur** адан буба сагъ я.

DURNA I *сущ. зоол.* дурна; II *прил.* дурнадин; **durna qatarı** дурнайрин луж.

DURU *прил.* 1) дуру; **duru xörək** дуру хуьрек; 2) михьи; **duru su** михьи яд.

DURUXMA *сущ.* **DURUXMAQ**

глаголдикай.

DURUXMAQ *глаг*. 1) кегькир хьун, гаф жагъин тийиз амукьун; **o, duruxdu** ам кегькир хьана; 2) мягьтел хьана амукьун, гъавурда гьат тавун, кьил акъат тийиз амукьун.

DURULMA *сущ*. **DURULMAQ** *глаголдикай*.

DURULMAQ *глаг*. 1) дуру хьун; 2) михьи хьун; 3) *куьч*. чир хьун, ашкара хьун; **məsələlər duruldu** месэлаяр ашкара хьана.

DURULTMA *сущ*. **DURULTMAQ** *глаголдикай*.

DURULUQ *сущ*. 1) дурувал, жимивал; 2) михьивал.

DURUM *сущ*. 1) дурум; 2) жувавай жув хуьз хьун, мягькемвал; 3) акъвазай чка; 4) гьал, агьвал; **sağlamlıq durumu** сагъламвилин гьал.

DURUMLU *прил*. дурумлу, дурум гудай, мягькем.

DURUŞ *сущ*. 1) къамат, акунар, суй; 2) тегьер, гьал; 3) акъвазун; **döyüş duruşu** женгиниз гьазур яз акъвазун.

DUSTAQ *сущ*. дустагъда авайди.

DUSTAQXANA I *сущ*. дустагъ, дустагъхана; II *прил*. дустагъханадин.

DUSTAQLIQ *сущ*. дустагъвал.

DUŞ *сущ*. душ; **duşda yuyunmaq** душдик эхъуьн, душ кьабулун.

DUŞXANA *сущ*. душ эцигнавай чка.

DUVAQ *сущ*. дуьгуьр.

DUYĞU *сущ*. 1) гьисс авун; 2) гьисс; 3) интуиция.

DUYĞULU *прил*. 1) фад гьисс ийидай, фад хабар жедай; уях; 2) рикIив кьадай, хъуьтуьл рикI авай.

DUYĞUSUZ *прил*. 1) фад гьисс тийидай, фад хабар тежедай; уях тушир; 2) рикIив кьан тийидай, хъуьтуьл рикI авачир.

DUYĞUSUZLUQ *сущ*. гьисс тийир гьалда хьун.

DUYMA *сущ*. **DUYMAQ** *глаголдикай*.

DUYMAQ *глаг*. 1) чир хьун, хабар хьун (*гьисс авуналди*); 2) гьисс авун, кьатIун; **aclıq duymaq** гишинвал гьисс авун; 3) гъавурда гьатун (*виликамаз*).

DUYUQ *прил*. 1) фад гьисс ийидай, фад хабар жедай; 2) масадан дердиникай хабар кьадай, къайгъу чIугвадай, фикир гудай, рикIив кьадай; **duyuq düşmək** фад хабар кьун.

DUYUQLUQ *сущ*. уяхвал, дикъетлувал.

DUYULMA *сущ*. **DUYULMAQ** *глаголдикай*.

DUYULMAQ *глаг*. гьисс авун; гереквал хьун, лазим хьун; хабар хьун, кьатIуз хьун.

DUZ I *сущ*. 1) кьел; **narın duz** куьлуь кьел; **daş duz** къванцин кьел; **duzlamaq** кьел вегьин; 2) *куьч*. асул метлеб; асул метлеб квай чка; асул лезет, кеф квай чка (*мес. са гьикаядин, ихтилатдин*); II *прил*. кьелен; **duzlu su** кьелен яд; **duz dadı** кьелен дад.

DUZ-ÇÖRƏK *сущ*. кьелни фу.

DUZLAMA *сущ*. **DUZLAMAQ** *глаголдикай*.

DUZLAMAQ *глаг*. 1) кьел вегьин, кьел ягъун; 2) цик кутун; кьеле тун.

DUZLAŞMA *сущ*. **DUZLAŞMAQ** *глаголдикай*.

DUZLAŞMAQ *глаг*. кьел кьун.

DUZLU *прил*. 1) уьцIуь, кьел квай; **duzlu göl** кьел квай вир; 2) цик квай, цик кутур; **duzlu xiyar** цик квай афнияр; 3) *куьч*. миже квай, тIямлу, лап кутугай, лап кьур; кьетIен мана квай, маналу, метлеб квай; эсер ийидай, эсерлу; гъавурда гьатдай.

DUZSUZ *прил*. 1) кьел квачир, уьцIуь тушир; 2) *куьч*. нагьакьан, рикIиз къайи, хуш текъвер.

DÜBBƏDÜZ I *нареч*. дуьздиз, цIалцIамдиз; II *прил*. дуьз, дуьм-дуьз, сад хьиз; **dübbədüz yol** дуьм-дуьз рехъ.

DÜÇAR: olmaq *гафунихъ галаз;* **düçar olmaq** кьилел атун, акатун, галукьун, гьатун.

DÜDÜK *сущ*. 1) кфил; **düdük çalırdı** кфилдал ягъизвай; **çoban düdüyü** чубандин кфил; 2) *куьч*. кьиле затI авачирди, бегьемсуз кас.

DÜDÜKÇÜ *сущ*. 1) кфилдал ягъизвайди; 2) алцурардайди, тапрукь, тапархъан.

DÜHA *сущ*. 1) гзаф акьуллу кас, гзаф зурба акьулдин иеси; 2) гзаф зурба акьул.

DÜKAN *сущ*. туьквен; **çörək dükanı** фан туьквен; **dükan açmaq** туьквен кардик кутун.

DÜKANÇI *сущ*. туьквенчи.

DÜLGƏR *сущ*. кIарасдин кIвалахар ийидай устIар.

DÜM... *муракаб гафарин сад лагьай пай*.

DÜMAĞ *прил*. лап лацу.

DÜMDÜZ *прил*. дуьм-дуьз, сад хьиз; **dümdüz yol** дуьм-дуьз рехъ.

DÜNƏN *нареч*. 1) накь; **dünən axşam** накь няниз; **dünən görülmüş işlər** накь авунвай кIвалахар; 2) мукьвал вахтар; **dünənki nailiyyətlər** мукьвал вахтарин агалкьунар.

DÜNƏNKİ *прил*. 1) накьан; **dünənki gün** накьан югъ; **dünənki hadisə** накьан вакъиа; 2) алатай; хьайи; **dünənki vaxtlar** алатай вахтар.

DÜNYA I *сущ*. 1) дуьнья; **dünyanın əmələ gəlməsi** дуьнья арадал атун; **dünya xalqları** дуьньядин халкьар; **bütün dünya bilir** вири дуьньядиз чизва; 2) къурулуш; **köhnə dünya** куьгьне къурулуш; **yeni dünya** цIийи къурулуш; 3) лап гзаф, кьадар авачир кьван, тум-кьил авачир кьван; **dünya adam yığılıb** кьадар авачир кьван инсанар кIватI хьанва; II *прил*. дуьньядин; **birinci dünya müharibəsi** сад лагьай дуьньядин дяве; **dünyanın vəziyyəti** дуьньядин гьалар; **dünya standartlarına uyğun** дуьньядин стандартрив кьадайвал; **dünya qədər sevindi** лап гзаф хвеши хьана; **dünya gözəli** лап иерди; **dünya durduqca** дуьньядин бинедилай; **dunya yaxşı insanlardan xali deyil** дуьньяда хъсан инсанар авачиз туш.

DÜNYA-ALƏM *сущ*. вири дуьнья.

DÜNYABAXIŞI *сущ. килиг:* **DÜNYAGÖRÜŞÜ.**

DÜNYACA *килиг*: **DÜNYA** 3).

DÜNYAGÖRMÜŞ *прил*. дуьнья акунвай, тежрибалу.

DÜNYAGÖRÜŞÜ *сущ*. 1) дуьньякьатIунар; 2) чирвилин дережа.

DÜNYƏVİ *прил*. 1) диндин тушир; 2) гьамишан, адет хьанвай, гьар йикъан; **dünyəvi qayğılar** гьамишан къайгъуяр.

DÜRR *сущ*. 1) инжи, гевгьер; 2) *куьч*. багьавал, иервал; **ağzından dürr tökülür** иердиз рахазва.

DÜRTMƏ *сущ*. **DÜRTMƏK** *глаголдикай*.

DÜRTMƏK *глаг*. тун; сухун; чимун; чимна тун; чуькьвез-чуькьвез тун.

DÜRÜST I *прил*. 1) гьакъикъи; дуьз; якъин тир; **dürüst söz** гьакъикъи гаф; 2) дуьзгуьн; михьи; намуслу; **dürüst adam** намуслу кас; II *нареч*. гьакъикъидаказ, дуьздаказ, якъиндиз; **dürüst öyrənmək** дуьздаказ чирун.

DÜSTUR *сущ*. формула.

DÜŞBƏRƏ *сущ*. дуьшбере (*азербайжанвийрин милли хуьрек*).

DÜŞƏRGƏ *сущ*. 1) лагерь; 2) *воен*. чуьлда кьушунар акъваздай чка; 3) ял ягъиз акъваздай чка.

DÜŞKÜN *прил*. 1) зайиф, гьалсуз; **düşkün qoca** гьалсуз кьуьзек; 2) дуьшкуьн; 3) кесиб хьанвай, дарвилиз аватнавай, дарвиле гьатнавай; 4) къаних, нефс авай.

DÜŞKÜNLƏŞMƏ *сущ*. **DÜŞKÜNLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

DÜŞKÜNLƏŞMƏK *глаг*. 1) зайиф хьун, гьалсуз хьун; 2) кесиб хьун, дарвиле гьатун; 3) кутуг тавур гьалдиз атун, мешребсуз уьмуьр тухун; 4) къаних хьун, нефс аваз хьун.

DÜŞKÜNLÜK *сущ*. 1) зайифвал, гьалсузвал; 2) дуьшкуьнвал; 3) кесиб хьун, дарвиле гьатун; 4) къаних хьун, нефс хьун.

DÜŞMƏ *сущ*. **DÜŞMƏK** *глаголдикай*.

DÜŞMƏK *глаг*. 1) аватун; 2) ярх хьун, алукьун; **üzüüstə düşmək (yıxılmaq)** чинихъди ярх хьун; 3) *рах*. зайиф хьун, яхун хьун; **qış düşdü** кьуьд алукьна; 4) акъвазун; **Moskvada haraya düşmüsən?** вун Москвада гьина акъвазнава? 5) чукIун; **xəstəlik düşüb** азар чикIанва; 6) кутугун; **ona buranın havası düşür** адаз инин гьава кутугзава; 7) арадал атун, акатун, хьун; **mübahisə düşdü** гьуьжетар хьана; 8) гьатун; **yatağa** düşmək месе гьатун; **başa düşmək** гъавурда гьатун; **boynuna düşmək** хиве гьатун.

DÜŞMƏN I *сущ*. 1) душман; мидя; **qatı düşmən** акьалтIай душман; 2) душманрин кьушунар; II *прил*. душмандин.

DÜŞMƏNCƏSİNƏ I *нареч*. душманвилелди, мидявилелди, душманди хьиз; **düşməncəsinə baxmaq** душманди хьиз килигун.

DÜŞMƏNÇİLİK I *сущ*. душманвал, мидявал; **barışmaz düşmənçilik** туьхкIуьр тежер душманвал; II *прил*. душманвилин, мидявилин.

DÜŞÜK I *прил*. 1) *мед*. вахт тахьана хайи, вахт амаз хайи, вахтунилай вилик хайи, вахтунилай фад хайи; **düşük uşaq** вахт тахьана хайи аял; 2) агъуз аватнавай; **düşük çiyinlər** агъуз аватнавай къуьнер; 3) *куьч*. нубатсуз рахадайди, кутуг тавур вахтунда рахадайди; II *сущ*. вегьейди; чIурай аял.

DÜŞÜKLÜK *сущ*. 1) агъуз аватнавай гьал; 2) нубатсуз рахун.

DÜŞÜNCƏ *сущ*. 1) фикир, фикирар; **düşüncələrə qapılmaq** фикирриз фин; 2) фагьум, кьатIун; **dini düşüncə** диндин фагьумар.

DÜŞÜNCƏLİ *прил*. 1) кьатIун авай, кьатIудай; гъавурдик квай; гъавурда гьатдай; 2) фикирлу, хиялрик акатнавай; **düşüncəli insan** фикирлу инсан.

DÜŞÜNMƏDƏN *нареч*. фагьум тавуна, фикир тавуна; фагьумсузвилелди, фагьумсуздаказ; фикирсузвилелди, фикирсуздаказ.

DÜŞÜNMƏK *глаг*. 1) фикир авун; 2) секинсуз хьун, рикIик секинсузвал акатун; 3) веревирд авун; 4) хиял авун, ният авун; **işə başlamağı düşünürdüm** за кIалахдик кьил кутуникай хияларзавай.

DÜŞÜRMƏK *глаг*. 1) авудун; **uşağı qucağından düşürmək** аял къужахдай авудун; 2) пар авудун, пар ичIирун, парцикай азад авун; 3) алудун, вегьин, алудна гадарун; терг авун; **taxtdan düşürmək** тахтунилай алудун.

DÜYƏ *сущ*. дуьге.

DÜYMƏ I *сущ*. дуьгме; II *прил*. дуьгмедин; **düymə zavodu** дуьгмедин завод.

DÜYÜ I *сущ*. 1) дуьгуь; 2) прунз; II *прил*. дуьгуьдин; прунздин; **düyü biçini** хир кутIунун; **düyü tarlası** хир кутIуннавай чка; **düyü sıyığı** дуьгуьд хапIа.

DÜYÜN I *сущ*. тIвал; **düyün vurmaq** тIвал гун; **düyünü açmaq** тIвал ахъаюн.

DÜYÜN II *сущ. рах*. мехъер.

DÜYÜNLÜ *прил*. 1) цуцIрухар алай (*квай*); **düyünlü kəndir** цуцIрухар алай (*квай*) еб; 2) тIурар алай; хилер алай; **düyünlü ağac** тIурар алай тар.

DÜZ I *прил*. 1) дуьз; **düz yol** дуьз рехъ; 2) ашкара, ачух; **düz (açıq) söz** ашкара гаф; 3) дуьзгуьн; михьи; намуслу; итимвал квай; къени; **düz adam** къени кас; II *нареч*. дуьздиз; цIалцIамдиз; сад хьиз; **düz tut** дуьздиз яхъ; 4) *куьч*. гьахълувилелди, адалатлувилелди; **məsələyə düz yanaşmaq** месэладив адалатлувилелди эгечIун; III *сущ*. дуьзен чуьл; **Muğan düzü** Мугъандин дуьзен чуьл; **Mil düzü** Милдин дуьзен чуьл; IV *предик*. дуьз я, гьакъикъат я; **hamısı düzdür** вири дуьз я; V *союз хьиз менфят къачуда*; **düzdür, o gəldi, ancaq...** дуьз я, ам атана, анжах…

DÜZ I *сущ*. дуьзен; II *прил*. 1) дуьз; 2) вафалу; 3) вижданлу; 4) дуьз, авайвал; 5) дуьз, цIалцIам; 6) ихтибарлу.

DÜZBUCAQ *сущ*. дуьз пипIерин кьуд пипIенди.

DÜZDÜRMƏ *сущ*. **DÜZDÜRMƏK** *глаголдикай*.

DÜZDÜRMƏK *глаг*. 1) эцигиз тун, туькIуьриз тун; 2) акъвазариз тун; **sıraya düzdürmək** жергеда акъвазариз тун.

DÜZƏLİŞ *сущ*. 1) дуьзарун; дуьзар хъувун; рас хъувун; туькIуьр хъувун; **göstərilən düzəlişləri nəzərə almaq** къалурнавай дуьзарунар фикирда кьун; 2) къейд, шартI; 3) *рах*. икьрар хьун; **onlar düzəlişdilər** абур икьрар хьана; 4) чкадиз гъун; **künclərin düzəlişi** пипIер чкадиз гъун.

DÜZƏLMƏK *глаг*. 1) дуьз хьун, дуьз хъхьун; 2) туькIуьн; туькIуьр хьун; тешкил хьун, арадал атун; **dəstə düzəldi** кIеретI туькIуьр хьана; 3) акъвазун, тайин хьун; **işə düzəldi** кIвалахал акъвазна, кIвалахал тайин хьана; 4) сагъ хъхьун; **onun səhhəti düzəldi** адан сагъламвал хъсан хъхьана; 5) жув-жувал хтун; **xəstəlikdən sonra düzəlib** азардилай кьулухъ жув-жувал хтанва; 6) къайдадик акатун, къайдада гьатун, туькIуьн; **münasibətlər düzəlir** рафтарвилер къайдада гьатзава; 7) *лингв*. арадал атун; **bu söz təzə düzəlib** и гаф цIийиз арадал атанва; 8) гьатун; **yola düzəlmək** рекье гьатун.

DÜZƏLTMƏ *сущ*. **DÜZƏLTMƏK** *глаголдикай*.

DÜZƏLTMƏK *глаг*. 1) дуьзарун, дуьз хъувун; рас хъувун; **səhvləri düzəltmək** гъалатIар дуьзарун; 2) туькIуьрун, дуьзарун; **saçını düzəltmək** чIарар дуьзарун; 3) сад хьиз авун; **bağın yerini düzəltmək** багъдин чил сад хьиз авун; 4) гьасил авун; расна гьазурун; **stol düzəltmək** стол расна гьазурун; 5) арадал гъун, тешкилун; **qrup düzəltmək** кIватIал арадал гъун.

DÜZƏN I *сущ*. 1) дуьзен, дуьзенлух; 2) гегьеншвал; гегьенш майдан; **sonsuz bir düzən** и кьил а кьил авачир гегьенш майдан.

DÜZƏN II *прил. диал*. дуьз; михьи; намуслу; дуьзвал гвай, гьахъ гвай;

адалатлу; **düzən adam** гьахъ гвай кас.

DÜZƏNLİK *сущ. килиг.* **DÜZƏN I.**

DÜZGÜN I *прил.* 1) дуьзгуьн, дуьз, дуьз тир; **düzgün tələffüz** дуьзгуьн лугьун; 2) къайдада авай, къайдадив кьазвай; **düzgün istifadə etmək** къайдадив кьазвайвал менфят къачун; 3) вафалу, гьакъикъи; **düzgün dostluq** гьакъикъи дуствал; 4) халисан, михьи; **düzgün məsləhət** халисан меслят; 5) гьахълу, адалатлу; **düzgün tələblər** гьахълу тIалабунар; II *нареч.* дуьз, дуьзвилелди; дуьздаказ; якъиндаказ; **düzgün qiymətləndirmək** дуьздаказ къимет гун.

DÜZGÜNLÜK *сущ.* 1) дуьзгуьнвал, дуьзвал, керчеквал; 2) гьакъикъивал, гьахълувал.

DÜZLÜK *сущ.* 1) дуьзенлух; 2) дуьз, дуьз чин; цIалцIам; винел пад; 3) *куьч.* дуьзвал, дуьзгуьнвал, михьивал, намуслувал; гьакъикъивал, гьахълувал.

DÜZMƏ *сущ.* **DÜZMƏK** *глаголдикай.*

DÜZMƏK *глаг.* 1) акалун; **muncuqları sapa düzmək** хтарар гъалунихъ акалун; 2) акьалжун; **əti şişə düzmək** шишинал як акьалжун; 2) жергеда акъвазарун; **rotanı düzmək** рота жергеда акъвазарун; 4) эцигун; чка-чкадал эцигун, гьарнал эцигун; **fiqurları düzmək** фигураяр чка-чкадал эцигун.

DÜZÜ *арал.г.* дуьз лагьайтIа, авайвал лагьайтIа; **düzü, mən səni tanımadım** дуьз лагьайтIа, заз вун чир хьанач; **düzü, mən ona inanmıram** авайвал лагьайтIа, зун адан чIалахъ туш.

DÜZÜLMƏ *сущ.* **DÜZÜLMƏK** *глаголдикай.*

DÜZÜLMƏK *глаг.* 1) акал хьун; 2) акьалж хьун; 3) жергеда акъвазун; 4) эцигун.

DÜZÜLÜŞ *сущ.* 1) къайда, тегьер; 2) эцигнавай къайда, авай къайда; 3) къурулуш, туькIуьр хьун; 4) *воен.* жергеда акъвазун.

DÜZÜNƏ I *нареч.* 1) дуьз, дуьздиз, дуьздаказ; **bu yolla düzünə get** и рехъ тирвал дуьз вач; 2) ачухдиз, кIеви тавуна, кьве чин алачиз; **düzünə demək** ачухдиз лугьун; II *прил.* дуьз, дуьм-дуьз; ачух; керчек.

DVORYAN I *сущ.* дворян, дворянар; II *прил.* **dvoryan adətləri** дворянрин адетар (*ацукьун-къарагъун*).

DZÜ-DO *сущ. спорт.* дзюдо (*Японияда кьуршахар кьунин рекьяй машгьур къугъун*).

DZÜ-DOÇU *сущ. спорт.* дзюдо къугъвазвайди.

E

E I – *азербайжан алфавитдин ругуд лагьай гьарф.*

E II – *межд. рах.* 1) э (*гужлу гьисс квай гьарай*); интонациядин куьмекдалди жуьреба-жуьре гьиссер малумарда: рикIин гьалар, тажубвал, гьейранвал, кефи чIур хьун ва мсб.; 2) э (*наразивал къалурзавай гаф*); **e, sən yenə gəldin?** э, вун мад атанани?

ECAZ *сущ.* аламат, аламат жедай

затI, гьейранардай затI; аламатдин кар, гьейран ийидай кар.

ECAZKAR *прил*. 1) аламатдин, аламат квай, суьгьуьрдин, суьгьуьрлу; 2) *куьч*. ажайиб, иер, гьейранардай; аламат жедай хьтин; **ecazkar nəğmə** аламатдин мани; **ecazkar sevgi** аламатдин кIанивал; **ecazkar gözəllik** ажайиб иервал; **ecazkar səs** суьгьуьрлу ван; **ecazkar söhbət** гьейранардай ихтилат.

ECAZKARCA *нареч*. ажайибвилелди, ажайибдаказ; гьейранвилелди, гьейранвилив, гьейрандаказ.

ECAZKARCASINA *нареч. килиг:* **ECAZKARCA**.

ECAZKARLIQ *сущ*. аламатдин кар; гьейранардай кар.

EDAM *сущ*. кьиникьдалди жаза гун (*гуьлледив ягъун, кудун ва мсб.*).

...**EDİCİ** *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*; **təsiredici** таъсирдай; **köməkedici** куьмек гудай; **azadedici** азад ийидай.

EDİLMƏ *сущ.* **EDİLMƏK** *глаголдикай.*

EDİLMƏK *глаг*. *существительний-рихъ галаз менфят къачуда*; **azad edilmək** азад авун; **əvəz edilmək** эвез авун.

EFEDRA *сущ. бот*. эфедра.

EFFEKT *сущ*. 1) таъсир, эсер; **zahiri effekt** винел патан таъсир; 2) нетижа, хийир.

EFFEKTİV *прил*. нетижалу, нетижа гудай, нетижа хкатдай; **effektiv iş** нетижалу кIвалах.

EFFEKTİVLİK *сущ*. таъсирлувал, нетижалувал; **kənd təsərrüfatının effektivliyini artırmaq** хуьруьн майишатдин нетижалувал артухарун.

EFFEKTLİ *прил*. таъсирлу, эсерлу, нетижалу.

EFFEKTLİLİK *сущ*. таъсирлувал, эсерлувал, нетижалувал; **işin effektliliyi** кIвалахдин нетижалувал.

EFİR I *сущ*. 1) *хим*. эфир; **etil efiri** этилдин эфир; II *прил*. эфирдин; 2) *пер*. цав, гьава; 3) эфир (*телевидение*); **efirə çıxmaq** эфирдиз экъечIун.

EH! *межд*. эгь! **eh, qocaldım** эгь, кьуьзуь хьана зун; **eh, nəyə gərəkdir?** эгь, куьз герек я?

EHKAM *сущ*. къанун; **İslam dininin ehkamları** Ислам диндин къанунар.

EHKAMÇILIQ *сущ. килиг:* **EHKAMPƏRƏSTLİK**.

EHKAMPƏRƏSTLİK *сущ*. догматизм (*гьар са затI къанун хьиз кьабулун*).

EHMAL I *нареч*. 1) яваш, явашдиз; аста, аставилелди; **ehmal qapını açdı** явашдиз рикIин ахъайна; 2) игьтиятдивди, мукъаятдиз; **ehmal soruşdu** игьтиятдивди жузуна; II *сущ. куьгь*. къайгъудик тахьун, саймазвал.

EHMALCA *нареч. килиг:* **EHMALLICA**.

EHMALLI I *нареч*. 1) игьтиятдивди, мукъаятдиз, фикирна; **ehmallı tərpənmək** игьтиятдивди гьерекат авун; **ehmallı işləmək** мукъаятдиз кIвалахун; 2) хъуьтуьлвилелди, хъуьтуьлдаказ, хъуьтуьлдиз; II *прил*. игьтиятлу.

EHMALLICA *нареч*. бегьем игьтиятлувилелди; бегьем мукъаятлувилелди.

EHMALLILIQ *сущ*. игьтиятвал, мукъаятвал, вилик-кьулухъ килигун (*карда*); фикирна кар авун.

EHMALSIZ *прил*. игьтиятсуз, мукъаятсуз, фагьум-фикир тавур.

EHMALSIZLIQ *сущ*. игьтиятсузвал, мукъаятсузвал, фагьум-фикир тавурвал.

EHRAM I *сущ*. пирамида (*къадим*

Египетдин фиронриз хкажнавай зурба гуьмбет).

EHRAM II *сущ.* 1) *дин.* пак чкайриз фин паталди лацу парчадикай цванвай пек; 2) *рах.* чIичI авай гьамамдин дасмал.

EHSAN *сущ.* игьсан, садакьа.

EHTİMAL I *сущ.* 1) мумкинвал, якъин хьуниз мумкинвал, игьтималвал; **ehtimal dərəcəsi** мумкинвилин дережа; **qələbə ehtimalı** гъалиб хьунин игьтималвал, **münaqişə ehtimalı** къалдин игьтималвал; 2) гиман, ният; **müxtəlif ehtimallar** жуьреба-жуьре гиманар; II *арал. г.* мумкин я, мумкин я хьи; **ehtimal ki, çatsın** мумкин я агакьун.

EHTİMALLA *нареч.* гиманлувилелди, гиманлудаказ.

EHTİMALLI *прил.* 1) хьунухь мумкин тир, якъин тир, якъин хьуниз гиман авай; 2) гиман ийизвай ; фикир ийизвай, ният ийизвай; тахминан.

EHTİRAM *сущ.* гьуьрмет, хатур; **ehtiram etmək** гьуьрмет авун; **ümumxalq ehtiramı** вири халкьдин патай гьуьрмет.

EHTİRAMƏN *нареч. килиг:* **EHTİRAMLA**.

EHTİRAMLA *нареч.* гьуьрметдив, гьуьрметдивди; **ehtiramla danışmaq** гьуьрметдивди рахун; **ehtiramla ayağa qalxmaq** гьуьрметдивди кIвачел къарагъун.

EHTİRAMLI *прил.* гьуьрмет ийидай, гьуьрмет хуьдай; **ehtiramlı adam** гьуьрмет хуьдай кас.

EHTİRAMLILIQ *сущ.* гьуьрмет авун, гьуьрмет хуьн.

EHTİRAMSIZ I *прил.* гьуьрметсуз; **ehtiramsız adam** гьуьрметсуз кас; II *нареч.* гьуьрметсузвилелди, гьуьрметсуздаказ; эдебсузвилелди, эдебсуздаказ, эдебсуздиз; **ehtiramsız danışmaq** эдебсуздаказ рахун.

EHTİRAMSIZCA *нареч. килиг:* **EHTİRAMSIZ** II.

EHTİRAMSIZCASINA *нареч. килиг*: **EHTİRAMSIZ** II**.**

EHTİRAMSIZLIQ *сущ.* гьуьрметсузвал, гьуьрмет тавун, гьуьрмет хуьн тавун; **böyüklərə ehtiramsızlıq etmək** чIехибуруз гьуьрметсузвал авун.

EHTİRAS *сущ.* кIеви гьевес; ашкъи, къизмишвал, ашервал; **vəhşi ehtiraslar** вагьши ашервилер; **ehtiras hissi** къизмишвилин гьисс; **azadlıq ehtirası** азадвилин кIеви гьевес; **hökmranlıq ehtirası** агъавал авунин къизмишвал.

EHTİRASLA *нареч.* гьевеслувилелди; къизмишдаказ, къизгъинвилелди; **ehtirasla sevmək** гьевеслувилелди кIан хьун, ашукь хьун.

EHTİRASLI *прил.* 1) гьевеслу; къизгъин; гзаф кIеви (*мес. кIанивал, мурад*); 2) къизмиш, гзаф гьевеслу; ашер.

EHTİRASLILIQ *сущ.* гьевеслувал, къизгъинвал; ашервал.

EHTİRASSIZ *прил.* гьевеслувал авачир, къизгъин тушир, къалабулух квачир, рикI тамам секин.

EHTİRASSIZLIQ *сущ.* гьевеслувал тахьун, къизгъинвал тахьун; ашервал тахьун.

EHTİŞAM *сущ.* 1) кьадардилай артух харжияр; булвал, мублагьвал; гурлувал; **görünməmiş ehtişam** гьич тахьай хьтин гурлувал; 2) чIехивал, гьайбат, гьайбатлувал; **hünərin ehtişamı** гьунардин гьайбатлувал.

EHTİŞAMLA *нареч.* булвилелди, булдаказ; кIубанвилелди, кIубандаказ, кIубандиз, кIубанз.

EHTİŞAMLI *прил.* 1) кьадардилай артух харжи галай, гзаф харжи галай; 2) гурлу, лап хъсан.

ЕНТİŞAMLILIQ *сущ*. 1) гзаф харжи галайвал; 2) гурлувал; 3) гьайбатлувал.

ЕНТİYAC *сущ*. дарвал, игьтияж, игьтияжвал, гереквал; **ehtiyac içində yaşamaq** игьтияждин къене яшамиш хьун; **misal gətirməyə ehtiyac yoxdur** мисал гъуниз игьтияж авач.

ЕНТİYACLI *прил*. дарвал авай, игьтияж авай.

ЕНТİYACLILIQ *сущ*. дарвиле хьун, игьтияж хьун.

ЕНТİYACSIZ *прил*. дарвал авачир, игьтияж авачир; **ehtiyacsız yaşamaq** дарвал тахьана, игьтияж авачиз яшамиш хьун.

EHTIYACSIZLIQ *сущ*. 1) игьтияжсузвал; 2) дарвал тахьун.

ЕНТİYAT I *сущ*. 1) игьтият патал, къвезмай вахт патал хвенвай шей, суьрсет; 2) игьтият; **neft ehtiyatı** нафтIадин игьтият; **ehtiyatda olan mayor** игьтиятда авай майор; II *прил*. игьтиятдин; **ehtiyat tədbirləri** игьтият патал аквазвай крар.

ЕНТİYATKARLIQ *сущ. куьгь. килиг*: **ЕНТİYATLILIQ**.

ЕНТİYATKARLIQLA *нареч. куьгь. килиг*: **ЕНТİYATLA**.

ЕНТİYATLA *нареч*. игьтиятдивди, мукъаятдиз, фикирна; **ehtiyatla yanaşmaq** игьтиятдивди эгечIун; **o, ehtiyatla danışırdı** ам фикирна рахазвай.

ЕНТİYATLANMA *сущ*. **ЕНТİYATLANMAQ** *глаголдикай*.

ЕНТİYATLANMAQ *глаг*. игьтият хуьн, игьтият авун.

ЕНТİYATLI I *прил*. 1) игьтият патал кIватIна хуьдай; 2) игьтиятлу, мукъаятлу, кар фагьумдай; II *нареч*. игьтиятвилелди, мукъаятдиз, фикирна.

ЕНТİYATLILIQ *сущ*. игьтиятлувал, мукъаятвал.

ЕНТİYATSIZ I *прил*. 1) игьтият тийидай; II *нареч*. игьтиятсузвилелди, игьтиятсуздаказ, игьтиятсуздиз; 2) игьтиятсуз, мукъаятсуз, кар фагьум тийидай; **ehtiyatsız davranmaq** игьтиятсуздаказ рафтар авун.

ЕНТİYATSIZCA *нареч*. игьтиятсузвилелди, игьтиятсуздаказ, игьтиятсуздиз; мукъаят тушиз.

ЕНТİYATSIZCASINA *нареч. килиг*: **ЕНТİYATSIZCA**.

ЕНТİYATSIZLIQ *сущ*. 1) игьтият тавун; 2) игьтиятсузвал, мукъаятсузвал; фикир тагай, кьулухъ кьил фагьум тавур; **ehtiyatsızlığa yol vermək** игьтиятсузвилиз рехъ гун.

ЕНТİYATSIZLIQDAN *нареч*. игьтиятсузвиляй, мукъаятсузвиляй, фикир тагайвиляй.

ЕНТİYATSIZLIQLA *нареч*. игьтиятсузвилелди, игьтиятсуздаказ, игьтиятсуздиз; мукъаятсуздаказ, мукъаятсуздиз.

ЕНТİZAZ *сущ*. 1) юзун; галтад хьун; и патаз, а патаз ян гун, зурзун; 2) *куьч*. рахаз мажбур авун.

ЕКİPAJ *сущ*. экипаж (*гимидин, самолётдин, танкдин команда*).

EKOLOGİYA *сущ*. экология.

EKOLOJİ *прил*. экологиядин; **ekoloji məsələlər** экологиядин месэлаяр.

EKOLOQ *сущ*. эколог, экологиядин пешекар.

EKRAN I *сущ*. 1) экран (*экуьникай, зегьемдикай ва мсб. хуьдай затI*); 2) экран (*телевизордин*); 3) перде (*кино къалурдай*); 4) *куьч*. кино; **ekran ulduzları** кинодин гъетер; II *прил*. экрандин.

EKRANLAŞDIRILMA *сущ*. **EKRANLAŞDIRILMAQ** *глаголдикай*.

EKRANLAŞDIRILMAQ *глаг*. экрандиз акъудун.

EKRANLAŞDIRILMIŞ *глаг*. экрандиз акъуднавай.

EKRANLAŞDIRMA *сущ*. **EKRANLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

EKRANLAŞDIRMAQ *глаг*. экрандиз акъудун.

EKRANLI *прил*. экран авай; **geniş ekranlı televizor** гьяркьуь экран авай телевизор.

EKSKAVATOR I *сущ*. экскаватор; II *прил*. экскаватордин.

EKSKAVATORÇU *сущ*. экскаватор гьалзавайди.

EKSKLÜZİV *прил*. 1) кьетIен, сад тир, тикрарсуз; 2) кьетIен тир, анжах са касдиз, са коллективдиз махсус; **eksklüziv müsahibə** кьетIен жузун-качузун.

EKSKURS *сущ*. экскурс (*къерехдин месэла гьял авун патал асул темадилай элячIун*).

EKSKURSANT *сущ*. экскурсиядин иштиракчи.

EKSKURSİYA *сущ*. экскурсия; **muzeyə ekskursiyaya getmək** музейдиз экскурсиядиз фин.

EKSKURSIYAÇI *сущ*. **EKSKURSANT**.

EKSPANSİONİST *сущ*. экспансионист.

EKSPANSİONİZM *сущ*. экспансионистваль.

EKSPANSİYA *сущ*. 1) экспансия (*дяведин рекьелди маса гьукуматар ва уьлквеяр сиясатдинни экономикадин рекьяй вичин гъилик ва я таъсирдик кутун патал тухудай чапхунчивилин сиясат*); 2) кьун, гегьеншарун (*вичин сифте авай сергьятар гегьеншариз гьерекатун*).

EKSPEDİSİYA I *сущ*. 1) экспедиция (*газетар, журналар, чарар ва мсб. герек тир чкайриз ракъурдай идарадин са хел*); 2) экспедиция (*са тайин везифа, са мурад тамамарун патал, мес. илимдин ахтармишунар патал, дяве авун патал са кьадар инсанар саниз фин*); 3) экспедиция (*экспедициядиз физвай инсанрин кIватIал*); II *прил*. экспедициядин.

EKSPEDİTOR I *сущ*. экспедитор (*малар герек тир чкайриз ракъурдай къуллугъчи*); II *прил*. экспедитордин.

EKSPEDİTORLUQ *сущ*. экспедиторвал.

EKSPERİMENT тежриба, ахтармишун (*илимдин рекьелди тухузвай*).

EKSPERİMENTAL *прил*. тежрибадин, ахтармишунин.

EKSPERT I *сущ*. эксперт (*са кардин, са месэладин гьакъиндай вичин фикир лугьун, къимет эцигун патал желб ийидай пешекар, гьа кардин гъавурда авай кас*).

EKSPERTİZA *сущ*. экспертиза (*нетижа хкудун патал са кардиз, месэладиз экспертар килигун*).

EKSPONAT I *сущ*. экспонат; II *прил*. экспонатдин.

EKSPORT I *сущ*. экспорт; **əmtəə (mal) eksportu etmək** маса гун патал къецепатан уьлквейриз мал ракъурун.

EKSPOZİSİYA I *сущ*. 1) экспозиция (*эдебиятдин ва я музыкадин са эсердин гележегда ачухардай пай*); 2) къалурун патал куьрсарун (*экIягъун, эцигун, мес. музейра шейэр галай-галайвал чкайрал эцигун, цлариз ягъун, куьрсарун*); 3) экспозиция (*шикил ядайла аппаратдин объектив ахъайна акьалдалди арадай физвай вахт*); II *прил*. экспозициядин.

EKSPRES I *сущ*. экспресс (*акъваз*

тийиз фад фидай поезд, гими, автобус ва мсб.).

EKSPROMT I *сущ*. экспромт (*гъиле-гъилди туькIуьрай чIал, мани, макьам, атай чкадал лагьай гаф*); II *прил*. экспромтдин.

EKSTAZ *сущ*. вини дережадин кефиник квай гьал, кефина авай гьал, лап кефиниз акъатунин гьал; гьейранвиликди вич-вичик квачир гьал, руьгь хкаж хьунин гьал.

EKSTERN *сущ*. экстерн (*кIелдай чкадик квачиз, вич-вичиз гьазур хьана имтигьанар гудай кас*).

EKSTERNAT *сущ*. экстернат (*мектебда кIел тийиз экстерн яз кIелунин, имтигьанар гунин къайда*).

EKSTERYER *сущ*. экстерьер; кIвалерин, автомобилрин, гьайванрин (*балкIандин, кицIин*) къецепатан акунар, куц.

EKSTRA *прил.* лап хъсан, вини дережадин.

EKSTRADİSİYA *сущ*. экстрадиция (*къецепатан уьлкведин къанун чIурнавай кас гьа уьлкведив вахкун*).

EKSTRAKT *сущ*. экстракт (*са затIуникай, мес. майвайрикай химиядин рекьелди хкуддай затI, миже ва мсб*.).

EKSTREMİST *сущ*. экстремист (*экстремизмдин терефдар*).

EKSTREMİZM I *сущ*. экстремизм; II *прил*. экстремизмдин.

EKVATOR *геогр*. I *сущ*. экватор (*чилин шар юкьвалай кьве патахъ – кефер патахъни кьибле патахъ пайзавай, хиялда кьунвай шартIлу цIар*); II *прил*. экватордин.

EKVİVALENT *сущ*. эквивалент.

EKZEMA *сущ. мед*. цIарнах.

EKZOTİKA *сущ*. экзотика (*адет тахьанвай аламатдин шей, са гьал*).

EL I *сущ*. «Л» гьарфунин тIвар.

EL II *сущ*. 1) эл, халкь; 2) уьлкве; **uzaq ellər** яргъал уьлквеяр; II *прил*. элдин, халкьдин; **el adəti** элдин адет; **el bayramı** элдин сувар; **el sərvəti** халкьдин эменни; **el bir olsa dağı yerindən oynadar** халкь сад хьайитIа, дагъ чкадилай юзурда.

ELAN *сущ*. 1) малумарун; 2) малумат; **elan asmaq** малумат куьрсарун; **elanlar lövhəsi** малуматар ядай кьул; **qəzetə elan vermək** газетдиз малумат гун.

ELASTİK I *прил*. 1) тIарам ва акъаж жедай; 2) *куьч*. хъуьтуьл; **elastik yay** тIарам ва акъаж жедай пуржин; **elastik rəqs** хъуьтуьл кьуьл.

ELASTİK II *сущ*. эластик, жир.

ELASTİKİ *прил*. 1) тIарам ва акъаж жедай; 2) *куьч*. хъуьтуьл.

ELASTİKLİK *сущ*. 1) акъаж хьунухь; 2) *куьч*. хъуьтуьлвал.

ELASTİKLİLİK *сущ. килиг:* **ELASTİKLİK**.

ELAT *сущ. куьгь.* 1) халкь, тайифа; 2) агьали; са сихилдикай тир инсанар.

ELÇİ *сущ*. 1) векил (*са гьукуматди маса гьукуматдиз ракъурдай дипломат*); 2) илчи, векил; **xalq elçiləri** халкьдин векилар; **onun qızına elçi gəlmişdi** адан рушаз илчияр атанвай.

ELÇİLİK *сущ*. 1) векилвал; 2) илчивал; **elçilik etmək** илчивал авун.

ELDƏN-ELƏ *нареч*. виринра, гьар сана.

ELƏ I *тIв.-эв.* ахьтин; ихьтин; **o, elə adam deyil** ам ахьтин кас туш; **elə gözəl** ихьтин иер; **elə uca** ахьтин кьакьан; II *сущ*. ахьтинбур, ихьтинбур; **elələri var ki..**. ахьтинбур ава хьи…; III *нареч*. икI; акI; гьакI; и тегьерда; а тегьерда; **elə qışqırdı ki**... акI гьарайна хьи… **elə dəydi ki**... а тегьерда акьуна

хьи… **elə deyilmi?** гьакI тушни? IV *кIус*. бес; вучиз; лап; лап гьа; **elə o kitab** лап гьа ктаб; **elə həmin gün** лап гьа юкъуз; V *предик*. дуьз я, гьакъикъи я, и тегьерда, а тегьерда; **eləd**ir **ki var** гьакI я, дуьз я; VI *союз*. гуя, хьиз; **elə bil xəbəri yoxdur** гуя хабар авач; VII *кIус*. хьтинди я, на лугьуди, жал; **elə bil bir almadır ikiyə bölünüb** на лугьуди, кьве чкадал пайнавай са ич я.

ELƏ-BELƏ I *нареч*. 1) регьятдиз, асантдиз; гьакI, гьакI регьятдиз; **elə-belə bura gəlməzdi** гьакI иниз къведачир; **elə-belə həll olunan məsələ deyil** регьятдиз гьял жедай месэла туш; **elə-belə soruşurdum** гьакI жузазвай; 2) гьавайда, пулсуз, лап ужуз; **bunu mənə neçəyə verərsən? - elə-belə** им вуна заз шумудахъ гуда? - гьавайда; 3) гьакIан, адетдин; **bunlar elə-belə atlardan deyil** ибур гьакIан балкIанар туш.

ELƏCƏ 1) *нареч*. гьакI, хьиз; **eləcə işə getdi** гьакI кIвалахал фена; 2) *нареч*. ва *союз*. гьакIни, гьакI...-ни; ни; **eləcə də işlər düzəldi** гьакIни крар туькIвена.

ELEGİYA *сущ*. элегия.

ELEKTORAT *сущ*. сечкичияр.

ELEKTRİÇKA *сущ*. электричка.

ELEKTRİK I *сущ*. электрик, махсус жуьреда къачунвай токдин къуват; II *прил*. электрикдин; **elektrik lampaları** электрикдин лампаяр.

ELEKTRİK II *сущ*. электрик; **elektrik işləmək** электриквиле кIвалахун.

ELEKTRİKLƏŞDİRMƏ *сущ*. **ELEKTRİKLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

ELEKTRİKLƏŞDİRMƏK *глаг*. махсус жуьреда къачунвай токдин къуватдикай майишатда менфят къачун.

ELEKTRİKLİ *прил*. электрик авай.

ELEKTROD I *сущ*. электрод; II *прил*. электроддин.

ELEKTRODİAQNOSTİKA *сущ*. электродиагностика.

ELEKTRODİNAMİK *прил*. электродинамикадин.

ELEKTROENERGETİKA I *сущ*. электроэнергетика; II *прил*. электроэнергетикадин; **elektroenergetika təsərrüfatı** электроэнергетикадин майишат.

ELEKTROKİMYA *сущ*. электрохимия.

ELEKTROLİT I *сущ*. электролит; II *прил*. электролитдин.

ELEKTROLİZ *сущ*. электролиз.

ELEKTROMAQNİT *сущ*. электромагнит.

ELEKTROMEXANİKA *сущ*. электромеханика.

ELEKTROMONTYOR *сущ*. электромонтёр.

ELEKTRON *сущ. физ.* электрон.

ELEKTRONİKA *сущ*. электроника.

ELEKTROSKOP *сущ*. электроскоп.

ELƏMƏ *сущ*. **ELƏMƏK** *глаголдикай*.

ELƏMƏK *глаг. килиг*: **ETMƏK**.

ELEMENT I *сущ*. 1) *хим*. са затIунин мад куьлуь техжедай пай; 2) са затIунин куьлуь пай; 3) *грам*. чIалан куьлуь кIус – гаф; 4) *куьч*. инсанрин са терефдиз душманвалдай кас.

ELEMENTAR *прил*. 1) сифте кьилин, асул дибдиз талукь тир; **elementar məlumatlar** сифте кьилин малуматар; 2) лап регьят; **məsələnin həllinin elementar qaydası** месэла гьялдай лап регьят къайда; 3) *куьч*. виридаз чир хьана кIандай, лап асулдин, чарасуз герек тир (*мес. къайдаяр, шартIар*).

ELƏSİ *мIв.-эв.* ахьтин; **eləsi ilə işləmək olmaz** ахьтиндахъ галаз

кIвалахиз жедач.

ELƏTDİRMƏ *сущ.* **ELƏTDİRMƏK** *глаголдикай*.

ELƏTDİRMƏK *глаг.* ийиз тун; **ona bu işi elətdirmək lazımdır** адав и кIвалах ийиз туна кIанзава.

ELƏTMƏ *сущ.* **ELƏTMƏK** *глаголдикай*.

ELƏTMƏK *глаг. килиг:* **ELƏTDİRMƏK**.

ELEVATOR I *сущ.* 1) элеватор (*аваданлухривди таъминарнавай техилар хуьдай гьамбархана*); 2) элеватор (*залан затIар хкажна санай масаниз авуддай механизм*); II *прил.* элеватордин.

ELİTA *сущ.* хкягъай жемият (*инсанрин кIватIал*).

ELLİKCƏ *нареч.* 1) вирида, вирида санал, вири жемиятди, вири дуьньяди; **bu ellikcə görülməli işdir** им вирида санал авуна кIанзавай кIвалах я; 2) санлай.

ELLİKLƏ *нареч. килиг*: **ELLİKCƏ**.

ELLİNİZM *сущ.* эллинизм (*1 къадим грек чIалай атанвай гаф; 2 эллинрин меденият*).

ELLİNLƏR *сущ. тар.* эллинар (*къадим грекри чпиз ганвай тIвар*).

ELLİPS *сущ.* эллипс (*1 мат. формадин жигьетдай какадиз ухшар кьилкьилел атай какур цIар; 2 лингв. жуьмледа фикирда кьунвай гаф ахъаюн*).

ELM *сущ.* илим; **təbiət elmləri** тIебиатдиз талукь илимар; **elmə xidmət etmək** илимдиз къуллугъ авун.

ELMİ *прил.* 1) илимдин; **elmi məsələlər** илимдин месэлаяр; **elmi işçi** илимдин кIвалахдар; 2) илимдин рекьел эцигнавай; 3) илимдин бинедал алай; **Əməyin Elmi-Texniki İdarəsi** Зегьмет Илимдин Бинедал Алаз Тешкилдай Идара.

ELMLİ *прил.* кIелай, чирвал авай; **elmli oğlan** кIелай гада.

ELMLİLİK *сущ.* илимлувал, къачунвай чирвилерин гегьеншвал ва деринвал.

ELMSİZ *прил.* кIел тавур, чирвилер авачир.

ELMSİZLİK *сущ.* кIел тавун, чирвилер тахьун.

EL-OBA *сущ.* 1) эл-уба, халкь, инсанар, жемят; **el-oba tərəfindən tikilmiş məktəb** жемятди эцигнавай мектеб; 2) уьлкве, ватан, вилаят; **bura mənim el-obamdır** инаг зи ватан я.

ELOĞLU *сущ.* ватанэгьли, са чкадай тирди, мукьва кас.

ELTİ *сущ.* хинен (*гъуьлуьн стхадин*) паб.

EMAL I *сущ.* 1) шир; 2) сарарин винел патан цIалцIам къат.

EMAL II *сущ.* 1) расун, туькIуьрун, къайдада тун; 2) гьасилун; **neft emalı** нефт гьасилун.

EMALATXANA *сущ.* кархана; **tikiş emalatxanası** пекер цвадай кархана.

EMBARQO *сущ. юрид.* эмбарго, къадагъа (*къецепатан уьлквейриз малар ва маса шейэр акъудунал ва къецепатан уьлквейрай абур гъунал къадагъа эцигун; сиясатдин са бязи себебриз килигна, са гьукуматдин мал, мес. гимияр ва мсб. кьуна ахъай тавун*).

EMBLEM *сущ.* эмблема, лишан; **firmanın emblemi** фирмадин эмблема.

EMBRİOLOGİYA *сущ. биол.* эмбриология (*эмбрион арадал атун ва ам чIехи хьун тупIалай ийизвай биологиядин илимдин са хел*).

EMBRİOLOQ *сущ.* эмбриолог (*эмбриологиядин пешекар*).

EMBRİON *сущ. биол.* эмбрион.

EMİSSAR эмиссар (*чинебан тапшуругъ гана са чкадиз, гзафни-гзаф маса уьлкведиз ракъурдай кас*).

EMİSSİYA *сущ.* эмиссия (*чар пул, къиметлу чарар ва банкдин билетар акъудун*).

EMOSİONAL *прил.* 1) гьисс квай, таъсирдай; 2) фад рикIив кьадай; хкIадай.

EMOSİYA *сущ.* эмоция, таъсир, гьисс; эсер.

EMPİRİYA *сущ.* тежриба (*инсандин гьисс авунин органралди къазанмишнавай, мес. ни чIугуналди, яб гуналди, килигуналди ва мсб.*).

EMPİRİZM *сущ. филос.* эмпиризм (*алемдин къайдаяр чирунин карда илимдин нетижаяр инкарна, сад лагьай чкадал тежериба эцигзавай философиядин са хел*).

EMULSİYA *сущ.* эмульсия.

EN *сущ.* гьяркьуьвал; **yolun eni** рекьин гьяркьуьвал; **otağın eni** утагъдин гьяркьуьвал; **barmaq enində** са тупIун гьяркьуьвиле; **eni ilə uzunu eynidir** гьяркьуьвални яргъивал сад я.

ENDEMİK *прил.* эндемиядин.

ENDEMİYA *сущ.* эндемия (*гьамиша са чкада тайин тир са азар хьун*).

ENDİRİM *сущ.* агъуз авун, агъуз вегьин.

ENDİRİMLİ *прил.* агъуз авунвай, агъуз вегьенвай; **endirimli mallar** къиметар агъуз вегьенвай малар.

ENDİRMƏ *сущ.* **ENDİRMƏK** *глаголдикай.*

ENDİRMƏK *глаг.* агъуз авун, агъуз вегьин.

ENDOKRİNOLOGİYA *сущ.* эндокринология.

ENDOKRİNOLOQ *сущ.* эндокринолог (*эндокринологиядай пешекар*).

ENDOQAMİYA *сущ. этн.* эндогамия (*жуван тухумдай паб гъунин адет*).

ENDOSKOP I *сущ. мед.* эндоскоп; II *прил.* эндоскопдин.

ENDOSKOPİYA *сущ. мед.* эндоскопия (*къенепатар эндоскопдалди ахтармишун*).

ENDŞPİL *сущ.* эндшпиль (*шагьмат къугъунин эхир*).

ENERGETİK *сущ.* энергетик (*энергетикадин рекьяй пешекар*).

ENERGETİKA *сущ.* энергетика (*1 физикада энергиядиз талукь тир са хел; 2 энергиядикай гьар жуьреда менфят къачунин, ам кардик кутунин техника*).

ENERJİ *сущ. физ.* 1) энергия; 2) электрикдин ток; 3) *куьч.* къуват; къастунал кIевивал.

ENERJİLİ *прил.* викIегь, кIубан, са чкадал акъваз тийидай, ацукьун тийижир; **enerjili adam** ацукьун тийижир кас.

ENİNƏ *нареч.* гьяркьуьвилихъ; **eninə kəsmək** гьяркьуьвилихъ атIун.

ENİŞ *сущ.* эвичIдай чка.

ENİŞ-YOXUŞ *сущ.* хуш.

ENLƏŞMƏ *сущ.* **ENLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

ENLƏŞMƏK *глаг.* гьяркьуь хьун, фирягь хьун.

ENLƏTMƏ *сущ.* **ENLƏTMƏK** *глаголдикай.*

ENLƏTMƏK *глаг.* гьяркьуь (*фирягь*) ийиз тун.

ENLİ *прил.* гьяркьуь; **enli yol** гьяркьуь рехъ; **enli köynək** гьяркьуь перем.

ENLİ... *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **enlikürək oğlan** гьяркьуь къуьнер авай гада.

ENLİYARPAQ *прил.* чIехи (*гьяркьуь*) пешерин; **enliyarpaq güllər** гьяркьуь пешерин цуьквер.

ENMƏ *сущ.* **ENMƏK** *глаголдикай.*

ENMƏK *глаг.* 1) эвичIун, агъуз эвичIун; **dərəyə enmək** кIамуз эвичIун; **dağdan enmək** дагъдай эвичIун; 2) агъуз хьун, агъуз аватун; **pərdə aşağı endi** перде агъуз хьана; 3) ацукьун; **təyyarə endi** самолёт ацукьна; 4) *куьч.* ахлакьсуз, мешребсуз уьмуьр тухун.

ENSEFALİT *сущ. мед.* энцефалит (*кьилин мефтI тIа хьун*).

ENSİKLOPEDİK *прил.* энциклопедиядин.

ENSİKLOPEDİYA *сущ.* энциклопедия (*вири чирвилерикай ва я са илимдиз талукь малуматар гудай куьруь макъалаяр алфавитдин къайдада ва я темайриз килигна туькIуьрнавай гафарган*).

ENSİKLOPEDİYAÇI *сущ.* акьалтIай зурба чирвилер авай кас.

ENSİZ *прил.* гуьтIуь; дар; шуькIуь; **ensiz yol** дар рехъ; **ensiz yarıq** гуьтIуь хъиткьер.

ENSİZLİK *сущ.* гуьтIуьвал, дарвал.

ENTOMOLOGİYA *сущ.* энтомология (*зоологияда гьашаратар тупIалай ийидай илим*).

ENTOMOLOJİ *прил.* энтомологиядин.

ENTOMOLOQ *сущ.* энтомолог (*энтомологиядин рекьяй пешекар*).

ENTUZİAST *сущ.* энтузиаст (*гьевеслувилелди, рикI алаз кIвалахдай инсан*).

ENTUZİAZM *сущ.* энтузиазм, чIехи гьевес, руьгь хкаж хьун; гьевеслувал.

EPİDEMİK *прил.* эпидемиядин, эпидемия тир; **epidemik xəstəliklər** эпидемиядин азарар (*гзаф чкайриз чикIидай, садакай-садак къведай азара*р).

EPİDEMİOLOGİYA *сущ.* эпидемиология (*эпидемийрикай илим*).

EPİDEMİOLOJİ *прил. килиг:* **EPİDEMİK**.

EPİDEMİOLOQ *сущ.* эпидемиолог (*эпидемиологиядин пешекар*).

EPİDEMİYA *сущ.* эпидемия (*гзаф чкайра гьатнавай галукьдай азар*); **qrip epidemiyası** хумайрин эпидемия, тIугъвал.

EPİDERMA *сущ.* эпидерма (*1 анат. гьайвандин хамунин винел патан къат; 2 бот. бязи набататрин чкалдин винел патан къат*).

EPİK I *прил.* эпосдин; эпосдикай тир; эпосдиз талукь тир.

EPİK II *сущ.* эпосдин эсерар кхьизвайди.

EPİKRİZ *сущ. мед.* эпикриз.

EPİLEPSİYA *сущ.* чIур жедай гьал, кьилел гьал къведай кефсузвал.

EPİLEPTİK *сущ.* чIур жедай инсан, кьилел гьал къведай азар авай инсан.

EPİLOQ *сущ. эдеб.* эпилог (*эдебиятдин эсерда персонажрин кьисмет гьикI хьанатIа ихтилатзавай эхиримжи кьил*).

EPİQRAF *сущ.* эпиграф (*1 къадим замандин грекрин арада: сурун къванцел (гуьмбетдал) авунвай кхьинар; 2 эсердин асул мана ачухун патал авторди эсердин ва я адан са паюнин кьиле эцигдай масанай къачур гафар, мисал ва ихьтин мсб.*).

EPİQRAFÇI *сущ.* эпиграфист (*эпиграфикадин пещекар*).

EPİQRAFİK *прил.* 1) эпиграфикадин; 2) эпиграфдин.

EPİQRAFİKA *сущ.* эпиграфика (*куьгьне ктабрал, къванерал ва мсб. авунвай кхьинар ахтармишдай илим*).

EPİQRAM *сущ.* эпиграмма (*1 къадим грекрин арада: сурун къванерал*

ва жемятдин дараматрал авунвай, ширрикай ва я прозадикай ибарат тир кхьинар; 2 сатирадин жуьреда туькIуьрнавай шиир).

EPİQRAMÇI *сущ.* эпиграммаяр кхьидайди, эпиграммадин автор.

EPİSENTR *сущ.* залзаладин юкь, залзала хьанвай чкадин чилин винел патар.

EPİSTOLA *сущ.* эпистола (*сада-садаз кхьей чарарин жуьреда яратмишнавай эдебиятдин эсер*).

EPİSTOLYAR *прил. эдеб.* эпистоладин къайдада кхьенвай.

EPİTAFİYA эпитафия (*сурун къванцел ийидай (алай) кхьинар*).

EPİTET *сущ.* эпитет (*1 эдеб. таъсирлувал гужлу хьун патал са затIунин тIварцIихъ гилигдай гаф; 2 садакай рахадайла адан тIварцIихъ гилигдай тарифдин ва я ягьанатдин гаф*).

EPİZOD *сущ.* эпизод (*эсердин вичихъ са кьадар кьилдинвал авай, са кьадар акьалтIай метлеб квай са вакъиадикай рахазвай пай*).

EPİZODİK *прил.* эпизод тир, эпизоддикай ибарат тир.

EPOPEYA *сущ.* 1) *эдеб.* эпопея (*тарихдин зурба вакъиайрикай ихтилат ийизвай эдебиятдин эсер*); 2) *тар.* эпопея (*игитвилин гьунарралди фейи зурба вакъиаяр*); **Böyük Vətən müharibəsinin epopeyası** Ватандин ЧIехи дяведин эпопея.

EPOS *сущ.* эпос (*халкьдин тарихдин важиблу вакъиадикай туькIуьрнавай эдебиятдин эсердин жуьре, жанр*); **qəhrəmanlıq eposu** къагьриманвилин эпос.

EPOXA *сущ.* девир, заман; **feodalizm epoxası** феодализмдин девир.

EQOİST I *сущ.* эгоист; II *прил.* эгоиствилин; **eqoist hərəkət** эгоиствилин гьерекат.

EQOİSTCƏSİNƏ *нареч.* эгоиствилелди.

EQOİSTLİK *сущ.* эгоиствал.

EQOİZM *сущ.* эгоизм (*вич-вичел кьарувал, тек са вичин къайгъуда хьун*).

ERA *сущ.* 1) эра (*йисарин гьисаб вичелай гатIумна тухузвай вакъиа*); 2) девир; **proletar inqilabları erası** пролетариатдин инкъилабрин девир; 3) *геол.* эра (*геологияда: чилин тарих пайзавай лап чIехи вахтарикай, девиррикай сад*).

ERİTROSİTLƏR *сущ. физиол.* эритроцитар.

ERKƏK I *сущ.* 1) эркек (*1 итимрин жинсиникай тир; 2 бот. набататрин жинсиникай тир; 3 гьайванрин ва къушарин жинсиникай тир*); 2) викIегь инсан; II *прил.* эркекдин, эркеквилин.

ERKƏN I *нареч.* фад, лап фад, фадамаз; **yuxudan erkən oyanmaq** фад ахварай аватун; **erkən yatmaq** фад ксун; **o, erkən gəldi** ам лап фад атана; II *прил.* 1) сифте кьилера; фад; сифтегьан; 2) фад алукьдай, фад къведай, вахтунилай фад жедай; **erkən yaz** фад алукьай гатфар; **erkən səhər** экуьнин кьил, экуьнахъ фад; 3) вахтсуз; **o, erkən rəhmətə getdi** ам вахтсуз рагьметдиз фена.

ERMƏNİ I *сущ.* эрмени; **ermənilər** эрмениярр; II *прил.* эрменийрин, эрмени; **erməni dili** эрмени чIал.

ERMƏNİCƏ *нареч.* эрмени чIалалди.

ERMƏNİPƏRƏST I *сущ.* эрмениперес; II *прил.* эрмениперес; **ermənipərəst siyasət** эрмениперес сиясат.

EROTİKA *сущ.* 1) ашкъидин, кIан хьунин гьисс; 2) *эдеб.* ашкъидин ширар.

EROZİYA *сущ.* 1) *геол.* эрозия (*ци*

ва я муркIари тухун); 2) *тех*. муьрхъуь кьуна чIур хьун; **metalların eroziyası** металлар муьрхъуь кьуна чIур хьун; 3) *мед*. хамунин винел патаз пихер акъатун.

ERQATİV *прил*. эргатив.

ERTƏDƏN *нареч*. фадамаз; экуьнахъ фад.

ERTƏSİ... *маса гафарихъ галаз санал*: **ertəsi gün** гуьгъуьнин (*къведай*) юкъуз, муькуь юкъуз; **bazar ertəsi** ислен, ислен югъ.

ESER *тар*. I *сущ*. эсер; II *прил*. эсеррин, эсервилин; **eser partiyası** эсеррин партия.

ESKADRA I *сущ*. эскадра (*дяведин гимийрин лап чIехи кIеретI*).

ESKADRİLYA *сущ*. эскадрилья (*дяведин авиациядин са шумуд частунин кIватIал*).

ESKADRON *сущ*. эскадрон (*атлуйрин полкунин са кIеретI*).

ESKALATOR *сущ*. эскалатор (*метрода: гьерекатдик квай гурар*).

ESKİMO *сущ*. эскимо (*морожнидин са жуьредин тIвар*).

ESKİMOS I *сущ*. эскимос; **eskimoslar** эскимосар; II *прил*. эскимосрин; **eskimos dili** эскимосрин чIал.

ESKİZ *сущ*. эскиз (*суьретдин ва я маса затIунин сифте чIугур бегьем куьтягь тахьанвай шикил, план*).

ESKORT *сущ*. эскорт (*конвой*).

ESSE *сущ*. эссе (*прозадин эсер, жанр*).

ESTAFET I *сущ*. эстафета (*сада садал са шей агакьарзавай чукурунин ва я сирнав авунин акъажунар*).

ESTAKADA I *сущ*. эстакада (*1 гимияр агатун патал цин къене дестекрал эцигнавай муьгъ; 2 са рекьин винелай маса рекьел элячIиз дестекрал эцигнавай муьгъ; 3 душмандин гимийриз рехъ тагун патал гьуьле ва я вацIа дестекралди, рукуьнралди атIанвай чка*); II *прил*. эстакададин.

ESTET *сущ*. эстет (*1 михьи харусенятдин терефдар; 2 иервилел рикI алай кас*).

ESTETİKA *сущ. филос*. эстетика (*1 иер затIарин, крарин ва харусенятдин гьакъиндай илим; 2 харусенятда идеядин жигьетдай метлеблувилиз зиян яз къецепатан иервилиз, винел патан формайриз майил авун*).

ESTON I *сущ*. эстонви; **estonlar** эстонвияр; II *прил*. эстон, эстонрин; **eston dili** эстон чIал; **eston adətləri** эстонрин адетар.

ESTRADA I *сущ*. эстрада (*1 концерт гун патал чиливай хкажна туькIуьрдай сегьне; 2 гьахьтин ахъа сегьнеда гудай концертар, тамашаяр*); II *прил*. эстрададин.

EŞAFOT *сущ*. эшафот (*тарагъаждин кIаник туькIуьрдай чка*).

EŞDİRMƏ *сущ*. **EŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

EŞDİRMƏK *глаг*. 1) звер гуз тун; 2) алчудариз тун, элкъуьриз тун.

EŞƏLƏMƏ *сущ*. **EŞƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

EŞƏLƏMƏK *глаг*. 1) экъуьрун; кьечIягъун; 2) *куьч*. къекъуьн; **torpağı eşələmək** чил кьечIягъун; **cibini eşələmək** жибинда гъил экъуьрун; **kağızları eşələmək** чарарик къекъуьн.

EŞƏLƏNMƏ *сущ*. **EŞƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

EŞƏLƏNMƏK *глаг*. 1) *килиг*: **EŞƏLƏMƏK** 2) *куьч*. гзаф алахъун, ялун (*са кар гзаф явашдиз авун*); 3) къатадун, къвалалай-къвалал (*паталай-патал*) элкъуьн; алчуд хьун (*муькуь къвалахъ*); юзун; гьерекат авун; **yatağında**

eşələnmək месик къатадун.

EŞELON I *сущ.* эшелон (*1 са дестедин гуьгъуьна ва я квалавай акъвазнавай кьушундин десте; 2 физвай кьушундин колоннадин адавай тIимил къакъатнавай пай; 3 аскерар ва я пар тухузвай поезд*).

EŞİK I *сущ.* 1) гьаят, кар, гъен; **eşiyə çıxmaq** гьаятдиз экъечIун; **eşikdə oynamaq** гъенел къугъун; 2) куьче; **eşikdə olmaq** куьчеда хьун; 3) къеце пад; **divarın eşik tərəfi** цлан къеце пад; **eşik qapısı** къеце патан рикIин.

EŞİKAĞASI *сущ.* везир.

EŞİM-EŞİM I *прил.* эгъуьннавай; **eşim-eşim yollar** эгъуьннавай рекьер.

EŞİM-EŞİM II *прил.* звар ганвай, алчударнавай; **eşim-eşim sap** звар ганвай гъал; **eşim-eşim etmək** звар гун, алчударун.

EŞİTDİRMƏ *сущ.* **EŞİTDİRMƏK** *глаголдикай*.

EŞİTDİRMƏK *глаг.* хабар гун, чирун, малумарун; **valideynlərinə eşitdirmək** диде-бубадиз хабар гун.

EŞİTMƏ *сущ.* **EŞİTMƏK** *глаголдикай*.

EŞİTMƏK *глаг.* 1) ван хьун, ван атун; **aydın eşidirəm** хъсандиз ван къвезва; **o, yaxşı eşitmir** адаз хъсан ван къвезвач; 2) яб гун; **həkimin məsləhətlərini eşitmək** духтурдин меслятриз яб гун; **valideynlərini eşitməmək** диде-бубадиз яб тагун.

EŞİTMƏZLİK *сущ.* 1) яб тагун, чIалаз килиг тавун, муьтIуьгъ тахьун, терсвал; **özünü eşitməzliyə vurmaq** ван тахьай кьасар авун, вич бишиди хьиз къалурун.

EŞMƏ *сущ.* 1) звер гун; 2) алчударун, элкъуьрун.

EŞMƏK *глаг. килиг:* **EŞƏLƏMƏK**.

ESPERANTO *сущ. лингв.* эсперанто (*дуьньядин вири халкьарин арада кардик кутаз кIанз туькIуьрнавай чIал*).

EŞQ I *сущ.* 1) ашкъи; кIанивал; муьгъуьббат; **saf eşq** михьи ашкъи; **ilk eşq** сифте муьгъуьббат; **həqiqi eşq** гьакъикъи кIанивал; 2) мурад, эрзиман; кIани кар, кIани затI; кIан хьун; **vətən eşqi** ватан кIан хьун; **eşqə gəlmək** ашкъи акатун, руьгь акатун, гьевес акатун.

EŞQBAZ *сущ.* гзаф ашукь жедайди, папатI.

EŞQBAZLIQ *сущ.* папатIвал.

EŞQLƏ *нареч.* ашкъидалди, ашкъидивди; кIанивилелди, кIанивиляй; муьгъуьббатлувилелди.

EŞQLİ *прил.* ашкъидин, ашкъи квай; кIанивилин, муьгъуьббатдин; **eşqli baxış** ашкъи квай килигун.

EŞQNAMƏ *сущ. рах.* ашкъидин чар.

EŞŞƏK I *сущ.* 1) *зоол.* лам; 2) *куьч.* кIамай, гаф акат тийидай, акьулсуз кас; 3) лам (*кIвалер эцигдайла, сувагъар ийидайла кьакьан чкадив агакьун патал кIвачерик кутаз кIарасрикай раздай къакъун*).

EŞŞƏKARISI I *сущ.* хуз; II *прил.* хузран; **eşşəkarısı yuvası** хузран муг.

EŞŞƏKLİK *сущ.* ламвал.

ETAJER *сущ.* этажерка; **etajerdən kitab götürmək** этажеркадай ктаб къачун.

ETALON *сущ.* эталон, чешне; **metr etalonu** метрдин эталон (*чешне*); **etalon olmaq** садаз ва я са затIуниз чешне хьун.

ETAP *сущ.* девир.

ETDİRMƏ *сущ.* **ETDİRMƏK** *глаголдикай*.

ETDİRMƏK *глаг.* ийиз тун; **dərc etdirmək** чап ийиз тун; **hərəkət**

etdirmək гьерекат ийиз тун.

ETİBAR *сущ*. ихтибар, ихтибарвал; **etibar etmək** ихтибар авун; **etibarı itirmək** ихтибар квадарун.

ETİBARLI *прил*. 1) ихтибарлу, умуд кутаз жедай; **etibarlı adam** ихтибарлу кас; 2) кIеви, мягькем; **etibarlı özül** мягькем бине; 3) дуьз тир, якъин тир; **etibarlı mənbə** дуьз тир чешме; 4) ихтибарнавай, эрк квай; **etibarlı şəxs** ихтибарнавай кас.

ETİBARLILIQ ихтибарлувал.

ETİBARNAMƏ *сущ*. векилвилин чар.

ETİBARSIZLIQ *сущ*. ихтибарсузвал.

ETİK *прил*. этикадин, ахлакьдин.

ETİKA *сущ*. этика (*эдебдин, ахлакьдин, инсанди вич тухунин къайдайрин гьакъиндай илим*).

ETİKET I *сущ*. этикет, тайинарнавай къайда, адет хьанвай къайда (*дипломатрин арада*); II *прил*. этикетдин.

ETİKET II *сущ*. этикетка; **butulkanın etiketi** шуьшедал алай этикетка.

ETİKETLİ *прил*. этикетка алай.

ETİL I *сущ. хим.* этил; II *прил*. этилдин; **etil spirti** этилдин спирт.

ETİLEN I *сущ*. этилен (*газ*); II *прил*. этилендин.

ETİMAD *сущ. килиг*: **ETİBAR**.

ETİMADNAMƏ *сущ*. ихтибарвилин чар.

ETİMOLOGİYA *сущ. лингв.* этимология (*гафар тарихдин жигьетдай арадиз атун ахтармишдай чIалан илимдин са хел*).

ETİMOLOQ *сущ*. этимолог (*этимологиядал машгъул кас*).

ETİNA *сущ*. фикир гун, майиллувал; **etina göstərmək** майиллувал къалурун.

ETİNASIZ *прил*. 1) дикъетсуз, фикир тагудай, майиллувал къалур тийидай; 2) саймаз, къайгъуда такьадай, майилсуз.

ETİNASIZCA *прил*. къайгъусуз, фикир тагудай.

ETİNASIZCASINA *нареч*. 1) майилсузвилелди, майилсуздаказ, майилсуздиз; 2) къайгъусузвилелди, къайгъусузвиливди, къайгъусуздаказ, къайгъусуздиз.

ETİNASIZLIQ *сущ*. къайгъуда тахьун, саймазвал, майилсузвал.

ETİNASIZLIQLA *нареч. килиг:* **ETİNASIZCASINA**.

ETİQAD *сущ*. 1) чIалахъвал, ихтибарвал; 2) *дин*. дин, иман; **etiqad etmək** иман гъун.

ETİRAF *сущ*. 1) хиве кьун, лугьун; 2) хиве кьунар; хиве кьунин гафар.

ETİRAZ 1) рази тахьун, рази туширвал лугьун, ваъ лугьун; 2) наразивал; **etirazlara baxmayaraq** наразивилериз килиг тавуна.

ETMƏ *сущ*. **ETMƏK** *глаголдикай*.

ETMƏK *глаг*. авун, кар авун; **kömək etmək** куьмек авун.

ETNİK *прил*. са халкьдиз талукь тир; **etnik münaqişələr** са халкьдиз талукь тир гъавгъаяр.

ETNOGENEZ *сущ*. этногенез (*халкь арадал атун*).

ETNOQRAF *сущ*. этнограф (*этнографиядай пешекар*).

ETNOQRAFIK *прил*. этнографиядин.

ETNOQRAFİYA I *сущ*. этнография (*халкьарин яшайиш, адетар, абурун руьгьдин меденият чирдай илим*); II *прил*. этнографиядин; **etnoqrafiya muzeyi** этнографиядин музей.

ETOLOGİYA *сущ*. этология (*mIебии шартIара гьайванри чеб кьиле тухудай тегьер чирдай илим*).

ETOLOQ *сущ*. этолог (*этология*

илимдин пешекар).

ETÜD *сущ*. этюд (*1 гележег эсердин эскиз; 2 музыкадин эскиз*).

EV I *сущ*. 1) кIвал; 2) яшайиш патал эцигнавай дарамат; **daş ev** къванцин кIвал; 2) яшамиш жедай чка, утагъ; 3) хизан; **bütün evi ayağa qaldırmaq** вири хизан кIвачел къарагъарун; 4) меденият дин ни майишатдин кархана; **alimlər evi** алимрин кIвал; **Hökumət evi** Гьукуматдин кIвал, **doğum evi** аялар хадай кIвал; II *прил*. кIвалин; **ev telefonu** кIвалин телефон; **ev quşları** кIвалин къушар; **evin içi** кIвалин къен; **ev işləri** кIвалин крар; **ev bizim, sirr bizim** чи арада амукьрай.

EVAKUASİYA I *сущ*. эвакуация (*хата квай чкайрай инсанар, идараяр ва маса шейэр маса чкайриз акъудун*); II *прил*. эвакуациядин; **evakuasiya vaxtı** эвакуациядин вахт.

EVBƏEV *нареч*. кIвалба-кIвал; **evbəev gəzmək** кIвалба-кIвал экъуьн.

EVCANLI I *прил*. кIвалихъ ялзавайди, кIвалин-къан къайгъу чIугвадайди; **evcanlı sahib** кIвалин къайгъу чIугвадай иеси; II *сущ*. хизандин къайгъу ийидай, хизандал рикI алай кас.

EVCANLILIQ *сущ*. кIвалин-къан къайгъу чIугун, кIвалихъ ялун.

EVCİK *сущ*. гъвечIи кIвал.

EVDAR *прил. килиг:* **EVCANLI**.

EVDARLIQ *сущ. килиг:* **EVCANLILIQ**.

EVDOLUSU *прил*. кIвал ацIай; **evdolusu qonaq** кIвал ацIай мугьманар; **evdolusu şeylər** кIвал ацIай шейэр.

EVEN I *сущ*. эвен (*Якутияда яшамиш жезвай халкь*); **evenlər** эвенар; II *прил*. эвен, эвенрин; **even dili** эвен чIал; **even adətləri** эвенрин адетар.

EVENCƏ *нареч*. эвендалди, эвен чIалалди.

EVENK I *сущ*. эвенк (*Эвенк Милли Округда ва гьакIни РагъэкъечIдай патан Сибирдай Секин океандал къведалди яшамиш жезвай халкь*); II *прил*. эвенк, эвенкрин; **evenk dili** эвенк чIал; **evenk adətləri** эвенкрин адетар.

EVENKCƏ *нареч*. эвенкдалди, эвенк чIалалди.

EV-EŞİK *сущ*. кIвал-югъ; **ev-eşiyə baxmaq** кIвализ-къаз килигун; **ev-eşik qayğısı çəkmək** кIвалин-къан къайгъу чIугун; **ev-eşik sahibi olmaq** кIвалин-къан иеси хьун.

EV-EV *сущ*. кIвал-кIвал.

EVKALİPT I *сущ. бот*. эвкалипт (*мар*); II *прил*. эвкалиптдин; **evkalipt yağı** эвкалиптдин гъери.

EVLƏNDİRMƏK *глаг*. паб гъун, паб къачун, мехъер авун.

EVLƏNMƏ *сущ*. **EVLƏNMƏK** *глаголдикай*.

EVLƏNMƏK *глаг*. жуваз (*вичиз*) паб къачун, мехъерар авун; эвленмиш хьун.

EVLİ *прил*. 1) паб гъанвай, паб авай; 2) гъуьлуьк квай, гъуьл авай.

EVLİ-EŞİKLİ *прил*. кIвал-югъ авай.

EVLİLİK *сущ*. 1) паб гъун, паб къачун; 2) гъуьлуьз фин; гъулуьк кваз хьун; 3) хизан аваз хьун.

EVOLYUSİYA I *сущ*. эволюция (*яваш-яваш дегиш хьун, са гьалдай маса гьалдиз яваш-яваш элкъуьн*).

EVRİKA *межд*. эврика! яша! (*кьилиз са кардин гьакъиндай туькIвей фикир атайла, хвешивиляй акъатдай гьарай*).

EVSİZ *прил*. кIвал авачир.

EVSİZ-EŞİKSİZ *прил*. кIвал-югъ авачир.

EVSİZLİK *сущ.* кIвал авачирвал, кIвал-югъ авачирвал.

EVYIXAN *сущ.* кIвал чIурдайди.

EXİNOKOK I *сущ. зоол. мед.* чIемеруф (*ратара жедай куьлуь шар*); II *прил.* чIемеруфдин.

EY! *межд.* эй! гьей! яда! **ey, ay oğlan, buraya gəl!** гьей, яда, инал ша!

EYBƏCƏR I *сущ.* 1) эйбежер инсан, гуьчIуь инсан; 2) чIуру хесетар квай инсан; II *прил.* эйбежер; чIуру, гуьчIуь; **eybəcər işlər** чIуру кIвалахар.

EYBƏCƏRLƏŞDİRMƏK *глаг.* гуьчIуь авун.

EYBƏCƏRLƏŞMƏK *глаг.* гуьчIуь хьун.

EYBƏCƏRLİK *сущ.* 1) эйбежервал, гуьчIуьвал, чIурувал; 2) мешребсузвал.

EYFORİYA *сущ.* эйфория (*шадвилин гуьгьуьлар, кефи къумбар хьун, вич гьакъикъатда авайдалай хъсандиз, шаддиз къалуриз алахъун*).

EYHAM *сущ.* 1) ягьанат, рахшанд; **o, eyhamla danışırdı** ам ягьанатдив рахазвай; 2) айгьам, ишара; винелай лугьун (*метлеб ачух тийиз*); **oğlan eyhamları başa düşmədi** гада айгьамрин гъавурда акьунач.

EYHAMLA *нареч.* 1) ягьанатдив, рахшанддив; 2) айгьамралди, ишарайралди; **eyhamla danışmaq** ягьанатдив рахун.

EYHAMLI *прил.* 1) ягьанат квай, ягьанатдин тегьердин; рахшанд квай, рахшанддин тегьердин; 2) айгьам квай, айгьамдин тегьердин.

EYHAMSIZ *нареч.* 1) ягьанат квачиз, рахшанд квачиз; 2) айгьам квачиз.

EYİB I *сущ.* 1) айиб, кимивал, нукьсан, рехне; 2) беябурчивал; леке; русвагьвал; II *прил.* айиб, кимивал квай, рехне квай; беябурчивилин; **eyib iş** айиб кар; **eybi yoxdur** айиб авач; **eyib də olsa..** айиб хьайитIани… **eyib olsun!** айиб хьурай! **eybini üzünə demək** нукьсан чинал лугьун; **eybinə kor olmaq** регъуь хьун, регъуьвал акатун.

EYİBLİ *прил.* айиб квай, айиб гьидай, абурсуз.

EYİBLİK *сущ.* айибвал.

EYİBSİZ *прил.* айиб квачир, рехне квачир.

EYİBSİZLİK *сущ.* айиб квачирвал, рехне квачирвал.

EYNƏK *сущ.* чешмегар, айнаяр; **gün eynəyi** вилер хуьдай (*ракъинивай*) айнаяр.

EYNƏKLİ *прил.* чешмегар алай, айнаяр алай.

EYNƏN *нареч.* дуьз, лап дуьз, дуьм-дуьз, дуьм-дуьз тирвал.

EYNİ I *прил.* 1) лап гьахьтин, ухшар; 2) гьа жуьредин, лап гьа; 3) сад хьтин, са жуьредин; **eyni suallar** са жуьредин суалар; **eyni ilə atasıdır** лап гьа вичин буба я; **eyni yüksəklikdə** сад хьтин кьакьанвиле; **onlar eyni vaxtda gəldilər** абур гьа са вахтунда атана.

EYNİADLI *прил.* сад хьтин тIвар алай, тIварар сад тир, гьа тIвар авай.

EYNİLƏ *нареч.* дуьз, дуьм-дуьз, лап дуьз; лап; **eynilə özüdür** лап вич я; **eynilə atası kimi** лап вичин бубади хьиз.

EYNİLƏŞDİRİLMƏ *сущ.* **EYNİLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

EYNİLƏŞDİRILMƏK *глаг.* кьве гьал (*вакъиа*) сад-садаз ухшар хьун, сад яз хьун гьисабун.

EYNİLƏŞDİRMƏ *сущ.* **EYNİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

EYNİLƏŞDİRMƏK *глаг.* затIарин, вакъиайрин акьалтIай ухшарвал, сад яз хьун тестикьарун.

EYNİLƏŞMƏ *сущ.* **EYNİLƏŞMƏK**

глаголдикай.

EYNİLƏŞMƏK *глаг. килиг:* **EYNİLƏŞDİRMƏK**.

EYNİLİK *сущ*. сад хьтинвал.

EYNİYYƏT *сущ*. сад хьтинвал; ухшарвал.

EYŞ *сущ*. кефинин, хъунин межлис; зурба хъунар.

EYŞ-İŞRƏT *сущ*. кьадарсуз хъун; къизмишвал.

EYVAN *сущ*. айван, силесар.

EYVANLI *прил*. айван галай, силесар галай.

EYVANSIZ *прил*. айван галачир, силесар галачир.

EZAM: etmək гафунихъ галаз санал; **ezam etmək** тапшуругъ гана саниз ракъурун.

EZAMİYYƏ *сущ*. тапшуругъ къачуна саниз фин.

EZAMİYYƏT *сущ*. тапшуругъ гана саниз ракъурун.

EZAMİYYƏTÇİ *сущ*. тапшуругъ къачуна саниз физвайди.

EZOP *прил*. айгьамдин; **ezop dili** айгьамдин чIал.

Ə

Ə I *азербайжан алфавитдин ирид лагьай гьарф*.

Ə II *межд*. эй! гьей! яда! **ə, niyə danışmırsan?** яда, вун вучиз рахазвач?

ƏBƏDİ I *прил*. эбеди, эбеди тир, даим тир, гьамишан, уьмуьрлух; **xalqlar arasında əbədi sülh** халкьарин арада эбеди тир ислягьвал; **əbədi mübahisələr** уьмуьрлух гьуьжетар; **əbədi qalacaq** эбеди яз амукьда.

ƏBƏDİLƏŞDİRMƏK *глаг*. рикIера амукьдайвал авун; тIвар тун; **igidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək** кьегьалар рикIера амукьдайвал авун.

ƏBƏDİLƏŞMƏK *глаг*. гьамиша рикIера амукьун; рикIера амукьдайвал хьун; тIвар амукьун; **xalq yaddaşında əbədiləşmək** гьамиша халкьдин рикIе амукьун.

ƏBƏDİLİK I *сущ*. 1) эбедивал, гьамишалугъ; 2) эбеди дирвал, гьамиша амукьун; II *нареч*. эбеди яз, даим, уьмуьрлух, уьмуьр амай кьван; **əbədilik əl çəkmək** уьмуьрлух гъил къачун.

ƏBƏDİYYƏT *сущ*. 1) эбедивал, гьамишалугъ; **əbədiyyət qarşısında** эбедивилин вилик; 2) гьамишалугъ хьун; 3) эбеди дирвал, гьамиша амукьун; 4) кьиникь, ажал.

ƏBƏS I *прил*. 1) гьаваян, кьуру, хийирсуз, пичIи; файдасуз, метлеб хкат тийир; менфятсуз; нетижасуз, кьиле тефир; II *нареч*. нагьакь, гьавайда, бинесуз, герек тушир, чIагьнакь; **əbəs çalışmaq** гьавайда алахъун.

ƏBLƏH I *прил*. ахмакь, сефигь, кIамай, кьезил хесетрин, кьанцIархъан; II *сущ*. ахмакь, акьулдикай кимиди, кIамаш.

ƏBLƏHCƏSİNƏ *нареч*. кIамашвилелди, кIамашдаказ; **əblәhcəsinə danişirdi** кIамашвилелди рахазвай.

ƏBLƏHLİK *сущ*. ахмакьвал,

кIамашвал, сефигьвал.

ƏBRƏŞ *прил*. пенек-пенек хьайи, тIехвер квай, тIехвер алай, лакI-лакI хьайи.

ƏBRİŞİM I *сущ*. 1) *бот*. ипекдин акация; II *прил*. акациядин; **əbrişim güvəsi** акациядин гъуьчI.

ƏBRİŞİM II I *сущ*. ипекдин гъал; II *прил*. ипекдин; **əbrişim saçlar (tellər)** ипекдин кифер.

ƏCAİB I *прил*. 1) ажайиб, мягьтел жедай, мягьтелардай, тажуб жедай, къариб, къариб амалар квай; **əcaib maşın** ажайиб машин; **əcaib iş** мягьтел жедай кIвалах; **əcaib adam** къариба кас; 2) аламатдин; **əcaib ev** аламатдин кIвал; II *нареч*. ажайиб, мягьтел жедай тегьерда, тажуб жедай тегьерда; **əcaib danışmaq** мягьтел жедай тегьерда рахун; III *сущ*. эйбежер, рикIиз къайи инсан (*гьайван*); **əcaib kələzlər** *зоол*. рикIиз къайи чурчулар.

ƏCAİBLİK *сущ*. къарибавал; ажаибвал; мягьтелвал.

ƏCDAD *сущ*. улу-буба; **öz əcdadları ilə öyünmək** жуван улу-бубайралди дамах авун.

ƏCƏB I *прил*. ажеб, лап хъсан, аламатдин, ажайиб, са маса жуьредин, адетдин тушир, кьетIен; **əcəb adamdır** ажеб кас я; **əcəb kitabdır** адетдин тушир ктаб я; 2) вижевай, лап виниз тир, гзаф хъсан, гзаф артух; **əcəb havadır** гзаф хъсан гьава я; **əcəb səsi var** адахъ вижевай ван ава; 3) иер; **əcəb evdir** иер кIвал я; вуч; вучтин; гьихьтин; **o, əcəb gözəl qızdır** ам гьихьтин иер руш я; II *нареч*. хъсан, хъсандиз, иердиз, вижеваз; **əcəb dedi** хъсандиз лагьана; **əcəb oldu** хъсан хьана.

ƏCƏL *сущ*. кьиникь, ажал; кьин; **onun əcəli çatıb** адан ажал агакьнава; **öz əcəli ilə ölmək** вичин ажалдалди рекьин.

ƏCƏLƏ *куьгь*. I *сущ*. тадивал, гьерекат; II *прил*. тади, фад авуна кIандай; **əcələ iş** фад авуна кIандай кар; III *нареч*. тади кваз, гьерекатна; гьазурвал тавуна, тадиз; **əcələ getmək** тади кваз фин.

ƏCƏM *сущ. куьгь*. 1) араб тушир кас; иранви; 2) *тар*. Иран.

ƏCİNNƏ *сущ. куьгь*. чинер; **əcinnələr** чинерар.

ƏCLAF I *прил*. алчах, кьве чин алай, усал, мурдар; II *сущ*. намерд, гьарамзада, кIамаш.

ƏCLAFCASINA *нареч*. алчахдиз, алчахдаказ, намердвилелди, намерддаказ, усалвилелди, усалдаказ, усалдиз.

ƏCLAFLIQ *сущ*. алчахвал, усалвал, намердвал, гьарамзадавал, кIамашвал.

ƏCNƏBİ I *прил*. чара уьлкведин, къецепатан, сергьятдилай къеце авай; **əcnəbi dil** къецепатан чIал; **əcnəbi qonaqlar** къецепатан мугьманар; II *сущ*. чара уьлкведин инсан, чара уьлкведай тир кас.

ƏCZA *сущ. куьгь*. 1) кIус, зерре; 2) дарман.

ƏCZAÇI *сущ*. фармацевт.

ƏCZAÇILIQ *сущ*. фармацевтвал.

ƏCZAXANA *сущ*. аптека.

ƏCZAXANAÇI *сущ*. аптекадал кIвалахзавайди.

ƏDA I *сущ*. 1) къайда; адет; тегьер; 2) амалар; **onun yaxşı ədası var** адак хъсан амалар ква; 3) наз гунин кьуьруьк; **onun ədası** адан наз гунин кьуьруьк; 4) фурс, лавгъавал, кьуру дамах, такабурвал, дамах гвайвал, вич-вичиз бегенмишвал; 5) нагьакьан къилих; **imperiya ədaları** империядин къилихар; 6) кар, гьерекат; **sözü başqa,**

ədası başqa гаф сакIа, кар сакIа.

ƏDA II *куьгь*. **etmək** гафунихъ галаз санал; **əda etmək:** 1) гьахъ-гьисаб авун, гьакъи агакьарун; бурж вахкун; **o, öz borcunu əda etdi** ада вичин бурж вахкана; 2) бегьемарун; кьилиз акъудун; тамамарун; **namaz əda etmək** капI кьилиз акъудун.

ƏDABAZ 1) *сущ*. дамах гвай инсан, гзаф лавгъа инсан, кьукь гвай инсан, фурс квай инсан; 2) *прил*. дамах гвай, гзаф лавгъа, кьукь гвай; къене ялар авай; фурс квай.

ƏDABAZCA *нареч. килиг*: **ƏDABAZCASINA**.

ƏDABAZCASINA *нареч*. дамахдалди, дамахдивди, лавгъадаказ, фурсунивди.

ƏDABAZLIQ *сущ*. наз гунин кьуьруьк; амалар авун.

ƏDALANMA *сущ*. **ƏDALANMAQ** *глаголдикай*.

ƏDALANMAQ *глаг*. дамах авун, фурс гун, лавгъавал авун; наз гунин кьуьруьк авун.

ƏDALƏT *сущ*. адалат, адалатлувал, дуьзвал, гьахъ, гьахъвал; **ədalət axtarmaq** адалатдихъ гелкъуьн, дуьзвилихъ гелкъуьн, гьахъунихъ гелкъуьн; **ədalət tələb etmək** гьахъ тIалабун.

ƏDALƏTLƏ *нареч*. адалатлувилелди, адалатлудаказ, адалатлудиз; **ədalətlə həll etmək** адалатлувилелди гьял авун; **ədalətlə danışmaq** адалатлудаказ рахун.

ƏDALƏTLİ *прил*. адалатлу; **ədalətli adam** адалатлу кас; **ədalətli işlər** адалатлу крар.

ƏDALƏTLİLİK *сущ*. адалатлувал.

ƏDALƏTSİZ I *прил*. адалатсуз; II *нареч*. адалатсузвилелди, адалатсуздаказ; **ədalətsiz iş tutmaq** адалатсузвилелди кар авун.

ƏDALƏTSİZCƏ *нареч. килиг:* **ƏDALƏTSİZCƏSİNƏ**.

ƏDALƏTSİZCƏSIİNƏ *нареч*. адалатсузвилелди, адалатсуздаказ; **ədalətsizcəsinə hərəkət etmək** адалатсуздаказ гьерекат авун.

ƏDALƏTSİZLİK *сущ*. адалатсузвал; **ədalətsizliyə dözməmək** адалатсузвилиз таб тагун; **belə ədalətsizlik olar!** ихьтин адалатсузвал женни!

ƏDALI *прил*. 1) наз гудай, назвал квай; 2) такабурвал гвай, гзаф лавгъа, вич виняй кьадай, кьукь гвай, дамах гвай, масад гьисаба авачир, вичиз вич гьисаба авай.

ƏDALILIQ *сущ*. 1) наз маса гун, наз гудай кьуьруькар авун; 2) лавгъавал, вич-вичиз бегенмишвал, кьанцIархъанвал.

ƏDASIZ *прил*. сая, гьакIан, адетдин, дамах гвачир, тIебии.

ƏDASIZLIQ *сущ*. дамах гвачирвал, къенивал, дуьзенавал, тIебиивал.

ƏDAT *сущ. лингв.* кIус; **sual ədatları** суалдин кIусар; **işarə ədatları** къалурдай кIусар; **təsdiq ədatları** тестикьунин кIусар; **inkar ədatları** инкардин кIусар.

ƏDAVƏT *сущ*. душманвал, мидявал, такIанвал, (*садан*) хийир такIан хьун, къал; **gizli ədavət** чинебан душманвал (*мидявал*); **milli ədavət** милли къал; **ədavət aparmaq** душманвал авун; **ədavət salmaq** къал тун.

ƏDAVƏTLİ *прил*. душманвал ийизвай, мидявал ийизвай, къал гвай.

ƏDAVƏTLİLİK *сущ*. душманвал, мидявал.

ƏDAVƏTSİZ *прил*. душманвал тийизвай, мидявал тийизвай.

ƏDAVƏTSİZLİK *сущ*. душманвал

тавун, мидявал тавун.

ƏDƏB *сущ*. 1) къилих, ахлакь, жув тухунин тегьер, кар авунин тегьер; **ədəb qaydaları** ахлакьдин къайдаяр; 2) эдеб; абур.

ƏDƏB-ƏRKAN *сущ*. эдеб; абур.

ƏDƏB-ƏRKANLI *прил*. эдеблу; абурлу; хъсан тербия авай; вичивай вич дуьз тухуз жедай.

ƏDƏBİ *прил*. эдебиятдин; **ədəbi əsər** эдебиятдин эсер; **ədəbi əlaqələr** эдебиятдин алакъаяр; **ədəbi dil** эдебиятдин чIал, кхьинрин чIал.

ƏDƏBİYYAT I *сущ*. 1) эдебият (*ширдалди ва прозадалди кхьенвай эсерар санлай*); 2) кхьенвай эсерар санлай; **siyasi ədəbiyyat** сиясатдиз талукь эдебият; **bədii ədəbiyyat** кхьирагрин эсеррикай туькIвенвай эдебият; **müasir ədəbiyyat** гилан девирдин эдебият; **tərcümə ədəbiyyatı** таржумадин эдебият; **Azərbaycan ədəbiyyatı** Азербайжан эдебият; **ləzgi ədəbiyyatı** лезги эдебият; **dünya ədəbiyyatı** дуьньядин эдебият; **uşaq ədəbiyyatı** аялрин эдебият; II *прил*. эдебиятдин; **ədəbiyyat gecəsi** эдебиятдин няни.

ƏDƏBİYYATÇI I *сущ*. эдебиятчи (*эдебиятдин пешекар*); II *прил*. эдебиятчидин.

ƏDƏBİYYATÇILIQ *сущ. рах*. эдебиятчивал.

ƏDƏBİYYATŞÜNAS *сущ*. эдебиятчи.

ƏDƏBİYYATŞÜNASLIQ I *сущ*. эдебиятчивал; II *прил*. эдебиятчивилин.

ƏDƏBLƏ *нареч*. хъсандиз; эдеблувилелди, эдеблудаказ, эдеблудиз, эдеблуз.

ƏDƏBLİ I *сущ*. 1) эдеблу, тербиялу; 2) лайихлу, абурлу, кутугай; **ədəbli danışmaq** эдеблу рахун.

ƏDƏBLİLİK *сущ*. 1) эдеблувал, тербиялувал; 2) лайихлувал, абурлувал.

ƏDƏBSİZ I *прил*. 1) эдебсуз, тербиясуз, ягьсуз; 2) лайихсуз, абурсуз; II *сущ*. эдебсуз, тербиясуз, ягьсуз инсан.

ƏDƏBSİZCƏSİNƏ *нареч*. эдебсузвилелди, эдебсуздаказ, эдебсуздиз; ягьсузвилелди, ягьсуздаказ, ягьсуздиз; абурсузвилелди, абурсуздаказ, абурсуздиз.

ƏDƏBSİZLİK *сущ*. эдебсузвал, тербиясузвал, абурсузвал.

ƏDƏD I *сущ*. 1) рекъем (*гьисабдин, кьадардин гаф кхьиналди къалурзавай лишан*); **tam ədəd** тамам рекъем; **naməlum ədəd** тайин тушир рекъем; **kəsr ədəd** дробдин рекъем; 2) сагъ са затI, шей; **beş ədəd** вад шей; **üç ədəd alma** пуд ич; II *прил*. рекъемдин.

ƏDƏDİ *прил*. 1) рекъемдин; **ədədi ardıcıllıq** рекъемрин галай-галайвал; 2) гьисабдин; 3) кьадардин; **ədədi miqyas** кьадардин уьлчме; 4) сасад тир, тек-тек тир, сагъдиз гудай, сагъди тир; **ədədi mal** сагъдиз (*хкуд тавуна, пай тавуна*) гудай мал (*мес. пIанIрусар, спичкаяр, карандашар, запун ва мсб*.)

ƏDİB I *сущ*. кхьираг, къелемэгьли; **görkəmli ədib** тIвар-ван авай кхьираг (*къелемэгьли*).

ƏDİBCƏSİNƏ *нареч*. кхьирагди хьиз, къелемэгьлиди хьиз.

ƏDİBLİK *сущ*. кхьирагвал.

ƏDLİYYƏ *сущ*. 1) юстиция (*суддин крар, дуванар кьиле тухунин кар*); 2) юстиция (*вири судриз, дуванриз килигдай идарайрин вири система*).

ƏDVƏ *сущ*. тIуьнрик кьетIен дад кутадай затI.

ƏDVİYYAT *сущ*. тIуьнрик кьетIен

дад кутадай затIар.

ƏDVİYYATLI *прил*. тIям гъидай затIар (*истивут, сумах, эферар ва мсб*.) квай; **ədviyyatlı xörək** тIям гъидай затIар квай хуьрек.

ƏFƏL I *сущ*. 1) гъавурда гьат тийидайвал рахадайди; 2) усал, кар алакь тийир, буш инсан; ◊ яд алачир яракь; II *прил*. ажуздан.

ƏFƏLLİK *сущ*. усалвал.

ƏFƏNDİ *сущ*. 1) илимэгьли, алим; 2) XIX асирда ва адалай вилик вахтара са тайин кас алим тирди къалурун патал тIварцIихъ акалдай гаф; 3) Туьркияда «агъа» гафунин метлебда лугьузвай гаф.

ƏFƏNDİLİK *сущ. куьгь.* эфендидин титул.

ƏFĞAN *сущ. шаир.* 1) кIеви гьарай, кIеви шелин ван; 2) вич-вичел алачиз ийидай гьараюнар, куьмекдиз эверун.

ƏFİ *сущ*. зегьерлу гъуьлягъ; **əfi ilan kimi** зегьерлу гъуьлягъди хьиз.

ƏFQAN I *сущ*. афгъанви; **əfqanlar** афгъанвияр (*Афгъанистан уьлкведин эгьлияр*); **əfqan dili** афгъан чIал.

ƏFLATUN *сущ. куьгь.* алим, философ, арифдар.

ƏFSANƏ *сущ*. кьиса; **qədim əfsanələr** къадим кьисаяр.

ƏFSANƏVİ *прил*. кьисайрик квай хьтин, машгьур.

ƏFSUS *межд*. гьайиф! ухь! **əfsus, o getdi** гьайиф, ам фена.

ƏFŞARİ *сущ. муз.* афшари (*1 мугъамдин тIвар; 2 ашукь гьавадин тIвар*).

ƏFŞARLAR *сущ*. афшарар (*туьрк тайифадин тIвар*).

ƏFV *сущ.* гъил къачун (*тахсирдилай*).

ƏFVETMƏ *прил*. жаза алудун, тахсир гьалалун.

ƏFZƏL *прил*. 1) виридалайни къиметлу; **cansağlığı hər şeydən əfzəldir** виридалайни къиметлуди чандин сагъвал я; 2) виниз тир; артух тир; хъсан тир.

ƏGƏR *союз*. эгер, нагагь, -тIа; **əgər bilsəydin** эгер ваз чир хьанайтIа.

ƏGƏR-ƏSKİK *сущ*. кимивал, кьегьятвал, авачирвал, бес тахьун.

ƏĞYAR *сущ. куьгь.* 1) акъажунар ийизвай кас (*са кардал, са метлебдихъ агакьун патал садахъ галаз*); 2) душман; **əğyar qarşısında** душмандин вилик.

ƏĞYARLIQ *сущ. куьгь.* 1) акъажунар авун; 2) душманвал.

ƏH *межд*. гьан, де.

ƏHALİ *сущ*. агьали; **yerli əhali** чкадин агьали; **kənd əhalisi** хуьруьн агьали.

ƏHATƏ *сущ*. 1) элкъвена кьунвай шартIар, гьалар; 2) санаг элкъуьрна кьунвай чкаяр.

ƏHATƏLƏMƏK *глаг*. 1) элкъуьрна кьун, юкьва тун; 2) мукьва авун, агудун; 3) шартIара эцигун, са жуьре рафтарвал туькIуьрун (*са нихъ галаз ятIани*); 4) элкъуьрна чIугун, элкъвена эцигун.

ƏHATƏLİ *прил*. зурба, гегьенш; **əhatəli müzakirə** гегьенш веревирдер.

ƏHATƏLİLİK *сущ*. зурбавал, гегьеншвал.

ƏHD *сущ*. 1) вяд, хиве кьун, гаф гун; 2) икьрар; **əhd bağlamaq** икьрар кутIунун.

ƏHDİ-PEYMAN *сущ. куьгь. килиг:* **ƏHD**.

ƏHDNAMƏ *сущ*. веси, икьрар; **gizli əhdnamə** чинебан икьрар.

ƏHƏMİYYƏT *сущ*. мана, метлеб, маналувал, метлеблувал.

ƏHƏMİYYƏTLİ *прил*. метлеблу, метлеб авай, метлеб квай, кар алай, маналу, мана авай, мана квай.

ƏHƏMİYYƏTLİLİK *сущ.* метлеблувал, маналувал.

ƏHƏMİYYƏTSİZ *прил.* метлебсуз, манасуз.

ƏHƏMİYYƏTSİZLİK *сущ.* метлебсузвал, манасузвал.

ƏHƏNG I *сущ.* киреж, эгьенг; II *прил.* киреждин, эгьенгдин; **əhəng qabı** эгьенгдин къаб.

ƏHƏNGDAŞI I *сущ.* киреждин къван; II *прил.* киреждин къванцин.

ƏHƏNGLƏMƏ *сущ.* **ƏHƏNGLƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏHƏNGLƏMƏK *глаг.* киреж яъун, эгьенг ягъун, лацу авун.

ƏHLİLƏŞDİRMƏ *сущ.* **ƏHLİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏHLİLƏŞDİRMƏK *глаг.* гъилив вердишарун, жував вердишарун.

ƏHSƏN *межд.* аферин! баркалла! **hamı ona əhsən dedi** вирида адаз баркалла лагьана.

ƏHVAL *сущ.* 1) рикIин гьал, кефи, кефияр; **onun əhvalı yaxşılaşıb** адан кефияр хъсан хьанва; 2) гуьгъуьл, гьевес; **yaxşı əhvalda olmaq** гуьгъуьл къумбар хьун.

ƏHVAL(İ)-RUHİYYƏ *сущ. килиг:* **ƏHVAL.**

ƏHVALAT *сущ.* вакъиа, агьвалат, тарих; **əhvalatı danışmaq** агьвалат рахун; **uzun əhvalatdır** яргъи ихтилат я.

ƏHVALLAŞMA *сущ.* **ƏHVALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

ƏHVALLAŞMAQ *глаг.* салам гун, хваш-беш авун, салам-калам авун.

ƏHVALLI *прил.* 1) хуш, умун, чин ахъа; 2) гьуьрметлу.

ƏXLAQ I *сущ.* 1) ахлакь, къилих, жув тухунин тегьер; 2) эдеб, марифат, тербия; II *прил.* ахлакьдин, къилихдин; тербиядин, эдебдин.

ƏXLAQİ *прил.* 1) ахлакьдин, къилихдин; 2) тербиядин, эдебдин.

ƏXLAQLI *прил.* 1) ахлакь авай, хъсан къилихар авай; 2) тербиялу, эдеблу.

ƏXLAQLILIQ *сущ.* 1) ахлакь хьун, хъсан къилихар хьун; 2) тербиялувал, эдеблувал.

ƏXLAQSIZ *прил.* 1) ахлакьсуз; **əxlaqsız adam** ахлакьсуз кас; 2) тербиясуз.

ƏXLAQSIZLIQ *сущ.* 1) ахлакьсузвал; 2) тербиясузвал, эдебсузвал.

ƏXZ *сущ. куьгь.* вичиз кьун, вичинди авун, къачун.

ƏJDAHA *сущ.* 1) *миф.* аждагьан; 2) *куьч.* кьакьан буйдин, чIехи бедендин гужлу инсан; 3) тух тежер кас.

ƏKDİRMƏK I *глаг.* 1) тум вегьиз тун; 2) шитилар цуз (*кутаз*) тун; 3) къелемар акIуруз тун.

ƏKDİRMƏK II *глаг.* чуьнуьхуьз тун (*нив са вуч ятIани*).

ƏKİN I *сущ.* цанвай чка, ник; кьуьгъвер; II *прил.* тум цадай, тум цайи.

ƏKİN-BİÇİN *сущ.* цан цун.

ƏKİNÇİ *сущ.* лежбер.

ƏKİNÇİLİK I *сущ.* 1) лежбервал; 2) чил тум цаз гьазурун, чкадиз гъун; II *прил.* лежбервилин.

ƏKİN-SƏPİN *сущ.* тумар цун.

ƏKİZ *сущ.* кьветхверар.

ƏKLİL *сущ.* цуькверикай храй таж.

ƏKMƏ *сущ.* **ƏKMƏK** *глаголдикай.*

ƏKMƏK I *глаг.* 1) килиг: **şumlamaq**; 2) цун, тум цун, тум вегьин; **buğda əkmək** къуьл цун; 3) акIурун; **qələm əkmək** къелем акIурун; 4) *куьч.* авун; **yaxşılıq əkmək** хъсанвал авун.

ƏKMƏK II *сущ. куьгь.* фу.

ƏKMƏK III *глаг. рах.* са кас ва я кар жувалай алудун.

ƏKS I *сущ.* 1) са затIуна акьуна кьулухъди элкъуьн; 2) суьрет, шикил, хъен; 3) тафаватлувал; акси, аксивал; **sənin əksin** ви шикил; **əks tərəf** акси пад.

ƏKS II… *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **əks hərəkət** акси гьерекат.

ƏKSETMƏ *сущ.* кьулухъ хъиягъун (*нурар, экв ва мсб.*), элкъуьн.

ƏKSƏR I *нареч.* *маса гафарихъ галаз санал*; **əksər hallarda** гзаф дуьшуьшра; **əksər vaxtlarda** гзаф вахтара; II *сущ.* чIехи пай, гзаф пай, гзафбур **uşaqların əksəri** аялрин чIехи пай.

ƏKSƏRƏN *нареч.* гзафни-гзаф; чIехи пай; асул гьисабдай; **əksərən təbiətdən yazır** гзафни-гзаф тIебиатдикай кхьизва.

ƏKSƏRİYYƏT *сущ.* чIехи пай, гзаф пай, гзафбур.

ƏKSƏRİYYƏTLƏ *нареч.* гзаф, гзафвилелди.

ƏKSİK *прил. рах. килиг:* **ƏSKİK.**

ƏKSİNƏ I *нареч.* къаншар яз; михьиз масакIа; **əksinə hərəkət etmək** михьиз масакIа гьерекат авун; II *послел.* акси яз; **əksinə danışmaq** акси яз рахун; III *кIус.* ваъ, гьич ваъ, акI туш, аксина; **əksinə, təriflədi** ваъ, тариф авуна; IV *арал.г.* акси яз, аксина; **əksinə, mən elə fikirləşmirdim** за, акси яз, акI фикирзавачир.

ƏKSİNQİLAB *сущ. тар.* акси инкъилаб; **əksinqilabla mübarizə aparmaq** акси инкъилабдихъ галаз женг чIугун.

ƏKSİNQİLABÇI *сущ.* инкъилабдиз акси кас.

ƏKSİNQİLABİ *прил.* инкъилабдиз акси тир; **əksinqilabi qüvvələr** инкъилабдиз акси тир къуватар.

ƏKS-SƏDA *сущ.* 1) элкъведай ван, севт; 2) *куьч.* тикрар; **hadisələrin əks-sədası** вакъиайрин тикрар.

ƏQİDƏ *сущ.* фикир, чIалахъ хьун; **əqidə ayrılığı** чара-чара фикирар, садсадав кьан тийидай фикирар, жуьребажуьре фикирар.

ƏQİDƏLİ *прил.* 1) жуван фикир авай; 2) вичин фикир авай.

ƏQİDƏLİLİK *сущ.* 1) жуван фикир хьун; 2) вичин фикир хьун.

ƏQİDƏSİZ *прил.* са фикир авачир.

ƏQİDƏSİZLİK *сущ.* са фикир тахьун.

ƏQİQ I *сущ.* 1) гьакьекь (*минерал*); 2) багьа къван (*яру ва я жегьре рангунин*); II *прил.* 1) гьакьекьдин; 2) багьа къванцин.

ƏQL *сущ. килиг:* **AĞIL.**

ƏQLƏN *нареч.* акьуллувилелди, акьуллудаказ, акьуллудиз, акьуллуз.

ƏQRƏB I *сущ. зоол.* акьраб; **əqrəb kimi sancmaq** акьрабди хьиз кIасун.

ƏQRƏB II *сущ.* акьраб (*сятинин*).

ƏQRƏBA *сущ.* мукьвабур, мукьва-кьилияр, миресар.

ƏQRƏBALI *прил.* мукьвабур авай, мукьва-кьилияр авай, миресар авай.

ƏL I *сущ.* гъил; **ağır əl** залан гъил, **sağ əl** эрчIи гъил; **sol əl** чапла гъил; **uzun əllər** яргъи гъилер; **əllərini işə salmaq** гъилер кардик кутун, ягъун, кукIун, гьутарал фин; **əl-qol atma** гъилер ахъаймир, гъилер кьулухъ ая; **əl tutmaq** гъил кьун, куьмек авун; **əlim getməz** зи гъил фидач (*завай пис кар, садаз писвал ийиз жедач*); **əlinə düşmək** гъиле гьатун, **əl-ələ verib** гъил-гъиле кьуна, вирида санлай; **əl əli yuyar** гъили гъил чуьхуьда; **əldən-ələ getmək** гъилера къекъуьн, гъиляй-гъилиз фин; **əl qoymaq** гъил кутун, шерик хьун, шериквал авун; **əli gicişmək** гъилерик квал акатун, гъилер кваз хьун (*яни*

кикIиз ва я са кардал алахъиз кIанз хьун); **əl oyunları** гьилин къугъунар; **uğurlar əldə etmək** агалкьунар гьилик авун; **əldən buraxmaq** гьиляй ахъаюн, гьиляй акъудун; **əl götürmək** гьил къачун.

ƏLA *прил*. лап хъсан, кьетIен, лап виниз тир, вижевай.

ƏLAC *сущ*. чара, дава, дарман; **başqa əlac yoxdur** маса чара авач; **əlac etmək** чара авун.

ƏLACLI *прил*. чара авай, сагъариз жедай.

ƏLACSIZ I *прил*. 1) чара авачир, сагъариз тежер; 2) чарасуз яз хьайи, мажбур яз хьайи; II *нареч*. чарасуздаказ, чарасуздиз.

ƏLACSIZLIQ *сущ*. чарасузвал, сагъ тежервал; чара авачирвал.

ƏLACSIZLIQDAN *нареч*. чарасузвиляй, чара авачирвиляй.

ƏLAÇI *сущ*. кIвенкIвечи; **əlaçı olmaq** кIвенкIвечи хьун.

ƏLAÇILIQ *сущ*. кIвенкIвечивал.

ƏLAHİDDƏ I *прил*. 1) чара, кьилдин; **əlahiddə ev** кьилдин кIвал; **əlahiddə alay** чара полк; 2) махсус, кьилдин; **əlahiddə məktəb** махсус мектеб; II *нареч*. кьилди, текдиз, чараз, саддиз.

ƏLAQƏ I *сущ*. алакъа, рафтарвал; **yaxşı əlaqələr** хъсан алакъаяр; **əlaqələri bərpa etmək** алакъаяр арадал хкун; **əlaqə saxlamaq** алакъа хуьн; II *прил*. алакъадин, алакъайрин; рафтарвилин, рафтарвилерин.

ƏLAQƏDAR *прил*. талукь; **əlaqədar idarələr** талукь идараяр.

ƏLAQƏLƏNDİRMƏ *сущ*. **ƏLAQƏLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

ƏLAQƏLƏNDİRMƏK *глаг*. 1) алакъалу авун; 2) куьч. галкIурун, гилигун; 3) сад-садав кьадайвал авун.

ƏLAQƏLİ *прил*. 1) алакъалу, алакъалу тир, алакъа авай; галкIанвай; 2) кутIуннавай, гилигнавай.

ƏLAQƏLİLİK *сущ*. 1) алакъалувал; 2) кьве патанни иштираквал.

ƏLAQƏSİZ *прил*. 1) алакъасуз; галкIанвачир; 2) кутIуннавачир, гилигнавачир.

ƏLAQƏSİZLİK *сущ*. алакъасузвал.

ƏLALTI *сущ*. 1) гьилик квай, мукьвал алай; 2) *куьч*. куьмекчи (*устIардин*).

ƏLALTINDAN *нареч*. чинеба; **əlaltından iş görmək** чинеба кар авун.

ƏLAMAN I *межд*. куьмек ая! куьмекдиз агакь! II *сущ*. чара, илаж, куьмек; **əlamanım buradadır** зи илаж ина ава.

ƏLAMƏT I *сущ*. лишан; **əsas əlamətlər** кьетIен лишанар; II *прил*. *диал*. кьетIен, адетдинди тушир, са маса жуьредин; **əlamət adam** кьетIен кас.

ƏLAMƏTDAR *прил*. 1) чIехи, метлеб авай, машгьур; 2) кьилди мана авай; **əlamətdar hadisə** чIехи вакъиа; **əlamətdar gün** метлеб авай югъ.

ƏLAVƏ I *сущ*. 1) алава, гилигнавайди; **əlavə sözlər** алава гафар; 2) агалднавай.

ƏL-AYAQ *сущ*. 1) гьилер-кIвачер; **qorxudan onun əl-ayağı əsirdi** кичIела адан гьилер-кIвачер зурзазвай; 2) рагьдан, хурушум; **əl-ayaq kəsilib** рагьдан (*няни*) хьанва; **əl-ayağa düşmək** къалабулух акатун, теспачавал акатун, гъулгъулада гьатун.

ƏLBƏT I *нареч*. шаксуз, якъин, са рахунни алачиз; **əlbət gələcək** са рахунни алачиз къвервал я; II *арал.г.*

ƏLBƏTTƏ I *нареч*. чарасуз, гьар гьикI хьайитIани, са шакни алачиз; II *арал. г.* гьелбетда; **o, əlbəttə, haqlıdır** ам, гьелбетда, гьахълу я.

ƏLBƏYAXA I *прил*. 1) кьуршахар

кьун; 2) инсафсуз, къати; **əlbəyaxa mübarizə** къати женг.

ƏLBİR I *нареч*. санал; уртахвилелди, уртахдиз; **əlbir işləmək** санал кIвалахун; II *прил*. сад хьтин, вирида санлай (*сад хьиз*) ийизвай; **əlbir iş** вирида санлай ийизвай кIвалах.

ƏLBİRLİK *сущ*. шериквал, уртахвал.

ƏLCƏK I *сущ*. 1) бегьле; **əlcək geyinmək** бегьлеяр гьалдун, бегьлеяр алукIун; 2) *диал*. тум (*рикIинин*); 3) тум (*гъилин алатрин, яракьрин*); **xəncərin əlcəyi (dəstəyi)** хенжелдин тум; II *прил*. бегьледин, бегьлейрин.

ƏLÇATAN *прил*. 1) кьакьан тушир, аскIан тушир; 2) яргъа авачир, яргъал тушир, мукьвал алай; 3) физ жедай, фин-хквен мумкин тир.

ƏLÇATMAZ *прил*. 1) кьакьан, кьакьанда авай; 2) яргъа, яргъал, яргъал тир, яргъа авай, яргъал алай; 3) агакьдай, гъил агакьдай, мумкин тир.

ƏLDARAĞI I *сущ*. регъ (*сар эвядай*); II *прил*. рекъинин.

ƏLDƏQAYIRMA *прил*. 1) вичи туькIуьрай (*авур, расай*); 2) гьакIан, са бубат; 3) *куьч*. кIвале хвена агакьарай; 4) *куьч*. зайиф, азарлу, начагъ.

ƏLEYHDAR I *сущ*. акси тир кас, душман; II *прил*. душманвилин, мидявилин; **onun əleyhdarları yoxdur** адахъ душманар авач.

ƏLEYHDARLIQ *сущ*. душманвал, мидявал.

ƏLEYHİNƏ I *нареч*. акси яз; **faşizm əleyhinə** фашизмдиз акси яз; II *послел*. акси; **əleyhinə çıxmaq** акси акъатун.

ƏLƏBAXAN I *прил*. гъилиз килигзавай; II *сущ*. гъилиз килигзавайди, гъилибан.

ƏLƏBAXIMLIQ *сущ*. аслувал, гъилибанвал.

ƏLƏK I *сущ*. саф; **unu ələkdən keçirmək** гъуьр сафунай ягъун; II *прил*. сафунин; **ələk sağanağı** сафунин кар.

ƏLƏKÇİ *сущ*. 1) сафар расзавайди; 2) сафар маса гузвайди.

ƏLƏKEÇMƏZ *прил*. кьаз тежер, гъиле гьат тийир.

ƏLƏKLƏMƏK *глаг*. сафунай ягъун; **unu ələkləmək** гъуьр сафунай ягъун.

ƏL-ƏL *маса гафарихъ галаз санал*; **əl-əl axtarmaq** вирина жагъурун; **əl-əl gəzmək** *килиг*: **əl-əl axtarmaq.**

ƏL-ƏLƏ *нареч*. 1) гъиле гъил аваз; 2) гъил гъиле кьуна, вирида санал, вирида санлай; **əl-ələ verib işləmək** вирида санал кIвалахун.

ƏLƏLXÜSUS *нареч*. иллаки, иллаки гзаф; **ələlxüsus bu gün çox soyuqdur** иллаки къе гзаф мекьи я.

ƏLƏM *сущ*. дерт, гъам, хажалат.

ƏLƏMƏ *сущ*. **ƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

ƏLƏMƏK *глаг*. сафунай ягъун.

ƏLƏNMƏ *сущ*. **ƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

ƏLƏNMƏK *глаг*. сафунай ягъун.

ƏLƏNMİŞ *прил*. сафунай ягъанвай.

ƏLƏNTİ *сущ*. палар (*гъуьруьн*), кепекар.

ƏLƏSALMA *сущ*. ягьанат, рахшанд.

ƏLHƏMDÜLLAH *сущ*. алгьемдилиллагь.

ƏLİAÇIQ *прил*. гъил ахъа, заха.

ƏLİAÇIQLIQ *сущ*. гъил ахъавал, захавал.

ƏLİAŞAĞI *прил*. кесиб хьанвай, дарвиле гьатнавай.

ƏLİBOŞ *нареч*. гъил ичIиз; **əliboş qalmaq** гъил ичIиз амукьун.

ƏLİDOLU *нареч*. ацIана, ацIай

гъилелди; **əlidolu qayıtmaq** ацIана хтун.

ƏLİƏYRİ I *прил*. гъил квай, михьи тушир, михьивал гвачир, угъривилер квай; II *сущ*. ришветбаз.

ƏLİƏYRİLİK *сущ*. 1) угъривал, кьацIайвал; 2) ришветбазвал.

ƏLİF I *сущ*. алиф (*ширедик, рангарик кутадай ягъ*).

ƏLİF II I *сущ*. араб алфавитдин сад лагьай гьарфунин тIвар; II *прил. шаир.* къамат авай, шумал буй авай.

ƏLİFBA I *сущ*. алфавит, элифар; II *прил*. алфавитдин.

ƏLİK I *сущ. зоол*. суван цIегь; II *прил*. суван цIегьрен.

ƏLİQABARLI *прил*. гъилер пихери кьунвай.

ƏLİQABARLILIQ *сущ*. гъилер пихери кьун.

ƏLİL I *сущ*. инвалид, набут; **müharibə əlili** дяведин инвалид; II *прил*. инвалиддин, набутдин.

ƏLİLLİK *сущ*. инвалидвал, набутвал.

ƏLİMYANDI *нареч. рах.* фад, тадиз, йигиндиз; **əlimyandı iş axtarmaq** тадиз кIвалах жагъурун.

ƏLİNDƏN *послел*. -гъиляй, -виляй, килигна; **qışqırıq əlindən heç nə eşidilmir** къалдин гъиляй са затIни ван жезвач.

ƏLİUZUN *прил*. 1) яргъи гъилер квай, гъилер яргъи; 2) *куьч*. угъривилиз майилвал авай; 3) кикIидай, кукIунал рикI алай.

ƏLİUZUNLUQ *сущ*. 1) угъривилиз майилвал авун; 2) кукIунал рикI хьун.

ƏLİYALIN *прил*. 1) гъил ичIи; 2) *куьч*. яракьсуз, яракь гъиле авачир, яракь гвачир.

ƏLİYALINLIQ *сущ*. 1) гъил ичIивал; 2) яракь гвачирвал.

ƏLQƏRƏZ *арал.г.* куьрелди; **əlqərəz işlər düzəldi** куьрелди, крар туькIвена.

ƏL-QOL *сущ*. гъилер; **əl-qol atmaq** 1) алахъунар авун; 2) къал акъудиз алахъун.

ƏLQUŞU *сущ*. 1) жував вердишарнавай къуш; 2) *куьч*. къужахда кьаз вердиш аял.

ƏLLAMƏ I *прил*. 1) акьуллу, арифдар; 2) *куьч*. тапан алим; 3) амалдар; II *сущ*. арифдар, гзаф акьуллу кас.

ƏLLAMƏLİK *сущ*. вич акьуллуз къалурун.

ƏLLƏMƏ I *сущ*. **ƏLLƏMƏK** *глаголдикай*.

ƏLLƏMƏ II *сущ. диал*. къван, къаяб.

ƏLLƏMƏK *глаг*. 1) кап аладарун, гъил-тIуб авун; 2) кягъун, хкуьрун.

ƏLLƏM-QƏLLƏM *прил*. амалдар, гьарамзада.

ƏLLƏM-QƏLLƏMLİK *сущ*. амалдарвал, гьарамзадавал.

ƏLLƏNMƏ *сущ*. **ƏLLƏNMƏK** *глаголдикай*.

ƏLLƏNMƏK *глаг*. гъил авуна килигун, гъил кягъун, гъил экъуьрна жагъурун.

ƏLLƏŞDİRİLMƏ *сущ*. **ƏLLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

ƏLLƏŞDİRİLMƏK *глаг*. кягънаваз хьун.

ƏLLƏŞDİRMƏ *сущ*. **ƏLLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

ƏLLƏŞDİRMƏK *глаг*. 1) кап аладарун, кягъун, хкуьрун; 2) кукIурун (*са нихъ галаз ятIани*).

ƏLLƏŞMƏ *сущ*. **ƏLLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

ƏLLƏŞMƏK *глаг*. 1) кукIун, дяве хьун; 2) азабдик хьун, кьил тIар хьун; 3) алахъун; 4) къайгъуда хьун,

къайгъу авун, къайгъу чIугун; 5) машгъул хьун; гьавалат хьун.

ƏLLİ I *числ*. яхцIурни цIуд; **əlli il bundan əvvəl** яхцIурни цIуд ийс инлай вилик.

ƏLLİ II *прил*. викIегь, зиринг, цIайлапан хьтин.

ƏLLİ-AYAQLI *прил*. 1) дири, цицIи, зарб квай; 2) кар алакьдай, кар чидай, алакьунар авай, кар ийидай.

ƏLLİİLLİK *сущ*. яхцIурни цIуд йис, яхцIурни цIуд йис тамам хьун.

ƏLLİNCİ *числ*. яхцIурни цIуд лагьай.

ƏLMUZDU *сущ*. гьакъи (*авур кIвалахдин*).

ƏLSİZ-AYAQSIZ *прил*. куьмек авачир, ажуз, зайиф, гужсуз.

ƏLTOPU *сущ. спорт*. гандбол (*гъилелди туп ягъиз къугъун*).

ƏLÜSTÜ *нареч*. фад, тадиз, йигиндиз, гьасятда.

ƏL-ÜZ *сущ*. чин-гъил.

ƏLÜZYUYAN *сущ*. (*чин-гъил чуьхуьдай къаб*).

ƏLVAN *прил*. 1) ранглу; 2) цIару, яру-цIару; жуьреба-жуьре рангарин.

ƏLVANLIQ *сущ*. 1) цIарувал, яру-цIарувал; 2) иер рангарин таъсирвал; 3) жуьреба-жуьревал.

ƏLVERİŞLİ *прил*. къулай, хъсан, виже къведай, хуш; **əlverişli iş** хъсан кIвалах; **əlverişli şərtlər** къулай шартIар.

ƏLVERİŞLİLİK *сущ*. къулайвал.

ƏLVERİŞSİZ *прил*. къулайсуз.

ƏLVERİŞSİZLİK *сущ*. къулайсузвал.

ƏLVİDA *межд*. сагърай; **əlvida, dostlar!** сагърай дустар!

ƏLYAZISI *сущ. килиг:* **ƏLYAZMASI**.

ƏLYAZMA *сущ. килиг:* **ƏLYAZMASI**.

ƏLYAZMASI *сущ*. гъилин хатI; **qədim əlyazması fondu** къадим гъилин хатIарин фонд.

ƏLYETMƏZ *прил. килиг:* **ƏLÇATMAZ**.

ƏMANƏT I *сущ*. аманат; II *прил*. аманатдин; **əmanət kassası** аманатдин касса.

ƏMANƏTÇİ *сущ*. 1) хуьзвайди; 2) пул эцигай кас.

ƏMBİZ *сущ*. хара (*майвайрин ва я техилдин*).

ƏMCƏK *сущ*. 1) регъуь; **inəyin əmcəyi** калин регъуь; 2) *рах*. мам, хур; **uşağı əmcəkdən kəsmək** аял мамунихъай галудун**.**

ƏMCƏKLİ *прил*. чIехи регъуь авай (*кал*).

ƏMDİRMƏ *сущ*. **ƏMDİRMƏK** *глаголдикай*.

ƏMDİRMƏK *глаг*. мам гун (*аялдиз*).

ƏMƏK I *сущ*. зегьмет, кIвалах, жафа; **o, bu işdən ötrü böyük əmək sərf etdi** ада и кIвалах патал чIехи (*гзаф*) зегьмет чIугуна; II *прил*. зегьметдин, кIвалахдин, жафадин.

ƏMƏKÇİ I *сущ*. зегьметчи, зегьмет чIугвадай кас; II *прил*. зегьметчидин.

ƏMƏKDAR *прил*. лайихлу; **əməkdar artist** лайихлу артист.

ƏMƏKDAŞ *сущ*. 1) къуллугъэгьли; 2) кIвалахдар; 3) мухбир; **qəzetin əməkdaşı** газетдин мухбир.

ƏMƏKDAŞLIQ *сущ*. санал кIвалахун, санал кар тухун; кIвалахдин къене юлдашвал.

ƏMƏKGÜN *сущ*. зегьметдин югъ; **əməkgün qazanmaq** зегьметдин югъ къазанмишун.

ƏMƏKHAQQI *сущ*. мажиб.

ƏMƏKSEVƏR I *сущ*. зегьметдал рикI алайди; II *прил*. зегьметдал рикI алай; **əməksevər qadın** зегьметдал рикI

алай дишегьли.

ƏMƏKSEVƏRLİK *сущ.* зегьметдал рикI хьун, зегьметдал рикI алайвал; **onun əməksevərliyi hamını heyran edir** адан зегьметдал рикI хьунухьи вири гьейранарзава.

ƏMƏL I *сущ.* 1) кар; **xeyirxah əməllər** хийирлу крар; 2) са гьихьтин ятIани нетижа арадал къведай, гьидай гьерекат; 3) къилих; **onun yaxşı əmlləri var** адахъ хъсан къилихар ава; 4) масабур алцурарун патал ийизвай гьерекат, кар, кIвалах; 5) *мат.* амал; **hesabın dörd əməli** гьисабдин кьуд амал.

ƏMƏL II *сущ. рах.* 1) мурад, эрзиман; кIани кар; 2) макьсад; **bir əmələ xidmət etmək** са макьсаддиз къуллугъ авун.

ƏMƏLBAZ I *прил.* амалдар, фендигар; II *сущ.* гьарамзада.

ƏMƏLBAZLIQ *сущ.* 1) амалдарвал, фендигарвал; 2) гьарамзадавал.

ƏMƏLƏGƏLMƏ *сущ.* арадал атун; пайда хьун; майдандиз акъатун.

ƏMƏLİ *прил.* кардиз талукь тир, гьакъикъи игьтияжриз талукь тир; **əməli təkliflər** кардиз талукь тир теклифар.

ƏMƏLİSALEH *прил.* 1) диндин къанунралди яшамиш жезвай, гунагьсуз; 2) дуьзвал гвай, гьахъ гвай.

ƏMƏLİYYAT I *сущ.* 1) *воен.* дяведин са метлеб кьилиз акъудун патал гьерекат, ягъун, женг; серенжем; 2) *мед.* операция, бедендин хер алай са чка къазунун, атIун (*сагъар хъувун мурад яз*); 3) *фин. ком.* операция (*гункъачунин, пуларин гьисабрин къене тухудай са кар*); **bank əməliyyatı** банкдин операция; II *прил.* операциядин.

ƏMƏLLİ-BAŞLI I *прил.* кутугай; вижевай; хъсан; мешреблу; II *нареч.* галай-галайвал, герек тир саягъда, гьавурдик кваз; **əməlli-başlı danış görək** галай-галайвал рахух кван.

ƏMƏLLİCƏ *нареч. килиг:* **ƏMƏLLİ-BAŞLI.**

ƏMGƏK *сущ. анат.* кичегь.

ƏMİ *сущ.* 1) ими (*бубадин стха*); 2) яшлу касдиз гьуьрмет яз лугьудай гаф.

ƏMİARVADI *сущ.* имид паб.

ƏMİDOSTU *сущ. диал.* имид свас.

ƏMİGƏLİNİ *сущ.* имид свас.

ƏMİQIZI *сущ.* имид руш.

ƏMİN *прил.* 1) вич-вичихъ агъур; жуьрэтлу; кIеви; мягькем; 2) секин; къулай, архайин; 3) хатасуз; умудлу, ихтибарлу; **əmin yer** хатасуз чка.

ƏMİN-AMAN *прил.* секин, хатасуз.

ƏMİN-AMANLIQ I *сущ.* ислягьвал, секинвал; **burada insanlar əmin-amanlıqda yaşayır** ина инсанар ислягьвиле яшамиш жезва.

ƏMİN-AMANLIQLA *нареч.* ислягьвилелди, ислягьдаказ, ислягьдиз, секиндаказ, секиндиз, секинз.

ƏMİNLİK *сущ.* 1) вич-вичихъ агъун; 2) хатасузвал, секинвал.

ƏMİOĞLU *сущ.* 1) имид хва; 2) гьуьрмет паталди жегьил итимдиз лугьудай гаф.

ƏMİR *сущ. тар.* эмир, гьаким.

ƏMİRLİK *сущ.* эмират (*эмир кьиле авай гьукумат*).

ƏMİZDİRİLMƏK *глаг.* мам гун.

ƏMİZDİRMƏ *сущ.* **ƏMİZDİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏMİZDİRMƏK *глаг.* мам гун; **uşagı əmizdirdi** аялдиз мам гана.

ƏMLAK I *сущ.* мал-девлет, эменни; **dövlət əmlakı** гьукуматдин эменни; II *прил.* мал-девлетдин, эменнидин.

ƏMLİK *сущ.* нек хъвазвай кIел.

ƏMMA I *союз. куьгь.* амма.

ƏMMA II *сущ.* агьвалат; **burada bir əmma var** ина са гъвечIи манийвалдай агьвалат ава.

ƏMMALI *прил.* шаклу, ихтибар ийиз тежер.

ƏMMAMƏ *сущ.* чалма.

ƏMMƏ *сущ.* **ƏMMƏK** *глаголдикай.*

ƏMMƏK *глаг.* 1) нек хъун, мам хъун; **anasının döşünü əmmək** дидедин мам хъун; **barmağını əmmək** тIуб фитIинун.

ƏMR *сущ.* эмир, буйругъ.

ƏMTƏƏ I *сущ.* мал; метягь; шей; **əmtəə istehsalı** мал гьасилун; II **прил.** малдин; метягьдин; шейинин.

ƏMZİK *сущ.* жирдин мам.

ƏN *кIус.* лап, виридалайни; **ən gözəl** виридалайни иер; **ən uca yer** лап кьакьан чка.

ƏNAM *сущ. куьгь.* савкьват, пишкеш, бахшиш.

ƏNBƏR *сущ.* 1) анбер; 2) иер ни, атир.

ƏNCAM *сущ.* 1) куьмек; 2) эхир, куьтягьун, акьалтIун, тамамарун, нетижа.

ƏNCAMƏ *сущ.* гьалкъа, кваг.

ƏNCİR I *сущ.* 1) инжил (*майва*); 2) инжилдин тар; II *прил.* **əncir mürəbbəsi** инжилдин мураба.

ƏNCİRLİK *сущ.* инжиллух, инжилдин тарар авай чка.

ƏNDAM *сущ.* 1) беден, тан; 2) къамат, буй-бухах, кIалуб, буй; **onun gözəl əndamı var** адахъ иер къамат ава; ◊ **əndamın yansın** вун цIу курай.

ƏNDAMLI *прил.* 1) тIарам, хъсан буй-бухах авай, шумал буй авай; къамат авай, къаматлу; 2) ацIай, яцIу.

ƏNDAMSIZ 1) тIарам тушир, хъсан буй-бухах авачир; 2) яхун.

ƏNDAZƏ *сущ.* 1) кIалуб (*пек хкатIун патал*); 2) уьлчме; 3) сергьят, эхир.

ƏNDAZƏLİ *прил.* уьлчмедив кьур, кьадардив кьур, дуьз къвезвай, сад-садав кьадай.

ƏNDAZƏSİZ *прил.* уьлчмедив кьан тийизвай, кьадардив кьазвачир, дуьз къвезвачир, сад-садав кьазвачир.

ƏNDƏRMƏ *сущ.* **ƏNDƏRMƏK** *глаголдикай.*

ƏNDƏRMƏK *глаг.* чукIурун, алахун, гелягъун, ичIирун (*ярх хьана*).

ƏNDİŞƏ *сущ. куьгь.* рикIиз авур эсер, гьисс, къалабулух.

ƏNƏNƏ *сущ.* ацукьун-къарагъун, адет; **xalqın ənənəsi** халкьдин ацукьун-къарагъун; **milli ənənələr** милли адетар.

ƏNƏNƏVİ *прил.* адетдин, адет хьанвай; **ənənənvi yarışlar** адетдин акъажунар.

ƏNG I *сущ.* рекьв, кIаник квай рекьв; II *прил.* рекьведин; ◊ **əngi qızışmaq** сивиз къай гун; **əngini əzmək** чин ягъун.

ƏNGƏC *сущ.* чIутхвар.

ƏNGƏL *сущ.* 1) энгел, манийвал; 2) *куьгь.* азар, тIал; 3) *рах.* нукьсан, рехне, синих.

ƏNGƏLLƏMƏ *сущ.* **ƏNGƏLLƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏNGƏLLƏMƏK *глаг.* манийвал авун, маний хьун.

ƏNGƏLLİ *прил.* манийвилер квай.

ƏNGƏLSİZ I *прил.* манийсуз, манийвал авачир; II *нареч.* манийсуздаказ, манийвал авачиз.

ƏNGİN *прил. куьгь.* и кьил а кьил авачир, гегьенш; **əngin səma** и кьил а кьил авачир цав.

ƏNGİNLİK *сущ. куьгь.* гегьеншвал.

ƏNLİK *сущ.* кишран (*дишегьлийри чиниз ядай ранг*).

ƏNLİK-KİRŞAN *сущ.* косметика.

ƏNSƏ *анат*. кьам.

ƏNTƏR *сущ*. 1) маймун; 2) *куьч*. эйбежер инсан, чIуру къилихар квай инсан.

ƏNTİQ *прил*. багьа, къиметлу.

ƏNTİQƏ *прил*. 1) багьалу, гзаф къимет авай; 2) иер, гзаф иер; 3) гзаф хъсан; 4) адетдин тушир; аламатдин; ажайиб.

ƏR I *сущ*. гъуьл, итим; II *прил*. а) гъуьлуьн, итимдин; б) викIегь, жуьрэтлу, мерд, уьтквем; **ər oğullar** мерд рухваяр; **ərə getmək** гъуьлуьз фин.

ƏR-ARVAD *сущ*. гъуьлни паб.

ƏRAZİ I *сущ*. чилер; **hökumətin ərazisi** гьукуматдин чилер; II *прил*. чилерин.

ƏRBAB *сущ. куьгь*. агъа, сагьиб.

ƏRBABLIQ *сущ. куьгь*. агъавал, сагьибвал.

ƏRƏB I *сущ*. араб (*халкьдин тIвар, гьа халкьдин векил*); II *прил*. арабдин, арабрин; **ərəb adətləri** арабрин адетар; **ərəb dili** араб чIал, арабрин чIал.

ƏRƏBCƏ *нареч*. арабдалди.

ƏRƏBİZM *сущ. лингв.* арабизм (*араб чIалай къачур гаф*).

ƏRƏBŞÜNAS *сущ*. арабист (*араб чIалан ва эдебиятдин пешекар*).

ƏRƏBŞÜNASLIQ *сущ*. арабиствал.

ƏRƏFƏ I *сущ*. вилик квай югъ, йикъар (*са вакъиадин, суварин*).

ƏRƏNLƏR *сущ*. 1) *шаир*. кьегьалар, игитар, жуьрэтлубур; 2) арифдарар.

ƏRİDİCİ I *сущ*. 1) цIурурдай кас; 2) вичи маса затI цIурурдай жими затI; II *прил*. цIурурдай; **əridici soba** цIурурдай къул.

ƏRİDİLMƏ *сущ*. **ƏRİDİLMƏK** *глаголдикай*.

ƏRİDİLMƏK *глаг*. цIурурун; **yağın əridilməsi** гъери цIурурун.

ƏRİDİLMİŞ *прил*. цIурурнавай.

ƏRİK I *сущ*. машмаш, къайси; II *прил*. **ərik ağacı** машмашдин (*къайсидин*) тар.

ƏRİKLİK *сущ*. машмашлух, машмашдин тарар авай чка.

ƏRİMƏ *сущ*. **ƏRİMƏK** *глаголдикай*.

ƏRİMƏK *глаг*. 1) цIурун; **qar əriyir** жив цIразва; 2) *куьч*. яваш-яваш куьтягь хьун; цIрай хьиз терг хьун; 3) *куьч*. кьураз-цIраз хьун (*мес. азардикди, дердиникди*); 4) *куьч*. куьтягь хьун; **pullar əriyir** пулар куьтягь жезва.

ƏRİNMƏK *глаг*. 1) цIурун; 2) кагьул хьун, кагьулвал авун.

ƏRİNMƏZ *прил*. зиринг, алахъдай, кIубан, са чкадал акъваз тийидай, ацукьун тийижир.

ƏRİNMİŞ *прил*. цIурурнавай; **ərinmiş yağ** цIурурнавай гъери.

ƏRİNTİ *сущ*. цIурурай затI.

ƏRİŞ *сущ*. каруш (*хразвай гамунин гъаларин юкьвай тухузвай гъал*).

ƏRİŞAĞACI *сущ*. карушдин тар.

ƏRİŞLƏMƏ *сущ*. **ƏRİŞLƏMƏK** *глаголдикай*.

ƏRİŞLƏMƏK *глаг*. каруш тIарамарун.

ƏRİŞTƏ I *сущ*. кинияр; II *прил*. кинийрин; **əriştə xörəyi** кинийрин хапIа.

ƏRİTDİRMƏK *глаг*. цIурууриз тун.

ƏRİTMƏ *сущ*. **ƏRİTMƏK** *глаголдикай*.

ƏRİTMƏK *глаг*. 1) цIурурун; 2) маса гун; **malları tez əritmək** малар фад маса гун; 3) харж авун; **pulları əritmək** пулар харж авун; 4) такьатдай вегьин, такьатсуз авун, гьелекарун; **xəstəlik onu əridib** азарди ам такьатдай вегьенва.

ƏRİYƏN *прил*. цIрадай.

ƏRİYİCİ *прил. килиг:* **ƏRİYƏN.**

ƏRİZƏ *сущ*. арза; **ərizə yazmaq** арза

кхьин.

ƏRİZƏBAZ *сущ.* арзаяр кхьинал рикI алайди; гьамиша судра-дуванра авайди.

ƏRİZƏBAZLIQ *сущ.* гьамиша судра-дуванра гьатун.

ƏRK *сущ.* эрк.

ƏRKLƏ *нареч.* эрк кваз, эрк кутуна.

ƏRKYANA *нареч. килиг:* **ƏRKLƏ.**

ƏRKYANALIQ *сущ.* эрк хьун.

ƏRLİ *прил.* гъуьлуьк квай, гъуьл авай.

ƏRLİK *сущ.* 1) гъуьлвал, итимвал; 2) *куьч.* викIегьвал; жуьрэтлувал; мердвал.

ƏRLİLİK *сущ.* гъуьлуьз фин, гъуьлуьк кваз хьун.

ƏRMƏĞAN *сущ. куьгь.* савкьват, пишкеш, багъиш.

ƏRP *сущ.* хьахь.

ƏRPLƏNMƏK *глаг.* хьахь кьун.

ƏRSİN *сущ.* гъаргъалаг, хашав; къадгъундай затI.

ƏRŞ *сущ. куьгь. шаир.* арш, цавар.

ƏRUZ *сущ.* аруз (*рагъэкъечIдай патан уьлквейра, гьакIни Азербайжанда поэзияда шиир туькIуьрунин къайда*).

ƏRZ I *сущ. куьгь.* Чил (*планета*).

ƏRZ II *сущ.* 1) арза, малумат; 2) шикаят, тIалабун; **ərzim budur ki…** зи тIалабун ам я хьи…

ƏRZAQ I *сущ.* недай-хъвадай затIар; недай суьрсет; II *прил.* недай-хъвадай затIарин; недай суьрсетдин; **ərzaq mağazası** недай-хъвадай затIарин туьквен.

ƏRZİNDƏ *послел.* къене; **iki həftə ərzində** кьве гьафтедин къене; **bir gün ərzində** са йикъан къене.

ƏSA *сущ.* аса.

ƏSARƏT *сущ.* 1) зулум авун, гуж авун; 2) лукIвал, есирвал, азад туширвал; 3) *куьч.* есир; **tamah əsarətində** тамагьдин есирда; 4) аслувал.

ƏSARƏTÇİ *сущ.* залум, зулумкар; истисмарчи.

ƏSAS I *сущ.* 1) бине, хандакI, пун, диб; **binanın əsası** дараматдин бине; 2) делил, субут; 3) себеб; **işdən azad etmək üçün əsas** кIвалахдилай алудун патал себеб; 4) асас, кьилинди; II *прил.* асул тир, дибдин, кьилин кар алай, важиблу.

ƏSASƏN I *нареч.* асул гьисабдалди; **onunla əsasən razıyam** зун асул гьисабдалди адахъ галаз рази я; II *послел.* кьурвал; **yarışın şərtlərinə əsasən** акъажунрин шартIарив кьурвал.

ƏSASINDA *послел.* бинедаллаз, килигна; **məktubların əsasında** чарарин бинедаллаз.

ƏSASLANDIRMAQ *глаг.* делилар гъун, делилралди мягькемарун; **fikirlərini əsaslandırmaqla haqlı olduğunu sübut etdi** фикирар делилралди мягькемарна вич гьахълу тирди субутна.

ƏSASLI I *прил.* 1) делил авай, бине авай; 2) себеб авай; дуьз тир, гьахъ тир; 3) асул дибдин, гзаф маналу, метлеблу; II *нареч.* бегьемдиз, михьиз; мягькемдиз.

ƏSASNAMƏ *сущ.* къанун, къайда.

ƏSASSIZ I *прил.* 1) бине авачир, делил авачир, делилсуз, субут авачир, субутсуз; II *нареч.* бине авачиз, делил авачиз, субут авачиз.

ƏSASSIZLIQ *сущ.* делилсузвал, субутсузвал.

ƏSATİR *сущ.* миф (*1 дегь чIаварин игитрикай мах; 2 куьч. бинесуз ихтилат, таб*).

ƏSDİRMƏ *сущ.* **ƏSDİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏSDİRMƏK *глаг.* юзурун; галтадун.

ƏSƏB I *сущ. анат.* нерв; II *прил.* нервидин, нервийрин.

ƏSƏBİ I *прил.* 1) нервидин, нервийрин; 2) туьнт, нервияр чIур хьанвай, фад хъел къведай.

ƏSƏBİCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **ƏSƏBİLİKLƏ.**

ƏSƏBİLƏŞDİRİCİ *прил.* хъел гьидай, хъел кутадай.

ƏSƏBİLƏŞMƏ *сущ.* **ƏSƏBİLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

ƏSƏBİLƏŞMƏK *глаг.* хъел акатун.

ƏSƏBİLİK *сущ.* туьнтвал, къалабулух.

ƏSƏBİLİKLƏ *нареч.* туьнтвилелди, къалабулух кваз.

ƏSƏ-ƏSƏ *нареч.* зурзаз-зурзаз.

ƏSƏR I *сущ.* 1) лишан; **baharın əsəri** гатфарин лишан; 2) гел; **əsər belə qalmayıb** гелни амач; 3) эсер, таъсир; **bu sözlər ona çox əsər etdi** и гафари адаз гзаф таъсирна.

ƏSƏR II *сущ.* эсер, кIвалах (*илимдин*).

ƏSƏR-ƏLAMƏT *сущ.* гел; **heç bir əsər-əlamət qalmayıb** са гелни амач.

ƏSƏRLİLİK *сущ.* эсерлувал, таъсирлувал.

ƏSGƏRİ *прил.* аскердин, аскервилин; **əsgəri and** аскердин кьин.

ƏSGƏRLİK *сущ.* аскервал; **əsgərliyə getmək** аскервилиз фин.

ƏSGİ *сущ.* 1) куьгьне парча; 2) чуквар.

ƏSGİNAS *сущ.* чар пул, кагъаз пул.

ƏSİL *прил.* куьгьне несилдикай тир, хъсан тухумдай акъатнавай; еribине авай.

ƏSİLLİ *прил. килиг:* **ƏSİL.**

ƏSİLLİK *сущ.* 1) асулвал; 2) еribине хьун.

ƏSİLLİLİK *килиг*: **ƏSİLLİK.**

ƏSİL-NƏCABƏT *сущ.* сихил, тухум.

ƏSİL-NƏCABƏTLİ *прил.* сейли сихилдай тир, асул-несил авай, чIехи ксарикай тир.

ƏSİL-NƏCABƏTSİZ *прил.* сейли сихилдай тушир, чIехи ксарикай тушир.

ƏSİLSİZ *прил.* 1) тапан; 2) къалп.

ƏSİLSİZLİK *сущ.* 1) тапанвал; 2) къалпвал.

ƏSİLZADƏ *сущ.* аристократ.

ƏSİR *сущ.* есир; **əsirləri azad etmək** есирар азад авун; **eşq əsiri** муьгьуьббатдин есир.

ƏSİRGƏMƏ *сущ.* **ƏSİRGƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏSİRGƏMƏK *глаг.* 1) хуьн, гьайиф атун; 2) инсаф авун.

ƏSİRLİK *сущ.* есирвал; **əsirlikdə olmaq** есирвиле хьун.

ƏSKİ *прил. куьгь.* 1) виликан; 2) куьгьне; 3) къадим; **əski dillər** къадим чIалар; 4) фад алатай, фаддин, фад хьайи.

ƏSKİK I *сущ.* бес тахьун, кимивал, кими хьун, кимиз хьун; II *прил.* бес тежезвай, кими тир, кимизвай.

ƏSKİKLİK *сущ.* кимивал.

ƏSL I *прил.* халисан, гьакъикъи, михьи; **əsl bal** михьи вирт; **əsl dəri** халисан хам; **əsl tank** гьакъикъи танк; II *сущ.* эсиллагь.

ƏSLA *нареч.* гьич; **əsla lazım deyil** гьич герек туш.

ƏSLƏN *нареч.* асул; **əslən Qubadan olan** асул Къубадай тир.

ƏSLİNDƏ *нареч. куьгь.* гьакъикъатда; **əslində mən o fikirlə razıyam** гьакъикъатда зун а фикирдихъ галаз рази я.

ƏSMƏK *глаг.* 1) зурзун; **onun əlləri əsirdi** адан гъилер зурзазвай; 2) гар атун, гар къекъуьн.

ƏSMƏR *прил.* къумрал; **əsmər qız** къумрал руш.

ƏSNA *сущ.* вахт, чIав, вяде, бере, легьзе; **bu əsnada** и чIавуз.

ƏSNASINDA *нареч.* чIавуз, вахтунда.

ƏSNƏMƏ *сущ.* **ƏSNƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏSNƏMƏK *глаг.* сив кьакьунун.

ƏSR *сущ.* асир; виш йис; **XXI əsrin** XXI виш йисарин.

ƏSRAR *сущ. куьгь.* сирер.

ƏSRARƏNGİZ *прил.* сирлу, кьил акъат тийир, малум тушир, гзаф иер; **təbiətin əsrarəngiz guşəsi** тIебиатдин гзаф иер пIипI.

ƏSRARƏNGİZLİK *сущ.* сирлувал, иервал.

ƏSRARLI I *прил.* сирлу, чинебан; II *нареч.* сирлудаказ, чинебандаказ.

ƏSRARLILIQ *сущ. килиг:* **ƏSRARƏNGİZLİK.**

ƏŞYA *сущ.* затI, шей.

ƏŞYAYİ-DƏLİL *сущ.* тахсир субут ийидай делил.

ƏT I *сущ.* як; **bişmiş ət** чранвай як; **qoyun əti** хипен як; II *прил.* якIун; **ət qutabı** якIун афар.

ƏTALƏT *сущ.* кагьулвал, суствал, гъвергъвешвал, ментешвал.

ƏTALƏTLİLİK *сущ. килиг:* **ƏTALƏT.**

ƏT-CAN *маса гафарихъ галаз санал*: **ətə-cana gəlmək (dolmaq)** куьк хьун.

ƏTCƏBALA *прил.* шараг.

ƏTƏK *сущ.* цен; **paltarın ətəyi** пекинин цен; **dağın ətəyi** дагъдин цен.

ƏTİR *сущ.* 1) хъсан ни, хуш ни; 2) атир.

ƏTİRLİ *прил.* атирлу, хъсан ни квай.

ƏTİRLİLİK *сущ.* атирлувал.

ƏTİRSİZ *прил.* атирсуз.

ƏTİRSİZLİK *сущ.* атирсузвал.

ƏTLİ *прил.* 1) куьк, яцIу; **ətli toyuq** куьк верч; 2) як кьунвай, якIа-чIарчIе авай; 3) *куьч.* девлетлу, агьваллу.

ƏTLİ-CANLI *прил.* ацIай, яцIу, къувунай, жанлу.

ƏTLİK *прил.* якIун; **ətlik qoyun** якIун хеб.

ƏTRAF (-LAR) *сущ. анат. зоол.* гъилер-кIвачер.

ƏTRAF I *сущ.* къерехар, къерехрив гвай чкаяр; II *прил.* къерехрин, къерехрив гвай чкайрин.

ƏTRAFLI *прил.* тамам, гегьенш, ацIай; **ətraflı məlumat** гегьенш малумат.

ƏTRİYYAT I *сущ.* парфюмерия; II *прил.* парфюмериядин.

ƏVƏLİK *сущ. бот.* эвелук.

ƏVƏLİKPLOV *сущ.* эвелукдин аш.

ƏVƏLLƏRİ *нареч.* килиг: **ƏVƏLLƏR**.

ƏVƏZ *сущ.* 1) эвез, эвез жедай затI, кас; 2) зияндай вахкузвайди; **itkinin əvəzinə verilən pul** зияндай вахкузвай пул; 3) кьисас, кьисас къахчун; **axıdılan qanların əvəzi olacaq** экъичнавай ивийрай кьисас къахчурвал я.

ƏVƏZÇİ *сущ.* 1) дегиш жедай; 2) гьа са чIавуз са шумуд чкада кIвалахзавай кас.

ƏVƏZÇİLİK *сущ.* эвез авун.

ƏVƏZEDİCİ *сущ.* эвез жедай, дегиш жедай затI.

ƏVƏZEDİLMƏZ *прил.* вич хътинди мад авачир, вич масадалди эвез ийиз тежедайди.

ƏVƏZEDİLMƏZLİK *сущ.* вич хьтинди авачирвал.

ƏVƏZETMƏ *сущ.* 1) эвез авун, чкадал эцигун, акъвазарун, тайинарун; 2) дегишарун.

ƏVƏZ-ƏVƏZ *прил.* эвез-эвез.

ƏVƏZİNDƏ *послел.* эвезда, чкадал, паталай, еринда; **köhnə evlərin**

əvəzində yeniləri ucaldılıb куьгьне кIвалерин чкадал цIийибур хкажнава.

ƏVƏZLİK *сущ. грамм.* тIварцIиэвез.

ƏVƏZOLUNMAZ *прил.* эвез ийиз тежедай.

ƏVƏZSİZ I *прил.* 1) вич хьтинди мад авачир; 2) гьакъисуз, гьаваян, къимет тагудай; **əvəzsiz əmək** гьакъисуз зегьмет; 3) вичиз тешпигьди авачир, вичив барабарди авачир, гекъигиз тежер; II *нареч.* гьавайда, гьакъисуздиз, гьакъисуздаказ, гьакI.

ƏVƏZSİZLİK *сущ.* эвез тежервал.

ƏVVƏL I *сущ.* эвел, эвел кьил, сифте кьил, кьил; **meşənin əvvəli** тамун эвел; II *нареч.* эвелдай, эвел кьиляй, сифтедай, сифте кьиляй; III *послел.* кьван; -алди; вилик; **müharibədən əvvəl** дяведилай вилик; IV *арал.г.* сад лагьайди; эвелни-эвел.

ƏVVƏLA *нареч.* сад лагьайди, эвелни-эвел, сифтени-сифте; **əvvəla demək istəyirəm ki,** эвелни-эвел заз лугьуз кIанзава хьи.

ƏVVƏL-AXIR *нареч.* эвел-эхир; **əvvəl-axır o gün gələcək** эвел-эхир а югъ алукьда.

ƏVVƏLCƏ *нареч.* вилик, сифте, эвел; **əvvəlcə külək qalxdı, sonra yağış yağdı** эвел гар къарагьна, ахпа марф къвана.

ƏVVƏLCƏDƏN *нареч.* 1) виликамаз, фадамаз; **əvvəlcədən demək lazımdır** виликамаз лагьана кIанзава; 2) кар жедалди.

ƏVVƏLDƏN *нареч.* 1) фад, фадлай; **biz əvvəldən bilirdik** чаз фадлай чизвай; 2) виликамаз, фадамаз; **əvvəldən hazırlaşmaq** виликамаз гьазур хьун; 3) вилик, адалай вилик.

ƏVVƏLİNCİ *прил.* 1) эвелимжи, сад лагьай, сифтегьан; 2) кIвенкIве авай, вилик фенвай.

ƏVVƏLKİ *прил. килиг*: **ƏVVƏLİNCİ.**

ƏVVƏLLƏR I *нареч.* 1) эвел, эвел кьилера; 2) виликди; II *сущ.* сифте кьиле, сифте йикъара.

ƏVVƏLLƏRDƏ *нареч. килиг*: **ƏVƏLLƏR** I.

ƏYALƏT I *сущ. тар.* аялат; II *прил.* аялатдин; **əyalət şəhəri** аялатдин шегьер.

ƏYAN I *прил.* аян; **əyan olmaq** аян хьун.

ƏYAN II *сущ.* асул-несил авай кас, аристократ.

ƏYANİ I *прил.* 1) ашкара, чIалахъардай; 2) къалурун патал тир, акун патал тир; 3) очный, очныдаказ; II *нареч.* аквадайвал, къалуриз.

ƏYAR I *сущ. 1)* проба (*къиметлу металлрин*); 2) уьлчме; II *прил.* уьлчмедин.

ƏYƏ! *межд.* яда!

ƏYƏR-ƏSKİK *сущ. килиг*: **ƏGƏRƏSKİK.**

ƏYİLMƏ *сущ.* **ƏYİLMƏK** *глаголдикай.*

ƏYİLMƏK *глаг.* 1) агъуз хьун, алгъун, акIаж хьун; **budaqlar küləkdən əyildi** хилер гарукай алгъана; 2) патахъ хьун, какур хьун; **mıx əyilib** масмар какур хьанва; 3) акьалдар хьун, ян гун; **gəmi əyildi** гимиди ян гана; 4) элкъуьн; **günəş əyilirdi** рагъ вич акIизвай патахъ элкъвезвай; 5) *куьч.* рикI тIар хьун; хкIун; бейкеф хьун; кефи чIур хьун; **dostundan əyilmək** дустуникай хкIун.

ƏYİLMƏZ *прил.* 1) тIарам; таб квай; акIаж жедай; 2) *куьч.* акIаж тежер, патахъ тежер; муьтIуьгъариз тежер, кIеви, мягькем.

ƏYİLMƏZLİK *сущ.* 1) тIарамвал, мягькемвал; 2) *куьч.* кIевивал, дурумлувал.

ƏYİLTMƏK *глаг.* 1) патахъариз тун; 2) агъузариз тун.

ƏYİN I *сущ.* 1) беден, тан (*инсандин*); 2) пекер, блушка; II *прил.* беендин; тандин, блушкадин.

ƏYİN-BAŞ *сущ.* пекер; **əyin-baş almaq** пекер къачун.

ƏYİNTİ *сущ.* 1) кьвечIилнавай чка, кьвечIил; какурвал, патахъвал; акIажай чка, акIаж хьайи чка; 2) *куьч.* къерехдиз экъечIун, къерехдиз акъатун.

ƏYİRDƏK *сущ.* цIамариз ухшардаказ чранвай печенияр.

ƏYİRİCİ I *сущ.* гъалар ийидайди; II *прил.* гъалар ийидай, гъаларин.

ƏYİRİCİLİK *сущ.* гъалар авун.

ƏYİRMƏ *сущ.* **ƏYİRMƏK** *глаголдикай*.

ƏYİRMƏK *глаг.* гъал авун, звар гун (*гъалариз*).

ƏYİŞMƏ *сущ.* **ƏYİŞMƏK** *глаголдикай*.

ƏYİŞMƏK *глаг.* 1) патахъ хьун; 2) *куьч.* кукIун, дяве хьун, хъел хьун, арада къал гьатун.

ƏYLƏC I *сущ.* тормоз; II *прил.* тормоздин.

ƏYLƏMƏK *глаг.* акьвазарун, кьуна хуьн.

ƏYLƏNCƏ I *сущ.* 1) къугъун, машгъулат; **əyləncəyə döndərmək** машгъулатдиз элкъуьрун; 2) *куьч.* къугъварган; II *прил.* къугъунин, машгъулатдин; къугъваргандин.

ƏYLƏNCƏLİ I *прил.* машгъулардай, рикI аладардай, хъуьруьрдай; **əyləncəli söhbətlər** рикI аладардай суьгьбетар.

ƏYLƏNDİRİCİ *прил. килиг*: **ƏYLƏNCƏLİ**.

ƏYLƏNDİRMƏK I *глаг.* акъвазарун; **maşını əyləndirmək** машин акъвазарун.

ƏYLƏNDİRMƏK II *глаг.* машгъуларун, рикI аладарун.

ƏYLƏNMƏ I *сущ.* **ƏYLƏNMƏK I** *глаголдикай*.

ƏYLƏNMƏ II *сущ.* **ƏYLƏNMƏK II** *глаголдикай*.

ƏYLƏNMƏK I *глаг.* 1) акъвазун; **at əyləndi** балкIан акъвазна; 2) геж хьун, энгел хьун; 3) акъвазарун; **əylən, qulaq as** акъваз, яб це; 4) ацукьун, бине кутун.

ƏYLƏNMƏK II *глаг.* машгъул хьун, рикI аладарун.

ƏYLƏŞMƏK *глаг.* ацукуьн; **maşına əyləşmək** машинда ацукуьн.

ƏYMƏ *сущ.* 1) какур чка, патахъ чка; какурвал, патахъвал; 2) къекъвей кIарас; 3) са патахъ алгъурун, ян гуз тун.

ƏYMƏK *глаг.* 1) акIажарун, алгъурун; агъуз авун; 2) патахъарун; **dəmiri əymək** ракь патахъарун; 3) *куьч.* чIурун, чIурувилихъди дегишарун; 4) *куьч.* писарун, пис гьалдиз гъун.

ƏYRİ I *прил.* какур, патахъ хьайи; **əyri ağac** какур тар; II *нареч.* кирсеба, патахъдиз; **əyri yazmaq** патахъдиз кхьин.

ƏYRİLİK *сущ.* 1) какурвал, патахъвал; 2) *куьч.* дуьз туширвал, михьи туширвал, гьарамзадавал, чалкечирвал.

ƏYRİ-ÜYRÜ *прил.* къекъуьнар авай, къекъвез-къекъвез фейи; **əyri-üyrü yol** къекъвез-къекъвез фейи рехъ.

ƏYYAM *сущ.* аям, вахт, замана, девир.

ƏYYAŞ *сущ.* ява, ички хъунал рикI алайди.

ƏYYAŞLIQ *сущ.* явавал, ички хъунал рикI хьун.

ƏZAB *сущ.* азаб, азият, хурт; **əzab çəkmək** азаб чIугун; **əzab vermək** азият гун.

ƏZAB-ƏZİYYƏT *сущ.* азаб-азият.

ƏZABLA *нареч.* азабдив, азиятдив.

ƏZABLI *прил.* азаблу, азиятлу, аман атIудай, такьатдай вегьедай, гзаф галуддай, гьелекардай.

ƏZABSIZ *сущ.* азабсуз.

ƏZABSIZLIQ *сущ.* азабсузвал.

ƏZABVERİCİ *прил. килиг:* **ƏZABLI**.

ƏZAZİL I *прил.* залум, регьимсуз, инсафсуз; II *сущ.* зулумкар, азабар, азиятар гудай кас.

ƏZAZİLCƏSİNƏ *нареч.* залумдаказ, инсафсузвилелди, регьимсузвилелди.

ƏZAZİLLİK *сущ.* залумвал, регьимсузвал, инсафсузвал.

ƏZBƏR *нареч.* хуралай, зигьиндай (*чарчяй кIел тийиз*); **şeirləri əzbər oxumaq** шиирар хуралай кIелун.

ƏZBƏRÇİ *сущ.* хуралай кIелдайди.

ƏZBƏRDƏN *нареч.* хуралай; **əzbərdən oxumaq** хуралай кIелун.

ƏZBƏRLƏMƏK *глаг.* хуралай чирун.

ƏZDİRMƏ *сущ.* **ƏZDİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏZDİRMƏK *глаг.* 1) гатун (*гьевенгда*); регъуьн; 2) шупIарун; 3) кукIварун, чIурун.

ƏZƏL *рах.* I *сущ.* 1) эвел, эвел кьил, сифте кьил; **yolun əzəli** рекьин эвел; **yazın əzəlində** гатфарин эвелда; II *прил.* сифтегьан, эвелимжи; **əzəl vaxtlarda** сифтегьан вахтара; III *нареч.* эвелдай, сифтедай, сифте кьиляй; IV *нареч.* вилик, адалай вилик. V *послел.* виликди; **əzəl o, qüvvətli idi** виликди ам къуватлу тир.

ƏZƏLDƏN *нареч.* 1) эвелдай, сифтедай, сифте кьиляй; **əzəldən belədir** эвелдай икI я; 2) фад, фадлай.

ƏZƏLƏ I I *сущ. анат.* жукIум; **ayaq əzələləri** кIвачин жукIумар; II *прил. анат. мед.* жукIумдин.

ƏZƏLƏ II *нареч.* кьулухъ, кьулухъди; **beş il əzələ** вад йис кьулухъ.

ƏZƏLİ I *прил.* дегь чIаварилай амай, гьамиша авай; **vətənə əzəli məhəbbət hissi** гьамиша авай ватан кIан хьунин гьисс; II *арал.г.* сад лагьайди; **əzəli, sənə deyim ki,..** сад лагьайди, за ваз лугьун хьи,…

ƏZƏLİLİK *сущ.* эбедивал, гьамишалугъ.

ƏZƏMƏT *сущ.* гьайбат, гьайбатлувал, чIехивал; **dağların əzəməti** дагъларин гьайбатлувал.

ƏZƏMƏTLƏ *нареч.* гьайбатлувилелди, гьайбатлудаказ, гьайбатлуз.

ƏZƏMƏTLİ *прил.* 1) гьайбатлу, чIехи, зурба эсер ийидай; **əzəmətli dağlar** гьайбатлу дагълар; **əzəmətli binalar** чIехи дараматар; 2) къудратлу; **əzəmətli Vətənimiz** чи къудратлу Ватан.

ƏZƏMƏTLİLİK *сущ.* 1) чIехивал, гьайбатлувал; 2) къудратлувал.

ƏZGİL I *сущ.* кицик (*майва ва тар*); II *прил.* кицикдин; **əzgil ağacı** кицикдин тар.

ƏZGİLLİK *сущ.* кициклух, кицикдин тарар авай чка.

ƏZGİN *прил.* галатнавай, юргъун, куьлягь.

ƏZGİNLİK *сущ.* галатун, юргъунвал, куьлягьвал.

ƏZİCİ *прил.* барбатIдай, терг ийидай, кукIвардай; **əzici zərbə** кукIвардай ягъун.

ƏZİK I *прил.* шуьткьвей; **əzik kağız** шуьткьвей кагъаз; II *сущ.* яна тIар хьайи чка.

ƏZİK-ÜZÜK *прил.* шуьткьвей; **əzik-**

üzük paltarlar шуьткьвей пекер.

ƏZİLİB-BÜZÜLMƏ *сущ*. **ƏZİLİB-BÜZÜLMƏK** *глаголдикай*.

ƏZİLİB-BÜZÜLMƏK *глаг*. наз гун.

ƏZİLMƏ *сущ*. **ƏZİLMƏK** *глаголдикай*.

ƏZİLMƏK *глаг*. 1) шуьткьуьн; 2) *куьч*. ялахвал авун, къвал чуькьуьз акъвазун; 3) кукIвар хьун; 4) галукьна (*алукьна, акьуна*) тIарвал хьун.

ƏZİŞDİRMƏK *глаг*. 1) шуьткьуьрун; 2) гатун.

ƏZİYYƏT *сущ*. азият, азаб; **bu böyük əziyyət tələb edən işdir** им чIехи азият тIалабзавай кIвалах я.

ƏZİYYƏTLƏ *нареч*. азиятдив; **əziyyətlə bəslənən uşaqlar** азиятдив хвенвай аялар.

ƏZİYYƏTLİ *прил*. четин; **əziyyətli iş** четин кIвалах.

ƏZİYYƏTSİZ *прил*. азиятсуз.

ƏZİYYƏTSİZLİK *сущ*. азиятсузвал.

ƏZİZ I *прил*. багьа, азиз, играми; **əziz dinləyicilər** играми яб акалзавайбур; **əziz qonaq** багьа мугьман; **əziz övladlar** азиз веледар.

ƏZİZ-XƏLƏF *прил*. багъри; **əziz-xələf adam** багъри кас.

ƏZİZLƏMƏK *глаг*. чан-рикI авун, тавазивал хьун.

ƏZİZLƏNMƏK *глаг*. тавазивал авун.

ƏZİZLİK *сущ*. азизвал, играмивал.

ƏZM *сущ*. 1) къетIивал, жуьрэтлувал, къастунал кIевивал; 2) мурад, метлеб; шанкь; **yaratmaq əzmi** яратмишунрин шанкь.

ƏZMƏK *глаг*. 1) шупIарун, шуьткьуьрун; 2) гатун, куьлуь авун, регъуьн; 3) хун, кукIварун; 4) *куьч*. зулум авун, гуж авун, бас-хас авун, азиятдик кутун; 5) *куьч*. чIурун, ягъун.

ƏZMKAR *прил*. жуьрэтлу, къетIивилелди кар ийидай, кIевиз акъваздай.

ƏZMKARCASINA *нареч. килиг:* **ƏZMKARLIQLA**.

ƏZMKARLIQ *сущ*. къетIивал, жуьрэтлувал, кIевиз акъвазун.

ƏZMKARLIQLA *нареч*. къетIивилелди, къетIидаказ, къетIидиз, къетIиз; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз.

ƏZMLƏ *нареч. килиг:* **ƏZMKARLIQLA**.

ƏZMLİ *прил*. къетIи, жуьрэтлу, кIеви.

ƏZMLİLİK *сущ*. къетIивал, кIевивал, жуьрэтлувал.

ƏZMSİZ *прил*. къетIи тушир, жуьрэтлу тушир, кIеви тушир.

ƏZMSİZLİK *сущ*. къетIивал тахьун, кьве рикIин хьун, жуьрэтсузвал.

ƏZRAYIL *сущ*. 1) Азраил; 2) *куьч*. кьиникь.

ƏZVAY I *сущ. бот*. 1) алоэ; 2) алоэдин миже; II *прил. куьч*. 1) пис мез авай, мецел агъу алай, гьамиша пис рахадай; 2) куьмек авачир, ажуз.

F

F – *азербайжан алфавитдин муьжуьд лагьай гьарф*.

FA *сущ. муз*. фа (*нота*).

FABRİK I *сущ*. фабрика; **ayaqqabı fabriki** кІвачин къапарин фабрика; II *прил*. фабрикадин; **fabrik qiyməti** фабрикадин къимет.

FABRİKANT *сущ*. фабрикант (*фабрикадин сагьиб*).

FABRİKAT *сущ*. фабрикат (*фабрикадин гьазур магьсул*).

FABULA *эдеб*. I *сущ*. фабула (*эдебиятдин эсерда къалурнавай манаметлебдин ва я вакъиайрин кІалуб, сюжетдин схема*); **romantik fabula** романтикадин фабула; II *прил*. фабуладин.

FACİƏ I 1) *сущ*. сед; мусибат; 2) трагедия (*са мураддихъ агакьун патал инсанрин гьиссерин, гьевесрин ва я идеяйрин гужлу женг къалурдай ва гзаф дуьшуьшра кьилин игит телеф хьуналди куьтягь жедай драмадин эсер; театрда гьазурзавай гьахьтин тамаша*); II *прил*. седдин, мусибатдин.

FACİƏLİ *прил*. трагедиядин, трагедиядиз хас тир.

FACİƏVİ *прил*. трагедиядин.

FACİƏVİLİK *сущ*. бедбахтвал, мусибатлувал.

FAĞIR I *прил*. 1) фагъир; муьтІуьгъ; умун; **fağır uşaq** умун аял; 2) кесиб; **fağır kəndlilər** кесиб хуьруьнвияр; 3) язух; усал; **fağır qoca** кесиб кьуьзе к; II *сущ*. кесиб, фагъир, язух.

FAĞIR-FÜQƏRA *сущ*. кесибар, кесиб-куьсуьб.

FAĞIRLAŞMA *сущ*. **FAĞIRLAŞMAQ** *глаголдикай*.

FAĞIRLAŞMAQ *глаг*. 1) муьтІуьгъ хьун; 2) кесиб хьун.

FAĞIRLIQ *сущ*. 1) фагъирвал, муьтІуьгъвал; 2) кесибвал.

FAHİŞƏ *сущ*. къагьбе.

FAHİŞƏXANA *сущ*. къагьбехана.

FAHİŞƏLİK *сущ*. къагьбевал.

FAİZ *сущ*. процент; **yüz faiz** виш процент; 2) банкда тунвай пулунилай къачузвай гелир.

...FAİZLİ... процентдин (*муракаб гафарин кьвед лагьай пай*); **üçfaizli** пуд процентдин.

FAİZSİZ *прил*. процент алачир.

FAKT *сущ*. 1) факт; хьайи кар; гьакъикъат; делил; 2) мисал, материал.

FAKTİK *прил*. гьакъикъи, гьакъикъат тир, дуьзгуьн.

FAKTİKİ *килиг*: **FAKTİK.**

FAKTOQRAFİYA *сущ*. фактография.

FAKTOR *сущ*. фактор (*са кар вилик ракъурдай къуват, арадиз квезвай гьерекатдин себеб*).

FAKTORİYA *сущ*. фактория (*1 колония тир уьлквейра Европадин тажиррин посёлок; 2 яргъа тир районра: къачузвай мал гьазурзавай ва алвердинни халкь таъминарунин чка*).

FAKTURA *сущ*. фактура (*1 харусенятдин эсерра художникдин техникадин хсусивал; 2 санай саниз ракъурзавай малдин тариф авай чар*).

FAKULTATİV I *прил*. 1) мажбури тушир, тефейтІани жедай тарсар; 2) кьериз-цІаруз гьалтдай; II *сущ*. факультатив (*институтда кІелдайла чир хьунин дережа тайинар тийизвай предмет, курс*).

FAKÜLTƏ I *сущ*. факультет; **filologiya fakültəsi** филологиядин факультет; II *прил*. факультетдин.

FAQOSİT *сущ. биол*. фагоцит (*инсан ва я гьайван зарар квай*

бактерийрикай хуьдай клеткаяр).

FAQOT *сущ. муз.* фагот (*ял туна ядай музыкадин алат*).

FAL I *сущ. куьгь.* фал; кихлигун; ицитIун; суьгьуьр; **fala baxmaq** фал вегьен, гележег вилик амаз лугьун.

FAL II *сущ.* кака (*ацукьай вечрез эцигдай*).

FAL III *сущ. диал.* кIус, чIук, кап (*фан*).

FAL IV фал (*1 гимидин елкенар агъуз-виниздай еб; 2 парашют ахъа хьун патал са кьил самолётдихъ, муькуь кьил парашютдихъ галкIурдай еб; 3 космонавт гимидай цавуз экъечIдайла, ам гимидихъ галкIурдай затI*).

FALABAXAN *сущ. килиг:* **FALÇI.**

FALANQA *сущ. тар.* фаланга (*дегь чIавара грекрин кьушундин са шумуд жергедикай сигъдиз туькIуьрдай кIеретI*).

FALANQAÇI *сущ.* фалангада авай аскер.

FALÇI *сущ.* фалчи.

FALÇILIQ *сущ.* фалчивал; **falçılıq etmək** фалчивал авун.

FAL-FAL *прил.* чIук-чIук, кIус-кIус; **fal-fal doğramaq** чIук-чIук атIун, кIус-кIус атIун.

FALSET *муз.* I *сущ.* фальцет (*итимди акъуддай лап шуькIуь ван*); II *прил.* фальцетдин.

FAMİLİYA *сущ.* фамилия; **məşhur familiya** сейли фамилия.

FANAT *рах. килиг:* **AZARKEŞ** (1).

FANATİK 1) фанатик, чара дин гвайбур такIан, вичин диндал кIеви кас; 2) вичин кардал гзаф кьару кас (*рикI алай кардал чан эцигдай кас*).

FANATİKCƏSİNƏ *нареч.* фанатик-вилелди; вичин диндал кIевивилелди.

FANATİKLİK *сущ.* фанатиквал.

FANATİZM *сущ.* фанатизм, фанатиквал; вичин диндал кIевивал.

FANER I *сущ.* фанер; **üçlük faner** пуд къатунин фанер; II *прил.* фанердин.

FANİ *прил.* фана; **fani dünya** фана дуьнья.

FANİLİK *сущ.* фанавал.

FANT *сущ.* 1) чип; 2) фант къугъун (*чип вегьедай шад ва зарафатар квай къугъун; низ чип акъатайтIа, гьада къугъвазвайбуру вуч лагьайтIа, гьам кьилиз акъудда, мес. кьуьл ийида, мани лугьуда ва мсб*).

FANTASMAQORİYA *сущ.* фантасмагория (*хиялра туькIуьрнавай са затI, кар, вакъиа ва мсб*).

FANTAST *сущ.* фантаст, буш хиялчи; 2) *эдеб.* фантаст (*фантазиядин жанрда кIвалахзавай къелемэгьли*).

FANTASTİK *прил.* 1) фантазиядин, махарик квай хьтин, хиялда туькIуьрай, фантазия тир; 2) чIалахъ тежер; тежер хьтин; гьакъикъи тушир; 3) кьиле тефир; буш хиял тир.

FANTASTİKA *сущ.* 1) фантастика, гьакъикъи тушир, хиялда туькIуьрнавай затI, гьич тежер хьтин; 2) фантастика (*гьич тежер хьтин, хиялра туькIуьрнавай крарикай, гьаларикай ихтилатар квай эдебиятдин эсерар*).

FANTAZİYA *сущ.* 1) хиял; хиялар; 2) кьуру хиял; 3) жувалай туькIуьрай затI; 4) *эдеб.* ихьтин эсеррин тIвар; 5) *рах.* рикIе акьур кар, рикIел акьалтун; 6) *муз.* фантазия (*чеб-чпихъ кьадайвал са шумуд макьамдикай туькIуьрдай музыкадин эсер*).

FARA *сущ.* фара; **duman faraları** цифедиз акси фараяр.

FARAĞAT I *прил.* 1) секин, ислягь, умун; **farağat uşaq** ислягь аял; II *нареч.* секиндиз; ислягьдиз; умундиз;

умунвилелди; **farağat oturmaq** секиндиз ацукьун.

FARAŞ *прил*. 1) сифте кьилера; фад; сифтегьан; 2) фад алукьдай, фад къведай, вахтунилай фад жедай; вахтсуз; 3) вилик чрадай, фад чрадай; гатун; **faraş üzüm** гатун ципицIар; **faraş çiyələk** фад агакьдай некъияр.

FARİNGİT *сущ. мед.* фарингит (*туьтерин азар, туьтер атун*).

FARMAKOLOGİYA I *сущ*. фармакология (*дарманри бедендиз ийидай таъсир чирдай илим*); II *прил*. фармакологиядин.

FARMAKOLOJİ *прил*. фармакологиядин.

FARMAKOLOQ *сущ.* фармаколог (*фармакологиядин пешекар*).

FARMASEVT *сущ.* фармацевт (*аптекадин къуллугъчи*).

FARMASİYA *сущ. мед.* фармация (*дарманар гьазурунин месэлаяр чирдай илим*).

FARMAZON *рах. сущ.* фармазон (*азад фикирар ийидай кас, нигилист*).

FARMAZONLUQ *рах. сущ.* фармазонвал.

FARS I I *сущ*. фарс; **farslar** фарсар; II *прил*. фарсарин; **fars dili** фарс чIал, фарсарин чIал; **fars adətləri** фарсарин адетар, фарсарин ацукьун-къарагъун.

FARS II *сущ*. 1) *эдеб*. фарс (*кьезил комедия*); 2) шит зарафат; 3) *куьч*. уюн, уюнбазвал.

FARSCA *нареч*. фарсдалди, фарс чIалалди.

FARVATER *сущ. геогр.* фарватер (*гимияр фин патал дерин ва хатасуз цин рехъ*).

FAS *сущ. фото*. вилик пад, чин пад.

FASAD I *сущ*. чин, чин пад (*дараматдин*); **evin fasadı** кIвалин чин пад.

FASİQ I *прил*. 1) фасикь; 2) эдебсуз, ахлакьсуз; II *сущ*. фасикь.

FASİLƏ *сущ*. 1) ара атIун; 2) ара, ял ядай вахт.

FASON *сущ*. 1) фасон; **yeni fasonda tikilmiş don** цIийи фасондал цванвай блушка; 2) фурс; **onun fasonuna bax** адан фурс аку!

FAŞ *прил*. ахъайнавай (*хабар, сир*), чукIурнавай, раиж авунвай.

FAŞİST I *сущ*. фашист (*фашизмдин терефдар*); II прил. фашистдин.

FAŞİZM I *сущ*. фашизм; II *прил*. фашизмдин.

FATALİST *сущ*. кьадар-кьисметдин чIалахъ кас.

FATALİZM *сущ*. кьисмет, кьадар-кьисметдин чIалахъ хьун.

FATEH *сущ*. 1) дяведалди къачур кас (*вичи чарадан чил, уьлкве*); 2) муьтIуьгъардайди, къачудайди (*дяведалди*).

FATİHƏ *сущ*. фатигьа (*Къуръандин сад лагьай суьре*).

FAYANS *ким. килиг:* **SAXSI.**

FAYDA *сущ*. 1) файда; 2) гелир; 3) хийир, менфят; **fayda götürmək** хийир къачун.

FAYDALANMA *сущ*. **FAYDALANMAQ** *глаголдикай*.

FAYDALANMAQ *глаг*. 1) файда къачун; 2) гелир къачун; 3) хийир, менфят къачун.

FAYDALI *прил*. файдалу; гелир авай; хийир авай.

FAYDALILIQ *сущ*. файдалувал.

FAYDASIZ I *прил*. файдасуз; 2) гелир авачир; 3) гьаваян, метлеб хкат тийир; 4) хийир тегьидай; II *предик*. **faydasızdır** файдасуз я.

FAYDASIZLIQ *сущ.* файдасузвал;

нетижасузвал; гелир тахьун; метлеб хкат тавун.

FAYL *сущ.* файл (*компьютерда ганвай тIварцIи кьазвай чка*); **faylın adı** файлдин тIвар; **faylı saxlamaq** файл хуьн.

FAYTON I *сущ.* файтун (*балкIанри ялдай къав алай улакь*); **faytona minmək** файтундиз акьахун; II *прил.* файтундин; **fayton təkəri** файтундин чарх.

FAYTONÇU *сущ.* файтунчи (*файтун гьалзавайди*).

FAYTONÇULUQ *сущ.* файтунчивал.

FAZA I *сущ.* 1) гьал; **inkişafın birinci fazası** вилик финин сад лагьай гьал; 2) тайин дережа; **refleks fazası** рефлексдин дережа; 3) *астр.* фаза; **ayın fazaları** вацран фазаяр; 4) эл. фаза (*генератордин ток ахъайдай симерин са тах*).

FAZİL *прил. куьгь.* алим, гзаф кIелай, гзаф чидай.

FE *сущ.* азербайжан алфавитдин **"F"** гьарфунин тIвар.

FEDERAL *прил. килиг:* **FEDERATİV.**

FEDERALİST I *сущ.* федералист (*федерализмдин терефдар*); II *прил.* федералистдин.

FEDERALİZM I *сущ.* федерализм (*федерациядин принципралди туькIуьрнавай гьукуматдин къурулушдин система*).

FEDERASİYA *сущ.* федерация (*1 са тайин кьадарда чпин кьилдивал хуьзвай гьукуматрин сад хьанвай гьукумат; мес. Россиядин Федерация; 2 чара-чара тешкилатрикай тир союз*).

FEDERATİV *прил.* федерация тир; **federativ hökumət** федерация тир гьукумат.

FEİL *сущ.* I *лингв.* глагол; **felin zamanları** глаголдин вахтар; II *прил.* глаголдин; **felin kateqoriyaları** глаголдин категорияр.

FEİLLİ *прил.* глагол квай; **feilli söz birləşməsi** глагол квай гафарин ибара.

FEİLSİZ *прил. лингв.* глагол квачир.

FEL *сущ. куьгь.* гьерекат, авур кар, таъсир; **onun felinə uyma** адан таъсирдик акатмир.

FELDFEBEL *сущ.* фельдфебель (*инкъилабдилай виликан Россиядин ва са бязи къецепатан уьлквейрин яракьлу къуватра ротадин командирдин куьмекчи*).

FELDMARŞAL *сущ.* фельдмаршал (*инкъилабдилай виликан Россиядин ва са бязи къецепатан уьлквейрин яракьлу къуватра лап чIехи чин*).

FELDŞER I *сущ.* фельдшер (*духтурдин юкьван чирвилер гвай куьмекчи*); II *прил.* фельд-шердин.

FELDŞERLİK *сущ.* фельдшервал.

FELİ *прил. лингв.* глаголдин; **feli forma** глаголдин форма.

FELYETON I *сущ.* фельетон; II *прил.* фельетондин.

FELYETONÇU *сущ.* фельетончи.

FEMİNİST *сущ.* феминист (*феминизмдин терефдар*).

FEMİNİZM *тар. сущ.* феминизм (*итимрихъ галаз сад хьтин ихтиярар дишегьлийризни хьун патал женг чIугвадай гьерекат*).

FEN *сущ.* фен (*чими гьавадал кьежей чIарар кьурурдай алат*).

FENOL *хим.* фенол.

FENOLOGİYA *сущ.* фенология (*йисан вахтариз килигна къушарин ва набататрин алемда арадал къвезвай дегишвилер ахтармишдай илим*).

FENOLOQ *сущ.* фенолог (*фенологиядин пешекар*).

FENOMEN *сущ.* феномен, аламат (*акьалтIай ажайиб, гьейран ийидай,*

гьич тежер хьтин инсан).

FENOMENAL *прил.* аламатдин, акьалтIай ажайиб, гьейран ийидай, гьич тежер хьтин.

FENOMENALİST *сущ.* феноменалист (*феноменализмдин терефдар*).

FENOMENALİZM *филос. сущ.* феноменализм.

FEODAL I *сущ.* феодал (*феодализмдин девирда лежберар вичин раятар яз вичелай аслу тир чIехи мулкарин иеси*); II *прил.* феодалдин.

FEODALİZM I *сущ.* феодализм (*лукIвилинни капитализмдин къурулушрин арада хьайи къурулуш*); II *прил.* феодализмдин.

FERMA I *сущ.* ферма (*хуьруьн майишатдин са кьилдин пешедал машгъул тир кархана*); **toyuqçuluq ferması** верчерин ферма; **qoyunçuluq ferması** лапагрин ферма.

FERMA II *сущ.* ферма (*кьилдин касдин хуьруьн майишат авай чка, къазмаяр*).

FERMENT *сущ. биол. хим.* фермент (*бедендин дири клеткади арадал гъидай ва вичи беденда гьар жуьре реакцийриз, дегишвилериз куьмек гудай затI*).

FERMER I *сущ.* фермер; II *прил.* фермердин; **fermer təsərrüfatı** фермердин майишат.

FERMERLİK *сущ.* фермервал.

FESTİVAL I *сущ.* фестиваль (*вахт-вахтундилай харусенятдин агалкьунар къалуриз, абуруз килигиз тешкил ийидай медениятдин сувар*); II *прил.* фестивалдин.

FETİŞ *сущ.* фетиш (*1 кьулухъ галамай, сифте къадим замандин инсанри аллагьвиле кьабулна ибадат ийизвай затI; 2 куьч. вич са шартIни алачиз кьабулнавай, вичиз буьркьуьвилелди икрам ийизвай затI, кас*).

FETİŞİZM фетишизм (*1 фетишдиз ибадат авун; 2 куьч. фетишдиз хьиз килигун, буьркьуьвилелди чIалахъ хьун*).

FETR I *сущ.* мягькем кьелечI лит (*шляпаяр авун патал бакара къведай*); II *прил.* мягькем кьелечI литинин.

FEVRAL *сущ.* февраль (*варз*).

FEYXOA *бот. сущ.* фейхоа.

FƏAL *прил.* алахъдай; **fəal oğlan** алахъдай гада.

FƏALİYYƏT *сущ.* кIвалах; **müəssisənin fəaliyyəti** карханадин кIвалах; **ürəyin fəaliyyəti** рикIин кIвалах.

FƏALIYYƏTSİZLİK *сущ.* са карни тийиз акъвазун.

FƏALLAŞDIRMA *сущ.* **FƏALLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

FƏALLAŞDIRMAQ *глаг.* гьерекат кутун.

FƏALLAŞMA *сущ.* **FƏALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

FƏALLAŞMAQ *глаг.* гьерекат акатун.

FƏALLIQ *сущ.* активвал.

FƏDA *сущ.* къурбанд, къурбанд хьун; **özünü fəda etdi** вич къурбанд гана.

FƏDAİ *сущ.* идеядин патал вич къурбанд гудай кас.

FƏDAİLİK *сущ.* жув къурбанд авун; чан къурбанд ийиз гьазурвал.

FƏDAKAR *прил.* чандилай гъил къачудай, чан къурбанд ийидай; **fədakar insan** чан къурбанд ийидай инсан.

FƏDAKARCASINA I *прил.* чан эцигдай, чандилайни гъил къачудай; II *нареч.* чандилайни гъил къачуна.

FƏDAKARLIQ *сущ.* чандилай гъил къачун, чан къурбанд авун.

FƏDAKARLIQLA *нареч.* чанди-

лайни гъил къачуна.

FƏĞAN *сущ. куьгь.* 1) лап кIеви гьарай; кIеви шелин ван; 2) вич-вичел алачиз (*михьиз кьил квахьна*) ийидай гьараюнар; куьмекдиз гьараюн (*эверун*).

FƏHLƏ I *сущ.* фяле; **qabaqcıl fəhlə** кIвенкIвечи фяле; II *прил.* фяледин, фялейрин; **fəhlə birliyi** фялейрин садвал.

FƏHM сущ. акьул; фикир; кьатIун.

FƏHMƏN *нареч.* 1) фикирдалди, акьулдалди, кьатIуналди; 2) рикIиз хабар хьуналди.

FƏHMLİ *прил.* 1) акьуллу, фагьумлу, фагьумдалди кар ийидай; 2) фад гъавурда гьатдай, фагьум авай, кьатIунар авай.

FƏHMLİLİK сущ. 1) акьуллувал, фагьумлувал, фагьумдалди кар авун; 2) фад гъавурда гьатун.

FƏHMSİZ *прил.* 1) акьулсуз, фагьумсуз, фагьумдалди кар тийидай; 2) фад гъавурда гьат тийир, фагьум авачир, кьатIунар авачир.

FƏHMSİZLİK *сущ.* 1) акьулсузвал, фагьумсузвал, фагьумдалди кар тийин; 2) фагьум авачирвал, кьатIунар авачирвал.

FƏXARƏT сущ. 1) дамах, такабурлувал; 2) тарифар, яцIу гафар авун.

FƏXR *сущ.* дамах, такабурвал; **ana-atanın fəxri** диде-бубадин дамах.

FƏXRİ *прил.* гьуьрметлу; лайихлу; сейли; гьуьрметдин; **fəxri fərman** гьуьрметдин чар; **fəxri ad** лайихлу тIвар.

FƏXRİLİK *сущ.* гьуьрметлувал, лайихлувал, сейливал.

FƏXRİYYƏ *сущ. эдеб.* авторди вич тарифдай шиир.

FƏXRLƏ *нареч.* дамахдалди, такабурвилелди.

FƏQƏRƏ I I *сущ. анат.* пакун тIвал; II *прил.* пакун тIвалунин.

FƏQƏRƏ II *сущ. куьгь.* вакъиа.

FƏQƏT *союз.* ингье, амма, анжах; **fəqət, bu mümkün deyil** ингье им мумкин туш.

FƏLAKƏT *сущ.* бала, завал, бедбахтвал, мусибат; **bu, böyük fəlakətdir** им чIехи бала я.

FƏLƏK *сущ.* 1) *куьгь.* цав, цавун тагъ; 2) *куьч.* кьисмет; **bu, fələyin işidir** им кьисметдин кар я.

FƏLLAH *сущ.* лежбер (*Мисрида*).

FƏLSƏFƏ I *сущ.* философия; II *прил.* философиядин; **fəlsəfə lüğəti** философиядин гафарган.

FƏLSƏFİ *прил.* философиядин.

FƏNA I *куьгь.* 1) пис, чIуру; 2) *предик.* **fənadır** пис я.

FƏNA II *сущ. куьгь.* 1) квахьун; 2) терг хьун, кьиникь.

FƏNALAŞMA *сущ.* **FƏNALAŞMAQ** *глаголдикай.*

FƏNALAŞMAQ *глаг. куьгь.* пис хьун; усал хьун; зайиф хьун; **xəstənin halı fənalaşıb** азарлудан гьалар пис хьанва.

FƏND *сущ.* 1) гьилле; кьуьруьк; амалдарвал; **fənd vurmaq** гьилле авун; 2) уюн; **diplomatik fənd** дипломатиядин уюн.

FƏNDGİR *прил.* амалдар; зиринг; гьасятда кьил акъуддай; чара жагъурдай.

FƏNDGİRLİK *сущ.* амалдарвал, амал.

FƏNƏR I *сущ.* 1) фонарь, фанус; 2) яна вили авур чка; II *прил.* фонардин.

FƏNN I *сущ.* предмет, тарс; **fənn kabinetləri** тарсунин кабинетар; II *прил.* предметдин, тарсунин.

FƏRARİ *сущ.* дезертир, душмандин патаз катайди, хаин.

FƏRARİLİK *сущ.* дезертирвал.

FƏRASƏT *сущ.* кьатIунар авайвал; фагьумлувал.

FƏRASƏTLİ *прил.* фагьумлу, фагьум авай, кьатIунар авай; кьил акъуддай; зиринг, зигьин авай.

FƏRASƏTLİLİK *сущ.* фагьумлувал, кьатIун, кьатIунин алакьунар.

FƏRASƏTSİZ *прил.* фагьумсуз, фагьум авачир, кьатIунар авачир, зигьин авачир.

FƏRASƏTSİZLİK *сущ.* фагьумсузвал, фагьум авачирвал, кьатIунар авачирвал.

FƏRD *сущ.* са инсан, са кас.

FƏRƏ *сущ.* фере; **kənd fərələri** хуьруьн фереяр.

FƏRƏH *сущ.* шадвал, хвешивал; **ananın fərəhi** дидедин шадвал.

FƏRƏHLƏ *нареч.* шадвилелди, шадвиливди, шаддаказ, шаддиз; хвешивилелди, хвешивиляй.

FƏRƏHLƏNDİRİCİ *прил.* шад, хвеши, рикI шаддай, шадвал кутадай, шадвал квай.

FƏRƏHLƏNDİRMƏK *глаг.* 1) шадарун, шад авун, шадвал кутун, хвеши авун, хвеш кутун; 2) *куьч.* рикI шад авун, хуш хьун, лезет гун.

FƏRƏHLƏNMƏ *сущ.* **FƏRƏHLƏNMƏK** *глаголдикай.*

FƏRƏHLƏNMƏK *глаг.* шад хьун, хвеши хьун; шадвал авун, хвешивал авун.

FƏRƏHLİ I *прил.* шад, хвеши; рикI шаддай; **fərəhli gün** рикI шаддай югъ; II *предик.* шад я.

FƏRQ I *сущ.* фаркь, тафават, чаравал, тафаватвал; **şəhərlə kənd arasında fərqlər** шегьердинни хуьруьн арада авай тафаватвилер.

FƏRQLƏNDİRİCİ *прил.* тафаватлу ийидай, чара ийидай; **fərqləndirici xüsusiyyətlər** тафаватлу ийидай кьетIенвилер.

FƏRQLƏNDİRİLMƏ *сущ.* **FƏRQLƏNDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

FƏRQLƏNDİRİLMƏK *глаг.* тафаватлу хьун, чара хьун, арада фаркь (*тафават*) аваз хьун.

FƏRQLƏNDİRMƏ *сущ.* **FƏRQLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

FƏRQLƏNDİRMƏK *глаг.* 1) тафаватлу авун, чара авун, хкудун (*кьве затI сад-садакай*); 2) кьатIуз хьун, чириз хьун.

FƏRQLƏNMƏ *сущ.* **FƏRQLƏNMƏK** *глаголдикай.*

FƏRQLƏNMƏK *глаг.* тафаватлу хьун, чара хьун, арада фаркь (*тафават*) аваз хьун; **yumşaq xasiyyəti ilə fərqlənmək** умун къилихралди тафаватлу хьун.

FƏRQLİ *прил.* тафаватлу ийидай, чара ийидай, сад-садакай хкуддай; **fərqli xüsusiyyət** тафаватлу ийидай кьетIенвал.

FƏRQLİLİK *сущ.* тафаватлувал, чаравал, дегишвал.

FƏRLİ *прил.* 1) ферлу; **fərli bir iş tapmadım** заз ферлу са кIвалах жагъанач; 2) абурлу, рябетлу, хъсан, вижевай, мешреблу, кутугай; **o, fərli oğlandır** ам хъсан (*вижевай*) гада я; 3) акьуллу, кар алакьдай; **fərli işçi** кар алакьдай кIвалахдар; 4) хийирлу, мянфятлу; **fərli məsləhət** хийирлу меслят.

FƏRMAN *сущ.* фарман.

FƏRSİZ *прил.* 1) ферсуз; 2) дуьз рекьяй тефир, бегьем тушир, кар алакь тийидай, бегьем метлеб квачир, ваякьан; **fərsiz adam** дуьз рекьяй тефир кас.

FƏRYAD *сущ.* 1) лап кIеви гьарай; кIеви шелин ван; 2) вич-вичел алачиз (*михьиз кьил квахьна*) ийидай гьара-

юнар; куьмекдиз гьараюн (*эверун*).

FƏRZİYYƏ *сущ.* 1) гиман; 2) фикир, ният.

FƏS *сущ.* тIес (*литиникай ва я самарикай раснавай къерехар галай кьилел алукIдай затI*).

FƏSAD *сущ.* 1) фитне; къал; 2) чIуру къаст.

FƏSAHƏT *сущ. куьгь.* фасагьатвал, рахунин иервал.

FƏSAHƏTLİ *прил.* фасагьатдиз, иердиз рахадай.

FƏSAHƏTLİLİK *сущ.* фасагьатдиз рахун, иердиз рахун.

FƏSƏLİ *сущ.* чар авай фу.

FƏSİL I *сущ.* йисан вахт, бере; **ilin bahar fəsli** йисан гатфар бере.

FƏSİL II *сущ.* кьил; **kitabın birinci fəsli** ктабдин сад лагьай кьил.

FƏSİLƏ *сущ. биол.* тухум (*набататрин ва гьайванрин са жуьредикай тирбур*).

FƏTH *сущ.* 1) муьтIуьгъарун, табий авун, дяведалди къачун; 2) гъалибвал; 3) *глаг.* кьун, къачун; **yanğın hər tərəfi fəth etdi** вири чкаяр цIай кьуна кана.

FƏTİR *сущ.* гъвар квачир тинидикай авунвай лаваш.

FƏTİRXANA *сущ.* лавашар чрадай чка.

FƏVVARƏ I *сущ.* фонтан; II *прил.* фонтандин.

FƏZA I *сущ.* цав; II *прил.* цавун; **fəzanın ənginlikləri** цавун бушлухар.

FƏZİLƏT *сущ.* 1) лап тамамвал, лап хъсанвал, са рехнени квачирвал; 2) лайихвал, лайихлувал; **mərhəmətlilik insan fəzilətlərindən biridir** мергьяматлувал инсандин лайихлувилерикай сад я.

FINDIQ I *сущ. бот.* 1) шуьмягъ; 2) шуьмягъдин валар; II *прил.* шуьмягъдин; **fındığ ləpəsi** шуьмягъдин хвех.

FINDIQBURUN I *прил.* битIиш (*кIвенкI винелди экъис хьайи гъвечIи нер алайди*); II *сущ.* битIиш.

FINDIQLIQ *сущ.* шуьмягълух.

FINXIRMA *сущ.* **FINXIRMAQ** *глаголдикай*.

FINXIRMAQ *глаг.* 1) пурх авун, пурх ягъун (*мес. балкIанди*); **at fınxırdı** балкIанди пурх ягъана.

FINXIRTI *сущ.* пурх; чIуф; чIиш.

FIRFIRA *сущ.* 1) кIепIербан; 2) *куьч.* тIурутIум квай хьтинди; санал акъвазна кьарай текъведайди; санал акъваз тийирди.

FIRIQ *прил. рах.* пис; **işlər fırıqdır** крар пис я.

FIRILDAQ *сущ.* 1) гьарамзадавал; 2) къалпвал; **fırıldaq işlətmək** гьарамзадавал авун.

FIRILDAQÇI *сущ.* гьарамзада.

FIRILDAQÇILIQ *сущ.* гьарамзадавал.

FIRLAMA *сущ.* **FIRLAMAQ** *глаголдикай*.

FIRLAMAQ *глаг.* элкъуьрун, звар гун.

FIRLANDIRMA *сущ.* **FIRLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

FIRLANDIRMAQ *глаг. килиг:* **FIRLATMAQ.**

FIRLANĞIC *сущ.* карусель.

FIRLANMA *сущ.* **FIRLANMAQ** *глаголдикай*.

FIRLANMAQ *глаг.* элкъуьн, чарх ягъун.

FIRLATMA *сущ.* **FIRLATMAQ** *глаголдикай.*

FIRLATMAQ *глаг.* элкъуьрун, чарх ягъаз тун.

FISQIRIQ *сущ.* 1) *килиг*: **FIŞQIRIQ**; 2) чкIайвал, къайдасузвал,

шудургъа, кьил акъат тийир гьал.

FISQIRMA *сущ*. **FISQIRMAQ** *глаголдикай*.

FISQIRMAQ *глаг. килиг:* **FIŞQIRTMAQ**.

FISQIRTI *сущ* уьфт, пуфдай, чIуфдай ванер.

FISQIRTMA *сущ*. **FISQIRTMAQ** *глаголдикай*.

FISQIRTMAQ *глаг*. гужлуз гум акъудун; **papirosu fısqırtmaq** пIапIрусдай гужлуз гум акъудун.

FISTIQ I *сущ*. пипин тар; II *прил*. пипин тарцин; **fıstıq yarpaqları** пипин тарцин пешер.

FIŞQIRIQ *сущ*. уьфт; **fışqırıq çalmaq** уьфт ягъун.

FIŞQIRMA *сущ*. **FIŞQIRMAQ** *глаголдикай*.

FIŞQIRMAQ *глаг*. 1) гадарун, акъудна гадарун (*мес. кудай дагъди вичин сивяй цIай квай палчух ва мсб*); 2) уьфт ягъун; авахьун; **yaradan qan fışqırır** хирей иви авахьзава.

FIŞQIRTMA *сущ*. **FIŞQIRTMAQ** *глаголдикай*.

FIŞQIRTMAQ *глаг*. гуж эцигна ахъаюн; **suyu fışqırtmaq** яд гуж эцигна ахъаюн.

FIŞTIRIQ *сущ. килиг:* **FIŞQIRIQ**.

FİBROMA *сущ. мед*. фиброма, хата квачир дакIур чка.

FİDAN *сущ*. 1) цуьрц, цIийи хел; 2) къелем (*акIурай*); 3) жегьил тар; 4) *куьч*. гъвечIи аялар.

FİDANLIQ *сущ*. къелемлух.

FİDEİST I *сущ*. фидеист (*фидеизмдин терефдар*); II *прил*. фидеистдин.

FİDEİZM I *сущ*. фидеизм (*иман къанажагъдилай вине кьазвай диндин мезгьеб*).

FİKİR *сущ*. 1) фикир; **yaxşı fikir** хъсан фикир; **müstəqil fikirlər** аслу тушир фикирар; 2) къаст, ният, мурад; 3) зигьин; **fikrində saxlamaq** зигьинда хуьн.

FİKİRLƏŞMƏK 1) фикир авун; 2) ният авун, къаст авун; 3) хиял авун; **fikirləşməyə vaxt yox idi** хиялар ийидай вахт авачир; 4) фагьум авун, кьатIун; 5) фикирна жагъурун; **yaxşı fikirləşmisən** хъсандиз фикирна жагъурнава вуна.

FİKİRLİ I *прил*. 1) фикирлу, хиялрик акатнавай; **fikirli görkəm** фикирлу акунар; 2) къайгъудик акатнавай, къайгъу чIугвазвай, дердида авай; **nədən fikirlisən?** вун квекай къайгъудик акатнава? II *нареч*. фикирлувилелди, фикирлудаказ.

FİKİRLİLİK *сущ*. 1) фикирлувал; 2) къайгъудик хьун, къайгъу чIугун.

FİKSAJ I *сущ*. фиксаж (*лентиниз къачунвай шикилдин негатив чинал акъуддайла герек тир элемент*); II *прил*. фиксаждин.

FİKSİYA *сущ*. фикция (*таб, вичивичикай хкудзавайди, гьакъикъатда авачирди*).

FİKTİV *прил*. къалп, гьакъикъи тушир, гьакъикъатда авачир, халисди тушир, тапан.

FİKUS *сущ. бот*. фикус.

FİQUR *сущ*. 1) *мат*. фигура; **həndəsi fiqur** геометриядин фигура; 2) кIалуб, буй, буй-бухах; **o qadının yaxşı qaməti var** а дишегьлидиз шумал буй ава; 3) фигура (*юзун квай крара, мес. кьуьлуьник, конькийрай авахьдайла ва маса крара*); 4) суьрет, шикил; 5) *шагьм*. шагьматрин фигура; 6) ихтибарсуз инсан.

FİQURA *сущ*. бедендин кIалуб,

къамат.

FİQURİST *сущ.* фигурист (*конькийрал алаз къугъунар ийидай кас*).

FİL *сущ.* 1) *зоол.* фил (*гьайван*); 2) фил (*шагьматрин фигура*); 3) *куьч.* куьк зурба инсан; ◊ **dəvədən böyük fil var** деведилай чIехи фил ава.

FİLAN *майинсуз тIв.-эв.* флан; **filan adam** флан кас.

FİLANKƏS *сущ.* флан кас, вуж ятIани сад.

FİLANTROP *сущ.* филантроп (*филантропиядал машгъул кас*).

FİLANTROPİYA *сущ.* филантропия (*кесибриз девлетлуйри, такьатар авайбуру гьакI гудай пулунин куьмек, садакьа*).

FİLARMONİYA I *сущ.* филармония; **M.Maqomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası** М.Магомаеван тIварунихъ галай Азербайжандин Гьукуматдин Филармония; II *прил.* филармониядин.

FİLATELİST *сущ.* филателист (*филателиядал машгъул кас*).

FİLATELİYA I *сущ.* филателия (*почтунин маркаяр кIватIунал машгъулвал*); II *прил.* филателиядин.

FİLİAL *сущ.* филиал (*са чIехи идарадин ва я тешкилатдин хел*); **institutun filialı** институтдин филиал.

FİLİSTER I *сущ.* алчах (*акьулдал кьери ва кьве чин алайвилин амалар квай инсан*); II *прил.* алчахдин.

FİLİSTERLİK *сущ.* алчахвал.

FİLİZ *сущ.* вичик металл квай къванер, минералар.

FİLM I *сущ.* фильм (*1 кинодин суьретар чIугун патал плёнка, гуьтIуь, кьелечI ва яргъи лент; 2 кино къалурун патал лент*); II *прил.* фильмдин.

FİLMOSKOP *сущ.* фильмоскоп (*диафильмар къалурдай проектор, аппарат*).

FİLMOTEKA *сущ.* фильмотека (*фильмар кIватIна, хуьдай идара*).

FİLOLOGİYA *сущ.* филология (*са халкьдин чIал ва я эдебият ахтармишдай илим*); **filologiya fakültəsi** филологиядин факультет.

FİLOLOJİ *прил.* филологиядин, филологиядиз талукь.

FİLOLOQ *сущ.* филолог (*филологиядал машгъул кас*).

FİLOSOF *сущ.* философ (*философиядал машгъул кас*).

FİLOSOFLUQ *сущ.* философвал.

FİLTR I *сущ.* фильтр (*1 жими затIар куьзна, михьдай суьзек; 2 ракъинин нурар ракъур тийидай затI*); II *прил.* фильтрдин.

FİN I *сущ.* фин (*Финляндиядин эгьли*); **finlər** финар; II *прил.* финдин, финрин; **fin dili** фин чIал, финрин чIал; **fin bıcağı** байбут.

FİNAL I *сущ.* финал, эхир; нетижа, са кардин эхир кьил; II *прил.* финалдин; **final oyunu** финалдин къугъун.

FİNALÇI *сущ.* финалист.

FİNCAN *сущ.* сукIра.

FİNCƏ *нареч.* финдалди, фин чIалалди.

FİNİŞ *сущ.* финиш (*чукурунин, чаррин мензилдин эхиримжи цIар*).

FİRAVAN I *прил.* девлетлу, агьвал авай, агьваллу, таъмин тир, игьтияж авачир, дуланажагъдикай дигай; II *нареч.* девлетлудаказ, девлетлуз, агьваллувилелди, агьваллудаказ.

FİRAVANLIQ *сущ.* девлетлувал, агьваллувал.

FİRƏNG *рах.* I *сущ.* француз, фиренг; II *прил.* француздин, фирендин; **firəng dili** француз (*фиренг*) чIал.

FİRƏNGCƏ *нареч*. французздалди, фиренгдалди; француз (*фиренг*) чIалалди.

FİRQƏ *куьгь*. I *сущ*. партия; II *прил*. партиядин.

FİRMA *сущ*. фирма; **neft firmaları** нафтIадин фирмаяр.

FİRNİ *сущ*. фирни.

FİRON *сущ*. фиргъаван (*1 тар. къадим Мисридин пачагьрин тIвар; 2 куьч. зулумкар; 3 куьч. кьукь гвайди*).

FİRONLUQ *сущ*. фиргъаванвал.

FİRUZƏ *сущ*. къацувал ва цавун ранг алай багьа къаш.

FİSQARMONIYA *сущ*. фисгармония (*пианинодиз ухшар, ял твадай, целер галай музыкадин алат*).

FİT *сущ*. 1) уьфт; 2) сиристав; 3) сириставдин ван; 4) сигнал.

FİTİL *сущ*. пилте; багъ; **lampanın fitili** лампадин пилте.

FİTNƏ *сущ*. 1) фитне; **fitnəyə uymaq** фитнедихъ ялун; 2) фендигарвилин крар, фендигарвал; 3) чIуру къаст.

FİTNƏBAZ *килиг*: **FİTNƏÇİ**.

FİTNƏBAZLIQ *сущ. килиг:* **FİTNƏÇİLİK**.

FİTNƏÇİ *килиг*: **FİTNƏKAR**.

FİTNƏÇİLİK *сущ. килиг:* **FİTNƏKARLIQ.**

FİTNƏ-FƏSAD *сущ*. гьалдарун; хаинвал.

FİTNƏKAR *сущ*. 1) фитнекар; гьалдардайди; чинеба кIвалах тухузвай хаин; 2) буьгьтенчи; 3) фендигар.

FİTNƏKARLIQ *сущ*. 1) фитнекарвал; 2) буьгьтенчивал; 3) фендигарвал; **fitnəkarlığa uyma** фитнекарвилихъ ялмир.

FİTRƏ *сущ. дин*. садакьа.

FİTRƏT *сущ. куьгь.* тIебиат, натура.

FİTRƏ-ZƏKAT *сущ*. садакьа.

FİTRİ *прил*. тIебии, хайидалай инихъ квай, асулда гьамиша авай; **fitri istedad** тIебии талант.

FİZİK *сущ*. физик (*1 физикадай пешекарвал авайди, физикадай алим; 2 физикадин муаллим*).

FİZİKA *сущ*. физика (*материядин, затIунин гьерекатдин жуьрейрикай, адан кьетIенвилерикай ва гьаларикай рахадай илим*).

FİZİKİ *прил*. 1) физикадин; **fiziki hadisələr** физикадин вакъиаяр; 2) къуват, такьат; **fiziki güc** бедендин къуват (*такьат*).

FİZİOLOGİYA *сущ*. физиология (*бедендин кьетIенвилерикай, кьиле тухудай крарикай рахадай илим*).

FİZİOLOJİ *прил*. физиологиядин, физиологиядиз талукь тир.

FİZİOLOQ *сущ*. физиолог (*1 физиологиядай пешекарвал авайди, физиологиядай алим; 2 физиологиядин муаллим*).

FLAKON *сущ*. гъвечIи шуьше (*мес. одеколондин, дармандин ва мсб*.).

FLAQMAN *сущ*. флагман (*1 эскадрадин ва я флотдин командир; 2 эскадрадин командир аваз физвай чIехи гими ва я самолёт; 3 флотда авай виридалайни чIехи ва я хъсан гими*).

FLAMİNQO *сущ. зоол.* фламинго (*кIвачерал кьакьан, яргъи гардан авай, иер жегьре цIакулар авай цин къуш*).

FLANEL I *сущ*. финил (*хъуьтуьл чIичI авай парча*); II *прил*. финилдин.

FLEQMATİK I *прил*. муькIуь, суствал квай, яваш юзунар квай.

FLEQMATİK II *сущ*. муькIуьвал квай, суствал квай, яваш юзунар квай кас.

FLEQMATİKLİK *сущ*. муькIуьвал, суствал.

FLEQMATİZM *сущ.* са затIни квез такьадай архайинвал, штIумвал.

FLEYTA I *сущ. муз.* флейта (*уф гана зуьрне хьиз ядай музыкадин алат*); II *прил.* флейтадин.

FLEYTAÇI *сущ.* флейта ягъидай кас.

FLİGEL *сущ.* флигель (*асул кIвалерин къвалав кукIурна ва я гьаятдин къерехда эцигдай сад ва я са шумуд кIвал*).

FLORA *сущ.* набататрин алем.

FLOTİLİYA *сущ.* флотилия (*1 са вацIун ва я вирин дяведин вири гимияр; 2 гимийрин ва самолётрин десте*).

FLÜGER *сущ.* юркунал янавай, гар галай пад къалурдай фарфалаг; кьелечI ракьукай ва я кIарасдикай авунвай хьел.

FLÜS *сущ. мед.* лекь; флюс (*сухван кIанин як ирин хьуникди дакIун*).

FLYAQA *сущ. рах.* фляга (*юкьва авай чIулуник кутIундай яд цадай къаб*).

FOKSTROT I *сущ.* фокстрот (*кьуьлуьнин са жуьре, гьа кьуьлуьн макьам*); II *прил.* фокстротдин.

FOKUS I *сущ. физ.* фокус (*нурар сад-садал гьалтзавай нукьта*).

FOKUS II *сущ.* 1) кьуьруьк, уюн; 2) фокус (*алцурардай гьерекат*).

FOLKLOR I *сущ.* фольклор (*халкьдин мецин эсерар*); II *прил.* фольклордин.

FON I *сущ.* фон (*1 шикил чIугвазвай чарчин, кушун асул ранг; 2 суьретдин яргъай хьиз аквадай кьулухъ пад*).

FON II *сущ.* бине; диб; гьалар.

...FON... фон (*муракаб гафарин кьвед лагьай пай*); мегафон, телефон.

FOND *сущ.* 1) фонд (*гьукуматдин пул ва девлетар*); 2) фонд (*игьтият патал, къвезмай вахт патал хвенвай шейэр, суьрсетар*); 3) фонд (*къиметлу кагъазар*); 4) тешкилат, идара; **mədəniyyət fondu** медениятдин фонд.

FONEM *сущ. лингв.* фонема (*кьилдин, фонетикадин гьич са шартIунилайни аслу тушир, вичелди гафунин мана дегишариз жедай чIалан сес)*.

FONENDOSKOP *сущ. мед.* фонендоскоп (*рикI, жигерар гьи гьалда аватIа чирун патал менфят къачудай алат*).

FONETİKA I *сущ.* фонетика (*чIалан сесер ахтармишдай илим*).

FONETİKA II *прил. лингв.* фонетикадин; **fonetik vasitələr** фонетикадин такьатар.

FONOQRAF *сущ.* фонограф (*ван кхьидай ва кIан хьайила ам рахуриз хъжедай аппарат*).

FONOQRAM *сущ. муз.* фонограмма (*кхьенвай ванерин, музыкадин* ва мсб.).

FONOLOGİYA *сущ.* фонология (*чIалан фонемайрин къайда ва манадин жигьетдай абурун къуватдин кьетIенвилер чирдай чIалан илимдин са хел*).

FONOLOJİ *прил.* фонологиядин.

FONOMETR *сущ. физ.* фонометр.

FONOTEKA I *сущ.* фонотека (*фонограммаяр хуьдай чка, архив*); II *прил.* фонотекадин.

FONTAN *килиг*: **FƏVVARƏ**.

FORMA *сущ.* 1) форма (*са затIунин винел патан акун*); 2) алукIдай пекинин форма (*са пешедин инсанри, мес. аскерри алукIдай са кIалубдин, са жуьредин пекер*); 3) форма, тегьер, къайда, къурулуш, кIалуб; **polad əritmək üçün forma** гьулдан цIурурдай кIалуб; 4) чешне; **protokol forması** протоколдин чешне; 5) *мед.* тIаларин жуьре; **revmatizmin yüngül forması** купулдин кьезил жуьре.

FORMALI *прил*. форма алай, форма авай.

FORMALİN I *сущ. хим. мед.* формалин (*дарман*); II *прил*. формалиндин.

FORMALİZM *сущ*. формализм (*1 кардин гьакъикъи метлебдиз зарар яз, адан анжах винел патан акунриз фикир гун, формадихъ гелкъуьн; 2 харусенятда форма, жуьре метлебдивай, манадивай, теориядивай, тежрибадивай чара ийидай дуьз тушир рехъ*).

FORMALLIQ *сущ. килиг:* **FORMALİZM**.

FORMANT *сущ. лингв.* формант; **sözdüzəldici formant** цIийи гаф арадиз гъидай формант.

FORMASİYA *сущ*. 1) формация (*жемиятдин гегьеншхъунин, вилик финин са дережа, гьа дережадиз хас тир къурулуш*); 2) формация (*геологияда чилин са девирдин вири къатарин жем*).

FORMAT I *сущ*. формат (*чарчин, ктабдин кIалуб, гъвечIи-чIехивал*); II *прил*. форматдин.

FORMUL *сущ*. формула (*1 куьрелди ва тамамдиз са фикир, са къайда, са къанун тайинарна, лугьузвай гафар; 2 мат. шартIлу лишанралди къалурдай кьадардин са жерге; 3 хим. муракаб затIарин къурулуш къалуриз кхьидай гьарфар ва рекъемар*).

FORMULYAR *сущ*. формуляр (*1 чиновникдин къуллугъ авур чкаяр ва адан крар кхьенвай сиягь; 2 ктабханада авай ктабдин тIвар, ам кхьейдан тIвар ва ктабдикай маса малуматар кхьенвай махсус карточка*).

FORS *сущ*. фурс, дамах.

FORSLANMA *сущ*. **FORSLANMAQ** *глаголдикай*.

FORSLANMAQ *глаг.* фурс гун, фурсун.

FORSLU I *прил*. фурс гвай, дамах гвай; II *сущ*. фурсухъан.

FORSLULUQ *сущ*. фурсухъанвал.

FORSUNKA *сущ. тех.* форсунка (*пичина, машинда кудай затI регьятвилелди кун патал ам чиг хьиз куьлуь ийиз ахъайдай алат*).

FORT *сущ. архит*. форт (*кIеле, кIеледин дараматрин са кьилдин хел*).

FORTEPİANO *сущ*. фортепьяно; **fortepianoda çalmaq** фортепьянодал ягъун.

FORUM *сущ*. форум, гзаф инсанар кIватI жедай мярекат.

FORVARD *сущ. спорт.* форвард (*къугъунин къене гьужумдайбурун кьил - футболда, хоккейда ва маса къугъунра*).

FOSFAT *сущ. хим*. фосфат (*чил миянардай затI ва гьакI медицинадани техникада менфят къачудай фосфатдин кислотадин кьел*).

FOSFOR I *сущ*. фосфор (*мичIи чкада цIарцIар гудай ва фад цIай кьадай затI*); II *прил*. фосфордин.

FOSFORİT I *сущ*. фосфорит (*чил миянарун, гужлу авун патал менфят къачудай минерал*); II *прил*. фосфоритдин.

FOTO *сущ. килиг:* **FOTOQRAFİYA.**

FOTO... фото… *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **fotosərgi** фотовыставка.

FOTOQRAF *сущ*. фотограф, шикил ядайди.

FOTOQRAFÇI *сущ. рах. килиг:* **FOTOQRAF**.

FOTOQRAFÇILIQ *сущ. килиг:* **FOTOQRAFLIQ.**

FOTOQRAFİYA *сущ*. 1) шикил, фотоаппаратдал ягъай шикил; 2) шикилар ядай аппарат; 3) фотоаппаратдалди

шикилар ядай кархана.

FOTOQRAFLIQ *сущ.* фотографвал.

FOYE *сущ.* фойе (*театрда, кинода, концертдин залда антрактдин чIавуз ял ядай зал хьтин чка*).

FÖVQƏLADƏ *прил.* 1) тежер хьтин, такур хьтин, ажайиб; **fövqəladə hadisə** ажайиб дуьшуьш; **fövqəladə gözəllik** тежер хьтин иервал; 2) акьалтIай чIехи, акьалтIай гзаф, виридалайни артух; 3) тахьай хьтин, кьиле гьакь тийидай хьтин; 4) фикирдиз гъиз тежер хьтин, акьулди кьатIун тийир хьтин; **fövqəladə sürət** фикирдиз гъиз тежер хьтин зарбвал.

FRAK I *сущ.* фрак (*кьулухъ пад вилик паталай яргъи, гуьтIуь куьрс хьайи ценер авай пенжекдин са жуьре*).

FRAKSİYA I I *сущ.* фракция (*парламентда, са тешкилатда, партияда чпин кьетIен фикиррал жедай кIватIал*); II *прил.* фракциядин.

FRAKSİYA II *сущ. хим. геол.* фракция.

FRAQMENT *сущ.* 1) фрагмент (*харусенятдин эсердин са чIук*); **baletdən fraqmentlər** балетдай фрагментар; 2) са эсердин, текстинин чIук; **qədim əlyazmalardan fraqmentlər** къадим гъилин хатIарай фрагментар; 3) къадим архитектурадин эсердин хайи кIус, хана алатай пай.

FRANK *сущ.* франк (*Франциядин, Белгиядин, Швейцариядин ва маса гьукуматрин пул*).

FRANT I *сущ.* дамахчи; II *прил.* дамахчидин; **frant görkəmi** дамахчидин акунар.

FRANTLIQ *сущ.* дамахчивал.

FRAZA *сущ.* фраза, акьалтIай фикир квай сад-садахъ галаз алакъалу са шумуд гаф.

FRAZEOLOGİYA *сущ.* фразеология (*чIалан илимдин мягькем ибарайриз талукь хел*).

FRAZEOLOJİ *прил.* фразеологиядин.

FREQAT I I *сущ. воен.* фрегат (*гьуьлуьн пуд мачта алай гими*); II *прил.* фрегатдин.

FREQAT II I *сущ. зоол.* фрегат (*гьуьлуьн къуш*); II *прил.* фрегатдин.

FRENÇ *сущ.* френч (*далуда хулар, юкьва чIул авай, винелай жибинар ва чIехи къултухар алай итимрин пенжек*).

FRESKA I *сущ.* фреска (*цIийиз авур ламу сувагъдал жими рангаралди авур нехиш*); II *прил.* фрескадин.

FREYDİST I *сущ.* фрейдист (*фрейдизмдин терефдар*); II *прил.* фрейдистдин.

FREYDİZM *сущ.* фрейдизм.

FREZ I *сущ.* фреза (*1 металлдин ва я кIарасдин чин пад расун патал сарар авай элкъведай алат; 2 накьв пурпу ийидай, куьлуь ийидай машин; 3 торф атIана акъуддай машин*); II *прил.* фрездин.

FREZER *тех.* I *сущ.* фрезер; II *прил.* фрезердин.

FREZERÇİLİK *сущ.* фрезервал.

FRUKTOZA *сущ. хим.* фруктоза (*майвайрик, виртIедик жедай шекер*).

FUFAYKA I *сущ.* фуфайка (*храй чими перем; памбаг алай, раб ягъай пенжек*); II *прил.* фуфайкадин.

FUKSİYA *сущ. бот.* фукция (*набатат*).

FUQAS I *сущ. воен.* фугас (*чилик ва я цин кIаник кутадай, са затIунихъ галукьайла, цIай галукьайла ва маса крарикди хъиткьиндай затI*).

FUQATO *сущ. муз.* фугато (*музыкадин эсердай эпизод*).

FUNDAMENTAL *прил.* 1) чIехи ва мягькем; 2) гьар патарихъай фагьум-фикир авуна арадал гъанвай; лап бегьем; **fundamental elmi iş** лап бегьем илимдин кIвалах.

FUNDAMENTALİZM *сущ.* фундаментализм.

FUNİKULYOR *сущ.* фуникулёр (*кьакьан чкадиз цIилиналди хкаж хьун патал туькIуьрнавай улакь*).

FUNKSİONAL *прил. мед.* функционал (*организмди, бедендин са органди ийидай кар*); **funksional pozğunluq** бедендин органри ийизвай кIвалах къайдадикай хкатун.

FUNKSİYA I *сущ.* функция, везифа; II *прил.* функциядин, функцийрин, везифадин; *мат.* **funksiyalar sırası** функцийрин жерге.

FUNT I *сущ.* гирванка (*409,5 граммдиз барабар куьгьне уьлчме*).

FUNT II фунт (*Англиядин 453,6 граммдиз барабар тир заланвилин уьлчме*).

FUNT III *сущ. килиг:* **FUNT-STERLİNQ**.

FUNT-STERLİNQ *сущ.* фунт-стерлинг (*Англиядин пулунин уьлчме*).

FURAJKA *рах.* I *сущ.* фуражка (*итимрин кьилел алукIдай рав галай шапка*); II *прил.* фуражкадин.

FURQON I *сущ.* фургъун; II *прил.* фургъундин.

FURUNKUL *сущ. мед.* чIехи буьвел.

FURUNKULYOZ *сущ. мед.* буьвелри кьун.

FUT *сущ.* фут (*Урусатдин, Англиядин 30,48 сантиметрдиз барабар яргъивилин уьлчме*).

FUTBOL I *сущ.* футбол; **futbol oynamaq** футбол къугъун; II *прил.* футболдин; **futbol yarışları** футболдин акъажунар.

FUTBOLÇU *сущ.* футболист; **o, yaxşı futbolçudur** ам хъсан футболист я.

FUTLYAR *сущ.* къаб; кьвати; **eynək futlyarı** айнайрин кьвати.

FUTURİST I *сущ.* футурист (*футуризмдин терефдар*); II *прил.* футуристдин.

FUTURİSTİK *прил.* футуристдин.

FUTURİZM I *сущ.* футуризм (*XX виш йисара харусенятда ва эдебиятда арадиз атай, реализм, гьакъикъат ва абурун къайдаяр инкар авунин са рехъ*); II *прил.* футуризмдин.

FUTUROLOGİYA *сущ.* футурология (*инсаниятдин гележегда вилик финин рекьер чириз алахъзавай илимдин са хел*).

FÜQƏRA *сущ. куьгь.* 1) кесибар, кесиб-куьсуьб; 2) бедбахт; 3) фугъара; **füqəra elə xəstədir!** фугъара акI начагь я!

FÜRSƏT *сущ.* 1) фирсет; 2) къулай дуьшуьш, къулайвал; 3) шанс, хъсан макъам; 4) себеб, багьна; 5) мумкинвал; **fürsət düşən kimi** фирсет гьатай кумазни; **fürsətdən istifadə etdi** хъсан макъамдикай менфят къачуна; **fürsət aramaq** багьна жагъурун; **fürsət vermək** мумкинвал гун; **fürsət gözləmək** къулай дуьшуьш вилив хуьн; **fürsət tapmaq** себебдихъ гелкъуьн; **fürsəti bada vermək, fürsəti əldən vermək** шанс гъиляй ахъаюн.

FÜSUNKAR *прил.* 1) гзаф иер, гьейранардай; **füsunkar gözəllik** гьейранардай иервал; 2) рикIи чIугвадай, хуш эсер ийидай, рикIиз чими; **füsunkar adam** рикIиз чими кас.

G

G – *азербайжан алфавитдин кIуьд лагьай гьарф*.

GAH I *союз.* гагь; **gah ora gedir, gah bura** гагь анихъ физва, гагь инихъ; **gah gün çıxır, gah yağış yağır** гагь рагъ акъатзава, гагь марф къвазва; **gah elə, gah belə** гагь акI, гагь икI.

GAH II *сущ. диал*. бизме (*пекинин агажна хвал-хвал авуна цвайи чка*).

GAHDAN *нареч*. гагь-гагь, бязи вахтара; **gahdan yağış yağırdı** гагь-гагь марф къвазвай.

GAH-GAH *нареч*. гагь-гагь, бязи вахтара.

GALLAH *сущ*. кал гамишрин нехир.

GAVAHIN *сущ*. магъ (*куьтендин*).

GAVALI I *сущ*. хват; II *прил*. хутунин.

GAVUR *сущ*. гавур.

GAVURLUQ *сущ*. гавурвал.

GEC I *нареч*. геж; **gec yatmaq** геж ксун; II *предик*. **gecdir** геж я; **gec də olsa...** геж ятIани…

GECDƏN-GEC *нареч*. геждалди.

GECƏ I *сущ*. 1) йиф; **qış gecəsi** хъуьтIуьн йиф; **bir gecədə** са йифен къене; 2) няни; **poeziya gecəsi** поэзиядин няни; II *прил*. йифен; **gecə qaranlığı** йифен мичIивал; III *нареч*. йифиз, йифди; **gecə işləmək** йифиз кIвалахун.

GECƏ-GÜNDÜZ I *сущ*. йиф-югъ; II *нареч*. йифиз-юкъуз; **gecə-gündüz işləmək** йифиз-юкъуз кIвалахун.

GECƏKİ *прил*. йифен; **gecəki hadisə** йифен вакъиа; **gecəki yağış** йифен марф.

GECƏLƏMƏ *сущ*. **GECƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

GECƏLƏMƏK *глаг*. йиф авун (*яни сана ксун*), йиф акъудун, йифиз амукьун (*са гьина ятIани*); **yolda gecələmək** рекье йиф акъудун.

GECƏLİK I *рекъемрихъ галаз санал*; **bir gecəlik qonaq** са йифен мугьман; II *сущ*. перем (*йифиз ксудамаз алукIдай*).

GECƏQUŞU *сущ*. кьаркьулув.

GECƏYARI I *сущ*. кьуланфер, йифен кьулар; **gecəyarı oldu** йифен кьулар хьана; II *нареч*. кьуланфериз; **o, gecəyarı qayıtdı** ам кьуланфериз хтана.

GECƏYARISI *килиг*: **GECƏYARI.**

GEC-GEC *нареч*. геж-геж; **gec-gec gəlir** геж-геж къвезва.

GECİKDİRİLMƏ *сущ*. **GECİKDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

GECİKDİRİLMƏK *глаг*. геж авун, гежарун.

GECİKDİRMƏ *сущ*. **GECİKDİRMƏK** *глаголдикай*.

GECİKDIRMƏDƏN *нареч*. тадиз, яргъал вегьин тавуна.

GECİKDİRMƏK *глаг*. геж авун, гежарун.

GECİKMƏ *сущ*. **GECİKMƏK** *глаголдикай*.

GECİKMƏDƏN *нареч*. тадиз, тадидаказ, геж тавуна.

GECİKMƏK *глаг*. геж хьун, ленг хьун; **beş dəqiqə gecikdi** вад декьикьа геж хьана.

GECQANAN *сущ*. четиндиз фагьумдайди.

GEC-TEZ *нареч*. я фад, я геж.

GECYETİŞƏN *прил*. геж жедай (*майваяр ва мсб*).

GEDƏCƏK *маса гафарихъ галаз санал*: **mənim gedəcək yerim var** заз фидай чка ава.

GEDƏLİ *маса гафарихъ галаз санал*: **sən gedəli** вун фейидахъ, вун фейидалай кьулухъ; **sən gedəli iş də dayandı** вун фейидалай кьулухъ

кIвалахни акъваз хьана.

GEDİB-GƏLMƏK *глаг*. фин-хтун.

GEDİLMƏ *сущ*. **GEDİLMƏK** *глаголдикай*.

GEDİLMƏK *глаг*. 1) фин, къетI авун; 2) кьилив фин; **yüz kilometr yol gedilib** виш километрдин рехъ фенва.

GEDİŞ *сущ*. 1) къекъуьн; 2) гьерекат, фин, финиф.

GEDİŞAT *сущ*. гьерекат кьиле фин.

GEDİŞ-GƏLİŞ *сущ*. фин-хтун; **yollarda gediş-gəliş kəsilib** рекьера фин-хтун амач.

GEDİŞLİ *прил*. фидай; **yelgedişli** гар хьиз фидай.

GEDƏR-GƏLMƏZ *сущ*. 1) техквер; 2) а дуьнья; **gedər-gəlməzə getdi** техквердиз фена; **gedər-gəlməzdən gələnə oxşayır** а дуьньядай атанвайдаз ухшар я.

GEN I *прил*. 1) гьяркьуь, гегьенш, фирягь; **gen yol** гьяркьуь рехъ; 2) *куьч*. зурба, чIехи; **gen çöllər** чIехи чуьллер; **don ona gendir** блушка адаз чIехи я.

GEN II *биол*. ген (*чан алай организмайра ирс хуьдай затI*).

GEN-BOL I *прил*. 1) гегьенш; **gen-bol ev** гегьенш кIвал; 2) регьят, азад; **gen-bol yaşayış** азад уьмуьр; II *нареч*. 1) гегьеншдиз, фирягьдиз; 2) азаддиз, азадвилелди, аслу тушиз; тамамвилелди, акьалтIай саягъ; **su gen-bol çatır** яд тамамвилелди бес жезва.

GENDƏ *нареч*. къерехда, арада, мензилда; **gendə durmaq** къерехда акъвазун; **gendə saxlamaq** къерехда хуьн.

GENDƏN *нареч*. яргъай, яргъалай; **gendən tanımaq** яргъалай чир хьун.

GENDƏN-GENƏ *нареч*. фирягьдиз.

GENƏLDİLMƏ *сущ*. **GENƏLDİLMƏK** *глаголдикай*.

GENƏLDİLMƏK *глаг*. гьяркьуь хьун, фирягь хьун, гегьенш хьун.

GENƏLMƏ *сущ*. **GENƏLMƏK** *глаголдикай*.

GENƏLMƏK *глаг*. гьяркьуь хьун, фирягь хьун, гегьенш хьун.

GENƏLTMƏ *сущ*. **GENƏLTMƏK** *глаголдикай*.

GENƏLTMƏK *глаг*. гьяркьуь авун, фирягь авун, гегьенш авун; **yolu genəltmək** рехъ гьяркьуь авун.

GENEOLOGİYA *сущ*. генеология (*1 тухумдин, асул-несилдин, ата-бубайрин тарих; 2 биол. набататрин ва гьайванрин жинсерин артух хьун, арадиз акъатун*).

GENEOLOJİ *прил*. генеологиядин.

GENERAL I *сущ*. генерал; **general-mayor** генерал-майор; II *прил*. генералдин; **general poqonları** генералдин погонар.

GENERALİSSİMUS *сущ*. генералиссимус (*дяведин къуллугъэгьлидин виридалайни чIехи дережадин тIвар*).

GENERALİTET *сущ*. генералитет (*вири генералар, армиядин чIехи командирар*).

GENERALLIQ *сущ. воен.* генералвал.

GENERAL-MAYOR *сущ. воен*. генерал-майор.

GENERAL-POLKOVNİK *сущ. воен*. генерал-полковник.

GENERAL-QUBERNATOR *сущ*. генерал-губернатор.

GENERASİYA *сущ*. генерация (*1 артух хьун; 2 несил, са жуьредин ва я са жинсинин гьайванрин, набататрин ва минералрин сад хьиз арадал атанвай вирибур; 3 радиодин антеннада рахунин эсердилай гъейри къерехдай жедай ванер арадал гъидай электромагнитдин юзурунар*).

GENERATOR I *сущ*. генератор (*1 электрикдин ток гьасил ийидай машин, механизм; 2 генератордин газ гьасил ийидай пич, газдин генератор*); II *прил*. генератордин.

GENETİK I *сущ*. генетик (*генетика илимдин пешекар*).

GENETİK II *прил*. генетикадин, генетикадиз талукь тир.

GENETİKA I *сущ*. генетика (*организмаяр арадиз атунин, вилик финин ва квай хесетар ирсинай садакай садак финин шартIар ахтармишдай биологиядин са хел*); II *прил*. генетикадин.

GENİŞ I *прил*. 1) гьяркьуь, гегьенш, фирягь; 2) *куьч*. зурба, чIехи; **onun geniş ürəyi var** адахъ чIехи рикI ава; II *нареч*. гьяркьуьз, гегьеншдиз, фирягьдаказ; **o, geniş yazıb** ада гегьеншдиз кхьенва.

GENİŞLƏNDİRMƏ *сущ*. **GENİŞLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

GENİŞLƏNDİRMƏK *глаг*. 1) гьяркьуь авун, гегьенш авун, фирягь авун; 2) *куьч*. зурба авун, чIехи авун; **kanalı genişləndirmək** къанав гьяркьуь авун.

GENİŞLƏNMƏ *сущ*. **GENİŞLƏNMƏK** *глаголдикай*.

GENİŞLƏNMƏK *глаг. килиг:* **GENƏLMƏK.**

GENİŞLƏTMƏ *сущ*. **GENİŞLƏTMƏK** *глаголдикай*.

GENİŞLƏTMƏK *глаг. килиг:* **GENİŞLƏNDİRMƏK.**

GENİŞLİK *сущ*. 1) гьяркьуьвал, гегьеншвал, фирягьвал; 2) *куьч*. зурбавал, чIехивал.

GENOFOND *сущ. биол.* генофонд.

GENOSİD *сущ. килиг:* **SOYQIRIMI**.

GEODEZİYA *сущ*. геодезия (*чилин формаяр чирдай ва адан чIехи майданар алцумдай кардин илим*).

GEOFİZİK *сущ*. геофизик (*геофизикадин пешекар*).

GEOFİZİKA *сущ*. геофизика (*чилин шар физикадин къайдайралди ахтармишдай илим*).

GEOKİMYA *сущ*. геохимия.

GEOLOGİYA *сущ*. геология (*чилин къабух, ам туькIуьр хьун ва ана жезвай дегишвилер ахтармишдай илим*).

GEOLOJİ *прил*. геологиядин, геологиядиз талукь тир.

GEOLOQ *сущ*. геолог (*геологиядин пешекар*).

GEOSİYASƏT *сущ*. геосиясат.

GEOSİYASİ *прил*. геосиясатдин.

GEOTERMİYA *сущ*. геотермия (*физика илимдин са хел*).

GƏRAYLI *сущ*. 1) герайлы (*къушмадин са жуьре*); 2) ашукь мелодия.

GERB I *сущ*. герб (*гьукуматдиз, шегьердиз ва я са несилдиз махсус лишан*).

GERÇƏK I *нареч*. керчек; **gerçək danışmaq** керчек рахун; II *прил*. **mənimki gerçək sözdür** зиди керчек гаф я.

GERÇƏKDƏN *нареч*. керчекдаказ, керчекдиз.

GERÇƏKLƏMƏ *сущ*. **GERÇƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

GERÇƏKLƏMƏK *глаг*. керчек хьун, гьакъикъат хьун.

GERÇƏKLƏŞDİRMƏ *сущ*. **GERÇƏKLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

GERÇƏKLƏŞDİRMƏK *глаг*. керчек авун, гьакъикъатдиз элкъуьрун.

GERÇƏKLƏŞMƏ *сущ*. **GERÇƏKLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GERÇƏKLƏŞMƏK *глаг*. керчек хьун, гьакъикъат хьун.

GERÇƏKLİ *прил*. керчек тир, дуьз тир, якъин тир, гьакъикъи, шаксуз тир, шак алачир.

GERÇƏKLİK *сущ*. керчеквал,

дуьзвал, якъинвал, гьакъикъивал, шаксузвал.

GERİ *нареч*. кьулухъ, кьулухъди, далу патахъ, атай патахъ; **geri qayıtmaq** кьулухъ элкъуьн; **geri qalmaq** кьулухъ галамукьун; **geri oturmaq** кьулухъ чIугун.

GERİÇƏKİLMƏ *сущ*. кьулухъ чIугун, крар кьулухъ ягъун.

GERİDƏ *нареч*. кьулухъ, кьулухъай, гуьгъуьнай, гуьгъуьна аваз; **o, məndən geridə oturmuşdu** ам зи кьулухъ ацукьнавай; **geridə qalmaq** кьулухъ галамукьун.

GERİDƏKI I *прил*. 1) кьулухъ галай; 2) амай, муькуь; II *сущ*. 1) кьулухъ галайбур; 2) амайбур, муькуьбур.

GERİDƏN *нареч*. кьулухъай, гуьгъуьнай.

GERİLƏMƏ I *сущ*.1) кьулухъ галамукьун; 2) кьулухъ чIугун; **düşmənin geriləməsi** душманди кьулухъ чIугун; 3) крар кьулухъ фин (*ягъун*); 4) агъуз аватун; **Xəzər dənizi geriləyir** Каспи гьуьл агъуз аватзава; II *прил*. кьулухъ фенвай, агъуз аватнавай.

GERİLƏMƏK *глаг*. 1) амукьун, кьулухъ галамукьун, гуьгъуьна амукьун, агакь тавун; 2) къакъатун, хкатун; 3) агъуз аватун; 4) ара тахьун, яргъа хьун; **dost-tanışdan geriləmək** жуван чирхчирривай, ара авай ксаривай къакъатун; 5) пис хьун; **səhhəti geriləyir** сагъламвал пис жезва.

GERİLİK *глаг*. 1) кьулухъ галамукьун, гуьгъуьна амукьун; 2) авамвал.

GERİSİ *сущ. рах.* 1) кьулухъ пад, гуьгъ; 2) кьатI; **məqalənin gerisi** макъаладин кьатI.

GERİYƏ I *нареч*. кьулухъ; **geriyə dönmək** кьулухъ элкъуьн; II *прил*. кьулухъ физвай, элкъвена хкведай; **geriyə yol yoxdur** элкъвена хкведай рехъ авач.

GERİYƏBAXAN *прил*. алатай вахтарихъ ялзавай.

GERMANİST *сущ*. германист (*герман чIаларин пешекар*).

GERMANİSTİKA *сущ*. германистика (*герман чIалар ва эдебият чирзавай илим*).

GERMANİZM *сущ. лингв.* германизм (*немец чIалай къачунвай гаф ва я ибара*).

GERMETİK I *прил*. жуфт; II *нареч*. жуфтдаказ, жуфтдиз; **germetik bağlanmış** жуфтдиз кIевирнавай.

GESTAPO *сущ*. гестапо (*фашистрин Германияда гьукуматдин чинебан полиция*).

GETDİKCƏ I *союз*. квердавай, яргъа хьунивай; **getdikcə çətinləşir** квердавай четин жезва; II *нареч*. квезквез; *рах.* атунивай.

GET-GEDƏ *нареч. килиг:* **GETDİKCƏ**.

GET-GƏL *сущ*. 1) къекъуьн, гьерекат; **küçədəki get-gəl** куьчеда авай гьерекат; 2) алакъа, рафтарвал; **qonşularla get-gəli kəsmək** къуншийрихъ галаз алакъаяр атIун; ◊ **get-gələ salmaq** кар яргъал ракъурун.

GETMAN *сущ. тар.* гетман (*1 куьгьне девирра Украинада казакрин кьушунрин гьаким; 2 куьгьне Полшада кьушунрин кьил*).

GETMANLIQ *сущ*. гетманвал.

GETMƏ *сущ*. **GETMƏK** *глагол дикай*.

GETMƏK *глаг*. 1) фин; **sürətlə getmək** йигиндаказ фин; **piyada getmək** кIвачи-кIвачи, яхдиз фин; **riskə getmək** жуьрэт авун; **küçə ilə getmək** куьчедай тIуз фин; 2) *куьч*. гуьгъуьна аваз фин; **rəhbərin arxasınca getmək** регьбердин

гуьгъуьна аваз фин; **imtahan gedir** имтигьан физва; **işlərin necə gedir?** ви кIвалахар гьикI физва? 3) харж хьун; **pul ərzağa getdi** пул недай-хъвадай затIар къачуз харж хьана; 4) кьин; рекьин; рагьметдиз фин; **o, aramızdan getdi** ам кьена, ам рагьметдиз фена; 5) магьрум хьун; **malı əldən getdi** эменнидикай магьрум хьана.

GETMƏLİ *прил*. 1) фена кIанзавай; **getməli şəhərdir** фена кIанзавай шегьер я; 2) хъсан; **getməli kurortdur** хъсан курорт я.

GETTO *сущ*. гетто (*миллетчивал тухузвай бязи уьлквейра чувудар, негрияр ва маса миллетрин ва дин-эгьлийрин группаяр яшамиш жезвай магьлеяр*).

GEYDİRMƏ *сущ*. **GEYDİRMƏK** *глаголдикай*.

GEYDİRMƏK *глаг*. алукIун; **uşağa papaq geydirmək** аялдал бармак алукIун; **ayaqqabı geydirmək** кIвачин къапар алукIун.

GEYƏ-GEYƏ *нареч*. алукIиз-алукIиз.

GEYİLMİŞ *прил*. алукIнавай.

GEYİM *сущ*. 1) пекер; **qış geyimi** хъуьтIуьн пекер; 2) форма; **məktəbli geyimi** мектебда кIелзавай аялрин форма.

GEYİM-KEÇİM *сущ. килиг:* **GEYİM**.

GEYİM-KEÇİMLİ *прил*. алукIнавай, пекер алай.

GEYİMLİ *прил. килиг:* **GEYİM-KEÇİMLİ**.

GEYİNDİRMƏ *сущ*. **GEYİNDİRMƏK** *глаголдикай*.

GEYİNDİRMƏK *глаг. килиг:* **GEYDİRMƏK**.

GEYİNİB-KEÇİNMƏ *сущ*. **GEYİNİB-KEÇİNMƏK** *глаголдикай*.

GEYİNİB-KEÇİNMƏK *глаг*. жувал алукIун, дамахарна алукIун.

GEYİNMƏ *сущ*. **GEYİNMƏK** *глаголдикай*.

GEYİNMƏK *глаг*. 1) алукIун; **yaxşı geyinmək** хъсандиз алукIун; **dəblə geyinmək** дебдив кьадайвал алукIун; 2) кIев хьун; **ağaclar yaşıl geyindi** тарар къацу рангадив кIев хьана.

GEYİŞDİRMƏK *глаг*. квал кутун.

GEYİŞİK *сущ*. квал.

GEYİŞMƏ *сущ*. **GEYİŞMƏK** *глаголдикай*.

GEYİŞMƏK *глаг*. квал къачун, квал акатун, квал кваз хьун; **onun bədəni geyişir** адан беденди квал къачунва.

GEYMƏ *сущ*. **GEYMƏK** *глаголдикай.*

GEYMƏK *глаг*. алукIун.

GEYMƏK *глаг*. алукIун; **o, köynəyi geydi** ада перем алукIна.

GEYMƏLİ *прил*. алукIиз жедай, виже къведай; **geyməli paltar** алукIиз жедай пек.

GƏBƏ *рах*. I *сущ*. халича, гам; **o, gəbə toxuyur** ада халича хразва; II *прил*. халичадин; **gəbə fabriki** халичайрин фабрика.

GƏBƏRMƏ *сущ*. **GƏBƏRMƏK** *глаголдикай*.

GƏBƏRMƏK *глаг*. гиликьун (*гьайванар*), кьин; **at gəbərdi** балкIан гиликьна.

GƏBƏRTMƏ *сущ*. **GƏBƏRTMƏK** *глаголдикай*.

GƏBƏRTMƏK *глаг*. рекьин, кьин; **düşmənləri gəbərtməyə başladı** душманар рекьиз гатIумна.

GƏDA I *сущ*. 1) къуллугъчи, кIвале къуллугъзавайди; 2) лукI; **gəda hərəkəti** лукIвилин гьерекат.

GƏDALIQ *сущ*. лукIвал, дасмалчивал,

кьве чин алайвал.

GƏDƏ *сущ*. 1) гада; 2) гъилибан.

GƏDƏ-GÜDƏ *сущ*. лайихсуз инсанар.

GƏDƏK *сущ. диал.* барцIак (*гамишдин бала*).

GƏDƏLİK *сущ*. лукIвал; дасмалчивал; кьве чин алайвал.

GƏDİK *сущ*. 1) кьилелай элячIдай гирве, кьилелай элячIдай рехъ; 2) кIукI, кукIуш; кьил; дагъларин цIиргъ.

GƏHGİR *прил*. пис хесет квай; **gəhgir at** пис хесет квай балкIан.

GƏHGİRLİK *сущ*. пис хесет квайвал.

GƏLDİ-GEDƏR *прил*. вахтуналди тир, гьамишанди тушир, дегиш жедай, даим тушир.

GƏLDİKCƏ *нареч*. атунивай; ◊ **yeri gəldikcə** чка атунивай.

GƏLƏCƏK I *прил*. 1) гележег; **gələcək nəsillər** гележег несилар; 2) адалай кьулухъан, анлай анихъ кьвезмай, гележегдин; **gələcək planlarda** гележегдин планра; II *сущ*. гележег, кьвезмай вахт; **gələcək gənclərindir** гележег жегьилринди я.

GƏLƏCƏKDƏ *нареч*. гележегда; **gələcəkdə bu məsələyə bir də baxarıq** гележегда чна и месэладиз кихлигда.

GƏLƏN I *прил*. кьвезмай, кьведай, гуьгъуьнин; II *сущ*. кьведайбур, кьвезмайбур; **gələnlərin qarşısına çıxmaq** кьведайбурун вилик акъатун.

GƏLƏN-GEDƏN *сущ*. кьвез-хъфизвайди.

GƏL-GƏL *маса гафарихъ галаз санал*: **gəl-gəl demək** 1) ишарадалди (*вилерин ва я гъилин*) эверун; 2) вичел чIугун, желб авун.

GƏLİMLİ-GEDİMLİ *прил*. фана; **gəlimli-gedimli dünya** фана дуьнья.

GƏLİN *сущ*. свас; **təzə gəlin** цIийи свас.

GƏLİNCƏ 1) *маса гафарихъ галаз санал*: **bizə gəlincə** чи фикирдалди, чна фагьумзавайвал; **işə gəlincə də yaxşı heç nə yoxdur** кардал гьалтайлани хъсан са затI авач; 2) чкадал, еринда, эвезда, паталай; **ona gəlincə mən bir söz deyə bilmərəm** адан паталай завай са гафни лугьуз жедач.

GƏLİNCİK I *сущ*. нини; **gəlinciklə oynamaq** нинидив къугъун.

GƏLİNCİK II *сущ. зоол.* цимил кьиф.

GƏLİNGÖRMƏSİ *сущ*. сусаз килигун (*гъанвай сусахъ галаз гададин мукьвабур таниш хьунин межлис*).

GƏLİNLİK *сущ*. свасвал; **gəlinlik donu** свасвилин блушка.

GƏLİN-QAYNANA *сущ*. свас-яран диде; **gəlin-qaynana münasibətləri** сусанни яран дидедин рафтарвилер.

GƏLİR I *сущ*. гелир, къазанжи, хийир; **dövlət gəlirləri** гьукуматдин гелирар; II *прил*. гелирдин, къазанжидин, хийирдин.

GƏLİR-ÇIXAR I *сущ*. атайди-харжайди; **gəlir-çıxar kitabı** атай къазанжи ва харж авур такьатар ядай ктаб.

GƏLİRLİ *прил*. гелир авай, къазанжи авай, хийир авай; **gəlirli iş** гелир авай кIвалах; **gəlirli təsərrüfat** гелир авай майишат.

GƏLİRLİLİK *сущ*. 1) менфятлувал, къазанжи гъунин мумкинвал; 2) хийир гъун.

GƏLİRSİZLİK *сущ*. 1) менфятсузвал; 2) хийир тагъун.

GƏLİŞ *сущ*. 1) атун; **qonaqların gəlişi** мугьманар атун; 2) алукьун; **yazın gəlişi** гатфар алукьун; 3) хтун; **quşların gəlişi** къушарин хтун.

GƏLİŞ-GEDİŞ *сущ. килиг:* **GEDİŞ-GƏLİŞ**.

GƏLİŞİGÖZƏL *нареч.* хатурлувилелди, хатурлудаказ, хатурлудиз; хушвилелди, хушдаказ, хушдиз, хуш атун патал; **bunlar gəlişigözəl sözlər deyil** ибур хуш атун патал лагьанвай гафар туш.

GƏLMƏ *сущ.* **GƏLMƏK** *глаголдикай*.

GƏLMƏK *глаг.* 1) атун, атана агакьун; **evə gəlmək** кIвализ атун; **qonaq gəlmək** мугьман атун; 2) къвен; **məktublar çox gəlir** чарар гзаф къвезва; **su gəlir** яд къвезва; **səs gəlir** ван къвезва; **gəl oturaq** ша ацукьин; **əsas məsələyə gələk** асас месэладал къвен; 3) вич-вичел (*жув-жувал*) хтун, акьулдал хтун; **bir azdan özünə gəldi** са тIимил вахтундилай вич-вичел хтана.

GƏLSƏNƏ *кIус.* 1) ша кван; **gəlsənə kitabxanaya gedək** ша кван, китабханадиз фин; 2) белки; **gəlsənə öz işinlə məşğul olasan** белки вуна жуван кIвалах ийин?

GƏMİ I *сущ.* 1) гими; **ticarət gəmisi** алишверишдин гими; 2) лув гузвай аппарат; **hava gəmisi** гьавадин гими; II *прил.* гимидин; **gəmi doru** гимидин тарч.

GƏMİÇİ *сущ.* 1) гимичи, гими гьалдай пешекар; 2) матрос.

GƏMİÇİLİK *сущ.* гимичивал.

GƏMİRİCİ *сущ. зоол.* саралай ийидайди (*кьиф ва я маса гьайван*).

GƏMİRİCİLƏR *сущ. зоол.* саралай ийидайбур.

GƏMİRMƏ *сущ.* **GƏMİRMƏK** *глаголдикай*.

GƏMİRMƏK *глаг.* 1) саралай авун, сараралди къадгъунун; 2) жакьун, чакьвалай авун; 3) кIасун; **dodaqlarını gəmirmək** пIузарар кIасун.

GƏNC I *прил.* жегьил; **gənc qız** жегьил руш; **gənc oğlan** жегьил гада; **gənc şair** жегьил шаир; II *сущ.* жегьил; **kənddə gənclər çoxdur** хуьре жегьилар гзаф ава.

GƏNCLƏŞMƏ *сущ.* **GƏNCLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GƏNCLƏŞMƏK *глаг.* жаван хьун.

GƏNCLİK I *сущ.* жегьилвал; II *прил.* жегьилвилин; **gənclik illəri** жегьилвилин йисар.

GƏNDALAŞ I *сущ. бот.* серкIв (*кукIва чIулав тьукьуьл тум авай набатат*); II *прил.* серкIведин; **gəndalaş kolu** серкIведин вал.

GƏNDALAŞLIQ серкIвер авай чка.

GƏNƏ I *сущ.* хенцI; II *прил.* хенцIинин.

GƏNƏGƏRÇƏK I *сущ. бот.* сафрад хъач; II *прил.* сафрад хъчадин, сафрад хъчарин.

GƏNƏŞMƏK *глаг.* меслят гъун, алукьун.

GƏRDƏK *сущ.* перде.

GƏRDƏN *сущ. шаир.* гардан.

GƏRDƏNBƏND *сущ. куьгь.* 1) гарданлух, хтарар; 2) уьнуьг, гьалкъа; **atın gərdənbəndi** балкIандин уьнуьг.

GƏRDƏNLİK *сущ. килиг:* **GƏRDƏNBƏND**.

GƏRƏK *предик.* герек; **gərək sən oraya getməyəydin** герек вун аниз феначиз кIандай; **gərək olmaq** герек хьун; **gərəkdir** герек я; **gərək olar** герек жеди; **gərək deyil** герек туш; II *арал.г.* **gərək ki** герек хьи; **nəyə gərəkdir** куьз герек я.

GƏRƏKLİ *прил.* 1) гереклу; **gərəkli məktublar** гереклу чарар; **gərəkli kitablar** гереклу ктабар; 2) менфятлу, хийирлу; **gərəkli məsləhətlər** хийирлу меслятар.

GƏRƏKLİLİK *сущ.* гереклувал.

GƏRƏKSİZ *прил*. герексуз.

GƏRƏKSİZLİK *сущ*. герексузвал.

GƏRGİN I *прил*. 1) гуж эцигнавай, вири къуватралди ийизвай, зайиф тежезвай (*тIем*); 2) тIебии тушир, гужуналди ийизвай, жув мажбурна ийизвай, жувал тIем гъана ийизвай; 3) чIуру, четин, секинсуз, атIугъай, къалабулух квай; **gərgin münasibətlər** атIугъай гьалар; II *нареч*. гужлудаказ, тIем гъана, гуж эцигна, вири къуватар эцигна, дикъетдивди; **gərgin işləmək** вири къуват, гуж эцигна кIвалахун.

GƏRGİNLƏŞDİRMƏ *сущ*. **GƏRGİNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

GƏRGİNLƏŞDİRMƏK *глаг*. четин авун, акьадайвал авун, туьнт авун; **münasibətləri gərginləşdirmək** алакъаяр туьнт авун, алакъаяр акьунар жедайвал авун.

GƏRGİNLƏŞMƏ *сущ*. **GƏRGİNLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GƏRGİNLƏŞMƏK *глаг*. 1) къуват эцигун, тIарамарун, гуж гун; дикъетдивди авун (*килигун, яб гун ва мсб*.); 2) кIеви хьун, четин хьун, акьадайвал хьун; **əlaqələr gərginləşdi** алакъаяр кIеви хьана, четин хьана.

GƏRGİNLİK *сущ*. 1) тIарамвал, кIевивал; 2) *куьч*. заланвал, къайивал; **onların münasibətləri çoxdan gərginləşmişdi** абурун араяр фадлай къанвай; 2) чIурувал, татугайвал, четинвал; **hökumətlər arasında gərginlik** гьукуматрин алакъайра татугайвилер (*акьунар хьун; ислягьвал, дуствал тахьун*); 3) *физ*. къуват; **elektrik cərəyanının gərginliyi** электрик токдин къуват.

GƏRİLMƏ *сущ*. **GƏRİLMƏK** *глаголдикай*.

GƏRİLMƏK *глаг*. 1) тIарам хьун, кIеви хьун; 2) акъаж хьун, экъис хьун; 3) гуж авун, тIем эцигун.

GƏRNƏŞMƏ *сущ*. **GƏRNƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GƏRNƏŞMƏK *глаг*. кьачIузунар авун, кьачIузунар аладарун; вичи-вич акъажун; **yataqda gərnəşmək** месел кьачIузунар аладарун.

GƏTİRİLMƏ *сущ*. **GƏTİRİLMƏK** *глаголдикай*.

GƏTİRİLMƏK *глаг*. 1) гъун, хкун; **su gətirildi** яд гъана; 2) тухун, агакьарун, тухвана акъудун; **məktəbə çoxlu kitab gətirildi** мектебдиз гзаф ктабар агакьарна; 3) гьалун; **naxır suya gətirildi** нехир цел гьална, нехир яд хъвадай чкадал гьална.

GƏTİRMƏ *сущ*. **GƏTİRMƏK** *глаголдикай*.

GƏTİRMƏK *глаг*. 1) гъун, гваз атун, тухун, гваз фин; **uşağı qucağında gətirmək** аял къужахда аваз гъун; **uşağın əlindən tutub gətirmək** аял гъил кьуна тухун; 2) агакьарун; **o, qəzetləri gətirdi** ада газетар агакьарна; 3) галаз атун; галаз хтун; хкун; **o, qonaq gətirdi** ам мугьман галаз атана; 4) гьалун; **qoyunları suya gətirmək** хипер цел гьалун.

GƏTİRTDİRMƏ *сущ*. **GƏTİRTDİRMƏK** *глаголдикай*.

GƏTİRTDİRMƏK *глаг. килиг:* **GƏTİRTMƏK.**

GƏTİRTMƏ *сущ*. **GƏTİRTMƏK** *глаголдикай*.

GƏTİRTMƏK *глаг*. 1) гъун, хкун; 2) гваз хтун (*улакьда аваз*); 3) галаз атун, галаз хтун; 4) агакьарун.

GƏTİZDİRİLMƏ *сущ*. **GƏTİZDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

GƏTİZDIRİLMƏK *глаг*. агакьарун, тухун, хутахун, гъиз тун, хкиз тун.

GƏTİZDİRMƏ *сущ*. **GƏTİZDİRMƏK**

глаголдикай.

GƏTİZDİRMƏK *глаг. килиг:* **GƏTİRTMƏK.**

GƏVƏZƏ *рах*. I *сущ*. лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; II *прил*. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер.

GƏVƏZƏLƏMƏ *сущ*. **GƏVƏZƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

GƏVƏZƏLƏMƏK *глаг*. 1) гзаф рахун; алачиз рахун; буш рахунар авун; 2) тапарар авун; таб кваз рахун; ичIи ихтилатар авун.

GƏVƏZƏLİK *сущ*. гзаф рахунрал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун.

GƏYİRİK *сущ*. хъапI.

GƏYİRMƏ *сущ*. **GƏYİRMƏK** *глаголдикай*.

GƏYİRMƏK *глаг*. хъап атун, хъапI ягъун.

GƏYİRTİ *сущ. килиг:* **GƏYİRİK**.

GƏZDİRİLMƏ *сущ*. **GƏZDİRİLMƏK** *глаголдикай*.

GƏZDİRİLMƏK *глаг*. сейр авун, къекъуьн; къекъвена хтун.

GƏZDİRMƏ *сущ*. **GƏZDİRMƏK** *глаголдикай*.

GƏZDİRMƏK *глаг*. 1) тухун, сейрдиз тухун, галаз фин, къекъуьрун; **uşağı gəzdirmək** аял сейрдиз тухун; **çubuğu xəritədə gəzdirmək** тIвал картадал къекъуьрун; 2) гваз (*алаз, аваз*) къекъуьн, алаз хьун, аваз хьун; **kitab gəzdirmək** ктаб гваз къекъун; 3) вегьин; **göz gəzdirmək** вил вегьин; 4) элкъуьрун; **əl gəzdirmək** гьил элкъуьрун.

GƏZƏ-GƏZƏ *нареч*. къекъвез-къекъвез.

GƏZƏN *прил*. 1) кIвачел алай, къекъвез жедай, къекъведай; **gəzən qoca** къекъвез жедай кьуьзуьди; 2) *килиг*: **Gəzəyən**; 3) чка дегишардай.

GƏZƏRGİ *прил*. 1) къекъверагвилин, куьчери, гьамиша къекъвез гьатнавай; 2) гьерекатда авай.

GƏZƏYƏN I *прил*. 1) ява, явавал квай; 2) кьарайсуз, кьарай авачир; II *сущ*. валарган.

GƏZƏYƏNLİK *сущ*. явавал, чалкечирвал, валарганвал.

GƏZİB-DOLAŞMAQ *нареч*. къекъуьн.

GƏZİNMƏ *сущ*. **GƏZİNMƏK** *глаголдикай*.

GƏZİNMƏK *глаг*. къекъуьн; къекъвена хтун; сейр авун.

GƏZİNTİ *сущ*. къекъуьн; ачух гьавадал гьакI къекъуьн; сейр.

GƏZİŞ *сущ*. 1) къекъуьн; 2) сейр авун.

GƏZİŞMƏ *сущ*. **GƏZİŞMƏK** *глаголдикай*.

GƏZİŞMƏK *глаг*. къекъуьн, сейр авун.

GƏZMƏK *глаг*. 1) къекъуьн; **corabsız gəzmək** гуьлуьтар алачиз къекъуьн; **dünyanı gəzmək** дуьньяда къекъуьн; 2) гьатун; **üzündə təbəssüm gəzdi** чина хъвер гьатна; 3) килигун; **zavodu gəzmək** заводдиз килигун; 4) чукIун; **kənddə qrip gəzir** хуьруьз хума чкIанва.

GƏZMƏLİ *прил*. килигуниз лайих тир, акуна кIанзавай; **gəzməli yerlər, gəzməli ölkələr** килигуниз лайих тир чкаяр, акуна кIанзавай уьлквеяр.

GİASİNT I *сущ*. гиацинт (*1 багъда цадай, хъсан ни галай цуьк; 2 багьа къван, къаш*); II *прил*. гиацинтдин.

GİC I *прил*. 1) ахмакь, сефигь, кIамай; **gic həkət** ахмакь гьерекат; 2) *куьч*. ерисуз, кутуг тавур, герек авачир; **gic sual** герек авачир суал;

II *сущ*. ахмакь, сефигь, кIамаш, кимиди; **bir gic gəlmişdi** са кимиди атанвай.

GİCBƏSƏR I *прил*. сефигьвал квай, кIамашвал квай, кимивал квай; II *сущ*. ахмакь, кIамаш, акьулсуз.

GİCBƏSƏRLİK *сущ*. ахмакьвал, сефигьвал, кIамашвал, акьулсузвал, кимивал.

GİCƏLLƏNDİRİCİ *прил*. 1) кьил элкъуьрдай, кьил гижи ийидай; 2) бейгьушардай; **gicəlləndirici qoxu (iy)** бейгьушардай ни.

GİCƏLLƏNDİRMƏ *сущ*. **GİCƏLLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

GİCƏLLƏNDİRMƏK *глаг*. 1) кьил элкъведайвал авун; кьил гижи авун; 2) бейгьушарун.

GİCƏLLƏNMƏ *сущ*. **GİCƏLLƏNMƏK** *глаголдикай*.

GİCƏLLƏNMƏK *глаг*. 1) кьил элкъуьн, кьил гижи хьун; 2) бейгьуш хьун.

GİCƏLMƏ *сущ*. **GİCƏLMƏK** *глаголдикай*.

GİCƏLMƏK I *глаг. килиг:* **GİCƏLLƏNMƏK**.

GİCƏLMƏK II *глаг*. акьул фин, дили хьун.

GİCƏLTMƏ I сущ. **GİCƏLTMƏK I** *глаголдикай*.

GİCƏLTMƏ II *сущ*. **GİCƏLTMƏK II** *глаголдикай*.

GİCƏLTMƏK I *глаг. килиг:* **GİCƏLLƏNDİRMƏK.**

GİCƏLTMƏK II *глаг*. акьул ракъурун, дили авун.

GİCGAH I *сущ*. цIвел; **gicgahını vurmaq** цIвел ягъун, цIвелез сад вегьин; II *прил*. цIвелин; **gicgah sümüyü** цIвелин кIараб.

GİC-GİC *нареч*. гижидаказ, гижидиз; **gic-gic gülmək** гижидаказ хъуьруьн.

GİCİTKƏN I *сущ*. верг; **gicitkən dalayır** вергеди куда; II *прил*. вергедин; **gicitkən kolları** вергедин валар; **gicitkən qutabı** вергедин афар.

GİCİTKƏNLİK *сущ*. вергер авай чка.

GİCLƏŞMƏ *сущ*. **GİCLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GİCLƏŞMƏK *глаг*. гижи хьун, кими хьун.

GİDİ *прил*. фана, кьве чин алай; ◊ **gidi dünya** фана дуьнья.

GİGANT *сущ. рах*. гигант, гзаф зурбади.

GİGİYENA I *сущ*. гигиена (*яшайишда сагъвал хуьнин шартIар*), михьивал; II *прил*. гигиенадин; **gigiyenanın şərtlərinə əməl etmək** гигиенадин (*михьивилин*) шартIар хуьн.

GİGİYENİK *прил*. гигиенадин, михьивилин; **gigiyenik qaydalar** гигиенадин (*михьивилин*) къайдаяр.

GİL I *сущ*. чеб; **qırmızı gil** яру чеб; **dəniz gili** гьуьлуьн чеб; II *прил*. чепедин; **gil qabları** чепедин къапар.

GİLAS I *сущ*. пIини; **ağ gilas** лацу пIини; II *прил*. пIинидин; **gilas ağacı** пIинидин тар; **gilas şirəsi** пIинидин миже.

GİLASLIQ *сущ*. пIинидин тарар авай чка.

GİLAVAR *сущ*. гилавар (*Каспи гьуьлелай къарагъзавай гар*).

GİLDİR *сущ. диал*. стIал.

GİLDİR-GİLDİR *нареч. диал*. стIал-стIал.

GİLDİYA I *сущ. тар*. гильдия (*1 юкьван виш йисара РагъэкъечIдай Европада савдагаррин, пешекаррин кIватIал; 2 малдин кьадардиз ва савдадин жуьредиз килигна савдагарар пайдай дережайрикай сад*); II *прил*. гильдиядин.

GİLƏ *сущ.* 1) стIал; **bir gilə su** са стIал яд; 2) нине; **göz giləsi** вилин нине.

GİLƏ-GİLƏ *нареч.* стIал-стIал.

GİLƏMEYVƏ I *сущ.* куьлуь майва (*мес. хатрутар, некъияр, мереяр, пIинияр, къукъваяр ва гьахьтин мсб.*); II *прил.* куьлуь майвадин; **giləmeyvə şirəsi** куьлуь майвадин миже.

GİLƏNAR I *сущ.* шурван пIини (*чIуру пIини*); II *прил.* шурван пIинидин (*чIуру пIинидин*); **giləmeyvə ağacı** шурван пIинидин (*чIуру пIинидин*) тар.

GİLEY *сущ.* шел-хвал; **giley etmək** шел-хвал авун.

GİLEY-GÜZAR *сущ. килиг:* **GİLEY.**

GİLEY-GÜZARLIQ *сущ.* шел-хвал; **giley-güzarlıq etmək** шел-хвал авун.

GİLEYLƏNMƏ *сущ.* **GİLEYLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GİLEYLƏNMƏK *глаг.* шел-хвал авун.

GİLEYLİ *прил.* шел-хвал квай; **gileyli sözlər** шел-хвал квай гафар.

GİLEYLİLİK *сущ. килиг*: **GİLEY.**

GİLİZ I *сущ.* гильза (*1 патрумдин гильза, тфенгдин ичIи патрум; 2 туьтуьн туна пIанIрус ийидай чарчин гильза*); II *прил.* гильзадин.

GİLLİK *сущ.* чеб квай чка, чеб квай накьв.

GİMGƏ *сущ. рах.* ким.

GİMNAST *сущ.* гимнаст; **gənc gimnastlar** жегьил гимнастар.

GİMNASTİK *прил.* гимнастикадин; **gimnastik hərəkətlər** гимнастикадин гьерекатар.

GİMNASTİKA I *сущ.* гимнастика; **gimnastika ilə məşğul olmaq** гимнастикадал машгъул хьун; II *прил.* гимнастикадин; **gimnastika nərdivanı** гимнастикадин гурар.

GİMNAZİYA I *сущ.* гимназия; II *прил.* гимназиядин; **o, gimnaziya təhsili alıb** ада гимназиядин чирвилер къачунва.

GİNEKOLOGİYA I *сущ.* гинекология; II *прил.* гинекологиядин.

GİNEKOLOJİ *прил.* гинекологиядин; **ginekoloji ağrılar** гинекологиядин тIалар.

GİNEKOLOQ *сущ.* гинеколог (*гинекологиядин пешекар, духтур*).

GİPS I *сущ.* гипс (*1 лацу ва гагьгагь хъипи рангунин минерал; 2 мед. гипсдикай авур шейэр, моделар; 3 гипсдикай расай хер кутIундай затI*); II *прил.* гипсдин.

GİPSLƏMƏ *сущ.* **GİPSLƏMƏK** *глаголдикай.*

GİPSLƏMƏK *глаг.* гипсина тун.

GİPSLİ *прил.* гипс алай.

GİPÜR I *сущ. рах.* гипюр (*нехишар авай къир*).

GİRDAB *сущ.* 1) яд элкъвер чка, гургур (*вацIун, гьуьлуьн*); 2) *куьч.* гур-гур, гужлу гьерекат; **hadisələrin girdabı** вакъиайрин гургур; 3) вацIун, вирин кIане авай фур, дегьне; **həyatın girdabı** уьмуьрдин дегьне; 4) гьуьлуьн дерин чка, гьуьлуьн дегьне; 5) уьлен, уьленлух чка.

GİRDABLI *прил.* 1) яд элкъведай чка авай; **girdablı dəniz** яд элкъведай чка авай гьуьл; 2) дерин фур, дегьне авай; **girdablı çay** дегьнеяр авай вацI.

GİRDƏ *прил.* 1) элкъвей; **girdə pəncərə** элкъвей дакIар; 2) тамам, яцIу, ацIай.

GİRDƏLƏMƏ *сущ.* **GİRDƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

GİRDƏLƏMƏK *глаг.* элкъвейди авун, элкъвей кIалубдиз гъун.

GİRDƏLİK *сущ.* элкъвейвал.

GİRƏCƏK *сущ.* 1) гьахьдай чка,

ракIар, варар; **zavodun yeganə girəcəyi var** заводдиз тек са гьахьдай чка ава; 2) гьахьдай рехъ; **kəndin girəcəyi** хуьруьз гьахьдай рехъ; 3) дегьлиз; 4) ракIарин вилик пад, саниз гьахьдай чкадин вилик пад; сифте кьил.

GİRƏVƏ *сущ.* 1) хъсан дуьшуьш, кутугай фурсат; 2) чинеба рехъ атIана акъвазун; 3) чинеба рехъ атIана акъвазнавай чка; **onun əlinə girəvə düşdü** адан гъиле кутугай фурсат гьатна.

GİRİNC *маса гафарихъ галаз санал*: **girinc olmaq** кьил квадарун.

GİRİNTİ *сущ.* легъв, фур, чухур.

GİRİNTİLİ-ÇIXINTILI *прил.* дуьз тушир, сад хьтин тушир, патахъ, какур; **girintili-çıxıntılı yol** дуьз тушир рехъ, лекъвер-синер авай рехъ.

GİRİŞ I *сущ.* 1) гьахьдай чка, ракIар, варар; **binanın girişi** дараматдин варар; 2) гьахьун; **giriş qadağandır** гьахьун къадагъа я; 3) гьахьдай рехъ; **zavodun girişi** заводдиз гьахьдай рехъ; 4) сифте кьил, гьахьун (*са ктабдикай вилик квез гудай сифте малумат*).

GİRİŞMƏ *сущ.* **GİRİŞMƏK** *глаголдикай.*

GİRİŞMƏK *глаг.* 1) эгечIун, гатIунун, гъиле кьун; **işə girişmək** кIвалахдив эгечIун, кIвалах гъиле кьун; **danışmağa girişmək** рахаз гатIунун; 2) акахьун, экечIун, саниз гьахьун (*иштиракчи яз*); **davaya (savaşa) girişmək** дяведик экечIун; 3) гъиле кьун, машгъул хьун, алахъун; **ağır işə girişmək** залан кIвалах гъиле кьун.

GİRLƏNMƏ *сущ.* **GİRLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GİRLƏNMƏK *глаг.* 1) гьакI са карни авачиз къекъуьн, гьакI гьатун (*мес. куьчейра*); 2) са гуж-баладалди кьил хуьн.

GİRMƏ I *сущ.* **GİRMƏK** *глаголдикай.*

GİRMƏ II *сущ. диал.* улам, кьери чка.

GİRMƏK *глаг.* 1) гьахьун; **evə girmək** кIвализ гьахьун; 2) фин, деринда гьатун; **tikan dərinə girdi** цаз деринди фена; 3) гьакьун; **şeylər çamadana girmir** шейэр чемоданда гьакьзавач; 4) алукьун, гатIунун; **bahar girdi** гатфар алукьна; 5) экечIун; **o, univetsitetə girdi** ам университетдик экечIна; 6) гьатун, сух хьун; **qayıq quma girdi** луьткве къумада гьатна; 7) чуьнуьх хьун; **günəş buludların altına girdi** рагъ циферихъ чуьнуьх хьана; 8) хьун; **uşaq yeddi yaşına girdi** аялдин ирид йис хьана; 9) гужалди гьахьун (*масадан чилиз, маса уьлкведиз*); **özgə torpaqlarına girmək** гужалди масадан чилериз гьахьун.

GİROV I *сущ.* 1) гирав, залук; **malı girov qoymaq** мал гиравда эцигун; 2) вич гирав яз, залук яз (*есир*) кьунвай кас; II гиравдин, залукдин; **girov hüququ** гиравдин ихтияр.

GİROVÇU *сущ. килиг:* **GİROVDAR.**

GİROVÇULUQ *сущ. килиг:* **GİROVDARLIQ**.

GİROVDAR *сущ.* залук хуьзвайди.

GİRVƏNKƏ *сущ. куьгь.* гирвенка (*404,51 граммдиз барабар тир вилик заманадин заланвилин уьлчме*).

GİTARA I *сущ.* гитара (*симер алай, чуьнгуьр хьиз ядай алат*); **gitara çalmaq** гитарадал ягъин; II *прил.* гитарадин.

GİTARAÇALAN *сущ.* гитарадал ягъизвайди.

GİYİŞMƏ *сущ.* **GİYİŞMƏK** *глаголдикай.*

GİYİŞMƏK *глаг.* квал акатун, квал къачун.

GİZİLDƏMƏ *сущ.* **GİZİLDƏMƏK**

глаголдикай.

GİZİLDƏMƏK *глаг*. 1) тIал гьатун, тIа хьун; **onun beli gizildəyir** адан юкь тIазва; 2) акъваз тийиз тIа хьун, хъуцIур гудай хьиз тIа хьун.

GİZİLTİ *сущ*. 1) кIарабра тIал гьатун; **gizilti hiss etmək** кIарабра тIал гьисс авун; 2) акъваз тийиз тIа хьун; 3) зурзун; фул, мекьи фул; **onun bədənindən gizilti keçdi** адан танда фул гьатна.

GİZİLTİLİ *прил*. 1) кIарабра тIал авай; 2) фул квай.

GİZLƏDİLMƏ *сущ*. **GİZLƏDİLMƏK** *глаголдикай*.

GİZLƏDİLMƏK *глаг*. 1) чуьнуьхарун, кIевирун; **paltarlar gizlədilmişdi** пекер чуьнуьхарнавай; 2) чинун, чуьнуьхун.

GİZLƏDİLMİŞ *прил*. чин авунвай, чуьнуьхарнавай.

GİZLƏMƏ *сущ*. **GİZLƏMƏK** *глаголдикай*.

GİZLƏMƏK *глаг. килиг:* **GİZLƏTMƏK.**

GİZLƏNMƏ *сущ*. **GİZLƏNMƏK** *глаголдикай*.

GİZLƏNMƏK *глаг*. 1) чуьнуьх хьун; **evin damında gizlənmək** кIвалин къавал чуьнуьх хьун; **ağacın arxasında gizlənmək** таран кьулухъ чуьнуьх хьун; 2) кIев хьун, далдадихъ акъвазун; **yağışdan gizlənmək** марфадикай далдадихъ акъвазун; 3) акъат тавун, экъечI тавун, жув къалур тавун.

GİZLƏNMİŞ *прил*. чуьнуьх хьанвай.

GİZLƏNPAÇ *сущ*. чуьнуьх гумбатI (*къугъун*); **gizlənpaç oynamaq** чуьнуьх гумбатI къугъун.

GİZLƏTDİRMƏ *сущ*. **GİZLƏTDİRMƏK** *глаголдикай*.

GİZLƏTDİRMƏK *глаг*. чуьнуьхариз тун.

GİZLƏTMƏ *сущ*. **GİZLƏTMƏK** *глаголдикай*.

GİZLƏTMƏK *глаг*. 1) чуьнуьхун (*са чкада*), кIевирун, кIевун, вилерикай яргъаз авун; **açarı gizlətmək** куьлег чуьнуьхун; **üzünü gizlətmək** чин кIевирун; 2) къалур тавун; **göz yaşlarını gizlətmək** вилин накъвар къалур тавун: **sirrini gizlətdi** вичин сир винел акъуднач.

GİZLİ I *прил*. 1) чинебан; **gizli söz** чинебан гаф; **gizli müqavilə** чинебан икьрар; 2) рикIе авай, дуьздал акъат (*акъуд*) тавунвай; **gizli məhəbbət** рикIе авай муьгьуьббат; 3) сир тир, сирлу; **gizli iş** сирлу кIвалах; 4) чуьнуьхай, дуьздал алачир, дуьздал акъат тавунвай; II *нареч*. 1) чинеба; **gizli gəlmək** чинеба атун; 2) сирлудаказ; **gizli qaldı** сирлудаказ амукьна.

GİZLİCƏ *нареч*. 1) чинеба, чинебадаказ; 2) чинеба-буьркьveба; 3) кIаникай; **gizlicə iş görmək** кIаникай кар акун; 4) сирлудаказ; **gizlicə demək** чинеба лугьун.

GİZLİLİK *сущ*. чинебавал.

GİZLİN I *прил*. чинебан; **gizlin görüş** чинебан гуьруьш; II *нареч*. чинеба; **gizlin saxlamaq** чинеба хуьн.

GOMBUL *рах*. I *сущ*. яцIуди, гирдим хьтинди, ацIайди; II *прил*. яцIу; ацIай; дакIур; як алай.

GOP *сущ*. 1) лагълагъар, пичIи гафар, буш ихтилат; **gop etmək** лагълагъар авун; 2) лавгъавал, яцIу гафар авун; **o, gopa basdı** ада лавгъавал авуна, ада яцIу гафар авуна.

GOPÇU I *сущ*. 1) лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; 2) лавгъа, яцIу гафар ийидайди; яцIу гафар гвайди, вичин (*жуван*) тариф ийидайди;

фурсахъан; II *прил*. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай.

GOPÇULUQ *сущ*. 1) лагълагъчивал, буш рахунар авун; 2) лавгъавал, яцIу гафар авун, фурсахъанвал.

GOPLAMA *сущ*. **GOPLAMAQ** *глаголдикай*.

GOPLAMAQ *глаг*. 1) лагълагъар авун, пичIи гафар авун, буш ихтилатар авун; 2) лавгъавал авун; 3) таб авун, тапарар авун.

GOPPULDAMA *сущ*. **GOPPULDAMAQ** *глаголдикай*.

GOPPULDAMAQ *глаг*. 1) танхъ авун, ланхъ авун (*лап къати ванцелди*); 2) ярх хьун (*ван галаз*), гзаф пис галукьун (*са затIунихъ*).

GOR *сущ*. 1) *куьгь*. сур; 2) техквер; **gora getmək** техквердиз фин; **gor əzabı çəkmək** рекьидайвал азабар чIугун; **iynə ilə gor qazmaq** рикIиз хуш тушир кIвалах авун; **cəhənnəmə-gora** квадра! квахьуй, жегьеннемдиз фий!

GORBAGOR *сущ*. лянет хьайиди, лянет хьайи; **gorbagor olmuş adam** лянет хьайи кас.

GOREŞƏN *сущ*. 1) *зоол*. кафтар, кускафтар; 2) *куьч*. сур атIудайди.

GÖBƏK I *сущ*. 1) пицI (*пицIинин легъв; пицIинин рад атIайла амукьзавай легъв*); 2) пицIинин рад; **uşağın göbəyini bağlamaq** аялдин пицIинин рад кутIунун; 3) *куьч*. меркез, юкь; **dünyanın göbəyi** дуньядин меркез; 4*) куьч*. сифте кьил кутурди; II *прил*. пицIинин; **göbək nahiyəsi** пицIинин легъв.

GÖBƏLƏK I *сущ*. бебелук; **ağ göbələk** лацу бебелук; **göbələk yığmaq** бебелукар кIватIун; ◊ **yağışdan sonra göbələk kimi artmaq (çoxalmaq)** марф алатайла, бебелукар хьиз артух хьун; II *прил*. бебелукдин.

GÖDƏK I *прил*. 1) куьруь; **gödək saçlar** куьруь чIарар; **gödək paltar** куьруь пек; 2) куьруь, тIимил вахтунин, яргъал чIугун тавур, яргъал тефей, яргъал тефизвай; II *нареч*. куьруьдаказ, куьруьдиз; **gödək danış** куьруьдиз рахух.

GÖDƏKBOY *прил*. аскIан буй авай, гъвечIи.

GÖDƏKCƏ I *нареч*. куьруьдаказ, куьруьдиз; II *прил*. **gödəkcə ip** куьруь еб; III *сущ*. куртка.

GÖDƏKQOL *прил. килиг:* **GÖDƏKQOLLU.**

GÖDƏKQOLLU *прил*. куьруь хилен (*пек*).

GÖDƏLƏN *прил*. куьруь жезвай; **gödələn don** куьруь жезвай блушка.

GÖDƏLMƏ *сущ*. **GÖDƏLMƏK** *глаголдикай*.

GÖDƏLMƏK *глаг*. куьруь хьун; **don gödəldi** блушка куьруь хьана; **yol gödəldi** рехъ куьруь хьана; **günlər gödəldi** йикъар куьруь хьана.

GÖDƏLTMƏ *сущ*. **GÖDƏLTMƏK** *глаголдикай*.

GÖDƏLTMƏK *глаг*. 1) куьруь авун; **saçını gödəltmək** чIарар куьруь авун; 2) тIимиларун; **vaxtı bir ay gödəltmək** вахт са варз кьван тIимиларун.

GÖL I *сущ*. 1) вир; **dağ gölləri** дагъдин вирер; **şor göllər** уьцIуь цин вирер; **şirin göllər** ширин цин вирер; 2) цин гьамбархана; **Mingəçevir gölü** Мингечевирдин цин гьамбархана; II *прил*. вирин; **göl suyu** вирин яд.

GÖLMƏÇƏ *сущ*. яд авай легъв.

GÖMDÜRMƏ *сущ*. **GÖMDÜRMƏK** *глаголдикай*.

GÖMDÜRMƏK *глаг*. атIай къетIи жаваб гун.

GÖMGÖY I *прил*. вили-вили, вип вили, мичIи-вили; **gömgöy səma** вип вили цав.

GÖMGÖY II *прил*. мичIи-вили.

GÖMRÜK *сущ*. харж (*гьукуматди къачудай кьетIен налогдин жуьре*).

GÖMRÜKXANA I *сущ*. таможня (*са гьукуматдай маса гьукуматдиз фидайла сергьятдал шейэр акъудунин винел гуьзчивал ийидай ва абурулай харж къачудай идара*); II *прил*. таможнядин.

GÖMÜLMƏ *сущ*. **GÖMÜLMƏK** *глаголдикай*.

GÖMÜLMƏK *глаг*. сух хьун, акахьун; гьахьун; экечIун (*мес. къум эгъуьнна, кьечIяна гьадан кIаник; жув (жуван са чка) кутуна чуьнуьхун, чуьнуьх хьун*).

GÖN I *сущ*. хам; ли; тумаж; **qoyun gönü** хипен хам; **aşılanmış gön** табагъарнавай хам; **aşılanmamış gön** табагъар тавунвай хам; II *прил*. хамунин, лидин, тумаждин; **gön çarıqlar** хамунин шаламар; **gön çamadan** тумаждин чемодан.

GÖNÇÜ *сущ*. табагъчи.

GÖNÇÜLÜK *сущ*. табагъчивал.

GÖNDƏRİLMƏ *сущ*. **GÖNDƏRİLMƏK** *глаголдикай*.

GÖNDƏRİLMƏK *глаг*. 1) фин, рекье гьатун, хъфин; 2) ракъурун, рекье тун, саниз дугурун; **təzə işə göndərilmək** цIийи кIвалахал ракъурун; 3) акъудун, суьргуьн авун; **Sibirə göndərilmək** Сибирдиз акъудун, Сибирдиз суьргуьн авун.

GÖNDƏRMƏ *сущ*. **GÖNDƏRMƏK** *глаголдикай*.

GÖNDƏRMƏK *глаг*. 1) ракъурун, дугурун; **oxumağa göndərmək** кIелиз ракъурун; **Moskvaya göndərmək** Москвадиз ракъурун; **evə göndərmək** кIвализ ракъурун; 2) тайинарун; **vəzifəyə göndərmək** къуллугъдал тайинарун.

GÖNÜQALIN *прил*. 1) яцIу хам алай, хам яцIу; **gönüqalın heyvan** хам яцIу гьайван; 2) *куьч*. рикI къван хьтин, са куьнини эсер тийир, гаф акат тийир, регьим авачир, масадан дердидикай хабар кьан тийир; векъи (*инсандин гьакъиндай*).

GÖNÜQALINLIQ 1) хам яцIувал; 2) гаф акат тавун, регьим тахьун, векъивал.

GÖRDÜRMƏ *сущ*. **GÖRDÜRMƏK** *глаголдикай*.

GÖRDÜRMƏK *глаг*. ийиз тун.

GÖRƏ 1) -виляй, тирвиляй, хьуниз килигна; **yol uzaq idi, ona görə vaxtında gələ bilmədim** рехъ яргъал тир, гьавиляй завай вахтунда къвез хьанач; **qış olduğuna görə hava çox soyuq idi** кьуьд тирвиляй гьава гзаф мекьи тир; **qoca olduğuna görə ona əziyyət vermədim** кьуьзуь хьуниз килигна за адаз азият ганач; 2) килигна; **igidliyinə görə qiymətləndirmək** кьегьалвилиз килигна къимет гун; 3) ивиляй, иниз килигна, акуна, фикирда кьуна; **buna görə** ивиляй, иниз килигна; 4) патахъай; **sənə görə** ви патахъай.

GÖRƏ-GÖRƏ *нареч*. акваз-акваз.

GÖRƏK *глаг*. кван, акван, килигин; **görək kim qalib gələcək** акван вуж уфтан жедатIа; **görək işlər necə yerinə yetiriləcək** килигин кIвалахар гьикI кьилиз акъуддатIа; **de görək, nə deyirsən** лагь кван вуч лугьузватIа.

GÖRƏN *арал.г. килиг:* **GÖRƏSƏN.**

GÖRƏR-GÖRMƏZ *нареч*. акваз-такваз.

GÖRƏSƏN *арал.г.* яраб; **görəsən, o, niyə gəlmədi?** яраб ам вучиз атаначтIа?

görəsən, bu işin axırı necə olacaq? яраб и кардин эхир гьикI жедатIа?

GÖRƏSİ *прил*. акуна кIанзавай, авуна кIанзавай; **onun görəsi adamları var** ада акуна кIанзавай ксар ава; **onun görəsi işləri var** ада авуна кIанзавай крар ава.

GÖR-GÖTÜR *сущ*. яшамишна чирун; **bu gör-götür dünyasıdır** им яшамишна чирна кIанзавай дуьнья я.

GÖRK *нареч*. аквадайвал, акун патал, къалурун патал, вил ицитIун патал; **hamıya görk üçün** виридаз къалурун патал.

GÖRKƏM *сущ*. куц, акунар, тегьер, гьал; **onun gözəl** görkəmi var адан акунар иербур я; **yorğun görkəm** галатнавай (*пелеш*) гьал; **dağın görkəmi** дагъдин акунар; **belə gökəmdə** и гьалда.

GÖRKƏMLİ *прил*. 1) аквадай, аквазвай; **ən görkəmli yerdə** виридалайни аквадай чкадал, хъсан аквадай чкадал, виридаз аквадай чкадал; 2) *куьч*. тIвар-ван авай, сейли, машгьур, чIехи, зурба метлеб авай; **görkəmli şair** тIвар-ван авай шаир; **görkəmli rol oynayır** чIехи роль къугъвазва; 3) *куьч*. акунар авай, абур авай, зурба къамат авай; **görkəmli qadın** акунар авай дишегьли.

GÖRKƏMLİLİK *сущ*. 1) фикир гуниз лайихлувал; артуханвал; 2) буйдин иервал; шумалвал.

GÖRKƏMSİZ *прил*. акунар авачир; мешреб алачир; рикIиз къайи; ранг алачир; **görkəmsiz adam** акунар авачир кас; **görkəmsiz qamət** мешреб алачир буй; **görkəmsiz ev** рикIиз къайи кIвал; **görkəmsiz xalça** ранг алачир гам.

GÖRKƏMSİZLİK *сущ*. акунар тахьун; мешреб тахьун; рикIиз къайи хьун.

GÖRMƏ *сущ*. **GÖRMƏK** *глаголдикай*.

GÖRMƏDƏN *нареч*. 1) такуна; 2) чин тийиз.

GÖRMƏK *глаг*. 1) акун; **yaxşı görmək** хъсандиз акун; **yaxşı görür** хъсандиз аквазва; **qaranlıqda görmək** мичIи чкада акун; 2) гьалтун, акун, дуьшуьш хьун; **mən mütləq dostumu görməliyəm** дуст акун заз чарасуз я, дустунал кьил чIугун заз чарасуз я; 3) кьатIун, чир хьун; **həyatımda çox şeylər gördüm** заз жуван уьмуьрда гзаф крар акуна, чир хьана; 4) хиве кьун, жуваз акун, чир хьун; **öz səhvini görmək** жуван гъалатI чир хьун; **mən bunda pis heç nə görmürəm** заз ина са чIурувални аквазвач; заз ина са писвални аквазвач; **gördüyünüz kimi** квез аквазвайвал.

GÖRMƏLİ *прил*. акуна кIанзавай, авуна кIанзавай, фикир гуниз лайихлу; **şəhərin görməli yerləri** шегьердин акуна кIанзавай чкаяр, шегьердин фикир гуниз лайихлу чкаяр; **görməli (görülməli, görüləsi) iş** авуна кIанзавай кIвалах.

GÖRMƏMİŞ I *прил*. 1) къаних, темягькар, азгъун; 2) мискьи, кIеви; II *сущ*. шкьакь; къаних, мискьи кас.

GÖRMƏMİŞCƏSİNƏ *нареч*. 1) къанихвилелди, къанихдаказ, къанихдиз; темягькарвилелди; азгъунвилелди, азгъундаказ; 2) мискьивилелди, мискьидаказ, мискьидиз, мискьиз; кIевивилелди, кIевидаказ, кIевиз.

GÖRMƏMİŞ-GÖRMƏMİŞ *нареч. килиг:* **GÖRMƏMİŞCƏSİNƏ.**

GÖRMƏMİŞLİK *сущ*. къанихвал, шкьакьвал, азгъунвал, темягькарвал; вил ичIивал.

GÖRÜB-GÖTÜRMƏ *сущ.* **GÖRÜB-GÖTÜRMƏK** *глаголдикай.*

GÖRÜB-GÖTÜRMƏK *глаг.* акуна нетижа хкудун.

GÖRÜLMƏ *сущ.* **GÖRÜLMƏK** *глаголдикай.*

GÖRÜLMƏK *глаг.* 1) акун, гьалтун, гуьруьшмиш хьун; 2) хьун; **hazırlıq görülüb** гьазурвал акунва.

GÖRÜNMƏ *сущ.* **GÖRÜNMƏK** *глаголдикай.*

GÖRÜNMƏDƏN *нареч.* таквадайвал, дикъет желб тавуна, фикир желб тийидайвал.

GÖRÜNMƏK *глаг.* 1) акваз хьун, вилеривай кьатIуз жедайвал акваз хьун; 2) малум хьун, экъечIун, акъатун, акун; пайда хьун; **o, şəhərdə tez-tez görünür** ам шегьерда фад-фад пайда жезва; 3) вилерикай карагун; **gözümə göründü** зи вилерикай карагна; 4) са жуьредин акун; алаз хьун.

GÖRÜNMƏMİŞ *прил.* гьич такур хьтин, гьич тахьана хьайи хьтин, гьич тахьай; **görünməmiş məhsul** гьич тахьай хьтин бегьер; **görünməmiş iş** гьич такур хьтин кар.

GÖRÜNMƏZ *прил.* вилериз таквадай.

GÖRÜNÜR *арал.г.* аквадай гьалда, аквадай гьаларай, аквадайвал; **görünür hamı yığışıb** аквадай гьалда, вири кIватI хьанва.

GÖRÜNÜŞ *сущ.* акунар, къецел пад.

GÖRÜNÜŞLÜ *прил.* акунар авай; **pəhləvan görünüşlü** пагьливандин акунар авай.

GÖRÜŞ *сущ.* гуьруьш; **görüşə hamı gəldi** гуьруьшдиз вири атана; **görüşə getmək** гуьруьшдиз фин.

GÖRÜŞDÜRMƏ *сущ.* **GÖRÜŞDÜRMƏK** *глаголдикай.*

GÖRÜŞDÜRMƏK *глаг.* гуьруьшмиш жез тун.

GÖRÜŞMƏ *сущ.* гуьрьушмиш хьун.

GÖRÜŞMƏK *глаг.* 1) гуьруьшмиш хьун, сад-сад акун, сад-садал гьалтун, дуьшуьш хьун, сад-садаз акуна агатун; **təsadüfən görüşmək** дуьшуьшдай гуьруьшмиш хьун; 2) салам гун; салам-калам авун.

GÖSTƏRİCİ *сущ.* 1) лишан, къалурдайди; **yol göstəricisi** рекьин лишан; **sürət göstəricisi** йигинвал къалурдайди.

GÖSTƏRİLMƏ *сущ.* **GÖSTƏRİLMƏK** *глаголдикай.*

GÖSTƏRİLMƏK *глаг.* малум хьун, экъечIун, акъатун, акун, къалурун; **yeni film göstərilir** цIийи фильм къалурзава; **uşaqlar həkimə göstərilir** аялар духтурдиз къалурзава.

GÖSTƏRİŞ *сущ.* къалурун, рехъ къалурун.

GÖSTƏRMƏ *сущ.* **GÖSTƏRMƏK** *глаголдикай.*

GÖSTƏRMƏK *глаг.* къалурун; **kitabı göstərmək** ктаб къалурун; **barmaqla göstərmək** тупIув къалурун; **nöqsanları göstərmək** гъалатIар къалурун; **nümunə göstərmək** чешне къалурун.

GÖTÜRMƏ *сущ.* **GÖTÜRMƏK** *глаголдикай.*

GÖTÜRMƏK *глаг.* 1) къачун, вахчун; **dərhal götürmək** гьасятда къачун; **kitabları götürmək** ктабар вахчун; 2) кьун, гъун; **yola götürmək** рекьиз кьун; **özü ilə su götürdü** вичихъ галаз яд кьуна; 3) кьабулун; **işə götürmək** кIвалахал кьабулун; 4) алудун; **işdən götürmək** кIвалахдилай алудун; 5) арадай акъудун (*яна, гуьлле гана*); **başçını götürmək** чIехиди арадай акъудун.

GÖTÜR-QOY *сущ. рах.* фикир-

фагьум, веревирд; **uzun götür-qoydan sonra** яргъалди фикир-фагьум авурдалай кьулухъ; **götür-qoy etmək** веревирд авун.

GÖTÜRTMƏ *сущ*. **GÖTÜRTMƏK** *глаголдикай*.

GÖTÜRTMƏK *глаг*. 1) къачуз тун; 2) алудиз тун.

GÖTÜRÜLMƏ *сущ*. **GÖTÜRÜLMƏK** *глаголдикай*.

GÖTÜRÜLMƏK *глаг*. 1) къачун; 2) чукурун.

GÖVDƏ I *сущ*. 1) тан; **ağacın gövdəsi** тарцин тан; **tozağaclarının ağ gövdələri** верхи тараринлацу танар; 2) беден, жендек; **yöndəmsiz gövdə** кIалубсуз беден; 3) корпус; **gəminin gövdəsi** гимидин корпус.

GÖVDƏLİ *прил*. шумал, шумал буй авай.

GÖVHƏR сущ. гевгьер.

GÖVŞƏMƏ *сущ*. **GÖVŞƏMƏK** *глаголдикай*.

GÖVŞƏMƏK *глаг*. гирнагъун; **inəklər gövşəyir** калери гирнагъзава.

GÖY I *сущ*. цав; **göydə göyərçinlər uçur** цава лифери лув гузва; **göyə baxmaq** цавуз килигун; **göy üzü buludludur** цава цифер ава; II *прил*. цавун; **göyün yeddi qatı** цавун арш; ◊ **göy gəlib yerə dirənsə də** гьич са чIавузни, садрани; **göyə çəkilmək** квахьун; **göydə razılaşmaq** гьасятда рази хьун.

GÖY II I *прил*. вили; **göy gözlər** вили вилер; **göy rəng** вили ранг; II *сущ*. вили чка, вили хьайи чка.

GÖY III I *прил*. къацу (*1 векьин ранг; 2 чурун тавур, тахьанвай, къацузмай*); **göy otlar** къацу векьер; **göy alma** къацузмай (*кал*) ич; II *сущ*. себзеват, салан къацу хьчар, пешер (*недай*); **üç dəstə göy** пуд кIунчI себзеват.

GÖY IV *прил. рах*. мискьи, шкьакь, гъил кIеви.

GÖY V *сущ. диал*. езне (*рушан гъуьл*).

GÖYÇƏ *сущ. рах*. кариес.

GÖYÇƏK I *прил*. иер, гуьрчег; **göyçək qız** иер (*гуьрчег*) руш; II *сущ*. гуьзел, тават; III *нареч*. иердиз, гуьрчегдиз; **göyçək danışmaq** иердиз (*гуьрчегдиз*) рахун.

GÖYÇƏKLƏŞMƏ *сущ*. **GÖYÇƏKLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GÖYÇƏKLƏŞMƏK *глаг*. иер хьун, гуьрчег хьун.

GÖYÇƏKLİK *сущ*. иервал.

GÖYÇİÇƏK *сущ. бот*. вили цIаяр (*къацарик жедай вили цуьквер ахъайдай хъач*).

GÖYDAŞ *сущ. хим*. цурун лахума.

GÖYDƏLƏN *сущ*. гзаф мертебайрин (*гьавайрин*) кьакьан кIвалер, кьадарсуз кьакьан дарамат.

GÖYƏM I *сущ*. кьвакъва (*майва*), кьвакъвадин вал; II *прил*. кьвакъвадин, кьвакъвайрин; **göyəm tikanları** кьвакъвадин валарин цацар.

GÖYƏMLİK *сущ*. кьвакъвадин валар, кьвакъвадин валар авай чка.

GÖYƏNƏK *сущ*. 1) вили хьанвай чка; 2) векьин чка (*тамун къерехда ва я юкьва авай*).

GÖYƏRÇİN I *сущ*. лиф; **ev göyərçini** кIвалин лиф; **çöl göyərçini** чуьлдин лиф; **ağ göyərçin** лацу лиф; II *прил*. лифрен; **göyərçin lələyi** лифрен цIакул.

GÖYƏRÇİNBAZ *сущ. рах*. лифер хуьзвайди, лиферал рикI алайди.

GÖYƏRDİLMƏ I *сущ*. **GÖYƏRDİLMƏK I** *глаголдикай*.

GÖYƏRDİLMƏ II *сущ*. **GÖYƏRDİLMƏK II** *глаголдикай*.

GÖYƏRDİLMƏK I *глаг*. вили

авун; вилида тун, вили рангада тун.

GÖYƏRDİLMƏK II *глаг*. экъечIиз тун; цIир ийиз тун.

GÖYƏRMƏ I *сущ*. **GÖYƏRMƏK I** *глаголдикай*.

GÖYƏRMƏ II *сущ*. **GÖYƏRMƏK II** *глаголдикай*.

GÖYƏRMƏK I *глаг*. 1) вили хьун; 2) вили хьана акун; **soyuqdan göyərmək** мекьила вили хьун; **uzaqda dəniz göyərirdi** яргъай гьуьл вили хьана аквазвай.

GÖYƏRMƏK II *глаг*. 1) къацу хьун; 2) къацуз акун, къацу хьана акун; **otlar göyərir** векьер къацу жезва; **uzaqda meşə göyərir** яргъалай къацу там аквазва.

GÖYƏRMƏK III *глаг*. экъечIун; цIир авун; цIир ахъаюн; акьалтун; **buğda göyərdi** къуьлуь цIир авуна.

GÖYƏRTƏ I *сущ*. гимидин майдан; **göyərtəyə qalxmaq** гимидин майдандиз хкаж хьун; II *прил*. гимидин майдандин.

GÖYƏRTƏLİ *прил*. гимидин майдан авай.

GÖYƏRTİÇİ *сущ*. себзеватар маса гузвайди.

GÖYƏRTİLİ I *прил*. себзеват авай.

GÖYƏRTİLİ II *сущ*. вили хьайи чка.

GÖYƏRTMƏ I *сущ*. **GÖYƏRTMƏK I** *глаголдикай*.

GÖYƏRTMƏ II *сущ*. **GÖYƏRTMƏK II** *глаголдикай*.

GÖYƏRTMƏK I *глаг*. 1) вилида тун, вили рангада тун; 2) *куьч*. са чка яна вили авун.

GÖYƏRTMƏK II *глаг*. экъечIиз тун; цIир ийиз тун.

GÖY-GÖYƏRTİ *сущ*. себзеват; **göy-göyərti almaq** себзеват къачун.

GÖYGÖZ *прил*. 1) вили вилер авай; **göygöz qız** вили вилер авай руш; 2) *куьч*. шкьакь, миськьи, гъил кIеви.

GÖYGÖZLÜ *прил. килиг*: **GÖYGÖZ**.

GÖYNƏMƏ *сущ*. **GÖYNƏMƏK** *глаголдикай*.

GÖYNƏMƏK *глаг*. квал къачун, квал акатун, квал кваз хьун; ◊ **burnunun ucu göynəmək** цIигел хьун, рикI акъатун, вил галаз хьун.

GÖYNƏRTİ *сущ*. акъваз тийиз тIа хьун, тIал гьатун.

GÖYNƏTMƏ *сущ*. **GÖYNƏTMƏK** *глаголдикай*.

GÖYNƏTMƏK *глаг*. кун; **dərman yaranı göynədir** дарманди хер кузва.

GÖYRÜŞ I *сущ. бот*. цуцун тар; II *прил*. цуцун тарцин; **göyrüş yarpaqları** цуцун тарцин пешер.

GÖYRÜŞLÜK *сущ. бот*. цуцун тарар авай чка.

GÖYÜMTÜL *прил*. 1) виливал алай, виливал квай; **göyümtül tüstü** виливал квай гум; 2) къацувал алай, къацувал квай; **göyümtül yarpaqlar** къацувал квай пешер.

GÖYÜN *сущ. зоол*. бугъу; **payız göyünü** зулун бугъу.

GÖZ I *сущ*. 1) вил; **qara gözlər** чIулав вилер; **iri gözlər** чIехи вилер; **ala gözlər** цIару вилер; 2) акун; **onun gözləri yaxşıdı** адан акунин алакьун хъсан я; 3) *куьч*. гуьзчи; **uşağın üstündə göz lazımdır** аялдиз килигдай гуьзчи герек я; 4) тIекв, тIеквен; **süzgəcin gözləri** суьзекдин тIеквенар; 5) бедназар, вили ягъун; 6) рах. утагъ; **iki gözdən ibarət mənzil** кьве утагъдикай ибарат кIвал; 7) хел; **tərəzinin gözləri** терездин вилер; 8) ара; **altı gözlü körpü** ругуд ара авай муьгъ, ругуд вил авай муьгъ; **bir göz qırpımında** са ялце; **göz qoymaq** гуьзчивал авун;

göz qamaşdırmaq вилерин экв тухун; **göz ağartmaq** хъел атун; **göz verib işıq verməmək** аман тагун; **göz işlədikcə uzanan çöllər** и кьил а кьил таквадай чуьллер; **gözləri qızıb** вилер алахьнава, къизмиш хьанва; **gözü yol çəkir** вил рекьи тухузва; **gözündən vurmaq** чкада гьатун; **gözdən düşmək** виляй аватун, гьуьрметдай аватун; **gözünə işıq gəlmək** вичел хтун, хвеши хьун; **gözdən salmaq** виляй авудун (*вегьин*); **gözünün altında** лап мукьув; **gözü doymamaq** вилин пичIивал; **göz dəymək** вили ягъун <атIун>; **gözünə kül üfürmək** вилериз руьхъ ягъиз <кIвахьиз> тун; **gözlərinə qan dammaq** вилериз иви хъичин, са никай, квекай ятIани хъел атун; **gözündən gətirmək** вилерай хкун, гьалал тавун, жаза гун; **göz-gözü görməmək** лап мичIи хьун; **göz gəzdirmək** вил экъуьрун; **gözü ac olmaq** виле каш хьун, вил ацIун тавун; **gözünü yummamaq** вил кIакI тавун, ксун тавун; **gözünü açmağa qoymamaq** вил ахъайиз тун тавун, секинвал тагун; **gözünü yumub açınca** вил акьална ахъайдалди, са легьзеда.

GÖZAĞARTMASI *сущ.* вилер экъисун, хъел кваз килигун.

GÖZAĞI *сущ. мед.анат.* вилин лаз.

GÖZAĞRISI *сущ. мед.* вилерин тIал.

GÖZALTI *сущ.* кIаниди.

GÖZDAĞI *маса гафарихъ галаз санал*; **gözdağı çəkmək** дерт чIугун; **gözdağı olmaq** дерт хьун.

GÖZDƏYMƏ *сущ. рах.* вили ягъун <атIун>.

GÖZƏÇARPAN *прил. килиг:* **GÖZƏDƏYƏN**.

GÖZƏDƏYƏN *прил.* виле акьадай.

GÖZƏGƏLİMLİ *прил.* рикI ацукьдай, рикIиз хуш къведай.

GÖZƏGƏLİMLİLİK *сущ.* рикI ацукьун, рикIи чIугваз тун, рикIиз хуш хьун.

GÖZƏGÖRÜNMƏZ *прил.* 1) вилериз таквадай; 2) *куьч.* сир тир, чинебан, кьил акъат тийир; **gözəgörünməz qüvvələr** сир тир къуватар, чинебан къуватар.

GÖZƏGÖRÜNMƏZLİK *сущ.* вилериз таквадай гьал.

GÖZƏL I *прил.* 1) иер, гуьзел, гуьрчег; **gözəl qız** иер руш; **gözəl səs** иер ван; 2) рикIиз хуш; **gözəl sözlər** рикIиз хуш гафар; 3) лайихлу; **gözəl hərəkət** лайихлу гьерекат; 4) гзаф иер, гзаф гуьрчег, лап хъсан; **gözəl insan** хъсан инсан; II *сущ.* гуьзел, тават, иерди; III *нареч.* иердаказ, иердиз; **gözəl oxuyur** иердаказ кIелзава; ◊ **çox gözəl!** лап хъсан!

GÖZƏLCƏSİNƏ *нареч.* иервилелди, иердаказ, иердиз.

GÖZƏL-GÖYÇƏK *прил.* гзаф иер; **gözəl-göyçək qızdır** гзаф иер руш я.

GÖZƏLLƏMƏ *сущ.* гуьзеллеме (*ашукь ширатдин са жанр*); **Aşıq Ələsgərin gözəlləmələri** Ашукь Алескеран гуьзеллемаяр.

GÖZƏLLƏŞDİRMƏ *сущ.* **GÖZƏLLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

GÖZƏLLƏŞDİRMƏK *глаг.* чIагурун, гуьрчегарун; **kəndi gözəlləşdirmək** хуьр гуьрчегарун.

GÖZƏLLƏŞMƏ *сущ.* **GÖZƏLLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GÖZƏLLƏŞMƏK *глаг.* иер хьун, гуьрчег хьун.

GÖZƏLLİK *сущ.* иервал, гуьрчегвал; **qadın gözəlliyi** дишегьлидин иервал; **təbiətin gözəlliyi** тIебиатдин иервал; **gözəllik nümunəsi** иервилин чешне.

GÖZƏTÇİ I *сущ.* къаравул; **bağın**

gözətçisi багъдин къаравул; II *прил.* къаравулдин; **gözətçinin işləri** къаравулдин кIвалахар.

GÖZƏTÇİLİK *сущ.* къаравулвал.

GÖZƏYARI *нареч.* тахминан.

GÖZ-GÖZƏ *маса гафарихъ галаз санал*; **göz-gözə dayanmaq** чин-чинал акъвазун; **göz-gözə baxmaq** сад-садан вилериз килигун.

GÖZLƏMƏ *сущ.* **GÖZLƏMƏK** *глаголдикай.*

GÖZLƏMƏK *глаг.* 1) вил алаз акъвазун; **baharı gözləmək** гатфарал вил алаз акъвазун; 2) умуд авун, умуд кутун; **biz gözləyirdik ki...** чна умуд ийизвай хьи…; 3) мукьуфдивди хуьн; **uşaqları təhlükədən gözləmək** аялар хаталувиликай мукьуфдивди хуьн; 4) амал авун; **təmizliyi gözləmək** михьивилиз амал авун.

GÖZLƏNƏN *прил. килиг:* **GÖZLƏNİLƏN.**

GÖZLƏNİLƏN *прил.* хьана кIанзавай; **gözlənilən hadisələr** хьана кIанзавай вакъиаяр.

GÖZLƏNİLMƏZ *прил.* гуьзлемиш тийизвай, хабарни авачир, хабарни авачиз хьайи, бейхабар, бейхабардиз хьайи.

GÖZLƏNİLMƏZLİK *сущ.* садлагьана хьунухь, бейхабарвал.

GÖZLƏŞMƏ *сущ.* **GÖZLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

GÖZLƏŞMƏK *глаг.* вилербур авун.

GÖZLƏTMƏ *сущ.* **GÖZLƏTMƏK** *глаголдикай.*

GÖZLƏTMƏK *глаг.* вил алаз тун, гуьзлемишиз тун.

GÖZLÜK *сущ.* 1) айнаяр, чешмегар; 2) хел (*дакIардин*)*;* 3) гъвечIи вил (*ракIарин*).

GÖZ-QAŞ *маса гафарихъ галаз санал*; **göz-qaş etmək** вилеринбур авун.

GÖZQIRPMA *сущ.* вилери лупIлупI авун.

GÖZ-QULAQ *маса гафарихъ галаз санал*; **göz-qulaq olmaq** мукъаят яз хьун.

GÖZÜAC *прил.* шкьакь, мискьи, тух тежер, вил ацIун тийир.

GÖZÜAÇIQ *прил.* 1) вилик фенвай, чирвал авай, акьуллу; **gözüaçıq uşaq** акьуллу аял; 2) дуьздаказ, акьуллудаказ фикир ийидай.

GÖZÜAÇIQLIQ 1) вилик фин, чирвал хьун, акьуллу хьун; 2) дуьздаказ, акьуллудаказ фикир авун.

GÖZÜACLIQ *сущ.* шкьакьвал, мискьивал, тух тахьун, вил ацIун тавун.

GÖZÜBAĞLI I *нареч.* 1) вилер кIевирнавай; 2) *куьч.* кьулухъ галамай, авам; **gözübağlı adamlar** авам ксар.

GÖZUCU *нареч.* винелай; уьтери, фикир тагана; **gözucu oxumaq** уьтери кIелун.

GÖZÜMÇIXDI *маса гафарихъ галаз санал*; **gözümçıxdıya salmaq** кIевера тун, басрух гун.

GÖZÜQIRPIQ *прил.* 1) вилер агаж хьанвай; 2) *куьч.* кичIе, кичI квай, кичIевал квай; кухундай.

GÖZÜQIRPIQLIQ *сущ. куьч.* кичIевал.

GÖZÜTOX *прил.* вил ацIай.

GÖZÜTOXLUQ *сущ.* вил ацIайвал.

GÖZYAŞARDAN *прил.* вилериз нагъв гъидай.

GÖZYAŞI I *сущ.* нагъв; II *прил.* вилин накъвадин; накъварин; **gözyaşı tökmək** вилерай накъвар авадарун.

GÖZYORUCU *прил.* вилер галуддай.

GÖZYORUCULUQ *сущ.* вилер галудун.

GÖZYUVASI *анат.* I *сущ.* вилин чанахъ, вилин хъалхъам; II *прил.* вилин

чанахъдин, вилин хъалхъамдин.

GUMBULDATMA *сущ.* **GUMBULDATMAQ** *глаголдикай.*

GUMBULDATMAQ *глаг.* 1) баргъ авун, гумп авун; 2) баргъна гьалчун; гумпна гьалчун.

GUMBULTU *сущ.* 1) баргъна гьалч хьун, гумпна гьалч хьун; 2) лахърахъ, гугрум, чахърахъ.

GUR I *прил.* 1) гур, гужлу; **gur yagış** гужлу марф; **gur səs** гур ван; 2) къати; **gur işıq** къати экв; **gur alov** къати ялав; 3) къалин; **gur saçlar** къалин чIарар; 4) зарб, йигин; **gur çay** зарб вацI; 5) ван алай, гьарай-эвер квай, ван авай; **gur küçələr** ван авай куьчеяр; 6) къизгъин, гьерекат квай; **gur söhbət** къизгъин суьгьбет; II *нареч.* гужлудаказ, гужлудиз, гужлуз; **yağış gur yağır** марф гужлуз къвазва.

GURLAMAQ *глаг. килиг*: **GURLAŞMAQ.**

GURLANMAQ *глаг.* къати хьун; цIай кьун; кун; къизмиш хьун; **ocaq gurlandı** къула цIай къати хьана.

GURLAŞMA *сущ.* **GURLAŞMAQ** *глаголдикай.*

GURLAŞMAQ *глаг.* 1) къати хьун; 2) гужлу хьун; **yağış gurlaşıb** марф гужлу хьана; 3) къизмиш хьун; **tonqal gurlaşdı** цIайлахан къизмиш хьана; 4) къалин хьун; **saçları gurlaşıb** чIарар къалин хьанва.

GURLUQ *сущ.* 1) къуват; 2) ванлувал; 3) гужлувал, къативал.

GURSAÇ *прил.* къалин чIарарин.

GURŞAD I *сущ.* юргъ; II *прил.* юргъадин; **gurşad sular** юргъадин ятар.

GURSƏS *прил.* кьакьан ванцин, гужлу ванцин.

GURULDAMA *сущ.* **GURULDAMAQ** *глаголдикай.*

GURULDAMAQ *глаг. килиг:* **GURLAMAQ.**

GURULDATMA *сущ.* **GURULDATMAQ** *глаголдикай.*

GURULDATMAQ *глаг.* ван ийиз тун; гугрумар авун.

GURULTU *сущ.* 1) гугрум; **topların gurultusu** тупарин гугрумар; 2) *куьч.* ван, гьарай-эвер; **gurultu qoparmaq** гьарай-эвер кутун.

GURULTULU I *прил.* 1) ван-сес авай; 2) ван алаз фидай, гьарай-эвер квай; къал алай; **gurultulu mübahisə** къал алай гьуьжетар; 3) къати, гужлу; йигин, зарб; **gurultulu çay** зарб вацI; II *нареч.* къативилелди, къатидаказ, къатидиз, къатиз; гужлудаказ, гужлудиз, гужлуз; йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз; зарбдаказ, зарбдиз.

GURUH *сущ.* чIуру (*писвал ийидай*) кIеретI.

GUŞƏ *сущ.* 1) пIипI; муртI; **evin guşəsi** кIвалин муртI; **həyətin guşəsi** гьаятдин пIипI; 2) пипIе авай чка; **bağın sərin guşəsində** багъдин серин пипIе; **Qarabağ Azərbaycanın gözəl guşələrindən biridir** Къарабагъ Азербайжандин иер пипIерикай сад я; 3) *куьч.* рикIин къен; **mən bu sözləri ürəyimin dərin guşəsində saxlayıram** за и гафар жуван рикIин къене хуьзва.

GUVULDAMA *сущ.* **GUVULDAMAQ** *глаголдикай.*

GUVULDAMAQ *глаг.* ван авун; ван кутун; **meşə guvuldayır** таму ванзава.

GUVULTU *сущ.* ван, гьарай-эвер; **qulağımda guvultu var** зи япа ван ава.

GUYA *союз.* гуя; **guya o, mənə deyib** гуя ада заз лагьанва.

GUŞƏLİ *прил.* пIипI авай.

GÜBRƏ *сущ.* миянардай затI (*кьук, фитер ва мсб.*); **əkinlərə gübrə vermək**

никIериз миянардай затIар гун.

GÜBRƏLƏMƏ *сущ.* **GÜBRƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

GÜBRƏLƏMƏK *глаг.* миянарун; **torpağı peyinlə gübrələmək** чил фитедалди миянарун, чилиз фид гун (*вегьин*).

GÜBRƏLƏNMƏ *сущ.* **GÜBRƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GÜBRƏLƏNMƏK *глаг. килиг:* **GÜBRƏLƏMƏK.**

GÜBRƏSƏPƏN *сущ.* миянардай машин.

GÜC *сущ.* гуж.

GÜC-BƏLA (İLƏ) *нареч.* гуж-баладалди.

GÜCLƏNDİRİCİ *сущ.* гужлу ийидайди, ван гужлу ийидайди; **pnevmatik gücləndirici** пневматикадин гужлу ийидайди.

GÜCLƏNDİRMƏ *сущ.* **GÜCLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

GÜCLƏNDİRMƏK *глаг.* гужлу авун, къати авун, артухарун.

GÜCLÜ *прил.* 1) гужлу; **güclü adam** гужлу кас; **güclü səs** гужлу ван; 2) гзаф гужлу, къудратлу.

GÜCLÜLÜK *сущ.* гужлувал; **dövlətin güclülüyü** гьукуматдин гужлувал.

GÜCÖLÇƏN *сущ.* къуват алцумдайди.

GÜCOTU *сущ. бот.* кьакьар; къалгъан.

GÜCSÜZ *прил.* гужсуз.

GÜCSÜZLÜK *сущ.* гужсузвал.

GÜDAZ *маса гафарихъ галаз санал*; **güdaza vermək** телеф авун, терг авун, чIурун; **güdaza getmək** телеф хьун, терг хьун, чIур хьун.

GÜDMƏ *сущ.* **GÜDMƏK** *глаголдикай.*

GÜDMƏK *глаг.* 1) чIура хуьн (*гьайванар*); нез тун (*гьайванрив*); **quzuları güdmək** кIелерив нез тун; 2) геле къекъуьн; гуьгъуьна гьатун; дарвиле тун, гужар авун.

GÜDÜK *сущ.* 1) чIура хьун (*гьайванар*); 2) геле аваз хьун, геле къекъуьн, гуьзчивал авун; гуьзчивал.

GÜDÜKÇÜ *сущ.* 1) нехирбан; чубан; 2) геле къекъвезвайди.

GÜDÜKÇÜLÜK *сущ.* 1) нехирбанвал; чубанвал; 2) геле къекъвезвай гьал.

GÜDÜLMƏ *сущ.* **GÜDÜLMƏK** *глаголдикай.*

GÜDÜLMƏK *глаг.* 1) гуьзчивилик хьун (*гьайванар*); 2) геле аваз хьун, гуьгъуьна къекъуьн.

GÜL I *сущ.* 1) цуьк; **ağ gül** лацу цуьк; **qırmızı gül** яру цуьк; **gül dəstəsi** цуькверин кIунчI; **otaq gülləri** кIвалин цуьквер; **çöl gülləri** чуьлдин цуьквер; 2) *куьч.* хъсан пай; **ədəbiyyatımızın gülü** чи эдебиятдин хъсан пай; 3) бурма, бурма тир; **gül yun** бурма йис; 4) гишир, нехиш; **xalçanın gülləri** гамунин гиширар, халичадин гиширар; 5) марвар, къизилгъул; II *прил.* цуькведин, марвардин, къизилгуьлдин; **gül ləçəkləri** цуькведин пешер.

GÜLAB *сущ.* къизилгуьлдин яд.

GÜLABÇƏKƏN *сущ.* къизилгуьлдин яд гьазурзавайди.

GÜLABDAN *сущ.* къизилгуьлдин яд хуьдай къаб.

GÜLABİ I *сущ.* «Гуьлаби» (*азербайжанвийрин ашукь макьам*).

GÜLABİ II *сущ.* дюшес (*чуьхверрин са жуьре*).

GÜLBAZ *сущ.* цуькверихъ галаз машгъулди, цуькверал рикI алайди.

GÜLBAZLIQ *сущ.* цуькверихъ галаз машгъул хьун.

GÜLBƏNİZ *прил*. хуш, иер чин.

GÜLCAMAL *прил*. рикIиз чими акунар авай, хуш суфат авай.

GÜLCAMALLI *прил. килиг:* **GÜLCAMAL**.

GÜL-ÇİÇƏK *сущ*. цуьквер.

GÜLDAN *сущ*. цуьквер тадай къаб.

GÜLDÜRMƏ *сущ*. **GÜLDÜRMƏK** *глаголдикай*.

GÜLDÜRMƏK *глаг*. хъуьруьрун, хъуьруьнар кутун; **tamaşaçıları güldürmək** тамашачияр хъуьруьрун.

GÜLDÜRÜCÜ I *прил*. хъуьруьрдай; хъуьруьн гъидай; хъуьруьн къведай; II *сущ*. хъуьруьрдайди.

GÜLDÜRÜCÜLÜK *сущ*. хъуьруьрарун; хъуьруьрардайдан алакьун.

GÜLƏBƏTİN I *сущ*. 1) гилебатун; 2) зардин гъалар; **güləbətin hazırlamaq** гилебатун гьазурун; II *прил*. гилебатундин; зардин гъаларин.

GÜLƏBƏTİN II *сущ. бот*. гилебатун (*дармандин набатат*).

GÜLƏBƏTİNLİ *прил*. зар алай.

GÜLƏ-GÜLƏ I *межд*. сагърай! саламат хьуй! агалкунар хьурай! II *нареч*. хъуьрез-хъуьрез; **gülə-gülə danışmaq** хъуьрез-хъуьрез рахун.

GÜLƏNDAM *прил*. иер тан авай.

GÜLƏR *прил*. шад, шадвал гвай, хвеши.

GÜLƏRÜZ *прил*. 1) хуш, мегьрибан, чин ахъа, хъуьрез акъвазнавай; 2) шадвилелди яшамиш жедай, вичив хажалат агуд тийир.

GÜLƏRÜZLÜ *прил. килиг:* **GÜLƏRÜZ.**

GÜLƏŞ *сущ*. юкьварар кьун, кьуршахар кьун.

GÜLƏŞÇİ *сущ*. юкьварар, кьуршахар кьадайди; пагьливан.

GÜLƏŞÇİLİK *сущ*. юкькварар, кьуршахар кьунив машгъул хьун.

GÜLƏŞDİRMƏ *сущ*. **GÜLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

GÜLƏŞDİRMƏK *глаг*. юкьварар, кьуршахар кьаз тун.

GÜLƏŞMƏ *сущ*. **GÜLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

GÜLƏŞMƏK *глаг*. юкьварар, кьуршахар кьун.

GÜLƏYƏN I *прил*. гзаф хъуьредай; фад хъуьредай; са багьнадлай хъуьредай; **güləyən qız** гзаф хъуьредай руш; II *сущ*. гзаф хъуьредайди, гзаф хъуьредай кас.

GÜLLƏ I гуьлле; **güllələmək** гуьлле гана рекьин; II *прил*. гуьлледин; **güllə yarası** гуьлледин хер.

GÜLLƏBARAN *сущ*. 1) гзаф гужлу ягъунар, цIай гун; 2) гуьлле гун; гзаф инсанар яна рекьин.

GÜLLÜ *прил*. 1) рангарин; 2) жуьреба-жуьре цуьквериn нехишар алай.

GÜLLÜ-ÇİÇƏKLİ *прил. килиг:* **GÜLLÜ.**

GÜLLÜK *сущ*. цуьквер цанвай чка.

GÜLMƏ *сущ*. **GÜLMƏK** *глаголдикай*.

GÜLMƏK *глаг*. 1) хъуьруьн; 2) хъуьруьнар авун.

GÜLMƏLİ I *прил*. хъуьруьрдай; хъуьруьн гъидай; хъуьруьн къведай; **gülməli hadisə** хъуьруьн гъидай вакъиа; II *нареч*. хъуьруьн къведайвал, хъуьредай тегьерда; **gülməli danışmaq** хъуьруьн къведайвал рахун.

GÜLMƏXMƏR I *сущ*. гуьлмехмер (*гиширар авай ипекдин парча*); II *прил*. гуьлмехмердин.

GÜLNAR *сущ*. анардин тарцин цуьк.

GÜLÖYŞƏ *прил*. цуру-ширин, цуру; **gülöyşə nar** цуру-ширин анар.

GÜLŞƏN *сущ.* цуьквер цанвай чка; цуьквер гзаф авай чка.

GÜLÜMSƏMƏ *сущ.* **GÜLÜMSƏMƏK** *глаголдикай*.

GÜLÜMSƏMƏK *глаг.* хъуьруьн, пIузаррик хъвер кваз хьун.

GÜLÜMSƏR *прил.* гьамиша пIузаррик хъвер квай, ачух чин авай.

GÜLÜNC *прил.* хъуьрьурдай, хъуьруьн гъидай, хъуьруьрай, хъуьруьн къведай.

GÜLÜŞ *сущ.* хъвер, хъуьруьн.

GÜLÜŞMƏ *сущ.* **GÜLÜŞMƏK** *глаголдикай*.

GÜLÜŞMƏK *глаг.* хъуьруьн (*са шумуд кас санал*).

GÜLÜSTAN *сущ.* гуьлуьстан, цуькверин тул.

GÜLÜZAR *прил.* кIаниди авай иер руш.

GÜLÜZLÜ *прил.* иер (*руш*).

GÜLXANA *сущ.* цуьквер гьасилдай чка.

GÜLZAR *сущ. шаир.* цуьквер авай пIипI.

GÜMAN *сущ.* 1) гиман; **belə güman etmək olar ki...** икI гиман ийиз жеда хьи… 2) шак; **gümana getmək** шак гъун; 3) умуд; **gümanımız sənsən** чи умуд квайди вун я.

GÜMRAH I *прил.* зиринг, кIубан; **gümrah qoca** зиринг кьуьзуьди.

GÜMRAH II *прил. куьгь.* чIуру рекье авай.

GÜMRAHLIQ *сущ.* зирингвал, кIубанвал.

GÜMÜŞ I *сущ.* гимиш; II *прил.* гимишдин; **gümüş qab** гимишдин къаб.

GÜMÜŞLÜ *прил.* гимишдин, гимиш галай.

GÜMÜŞÜ *прил.* гимишдин.

GÜN I *сущ. килиг*: **GÜNƏŞ.**

GÜN II *сущ.* югъ; **günəşli gün** рагъ авай (*алай*) югъ; **yağışlı gün** гьалчIай югъ; **yay günləri** гатун йикъар; **iş günü** кIвалахдай югъ; **anadan olan gün** хайи югъ; **gündən-günə** югъ-къандивай; **bu günlərdə** мукьва (*гьа и*) йикъара.

GÜNAHKAR I *сущ.* 1) гунагькар; 2) тахсиркар; II *прил.* гунагькардин; тахсиркардин.

GÜNAHKARCA *нареч.* гунагькарвилелди.

GÜNAHKARCASINA *нареч. килиг*: **GÜNAHKARCA**.

GÜNAHKARLIQ *сущ.* 1) гунагькарвал; 2) тахсиркарвал.

GÜNAHLANDIRMA *сущ.* **GÜNAHLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

GÜNAHLANDIRMAQ *глаг.* тахсирлу авун, тахсир кутун.

GÜNAHLI *прил.* гунагьар авай, гунагькар.

GÜNAHLILIQ *сущ.* гунагькарвал.

GÜNAHSIZ *прил.* гунагьсуз; **günahsız adamlar** гунагьсуз ксар.

GÜNAHSIZCASINA *нареч.* гунагьсуздаказ.

GÜNAHSIZLIQ *сущ.* 1) гунагьсузвал; 2) тахсирсузвал.

GÜNAŞIRI *нареч.* югъ арадай ахъайиз.

GÜNBATAN *рах.* I *сущ.* 1) рагъакIидай пад; 2) рагъ акIизвай чIав.

GÜNBƏGÜN *нареч.* югъ-къандивай; **gələnlərin sayı günbəgün artır** къвезвайбурун кьадар югъ-къандивай пара жезва.

GÜNBƏZ *сущ.* къубба (*элкъвей кIукI*).

GÜNBƏZLİ *прил.* къубба алай.

GÜNÇIXAN *сущ.* РагъэкъечIдай пад.

GÜNDƏ *нареч.* гьар юкъуз.

GÜNDƏLİK I *прил.* гьар йикъан; **gündəlik qayğılar** гьар йикъан

къайгъуяр; II *сущ*. йикъарган; **gəmi gündəliyi** гимидин йикъарган.

GÜNDƏN-GÜNƏ *нареч*. йикъалай юкъуз.

GÜNDOĞAN I *сущ*. 1) рагъэкъечIдай пад; 2) хкаж хьун, экъечIун; II *прил*. рагъэкъечIдай патан.

GÜNDÜZ I *сущ*. югъ; II *нареч*. юкъуз; **gündüz gəldi** юкъуз атана; III *прил*. йикъан; **gündüz işləri** йикъан кIвалахар.

GÜNƏBAXAN I *сущ*. ракъин цуьк; II *прил*. ракъин цуькведин; **günəbaxan yağı** ракъин цуькверин гъери.

GÜNƏMUZD I *прил*. йикъалди ийидай, йикъалди гудай; **günəmuzd əmək haqqı** йикъалди гудай гьакъи; **günəmuzd iş** йикъалди ийидай кIвалах.

GÜNƏŞ I *сущ*. рагъ; **günəş qızdırır** ракъини чими ийизва; **günəş çıxır** рагъ акъатзава; **günəş batır** рагъ акIизва; II *прил*. ракъинин; **günəş şüaları** ракъинин нурар.

GÜNƏŞLİ *прил*. рагъ алай; **günəşli gün** рагъ алай югъ.

GÜNƏŞSİZ *прил*. рагъ алачир; **günəşsiz gün** рагъ алачир югъ.

GÜNEY I *сущ*. 1) рагъ авай пад; 2) рагъ гецифдай чка, гзаф рагъ алай чка, ракъини кузвай чка; II *прил*. рагъ авай патан; рагъ гецифдай чкадин; 3) кьибледин, кьиблепатан; **Güney (Cənubi) Azərbaycan** Кьиблепатан Азербайжан.

GÜNLƏRCƏ *нареч*. йикъаралди.

GÜNLÜK *сущ*. рагъ акьазвай чка.

GÜNORTA I *сущ*. нисин, нисинин, нисинин вахт; **günortaya kimi** нисиналди; **günorta oldu** нисин хьана; **günortadan sonra** нисинилай кьулухъ; II *нареч*. нисиналди, нисинрихъ, нисиниз, нисинилай, нисинихъ; **mən günorta gələcəyəm** зун нисинихъ къведа; III *прил*. нисинин; **günorta vaxtı** нисинин бере.

GÜNSÜZ прил. рагъ алачир.

GÜNSÜZLÜK *сущ*. рагъ такьазвай чка.

GÜNÜ *сущ*. кьев, кьевер (*са гъуьлуьк квай папар*).

GÜNÜLÜK *сущ*. кьеввал.

GÜNÜQARA *прил*. бедбахт, бахтсуз.

GÜNÜQARALIQ *сущ*. бедбахтвал, бахтсузвал, ийир-тийир хьанвай гьал.

GÜNAH *сущ*. 1) гунагь; 2) тахсир, нагьакьан кар, айибдин кар; **buna gülmək günahdır** идал хъуьруьн гунагь я; 3) гьалатI; **mən günah etmişəm** за гьалатIдиз рехъ ганва.

GÜRCÜ I *сущ*. гуржи; **gürcülər** гуржияр; II *прил*. гуржи, гуржийрин; **gürcü dili** гуржи чIал; **gürcü qızları** гуржийрин рушар.

GÜRCÜCƏ *нареч*. гуржи чIалалди, гуржидалди; **gürcücə danışmaq** гуржидалди рахун.

GÜRZ *сущ*. 1) гуьрз (*куьгьне чIаварин яракь*); 2) кIаш (*залан чIехи кIута*); 3) кьилихъ кIаш галай лаш.

GÜRZƏ I *сущ. зоол*. гуьрзе (*зегьерлу гъуьлягъ*); **buynuzlu gürzə** крчар авай гуьрзе.

GÜRZƏ II *сущ*. къене як авай хинкIар.

GÜVƏ *сущ. зоол*. гъуьчI (*сун пекериз зиян гудай*); **taxıl güvəsi** техилдин гъуьчI.

GÜVƏC *сущ. диал*. хъенчIин кутар.

GÜVƏNMƏ *сущ*. **GÜVƏNMƏK** *глаголдикай*.

GÜVƏNMƏK *глаг*. 1) умудлу хьун, умуд авун, умуд кутун; 2) *рах*. яцIу гафар авун, вичин (*жуван*) тариф авун.

GÜYÜM *сущ. этногр*. квар.

GÜZDƏK *сущ*. 1) зулун векь;

2) зулун чIур.

GÜZƏRAN *сущ.* къайда, тегьер; уьмуьрдин къайда; **onun guzəranı** адан уьмуьрдин къайда.

GÜZƏŞT *сущ.* 1) гун; гьил къачуна масадаз гун; 2) гьил къачун, муьтIуьгъ хьун; **xahişə görə güzəşt** тIалубуниз килигна гьил къачун; 2) агъуз авун; **malların güzəştlə satılması** маларин къимет агъуз авуна маса гун; 3) хатур авун; **tanışlara güzəştlə satmaq** чирхчирриз хатур авуна маса гун; 4) кьетIен кьезилвал; **əlillər üçün güzəştlər** набутар патал кьетIен кьезилвилер.

GÜZƏŞTLİ *прил.* 1) къиметар агъузарнавай; 2) кьетIен кьезилвилер авай.

GÜZƏŞTSİZ *прил.* кьезилар тавунвай, агъуз тавунвай.

GÜZGÜ I *сущ.* 1) гуьзгуь; **divar güzgüsü** цлан гуьзгуь; 2) *куьч.* гуьзгуь хьтин чин (*мес. вирин, цин*); **folklor xalq həyatının güzgüsüdür** фольклор халкьдин уьмуьрдин гуьзгуь я; II *прил.* 2) *куьч.* гуьзгуь хьтин цIалцIам, нур гудай; **güzgü kimi üzü var** гуьзгуь хьтин цIалцIам чин ава, нур гудай чин ава.

GÜZGÜLÜ *прил.* гуьзгуьдин, гуьзгуьйрин; гуьзгуь авай; **güzgülü şkaf** гуьзгуь авай шкаф.

GÜZGÜSÜZ *прил.* гуьзгуь авачир.

H

H – *азербайжан алфавитдин цIусад лагьай гьарф.*

HA I *межд.* 1) гьа, килиг; **ora getmə ha!** аниз фимир гьа! килиг, аниз фимир; 2) ингье, ингье гьа; **sən mənə gərəksən ha!** ингье вун заз герек я; **gör ha bu necə işdir!** ингье гьа им гьихьтин кIвалах ятIа аку!; II *кIус.* кьван; **uşaq ha deyil!** аял туш кьван! **yalan ha deyil!** таб туш кьван! III тIв.-*эв.* гьи, гьикьван; **ha tərəfə gedirsən?** гьи патахъ физва? **ha vaxtadək?** гьикьван чIавалди?

HABELƏ *союз.* гьакIни, гьакI… -ни, ни; **habelə başqaları da dedi** гьакIни масабуру лагьана; **atam, habelə anam da getdi** буба ва гьакI зи дидени фена.

HACI *сущ.* гьажи (*Кябедал фена хтай кас*).

HACILEYLƏK I *сущ.* гьажилеглег, леглег; II *прил.* гьажилеглегдин, леглегдин.

HAÇA I *сущ.* гьача; **ağacın haçası** тарцин гьача.

HAÇALAMAQ *глаг.* кьвечхеларун; кьве патал чара авун, кьве патахъ пай авун.

HAÇALANMA *сущ.* **HAÇALANMAQ** глаголдикай.

HAÇALANMAQ *глаг.* кьвечхел хьун; кьве патахъ чара хьун, кьве пай хьун.

HAÇALANMIŞ *прил.* кьвечхел ханвай; кьве патахъ чара хьанвай, кьве пай хьанвай; кьвечхел; **haçalanmış ağac** кьвечхел тар.

HAÇALAŞMA *сущ.* **HAÇALAŞMAQ**

глаголдикай.

HAÇALAŞMAQ *глаг. килиг*: **HAÇALANMAQ**.

HAÇAN *нареч*. мус; **məktəbdən haçan qayıdacaqsan?** вун мектебдай мус хкведа?

HAÇANDAN *нареч*. мусалай; **haçandan belə olmusan?** вун мусалай икI хьанва?

HAÇANDAN-HAÇANA *нареч*. эхир, эхирки, эхирни, эхирни-эхир; **haçandan-haçana danışdı** эхирки рахана.

HADİ *сущ. куьгь*. чIехиди, кьил, регьбер.

HADİSƏ I *сущ*. 1) вакъиа; **böyük hadisə** чIехи вакъиа; **hadisə vaxtında** вакъиадин береда; **görünməmiş hadisə** тахьай хьтин вакъиа; 2) агьвалат; **qəmli hadisə** гъамлу агьвалат; 3) дуьшуьш; **bu bir hadisədir** им са дуьшуьш я; 4) гьал, кар; **adətə çevrilmiş hadisə** адет хьанвай кар (гьал); 5) къалмакъал; **sərhəd hadisəsi** сергьятдин къалмакъал; 6) аламат; II прил. вакъиадин; **hadisələrin ardıcıllığı** вакъиайрин галай-галайвал.

HAFİZ *сущ. куьгь*. 1) хуьзвайди, хуьзвай кас; 2) Къуръан хуралай кIелзавайди.

HAFİZƏ *сущ*. хурун зигьин; фикир; рикIел аламукьунин (*хуьнин*) алакьун; **yaxşı hafizə** хъсан зигьин.

HAFİZƏLİ прил. рикел аламукьдай, рикIел аламукьунин зигьин авай.

HAKİM I *сущ*. 1) юрид. суду, судья; 2) спорт. арбитр; **oyunların hakimi** къугъунрин арбитр; 3) *тар*. гьаким, ихтияр гвайди, агъа, шагь, эмир, гьукумдар.

HAKİMİYYƏT *сущ*. 1) гьукумат; 2) ихтияр гъиле авай идараяр.

HAKİMİYYƏTPƏRƏST I прил. гьукум къалуриз кIан хьун, гьакимвал ийиз кIан хьун; II *сущ*. гьаким.

HAKİMİYYƏTPƏRƏSTLİK *сущ*. гьакимвал ийиз кIан хьунин гьал.

HAKİMLİK *сущ*. 1) гьукумдарвал, гъиле гьукум хьун, ихтияр гъиле хьун; 2) буйругъ ийиз кIан хьун, вичиз муьтIуьгъ ийиз кIан хьун, эмир ийиз кIан хьун.

HAQQ I *прил*. гьахъ; **haqq iş** гьахъ кIвалах; **haqq söz** гьахъ гаф; II *сущ*. 1) гьакъикъат, дуьзвал, гьахъ, гьахъвал; **haqqı demək** гьакъикъат лугьун; **haqqı unutmaq** гьахъ рикIелай алудун; **haqq uğrunda** гьахъвал патал; 2) ихтияр; **bu sənin haqqındır** им ви ихтияр я; 3) мажиб; **əmək haqqı almaq** мажиб къачун; 4) гьакъи (*са тешкилатдик квaз гузвай*).

HAQQ II *сущ*. Гъуц, Аллагь, Худа, Зулжалал, Халикь, Рабби; Первердигар; **Haqqı danmaq olmaz** Аллагь негь ийиз жеч.

HAQQ-ƏDALƏT *сущ*. гьахъ-адалат; **haqq-ədalət tərəfdarı** гьахъ-адалатдин пад хуьзвайди.

HAQQ-HESAB *сущ*. 1) гьахъ-гьисаб; гьисабун; гьисаб; **haqq-hesabda səhv** гьисабдин къене гъалатI; **haqq-hesab etmək** гьахъ-гьисаб авун; 2) гьалар; **bu haqq-hesab nədən başlandı?** и гьалар квелай гатIумна?

HAQQINDA *послел*. гьакъиндай; **bu məsələ haqqında** и месэладин гьакъиндай.

HAQQ-NAHAQ *сущ*. гьахъ-нагьахъ.

HAQLAMA *сущ*. **HAQLAMAQ** *глаголдикай*.

HAQLAMAQ *глаг*. 1) агакьарун; **qaçanı haqlamaq** катзавайдав агакьун; катзавайдав агакьарун; 2) агакьун; **əllini haqlamaq** яхцIурни цIуд яшар

хьун; 3) кьуна; **yağış bizi meşədə haqladı** тама чун марфади кьуна.

HAQLANMA *сущ*. **HAQLANMAQ** глаголдикай.

HAQLANMAQ *глаг*. кьун, гъиле гьатун.

HAQLI *прил*. 1) гьахълу, гьахъ кIандай, дуьзвал кIандай, адалатлу; гьахъ тир, дуьз; özünü haqlı hesab etmək вич гьахълу яз гьисабун; **haqlı tələb** гьахълу тIалабун; 2) гьахъ хьун, гьахълу хьун; **o, haqlı çıxdı** ам гьахълу хьана.

HAQLILIQ *сущ*. гьахълувал.

HAQSIZ I I *прил*. 1) ихтиярар авачир, ихтияррикай магьрум тир; 2) гьахъсуз, адалатсуз, гьахъ гвачир, дуьзвал гвачир, батIул; **haqsız cəza** гьахъсуз жаза; II нареч. гьахъсуздаказ; **haqsız danışmaq** гьахъсуздаказ рахун; **haqsız (nahaq) yerə** нагьакь, герек тушиз, чIагьнакь.

HAQSIZ II 1) *нареч*. гьакъисуз, гьакъисуздаказ; пулсуздаказ; **haqsız işləmək** гьакъисуз (пулсуздаказ) кIвалахун; 2) прил. гьакъисуз, гьаваян, пулсуз.

HAQSIZCA *нареч*. гьахъсуздаказ.

HAQSIZLIQ *сущ*. 1) гьахъсузвал, ихтияррикай магьрувал, ихтиярар авачирвал; 2) къанунсузвал, къанун авачирвал; **haqsızlıqlar törətmək** къанунсузвилер авун.

HAL I *сущ*. 1) гьал; **ağır hal** залан гьал; **maye hal** жимивал; **bərk hal** кIевивал; **halını başa düşmək** гьалар гъавурда акьун; 2) гьалар; 3) сагъламвал; **halınız necədir?** куь сагъламвал гьикI я? 4) гуж, къуват; такьат, аман; **halı qalmamaq** такьат амукь тавун, аман атIун; 5) гьал, акунар, тегьер; **o, sağlam haldadır** адан акунар сагъбур я; 6) *лингв*. падеж; çıxışlıq halı къакъатунин падеж; 7) *лингв*. гьисаб; **tək hal** тек гьал; **bu söz tək halda yazılıb** и гаф тек гьалда кхьенва.

HAL II *сущ. миф*. алпаб; гьал (*суьгьуьрдин куьмекдалди маса затIариз элкъвез алакьдай инсан*).

HALAL I *прил*. 1) гьалал; **halal çörək** гьалал фу; 2) къанундив кьур, къанундалди тир, къанунди кьабулзавай; о, **kişinin halal arvadıdır** ам итимдин къанундалди тир паб я; 3) михьи; дуьз; намуслу; гьакъисагъ; **halal adam heç kəsi aldatmaz** дуьз касди садни алцурардач; II *предик*. гьалал я; **sənə halaldır** ваз гьалал я.

HALALCA *нареч*. гьалалвилелди, гьалалдаказ, гьалалдиз.

HALALLAŞMA *сущ*. **HALALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

HALALLAŞMAQ *глаг*. сагърай лугьун; сагърай лагьана фин, хъфин; **bir-birinizlə halallaşın** садсадаз сагърай лагь.

HALALLIQ *сущ*. гьалалвал; **halallıq vermək** гьалалвал гун.

HALAY *сущ*. элкъвей цIар (*кьуьлзавайбурун ва манияр лугьузвайбурун*); **halay qurmaq** элкъвей цIар туькIуьрун.

HALBUKİ *союз*. -тIани; **o, getmək istəyir, halbuki məclis qurtarmayıb** мярекат куьтягь хьанвачтIани, адаз хъфиз кIанзава.

HALDAN-HALA *нареч*. гьалдайгьалдиз; **haldan-hala düşmək** са гьалдай маса гьалдиз атун, гьалдайгьалдиз атун.

HALƏ *сущ*. вацран къвалар тирвал элкъвена гьар патахъ чкIизвай нурар.

HAL-ƏHVAL *сущ*. кефи, кефияр, кеф-гьал; **hal-əhval tutmaq** кефияр

(*кеф-гьал*) хабар кьун.

HAL-HAZIRDA *нареч*. исятда, алай вахтунда; **o, hal-hazırda müəllim işləyir** исятда (*алай вахтунда*) ада муаллимвиле кIвалахзава.

HALQA *сущ*. 1) уьнуьг; **polad halqa** гьулдандин уьнуьг; **gimnastika halqaları** гимнастикадин уьнуьгар; 2) блокада, элкъуьрна кьунвай гьал, душмандин гьалкъа; **halqanı yarmaq** душмандин гьалкъа кукIварун; 3) тарцин тандал гьар йисуз артух жедай кIарасдин уьнуьг хьтин къат.

HALQAVARİ *прил*. уьнуьг хьтин, уьнуьгдиз ухшар авай.

HAL-QƏZİYYƏ *сущ*. авай гьал, авай кар.

HALLANDIRMA *сущ*. **HALLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

HALLANDIRMAQ *глаг*. 1) падежриз дегишарун; 2) *куьч*. са нин ятIани тIвар фад-фад такIандаказ рикIел хкун.

HALLANMA *сущ*. **HALLANMAQ** *глаголдикай*.

HALLANMAQ *глаг*. 1) падежриз дегиш хьун; 2) *куьч*. са нин ятIани тIвар фад-фад такIандаказ рикIел хкун.

HALSIZ *прил*. гьалсуз.

HALSIZLIQ *сущ*. 1) гьалсузвал, зайифвал, гужсузвал; 2) вичиз-вичикай хабар амукь тавун, вич-вичел тахьун.

HALVA I *сущ*. иситIа; **bal halvası** виртIедин иситIа; **qoz halvası** нутIуфа; II *прил*. иситIадин; **halva bişirilən yer** иситIа чразвай чка.

HALVAÇI *сущ*. иситIа чразвайди.

HAMAM I *сущ*. гьамам; **hamamda çimmək** гьамамда чуьхуьнагар авун; II *прил*. гьамамдин; **hamam günü** гьамамдин югъ.

HAMAMÇI *сущ*. гьамамчи (*гьамамда эхъвезвайбуруз къуллугъ ийизвайди*).

HAMAR *прил*. цIалцIам, дуьз; **hamar yol** дуьз рехъ; **hamar dəri** цIалцIам хам; **hamar nitq** цIалцIам рахунар.

HAMARCA *нареч*. цIалцIамдаказ, цIалцIамдиз.

HAMARLAMA *сущ*. **HAMARLAMAQ** *глаголдикай*.

HAMARLAMAQ *глаг*. 1) цIалцIамарун, дуьзарун; **yolu hamarlamaq** рехъ дуьзарун; 2) биришар акъудун; **ütü vurub paltarı hamarlamaq** уьтуь яна пекинин биришар акъудун; 3) рекIв гудайвал цIалцIамарун.

HAMARLANMA *сущ*. **HAMARLANMAQ** *глаголдикай*.

HAMARLANMAQ *глаг. килиг:* **HAMARLAMAQ.**

HAMARLAŞDIRMA *сущ*. **HAMARLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

HAMARLAŞDIRMAQ *глаг. килиг:* **HAMARLAMAQ.**

HAMARLIQ *сущ*. дуьзвал, цIалцIамвал.

HAMBAL *сущ*. гьамбал.

HAMBALLIQ *сущ*. гьамбалвал; **hamballıq etmək** гьамбалвал авун.

HAMILIQLA *нареч*. санал, санлай, сад хьиз.

HAMISI *мIв.-эв.* вири, виридаз; **şeylərin hamısı öz yerindədir** шейэрин вири чкадал ала; **uşaqların hamısı gəlmişdi** аялрин виридаз атанвай.

HAMİ I *сущ*. 1) къаюм; килигдайди; къайгъу чIугвадайди; 2) куьмекдай кас, арха, архавал ийизвайди; 3) шеф (*1 идарадин кьиле авайди, чIехиди; 2 са т*ешкилатдиз шефвал ийизвай, куьмекар гузвай идара, кархана); 4) меценат; 5) спонсор; II *прил*. шефвилин; **hami köməyi** шефвилин куьмек.

HAMI *мIв.-эв.* вири; **məclisə hamı gəlib** мярекатдиз вири атанва.

HAMİLƏ I *прил.* кIвачел залан; **hamilə qadın** кIвачел залан дишегьли; II *сущ.* кIвачел заланди, аялдик квайди.

HAMİLƏLİK *сущ.* кIвачел заланвал, аялдик хьунухь.

HAMİLİK I *сущ.* 1) къаюмвал; 2) архавал; 3) шефвал; 4) меценатвал; 5) спонсорвал.

HAMPA *сущ.* девлетлу.

HAMPALIQ *сущ.* девлетлувал.

HANA *сущ.* гьана, тар (*гам хран патал*).

HANDAN-HANA *нареч.* гзаф кисна акъвазайдалай кьулухъ, чукьни тавуна акъвазайдалай кьулухъ, рахун тавуна акъвазайдалай кьулухъ; **handan-hana cavab verdi** гзаф кисна акъвазайдалай кьулухъ жаваб гана.

HANI *суал. нареч.* 1) гьинва; **hanı cavanlığım?** гьинва зи жегьилвал? 2) вутI хьана; **hanı sizin verdiyiniz söz?** вутI хьана куьне гайи гаф? 3) авани; **gəzməyə vaxt hanı?** къекъведай вахт авани? **məndə o qədər pul hanı?** заз акьван пул авани?

HANSI *мIв.-эв.* 1) вуж, гьим; **bunlardan hansı böyükdür, hansı kiçik?** ибурукай гьим чIехиди я, гьим гъвечIиди? 2) гьи; **siz hansı kitabı oxumusunuz?** куьне гьи ктаб кIелнава?

HAP-GOP *сущ.* лавгъавал, яцIу гафар авун, вичин (*жуван*) тариф авун.

HARA I *нареч.* гьиниз; **hara gedirsən?** гьиниз физва?; **hara baxırsan?** вуна гьиниз килигзава? II *союз.* гьиниз; **hara istərik, ora da gedərik** гьиниз кIан хьайитIа, гьанизни фида; III *сущ.* гьинаг, гьи чка; **hara xoşuna gəldi?** ваз гьинаг хуш атана? ваз гьи чкадикай хуш атана?

HARA... *гекъигун къалурзава*: гьинай; **o uşaqlar hara, bu uşaqlar hara?** а аялар гьинай, и аялар гьинай?

HARADA *нареч.* гьина; **harada işləyirsən?** вуна гьина кIвалахзава?

HARADAN *нареч.* гьинай; **haradan gəlirsən?** вун гьинай хквезва?

HARADANSA *нареч.* гьинай ятIани санай, са гьинай ятIани, са чкадай; **haradansa tütək səsi gəlirdi** са гьинай ятIани кфилдин ван къвезвай; **haradansa o əmanəti tapmaq lazımdır** гьинай ятIани санай а эменни жагъурна кIанзава.

HARADASA *нареч.* 1) сана, са чкада, гьина хьайитIани сана; **haradasa onu tutmaq lazımdır** сана ам кьуна кIанзава; 2) тахминан; **mən haradasa saat onda gələcəyəm** зун тахминан сятдин цIудаз къведа; 3) гьина ятIани сана; **onların evi haradasa lap yaxındadır** абурун кIвалер гьина ятIани сана лап мукьвал чкадал ала.

HARAM I *прил.* гьарам; **özgə malı haram sayılır** масадан мал гьарам яз гьисабзава; II *предик.* гьарам я.

HARAMI *сущ. куьгь.* къачагъ; чапхунчи.

HARAMILIQ *сущ. куьгь.* къачагъвал; чапхунчивал.

HARAMZADA *сущ.* биж, некягьсуз, некягьдик квачиз хайи.

HARAMZADALIQ *сущ.* гьарамзадавал, амалдарвал; **haramzadalıq etmək** гьарамзадавал авун.

HARASA *нареч.* саниз; санал, гьиниз ятIани саниз; гьинал ятIани санал; **o, harasa getdi** ам гьиниз ятIани саниз фена; **kitabı harasa qoyub** ктаб гьинал ятIани санал тунва.

HARAY *сущ.* гьарай.

HARAYASA *нареч. килиг:* **HARASA**.

HARAY-HƏŞİR *сущ.* гьарай-эвер; къалмакъал; **haray-həşir salmaq** гьарай-эвер кутун.

HARAYLAMA *сущ.* **HARAYLAMAQ** *глаголдикай*.

HARAYLAMAQ *глаг.* эверун.

HARIN *прил.* вич-вичелай рази тир, девлетлу яз масабур кваз такьадай, вилер алахьай.

HARINLAMA *сущ.* **HARINLAMAQ** *глаголдикай*.

HARINLAMAQ *глаг.* девлетлу хьана вич-вичелай алатун.

HARINLIQ *сущ.* вич-вичел рази хьун, вилер алахьун.

HARMONİK *прил.* гармониядин.

HARMONİYA *сущ.* гармония (*1 музыкадин теориядин са хел; 2 сад-садав кьун, кутугайвал*).

HASAR *сущ.* жугъун, цал, пару (*гьаятдал, багъдал элкъуьрнавай*); II *прил.* жугъундин, цлан, парудин; **hasar daşları** парудин къванер.

HASARLAMA *сущ.* **HASARLAMAQ** *глаголдикай*.

HASARLAMAQ *глаг.* пару (*цал, жугъун*) чIугун.

HASARLATDIRMA *сущ.* **HASARLATDIRMAQ** *глаголдикай*.

HASARLATDIRMAQ *глаг.* пару (*цал, жугъун*) чIугваз тун.

HASARLATMA *сущ.* **HASARLATMAQ** *глаголдикай*.

HASARLATMAQ *глаг. килиг:* **HASARLATDIRMAQ.**

HASARLI *прил.* жугъун элкъуьрна кIевнавай.

HASARSIZ *прил.* жугъун элкъуьрнавачир.

HASİL *сущ.* 1) гьасил; **ayaqqabı hasil edən zavod** кIвачин къапар гьасилдай завод; 2) нетижа; **bunun hasilində** идан нетижада; 3) *мат.* кьве рекъем зарб авурла акъатдай рекъем; **beşlə beşin hasili iyirmibeşdir** вадра вад къанни вад я; 4) бегьер (*са кардин*); **ağır əməyin hasili** залан зегьметдин бегьер; 5) кьилиз акъатун; **onun arzusu hasil oldu** адан мурад кьилиз акъатна.

HASİLAT *сущ.* 1) жагъурун; хкудун, акъудун; **neft hasilatı** нафт хкудун; 2) гьасил авун; **enerji hasilatı** энергия гьасил авун.

HAŞA I *межд.* Аллагьди къалур тавурай!; II *нареч.* са чIавузни, са вахтундани, гьич са чIавузни.

HAŞİYƏ *сущ.* 1) къерех; **parçanın haşiyəsi** парчадин къерех; **yolun haşiyəsi** рекьин къерех; 2) къерехдин цIар, зул; **haşiyəli şal** къерехдай цIар (*зул*) авай шал; 3) сижиф; **şəklin haşiyəsi** шикилдин къерехар тирвал элянавай сижиф; 4) куьбе; **məxmər haşiyə** махпурдин куьбе; 5) рамка, кIалуб; **şəkli haşiyəyə almaq** шикил рамкада тун; 6) къерех; алам; **divarın haşiyəsi** цлан алам; 7) плинтус; 8) гез авай, нехишар янавай кьул; **qapı haşiyələri** ракIарин гез авай (*нехишар авай*) кьулар; 9) къейд, баян (*текстиниз алава*); 10) къерехдиз къекъечIун, кьил хкудун, яргъа хьун; **söhbətdən bir balaca haşiyəyə çıxacağam** зун сугьбетдивай са тIимил къерехдиз къекъечIда.

HAŞİYƏLƏMƏ *сущ.* **HAŞİYƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

HAŞİYƏLƏMƏK *глаг.* 1) куьбе кутун, сижиф кутун; 2) рамкада тун, къерехар агудун; 3) къерехрай куьбе кутун; 4) элкъуьрна цIарцIе тун; **məsəli haşiyələmək** мисал элкъуьрна цIарцIе тун; 5) къерехрив кутун.

HAŞİYƏLİ *прил.* рамкада тунвай, къерехар агулднавай.

HAVA I *сущ.* 1) гьава; **təmiz hava** михьи гьава; **soyuq hava** мекьи гьава; **dağ havası** дагъдин гьава; 2) гьава (*атмосфера авай гьал*); **yaxşı hava** хъсан гьава; **yağışlı hava** чИимел гьава, марф авай гьава; II *прил.* гьавадин; **Yerin hava təbəqəsi** Чилин гьавадин къат; **hava nəqliyyatı** гьавадин улакь; **hava yolları** гьавадин рекьер; **hava qaralır** гьава мичIи жезва; **hava şarı** гьавадин шар; **başına hava gəlmək** кими хуьн, кьилиз сер ягъун.

HAVA II *сущ.* гьава, макьам; **oyun havaları** кьуьлдай макьамар; **tarda bir hava çalırdı** тардал са гьава ягъизвай.

HAVADAR *сущ.* 1) хуьдай кас, пад кьадай кас; **yetimlərin havadarı** етимрин пад кьадай кас; 2) пад хуьз экъечIдайди, (*садан*) патахъай экъечIдайди; **havadar tapıldı** пад хуьз экъечIдайди жагъана.

HAVADARLIQ *сущ.* пад хуьн, пад хуьз экъечIун, куьмек авун, гъил алаз хьун, гъилик хьун, лувак хьун.

HAVAXT *нареч. рах.* мус; **havaxt gələcəksən?** вун мус къведа? **bu iş havaxt olub?** и кIвалах мус хьанвайди я?

HAVAXTACAN *нареч.* мусалди; **havaxtacan onun yolunu gözləyəcəyik?** мусалди чна адан рехъ хуьрвал я?

HAVAXTADƏK *нареч. килиг*: **HAVAXTACAN**.

HAVAXTDAN *нареч.* мусалай.

HAVALANMA *сущ.* **HAVALANMAQ** *глаголдикай.*

HAVALANMAQ *глаг.* 1) цавуз хкаж хьун; 2) дили хьун, кIамаш кьуьруькар авун.

HAVALI *прил.* 1) михьи гьава авай; **havalı mənzil** михьи гьава авай кIвал; 2) дамах гвай, гзаф лавгъа, кьукь гвай; къене ялар авай; фурс квай; **havalı adam** кьукь гвай кас, дамах гвай кас; 3) гьевеслу, гьевес акатнавай, къизмиш хьанвай, теспачавал квай, къалабулух квай; 4) дили, акьул фенвай; ◊ **havalı kimi** дилиди хьиз, акьул фенвайди хьиз.

HAVASIZ *прил.* гьавасуз; зегьемлу; залан; **havasız ev** залан гьава авай кIвал; **ev havasızdır** кIвале зегьемда.

HAVASIZLIQ *сущ.* гьавасузвал; зегьемлувал; заланвал.

HAVASOYUDUCU *сущ.* кондиционер.

HAVAYI *рах.* I *нареч.* пулсуздаказ; гьавая; гьакъисуз, гьакъисуздаказ; II *прил.* гьакъисуз, гьаваян, пулсуз; **havayı iş** гьакъисуз кIвалах.

HAY *сущ.* 1) гьай, гьай лугьун, эверуниз жаваб гун; **hay yox idi** гьай авачир; 2) чалпачух; кат-галтуг, теспачавал; тIурутIум; гьарай-эвер; **hay düşdü** гьарай-эвер гьатна.

HAYAN *сущ. рах.* куьмек, даях, гъил кьун; разивал; пад кьун; **kasıba hayan olmaq** (*hayan durmaq*) кесибдиз куьмек гун.

HAYANA *мIв.-эв.* гьиниз; **hayana gedirsən?** вун гьиниз физва? **hayana baxırdım, onu görürdüm** гьиниз килигайтIани, заз гьам аквазвай.

HAYANDA *нареч.* гьина; **dünən hayanda idin?** накь вун гьина авай?

HAYANDAN *мIв.-эв.* гьинай; **hayandan gəlirsən?** вун гьинай хквезва?

HAYDI *межд.* 1) гьайди, ша фин; **haydı bazara!** гьайди базардиз!; 2) *хабар хьиз* гьайди; **maşında otur, haydı şəhərə!** машинда ацукна гьайди шегьердиз!

HAY-HARAY *килиг:* **HAY-KÜY.**

HAY-HƏŞİR *сущ.* гьарай-эвер.

HAYIL-MAYIL *маса гафарихъ*

галаз санал: **hayıl-mayıl olmaq** гьейран хьун, тажуб хьун, гзаф тажубвал авун.

HAY-KÜY *сущ*. гьарай-эвер; къалмакъал; **hay-küy qaldırmaq** гьарай-эвер кутун.

HAY-KÜYÇÜ *сущ*. 1) гьарайдай, къал алаз рахадай кас; кьуру гьарояр ийидай кас; 2) алаз-алачиз велвела твадай кас.

HAY-KÜYÇÜLÜK *сущ*. гьарай-эвер хьун.

HAY-KÜYLÜ *прил*. гьарай-эвер авай.

HAYQIRIQ *сущ*. 1) цIугъ, кIеви гьарай, яргъай къведай гужлу ван; 2) кIеви шел; къув; 3) *куьч*. гужлу гу-у-вдин ван, гу-у-в; гугрум; **topların hayqırığı** тупарин гугрумар.

HAYQIRMA *сущ*. **HAYQIRMAQ** *глаголдикай*.

HAYQIRMAQ *глаг*. 1) цIугъ авун, гьарояр авун, ван авун; гу-у-в авун; 2) кIевиз гьараюн; ав ягъиз шехьун; ав ацалтна шехьун.

HAYQIRTI *сущ. килиг:* **HAYQIRIQ.**

HAYLAMA *сущ*. **HAYLAMAQ** *глаголдикай*.

HAYLAMAQ *глаг*. 1) яргъай эверун; 2) гьалун; **naxırı haylamaq** нехир гьалун.

HAYMORİT *сущ. мед*. гайморит.

HAZIR I *прил*. гьазур; **dinləməyə hazır** яб гуз гьазур; **dərs oxumağa hazır** тарс кIелиз гьазур; **hazır məhsul** гьазур бегьер; II *нареч*. гьазур яз, гьазур хьана; гьазур авуна; **silahını hazır saxlamaq** яракь гьазур яз хуьн.

HAZIRCAVAB *прил*. 1) гафунивай тухуз тежер, гьасятда кьил акъуддай, кьатIудай, чара жагъурдай; 2) фагьум авай, фагьумлу; зигьин авай, фагьумдай; **hazırcavab uşaq** гафунивай тухуз тежер аял.

HAZIRDA *нареч*. алай вахтунда, исятда; **hazırda yaydır** исятда гад я.

HAZIRKİ *прил*. гилан, исятда авай, исятдин, алай; **hazırki dövr** алай девир.

HAZIRLAMA *сущ*. **HAZIRLAMAQ** *глаголдикай*.

HAZIRLAMAQ *глаг*. 1) гьазурун; **dərsi hazırlamaq** тарс гьазурун; 2) чирун, чирвилер гун; 3) авун; туькIуьрун; чран; **xörək hazırlamaq** хуьрек чран; 4) тадарак авун; **qışa odun hazırlamaq** хъуьтIуьз кун патал кIарасар тадарак авун; 5) расун, гьасил авун; **kəsici alətlər hazırlamaq** атIудай алатар расун.

HAZIRLAŞMA *сущ*. **HAZIRLAŞMAQ** *глаголдикай*.

HAZIRLAŞMAQ *глаг*. гьазур хьун, гьазурвал акун; **yola hazırlaşmaq** рекьиз гьазур хьун; **bayrama hazırlaşmaq** сувариз гьазурвал акун.

HAZIRLATMA *сущ*. **HAZIRLATMAQ** *глаголдикай*.

HAZIRLATMAQ *глаг*. гьазуриз тун.

HAZIRLIQ I *сущ*. 1) гьазурлух, гьазурвал, гьазурун; **məclisə hazırlıq** мярекатдиз гьазурвал; 2) тадарак; **taxıl hazırlığı** техилдин тадарак; II *прил*. гьазурвилин; **hazırlıq işləri** гьазурвилин крар.

HAZIRLIQLI I *прил*. гьазурвал авай; **hazırlıqlı kadrlar** гьазурвал авай кадрияр; II *нареч*. гьазур яз, гьазурвал аваз; **qonaqları hazırlıqlı qarşılamaq** мугьманар гьазур яз кьабулун.

HAZIRLIQSIZ *прил*. гьазурлух авачиз.

HECA I *сущ*. гьижа; **sözü hecalara ayırmaq** гаф гьижайриз чара авун (*паюн*); II *прил*. гьижадин.

HEÇ I *нареч*. гьич; **heç qorxmuram** гьич кичIе туш заз; **heç ona oxşamır**

гьич адаз ухшар туш; II *кIус*. гьич; гьатта… ни, гьеле… кваз, лап; **heç indi də** гьатта гилани; **o, heç bir söz də demədi** ада гьич са гафни лагьанач; **hamı, heç yaxşı yeriyə bilməyən qocalar da gəldi** вири, гьеле лап хъсандиз къекъвез тежезвай кьуьзуьбурни атана.

HEÇ-HEÇƏ I *нареч*. садазни тахьана, садни тухун тавуна, кьве падни сад хьана; **oyunu heç-heçə qurtarmaq** къугъун садни тухун тавуна куьтягьун; II *сущ*. садазни тушиз, кьилера-кьил; **hesab heç-heçədir** гьисаб кьилера-кьил я.

HEÇLİK *сущ*. гьичвал

HEGEMON *сущ*. гегемон (*къуватлуди, регьбервилин роль гвайди*).

HEGEMONİYA *сущ*. гегемония (*къуватлувал, эвелимживал, винизвал, регьбервилин роль*).

HEGEMONLUQ *сущ*. гегемонвал; **siyasi hegemonluq** сиясатдин рекьяй гегемонвал.

HEKAYƏ *сущ*. гьикая; **hekayə yazmaq** гьикая кхьин; **hekayə oxumaq** гьикая кIелун; **müharibə haqqında hekayələr** дяведикай гьикаяяр.

HEKAYƏT *сущ*. гьикаят; тарих; **qorxulu hekayətlər** кичIе жедай гьикаятар.

HEKTAR *сущ*. гектар.

HEKTOQRAF I *сущ*. гектограф (*гъилел ва я компьютердал кхьей затIарай гзаф копияр акъуддай прибор*); II *прил*. гектографдин.

HEKTOQRAFİK *прил*. гектографдин.

HEMOQLOBİN *сущ. мед*. гемоглобин (*ивидик ярувал кутазвай затI*).

HERBARİ I *сущ*. гербарий (*кьурурай пешер, хъчар ва мсб*.); II *прил*. гербарийдин.

HERİK I *сущ*. кьуьгъвер (*са йисуз тум вегьин тавуна тунвай*); II *прил*. кьуьгъвердин; **herik şumu** кьуьгъвердин цан.

HEROQLİF I *сущ*. иероглиф (*1 къадим Египетдин ва Китайдин алфавитда са фикир, са гаф ва я са гьижа къалурдай лишанар; 2 куьч. кьил акъат тийир кхьинар*); II *прил*. иероглифдин; **heroqlif yazısı** иероглифдин кхьинар.

HERSOGİNYA *сущ*. герцогдин паб.

HERSOQ I *сущ*. герцог (*РагъакIидай Европада чIехи дворянрин титул*).

HERSOQLUQ *сущ*. герцоглух (*кьилел герцог алай пачагьлугъ*).

HESAB *сущ*. 1) гьисаб; гьисабун; **hesab bərabərdir** гьисаб барабар я; 2) гьисаб (*тарс*); **hesab dərsi** гьисабдин тарс; 3) счёт; **hesabı bağlamaq** счёт агалун; 4) кьадар; **oxucuların hesabı artdı** кIелзавайбурун кьадар артух хьана; 5) бурж; **hesabı qaytarmaq** бурж вахкун; II *прил*. гьисабдин.

HESABAT I *сущ*. гьахъ-гьисаб; жуван кIвалахдикай, гьерекатрикай малумат гун; **illik hesabat** йисан гьахъ-гьисаб; II *прил*. гьахъ-гьисабдин; **hesabat ili** гьахъ-гьисабдин йис.

HESABDAR *сущ*. гьисабдар.

HESABLAMA *сущ*. **HESABLAMAQ** *глаголдикай*.

HESABLAMAQ *глаг*. гьисабун; **əmək haqqını hesablamaq** мажиб гьисабун.

HESABLAŞMA *сущ*. **HESABLAŞMAQ** *глаголдикай*.

HESABLAŞMAQ *глаг*. 1) гьахъ-гьисаб авун; 2) гьисабун; 3) гьисаба кьун; **onunla heç kəs hesablaşmır** ам садани гьисаба кьазвайди туш; 4) кьисас къахчун; **düşmənlə**

hesablaşmaq душмандилай кьисас къахчун.

HEY! *межд*. гьей!

HEYBALIQ *сущ*. жумун тарар авай чка.

HEYBƏ *сущ*. гьебе; **o, heybəsini çiyninə atdı** ада вичин гьебе къуьниз вегьена.

HEYBƏT *сущ*. 1) кичI, кичIевал; бедбахтвал, бала; къалабулух; 2) *куьгь*. гьуьрмет, хатур.

HEYBƏTLİ *прил*. 1) кичIе жедай, кичI кутадай, эйбежер; рикI авуддай, руьгь вегьедай, гзаф пис, акьалтIай пис; **heybətli görkəm** эйбежер акунар; **heybətli səs** руьгь вегьедай ван.

HEYƏT *сущ*. 1) кIватIал, коллектив, тешкилат, кIеретI, квай ксар; **komandanın heyəti** командадик квай ксар; 2) персонал; 3) коллегия; **redaksiya heyəti** редакциядин коллегия, редколлегия; 4) экипаж; **heyət üzvləri** экипаждик квайбур.

HEYF I I *предик*. гьайиф; **heyf iş baş tutmadı** гьайиф, кIвалах кьиле фенач; **heyf o oğlana** гьайиф а гададин; **bu əlyazmalar heyfdir, onları atmayın** и гъилин хатIарин гьайиф я, абур гадармир; II *арал.г*. **heyf, hava korlandı** гьайиф, гьава чIур хьана.

HEYF II *сущ*. кьисас, кьисас къахчун; **düşməndən heyf almaq** душмандилай кьисас къахчун.

HEYFSİLƏNMƏ *сущ*. **HEYFSİLƏNMƏK** *глаголдикай*.

HEYFSİLƏNMƏK *глаг*. 1) гьайиф чIугун; гьайиф атун; **bu yerləri qoyub getdiyi üçün heyfsilənirdi** и чкаяр туна физва лугьуз гьайиф чIугвазвай; 2) язух чIугун; язух атун; **o, qıza heyfsilənirdı** ада рушан язух чIугвазвай; 3) пашман хьун; **tutduğu işdən heyfsiləndi** авур кардикай пашман хьана.

HEYHAT *межд*. гьайиф; уф, ухь; **heyhat, o, getdi** гьайиф, ам хъфена.

HEYKƏL *сущ*. гуьмбет; **Süleyman Stalskinin heykəli** СтIал Сулейманан гуьмбет; **Səməd Vurğunun heykəli** Самед Вургъунан гуьмбет.

HEYKƏLTƏRAŞ I *сущ*. скульптор; II *прил*. скульптордин.

HEYKƏLTƏRAŞLIQ *сущ*. скульпторвал.

HEYRAN I *прил*. гьейран; **heyran baxış** гьейран килигун; II *предик*. **mən heyranam gözlərinə** зун гьейран я ви вилерал.

HEYRANCASINA *нареч*. гьейранвилелди, гьейранвиливди, гьейрандаказ.

HEYRANEDİCİ *прил*. гьейранардай, гзаф иер, вичел ашукьардай; **heyranedici səs** гьейранардай ван.

HEYRANLIQ *сущ*. гьейранвал, кьарувал.

HEYRANLIQLA *нареч*. гьейранвилелди, гьейранвиливди, гьейрандаказ; кьарувилелди, кьарудаказ; **heyranlıqla baxmaq** гьейранвилелди килигун; кьарувилелди килигун.

HEYRƏT *сущ*. тажубвал, мягьтелвал; **heyrət içində baxmaq** мягьтелвилелди килигун.

HEYRƏTAMİZ *прил*. гьейранардай; ажайиб, тажуб жедай, мягьтел жедай; мягьтелардай; тежедай хьтин; гьейран ийидай; **heyrətamiz gözəllik** гьейранардай иервал.

HEYRƏTLƏNDİRMƏ *сущ*. **HEYRƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

HEYRƏTLƏNDIRMƏK *глаг*. гьейран авун, тажублу авун; тажубарун; мягьтеларун, мягьтел авун; **öz**

gözəlliyi ilə hamını heyrətləndirdi вичин иервилелди вири мягьтеларна.

HEYRƏTLƏNMƏ *сущ.* **HEYRƏTLƏNMƏK** *глаголдикай*.

HEYRƏTLƏNMƏK *глаг.* гьейран хьун, мягьтел хьун.

HEYRƏTLİ *прил.* ажайиб, тажуб жедай, мягьтел жедай, мягьтелардай; гьейран ийидай тегьердин.

HEYRƏTLİLİK *сущ.* мягьтелвал, тажубвал.

HEYRƏTSİZ *прил.* мягьтел тушир, тажуб тушир.

HEYSİYYƏT *сущ.* намуслувал; вичиз-вичин къадирлувал; фад хкIадай хесет; лайихвал, лайихлувал.

HEYSİZ *прил. рах.* зайиф, такьатсуз, гьалсуз, бейгьал; **heysiz qoca kişi** такьатсуз кьуьзуь кас.

HEYSİZLİK *сущ.* зайифвал, гьалсузвал, такьатсузвал.

HEYVA I *сущ.* 1) жум, жумар; 2) жумун тар; II *прил.* жумадин, жумарин.

HEYVAN I *сущ.* гьайван, мал; **ev heyvanları** кIвалин гьайванар; **vəhşi heyvanlar** вагьши гьайванар; II *прил.* гьайвандин; гьайванрин; **heyvanlara qulluq etmək** гьайванриз къуллугъ авун (*килигун*).

HEYVANDAR *сущ.* малдар.

HEYVANDARLIQ *сущ.* малдарвал.

HEYVANXANA *сущ.* гьайванхана.

HEYVƏRƏ *сущ.* векъивал ийидайди, тербиясузвал ийидайди, тербиясуз рахунар ийидайди, эдебсуз.

HƏ *кIус.* эхь, ун, эхь ман, бес; **gələcəksən? - hə, gələcəyəm вун** къвервал яни? - эхь, къведа.

HƏB I *сущ.* таблетка; **öskürək həbi** уьгьуьдин таблетка; II *прил.* таблеткадин; **aspirin həbi** аспириндин таблетка.

HƏBƏŞ *сущ.* эфиоп.

HƏBS *сущ.* дустагъ; **həbs etmək** дустагъ авун.

HƏBSXANA I *сущ.* дустагъ, дустагъхана; **həbsxanaya salmaq** дустагъда тун, дустагъун; II *прил.* дустагъдин, дустагъханадин.

HƏCC *сущ. дин.* гьяж (*Кябедал финиф*).

HƏCM *сущ.* къенен кьадар.

HƏCMLİ *прил.* къенен кьадар авай.

HƏCV *сущ.* памфлет, сатирадин тегьерда туькIуьрнавай шиир.

HƏDD *сущ.* 1) сергьят; **ölkənin həddləri** уьлкведин сергьятар; 2) дережа; **hər şeyin həddi var** гьар са шейинин дережа ава; 3) цIар, часпар; **həddi aşma!** цIарцIелай элячIмир!

HƏDDİ-BULUĞ *сущ.* акьул балугъвал, яшарин тамамвал.

HƏDƏ *сущ.* кичIерар, кичIерар гун.

HƏDƏF *сущ.* 1) лишан; 2) лишан яз кьунвай затI.

HƏDƏQƏ *сущ.* хъалхъам (*вилин*).

HƏDƏ-QORXU *сущ. килиг:* **HƏDƏ.**

HƏDƏLƏMƏ *сущ.* **HƏDƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

HƏDƏLƏMƏK *глаг.* 1) кичIерар гун; 2) гьелягь кьун; **ölümlə hədələmək** рекьида лагьана кичIерар гун.

HƏDƏLƏNMƏ *сущ.* **HƏDƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

HƏDƏLƏNMƏK *глаг.* кичIерар гун.

HƏDƏLƏYİCİ *прил.* 1) кичIерар гудай; 2) хаталу, хатавал квай (*авай*); **hədələyici sözlər** кичIерар гудай гафар.

HƏDƏR I *прил.* гьакIан; гьаваян, хийирсуз; менфятсуз, файдасуз; **hədər söhbətlər** гьакIан ихтилатар; II *нареч.* нагьакь, гьавайда, герек тушиз, чIагьнакьа, нетижасуз, метлеб авачиз.

HƏDİK *сущ. этногр.* гитI.

HƏDİS *сущ. дин.* гьадис

(*Мегьамед пайгъамбардин гафар ва адакай кьисаяр*).

HƏDİYYƏ I *сущ*. савкьват, пишкеш, багъиш; **bayram hədiyyəsi** суварин савкьват; II *прил*. савкьватдин, пишкешдин, багъишдин.

HƏDSİZ *прил*. кьадарсуз, кьадар авачир гегьенш, и кьил а кьил авачир, сергьятар авачир; **onun hədsiz imkanları var** адахъ кьадарсуз мумкинвилер ава.

HƏDSIZ-HESABSIZ *прил*. сан-гьисаб авачир, кьадарсуз, кьадар авачир; **hədsiz-hesabsız ilxılar** сан-гьисаб авачир рамагар.

HƏDSİZLİK *сущ*. и кьил а кьил авачирвал, кьадарсузвал.

HƏDYAN *сущ*. харчи гафар, пис гафар, чиркин рахунар, кьацIай гафар, экъуьгъунар.

HƏDYANÇI *сущ*. харчи сив авайди, сивяй нагьакьан гафар чикIидайди.

HƏFTƏ I *сущ*. гьафте (*ирид югъ*); **iş həftəsi** кIвалахдай гьафте; **həftədə iki dəfə** гьафтеда кьведра; **uşaq ədəbiyyatı həftəsi** аялрин эдебиятдин гьафте; II *прил*. гьафтедин; **həftənin sonuncu günü** гьафтедин эхиримжи югъ.

HƏFTƏBECƏR *сущ*. салан майвайрикай гьазурнавай цик квай шейэр.

HƏFTƏLİK *прил*. гьар гьафтедин, гьар гьафтеда жедай.

HƏKİM I *сущ*. духтур; **uşaq həkimi** аялрин духтур; II *прил*. духтурдин.

HƏKİMLİK *сущ*. духтурвал.

HƏKK *сущ*. 1) гишир (*кьванцел, кIарасдал атIанвай*); **daş üzərində həkk etmək** кьванцел гишир атIун; 2) куьч. рикIе гьатун, рикIе гел авун; **onun sözləri qəlbimə həkk olundu** адан гафар зи рикIе гьатна.

HƏKKAK *сущ*. нехишар ийидай устIар (*металлдал, кьванцел, кIарасдал атIана*).

HƏQARƏT *сущ*. кефиник хкIурун, кефи хун, рикI тIарун.

HƏQARƏTLƏ *нареч*. кефиник хкIуруналди, кефи хуналди, рикI тIаруналди.

HƏQİQƏT *сущ*. 1) гьакъикъат, дуьзвал; **bu, həqiqətə uyğun gəlir** ида гьакъикъатдив кьунва, дуьз кьвезва; **həqiqəti gizlətmək** гьакъикъат чуьнуьхун; 2) гьал, тестикьвал, фикир; **isbat olunmuş həqiqət** субут хьанвай фикир.

HƏQİQƏTƏN *нареч*. гьакъикъатда, гьелбетда, дугъриданни; **o, həqiqətən böyük alimdir** ам гьакъикъатда чIехи (*зурба*) алим я.

HƏQİQƏTPƏRƏST I *сущ*. гьакъикъатперес; II *прил*. гьакъикъат кIани; **o, həqiqətpərəst jurnalistdir** ам гьакъикъат кIани журналист я.

HƏQİQƏTPƏRƏSTLİK *сущ*. гьакъикъатпересвал.

HƏQİQİ *прил*. 1) гьакъикъи, халис; **həqiqi dost** халис дуст; 2) гьакъикъатда авазвай; **həqiqi faktlar** гьакъикъатда авазвай делилар; 3) дуьз, асул; **həqiqi məhəbbət** асул муьгьуьббат (*кIанивал*).

HƏQİQİLİK *сущ*. гьакъикъивал.

HƏLAK *сущ*. 1) гьелек, телеф хьун, терг хьун; 2) гьелек хьун, галатна аман атIун; **istidən həlak olmaq** чимивиляй гьелек хьун.

HƏLƏ *нареч*. гьеле; **hələ məktəbdə oxuyur** гьеле мектебда кIелзава; **o, hələ bir həftə əvvəl gedib** ам гьеле са гьафте идалай вилик хъфенва.

HƏLƏLİK I *нареч*. 1) гьелелиг; **hələlik heç nə demə** гьелелиг са гафни лугьумир; 2) са кьадар вахтуналди; **hələlik burada işlə** са кьадар вахтуналди ина кIвалаха; II *межд*. гьелелиг, сагърай;

mən getdim, hələlik! зун хъфена, сагърай! зун хъфена, гьелелиг!

HƏLİM I *прил*. 1) хъуьтуьл; **həlim insan** хъуьтуьл инсан; 2) мергьямат ийидай, кIевивал тийидай; 3) къени, хъсан къилихдин.

HƏLİM II *сущ*. гьалима; ргай затIунин (*мес. якIун, дуьгуьдин*) экъи яд, шурпа; **düyü həlimi** дуьгуьдин гьалима.

HƏLİMLİK *сущ*. умунвал, хъуьтуьл къилихар хьун.

HƏLL I *сущ*. 1) гьялун, гьял авун; **məsələnin həlli** месэла гьялун; **problemin həlli** проблем гьял авун; 2) къетIи авун, къарар кьабулун; **məhkəmənin həlli** суддин къарар.

HƏLL II *сущ*. цIурун; цIурурун; **duzun suda həlli** кьел це цIурун.

HƏM *союз*. 1) гьам; **o, həm gözəldir, həm ağıllı** ам гьам иер я, гьам акьуллу; 2) гьамни; **orada həm də görkəmli alimlər var idi** ана гьамни тIвар-ван авай алимар авай.

HƏM... *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **həmsöhbət** суьгьбетчи, ихтилатардай юлдаш; **həmfikirlər** гаф сад тир ксар.

HƏMAYIL *сущ*. 1) гарданлух, хтар; 2) гьайкал, запаб.

HƏMÇİNİN *нареч*. гьакIни.

HƏMD *сущ. куьгь*. 1) тариф, баркалла, хийир-дуьа; 2) гзаф тарифдин гафар, кьадардилай гзаф тарифар; разивал; **həmd olsun!** гьамд хьурай! Аллагьдиз гьамд хьурай!

HƏMDƏM *сущ*. 1) дуст; 2) кIани инсан; **onlar həmdəmdir** абур дустар я.

HƏMDƏRD *сущ*. дертэгьли.

HƏMƏRSİN *сущ. бот*. жикIи.

HƏMFİKİR *сущ*. гаф сад тир кас, шерик; **onlar həmfikirdir** абур гаф сад тир ксар я.

HƏMFİKİRLİK *сущ*. фикиррин сад вал, сад хьиз фикирун.

HƏMİN *мIв.-эв*. гьа, гьам; **bu kitab həmin kitabdır, yoxsa həmin kitab deyil?** и ктаб гьам яни, тахьайтIа гьам тушни?; **bunlar həmin müəssisələrdir** ибур гьа карханаяр я.

HƏMİŞƏ *нареч*. гьамиша, даим, мус хьайитIани, датIана; **həmişə işləyir** гьамиша кIвалахзава; **həmişə cavab verməyə hazırdır** мус хьайитIани жаваб гуз гьазур я.

HƏMİŞƏKİ *прил*. гьамишан, датIана авай, даиман, мус хьайитIани авай; **həmişəki işlər** гьамишан крар; **həmişəki hazırlıq** гьамишан (*мус хьайитIани авай*) гьазурвал.

HƏMİŞƏLİK I *нареч*. гьамишалух, даиман, уьмуьрлух, уьмуьр амай кьван; **həmişəlik qalmaq** гьамишалух амукьун; **həmişəlik azad olmaq** уьмуьрлух азад хьун; II *прил*. 1) эбеди, эбеди тир; **həmişəlik ayrılıq** эбеди чаравал; 2) яргъал уьмуьр авай; **həmişəlik (əbədi) dostluq** яргъал уьмуьр авай дуствал.

HƏMİŞƏYAŞAR *прил*. яргъал уьмуьр авай; **həmişəyaşar mahnı** яргъал уьмуьр авай мани.

HƏMKAR *сущ*. 1) санал кIвалахзавай кас; 2) санал кIвалахзавай кьве юлдашдикай сад.

HƏMLƏ *сущ*. 1) гьужум; **həmlə etmək** гьужум авун; **tank həmləsi** танкарин гьужум; 2) басрух, зарб, чукьуьн; **canavarların həmləsinin qarşısını almaq** жанавуррин басрухдин хура акъвазун.

HƏMRƏY *прил*. фикир сад тир (*са касдихъ галаз*); фикирдин садвал авай; фикирдиз шерик тир, фикирдиз майил ийидай; **həmrəy olmaq** фикир сад

хьун; **həmrəy kollektiv** фикир сад тир коллектив.

HƏMRƏYLİK *сущ*. фикиррин садвал, рейсадвал; **həmrəylik göstərmək** рейсадвал къалурун.

HƏMVƏTƏN *сущ*. ватанэгьли.

HƏMYAŞID *сущ*. тай-туьш.

HƏMYERLİ *сущ*. са чкадай тирди, са хуьряй тирди, ватанэгьли.

HƏNA *сущ*. 1) хине (*ранг*); 2) хинедин набатат; **başına həna qoymaq** кьилел хине эцигун; *куьч.* ◊ **heç həna-nın yeridir?** идан чка туш; кутуг тавур кар я; герек авач.

HƏNDBOL *сущ*. гандбол (*гъилелди туп ягъиз къугъун*).

HƏNDBOLÇU *сущ*. гандбол къугъвазвай пешекар.

HƏNDƏSƏ I *сущ*. геометрия (*математикадин са хел*); II *прил*. геометриядин.

HƏNDƏVƏR *сущ*. къерехар, элкъвена къваларив гвай чкаяр, къерехрив гвай чкаяр; **kəndin həndəvəri** хуьруьн къерехрив гвай чкаяр.

HƏNƏK *сущ*. зарафат; **hənək vaxtı deyil** зарафатдин вахт туш; **hənək yeri deyil** зарафатдин чка туш; ◊ **əvvəli hənək, axırı dəyənək** зарафатрив гатIумна, лашунив атIумна.

HƏNƏKÇİ *сущ. куьгь*. зарафатчи.

HƏNGAMƏ *сущ*. 1) чалпачух, къиямат; шейтIан базар; **bu nə hənga mədir?** им вучтин чалпачух (*къиямат*) я?; **həngamə salmaq** къиямат кутун; 2) тамаша; къалурун; **cavanlar həngamə düzəltmişdilər** жегьилри тамаша туькIуьрнавай.

HƏNİR *сущ*. зайиф ван; нефес, ял.

HƏNİRTİ *сущ*. 1) вешреш, вишриш; **hənirti səsləri** вишришдин ванер; 2) нефес, ял; **hənirtisi eşidilmir** ял акъатзавач.

HƏPƏND I *сущ*. эдебсуз шит кас; алчах кас; II *прил*. эдебсуз; алчах.

HƏR *мIв.-зв.* 1) гьар, гьар са; **hər ailə** гьар хизан; **hər adam** гьар са кас; **hər səhər** гьар пакама; **hər iş** гьар са кIвалах; 2) гьар сад, гьар са кас, гьарма; **bizdən hər birimiz** чакай гьар сад; 3) вири; **hər işə qarışır** вири крарик акахьзава.

HƏRARƏT *сущ*. 1) ифин, цIай; **xəstənin hərarəti var** азарлудал ифин ала; **sobanıın hərarəti** къулан цIай; 2) *куьч*. хушвал, чимивал; **insanların hərarətini görmək** инсанрин хушвал акун; **əllərin hərarəti** гъилерин чимивал.

HƏRARƏTLƏ *нареч*. 1) хушдиз, хушвилелди, рикIин чимивилелди; **hərarətlə qarşılamaq** хушвилелди кьабулун; 2) къизгъинвилелди, рикIивай; **hərarətlə danışmaq** рикIивай рахун.

HƏRARƏTLİ *прил*. 1) чими; **hərarətli soba** чими къул; **hərarətli günəş** чими рагъ; 2) *куьч*. хуш тир, чими тир; **hərarətli hisslər** чими тир гьиссер; 3) *куьч*. ялавлу; **hərarətli sözlər** ялавлу рахунар.

HƏRARƏTLİLİK *сущ*. куькIуьнна кун; ифин хьун.

HƏRB *сущ*. дяве.

HƏRBÇİ *сущ*. аскер, дяведин къуллугъчи.

HƏRBƏ-ZORBA *сущ*. кичIерар гун.

HƏRBİ *прил*. 1) дяведин; **hərbi sənaye** дяведин санайи; **hərbi hadisələr** дяведин вакъиаяр; 2) аскердин, дяведин къуллугъчидин; **hərbi and** аскердин кьин кьун.

HƏRC-MƏRCLİK *сущ*. кьил акъат тийир гьал; къиямат; къайдасузвал; чкIайвал; чалпачух; шейтIан базар; акахьай алаш-булаш.

HƏRÇƏND *союз*. -тIани, ятIани (*хьайитIани*), килиг тавуна; **hərçənd heç nəyə baxmadan** гьар гьикI хьайитIани, гьич са куьнизни килиг тавуна.

HƏRDƏMXƏYAL *прил*. 1) са гаф гвачир; дегиш жедай, дурумлувал авачир, даим тушир; **hərdəmxəyal adam** са гаф гвачир кас; 2) кьезил хесетрин; **hərdəmxəyal oğlan** кьезил хесетрин гада.

HƏRDƏMXƏYALLIQ *сущ*. са гаф гваз тахьун, дегиш хьун, дурумлувал тахьун.

HƏRDƏN *нареч*. гагь, гагь-гагь; бязи вахтара; **hərdən bizi yada salın** гагь-гагь чун рикIел хкваш.

HƏRDƏNBİR *нареч. килиг:* **HƏRDƏN**.

HƏRƏ *тIв.-эв.* гьар сад, гьар са кас, гьарма; **bizdən hərə öz işi ilə məşğul olmalıdır** чакай гьар сад вичин кIвалахдив машгъул хьана кIанзава.

HƏRƏKAT *сущ*. гьерекат; **sülh hərəkatı** ислягьвилин гьерекат.

HƏRƏKƏT *сущ*. гьерекат; **işə hərəkət vermək** кардик гьерекат кутун.

HƏRƏKƏTLİ *прил*. гьерекат квай.

HƏRƏKƏTLİLİK *сущ*. гьерекатлувал.

HƏRƏKƏTSİZ *прил*. гьерекатсуз.

HƏRƏKƏTSİZLİK *сущ*. гьерекатсузвал.

HƏRƏKƏTVERİCİ *прил*. гьерекатдиз гьидай.

HƏRƏM I *сущ. куьгь*. паб, кайвани.

HƏRƏM II *сущ. диал.* сурарин часпар.

HƏRƏMXANA *сущ*. виликди мусурманрин кIвалера дишегьлияр жедай пай.

HƏRF *сущ*. гьарф; **böyük hərf** чIехи гьарф; **kiçik hərf** гъвечIи гьарф.

HƏRFBƏHƏRF *нареч*. гьарфба-гьарф.

HƏRFİ *прил*. гьарфба-гьарф; гафба-гаф; **hərfi tərcümə** гафба-гаф таржума.

HƏRGAH *союз*. эгер, нагагь, -тIа; **hərgah o bilsəydi, bu işi etməzdi** эгер адаз чидайтIа, ада и кар ийидачир.

HƏRGÜNKÜ *прил*. гьар йикъан; **hərgünkü işlər** гьар йикъан кIвалахар, крар.

HƏRİF *сущ*. 1) шаклу, гиманлу кас; 2) дуьзена, фад алцур жедай, бегьем гъавурдик квачир, тежрибасуз.

HƏRİFLƏMƏ *сущ*. **HƏRİFLƏMƏK** *глаголдикай*.

HƏRİFLƏMƏK *глаг*. алцурарун; **sən məni həriflədin** вуна зун алцурарна.

HƏRİFLİK *сущ*. авамвал.

HƏRİS I *прил*. къаних, темягькар, азгъун; **pula həris** пулунин темягькар; II *сущ*. гьевескар; **futbol hərisi** футболдин гьевескар.

HƏRİSLİK *сущ*. 1) къанихвал, азгъунвал, темягькарвал; 2) тух тахьун; **biliyə hərislik** чирвилерикай тух тахьун.

HƏRİSLİKLƏ *нареч*. къанихдаказ; **hərisliklə baxmaq** къанихдаказ килигун.

HƏRLƏMƏ *сущ*. **HƏRLƏMƏK** *глаголдикай*.

HƏRLƏMƏK *глаг*. 1) элкъуьрун, алчударун; 2) геле къекъуьн; гуьгъуьна гьатун; секинвал тагун.

HƏRLƏNMƏ *сущ*. **HƏRLƏNMƏK** *глаголдикай*.

HƏRLƏNMƏK *глаг*. 1) элкъуьн; 2) алчуд хьун; **parkın ətrafında hərlənmək** паркдин патарив элкъуьн; **çarx hərlənir** чарх элкъвезва.

HƏRLƏTMƏ *сущ*. **HƏRLƏTMƏK** глаголдикай.

HƏRLƏTMƏK *глаг*. элкъуьрун, алчударун.

HƏRRAC I *сущ*. тулкI; **hərrac keçirib satmaq** тулкI авуна маса гун; II *прил*. тулкIунин; **hərrac günləri** тулкIунин йикъар.

HƏRTƏRƏFLİ *прил*. 1) вири патарихъай, гьар са патахъай; **hərtərəfli öyrənmək** вири патарихъай чирун; 2) гьар патан, гьар патахъай; жуьребажуьре патарин.

HƏRTƏRƏFLİLİK *сущ*. вири патарихъай хьунухь; гьар патан хьунухь.

HƏRZ I *сущ*. буш гафар ва крар; тум-кьил авачир гафар ва крар; кутуг тавурвал, манасузвал, ваясузвал; II *прил*. мана квачир, манасуз, ваясуз; III *нареч*. манасуз, кIалубсуз.

HƏSƏD *сущ*. пехилвал; **həsəd aparmaq** пехилвал авун.

HƏSƏDLƏ *нареч*. пехилвилелди, пехилвиляй, пехилдаказ, пехилдиз; **həsədlə baxmaq** пехилвилелди килигун.

HƏSİR *сущ*. самарикай, цIамарикай ва мсб. храдай рух.

HƏSR *сущ*. бахш авун; **həyatını öz xalqına həsr etmək** уьмуьр вичин халкьдиз бахш авун.

HƏSRƏT *сущ*. 1) цIигелвал, сугъулвал, рикIин дарихвал, рикI акъатун; пашманвал; сефилвал; пелешвал; рикIин чIулаввал; **vətən həsrəti** ватандихъ цIигелвал; **görüş həsrəti ilə alışır** акваз кIанз рикI акъатзава; 2) мурад, эрзиман; кIани кар; кIан хьун; **arzuya çatmaq həsrəti** мураддив агакьун патал рикI акъатун; 3) къакъатнаваз хьун, яргъа хьун; **həsrət ağrısı** къакъатунин тIал.

HƏSRƏTLƏ *нареч*. 1) цIигелвилелди, цIигелдаказ, цIигелдиз; 2) тамарзудаказ, тамарзудиз, тамарзуз; **həsrətlə baxmaq** тамарзлуз килигун.

HƏSRƏTLİ *прил*. гьасретда авай.

HƏSSAS *прил*. 1) фад гьисс ийидай, фад хабар жедай; 2) хъуьтуьл рикI авай, рикI хъуьтуьл; **həssas qəlbli insan** хъуьтуьл рикI авай инсан; 3) *куьч*. масадан дердиникай хабар кьадай, къайгъу чIугвадай, рикIив кьадай, фикир гудай.

HƏSSASLIQ *сущ*. 1) фад гьисс авун; къайгъударвал; 2) кьатIун; рикIин хъуьтуьлвал.

HƏSSASLIQLA *нареч*. къайгъударвилелди, къайгъуйрик кваз, дикъетдалди.

HƏŞƏRAT *сущ*. 1) *зоол*. **həşəratlar** пепеяр, гьашаратар (*ветI, цвег, чIут, нет, тIветI...*); 2) *куьч*. алчах; мердимазар, виждансуз; **bunlar insan deyil, həşəratlardır** ибур инсанар туш, алчахар я.

HƏŞTAD *рекъем*. кьудкъад.

HƏŞTADINCI кьудкъад лагьай; **həştadıncı illər** кьудкъад лагьай йисар, 80 – йисар.

HƏTTA *союз*. гьатта.

HƏVALƏ *сущ*. 1) гана кIандай; вахкана кIандай пул; 2) тапшуругъ; **kiminsə həvaləsi ilə** са нин ятIани тапшуругъдалди.

HƏVƏNGDƏSTƏ *сущ*. гьевенг.

HƏVƏS *сущ*. 1) гьевес; **onun oxumağa həvəsi var** адан кIелуниз гьевес ава; 2) къизмишвал; 3) руьгь акатун, ашкъи акатун; 4) алахъун; **yaxşı işə həvəs** хъсан кIвалах патал алахъун; 5) кефи, гуьгьуьл; **yaxşı həvəsi var** кефи (*гуьгьуьл*) хъсан я.

HƏVƏSKAR I *сущ*. 1) гьевескар, рикI алай кас (*са кардал*); **oxu həvəskarı** кIелунин гьевескар; 2) дилетант (*бегьем чирвал авачиз илимдал, харусенятдал*

машгъул кас); II *прил*. гьевескардин; дилетантдин.

HƏVƏSKARLIQ *сущ*. гьевескарвал.

HƏVƏSLƏ *нареч*. 1) гьевесдивди; **həvəslə yazmaq** гьеведивди кхьин; 2) ашкъидалди, ашкъидивди; **həvəslə danışmaq** ашкъидивди рахун.

HƏVƏSLƏNDİRMƏ *сущ*. **HƏVƏSLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

HƏVƏSLƏNDİRMƏK *глаг*. 1) гьеведлу авун, кIанарун; вердишарун; **uşağı məktəbə həvəsləndirmək** аялдиз мектеб кIанарун; 2) гьевес кутун (*куьмекдалди, тариф авуналди, пишкеш гуналди*).

HƏVƏSLƏNMƏ *сущ*. **HƏVƏSLƏNMƏK** *глаголдикай*.

HƏVƏSLƏNMƏK *глаг*. гьевес акатун, гьеведлу хьун; рикI хьун; вердиш хьун; дад акун; **kitaba həvəslənmək** ктабдал рикI хьун.

HƏVƏSLİ *прил*. 1) гьеведлу тир, ашкъилу тир; 2) кIани; рикI алай; **dilçiliyə həvəsli** чIалан илимдал рикI алай.

HƏVƏSLİLİK сущ. 1) гьеведлу хьун, ашкъилу хьун; 2) кIан хьун, кьару хьун.

HƏVƏSSİZ I *прил*. кIанз-такIанз, гьевессуз; **həvəssiz oxuyur** кIанз-такIанз, гьевессуз кIелзава; II *нареч*. гьевессузвилелди, гьевессуздаказ; **həvəssiz işləmək** гьевессуздаказ кIвалахун.

HƏVƏSSİZLİK *сущ*. гьевессузвал.

HƏYA *сущ*. 1) гьая; 2) регъуьвал; 3) ар-айиб; айиб; **həyasını itirmək** ар-айиб квадарун.

HƏYA-ABIR *сущ*. гьая-абур; регъуьвал; ягь; эдеб; намуслувал, дуьзвал, къенивал.

HƏYALI *прил*. абурлу, регъуьвалдай, гьаялу.

HƏYALILIQ *сущ*. абурлувал, регъуьвал, гьаялувал.

HƏYASIZ I *прил*. гьаясуз, ягьсуз, чин алай, регъуь тежедай; II *сущ*. ягьсуз кас, чина гьая авачир кас; III *нареч*. гьаясузвилелди, гьаясузвиливди, гьаясуздаказ; ягьсузвилелди, ягьсуздаказ, ягьсуздиз; **özünü həyasız aparmaq** вич гьаясуздаказ тухун; **həyasızlıqla iş görmək** гьаясузвилелди кIвалах авун.

HƏYASIZCASINA *нареч*. гьаясузвилелди, гьаясузвиливди, гьаясуздаказ.

HƏYASIZLIQ *сущ*. гьаясузвал, абурсузвал.

HƏYAT I *сущ*. 1) уьмуьр; **uzun həyat** яргъи уьмуьр; 2) яшайиш; **xalqın həyatı** халкьдин яшайиш; **həyat tərzi** яшайишдин гьал; 3) диривал; 4) чан; II *прил*. уьмуьрдин; яшайишдин; **həyatın ağırlıqları** уьмуьрдин заланвилер; **xalqın həyatını yaxşılaşdırmaq üçün** халкьдин яшайиш хъсанарун патал.

HƏYATİ *прил*. 1) уьмуьрдин, яшайишдин; диривилин; 2) *куьч*. чарасуз тир, важиблу, яшайиш кIандай, акьалтIай метлеблу; **həyati məsələ** акьалтIай метлеблу месэла.

HƏYATİLİK 1) уьмуьрдин, яшайишдин гуж; 2) яшайишдин гьакъикъат; 3) уьмуьр, яшайиш кIан хьун; важиблувал; акьалтIай метлеблувал.

HƏYƏCAN *сущ*. 1) къалабулух, секинсузвал, рикI чкадал тахьун; 2) гъулгъула; **xalqın kütləvi həyəcanı** халкьдин гегьенш къатарин гъулгъула; 3) са хатадикай гузвай сигнал; 4) гьарай-эвер, велвела; **döyüş həyəcanı** женгиниз эвер гудай сигнал.

HƏYƏCANLA *нареч*. къалабулух кваз, секинсузвилелди, секинсуздаказ; рикI чкадал алачиз.

HƏYƏCANLANDIRICI *прил*.

къалабулух кутадай; секинсузвал кутадай; рикIик гъалаба кутадай; кьарай атIудай; **həyəcanlandırıcı an** къалабулух кутадай легьзе.

HƏYƏCANLANDIRMA *сущ.* **HƏYƏCANLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

HƏYƏCANLANDIRMAQ *глаг.* къалабулух кутун, секинсузвал кутун; къизмишарун; фикирдик кутун; теспача кутун; **qəfildən həyəcanlandırmaq** садлагьана къалабулух кутун.

HƏYƏCANLANMA *сущ.* **HƏYƏCANLANMAQ** *глаголдикай*.

HƏYƏCANLANMAQ *глаг.* къалабулух акатун; секинсузвал кваз хьун; теспача акатун; **imtahanqabağı həyəcanlanmaq** имтигьандилай вилик къалабулух акатун.

HƏYƏCANLI I *прил.* 1) къалабулух акатнавай, секинсузвал акатнавай; рикIик гъалаба акатнавай, рикIи гъалаба къачунвай; 2) хатадикай хабар гудай; II *нареч.* къалабулух кваз, секинсузвал кваз; рикIик гъалаба кваз.

HƏYƏCANLILIQ *сущ.* 1) къалабулух акатнаваз хьун; рикIи гъалаба къачун; 2) хатадикай хабар хьунухь.

HƏYƏT *сущ.* гьаят, кар, гъен.

HƏZƏRAT *сущ. куьгь.* жанабияр.

HƏZİN I *прил.* сефил, сугъул, пашман, гъамлу; **həzin mahnı** гъамлу мани; **həzin çöhrə** пашман чин; II *нареч.* пашмандаказ, сефилдаказ, гъамлувилелди, гъамлудаказ, гъамлуз; **həzin çalınan hava** гъамлуз ягъизвай макьам; **həzin danışırdı** пашмандаказ рахазвай.

HƏZİN-HƏZİN *нареч.* сугъулдаказ, перишандаказ.

HƏZİNLİK сугъулвал, гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дарихвал, рикI акъатун.

HƏZM *сущ.* тIуьрди иливарун.

HƏZZ *сущ.* лезет; хушвал; кеф; **həzz almaq** кеф хкудун.

HIÇQIRIQ *сущ.* рикI хъуткьунун.

HIÇQIRMA *сущ.* **HIÇQIRMAQ** *глаголдикай*.

HIÇQIRMAQ *глаг.* рикI хъуткьуниз шехьун.

HIQQANMA *сущ.* **HIQQANMAQ** *глаголдикай*.

HIQQANMAQ *глаг.* 1) угь авун; 2) рахадайла мез галкIун.

HIRILDAMA *сущ.* **HIRILDAMAQ** *глаголдикай*.

HIRILDAMAQ *глаг.* алаз-алачиз хъуьруьн; **arsız-arsız hırıldamaq** ягьсуздаказ хъуьруьн.

HIRILTI *сущ.* хьирхьияр; гьигьияр; хьи-хьи авун.

HİBRİD I *сущ.* гибрид (*чара-чара жинсер сад-садаз ягъуникди арадиз атай цIийи жинсинин гьайван ва я набатат*); II *прил.* гибриддин.

HİBRİDLƏŞDİRMƏ *сущ.* **HİBRİDLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

HİBRİDLƏŞDİRMƏK *глаг.* кьве жинс сад-садаз ягъун.

HİCAB *сущ. куьгь.* гьижаб.

HİCRAN *сущ.* гьижран, сад-садавай къакъатун, яргъа хьун; **bu hicran ürəyimi parçalayır** и гьижранди зи рикI пад-падзава; **məhəbbət hicranı** кIанивилин гьижран.

HİCRİ *сущ.* гьижри (*мусурманрин тариxдин эвел – 622-йис*); **hicri tarixi** гьижридин тарих.

HİL *бот. сущ.* гьил; **hilli çay** гьил галай чай.

HİDDƏT *сущ.* 1) хъел, наразивал, асивал, вич-вичелай алатун, туьнт хьана къапарай акъатун, пехъивал; 2) *куьч.* къативал; къизгъинвал.

HİDDƏTLƏ *нареч.* 1) хъел кваз,

наразивал аваз; 2) къативилелди, къатидаказ, къатидиз, къатиз; къизгъинвилелди, къизгъиндаказ, къизгъиндиз.

HİDDƏTLƏNDİRMƏ *сущ.* **HİDDƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

HİDDƏTLƏNDİRMƏK *глаг.* хъел гъун, хъел кутун; перт авун; наразивал арадал гъун; аси авун; футфа кутун.

HİDDƏTLƏNMƏ *сущ.* **HİDDƏTLƏNMƏK** *глаголдикай*.

HİDDƏTLƏNMƏK *глаг.* хъел атун, наразі хьун, аси хьун, вич-вичелай алатун, туьнт хьана къапарай акъатун, пехъи хьун.

HİDROGEN *сущ. хим.* водород.

HİDROLOQ *сущ.* гидролог.

HİFZ *сущ.* хуьн, саламатдиз амукьун; **ana dilini hifz etmək** дидед чIал хуьн.

HİKKƏ *сущ.* 1) терсвал, кьилиз ялун, рекьив къвен тийир; кьилиз ялдай тIул (*хесет*); 2) хъел.

HİKKƏLİ *прил.* 1) терсвал квай, кьилиз ялдай; 2) хъел квай; **hikkəli qışqırıq** хъел квай гьараюн.

HİKMƏT *сущ.* арифдарвал; **insanın hikməti** инсандин арифдарвал; **həyatın hikməti** уьмуьрдин арифдарвал; **təbiətin hikməti** тIебиатдин арифдарвал.

HİKMƏTLİ *прил.* арифдар; **hikmətli qocalar** арифдар кьуьзуьбур.

HİKMƏTLİLİK *сущ.* арифдарвал; **xalqın hikmətliliyi** халкьдин арифдарвал.

HİLAL I *сущ. куьгь.* ацIун тавур варз, вацран зур пай (*цава авай*); II *прил.* ацIун тавур вацран.

HİM I 1) *маса гафарихъ галаз санал*: **him etmək** вилербур авун, вилералди ишара авун; 2) ишара; **himlə danışmaq** ишарадалди рахун.

HİM II *сущ. диал.* бине, асас; **himini qoymaq** бине кутун.

HİMAYƏ *сущ.* 1) къайгъу; 2) куьмек авун, килигун, гъил кьун.

HİMAYƏÇİ 1) къаюм; килигдайди; къайгъу чIугвадайди; 2) куьмекдай кас, арха, архавал ийизвайди.

HİMAYƏÇİLİK 1) къаюмвал, килигун, къайгъу чIугун; 2) архавал.

HİMAYƏDAR *сущ. килиг:* **HİMAYƏÇİ.**

HİMAYƏDARLIQ *сущ. килиг:* **HİMAYƏÇİLİK.**

HİM-CİM *сущ. килиг:* **HİM.**

HİMN *сущ.* гимн.

HİN I *сущ.* демек; **toyuqları hinə salmaq** верчер демекда кутун.

HİN II *сущ. диал.* вахт, легьзе; **bu hində** и вахтунда, и легьзеда.

HİND *прил.* гьинд (*халкьдин тIвар*); **hind dili** гьинд чIал; ◊ **Hind okeanı** Гьинд океан.

HİNDİ I *сущ.* индейви; **hindilər** индейвияр (*Америкадин абориген халкьарин ва тайифайрин умуми тIвар*); **hindi dili** индейвийрин чIал.

HİNDİ II *сущ.* **dili** гафунихъ галаз санал; **hindi dili** чIал (*Гьиндистандин гьукуматдин чIал*); **hindi dilini öyrənmək** гьинди чIал чирун.

HİNDQOZU *сущ.* кIерец.

HİNDTOYUĞU *сущ.* аштерхан.

HİNDULAR *сущ.* индусар (*индиявийрин виликан тIвар*).

HİPERBOLA *сущ. мат.* гипербола (*конусдихъ галаз алакъалу какур цIар*).

HİPERTONİYA *сущ.* гипертония (*ивиди виж къачун*).

HİPNOZ I *сущ.* гипноз; суьгьуьр (*1 сад чIалахъарна сустарун, адав жуваз кIандай кар ийиз тун; 2 гьа тегьерда эсер авунин къуват; 3 куьч. суьгьуьрда тун, табиярун*).

HİPNOZLAMAQ *глаг.* гипноз авун,

суьгьуьрда тун.

НİPOFİZ *сущ. анат.* гипофиз (*кьилин мефтIеда авай, организм вилик финин кардиз куьмек гузвай дам*).

НİRS *сущ.* хъел; **hirsi soyudu** хъел элекьна; **onun hirsi tutdu** адак хъел акатна.

НİRSLƏ *нареч.* хъел кваз; **hirslə demək** хъел кваз лугьун.

НİRSLƏNDİRMƏ *сущ.* **НİRSLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

НİRSLƏNDİRMƏK *глаг.* хъел гъун, хъел кутун.

НİRSLƏNMƏ *сущ.* **НİRSLƏNMƏK** *глаголдикай.*

НİRSLƏNMƏK *глаг.* хъел атун, хъел акатун; хъел кваз хьун.

НİRSLİ I *прил.* хъел квай; хъел къведай; **hirsli sözlər** хъел квай гафар; II *нареч.* хъел кваз; **hirsli cavab vermək** хъел кваз жаваб гун.

НİRSLİLİK *сущ.* хъел атун.

НİS *сущ.* бипIинар, гьис; **lampa his verir** лампади гьис гузва; **lampanın hisi** лампадин бипIинар.

НİSLİ *прил.* бипIинар алай, гьис алай; бипIинри кьунвай, гьиседи кьунвай.

НİSS *сущ.* гьисс.

НİSSETMƏ *сущ.* гьисс авун.

НİSSƏ *сущ.* 1) пай; **borcun bir hissəsi** буржунин са пай; 2) кIус, чIук; **romanın bir hissəsi** романдин са чIук; 3) *лингв.* пай; **nitq hıssələri** чIалан паяр; 4) деталь; **maşının hissələri** машиндин деталар.

НİSSİYYAT *сущ.* 1) гьисс авун, кьатIун; **dərinin hissiyyatı** хамуни гьисс авун; 2) гьевеслувал; **insan hissiyyatı** инсандин кьатIунар; **onun dərin hissiyyatı var** адахъ дерин кьатIунар ава.

НİSSİZ-DUYĞUSUZ *прил.* гьиссуз, гьисс тийир; къайи къван хьтин.

НİSSİZLİK *сущ.* гьиссузвал.

НİSTOLOGİYA *сущ.* гистология (*илим*).

НİSTOLOQ *сущ.* гистолог.

НİYLƏ *сущ.* гьилле.

НİYLƏBAZ *прил. килиг:* **НİYLƏGƏR**.

НİYLƏBAZCASINA *нареч. килиг:* **НİYLƏGƏRCƏSİNƏ.**

НİYLƏBAZLIQ *сущ. килиг:* **НİYLƏGƏRLİK**.

НİYLƏGƏR *сущ.* амалдар, биж, фендигар

НİYLƏGƏRCƏSİNƏ *нареч.* амалдарвилелди, амалдивди; бижвилелди, фендигарвилелди; **hiyləgərcəsinə göz vurmaq** амалдарвилелди вилеринбур авун.

НİYLƏGƏRLİK *сущ.* амал, амалдарвал; бижвал.

НİYLƏLİ *прил.* гьилле авай; **o, hiyləli adamdır** ам гьилле гвай кас я.

НİYLƏSİZ *прил.* гьилле гвачир.

HOQQA *сущ.* кьуьруьк.

HOQQABAZ *сущ.* кьуьруькчи.

HOQQABAZLIQ *сущ.* кьуьруькчивал.

HOPDURMA *сущ.* **HOPDURMAQ** *глаголдикай.*

HOPDURMAQ *глаг.* вичик чIугун, кужумун, къачун; **torpaq suyu yaxşı hopdurur** чили яд хъсандиз кужумзава.

HOP-HOP *сущ. зоол.* маллакуткутI (*къуш*).

HOPMA *сущ.* кужумун.

HOPMAQ *глаг.* вичик чIугун, кужумун.

HOPPANMA *сущ.* **HOPPANMAQ глаголдикай**.

HOPPANMAQ *глаг.* хкадарун; гадар хьун, цавуз акъатун; **arxın üstündən hoppanmaq** хулалай хкадарун.

HORMON *сущ. физиол.* гормон (*къенепатан цIумаруфри арадал гъидай затI*).

HORRA *сущ.* 1) шурпадин жими пай; 2) хапIа.

HOSPİTAL I *сущ.* госпиталь (*военный къуллугъчийрин азархана*); II *прил.* госпиталдин.

HOVUZ *сущ.* гьавиз, расай вир; **üzgüçülük hovuzu** сирнав ийидай гьавиз.

HÖCCƏLƏMƏ *сущ.* **HÖCCƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

HÖCCƏLƏMƏK *глаг.* 1) *килиг*: **HECALAMAQ;** 2) четинвилелди кIелун.

HÖCƏT *сущ.* 1) терсди, терс кас, кьилиз ялдай кас; 2) гьуьжеткар, гьуьжетчи; 3) гьуьжет; **höcətə başlamaq** гьуьжетдик кьил кутун; **mən höcət etmirəm** за гьуьжетзавач.

HÖCƏTKAR *сущ.* гьуьжеткар, гьуьжетчи.

HÖCƏTKARLIQ *сущ.* гьуьжеткарвал.

HÖCƏTLƏŞMƏ *сущ.* **HÖCƏTLƏŞMƏK** *глаголдикай*

HÖCƏTLƏŞMƏK *глаг.* гьуьжет авун (*гьуьжетун*).

HÖKM I *сущ.* 1) гьукум, эмир; **qəlbinin hökmü ilə** вичин рикIин гьукумдалди; 2) къарар; **məhkəmənin hökmü** суддин къарар.

HÖKMDAR *сущ.* гьукумдар, шагь, эмир, гьаким, агъа.

HÖKMDARLIQ *сущ.* гьукумдарвал, пачагьвал, гьакимвал, агъавал.

HÖKMƏN *нареч.* чарасуз, гьар гьикI хьайитIани, са шакни алачиз; **axşam hökmən bizə gəlin** нянихъ гьар гьикI хьайитIани чиниз ша.

HÖKMLÜ *прил.* гъиле ихтияр авай, гьукум гвай, идара ийиз ихтияр авай.

HÖKMLÜLÜK *сущ.* 1) гьукумдарвал, гъиле ихтияр хьун, гъиле гьукум хьун; 2) эмир ийиз кIан хьун, вичиз муьтIуьгъ ийиз кIан хьун.

HÖKMRAN *сущ. килиг:* **HÖKMDAR.**

HÖKMRANLIQ *сущ. килиг:* **HÖKMDARLIQ**.

HÖKUMƏT I *сущ.* гьукумат; II *прил.* гьукуматдин; **yerli hökumət** чкадин гьукумат.

HÖNKÜRMƏ *сущ.* **HÖNKÜRMƏK** *глаголдикай*.

HÖNKÜRMƏK *глаг.* кIевиз шехьун; ван алаз шехьун.

HÖNKÜRTÜ *сущ.* ишел.

HÖRGÜ *сущ.* 1) эцигун; **daş hörgüsü** къванцин эцигун; 2) хрун; 3) цIиргъ; **çiçək hörgüsü** цуькверин цIиргъ; 4) киф (*хранвай*).

HÖRMƏ *сущ.* **HÖRMƏK** *глаголдикай*.

HÖRMƏK *глаг.* 1) эцигун; 2) кIевирун; 3) хурун; 4) звар гун; звар гуз хурун (*еб, цIил, галтIам ва мсб.*); 5) арушун, арушна авун.

HÖRMƏT *сущ.* гьуьрмет; **böyüyə hörmət** чIехидаз гьуьрмет; **ata-anaya hörmət** диде-бубадиз гьуьрмет; **hörmətini artırmaq** гьуьрмет артухарун; **ailədə hörmətini artırmaq** хизанда гьуьрмет артухарун.

HÖRMƏTÇİL *прил.* гьуьрметлу, къайгъу чIугвадай, масадан дердиникай хабар кьадай.

HÖRMƏTLƏ *нареч.* гьуьрметдив, гьуьрметдивди.

HÖRMƏTSİZ *прил.* гьуьрметсуз.

HÖRÜK *сущ.* 1) киф (*хранвай*); **uzun hörüklər** яргъи кифер; **saçlarından iki hörük hörüb** чIарарикай кьве киф хранва; 2) хранвай еб; **atın hörüyü** балкIандин хранвай цIвел; 3) цIиргъ; **çiçək hörüyü** цуькверин цIиргъ; 4) эцигун.

HÖRÜMÇƏK *сущ. зоол*. хушракан; **hörümçək toru** хушракандин чил.

HÖVSƏLƏ *сущ*. сабур; эхун; **onun hövsələsi var** адаз сабур ава; **hövsələsini basmaq** са кьадар эхун.

HUMANİST I *сущ*. инсанперес кас; **humanist adamlar** инсанперес ксар; II *прил*. инсанперес, инсан кIани, инсанвал квай; дердиникай хабар кьадай; **humanist olmaq** инсанперес хьун.

HUMANİSTCƏSİNƏ *нареч*. инсанпересвилелди; **humanistcəsinə yanaşmaq** инсанпересвилелди эгечIун.

HUMANİSTLİK *сущ*. инсанпересвал; **humanistlik göstərmək** инсанпересвал къалурун.

HUMANİZM I *сущ*. инсан кIанивал, инсанвал; II *прил*. инсан кIанивилин, инсанвилин; **humanizm nümunəsi** инсан кIанивилин чешне.

HUŞ *сущ*. дикъет, фикир; фагьум; **bu adamın huşu yoxdur** и касдиз фагьум авач.

HUŞLU *прил*. кьил-кьилел алай.

HUŞSUZ *прил*. фикир чкIай, дикъетсуз, саймаз.

HUŞSUZLUQ *сущ*. фикирдин чкIайвал, дикъетсузвал; рикIелай алатун; саймазвал; фикир чукIун (*рикIелай алатдай тегьерда*).

HÜCRƏ *сущ*. кьилдин кIвал; мискIинда, килисада кьилдин кIвал.

HÜCUM I *сущ*. 1) гьужум; **hücuma keçmək** гьужумдал элячIун; 2) вегьин, басрух гун, хуруз фин (*душмандин*); II *прил*. гьужумдин; **hücumun qarşısı alındı** гьужумдин вилик пад кьуна.

HÜCUMÇU *сущ. спорт*. гьужумзавайди, вегьезвайди, гьужумчи; **mərkəz hücumçusu** юкьван гьужумчи; **sol kənar hücumçusu** чапла къерехдин гьужумчи; **hücumçular yaxşı oynadı** гьужумчияр хъсандиз къугъвана.

HÜDUD I *сущ*. 1) сергьят; сергьятдин къен; уьлкьве; **Vətənin hüdudlarını qorumaq** Ватандин сергьятар хуьн; **ölkənin hüdudlarından kənarda** уьлкведин къеце пата; 2) норма; **hər şeyin hüdudu olmalıdır** гьар са шейинин норма хьунухь герек я; 3) эхир; **hüdud qoymaq** эхир эцигун; II *прил*. сергьятдин; уьлкведин.

HÜDUDLU *прил*. сергьятрин къене авай, эхир авай, къалурнавай вахтунин эхир авай.

HÜDUDSUZ *прил*. сергьятрин къене авачир, эхир авачир, къалурнавай вахтунин эхир авачир.

HÜQUQ *сущ*. 1) ихтияр; **vətəndaşlıq hüququ** ватандашвилин ихтияр; **insan hüquqları** инсандин ихтиярар; 2) ихтияррин гьакъиндай тир илим; **o, hüquq elmini öyrənir** ада ихтияррин гьакъиндай тир илим чирзава.

HÜQUQŞÜNAS *сущ*. юрист.

HÜQUQŞÜNASLIQ *сущ*. юриствал.

HÜLQUM *сущ*. 1) *анат*. сурлумпI; **hülqum xəstəlikləri** сурлумпIдин начагъвилер; 2) туьд.

HÜNDÜR *прил*. 1) кьакьан; **hündür divar** кьакьан цал; **hündür dağlar** кьакьан дагълар; **hündür ağac** кьакьан тар; 2) кьакьан буй; **hündür kişi** кьакьан буйдин кас; 3) кьакьанда авай; **hündür budaqlardakı almalar** кьакьан хилерал алай ичер; 4) кьакьан, шуькIуь (*ванцикай*); **hündür səs** кьакьан ван; **o, hündür səslə mahnı oxuyurdu** ада кьакьан ванцелди мани лугьузвай.

HÜNDÜRBOY *прил*. кьакьан буйдин, кьакьан буй авай.

HÜNDÜRDƏN *нареч*. 1) кьакьандай, кьакьан чкадай; 2) кIевиз, гужлуз, ван ацалтна.

HÜNDÜRLÜK *сущ.* 1) кьакьанвал, кьакьан чка; 2) кьакьанвал (*ванцин*).

HÜNƏR *сущ.* 1) гьунар, кьегьалвал; **hamı onun hünərindən danışırdı** вирибур адан гьунардикай (*кьегьалвиликай*) рахазвай; **hünər göstərmək babalardan qalıb** гьунар къалурун бубайрилай амайди я; 2) алакьун, зиреквал, викIегьвал, цицIивал; **bu işi görmək üçün hünər lazımdır** и кар авун патал викIегьвал герек я.

HÜNƏRLİ *прил. килиг*: **HÜNƏRVƏR**.

HÜNƏRLİLİK *сущ.* гьунарлувал, жуьрэтлувал, викIегьвал.

HÜNƏRSİZ *прил.* гьунарсуз, жуьрэтсуз.

HÜNƏRSİZLİK *сущ.* гьунарсузвал, жуьрэтсузвал.

HÜNƏRVƏR *прил.* жуьрэтлу, рикI авай, викIегь, гьунарлу.

HÜNÜ *сущ.* ветI.

HÜRİ *сущ. дин.* миф. гьуьри, гьуьри-пери.

HÜRKMƏ *сущ.* **HÜRKMƏK** *глаголдикай*.

HÜRKMƏK *глаг.* 1) кухунун, кьулухъди гадар хьун, садлагьана кьулухъ ва я са патахъ къекъечIун; **atlar hürkdü** балкIанар кухунна; 2) кичIе хьун (*инсандиз*); **qaranlıqdan hürkürdü** мичIивиликай кичIезвай; **məndən niyə hürkürsən?** ваз закай вучиз кичIезва?

HÜRKÜ *сущ.* кичI, кичIевал; **hürküdən** кичIевиляй, кичIе хьана; **hürküb qaçmaq** кичI кваз катун, кичIевал кваз катун, кичIе хьанваз катун.

HÜRKÜTMƏK *глаг.* 1) кухунарун, кухунарна къарагъарун, кичI гана катарун (*ван авуна*); **quşu hürkütmək** къуш кухунарун; **qoyunları hürkütmək** хипер кухунарун; 2) кичIерар гун, кичIерарун; **o, oğrunu hürkütdü** ада чуьнуьхгумбатIдиз кичIерарна.

HÜRMƏ *сущ.* **HÜRMƏK** *глаголдикай.*

HÜRMƏK *глаг.* элуькьун; **it hürür** кицI элуькьзава; ◊ **it hürər, karvan keçər** кицI элуькьда, карван фида.

HÜRRİYYƏT *сущ.* гьуьруьят, азадвал; **xalqlara hürriyyət vermək** халкьариз гьуьруьят (*азадвал*) гун.

HÜSN *сущ. куьгь.* 1) иервал; **qızın hüsnü** рушан иервал; **Bakının öz hüsnü var** Бакудиз вичин иервал ава; 2) лезет; кеф; кфет; **yaxşı mahnıya qulaq asmağın hüsnü başqadır** хъсан манидихъ яб акалунин лезет масад я.

HÜSNXƏT *сущ. иер* кхьинар; **hüsnxət dərsi** иер кхьинрин тарс.

HÜZN *сущ.* гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дерт, сугъулвал, рикI акъатун; гьайиф; **hüzn gətirən hadisələr** гъам (*хажалат, пашманвал*) гъизвай вакъиаяр.

HÜZNLÜ *прил.* гъамлу, хажалат авай, сефил, пашман, дертлу, сугъул квай; **hüznlü analar** дертлу дидеяр; **hüznlü adam** гъамлу (*пашман*) кас.

HÜZR *сущ.* яс; **hüzr yeri** тазият; **onun hüzrü var** ада яс кьунва.

HALOGEN *сущ. хим.* галоген (*вич металлрихъ галаз акахьайла кьелер арадал гъидай химиядин элемент*).

Х

Х – *азербайжан алфавитдин цIикьвед лагьай гьарф*.

ХАСӘ *сущ. куьгь.* хеси итим, хеси авунвайди.

ХАҪ I *сущ*. 1) хаш; **ağac xaç** кIарасдин хаш; 2) хаш (*мафаватлувилин лишан*); **Georgi xaçı** Георгийдин хаш (*орден*); **Qırmızı Xaç və Qırmızı Aypara Cəmiyyəti** Яру Хашунин ва Яру Вацран жемият; II *прил*. хашунин.

ХАҪLAMA *сущ*. **ХАҪLAMAQ** *глаголдикай*.

ХАҪLAMAQ *глаг*. хаш чIугун.

ХАҪPӘRӘST *сущ*. хашпара.

ХАҪPӘRӘSTLİK *сущ*. хашпаравал, хашпарайрин дин.

ХАҪVARİ *прил*. хашуниз ухшар.

ХАDİM *сущ*. 1) къуллугъчи; **məscid xadimi** мискIиндин къуллугъчи; 2) кар ийизвайди, са кардал кIвалахзавайди; вичихъ халкьдин патай нуфуз авай къуллугъчи; **dövlət xadimi** нуфуз авай гьукуматдин къуллугъчи.

ХАDİMӘ *сущ*. 1) къуллугъчи дишегьли; **bankın xadiməsi** банкда кIвалахзавай къуллугъчи дишегьли; 2) кIвалер, идараяр къакъаждай, михьдай дишегьли; **məktəb xadiməsi** мектеб къакъажзавай дишегьли.

ХАHİŞ *сущ*. тIалабун; **birinci xahiş** сад лагьай тIалабун; **biz onun xahişini yerinə yetirdik** чна адан тIалабун кьилиз акъудна.

ХАХАМ I *сущ*. чувудрин кешиш; II *прил*. чувудрин кешишдин.

ХАİN I *прил*. 1) хаин; **xain adam** хаин кас; 2) фендигар; **xain qonşu** фендигар къунши; 3) хиянаткар; **xain xislət** хиянаткар къилих; 4) маса гудай; II *сущ*. хаин, хиянаткар, маса гудайди; **xain çıxmaq** хаин акъатун.

ХАİNCӘSINӘ *нареч*. 1) хаинвилелди, хаиндаказ, хаиндиз; хиянаткарвилелди, хиянаткардаказ; **xaincəsinə basqın etmək** хиянаткарвилелди баскрух гун; 2) фендигарвилелди; **özünü xaincəsinə aparmaq** жув (*вич*) фендигарвилелди тухун.

ХАİNLİK *сущ*. 1) хаинвал; хиянаткарвал; хиянат; 2) фендигарвал; 3) *рах*. пехилвал; **xainlik çəkmək** пехилвал авун.

ХАKAS I *сущ*. хакас; **xakaslar** хакасар (*халкьдин тIвар*); II *прил*. **xakas dili** хакас чIал; **xakas adətləri** хакасрин адетар.

ХАKASCA *нареч*. хакасдалди, хакас чIалалди; **xakasca danışmaq** хакасдалди рахун.

ХАKER *сущ*. хакер (*компьютердин хулиган*).

ХАQAN *сущ. тар.* хакьан (*1 юкьван виш йисара туьрк гьукуматрин чIехибурун титул; 2 и титулдин иеси; 3 VIII-X* виш йисара хазаррин хандин тIвар).

ХАQANLIQ *сущ. тар*. хакьанлух; **Xəzər xaqanlığı** Хазар хакьанлух.

ХАL I *сущ*. 1) хал; **qara xal** чIулав хал; 2) тIехвер; **quşun qanadlarındakı xallar** къушран луваррал алай тIехвер; **çitin xalları ağarıb** читинин тIехвер алахьнава.

ХАL II *сущ*. 1) хал (*къугъунра, акъажунра къимет гунин, гьисабунин уьлчме*); 2) балл; **xal toplamaq** балл кIватIун.

ХАL III *сущ*. нехиш; **xal vurmaq** нехиш ягъун.

ХАLА *сущ*. 1) хала; 2) яшдиз чIехи дишегьлидиз эвердайла лугьудай гаф; **ay xala!** я хала!

XALAQIZI *сущ*. 1) халад(ин) руш; 2) жегьил итимди жегьил дишегьлидиз эвердайла лугьудай гаф.

XALANƏVƏSİ *сущ*. халад(ин) хтул.

XALAOĞLU *сущ*. 1) халад(ин) хва; 2) итимри сад садаз эвердайла лугьудай гаф.

XALÇA I *сущ*. халича, гам; **xovlu xalçalar** чIичI авай халичаяр; **xalça toxumaq** халича хурун; гам хурун; II *прил*. халичадин, гамунин.

XALÇAÇI *сущ*. халичачи, гамарбан.

XALÇAÇILIQ I *сущ*. халичачивал; гамарбанвал; II *прил*. халичачивилин; гамарбанвилин; **xalçaçılıq sənəti** халичачивилин пеше; гамарбарвилин пеше.

XALXAL I *сущ*. кар (*малар гьалун патал*).

XALXAL II *сущ*. куркурар.

XAL-XAL *прил. килиг:* **XALLI.**

XALI *сущ*. чIехи гам.

XALIÇI *сущ*. гамарбан.

XALİQ *сущ*. Халикь, Зулжалал, Аллагь, Ребби; **xalq bilməsə də Xaliq bilər** халкьдиз чир тахьайтIани, Халикьдиз чир жеда.

XALİS *прил*. халис, михьи, саф; **xalis qızıl** саф къизил; **xalis çəkisi** халис заланвал; **xalis anasıdır** халис вичин диде я; **xalis söhbət** михьи суьгьбет.

XALİSLİK *сущ*. михьивал, сафвал.

XALQ I *сущ*. 1) агьалияр (*са чкада: шегьерда, хуьре авай*); 2) халкь, тайифа, миллет; 3) инсанар, жемятар, эл; 4) зегьметчияр; II *прил*. халкьдин; **xalqın əmlakı** халкьдин эменни; **xalq deputatı** халкьдин депутат.

XALQÇILIQ *сущ. тар*. халкьдин пад хуьн (*XIX виш йисарин кьвед лагьай паюна Урусатда арадал атай сиясатдин гьерекат*).

XALLI *прил*. 1) халар алай; **xallı maral** халар алай марал; 2) матIар алай; 3) мичIи тIехвер квай; **xallı at** мичIи тIехвер квай балкIан.

XALSIZ *прил*. 1) хал алачир, матI алачир; 2) хал авачир (*къугъунра, акъажунра*).

XALTA *сущ*. халта; гарданда твадай чIул (*гьайванрин*).

XALTALAMA *сущ*. **XALTALAMAQ** *глаголдикай*.

XALTALAMAQ *глаг*. халта тун; гьайвандин гарданда чIул тун.

XALTURA *сущ*. халтура, кар тийижиз авур усал кIвалах.

XALTURAÇI *сущ*. халтурачи; регьятвилелди пул къазанмишзавайди.

XALTURAÇILIQ *сущ*. халтурачивал, усал кIвалах авун.

XALVAR *сущ*. халвар (*25 пут*).

XAM I *прил*. 1) вердиш тушир; 2) хам, рам тавунвай; **xam at** хам балкIан, рам тавунвай балкIан; 3) хам (*чил, чIур, майдан*); **arabanı xam sahəyə sürdü** араба хам чIурал гьална; 4) цIурурнавачир; **xam piy** цIурурнавачир пи; 5) гьял тавунвай; **xam gön** гьял тавунвай хам; 6) ламу; **xam kərpic** ламу керпич; 7) наши, кар тийижир, гъавурдик квачир; **xam adam** наши кас; 8) усал, герек тир дережадихъ агакь тавунвай, бегьем тахьанвай; **xam işçi** бегьем тахьанвай кIвалахдар; II *сущ*. 1) чIур, уьруьш; **malı xama buraxmaq** малар чIураз ахъаюн; 2) тежрибасуз; **sən hələ xamsan** вун гьеле тежрибасуз я.

XAMA I *сущ*. къаймах; II *прил*. къаймахдин.

XAMAÇI *сущ*. къаймах гьазурзавайди, къаймах маса гузвайди.

XAMIT *сущ*. балкIандин гарданбаз, хамут.

XAMITLAMAQ *глаг.* хамут гьалдун.

XAMLAMA *сущ.* **XAMLAMAQ** *глаголдикай.*

XAMLAMAQ *глаг.* вердишвиликай хкатун, вердишвал квахьун; **peşəsində xamlamaq** пешедин вердишвиликай хкатун.

XAMMAL I *сущ.* хаммал; II *прил.* хаммалдин; **xammal bazas**ı хаммалдин база.

XAN I *сущ.* хан (*1 феодал гьакимдин титул; 2 и титулдин сагьиб; мес. Къубадин хан*).

XANA I *сущ.* гьана, халича храдай тар.

XANA II *сущ.* 1) кIвал (*тIамайрин, шагьматрин*); 2) *куьгь.* кIвал; 3) графа, пай, хел.

...XANA *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*; **kitabxana** ктабхана.

XANA-XANA *прил.* 1) кIвали-кIвалерин; 2) тIама-тIамайрин; **xana-xana örpək** тIама-тIамайрин пIипI.

XANDOSTU *сущ. рах.* чIехи имидин папаз гьуьрметдив эвердай гаф.

XANƏNDƏ I *сущ.* маничи; II *прил.* маничидин.

XANƏNDƏLİK I сущ. маничивал; II *прил.* маничивилин.

XANIM *сущ.* 1) ханум; **ölkənin birinci xanımı** уьлкведин сад лагьай ханум; 2) ханум, бике (*дишегьлидиз гьуьрметдив эвердай гафар*); 3) кайвани.

XANİMAN *сущ. куьгь.* 1) кIвал; 2) хизан.

XANLIQ *сущ.* ханлух; **Küre xanlığı** Куьредин ханлух; **Şəki xanlığı** Шекидин ханлух.

XAOS *сущ.* хаос, акахьай алаш-булаш, чIеря-пIеря.

XAOTİK *прил.* акахьай, акьалтIай къайдасуз, алаш-булаш тир.

XAR I *сущ. куьгь.* 1) цаз; 2) къвакъва, къвакъвадин вал.

XAR II *прил.* русвагь; **xar olmaq** русвагь хьун.

XAR III *прил.* пурпу, чкIидай хъуьтуьл; гьвергъвеш.

XAR IV *сущ. диал.* пуд йисан ахта цIегь.

XAR V *сущ. шаир.* акъажунар ийизвайди, гьуьжет ийизвайди; душман.

XARA (-LAR) *сущ. бот.* цин легъер (*векьер*).

XARA I *сущ.* хара (*атIлас парча*); II *прил.* харадин.

XARAB *прил.* 1) харапI; **xarab yol** харапI рехъ; 2) чIуру; **xarab qıfıl** чIуру куьлег; 3) усал хьун, мешребсуз хьун; **xasiyyəti xarab olub** къилих усалди (*мешребсуздиз*) хьанва; 4) чIур хьун, ни агалтун, ни ягъун, ктIун; лахъу хьун; **ət xarab olub** якIуз ни ягъанва.

XARABA I *сущ.* 1) харапIа; **ev xarabaya dönüb** кIвал харапIадиз элкъвенва; 2) барбатIнавай, чукIурнавай чка; **xaraba kənd** барбатIнавай хуьр.

XARABAXANA *сущ. килиг:* **XARABALIQ.**

XARABALIQ *сущ.* 1) харапIаяр, чикIай дараматар, уьцIвей чкаяр; 2) дехмеяр хьтин кIвалер.

XARABAZAR *сущ. килиг:* **XARABALIQ.**

XARABAZARLIQ *сущ. килиг:* **XARABALIQ.**

XARABLAŞMA *сущ.* **XARABLAŞMAQ** *глаголдикай.*

XARABLAŞMAQ *глаг.* чIур хьун.

XARAKTER *сущ.* 1) къилих; тIул; **yumşaq xarakter** хъуьтуьл къилих; **ağır xarakter** залан къилих; 2) къастунал (*гафунал*) кIевивал; 3) тегьер; **iş başqa xarakter aldı** кар маса гьалдиз

элкъвена.

XARAKTERİK *прил*. кьетIен жуьредин.

XARAKTERİSTİKA *сущ*. характеристика.

XARAKTERİZƏ "etmək" гафунихъ галаз санал: **xarakterizə etmək** характер ачухарун; лишанар ачухарун; тариф гун.

XARAKTERSİZ *прил*. къилихсуз.

XARAKTERSİZLİK *сущ*. къилихсузвал.

XARAL *сущ*. харал (*чIехи шешел*).

XARÇO *сущ*. харчо (*гуржийрин хуьрек*).

XARDAL *сущ*. кудай затI (*хуьрекдихъ кутадай*).

XARİC I *прил*. къеце патан; II *сущ*. 1) акунар, винел патан акунар; 2) винел патан шикил.

XARİCİ *прил*. 1) винел патан, къецепатан; **xarici görünüş** винел патан акунар; **xarici siyasət** къецепатан сиясат; II *сущ*. чара уьлкведай тир кас.

XARİQƏ *сущ*. аламат, аламатдин кар, гьейранардай кар; **xariqələr** аламатар; **xariqələr yaratmaq** аламатар арадал гъун.

XARLAMA *сущ*. **XARLAMAQ** *глаголдикай*.

XARLAMAQ *глаг*. хар-хар хьун (*вирт, мураба*).

XARRAT I *сущ*. харат устIар; II *прил*. харат устIардин.

XARRATXANA *сущ*. харат устIардин кархана.

XARTILDATMAQ *глаг*. чIакьракь авун; чIахрах авун; чIарх-чIарх авун; жаркь-жаркь авун, пакьракь авун.

XARTUT *сущ*. чIулав тут, чIулав тутар.

XAS *прил*. 1) хас тир; кьетIен; къилихдик квай; кьилди вичик квай; 2) кIеви, мягькем; 3) еридин; 4) хъсан чранвай, яру жедайвал чранвай; **xas çörək** хъсан чранвай фу.

XASİYYƏT *сущ*. къилих, хесет.

XASİYYƏTNAMƏ *сущ*. характеристика.

XASSƏ *сущ*. кьетIенвал; хас тир лишан.

XASSƏLİ *прил*. кьетIенвал авай; хас тир лишан авай.

XAŞ *сущ*. хаш.

XAŞXAŞ I *сущ*. хвешхвеш (*1 набатат; 2 и набататдин тум*); II *прил*. хвешхвешдин.

XAŞXAŞLIQ *сущ*. хвешхвешар цанвай чка.

XATA *сущ*. хата, нагьакьан кар, рикIиз такIан кар; бала; бедбахтвал; **əlindən xata çıxdı** гъиляй хата акъатна.

XATA-BALA *сущ*. бала, бедбахтвал, хата-бала.

XATAKAR I *прил*. хатакар, хата квай; **xatakar uşaq** хатакар аял.

XATAKARLIQ *сущ*. хатакарвал.

XATALILIQ *сущ*. хаталувал.

XATASIZ *прил*. хатасуз; **xatasız adam** хатасуз кас.

XATASIZLIQ *сущ*. хатасузвал.

XATIN *сущ*. ханум, дишегьли.

XATİR *сущ*. 1) хурун зигьин; фикир; рикIел аламукьунин алакьун; **xatirindən cıxarmaq** фикирдай акъудун; **xatirində qalmaq** рикIел аламукьун; 2) *куьч*. рикI; **xatirin nə istəyir?** ви рикIиз вуч кIанзава? 3) гьуьрмет; **sənin xatirin üçün** ви гьуьрметдай.

XATİRAT *сущ*. 1) рикIел хкун, фикирдиз хкун; рикIел хквезвайбур; рикIел аламайбур; **öz xatiratını danışmaq** рикIел аламайбур рахун; 2) мемуар; **xatirat yazmaq** мемуар кхьин.

XATİRCƏM *маса гафарихъ галаз санал*; **xatircəm olmaq** архайин хьун; **xatircəm etmək** архайин авун.

XATİRCƏMLİK *сущ*. архайинвал.

XATİRCƏMLİKLƏ *нареч*. архайинвилелди, архайинвиливди, архайиндаказ, архайиндиз.

XATİRƏ *сущ. килиг:* **XATİRAT.**

XATİRİNƏ *послел*. патахъай, патал; гьуьрметдай, хатурдай; **dostluğumuzun xatirinə** чи дуствилин хатурдай.

XATIRLAMA *сущ.* **XATIRLAMAQ** *глаголдикай*.

XATIRLAMAQ *глаг*. рикIел хкун, рикIел хтун, фикирдиз хтун, фикирдиз хкун.

XATIRLANMA *сущ*. **XATIRLANMAQ** *глаголдикай*.

XATIRLANMAQ *глаг*. рикIел акьалтIун, рикIел хтун.

XATIRLATMA *сущ*. **XATIRLATMAQ** *глаголдикай*.

XATIRLATMAQ *глаг*. рикIел хкун, рикIел гъун, фикирдиз хкун, фикир желб авун.

XATUN *сущ. килиг*: **XATIN**.

XETTLƏR *сущ*. хетар (*къадим халкь*).

XEYİR I *сущ*. 1) хийир, менфят, файда; 2) гелир; 3) хъсанвал; II *прил*. къени, хъсан; **xeyir xəbər** хъсан хабар; **Allah xeyir versin!** Аллагьди хийир гурай!

XEYİR-BƏRƏKƏT *сущ*. хийир-берекат; агьвал; булвал; генгвал; гзафвал; **böyüksüz evdə xeyir-bərəkət olmaz** чIехиди авачир кIвале хийир-берекат жедач.

XEYİR-DUA *сущ*. хийир-дуьа; **xeyir-dua vermək** хийир-дуьа гун.

XEYİRXAH *сущ*. хийир кIандайди; хъсанвал кIандайди; дуст; амадаг; хъсанвилихъ галайди (*масадан*), хъсанвилихъ ялдайди; **xeyirxah adam** хъсанвилихъ галай кас.

XEYİRXAHLIQ *сущ*. хъсанвал ийиз кIан хьун, къени рикI хьун.

XEYİRXƏBƏR *сущ*. хийирлу (*хъсан*) хабарар гузвайди.

XEYİRLİ *прил*. хийирлу.

XEYİRLİLİK *сущ*. хийирлувал.

XEYİRSİZ *прил*. хийирсуз.

XEYİRSİZLİK *сущ*. хийирсузвал.

XEYLİ I *нареч*. 1) хейлин; **xeyli işlədik** чна хейлин кIвалахна; 2) бегьем; са кьадар; **bu məsələ məni xeyli sevindirdi** и месэлади зун гзаф шадарна, и месэлади заз гзаф хвеши авуна.

XEYR *кIус*. ваъ. **Sən gələcəksən? - Xeyr.** Вун къвервал яни? - Ваъ.

XEYRAT *сущ*. хайрат; **xeyrat vermək** хайрат гун.

XEYRƏ *сущ*. гетIе; **xeyrədə süd var** гетIеда нек ава.

XEYRİYYƏ *сущ*. хъсанвал, хъсан кар, чIехи хатур.

XEYRİYYƏÇİ *сущ*. хъсанвал ийизвай, муьгьтежбуруз, кесибриз куьмек гузвай кас.

XEYRİYYƏÇİLİK *сущ*. муьгьтежбуруз, кесибриз куьмек гун.

XƏBƏR *сущ*. хабар; **yaxşı xəbər** хъсан хабар; **təzə xəbərlər** цIийи хабарар.

XƏBƏRÇİ *сущ*. 1) хабарчи; 2) гьибетчи, чугъулчи.

XƏBƏRÇİLİK *сущ*. 1) хабарчивал; 2) гьибетчивал, чугъулчивал.

XƏBƏRDAR *прил*. хабардар; **mən bu işdən xəbərdaram** заз и кардикай хабар ава, зун и кардикай хабардар я.

XƏBƏRDARLIQ *сущ*. 1) хабардар авун, виликамаз хабар гун; 2) туьнбуьгь; **işdə ona xəbərdarlıq etdilər** кIвалахал адаз туьнбуьгь авуна.

XƏBƏRSİZ *прил*. хабарсуз;

хəбəрsiz gəldi хабарсуз атана.

ХƏBİS I *прил*. алчах, усал, мурдар, нагъакьан, чIуру, гзаф пис; **хəbis fikirlər** чIуру фикирар; II *сущ*. алчах кас, мурдар кас, писвал гвай кас; фасикь.

ХƏBİSLİK *сущ*. алчахвал, усалвал, мурдарвал, чIуру крар авун, писвал; фасикьвал.

ХƏCALƏT *сущ*. 1) хажалат, беябурчивал, айиб, русвагьвал; 2) регъуьвал; **хəcalət vermək** регъуь авун.

ХƏCALƏTLİ *прил*. хажалатлу.

ХƏCALƏTLİLİK *сущ*. хажалат чIугун; регъуь хьун.

ХƏCİL *прил. куьгь*. регъуь хьайи, регъуьвал акатай; регъуь хьана кIеве гьатай; регъуьвал квай.

ХƏCİLLİK *сущ*. регъуьвал; ар-айиб, русвагьвал; **хəcil olmaq** русвагь хьун.

ХƏFİF *прил*. 1) хъуьтуьл, секин; **хəfif küləк** хъуьтуьл гар; 2) хуш, мили; **хəfif gülüş** мили хъуьруьн; 3) кьезил, хъуьтуьл; **хəfif ləpələr** хъуьтуьл лепеяр.

ХƏKƏNDAZ *сущ*. хекендаз.

ХƏLBİR I *сущ*. саф; **хəlbirdən keçirmək** сафунай ягъун; II *прил*. сафунин.

ХƏLƏL *сущ*. 1) чIурун, къайдадикай хкудун; 2) зиян, зарар; **хələl vermək (gətirmək)** зиян (*зарар*) хкIурун.

ХƏLƏT *сущ*. 1) халат; 2) савкьват, пишкеш.

ХƏLİFƏ *сущ. тар.* халифа (*XIII виш йисаралди арабрин уьлквейра лап вини дережадин гьукумдар*).

ХƏLİFƏLİK *сущ*. 1) халифавал (*халифадин титул*); 2) халифат (*мусурман уьлквейра гьукуматдин къурулуш*).

ХƏLİTƏ *сущ*. цIурурна цайи металлдин кIус, кIалуб.

ХƏLQ 1) *маса гафарихъ галаз санал*; **хəlq etmək** яратмишун; туькIуьрун; эцигун; **хəlq olunmaq** яратмишун (*Аллагьди*); 2) *куьгь*. халкь.

ХƏLQİ *прил*. халкьдинвал, халкьдиз хасвал.

ХƏLQİLİK *сущ*. халкьдиз хас гьал.

ХƏLVƏT I *прил*. хелвет; **хəlvət yer** хелвет чка; **хəlvət işlər** хелвет крар; II *нареч*. хелветдаказ, хелветдиз; **хəlvət baxmaq** хелветдаказ килигун.

ХƏLVƏTCƏ *нареч*. хелветдаказ, хелветдиз.

ХƏLVƏTİ I *прил*. 1) хелвет, инсанар авачир; **хəlvəti küçələr** инсанар авачир куьчеяр; 2) чинебан; сир тир, сирлу; **хəlvəti görüş** чинебан гуьруьш.

ХƏMİR I *сущ*. тини; **хəmir yoğurmaq** тини ишинун; II *прил*. тинидин.

ХƏMİRYAYAN *сущ*. кIар.

ХƏNCƏR I *сущ*. хенжел; гапур; II *прил*. хенжелдин, гапурдин; **хəncər qını** хенжелдин къакъар.

ХƏNDƏK *сущ*. хандакI, къанав; **хəndəyə düşmək** хандакIдиз аватун.

ХƏNGƏL I *сущ*. хинкIар; II *прил*. хинкIардин.

ХƏRAC *сущ*. 1) налог; 2) гужуналди къачудай харж.

ХƏRC *сущ*. харж; **təsərrüfat xərcləri** майишатдин харжар.

ХƏRCLƏMƏK *глаг*. харж авун, серф авун; **qənaətlə xərcləmək** мадардив харж авун.

ХƏRCLƏNMƏ *сущ*. **ХƏRCLƏNMƏK** *глаголдикай*.

ХƏRCLƏNMƏK *глаг*. харж хьун, серф хьун.

ХƏRCLİK *сущ*. харжлух; **onun xərcliyi yox idi** адаз харжлух авачир.

ХƏRÇƏNG I I *сущ. зоол.* хъипрепI, пахлахан; II *прил*. хъипрепIдин, пахлахандин.

ХƏRÇƏNG II *сущ. мед.* рак

(*бедендин винел пата ва я къене гьарнихъ хилер чукIурдай гзаф пис азар, дакIун квай хер*).

XƏRƏK I *сущ.* занбураг; II *прил.* занбурагдин.

XƏRİTƏ *сущ.* карта; **böyük xəritə** чIехи карта.

XƏSARƏT *сущ.* хасаратвал, зарар; **yıxılıb ayağından xəsarət almaq** алукьна кIвачиз хасаратвал хьун.

XƏSİS I *прил.* мискьи, минтIикь, мутIлакь, гъил кIеви; шкьакь; II *сущ.* мискьиди, минтIикьди, мутIлакьди, мискьи, шкьакь.

XƏSİSCƏSİNƏ *нареч.* мискьивилелди, мискьидаказ, мискьидиз, мискьиз, минтIикьвилелди, шкьакьвилелди, шкьакьдаказ, шкьакьдиз.

XƏSİSLİK *сущ.* мискьивал; мутIлакьвал; шкьакьвал, минтIикьвал.

XƏSTƏ I *прил.* азарлу, кефсуз, тIазвай; **xəstə adam** азарлу кас; II *сущ.* азарлуди, кефсузди, тIазвайди, начагъди; **sağalan xəstə** хъсан жезвай азарлуди.

XƏSTƏXANA I *сущ.* азархана, духтурхана; II *прил.* азарханадин, духтурханадин.

XƏSTƏLƏNMƏ *сущ.* **XƏSTƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

XƏSTƏLƏNMƏK *глаг.* азарлу хьун, начагъ хьун, тIа хьун, азар галукьун.

XƏSTƏLİK *сущ.* азар; тIал; нахушвал; **xəstəliyə tutulmaq** азарлу хьун, тIал чIугун; ◊ **ulduz xəstəliyi** машгьур жез кIан хьунин азар.

XƏŞİL *сущ.* хешил.

XƏTA *сущ.* хата; гъалатI; **yazıda xətaya yol vermək** кхьинра гъалатIдиз рехъ гун.

XƏTBAŞI *сущ.* цIвел.

XƏTƏR *сущ.* хата, хата-бала; **xətər dəymək** хатадик хьун, хатадик акатун.

XƏTƏRLİ *прил.* хаталу.

XƏTƏRLİLİK *сущ.* 1) зарарлувал; 2) хатавал.

XƏTƏRSİZ *прил.* 1) хатасуз, хата авачир; 2) зиянсуз, зарарсуз.

XƏTİR *сущ.* хатур, гьуьрмет; **sənin xətrinə** ви хатурдай.

XƏTİR-HÖRMƏT *сущ.* хатур-гьуьрмет; **xətir-hörmət gözləmək** хатур-гьуьрмет хуьн.

XƏTİRLİ *прил.* 1) хаталу, хата авай; 2) чIуру, зиянлу, зарарлу.

XƏTİRLİLİK *сущ.* хатурлувал, гьуьрметлувал.

XƏTM *сущ.* 1) эхир, акьалтIун, куьтягьун, тамамарун; 2) акъвазарун, атIун.

XƏTT I *сущ.* хатI; **gözəl xətt** иер хатI.

XƏTT II *сущ.* 1) цIар; **düz xətt** дуьз цIар; 2) жерге; **bir xəttdə dayanmaq** са жергеда акъвазун; 3) рехъ; **dəmiryolu xətti** ракьун рехъ; **hava yolu** гьавадин рехъ; 4) сихил; **ata xətti** бубадин сихил; 5) пад; **idarənin xətti ilə** идарадин патай.

XƏTTAT *сущ.* иер хатI авай кас.

XƏTTATLIQ *сущ.* иердаказ кхьин.

XƏYAL *сущ.* 1) хиял; **xəyala dalmaq** хиялар авун; 2) фантазия; **xəyallar dünyası** фантазиядин алем; 3) вилерикай карагзавай затI.

XƏYALPƏRƏST *сущ.* хиялбаз.

XƏYALPLOV *сущ.* мурад; **şirin xəyalplov** ширин мурад.

XƏYANƏT *сущ.* хиянат, вафасузвал, хиянаткарвал, намердвал; **xalqa xəyanət** халкьдиз хиянат.

XƏYANƏTKAR I *сущ.* хиянаткар; II *прил.* хиянаткарвилин; **xəyanətkar hərəkət** хиянаткарвилин гьерекат.

XƏYANƏTKARLIQ *сущ.* хиянаткарвал.

XƏZ I *сущ*. заз, расай хам; **qiymətli xəzlər** мас авай хазар (*расай хамар*); II *прил*. расай хамунин, хаздин.

XƏZAN I *сущ*. 1) пеш авадарун, пеш авахьун; 2) *шаир.* зул; **ömrün xəzanı** уьмуьрдин зул; II *прил*. зулун; **xəzan yarpaqları** зулун пешер.

XƏZƏL *сущ*. хъипи пешер, кьуру пешер.

XƏZƏRLƏR *сущ*. *тар*. хазарар (*VII-Х виш йисара Волгадин агъадилай гатIумна Къафкъаздалди ЧIулав гьуьлуьн кефер патарал кьван чпин гьукумат туькIуьрай халкь*).

XƏZİNƏ *сущ*. хазина, гьукуматдин мал-девлет (*пул ва маса такьатар*).

XƏZİNƏDAR *сущ*. 1) хазиначи (*идарадин, тешкилатдин пул хуьзвай кас*); 2) кассир.

XƏZİNƏDARLIQ *сущ*. 1) хазиначивал; 2) кассирвал.

XƏZLİ *прил*. хаздин; багьа хамарин.

XƏZRİ *сущ*. хазри (*Апшеронда жезвай кеферпатан гар*).

XILT *сущ*. амукьаяр, кIанер, кIане амукьай затIар.

XILTLI *прил*. 1) амукьаяр авай 2) *куьч*. туькьуьл, виже текъведай (*кас*).

XINA *сущ*. хине; **xına qoymaq** хине эцигун.

XINALIQ I *прил*. хиналугъ (*лезги чIалан группадик акатзавай халкьдин тIвар*); **xınalıq dili** хиналугъ чIал.

XINALIQCA *нареч*. хиналугъ чIалалди, хиналугъдалди; **xınalıqca danışmaq** хиналугъдалди рахан.

XINAYAXDI *сущ. этногр.* хине эцигун (*адет*).

XINAYI *прил*. хинедин рангунин.

XINCIM-XINCIM *прил*. 1) кIаркIар хьанвай, кукIвар хьанвай, куьлуь-куьлуь хьанвай; 2) кIар-кIарнавай, кукIварнавай, куьлуь-куьлуь авунвай.

XIR I *сущ*. хвал (*яракьдин луьледал*).

XIR II I *сущ*. 1) дарамат эцигдай къванер; 2) чирх; II *прил*. къванерин, чирхедин.

XIRÇILDAMA *сущ*. **XIRÇILDAMAQ** *глаголдикай*.

XIRÇILDAMAQ *глаг*. чIакьракь авун, чIахрах авун, жаркь-жаркь авун; **qar ayaqlarımız altında xırçıldayırdı** чи кIвачерик живеди жаркь-жаркь ийизвай.

XIRÇILDATMA *сущ*. **XIRÇILDATMAQ** *глаголдикай*.

XIRÇILDATMAQ *глаг*. такь-такь авун; такь-такь ийиз тун; **soyuqdan onun dişləri xırçıldayırdı** мекьила адан сарари такь-такь ийизвай.

XIRÇILTI *сущ*. 1) чIахрах; чIихрих; чIирх; чIакьракь; пакьракь; такьракь; **budaqların xırçıltısı** хилерин чIакьракьар; 2) жиркь; жаркь; жаркь-жаркь; чIигъ; чIигъ-пIигъ; **çarxların xırçıltısı** чархарин чIигъ; 3) жиркь; жикьрикь; жакьракь; **dişlərin xırçıltısı** сарарин жакьракь.

XIRDA I *прил*. 1) куьлуь; **xırda çınqıl** куьлуь чирх; **xırda dişlər** куьлуь сарар; **xırda kəm-kəsir** куьлуь татугайвилер; 2) гъвечIи; гъвечIи яшдин; **xırda təsərrüfat** гъвечIи майишат; II *нареч*. куьлуьз; **xırda doğramaq** куьлуьз куьткуьнун; III *сущ*. 1) хирде, куьлуь пул; **ona xırda verdi** адав хирде, куьлуь пул вугана; 2) хирдеяр (*дуьгуьдин*).

XIRDABUYNUZLU I *прил*. лапагрин; II *сущ*. **xırdabuynuzlular** лапагар.

XIRDAÇI I *прил*. куьлуь-шуьлуьйриз фикир гудай, итIи-битIийра къекъведай; **xırdaçı adam** куьлуь-шуьлуьйриз фикир гудай кас; II *сущ*. мискьи.

XIRDAÇILIQ *сущ*. мискьивал.

XIRDA-XIRDA I *нареч*. куьлуьз; II *прил*. куьлуь; куьлуь-куьлуь; **xırda-xırda daşlar** куьлуь-куьлуь къванер.

XIRDA-XURUŞ *сущ*. куьлуь-шуьлуь.

XIRDALAMA *сущ*. **XIRDALAMAQ** *глаголдикай*.

XIRDALAMAQ *глаг*. 1) куьлуь авун, куьлуь паяриз чара авун; **daşları xırdalamaq** къванер куьлуь авун; 2) кIус-кIус авун; 3) хирде авун; куьлуь авун; **yüz manatı xırdalamaq** виш манат куьлуь авун; 4) *куьч*. гъавурда тун, гъавурдик кутун; кьиле тун; ачухарун.

XIRDA-PARA I *прил*. 1) *гзафвилин кьадардин существителнийрихъ галаз санал*: **xırda-para şeylər** куьлуь-шуьлуь шейэр; 2) *куьч*. куьлуь, чIехи метлеб авачир; **xırda-para nöqsanlar** куьлуь-шуьлуь гъалатIар; II *сущ*. куьлуь-шуьлуьяр (*гъвечIи шейэр*).

XIRDAVAT I *сущ*. хирдевут; II *прил*. хирдевутдин.

XIRDAVATÇI *сущ*. галантереядин алверчи.

XIRILDAMA *сущ*. **XIRILDAMAQ** *глаголдикай*.

XIRILDAMAQ *глаг*. 1) хирт авун, туьтери ифей ван авун; 2) хирт галай ванцелди рахун.

XIRILTI *сущ*. 1) хирт, хирт ийидай ван; 2) туьтер ифенаваз хирт авун.

XIRILTILI *прил*. хирт ийидай, туьтер ифей; **xırıltılı səs** хирт ийидай (*квай*) ван.

XIRMAN I *сущ*. 1) рат; **örtülü xırman** къав алай рат; 2) техил хуьдай кьур.

XIŞ I *сущ*. туьрез; **torpağı xışla şumlamaq** туьрездив кьуьгъвер авун; туьрездив чил гьалун; II *прил*. туьрездин; **xış şumu** туьрездин цан.

XIŞILTI *сущ*. вешреш, вишриш.

XİDMƏT *сущ*. къуллугъ; **xitmət etmək** къуллугъ авун.

XİDMƏTÇİ I *сущ*. 1) къуллугъчи; **mehmanxana xidmətçisi** мугьманханадин къуллугъчи; 2) кIвалел алайди, кIвале къуллугъзавайди; 3) кIвалер, мектеб, идара къакъаждай дишегьли; II *прил*. къуллугъчидин.

XİFFƏT *сущ*. гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дерт; пелешвал; рикIин чIулаввал; **xiffət çəkmək** дерт чIугун.

XİFFƏT *сущ*. хифет; **xiffət etmək** хифетар авун.

XİLAF I *сущ*. таб, тапарар; дуьз туширвал, батIул; II *послел*. акси яз; **adətinin xilafına** вичин адетдин акси яз.

XİLAFƏT *сущ. тар*. халифат (*халифа кьиле акъвазнавай гьукумат*).

XİLAS I *сущ*. хуьн, баладикай хкатун, баладикай хкудун, азадвал, хиласвал; II *прил*. хилас ийидай, хуьдай, баладикай хкатдай, баладикай хкуддай.

XİLASKAR *сущ*. хилас ийизвайди.

XİLASKARLIQ *сущ*. хилас авун.

XİLQƏT I *сущ*. халкь авур кас; инсан; кас; **əziz xilqət** азиз инсан; **Allahın xəlq etdiyi xilqət** Аллагьди халкь авур кас.

XİLQƏT II *сущ*. 1) дуьнья, алем; чил-цав; 2) къилих, тIул; хесет; **onun xilqətində qorxaqlıq yoxdur** адахъ кичIевилин къилих авач.

XİNİN *сущ. мед*. хинин (*хинин тарцин чкалдикай гьазурзавай ифин алуддай дарман*).

XİRİDAR *сущ.* 1) *куьгь*. муьштери, маса къачIудайди; 2) чидай кас (*вичин кар, кеспи*).

XİRTDƏK I *сущ*. 1) кIалхан, туьтуьх; 2) туьд; II *прил*. кIалхандин, туьтуьхдин.

XİSLƏT *сущ. килиг:* **XİLQƏT** II (2).

XİSLƏTLİ *прил*. къилих авай, тIул авай, хесет авай.

XİTAB *сущ*. эвер гун, эверун.

XİTABƏN *нареч*. эвер гуналди, эверуналди.

XİTABƏT I *сущ*. 1) фасагьатдиз рахун; 2) фасагьатдиз рахадай алакьун.

XİTAM *сущ*. 1) эхир, куьтягьун, тамамарун, акьалтIарун; 2) акъвазарун; **istintaqın xitamı** силис тухун акъвазарун.

XİYABAN *сущ*. кьве патани тарар цанвай рехъ.

XİYAR I *сущ*. афни; **xiyar yetişdirmək** афнияр цана агакьарун; II *прил*. афнидин; **xiyar toxumu** афнидин тум.

XİZƏK I *сущ*. гъелерар; **xizəklə getmək** гъелерра аваз фин; II *прил*. гъелеррин.

XİZƏKÇİ *сущ*. гъелерар гьалзавайди.

XİZƏKÇİLİK *сущ*. гъелерар гьалун.

XLOR *сущ. хим*. хлор.

XOBBİ *сущ*. машгъулат, жуван рикI алай са кар.

XOF *сущ*. кичI, кичIевал; **xofa düşmək** кичIе хьун; **ürəyinə xof salmaq** рикIе кичI тун.

XOFLANDIRMA *сущ*. **XOFLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

XOFLANDIRMAQ *глаг*. кичIерар кутун, кичIерар гун; кичIевал кутун, кичIе авун.

XOFLANMA *сущ*. **XOFLANMAQ** *глаголдикай*.

XOFLANMAQ *глаг*. кичIе хьун, рикIе кичI гьатун.

XOFLU *прил*. кичIе, кичI квай, кичIевал квай.

XOFLU-XOFLU *нареч*. кичIез-кичIез, кичIедаказ, кичIез.

XOFLULUQ *сущ*. кичIевал, кичI квайвал.

XOKKEY I *сущ*. 1) хоккей *(конькийрал алаз ийидай къугъун*); 2) хоккейдин акъажун; **xokkeyə baxmaq** хоккейдиз килигун; II *прил*. хоккейдин.

XOKKEYÇİ *сущ*. хоккей къугъвазвайди.

XOLESTERİN *сущ. физиол*. холестерин.

XONÇA I *сущ*. хунча; II *прил*. хунчадин.

XONSA *сущ. мед*. хунса (*эркеквилин ва дишивилин лишанар кьведни квай инсан ва я маса организм*).

XONSALIQ *сущ*. хунсавал.

XOR I I *сущ*. хор (*санал мани лугьудайбурун кIватIал*); **uşaq xoru** аялрин хор; II *прил*. хордин; **xor kapellası** хордин капелла.

XOR II *маса гафарихъ галаз санал*: **xor baxmaq** пис килигун; кваз такьун; **o, bu məsələyə xor baxır** ада и месэла кваз кьазвач.

XORA I *сущ*. 1) чартух векь (*садра ягъай чкада гьа йисуз хъжедай векь*); 2) тахьацIар (*эхиримжи тахьанвай майваяр*).

XORA II *мед*. пхин хер (*ирин къвезвай хер, кар*).

XOREOQRAF *сущ*. хореограф (*хореографиядин пешекар*).

XOREOQRAFİYA *сущ*. хореография (*кьуьлерин харусенят*).

XOREY *сущ. эдеб*. хорей (*кьве гьижадикай туькIуьрнавай, тикрар жедай сад лагьай гьижадал ударение алай гаф*).

XORMEYSTER *сущ*. хормейстер, хордин кьиле авайди.

XORMEYSTERLİK *сущ*. хормейстервал.

XORTDAN *сущ*. кускафтар

(*1 махарик квай сурай экъечIиз инсандин иви хъвадай мейит; 2 куьч. иви хъвадай залум, инсафсуз; 3 чими уьлквейра жедай чIехи кьаркьулув*).

XORTLAMA *сущ*. **XORTLAMAQ** *глаголдикай*.

XORTLAMAQ *глаг*. 1) *дин*. чан хтун (*кьейидал*); 2) *куьч*. чан акат хъхьун; дири хъхьун; кIвачел акьалт хъувун (*азардилай гуьгъуьниз*).

XORTUM I *сущ*. 1) хуртIум; **fil xortumu** филдин хуртIум; 2) кIуф (*ветIрен, чIижрен*); 3) хуртIум (*тупунин, пулемётдин чиле акIизвай кьулухъ галай пай*); II *прил*. хуртIумдин.

XORULDAMA *сущ*. **XORULDAMAQ** *глаголдикай*.

XORULDAMAQ *глаг*. хух авун (*ахвара*).

XORULTU *сущ*. хух, хухдай ван (*ахвара*).

XORUZ I *сущ*. кIек; **xoruz banında durmaq** кIекерихъ галаз къарагъун, фад къарагъун; II *прил*. кIекрен; ◊ **xoruz səsi eşitməmiş** аламат жедай затI, ажайиб затI, ажайиб кар; ◊ **xoruz buraxmaq** мани лугьудайла ван чIурукIа акъатун.

XORVAT I *сущ*. хорват (*миллетдин тIвар, Хорватиядин асас агьалияр*); II *прил*. хорват, хорватрин; **xorvat dili** хорват чIал; **xorvat adətləri** хорватрин адетар, хорватрин ацукьун-къарагъун.

XORVATCA *нареч*. хорватдалди, хорват чIалалди.

XOŞ I *прил*. хуш, хъсан, лезет гудай; **xoş günlər** хуш йикъар, хъсан йикъар; **xoş xəbər** хъсан хабар; II *нареч*. хуш, хъсан; **vaxtımız xoş keçdi** чи вахт хъсан алатна; III *предик*. **xoşdur** хуш я.

XOŞ... м*уракаб гафарин сад лагьай пай*; **xoşniyyət** хъсан ниятдин; **xoşxasiyyət adam** хъсан къилихар авай кас.

XOŞAGƏLƏN *прил*. хуш, хъсан, рикIиз чими; **xoşagələn adam** рикIиз чими кас.

XOŞ-BEŞ *сущ. рах.* хуш-беш; **xoş-beşdən sonra** хуш-беш авурдалай кьулухъ.

XOŞƏHVAL *прил*. хъсан агьвалдин.

XOŞHAL *прил*. шад, хвеши; рикI шаддай; шадвал кутадай; **xoşhal etmək** хвеши авун, рикI шадарун.

XOŞLAMA *сущ*. **XOŞLAMAQ** *глаголдикай*.

XOŞLAMAQ *глаг*. хуш атун, рикIиз чими хьун.

XOŞLANMAQ *сущ*. кфет хкудун, лезет къачун.

XOŞLUQ *сущ*. хушвал; хъсанвал.

XOŞLUQLA *нареч*. хушвилелди, хушдаказ, хушдиз; хъсанвилелди, хъсандаказ, хъсандиз.

XOV *сущ*. чIичI.

XOVLU *прил*. чIичI авай; **xovlu xalça** чIичI авай халича (*гам*).

XOVSUZ *прил*. чIичI авачир; **xovsuz xalça** чIичI авачир халича (*гам*).

XÖRƏK *сущ*. хуьрек; **ət xörəyi** якIун хуьрек.

XRİSTİAN I *сущ*. хашпара; II *прил*. хашпарайрин, хашпаравилин; **xristian dini** хашпаравилин дин.

XRİSTİANLAŞDIRMA *сущ*. **XRİSTİANLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

XRİSTİANLAŞDIRMAQ *глаг*. хашпаравилин дин кьабулиз тун.

XRİSTİANLAŞMA *сущ*. **XRİSTİANLAŞMAQ** *глаголдикай*.

XRİSTİANLAŞMAQ *глаг*. хашпаравилин дин кьабулун.

XRİSTİANLIQ *сущ*. хашпарайрин дин, хашпаравал.

XRİZANTEM *сущ. бот*. хризантема.

XROM *сущ*. 1) *хим*. хром (*металл*); 2) хрум (*хъуьтуьл ва кьелечI тумаждин са жуьре*); **xrom çəkmələr** хрумдин мясерар.

XROMLU *прил.* хромдин.

XROMOSOMLAR *сущ. биол.* хромосомар.

XRONİK *прил*. гзаф яргъал чIугур; хкатна куьтягь тежезвай; гьамишан, давамлу; **xronik xəstəlik** мукьвал-мукьвал вичикай хабар гудай тIал, хкат тийидай азар.

XRONİKA *сущ. тар.* хроника (*1 вакъиаяр галай-галайвал хронологиядин къайдада кхьин; 2 гьакI кхьей вакъиайрин кIватIал*).

XRONOQRAF *сущ*. хронограф.

XRONOLOGİYA *сущ*. хронология (*вахтар къалурна галай-галайвал туькIуьрдай вакъиайрин сиягь*); **tarixi xronologiya** тарихдин хронология.

XRONOLOJİ *прил*. хронологиядин; хронологиядиз талукь тир; хронологиядин къайдада.

XRONOMETR *сущ*. хронометр (*вахт дуьм-дуьз къалурдай сят*).

XUDA *сущ*. Худа, Аллагь, Халикь, Зулжалал, Рабби.

XUDAHAFİZ! *межд*. сагърай!

XUDAHAFİZLƏŞMƏ *сущ*. **XUDAHAFİZLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

XUDAHAFİZLƏŞMƏK *глаг*. сагърай лугьун, сагърай лагьана хъфин.

XUDBİN I *прил*. фад хкIадай, вичивич виниз кьадай; жув гзаф кIандай; II *сущ*. вичиз-вич бегенмиш кас; жувчи.

XUDBİNLİK *сущ*. 1) фад хкIун, вичи-вич вине кьун; жув гзаф кIан хьун; 2) вичиз-вич бегенмишвал, жувчивал.

XUDMANİ I *прил*. лап мукьва, сир сад тир, дуствилин, кIвалин; **xudmani məclis** сир сад тир дустарин мярекат; II *нареч*. дуствилелди; **xudmani söhbət etmək** дуствилелди суьгьбет авун.

XUDMANİLİK *сущ*. лап мукьвавал, сир сад тирвал.

XUDPƏSƏND *прил*. вич-вичел рази тир, вичиз-вич бегенмиш тир.

XUDPƏSƏNDLİK *сущ*. вич-вичелай разивал, вич-вичиз бегенмишвал.

XULİQAN I *сущ*. хулиган; II *прил*. хулиганвал квай; **xuliqan oğlanlar** хулиган гадаяр.

XULİQANCASINA *нареч*. хулиганвилелди.

XULİQANLIQ *сущ*. хулиганвал; **xuliqanlıq etmək** хулиганвал авун.

XUMAR *прил*. хумар, хумар хьанвай; **xumar baxış** хумар хьанвай килигун.

XUMARLANMA *сущ*. **XUMARLANMAQ** *глаголдикай*.

XUMARLANMAQ *глаг*. хумар хьун.

XURAFAT *сущ*. 1) мавгьумат; 2) куьгьне чIуру адет; куьгьне чIуру фикир.

XURAFATÇI *сущ*. мавгьуматчи инсан.

XURAFATÇILIQ *сущ*. мавгьуматчивал.

XURCUN *сущ*. хуржин.

XURMA I *сущ. бот.* 1) хурма (*майва*); 2) хурмадин тар.

XURMA II I *сущ*. 1) хурма, хумрав (*майва*); 2) хурмадин (*хумравдин*) тар; II *прил*. хурмадин, хумравдин; **xurma ağacları** хурмадин (*хумравдин*) тарар.

XURMAYI *прил*. шабалтдин рангунин.

XUTOR I *сущ*. къазмаяр (*хуьруьвай яргъал авай мулкар галай кIвалер*); II *прил*. къазмайрин.

XÜLASƏ I *арал.г.* са гафуналди,

куьрелди, куьрелди лагьайтIа; **xülasə, iki saatdan sonra kəndə çatdıq** куьрелди, кьве сятдилай кьулухъ чун хуьруьз агакьна.

XÜLASƏ II 1) асул мана, асул метлеб; 2) резюме (*куьрелди лагьанвай метлеб, мана*).

XÜLYA *сущ.* 1) фантазия; 2) таб; **bunun hamısı xülyadır (uydurmadır)** ибур вири таб я.

XÜSUSƏN *нареч.* иллаки; **hamı yaxşı dedi, xüsusən də sən** вирида хъсандиз лагьана, иллаки вуна.

XÜSUSİ I *прил.* 1) кьетIен, адетдинди тушир, масадбуруз ухшар тушир; **xüsusi fikirlər** кьетIен фикирар; 2) махсус, кьилдин; чара; **xüsusi yer** кьилдин (*махсус, са кардин патахъай тайин авунвай*) чка; 3) хсуси, вич иеси тир; **xüsusi ev** хсуси кIвал; 4) хсуси касдин, кьилдин касдин; **xüsusi təsərrüfat** хсуси касдин майишат; II *нареч.* кьилди, чараз; кьетIендиз; **xüsusi yanaşmaq** кьетIендиз эгечIун.

XÜSUSİLƏ *нареч.* иллаки, кьетIендаказ; **onun valideynlərinə göstərdiyi qayğı xüsusilə diqqət çəkir** ада вичин хайибуруз къалурзавай къайгъуди иллаки фикир желбзава.

XÜSUSİYYƏT *сущ.* 1) хсусивал, кьетIенвал, артухвал, хас лишан; **torpağın xüsusiyyəti** накьвадин кьетIенвал; **indiki dövrün xüsusiyyətləri** гилан девирдин кьетIенвилер; 2) хас тир лишан, кьетIен лишан, кьилдинвал, хсусивал.

XÜTBƏ *сущ. дин.* имамди мискIиндин минарадай ийидай вяз.

İ

İ - *азербайжан алфавитдин цIукьуд лагьай гьарф.*

İANƏ *сущ.* 1) къурбанд, садакьа; 2) багъиш; **ianə vermək** къурбанд авун, садакьа гун.

İANƏÇİ *сущ.* 1) къурбанд ийизвайди, садакьа гузвайди; 2) багъишзавайди.

İAŞƏ *сущ.* 1) *куьгь.* тIуьн, хуьрек, суьрсет; 2) недай-хъвадай затIар; недай суьрсет.

İBADƏT *сущ.* 1) Аллагьдиз къуллугъ авун, ибадат авун, капI авун; **ibadətə getmək** ибадат ийиз фин; **axşam ibadəti** нянин ибадат, нянин капI; 2) икрам авун, гьуьрмет авун, вине кьун, чIехиз кьун; **bütlərə ibadət** бутариз икрам авун.

İBADƏTGAH *сущ.* капI-тIеат ийидай кIвал.

İBADƏTXANA *сущ.* ибадатхана.

İBARƏ *лингв.* 1) ибара (*чпин манадалди ва грамматикадин формайралди алакъада авай гафарин кIватIал*); 2) гьакIан, мана авачир гафар.

İBARƏT *прил.* ибарат; **dörd nəfərdən ibarət komissiya** кьуд касдикай ибарат комиссия; **iyirmi nəfərdən ibarət dəstə** къад касдикай ибарат кIеретI.

İBER(-LƏR) *сущ.* 1) иберийвияр (*Иберияда яшамиш жезвай тайифайрин тIвар*); **iber-qafqaz dilləri** иберияди-нни къафкъаздин чIалар.

İBLİS *сущ.* 1) иблис, шейтIан; 2) *куьч*. гьарамзада, амалдар.

İBLİSANƏ I *прил*. 1) иблисди хьиз, шейтIанди хьиз; 2) *куьч*. иблисдин хьтин пис хъел квай, фендигар; II *нареч*. пис.

İBLİSCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **İBLİSANƏ** II**.**

İBRƏT *сущ.* 1) ибрет, тарс, нетижа хкудун; 2) чешне къачун; **bu sənə ibrət olsun** им ваз тарс хьурай.

İBRƏTAMİZ *прил*. вичикай ибрет жедай, тарс жедай, насигьат гудай; вичикай менфят авай; **ibrətamiz məsləhət** тарс жедай меслят, менфят авай меслят.

İBRƏTLİ *прил. килиг*: **İBRƏTAMİZ**.

İBTİDA I *сущ*. кьил, эвел, сифте кьил; эвел кьил; **işin ibtidası** кIвалахдин эвел кьил; II *прил*. сифтегьан, сифте кьилин, эвелимжи, эвелан; **ibtida müəllimim** зи сифтегьан муаллим.

İBTİDAİ *прил*. 1) сифтегьан, сифте кьилин, эвелимжи, эвелан; **ibtidai məktəb** сифтегьан мектеб; 2) сифте кьилин, дибдин; **ibtidai məlumatlar** сифте кьилин малуматар; 3) дегьзамандин, сифтегьан яшайишдин; **ibtidai xalqlar** дегьзамандин халкьар; 4) сифтедин, сифте кьилин; 5) эвелимжи; 6) гьакIан, деринвал авачир.

İBTİDAİ-İCMA *прил*. дегь заман-дин; **ibtidai-icma quruluşu** дегьзамандин къурулуш.

İCAD *сущ. рах.* акъудун, арадал гъун, туькIуьрун; **yeni icad** цIийи туькIуьрун.

İCARƏ I *сущ.* ижара, кири; II *прил*. ижарадин, киридин.

İCARƏÇİ *сущ. килиг*: **İCARƏDAR**.

İCARƏDAR I *сущ.* кирида кьадайди, киричи; II *прил*. киричидин.

İCAZƏ *сущ.* ихтияр, изин; **icazə vermək** ихтияр гун, изин гун.

İCAZƏLİ *прил*. ихтияр ганвай, изин ганвай.

İCAZƏSİZ *прил*. ихтияр таганвай, изин таганвай.

İCBAR I *сущ.* мажбур авун, гужуналди ийиз тун, гуж авун; II *прил. лингв*. буйругъдин; **felin icbar növü** глаголдин буйругъдин форма.

İCBARİ I *прил*. мажбури, мажбурвилелди тир; мажбурвилелди ийиз тадай, гужунин; **icbari əmək** мажбури тир зегьмет; **icbari iş vermək** мажбурвилелди ийиз тадай кар атIун; II *нареч*. мажбурдаказ.

İCBARİLİK *сущ.* мажбуривал.

İCLAS *сущ.* ижлас; **iclası aparmaq** ижлас тухун.

İCLASBAZ *сущ.* ижласбаз.

İCMA I *сущ*. 1) кIватIал; 2) жемият; II *прил*. кIватIалдин; жемиятдин; **icma torpaqları** жемиятдин чилер.

İCMAL I *сущ*. вакъиайрикай, крарикай куьрелди малумат, хабар гун; **aylıq icmal** са вацран малумат; II *прил*. малуматдин.

İCMALÇI *сущ.* баянар гудайди (*вакъиайриз, дуьньядин гьалариз*).

İCRA I *сущ*. кьилиз акъудун, бегьемарун, тамамарун; **müqavilənin icrası** икьрар бегьемарун; **qısa müddətli icra** куьруь вахтунда тамамарун; II *прил*. къарар бегьемардай, кьилиз тухудай, кьилиз акъуддай.

İCRAÇI *сущ.* бегьемардайди, тамамардайди, кьилиз акъуддайди.

İCRAEDİCİ *сущ. килиг*: **İCRAÇI**.

İCRAİYYƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **icraiyyə komitəsi** крар кьилиз акъуддай комитет.

İCRASIZ *прил*. бегьемар тавур; **icrasız iş** бегьемар тавур кIвалах.

İCRƏT *сущ. куьгь.* гьакъи, мажиб;

icrət təyin etmək мажиб тайинарун.

İCTİMAİ *прил*. ичтимаи.

İCTİMAİYYAT I *сущ*. ичтимаият (*жемиятдин гьакъиндай илим*) II *прил*. ичтимаиятдин.

İÇ I *сущ*. 1) къен, къене пад; **evin içi** кIвалин къен; 2) рикI; яр; **ağacın içi** кIарасдин рикI; кIарасдин яр; 3) къене тур затI; **içiqozlu konfet** къене кIерец авай къенфет; 4) *куьч*. руьгь, рикI; 5) астIар.

İÇALAT *сущ*. 1) къенер, къене авай органар (*жигерар, руфунар, ратар*); 2) къенер (*тукIур гьайвандин*).

İÇƏRİ I *нареч*. къенез, къене патаз; **qapılar içəri açılır** ракIарар къене патаз ахъа жезва; II *прил*. къенепатан, къене авай, къенез элкъвенвай; **içəri həyət** къенепатан гьаят; III *сущ*. къен, къене пад; IV *послел*. къене пата.

İÇƏRİDƏN *нареч*. къеняй, къене патай; **qapı içəridən bağlanıb** рак къеняй агалнава.

İÇİNDƏ *послел*. 1) къене; **dənizin içində** гьуьлуьн къене; **evin içində** кIвалин къене; **bir ayın içində** са вацран къене; 2) кьула; **el içində** элдин кьула.

İÇİNDƏKİ I *прил*. къене авай; **gölün içindəki balıqlar** вирин къене авай гъетер; II *сущ*. къене авайбур; **avtobusun içindəkilər** автобусдин къене авайбур.

İÇİNDƏN I *послел*. 1) -ай, -яй; **kitabın içindən** ктабдин къеняй; **quyunun içindən** къуйдин къеняй; 2) -ай; -дай тIуз; дай яна; **şəhərin içindən** шегьердай тIуз; 3) -кай, дай (тIуз); хкатна; арадай; **buludların içindən** циферин арадай, циферикай хкатна; II *нареч*. къеняй, къене патай; **içindən çıxartmaq** къеняй акъудун.

İÇİNƏ *нареч*. къенез, къене патаз; **içinə baxmaq** къенез килигун, къене патаз килигун.

İÇİRMƏ *сущ*. **İÇİRMƏK** *глаголдикай*.

İÇİRMƏK *глаг*. 1) хъвадай затI гун (*мес. чай, нек, яд*); **su içirmək** яд гун; 2) хъваз тун, пиянарун.

İÇİRTMƏK *глаг*. хъваз мажбур авун; **o, məni içirtdi** ада зун хъваз мажбур авуна.

İÇKİ *сущ*. хъвадай затI (*яд, чай, эрекь, ички*); **spirtli içkilər** спирт квай хъвадайди (*эрекь, чехир, коньяк ва мсб*.)

İÇKİLİ *прил*. хъванвай.

İÇLİK *прил*. астIардин; **içlik parça** астIардин парча.

İÇMƏ *сущ*. **İÇMƏK** *глаголдикай*.

İÇMƏK *глаг*. хъун; **süd içmək** нек хъун.

İÇMƏLİ *прил*. хъвадай, хъуниз виже къведай; **içməli su** хъвадай яд.

İDARƏ I *сущ*. 1) идара авун, кьиле тухун; **dövlətin idarəsi** гьукумат идара авун; **məclisi idarə etmək** мярекат кьиле тухун; 2) идара ийидай орган; 3) идара; **kolxozun idarəsi** колхоздин идара; II *прил*. идарадин; **idarə binaları** идарадин дараматар.

İDBAR *куьгь*. I *прил*. набут, набутвал квай, эйбежер; чIуру; кубут; II *сущ*. бахтуни тагъун, бахтуни чин тагун, бахтунин кьеривал; агалкьунар тахьун; татугун, кар туькIуьн тавун, кар кьиле тефин.

İDBARLIQ *сущ*. набутвал, бедендин кимивал, эйбежервал, чIурувал, кубутвал.

İDDEALLAŞDIRMA *сущ*. **İDEALLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

İDDİA I *сущ*. 1) дяве кьун; кIанз алахъун (*са затI, кар*); вичин ихтиярар майдандиз акъудун; 2) *юр*. дяве (*судда*), тIалаб (*суддалди кIанзавай затI, кар*);

3) иддя (*са вуч патал ятIани бягьс чIугун*); **əsassız iddialar** бине авачир иддяяр; 4) лавгъавал, кьанцIархъанвал; II *прил*. иддядин; **iddia ərizəsi** иддядин арза.

İDDİAÇI *сущ*. 1) тIалабзавай кас; 2) *юр*. дявекар (*суддалди садавай гьахъ тIалабзавай, дяве кьазвай кас*).

İDDİALI *прил*. 1) дамах гвай, гзаф лавгъа, кьукь гвай; къене ялар авай; фурс квай; 2) иддя квай; **iddialı bəyanat** иддя квай малумат.

İDDİALILIQ *сущ*. дамах гвайвал, лавгъавал, кьукь гвайвал, такабурвал.

İDEAL I *сущ*. идеал (*1 са карда, яшайишда, женгина лап чIехи мурад; 2 гзаф четиндиз арадиз гъиз жедай чIехи дережа*); II *прил*. чIехи дережадин, лап хъсан, лап иер.

İDEALİST I *сущ*. идеалист (*1 философияда идеализмдин терефдар; 2 авай гьакъикъат лап хъсандиз къалуриз алахъдай, буш хиялралди яшамиш жедай кас*); II *прил*. идеалиствилин.

İDEALİSTCƏSİNƏ *нареч*. идеалиствилелди; **məsələyə idealistcəsinə yanaşmaq** месэладив идеалиствилелди эгечIун.

İDEALİSTLİK *сущ*. 1) идеалиствал; 2) хиялар авунал рикI алай гьал.

İDEALİZM *сущ*. идеализм (*1 филос. дуньядин, вири авай шейэрин ва вакъиайрин асул, диб, сифте кьил руьгь я, идея я лугьуз, идея материалдин нетижа хьунухь инкар ийизвай, вич материализмдин акси тир рехъ; 2 гьакъикъатда тирдалай хъсан яз гьисабуниз майилвал*).

İDEALLAŞDIRMAQ *глаг*. идеалдай гьисабун (*къалурун*).

İDENTİK *прил*. тамам ухшар тир, тамам барабар тир; **identik fikirlər** тамам ухшар тир фикирар.

İDENTİKLİK *сущ*. тамам ухшар хьун, тамам барабарвал; **fikirlərin identikliyi** фикиррин тамам ухшарвал.

İDEOQRAFİYA *сущ. лингв*. идеография (*гафунин мана къалурзавай лишанрикай менфят къачузвай кхьинар, абурун къайда, система, илим*).

İDEOQRAM *сущ. лингв*. идеограмма (*гафунин мана гузвай лишан*).

İDEOLOGİYA *сущ*. идеология (*дуньядиз килигунин тегьер, идеяйрин ва фикиррин система*).

İDEOLOJİ *прил.* идеологиядин, идеологиядин жигьетдай (*рекьяй*) тир; **ideoloji mübarizə** идеологиядин рекьяй тир женг.

İDEOLOQ *сущ*. идеолог (*са группадин, кIватIалдин пад хуьдай кас*).

İDEYA I *сущ*. 1) идея (*са затIунин ва я са гьалдин гьакъиндай акьулдивай кьатIуз жедай, фикирдиз гъиз жедай, умуми мана, шикил, фикир*) 2) асул фикир, асул метлеб; **romanın ideyası** романдин асул фикир, метлеб; 3) фикир; план; къаст; II *прил*. идеядин; **ideya mübarizəsi** идеядин женг.

İDXAL *сущ*. маса уьлквейрай мал гъун.

İDİ *глаг*. 1) хьанай, тир; **bu iş çoxdan baş vermiş idi** и кар фад хьанай, хьайиди тир; 2) кIанзавай, са тIимил, амукьна, гатIумнай; **bu iş çoxdan baş verməli idi** и кар фад хьана кIанзавайди тир.

İDİLLİYA I *сущ*. идиллия: 1) *эдеб*. тIебиатдин ва инсанрин яшайиш къалурдай шиир, эсер; 2) *куьч*. бахтавар яшайиш; II *прил*. идиллиядин.

İDİOM *сущ. лингв.* идиома (*са шумуд гафуникай ибарат хьана чIала кьилдин гаф хьиз менфят къачузвай*

ибара, уьлчме. Мес. «япай акъудун», «лув гун» лезги чIалан идиомаяр я).

İDİOMATİK *прил. лингв.* идиома тир, идиомадикай ибарат тир; **idiomatik deyim** идиома тир лугьун.

İDİOMATİKA *сущ. лингв.* идиоматика (*1 идиомайрин гьакъиндай илимдин фикирар; 2 са чIала авай идиомаяр*).

İDMAN I *сущ.* спорт; II *прил.* спортдин; **idman yarışları** спортдин акъажунар.

İDMANÇI *сущ.* спортсмен.

İDRAK I *сущ.* 1) фагьум, кьатIун; 2) чирвал; 3) *филос.* дуьньядин гьалар, вакъиаяр кьатIунин алакьун; II *прил.* кьатIун гудай, чирвал гудай.

İDRAKLI *прил.* 1) кьатIун авай, кьатIудай; гъавурдик квай, гъавурда гьатдай; 2) акьуллу, акьуллувилелди кар ийидай; **idraklı iş** акьуллу кар.

İDRAKLILIQ *сущ.* 1) кьатIун; 2) акьуллудаказ фикир гун.

İDRAKSIZ *прил.* 1) фагьумсуз, кьатIун авачир; 2) акьулсуз.

İENA *сущ.* иена (*Япониядин пулунин тIвар*).

İFAÇI *сущ.* 1) бегьемардайди, тамамардайди, кьилиз акъуддайди; 2) къугъвазвайди (*роль*), язавайди (*макьам*); лугьузвайди (*мани*); **xalq mahnılarının ifaçısı** халкьдин манияр лугьузвайди.

İFAÇILIQ *сущ.* 1) бегьемарун, тамамарун, кьилиз акъудун; 2) къугъун, кьиле тухун, ягъун, лугьун.

İFADƏ *сущ.* 1) ибара, гаф, лугьун; 2) чирун; малумарун; къалурун; **dəyərin pulla ifadəsi** къимет пулуналди малумарун; 3) *юр.* шагьидвал, лугьун, къалурун; 4) кIелай ва я яб акалай текстинин мана хуралай кхьин.

İFADƏLİ *прил.* кьетIен мана квай, метлеб квай, маналу; гъавурда гьатдай; эсер ийидай, эсерлу.

İFADƏLİLİK *сущ.* метлеблувал, маналувал; гъавурда гьатдайвал; эсерлувал.

İFADƏSİZ *прил.* кьетIен мана квачир, метлебсуз, манасуз; гъавурда гьат тийир; эсер тийидай.

İFADƏSİZLİK *сущ.* метлебсузвал, манасузвал; эсерсузвал.

İFFƏT *сущ.* михьивал, хъсан къилих, эдеб, ахлакь; айиб квачирвал, синих тахьун.

İFFƏTSİZ *прил.* михьи тушир, харчи.

İFLAS *сущ.* кар кьиле тефин, татугун, кар туькIуьн тавун; чIур хьун.

İFLİC I *сущ.* фалуж; 2) *куьч.* гьерекатсузвал, акъваз хьун, суставл, зайифвал (*кIвалахдин, алвердин*); II *прил.* фалуж галукьнавай, фалужди янавай.

İFRAT I *сущ.* акьалтIай дережа; кьадардилай артухвал; **ifrata varmaq** акьалтIай дережада гьерекат авун; II *прил.* лап эхиримжи, лап акьалтIай; **ifrat tədbirlər** лап акьалтIай тедбирар; III *нареч. рах.* гиртан, кьадардилай артух, кьадардилай гзаф.

İFRATÇILIQ *сущ.* эхир кьадар, акьалтIай дережа.

İFRAZ *сущ.* 1) *физиол.* чара жезвай затI, хкатзавай затI (*мес. гьекь*); 2) хкатун, акъатун (*бедендикай*).

İFRAZAT *биол. физиол.* 1) бедендикай хкатзавай затI; 2) организмди арадал гъидай ва диривилиз герек затI; 3) нежесар.

İFRİT *сущ.* 1) иблис, шейтIан; 2) *куьч.* залум, инсафсуз кас, ягъи, пис кас, чIуру кар ийидай кас.

İFRİTƏ I *сущ.* 1) кафтар къари; кускафтар; 2) эйбежер дишегьли;

II *прил*. къал гвай, къаларал рикI алай; туькIуьн тийидай; кьан тийидай.

İFŞA *сущ*. пехирар дуьздал акъудун; русвагъун, гьахъсузвилер винел акъудун; **ifşa etmək** русвагъ авун.

İFŞAEDİCİ *прил*. татугайвилер дуьздал акъуддай ва абур кукIвардай; **ifşaedici məqalə** татугайвилер дуьздал акъудна, абур кукIварзавай макъала.

İFTAR *сущ. дин*. ифтар.

İFTİXAR *сущ*. дамах, такабурлувал.

İFTİXARLA *нареч*. дамахдалди, дамахдивди, такабурлувилелди, такабурлудаказ, такабурлудиз.

İFTİRA I *сущ*. буьгьтен; шер; фитне; **əsassız iftira** бине авачир буьгьтен; **iftiraya inanmaq** буьгьтендин (*шердин, фитнедин*) чIалахъ хьун.

İFTİRAÇI I *сущ*. буьгьтенчи, фитнечи; **iftiraçını ifşa etmək** буьгьтенчи (*фитнечи*) руьсвагъ авун; II *прил*. буьгьтендин; буьгьтен тир; буьгьтенчивилин; фитнедин; фитне тир; фитнечивилин; **iftiraçı çıxışlar** буьгьтен тир (*фитне тир*) рахунар.

İGİD I *прил*. игит; викIегь; дирибаш; уьтквем; къуччагъ; рикI авай; кьегьал; жуьрэтлу; кичIевал тийижир, кичI квачир; II *сущ*. игит кас; дирибаш кас; викIегьди; уьтквемди; къуччагъ.

İGİDCƏSİNƏ *нареч*. игитвилелди, игитдаказ, игитдиз; кьегьалвилелди, кьегьалвиливди, кьегьалдаказ, кьегьалдиз; уьтквемвиливди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; **igidcəsinə döyüşmək** игитвилелди (*кьегьалвилелди, уьтквемвилелди*) женг чIугун.

İGİDLİK *сущ*. игитвал; кьегьалвал; уьтквемвал.

İĞTİŞAŞ *сущ*. гъулгъула, къайдасузвал, къалабулухар, акси экъечIунар; **iğtişaş salmaq** гъулгъула тун.

İĞTİŞAŞÇI *сущ*. гъулгъула тваз вайди; футфачи.

İĞTİŞAŞLI *прил*. гъулгъула авай, къалабулух авай; секин тушир, халкь къарагънавай; **iğtişaşlı illər** гъулгъула авай йисар.

İXRAC *сущ*. 1) ракъурун; 2) маса уьлквейриз ракъурзавай мал.

İXRACAT *сущ*. экспорт (*маса гун патал къецепатан уьлквейриз мал ракъурун*).

İXRACATÇI *сущ*. къецепатан уьлквейриз мал ракъурзавайди.

İXTİLAF *сущ*. 1) чаравал, сад-садав такьун, такьурвал, садвал тахьун; **fikir ixtilafı** фикирдин чаравал, фикирри сад-садав такьун; 2) гьуьжет.

İXTİOLOGİYA I *сущ*. ихтиология (*зоология илимдин балугъар тупIалай ийизвай хел*).

İXTİOLOQ *сущ*. ихтиолог (*ихтиологиядин пешекар*).

İXTİOZAVR *сущ. зоол.* ихтиозавр (*гьуьлуьн чIехи хурлинкI хьтин гьайван*).

İXTİRA *сущ*. акъудун, арадал гъун, туькIуьрун (*авачир са затI*); акъудай шей.

İXTİRAÇI *сущ*. са цIийи шей сифтени-сифте акъудай кас.

İXTİRAÇILIQ *сущ*. акъудун, туькIуьрун.

İXTİSAR *сущ*. куьруь авун, тIимиларун; **mətnin ixtisarı** текст куьруь авун; **müəssisələrin ixtisarı** карханаяр тIимиларун.

İXTİSARLA *нареч*. куьрелди.

İXTİSAS *сущ*. пеше; кеспи; **müəllim ixtisası** муаллимвилин пеше.

İXTİSASLAŞDIRMA *сущ*. **İXTİSASLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

İXTİSASLAŞDIRMAQ *глаг*. пеше чирун, пешекар авун.

İXTİSASLAŞMA *сущ.* **İXTİSASLAŞMAQ** *глаголдикай.*

İXTİSASLAŞMAQ *глаг.* пеше чир хьун, пешекар хьун.

İXTİSASLI *прил.* пеше авай, пеше хъсандиз чидай.

İXTİSASSIZ *прил.* пеше авачир.

İXTİSASSIZLIQ *сущ.* пеше авачирвал.

İXTİYAR I *сущ.* 1) ихтияр, гьукум, къаст; **ixtiyar sənindir** ихтияр види я; **ataların ixtiyarı** бубайрин гьукум; 2) ихтияр, векилвал, векилвилин ихтияр; **necə yaşamaq istəməsi xalqın öz ixtiyarıdır** гьикI яшамиш жез кIанзаватIа халкьдин вичин ихтияр я.

İXTİYAR II I *прил.* кьуьзуь; куьгьне, виликан; **ixtiyar qadın** кьуьзуь дишегьли; II *сущ.* кьуьзуьди, кьуьзек.

İXTİYARLIQ *сущ.* 1) кьуьзуьвал; 2) куьгьневал.

İXTİYARSIZ *прил.* ихтиярсуз; **məndən ixtiyarsız** закай ихтиярсуз.

İXTİYARSIZLIQ *сущ.* ихтиярсузвал.

İKƏN *союз.* авайла, яз, тирла; **Moskvada ikən** Москвада авайла.

İKİ I *числ.* 1) кьвед; **iki oğlan** кьве гада; **iki qardaş** кьве стха; **iki gün** кьве югъ; 2) кьвед (*къимет*); **o, dərsdən "2" aldı** ада тарсунай «2» къачуна.

İKİ II *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **ikivərəqli** кьве чарчин; **ikitərəfli yol** кьве патан рехъ.

İKİBAŞLI *прил.* 1) кьве кьил алай; **ikibaşlı qartal** кьве кьил алай лекь; **ikibaşlı ilan** кьве кьил алай гъуьлягъ; 2) кьве патан; 3) *куьч.* кьве манадин; кьве жуьредин; **ikibaşlı söhbət eləmə** кьве жуьредин суьгьбетар мийир.

İKİFAZALI *прил.* кьве фазадин.

İKİHAKİMİYYƏTLİLİK *сущ.* са вахтунда кьве гьукумат авай гьал.

İKİ-İKİ *нареч.* кьве-кьвед.

İKİİLLİK *прил.* 1) кьве йисан; **ikiillik kurslar** кьве йисан курсар; 2) кьве йисан (*кьве йиса авай, кьве йис хьайи*); **ikiillik qoyun** кьве йисан хеб.

İKİQAT I *прил.* 1) кьве къат, кьве тах; кьве къатан; **ikiqat pəncərə** кьве къатан дакIар; 2) кьведра, кьве сеферда; **ikiqat iş** кьведра пара кIвалах.

İKİLİ I *прил.* кьве падни ядай, кьве патахъни майил ийидай; II *нареч.* кьвед санал, кьведни санал; **ikili olmaq yaxşıdır** кьведни санал хьун хъсан я.

İKİÜZLÜ *прил.* кьве чин алай; **ikiüzlü adam** кьве чин алай кас.

İKİÜZLÜLÜK *сущ.* кьве чин алайвал.

İKONA *сущ.* икона (*христианрин динда Аллагьдин, пайгъамбардин ва масабурун суьрет*).

İKRAH *сущ.* 1) такIан хьун; 2) хуш тахьун, рикIиз къайивал.

İKRAHLA *нареч.* такIанвилелди, такIандаказ.

İKRAM *сущ.* икрам; **ikram etmək** икрам авун.

İKS *сущ.* 1) икс (*1 латин алфавитда «х» гьарфунин тIвар; 2 мат. малум тушир, жагъурна кIанзавай рекъем*); 2) *куьч.* флан кас.

İKSİR *сущ.* инсан кIубанардай затI (*набататрикай спиртдиз вегьена хкуддай туьнт миже*).

İQAMƏT *сущ. куьгь.* яшамиш жезвай чка.

İQAMƏTGAH *сущ.* макан (*гьукуматдин кьиле авай ксар яшамиш жезвай* дарамат.

İQLİM I *сущ.* 1) гьава; **soyuq iqlim** къайи гьава; 2) *куьч.* гьалар, шартIар, вакъиаяр; **beynəlxalq iqlim** дуьньядин гьалар.

İQRAR *сущ. куьгь.* 1) икьрар;

2) хиве кьун, хиве кьунин гафар; 3) тестикь авун, тестикьардай делил; 4) къарар, нетижа.

İQRARSIZ *прил*. икьрар чIурдай, вафасуз.

İQREK *сущ. мат*.1) игрек (*1 грекрин ва французрин алфавитдин гьарф «у»; 2 мат. гьа и гьарфуналди къалурзавай малум тушир жагъурна кIанзавай рекъем*); 2) *куьч*. флан кас.

İQTİBAS *сущ*. мисал; **o, iqtibaslarla danışır** ам мисалрив рахазва.

İQTİDAR *сущ*. 1) гуж, къуват, такьат; аман; **yeriməyə iqtidarı yoxdur** фидай аман амач; **bu işi görməyə iqtidarı çatmır** адахъ и кIвалах кьилиз акъуддай гуж авач; 2) мумкинвал; **onun iqtidarı var** адахъ мумкинвал ава; 3) къудрат; **vətənpərvərliyin böyük iqtidarı** ватанпересвилин чIехи къудрат; 4) гьукумат, гьукуматдин органар.

İQTİDARSIZLIQ 1) гужсузвал, зайифвал; 2) куьмек авачирвал; 3) такьат авачирвал, агьвал авачирвал.

İQTİSAD I *сущ*. экономика; II *прил*. экономикадин.

İQTİSADÇI *сущ*. экономист.

İQTİSADÇILIQ *сущ*. экономиствал.

İQTİSADİ *прил*. экономикадин.

İQTİSADİYYAT *сущ*. экономика.

İLAHƏ *сущ*. Аллагь (*1 къадим мифологияда ва са бязи динра дишегьли гъуц; 2 куьч. иер дишегьли*).

İLAHİ I *прил*. 1) Аллагьдин, диндин; 2) *куьч*. гзаф иер, хъсан; 3) хиялрай тир, кардалди кьиле тефидай; **ilahi məhəbbət** хиялрай тир муьгьуьббат; II *сущ*. Аллагь.

İLAHİ II *межд*. агь! пагь! яъ!

İLAHİYYAT *сущ*. диндин.

İLAHİYYATÇI *сущ. илим*. диндин рекьяй алим.

İLAXIR ва икI мад.

İLAN I *сущ*. 1) гъуьлягъ; 2) *куьч*. залум, амалдар инсан; II *прил*. гъуьлягъдин.

İLAŞIRI *нареч*. са йисалай.

İLBƏİL *нареч*. йис-сандивай.

İLBİZ I *сущ*. 1) *зоол*. шкьуьнт; 2) *анат*. къат (*япун къене ван кьабулдай чка*).

İLDƏN-İLƏ *нареч*. йисалай-суз.

İLDIRIM I *сущ*. цIайлапан; **ağacı ildırım vurdu** тар цIайлапанди яна; II *прил*. цIайлапандин.

İLDÖNÜMÜ *сущ*. йис тамам хьун, йис тамам хьайи югъ.

İLƏ *послел*. гвай, авай, квай, галай; галаз; **anası ilə** дидедихъ галаз.

İLGƏK *сущ*. 1) кваг, гьалкъа; 2) дуьгме твадай тIеквен.

İLHAQ *сущ*. 1) галкIурун, гьилик авун; пацук кутун; **yeni vilayətlərin ilhaq edilməsi** цIийи вилаятар галкIурун; 2) аннексия (*са пачагьлугъдин уьлкве ва я уьлкведин пай гужалди маса пачагьлугъди кьуна вичин уьлкведихъ гилигун*).

İLHAM *сущ*. 1) илгьам; **ilhama gəlmək** илгьамдиз атун; 2) гьевеслувал, руьгь хкаж хьун.

İLHAMLA *нареч*. илгьамлувилелди; гьевесдивди, руьгь хкаж хьанваз.

İLHAMLI *прил*. илгьамлу; гьевеслу, руьгь хкаж хьанвай.

İLHAMVERİCİ *прил*. илгьам гузвай, гьевеслу ийизвай, руьгь кутазвай.

İLXI *сущ*. рамаг; II *прил*. рамагдин; **ilxı atları** рамагдин балкIанар.

İLXIÇI *сущ*. рамагбан.

İLXIÇILIQ *сущ*. рамагбанвал.

İLİK I *сущ*. кIарабдин мефтI; **soyuq iliyinə işlədi** кIарабдин мефтIеда къай гьатна.

İLIQ I *прил*. чими; **ilıq su** чими яд; II *нареч*. жимиз, жимидаказ; **yumurtanı ilıq bişirmək** кака жимиз амукьдайвал ругун.

İLIQLIQ *сущ*. чимивал.

İLİŞDİRMƏK *глаг*. 1) галкIурун; **qarmağı tirə ilişdirmək** кIир гъварцихъ галкIурун; 2) гилигун; 3) алкIурун, чуькьуьн, ягъун; **sillə ilişdirmək** хъуькъвез лапIаш чуькьуьн; 4) *куьч*. кутун; **xoşagəlməz işə ilişdirmək** чIуру кардик кутун.

İLİŞİK I *прил*. акахьай, кьил акъат тийидай, кьил акъудиз тежер; **ilişik iş** кьил акъат тийидай кар.

İLİŞMƏ *сущ*. **İLİŞMƏK** *глаголдикай*.

İLİŞMƏK *глаг*. 1) галкIун; кукIун; **stula ilişmək** стулдихъ галкIун; **ağacın budaqlarına ilişmək** тарцин хилерихъ кукIун; 2) *куьч*. кьун, кьуна акъвазун, кIевиз кьун; 3) геж хьун; **qonaqlıqda ilişmək** мугьманвиле геж хьун; 4) акIун; акIана амукьун; **sümük boğazında ilişdi** туьтуьна кIараб акIана амукьна.

İLK *прил*. 1) сад лагьай; **ilk kitab** сад лагьай ктаб; 2) сифтегьан; **ilk döyüş** сифтегьан женг; 3) сифте; **ilk soyuqlar** сифте къаяр; 4) эвел, эвелан, эвелимжи; **ilk gələnlər** эвел атайбур.

İLK(İ) *сущ*. сад лагьай аял, эвелимжи аял, виридалайни чIехи аял; **o, anasının ilkidir** ам дидедин сад лагьай аял я.

İLKİN I *прил*. 1) сад лагьай; **ilkin tanışlıq** сад лагьай чирхчирвал; 2) сифтегьан; **ilkin məlumatlar** сифтегьан малуматар; 3) сифтедин; сифте кьилин; виликамаз авур; **ilkin işlər** виликамаз авур крар.

İLQAR *сущ*. 1) вафалувал; **dostların ilqarı** дустарин вафалувал; 2) гаф гун, хиве кьун; **ilqarından dönmək** гайи гаф чIурун, гайи гафуниз амал тавун.

İLLƏRCƏ *нареч. килиг:* **İLLƏRLƏ**.

İLLƏRLƏ *нареч*. йисаралди, гзаф йисара; **illərlə işləmək** гзаф йисара кIвалахун.

İLLİK *прил*. йисан, са йисан; **illik gəlir** са йисан къазанжи; **illik qoyun** са йисан хеб.

... İLLİK *муракаб прилагательнийрин кьвед лагьай пай*: **ikiillik** кьве йисан; **iyirmiillik** къад йисан; **çoxillik** гзаф йисарин.

İLLÜMİNASİYA I *сущ*. иллюминация (*куьчеяр экуь ийидай, безетмишдай гужлу эквер*); II *прил*. иллюминациядин.

İLLÜMİNATOR I *сущ*. гимидин къвала жуфтдиз кIевдай яцIу шуьше авай элкъвей дакIар.

İLLÜMİNATOR II *сущ*. иллюминация расдай кас.

İLLÜSTRASİYA I *сущ*. 1) иллюстрация, шикил, суьрет (*ктабда, журналда кхьенвайдан метлеб ачухдай); 2) иллюстрация, мисал (са метлеб ачухдай, са кар къалурдай чешне*).

İLLÜSTRATOR *сущ*. текстинин метлеб ачухдай шикилар чIугвадайди.

İLLÜZİYA I *сущ*. иллюзия (*инсандин вичин гьакъикъат тушир гьисс; гьакъикъатда авачиз жуваз кIандайвал акунар*); II *прил*. иллюзиядин.

İLMƏ *сущ. килиг:* **İLGƏK**.

İLMƏK *сущ*. кваг, гьалкъа; **ilmək bağlamaq** кваг вегьин, гьалкъа кутIунин.

İLTİFAT *сущ*. 1) масадан хийирдихъ хьун, хатурлувал; майиллувал; 2) гьуьрметар ийиз алакьун; гьуьрметлувал, гьуьрмет.

İLTİFATLA *нареч*. гьуьрметдив,

гьуьрметдивди, гьуьрметлувилелди, гьуьрметлудаказ, гьуьрметлуз.

İLTİFATSIZLIQ *сущ.* 1) майилсузвал, такIанвал, хийирдихъ галачирвал, хатур ийиз такIанвал; 2) хуш туширвал, векъивал.

İLTİHAB *сущ. мед.* ифин алаз, дакIуна, яру хьуникай, тIа хьуникай ибарат тир начагъвал.

İLTİHABLI *прил. мед.* яру хьана, дакIуна ифин алаз тIазвай.

İLTİMAS *сущ. куьгь.* тIалаб, тавакъу; **iltimas etmək** тIалаб авун, тавакъу авун.

İLTİMASÇI *сущ.* тIалабчи, тIалабзавайди; арзачи.

İLTİZAM *сущ*. мажбурвал; мажбурнама: хиве кьур буржи.

İLTİZAMÇI *сущ*. мажбурнама хиве кьунвайди.

İLTİZAMNAMƏ *сущ*. кхьенвай мажбурнама.

İMALƏ *сущ. мед.* клизма (*1 кьен кьурла, азарлу хьайила къенез яд ягъун; 2 къенез яд ягъазвай затI*).

İMAM *сущ*. имам (*1 мусурман дин кьилиз акъудзавай регьбер; 2 халифа Алидин ва адан несилдай тир цIусад касдин титул; 3 суьннизмда диндинни гьакьарин гьакъиндай тир мезгьебрин бине кутур ксарикай сад; 4 шиийрин лап чIехи регьбер; 5 мискIинда ибадатдиз регьбервал гузвай динэгьли; 6 тIвар-ван авай мусурман алимриз ва къелемэгьлийриз гузвай титул*).

İMAMƏT *сущ. дин. килиг*: **İMAMLIQ**.

İMAMLIQ *сущ*. имамат (*1 агъавал мусурман ругьанийрин гьиле авай идарадин къурулуш; 2 XIX асирдин 20-йисарин эхирра Дагъустанда ва Чеченистанда арадал атай муьридрин гьукумат; 3 имамдин везифа*).

İMAMZADƏ *сущ. дин.* имамрин несилар кучукнавай чка; ибадатхана.

İMAN *сущ*. иман, дин; **imana gəlmək** имандиз атун: а) гуьгьуьллудаказ ислам кьабулун; б) дуьз фикирдал атун; ◊ **imana gəl!** Аллагьдикай кичIе хьухь!

İMANLA *нареч*. 1) имандивди; 2) *куьч*. михьивилелди; намуслувилелди.

İMANLI *прил*. 1) иманлу, динэгьли, капI-тIеат ийизвайди, дин гвайди, диндал иман гъизвайди, иман гвайди; 2) *куьч*. инсаф авай, регьим авай, инсафлу, регьимлу.

İMANSIZ I *прил*. 1) имансуз, аллагьсуз; 2) *куьч*. намуссуз, ягьсуз; II *сущ*. мушрикь, динсуз.

İMANSIZCASINA *нареч*. имансузвилелди, имансуздаказ, имансуздиз.

İMANSIZLIQ *сущ*. 1) имансузвал; 2) намуссузвал, ягьсузвал.

İMARƏT *сущ*. имарат; **ikimərtəbəli imarət** кьве гьавадин имарат.

İMDAD *сущ* куьмек; **imdada çağırmaq** куьмекдиз эверун.

İMƏCİLİK *сущ*. мел; **iməcilik etmək** мел авун; **hamı iməciliyə!** вири мелез!

İMƏKLƏMƏ *сущ*. **İMƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

İMƏKLƏMƏK *глаг*. капу-капу фин; **uşaq iməkləyir** аял капу-капу физва.

İMİŞ *глаг*. тир; тир кьван; **əvəllər şəhər böyük imiş** эвел шегьер чIехи тир; **çox çətin məsələ imiş** гзаф четин месэла тир кьван.

İMİTASİYA *сущ*. ухшар авун, ухшатмишун (*са затI маса затIуниз; са кар са маса касди хьиз авун*).

İMKAN *сущ*. 1) мумкинвал, жедайвал; 2) шартIар; мумкинвилер; 3) къват, алакьун, гъил агакьун, такьат; **imkan daxilində** мумкин тир кьадарда,

жедай къайдада; **onun elə imkanları yoxdur** адахъ ахьтин мумкинвилер авач; адахъ ахьтин къуват авач; адахъ ахьтин такьат авач.

İMKANLI *прил*. 1) мумкинвилер авай, къуват авай, такьат авай; 2) девлетлу.

İMKANSIZ *прил*. 1) мумкинвилер авачир; къуват авачир, такьат авачир; 2) кесиб.

İMKANSIZLIQ *сущ*. 1) мумкинвилер тахьун, мумкин туширвал, мумкинсузвал; 2) кесибвал.

İMLA I *прил*. 1) дуьз кхьин; дуьз кхьинин къайдаяр, орфография; **imla qaydaları** дуьз кхьинин къайдаяр; 2) диктант.

İMMİQRANT I *сущ*. иммигрант, маса уьлкведай куьч хьана атай кас; II *прил*. иммигрантдин.

İMMİQRASİYA I *сущ*. иммиграция, куьч хьана атун; II *прил*. иммиграциядин; **immiqrasiya qanunları** иммиграциядин къанунар.

İMMUNİTET *сущ.* иммунитет (*1 мед. организмдин садахъай садахъ га-лукьдай азар кьабул тавунин, акахь тавунин, абурун хура акъвазунин алакьун; 2 юр. бязи ксар бязи къанунрин къуватдик акат тавунин, абурук кягъиз, дустагъ ийиз тахьунин ихтияр*).

İMPERATOR I *сущ*. император (*1 пачагь; 2 къадим заманда Римда кьушунрин кьил*); II *прил*. императордин; **imperator sarayı** императордин имарат.

İMPERATORLUQ *сущ*. 1) пачагьлугъ; 2) императордин (*пачагьдин*) титул; 3) императордин гьакимвал.

İMPERATRİÇƏ *сущ*. 1) пачагьдин паб; 2) дишегьли пачагь.

İMPERİAL *сущ. куьгь.* империал (*пачагьлугъдин Россиядин вахтунда вичихъ 10 манатдин мас авай къизилдин пул*).

İMPERİALİST *сущ*. империалист (*1 империализмдин сиясат кьиле тухузвай кас; 2 ири капиталист, монополист*).

İMPERİALİZM *сущ*. империализм (*капитализмдин вилик финифин акьалтIай виниз тир ва эхиримжи дережа*).

İMPERİYA *тар. сущ.* империя (*император, пачагь авай чIехи пачагьлугъ*).

İMPİÇMENT *сущ*. импичмент.

İMPORT *сущ*. импорт (*чара уьлквейрай мал гъун*).

İMPULS *сущ*. импульс, са кар ийиз тадай себеб, багьна.

İMPULSİV *прил*. 1) жуван ихтиярда авачиз жезвай; 2) туьнт, садлагьана къизмиш жедай.

İMTAHAN I *сущ*. 1) имтигьан; **test imtahanları** тестинин имтигьанар; 2) синагъ; II *прил*. имтигьандин; синагъдин; **imtahan günü** имтигьандин югъ.

İMTİNA *сущ*. ваъ лугьун, кьабул тавун.

İMTİYAZ *сущ*. 1) *юр*. кьетIен ихтиярар; кьетIенвал; 2) кьезилвал; кьетIен кьезилвилер; **çoxuşaqlı analara imtiyazlar** гзаф аялар авай дидейриз кьетIен ихтиярар.

İMZA *сущ*. къул, къул чIугун; **imza edilmiş** къул чIугунвай.

İMZALAMA *сущ*. **İMZALAMAQ** *глаголдикай*.

İMZALAMAQ *глаг*. къул чIугун; **müqavilə imzalamaq** икьрардиз къул чIугун.

İMZALANMA *сущ*. **İMZALANMAQ** *глаголдикай*.

İMZALANMAQ *глаг. килиг:*

İMZALAMAQ.

İMZALANMIŞ *прил*. къул чIугунвай; **imzalanmış müqavilələr** къул чIугунвай икьрарар.

İMZALI *прил*. къул алай, къул эцигнавай.

İMZASIZ *прил*. къул алачир.

İNAD I *прил*. терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячI тийидай, рекьив текъведай, алат тийидай, кIевиз акъваздай; **inad xasiyyət** терс къилих; II *сущ*. терсди, терс кас, кьилиз ялдай кас; кIевивал, мягькемвал.

İNADCIL *сущ. килиг:* **İNADKAR** I.

İNADCILLIQ *сущ. килиг:* **İNADKARLIQ**.

İNADÇI *сущ. килиг:* **İNADKAR** II.

İNADKAR I *прил*. терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячI тийидай, рекьив текъведай; II *сущ*. терсди, терс кас, кьилиз ялдай кас.

İNADKARCA *нареч. килиг:* **İNADKARCASINA**.

İNADKARCASINA *нареч*. терсвилелди, терсдаказ, терсдиз; кIевивилелди, кIевидаказ, кIевиз; мягькемдаказ, мягькемдиз; давамлудаказ, давамлудиз; ара датIуз.

İNADKARLIQ *сущ*. 1) терсвал, кьилиз ялун, рекьив къвен тийир; кIевивал (*гафунал, къастунал*), къаст авун; кIевивал (*са кардал*), кIевиз акъвазун, кIевивал къалурун; **təhsildə inadkarlıq etmək** кIелунал кIевивал къалурун; 2) мягькемвал; **inadkarlıq göstərmək** мягькемвал къалурун.

İNADLA *нареч. килиг:* **İNADKARCASINA**.

İNADLI *прил*. терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячI тийидай, рекьив текъведай, алат тийидай, кIевиз акъваздай, мягькем; **inadlı mübarizə** мягькем женг.

İNADLILIQ *сущ. килиг:* **İNADKARLIQ**.

İNAM *сущ*. чIалахъвал, ихтибарвал.

İNAMLA *нареч*. 1) чIалахъвилелди; 2) вич-вичихъ агъунваз; кьве рикIин тушиз; мягькемдиз.

İNAMLI *прил*. 1) жуьрэтлу; кIеви, вич-вичихъ агъур; 2) фад чIалахъ жедай, фад ихтибар ийидай.

İNAMSIZ I *прил*. 1) шаклу тир, чIалахъ тушир, вич-вичихъ агъун тавунвай; 2) къетIивал авачир, кьве рикIин жедай; II *нареч*. къетIисузвилелди.

İNAMSIZLIQ *сущ*. 1) чIалахъ туширвал; 2) динсузвал.

İNANDIRICI I *прил*. чIалахъардай; ашкара; шак алачир; II *нареч*. чIалахъардайвал, чIалахъ жедайвал.

İNANDIRMA *сущ.* **İNANDIRMAQ** *глаголдикай*.

İNANDIRMAQ *глаг*. чIалахъарун; **xalqı inandırmaq** халкь чIалахъарун.

İNANILMAZ *прил*. чIалахъ тежер хьтин, тежер хьтин, акьулдиз текъвер хьтин; **inanılmaz hadisə** акьулдиз текъвер хьтин вакъиа.

İNANILMIŞ *прил*. 1) ихтибарнавай; эрк квай; 2) векилвал гвайди, векил тирди.

İNANMA *сущ*. **İNANMAQ** *глаголдикай*.

İNANMAQ *глаг*. чIалахъ хьун; **deyilənə inanmaq** лагьайдан чIалахъ хьун.

İNAUQURASİYA *сущ*. инаугурация (*гьукуматдин кьил гурлу мярекатдал къуллугъдал акъвазун*).

İNCƏ I *прил*. 1) шуькIуь, кьелечI; 2) *куьч*. зериф; **o, incə qızdır** ам зериф руш я.

İNCƏLİK *суш*. 1) шуькIуьвал, кьелечIвал; 2) зерифвал.

İNCƏSƏNƏT *сущ.* искусство, харусенят.

İNCİ I *сущ.* инжи, гевгьер; **dəniz incisi** гьуьлуьн инжи; II *прил.* инжидин, гевгьердин; **inci dənəsi** инжидин твар.

İNCİÇİÇƏYİ *сущ.* инжи цуьк.

İNCİK I *прил.* рикI тIар хьайи, гуьгьуьл хайи, бейкеф хьайи; **incik səslə** бейкеф ванцелди.

İNCİK II *прил. анат.* закIамдин кIараб.

İNCİKLİK *сущ.* рикIин тIарвал, бейкефвал, инжиклувал, кефиник хкIурвал, кефи хун.

İNCİL I *сущ.* Инжил (*хашпересрин кьилин ктаб*).

İNCİMƏK *глаг.* инжиклу хьун, рикI тIар хьун, бейкеф хьун.

İNCİTMƏK *глаг.* инжиклу авун, рикI тIарун, бейкефарун.

İNDEKS I *сущ.* индекс (*1 са шейэрин сиягь, тIварар; 2 мат. гьар-фунин патав эцигдай рекъем, мес: A_1, C_3 ва мсб. 3 эк. са гьалдин галай-галайвал дегишвилер процентралди къалурдай рекъем*).

İNDƏN *нареч.* маса гафарихъ галаз санал: **indən belə** инлай кьулухъ.

İNDİCƏ *нареч.* исятда; **indicə burada idi** исятда инал алай.

İNDİDƏN *нареч.* исятда, вахтунда, виликамаз.

İNDİKATOR I *сущ. тех. хим.* индикатор (*1 прибор; 2 рангар къачудай материал; 3 электрондин лампа; 4 ктабханадин картотека; 5 машинра давление алцумдай прибор*); II *прил.* индикатордин.

İNDİKİ *прил.* 1) гилан; **indiki əsr** гилан виш йис; **indiki gənclər** гилан жегьилар; 2) къенин йикъан; **indiki uğurlar** къенин йикъан агалкьунар; 3) алай вахтунин, гилан вахтунин; исятда авай.

İNDİYƏDƏK *нареч.* икьван вахтуналди, алай вахтуналди, икьван гагьди, икьван чIавалди; **o, indiyədək bir dəfə də kəndə gəlməyib** ам икьван чIавалди садра хьайитIани хуьруьз атанвач.

İNDUKSİYA I *сущ.* индукция (*1 филос. кьилди-кьилдин фикиррикай, гьаларикай, вакъиайрикай умуми нетижа хкудиз фикирунин метод; 2 микьнатисди ва я электрикдин къуватди мукьвал алай затIариз ийидай эсер*); II *прил.* индукциядин; **induksiya relesi** индукциядин реле.

İNDUKTOR I *сущ. физ.* индуктор; II *прил.* индуктордин; **induktor generatoru** индуктордин генератор.

İNERSİYA *сущ.* 1) *физ.* инерция (*жисимри, шейэри, эгер абур са маса къуватдин эсердик акат тавуртIа, чеб гьамиша авай секинвилин гьалда гьерекат авун*); 2) *куьч.* активвал тахьун, суствал, кагьулвал.

İNƏK I *сущ.* кал; **sağmal inək** ацадай кал; **inək südü** калин нек.

İNFARKT I *сущ. мед.* инфаркт; **ürək infarktı** рикIин инфаркт; II *прил.* инфарктдин; **infarkt əlamətləri** инфарктдин лишанар.

İNFEKSİON *прил.* инфекция арадал гъидай, инфекциядин.

İNFEKSİYA *мед.* инфекция (*галукьдай азар арадал гъидай микроб; гьа галукьдай азар*).

İNFİNİTİV I *сущ. грам.* инфинитив (*глаголдин вахт тайин тушир форма*); инфинитив тир; **felin infinitiv forması** глаголдин инфинитив тир форма.

İNFORMANT *сущ.* информант.

İNFORMASİYA *сущ.* информация, малумат, хабар; **informasiya vermək** информация гун, малумат гун, хабар гун.

İNFORMATOR *сущ.* информатор; малуматчи, малумат гудай кас, хабарар гудай кас.

İNGİLİS *сущ.* ингилис; **ingilislər** ингилисар; II *прил.* ингилис; **ingilis dili** ингилис чIал.

İNGİLİSCƏ *нареч.* ингилис чIалалди, ингилисдалди.

İNHALYASİYA *сущ. мед.* ингаляция (*дарман бугъдин, газдин ва я чигедин жуьреда нефесдихъ галаз къенез чIугуналди сагъарунин къайда*).

İNHALYATOR *сущ.* ингалятор.

İNHİSAR I *сущ.* монополия (*мал акъудунин ва я маса гунин, алишверишдин ихтияр кьилди са касдин ва я гьукуматдин гъиле хьун*); II *прил.* монополиядин.

İNHİSARÇI *сущ.* монополист (*монополия гвай, монополиядикай менфят къачузвай кас*).

İNHİSARÇILIQ *сущ.* монополизм.

İNİKAS *сущ.* 1) кьулухъ хъиягъун, кьулухъ элкъуьр хъувун, кьулухъди гадар хъувун; 2) са затIунилай хъянавай экуьнин нур.

İNİLDƏMƏ *сущ.* **İNİLDƏMƏK** *глаголдикай*.

İNİLDƏMƏK *глаг.* угь авун (*ягъун*), суза авун; угь-цIугь авун; **ağrıdan inildəmək** тIалдикай суза авун.

İNİLDƏTMƏ *сущ.* **İNİLDƏTMƏK** *глаголдикай*.

İNİLDƏTMƏK *глаг.* суза ийиз тун.

İNİLTİ *сущ.* 1) угь, суза; 2) угъдин ван.

İNİLTİLİ *прил.* угь галай, суза галай.

İNİSİAL *сущ.* тIварцIин ва бубад тIварцIин сад лагьай гьарфар.

İNİŞİL *сущ.* алатайдалай вилик квай йис, фейидалай вилик алатай йис.

İNİŞİLKİ *прил.* алатайдалай вилик квай йисан, фейидалай вилик алатай йисан.

İNKAR *сущ.* инкар авун, ваъ лугьун, негь авун; кьабул тавун, атIун; **inkar ədatları** инкарвилин кIусар.

İNKAREDİCİ *прил.* инкардай.

İNKAREDİLMƏZ *прил.* инкар ийиз тежер, лап якъин тир, гьахъ тир; **inkaredilməz faktlar** инкар ийиз тежер делилар.

İNKASSATOR *сущ.* инкассатор (*идарадин кассир*).

İNKİR-MİNKİR *сущ. дин.* инкир-минкир.

İNKİŞAF *сущ.* вилик фин; гегьенш хьун (*са гьалдай маса, виниз тир гьалдиз акъатун, ккаж хьун*).

İNKUBASİYA I *сущ. мед.* инкубация (*азар галукьай чIавалай адан лишанар малум жедалди, ам ашкара тушиз авай девир*).

İNKUBASİYA II *сущ.* инкубаторра цицIибар ахъаюн.

İNKUBATOR I *сущ.* инкубатор (*верч галачиз какайрай цицIибар акъуддай аппарат*); II *прил.* инкубатордин: **inkubator cücəsi** инкубатордин цицIиб.

İNKVİZİSİYA I *сущ. тар.* 1) инквизиция (*католикрин диндин душманрихъ галаз женг чIугвадай, зулумар ийидай, азабар гудай килисадин суддин-полициядин тешкилат*); 2) *куьч.* акьалтIай пис азаб, зулум; II *прил.* инквизициядин.

İNKVİZİTOR *сущ.* 1) инквизитор (*инквизициядин судья*); 2) *куьч.* залум кас.

İNQİLAB I *сущ.* инкъилаб; **1905-ci il inqilabı** 1905-йисан инкъилаб; II *прил.* инкъилабдин; **inqilab günü** инкъилабдин югъ.

İNQİLABÇI *сущ.* инкъилабчи.

İNQİLABI *прил.* инкъилабдин.

İNQUŞ *сущ.* ингуш; **inquşlar** ингушар.

İNQUŞCA *нареч.* ингуш чIалалди, ингушдалди.

İNLƏMƏ *сущ.* **İNLƏMƏK** *глаголдикай.*

İNLƏMƏK *глаг.* азаб(ар) хьун, азабар къачун; азаб чIугун, азият чIугун.

İNLƏTMƏ *сущ.* **İNLƏTMƏK** *глаголдикай.*

İNLƏTMƏK *глаг.* азаб чIугваз тун, азият чIугваз тун.

İNNOVASİYA *сущ.* инновация.

İNSAF *сущ.* 1) инсаф; 2) гьахъ, гьахъвал; адалат, адалатлувал; **insafı olmayan adam** инсаф авачир кас; **insaf naminə** адалат паталди.

İNSAFƏN *нареч.* инсафдив лагьайтIа, гьахъ лагьайтIа.

İNSAFLA *нареч.* инсафдив; **məsələyə insafla baxmaq** месэладиз инсафдив килигун.

İNSAFLI *прил.* инсафлу, инсаф авай; **o, insaflı adamdır** ам инсафлу кас я.

İNSAFLILIQ *сущ.* 1) инсафлувал; 2) адалатлувал.

İNSAFSIZ *прил.* 1) инсафсуз; 2) адалатсуз.

İNSAFSIZCA *нареч. килиг:* **İNSAFSIZCASINA.**

İNSAFSIZCASINA *нареч.* инсафсузвилелди.

İNSAFSIZLIQ *сущ.* 1) инсафсузвал; 2) адалатсузвал.

İNSAN I *сущ.* инсан; **yaxşı insan** хъсан инсан; II *прил.* инсандин; **insan əlləri** инсандин гъилер.

İNSANİ *прил.* инсанвилин; **insani hisslər** инсанвилин гьиссер.

İNSANİYYƏT *сущ.* инсаният.

İNSANLIQ *сущ.* инсанвал.

İNSANPƏRVƏR *прил.* инсанперес.

İNS-CİNS садни; са касни; **ins-cins yoxdur** садни авач.

İNSPEKTOR I *сущ.* инспектор; II *прил.* инспектордин; **inspektor işi** ин-спектордин кIвалах.

İNSTANSİYA *сущ.* инстанция (*дережа; са дережада авай идара*).

İNSTİNKT *сущ. биол.* инстинкт, гьисс (*чан алай затIари вичиз-вичикай хабар авачиз ийизвай гьисс, гьерекат*) **analıq instinkti** дидевилин гьисс.

İNSTİTUT I *сущ.* 1) институт (*бязи кIелдай чIехи мектебрин ва илимдин идарайрин тIвар*); **pedaqoji institut** педагогикадин институт; 2) институт (*къанун хьиз кьабулнавай бязи къайдаяр*).

İNSTRUMENTAL *прил. муз.* музыкадин инструментралди ийизвай, музыкадин инструментралди ягъун патал туькIуьрнавай.

İNSULİN *сущ. мед.* инсулин.

İNSULT *сущ. мед.* инсульт (*кьилин мефтIедин ивидин дамаррин кIвалах чIур хьун ва адахъ галаз санал инсан вич-вичелай фин ва фалуж хьун*).

İNŞA *сущ.* 1) эцигун, эцигунар; **evlərin inşası** кIвалерин эцигун; 2) *пед.* туькIуьрун, теснифун.

İNŞAAT I *сущ.* эцигунар (*кIвалер, дараматар эцигун*); II *прил.* эцигунрин; **inşaat işləri** эцигунрин крар.

İNŞAATÇI *сущ.* кIвалерин устIар, дараматар эцигзавайди.

İNŞALLAH *межд.* иншаллагь, Аллагьди гуди, Аллагьди рехъ гайитIа.

İNTEQRAL I *сущ. мат.* интеграл; **inteqralı tapmaq** интеграл жагъурун; II *прил.* интегралдин.

İNTEQRASİYA *сущ.* интеграция (*1 мат. интеграл жагъурун; 2 эк. майишатар, карханаяр акахьна сад хьун*).

İNTELLEKT *сущ.* интеллект, акьул, зигьин, кьатIун, кьатIунин алакьун.

İNTELLEKTUAL *прил. филос.* акьул, кьатIун, кьатIунин алакьун авайди.

İNTENDANT I *сущ.* интендант (*яракьлу къуватра аскеррин недай, хъвадай ва алукIдай шейэрин ва пулунин къайгъу ийидай кас*); II *прил.* интендантдин.

İNTENSİV I *прил.* гужлу, гзаф бегьерлу; **intensiv əmək** гзаф бегьерлу зегьмет; II *нареч.* гужлуз, гужлудаказ, гуж эцигна.

İNTENSİVLİK *сущ.* гужлувал, гуж эцигун, гуж эцигна ялун; **küləyin intensivliyi** гарун гужлувал.

İNTERMEDİYA *сущ. муз.* интермедия (*са акьван чIехи тушир хъуьруьнар квай пьеса*).

İNTERNASİONAL *тар.* 1) интернационал (*вири халкьарин гьерекатдиз регьбервал ийидай тешкилат*); 2) Коммунист партиядин гимн.

İNTERNASİONALİZM *сущ.* интернационализм (*вири зегьметчи халкьарин азадвал ва барабарвал, абурун дуствал хуьнин терефдарвал*).

İNTERNAT I *сущ.* интернат (*мектебда кIелзавайбур яшамиш жедай чка*).

İNTERNATURA *сущ. мед.* интернатура (*жегьил духтурри клиникайра чирвилер артухарунин форма*).

İNTERNET *сущ.* интернет; **internet saytları** интернетдин сайтар.

İNTERPOL *сущ.* интерпол.

İNTERVÜ *сущ.* жузун-качузун.

İNTERYER *сущ.* дараматдин къене пад.

İNTƏHASI 1) *нареч.* эхир, эхирки, эхирни; 2) *союз.* амма, анжах, ятIани, гьакI ятIани.

İNTİBAH *сущ.* цIийи хъувун, цIийиз арадал хкун, чан хкун; ◊ **intibah dövrü** цIийи хъувунин девир.

İNTİHAR *сущ.* жува-жув (вичивич) кьин; **intihar etmək** жува-жув кьин, жува-жуван чандиз къаст авун; жува-жувал гъил эцигун.

İNTİQAM *сущ.* 1) кьисас; **intiqam almaq** кьисас къахчун; 2) гьахъ-гьисаб авун; жаза.

İNTİQAMÇI *сущ.* кьисасчи.

İNTİQAMÇILIQ *сущ.* кьисасчивал.

İNTİM *прил.* 1) лап мукьва, сир сад тир, рикIин сирер лугьудай; 2) чинебан, чарадаз чир тийир.

İNTİŞAR *сущ.* 1) чукIурун, гегьеншарун; 2) виридаз малумарун.

İNTİZAM *сущ.* вирибуруз мажбур тир кIеви къайда.

İNTİZAMLI *прил.* къайда авай, низамлу, къайда хуьдай, низам хуьдай.

İNTİZAMLILIQ *сущ.* къайда хуьн, низам хуьн.

İNTİZAMSIZ *прил.* къайдасуз, низамсуз.

İNTİZAMSIZLIQ *сущ.* къайда хуьн тийин, низам хуьн тийин.

İNTİZAR *сущ.* вилив хуьн; **intizar qalmaq** вилив хуьз акъвазун; **intizar içində yol gözləyir** вил алаз рехъ хуьзва.

İNTİZARLA *нареч.* вил алаз, къалабулух кваз; **intizarla yaşamaq** къалабулух кваз яшамиш хьун.

İNTONASİYA I *сущ.* интонация (*1 лингв. рахадайла ва кIелдайла ван агъуз, виниз жез дегиш хьунин тегьер; 2 муз. сивяй лагьай, инструментрал ягъай ванцин михьивал*) II *прил.* интонациядин.

İNTRİQA *сущ.* 1) *эдеб.* интрига (*романда, драмада вакъиаяр арадал*

атуниз ва гегьеныш хьуниз себеб жезвай асул гьал, кар); 2) фитне; **intriqa qurbanı** фитнедин къурбанд.

İNTRİQAÇI *сущ.* фитнекар, фитнечи.

İNTRİQAÇILIQ *сущ.* фитнекарвал.

İNTUİSİYA *сущ.* 1) *филос.* интуиция (*идеалист философияда гьакъикъатда авай гьаларал, гьерекатрал бинелу тахьана, гьакIан килигунал, гьиссдал бинелу хьанвай чирвал); 2) интуиция (гьиссдалди виликамаз кьатIун, рикIиз аян хьун*).

İNTUİTİV *прил.* интуициядин, интуициядалди тир.

İNVENTAR *сущ.* инвентарь.

İNVERSİYA *сущ. лингв.* инверсия (*жумлада гафарин адетдин чка дегишарун, мес. «билбил гьарайиз кIвачин я» лугьудай чкадал: «гьарайиз я кIвачин билбил»*).

İNYEKSİYA *сущ. мед.* раб ягъун; **xəstəyə inyeksiya etdi** азарлудаз раб ягъана.

İNZİBATÇI *сущ.* са идарадин кьиле авай кас; са кардин кьиле авай кас.

İP *сущ.* 1) еб; мерез; кашу; 2) гъал, гъалар; **iplə bağladı** епинив кутIунна; **ip əyirir** гъалар ийизва.

İPƏK I *сущ.* 1) ипекдин парча; 2) ипекдин гъал; II *прил.* ипекдин; **ipək fabriki** ипекдин фабрика; 1) *куьч.* ипекдиз ухшар, ипек хьтин; **ipək saçlar** ипек хьтин чIарар; 2) *куьч.* умун, хъуьтуьл; **o, ipək xasiyyətli adamdır** ам хъуьтуьл хесетдин инсан я; ам умун кьилихрин инсан я.

İPƏKÇİ *сущ.* барамачи.

İPƏKÇİLİK *сущ.* барамачивал.

İPƏYATMAZ *прил.* рекьив кьвен тийир, рекьив гъиз тежедай, вичи лагьайдалай элячI тийир.

İPLİK I *сущ.* памбагдин гъалар; II *прил.* памбагдин гъаларин; **iplik köynək** памбагдин перем; ◊ **iplik kimi dolaşmaq** алчук хьун.

İPOTEKA I *сущ.* ипотека (*чкадлай юзан тийидай мал-девлетдин залук яз гузвай пулунин такьатар*); II *прил.* ипотекадин; **ipoteka bankı** ипотекадин банк.

İPPODROM *сущ.* балкIанар чукурдай чка (*майдан*).

İRAD II *сущ.* туьгьмет; насигьат; **redaktorun iradları** редактордин насигьатар.

İRAD *сущ. куьгь.* фикир, къейд; **o irad elədi** ада вичин фикир лагьана.

İRADƏ I *сущ.* 1) къаст, жуван вилик эцигнавай макьсад кьилиз акъудиз алакьун; **mətin iradə** кIеви къаст; 2) мурад, кIанивал тIалабун; **çoxluğun iradəsi ilə** гзафбурун мураддалди; 3) ихтияр, гьилевай кар.

İRADƏLİ *прил.* къастунал кIеви, бушвал тийидай, хци рикI авай, кIеви кьилихдин; **iradəli qadın** къастунал кIеви дишегьли.

İRADƏLİLİK *сущ.* къастунал кIевивал.

İRADƏSİZ *прил.* къастунал зайиф, къетIивал авачир.

İRADƏSİZLİK *сущ.* къастунал зайифвал.

İRAQ I *нареч.* яргъа, яргъал, яргъаз; **iraq olmaq** яргъал хьун; **iraq yer** яргъа чка; II *прил.* яргъал, яргъал тир, яргъа авай, яргъал алай.

İRANLI *сущ.* иранви; **iranlılar** иранвияр; **iran dilləri** иран чIалар.

İRANŞÜNAS *сущ.* иранист.

İRANŞÜNASLIQ *сущ.* иранистика.

İRƏLİ I *нареч.* 1) вилик, виликди; **irəli addımlamaq** виликди камар вегьин; **irəli cummaq** вилик катун; 2) мукьвал; **irəli otur** мукьвал ацукь;

II *сущ*. гележег; **irəlini düşünmək** гележегдикай фикир авун; III *послел*. са касдилай, са затIунилай вилик; **məndən irəli** залай вилик; IV *прил*. вилик фидай, къвердавай артух жедай; **irəli (irəliyə) hərəkət** вилик фидай гьерекат; V *межд*. **irəli!** виликди! **irəli addımla!** виликди камар вегь! виликди вач!

İRƏLİDƏN *нареч*. 1) виликай, вилик патай; 2) виликамаз; **irəlidən xəbər ver** виликамаз хабар це.

İRƏLİKİ *прил*. 1) алатай, фейи; **irəliki il** алатай йис; 2) виликан; **irəliki ev** виликан кIвал; 3) вилик квай, вилик патан; **irəliki sıralar** вилик квай жергеяр.

İRƏLİLƏMƏK *глаг*. 1) фин, вилик фин, юзун; **evə tərəf irəliləmək** кIвал галайнихъ фин; 2) *куьч*. алакьун.

İRƏLİLƏYİŞ *сущ*. 1) вилик фин, вилик юзун; 2) дегиш хьун; дегишвал; **irəliləyiş hiss olunur** дегишвал чир жезва.

İRİ I *прил*. 1) ири; **iri almalar** ири ичер; **iri uşaq** ири аял; 2) чIехи; **iri ev** чIехи кIвал; II *нареч*. иридаказ, иридиз, ириз; **dəyirman iri üyüdür** регъуь ириз регъвезва.

İRİBUYNUZLU *прил*. чIехи крчарин; чIехи крчар авай; **iribuynuzlu mallar** къарамал.

İRİLİK *сущ*. 1) иривал; 2) чIехивал; **bu irilikdə** и чIехивиле.

İRİN I *сущ*. бархун, гъура, ирин; II *прил*. бархундин, гъурадин, ириндин.

İRİNLƏMƏ *сущ*. **İRİNLƏMƏK** *глаголдикай*.

İRİNLƏMƏK *глаг*. ирин (*гъура*) кIватI хьун.

İRİS *сущ*. ирис (*къенфетрин са жуьре*).

İRİŞMƏK *глаг*. сарар экъисун.

İRQ *сущ*. раса.

İRQÇİ I *сущ*. расист; II *прил*. расиствилин; **irqçi təşkilat** расиствилин кIватIал.

İRQÇİLİK I *сущ*. расизм (*инсанрин расаяр сад хьтинбур туш лугьудай, вич илимдиз акси рехъ*); II *прил*. расизмдин.

İRMAQ *сущ. куьгь*. вацI.

İRRİQASİYA I *сущ*. ирригация, къубуяр эгъуьнна чилериз ятар тухун (*гун*); II *прил*. ирригациядин; **irriqasiya işləri** ирригациядин крар.

İRRİQATOR *сущ.* ирригатор (*къубуяр эгъуьнна чилериз яд тухудай кас*).

İRS *сущ*. ирс.

İRSƏN *нареч*. ирс яз.

İRSİ *прил*. ирс тир, ирсинин, ирсинай атай (*гьалтай, къведай*), ирс яз амукьай; **irsi əmlak** ирсинай атай малдевлет.

İRSİLİK *сущ*. ирсинай атайди, ирсинай гьалтайди, ирсинай амукьайди, ирсинай кьабулайди.

İRSİYYƏT *сущ. килиг:* **İRSİLİK**.

İRTİCA *сущ*. вилик финиз аксивал.

İRTİCAÇI *сущ*. куьгьне гьал хуьз алахъдай кас.

İSBAT *сущ*. делил, субут.

İSBATEDİLMƏZ *прил*. субут тежер.

İSBATEDİLMƏZLİK *сущ*. субут тежервал.

İSBATLILIQ *сущ*. субут ийиз хьун.

İSBATSIZ *прил*. 1) субут авачир; 2) бегьемсуз, татугай.

İSBATSIZLIQ 1) субут авачирвал; 2) бегьемсузвал, татугайвал.

İSƏ I *союз*. амма, лагьайтIа, тахьайтIа; **o getdi, mən isə indiyə kimi burada qalmışam** ам хъфена, зун лагьайтIа, гилани ина ама; **o, işə başladı, mən isə bacarmadım** ам кIвалахдив эгечIна, амма завай хьанач; II *кIус*.

- тIа; **harada isə səni görmüşəm** заз гьина ятIа вун акуна.

İSƏVİ I *сущ*. хашпара; II *прил*. хашпарадин; **isəvi itaətkarlığı** хашпарадин муьтIуьгъвал.

İSƏVİLİK *сущ. куьгь.* хашпаравал.

İSHAL *сущ*. къен фин.

İSHALLI *прил*. къен физвай.

İSİM *сущ.* 1) *рах*. тIвар (*инсандин*); **ismin nədir?** ви тIвар вуч я? 2) *лингв.* существительное; **ismin halları** существительнийрин падежар.

İSİNDİRMƏ *сущ*. **İSİNDİRMƏK** *глаголдикай*.

İSİNDİRMƏK *глаг*. 1) чими авун; **suyu isindirmək** яд чими авун; 2) *куьч*. агудун, мукьув авун.

İSİNİŞDİRMƏ *сущ*. **İSİNİŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

İSİNİŞDİRMƏK *глаг*. агудун, мукьув авун.

İSİNİŞMƏ *сущ*. **İSİNİŞMƏK** *глаголдикай*.

İSİNİŞMƏK *глаг*. вердиш хьун, адет кьун; **gələnlərə isinişmək** атайбурухъ галаз вердиш хьун.

İSİNMƏ *сущ.* **İSİNMƏK** *глаголдикай*.

İSİNMƏK *глаг*. 1) чими хьун; жуваз чими авун; 2) *куьч*. вердиш хьун.

İSİTMƏ *сущ.* **İSİTMƏK** *глаголдикай*.

İSİTMƏK *глаг*. 1) чими авун; 2) ифин хкаж хьун, цIай алаз хьун; 3) цIай атун.

İSKƏNƏ *сущ*. руцIугул.

İSLADILMA *сущ*. **İSLADILMAQ** *глаголдикай*.

İSLADILMAQ *глаг.* цик кутун; це тун.

İSLADILMIŞ *прил*. цик кутунвай; це тунвай.

İSLAH *сущ*. 1) хъсанарун, хъсан дережадихъ агакьарун; 2) дуьз хъувун, дуьз хъхьун.

İSLAHAT *сущ*. реформа (*са кар хъсанарун патал ам масакIа, цIийикIа туькIуьрун патал ийизвай дегишвилер*).

İSLAHATÇI *сущ*. реформатор (*реформа, дегишвал, къайдаяр тур ва твадай кас*).

İSLAHATÇILIQ *сущ.* реформизм.

İSLAHEDİCİ *прил*. дуьз хъийидай, рас хъийидай.

İSLAHEDİLMƏZ *прил*. дуьз тежер.

İSLAHEDİLMƏZLİK *сущ*. дуьз тежервал, дуьз тахьун.

İSLAQ *прил*. кьежей, куьцIей.

İSLAM *сущ. дин.* ислам, мусурманвал, мусурманрин дин.

İSLAMÇILIQ *сущ*. мусурманвал.

İSLAMİYYƏT *сущ*. исламизм.

İSLANMA *сущ*. **İSLANMAQ** *глаголдикай*.

İSLANMAQ *глаг*. 1) кьежин, ламу хьун; **ayaqları islanıb** кIвачер кьеженва; 2) це тун, кьежирун, ламу авун.

İSLANMIŞ *прил*. 1) кьеженвай, ламу хьанвай; 2) це тунвай, кьежирнавай, ламу авунвай.

İSLATMA *сущ*. **İSLATMAQ** *глаголдикай*.

İSLATMAQ *глаг*. 1) кьежирун; 2) цик кутун; це тун; **paltarı islatmaq** пек цик кутун; 3) кьежирун (*аялди вичин кIаник пад*); 5) кьежирун (*хъун*); **boğazını islatmaq** хъун (*са вуч ятIани*).

İSMARIŞ *сущ*. 1) *рах*. хабар; 2) тапшуругъ.

İSMARLAMA *сущ*. **İSMARLAMAQ** *глаголдикай*.

İSMARLAMAQ *глаг*. 1) хиве тун; **işini ona ismarladı** вичин кIвалах адан хиве туна; 2) тапшуругъ гун; тIалабун.

İSMƏT *сущ*. 1) намус, ягь,

ягь-намус; 2) рушвал (*рушвал гумай дишегьли*).

İSMƏTLİ *прил*. 1) намуслу, ягь-намус авай; 2) рушвал гумай.

İSMƏTSİZ *прил*. 1) намуссуз, ягь-намус авачир; 2) рушвал гумачир, чIуру, айиб гьидай.

İSNAD *сущ*. чешме (*гъизвай мисал ва я ам гьинай къачузватIа, гьам къалурун*).

İSNADƏN *нареч*. бинелу яз.

İSNADLI *прил*. бинелу.

İSNADSIZ *прил*. бинелу тушир.

İSRAF *сущ*. харжи, харж авун, серфун, пул акатайвал харж авун, шейэр, тIуьна пуч авун.

İSRAFÇI *сущ*. тIафал; вара-зара ийидай кас; гзаф харжиз пучдай кас; гзаф серф ийидай кас.

İSRAFÇIL *прил*. тIафал; вара-зара ийидай; нубатсуз харж ийиз пучдай; гзаф серф ийидай; цIай гудай (*пулуниз*).

İSRAFÇILIQ *сущ*. вара-заравал, пучвал.

İSRAR *сущ*. кIевиз алахъун, кIеви кIан хьун.

İSRARLA *нареч*. алат тийиз, вичи лагьайдал кIеви акъвазиз.

İSRARLI *прил*. алат тийидай, кIевивал ийидай, кIевиз акъваздай.

İSRARSIZLIQ *сущ*. 1) фагьумсузвал, кьатIун авачирвал; 2) акьулсузвал.

İSTEDAD *сущ*. алакьун, бажарагъвал.

İSTEDADLI *прил*. алакьунар авай; бажарагълу.

İSTEDADLILIQ *сущ*. чIехи алакьунар, хци зигьин хьун, бажарагъ.

İSTEDADSIZ *прил*. алакьунар авачир, бажарагъсуз.

İSTEDADSIZLIQ *сущ*. алакьунар тахьун, бажарагъсузвал.

İSTEFA *сущ*. къуллугъдай экъечIун ва я акъудун.

İSTEFALI *прил*. къуллугъдай экъечIнавай.

İSTEHKAM *сущ*. сенгер.

İSTEHKAMLI *прил*. сенгерар авай.

İSTEHLAK *сущ*. менфят къачун, серф авун; **xalq istehlakı malları** халкьди менфят къачузвай малар.

İSTEHLAKÇI *сущ*. масада гьасилзавай малар серф ийизвайди.

İSTEHSAL *сущ*. акъудун; затIар акъудун; гьасилун; **kağız istehsalı** чар акъудун, чар гьасилун.

İSTEHSALAT *сущ*. акъудун, гьасилун, гьазурун; **istehsalat qabaqcılları** малар гьасилзавай кIвенкIвечияр.

İSTEHSALÇI *сущ*. гьасилзавайди, гьазурзавайди.

İSTEHZA *сущ*. ягьанат, рахшанд; **istehza ilə danışmaq** ягьанатдив рахун.

İSTEHZALI *прил*. ягьанат квай, ягьанатдин тегьердин; **istehzalı gülüş** ягьанат квай хъуьруьн.

İSTEHZASIZ *прил*. ягьанат квачир.

İSTERİKA *сущ*. истерика (*фад къизмиш жедай, чIур жедай тегьерда, вилериз накъвар хъиткьиндай, шехьдай, гьарайдай гьал*).

İSTERİYA *сущ*. истерия (*нервийрин азар*).

İSTƏK *сущ*. 1) мурад, эрзиман; кIан хьун, кIани кар; 2) муьгьуьббат.

İSTƏKLƏ *нареч*. 1) кIанивилелди, кIанивиляй; 2) муьгьуьббатлувилелди.

İSTƏKLİ I *прил*. кIани, багьа, азиз, масан, играми; II *сущ*. кIаниди, багьади, азизди, масанди, играмиди.

İSTƏKLİLİK *сущ*. 1) кIанивал; 2) муьгьуьббатлувал.

İSTƏKSİZ *нареч*. рикI гвачиз, кIанивал авачиз, рикIиз такIанз, кIанзтакIанз, такIанз-такIанз, такIанвилелди,

такIандаказ, такIандиз.

İSTƏKSİZLİK *сущ.* 1) кIани кар тахьун; 2) муьгьуьббатлувал тахьун.

İSTƏMƏ *сущ.* **İSTƏMƏK** *глаголдикай*.

İSTƏMƏDƏN *нареч.* такIанз, къастуналди тушиз.

İSTƏMƏK *глаг.* 1) кIан хьун; **azadlıq istəyirəm** заз азадвал кIанзава; **o, yatmaq istəyir** адаз ксуз кIанзава; 2) тIалабун; **kömək istəmək** куьмек тIалабун.

İSTƏMƏLİ *прил.* кIан хьуниз лайихлу, жуваз майил авай.

İSTƏR *союз.* - тIани, кIандатIа, кIантIа; **istər gəl, istər gəlmə** кIантIа ша, кIантIа къвемир.

İSTƏR-ISTƏMƏZ *нареч.* кIанз-такIанз, чарасузвиляй, чара авачиз; **istər-istəməz ayağa qalxdı** кIанз-такIанз кIвачел къарагъна; **istər-istəməz razı oldu** чара авачиз рази хьана.

İSTƏTMƏ *сущ.* **İSTƏTMƏK** *глаголдикай*.

İSTƏTMƏK *глаг.* кIанарун; **özünü istətmək** вич кIанарун.

İSTİ I *прил.* 1) чими; **isti süd** чими нек; **isti əllər** чими гъилер; 2) *куьч.* рикIиз чими, хуш; **isti münasibət** хуш рафтарвал; II *сущ.* 1) ифин, гьарарат; 2) цIай, зегьем.

İSTİARƏ *сущ. эдеб.* метафора (*вичикай асул манада ваъ, куьчуьрмишнавай манада менфят къачузвай гаф, гафарин ибара*).

İSTİBDAD I *сущ.* зулум; зулумкар; II *прил.* зулумдин; зулумкарвилин; **istibdada qarşı mübarizə aparmaq** зулумдин аксина женг чIугун.

İSTİBDADÇI *сущ.* залум, зулумкар.

İSTİBDADÇILIQ *сущ.* залумвал, зулумкарвал.

İSTİFADƏ *сущ.* менфят къачун, серф авун, кардик кутун; **istedaddan istifadə etmək** алакьунрикай менфят къачун; **yeni müəssisə istifadəyə verildi** цIийи кархана кардик кутуна.

İSTİFADƏSİZ *прил.* менфят къачузвачир, серфзавачир, кардик кутазвачир.

İSTİXANA I *сущ.* чимихана (*салан майваяр, цуьквер гьасилдай кIевирнавай чими чка*); II *прил.* чимиханадин.

İSTİ-İSTİ *нареч.* 1) чимиз-чимиз; **südü isti-isti iç** нек чимиз-чимиз хъухъ; 2) *куьч.* гьасятда, исятда; **məsələni isti-isti həll etmək** месэла гьасятда гьял авун.

İSTİQAMƏT *сущ.* 1) пад, рехъ (*тухузвай*), галайвал; **bu istiqamətdə getdi** и патаз фена; **meşəyə istiqamət aldı** там галайнихъ фена; 2) курс (*гими фидай пад туькIуьрун*).

İSTİQAMƏTLƏNDİRMƏ *сущ.* **İSTİQAMƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

İSTİQAMƏTLƏNDİRMƏK *глаг.* ракъурун, рекье тун, саниз дугурун.

İSTİQAMƏTLƏNMƏK *глаг.* 1) фин, рекье гьатун; **şimala doğru istiqamətlənmək** кефер пад галайвал фин; 2) *куьч.* къайдада гьатун, туькIуьн.

İSTİQAMƏTVERİCİ *прил.* 1) дугурдай; **istiqamətverici qüvvə** дугурдай къуват; 2) рехъ къалурдай; **istiqamətverici tezislər** рехъ къалурдай тезисар.

İSTİQANLI *прил.* 1) чими ивидин, чими иви квай; 2) *куьч.* хуш, рикIиз чими, фикир желбдай; **istiqanlı qadın** рикIиз чими дишегьли; 3) туьнт, фад хъел къведай.

İSTİQANLILIQ *сущ.* рикIин сидкьивал, масадаз куьмек гуз гьазур хьун, мегьрибанвал.

İSTİQBAL *сущ.* гележег; **istiqbala ümidlə baxmaq** гележегдик умуд кутун.

İSTİQLALİYYƏT *сущ.* азадвал,

аслу туширвал; **istiqlaliyyət uğrunda mübarizə** азадвал патал женг.

İSTİQLALİYYƏTÇİ *суш*. азадвал кIандай кас.

İSTİQRAZ *суш*. заём.

İSTİLA *сущ*. чапхун (*маса гьукуматрин чкаяр гужуналди кьун*), тарашун, къакъудун.

İSTİLAÇI *суш*. чапхунчи.

İSTİLAÇILIQ *сущ*. чапхунчивал.

İSTİLAH *суш. куьгь.* термин; **təzə istilahlar** цIийи терминар.

İSTİLİK *сущ*. 1) *физ*. чимивал; **istilik ölçü vahidi** чимивал алцумдай уьлчме; 2) *куьч*. хушвал, чимивал, рикIин сидкьивал, чан-рикI.

İSTİNAD *сущ*. даях; асас; мягькем акъваздай чка.

İSTİNADƏN *нареч*. асаслу яз; **mövcud qanunlara istinadən** авай къанунрал асаслу яз.

İSTİNADGAH *сущ*. 1) акъваздай чка, далда, жув хуьдай чка, чуьнуьх жедай чка; 2) *куьч*. даях, мягькем хуьдайди.

İSTİNTAQ *сущ*. 1) силис кьун; **istintaq zamanı** силис кьадай вахтунда; 2) силис; **istintaq altında olmaq** силисдик хьун.

İSTİOT *сущ. бот*. 1) истив ут; **qara istiot** чIулав истив ут; **qırmızı istiot** яру истив ут; 2) регъвенвай истивутдин гъуьр; 3) *куьч*. хци, кефиник хкIадай фикир.

İSTİOTLU *прил*. истив ут квай.

İSTİRAHƏT *сущ*. ял ягъун; **istirahət günü** ял ядай югъ.

İSTİSMAR *сущ*. истисмар; **istismar etmək** истисмар авун; **neft quyularını istismar etmək** нафтIадин къуяр истисмар авун.

İSTİSMARÇI *сущ*. истисмарчи (*чарадан зегьметдикай менфят къачудай, чарадан зегьметдалди яшамиш жезвай кас*).

İSTİSMARÇILIQ *сущ*. истисмарчивал.

İSTİSNA *сущ*. кьетIенвал; кьетIенди.

İSTİSNASIZ *нареч*. кьетIенсуз.

İSTORİOQRAFİYA *сущ*. историография (*1 тарихдин илим гьикI вилик фенатIа ахтармишзавай илим; 2 тарихдин очеркрин кIватIал*).

İSTORİOQRAF *сущ*. историограф (*тарихдин илим гьикI кьиле фенатIа чирзавай кас*).

İŞARƏ *сущ*. 1) ишара; лишан; **not işarələri** нотдин ишараяр; **yol işarələri** рекьин лишанар; 2) гьерекат (*гъилив ва я кьилив*); 3) грамматикадин лишан.

İŞARMA *сущ*. **İŞARMAQ** *глаголдикай*.

İŞARMAQ *глаг*. цIапIрапIар авун; **qaranlıqda işarmaq** мичIи чкада цIапIрапIар авун.

İŞBAZ *сущ*. 1) карчи; 2) бизнесмен.

İŞBAZLIQ *сущ*. 1) карчивал; 2) бизнесменвал.

İŞÇİ *сущ*. 1) кIвалахдар; **bacarıqlı işçi** алакьунар авай кIвалахдар; 2) *куьгь*. фяле; **daş daşıyan işçilər** къванер ялзавай фялеяр.

İŞEMİYA *сущ. мед.* ишемия (*ивидихъ галаз алакъалу азар*).

İŞƏMUZD I *прил*. атIай къиметдихъ ийидай кIвалах; **işəmizd haqq** зегьметдин кьадардиз килигна атIай къимет; II *нареч*. атIай къиметдихъ; **işəmuzd işləmək** атIай къиметдихъ кIвалахун; III *сущ*. атIай къиметдихъ кIвалахдай кас.

İŞGƏNCƏ I *сущ*. 1) азаб, гуж, гатунар; 2) *куьч*. азаб, азият (*рикIин, руьгьдин*); II *прил*. азабдин, азиятдин.

İŞGƏNCƏLİ *прил*. азаблу, азиятлу.

İŞGƏNƏ *сущ.* шурпа (*як ргай яд*).

İŞGİL I *сущ.* ракIариз ядай тIуб.

İŞGİL II *сущ.* 1) гьилле; кьуьруьк; амалдарвал; 2) дарвал; манийвал; **işgildə olmaq** дарвиле хьун.

İŞ-GÜC *сущ.* кар-кеспи, машгъулат, кIвалах; **iş-gücün qızğın vaxtı** кIвалахдин къизгъин чIав.

İŞGÜZAR *прил.* 1) кардиз (*кIвалахдиз*) талукь тир; **işgüzar söhbət** кардиз талукь суьгьбет; 2) кар алакьдай, кар чидай инсан; **işgüzar köməkçi** кар алакьдай куьмекчи.

İŞGÜZARCASINA *нареч. килиг:* **İŞGÜZARLIQLA.**

İŞGÜZARLIQ *сущ.* 1) кар алакьун, кар кьиле тухуз алакьун; 2) зегьметдал рикI хьун, зегьметдал рикI алайвал.

İŞGÜZARLIQLA *нареч.* алакьунар аваз, кар чиз.

İŞĞAL I *сущ.* къачун; кьун; чапхунчивал (*са гьукуматдин яракьлу къуватри гужалди чарадан чил кьун*); **ölkənin işğalı** уьлкве кьун; II *прил.* чапхунчивилин.

İŞĞALÇI *прил.* чапхунчи; **yadelli işğalçılar** къецепатан чапхунчияр.

İŞĞALÇILIQ I *сущ.* чапхунчивал; II *прил.* чапхунчивилин.

İŞIQ I *сущ.* 1) экв; **ay işığı** вацран экв; **işığa çıxmaq** экуьнал экъечIун; 2) экв (*экв гузвай чешме*), лампа; 3) экуьнин фад бере, пакаман фад бере; **işıq olana kimi** экв жедалди; **işığı yandırmaq** экв куькIуьрун; **işığı söndürmək** экв хкадарун.

İŞIQLANDIRMA *сущ.* **İŞIQLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

İŞIQLANDIRMAQ *глаг.* экв авун, экв гун, экуь авун; **ay hər tərəfi işıqlandırdı** вацра виринагар экуь авуна.

İŞIQLANMA *сущ.* **İŞIQLANMAQ** *глаголдикай.*

İŞIQLANMAQ *глаг.* экуь хьун; экв атун; **payızda hava gec işıqlanır** зулуз гьава геж экуь жезва; **sevincdən gözləri işıqlandı** хвешивиляй вилериз экв атана.

İŞIQLI *прил.* 1) экуь; **işıqlı gecələr** экуь йифер; 2) михьи; **işıqlı arzular** михьи мурадар; 3) *куьч.* хуш, шад; **işıqlı gələcək** хуш гележег; 4) *куьч.* дерин, фагьумлу; **işıqlı (parlaq, nurlu) zəka** дерин акьул; **işıqlı adam** фагьумлу кас.

İŞILDAQUŞ *сущ. зоол.* цIун пепе экв гудай пепе.

İŞILDAMA *сущ.* **İŞILDAMAQ** *глаголдикай.*

İŞILDAMAQ *глаг.* экв гун, рапрапар авун, цIарцIар гун; **gözləri işıldayır** вилери рапрапарзава.

İŞILDAYAN *прил.* экв гузвай, рапрапарзавай, цIарцIар гузвай.

İŞIL-İŞIL *маса гафарихъ галаз санал*: **işıl-işıl işıldamaq** къати (*гужлу*) экв гун.

İŞILTI *сущ.* зайиф экв (*яргъай къвезвай*).

İŞILTILI *прил.* нур гудай, цIарцIар гудай, рапрап гудай; **işıltılı gözlər** нур гудай вилер.

İŞLƏDİLMƏ *сущ.* **İŞLƏDİLMƏK** *глаголдикай.*

İŞLƏDİLMƏK *глаг.* серф авун, менфят къачун; **kənd təsərrüfatında işlədilmək** хуьруьн майишатда менфят къачун.

İŞLƏK *прил.* кIвалахдал рикI алай, кIвалахдай.

İŞLƏMƏ I *сущ.* **İŞLƏMƏK** *глаголдикай.*

İŞLƏMƏ II *сущ.* гъаларалди ягъай нехиш; атIай бахи.

İŞLƏMƏK *глаг.* 1) кIвалахун; **evdə**

işləmək кIвале кIвалахун; **müəllim işləmək** муаллимвиле кIвалахун; **məqalə üzərində işləmək** макъаладин винел кIвалахун; 2) гьазурун; **tədbirlər planı işləmək** тедбиррин план гьазурун; 3) авун; **cinayət işləmək** жинаят авун; 4) гьатун; **onun sümüklərinə soyuq işləyirdi** адан кIарабра къай гьатзавай; 5) туькIуьрун, чIагурун; **sədəflə işləmək** седефрив туькIуьрун, седефрив чIагурун.

İŞLƏNƏN *прил*. менфят къачузвай, серфзавай; лугьузвай; **işlənən qablar** менфят къачузвай къапар; **işlənən söz** лугьузвай гаф.

İŞLƏNƏN... менфят къачузвай, серфзавай; *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **çoxişlənən** гзаф менфят къачузвай; **azişlənən** тIимил серфзавай.

İŞLƏNMƏ *сущ*. **İŞLƏNMƏK** *глаголдикай*.

İŞLƏNMƏK *глаг*. менфят къачун, серф авун; гьазурун; **təsərrüfatda işlənmək** майишатда менфят къачун; **yeni nəzəriyyə işlənib** цIийи теория гьазурнава.

İŞLƏNMİŞ *прил*. менфят къачунвай.

İŞLƏTMƏ I *прил. мед*. къен ракъурдай дарман.

İŞLƏTMƏ II *сущ*. **İŞLƏTMƏK** *глаголдикай*.

İŞLƏTMƏK *глаг*. 1) кIвалахиз тун; 2) гьакъидихъ кьун; къиметдихъ кьун; кирида кьун; 3) менфят къачун, серф авун; **maşın çoxlu benzin işlədir** машинди бензин гзаф серфзава; 4) авун; **cinayət işlətmək** чIуру кар авун; 5) харж авун; **pulu qənaətlə işlətmək** пул мадардив харж авун.

İŞRƏT I *сущ*. кефинин межлис.

İŞSİZ *прил*. кIвалах авачир, кIвалахдик квачир.

İŞSİZLİK *сущ*. бейкарвал, каркеспи авачирвал.

İŞTAH *килиг*: **İŞTAHA**.

İŞTAHA *сущ*. иштагь; **onun yaxşı iştahası var** адахъ хъсан иштагь ава.

İŞTAHLA *нареч*. иштагьдивди.

İŞTAHLI *прил*. иштагьлу.

İŞTAHSIZ *прил*. иштагьсуз; **iştahsız yedi** иштагьсуз тIуьна.

İŞTAHSIZLIQ *сущ*. иштагьсузвал.

İŞTİRAK *сущ*. иштираквал; иштиракун; **yaxşı istirak etmək** хъсандиз иштиракун.

İŞTİRAKÇİ иштиракчи; **Böyük Vətən müharibəsi iştirakçısı** Ватандин чIехи дяведин иштиракчи.

İŞTİRAKÇILIQ *сущ*. иштиракчивал.

İŞVƏ *сущ*. наз.

İŞVƏBAZ *прил*. назнази.

İŞVƏBAZLIQ *сущ*. назназивал.

İŞVƏKAR *прил*. назнази.

İŞVƏLİ *сущ*. наз гвай; **işvəli qız** наз гвай руш.

İT I *сущ*. 1) кицI; **yaman it** пехъи кицI; **it saxlamaq** кицI хуьн; 2) *куьч*. гзаф пис, чIуру инсан; **o, adam deyil ki, qudurmuş itdir!** ам инсан туш хьи, пехъи кицI я! II *прил*. кицIин; **itin zənciri** кицIин зунжур; **o, itin dilini bilir** ам амалдар я; **it kimi didişirlər** кIевиз кикIизва; **iti öldürənə sürüdərlər** жува авур чIуру кар жувани арадай акъуда; ◊ **it yiyəsini tanımır** кьил акъат тийир гьал я; ◊ **it hürər, karvan keçər** кицIи кьазва, карван физва.

İTAƏT *сущ*. муьтIуьгъвал, муьтIуьгъ хьун.

İTAƏTKAR *прил*. муьтIуьгъ, чIалаз килигдай.

İTAƏTKARANƏ *нареч*. муьтIуьгъ-

вилелди, муьтIуьгъдаказ, муьтIуьгъдиз.

İTAƏTKARCASINA *нареч. килиг*: **İTAƏTKARANƏ**.

İTAƏTKARLIQ *сущ*. муьтIуьгъвал, чIалаз килигун.

İTAƏTLƏ *нареч. килиг:* **İTAƏTKARANƏ**.

İTAƏTLİ *прил. килиг:* **İTAƏTKAR**.

İTAƏTLİLİK *сущ*. муьтIуьгъвал.

İTAƏTSİZ *прил*. муьтIуьгъ тушир, муьтIуьгъ тежер, чIалаз килиг тийидай.

İTAƏTSİZLİK *сущ*. муьтIуьгъ тахьун, чIалаз килиг тавун.

İT-BAT *маса гафарихъ галаз санал*: **it-bata düşmək** квахьун.

İTBAZ *сущ*. кичIерал рикI алайди.

İTBURNU I *сущ*. жикIи; II *прил*. жикIидин; **itburnu çayı** жикIидин чай.

İTDİRSƏYİ *сущ*. мухатIил.

İTƏBAXAN *сущ*. кицIербан.

İTƏLƏMƏ *сущ*. **İTƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

İTƏLƏMƏK *глаг*. 1) эцягъун; 2) рум гун, хуртIар гун; 3) хкажун, гадарун; 4) *куьч*. вилик ракъурун; тади кутун; ийиз тун; 5) *куьч*. гьалдарун, футфа гун (*кутун*).

İTƏLƏNMƏ *сущ*. **İTƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

İTƏLƏNMƏK *глаг*. эцягъ хьун; хуртI хьун.

İTƏN I *прил*. 1) квахьай, квахьнавай; 2) вич-вичивай квахьай, кефи чIур хьанвай.

İTHAF *сущ*. 1) бахш авун; 2) бахш авун къалурзавай кхьинар; **kitab qəhrəmanlara ithaf olunub** ктаб къагьриманриз бахш авунва.

İTİ I *прил*. 1) хци; **iti bıçaq** хци чукIул; 2) *куьч*. хци фикир авай, кIуфал туькIвей, гафарин устIар, къемеда (*кас*); кутугай.

İTİ II I *прил*. йигин, зарб, фад, тади; II *нареч*. фад, тадиз, йигиндиз.

İTİAXAN *прил.* фад фидай, фад авахьдай; **itiaxan çay** фад авахьдай вацI.

İTİLƏMƏ *сущ*. **İTİLƏMƏK** *глаголдикай*.

İTİLƏMƏK *глаг*. 1) хци авун; чарх гун; куьнуь ягъун; **kərəntini itiləmək** мукал хци авун; 2) рас хъувун, туькIуьр хъувун; кIвенкI авун; **qələmi itiləmək** карандашдал кIвенкI авун.

İTİLƏNMİŞ *прил*. 1) *тех*. кIвенкI алай, хци кIвенкI алай; 2) хци авунвай; **itiləmiş bıçaq** хци авунвай чукIул.

İTİLƏYİCİ *сущ*. чарх гудай устIар (*са затI хци авун патал*).

İTİLİK I *сущ*. 1) зарбвал, йигинвал; 2) *куьч*. диривал, зирингвал.

İTİLİK II *сущ*. 1) хцивал; 2) *куьч*. фагьумлувал; дерин фагьумлувал; виликамаз лугьуз хьун.

İTİLMƏ *сущ*. **İTİLMƏK** *глаголдикай*.

İTİLMƏK *глаг*. хъфин, кьил къакъудун; **itil buradan!** алат инлай! **itil cəhənnəmə!** жегьеннемдиз квахь! **itil gözümdən!** ахлад!

İTİRİLMƏ *сущ*. **İTİRİLMƏK** *глаголдикай*.

İTİRİLMƏK *глаг*. 1) квахьун; 2) вич-вичивай квахьун, вичи-вич квадарун.

İTİRİLMİŞ *прил*. квадарнавай; **itirilmiş vaxt** квадарнавай вахт; **itirilmiş gündəlik** квадарнавай йикъарган.

İTİRMƏ *сущ*. **İTİRMƏK** *глаголдикай*.

İTİRMƏK *глаг*. 1) квадарун; **köynəyini itirmək** перем квадарун; 2) алатун, рекьелай алатун; **o, yolu itirdi** ам рекьелай алатна.

İTKİ *сущ*. 1) квахьун; квадарун; амукь тавун; гъиляй акъатун; пуч хьун; **vaxt itkisi** вахт пуч хьун; 2) кьиникь;

vaxtsız itki вахтсуз кьиникь.

İTKİN *прил*. квахьун; **itkin düşmək** са хабарни амачиз квахьун, гелни амачиз квахьун.

İTKİNLİK *сущ*. квахьун, терг хьун.

İTKİSİZ *нареч*. квахьай затI авачиз.

İTKİSİZLİK *сущ*. квахьай затI тахьун.

İTMƏ *сущ*. **İTMƏK** *глаголдикай*.

İTMƏK *глаг*. 1) квахьун, куьтягь хьун, амукь тавун, акьалтIун; 2) пуч хьун, терг хьун; 3) гьакI фин; гьавая фин; 4) вилерикай хкатун, вилерикай квахьун; 5) хъфин; 6) *куьч*. батмиш хьун; квахьун, кIев хьун; **qızıl içində itmək** къизилдин арада квахьун, къизилдин къене бамиш хьун.

İTMİLÇƏYİ 1) *зоол*. кицIин тIветI; 2) *куьч*. алат тийидай, вичикай бизар ийидай.

İTMİŞ 1) квахьнавай; **itmiş məktub** квахьнавай чар; 2) вичикай умуд атIанвай, акьалтIай усал хьанвай, эхир пуч хьанвай (*инсан*).

İTTİFAQ *сущ*. кIватIал.

İTTİHAD *сущ. куьгь*. рейсадвал.

İTTİHADÇI *куьгь*. рейсадвилин пад хуьзвайди.

İTTİHAM *сущ*. тахсирлувилин къарар.

İTTİHAMÇI *сущ*. тахсирлу ийизвайди, тахсир кутазвайди (*вичи масадак, мес. прокурор*).

İTTİHAMEDİCİ *прил*. тахсирлувилин, тахсирлувал квай.

İY I *сущ*. 1) ни; **iy bilmək** ни чир хьун; **güllərin iyi** цуькверин ни; II *прил*. ни къведай, ни галай; 2) пис ни.

İY II *сущ*. тупучI.

İYİMƏ *сущ*. **İYİMƏK** *глаголдикай*.

İYİMƏK *глаг*. чIур хьун, ни агалтун, ни ягъун, ктIун; лахъу хьун; **yumurta iyiyib** кака лахъу хьанва.

İYİMİŞ *прил*. чIур хьанвай, ни агалтнавай, ктIанвай; лахъу хьанвай.

İYİRMİ *числ*. къад; **iyirmi il** къад йис; **iyirmidən çox** къадалай гзаф.

İYİRMİ... къад; *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*: **iyirmiillik** къад йисан.

İYİRMİBEŞLİK *прил. тар*. къанни вад манатдин чар.

İYİRMİİLLİK I *прил*. къад йисан; къад йиса авай; II *сущ*. къад йис, къад йис тамам хьайи вахт.

İYİRMİNCİ *числ*. къад лагьай; **iyirminci illər** къад лагьай йисар.

İYLƏMƏ *сущ*. **İYLƏMƏK** *глаголдикай*.

İYLƏMƏK *глаг*. ни чIугун; **gülləri iyləmək** цуькверикай ни чIугун.

İYLƏNDİRMƏ *сущ*. **İYLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

İYLƏNDİRMƏK *глаг*. ни агалтиз тун, ктIиз тун, чIур жез тун.

İYLƏNMƏ *сущ*. **İYLƏNMƏK** *глаголдикай*.

İYLƏNMƏK *глаг*. ни атун, ни агалтун, ктIун, чIур хьун, лахъу хьун.

İYLƏNMİŞ *прил*. ни агалтнавай, чIур хьанвай, ктIанвай, лахъу хьанвай.

İYLİ *прил*. ни къведай, ни галай; хъсан ни къведай, хъсан ни галай, атирлу.

İYLİLİK *сущ*. ни атун; атирлувал.

İYNƏ I *сущ*. 1) раб; **tikiş iynəsi** пекер цвадай раб; 2) цаз хьтин пеш; 3) цацар; **kirpinin iynələri** кьуьгъуьрдин цацар; 4) мизмиз; **arının iynəsi** чIижрен мизмиз; 5) *мед*. дармандин раб.

İYNƏDAN *сущ. килиг*: **İYNƏQABI**.

İYNƏQABI *сущ*. рапарган.

İYNƏLƏMƏK *глаг*. раб ягъун.

İYNƏ-SAP *сущ*. раб-гъал.

İYNƏYARPAQ *сущ*. цаз хьтин

пешер (*мес. шамагъаж тарцин*).

İYNƏYARPAQLILAR *сущ.* цаз хьтин пешер алай тарар.

İYRƏNC I *прил.* мурдар, такIан къведай, гзаф пис, кьацIай, чиркин, алчах; II *нареч.* гзаф писдиз, такIан къведайвал, алчахвилелди.

İYRƏNCLİK *сущ.* мурдарвал, кьацIайвал, чиркинвал, алчахвал.

İYRƏNMƏ *сущ.* **İYRƏNMƏK** *глаголдикай.*

İYRƏNMƏK *глаг.* такIан атун; рикIиз такIан хьун.

İYSİZ *прил.* ни текъвер.

İYUL I *сущ.* июль (*йисан ирид лагьай варз*); II *прил.* июлдин; **iyul ayı** июлдин варз.

İYUN I *сущ.* июнь (*йисан ругуд лагьай варз*); II *прил.* июндин; **iyun günləri** июндин йикъар.

İZ *сущ.* гел; **ayaq izləri** кIвачин гелер; **yara izləri** хиредин гелер.

İZAH *сущ.* ачухарун, гъавурда тун.

İZAHAT *сущ.* ачухарун, баян авун, гъавурда тун.

İZAHEDİCİ *прил.* гъавурда твадай, ачухардай, баян гудай.

İZAHEDİLMƏZ *прил.* гъавурда гьат тийидай, гъавурда акьан тийидай, кьил акъат тийидай, себеб вуч ятIа тийижир, себеб ачух тежедай.

İZAHLI *прил.* гъавурда твадай, ачухардай, баян гудай; **izahlı məktub** гъавурда твадай чар.

İZAHSIZ *прил.* гъавурда тун тавунвай, ачухар тавунвай, баян таганвай.

İZDİHAM *сущ.* инсанрин кIеретI, кIватI хьанвай халкь.

İZDİHAMLI *прил.* гзаф инсанар авай, гзаф инсанар жедай; **izdihamlı mitinq** гзаф инсанар авай митинг.

İZDİVAC *сущ.* некягь.

İZİN *сущ.* изин, ихтияр; **izin almaq** изин къачун.

İZİNLİ *прил.* изин авай, изин къачунвай.

İZLƏMƏ *сущ.* **İZLƏMƏK** *глаголдикай.*

İZLƏMƏK *глаг.* геле къекъуьн; гуьгъуьна гьатун; **ayını izləmək** севрен гуьгъуьна гьатун.

İZLƏNMƏ *сущ.* **İZLƏNMƏK** *глаголдикай.*

İZLƏNMƏK *глаг.* геле аваз къекъуьн, гуьзчивал авун.

İZLƏYİCİ *сущ.* геле къекъвезвай кас, гуьзчи.

İZOLYASİYA I *сущ.* чара авун, яргъа авун, хкудун; **xəstənin izolyasiyası** азарлуди чара авун, яргъа авун; II *прил.* изоляциядин; **izolyasiya kağızı** изоляциядин чар.

İZOLYATOR *сущ.* изолятор (*1 ток авай чка кIевирун патал менфят къачудай шей; 2 галукьдай азарар квай ксар ва я дилибур чараз хуьдай чка; 3 дустагъхана*).

İZOMER(-LƏR) *сущ. хим.* изомерар.

İZOTOP(-LAR) *сущ. хим.* изотопар.

İZSİZ I *прил.* са гелни амачир (*галачир*), са эсерни амачир; гелсуз; II *нареч.* са гелни амачиз (*галачиз*); са эсерни амачиз.

İZSİZ-SORAQSIZ *нареч.* са гелни амачиз; са эсерни амачиз.

İZSİZ-TOZSUZ *нареч. килиг:* **İZSİZ-SORAQSIZ.**

İZTİRAB *сущ.* 1) азаб, азият; **ayrılıq iztirabı** чаравилин азаб (*азият*); 2) рикIин гьал, рикIиз авур эсер, гьисс, къалабулух (*шадвилин ва я пашманвилин гьалар*).

İZTİRABLA *нареч.* азабдив, азиятдив; **iztirabla görülən iş** азиятдив авунвай кIвалах.

İZZƏT *сущ.* гьуьрмет, баркаллувал.

J

J – *азербайжан алфавитдин цIувад лагьай гьарф*.

JABO *сущ*. безек (*дишегьлидин пекинин хурал ва я хивел гъаларикай ва я парчадикай раснавай*).

JAKET *сущ*. жакет (*1 виликди итимрин куьруь пенжек хьтинди; 2 гила дишегьлийрин винелай алукIдай куьруь пек*).

JALƏ *сущ. куьгь.* 1) чиг; **səhər jaləsi** пакаман чиг; 2) *куьч*. нагъв.

JALÜZ *сущ*. дакIардай авадардай кьелечI кьуларин ва мсб. пердеяр.

JANDARM I *сущ*. жандарма (*жандармериядин кIвалахдар*); II *прил*. жандармадин.

JANDARMERİYA *сущ.* жандармерия (*пачагь девирдин Урусатда ва гилани са бязи уьлквейра кьилдин полиция*).

JANR I *сущ*. 1) жанр (*эдебиятда ва харусенятда эсердин са жуьре*); 2) жанр (*яшайиш, майишат къалурзавай шикил*); 3) *куьч*. жуьре, къайда, тегьер.

JAPQONİZM *сущ. лингв.* жаргонизм (*жаргон тир гаф*).

JARQON I *сущ*. жаргон (*са бязи инсанри менфят къачузвай, вичихъ кьилдин грамматика ва гафарин асул фонд авачир нугъат*); II *прил*. жаргондин.

JASMİN I *сущ. бот*. жасмин; II *прил*. жасминдин; **jasmin ətri** жасминдин ни.

JELATİN I *сущ*. желатин (*гьайвандин якIун ширлинкI, хуьрекрик ва фотографияда менфят къачуда*); II *прил*. желатиндин.

JELE I *сущ*. желе (*1 желатин акадарна майвайрин мижедикай ийидай ширин недай затI; 2 гьайванрин кIарабар ва маса затIар ргана ийидай экьи затI*); II *прил*. желединдин.

JELONKA I *сущ. тех*. желонка (*бургъдай нафт акъудун патал менфят къачудай, кIане клапан авай цилиндр хьтин алат*); II *прил*. желонкадин.

JENŞEN I *сущ. бот*. женшень (*инсандин агьвал хъсанардай набатат*).

JEST *сущ*. жест (*рахадайла, гъил, кьил юзурун; гъилин, кьилин ишараяр*).

JETON I *сущ*. жетон (*металлдикай авур лишан*); II *прил*. жетондин.

JEZL I *сущ*. жезл (*1 гьукум, ихтияр вичин гъиле авайвилин ва я гьуьрметлу тIварцIин лишан тир лаш, аса; 2 ракьун рекье поездрин фин-хтун къайдада тун патал менфят къачузвай автомат алатдин ракьун тIвал*); II *прил*. жезлдин.

JIĞ-JIĞ *сущ*. жыгъжыгъ (*аялрин къугъварган*).

JİLET I *сущ*. жилетка (*пенжекдин кIаникай алукIдай, хилер галачир*); II *прил*. жилеткадин.

JİLETKA *сущ. рах. килиг:* **JİLET.**

JOKEY I *сущ*. жокей (*балкIанар чукурдай чкада вичин пеше балкIандал акьахна чукурун тир кIвалахдар*); II *прил*. жокейдин.

JONQLYOR I *сущ*. жонглёр (*1 циркинин артист; 2 куьч. гьуьжетрин чIавуз фактарикай вичиз кIандайвал, вичиз серфе тирвал хийир къачудай кас*); II *прил*. жонглёрдин.

JONQLYORLUQ *сущ*. 1) жонглёрвал; 2) *куьч*. жонглёрди хьиз фактар вичиз кIандайвал акадарун.

JURNAL I *сущ.* 1) журнал (*чапдай акъудай ктаб хьтинди*); **aylıq jurnallar** гьар вацран журналар; 2) дафтар, журнал; **sinif jurnalı** синифдин журнал.

JURNALİST I *сущ.* 1) журналист

(*газетрин ва журналрин редакцийра кIвалахдай ва макъалаяр кхьин вичин пеше тир кас);* 2) журналчи, дафтарчи (*канцеляриядиз атай ва фидай чарар дафтардиз ядай къуллугъчи*); II *прил*. журналистдин, журналиствилин; **jurnalist peşəsi** журналиствилин пеше.

JURNALİSTİKA I *сущ*. журналистика; II *прил*. журналистикадин; **jurnalistika fakültəsi** журналистикадин факультет.

JÜRİ *сущ*. жюри; **jürinin qərarı** жюридин къарар.

K

K - *азербайжан алфавитдин цIуругуд лагьай гьарф*.

KABAB I *сущ*. 1) шиш, кабаб; **kabab eləmək** шиш ягъун; II *прил*. шишинин, кабабдин; **kabab iyi** кабабдин ни; 2) *куьч*. рикIе дердер аваз хьун; **o, kabab kimi qovrulurdu** адан рикIе дердер авай.

KABABÇI *сущ*. шиш ягъазвайди.

KABABXANA *сущ*. кабабхана.

KABABLIQ *прил*. шишинин, кабабдин.

KABARDİN I *сущ*. кабардинви; II *прил*. кабардинрин; **kabardin dili** кабардин чIал.

KABARDİNCƏ *нареч*. кабардиндалди, кабардин чIалалди; **kabardincə danışmaq** кабардиндалди рахун.

KABARE *сущ*. кабаре.

KABEL I *сущ*. кабель (*чилин ва цин кIаникай тухудай мягькем изоляция алай электрикдин сим*); II *прил*. кабелдин.

KABELÇİ сущ. кабель тухузвайди (*чилин ва цин кIаникай*).

KABİNET I *сущ*. кабинет (*1 кIвалахдай, жуьреба-жуьре крар кьиле тухудай кIвал;* **direktorun kabineti** *директордин кабинет; 2 кабинетда эцигдай мебель: стол, стулар, диван, шкаф ва мсб: 3 махсус кар-кеспи патал туькIуьрнавай кIвал;* **diş həkiminin kabineti** *сарарин духтурдин кабинет; 4 са бязи уьлквейра гьукумат арадал гъизвай министррин кIватIал санлай*).

KABİNKA *сущ. рах*. кабинка.

KABOTAJ I *сущ*. каботаж (*гьуьлера, вацIара гимияр къекъуьн*); **kiçik kabotaj** гъвечIи каботаж; II *прил*. каботаждин.

KABUS *сущ*. 1) вилерикай карагун; вилерикай карагзавайди, хъен; 2) буш хиял; кьенвайдан руьгь; 4) пис азаб гудай ахвар; 5) хъварц.

KADASTR I *сущ*. кадастр (*туькIуьрнавай сиягь, реестр*); **torpaq kadastrı** чилерин кадастр.

KADET I *сущ. тар.* кадет (*1917-йисан инкъилабдилай вилик Урусатда авай талукь партиядик экечIнавай кас*).

KADET II кадет (*кадетрин корпусда кIелзавай гада*).

KADETLİK *сущ*. кадетвал.

KADMİUM *сущ. хим.* кадмий (*хим. элемент; лацувилин ранг алай хъуьтуьл металл*).

KADR I *сущ*. кадр (*1 кинодин*

лентинал алай са кьилдин вакъиа, са кIус къалурзавай шикил; **uğurlu kadr** *вижевай кадр, тукIвей кадр; 2 кинода авай са пердедин шикил*).

KADR II *сущ*. кадр (*къуллугъ гвай кьилдин кас*).

KAFE *сущ*. кафе.

KAFEDRA *сущ*. 1) кафедра (*лекция, доклад ийизвайди акъваздай кьуларикай раснавай кьакьан куьсри*); 2) вузда са тайин илимдин тарсар гузвай муаллимрин кIватIал; **rus dili kafedrası** урус чIалан кафедра.

KAFEL I *сущ*. кафель (*чепед накьв кана гьазурнавай ваннадин, пичинин цлар кIевун патал гьазурнавай цIалцIам плиткаяр*); II *прил*. кафелдин.

KAFELÇİ *сущ*. кафелар ягъадай устIар.

KAFİ *прил*. 1) рази ийидай, рази жедай; **kafi cavab** рази ийидай (*жедай*) жаваб; 2) *предик*. бес я; **iki maşın daş kafidir** *(kifayətdir)* кьве машин къванер бес я.

KAFİR *сущ*. гавур.

KAFİRCƏSİNƏ *нареч*. мунафикьвилелди, мунафикьдаказ, мунафикьдиз.

KAFİRLİK *сущ*. дин квадарун, мунафикьвал.

KAFTAN *сущ. куьгь.* кафтан (*урусрин виликан валчагъ хьтин пек*).

KAFTAR *сущ.* 1) *зоол*. кафтар, кускафтар; **xallı kaftar** техвер алай кафтар; 2) *сепер*. кафтар, кьуьзуь кьантIа.

KAĞIZ I *сущ*. 1) чар, кагъаз, чарар, кагъазар; **yazı kağızı** кхьидай чарар; 2) кагъазар, документар; **kağızların arasından tapmaq** кагъазрин (*документрин*) арадай жагъурун; 3) чар; **kağız almaq** чар къахчун; II *прил*. кагъаздин, чарчин.

KAĞIZ-KUĞUZ *сущ*. 1) чарчин кIусар; 2) кхьенвай затIар.

KAHA *сущ*. кьветI, магъара.

KAHI *сущ. бот*. кагьу.

KAHİN*сущ*.диндинкъуллугъчи(*мажусийрин динда къурбандар тукIвадай, кьабулдай, ибадат ийидай диндин къуллугъчи*).

KAHİNLİK *сущ*. диндин къуллугъчивал.

KAİNAT I *сущ*. алем, чил-цав; II *прил*. алемдин.

KAKAO I *сущ*. какав; II *прил*. какавдин.

KAKTUS *сущ. бот*. кактус; калин мез (*миже квай яцIу пешер цацар тир набатат*).

KAL I *прил*. 1) чурун тавур, тахьанвай; **kal alma** чурун тавур ич; 2) *куьч*. усал, герек тир дережадихъ агакь тавунвай, бегьем тахьанвай; **o kaldır** ам бегьем хьанвач; 3) тежрибасуз; 4) фагьум авачир, фагьумиз тежер, фагьумсуз, кьатIун авачир, кьатIуз тежер, зигьин авачир.

KAL II *нареч. диал*. зайиф, пис; **kal eşitmək** пис ван атун.

KALAMBUR *сущ. эдеб*. каламбур (*сад хьиз сивяй акъатдай, амма чарачара метлеб авай гафар зарафатдалди лугьун*).

KALAN *прил*. девлетлу, бул; гзаф.

KALEYDOSKOP I *сущ*. калейдоскоп; II *прил*. калейдоскопдин.

KALİBR I *сущ. тех*. калибр, уьлчме; II *прил*. калибрдин, уьлчмедин.

KALİBRLİ *прил*. калибрдин.

KALİUM I *сущ. хим.* калий (*гимишдин хьтин рангунин хъуьтуьл металл*).

KALKA *сущ*. калька (*1 чертёжрай, шикилрай чин къачун патал тир кьелечI, экв аквадай чар ва я парча; 2 чертёждилай, шикилдилай*

къачунвай чин, копия; 3 чIалан илимда: маса чIалай авайвал хкана, таржума авуна арадал гъанвай гаф ва я ибара: месэла, «тIварцIиэвез» урус «местоимение» гаф авайвал лезги чIалаз таржума авуналди арадал атанва).

KALKULYASİYA I *сущ.* калькуляция (*малдин къимет, адаз акъатзавай харжияр*); II *прил.* калькуляциядин.

KALKULYATOR *сущ.* калькулятор (*калькуляция ийидай пешекар*).

KALLAŞMA *сущ.* **KALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KALLAŞMAQ *глаг.* ванер ифин, ван чIур хьун (*туьтер ифена*).

KALLIQ *сущ.* 1) (*майвайрикай*) чурун тавурвал, бегьем тахьайвал; 2) *куьч.* чирвал авачирвал, гьазурвал авачирвал.

KALLİQRAF *сущ.* каллиграф (*иер, чIагай хатI авай кас*).

KALLİQRAFİK *прил.* каллиграфиядин (*каллиграфиядин къайдада иердиз кхьенвай*).

KALLİQRAFİYA *сущ.* каллиграфия (*иер, чIагай хатIуналди кхьинин устадвал*).

KALMIK *сущ.* калмык.

KALMIKCA *нареч.* калмык чIалалди, калмыкдалди.

KALORİ *сущ.* калорий.

KALSİUM *сущ. хим.* кальций (*элемент, металл*).

KAMAL *сущ.* 1) акьул балугъвал, тамамвал; 2) илим (*инсанди вичин уьмуьрдин тежрибада гъилик авунвай*); 3) акьул; фикир; къанажагъ.

KAMALLANMAQ *глаг.* камаллу хьун.

KAMALLI *прил.* камаллу.

KAMALLILIQ *сущ.* камаллувал.

KAMALSIZ *прил.* камалсуз.

KAMALSIZLIQ *сущ.* камалсузвал.

KAMAN *сущ.* 1) *килиг*: **KAMANÇA**; 2) чIемерук; **qaşı kaman** *шаир.* элкъвей рацIамар авай (*руш*); **kaman kimi əymək** чIемерук хьиз патахъарун.

KAMAN *сущ.* 1) чIемерук; 2) пенпе; 3) рицI (*тIарамдиз чIугунвай еб*).

KAMANÇA *сущ.* кеменчи.

KAMANÇAÇI *сущ.* 1) кеменчи ягъазвайди; 2) кеменчи расзавай устIар.

KAMBALA *сущ. зоол.* камбала (*балугъдин жинс*).

KAMELİYA *сущ. бот.* камелия (*1 чIехи иер цуьквер ахъайдай набатат; 2 гьадан цуьквер*).

KAMERA *сущ.* камера (*1 махсус менфят къачун патал са бязи идарайра кьилдин кIвал;* **dezinfeksiya kamerası** *дезинфекциядин камера; 2 дараматдин агалай ара, чка; 3 рах. фотографиядин, кинематографиядин ва телевиденидин аппарат;) 4 камера (дустагъар хуьдай чка); 5 камера (къен гьавадив ацIурдай элкъвей затI*).

KAMERTON *сущ. муз.* камертон (*музыкадин алатар куькда твадайла менфят къачудай тIарамвал авай гьулдандин симинин шиш; адай акъатдай ван кьилин тон яз гьисабзава*).

KAMİKADZE *сущ.* камикадзе (*кьиникьиз гьазурнавай кас, террорист*).

KAMİL *прил.* 1) лап акьалтIай; лап тамам; тамам; **kamil əsər** лап акьалтIай эсер; 2) тежрибалу, магьир, гзаф хъсан; **kamil ovçu** магьир гъуьрчехъан.

KAMİLCƏ *нареч.* камилдаказ, камилдиз.

KAMİLLƏŞMƏ *сущ.* **KAMİLLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KAMİLLƏŞMƏK *глаг.* тамам хъсан

хьун, лап хъсан дережадихъ агакьун, тамамвилихъ агакьун; камил хьун.

KAMİLLİK *сущ.* 1) лап тамамвал, лап хъсанвал, са рехнени квачирвал; 2) акьул балугъвал, тамамвал; **kamillik illəri** акьул балугъвилин йисар.

KAMPANİYA *сущ.* 1) *тар.* кампания (*дяве, са тайин чкада тухвай дяведин ягъунар вири санлай*); 2) флотдин сирнавда ва я дяведа хьайи девир; 3) мярекат; са жемиятдин, сиясатдин месэла тамамарун патал кьабулдай серенжемар, тухузвай кIвалах; **seçki kampaniyası** сечкийрин кампания.

KAMUFLYAJ *сущ.* камуфляж (*затIариз тIехвералди, зуларалди ранг яна абурун акунар михьиз дегишарна чир тежедай гьалдиз гъун*).

KANAL I *сущ.* 1) къанал (*чил яргъивал алаз эгъуьнна яд тунвай чка*); **suvarma kanalı** яд гудай (*багълариз, никIериз*) къанал; 2. *тех.* са затIунин къене авай яргъи ва гуьтIуь ара; **artilleriya qurğusu lüləsinin kanalı** тупунин луьледин къанал; 3) *анат.* къен, хвал, фидай рехъ; **həzm kanalı** хукунин рад; 4) алакъадин рекьер; **diplomatik kanallar** дипломатиядин рекьер; II *прил.* къаналдин.

KANALİZASİYA I *сущ.* канализация; II *прил.* канализациядин.

KANAT I *сущ.* бураз, яцIу цIил; **polad kanat** гьулдандин бураз; II *прил.* бураздин.

KANDAR *сущ.* гуьрцел (*ракIарин*); **kandarda dayanmaq** гуьрцелдихъ (*рикIинихъ*) акъвазун.

KANOE *сущ. спорт.* каноэ (*кьусуйрал гьалдай шуькIуь кIуф авай луьткве*).

KANON I *сущ.* къанун, къайда; адет.

KANON II *сущ. муз.* канон (*музыкадин алат*).

KANONADA *сущ.* канонада (*мукьвал-мукьвал ва гужлудаказ гзаф тупарай, яракьрай ягъун*).

KANSLER I *сущ.* канцлер (*са бязи уьлквейра гьукуматдин кьил*).

KANTATA *сущ. муз.* кантата.

KANTON *сущ.* кантон (*автономияр: Швейцарияда, Францияда, Бельгияда*).

KANYON *сущ. геогр.* дерин ва гуьтIуь дере (*ци, вацIу рагарай атIай*).

KAPELLA *сущ. муз.* капелла.

KAPİLYAR I *сущ.* капилляр (*1 физ. лап шуькIуь къен авай трубка; 2 анат. лап шуькIуь ивид дамар*).

KAPİTAL *сущ.* 1) капитал (*жуваз къазанжи къачун патал ийидай харжи*); 2) *рах.* пулар, мал-мулк, девлет.

KAPİTALİST I *сущ.* капиталист: II *прил.* капиталистдин.

KAPİTALİZM *сущ.* капитализм.

KAPİTAN I *сущ.* капитан (*1 яракьлу къуватра майордилай вилик квай офицервилин чин; 2 гимидин чIехиди; 3 акъажунар ийидай командадин кьил*); II *прил.* капитандин.

KAPİTAN-LEYTENANT *сущ. воен.* капитан-лейтенант.

KAPİTULYASİYA *сущ.* капитуляция (*1 душмандиз рей гун; дяве акъвазарна душмандиз табий хьун; 2 куьч. гьуьжет, женг акъвазарун (жув батIул яз хьун, хиве кьун*).

KAPRAL *сущ. воен.* капрал.

KAPRON I *сущ.* капрон (*тIебии тушир гъалар*), тIебии тушир гъаларикай хранвай парча; II *прил.* капрондин.

KAPSUL I *сущ.* капсула (*1 фарм. хъвадай дармандин винел алай, инсандин къене фад цIрадай, чарчикай ва я желатиндикай раснавай перде; 2 тех. гьава тефидайвал кIевнавай бицIи*

къаб); II *прил*. капсуладин.

KAPYUŞON *сущ*. капюшон.

KAR I *прил*. 1) биши, бишиди; япарал залан; **bir qulağından kar** са япал биши, са япал залан; 2) *куьч*. ван текъвер, яб тагур; **elə bil o kardır** на лугьуди ам ван текъверди я.

KAR II *прил. геол. геогр.* чIехи дерин легъв (*ци, марфари, живери арадал гьанвай*).

KAR III *сущ. рах.* 1) кар, кIвалах; 2) гьерекат; 3) къазанжи, менфят, хийир; **kar gətirmək** хийир гъун; ◊ **kar aşmır** туькIуьзвач.

KARABİN *сущ*. карабин (*тфенг*).

KARAGƏLƏN *прил*. виже къведай, бакара къведай, герек авай.

KARAGƏLMƏZ *прил.* виже текъведай, бакара текъведай, герек авачир.

KARAMEL I *сущ*. карамел (*1 кIеви къенфет; 2 биян; 3 кайи шекер*); II *прил*. карамелдин.

KARANDAŞ I *сущ*. карандаш, къелем; II *прил*. карандашдин, къелемдин.

KARANTİN I *сущ*. карантин (*1 санай-саниз азарар чукIун тавун патал, фидай-хкведай инсанриз, малариз килигдай пункт; 2 азардикай сагъ хьайи ва я азарлуйрив агатай ксар ва малар гьахьтин пунктуна хуьн, хуьнин вахт*); **karantin qoymaq** карантинда тун; II *прил*. карантиндин; **karantin günləri** карантиндин йикъар.

KARAT *сущ*. карат (*алмаздин ва маса багьа къашарин заланвал алцумдай уьлчме - 0.2 г*).

KARATE *сущ. спорт*. каратэ.

KARAZEHİN *прил. килиг:* **KORAFƏHM.**

KARBİD *сущ*. карбид.

KARBON *сущ*. углерод.

KARBONAT *сущ*. карбонат (*1 карбонат квай минерал; 2 чIулав алмас*).

KARBÜRATOR *сущ. тех*. карбюратор.

KARDİNAL *сущ*. кардинал (*католик диндин лап чIехи ругьани*).

KARDİOQRAF *сущ*. кардиограф (*кардиограмма чIугвадай алат*).

KARDİOQRAFİYA *сущ*. кардиография.

KARDİOQRAM *сущ*. кардиограмма (*рикIи кIвалахзавай тегьер кхьена къалурун*).

KARDİOLOGİYA *сущ*. кардиология (*медицинадин рикIин тIалар чирзавай хел*).

KARDİOLOJİ *прил*. кардиологиядин.

KARDİOLOQ *сущ*. кардиолог.

KAREL *сущ*. карел (*Карелияда яшамиш жезвай халкь*).

KARELCƏ *нареч*. карел чIалалди, карелдалди.

KARET I *сущ*. карета (*кьакьан къав алай, вири патарихъай кIеви файтун*); II *прил*. каретадин.

KARGƏR *сущ*. шакIурт, устIардин куьмекчи.

KARGÜZAR *сущ*. идарадин кхьинар кьиле тухудайди.

KARGÜZARLIQ *сущ*. идарадин кхьинар кьиле тухун.

KARXANA *сущ*. 1) *куьгь*. кархана (*завод, фабрика ва мсб.*); 2) карьер (*къванер, чирх, къум ва мсб. акъуддай чка*).

KARIXDIRMA *сущ*. **KARIXDIRMAQ** *глаголдикай*.

KARIXDIRMAQ *глаг*. фикир масанихъ ракъурун; **suallarla karıxdırmaq** суалривди фикир масанихъ ракъурун.

KARIXMA *сущ*. **KARIXMAQ**

глаголдикай.

KARIXMAQ *глаг*. какахьун, ягъалмиш хьун.

KARİKATURA *сущ*. карикатура.

KARİKATURAÇI *сущ*. карикатурадин устIар.

KARİYES *сущ. мед*. кариес; **dişlərin kariyesi** сарарин кариес.

KARKAS I *сущ*. каркас (*бине, диб, кIалуб*); **binanın karkası** дараматдин бине; II *прил*. каркасдин.

KAR-KOR *сущ*. биши-буьркьуь.

KAR-KORLUQ *сущ*. биши-буьркьуьвал.

KAR-LAL I *прил*. биши-лал; II *сущ*. биши-лалди.

KARLAŞMA *сущ*. **KARLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KARLAŞMAQ *глаг*. биши хьун.

KARLIQ *сущ*. бишивал.

KARNAVAL *сущ*. карнавал; **karnaval gecəsi** карнавалдин йиф.

KARNİZ *сущ*. карниз.

KARP *сущ*. карп (*балугърин са жинс*).

KARSER I *сущ*. карсер (*дустагъханайра тахсир акьалтIай кас твадай кьилдин чка*); II *прил*. карсердин.

KARSIZ *прил*. 1) файда авачир, хийир авачир, герексуз; **karsız qohumlar** герексуз мукьва-кьилияр; 2) менфятсуз, къазанжи авачир.

KARSIZLIQ *сущ*. 1) файдасузвал, герексузвал; 2) менфятсузвал.

KART I *сущ*. 1) картар (*къугъун патал*); 2) уюн (*картарив къугъвазвай*).

KART II *спорт*. карт (*картингда гьуьжетарун патал машин*).

KARTER *сущ*. картер.

KARTOF I *сущ*. картуфар; **bişmiş kartof** чрай картуфар; II *прил*. картуфрин; **kartof böcəyi** картуфрин пепе.

KARTOFÇULUQ *сущ*. картуфар гьасил авун.

KARTOQRAF *сущ*. картограф (*географиядин картаяр чIугвадай пешекар*).

KARTOQRAFİYA *сущ*. картография (*географиядин картаяр туькIуьрунин къайдайрикай рахадай илим, картаяр туькIуьрунин кIвалах*).

KARTOQRAM *сущ. геогр*. картограмма.

KARTON I *сущ*. картон (*яцIу кIеви чар*); II *прил*. картондин.

KARTOTEKA I *сущ*. картотека (*са гьихьтин ятIани малуматар гузвай карточкайрин кIватIал*); II *прил*. картотекадин.

KARTUZ *сущ*. картуз (*пипIиш галай шапка*).

KARUSEL I *сущ*. карусель (*аялар патал*); II *прил*. каруселдин.

KARVAN I *сущ*. карван; **dəvə karvanı** девейрин карван; II *прил*. карвандин; **karvan yolu** карвандин рехъ.

KARVANBAŞI *сущ*. карванчи.

KARVANSARA *сущ*. карвансара.

KARVANYOLU *сущ*. карвандин рехъ.

KARYER I *сущ. геол*. карьер (*къванер, чирх, къум ва мсб. акъуддай чка*); II *прил*. карьердин.

KARYERA *сущ*. дережа (*къуллугъдал, пешедал*).

KARYERİST *сущ*. чIехи дережайрихъ калтугдай кас.

KASA *сущ*. 1) бади; **bir kasa xörək** са бади хуьрек; 2) вил (*терездин*); **tərəzinin kasaları** терездин вилер.

KASAD I *прил*. кесиб; кьит, кьери; тIимил; кими; **bu yerlər sudan kasaddır** и чкаяр цикай кьит я; II *сущ*. суствал, зайифвал (*кIвалахдин, алвердин*).

KASADLAŞMA *сущ*. **KASADLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KASADLAŞMAQ *глаг*. кьит хьун, кьери хьун; кими хьун; **yaxşı mallar kasadlaşıb** хъсан малар кьит хьанва.

KASADLIQ *сущ*. кесиб гьал, алвердин зайифвал.

KASET I *сущ*. кассета; II *прил*. кассетадин.

KASIB I *прил*. 1) кесиб; **kasıb adam** кесиб кас; 2) *куьч*. гъалатI; **danışığı kasıbdır** адан рахунрихъ гъалатI ква; II *сущ*. кесиб; **kasıblar və dövlətlilər** кесибар ва девлетлубур.

KASIBLAŞMA *сущ*. **KASIBLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KASIBLAŞMAQ *глаг*. 1) кесиб хьун; 2) кьит хьун, тIимил хьун.

KASIBLIQ *сущ*. 1) кесибвал; **kasıblıq içində yaşamaq** кесибвиле яшамиш хьун; 2) *куьч.* кIвалах; **kasıblıq etmək** кIвалахна кьил хуьн.

KASIBYANA *сущ*. девлетлу тушир, гъвечIи дуллух авай.

KASKAD I *сущ*. 1) гургур, чарчар; 2) каскад (*циркина*); 3) *куьч.* сел; II *прил*. гургурдин, чарчардин; каскаддин.

KASSA I *сущ*. 1) касса (*пул хуьдай, гудай ва къачудай чка*); 2) пул хуьдай сандух; 3) рекьин билетар гудай чка; **dəmiryol kassası** ракьун рекьин касса; 4) идарадихъ авай нагъд пул; 5) типографияда гьарфар, шрифтар хуьдай кьвати; II *прил*. кассадин.

KASSASİYA *сущ*. кассация (*агъуз тир суддин къарар вине авай судди дегишарун, гьич авун*).

KASSİR *сущ*. кассир.

KASSİRLİK *сущ*. кассирвал.

KASTA I *сущ*. каста (*1 рагъэкъечIдай патан уьлквейра чпин пешадалди, ихтиярралди ва асул-несилдалди кьилди тир ичтимаи группа; 2 куьч. чпин фикирралди, кIвалахралди виридакай къакъатна кьилди яз акъваздай инсанрин кIеретI*).

KAŞ *кIус*. 1) -тIани; 2) кьванни; хьайитIани; **kaş bir söz deyəydi** са гаф кьванни лагьана кIандай; **kaş sən deməyəydin** вуна хьайитIани лагьана кIандачир.

KAŞI I *сущ*. 1) чина нехишар авай кьелечI къизил керпич, кафель; 2) фаянс; II *прил*. кафелдин, фаянсдин.

KAŞNE *сущ*. шарф; **yun kaşne** сун шарф.

KATAKLİZM *сущ*. катаклизм.

KATALİZATOR *сущ*. катализатор.

KATALOQ I *сущ*. каталог (*са тайин къайдада тунвай сад хьтин затIарин (ктабрин, макъалайрин ва мсб) сиягь*); II *прил*. каталогдин.

KATAPULT *сущ*. катапульта (*1 виликдай кIелеяр къачуз дяве ийидайла, къванер, хъиткьиндай, цIай кьадай шейэр гадарун патал раснавай алат; 2 гимидилай самолёт цавуз хкаж жез куьмек гудай затI; 3 самолётдай са дуьшуьш хьайила лётчик гадарун патал туькIуьрнавай автомат*).

KATARAKTA *сущ. мед*. катаракта (*вилин нинедал мичIивал (цуьк) акьалтун*).

KATEQORİYA *сущ*. категория (*жерге; жуьре; группа*); **qrammatik kateqoriya** грамматикадин категория.

KATEQORİYALI *прил*. категория авай.

KATEQORİYASIZ *прил*. категория авачир.

KATER *сущ*. катер (*гъвечIи гими*).

KATİB I *сущ*. катиб; II *прил*. катибдин.

KATOD *сущ. физ.* катод.

KATOLİK *сущ*. католик.

KATOLİKOS *сущ*. католикос (*1 эрмени килисадин чIехидан титул;*

2 гуржийрин провослав килисайрин чIехидан титул).

KATORQA *сущ*. каторга (*1 виликди кар атIайбур залан кIвалах ийиз ракъурдай чка; 2 куьч. залан зегьмет, тукьуьл яшайиш*).

KATYUŞA *сущ*. катюша (*Ватандин ЧIехи дяведин вахтунда халкьди реактив миномётдиз гайи тIвар*).

KAUÇUK I *сущ*. каучук (*резин хкудзавай хаммал*); II *прил*. каучукдин.

KAVALER *сущ*. 1) орден авай кас; 2) дишегьлидихъ галаз санал кьуьл ийидай итим.

KAVALERLİK *сущ*. кавалервал.

KAYUT *сущ*. каюта (*гимида кьилдин кIвал*).

KAYZER *сущ. тар.* кайзер (*1 Рома империяда ва Герман империяда 1871-1918-йисара императордин титул; 2 и титул авай кас*).

KAZAK *сущ*. казак.

KAZARMA *сущ*. казарма (*аскерар яшамиш жедай чка*).

KAZİNO *сущ*. казино.

KEÇƏ I *сущ*. лит; II *прил*. литинин.

KEÇƏL I *прил*. гачал; **keçəl qoca** гачал кьуьзек; II *сущ*. гачал; **keçəli aldatmaq olmur** гачал алцурар жедач.

KEÇƏLLİK *сущ*. гачалвал.

KEÇƏN I *прил*. алатай, фейи; **keçən il** алатай йис; **keçən günlərdə** алатай йикъара; II *прил*. физвай, кьвез физвай; **gəlib keçən adamlar** кьвез физвай ксар; III *сущ*. алатай вахтар; **bu, keçənlərdə olub** им алатай вахтара хьайиди я.

KEÇİ I *сущ*. цIегь; **buruqbuynuz keçi** крчар элкъвей цIегь; II *прил*. цIегьрен; **keçi dərisi** цIегьрен хам; **keçi pendiri** цIегьрен ниси.

KEÇİÇİLİK *сущ*. цегьербанвал.

KEÇİD I *сущ*. элячIдай рехъ; фидай ара; II *прил*. са гьалдай маса гьалдиз элкъведай, са гьалдай маса гьалдал элячIдай; экъечIдай; **keçid yaşı** са яшарай маса яшариз экъечIдай вахт (*яш*).

KEÇİLMƏZ *прил*. 1) къекъвез тежер, физ тежер, физ мумкинвал авачир; **keçilməz bataqlıqlar** физ тежер уьленар; 2) *куьч*. гъил къачуз тежер, гьалализ тежер.

KEÇİLMƏZLİK *сущ*. 1) къекъвез тежервал, физ тежервал, фидай ара тахьун, физ тахьун; 2) гъил къачуз тежервал, гьалализ тежервал.

KEÇİNMƏ *сущ*. **KEÇİNMƏK** *глаголдикай*.

KEÇİNMƏK *глаг*. 1) яшамиш хьун; **siz necə keçinirsiniz?** куьн гьикI яшамиш жезва? 2) са тегьер рекье фин; 3) кьиникь, куьтягь хьун, чан хкатун.

KEÇİRİÇİ *сущ. физ*. вичяй электрикдин энергия фидай затI.

KEÇİRMƏ *сущ*. **KEÇİRMƏK** *глаголдикай*.

KEÇİRMƏK *глаг. рах.* туьхуьрун, хкадарун; **lampanı keçirmək** лампа туьхуьрун; **yanğını keçirmək** цIай хкадарун.

KEÇMƏ *сущ*. **KEÇMƏK** *глаголдикай*.

KEÇMƏK I *глаг*. 1) фин; инихъай анихъ фин; **yol meşədən keçir** рехъ тамай фенва; 2) элячIна фин; **kənddən keçmək** хуьрелай элячIна фин; хуьряй тIуз фин; 3) алатун; куьтягь хьун; **iki saat keçdi** кьве сят алатна; **vaxt keçdi** вахт куьтягь хьана; 4) хкякьун; **yağış keçdi** марф хкякьна; 5) атIун; **baş ağrısı keçdi** кьилин тIал атIана; 6) акъвазун; **o, yeni vəzifəyə keçib** ам цIийи къуллугъдал акъвазнава; 7) гъил къачун; **onun təqsirindən keçdi** адан тахсирдилай гъил къачуна; 8) алатун;

maşını keçmək машиндилай алатун.

KEÇMƏK II *глаг*. хкахьун, элуьхъуьн, туьхуьн; **od keçdi** цIай хкахьна; **lampa keçdi** лампа элуьхъна; **soba keçdi** къул туьхуьнна.

KEÇMİŞ I *прил*. 1) алатай, фейи; **keçmiş vaxtlarda** алатай вахтара; **keçmiş həyatdan danışmaq** фейи уьмуьрдикай рахун; 2) алатай, сифтегьан; **keçmiş məhəbbət** сифтегьан муьгьуьббат; 3) алатайдалай кьулухъ; **günortadan 3 saat keçmiş** нисинлай 3 сят алатайдалай кьулухъ.

KEÇMİŞ II *прил*. хкахьай, туьхвей; **keçmiş vulkan** хкахьай вулкан.

KEF *сущ*. 1) кеф; 2) кефияр, кефгьал; **kefiniz necədir** куь кефияр (*кефгьал*) гьикI я?

KEFCİL *сущ*. кефчи кас, кефчибег.

KEF-HAL *сущ*. кеф-гьал, кефергьалар.

KEFİR I *сущ*. кефир.

KEFLƏNMƏ *сущ*. **KEFLƏNMƏK** *глаголдикай*.

KEFLƏNMƏK *глаг*. кефли хьун, пиян хьун.

KEFLİ *прил*. кефли, пиян; **kefli adam** пиян кас.

KEFSİZ *прил*. кефсуз, нефинж.

KEFSİZLİK *сущ*. кефсузвал, нефинжвал.

KEKS *сущ*. кекс.

KEQL *сущ*. кегль (*типографиядин шрифтдин уьлчме)*.

KELT *сущ*. келт (*халкьдин тIвар*).

KELTCƏ *нареч*. келт чIалалди, келтдалди.

KENQURU I *сущ*. кенгуру (*Австралияда жедай, шарагар кутуна гваз фин патал руфуник чанта хьтинди квай гьайван*); II *прил*. кенгурудин.

KEPKA *сущ*. кепка (*шапкадин са жуьре*).

KERAMİKA I *сущ*. 1) хъенчIин къапар; 2) хъенчIин къапар ва мсб. авунин кIвалах; II *прил*. хъенчIин.

KEŞİK *сущ*. къаравул; II *прил*. къаравулдин.

KEŞİKÇİ *сущ*. къаравулчи, къаравулвиле авай кас.

KEŞİŞ I *сущ*. кешиш; II *прил*. кешишдин.

KEŞNİŞ *сущ*. кIешниш.

KEY I *прил*. 1) вичиз хабарни тежер, гьисс тийир; **onun dərisi keyləşib** адан хам вичиз хабарни тежерди хьанва; 2) *куьч*. кьиле затI гьат тийир; II *сущ*. куьт, къанмаз.

KEYF I *сущ. килиг:* **KEF.**

KEYFİYYƏT *сущ*. ери; **işin keyfiyyəti** кIвалахдин ери; **tikintinin keyfiyyəti** эцигунрин ери; II *прил*. еридин, ери авай; **yaxşı keyfiyyəti olan** хъсан еридин.

KEYFİYYƏTLİ *прил*. еридин, ери авай; **keyfiyyətli yemək** ери авай тIуьн.

KEYFİYYƏTSİZ *прил*. ерисуз, ери авачир.

KEYİMƏ *сущ*. **KEYİMƏK** *глаголдикай*.

KEYİMƏK *глаг*. 1) лал хьун, мез кьун, чIал кьун, мягьтелвиляй рахаз тахьун, сив ахъа хьана амукьун; 2) *куьч*. гацум хьун, кIарас хьиз хьун, юзуриз тахьун (*кIвач, гъил*); 3) къана чIагун, чIагана юзуриз, кьвечIилариз тахьун (*тупIар*); 4) къах хьана акъвазун, алай чкадилай чIар юзаз тахьун; **qorxudan keyimək** кичIевиляй къах хьана акъвазун.

KEYİŞMƏ *сущ*. **KEYİŞMƏK** *глаголдикай*.

KEYİŞMƏK *глаг. килиг:* **KEYİMƏK.**

KEYİTMƏ *сущ*. **KEYİTMƏK**

глаголдикай.

KEYİTMƏK *глаг*. тIар тежервал авун, тIал секинарун, алудун.

KEYLƏŞMƏ *сущ*. **KEYLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KEYLƏŞMƏK *глаг. килиг*: **KEYİMƏK.**

KEYLİK *сущ*. 1) лал хьун, мез кьун, чIал кьун; 2) гацум хьун, кIарас хьиз хьун; 3) куьтвал, зигьинсузвал.

KƏBƏ *сущ*. Кябе//Каабе (*мусурманрин Мекке шегьерда авай кьилин ибадатхана)*.

KƏBİN I *сущ*. некягь; II *прил*. некягьдин; **kəbin kağızı** некягьдин чар.

KƏBİNKƏSMƏ *сущ*. некягь авун.

KƏBİNLİ *прил*. некягь авай.

KƏBİNSİZ *прил*. некягь авачир.

KƏCAVƏ *сущ*. кIеви кIвал хьтинди (*филдал, деведал эцигдай*).

KƏC-KƏC *нареч*. кирсеба, кежкеж; **kəc-kəc baxmaq** кирсеба килигун.

KƏDƏR *сущ*. 1) дерт, гъам, хажалат; 2) сефилвал, пашманвал; **kədəri unutmaq** дерт рикIелай алудун.

KƏDƏRLƏNMƏ *сущ*. **KƏDƏRLƏNMƏK** *глаголдикай*.

KƏDƏRLƏNMƏK *глаг*. дерт чIугун, хажалат чIугун, гъам чIугун.

KƏDƏRLİ *прил*. дертлу, гъамлу.

KƏDƏRLİLİK *сущ*. дертлувал, гъамлувал.

KƏFƏN *сущ*. кафан.

KƏFKİR *сущ*. 1) кепкир; 2) кавча (*цлан сятинин куьрс хьанвай ракь*).

KƏHƏR *прил*. кегьер, кияр; **kəhər at** кегьер балкIан.

KƏHRƏBA I *сущ*. кагьраба; II *прил*. кагьрабадин; кагьраба хьтин; **kəhrəba buğda** кагьраба хьтин къуьл.

KƏHRİZ *сущ*. цин къуй; чилин кIаник квай гунгар.

KƏKƏLƏMƏ *сущ*. **KƏKƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

KƏKƏLƏMƏK *глаг*. мез галкIун, галкIиз-галкIиз рахун.

KƏKİL *сущ*. мег.

KƏKLİK I *сущ*. къвед; **ağ kəklik** лацу къвед; II *прил*. къветрен; **kəklik yuvası** къветрен муг.

KƏKLİKOTU *сущ. бот*. цIантарар.

KƏL *сущ*. бугъа.

KƏLAĞAYI *сущ*. бишме.

KƏLAM *сущ*. 1) куьрелди лагьанвай дерин фикир, афоризм; 2) чIал, рахун, гаф; 2) *куьгь*. пак кхьинар (*диндикай кхьинар*).

KƏLBƏTİN *сущ*. хех.

KƏLÇƏ *сущ*. гамишдин бала.

KƏLƏF *сущ*. кIетI; **sap kələfi** гъаларин кIетI.

KƏLƏK *сущ*. 1) кьуьруьк, амал, гьилле; **kələyi baş tutmadı** адан кьуьруькди (*гьилледи*) кьил кьунач; 2) фендигарвал; **onun kələklərinə baxmayaraq** адан фендигарвилериз килиг тавуна.

KƏLƏKBAZ I *сущ*. амалдар, амалдар кас, гьарамзада; II *прил*. амалдарвал квай, гьарамзадавал квай.

KƏLƏKBAZLIQ *сущ*. амалдарвал, гьарамзадавал.

KƏLƏ-KÖTÜR I *прил*. 1) цIалцIам тушир, векъи, дуьз тушир; **kələ-kötür dəri** цIалцIам тушир хам; 2) чупур; патахъ, какур; **kələ-kötür yazı** патахъ кхьинар; 3) лекъвер-синер авай; **kələ-kötür yol** лекъвер-синер авай рехъ; 4) *куьч*. эдебсуз; **kələ-kötür danışıq** эдебсуз рахунар; 5) *куьч*. четин, регьят тушир; **kələ-kötür həyat** четин уьмуьр; II *нареч*. какурдаказ, какурдиз.

KƏLƏM I *сущ*. келем; II *прил*. келемдин; **kələm yarpaqları** келемдин

пешер.

KƏLƏMLİK *сущ.* келемлух, келемар цанвай чка.

KƏLƏZ *сущ. зоол.* чурчул; **uçan kələz** лув гудай чурчул.

KƏLLƏ I *сущ.* 1) кьил (*инсандин, гьайвандин*); 2) *куьч.* акьул, фагьум; **yaxşı kəlləsi var** адахъ хъсан фагьумар ава; 3) келле, кьилин къаб (*кьилин скелет*); 4) кьил; **bir kəllə soğan** са кьил чичIек.

KƏLLƏÇARX *сущ.* машиндин чIул гьерекатдик кутадай чарх (*нафтIадин бургъра*).

KƏLLƏGÖZ *сущ. миф.* са вил авай аждагьан.

KƏLLƏLƏŞMƏ *сущ.* **KƏLLƏLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KƏLLƏLƏŞMƏK *глаг.* 1) крчар элуькьарун (*гьайванри*); 2) кукIун.

KƏLLƏLİ *прил.* зигьин авай, акьуллу.

KƏLLƏMAYALLAQ *сущ.* кьилинпацар.

KƏLLƏPAÇA *сущ.* 1) крчар алай кIвалин гьайванрин кьилер-кIвачер; 2) и кьилер-кIвачерикай чранвай хаш.

KƏLMƏ *сущ.* 1) гаф, келима; **adi kəlmələr** адетдин гафар (*келимаяр*); 2) фраза, акьалтIай фикир квай сад-садахъ галаз алакъалу са шумуд гаф; **kitab kəlmələri** ктабдин фразаяр.

KƏLMƏBAŞI *нареч.* гьар гафунилай вилик, гафунин кьиле.

KƏLMƏ-KƏLMƏ *нареч.* са гаф-са гаф, келима-келима.

KƏM I I *нареч.* 1) тIимил, са тIимил, эксикдаказ, кьитдаказ, кьеридаказ; **kəm yemək** тIимил тIуьн; 2) векъидаказ, тербиясуздаказ; **kəm danışmaq** векъидаказ рахун; II *сущ.* 1) бес тахьун, кими хьун, кимивал, кимиз хьун; 2) кимиз алцумун, кимиз чIугун, адетдин уьлчмедилай гьвечIи; **kəmi iki yüz qramdır** кьве виш грамм кимиз алцумнава; III *прил.* кьадар эцигнавай, тIимил тир; **boydan kəmdir** адахъ тIимил тир буй ава.

KƏM II *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **kəmsavad** чирвилер тIимил авай.

KƏM III *сущ.* ракьар (*кьенердин*).

KƏMAĞIL *прил.* акьулдиз кьери, акьул кими; **kəmağıl uşaq** акьул кими аял.

KƏMAĞILLIQ *сущ.* акьулдикай кимивал, акьулдиз кьеривал, акьулдин зайифвал; кIамайвал.

KƏMƏND *сущ.* кемен (*балкIанар кьадай, кьилихъ гьалкъа галай яргъи еб*); **kəmənd atmaq** кемен вегьин.

KƏMƏNDLƏMƏK *глаг.* кемен вегьена кьун; **atları kəməndlədi** балкIанар кемен вегьена кьуна.

KƏMƏR I *сущ.* чIул, камари; **enli kəmər** гьяркьуь чIул, гьяркьуь камари.

KƏMƏR II I *сущ.* гунгар (*яд, газ, нафт тухун патал чиликай тухванвай*); II *прил.* гунгардин.

KƏMFÜRSƏT *прил.* фурсатдикай менфят къачуз тежедайди.

KƏMHÖVSƏLƏ *прил.* кьарай къвезвачир, кьарай атIай, сабурсуз, эхи тийидай; **kəmhövsələ uşaq** сабурсуз аял.

KƏMHÖVSƏLƏLİK *сущ.* кьарай атIайвал, сабурсузвал, эхи тахьун.

KƏMİYYƏT I *сущ.* 1) кьадар, сан; **bizi təkcə kəmiyyət yox, həm də keyfiyyət maraqlandırır** чаз тек са кьадар ваъ, гьакI ерини марагълу я; 2) *филос.* кьадар; **kəmiyyət keyfiyyətə çevrilir** сан (*кьадар*) еридиз элкъведа; II *прил.* кьадардин, сандин.

KƏMİYYƏTCƏ *нареч.* кьадардалди,

кьадардиз; **onlar kəmiyyətcə çoxdur** абур кьадардиз гзаф я.

KƏM-KƏSİR *сущ*. 1) кими хьун, кимиз хьун, кимивал; 2) кимивилер кваз бегьемарун.

KƏMLİK *сущ. килиг:* **KƏM-KƏSİR.**

KƏMSAVAD *прил*. тIимил савадлу, бегьем чирвал авачир.

KƏMSAVADLIQ *сущ*. тIимил савадлувал.

KƏNAR I *сущ*. 1) къерех; **stolun kənarı** столдин къерех; **parçanın kənarı** парчадин къерех; **buzun kənarı** муркIадин къерех; 2) кьер; **çayın kənarı** вацIун кьер; **dənizin kənarında** гьуьлуьн кьере; 3) чахчахар, мегьежар; **balkonun kənarı** балкондин чахчахар; II *прил*. къерехдин, патан, чара; **kənar işlər** патан крар; **kənar adam** чара кас; III *послел*. къеце, къерехда; **şəhərdən kənarda** шегьердилай къеце; **kənarda durmaq** къерехда акъвазун.

KƏNARLAŞMA *сущ*. **KƏNARLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KƏNARLAŞMAQ *глаг*. къерех хьун, къерехдиз къекъечIун, са патахъ хьун.

KƏND I *сущ*. 1) хуьр; **böyük kənd** чIехи хуьр; **yeni kənd** цIийи хуьр; **kənd salmaq** хуьр кутун; 2) агьалияр; **bütün kənd yığışmışdı** хуьр вири кIватI хьанвай, вири хуьр алтIушнавай; II *прил*. хуьруьн; **kənd toyu** хуьруьн мехъер.

KƏNDBƏKƏND *нареч*. хуьрбахуьр; **o, kəndbəkənd gəzir** ам хуьрбахуьр къекъвезва.

KƏNDÇİ *сущ*. хуьруьнви, хуьруьнэгьли; **bunlar bizim kəndçilərimizdir** ибур чи хуьруьнвияр я.

KƏNDXUDA I *сущ. мар*. кавха; **kəndin kəndxudası** хуьруьн кавха; II *прил*. кавхадин.

KƏNDİR I I *сущ*. еб, мерез, цIил, кашу; **yoğun kəndir** яцIу еб; **gödək kəndir** куьруь еб; II *прил*. епинин, мерездин, цIилинин, кашудин.

KƏNDİR II *сущ. бот*. канаб.

KƏNDİR III *сущ*. канабдин еб.

KƏNDİRBAZ *сущ*. 1) симин пагьливан; 2) *куьч*. амалдар, гьарамзада.

KƏNDİRBAZLIQ *сущ*. 1) симин пагьливанвал; 2) *куьч*. амалдарвал, гьарамзадавал.

KƏNDLİ *сущ*. 1) хуьруьнви; 2) лежбер; **biz bir kəndliyik** чун са хуьруьнвияр я; **fəhlə və kəndlilər** фялеяр ва лежберар.

KƏPƏK I *сущ*. 1) кепекар, палар (*гъуьруьн*); 2) хъуьр, гецI; 3) хъуьруьшар (*кIарасдикай хкатай*); II *прил*. кепекарин, паларин; хъуьредин, гецIдин; хъуьруьшрин.

KƏPƏNƏK *сущ*. чепелукь; **gecə kəpənəkləri** йифен чепелукьар.

KƏRAMƏT *сущ*. рикIин чIехивал, мергьямат, мергьяматлувал, гьилин ачухвал, захавал; **kəramətə gəlmək** захавал авун.

KƏRAMƏTLİ *прил*. захавал авай, мергьяматлувал авай.

KƏRBƏLAYI *сущ*. кербалайи (*Кербала шегьердиз зияратдиз фейибуруз гузвай тIвар*).

KƏRƏ *сущ*. гъери, чIем.

KƏRƏNTİ *сущ*. дергес.

KƏRƏYAĞI *сущ*. дуьдгъвер.

KƏRGƏDAN *сущ*. кIуфалкарч, кIуфан винел карч алай гьайван.

KƏRKİ *сущ*. керки.

KƏRKİLƏMƏ *сущ*. **KƏRKİLƏMƏK** *глаголдикай*.

KƏRKİLƏMƏK *глаг*. керки ягъун.

KƏRPİÇ I *сущ*. керпич; **qızmızı kərpiç** яру керпич; II *прил*. керпичдин; керпичрин; **kərpiç ev** керпичдин кIвал;

kərpiç zavodu керпичрин завод.

KƏRPİÇKƏSƏN *сущ.* керпичар атIудайди.

KƏRTƏNKƏLƏ I *сущ.* чурчул, хурлинкI, къиршил; **zolaqlı kərtənkələ** зулар авай чурчул; **sıçrayan kərtənkələ** хкадардай чурчул; II *прил.* чурчулдин, хурлинкIдин, къиршилдин.

KƏS *тIв.-эв. маса гафарихъ галаз санал*: **bir kəs** са кас, флан, вуж ятIани сад, лугьудай са кас; **heç kəs bilmir** са касдизни чизвач.

KƏSAD *сущ. килиг:* **KASAD.**

KƏSAFƏT *сущ.* 1) кьар, кьуруш, палчух; 2) *сущ.* чирк, чиркинвал, кьацIайвал, зирзибил.

KƏSDİRMƏK I *глаг.* атIуз тун; **ağacı kəsdirmək** тар атIуз тун; 2) тукIваз тун; **qoyunu kəsdirmək** хеб тукIваз тун; 3) хкатIиз тун; **donu kəsdirmək** блушка хкатIиз тун; 4) ара атIуз тун; **zalın arasını kəsdirmək** залдин ара атIуз тун; 5) *рах.* суьрнет авун (*гада аял*).

KƏSDİRMƏK II *глаг.* къвалав акъвазун, патав хьун; **oğlan həmişə onun yanını kəsdirir** гада гьамиша адан къвалав акъваззава.

KƏSƏ I *прил.* лап куьруь; **kəsə yol** лап куьруь рехъ; **kəsə yolla** лап куьруь рекьяй тIуз; II *нареч.* куьруьдаказ, куьруьдиз, куьруьз.

KƏSƏK *сущ.* кесек.

KƏSƏN *прил.* 1) атIудай; **bıçağın kəsən hissəsi** чукIулдин атIудай чка; 2) *мат.* атIудай, кьатI ийидай (*вичи масад*) атIузвай цIар.

KƏSƏR I *сущ.* 1) атIудай алат; **evdə bir kəsər yoxdur** кIвале са атIудай алат авач; 2) хци яракь (*атIудай ва я сухдай, мес. гапур, жида ва мсб*); 3) эсер, таъсир; **onun sözünün kəsəri yoxdur** адан гафунин эсер (*таъсир*) авач; II *прил.* атIудай алатдин, хци яракьдин.

KƏSƏRLİ *прил.* 1) хци; **kəsərli bıçaq** хци чукIул; 2) яна кукIвардай; **kəsərli silah** яна кукIвардай яракь; 3) эсерлу, таъсирлу; **kəsərli söz** таъсирлу гаф.

KƏSƏRLİLİK *сущ.* 1) хцивал; 2) эсерлувал, таъсирлувал; **sözün kəsərliliyi** гафунин эсерлувал (*таъсирлувал*).

KƏSİCİ I *прил.* 1) атIудай; **kəsici balta** атIудай якIв; 2) *куьч.* гзаф гужлу, къати, кIеви; **kəsici soyuq** къати къай; 3) тIимилардай; **kəsici süzgəc** куьз хьун тIимилардай суьзек; II *сущ.* 1) атIудай кас; куьткуьндай кас; 2) чукIул; атIудай затI (*мес. рандадин мез ва мсб.*)

KƏSİK I *прил.* 1) атIанвай, атIана галуднавай, атIана куьруь авунвай; 2) тукIунвай; **kəsik toyuqlar** тукIунвай верчер; 3) атIуз-атIуз къведай (*акъатдай*), кьатI-кьатI жезвай; **kəsik səs** атIуз-атIуз къвезвай (*акъатзавай*) ван; 4) *мат.* куьруь авунвай (*кьатIай*); **kəsik konus** атIай конус; 5) атIанвай зул; **kəsik torpaq sahəsi** атIанвай чилин зул; II *сущ.* 1) атIай къерех; **kağız kəsikləri** чарчин атIай къерехар; 2) атIай кIус, кьатI; 3) керкетI (*кIарасдин атIай кIус*), кьатI (*атIана амайди*); 4) атIай чка, кьацI; **donun kəsiyi** блушкадин кьацI.

KƏSİLİ *прил.* атIанвай; **kəsili alma** атIанвай ич.

KƏSİLMƏ *сущ.* **KƏSİLMƏK** *глаголдикай.*

KƏSİLMƏK *глаг.* 1) атIун; **yaxşı kəsilir** хъсан атIуз жезва; 2) тукIун; **gündə yüzlərlə qoyun kəsilir** гьар юкъуз вишералди хипер тукIвазва; 3) атIун (*ампутация авуна*); **yaralının barmağını kəsdilər** хер алайдан тIуб атIана; 4) ара гун; **yağış kəsildi**

марфади ара гана; 5) араяр чIур хьун; **bizim münasibətlər kəsilib** чи араяр чIур хьанва; 6) суьрнет хьун.

KƏSİM *сущ.* 1) атIун; куьткуьнун; **uzununa kəsim** яргъивиле атIун; 2) кьацI, атIай чка; 3) гудай чка.

KƏSİR I *сущ.* 1) кимивал, эксиквал, кьегьятвал, авачирвал; **işdə kəsir çoxdur** кIвалахал кимивилер гзаф ава; 2) бегьемсузвал, планда хъалхъам; **zavodun planında kəsir var** заводдин планда хъалхъам ава; 3) бурж, буржар; **iki fənndən kəsiri var** адаз кьве предметдай буржар ава; 4) зарар, зиян; 5) кими хьун, кимиз хьун.

KƏSİR II *сущ. килиг:* **KƏSR.**

KƏSİRLİ *прил.* 1) нукьсан квай, синих квай, рехне квай; 2) бегьемсуз; бегьем къиметдик квачир.

KƏSİŞMƏ *сущ.* **KƏSİŞMƏK** *глаголдикай.*

KƏSİŞMƏK *глаг.* 1) гьалтун, дуьшуьш хьун, сад-садак какахьун; **meridianlar bir-biri ilə kəsişmir** меридианар сад-садак какахьзавач; 2) *рах.* икьрар хьун, рахана меслятдал атун.

KƏSKİN I *прил.* векъи, туьнт, эцядай (*гаф, жаваб*); II *нареч.* векъидаказ; **kəskin cavab verdi** векъидаказ жаваб гана.

KƏSKİNLƏŞDİRMƏ *сущ.* **KƏSKİNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

KƏSKİNLƏŞDİRMƏK *глаг.* туьнт авун, четин авун, акьадайвал авун.

KƏSKİNLƏŞMƏ *сущ.* **KƏSKİNLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KƏSKİNLƏŞMƏK *глаг.* 1) хци хьун, туьнт хьун; 2) къати хьун; **külək kəskinləşdi** гар къати хьана.

KƏSKİNLİK *сущ.* 1) хцивал; къативал; **qılıncın kəskinliyi** турунин хцивал; 2) туьнтвал, векъивал; **cavabın kəskinliyi** жавабдин векъивал.

KƏSMƏ *сущ.* **KƏSMƏK** *глаголдикай.*

KƏSMƏK I *глаг.* 1) атIун; **çörək kəsmək** фу атIун; 2) тукIун; **qoyun kəsmək** хеб тукIун; 3) хкатIун; **don biçmək** блушка хкатIун; 4) ара атIун; **zalın arasını kəsmək** залдин ара атIун; 5) суьрнет авун; 6) ара гун; **yağış kəsdi** марфади ара гана; 7) туьхуьрун; **işığı kəsmək** экв туьхуьрун; 8) кар атIун; **beş il iş kəsdilər** вад йис кар атIана; 9) кIвал атIун; **onlar ev kəsdilər** абуру кIвал атIана; 10) тайинарун; **qiymət kəsmək** къимет тайинарун; 11) акъвазарун; **oyunu kəsmək** къугъун акъвазарун.

KƏSMƏK II *глаг. рах.* 1) хуш атун; вил хьун; 2) кичIе хьун; чIугварвал авун.

KƏSMİK I *сущ.* мукаш; II *прил.* мукашдин; **kəsmik sexi** мукашдин цех.

KƏŞF *сущ.* 1) цIийи ачухун, цIийиз ачух авур кар, арадал гъанвай, акъуднавай цIийивал, цIийиз ачухнавайди, цIийиз жагъурнавайди; 2) килигна чирун, къекъвена чирун; **sahənin kəşfi** чка килигна чирун.

KƏŞFİYYAT *сущ.* 1) чинеба килигна чирун, чинеба къекъвена чирун; 2) ахтармишна чирун; **neft kəşfiyyatı** нафт акъуддай чка ахтармишун.

KƏŞFİYYATÇI *сущ.* чинеба чирдай кас.

KƏŞMƏKƏŞLİ *прил.* 1) *куьгь.* гьуьжет алай; 2) *куьгь.* дяве акъуддай, къалмакъал акъуддай, къалмакъалчи; 3) четин, залан (*уьмуьр, кьисмет ва мсб.*)

KƏTAN I *сущ.* 1) куш (*канабдин жуьре*); 2) чIун; гъал; чIичI; II *прил.* кушунин.

KƏTƏ *сущ.* турфу; тIунутI.

KƏTİL *сущ.* 1) куьсри; **uşaq kətili**

аялдин куьсри; 2) *диал*. гъвар; кьуд синен чукьван.

KƏTMƏN *сущ*. къупу; **kətmən vurmaq** къупу ягъун.

KƏTMƏNLƏMƏ *сущ*. **KƏTMƏNLƏMƏK** *глаголдикай*.

KƏTMƏNLƏMƏK *глаг*. къупу ягъун.

Kİ I *союз*. хьи; **dedi ki...** лагьана хьи…; **o anlayır ki...** ам гъавурда акьазва хьи…; **iş burasındadır ki**... кар анал ала хьи…; II *кIус*. гьа, лап гьа; **biz ki uşaq deyilik** чун гьа аялар туш.

KİBERNETİKA I *сущ*. кибернетика; II *прил*. кибернетикадин.

KİBRİT I *сущ*. спичка; II *прил*. спичкадин; **kibrit çöpü** спичкадин кьал.

KİÇİCİK *прил*. 1) бицIи; **kiçicik uşaq** бицIи аял; 2) са гъвечIи, са бубатдин; **kiçicik tiraj** са гъвечIи тираж.

KİÇİK I *прил*. 1) гъвечIи, куьлуь; **kiçik ev** гъвечIи кIвал; **kiçik dəstə** гъвечIи кIеретI; **kiçik uşaqlar** гъвечIи аялар; 2) тIимил; **kiçik itki** тIимил телефвал; 3) агъа; **kiçik siniflər** агъа синифар; II *сущ*. гъвечIи, гъвечIиди; **böyük-kiçik hamı gəlmişdi** гъвечIичIехи вири атанвай.

KİÇİKLİK *сущ*. 1) гъвечIи яшдин аялвал; 2) гъвечIи размер; 3) тIимилвал; гъвечIивал.

KİÇİLMƏ *сущ*. **KİÇİLMƏK** *глаголдикай*.

KİÇİLMƏK *глаг*. 1) гъвечIи хьун; 2) тIимил хьун (*виликандалай*); 3) *куьч*. виляй аватун; **o, hamının gözündə kiçildi** ам виридан виляй аватна.

KİÇİLTMƏ *сущ*. **KİÇİLTMƏK** *глаголдикай*.

KİÇİLTMƏK *глаг*. 1) гъвечIи авун; 2) тIимиларун; **onun rolunu azaltmaq** адан роль тIимиларун; 3) агъуз кьун, къимет тагун, агъуз авун, агъуз вегьин, гъвечIиз гьисабун.

KİF I *сущ*. мурс, хьахь; **kif atmaq** мурс кьун, мурс ягъун; II *прил*. мурсунин, хьахьдин; **kif iyi** мурсунин (*хьахьдин*) ни.

KİFAYƏT I *прил*. бес кьадардин, бегьем; **kifayət qədər mal gətirmişdilər** бес кьадардин малар гъанвай; II *предик*. **kifayətdir** бес я.

KİFAYƏTLƏNMƏK *глаг*. 1) рази хьун; **onun cavabı ilə kifayətləndi** адан жавабдал рази хьана; 2) бесарун; авайдал рази хьун, рази хьана акъвазун.

KİFİR *рах*. I *прил*. гуьчIуь, мешреб алачир; 2) эйбежер; II *сущ*. гуьчIуь инсан, чIуру хесетар квай инсан.

KİFİRLƏŞMƏK *глаг*. 1) кфир хьун; 2) эйбежер хьун.

KİFİRLİK *сущ*. кфирвал, эйбежервал.

KİFLƏNMƏ *сущ*. **KİFLƏNMƏK** *глаголдикай*.

KİFLƏNMƏK *глаг*. мурс акъатун, мурс ягъун; **çörək kiflənib** фаз мурс яна.

KİLİD *сущ*. дапIар, куьлегар; **kilid vurmaq** дапIар ягъун.

KİLİDLƏMƏ *сущ*. **KİLİDLƏMƏK** *глаголдикай*.

KİLİDLƏMƏK *глаг*. кIевирун; **qapını kilidləmək** ракIар кIевирун.

KİLİM *сущ*. рух, чIичI авачир гам.

KİLKƏ I *сущ*. 1) тилер (*къайдасуз гьалда авай чIарарин, сарин*); тил-тил хьайи яргъи чIарар; 2) кIемер (*сар эвягъайла рекъинал аламукьдай кIанер-пунар*); памбагдин, канабдин ва мсб. амукьаяр; 3) *мед*. чIарарин азар.

KİLKƏ II I *сущ*. килька (*бицIи кIезри*); II *прил*. килькадин.

KİLO *сущ*. кило; **bir kilo çörək** са кило фу; **yarım kilo** зур кило; **iki kilo** кьве кило.

KİLO... *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **kilometr** километр; **kiloqram** килограмм; **kilovatt** киловатт.

KİLOQRAM *сущ.* килограмм; **beş kiloqram** вад килограмм.

KİLOMETR *сущ.* километр; **on kilometrlik yol** цIуд километрдин рехъ.

KİLOVAT *сущ.* киловатт.

KİLOVOLT *сущ.* киловольт.

KİLSƏ I *сущ.* килиса; **katolik kilsəsi** католикрин килиса.

KİM *мIв.-эв.* 1) вуж, ни; **kim gəldi?** атайди вуж я? **məktəbi kim tikdi?** мектеб ни эцигна? 2) низ; **onu kim tanıyır?** ам низ чида? **kim isə gəldi** сад атана.

KİMİ I I *союз*. 1) хьиз; хьтин; на лугьуди; **o da qardaşı kimi yaxşı oxuyur** адани вичин стхади хьиз, хъсандиз кIелзава; **onun kimi dost yoxdur** ам хьтин дуст авач; **kimi isə gözləyirdi** на лугьуди, гьим ятIани вилив хуьзвай; 2) кумазни; **əlinə fürsət düşən kimi**... гъиле фирсет гьатай кумазни; II *послел*. жедалди; -ди, -да; **səhərə kimi yatmadı** югъ жедалди ксанач; **axşama kimi gəlməlidir** няналди атана кIанзава.

KİMİ II *мIв.-эв*. вуж, гьим, ни, сад; **kimi oxuyur, kimi qulaq asır** сада кIелзава, сада яб гузва.

KİMONO *сущ.* кимоно (*японрин милли пек*).

KİMSƏ *мIв.-эв.* 1) са вуж ятIани, сад; флан, са кас, вуж ятIани сад; лугьудай са кас; **kimsə gəldi** са вуж ятIани атана; **kimsə bunu bilməməlidir** са касдизни им чир хьана кIанзавач; 2) садни, са касни, садани, са касдини; **bizdən kimsə geridə qalmamalıdır** чакай садни гуьгъуьна амукьна кIанзавач.

KİMSƏSİZ I *прил*. 1) ялгъуз тир, тек тир, кьилди тир; **kimsəsiz adamlar** ялгъуз тир ксар; **kimsəsiz qadın** тек тир дишегьли; 2) инсанар авачир, хелвет; **kimsəsiz yerlər** инсанар авачир чкаяр; **kimsəsiz yerdə idi** хелвет чкада авай.

KİMSƏSİZLİK *сущ.* 1) ялгъузвал, теквал; кьилдивал; **kimsəsizlikdən şikayət etmək** ялгъузвиликай шикаят авун; 2) инсанар авачирвал, инсанар авачир гьал; **kimsəsiz küçələr** инсанар авачир куьчеяр.

KİMYA I *сущ.* химия (*1 илим; 2 и илимдикай ктаб; 3 учебник*); II *прил*. химиядин; **kimya məsələləri** химиядин месэлаяр.

KİMYAÇI *сущ.* химик (*химиядал машгъул кас, алим*).

KİN *сущ.* хъел, кин; **kin saxlamaq** хъел хуьн.

KİNAYƏ *сущ.* ягьанат, рахшанд; **kinayə ilə gülmək** ягьанатдалди хъуьруьн.

KİNEMATOQRAF *сущ.* кинематограф.

KİNEMATOQRAFÇI *сущ.* кинематографист.

KİNEMATOQRAFİYA *сущ.* кинематография.

KİNO *сущ.* кино; **kino göstərmək** кино къалурун.

KİNOSTUDİYA *сущ.* киностудия.

KİOSK *сущ.* киоск.

KİP I *прил*. сигъ, кIеви; жуфт; **kip mufta** жуфт муфта; **kip tikiş** сигъ цвал; II *нареч*. сигъдиз, сигъдаказ; кIевидаказ, кIевиз.

KİPLİK *сущ.* сигъвал, кIевивал; жуфтвал.

KİR *сущ.* чирк.

KİRAYƏ *сущ.* кири; **evi kirayə götürmək** кIвал киридиз къачун.

KİRAYƏÇİ *сущ.* киричи.

KİRƏC I *сущ.* киреж; II *прил*. киреждин.

KİRƏMİT I *сущ.* сахси; **qırmızı**

kirəmit яру сахси; II *прил*. сахсидин, сахсийрин; **kirəmit zavodu** сахсийрин завод.

KİRİMƏ *сущ*. **KİRİMƏK** *глаголдикай*.

KİRİMƏK *глаг*. кисун, чуькь тавун; **biz çatanda onlar kiriyib durdular** чун агакьайла абур кисна акъвазна.

KİRİTMƏ *сущ*. **KİRİTMƏK** *глаголдикай*.

KİRİTMƏK *глаг*. кисна акъвазиз тун, ван атIуз тун.

KİRLƏMƏ *сущ*. **KİRLƏMƏK** *глаголдикай*.

KİRLƏMƏK *глаг*. кьацIурун, чиркинарун; **paltarı kirləmək** пек кьацIурун.

KİRLİ *прил*. кьацIай; **kirli əllər** кьацIай гъилер.

KİRLİLİK *сущ*. кьацIайвал, чиркинвал.

KİRPİ *сущ. зоол*. кьуьгъуьр; **kirpi balası** кьуьгъуьрдин шараг.

KİRPİK *сущ*. кьекьемар, вилин кIакIамар.

KİRŞAN *сущ*. 1) кишран, чиниз ядай лацу ранг; 2) смекI.

KİRŞƏ I *сущ*. гъелерар; II *прил*. гъелеррин.

KİRVƏ *сущ*. къавум (*аял суьрнетдайла, адан кьилив акъваздай кас*).

KİSEL *сущ*. кисель.

KİSƏ I *сущ*. 1) шешел, чувал; **kağız kisələr** кагъаздин шешелар; **bir kisə un** са шешел гъуьр; 2) тагъар; чанта; II *прил*. шешелдин, чувалдин; 3) кисе (*бедендал алтаддай*).

KİSƏLƏTDIRMƏ *сущ*. **KİSƏLƏTDİRMƏK** *глаголдикай*.

KİSƏLƏTDİRMƏK *глаг*. кисе алтадиз (*гуьцIиз*) тун.

KİŞİ I *сущ*. 1) итим; **qoca kişi** кьуьзуь итим; 2) кас; **o əsl kişidir** ам асул кас я; **kişi ol!** кас хьухь! II *прил*. итимдин; касдин.

KİŞMİŞ *сущ*. кишмиш; **qara kişmiş** чIулав кишмиш.

KİŞMİŞİ *прил*. кишмишдин; **kişmişi üzüm** кишмишдин ципицIар.

KİŞNƏMƏ *сущ*. **KİŞNƏMƏK** *глаголдикай*.

KİŞNƏMƏK *глаг*. гьиргьир авун; **at kişnədi** балкIанди гьиргьирна.

KİŞNƏRTİ *сущ*. 1) гьиргьир (*балкIандин гьарай*); 2) *куьч*. къув; **küləyin kişnərtisi** гарун къув.

KİTAB I *сущ*. ктаб; **kitab oxumaq** ктаб кIелун; **uşaqlar üçün kitab** аялар патал ктаб; **qalın kitab** яцIу ктаб; **şeirlər kitabı** ширрин ктаб; II *прил*. ктабдин; **kitab vərəqləri** ктабдин чарар.

KİTABXANA I *сущ*. ктабхана; **şəhər kitabxanası** шегьердин ктабхана; II *прил*. ктабханадин; **kitabxana işçisi** ктабханадин кIвалахдар.

KİTABXANAÇI *сущ*. ктабханадин кIвалахдар.

KİTEL *сущ*. китель (*кьакьан хев алай пенжек хьтин пек*).

KİVİ *сущ. бот*. киви.

KLAPAN *сущ*. клапан.

KLARNET I *сущ*. кларнет; **o, klarnet çalır** ада кларнет ягъизва; II *прил*. кларнетдин; **klarnet səsi** кларнетдин ван.

KLARNETÇALAN *сущ*. кларнетчи.

KLASSİK I *прил*. классик; **klassik dillər** классик чIалар; **klassik ədəbiyyat** классик эдебият; **klassik gözəllik** классик иервал.

KLASSİK II *сущ*. классик (*чIехи гьунарлу, виридаз сейли кас*).

KLASSİSİZM *сущ*. классицизм (*харусенятда къадим замандин грекрин ва римвийрин эдебиятдин къайдаяр хуьнин терефдар яз XVII-XIX виш*

йисара хьайи рехъ).

KLAVİATURA *сущ.* клавиатура (*чIагъандин, пианинодин, компьютердин мецер*).

KLİNİK *прил.* клиникада аваз; **klinik müalicə** клиникада аваз сагъарун.

KLİNİKA *сущ.* клиника.

KLUB *сущ.* клуб.

KNYAZ *сущ.* князь (*1 IX-XVI виш йисара славянрин ва маса халкьарин феодал-монархиядин гьукуматрин кьил; 2 гуьгъуьнлай дворянвилин кьилин титул*).

KNYAZLIQ *сущ.* 1) князвал; 2) князди гъилик квай чка.

KOALİSİYA I *сущ.* коалиция (*садвал; кIватIал*); II *прил.* коалициядин; **koalisiya müqaviləsi** коалициядин икьрар.

KOBALT *сущ. хим.* кобальт.

KOBRA *сущ. зоол.* кобра (*вилер айнайриз ухшар гъуьлягъ*).

KOBUD I *прил. килиг:* **QABA**: 1) кубут; **kobud adam** кубут кас; 2) векъи; **kobud dəri** векъи хам; 3) усал, мешребсуз авунвай; **kobud iş** усал авунвай кIвалах; II *нареч.* кубутвилелди, кубутдаказ, кубутдиз.

KOBUDCASINA *нареч.* векъидаказ, векъиз, векъивилелди; кубутвилелди, кубутдаказ, кубутдиз; **kobudcasına cavab vermək** векъидаказ (*кубутдаказ*) жаваб гун.

KOBUDLUQ *сущ.* 1) кубутвал; 2) векъивал; 3) усалвал, мешребсузвал; **kobudluq etmək** кубутвал авун.

KOD I *сущ.* код (*шартIуналди куьруь авунвай гафарин лишанрин сиягь*); II *прил.* коддин.

KODEKS *сущ.* 1) кодекс (*къанунрин кIватIал*); 2) куьч. кIватIал (*адетрин ва мсб.*); **əxlaq kodeksi** марифатдин кодекс.

KOĞUŞ *сущ.* тIеквен; хъалхъам (*тарцин, сухван*).

KOKAİN *сущ.* кокаин.

KOKS I *сущ.* кокс (*кайи къванцин цIивин*); II *прил.* коксдин.

KOL I *сущ.* вал; II *прил.* валан, валарин.

KOLBA *сущ.* колба (*гуьтIуь сив галай кIан гьяркьуь шуьшед къаб*).

KOLBASA I *сущ.* колбаса; **mal ətindən kolbasa** малдин якIун колбаса; II *прил.* колбасадин.

KOLXOZ *сущ.* колхоз.

KOLXOZÇU *сущ.* колхозчи.

KOL-KOS *сущ.* валар, легъер, ругъ.

KOLLEC *сущ.* колледж.

KOLLEKSİYA I *сущ.* коллекция; II *прил* коллекциядин.

KOLLEKSİYAÇI *сущ.* коллекцияр кIватIдай кас.

KOLLEKTİV I *сущ.* коллектив (*санал кIвалахзавай ксар*); II *прил.* коллективдин; **kollektiv iş metodları** коллективдин кIвалахунин методар.

KOLLEKTOR I *сущ.* коллектор (*1 шегьердин ятар кIватIдай къанав, чIехи труба; 2 ктабханайриз ктабар пайдай идара ва я вичин системада авай идарайриз са затI пайдай идара*); II *прил.* коллектордин.

KOLLUQ I *сущ.* валар-цацар; II *прил.* валар-цацарин.

KOLONİYA I *сущ.* колония (*1 са империалист уьлкведи гужуналди кьунвай, вичин пацук кутунвай* уьлкве; 2 *чара уьлкведай куьч хьана атайбурун чка, хуьр, магьле; 3 маса уьлкведа кIватIал яз яшамиш жезвай са уьлкведин инсанар; 4 санал яшамиш жезвай инсанрин кIватIал; 5 мед. санал яшамиш жезвай организмайрин кIватIал*); II *прил.* колониядин.

KOLONKA *сущ.* колонка (*1 ваннада*

яд чими авун патал эцигдай механизм; 2 автомобилриз бензин ахъаюн патал туькIуьрдай чка; 3 газетдин чин виняй агъуз пайнавай цIарарин ара).

KOLORİT *сущ*. колорит (*1 рангарин кутугайвал (шикилда); 2 куьч. эсер, тав, кьетIен шикил*); **tarixi romanda dövrün koloriti** тарихдин романда девирдин шикил.

KOLORİTLİ *прил.* колорит авай, рангарин кутугайвал авай, виле акьадай, эсер ийидай; **koloritli dil** эсер ийидай чIал.

KOMA *сущ*. кума.

KOMANDA I *сущ*. 1) команда, буйругъ; 2) кьушундин гъвечIи кIеретI; 3) *спорт*. къугъвазвайбурун кIеретI; II *прил*. командадин.

KOMANDAN *сущ*. командан.

KOMANDİR I *сущ*. командир; II *прил*. командирдин.

KOMBAYN I *сущ*. комбайн; II *прил*. комбайндин.

KOMBAYNÇI *сущ*. комбайнер.

KOMBİNAT I *сущ*. комбинат (*1 сада гьасил ийизвай шейэр муькуьдан кIвалахдиз хаммал жезвай са шумуд карханадин кIватIал; 2 гьахьтин карханада авай гьар дережадин кIелунар ийизвай чка*); II *прил*. комбинатдин.

KOMBİNEZON *сущ*. комбинезон.

KOMEDİYA I *сущ*. 1) комедия, къемеда (*хъуьруьнар квай эсер*); 2) уюнбазвал, кьве чин алайвал; 3) хъуьруьрдай вакъиа.

KOMENDANT I *сущ.* комендант (*1 къеледин ва я шегьердин гарнизондин чIехиди; 2 гарнизон ва къаравулар идара ийидай кас; 3 ракьун рекье кьушунар ва абурун пар тухун идара ийидай кас; 4 умуми, вириданди тир дараматдин чIехи кас*); II *прил*. комендантдин.

KOMENDATURA *сущ*. комендатура.

KOMETA I *сущ*. комета (*цавун гъед*); II *прил*. кометадин.

KOMFORT *сущ*. къулайвал.

KOMİK *прил*. 1) комикдин; **komik rol** комикдин роль; 2) хъуьруьн(ар) къведай, хъуьруьрдай; **komik əhvalat** хъуьрьун къведай дуьшуьш.

KOMİSSAR I *сущ*. комиссар; II *прил*. комиссардин; **komissar sözü** комиссардин гаф.

KOMİSSİYA *сущ*. комиссия; **komissiya gəldi** комиссия атана.

KOMMERSİYA *сущ*. алишвериш.

KOMMUNA *сущ*. коммуна.

KOMMUNAL *прил*. коммунал (*шегьердин яшайишдин, рекьерин, михьивилин, цин ва маса игьтияжрин къайгъу ийидай*); **kommunal təsərrüfat** коммунал майишат.

KOMMUNAR *сущ. тар*. коммунар (*1 1871-йисуз Парижда хьайи коммунадин иштиракчи; 2 коммунадик квай чка*).

KOMMUNİST I *сущ*. коммунист; II *прил*. коммунистдин.

KOMMUNİZM I *сущ*. коммунизм; II *прил*. коммунизмдин.

KOMMUTATOR *сущ*. коммутатор (*1 электрикдин ток ахъайдай, агалдай ва адан рехъ дегишардай прибор: 2 телефондай рахун идара авун патал туькIуьрнавай чкадин станция*).

KOMPANİYA *сущ*. 1) компания (*са кIеретI юлдашар*); 2) компания (*алишверишдин ва я санайидин кIвалах санал, уртахдаказ тухузвай ксарин кIватIал*), уртахар, шерикар; уртахвал, шериквал.

KOMPAS I *сущ*. компас; II *прил*. компасдин.

KOMPLEKS I *сущ*. комплекс (*са*

гьихьтин ятIани гьаларин, шейэрин, сифетрин, хесетрин кIватIал); **sənay**e **kompleksi** санайидин комплекс; II *прил*. комплексдин.

KOMPLİMENT *сущ*. тариф ийидай гаф, хуш къведай гаф.

KOMPOST *сущ*. компост (*ктIай набататрикай жезвай миянлух*).

KOMPOT I *сущ*. компот; II *прил*. компотдин.

KOMPOZİSİYA *сущ*. композиция.

KOMPÜTER I *сущ*. компьютер; II *прил*. компьютердин.

KOMSOMOL *сущ. тар.* комсомол.

KOMSOMOLÇU *сущ*. комсомолчи.

KONDUKTOR *сущ*. кондуктор.

KONFET I *сущ*. къенфет; II *прил*. къенфетдин.

KONFLİKT I *сущ*. конфликт, акьунар, гьуьжет, къалмакъал; **konfliktə (münaqişəyə) girmək** са нихъ галаз ятIани акьунар хьун; II *прил*. конфликтдин; акьунрин.

KONFRANS *сущ*. конференция.

KONKİ *сущ*. конькияр.

KONKİSÜRƏN *сущ*. конькийраллаз авахьдайди.

KONKRET I *прил*. тайин; **konkret məsələlər** тайин месэлаяр; **konkret insanlar** тайин инсанар; II *нареч*. тайиндаказ, тайиндиз; **konkret cavab verdi** тайиндиз жаваб гана.

KONKRETLİK *сущ*. тайинвал; **o, konkretliyi sevir** адаз тайинвиликай хуш къведа.

KONQRES *сущ*. конгресс.

KONQRESMEN *сущ*. конгрессмен.

KONSENSUS *сущ*. консенсус.

KONSENTRAT *сущ.* концентрат (*1 кьурурна тIуьниз гьазурнавай магьсул; 2 гужлу ем* (*мух, ярма ва мсб*.))

KONSEPSİYA *сущ.* концепция (*авай гьалариз килигунин ва абурукай фикиррин система*).

KONSERN *сущ.* концерн (*капиталист уьлкведин пул саднавай карханайрин кIватIал*).

KONSERT I *сущ.* концерт; **konsert vermək** концерт гун; II *прил*. концертдин.

KONSERTMEYSTER *сущ.* концертмейстер.

KONSERV I *сущ.* консервияр; II *прил*. консервийрин; **konserv zavodu** консервийрин завод.

KONSERVATORİYA I *сущ*. консерватория; II *прил*. консерваториядин.

KONSİLİUM *сущ*. консилиум (*залан дуьшуьшра начагъдин азар чирун ва ам сагъарун патал са шумуд духтурдин меслят*).

KONSPEKT *сущ*. конспект (*са шейинин, мес. докладдин куьруь метлеб, куьрелди авунвай кхьин*).

KONSPİRASİYA *сущ*. конспирация (*чинебан тешкилатди гьукуматдин аксина чинеба кIвалах тухун; чинебавал*).

KONSPİRATOR *сущ*. конспиратор (*конспирация ийизвай кас*).

KONSTİTUSİYA I *сущ*. конституция (*гьукуматдин дибдин къанун*); II *прил*. конституциядин.

KONSTRUKSİYA *сущ*. конструкция, къурулуш, туькIуьр хьунухь.

KONSTRUKTOR I *сущ*. конструктор; II *прил*. конструктордин.

KONSTRUKTORLUQ *сущ*. конструкторвал.

KONSUL *сущ*. консул (*1 са гьукуматдин патай маса гьукуматда авай векил; 2 къадим Римда ва XIX виш йисарин сифте кьилера Францияда виридалайни чIехи къуллугъ*).

KONSULLUQ *сущ*. консулрин идара.

KONSULTANT *сущ*. консультант

(*консультация тухузвайди*).

KONSULTASİYA I *сущ*. консультация (*1 са месэла гьялун патал пешекарар кIватI хьун; 2 пешекардин меслят; 3 меслятар чир хьун патал муаллимдин кIелзавайбуруз тарсарилай алава яз артухан куьмек*); II *прил*. консультациядин.

KONTEKST *сущ*. контекст (*са текстинин акьалтIай мана квай пай*).

KONTEYNER I *сущ*. контейнер (*1 кIватI тавунвай пар; космосдиз акъатзавай ракетайра аваз тухузвай илимдин ктабар твадай затI; 2 тех. резервуар, бак*); II *прил*. контейнердин.

KONTİNENT *сущ*. континент (*чилин шардин кьураматдин асул чIехи паярикай сад*).

KONTİNGENT I сущ. 1) контингент (*саник квай, сана авай, хьана кIандай инсанрин акьалтIай кьадар*); 2) са кардал машгъул инсанрин кьадар; II *прил*. контингентдин.

KONTRABAS I *сущ*. контрабас (*музыкадин алат*); II *прил*. контрабасдин; **kontrabas səsi** контрабасдин ван.

KONTRAKT I *сущ*. контракт, икьрар; **kontrakt bağlamaq** контракт кутIунин; II *прил*. контрактдин, икьрардин.

KONTRAST *сущ*. контраст (*садсадаз аксивал*).

KONTRASTLI *прил*. 1) акси; 2) акси рангарин; **kontrastlı şəkil** акси рангарин шикил.

KONTUZİYA *сущ*. контузия.

KONTUZİYALI I *прил*. контузия хьайи (*хьанвай*); II *сущ*. контузия хьайи (*хьанвай*) кас.

KONUS I *сущ*. конус; II *прил*. конусдин.

KONUSVARI *прил*. конус хьтин, конусдиз ухшар авай.

KONVENSİYA *сущ*. конвенция (*гьукуматрин арада икьрар*).

KONVEYER I *сущ*. конвейер (*фабрикада, заводда гьазур магьсулар ялдай машин*); II *прил*. конвейердин.

KONVOY I *сущ*. конвой (*са вуж ва вуч ятIани физвай рекье хуьдай ва адал гуьзчивал ийидай яракьлу ксарин кIеретI*); II *прил*. конвойдин.

KONYAK I *сущ*. коньяк; II *прил*. коньякдин; **konyak iyi** коньякдин ни.

KONYUNKTURA *сущ*. конъюнктура (*арадал атанвай гьалар, шартIар*).

KOOPERASİYA *сущ*. кооперация (*1 гзаф инсанри санал уртахвилелди кIвалахунин форма; 2 кооператив туькIуьрун патал пай-пул гайи ксарин чпин гуьгьуьлдалди сад хьун, сад хьана туькIуьрдай тешкилат*).

KOOPERATİV I *сущ*. кооператив, идара; II *прил*. кооперативдин, идарадин.

KOOPERATOR *сущ*. кооператор (*кооперациядин кIвалахдар*).

KOORDİNASİYA *сущ*. сад-садав кьадайвал авун.

KOORDİNAT *сущ*. координат (*1 элементрин гьал тайинардай кьадаррикай сад; 2 са вуж ва я вуч ятIани авай, жедай чка къалурдай малуматар*).

KOPPUŞ *прил. рах*. дакIвац.

KOR I *прил*. 1) буьркуь; **kor gözlər** буьркьуь вилер; 2) *куьч*. гъавурдик квачир; 3) *куьч*. авам, чирвал авачир; 4) *куьч*. зайиф; **kor işıq** зайиф экв; 5) *куьч*. вичи вуч ийизватIа тийижир; 6) мичIивилик ийизвай, вилериз такваз ийизвай; II *сущ*. буьркьуьди, буьркьуь кас.

KOR II *прил. диал*. къуьруь; **kor bıçaq** къуьруь чукIул.

KORAFƏHM *прил*. фагьум авачир, фагьумиз тежер, фагьумсуз, кьатIун

авачир, кьатIуз тежер.

KORAFƏHMLİK *сущ.* фагьумсузвал, фагьумиз тежервал.

KORAMAL *сущ. зоол.* руьц.

KORAZEHİNLİK *сущ. килиг*: **KORAFƏHMLİK**.

KORBAĞIRSAQ *сущ. анат.* буьркьуь рад.

KORBUCAQ *сущ. мат.* чкIай пIипI (*90^0-дилай виниз*).

KORBUCAQLI *прил.* гьяркьуь пIипIен.

KOREYACA *нареч.* корей чIалалди, корейдалди.

KOREYALI *сущ.* корейви (*корей халкьдин векил*).

KORGÖZ *прил.* буьркьуь.

KORİDOR *сущ.* коридор.

KORİFEY *сущ.* корифей (*илимдин, харусенятдин рекьяй гзаф чирвилералди машгьур кас*).

KOR-KORANƏ *нареч.* буьркьуьдаказ, буьркьуьдиз.

KORLAMA *сущ.* **KORLAMAQ** *глаголдикай*.

KORLAMAQ *глаг.* чIурун; **oyuncaqları korlamaq** нинияр чIурун; **əlaqələri korlamaq** алакъаяр (*араяр*) чIурун; **işləri korlamaq** крар чIурун.

KORLANMA *сущ.* **KORLANMAQ** *глаголдикай*.

KORLANMAQ *глаг.* чIур хьун; **yollar korlanıb** рекьер чIур хьанва; **işlər korlandı** крар чIур хьана.

KORLAŞMA *сущ.* **KORLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KORLAŞMA *сущ.* **KORLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KORLAŞMAQ *глаг.* 1) буьркьуь хьун; 2) къуьруь хьун; **onun gözləri korlaşır** адан вилер буьркьуь жезва **bıçaq korlaşıb** чукIул къуьруь хьанва.

KORLUQ I *сущ.* буьркьуьвал.

KORLUQ II *сущ. рах.* дарвал, кесибвал, муьгьтежвал; **korluqda böyümək** кесибвилелди чIехи хьун.

KOR-PEŞMAN *нареч.* пашманвилелди, пашмандаказ, пашмандиз; **korpeşman danışırdı** пашмандиз рахазвай.

KORPUS I *сущ.* корпус 1) беден, жендек; 2) тан, къалпагъ; **gəminin korpusu** гимидин тан; **saatın korpusu** сятдин къалпагъ; 3) дарамат; 4) *воен.* корпус (*кьушундин са чIук*); **tank korpusu** танкарин корпус; 5) корпус (*са пешедин инсанрин кIватIал*); **diplomatlar korpusu** дипломатрин корпус; 6) корпус (*виликан Урусатда военный рекьяй юкьван чирвилер гузвай мектеб*); **kadet korpusu** кадетрин корпус; II *прил.* корпусдин.

KORREKTOR I *сущ.* корректор (*корректура кIелдай ва гъалатIар дуьзардай къуллугъчи*); II *прил.* корректорлин.

KORREKTORLUQ *сущ.* корректорвал.

KORREKTURA I *сущ.* корректура (*типографияда кIватIнавай текст*); II *прил.* корректурадин.

KORROZİYA *сущ.* муьрхъуь кьун; пасади кьун; чIур хьана чукIун.

KORRUPSİYA *сущ.* коррупция (*къуллугъэгьли пулуналди маса къачун*).

KORSAJ I *сущ.* корсаж (*1 дишегьлидин пекинин юкьвалай хивел кьван пай; 2 юбкадин кьилел алай гьяркьуь чIул хьиз цванвай чка*); II *прил.* корсаждин.

KORSET I *сущ.* корсет (*1 дишегьлидин юкь дуьз, тIарамдиз кьун патал пекерин кIаникай кутIундай гьяркьуь чIул хьтинди; 2 юкь сагъар хъувун патал туькIуьрнавай чIул*).

KORT *сущ.* корт (*теннис къугъвадай майдан*).

KORTƏBİİ *прил.* 1) тIебиатдин, тIебиатди арадал гъизвай; **kortəbii bəla** тIебиатди арадал гъизвай бала (*мес. гад хару ягъун, тIурфан, сел*); 2) *куьч.* тешкилвал авачир, вич-вичелай жедай; **kortəbii hərəkət** тешкилвал авачир гьерекат.

KORTƏBİİLİK *сущ.* тешкилвал авачирвал.

KOSA I *прил.* чинал кьериз чIар алай; II *сущ.* куса (*Яран суварик жемят хъуьруьрзавай кас*).

KOSEKANS *сущ. мат.* косеканс.

KOSİNUS *сущ. мат.* косинус.

KOSMETİK *прил.* косметикадин.

KOSMETİKA *сущ.* косметика (*1 тан, чин жуьреба-жуьре мазаралди, рангаралди гуьрчегарун; 2 тандиз, чиниз тазавал, иервал гъун патал менфят къачузвай затIар*).

KOSMETOLOGİYA *сущ.* косметология (*косметикадикай илим*).

KOSMETOLOJİ *прил.* косметологиядин.

KOSMETOLOQ *сущ.* косметолог (*косметологиядин пешекар*).

KOSMİK *прил.* космосдин; **kosmik süalar** космосдин нурар; **kosmik gəmi** космосдин гими.

KOSMODROM *сущ.* космодром.

KOSMOQONİYA *сущ.* космогония (*дуьнья арадиз атуникай илим*).

KOSMOQRAF *сущ.* космограф (*космографиядин пешекар*).

KOSMOQRAFİYA *сущ.* космография (*чилин шардикай ва цавун алемдикай рахазвай илим*).

KOSMONAVT *сущ.* космонавт.

KOSMONAVTİKA *сущ.* космонавтика.

KOSMOPOLİT *сущ.* космополит.

KOSMOPOLİTİZM *сущ.* космополитизм (*милли меденият, милли суверенвал негьзавай, «дуьньядин гьукумат», «дуьньядин ватандашвал» хьтин идеяяр теблигъзавай идеология*).

KOSMOPOLİTLİK *сущ.* космополитвал.

KOSMOS *сущ.* космос, алем.

KOSTYUM I *сущ.* костюм; **iş kostyumu** кIвалахдин костюм; **qara kostyum** чIулав костюм; II *прил.* костюмдин; **kostyum şalvarı** костюмдин шалвар.

KOTAN I *сущ.* куьтен; **traktor kotanı** трактордин куьтен; II *прил.* куьтендин; **kotan gavahını** куьтендин магъ.

KOTANÇI *сущ.* куьтенчи.

KOTANÇILIQ *сущ.* куьтенчивал.

KOTANGENS *сущ. мат.* котангенс.

KOTLET *сущ.* котлет; **qoç ətinin kotleti** гьерен якIун котлет.

KOTTEC *сущ.* коттедж.

KOVXA *сущ.* кавха.

KOVXALIQ *сущ.* кавхавал.

KÖBƏ *сущ.* 1) куьбе, зул, къерехрив гутунвайди; **məxmər köbə** махпурдин куьбе.

KÖBƏÇİ *сущ.* куьбечи.

KÖBƏLƏMƏ *сущ.* **KÖBƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÖBƏLƏMƏK *глаг.* къерехдив гутун, куьбе гутун.

KÖÇ *сущ.* 1) куьч хьун; 2) куьчерияр акъваззавай чка; 3) куьчерияр яшамиш жезвай чка ва абурун мулк; 4) *рах.* дуьньядилай фин.

KÖÇƏRİ *прил.* куьчери; **köçəri xalqlar** куьчери халкьар; **köçəri quşlar** куьчери къушар.

KÖÇƏRİLİK *сущ.* куьчеривал.

KÖÇKÜN *сущ.* масанай куьч

хьанвайди.

KÖÇMƏ *сущ.* **KÖÇMƏK** *глаголдикай*.

KÖÇMƏK *глаг*. куьч хьун; **yeni evə köçmək** цIийи кIвализ куьч хьун.

KÖÇÜRMƏ *сущ.* **KÖÇÜRMƏK** *глаголдикай*.

KÖÇÜRMƏK *глаг*. куьчарун; **başqa yerə köçürmək** масаниз куьчарун.

KÖÇÜRTMƏ *сущ*. **KÖÇÜRTMƏK** *глаголдикай*.

KÖÇÜRTMƏK *глаг. килиг:* **KÖÇÜRMƏK**.

KÖÇÜRÜLƏN *прил*. куьчарнавай.

KÖÇÜRÜLMƏ *сущ.* **KÖÇÜRÜLMƏK** *глаголдикай*.

KÖÇÜRÜLMƏK *глаг*. 1) куьчарун (*са чкадай маса чкадиз*); 2) масаниз экъечIун, масаниз акъудун; 3) гъуьлуьз гун; **böyük qız çoxdan köçürülüb** чIехи руш фадлай гъуьлуьз ганвайди я; 4) куьчарун (*бедендин органар*).

KÖHLƏN *сущ*. балкIан.

KÖHNƏ I *прил*. 1) куьгьне, цIуру; **köhnə paltar** цIуру пекер; **köhnə kənd** куьгьне хуьр; 2) виликан; **köhnə rəhbərlər** виликан регьберар; 3) фадлай чизвай, фадлай малум тир; **köhnə mahnı** фадлай чизвай мани; 4) куьзуь (*инсан*); **köhnə qocalar** кьуьзекар; **köhnə şərab** гзаф йисарин чехир; 5) вахтар алатнавай; **köhnə maşın** вахтар алатнавай машин; 6) ери квадарнавай; чIур хьанвай; **köhnə yağ** чIур хьанвай гъери; 7) герек авачир, виже текъведай, вижесуз; **köhnə kağızlar** герек авачир кагъазар; 8) дебдай аватнавай; **köhnə dəb** куьгьне мода; 9) фад алатай, фад хьайи; **köhnə xatirələr** фад хьайи рикIел хкунар; 10) эвел замандин; **köhnə (qədim) kitablar** эвел замандин ктабар; II *сущ*. куьгьнеди, куьгьнебур, цIуруди, цIурубур; **bu paltarlar köhnədir** и пекер цIурубур я.

KÖHNƏDƏN *нареч*. фадлай; фад заманрилай, фад вахтарилай инихъ, **köhnədən belədir** фадлай икI я.

KÖHNƏLƏŞMƏ *сущ.* **KÖHNƏLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KÖHNƏLƏŞMƏK *глаг. килиг:* **KÖHNƏLMƏK.**

KÖHNƏLİK *сущ.* 1) куьгьневал, цIурувал; **köhnəliyə qarşı mübarizə aparmaq** куьгьневилин аксина женг чIугун; 2) къадимвал; алатай вахт; **abidənin köhnəliyi** гуьмбетдин къадимвал; 3) виже текъведайвал, вахт алатнавайвал; 4) ери квадарнавайвал.

KÖHNƏLMƏ *сущ.* **KÖHNƏLMƏK** *глаголдикай*.

KÖHNƏLMƏK *глаг*. 1) куьгьне хьун, цIуру хьун; **ayaqqabılarım köhnəlib** зи кIвачин къапар цIуру хьанва; 2) виже татун, вахт алатун; **bu dərslik köhnəlib** и чирвилерин ктабдин вахт алатнава.

KÖHNƏLMİŞ *прил*. 1) куьгьне хьанвай, цIуру хьанвай; **köhnəlmiş paltar** цIуру хьанвай пек; 2) кукIвар хьанвай; **köhnəlmiş palaz** кукIвар хьанвай рух; 3) дебда амачир; **köhnəlmiş adətlər** дебда амачир адетар; 4) вахтар алатнавай; **köhnəlmiş arzular** вахтар алатнавай эрзиманар; 5) герек тушир, вижесуз; **köhnəlmiş qaydalar** герек тушир къайдаяр.

KÖHNƏPƏRƏST *сущ.* 1) куьгьне фикиррал алай кас; 2) куьгьне девирдал рикI алайди.

KÖHNƏPƏRƏSTLİK *сущ.* 1) куьгьне фикиррал рикI алаз хьун; 2) куьгьне девирдал рикI алаз хьун.

KÖHNƏSAYAQ I *нареч*. куьгьне тегьерда, куьгьнедай адет хьанвайвал,

куьгьне къайдада; II *прил*. куьгьне тир.

KÖK I *сущ*. 1) пун; **ağacın kökü** тарцин пун; 2) *куьч*. диб; **səhvlərin kökü** гъалатIрин диб; 3) несил, сихил; **sizin kökünüzə bələdəm** заз куь несил чида; 4) газар; **bazardan kök almaq** базардай газарар къачун; II *прил*. пунан, дибдин.

KÖK II *прил*. 1) куьк, ацIай якIарин, якIа-чIарчIе авай; **kök uşaq** ацIай якIарин аял; 2) як алай; **kök qoyun** як алай хеб.

KÖK III *сущ*. перде (*чуьнгуьрдин, тардин*).

KÖK IV *сущ. рах*. гьал; **o, pis kökdə idi** ам пис гьалда авай.

KÖKƏ *сущ*. тIунутI.

KÖKƏLDİLMƏ *сущ*. **KÖKƏLDİLMƏK** *глаголдикай*.

KÖKƏLDİLMƏK *глаг*. куькарун, якIуз гъун.

KÖKƏLMƏ *сущ*. **KÖKƏLMƏK** *глаголдикай*.

KÖKƏLMƏK *глаг*. куьк хьун, яцIу хьун, якIа-чIарчIе хьун.

KÖKƏLTMƏ *сущ*. **KÖKƏLTMƏK** *глаголдикай*.

KÖKƏLTMƏK *глаг*. куькарун, якIуз гъун.

KÖKLƏMƏ *сущ*. **KÖKLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÖKLƏMƏK *глаг*. туькIуьрун, гуьнгуьна тун, куькда тун.

KÖKLƏNMƏ I *сущ*. **KÖKLƏNMƏK I** *глаголдикай*.

KÖKLƏNMƏ II *сущ*. **KÖKLƏNMƏK II** *глаголдикай*.

KÖKLƏNMƏ III *сущ*. **KÖKLƏNMƏK III** *глаголдикай*.

KÖKLƏNMƏK I *глаг*. 1) гьазур хьун, тайин са фикирдал атун, фикирдал алаз хьун; 2) туькIуьрун; **kamançanı tara uyğun kökləmək** кеменчи тардив кьадайвал туькIуьрун; 3) къайдадик акатун, къайдада гьатун.

KÖKLƏNMƏK II *глаг*. 1) вердиш хьун (*кардал, кар авунал*); 2) кашаб ягъун.

KÖKLƏNMƏK III *глаг*. чилиз фин, чиле гьатун, дериндиз фин; **bu tinglər çoxdan köklənib** и кьелемрин дувулар фадлай дериндиз (*чилиз*) фенва.

KÖKLƏNMİŞ I *прил*. 1) гьазур хьанвай; 2) туькIвенвай; 3) къайдада гьатнавай; 4) чилиз фенвай, чиле гьатнавай, дериндиз фенвай.

KÖKLƏNMİŞ II *прил*. 1) вердишнавай; 2) кашаб ягъанвай.

KÖKLÜ *прил*. 1) дувул авай; 2) мягькем дувулар авай; 3) чкадин; **köklü xalqlar** чкадин халкьар; 4) дибдин; **köklü məsələlər** дибдин месэлаяр.

KÖKLÜK *сущ*. куьквал, ацIайвал, яцIувал.

KÖKS I *сущ*. хур; **köksünə basmaq** хурув чуькьуьн, хурув кьун; II *прил*. хурун; хура акъвазун (*женг чIугун, кьегьалвилелди дяве авун*).

KÖKSALMA *сущ*. 1) дувул кьаз тун, кIеви авун, мягькемарун (*са адет, вердишвал*); 2) дувул кьун; гегьеншдиз гьатун; 3) мягькемвал.

KÖKSÜZ *прил*. 1) дувул авачир, диб авачир; **köksüz söz** диб авачир гаф; 2) асас авачир; **köksüz məsələ** асас авачир месэла.

KÖKÜNDƏN *нареч*. кIаняй, кIаникай; кьиляй-кьилди; кьиляй-кьилиз; **əhalinin vəziyyətini kökündən yaxşılaşdırmaq lazımdır** агьалийрин гьалар кьиляй-кьилди хъсанарна кIанзава; **ağacı kökündən çıxartdılar** тар кIаняй акъудна.

KÖLƏ I *сущ. тар.* лукI; **kölələrin üsyanı** лукIарин бунт, II *прил*. лукIран, лукIарин; **kölə əməyi** лукIран зегьмет.

KÖLƏCƏSİNƏ I *нареч*. лукIвилелди; II *прил*. лукIвилин.

KÖLƏLİK *сущ*. лукIвал; **köləliyə qarşı mübarizə aparmaq** лукIвилин аксина женг чIугун.

KÖLGƏ I *сущ*. 1) хъен, серин; **ağacın kölgəsi** тарцин хъен; тарцин серин; **o, öz kölgəsindən qorxur** адаз вичин хъендикай кичIезва; 2) *куьч*. шак, гиман; **hamı ona kölgə salır** вирида адал шак гъизва; II *прил*. хъендин.

KÖLGƏLƏNMƏ *сущ*. **KÖLGƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

KÖLGƏLƏNMƏK *глаг*. сериндик ацукьун, хъендик ацукьун.

KÖLGƏLİ *прил*. 1) серин, серинар авай; **kölgəli yer** серин чка; 2) *куьч*. шаклу; **kölgəli həyat** шаклу уьмуьр.

KÖLGƏLİK *сущ*. 1) серин чка, серинар авай чка; 2) кьур, чардах; 3) рав (*шапкадин*).

KÖMBƏ I *сущ*. гуьмбе, къалаж фу; II *прил*. гуьмбедин, къалаж фан.

KÖMƏC *сущ*. куьни; **köməc balı** куьнидин вирт.

KÖMƏK *сущ*. 1) куьмек, гъил кьун, даях; **qardaşlıq köməyi** стхавилин куьмек; 2) куьмек патал артухан къуватар (*аскерар ва мсб.*); **komandir kömək göndərilməsini tələb etdi** командирди куьмек патал артухан къуватар ракъурун тIалабна; 3) *рах*. пулунин куьмек.

KÖMƏKÇİ *сущ*. 1) куьмекчи; **yaxşı köməkçi** хъсан куьмекчи; 2) къуллугъдал алай кас; **direktorun köməkçisi** директордин куьмекчи.

KÖMƏKLİ I *прил*. куьмек авай; II *нареч*. санал; уртахдиз, уртахвилелди; **köməkli işləmək** санал кIвалахун.

KÖMƏKLİK *сущ*. куьмек, куьмеквал; **köməklik göstərmək** куьмеквал къалурун.

KÖMƏKSİZ *прил*. 1) куьмек авачир; 2) *куьч*. зайиф.

KÖMƏKSİZLİK *сущ*. куьмек авачирвал.

KÖMÜR I *сущ*. цIивин; **kömür yandırmaq** цIивинар кун; II *прил*. цIивиндин; **kömür odu** цIивиндин цIай.

KÖMÜRÇIXARAN I *прил*. цIивинар хкудзавайди; II *сущ*. цIивинар хкудзавай кас.

KÖMÜRÇIXARMA I *сущ*. цIивинар хкудун; II *прил*. цIивинар хкудзавай; **kömürçıxarma sənayesi** цIивинар хкуддай санайи.

KÖMÜRÇÜ *сущ*. 1) цIивинар хкуддайди, шахтёр; 2) басмачи (*кIарасдин цIивинар кана гьазурдайди*); 3) цIивинар ялдай гими.

KÖNDƏLƏN *прил*. гьяркьуьвилихъди эцигнавай; гьяркьуьвилихъди фенвай; гьяркьуьвилихъди авай; **köndələn tir** гьяркьуьвилихъди авай яцIу кIарас.

KÖNLÜAÇIQ *прил*. 1) рикIин; рикIин къеняй тир, сидкьидай тир, михьи рикIелди тир, ачух рикIелди тир; 2) хвеши, шадвал гвай.

KÖNLÜAÇIQLIQ *сущ*. 1) рикIин михьивал; 2) хвешивал, шадвал.

KÖNTÖY I *прил*. кубут, усал, виже текъвер; II *нареч*. кубутвилелди, кубутдаказ, кубутдиз; усалвилелди, усалдаказ, усалдиз; **köntöy danışmaq** кубутдиз рахун.

KÖNTÖYLÜK *сущ*. кубутвал, усалвал.

KÖNÜL I *сущ*. 1) рикI; **onun könlü istəsə** адан рикIиз кIан хьайитIа;

2) гьевес; **onun işləməyə könlü yoxdur** адаз кIвалахдай гьевес авач; II *прил.* рикIин, гьевесдин; **könül dostu** рикIин дуст; **könül vermək** кIан хьун; **könlünü qırmaq** рикI хун; **könlün istəsə** ваз кIан хьайитIа; **könlü olmamaq** гьевес тахьун; **könlündən xəbər vermək** рикIяй хабар гун.

KÖNÜLAÇAN *прил.* 1) шад, хвеши; 2) шадвал гъидай, шадвал кутадай; 3) шадвал квай; **könülaçan xəbər** шад хабар; **könülaçan söhbət** шадвал квай ихтилат.

KÖNÜLLÜ I *прил.* гуьгъуьллувилелди тир, рикIин хушвилелди тир, вичин ашкъидалди тир; II *нареч.* гуьгъуьллувилелди, гуьгъуьллудаказ, гуьгъуьллудиз; **könüllü cəbhəyə getdi** гуьгъуьллудаказ дяведиз фена; III *сущ.* гуьгъуьллу; **cəbhəyə çoxlu könüllü gəlmişdi** дяведиз гзаф гуьгъуьллу атанвай.

KÖNÜLLÜLÜK *сущ.* гуьгъуьллувал.

KÖNÜLSEVƏN *прил.* рикI алай, кIани; **könülsevən iş** рикI алай кIвалах.

KÖNÜLSÜZ *нареч.* рикI гвачир, кIанивал авачиз, ашкъи авачиз, рикIиз такIанз, кIанз-такIанз, такIанз-такIанз.

KÖNÜLSÜZLÜK *сущ.* рикI гвачирвал, кIан тахьун, ашкъи авачирвал, рикIиз такIанвал.

KÖP I *сущ.* ял акатун, дакIун; **qarnı köpmək** руфуник ял акатун; II *прил.* ял акатнавай; **köpmüş motal** ял акатнавай цел.

KÖPDÜRMƏ *сущ.* **KÖPDÜRMƏK** *глаголдикай*.

KÖPDÜRMƏK *глаг.* 1) ял тун, дакIурун; 2) къувунарун; **qarnı köpdürmək** руфун дакIурун.

KÖPƏK I *сущ.* 1) киц I, эркек киц I; 2) *себ.* **qoca köpək** кьуьзуь киц I; **köpək hürüşü** киц Iин ав.

KÖPƏKBALIĞI *сущ.* акула (*гьуьлуьн гзаф зурба, вагьши балугъ*).

KÖPƏKDİŞİ *сущ.* 1) свах, кIир; 2) гунг (*вакIан ва мсб.*).

KÖPƏKOĞLU I *сущ.* 1) *себ.* киц Iин хва; 2) пис, мурдар инсан; II *прил.* 1) гзаф амалдар, алчах, усал; **köpəkoğlu adamdır** алчах кас я.

KÖPƏKOĞLULUQ *сущ.* 1) амалдарвал, фендигарвал, хиянаткарвал; 2) алчахвал, мурдарвал, писвал.

KÖPGƏR *сущ. зоол.* дагъдин цIегь.

KÖPMƏ *сущ.* **KÖPMƏK** *глаголдикай*.

KÖPMƏK *глаг.* дакIун, къувунун; **onun qarnı köpüb** адан руфун дакIунва.

KÖPÜK I *сущ.* каф; **sabun köpüyü** запундин каф; **ağzı köpüklənir** сивяй каф чикIизва; II *прил.* кфадин.

KÖPÜK II *сущ. рах.* кепек; **bir köpük** са кепек; II *прил.* кепекдин.

KÖPÜKLƏNMƏ *сущ.* **KÖPÜKLƏNMƏK** *глаголдикай*.

KÖPÜKLƏNMƏK *глаг.* каф акьалтун; каф акъатун.

KÖPÜKLÜ *прил.* каф алай; каф акьалтдай; **köpüklü şəlalələr** каф алай чарчарар.

KÖPÜKLÜLÜK *сущ.* каф алаз хьун.

KÖPÜKSÜZ I *прил.* каф алачир.

KÖPÜKSÜZ II *рах.* пул авачир, пулсуз; **köpüksüz qalmaq** пул авачиз амукьун.

KÖPÜŞÜK *сущ. мед.* куркур, тIур, пих.

KÖRFƏZ *сущ. геогр.* 1) залив (*гьуьлуькай, вацIукай, вирикай кьураматдиз гьахьдай чка*); 2) бухта (*гьуьлуьн гъвечIи залив, гимийривай акъвазиз жедай чка*).

KÖRPƏ I *сущ.* бицIек, таза аял; бала; куьрпе аял; II *прил.* бицIекдин,

таза аялдин; баладин; куьрпе аялдин.

KÖRPƏLİK *сущ.* бицIеквал, аялвилин вахт; таза аял тир вахт.

KÖRPÜ I *сущ.* муьгъ; **ağac körpü** кIарасдин муьгъ; **körpü tikmək** муьгъ эцигун; II *прил.* муькъуьн; **körpüdə saxlamaq** муькъел акъвазарун; **körpünün üstü** муькъуьн кьилел пад.

KÖRPÜ II *сущ.* лишан алай ракьун кIус.

KÖRÜK *сущ.* чад.

KÖRÜKÇÜ *сущ.* чатухъан.

KÖSƏLƏ *сущ.* векъи хам.

KÖSÖV *сущ.* цIукI (*цIай квай кIарас*).

KÖSTƏBƏK I *сущ. зоол.* 1) муьнуьгъ; 2) муьнуьгъдин хам; II *прил.* муьнуьгъдин; **köstəbək yuvası** муьнуьгъдин муг.

KÖŞƏK *сущ.* деведин шарлункI, деведин шараг.

KÖŞƏLƏMƏ *сущ.* **KÖŞƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÖŞƏLƏMƏK *глаг.* цун, цвалар авун.

KÖŞK *сущ.* будка; **telefon köşkü** телефондин будка.

KÖTƏK *сущ.* гъуд.

KÖTƏKLƏMƏ *сущ.* **KÖTƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÖTƏKLƏMƏK *глаг.* гатун, ягъун; **yaxşıca kötəkləmək** хъсандиз (*вижеваз*) гатун.

KÖTƏKLƏNMƏ *сущ.* **KÖTƏKLƏNMƏK** *глаголдикай*.

KÖTƏKLƏNMƏK *глаг.* гатун; кукIварун; хун.

KÖTÜCƏ I *сущ.* штул; II *прил.* штулдин; **kötücə sözü** штулдин гаф; **onun bir kötücəsi var** адахъ са штул ава.

KÖTÜK I *сущ.* 1) кIанчI; **palıd kötüyü** мегъуьн кIанчI; 2) *куьч.* кIамаш, сефигь; 3) яцIу гирдим; 4) кьатI (*пIанIрусдин чIугуна амай*); II *прил* кIанчIунин.

KÖTÜKCƏ *сущ.* **KÖTÜKCÜK** *глаголдикай*.

KÖTÜKCÜK *сущ.* гъвечIи кIанчI.

KÖVRƏK *прил.* 1) хцIу, кеврек; фад хадай; 2) *куьч.* рикI хъуьтуьл; хъуьтуьл рикI авай; рикIив кьадай; **kövrək adam** рикI хъуьтуьл кас; 3) кIеви тушир, мягькем тушир; **kövrək sülh** мягькем тушир ислягьвал.

KÖVRƏKLİK *сущ.* хцIувал, кевреквал; чукIун; хар-хар хьун.

KÖVRƏLMƏ *сущ.* **KÖVRƏLMƏK** *глаголдикай*.

KÖVRƏLMƏK *глаг.* 1) хцIу хьун, кеврек хьун; 2) *куьч.* рикI хъуьтуьл хьун.

KÖVRƏLTMƏ *сущ.* **KÖVRƏLTMƏK** *глаголдикай*.

KÖVRƏLTMƏK *глаг.* кеврек авун.

KÖVSƏR *сущ.* 1) *дин.* кевсер (*женнетдин булах*); 2) *куьч.* ширин ички.

KÖVŞƏN *сущ.* 1) самар; 2) агъвалар, нагъвар.

KÖVŞƏNLİ *прил.* самар авай, агъвалар авай, нагъвар авай.

KÖVŞƏNLİK *сущ.* 1) самун чка; 2) самар (*гвейи никIе амай*).

KÖYNƏK I *сущ.* 1) перем; 2) *куьч.* либас; **ağaclar yaşıl köynəyini geyinib** тарари къацу либас алукIнава; 3) чехол (*са затIунал акьалждай*).

KÖYNƏKCİK *сущ.* гъвечIи перем.

KÖYNƏKLİ *прил.* перем алай, перем алукIнавай.

KÖYNƏKLİK I *прил.* перемдин; **köynəklik parça** перемдин парча; II *сущ.* парча, перемдин материал.

KÖZ *сущ.* цIукI, жуьгьен, цIун мурз.

KÖZƏRMƏ *сущ.* **KÖZƏRMƏK** *глаголдикай*.

KÖZƏRMƏK *глаг*. 1) ифин; 2) *куьч*. къизмиш хьун, туьнт хьун; 3) ялав акъат тийиз кун; 4) зайифдиз экв гун.

KÖZƏRTİ *сущ*. цIукарин экв.

KÖZƏRTMƏ *сущ*. **KÖZƏRTMƏK** *глаголдикай*.

KÖZƏRTMƏK *глаг*. 1) ифирун; 2) чурун, акъугъарун (*цIал*).

KÖZLƏMƏ *сущ*. **KÖZLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÖZLƏMƏK *глаг*. акъугъарун.

KRAXMAL I *сущ*. крахмал; II *прил*. крахмалдин.

KRAXMALLI *прил*. крахмалдин, крахмал ягъай.

KRAL I *сущ*. пачагь; II *прил*. пачагьдин.

KRALLIQ *сущ*. пачагьлугъ.

KRAN I *сущ*. кран.

KRAN II *сущ*. кран (*залан шейэр хкаждай механизм*).

KRANÇI *сущ*. крандал кIвалахзавайди.

KRATER I *сущ*. кратер (*вулкандин кукIва авай легъв, син*); II *прил*. кратердин.

KREDİT *сущ*. 1) кредит; бухгалтериядин дафтарда бурж вугузвай касдин ва я идарадин гьисаб; 2) пул ва я маса шейэр буржуна ахъаюн; 3) кредитар, са тайин харжариз ахъайзавай пулар.

KREDİTOR I *сущ*. кредитор (*вичи масадав пул ва я маса шейэр буржуна вугудай кас*); II *прил*. кредиторди н.

KREM I *сущ*. 1) крем; **tort üçün krem** тортунин крем; **üz üçün krem** чинин крем; 3) маз; **ayaqqabı kremi** кIвачин къапарин маз.

KREMASİYA *сущ*. мейит(ар) кун.

KREMATORİY *сущ*. мейитар кудай чка.

KREML I *сущ*. кремль 1) (*куьгьне замандин Россияда шегьердин къене авай къеле; РФ-дин гьукумат авай чка*); **Moskva Kremli** Москвадин Кремль; II *прил*. кремлдин.

KREP *сущ*. креп (*кьелечI парча*).

KREP... *бязи гафарин сад лагьай пай, мес*.: **krepsatin** ва мсб.

KREPDEŞİN I *сущ*. крепдешин (*пекдин парча*).

KRESLO *сущ*. кресло.

KRETİN кретин (*кретинизм азар квайди*).

KRETİNİZM *сущ. мед.* кретинизм (*акьулдин зайифвилиз, сефигьвилиз себеб тир азар*).

KREYSER I *сущ*. крейсер (*зарб фидай дяведин чехи гими*); II *прил*. крейсердин.

KRİMİNAL *сущ*. къанунсуз кар.

KRİMİNALİST *сущ*. криминалист (*криминалистикадин пешекар*).

KRİMİNALİSTİKA *сущ*. криминалистика (*къанундиз акси тахсиркарвилин гьакъиндай илим*).

KRİSTAL I *сущ*. 1) кристалл (*тайин къайдадикди туькIуьр хьанвай кIеви затI*); II *прил*. кристаллдин; 2) *куьч*. кристалл (*михьи, намуслу инсандин гьакъиндай*); **o, kristal adamdır** ам кристалл (*михьи, намуслу*) кас я.

KRİSTALLAŞMA *сущ*. **KRİSTALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KRİSTALLAŞMAQ *глаг*. 1) кристалар хьун; 2) *куьч*. халис михьи кIалубда гьатун, са тайин формада гьатун.

KRİTERİ *сущ. рах.* критерий (*вичелди са затIуниз, кардиз къимет эцигдай, ери тайинардай лишан, уьлчме*).

KROSS I *сущ. спорт.* кросс (*дуьз тушир рекьяй зверунрай гьуьжет*) II *прил*. кроссдин.

KROSSVORD *сущ.* кроссворд.

KRUJEVA *сущ.* кружева (*гъаларикай храдай нехишар*).

KRUJKA *сущ. рах.* цIиб, сатул (*ракьун ва я хъенчIин яд хъвадай къаб*).

KUB *сущ.* 1) куб (*геометриядин фигура*); 2) кубометр; 3) са гьисабдин, кьадардин сад-садаз ягъайла арадал къведай пуд лагьай дережа.

KUBALI I *сущ.* кубави; **kubalılar** кубавияр; II *прил.* кубавийрин.

KUBİK *сущ. рах.* 1) кубсантиметр; 2) аялрин къвериг; 3) кубик (*эцигунрин къван*).

KUBMETR *сущ.* кубометр.

KUBOK I *сущ. спорт.* кубок; II *прил.* кубокдин; **kubok yarışları** кубокдин гьуьжетар.

KUF *сущ. куьгь.* чIехи тIиб.

KUFİ *прил.* куфи (*къадим араб кхьинар*).

KUKLA I *сущ.* нини; **böyük kukla** чIехи нини; II *прил.* нинидин.

KULİNARİYA I *сущ.* кулинария; II *прил.* кулинариядин.

KULİS *сущ.* 1) кулисар (*театрда сегьнедин къваларин декорация*) 2) *кьуч.* къвалахъай, кьулухъай (*рахун*).

KULMİNASİYA I *сущ.* кульминация (*акьалтIай вини дережадин*); II *прил.* кульминациядин.

KULON I *сущ. физ.* кулон (*электроэнергиядин кьадар алцумдай уьлчме*); II *прил.* кулондин.

KULON II *сущ.* кулон, безек.

KULTİVASİYA *сущ. х.м.* цун.

KULTİVATOR *сущ.* гъар гудай машин.

KULTİVATORÇU *сущ.* гъар гузвайди.

KULTUROLOGİYA *сущ.* культурология (*медениятдин илим*).

KUPE *сущ.* купе (*вагонда*).

KUPELİ *прил.* купе авай; купеяр авай; **kupeli vaqon** купе авай вагон.

KUPLET *сущ. эдеб.* куплет, бенд (*шиирдин, манидин*).

KUPON I *сущ.* купон; II *прил.* купондин.

KUPOROS I *сущ.* лахума; II *прил.* лахумадин.

KUPYURA *сущ. фин.* пул, пулунин чар, заем.

KURQAN I *сущ. тар.* кIунтI; II *прил.* кIунтIунин.

KURORT I *сущ.* курорт; II *прил.* курортдин.

KURORTÇU *сущ.* курортда авайди.

KURORTOLOGİYA *сущ.* курортология.

KURS I *сущ.* 1) курс (*кIелунин акьалтIай система*); 2) кIелунин йис, дережа; **üçüncü kurs tələbəsi** пуд лагьай курсунин студент; 3) курсар (*чирвилер хкаждай*).

KURS II *сущ.* 1) курс (*гимидин, аэропландин*); **gəmi cənuba doğru kurs götürüb** гимиди курс кьибледихъ кьунва; 2) кьунвай рехъ, асул рехъ.

KURSİV I *сущ.* курсив (*шрифт*); II *прил.* курсивдин.

KURSİVLİ *прил.* курсивдин, курсив авай.

KURTKA I *сущ.* кIурт, куртка; II *прил.* курткадин; **kurtkanın boynu** кIуртунин, курткадин хев.

KURYER I *сущ.* курьер (*1 идарадай иниз-аниз чарар тухудай гъвечIи къуллугъчи; 2 тади чарар, тапшуругъар гваз фидай къуллугъэгьли*); II *прил.* курьердин.

KUSTAR I *сущ.* кустар, куьлуь пешекар (*гъилин устIар*); II кустарвилин, кустардин.

KUSTARCASINA *нареч*. кустарвилелди.

KUSTARÇILIQ *сущ*. **KUSTARLIQ** *глаголдикай*.

KUSTARLIQ *сущ*. кустарвал.

KUZA I сущ. кузов (*машиндин*); II *прил*. кузовдин.

KUZƏ *сущ*. гичин; **mis kuzə** цурцун гичин.

KÜBAR I *сущ*. аристократ; II *прил*. аристократдин.

KÜBARCA *нареч. килиг:* **KÜBARCASINA.**

KÜBARCASINA *нареч*. аристократвилелди.

KÜBARLAŞMA *сущ*. **KÜBARLAŞMAQ** *глаголдикай*.

KÜBARLAŞMAQ *глаг*. аристократ хьун.

KÜBARLIQ *сущ*. аристократвал.

KÜÇƏ I *сущ*. куьче, магьле; **geniş küçə** гьяркьуь куьче; **küçədə gəzmək** куьчеда къекъуьн; II *прил*. куьчедин; **küçə uşağı** куьчедин аял; **küçə işləri** куьчедин крар.

KÜÇÜK I *сущ*. 1) курцIул//гурцIул, шараг (*жанавурдин, сикIрен ва мсб.*); **it küçüyü** кицIин курцIул//гурцIул; II *прил*. курцIулдин; **küçük zingiltisi** курцIулдин цIугъ (*гъвечIи аялриз лугьуда*).

KÜÇÜKLƏMƏ *сущ*. **KÜÇÜKLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜÇÜKLƏMƏK *глаг*. курцIулар хун (*кча*), шарагар хун (*жанавурди, сикIре*).

KÜDURƏT *сущ*. 1) хъел, писвал; **küdurət bəsləmək** хъел хуьн; 2) такIанвал, душманвал, акунани кIан тахьун.

KÜDURƏTLİ *прил*. хъел квай; **küdurətli baxış** хъел квай килигун.

KÜDURƏTLİLİK *сущ*. 1) хъел кваз хьун; 2) вичиз авур писвал рикIел хуьн ва кьисас къахчун.

KÜFR *сущ. куьгь*. 1) аллагьсузвал, атеизм; 2) Аллагьдиз акси рахун; имансузвал.

KÜFRAN *куьгь*. авур хъсанвал чир тахьун, наразивал.

KÜFTƏ *сущ. килиг:* **KÜFTƏBOZBAŞ.**

KÜFTƏBOZBAŞ *сущ*. куьфтебузбаш (*азербайжанвийрин милли хуьрек*).

KÜKNAR I *сущ*. муьтквер тар, мукIраг; II *прил*. муьтквер тарцин, мукIрагдин.

KÜKNARLIQ *сущ*. мукIраглух.

KÜKRƏMƏ *сущ*. **KÜKRƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜKRƏMƏK *глаг*. къати хьун, пехъи хьун; **dəniz kükrədi** гьуьлел лепеяр къати хьана.

KÜKÜ сущ. куькуь.

KÜKÜRD I *сущ*. гугурт; II *прил*. гугуртдин.

KÜL I *сущ*. руьхъ; II руьхъведин.

KÜLAFİRƏNGİ *сущ*. алачух, пуна.

KÜLBAŞ *сущ. рах.* бедбахт; **o külbaş da inandı** а бедбахтни чIалахъ хьана.

KÜLÇƏ I *сущ*. 1) кIалуб, кIус, тике (*цIурурна цайи металлдин*); **bir külçə qızıl** са кIалуб къизил. 2) вичик металл квай къван.

KÜLÇƏ II *сущ*. иситIа квай фу.

KÜLƏK I *сущ*. гар; **küləkəsir** гар юзазва; **güclü küləkə** кIеви гар; **şimal küləyi** кефердин гар; II *прил*. гарун.

KÜLƏKDÖYƏN *прил*. гар авай, гар къвезвай пад.

KÜLƏKDÖYMƏZ *прил*. гарукай хуьдай, гар акат тийир.

KÜLƏKKEŞ *сущ*. гьава дегишардай затI.

KÜLƏKLƏMƏ *сущ*. **KÜLƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜLƏKLƏMƏK *глаг*. гар ягъун.

KÜLƏKLİ *прил*. гар авай.

KÜLƏKLİK *сущ*. гар авай чка.

KÜLƏKTUTAN *прил*. гар акатзавай; **küləktutan yer** гар акатзавай чка.

KÜLƏŞ I *сущ*. агъвалар; нагъвар; самар; II *прил*. агъвалрин, нагъварин, самарин.

KÜLFƏT *сущ*. 1) хизан; 2) *куьч*. паб; **külfəti xəstədir** адан паб азарлу я.

KÜLFƏTLİ *прил*. 1) хизан авай, паб-аял авай; 2) хизандин, хизанрин.

KÜLQABI *сущ*. руьхъверган.

KÜLL I *тІв.-эв. куьгь*. вири; II *прил*. тамам, бегьем.

KÜLLİ *прил*. хейлин, чІехи.

KÜLLİ-ALƏM *сущ*. вири дуьнья.

KÜLLİ-İXTİYAR *прил*. вири ихтиярар гвай; **külli-ixtiyar sahibidir** вири ихтиярар гвай кас я.

KÜLLİYYAT *сущ*. эсеррин кІватІал.

KÜLRƏNGİ *прил*. руьхъведин ранг, руьхъведин ранг алай.

KÜLÜNG I *сущ*. каца; **külünglə işləmək** кацадив кІвалахун; II *прил*. кацадин.

KÜLÜNGLƏMƏ *сущ*. **KÜLÜNGLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜLÜNGLƏMƏK *глаг*. кацадив эгъуьнун.

KÜNC I *сущ*. 1) пІипІ; муртІ; **evin küncü** кІвалин пІипІ; 2) кІвал; **onun yaşamağa küncü yoxdur** адахъ яшамиш жедай кІвал авач; II *прил*. пипІин, муртІунин.

KÜNDƏ I *сущ*. кІвалакІ; II *прил*. кІвалакІдин.

KÜNDƏ II *сущ*. дустагънавайбурун кІвачерал гьалддай ракьар.

KÜNDƏAÇAN *сущ*. кІар.

KÜNDƏLƏMƏ *сущ*. **KÜNDƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜNDƏLƏMƏK *глаг*. кІвалакІ кьун.

KÜP I *сущ*. гетІе; **iki küp yağ** кьве гетІе гъери; II *прил*. гетІедин.

KÜP II *сущ*. 1) къундах; **tüfəngin küpü** тфенгдин къундах; 2) техв; **baltanın küpü** якІун техв; 3) куьлегар; **buxovun küpü** бухавдин куьлегар.

KÜPÇÜ *сущ*. куьпчуь.

KÜPÇÜLÜK *сущ*. куьпчуьвал.

KÜPƏ *сущ*. гьяркьуь сив авай хъенчІин гетІе.

KÜPƏGİRƏN *сущ*. кафтар къари.

KÜPXANA *сущ*. куьпхана.

KÜR *прил*. 1) кстах; шандакь; **kür uşaq** кстах аял; 2) терс, фад дегиш жедай; **kür adam** терс кас.

KÜRD I *сущ*. куьрд (*миллет*); **kürd dili** куьрд чІал; II *прил*. куьрдерин.

KÜRDCƏ *нареч*. куьрд чІалалди; **kürdcə kitab** куьрд чІалалди ктаб.

KÜRƏ I *сущ*. шар: **Yer kürəsi** Чилин шар; II *прил*. шардин.

KÜRƏ II *сущ*. чатун къул.

KÜRƏK II *сущ. анат*. 1) далу; 2) юрф, юрфан кІараб; кІул.

KÜRƏK *сущ*. 1) пер; 2) къужгъур; 3) гъаргъалаг; 4) кьусу; **kürək çəkmək** кьусуйралди гьалун.

KÜRƏKÇİ *сущ*. кьусуйралди луьткве гьалдайди.

KÜRƏKƏN *сущ*. езне.

KÜRƏKLƏMƏ *сущ*. **KÜRƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜRƏKLƏMƏK *глаг*. 1) кІватІун (*цуьруьгъуьлдалди*); 2) кьусуйралди гьалун.

KÜRƏN I *сущ*. куьрен (*расу-яру рангунин балкІан*); II *прил*. расу-яру, расувал квай яру, ярувал квай расу; **kürən at** расу-яру балкІан.

KÜRƏVARİ *прил*. шар хьтин; шардиз ухшар авай.

KÜRƏVİ *прил. килиг:* **KÜRƏVARİ.**

KÜRƏZ *прил*. яргъи япар (*алай*) квай, япар яргъи.

KÜRK I *сущ*. 1) кIурт; **kürk geyinmək** кIурт алукIун; 2) кавал; **qoyun kürkü** хипен хамунин кавал; II *прил*. кIуртунин; кавалдин; **kürkünə birə salmaq** рикIик къалабулух кутун, теспачавал кутун, секинсузвал кутун.

KÜRKÇÜ *сущ*. кIурт, кавал цузвайди.

KÜRLÜK *сущ*. шандакьвал.

KÜRSÜ I *сущ*. 1) куьсри; 2) стул; 3) ацукьаган; 4) трибуна; II *прил*. куьсридин, стулдин, ацукьагандин, трибунадин.

KÜRSÜ II I *сущ*. дараматдин диб; II *прил*. дараматдин дибдин.

KÜRT *сущ*. кьуртIи; **kürt toyuq** кьуртIи верч.

KÜRTLÜK *сущ*. кьуртIивал.

KÜRTÜK *сущ*. живед маргъал, гару гъайи живед кIунтI.

KÜRÜ *сущ*. куьр (*балугъдин*).

KÜRÜLƏMƏ *сущ*. **KÜRÜLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜRÜLƏMƏK *глаг*. куьр гадарун, вегьин (*балугъди*).

KÜRÜLÜ *прил*. 1) куьр авай (*квай*); 2) куьрдикай расай.

KÜRÜMƏ *сущ*. **KÜRÜMƏK** *глаголдикай*.

KÜRÜMƏK *глаг.* квягъун, квяна гадарун; квяна вегьин.

KÜRÜTDÜRMƏ *сущ*. **KÜRÜTDÜRMƏK** *глаголдикай*.

KÜRÜTDÜRMƏK *глаг*. квяна гадариз тун.

KÜRÜTMƏ *сущ*. **KÜRÜTMƏK** *глаголдикай*.

KÜRÜTMƏK *глаг. килиг:* **KÜRÜTDÜRMƏK**.

KÜRÜTÖKMƏ *сущ*. куьр вегьин (*балугъри*).

KÜSDÜM *сущ. бот*. мимоза (*чими уьлквейра жедай цуькведин жинс, набатат*).

KÜSDÜRMƏ *сущ*. **KÜSDÜRMƏK** *глаголдикай*.

KÜSDÜRMƏK *глаг*. 1) хъелиз тун; рикI тIарун, кефи хун, хатур хун. кефидик хкIурун; **uşağı küsdürmək** аялдин кефи хун; 2) хъеларун; арарар чIурун; кукIурун; арада къал тун.

KÜSƏN *килиг*: **KÜSƏYƏN.**

KÜSƏYƏN *прил*. хъилецI, хъелдай, кефидик фад хкIадай, хъел мукьвал алай, бейкеф жедай.

KÜSƏYƏNLİK *сущ*. хъилецIвал, хъел атун, кефидик хкIун, бейкеф хьун, гуьгъуьл хун; **küsəyənlik yaxşı deyil** хъел атун хъсан туш.

KÜSKÜN *прил*. хъелнавай, рикI тIар хьайи, гуьгъул хайи, бейкеф хьайи.

KÜSKÜNCƏSİNƏ *нареч*. рикI тIар хьанваз, кефи ханваз, бейкеф яз, кефида акьунваз, хатур амукьнаваз.

KÜSKÜNLƏŞMƏ *сущ*. **KÜSKÜNLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KÜSKÜNLƏŞMƏK *глаг*. умудсуз хьун, пашманвал акатун.

KÜSKÜNLÜK *сущ*. рикI тIар хьун, гуьгъуьл хун, бейкеф хьун, кефида акьун.

KÜSMƏ *сущ*. **KÜSMƏK** *глаголдикай*.

KÜSMƏK *глаг*. рикI тIар хьун; хкIун; бейкеф хьун; хатур амаз хьун; кефи чIур хьун.

KÜSÜ *сущ*. 1) хъел, рикIин тIарвал, бейкефвал, инжиклувал, кефиник хкIурун, кефи хун; 2) *рах*. гьайиф чIугун;

3) акьунар; хъел хьун.

KÜSÜLÜ *прил*. хъелди, рикI тIар хьайи, бейкеф хьайи, гуьгьуьл хайи.

KÜSÜLÜLÜK *сущ*. хъилер, арарар чIур хьун; къайивал; **onlar küsülüdür** абурун арарар къанва.

KÜSÜŞMƏ *сущ*. **KÜSÜŞMƏK** *глаголдикай*.

KÜSÜŞMƏK *глаг*. рикI тIар хьун; хкIун; бейкеф хьун; кефи чIур хьун; хатур амаз хьун.

KÜT I *прил*. 1) къуьруь; **küt bıçaq** къуьруь чукIул; 2) гьяркьуь кIан; **küt uclu tufli** гьяркьуь кIуфарин туфлияр; 3) *куьч*. куьт, кьиле затI гьат тийир, зигьинсуз; 4) *куьч*. хцивал авачир, зайиф (*япар*), чан алачир хьтин (*вилер*).

KÜT II *сущ*. 1) кIватI; 2) куьт (*чIулав гъуьруькай кицIиз гун патал яцIуз чранвай фу*).

KÜTBAŞ I *прил*. акьул къуьруь, къуьруь акьул авай, зигьинсуз; II *сущ*. къуьруь, къанмаз; **o kütbaşı başa sal** а къанмаз гъавурда тур.

KÜTBAŞLIQ *сущ*. 1) акьулсузвал, зигьинсузвал; 2) къанмазвал.

KÜTBEYİN *прил. килиг*: **KÜTBAŞ.**

KÜTBEYİNLİK *сущ. килиг*: **KÜTBAŞLIQ.**

KÜTBUCAQLI *прил*. гьяркьуь пипIен; **kütbucaqlı üçbucaq** гьяркьуь пипIен пудпипIенди.

KÜTLƏ *сущ*. 1) *физ*. масса (*физикадин уьлчме*); 2) икьи тини хьтин затI; 3) инсанрин кIватIал; 4) инсанрин къатар; **geniş xalq kütlələri** халкьдин (*агьалийрин*) гегьенш тир къатар.

KÜTLƏNMƏK *глаг. килиг:* **KÜTLƏŞMƏK**.

KÜTLƏŞDİRMƏ *сущ*. **KÜTLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

KÜTLƏŞDİRMƏK *глаг*. 1) къуьруь авун; **baltanı kütləşdirmək** якIв къуьруь авун; 2) *куьч*. зайифарун, куьт авун.

KÜTLƏŞMƏ *сущ*. **KÜTLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KÜTLƏŞMƏK *глаг*. 1) къуьруь хьун; 2) зайиф хьун; **bıçaq kütləşib** чукIул къуьруь хьанва; **yaddaşı kütləşib** адан зигьин зайиф хьанва.

KÜTLƏVİ *прил*. 1) гзафбуру иштирак ийизвай; **kütləvi fəhlə hərəkatı** гзаф фялейри иштирак ийизвай гьерекат; 2) гзаф кьадар авай; 3) гегьенш къатариз тайинарнавай; **kütləvi işlər** гегьенш къатариз тайинарнавай крар.

KÜTLƏVİLƏŞDIRMƏ *сущ*. **KÜTLƏVİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

KÜTLƏVİLƏŞDİRMƏK *глаг*. гегьенш къатари иштиракдайвал авун.

KÜTLƏVİLƏŞMƏ *сущ*. **KÜTLƏVİLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KÜTLƏVİLƏŞMƏK *глаг*. гегьенш къатариз тайин хьун.

KÜTLƏVİLİK *сущ*. гегьенш къатариз тайин тир.

KÜTLÜK *сущ*. 1) къуьруьвал; **bıçağın kütlüyü** чукIулдин къуьруьвал; 2) зигьинсузвал; **uşağın kütlüyü** аялдин зигьинсузвал; 3) *куьч*. гъавурда гьат тийирвал, кьиле гьат тийирвал, фагьум авачирвал, кьатIунар авачирвал.

KÜTÜM *сущ*. куьтуьм (*балугъ*).

KÜY *сущ*. 1) ван; **küçədəki küy kəsilmirdi** куьчедай къвезвай ванер атIузвачир; 2) гьарай-эвер; **küy qaldırmaq** гьарай-эвер кутун; 3) тах-тахдин ван; **ürəkdə küy** рикIе тах-тахдин ван; 4) *куьч*. таб, тапарар, алцурарун, вичивичикай хкудзавай гафар; 5) кичIевилин къалабулух, кичIевилин гьарай-эвер.

KÜYÇÜ *сущ*. са себебни авачиз

кичIевилин велвела твадай кас, бинесуз кичIевилин гьарай-эвер, теспача твадай кас; 2) *куьч*. тапрукь; тапархъан.

KÜYÇÜLÜK *сущ*. 1) бинесуз гьарай-эвер, теспача; 2) *куьч*. тапрукьвал; тапархъанвал.

KÜYLƏMƏ *сущ*. **KÜYLƏMƏK** *глаголдикай*.

KÜYLƏMƏK *глаг*. гзаф къалун, кьадардилай артух чIехи авун, чIехиз къалурун; яцIу авун, садакай кьвед авун; **o qədər də küyləmə** са акьван чIехиз къалурмир.

KÜYLÜ *прил*. 1) ван авай; **küylü küçə** ван авай куьче; 2) ван алаз фидай, гьарай-эвер квай; къал алай, къал квай; **küylü danışıq** къал квай рахун.

KVADRANT *сущ. мат*. квадрант (*элкъвей цIарцIин кьудакай са пай*); **müstəvinin kvadrantı** дуьз чинин квадрант.

KVADRAT I *сущ*. 1) квадрат (*кьуд пад сад хьтин дуьз пипIерин фигура*); 2) са рекъем вич-вичиз ягъайла гьасил жедай рекъем; **2-nin kvadratı 4-dür** 2-дан квадрат 4 я; II *прил*. квадратдин; **kvadrat stol** квадратдин стол.

KVADRATURA *сущ. мат*. квадратура; **evin kvadraturası** кIвалин квадратура.

KVANT I *сущ. физ*. квант; II *прил*. квантдин; **kvant saatı** квантдин сят.

KVARS I *сущ*. кварц (*минерал*); II *прил*. кварцдин; **kvars generatoru** кварцдин генератор.

KVARTAL I *сущ*. 1) магьле; куьче; 2) квартал (*йисан кьуд паюникай са пай - 3 варз);* **birinci kvartal** сад лагьай квартал; **ikinci kvartalın planı** кьвед лагьай кварталдин план; 3) квартал *(шегьердин кьуд куьчедин арада авай пай*); II *прил*. кварталдин.

KVARTET I *сущ. муз.* квартет (*1 кьуд касдиз (гьарадаз вичин партия аваз) туькIуьрнавай музыкадин эсер; 2 кьуд касдикай ибарат ансамбль*); II *прил*. квартетдин.

KVAS I *сущ*. квас; **çörək kvası** фан квас; II *прил*. квасдин; **kvas qoxusu** квасдин ни; **kvas dadı** квасдин тIям.

KVİNTA I *сущ. муз.* квинта (*1 гаммадин вад лагьай кIар ва сад лагьайданни вад лагьайдан ара; 2 виридалайни кIевиз вандай сим*); II *прил*. квинтадин.

KVİNTET *сущ. муз*. квинтет (*1 вад касдиз (гьарадаз вичин партия аваз*) *туькIуьрнавай музыкадин эсер; 2 вад касдикай ибарат ансамбль*); **vokal kvinteti** вокалдин квинтет.

KVİT *сущ*. кьилера-кьил.

KVİTLƏŞMƏ*сущ*.**KVİTLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

KVİTLƏŞMƏK *глаг*. кьилера-кил хьун; **biz onunla kvitləşdik** зунни ам кьилера-кьил хьана.

KVORUM *сущ*. кворум (*ижласдал ва я маса кIватIалдал кьабулзавай къарар къуват авайди хьун патал кIанзавай ксарин кьадар*); **kvorum oldu** кворум хьана.

KVOTA *сущ*. квота; **idxal kvotası** импортдин квота.

KORNET *сущ*. корнет.

Q

Q – *азербайжан алфавитдин цIерид лагьай гьарф.*

QAB I *сущ.* 1) къапар; къаб-къажах; **mətbəx qabları** цIун кIвалин къапар; 2) шуьшедин къапар; 3) тарелка; бушкъаб; кур; **bir qab bozbaş** са тарелка (*бушкъаб*) шурва; 4) къаб; кьвати; **eynək qabı** чешмегрин кьвати; II *прил.* къапарин; **qab şkafı** къапарин шкаф.

QABA I *прил.* 1) кIеви, векъи; хъукъвай; **qaba dəri** векъи хам; 2) къайдасуз, мешребсуз, виже текъвер; эхиз тежер, рехъ гун виже текъвер, кьабулиз тежедай; герек авачир; **qaba səhv** кьабулиз тежер гъалатI; 3) гьуьрметсуз, гьуьрмет тийир, эдебсуз, хатур тийир; **qaba adam** эдебсуз кас; II *нареч.* векъидаказ, тербиясуздаказ, эдебсуздаказ; **qaba danışmaq** векъидаказ рахун.

QABAQ I *сущ. бот.* къабах, буран; **o, qabaq bişirdi** ада буран чрана; II *прил.* къабахдин, бурандин; **qabaq çiyidi** къабахдин цилер.

QABAQ II *сущ.* 1) вилик пад; **köynəyin qabağı** перемдин вилик пад; 2) чин, чин пад (*дараматдин*); **binanın qabağı** дараматдин чин пад; 3) *куьч. шаир.* чин; II *прил.* вилик квай, вилик патан; **atın qabaq ayaqları** балкIандин вилик квай кIвачер; **evin qabaq pəncərələri** кIвалин вилик патан дакIарар; III *нареч.* вилик, виликди, сифте, эвел; **qabaq onlar dost idilər** виликди абур дустар тир; IV *послел.* виридалайни вилик, адалай вилик; **bayramdan qabaq** суварилай вилик.

QABAQCA *нареч.* 1) эвел, эвелдай, сифте, сифтедай, сифте кьиляй; **qabaqca şərt qoydu** эвелдай шартI эцигна; 2) сад лагьай нубатда, сифте нубатда.

QABAQCADAN I *нареч.* виликамаз, фадамаз, вахтунда, сифте; **qabaqcadan xəbər vermək** виликамаз хабар гун; II *прил.* сифтедин, сифте кьилин, виликамаз авур; **qabaqcadan razılıq** виликамаз авур икьрар.

QABAQCIL I *прил.* 1) вилик квай, кIвенкIве авай, кIвенкIвечи; **qabaqcıl işçilər** кIвенкIвечи кIвалахдарар; 2) вилик фенвай; **qabaqcıl ölkələr** вилик фенвай уьлквеяр; II *сущ.* кIвенкIвечи; **kənd təsərrüfatı qabaqcılları** хуьруьн майишатдин кIвенкIвечияр.

QABAQCILLIQ *сущ.* кIвенкIвечивал; **qabaqcıllığa doğru irəliləmək** кIвенкIвечивилихъ ялун.

QABAQDA *нареч.* 1) вилик; **qabaqda kənd var** вилик хуьр гала; 2) идалай кьулухъ, гележегда; **qabaqda işlərimiz çoxdur** идалай кьулухъ чахъ гзаф крар ава; **qabaqda nə olacaqsa kim bilir?** гележегда вуч жедатIа низ чида?

QABAQDAKI *прил.* 1) вилик квай, вилик патан; **qabaqdakı cərgələr** вилик квай жергеяр; 2) мукьва, лап мукьва; **qabaqdakı kənd** лап мукьва хуьр; 3) виликай къвезмай; **qabaqdakı bayram** виликай къвезмай сувар; 4) мукьвал; **qabaqdakı günlərdə** мукьвал йикъара.

QABAQDAN *нареч.* 1) виликай, вилик патай; **qabaqdan hücüm etmək** виликай гьужум авун; 2) вахтунда, виликамаз; **qabaqdan bilmək** вахтунда чир хьун; **bir il qabaqdan** са йис виликамаз.

QABAQGÖRƏN *прил*. жезмай крар аквадайди.

QABAQGÖRƏNLİK *сущ*. жезмай крар аквадай алакьун.

QABAQKI *прил*. 1) вилик квай, вилик патан; **qabaqkı evlər** вилик квай кIвалер; 2) алатай; сифтегьан; **qabaqkı vaxtlar** виликан вахтар; 3) вилик алатай, вилик фейи, вилик квай, фейи, алатай; **qabaqkı aylar** алатай варцар.

QABAQ-QABAĞA *нареч*. чин-чинал, сад-садан вилик, сад-садан къаншарда; **qabaq-qabağa əyləşmək** чин-чинал ацукьун.

QABAQLAMA *сущ*. **QABAQLAMAQ** *глаголдикай*.

QABAQLAMAQ *глаг*. 1) алудун, вилик фин, вилик акатун; 2) хабар гун; **o məni qabaqladı** ада заз хабар гана; 3) кIевун, атIун (*рехъ*), вилик пад атIун.

QABAQLAYICI *прил*. тадивал квай, фад кьиле физвай, са квев ятIани гекъигайла вилик физвай.

QABALAŞDIRMAQ *глаг*. векъи авун, кубут авун.

QABALAŞMAQ *глаг*. векъи хьун, кубут хьун.

QABALIQ *сущ*. 1) векъивал, кубутвал; **dərinin qabalığı** хамунин векъивал; 2) *куьч.* гьуьрметсузвал, эдебсузвал; къативал, туьнтвал; **xasiyyətin qabalığı** кьилихдин туьнтвал.

QABAN I *сущ*. 1) вак (*тамун, чIурун*); 2) *куьч*. залан жендек авай, заландиз юзадай, яцIу (*итим*); II *прил*. тамун вакIан; **qaban ovu** тамун вакIан гъуьрч.

QABAR I *сущ*. пих, къабар; II *прил*. пихинин, къабардин.

QABARCIQ *сущ*. куркур; **sabun qabarcıqları** запундин куркурар.

QABARDILMA *сущ*. **QABARDILMAQ** *глаголдикай*.

QABARDILMAQ *глаг*. экъис хьун, экъисун.

QABARDİN I *сущ*. габардин (*сун парчадин са жуьре*); II *прил*. габардиндин; **qabardin kostyum** габардиндин костюм.

QABARIQ I *суш*. 1) экъисай, экъис хьайи; **qabarıq tikiş** экъисай цвал; 2) къециз акъатай; фад вил хкIадай; II *нареч*. экъиснаваз.

QABARİT *сущ*. габарит, акунар; кьадар.

QABAR-QABAR *прил*. къабар-къабар, пих хьанвай.

QABARLI *прил*. 1) къабар алай, пих алай; 2) кIунтIар алай.

QABARLILIQ *сущ*. 1) къабар хьун, пих хьун; 2) кIунтIар хьун.

QABARMA *сущ*. **QABARMAQ** *глаголдикай*.

QABARMAQ *глаг*. дакIун, тIур авун; **ağaclarda tumurcuqlar qabarır** тарари тIурар авунва.

QABARTI *сущ*. экъисун, экъис хьун, хкаж хьанвай чка.

QABARTMA *сущ*. **QABARTMAQ** *глаголдикай*.

QABARTMAQ *глаг*. ял тун, дакIурун.

QABAYUNLU *прил*. векъи сарин; **qabayunlu qoyunlar** векъи сарин хипер.

QABIQ I *сущ*. 1) къабух; **qoz qabığı** кIерецдин къабух; 2) чкал; **ağac qabığı** тарцин чкалар; 3) хъире; **yumurta qabığı** какадин хъире; 4) пириш; **soğan qabığı** чичIегдин пириш; 5) жилд; **kitabın qabığı** ктабдин жилд; II *прил*. къабухдин; чкалдин; хъиредин; пиришдин; жилдинин.

QABIQLANMA *сущ*. **QABIQLANMAQ** *глаголдикай*.

QABIQLANMAQ *глаг*. акьалтун, кIев хьун, къабухдик кIев хьун.

QABIQLI *прил*. къабух алай.

QABİL *прил*. алакьунар авай, кар алакьдай.

QABİLİYYƏT *сущ*. 1) алакьун, кар чир хьун, бажарагъ, кьатIун, фад гъавурда гьатун; **döyüş qabiliyyəti** женг чIугвадай алакьун; 2) эдеблувал, гьуьрметлувал, гзаф хъуьтуьлвал; 3) акьул балугъвал.

QABİLİYYƏTLƏ *нареч*. бажарагълудаказ, бажарагълувилелди.

QABİLİYYƏTLİ *прил*. 1) алакьунар авай, зигьин авай; 2) эдеблу, гьуьрметлу, къени.

QABİLİYYƏTSİZ *прил*. 1) алакьунар авачир, бажарагъсуз, зигьинсуз; 2) эдебсуз, гьуьрметсуз.

QABİLLİK *сущ*. алакьун, бажарагъвал.

QABIRĞA I *сущ. мед. анат*. пакун тIвал; II *прил*. пакун тIвалунин.

QAB-QACAQ *сущ*. къаб-къажах.

QABLAMA I *сущ*. **QABLAMAQ** *глаголдикай*.

QABLAMA II *суш*. гъвечIи къажгъан.

QABLAMAQ *глаг*. кIевун, кIумп ягъун.

QABLAŞDIRICI *сущ*. къаб ацIурдайди.

QABLAŞDIRMA *сущ*. **QABLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QABLAŞDIRMAQ *глаг*. кIумп ягъун, кIевун.

QACARLAR *сущ. тар*. къажарар.

QAÇAĞAN *сущ*. 1) зарб катдайди; гзаф катдай балкIан; 2) хъсан фидай балкIан; 3) *куьч*. инсанрик акахь тийирди.

QAÇAQ сущ. 1) къачагъ; 2) катайди; **o, vətənindən qaçaq düşüb** ам вичин ватандай катайди я; 3) контрабандачи; 4) кьил къакъудзавайди (*са никай ятIани*).

QAÇAQAÇ *сущ*. 1) кат-галтуг; 2) садни амачиз катун.

QAÇA-QAÇA *нареч*. чукуриз-чукуриз, катиз-катиз, звериз-звериз.

QAÇAQBAŞI *сущ*. къачагърин кьил.

QAÇAQÇILIQ I *сущ*. 1) къачагъвал; 2) контрабанда.

QAÇAQMALÇI *сущ*. малар чуьнуьхдайди.

QAÇAN *прил*. катдайди, чукурдайди, звердайди.

QAÇARAQ *нареч. килиг:* **QAÇA-QAÇA.**

QAÇDI-TUTDU *сущ*. кат-галтугун (*сад-садахъ галтугиз кьадай аялрин къугъун*).

QAÇHAQAÇ *сущ. килиг*: **QAÇAQAÇ.**

QAÇILMAZ *прил*. вилик пад кьаз тежер; чарасуз тир.

QAÇILMAZLIQ *сущ*. вилик пад кьаз тежервал; чарасузвал.

QAÇIRILMA *сущ*. **QAÇIRILMAQ** *глаголдикай*.

QAÇIRILMAQ *глаг*. чуьнуьхна тухун; гваз катун.

QAÇIRMA *сущ*. чуьнуьхун, тухун.

QAÇIRMAQ *глаг*. 1) чуьнуьхна тухун; гваз катун; 2) гьална тухун, вилик кутуна тухун; **atları qaçırmaq** балкIанар гьална тухун; 3) гъиляй ахъаюн, гъиляй акъудун; **ipi əlindən qaçırmaq** еб гъиляй ахъаюн; 4) катдай мумкинвал гун, катиз тун; 5) фагьум тавуна гъиляй ахъаюн.

QAÇIRTMA *сущ*. **QAÇIRTMAQ** *глаголдикай*.

QAÇIRTMAQ *глаг. килиг*: **QAÇIRMAQ.**

QAÇIŞ *сущ*. чукурун, катун, зверун.

QAÇIŞMA *сущ*. **QAÇIŞMAQ** *глаголдикай*.

QAÇIŞMAQ *глаг*. катун, катна фин, катна гьарнихъ чукIун.

QAÇQIN *сущ*. катуниз мажбур хьайиди.

QAÇQINLIQ *сущ*. катуниз мажбур хьун.

QAÇ-QOV *сущ*. кат-калтуг; чалпачух; тIурутIум.

QAÇMA *сущ*. **QAÇMAQ** *глаголдикай*.

QAÇMAQ *глаг*. 1) чукурун, зверун; 2) тади авун, гьерекатун; **məktəbə qaçmaq** мектебдиз тади авун; 3) фин, алатун; 4) катун; **həbsxanadan qaçmaq** дустагъдай катун; 5) алахьун; **süd qaçır (daşır)** нек алахьзава; 6) кьил къакъудун; **o, məndən qaçır** ада закай кьил къакъудзава.

QADA *сущ*. 1) азар, тIал; 2) татугун, бедбахтвал; **qadan(-ı) alım** ви тIалар заз атурай; 2) азизди, кIаниди; **qadan alım, başağrısı olmasın** азизди, кьилин тIал тахьурай.

QADA-BALA *сущ*. бала, бедбахтвал, мусибат, сед.

QADAĞA *сущ. рах. килиг:* **QADAĞAN.**

QADAĞAN *сущ*. къадагъа; **qadağan etmək** къадагъа авун; **qadağan edilmiş kitablar** къадагъа авунвай ктабар.

QADAQ I *сущ*. къадакь (*ракьун затIар сад-садахъ галкIурун ва я араяр кIевун патал кьилихъ кIашабан галай мих, ракьун кIус*); II *прил*. къадакьдин.

QADALI *прил*. 1) азарлу, начагъ, зайиф; 2) бедбахт.

QADIN I *сущ*. дишегьли; II *прил*. дишегьлидин; **qadın qayğısı** дишегьлидин къайгъу.

QADİR *прил*. 1) къадир; 2) къудратлу; 3) алакьунар авай.

QAFA *сущ*. кьил, мефтI.

QAFALI *прил*. акьуллу; **qafalı adamdır** акьуллу кас я.

QAFASIZ *прил*. куьт, зигьинсуз.

QAFASIZLIQ *сущ*. куьтвал, зигьинсузвал.

QAFİL *прил*. гьафил.

QAFİYƏ *сущ*. рифма.

QAFİYƏBAZ *сущ. рах*. 1) гафар рифмада тваз лугьудайди; 2) усал шаир, тупIал шаир.

QAFQAZ *прил*. Къафкъаздин; **Qafqaz xalqları** Къафкъаздин халкьар; **Qafqaz cökəsi** Къафкъаздин гъулцин тар.

QAFQAZLI *сущ*. къафкъазви; **qafqazlılar** къафкъазвияр.

QAĞ *сущ*. къагъ (*пехърен гьараюн*).

QAĞA I *сущ*. итимриз гьуьрметдивди эверун.

QAĞA II *сущ. куьгь*. кIуф (*къушран*).

QAĞAYI I *сущ*. гьуьлуьн лиф; **ağ qağayı** лацу гьуьлуьн лиф; II *прил*. гьуьлуьн лифрен.

QAĞILTI *сущ*. 1) къакъа; 2) *куьч*. кIевиз гьарайна хъуьруьн.

QAHMAR *сущ*. пад хуьдай кас, пад кьадай кас; **ona qahmar durmaq lazımdır** адан пад кьуна кIанзава.

QAX *сущ*. зурар, кьурай майваяр.

QAXAC I *сущ*. къах, кьурай як; II *прил*. къахунин, кьурай якIун; **qaxac xörəyi** къахунин хуьрек.

QAXINC *сущ*. къехуьн; туьгьмет; айиб; чин кьун; тегьне; туьгьмет авун; чинал хкун; **qaxınc etmək** туьгьмет авун, айиб авун.

QAXMA *сущ*. **QAXMAQ** *глаголдикай*.

QAXMAQ *глаг*. 1) ягъун, гьалчун; **yerə qaxmaq** чилел гьалчун; 2) *куьч*. лугьун, чинал лугьун; **sözləri qaxmaq** гафар чинал лугьун.

QAXSIMA *сущ*. **QAXSIMAQ** *глаголдикай*.

QAXSIMAQ *глаг*. туькьуьл хьун; **yağ isti yerdə qaxsıyır** гъери чими чкада туькьуьл жеда.

QAİB *сущ*. авачирди, алачирди; **qaib olmaq** авачиз хьун, тахьун.

QAQAUZ *сущ*. гагауз (*туьрк чIаларин хизандик акатзавай халкь*).

QAQAUZCA *нареч*. гагауз чIалалди, гагауздалди.

QAQQANAQ *сущ*. къакъра; къакъра ягъун (*вечре*).

QAQQILDAMA *сущ*. **QAQQILDAMAQ** *глаголдикай*.

QAQQILDAMAQ *глаг*. 1) къакъра ягъун (*вечре*); 2) *куьч*. кIевиз хъуьруьн.

QAQQILDAŞMA *сущ*. **QAQQILDAŞMAQ** *глаголдикай*.

QAQQILDAŞMAQ *глаг. килиг:* **QAQQILDAMAQ.**

QAQQILTI *сущ*. 1) кIеви хъвер, ван алаз хъуьруьн; 2) къакъра, къакъра ягъун.

QALA I *сущ*. 1) къеле; **qala divarı** къеледин цал; **böyük qala** чIехи къеле; 2) *куьч*. даях, далу агалддай мягькем чка; 3) *рах*. дустагъ; **qalaya salmaq** дустагъда тун.

QALAC *сущ*. къалаж фу; гуьмбе.

QALACIQ *сущ*. гъвечIи къеле.

QALAĞ *сущ*. 1) гьамбар; кIунтI; **daş qalağı** къванерин хара; **qar qalağı** живедин кIунтI; 2) хара, тай; **kağız qalağı** кагъазрин хара; **ot qalağı** векьерин тай; 3) маргъал; **qum qalağı** къумадин маргъал.

QALAKTİKA *сущ*. галактика, дуьн-дуьнья (*чпик Рагъни акатзавай гъетерин система*).

QALAQ-QALAQ *нареч*. санбар; гапIал-гапIал; хара-хара; тай-тай.

QALAQLAMA *сущ*. **QALAQLAMAQ** *глаголдикай*.

QALAQLAMAQ *глаг*. кIватIун, эцигун, ягъун; **taxtaları qalaqlamaq** тахтаяр харайриз ягъун, тахтаяр хара-хара эцигун.

QALAQLANMA *сущ*. **QALAQLANMAQ** *глаголдикай*.

QALAQLANMAQ *глаг*. санал кIватI хьун, хара хьун, гьамбар хьун, кIунтIар хьун.

QALAMA I *сущ*. **QALAMAQ I** *глаголдикай*.

QALAMA II *сущ*. **QALAMAQ II** *глаголдикай*.

QALAMAQ I *глаг*. 1) вегьин, эцигун; сад-садал вегьин, акатайвал вегьин; **kisələri bir-birinin üstünə qalamaq** шешелар сад-садал вегьин; 2) харайра тун.

QALAMAQ II *глаг*. цIай авун; кун; **sobanı qalamaq** къула цIай авун.

QALAN I *прил*. 1) амукьай; **qalan işlər** амукьай крар; 2) амай, муькуь; **qalan kitabları götürmək** амай ктабар вахчун; 3) хвенвай; **qalan şeylər** хвенвай шейэр; II *сущ*. амайди, амукьайди; **əmlakın qalanı** эменнидин амайди.

QALAN-QALMAZ *сущ*. амай-амачирди, гьар са затI, вири.

QALANMA I *сущ*. **QALANMAQ I** *глаголдикай*.

QALANMA II *сущ*. **QALANMAQ II** *глаголдикай*.

QALANMAQ I *глаг*. кIватIун, къайдадик кваз хьун, харада гьатун.

QALANMAQ II *глаг*. цIай кун, цIай хьун.

QALAY I *сущ*. къеле (*металл, къапариз ядай*); II *прил*. къеледин.

QALAYÇI *сущ*. къелечи.

QALAYÇILIQ *сущ*. къелечивал.

QALAYLAMA *сущ*. **QALAYLAMAQ** *глаголдикай*.

QALAYLAMAQ *глаг*. къеле гун.

QALDIRICI *сущ*. залан затIар хкаждай механизм.

QALDIRILMAQ *глаг*. хкаж хьун, виниз хьун.

QALDIRMA *сущ*. **QALDIRMAQ** *глаголдикай*.

QALDIRMAQ *глаг*. 1) хкажун, виниз акъудун; 2) къачун (*агъуз хьана*); **düşən yaylığı qaldırmaq** аватай ягълух къахчун; 3) къарагъарун, кIвачел акьалдарун; **əsgərləri hücuma qaldırmaq** аскерар дяведиз къарагъарун; 3) **üsyan qaldırmaq** бунт къарагъарун; 4) артухарун; **qiyməti qaldırmaq** къимет артухарун; 5) ахварай авудун; **səhər açılan kimi yuxudan qaldırdı** югъ ахъа хьайи кумазни ахварай авудна; 6) куьмек гун; **kasıbı qaldırmaq** кесибдиз куьмек гун; 7) тарифарун; **o, məni çox qaldırdı** ада зун гзаф тарифарна.

QALEREYA I *сущ*. галерея (*1 шуьшебенд айван; 2 театрда, циркда вине авай балхун; 3 дяведин дараматра чилин кIаникай тухванвай рехъ; 4 шикилар авай дарамат; 5 куьч. яргъи жерге, цIиргъ*); II *прил*. галереядин.

QALXAN I I *сущ. тар*. къалхан (*туруналди ягъуникай хуьдай*).

QALXAN II *прил*. 1) экъечIзавай, акьазвай; **qalxan günəş** экъечIзавай, акьазвай рагъ; 2) виниз акъатзавай, хкаж жезвай; **qalxan xətt** хкаж жезвай, виниз акъатзавай цIар.

QALXMA *сущ*. **QALXMAQ** *глаголдикай*.

QALXMAQ *глаг*. 1) хкаж хьун, виниз экъечIун; **dağa qalxmaq** дагъдал хкаж хьун; 2) къарагъун, кIвачел къарагъун; **yerindən qalxmaq** чкадилай къарагъун; 3) виниз акъатун; 4) артух хьун; 5) хъсан хьун; **əhvalı qalxdı** гуьгъуьл хкаж хьана; 6) акъатун; **kürək qalxdı** гар акъатна; 7) кIвачел акьалтун; **xəstəlikdən sonra ayağa qalxdı** азардилай кьулухъ кIвачел аххьалтна.

QALİB *сущ*. гъалиб хьайиди; уфтан хьайиди; **qalibi müəyyən etmək** гъалиб хьайиди тайинарун.

QALİBANƏ *нареч*. гъалибвилелди, гъалибдаказ, гъалибдиз.

QALİBİYYƏT I *сущ*. гъалибвал; II *прил*. гъалибвилин; **qalibiyyət bayramı** гъалибвилин сувар; **qalibiyyət günləri** гъалибвилин йикъар.

QALİBLİK *сущ*. гъалибвал.

QALİFE *сущ*. галифе (*виняй гьяркьуь, метIерилай агъуз пад гуьтIуь шалвар*).

QALIQ I *сущ*. 1) амайди, амукьайди; 2) амукьаяр, кIанер, эхирар; **neft qalıqları** нафтIадин амукьаяр.

QALIN *прил*. 1) яцIу; **qalın buz** яцIу мурк; 2) къалин, экьи, кIеви; **qalın meşə** къалин там.

QALINLAŞMA *сущ*. **QALINLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QALINLAŞMAQ *глаг*. 1) яцIу хьун; 2) экьи хьун, къалин хьун; **buludlar qalınlaşır** цифер къалин жезва; 3) *куьч*. векъи хьун; **onun səsi qalınlaşıb** адан ван векъи хьанва.

QALINLIQ *сущ*. 1) яцIувал, къалинвал; 2) яцI; **buzun qalınlığı** муркIадин яцI.

QALMA *сущ*. **QALMAQ** *глаголдикай*.

QALMAQ *глаг*. амукьун, акъвазун;

doğma kənddə qalmaq хайи хуьре акъвазун; **həmişəlik yadımda qalacaq** гьамишалух яз зи рикIел аламукьда.

QALMAQAL *сущ*. 1) къалмакъал; **qalmaqal başladı** къалмакъал гатIунна; 2) гьарай-эвер; **qalmaqal salmaq** гьарай-эвер кутун; 3) дяве.

QALMAQALÇI *сущ*. къал акъуддайди, дявекар.

QALMAQALLI *прил*. къалмакъал авай; **qalmaqallı məclis** къалмакъал авай мярекат.

QALMAMAQ *глаг*. 1) амукь тавун, акъваз тавун; куьтягь хьун; **pul qalmayıb** пул куьтягь хьанва; 2) кьена терг хьун; хкатун; квахьун.

QALOŞ I *сущ*. калушар; II *прил*. калушрин.

QALPAQ *сущ*. къалпагъ, кьил; **lampa qalpağı** лампадин къалпагъ; 2) кIукI (*кьилел алукIдай*); **təlxək qalpağı** къабачидин кIукI; 3) шлем; **təyyarəçi qalpağı** пилотдин шлем.

QALSTUK I *сущ*. галстук; II *прил*. галстукдин.

QALTAQ *сущ*. къалтах (*пурарин кIарасдикай тир диб*).

QALTAQÇI *сущ*. къалтахчи (*пурар расдай устIар*).

QAMARLAMA *сущ*. **QAMARLAMAQ** *глаголдикай*.

QAMARLAMAQ *глаг*. 1) кьун, вегьена кьун, садлагьана кьун; **ikiəlli qamarlamaq** кьве гьилив вегьена кьун; 2) гьасятда кьун; 3) агалчна кьун; **kitabları dərhal qamarladı** ктабар агалчна кьуна.

QAMAŞDIRICI *прил*. 1) вилер агажиз тадай, вилерин экв тухудай, гзаф къати; **qamaşdırıcı işıq** гзаф къати экв; 2) *куьч*. гьейранардай иервал.

QAMAŞDIRMA *сущ*. **QAMAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QAMAŞDIRMAQ *глаг*. 1) вилер агажиз тун, вилерин нур тухун; 2) рувун; **alça dişimi qamaşdırdı** алучади зи сарар рувана.

QAMAŞMA *сущ*. **QAMAŞMAQ** *глаголдикай*.

QAMAŞMAQ *глаг. килиг:* **QAMAŞDIRMAQ.**

QAMÇI *сущ*. къамчи, къирмаж, тIвал (*балкIан гьалдай*); **qamçı vurmaq** къирмаждал ягъун.

QAMÇILAMA *сущ*. **QAMÇILAMAQ** *глаголдикай*.

QAMÇILAMAQ *глаг*. 1) вегьин; ягъун; гатун; **atı qamçılamaq** балкIандиз къамчияр вегьин, балкIан къамчидал гатун; 2) *куьч*. татугайвилер винел акъудун; **yazıçı həyatın mənfi cəhətlərini qamçılayır** кхьирагди уьмуьрдин татугайвилер винел акъудзава.

QAMƏT *сущ*. 1) къамат, акунар, буй; суй; **onun gözəl qaməti var** адаз иер суй ава, 2) далу, юкь; **onun qaməti büküldü** адан юкь кангур (*какур*) хьана.

QAMƏTLİ *прил*. къаматлу; шумал буй авай; тIарам; **qamətli qız** тIарам руш.

QAMIŞ I *сущ*. нацI; **şəkər qamışı** шекердин нацI, шекер хкуддай нацI; II *прил*. нацIунин; **qamış çəpər** нацIунин жугъун.

QAMIŞLIQ *сущ*. нацIарин гапIал, нацIар экъечIнавай чка.

QAMMA *сущ. муз*. гамма (*сад-садан гуьгъуьнлай галай-галайвал агъуз ва я хкаж жезвай ванерин жерге*).

QAN I *сущ*. 1) иви; **çoxlu qan itirmək** гзаф иви квадарун; **qan durğunluğu** иви акъвазун; **qan laxtası** ивидин лахта; 2) *куьч*. душманвал, мидявал; **aralarında qan var** абурун арада душманвал

(*мидявал*) ава; 3) кьисас, кьисас къахчун; 4) кьиникь, кьин; 5) иви экъичун; **qan salmamaq üçün sülh olmalıdır** ивияр экъич тавун патал ислягьвал герек я; II *прил*. ивидин; **qan damarları** ивидин дамарар.

QANACAQ *сущ*. къанажагъ; **onun qanacağına görə** адан къанажагъдиз килигна.

QANACAQLI *прил*. къанажагълу; **qanacaqlı adam** къанажагълу кас.

QANAD I *сущ*. 1) лув; **quşun qanadları** къушран лувар; **qanad çalmaq** лув гун; 2) пад; **binanın sağ qanadı** дараматдин эрчIи пад; 3) группа, кIватIал; **parlamentin sol qanadı** парламентдин чапла кIватIал; 4) *воен.* пад, къвал; **qoşunun sağ qanadı** кьушундин эрчIи къвал; II *прил*. луван; **qanadı altında** луван кIаник.

QANAXMA *сущ. мед.* иви фин; **qanaxmanın dayandırılması** иви фин акъвазарун.

QANALMA *сущ. мед.* иви къачун.

QANAMA *сущ. мед. килиг:* **QANAXMA.**

QANAMAQ *глаг*. иви атун; **yara qanayır** хиряй иви къвезва.

QANATMA *сущ*. **QANATMAQ** *глаголдикай*.

QANATMAQ *глаг*. 1) иви физ тун; 2) хер авун.

QANBİR *прил*. 1) са ивидинбур тир, са бубадинбур тир, иви сад тир; **biz qanbir qardaşlarıq** чун иви сад тир стхаяр я; 2) мукьва тир, мукьвади тир.

QANÇIR *сущ*. вили чка, вили хьайи чка.

QANDAL I *сущ*. 1) къандалар; бухавар (*залан тахсиркарвиляй дустагъ авунвайбурун гьилерал, кIвачерал гьалддай, зунжурдалди чеб-чпихъ галкIурнавай ракьун уьнуьгар*); **qandal vurmaq** бухавар гьалдун; 2) уьнуьгар галай ракьар (*гьилер твадай*); II *прил*. къандалрин, бухаврин.

QANDALLAMA *сущ*. **QANDALLAMAQ** *глаголдикай*.

QANDALLAMAQ *глаг*. бухавар ягъун.

QANDALLANMA *сущ*. **QANDALLANMAQ** *глаголдикай*.

QANDALLANMAQ *глаг*. бухавар ягъанваз хьун.

QANDALLI *прил*. бухавар ягъанвай, бухавар гьалднавай.

QAN-DAMAR *прил*. ивидин, иви къекъведай; **qan-damar sistemi** ивидин система.

QANDIRMA *сущ*. **QANDIRMAQ** *глаголдикай*.

QANDIRMAQ *глаг*. 1) гъавурда тун; **onu qandırmaq olmur** ам гъавурда тваз жезвач; 2) чIалахъарун; **onu qandırmaq lazımdır** ам чIалахъарна кIанзава; 3) кьиле тун, рекьив гъун, лагьана рази авун, чIалав гъун.

QANE *прил*. авайдал рази; **qane olmaq** авайдал рази хьун.

QANEEDİCİ *нареч*. авайдал рази тир; рази тир; **qaneedici cavab** рази тир жаваб.

QANIACI *прил. куьч*. туькьуьл, атIугъай кас.

QANİÇƏN I *прил*. 1) ивидихъ къаних; **qaniçən düşmən** ивидихъ къаних душман; 2) паразит, паразит тир; **qaniçən ünsürlər** паразит тир ксар.

QANKÖÇÜRMƏ *сущ. мед*. масадан иви кутун; **qanköçürmə stansiyası** масадан иви кутадай станция.

QANQAL *сущ. бот. куьч.* къалгъан; ◊ **get qanqalını otla** валай алакьдай кар туш.

QANQALLIQ *сущ.* къалгъанлух.

QANQARALIQ *сущ.* нагьакьанвал, такIан жедай гьал, рикIиз такIан жедай кар, нагьакьан кар.

QANQREN *сущ. мед.* гангрена (*хер бархун хьуникди, къаю тухуникди ва маса крарик бедендин са чкадин дириввал терг хьун ва ахпа ам чIулав хьун*).

QANLI I *прил.* 1) иви алай, ивидай хьанвай; **qanlı yara** иви алай хер; **qanlı əllər** ивидай хьанвай гъилер; 2) ивияр экъичдай; **qanlı müharibə** ивияр экъичдай дяве; II *сущ.* 1) инсанар ягъаз рекьидай кас; 2) душман; **o, qanlıdır** ам душман я.

QANLI-QADALI *прил.* ивияр экъичдай.

QANMA *сущ.* **QANMAQ** *глаголдикай.*

QANMAQ *глаг.* гъавурда гьатун, гъавурда акьун; кьиле гьатун; **biz də bir şey qanırıq** чунни са куьнин гъавурда акьазва.

QANMAZ I *прил.* къанмаз; II *сущ.* пиле, кIамаш, сефигь, кимиди.

QANMAZLIQ *сущ.* къанмазвал; кIамашвал, сефигьвал, кимивал.

QANOV *сущ.* къанав, хандакI; хвал.

QANRILMA *сущ.* **QANRILMAQ** *глаголдикай.*

QANRILMAQ *глаг.* элкъуьн; элкъвена килигун; **arxaya qanrılmaq** кьулухъ элкъуьн, элкъвена кьулухъ килигун.

QANSIZ *прил.* 1) иви тIимил квай; иви квачир; рангар атIай; 2) *куьч.* регьимсуз, рикI къван хьтин, инсафсуз, залум.

QANSIZMA *сущ. мед.* иви чукIун (*мефтIеда, беденда, дамаррай бедендин къенез*).

QANTARĞA *сущ.* кьенер, кьенерар; **qantarğanı dartmaq** кьенерар ялун.

QANTEL *сущ. спорт.* гантелар.

QAN-TƏR *сущ.* гьекь; **qan-tər içində olmaq** гьекь хьун.

QANUN *сущ.* къанун.

QANUNİ *прил.* къанундив кьур, къанундалди тир.

QANUNİLİK *сущ.* къанундив кьурвал; гьахълувал; къанунди ихтияр ганвайвал.

QANUNPƏRƏST *сущ.* къанунперес.

QANUNPƏRƏSTLİK *сущ.* къанунпересвал.

QANUNSUZ *прил.* къанунсуз, къанундиз акси тир, къанундив дуьз текъвезвай, къанундив кьазвачир.

QANUNSUZLUQ *сущ.* къанунсузвал.

QANUNVERİCİ I *сущ.* къанунар акъуддайди; II *прил.* къанунар акъуддай; **qanunverici orqan** къанунар акъуддай орган.

QANVERƏN *сущ.* иви гузвайди.

QANVERMƏ *сущ.* иви гун.

QAPADILMA *сущ.* **QAPADILMAQ** *глаголдикай.*

QAPADILMAQ *глаг.* акьал хьун.

QAPAĞAN *прил.* 1) кьаз гьазур; 2) векъиз жаваб гудай.

QAPAQ I *сущ.* 1) кьил, къалпагъ; 2) клапан; 3) пич кIевдай рак ва я ракь; 4) сухан къалпагъ.

QAPAQAP *сущ.* тадиз вири кьун; тадиз вири къачун.

QAPALI *прил.* 1) винел пад кIеви, къав алай; **qapalı bazar** къав алай базар; 2) акьалнавай, акьалай.

QAPALILIQ *сущ.* 1) масадбурук акахь тавун; 2) чинебавал.

QAPAMA *сущ.* **QAPAMAQ** *глаголдикай.*

QAPAMAQ *глаг.* 1) агалун, акьалун;

sandığı qapamaq сандух агалун; **kitabı qapamaq** ктаб акьалун; 2) кIевун.

QAPAN *сущ*. терез.

QAPANÇI *сущ*. терезчи.

QAPANMAQ 1) агал хьун, акьал хьун; 2) кIеви хьун.

QAPATDIRMA *сущ*. **QAPATDIRMAQ** *глаголдикай*.

QAPATDIRMAQ *глаг*. агализ тун; акьализ тун; кIевириз тун.

QAPATMA *сущ*. **QAPATMAQ** *глаголдикай*.

QAPATMAQ *глаг. килиг:* **QAPATDIRMAQ.**

QAPAZ *сущ*. лапIаш.

QAPAZALTI *прил*. ихтиярар авачир, зулумдик кутунвай, гьилибан авунвай.

QAPAZLAMA *сущ*. **QAPAZLAMAQ** *глаголдикай*.

QAPAZLAMAQ *глаг*. 1) хъвехъ ягъун, лапIашдив ягъун; 2) *куьч*. кьун, гьилик авун, къакъудун.

QAPÇAQ *сущ*. 1) кавча (*кIарасдин*); 2) чIехи шешел; чувал.

QAPDIRMA *сущ*. **QAPDIRMAQ** *глаголдикай*.

QAPDIRMAQ *глаг*. кицIив кьаз тун.

QAPI I *сущ*. 1) рак, ракIар; **qapını döymək** ракIар гатун; 2) вар, варар; **topu qapıya vurmaq** варяриз туп ягъун; 3) варцяй тунвай гъвечIи рак; салан, багъдин рак; II *прил*. рикIинин, ракIарин; **qapı qıfılı** рикIинин куьлег.

QAPIBİR *прил*. рак рикIина авай; **qapıbir qonşular** рак рикIина авай къуншияр.

QAPIÇI *сущ*. 1) къаравул; 2) *спорт*. къапучи.

QAPI-QAPI *нареч*. кIвалба-кIвал.

QAPILMA *сущ*. **QAPILMAQ** *глаголдикай*.

QAPILMAQ *глаг*. машгъул хьун, гьевеслу хьун; **o, işə bərk qapılıb** ам кIвалахдал кIевелай машгъул хьанва (*гьевеслу хьанва*).

QAPQARA *нареч*. чIуп чIулав; **qapqara saçlar** чIуп чIулав чIарар.

QAPLAN *сущ*. пантера.

QAPMA *сущ*. **QAPMAQ** *глаголдикай*.

QAPMAQ *глаг*. 1) кIасун; кьун; **it onun qıçından qapdı** кицIи адан кIвач кIасна; 2) кьун, вегьена кьун; агалчна кьун; **tüfəngi qapdı** вегьена тфенг кьуна.

QAR I *сущ*. жив; **qar yağır** жив къвазва; II *прил*. живедин; **qar adamı** живедин кас; **ağappaq qar kimi** лацу жив хьтин.

QARA *прил*. 1) чIулав; **qara buludlar** чIулав цифер; **qara saçlar** чIулав чIарар; **qara çörək** чIулав фу; 2) къумрал; **qara qız** къумрал руш; 3) мичIи; залан; **qara günlər** залан йикъар; 4) пис, чIуру; **qara qüvvələr** чIулав (*чIуру*) къуватар.

QARABASMA *сущ*. вилерикай карагун, авачир затIар авай хьиз аквадай азар.

QARABUĞDAYI *прил*. къумрал; **qarabuğdayı uşaq** къумрал аял.

QARAÇI I *сущ*. 1) къарачи; **qaraçılar** къарачияр; 2) акьалтIай кесиб, къекъверагвилин гьалда авайди; 3) къал алаз рахадай кас; II *прил*. къарачидин.

QARADƏRİLİ *прил*. чIулав, хам чIулав (*инсан*).

QARADİNMƏZ I *прил*. 1) кисай, рахан тийир; 2) масадбурук акахь тийир; II *нареч*. чукьни тийиз, кисна; **qaradinməz oturmaq** кисна ацукьун.

QARAGÖZ *сущ*. чIулав вилер авайди, вилер чIулавди.

QARAGURUH *тар. прил.* чIуру къуватрин; **qaraguruh dəstəsi** чIуру къуватрин кIеретI.

QARAGURUHÇU *сущ.* чIуру къуват.

QARAGÜN I *прил.* бахтсуз, бедбахт; II *сущ.* бахтсуз инсан, бедбахт инсан.

QARAGÜNLÜK *сущ.* четин йикъар патал тунвай пул, багьа затIар.

QARAGÜNLÜLÜK *сущ.* бахтсузвал, бедбахтвал.

QARAĞAC I *сущ. бот.* къарагъаж (*тар*); II *прил.* къарагъаждин.

QARAĞAT I *сущ. бот.* цIирицIар; II *прил.* цIирицIрин.

QARAJ I *сущ.* гараж; II гараждин.

QARAQABAQ *прил.* 1) атIугъай, чин чIуру, чинай маргъузар авахьзавай; 2) акахь тийир.

QARAQALPAQ *сущ.* каракалпак (*Къазахстандин ва Уьзбекистандин халкьарикай сад*).

QARAQALPAQCA *нареч.* каракалпак чIалалди, каракалпакдалди.

QARAQIŞQIRIQ *сущ.* гьарай, гьараюн; къив; къалар.

QARAQUŞ I *сущ.* лекь; II *прил.* лекьрен; **qaraquş dimdiyi** лекьрен кIуф.

QARAQUŞ II *сущ. мед.* чIидгъер (*кикен кIанихъай хамунилай алатай чкал*).

QARALAMA I *сущ.* **QARALAMAQ I** *глаголдикай.*

QARALAMA II *сущ.* **QARALAMAQ II** *глаголдикай.*

QARALAMAQ I *глаг.* 1) чIулаварун, чIулав жедайвал авун; 2) *куьч.* буьгьтен вегьин, тIвар кьацIурун, тIвар акъатдайвал авун, беябурун.

QARALAMAQ II *глаг.* вилер атIумна килигун.

QARALMA *сущ.* **QARALMAQ** *глаголдикай.*

QARALMAQ *глаг.* 1) чIулав хьун; **gümüş qaralır** гимиш чIулав жезва; 2) мичIи хьун, мичIивал акьалтун; **hava qaralır** гьава мичIи жезва; 3) мичIи ранг ягъун; 4) ракъини кун, ракъини кана чIулав (*къумрал*) хьун; 5) кефи хун, чин чIур хьун; 6) экв зайиф хьун; 7) ранг фин, нур фин; **onun gözləri qaralıb** адан вилерин нур фенва.

QARALTI *сущ.* хъен.

QARALTMA *сущ.* **QARALTMAQ** *глаголдикай.*

QARALTMAQ *глаг.* чIулаварун, чIулав авун, мичIи авун.

QARAMAL *сущ.* къарамал.

QARANQUŞ *сущ.* чубарук; **kənd qaranquşları** хуьруьн чубарукар.

QARANLIQ I *сущ.* 1) мичIивал; **qaranlıq düşənə kimi evə gəlmək** мичIи жедалди кIвализ хтун; 2) *куьч.* мичIивал, авамвал; II *прил.* мичIи; **qaranlıq gecə** мичIи йиф.

QARANTİYA *сущ.* гарантия, заминвал; **bu, uğurlarımızın qarantiyasıdır** им чи агалкьунрин заминвал я.

QARASINA *нареч.* 1) кьулухъай (*са кар кьулухъай авун*); **qarasına söymək** кьулухъай экъуьгъун; 2) айгьамралди рахун; 3) фикир тагана, бахта-бахт лагьана, хьайиди хьуй лагьана.

QARASINCA *нареч. килиг:* **QARASINA.**

QARASU I *сущ.* цив ацIанвай фур.

QARASU II *сущ.* цуьк (*вилин нинедал акьалтдай*).

QARAŞIN *сущ.* къумрал; къумрал итим, къумрал дишегьли.

QARATİKAN *сущ.* къараткен; **qaratikan kolları** къараткендин валар.

QARATİKANLIQ сущ. къараткенлух.

QARATORPAQ *сущ.* чIулав накьв.

QARATOYUQ *сущ. зоол.* чIулав нуькI.

QARAVƏLLİ *сущ.* 1) къаравили (*хъуьруьнар квай куьруь ихтилат*); 2) туькIуьрун, авачир кар, таб, къундарма.

QARAYAXA *прил.* чин кIеви, алат тийидай, зегьле тухудай, бизардай; **qarayaxa adam** чин кIеви кас, алат тийидай кас, зегьле тухудай кас.

QARAYAXALIQ *сущ.* чинин кIевивал, бизарвал, алат тавун, алкIун (*арзаяр, тIалабар, минетар гваз*).

QARAYANIZ *прил.* къумрал; **qarayanız qız** къумрал руш.

QARAYARA *сущ.* сибирдин хер.

QARDAŞ *сущ.* стха; **doğma qardaş** хайи стха; **ögey qardaş** тахай стха.

QARDAŞLIQ I *сущ.* стхавал; **qardaşlıq ruhunda** стхавилин руьгьда; II *прил.* стхавилин; **qardaşlıq əlaqələri** стхавилин алакъаяр.

QARDAŞOĞLU *сущ.* 1) стхад хва; 2) жегьил итимдиз эвердайла лугьудай гаф.

QARDEROB *сущ.* гардероб; пекер твадай шкаф.

QARƏT *сущ.* тарашун, таланчивал, къакъудун.

QARƏTÇİ I *сущ.* таланчи, тарашчи; чуьнуьхдайди, чуьнуьхгумбатI; II *прил.* таланчидин, тарашчидин; чуьнуьх гумбатIдин; таланчивилин, тарашчивилин; **qarətçi müharibə** тарашчивилин дяве.

QARƏTÇİLİK *сущ.* таланчивал, тарашчивал.

QARĞA I *сущ.* пехъ; **qara qarğa** чIулав пехъ; II *прил.* пехърен; **qarğa yuvası** пехърен муг.

QARĞAMA *сущ.* **QARĞAMAQ** *глаголдикай*.

QARĞAMAQ *глаг.* сепер авун.

QARĞI I *сущ.* нацI; II *прил.* нацIунин; **qarğı çəpər** нацIунин жугъун.

QARĞIDALI I *сущ.* гьажибугъда; II *прил.* гьажибугъдадин; **qarğıdalı çörəyi** гьажибугъдадин фу.

QARĞIŞ *сущ.* сепер; **qarğış etmək** сепер авун.

QARĞITMA *сущ.* **QARĞITMAQ** *глаголдикай*.

QARĞITMAQ *глаг.* сепер ийиз тун.

QARI I *сущ.* къари, кьуьзуь дишегьли; II *прил.* къаридин.

QARIMA *сущ.* **QARIMAQ** *глаголдикай*.

QARIMAQ *глаг.* 1) кьуьзуь хьун, яшлу хьун; 2) гъуьлуьз тефена руш яз кIвале амукьун; 3) вахтундилай алатун.

QARIN I *сущ.* 1) руфун; къен; 2) *рах.* хук; II *прил.* руфунин; къенен; **qarın boşluğu** руфунин бушлух.

QARINQULU *сущ.* руфункал, гзаф тIуьн квай кас.

QARINQULULUQ *сущ.* руфункалвал; гзаф тIуьн; тIуьнал къанихвал.

QARIŞ *сущ.* чIиб (*яргъивилин уьлчме*); **bir qarış torpaq** са чIиб чил.

QARIŞDIRMA *сущ.* **QARIŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QARIŞDIRMAQ *глаг.* 1) хкуьрун, ктадун; **qaşıqla qarışdırmaq** тIурунив хкуьрун, ктадун; 2) какадарун; **gili qumla qarışdırmaq** чеб къумадик какадарун; какадарун (*сад-садавай чара ийиз тахьун*); **mən tez-tez evin və kabinetin açarlarını qarışdırıram** за кIвалинни кабинетдин куьлегар мукьвал-мукьвал какадарзава; **sözləri qarışdırmaq** гафар какадарун.

QARIŞIQ *прил.* 1) акахьай; какахьай; **qarışıq əhali** акахьай агьалияр; **qarışıq yük** какахьай пар; 2) кьил акъат тийидай, кьил акъудиз тежер; 3) жуьреба-жуьре; гьар жуьредин;

qarışıq mallar жуьреба-жуьре малар; 4) кьадайвал сад авунвай.

QARIŞIQLIQ *сущ.* 1) акахьайвал; какахьайвал; 2) кьил акъат тийирвал; 3) къайдасузвал; чкIайвал; 4) гъулгъула, бунт, халкь къарагъун.

QARIŞQA I *сущ.* цегв; **meşə qarışqası** тамун цегв; II *прил.* цекврен; **qarışqa yuvası** цекврен муг.

QARIŞ-QARIŞ *нареч.* са чИиб-са чИиб.

QARIŞMA *сущ.* **QARIŞMAQ** *глаголдикай.*

QARIŞMAQ *глаг.* 1) акахьун; какахьун; **özgənin işinə qarışmaq** масадан крарик акахьун; 2) кьил акъат тавун, кьил акъудиз тежен; 3) жуьреба-жуьре хьун; 4) сад-садав кьадайвал сад хьун.

QARQARA *сущ.* яд экъуьрун, цик хкуьрун; **qarqara etmək** сиве яд экъуьрун.

QARLI *прил.* 1) живедин; 2) жив авай; жив алай; жив квай; **qarlı qış** жив авай кьуьд, жив квай кьуьд.

QARMAQ I *сущ.* 1) къармах; 2) кIир; **qarmaq atmaq** кIир вегьин; 3) раб (*кIезрияр кьадай*).

QARMAQARIŞIQ I *прил.* къайда авачир, къайдасуз, акахьай, алаш-булаш; II *нареч.* къайдасузвилелди, къайдасуздаказ, къайдасуздиз.

QARMAQARIŞIQLIQ *сущ.* акахьайвал.

QARMALAMA *сущ.* **QARMALAMAQ** *глаголдикай.*

QARMALAMAQ *глаг.* 1) вегьена кьун, садлагьана кьун; 2) эцяна къачун; хъуткьунарна гъиляй акъудун.

QARMON I *сущ.* чIагъан; **dodaq qarmonu** сивин чIагъан; **o, qarmon çalardı** ада чIагъан ядай тир; II *прил.* чIагъандин; **qarmonun dilləri** чIагъандин мецер.

QARMONÇALAN *сущ.* чIагъанчи.

QARNİR *сущ.* гарнир.

QARNİTUR *сущ.* гарнитур.

QARNİZON I *сущ.* гарнизон (*къеледа ва я шегьерда авай кьушун*); **böyük qarnizon** чIехи гарнизон; II *прил.* гарнизондин.

QAROVUL I *сущ.* 1) къаравул; II *прил.* къаравулдин; **qarovulun yeri** къаравулдин чка; 2) лишан (*тфенгдин луьледин кIуфал жедай*); 3) балугъар кьадай рапунихъ ва я чилинихъ гилигдай цин винел акъваздай кьезил затI.

QARPIZ I *сущ.* къарпуз, хъуьтIуьн хали; II *прил.* къарпуздин, хъуьтIуьн халидин; **qarpız tağları** къарпуздин (*хъуьтIуьн халидин*) тагъар.

QARŞI *прил.* 1) къаншарда авай; муькуь; муькуь патан; **qarşı tərəf nə deyir?** муькуь пата вуч лугьузва? 2) акси тир; ухшар тушир.

QARŞI *сущ.* 1) къарши; 2) къаншар пад, вилик пад; 3) акси пад.

QARŞIDA *нареч.* къаншарда, вилик, туьш; **qarşıda hələ çox işlər var** вилик гьеле гзаф крар гала.

QARŞIDAKI *прил.* къаншарда авай; муькуь; муькуь патан.

QARŞIDAN *нареч.* виликай, вилик патай; **qarşıdan maşın gəlir** виликай машин къвезва.

QARŞIDURMA *сущ.* 1) *астр.* планета Ракъиниз къарши цавун са нукьтIада хьун; 2) акси экъечIун, акси гьерекат.

QARŞI-QARŞIYA *нареч.* 1) чин-чинал, сад-садан вилик, сад-садан къаншарда; 2) къаншардиз, вилик; **onlar qarşı-qarşıya hərəkət edirlər** абуру сад-садан къаншардиз гьерекат ийизва.

QARŞILAMA *сущ.* **QARŞILAMAQ** *глаголдикай*.

QARŞILAMAQ *глаг.* вилик фин, вилик экъечIун; **qonaqları qarşılamaq** мугьманрин вилик экъечIун.

QARŞILANMA *сущ.* **QARŞILANMAQ** *глаголдикай*.

QARŞILANMAQ *глаг.* кьабулун; **qonaqlar yaxşı qarşılandı** мугьманар хъсан кьабулна.

QARŞILAŞDIRMA *сущ.* **QARŞILAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QARŞILAŞDIRMAQ *глаг.* сад-садав гекъигун.

QARŞILAŞMA *сущ.* **QARŞILAŞMAQ** *глаголдикай*.

QARŞILAŞMAQ *глаг.* сад-садал гьалтун, дуьшуьш хьун, сад-садаз акуна агатун.

QARŞILIQ *сущ.* жаваб; гун; гьакъи гун; эвез; **onun zəhmətinin qarşılığını verdilər** адан зегьметдин гьакъи гана.

QARŞILIQLI *прил.* кьве патанни; **qarşılıqlı saziş** кьве патанни икьрар.

QART I *прил.* 1) кьуьзуь; **qart kişi** кьуьзуь кас; 2) дувул кьунвай, куьгьне хьанвай, адет хьанвай; 3) дуьз тежезмай; **qart cinayətkar** дуьз тежезмай тахсиркар.

QART II I *прил.* такабурвал гвай, гзаф лавгъа; II *сущ.* лавгъа, яцIу гафар ийидайди.

QARTAL I *сущ.* 1) лекь; 2) *куьч.* викIегь; жуьрэтлу; рикI авай; II *прил.* лекьрен; **qartal kimi uçmaq** лекьре хьиз лув гун; **qartal qanadları** лекьрен луварар.

QARTIMA *сущ.* **QARTIMAQ** *глаголдикай*.

QARTIMAQ *глаг.* 1) кьуьзуь хьун, яшлу хьун, кьуьзуь хьана гьалдай фин; 2) куьгьне хьун.

QARTIMIŞ *прил.* 1) кьуьзуь хьанвай, гьалдай фенвай; 2) куьгьне хьанвай.

QASİD *сущ.* хабар гудайди, чамарчи.

QASİDLİK *сущ.* хабар гун, чамарчивал авун.

QASIQ *анат. сущ.* кеш; руфунин кIан; **qasıqda ağrı** кешина тIал, руфунин кIане тIал; II *прил.* кешинин; **qasıq sümüyü** кешинин кIараб.

QASIRĞA I *сущ.* тIурфан, къати гар, жинжи гар; **şiddətli qasırğa** къати (*кIеви*) тIурфан; II *прил.* тIурфандин; **qasırğa başladı** жинжи гар къарагъна.

QASTRİT *сущ. мед.* гастрит (*хуквадин азар*).

QASTROL I *сущ.* гастроль; II *прил.* гастролдин.

QASTRONOM *сущ.* гастроном (*недай затIарин туьквен*).

QASTRONOMİYA I *сущ.* гастрономия (*1 недай затIарин тIям чир хьун ва абур гьазурунин устадвал; 2 недай затIарин умуми тIвар*).

QAŞ I *сущ.* 1) рацIам; **qaşlar** рцIамар; **qara qaşlar** чIулав рцIамар; 2) къалтахдин кьил; **yəhərin qabaq qaşı** пурарин вилик къалтахдин кьил; 3) кьуьнт, экъис хьанвай чка (*дагъдин, дараматдин*).

QAŞ II *сущ.* къаш; **baha qaşlar** багьа къашар; **üzük qaşı** тупIалдин къаш.

QAŞ-GÖZ *сущ.* рцIамар ва вилер; килигун; **qaş-göz etmək** вилербур авун, вилералди ишара авун.

QAŞIQ I *сущ.* тIур; **xörək qaşığı** хуьрекдин тIур; **çay qaşığı** чайдин тIур; II *прил.* тIурунин.

QAŞIMA *сущ.* **QAŞIMAQ** *глаголдикай*.

QAŞIMAQ *глаг.* 1) чухун (*квадай чка*); **əlini qaşımaq** гъил чухун; **ayağını**

qaşımaq кІвач чухун; 2) къадгъунун, къадгъунна михьун; **stolu bıçaqla qaşımaq** стол чукІулдив къадгъунна михьун.

QAŞINDIRMA *сущ.* **QAŞINDIRMAQ** *глаголдикай.*

QAŞINDIRMAQ *глаг.* чухун, квал кутун (*акатун*).

QAŞINMA *сущ.* **QAŞINMAQ** *глаголдикай.*

QAŞINMAQ *глаг.* 1) ква хьун, квал кваз хьун, квал акатун **başım qaşınır** зи кьил квазва, зи кьилик квал акатнава; 2) чухун (*вич, вичин квазвай са чка*); **it qaşınır** киц1и вичи-вич чухвазва.

QAŞINTI *сущ.* 1) квал; 2) къадгъун.

QAŞQA I *сущ.* кьашкьа.

QAŞQA II *прил. диал.* 1) терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячІ тийидай, рекьив текъведай; 2) *куьч.* расу (*вирибур хьтинди тушир*); **mən qaşqayam?** зун расу яни?

QAŞQABAQ *сущ.* атІугъай, чІуру чин; **qaşqabaq göstərmək** атІугъай чин (*чІуру чин*) къалурун.

QAŞQABAQLI *прил.* чин чІуру, атІугъай; къазаватди кьур; **qaşqabaqlı baxışlar** къазаватди кьур килигунар; **qaşqabaqlı baxmaq** чин чІурна килигун.

QAŞQABAQLILIQ *сущ.* атІугъайвал, чин чІурувал.

QAT *сущ.* 1) къат; **atmosfer qatları** атмосферадин къатар; 2) тепкеш; **qar qatları** живедин тепкешар; 3) мертеба, гьава (*дараматдин*); **binanın birinci qatı** дараматдин сад лагьай мертеба; **ikimərtəbəli ev** кьве гьавадин кІвалер; 3) чилин къабухдин къат; 4) ярус (*театрдин залда*); 5) акІажай чка (*кагъаздин, парчадин*); 6) къат, чар (*муркІадин*).

...QAT муракаб гафарин кьвед лагьай пай: **ikiqat** кьве къат, кьведра; **onqat** цІуд къат, цІудра.

QATAR I *сущ.* 1) жерге; 2) луж; цІиргъ, гурт; карван; **durna qatarı** дурнайрин цІиргъ.

QATAR II I *сущ.* патрумдаш; II *прил.* патрумдашдин; **qatar qayışı** патрумдашдин чІул.

QATAR III *сущ.* поезд; **sürət qatarı** фад фидай поезд.

QATAR IV *сущ. муз.* «Къатар» (*Азербайжандин мугъамрикай садан тІвар*).

QATAR-QATAR *нареч.* 1) жергежерге, жергейралди; лужуналди; 2) цІиргъер-цІиргъер; цІиргъеба; карван-карван; карвандалди; **tacirlər qatar-qatar yük yola saldılar** савдагарри карван-карван (*карвандалди*) пар рекье туна.

QATI *прил.* экьи, кІеви.

QATIQ *сущ.* маст, хкянек, къатух.

QATİL *сущ.* инсанар ягъиз рекьидайди; къанлу.

QATILIQ *сущ.* экьивал, кІевивал.

QATİLLİK *сущ.* къанлувал, инсанар ягъаз рекьин.

QATILMA *сущ.* **QATILMAQ** *глаголдикай.*

QATILMAQ *глаг.* какадарун, ягъун.

QATIR I *сущ.* къатир; II *прил.* къатирдин.

QATIŞDIRMA *сущ.* **QATIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QATIŞDIRMAQ *глаг.* какадарун.

QATIŞIQ I *сущ.* хурдул, акахьай затІ; II *прил.* хурдулдин, акахьай затІунин.

QATIŞMA *сущ.* **QATIŞMAQ** *глаголдикай.*

QATIŞMAQ *глаг.* 1) акахьун, какахьун; 2) сад-садак акахьун; 3) акахьна сад хьун.

QAT-QAT *прил.* 1) къатар-къатарин;

uşaq qat-qat qoğalı çox xoşlayır аялдиз къатар-къатарин тIунутIдикай хуш къведа; 2) гзаф; **mən qat-qat demişəm** за гзаф лагьана; **o, məndən qat-qat böyükdür** ам залай гзаф чIехи я.

QATQI *сущ.* какадардайди.

QATQILI *прил.* какахьнавай, акахьнавай.

QATQISIZ *прил.* акахьнавачир, михьи.

QATLAMA I *сущ.* **QATLAMAQ** *глаголдикай*.

QATLAMA II *сущ.* фу (*некIедал, гъеридал ва мсб. ишиннавай тинидин*).

QATLAMAQ *глаг.* кьвечIиларун; **vərəği qatlamaq** чар кьвечIиларун.

QATLANMAQ *глаг.* 1) акIаж хьун; патахъ хьун; кангур (*какур*) хьун; 2) кьил агъузна икрам авун.

QATLAŞMA I *сущ.* **QATLAŞMAQ I** *глаголдикай*.

QATLAŞMA II *сущ.* **QATLAŞMAQ II** *глаголдикай*.

QATLAŞMAQ I *глаг.* къат-къат хьун; чар-чар хьун.

QATLAŞMAQ II *глаг.* эхун, дурум гун, сабур авун; **çətinliyə qatlaşmaq** четинвилиз эхун.

QATMAQ *глаг.* 1) акадарун, кутун; 2) чIугун, желб авун, иштирак ийиз тун, гъун; **işə qatmaq** кIвалахдиз чIугун, кIвалахда иштирак ийиз тун.

QATMA-QARIŞ *прил.* 1) акахьай; 2) кьил акъат тийир; 3) гъавурда гьат тийир, ачух тушир; 4) къайдасуз, алаш-булаш тир.

QATMA-QARIŞIQ *сущ.* какахьай гьал, кьил акъат тийир гьал.

QATMA-QARIŞIQLIQ *сущ.* какахьай гьал, кьил акъат тийир гьал.

QATRAN *сущ.* шкьакь (*са бязи тарарин ва набататрин кикиIидай ва гьавадал кIеви жедай миже*).

QAVAL *сущ.* тафт.

QAVRAMA *сущ.* **QAVRAMAQ** *глаголдикай*.

QAVRAMAQ *глаг.* кьатIунун, гъавурда гьатун, акьулди атIун, чир хьун, чирун.

QAVRAYIŞ *сущ. филос. психол.* акьулда гьатун (*дуьнья маса затI арада авачиз гьисс авуналди*).

QAYA *сущ.* кьвал; **qəlbi-qəlbi qayalar** кьакьан, гъил агакь тийир кьвалар.

QAYALIQ *сущ.* кьвалар авай, рагар-чархар авай; **qayalıq sahil** рагар-чархар авай къерех (*вацIун, гьуьлуьн*).

QAYÇI *сущ.* мукIратI; **böyük qayçı** чIехи мукIратI.

QAYÇILAMA *сущ.* **QAYÇILAMAQ** *глаголдикай*.

QAYÇILAMAQ *глаг.* мукIратIдив атIун; кьун (*чIарар*); хкатIун; тун (*хеб*).

QAYDA *сущ.* 1) къайда; **qaydaları pozanlar** къайдаяр чIурзавайбур; 2) къанун; **qayda üzrə** къанундив кьадайвал; 3) адет; **onun öz qaydası var** адахъ вичин адет ава; 4) тегьер, форма; **köhnə qaydada ev** куьгьне тегьердин кIвал.

QAYDA-QANUN *сущ.* къайда-къанун.

QAYDALI *прил.* дуьз; къайдадик квай; **qaydalı iş** къайдадик квай кIвалах.

QAYDASIZ *прил.* 1) къайдасуз; акахьай; дуьз тушир, чIуру; **qaydasız oyunlar** акахьай къугъунар, кьил акъат тийир къугъунар; 2) къайдасузвилелди, къайдасуздаказ, къайдасуздиз; **qaydasız hərəkət etmək** къайдасуздаказ гьерекат авун.

QAYƏ *сущ.* макьсад, ният; акьалтIай дережа; **arzuların qayəsi** мурадрин акьалтIай дережа.

QAYĞANAQ *сущ.* къайгъанах, херкина, атIай какаяр.

QAYĞI *сущ.* 1) къайгъу; **daim qayğı göstərmək** датIана къайгъу къалурун; 2) алахъунар; 3) гелкъуьн, къуллугъ авун, килигун; **ağaclara yaxşı qayğı göstərmək lazımdır** тараризхъсандиз къуллугъ авуна (*килигна*) кIанзава; 4) чан-рикI, мергьямат, регьим.

QAYĞIKEŞ *прил.* къайгъу чIугвадай, къайгъуда жедай; къайгъудар; **qayğıkeş ana** къайгъудар диде.

QAYĞIKEŞLİK *сущ.* къайгъу чIугун, къайгъуда хьун, къайгъударвал; **qayğıkeşlik göstərmək** къайгъударвал къалурун.

QAYĞIKEŞLİKLƏ *нареч.* къайгъударвилелди, къайгъудардаказ, къайгъудардиз.

QAYĞILI *прил.* 1) къайгъу чIугвадай, къайгъуйрихъ гелкъведай; 2) къайгъудик акатнавай, къайгъу чIугвазвай, дердида авай; 3) гьамлу, перишан, пашман.

QAYĞISIZCA *нареч.* къайгъусузвилелди, къайгъусузвиливди, къайгъусуздиз.

QAYĞISIZCASINA *нареч. килиг:* **QAYĞISIZCA.**

QAYĞISIZLIQ *сущ.* къайгъусузвал, къайгъу авачирвал.

QAYIDIŞ *сущ.* элкъведай; **qayıdış əvəzliyi** элкъведай тIварцIиэвез.

QAYIQ I *сущ.* луьткве; **qayıqda gəzmək** луьткведа аваз фин; II *прил.* луьткведин.

QAYIQÇI *сущ.* луьткведи.

QAYIN I *сущ.* 1) яран стха (*папан стха*); 2) хен (*гъуьлуьн стха*).

QAYINAĞACI I *сущ.* гъверши тар; II *прил.* гъверши тарцин; **qayınağacı yarpaqları** гъверши тарцин пешер.

QAYINANA *сущ.* 1) яран диде; 2) къари, гъуьлуьн диде.

QAYINARVADI *сущ.* хинен паб, стхадин паб.

QAYINATA *сущ.* 1) яран буба; 2) апай (гъуьлуьн буба).

QAYIRMA *сущ.* **QAYIRMAQ** *глаголдикай.*

QAYIRMAQ *глаг.* 1) авун, гьазурун; 2) расун; **üzük qayırmaq** тупIал расун; **sən orada nə qayırırsan?** вуна ана вуч ийизва?

QAYIŞ I *сущ.* 1) чIул; 2) тасма; **qurşaq qayışı** юкьва твадай чIул; II *прил.* чIулунин; **qayış qoşqusu** чIулунин кьушкьун.

QAYITMA *сущ.* **QAYITMAQ** *глаголдикай.*

QAYITMAQ *глаг.* хтун, элкъуьн; **vətənə qayıtmaq** ватандиз хтун.

QAYKA *сущ. тех.* гайка (*болтунин кьилел гьалддай, къене резбе атIанвай, тIеквен авай ракьун кIус*).

QAYMAQ I *сущ.* 1) къаймах; некIедин чар; 2) *куьч.* хъсан пай, вилик-кьилик квайбур; **kollektivin qaymaqları** коллективдин вилик-кьилик квайбур; II *прил.* къаймахдин, некIедин чарчин.

QAYNADILMA *сущ.* **QAYNADILMAQ** *глаголдикай.*

QAYNADILMAQ *глаг.* ругун, звал гъун.

QAYNAQ I *сущ.* 1) булах; 2) чешме; **tarixi qaynaqlar** тарихдин чешмеяр.

QAYNAQ II *сущ.* сварка.

QAYNAQ III *сущ.* къармах(ар) (*къушарин, гьайванрин*).

QAYNAQÇI *сущ.* сварка ийизвайди.

QAYNAMA *сущ.* **QAYNAMAQ** *глаголдикай.*

QAYNAMAQ *глаг.* 1) ругун, звал атун; 2) *куьч.* къизмиш хьун (*хъиляй*).

QAYNANMIŞ *прил.* ргай; **qaynanmış su** ргай яд.

QAYNAR *прил.* 1) кудай, ифенвай; чими; **qaynar su** чими яд; 2) *куьч.* къизгъин; **qaynar iş** къизгъин кIвалах.

QAYNARLIQ *сущ.* 1) ифин, чимивал; 2) *куьч.* туьнтвал, сабурсузвал.

QAYNATMAQ *глаг.* 1) ругурун; звал гъун; **su qaynatmaq** яд ругурун; 2) ругун; **şorba qaynatmaq** шурпа ругун.

QAYSAQ *сущ.* 1) са затIунин кIеви винел пад; 2) кьелечI хам, кьелечI перде; **yara nazik qaysaqla örtülüb** хирел кьелечI хам акьалтнава.

QAYSAQLAMAQ *глаг.* 1) са затIунин винел пад кIев хьун; 2) кьелечI хам (*перде*) арадиз атун.

QAYSI I *сущ.* 1) къенси, машмаш; 2) машмаш тар; II *прил.* къенсидин, машмашдин; **qaysı bağı** къенсидин (*машмашдин*) багъ.

QAYTAĞI *сущ. муз.* «Къайтагъар» (*кьуьлдай макьам*).

QAYTAQ *сущ.* къайтагъ.

QAYTAN *сущ.* 1) багъ; 2) *тех.* шнур, сим (*михьиз кIевнавай*).

QAYTARMA *сущ.* **QAYTARMAQ** *глаголдикай.*

QAYTARMAQ *глаг.* 1) вахкун, элкъуьрун; **hüquqlarını qaytarmaq** ихтиярар вахкун; 2) кьулухъди хъиягъун, элкъуьн (*хъен, экв ва мсб*).

QAZ I I *сущ.* къаз; **qaz hini** къазарин демек; II *прил.* къазран; **qaz əti** къазран як.

QAZ II *физ. хим.* 1) газ; **zəhərli qazlar** зегьерлу газар; 2) ялар (*руфуник акатдай*).

QAZ III *сущ.* газ (*ипекдин кьелечI парча*).

QAZAQ I *сущ.* казак; II *прил.* казакдин; **qazaq atı** казакдин балкIан.

QAZAMAT I *сущ.* дустагъ, дустагъхана; II *прил.* дустагъдин, дустагъханадин; **qazamat işçiləri** дустагъханадин кIвалахдарар.

QAZAN I *сущ.* къажгъан; **mis qazan** цурцун къажгъан; II *прил.* къажгъандин; **qazan dibi** къажгъандин кIан.

QAZANC *сущ.* 1) мажиб; **böyük qazanc** чIехи мажиб; 2) къазанжи, хийир; **xalis qazanc** михьи къазанжи; 3) менфят; **qazanc əldə etmək** менфят гъилик авун.

QAZANÇA *сущ.* гъвечIи къажгъан.

QAZANMA *сущ.* **QAZANMAQ** *глаголдикай.*

QAZANMAQ *глаг.* къазанмишун; **alın təri töküb qazanmaq** пелен гьекь авадарна къазанмишун; **hörmət qazanmaq** гьуьрмет къазанмишун.

QAZI *сущ. куьгь.* къази.

QAZIMA *сущ.* **QAZIMAQ** *глаголдикай.*

QAZIMAQ *глаг.* 1) эгъуьнун; **yer qazımaq** чил эгъуьнун; 2) къадгъунун, къадгъунна михьун; къадгъунна цIалцIамарун; 3) къазунун; **ağacın qabığını qazımaq** тарцин чкал къазунун.

QAZLAŞDIRMA *сущ.* **QAZLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QAZLAŞDIRMAQ *глаг.* газ гъун, газ кунал элячIун.

QAZMA I *сущ.* 1) эгъуьнун; **qazma işləri** эгъуьнунин кIвалахар; 2) къуй, шахта; 3) кьацI; легъв; 4) къазма; II *прил.* къуйдин, шахтадин; къазмадин.

QAZMAÇI I *сущ.* 1) эгъуьнзавайди; 2) буругъдал кIвалахзавайди; 3) шахтёр; II *прил.* шахтёрдин; **qazmaçı lampası** шахтёрдин лампа.

QAZMAQ I *прил.* 1) эгъуьнун; **bünövrə qazmaq** бине эгъуьнун;

2) атIун; **çala qazmaq** фур атIун.

QAZMAQ II *сущ.* къазмах; **aş qazmağı** ашдин къазмах.

QAZNAQ *сущ.* кьацI; легъв; чухур.

QAZON *сущ.* газон (*багъда, паркда цанвай ва аскIандиз хкIатнавай къацу векь, гьам авай чка*).

QEYB *сущ.* 1) квахьун; вилерикай квахьун; вилерикай хкатун; 2) тийижирвал, малум туширвал; 3) авачирвал, авачиз хьун, тахьун; юхдиз акъатун.

QEYBƏT *сущ.* гъибет; **qeybət qırmaq (*eləmək*)** гъибет авун.

QEYBƏTCİLLİK *сущ.* гъибетчивал.

QEYBƏTÇİ *сущ.* гъибетчи.

QEYD I I *сущ.* 1) къейд; **çoxdan edilmiş qeydlər** фадлай авунвай къейдер; 2) шартI, рахун, меслят авун (*са кар вилик* амаз); 3) кхьинар, кхьей затI; **özü üçün qeydlər etmək** вичиз кхьинар авун; 4) жув кхьиз тун; 5) фикир; **qeydlərinizi edin** фикирар лагь.

QEYD II *сущ. рах.* къайгъу; **qeydinə qalmaq** къайгъу чIугун.

QEYRƏT *сущ.* 1) гъейрат; 2) намус, ягь, ягь-намус; **ailə qeyrəti** хизандин намус; 3) викIегьвал, кьегьалвал, жуьрэтлувал.

QEYRƏTLİ *прил.* 1) гъейратлу; 2) намуслу; 3) жуьрэтлу.

QEYRƏTLİLİK *сущ.* 1) гъейратлувал; 2) намуслувал; 3) жуьрэтлувал.

QEYRƏTSİZ *прил.* гъейратсуз.

QEYRİ I *прил.* 1) маса, масад, муькуь, муькуьди; 2) чарадан; 3) патан, къерехдин, талукь тушир; **qeyrisini göndər** масад ракъура; II *послел.* гъейри; **ondan qeyri heç kəsi tanımıram** заз адалай гъейри касни чидач.

QEYRİ-ADİ *прил.* 1) кьетIен, тежер хьтин, ажайиб, аламатдин; **qeyri-adi xarakter** кьетIен къилих; 2) адетдив кьан тийидай; **qeyri-adi iş** адетдив кьан тийидай кар.

QEYRİ-ADİLİK *сущ.* 1) кьетIенвал, ажайибвал; 2) адетдивай яргъа тирвал.

QEYRİ-BƏRABƏR *прил.* 1) сад хьтин тушир, са къайдадин тушир, барабарсуз; 2) барабар тушир, барабарвал авачир; **qeyri-bərabər döyüş** барабар тушир женг.

QEYRİ-BƏRABƏRLİK *сущ.* барабарсузвал; **milli qeyri-bərabərlik** милли барабарсузвал.

QEYRİ-İXTİYARİ *прил.* жуван ихтияр авачиз, жувалай аслу тушиз, вичвичелай.

QEYRİ-İRADİ *прил.* 1) жуван ихтиярсуз, кьатIун тавуна жедай; 2) къаст ва фагьумун авачиз, гьакI гьиссдалди жезвай; 3) фикир тагана ийизвай; **qeyri-iradi hərəkət** фикир тагана ийизвай гьерекат.

QEYRİ-KAFİ I *прил.* 1) рази ийиз тежер, бес тушир, бегьемсуз, усал; пис; 2) бегьем тушир, бес тушир, кьадардилай тIимил тир, кьегьят, эксик, кьит; II *нареч.* бегьем тушиз, кьитвилелди, эксикдаказ.

QEYRİ-MÜƏYYƏN I *прил.* 1) тайин тушир, тайинсуз, тайин тавунвай, тестикь тавунвай; **qeyri-müəyyən işlər** тайин тушир крар; 2) са шумуд жуьреда кьатIуз жедай; II *нареч.* тайинсузвилелди, тайинсуздаказ, тайинсуздиз.

QEYRİ-MÜTƏNASİB *прил.* сад хьтин тушир, паяр сад-садав кьун тавур, кутуг тавур, пайгар тушир; симметрия авачир.

QEYRİ-RƏSMİ *прил.* гьукуматдин ва я къуллугъдин тIварцIихъай тушир.

QEYZ *сущ.* 1) хъел; 2) *куьч.* пехъивал.

QEYZER *сущ. геогр.* гейзер (*вахтвахтунда гзаф кьакьандиз яд гадардай чими цин чешме*).

QEYZLƏNMƏ *сущ.* **QEYZLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QEYZLƏNMƏK *глаг.* хъел атун, хъел акатун.

QƏBAHƏT *сущ.* 1) кимивал, гъалатI, рехне, айиб, нукьсан, синих; 2) пис, халкьди негьдай.

QƏBAHƏTLİ *прил.* писвал авай, алчахвал авай.

QƏBAHƏTSİZ *прил.* писвал авачир, алчахвал авачир; писвал ийиз алакь тийидай; **o, qəbahətsiz adamdır** ам писвал ийиз алакь тийидай кас я.

QƏBAHƏTSİZLİK *прил.* писвал тавун, алчахвал тавун.

QƏBİL *сущ.* сихил, жуьре, чешме, тип; **bu qəbildən olan sözlər** и сихилдай тир гафар.

QƏBİLƏ I *сущ.* 1) къебила, сихил; 2) тухум, несил; 3) тайифа; II *прил.* 1) къебиладин, сихилдин; 2) тухумдин, несилдин; 3) тайифадин; **qəbilə dili** къебиладин (*тайифадин*) чIал.

QƏBİR I *сущ.* сур; II *прил.* сурун; **qəbir daşı** сурун къван; **qəbri od tutub yanar** адан суру цIай кьада.

QƏBİRİSTAN I *сущ.* сурар; **köhnə qəbiristan** куьгьне сурар; II *прил.* сурарин; **qəbiristan hasarı** сурарин жугъун.

QƏBİRİSTANLIQ *сущ. килиг:* **QƏBİRİSTAN.**

QƏBİZLİK *сущ. мед.* къен кIеви хьун.

QƏBUL I *сущ.* 1) кьабулун; **qəbul saatları** кьабулдай сятер; 2) хъун; **dərman qəbul etmək** дарман хъун; 3) тестикьарун; **qanunun qəbulu** къанун тестикьарун.

QƏBZ *сущ.* къебз.

QƏCƏRƏ *сущ.* херцелаг (*пурарал вегьедай гъвечIи халича*).

QƏDD *сущ.* 1) тан, буй, къамат; 2) далу, юкь; **qəddi bükülmüş qoca** юкь акIаж хьанвай кьуьзек.

QƏDDAR *прил.* хъел квай, пехъи, инсафсуз, залум, регьимсуз, пис, язух текъвер; **qəddar adam** инсафсуз кас.

QƏDDARCASINA *нареч.* инсафсузвилелди, регьимсуздаказ, залумдаказ, залумдиз.

QƏDDARLIQ *сущ.* инсафсузвал, залумвал, регьимсузвал.

QƏDD-QAMƏT *сущ.* къамат, акунар, буй, суй.

QƏDD-QAMƏTLİ *прил.* къамат авай; къаматлу; иер акунар авай, тIарам; кьакьан буй авай; шумал буй авай; **qəddqamətli oğlan** кьакьан буйдин гада.

QƏDƏH *сущ.* тIвакI, тIанкьа.

QƏDƏM *сущ.* 1) къадам, кам; **qədəm atmaq** къадам къачун (*вегьин*); **iyirmi qədəm** къад кам; 2) къекъуьн; **asta qədəmlə** аста къекъуьнрив.

QƏDƏR I I *сущ.* 1) кьадар, сан; II *послел.* кьван; **200-ə qədər uşaq** 200 кьван аялар; 2) икьван, акьван; **bu qədər kitabı haradan almısan?** вуна икьван ктабар гьинай къачуна? **ona o qədər deyilir ki** адаз акьван лугьузва хьи; **o qədər gözəldir ki** акьван иер я хьи.

QƏDƏR II *сущ.* къаза-кьадар; кьисмет; кьадар-кьисмет.

QƏDƏRSİZ *прил.* 1) кьадарсуз; **qədərsiz atlar** кьадарсуз балкIанар; 2) и кьил а кьил авачир, кьадар авачир кьван; сергьятар авачир; **qədərsiz sədaqət** кьадар авачир кьван вафалувал.

QƏDİM *прил.* 1) къадим, дегь, сур; къадим замандин, дегь чIаван, сур бередин; **qədim tarixlər** дегь тарихар;

qədim xalqlar къадим халкьар; **qədim dövrlər** сур девирар; 2) лап куьгьне, кьуьзуь; **qədim kitablar** лап куьгьне ктабар.

QƏDİMLİK *сущ*. къадимвал, дегь заманадинди хьунухь, куьгьневал; **qədimliyi olan** къадимвал авай.

QƏDİR *сущ*. 1) къадир, лайихлувал, къиметлувал; **qədrini bilmək** къадир чир хьун; 2) гьуьрмет; **onun qədrini bil** адаз гьуьрмет ая.

QƏDİRBİLƏN I *прил*. къадир чир жедай; къадирлу; хъсанвал чир жедай; рази тир; **qədirbilən adam** къадир чир жедай кас; II *сущ*. къадир авай кас; къимет чидай кас, къимет эцигдай кас.

QƏDİRBİLMƏZ *прил*. къадир чир тежедай; къадирсуз; авур хъсанвал чир тежер; рази тежедай.

QƏDİR-QİYMƏT *сущ*. 1) къадир-къимет; **qədir-qiymətini bilmək** къадир-къимет чир хьун; 2) гьуьрмет.

QƏFƏS I *сущ*. 1) къефес; **ağac qəfəs** кIарасдин къефес; **quş qəfəsi** къушран къефес; 2) *куьч*. дустагъ, дустагъхана; II *прил*. къефесдин, дустагъдин, дустагъханадин.

QƏFİL *прил*. гъафил, садлагьана авур, бейхабардиз авур; **qəfil iş** гъафил кIвалах.

QƏFİLDƏN *нареч. килиг:* **QƏFLƏTƏN.**

QƏFLƏTƏN *прил*. гъафилдай, садлагьана, бейхабардиз; **qəflətən baş verən hadisə** гъафилдай хьайи вакъиа.

QƏHƏR *сущ*. къагьар.

QƏHƏRLƏNMƏK *глаг*. рикI хъуьтуьл хьун, рикIиз эсер хьун, къагьар атун.

QƏHƏRLİ *нареч* къагьар кваз, рикIик гъалаба кваз.

QƏHƏT I *сущ*. 1) кьегьят, бес тахьун, кимиди; 2) бегьердин кьитвал, бегьерсузвал, кьурагьвал; II *прил*. бес тушир, эксик, кьит; **deməyə sözlər qəhətdir?** лугьудай гафар кьит яни?

QƏHQƏHƏ *сущ*. ван алаз хъуьруьн; кIеви хъвер; **qəhqəhə qopdu** хъуьруьнин ван акъатна.

QƏHR *сущ*. 1) негь; 2) хъел; **qəhrlə rədd etmək** хъел кваз негь авун; 3) хажалат, къайгъу, дерди; 4) терг авун, руг-руг авун, кукIварун, барбатI авун; **düşməni qəhr etmək** душман терг авун: 4) жаза гун; **cinayətkarları qəhr etmək** тахсиркарриз жаза гун.

QƏHRƏMAN *сущ*. къагьриман; **Böyük Vətən müharibəsi qəhrəmanları** Ватандин ЧIехи дяведин къагьриманар.

QƏHRƏMANCASINA*нареч*.1)кьегьалвилелди, кьегьалдаказ, кьегьалдиз; **qəhrəmancasına işləmək** кьегьалвилелди кIвалахун; 2) викIегьдаказ, уьтквемдаказ; **qəhrəmancasına döyüşmək** викIегьдаказ женг чIугун.

QƏHRƏMANLIQ *сущ*. кьегьалвал.

QƏHVƏ I *сущ*. къагьве; II *прил*. къагьведин; **qəhvə ağacı** къагьведин тар.

QƏHVƏDAN *сущ*. къагьведан, чайдан.

QƏHVƏYİ *прил*. шуьтруь; **qəhvəyi güllər** шуьтруь цуьквер.

QƏLB *сущ*. рикI; **qəlbləri sevindirmək** рикIер шадарун; ◊ **qəlb dostu** рикIин дуст.

QƏLBƏN *нареч*. рикIяй, рикIин сидкьидай; **qəlbən razılıq etmək** рикIин сид-кьидай разивал къалурун.

QƏLBİQARA *прил*. рикI чIулав, пис ниятдин; **qəlbiqara adam** рикI чIулав кас.

QƏLBSİZ *сущ*. рикI авачир,

регьимсуз.

QƏLƏBƏ *сущ.* 1) гъалибвал; **Qələbə bayramı** Гъалибвилин сувар; 2) агалкьун.

QƏLƏBƏLİK *сущ.* гзаф инсанар кIватI хьун.

QƏLƏM *сущ.* 1) къелем; **qələmlə yazmaq** къелемдив кхьин; **qələmə almaq** къелемдиз къачун; **qələm yazanı qılınc poza bilməz** къелемди кхьейди турунивай чIуриз жедач; 2) къелем (*тарцин*).

QƏLƏMLİK *сущ.* къелемлух (*къелемар цанвай чка*).

QƏLƏT *сущ.* 1) гъалатI, ягъалмишвал, хата; **qələt etmək** гъалатI авун; 2) гъалатI ахъаюн, гъалатI хьун, ягъалмиш хьун; **qələt eləmə** гъалатI мийир, ягъалмиш жемир.

QƏLİB *сущ.* кIалуб; **qəlibə salmaq** кIалубда тун.

QƏLİBLƏMƏ *сущ.* **QƏLİBLƏMƏK** *глаголдикай*.

QƏLİBLƏMƏK *глаг.* кIалубда тун.

QƏLİZ *прил.* 1) экъи; **qəliz sıyıq** экъи хапIа; 2) четин; **çətin məsələ** четин месэла; 3) *куьч.* четин (*инсан*); **qəliz adam** вич яцIуз кьадай кас.

QƏLİZLƏŞDİRMƏ *сущ.* **QƏLİZLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

QƏLİZLƏŞDİRMƏK *глаг.* экьи авун, четинарун, четин авун.

QƏLİZLƏŞMƏ *сущ.* **QƏLİZLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

QƏLİZLƏŞMƏK *глаг.* экьи хьун, четин хьун.

QƏLİZLİK *сущ.* 1) экьивал, кIевивал; акахьай заланвал (*гафар, рахунар*), кьадардилай артух чIагайвал; **qəliz üslub** кьадардилай артух чIагай стиль.

QƏLP I *прил.* 1) къалп, халисан тушир; **qəlp pul** къалп пул; 2) *куьч.* рикIивай тушир, рикIин сидкьидай тушир; пехил; кьве чин алай.

QƏLPƏ I *сущ.* 1) хъирепI, хайи кIус, алатай кIус; **mina qəlpələri** минадин кIусар, хъирепIар; 2) ракьун руьхъ (*ифей металлдин винел патан кана чIулав хьанвай кьелечI къат*); II *прил.* хайи кIусунин, хъирепIдин.

QƏLPLİK *сущ.* къалпвал; пехилвал.

QƏLSƏMƏ I *сущ. зоол.* жилавар (*цин гьайванрин нефес къачудай органар, кьилин кьвалав гвай къалпагъ алай япар хьтинбур*).

QƏLSƏMƏLİ *сущ.* жилавар авай; **qəlsəməli heyvanlar** жилавар авай гьайванар.

QƏLSƏMƏSİZ *прил.* жилавар авачир.

QƏLYAN *сущ.* къалиян; **qəlyan çəkmək** къалиян чIугун.

QƏLYANALTI *сущ.* 1) экуьнин тIуьн; 2) тIуьн.

QƏM *сущ.* 1) гъам, хажалат, пашманвал; 2) бала, дерт; **qəm çəkmək** гъам чIугун.

QƏMƏ *сущ.* къеме.

QƏMƏR *сущ. шаир.* 1) варз; 2) иер чин.

QƏMGİN I *прил.* гъамлу, пашман, сефил, перишан; II *нареч.* гъамлувилелди, гъамлудаказ, гъамлуз; **qəmgin baxmaq** гъамлуз килигун.

QƏMGİNLİK *сущ.* гъамлувал, пашманвал, сефилвал, перишанвал.

QƏMİŞ I *сущ.* бизар ийидай, зегьле тухудай, рикI акъуддай, кьакь хьиз алкIидай кас.

QƏMİŞLİK *сущ.* бизарвал, алат тавун, зегьле тухун, кьакь хьиз алкIун.

QƏM-QÜSSƏ *сущ.* гъам-хифет.

QƏMLƏNMƏ *сущ.* **QƏMLƏNMƏK** *глаголдикай*.

QƏMLƏNMƏK *глаг*. гъам чIугун, хажалат чIугун, пашман хьун, сефилвал авун, дерт чIугун.

QƏMLİ *прил*. 1) гъамлу; 2) дарих тир, рикI акъатдай; **qəmli günlər** рикI акъатдай йикъар.

QƏMLİLİK *сущ*. гъамлувал, пашманвал, сефилвал, сугъулвал, рикI акъатун.

QƏMZƏ *сущ*. наз гун, вич кIанариз алахъун.

QƏMZƏLİ *прил*. назнази; **qəmzəli qız** назнази руш; вич кIанариз алахъдай руш.

QƏNAƏT *сущ*. 1) кьенят, кьенят авун; 2) кьенят авуникди амукьайди.

QƏNAƏTBƏXŞ I *прил*. рази ийидай, рази жедай; II *нареч*. рази жедай (*ийидай*) гьалда, са гьалда.

QƏNAƏTBƏXŞLİK *сущ*. разивал.

QƏNAƏTCİL *прил*. кьеняткар, кьенят ийидай, кьенятдалди серф ийидай, кьенятлу.

QƏNAƏTCİLLİK *сущ*. кьенятлувал.

QƏNAƏTKAR *прил*. кьеняткар.

QƏNAƏTKARLIQ *сущ*. кьенятлувал.

QƏNAƏTLƏNDİRMƏ *сущ*. **QƏNAƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

QƏNAƏTLƏNDİRMƏK *глаг*. рази авун.

QƏNAƏTLİ *прил*. кьенятлу.

QƏNAƏTLİLİK *сущ*. кьенятлувал.

QƏNAƏTSİZ *прил*. кьенятсуз.

QƏNAƏTSİZLİK *сущ*. кьенятсузвал.

QƏNBƏR *сущ*. 1) кварквацI къван, вацIун къван; 2) *прил*. кварквацI къванцин, вацIун къванцин.

QƏND *сущ*. шекер.

QƏNDAB *сущ*. 1) ширин экьи яд; 2) *куьч*. лезет гудайди.

QƏNDDAN *сущ*. шекердан.

QƏNDİL *сущ*. чирагъ.

QƏNDQABI *сущ. килиг:* **QƏNDDAN.**

QƏNİM *сущ*. 1) акъажунар ийизвайди, гьуьжет ийизвайди; акси тир кас; муькуь патан кас; 2) душман.

QƏNİMƏT I *сущ*. 1) гьатайди; гъиле гьатай затI; гъуьрч; **qənimət silah** гъиле гьатай яракьар; 2) къазанмишай затI, къазанжи, менфят.

QƏNİMƏTÇİ *прил*. кьеняткар, игьтиятлу, мал-шей хуьдай.

QƏNİMƏTÇİLİK *сущ*. кьеняткарвал, игьтиятлувал, мал-шей хуьн.

QƏNİRSİZ *прил*. тай авачир, гекъигиз тежер; **qənirsiz gözəl** тай авачир тават.

QƏNŞƏR I *сущ*. къаншар; II *прил*. къаншарда, а пата, вилик, туьш; **qənşərdə oturmaq** вилик ацукьун.

QƏPİK *сущ*. 1) кепек; **on qəpik** цIуд кепек; 2) *рах*. пул; **qəpiyə güllə atmaq** пулсуз хьун.

QƏRAR I I *сущ*. къарар; **partiyanın qərarı** партиядин къарар; **qərara gəlmək** къарардиз атун; II *прил*. къарардин.

QƏRAR II *сущ*. эхун; сабур; дурумлувал; **qərarı gəlmir** сабур агакьзавач, эхиз жезвач.

QƏRARGAH *сущ*. идара ийидай чка.

QƏRARLAŞMA *сущ*. **QƏRARLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QƏRARLAŞMAQ *глаг*. 1) бине кутун, яшамиш жез ацукьун; 2) икьрар хьун.

QƏRARLI *прил*. мягькем, кIеви, даим тир, къетIи.

QƏRARSIZ *прил*. мягькем тушир, къетIи тушир.

QƏRARSIZLIQ *сущ*. рикIин секинсузвал, къалабулух, гъалаба.

QƏRB I *сущ*. рагъакIидай пад; **qərbə doğru yol** рагъакIидай патахъ физвай

рехъ; II *прил*. рагъакIидай патан; **qərb ölkələri** рагъакIидай патан уьлквеяр.

QƏRƏZ I *сущ*. 1) макьсад, ният; 2) чинебан ният; 3) хийир такIанвал, чIурувал, писвал.

QƏRƏZ II *арал.г*. са гафуналди; **qərəz, uzun mübahisə oldu** са гафуналди, яргъалди гьуьжетар хьана.

QƏRƏZKAR *прил*. пис къаст авай, пис ният авай; **qərəzkar adam** пис ният авай кас.

QƏRƏZKARLIQ *сущ*. писвал.

QƏRƏZLƏ *нареч*. пис ниятдалди.

QƏRƏZLİ *прил*. 1) пис къаст авай, пис ният авай; **qərəzli hərəkət** пис ният авай гьерекат; 2) гьакъикъат чир тавуна (*тийижиз*), виликамаз авур (*чIуру*); 3) масадаз хийир тагудай, хъсанвал ийиз такIан, писвал ийиз кIандай.

QƏRƏZLİK *сущ*. 1) пис къаст аваз хьун, пис ният аваз хьун; 2) масадаз хийир тагун, писвал ийиз кIан хьун.

QƏRƏZSİZ *прил*. пис ният авачир.

QƏRİB I *прил*. чара, масанай атай, чкадинди тушир; 2) ялгъуз тир, тек тир, кьилди тир; 3) тийижир, таниш тушир; II *сущ*. къураба, чара уьлкведай атай кас.

QƏRİBƏ *прил*. 1) къариба, ажайиб; 2) гьич такур хьтин, гьич тахьана хьайи хьтин; **qəribə hadisə** къариба вакъиа.

QƏRİBƏLİK *сущ*. къарибавал; **qəribəliyi olan adam** къарибавал квай кас.

QƏRİBLİK *сущ*. къарибвал; чаравал; ялгъузвал.

QƏRİNƏ *сущ*. 33 йисаз барабар вахт.

QƏRQ *сущ*. 1) батмиш хьун, кIаниз ягъун; 2) батмишарун; **düşmənin gəmilərini qərq etmək** душмандин гимияр батмишарун.

QƏRZƏK *сущ*. хъархъ.

QƏSB *сущ*. къачун, кьун; **özgə torpaqlarını qəsb etmək** масадбурун чилер кьун.

QƏSBKAR *сущ*. чапхунчи (*дяведалди чарадан уьлкве, чил кьадайди*); **qəsbkarların basqısı** чапхунчийрин басрух.

QƏSBKARLIQ I *сущ*. чапхунчивал; II *прил*. чапхунчивилин; **qəsbkarlıq müharibəsi** чапхунчивилин дяве.

QƏSD *сущ*. 1) чIуру къаст, чIуру ният; **qəsdlərdən qorumaq** чIуру къастарикай хуьн; 2) чинебан икьрар.

QƏSDƏN *нареч*. чиз-чиз, кьасухдай, къастуналди, къастунай.

QƏSD-QƏRƏZ *сущ*. мидявал; гъараз.

QƏSƏBƏ *сущ*. посёлок.

QƏSİDƏ *сущ*. къасида (*рагъэкъечIдай патан поэзиядин са жанр*).

QƏSR *сущ*. имарат.

QƏSSAB *сущ*. 1) кьасаб; 2) *куьч*. ивидихъ къаних кас; 3) *куьч*. пис жерягь.

QƏSSABLIQ *сущ*. кьасабвал.

QƏŞƏNG *прил*. иер; **qəşəng qız** иер руш.

QƏŞƏNGLƏŞDİRMƏ *сущ*. **QƏŞƏNGLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

QƏŞƏNGLƏŞDIRMƏK *глаг*. иер авун.

QƏŞƏNGLƏŞMƏ *сущ*. **QƏŞƏNGLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

QƏŞƏNGLƏŞMƏK *глаг*. иер хьун; **o, qəşəngləşib** ам иер хьанва.

QƏŞƏNGLİK *сущ*. иервал.

QƏŞŞ *сущ*. жув-жувалай (*вич-вичелай*) фин, жувакай жуваз хабар амукь тавун.

QƏTİ I *прил*. къетIи; **qəti danışıq** къетIи рахун; II *нареч*. къетIидаказ, къетIидиз, къетIиз; **qəti danışdı** къетIидаказ рахана.

QƏTİLƏŞDİRMƏ *сущ*. **QƏTİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

QƏTİLƏŞDİRMƏK *глаг.* къетIи авун.

QƏTİLƏŞMƏ *сущ.* **QƏTİLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

QƏTİLƏŞMƏK *глаг.* къетIи хьун.

QƏTİLİK *сущ.* къетIивал.

QƏTİYYƏN *нареч.* 1) са шакни алачиз; 2) са кIусни (*зеррени*), стIунни, ерли, эсиллагь.

QƏTİYYƏT *сущ.* къетIивал, жуьрэтлувал, кIевивал.

QƏTİYYƏTLƏ *нареч.* къетIивилелди, къетIидаказ, кьетIидиз; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз.

QƏTİYYƏTLİ *прил.* къетIи, жуьрэтлу.

QƏTİYYƏTLİLİK *сущ.* къетIивал, жуьрэтлувал.

QƏTİYYƏTSİZ *прил.* къетIивал авачир, къетIисуз, кьве рикIин яз, зайиф, мягькем тушир, жуьрэтсуз.

QƏTİYYƏTSİZLİK *сущ.* къетIивал тахьун, кьве рикIин хьунухь, жуьрэтсузвал; **qətiyyətsizlik göstərmək** жуьрэтсузвал къалурун.

QƏTL *сущ.* кьиникь, кьин (*яна*); кьиникьалди (*гуьлледив ягъун, кудун ва мсб.*) жаза гун.

QƏTNAMƏ *сущ.* къарар.

QƏTRƏ *сущ.* 1) стIал; **xırda yağış qətrələri** марфадин куьлуь стIалар; 2) *куьч. рах.* са кIус, са гъвел; са тIимил.

QƏYYUM *сущ.* 1) къаюм; 2) *куьч.* векил (*судда*).

QƏYYUMLUQ *сущ.* 1) къаюмвал; 2) *куьч.* векилвал (*судда*).

QƏZA I *сущ.* бедбахтвал, къаза.

QƏZA II *сущ. куьгь.* уезд; **Quba qəzası** Къуба уезд; II *прил.* уезддин; **qəza məktəbi** уезддин мектеб.

QƏZAVAT *сущ. куьгь.* гъазават.

QƏZAVÜ-QƏDƏR *сущ.* 1) кьисмет, къаза-кьадар; 2) бедбахтвал.

QƏZET *сущ.* газет; **axşam qəzeti** нянин газет; **«Samur» qəzeti** «Самур» газет.

QƏZETÇİ *сущ.* газетчи (*газетда кIвалахзавайди*).

QƏZETÇİLİK *сущ.* 1) газетчивал; 2) газетчидин, журналистдин кIвалах.

QƏZƏB *сущ.* 1) гъазаб, хъел; 2) къизмишвал, пехъивал; **qəzəbi tutmaq** хъел атун.

QƏZƏBLƏ *нареч.* хъел кваз.

QƏZƏBLƏNDİRMƏ *сущ.* **QƏZƏBLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

QƏZƏBLƏNDİRMƏK *глаг.* хъел гъун, хъел кутун.

QƏZƏBLƏNMƏ *сущ.* **QƏZƏBLƏNMƏK** *глаголдикай*.

QƏZƏBLƏNMƏK *глаг.* хъел атун, гъазаблу хьун.

QƏZƏBLİ I *прил.* гъазаблу; II *нареч.* гъазаблудаказ, гъазаблудиз; **qəzəbli danışmaq** гъазаблудиз рахун.

QƏZƏL *сущ. эдеб.* гъезел; **Füzulinin qəzəlləri** Физулидин гъезелар.

QƏZƏLÇİ *сущ.* гъезелчи, гъезелар кхьизвайди.

QƏZƏLXAN *сущ. килиг*: **QƏZƏLÇİ**.

QƏZİYYƏ *сущ.* пис вакъиа, къаза, бедбахтвал.

QIC *сущ.* таб; таб акьалтун; дамарар тIарам хьана кIвач, гъил юзуриз тахьун.

QICAMA *сущ.* **QICAMAQ** *глаголдикай*.

QICAMAQ *глаг.* 1) чуькьуьн, чуькьвена кьун; 2) илисун, сад-садал илисун; **dişlərini qıcamaq** сарар сад-садал илисун.

QICANMA *сущ.* **QICANMAQ** *глаголдикай*.

QICANMAQ *глаг.* хкаж хьун, хкаж

хьана галтад хьун.

QICATMA *сущ.* **QICATMAQ** *глаголдикай*.

QICATMAQ *глаг.* хкажун, хкажна галтадун (*ягъун патал гъил, лаш*).

QICIQ *сущ.* хъел.

QICIQLAMA *сущ.* **QICIQLAMAQ** *глаголдикай*.

QICIQLAMAQ *глаг.* хъел гъун.

QICIQLANDIRICI *сущ.* хъел гъидайди.

QICIQLANDIRMA *сущ.* **QICIQLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

QICIQLANDIRMAQ *глаг.* хъел гъун, хъел кутун, хкуьрун, эцягъун.

QICIQLANMA *сущ.* **QICIQLANMAQ** *глаголдикай*.

QICIQLANMAQ *глаг.* 1) хъел атун, хъел акатун; 2) къарагъун, гьевес атун, къизмиш хьун, кІвачин хьун.

QICIQLATMA *сущ.* **QICIQLATMAQ** *глаголдикай*.

QICIQLATMAQ *глаг.* 1) хъел гъун, хъел кутун; 2) гьевес гъун; кІвачин авун.

QICIMA *сущ.* **QICIMAQ** *глаголдикай*.

QICIMAQ *глаг. килиг:* **QICAMAQ.**

QICQIRMA *сущ.* **QICQIRMAQ** *глаголдикай*.

QICQIRMAQ *глаг.* цуру хьун, цур къачун; атун (*тини, къатух*); **qıcqırıb gəlmək** цур къачуна атун.

QICQIRMIŞ *прил.* цур къачунвай, цуру хьанвай, атанвай (*тини, къатух*).

QICQIRTMA *сущ.* **QICQIRTMAQ** *глаголдикай*.

QICQIRTMAQ *глаг.* цур къачуз тун, цуру авун.

QICLAŞMA *сущ.* **QICLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QICLAŞMAQ *глаг.* гацум хьун, таб акьалтун.

QICLIQ *сущ.* гацумвал.

QICOLMA I *сущ.* таб; II *прил.* табунин; **qıcolmanın ağrısı** табунин тІал.

QIÇ *сущ.* 1) кІвач (*инсандин, гьайвандин*); **uzun qıçlar** яргъи кІвачер; 2) кІвач (*мебелдин*); **stulun qıçları** стулдин кІвачер.

QIÇA *сущ.* 1) кІаш; **qarğıdalı qıçası** гьажикІадин кІаш; 2) *диал.* хел; **ağacın qıçaları** таран хилер.

QIDIQ *сущ.* хъиткъитІ.

QIDIQLAMA *сущ.* **QIDIQLAMAQ** *глаголдикай*.

QIDIQLAMAQ *глаг.* хъиткъитІар кутун.

QIDIQLANMA *сущ.* **QIDIQLANMAQ** *глаголдикай*.

QIDIQLANMAQ *глаг.* хъиткъитІар акатун.

QIDIQLATMA *сущ.* **QIDIQLATMAQ** *глаголдикай*.

QIDIQLATMAQ *глаг.* хъиткъитІар кутаз тун.

QIF *сущ.* къиф.

QIFIL I *сущ.* дапІар, куьлегар; II *прил.* дапІардин, куьлегрин.

QIFILBƏND I *прил.* агалнавай, агалай (*куьлегралди*); II *сущ.* ашукьри ширдалди гудай суал.

QIFILLAMA *сущ.* **QIFILLAMAQ** *глаголдикай*.

QIFILLAMAQ *глаг.* агалун, кІевун; **qapını qıfıllamaq** ракІар агалун.

QIFILLATMA *сущ.* **QIFILLATMAQ** *глаголдикай*.

QIFILLATMAQ *глаг.* агализ тун (*куьлегралди*).

QIFILLI *прил.* дапІар ягъанвай.

QIĞ *сущ.* тІекь.

QIĞILCIM I *сущ.* цІверекІ, цІелхем; **alovun qığılcımları** ялавдин цІверекІар;

II *прил*. цIверекIдин, цIелхемдин.

QIĞILTI *сущ*. бицIекдин рахунар.

QIĞIRDAQ *анат*. I *сущ*. чIахачIах; **qığırdağın yumşalması** чIахачIах хъуьтуьл хьун; II *прил*. чIахачIахдин.

QIJI *сущ. бот*. къижи.

QIJILTI *сущ*. авахьзавай ятарин ван.

QIL I *сущ*. чIар; II *прил*. чIарчIин.

QILAF *сущ*. 1) къаб; кьвати; 2) кьелечI перде, кьелечI хам.

QILAFLI *прил*. перде алай.

QILÇA *сущ*. кIвач.

QILÇIQ *сущ*. 1) риге, къилчих; 2) куьлуь кIараб.

QILIQ *сущ*. 1) къилих, хесет, тIул; 2) гуьгьуьл къачун, хъуьтуьлар кьун; **qılıq etmək** мез-гъвел авун.

QILIQLI *прил*. туькIуьдай, кьадай, рекье фидай.

QILIQLILIQ *сущ*. туькIуьдайвал, кьадайвал, рекье фидайвал.

QILIQSIZ *прил*. туькIуьн тийидай, кьадачир, рекье тефир.

QILIQSIZLIQ *сущ*. туькIуьн тийидайвал, кьадачирвал, рекье тефирвал.

QILINC I *сущ*. тур; **qılınc qəbzəsi** турунин тум; II *прил*. турунин.

QILINCLAŞMA *сущ*. **QILINCLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QILINCLAŞMAQ *глаг*. тураралди кукIун.

QILINCLI *прил*. тур гвай; **qılınclı əsgər** тур гвай аскер.

QILINCOYNATMA *сущ. килиг:* **QILINCLAŞMA.**

QILLANMA сущ. **QILLANMAQ** *глаголдикай*.

QILLANMAQ *глаг*. чIар акъатун, чIарчIи кьун.

QILLI I *прил*. 1) чIаба (*къалин яргъи чIар алай*); 2) чIар алай, чIарчIи кьур, гзаф чIар алай; **qıllı əllər** чIар алай гъилер; 3) *куьч*. векъи, кубут; **qıllı yarpaq** векъи пеш; II *сущ*. пиле, эдебсуз, векъи кас.

QILMA *сущ*. **QILMAQ** *глаголдикай*.

QILMAQ *глаг*. (*маса гафарихъ галаз санал*) авун; **namaz qılmaq** капI авун.

QIMIŞMAQ *глаг*. хъвер акатун, кIуфук хъвер кваз хьун, пIузаррик хъвер акатун.

QIN *сущ*. къакъар (*гапурдин, турунин*); **qılıncı qınına qoymaq** тур къакъара тун.

QINAQ *сущ*. тегьне, туьгьмет; къехуьн, чинал хкун.

QINAMA *сущ*. **QINAMAQ** *глаголдикай*.

QINAMAQ *глаг*. тахсир кутун, туьгьмет авун; къехуьнун; чинал хкун.

QINANMA *сущ*. **QINANMAQ** *глаголдикай*.

QINANMAQ *глаг*. туьгьметдик акатун, вилерай хтун, тахсир акатун.

QIPÇAQ *сущ*. къипчах; **qıpçaq tayfaları** къипчах тайифаяр.

QIPIQ *прил*. агаж хьанвай; **qıpıq gözlər** агаж хьанвай вилер.

QIR I I *сущ*. къир; II *прил*. къиредин; **qır qazanı** къиредин къажгъан.

QIR II *сущ. куьгь*. баянлух, чуьл.

QIRAQ I *сущ*. 1) къерех; **yolun qırağı** рекьин къерех; 2) ахъа къерех; **meşənin qırağı** тамун ахъа къерех; 3) атIай къерех; **kitabın qırağı** ктабдин атIай къерех; 4) кьер; **dənizin qırağı** гьуьлуьн кьер; 5) пад; **yolun hər iki qırağı** рекьин кьве падни.

QIRAQ-BUCAQ *сущ*. 1) падкъерех; **qıraq-bucaqda danışır** падкъерехда рахазва; 2) хелвет чка; **onlar qıraq-bucaqda görüşürlər** абур хелвет чкада гуьруьшмиш жезва.

QIRÇI *сущ*. къирчи.

QIRÇIN *сущ.* шуьткьвер, къат (*пекина*).

QIRĞI I *сущ.* чинеруг; II *прил.* чинеругдин; **qırğı dimdiyi** чинеругдин кIуф.

QIRĞIN *сущ.* къиргъин, ивияр экъичун, дяве.

QIRĞIZ *сущ.* къиргъиз (*халкь*).

QIRĞIZCA *нареч.* къиргъиз чIалалди; къиргъиздалди; **o, qırğızca danışır** ам къиргъиздалди рахазва.

QIRX I *числ.* яхцIур (*40-рекъем*); II *сущ.* яхцIурар; **qırx vermək** яхцIурар гун.

QIRX... *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **qırxayaq** къирхаягъ; **qırxgünlük** яхцIур йикъан.

QIRXDIRMA *сущ.* **QIRXDIRMAQ** *глаголдикай*.

QIRXDIRMAQ *глаг.* туз гун; **saqqalını qırxdırdı** чуру туз туна.

QIRXILMA *сущ.* **QIRXILMAQ** *глаголдикай*.

QIRXILMAQ *глаг.* жуван кьил, чIарар кьаз тун.

QIRXILMIŞ *прил.* тванвай; **başı qırxılmışdı** кьил тванвай.

QIRXMAQ *глаг.* 1) тун; **saqqalını qırxmaq** чуру тун; 2) атIун (*чIарар, кикер*); 3) кьун (*чIарар*); **başını qırxmaq** кьил кьун, чIарар кьун.

QIRICI I *сущ.* телефдай зарб фидай самолёт.

QIRICI II *сущ.* атIудай алат.

QIRIQ I *прил.* 1) хайи; **qırıq şeylər** хайи шейэр; 2) хайи, ханвай; 3) хайи; хер хьанвай; **qırıq qəlb** ханвай рикI; II *сущ.* хайи кIус, хана алатай пай.

QIRIQ-QIRIQ I *нареч.* атIуз-атIуз, кьатI-кьатI тир; II *прил.* атIуз-атIуз къвезвай; **qırıq-qırıq səslər** атIуз-атIуз къвезвай ванер.

QIRILMA *сущ.* **QIRILMAQ** *глаголдикай*.

QIRILMAQ *глаг.* 1) хун; **buz qırıldı** мурк хана; 2) гватун, кьве пад хьун; 3) кукIвар хьун; 4) атIана кукIварун; **meşə qırılır** там атIана кукIварзава; 5) терг хьун; **qəbilə qırılıb** тайифа терг хьанва.

QIRINTI I *сущ.* гъвел, кIус, хъирепI; **çörək qırıntıları** фан гъвелер; II *прил.* гъвелин, кIусунин, хъирепIдин.

QIRIŞ I *сущ.* шуьткьвер, хвал; **alnında qırışlar əmələ gəlib** пеле шуьткьверар гьатнава; **paltar qırışıb** пек шуьткьвенва.

QIRIŞDIRMA *сущ.* **QIRIŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QIRIŞDIRMAQ *глаг.* 1) шуьткьверар тун, биришар тун; агажун; 2) шуьткьуьрун; **əskini qırışdırmaq** пине шуьткьуьрун.

QIRIŞIQLI *прил.* 1) шуьткьверар авай, биришар авай; 2) агажнавай.

QIRIŞMA *сущ.* **QIRIŞMAQ** *глаголдикай*.

QIRIŞMAQ *глаг.* шуьткьверар хьун, шуьткьверар гьатун, агаж хьун.

QIRIŞMAL *сущ. рах.* амалдар; гьарамзада, луту.

QIRQOVUL *сущ. зоол.* ачкар (*къуш*).

QIRMA I *сущ.* **QIRMAQ** *глаголдикай*.

QIRMA II *сущ.* къирмеяр.

QIRMAQ *глаг.* 1) хун (*кIарасар*); 2) хун (*къаб*); **bardağı qırmaq** кутар хун; 3) агъу кутуна кьин, терг авун; **siçanları qırmaq** кьифер агъу кутуна рекьин; 4) атIун; **ağacı qırmaq** тар атIун.

QIRMANC *сущ.* къирмаж.

QIRMANCLAMA *сущ.* **QIRMANCLAMAQ** *глаголдикай*.

QIRMANCLAMAQ *глаг.* къирмаждай акъудун, къирмаждалди ягъун;

atı qırmancladı балкIан къирмаждай акъудна.

QIRMIZI *прил*. яру; **qırmızı rəng** яру ранг.

QIROV *сущ*. цур, къирав; **qırov bağlamaq** къиравди кьун.

QIROVLANMA *сущ*. **QIROVLANMAQ** *глаголдикай*.

QIROVLANMAQ *глаг*. къиравди кьун.

QIRPILMA *сущ*. **QIRPILMAQ** *глаголдикай*.

QIRPILMAQ *глаг*. 1) чухун (*набататар*); 2) кьил кьун, чIарар куьруь авун.

QIRPIM I *сущ*. легьзе; **bir qırpımda** са легьзеда; **göz qırpımında** вил мичIна ахъайдалди.

QIRPIM II *сущ*. векьерин кIем.

QIRPINMA *сущ*. **QIRPINMAQ** *глаголдикай*.

QIRPINMAQ *глаг*. 1) лупI авун; лупI-лупI авун (*вилери, лампади*); 2) вилеринбур авун; вилин ишара авун.

QIRPMA I *сущ*. **QIRPMAQ I** *глаголдикай*.

QIRPMA II *сущ*. **QIRPMAQ II** *глаголдикай*.

QIRPMAQ I *глаг*. 1) вилери лупI-лупI авун; 2) вилеринбур авун (*са низ ятIани*).

QIRPMAQ II *глаг*. 1) акъудун, ялна акъудун; 2) чухун, къазунун; **otları qırpmaq** векьер чухун.

QIRSAQQIZ I *сущ*. 1) ргай къир, шкьакь (*са бязи набататрин кикIидай ва гьавадал кIеви жедай миже*); 2) *куьч. прил*. чан туьтуьниз гъидай, бизар ийидай, алат тийидай, зегьле тухудай (*инсан*).

QIRT *прил*. кьуртIи; **qırt toyuq** кьуртIи верч.

QIRTLAQ I *сущ. анат*. кIалхан, туьтуьх; II *прил*. кIалхандин, туьтуьхдин; **qırtlaq səsləri** кIалхандин сесер.

QISA I *прил*. 1) куьруь; **qısa saçlar** куьруь чIарар; **qısa qollar** куьруь хилер; 2) тIимил вахтунин, яргъал чIугун тавур, яргъал тефей; 3) аскIан, кьакьан тушир; **qısa boy** аскIан буй; II *нареч*. 1) куьруьдаказ, куьруьдиз; **qısa vurulmuş saç** куьруьдиз кьунвай чIарар; 2) куьруь; **qısa cavab** куьруь жаваб; 3) куьрелди; **qısa danışmaq** куьрелди рахун.

QISACA *нареч*. куьрелди.

QISALDILMA *сущ*. **QISALDILMAQ** *глаголдикай*.

QISALDILMAQ *глаг*. куьруь хьун; куьруь авун; **don qısaldıldı** блушка куьруь авуна.

QISALDILMIŞ *прил*. куьруь авунвай.

QISALIQ *сущ*. куьруьвал.

QISALMA *сущ*. **QISALMAQ** *глаголдикай*.

QISALMAQ *глаг*. куьруь хьун.

QISALMIŞ *прил*. куьруь хьанвай.

QISALTMA *сущ*. **QISALTMAQ** *глаголдикай*.

QISALTMAQ *глаг*. 1) куьруь авун; **məqaləni qısaltmaq** макъала куьруь авун; 2) тIимиларун, агъузарун.

QISILMA *сущ*. **QISILMAQ** *глаголдикай*.

QISILMAQ *глаг*. 1) агаж хьун, илис хьун; 2) дар хьун, чуькьвей хьиз хьун; **ürəyi qısıldı** рикI чуькьвена; 3) чуьнуьх хьун; 4) агатун, алкIун; **uşaqlar analarına qısıldılar** аялар дидедив агатна, аялар дидедал алкIана.

QISINMA *сущ*. **QISINMAQ** *глаголдикай*.

QISINMAQ *глаг*. регъуь хьун,

регъуьвал авун.

QISIR I *прил*. чIуру, чIуруз амай; II *сущ*. чIуру кал.

QISIRLIQ *сущ*. чIуруз амукьун; сивин тахьун, сивинсузвал.

QISQAC I *сущ. зоол*. япатIул.

QISQAC II *сущ*. 1) чуькьвена кьадай затI; 2) гъил; къулп; тум (*къажгъандин ва мсб*.)

QISQANC I *прил*. вич такIанзавай хьиз хьун; **qısqanc ər** вич такIанзавай хьиз жезвай гъуьл.

QISQANCLIQ *сущ*. ихтибарсузвал, вич ваъ, масад кIан хьунин кичIевал.

QISQANMA *сущ*. **QISQANMAQ** *глаголдикай*.

QISQANMAQ *глаг*. вич такIанзавай хьиз хьун.

QISQIRTMA *сущ*. **QISQIRTMAQ** *глаголдикай*.

QISQIRTMAQ *глаг*. гьалдарун; **itləri vəhşi heyvanın üstünə qısqırtmaq** кицIер вагьши гьайвандал гьалдарун.

QISMA-BOĞMA *сущ*. чуькьуьн; дарвал гун, кIеве тун.

QISMAQ *глаг. рах*. жуваз (*вичиз*) дарвал гун, пул чуькьвена кьун.

QISNAMA *сущ*. **QISNAMAQ** *глаголдикай*.

QISNAMAQ *глаг*. 1) гьерекатиз тун, тади кутун; 2) чуькьуьн; кIеве тун; тади гун.

QISNATDIRMA *сущ*. **QISNATDIRMAQ** *глаголдикай*.

QISNATDIRMAQ *глаг*. 1) тади кутаз тун; 2) чуькьуьз тун, кIеве тваз тун.

QISNATMA *сущ*. **QISNATMAQ** *глаголдикай*.

QISNATMAQ *глаг. килиг:* **QISNATDIRMAQ.**

QISRAQ *прил*. чIуру, чIуруз амай.

QIŞ I *сущ*. кьуьд; **şiddətli qış** кIеви кьуьд; II *прил*. хъуьтIуьн; **qış günləri** хъуьтIуьн йикъар.

QIŞQIR-BAĞIR *сущ*. къал, ван-сес, къалар-ванер.

QIŞQIRIQ *сущ*. 1) гьарай, гьарайэвер; **qışqırıq qopdu** гьарай акъатна; 2) къал, ван-сес; 3) цIугъ.

QIŞQIRIŞMA*сущ*.**QIŞQIRIŞMAQ** *глаголдикай*.

QIŞQIRIŞMAQ *глаг*. 1) гьараюн, кIевиз гьараюн; вичин ван винел ацалдун, акьалдун; 2) гьарайиз рахун.

QIŞQIRMA *сущ*. **QIŞQIRMAQ** *глаголдикай*.

QIŞQIRMAQ *глаг*. 1) гьараюн; **ağrıdan qışqırmaq** тIалдикай гьараюн; 2) кIевиз рахун; 3) кIевиз эверун; 4) гьараяр гун; **uşaqlara qışqırmaq** аялриз гьараяр гун.

QIŞQIRTI *сущ*. гьарай, гьараюн; цIугъ.

QIŞLAQ *сущ*. къишлах.

QIŞLAMA *сущ*. **QIŞLAMAQ** *глаголдикай*.

QIŞLAMAQ *глаг*. кьуьд акъудун.

QIT *прил*. кьит; **qıt olmaq** кьит хьун.

QITLAŞDIRMA *сущ*. **QITLAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QITLAŞDIRMAQ *глаг*. кьит авун.

QITLAŞMA *сущ*. **QITLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QITLAŞMAQ *глаг*. кьит хьун.

QITLIQ *сущ*. 1) кьитвал; 2) бегьер тагун, бегьердин кьитвал, бегьерсузвал.

QIVRAQ *прил*. зиринг; йигин; цицIи; **qıvraq uşaq** зиринг аял.

QIVRAQLAŞMA *сущ*. **QIVRAQLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QIVRAQLAŞMAQ *глаг*. зиринг хьун; сагълам хьун; **istirahətdən sonra qıvraqlaşmaq** ял ягъайдалай кьулухъ

сагълам хьун.

QIVRAQLIQ 1) зирингвал; цицIивал; 2) йигинвал; гьерекатлувал.

QIVRILMA *сущ.* **QIVRILMAQ** *глаголдикай*.

QIVRILMAQ *глаг.* 1) бурма хьун (*чIарар*); 2) аруш хьун, алчуд хьун (*набататар*); 3) къекъвез-къекъвез фин (*рехъ, вацI*); 4) хкаж хьун, алчуд жез хкаж хьун, элкъуьн, чарх ягъун; 5) алтад хьун (*чан-рикI ийиз, агатиз кIанз*).

QIVRILMIŞ *прил.* 1) алчударнавай, звар ганвай, зварар алай, алчуд хьанвай, храй; 2) алчуд жез-алчуд жез, элкъвез-элкъвез винел фенвай.

QIVRIM I *прил.* 1) бурма; **qıvrım saçlar** бурма чIарар; 2) алчударнавай, алчуд хьанвай; II *сущ.* 1) бурма, бурма тир (*чIарар*); 2) къекъвец, къекъвей цIар; 3) алчуд хьайи бурма нехиш.

QIY I *сущ.* 1) эвер, эверун, эвер гун; 2) къив (*вагьши къушарин ванер*).

QIY II *сущ. диал.* шнур.

QIY III *сущ. диал.* кIукI; кукIуш; кьил.

QIYIQ I *сущ.* риб.

QIYIQ II *прил.* чап-чап, вилин тумунай, кирс алаз, кирсеба; **qıyıq baxmaq** кирсеба килигун.

QIYILMA *сущ.* **QIYILMAQ** *глаголдикай*.

QIYILMAQ *глаг.* агаж хьун (*вилер*).

QIYQAC *прил.* чапрас, цIидга.

QIYQAÇI *нареч.* 1) кирсеба; 2) *куьч.* са виляй, вилин тумунай.

QIYMAQ I *глаг.* 1) язух татун, язух чIуг тавун; гьайиф татун; 2) тIалаб тавун.

QIYMAQ II *глаг.* агажарун; **oğlan gözlərini qıyır** гадади вилер агажарзава.

QIYMAMAQ *глаг.* язух атун, язух чIугун; гьайиф атун.

QIZ I *сущ.* 1) руш; 2) руш аял; **onun qızı olub** адаз руш аял хьанва.

QIZARMAQ *глаг.* яру хьун; **soyuqdan əlləri qızarıb** мекьила гъилер яру хьанва.

QIZARMIŞ *прил.* яру хьанвай.

QIZARTI *сущ.* 1) ярувал; 2) яру экв.

QIZARTMA *сущ.* **QIZARTMAQ** *глаголдикай*.

QIZARTMAQ *глаг.* чурун, къавурмишун.

QIZDIRICI *сущ.* 1) чимивал гудай прибор; **elektrik qızdırıcı** электрикдин чимивал гузвай прибор; 2) чимивал гузвай система.

QIZDIRILMA *сущ.* **QIZDIRILMAQ** *глаголдикай*.

QIZDIRILMAQ *глаг.* 1) чими хьун, ифин; 2) чимивал гун.

QIZDIRMA I *сущ.* **QIZDIRMAQ I** *глаголдикай*.

QIZDIRMA II *сущ. мед.* 1) ифин; **qızdırmanı ölçmək** ифин алцумун; 2) цIай; ифин.

QIZDIRMAQ I *глаг.* чими авун; чимивал гун.

QIZDIRMAQ II *глаг.* фул акатун, цIай акатун.

QIZDIRMALI *прил.* ифин алай.

QIZDIRMAÖLÇƏN *сущ.* ифин алцумдайди, термометр.

QIZĞIN *прил.* 1) кудай, ифенвай; чими; 2) *куьч.* цIай галай, ялав квай; **qızğın məhəbbət** ялав квай кIанивал.

QIZĞINLIQ *сущ.* 1) гзаф кIанивал; 2) гьевеслу хьун, гьевес акатун, гьевеслувал, къизмиш хьун, къизмишвал.

QIZIL I *сущ.* 1) къизил; 2) къизилар, къизилдин шейэр; 3) къизил пул; 4) зардин гъалар (*хъипи, гилебатундин гъалар*); 5) *рах.* къизил; **qız deyil, qızıldır** руш туш, са къизил я; II *прил.* къизилдин.

QIZIL... *муракаб гафарин сад лагьай пай:* **qızılbayraqlı** яру пайдах гвай.

QIZILCA *сущ. мед*. ярар (*азар*).

QIZILGÜL *сущ. бот*. марвар; марвардин цуьк.

QIZILI *прил*. къизилдин ранг алай, хъипи зардин ранг алай.

QIZILQUŞ I *сущ. зоол*. 1) кард; 2) *куьч*. вилериз хъсандиз аквазвай кас; **qızılquş kimi baxmaq** катра хьиз килигун.

QIZINMA *сущ*. **QIZINMAQ I** *глаголдикай*.

QIZINMAQ I *глаг*. чими хьун, жуваз чим акъудун.

QIZINMAQ II *глаг*. ихтибар авун; **ona qızınmaq olar** адал ихтибар ийиз жеда.

QIZIŞDIRAN *сущ*. 1) цIай ягъадайди; 2) *куьч*. футва кутадайди; цIай кутадайди; **aranı qızışdıranlar** арада футва кутазвайбур.

QIZIŞDIRICI *сущ*. цIай кутадайди; **müharibə qızışdırıcıları** дяведин цIай кутадайбур.

QIZIŞDIRICILIQ *сущ*. цIай кутун; футва кутун.

QIZIŞDIRMA *сущ*. **QIZIŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QIZIŞDIRMAQ *глаг*. 1) чими авун, чим акъудун; 2) *куьч*. футва кутун, цIай кутун; 3) гьевеслу авун; руьгь кутун, руьгь хкажун, ашкъи кутун; 4) къизгъинарун, къизмишарун.

QIZIŞMA *сущ*. **QIZIŞMAQ** *глаголдикай*.

QIZIŞMAQ *глаг*. 1) чими хьун; 2) туьнт хьун, къизмиш хьун, тади къачун; гужлу хьун; **yağış qızışdı** марф гужлу хьана.

QIZIŞMIŞ *прил*. 1) къизмиш хьанвай, вини кIарариз акъатнавай, туьнт хьанвай; 2) чими хьанвай.

QIZMA I *сущ*. **QIZMAQ I** *глаголдикай*.

QIZMA II *сущ*. **QIZMAQ II** *глаголдикай*.

QIZMAQ I *глаг*. 1) чими хьун; **su qızdı** яд чими хьана; 2) *куьч*. туьнт хьун, хъел акатун; 3) къизмиш хьун.

QIZMAQ II *глаг. рах*. ихтибар авун.

QIZMAR *прил*. 1) чими; 2) туьнт, къизгъин; 3) *геогр*. гзаф чими, зегьем, кудай; **qızmar yay** гзаф чими гад; 4) къизмиш.

QIZMARLIQ *сущ*. 1) туьнтвал, сабурсузвал; 2) зегьемлувал.

QIZMIŞ *прил*. 1) чими хьанвай, ифенвай; **qızmış asfalt** ифенвай асфальт; 2) кьадардилай артух чими хьанвай; 3) кудай; 4) *куьч*. гьевеслу, гьевес акатнавай, къизмиш хьанвай; 5) *куьч*. хъел квай, хъел акатнавай, пехъи хьанвай.

QİBLƏ *сущ. дин*. 1) кьибле (*канIдайла мусурманар элкъвезвай пад*); 2) *куьгь*. кьиблепад; 3) *куьч*. къаст, мурад; **onun bir qibləsi var – Vətən** адахъ са кьибле ава – Ватан.

QİBLƏGAH *сущ*. пак чка (*мусурманри икрам ийизвай*).

QİBTƏ *сущ*. пехилвал; **qibtə etmək** пехилвал авун.

QİDA *сущ*. недай затI; хуьрек; ем; **qida tükəndi** недай затIар куьтягь хьана.

QİDALANMA *сущ*. **QİDALANMAQ** глаголдикай.

QİDALANMAQ *глаг*. нен, нез яшамиш хьун.

QİRAƏT *сущ*. кIелун, ван алаз кIелун.

QİRAƏTÇİ *сущ*. ван алаз кIелдайди; фасагьатдиз кIелдайди.

QİRAƏTXANA *сущ*. кIелдай зал.

QİSAS *сущ*. кьисас; **qisas almaq**

кьисас къачун.

QİSASÇI *сущ.* кьисасчи.

QİSASÇILIQ сущ. кьисасчивал.

QİSİM *сущ.* 1) пай, чIук; 2) бязи; **bir qisim insanlar** са бязи инсанар.

QİSMİ *прил.* са кьадар, са кьадардин.

QİSMƏN I *нареч.* са пай яз, михьиз ваъ; са кьадар; са кьадардин; **o, qismən haqlıdır** ам са кьадар гьахълу я; II *прил.* са кьадар; са кьадардин; са паюнин; тамам тушир.

QİSMƏT *сущ.* кьисмет; **qismət olmaq** кьисмет хьун; **qismət deyil** кьисмет туш.

QİYABİ *прил.* тарсариз тефена кIвале кIелун.

QİYABİÇİ *сущ.* тарсариз тефена кIвале кIелзавай кас.

QİYAFƏ *сущ. килиг*: **QİYAFƏT.**

QİYAFƏT *сущ.* 1) акунар; 2) пекер.

QİYAM I *сущ.* гъулгъула, бунт; II *прил.* гъулгъуладин, бунтунин.

QİYAMÇI I *сущ.* бунтчи; II *прил.* бунтчидин.

QİYAMÇILIQ *сущ.* бунтчивал.

QİYAMƏT I *сущ.* 1) *дин.* къиямат, дуьньядин эхир; 2) *куьч.* къайдасузвал; чкIайвал; акахьай алаш-булаш; 3) гзаф хъсан; **qiyamət oğlandır** гзаф хъсан гада я; II *прил.* аламатдин, лап иер, вичел кьару ийидай, ажайиб.

QİYMƏT *сущ.* 1) къимет; мас; **hökumət qiymətləri** гьукуматдин къиметар; **qiymətlərin qalxması** къиметар хкаж хьун, багьа хьун; 2) *куьч.* къимет; къадир; **o, pulun qiymətini bilir** адаз пулунин къадир ава (*чида*); 3) къимет (*мектебда кIелзавайбурун чирвилерин дережа къалурзавай*); 4) мизан, нирх, эцигнавай къимет; **qiymətini vermək** эцигнавай къимет гун; 5) къадир, къадир хьун, къадир чир хьун; **yaxşı adamlara qiymət vermək gərəkdir** хъсан ксарин къадир чир хьун герек я.

QİYMƏTLƏNDIRMƏ *сущ.* **QİYMƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QİYMƏTLƏNDİRMƏK*глаг.*1)къимет гун; 2) къадир хьун; 3) багьаз кьун, къимет эцигун; 4) къиметлувал хиве кьун; **özününküləri qiymətləndirmək** жуванбурун къадир хьун.

QİYMƏTLƏNMƏ *сущ.* **QİYMƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QİYMƏTLƏNMƏK *глаг.* къимет хьун, къимет къачун.

QİYMƏTLƏŞMƏ *сущ.* **QİYMƏTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

QİYMƏTLƏŞMƏK *глаг.* 1) къимет чирун; къиметар хабар кьун; 2) савда авун, къиметар рахун.

QİŞA *сущ.* винел алай къат.

QİTƏ *сущ.* чилин шардин кьураматдин чIехи паярикай сад.

QLADİATOR *сущ. тар.* гладиатор (*дегь чIавара Римда вагьши гьайванрихъ ва я маса кьушундаррихъ галаз дяве ийидай, кьуршахар кьадай пагьливан*).

QLİSERİN *сущ.* глицерин.

QLOBUS *сущ.* глобус.

QLÜKOZA *сущ.* глюкоза.

QOBOY *сущ. муз.* гобой.

QOBU I *сущ.* яргъи кIам, дере; II *прил.* яргъи кIамун, дередин.

QOCA I *сущ.* кьуьзек, кьуьзуь кас, кьуьзуьди; II *прил.* кьуьзекан, кьуьзуь касдин, кьуьзуьдан; **qocanın xatirələri** кьуьзекан (*кьуьзуь касдин, кьуьзуьдан*) рикIел хкунар.

QOCAFƏNDİ *прил.* кьуьзуьдан тегьерда.

QOCALIQ I *сущ.* кьуьзуьвал; II *прил.* кьуьзуьвилин; **qocalıq illəri** кьуьзуьвилин йисар.

QOCALMA *сущ.* **QOCALMAQ** *глаголдикай.*

QOCALMAQ *глаг.* кьуьзуь хьун, яшлу хьун; **o, indi qocalıb** ам гила кьуьзуь хьанва.

QOCAMAN *прил.* 1) агъсакъал; 2) чIехи; **qocaman nəsil** чIехи несил; 3) тIвар-ван авай; **qocaman alim** агьил алим.

QOCAYANA *нареч.* кьуьзуьдан хьтин; **qocayana rəqs etmək** кьуьзуьдан хьтин кьуьлерун.

QOÇ *сущ.* гьер.

QOÇAQ I *прил.* 1) викIегь, уьтквем; **qoçaq oğlan** викIегь гада; 2) дирибаш, кичI течирди; II *сущ.* викIегьди; уьтквемди; жуьрэтлу кас.

QOÇAQLIQ *сущ.* викIегьвал, къуччагъвал; **qoçaqlıq etmək** викIегьвал авун.

QOÇU *сущ.* къучи.

QOÇUBAŞI *сущ. рах.* къучийрин кьил.

QOÇULUQ *сущ.* къучивал; **qoçuluq etmək** къучивал авун.

QODUQ *сущ.* 1) шаркIунт, ламран шараг (*ламран супа*); 2) *куьч.* тербиясуз аял ва я жегьил.

QOĞAL *сущ.* тIунутI.

QOHUM I *сущ.* къавум, мукьвади, мукьва кас, мукьва-кьили, мирес; **ata tərəfdən qohum** бубадин патай мукьвади; II *прил.* мукьва тир, мукьвади тир; **qohum dillər** мукьва тир чIалар.

QOHUMBAZ *прил.* къавумрихъ, мукьвабурухъ ялзавай.

QOHUMBAZLIQ *сущ.* къавумрихъ, мукьвабурухъ ялун.

QOHUMCANLI *прил.* мукьва-кьилийрал рикI алай.

QOHUMCANLILIQ *сущ.* мукьва-кьилийрал рикI хьун.

QOHUM-ƏQRƏBA *сущ.* мукьва-кьилияр.

QOHUM-ƏQRƏBALI *прил.* мукьва-кьилияр авай.

QOHUMLUQ *сущ.* къавумвал, мукьва-кьиливал.

QOXU I *сущ.* ял, ни, хъсан ни; **güllərin qoxusu** цуькверин ни; II *прил.* нидин.

QOXULAMA *сущ.* **QOXULAMAQ** *глаголдикай.*

QOXULAMAQ *глаг.* ни чIугун.

QOXULANMA *сущ.* **QOXULANMAQ** *глаголдикай.*

QOXULANMAQ *глаг.* 1) ял атун; ни атун; ни галаз хьун; ни аваз хьун; 2) ял агалтун; ни агалтун, ни ягъун.

QOXUMAQ *глаг. килиг:* **QOXULANMAQ.**

QOXUMUŞ *прил.* ни къвезвай; ни агалтнавай; **qoxumuş balıq** ни агалтнавай кIезри.

QOL I *сущ.* 1) гъил; **sağ qol** эрчIи гъил; **uzun qollar** яргъи гъилер; 2) хел (*рекьин*); **yolun qollarından biri** рекьин хилерикай сад; **dəmir yolunun ayrılan qolu** ракьун рекьин чара жезвай хел; 3) вацIун хел; **Volqa çayının qolları** Волга вацIун хилер; 4) къуьн (*лингинин*); **lingin qolu** лингинин къуьн; 5) хел (*пекинин*); 6) къул; **qol çəkmək** къул чIугун; 7) хел (*дагъдин*); **dağların qolları** дагъларин хилер (*асул дагъдилай патарихъ фенвай гъвечIи паяр*); 8) къерехдиз тухванвай хел (*хулан*); **arxın qolları** хулан къерехдиз тухванвай хилер; 9) хел (*эцигунардай крандин*); **tikinti kranının qolu** эцигунардай крандин хел.

QOL II *сущ. спорт.* гол; **qol vurmaq** гол ягъун.

QOLBAQ I *сущ.* цам; II *прил.*

цамунин

QOL-BOYUN *нареч*. гарданра; **qol-boyun olmaq** гарданра гьатун.

QOL-BUDAQ *сущ*. 1) хел (*тарцин*); 2) *куьч*. гьилер-кІвачер; 3) *куьч*. мукьва-кьилияр.

QOL-BUDAQLI 1) *прил*. гзаф хилер алай; **qol-budaqlı palıd ağacı** гзаф хилер алай мегъуьн тар; 2) арха, далу.

QOLÇOMAQ *сущ. куьгь*. гзаф чилерин иеси.

QOL-QANAD *сущ*. 1) лувар; 2) хилер; **qol-qanad açmaq** лувар ахъаюн; **qol-qanadını qırmaq** хилер атІун.

QOLTUQ *сущ*. 1) кьуьчІ; **sol qoltuğun** чапла хъуьчІуьн; 2) легъв, фур, чухур.

QOLTUQAĞACI *сущ*. 1) кІекІецар; 2) *куьч*. даях, далу, арха, куьмекчи.

QOLUBAĞLI *прил*. гьилер кутІунна вай.

QOLUZORLU *прил*. гужлу.

QOM *сущ*. кІунчІ; **çiçək qomu** цуькверин кІунчІ.

QOMARLAMAQ *глаг*. 1) элкъуьрна кьун, юкьва тун; **hamı qonağı qomarladı** вирида мугьман юкьва туна; 2) мукьва авун, агудун; **özünü dostları ilə qomarlamaq** жував дустар мукьва авун, агудун.

QOMLAMAQ *глаг*. ктІунун, кІемер кьун; **çırpı qomlamaq** шахар кутІунун, цІамарикай кІемер кьун.

QONAQ I *сущ*. мугьман; **sevimli qonaq** рикІ алай мугьман; II *прил*. мугьмандин; **qonaq otağı** тавдин кІвал.

QONAQCANLI *килиг*: **QONAQCIL.**

QONAQCIL *прил*. мугьман кІандай, мугьмандал рикІ алай; мугьмандиз гьуьрмет ийидай.

QONAQCILLIQ *килиг*: **QONAQPƏRVƏRLİK.**

QONAQCILLIQ *сущ*. мугьманпересвал.

QONAQ-QARA *сущ*. мугьманар.

QONAQ-QARALI *прил*. мугьманар авай; **qonaq-qaralı ev** мугьманар алахьдай кІвал.

QONAQLIQ *сущ*. къунагълух.

QONAQPƏRƏST *прил*. мугьманперес; **qonaqpərəst ailə** мугьманперес хизан.

QONAQPƏRƏSTLİK *сущ*. мугьманпересвал.

QONAQPƏRƏSTLİKLƏ *нареч*. мугьманпересвилелди.

QONAQPƏRVƏR *прил. килиг:* **QONAQPƏRƏST.**

QONAQPƏRVƏRLİK *сущ. килиг:* **QONAQPƏRƏSTLİK.**

QONDARMA *сущ.* 1) таб; 2) къундарма, бине авачир.

QONDARMAQ *глаг*. 1) таб авун; 2) къундармишун.

QONMA *сущ*. **QONMAQ** *глаголдикай*.

QONMAQ *глаг*. 1) лув гана ацукьун (*къушар, гьашаратар*); 2) са квел ятІани ацукьун; **paltara toz qondu** пекинал руг ацукьна.

QONŞU I *сущ*. къунши; къуникъунши; **bağ qonşusu** багъдин къунши; II *прил*. къуншидин; **qonşu uşaqları** къуншидин аялар.

QONŞULUQ *сущ*. къуншивал; **qonşuluq etmək** къуншивал авун.

QONUR *прил*. 1) куьрен; рехивал алай (*рехивал алай шуьтруь ва я мичІи куьрен ранг*); **qonur at** куьрен балкІан; 2) шуьтруь; 3) ригай (*мичІи-шуьтруь рангунин*); **qonur gözlər** ригай вилер.

QOPARDILMA *сущ*. **QOPARDILMAQ** *глаголдикай*.

QOPARDILMAQ *глаг*. 1) къакъудун, яргъаз акъудун, чара авун; 2) галудун, гужалди чара авун; 3) хана алатун, хана аватун; 4) алатун, хкатун, къакъатун (*клейдалди кукIурнавай затI*); 5) алудун (*мес. тарцин чкал*); алажун (*мес. хипен хам*); 6) атIун; **almalar qopardıldı** ичер атIана; 7) акъатун (*ктабдай чарар*).

QOPARILMAQ *килиг*: **QOPARDILMAQ.**

QOPARMA *сущ*. **QOPARMAQ** *глаголдикай*.

QOPARMAQ *глаг*. 1) атIун, галудун; кьатIун; **düyməni qoparmaq** дуьгме галудун; 2) гужуналди къакъудун, кьун; **kəndlilərin torpaqlarını qoparmaq** хуьруьнвийрин чилер кьун; 3) хана (*кьатIна*) галудун, атIана галудун, атIун; 4) алудун (*клейдалди алкIурнавай, кукIурнавай затI*); 5) яна алудун, кьулухъ гадар хъувун; 6) алудун (*мес. тарцин чкал*), алажун (*мес. лапагдин хам*); 7) атIун; **gül qoparmaq** цуьк атIун; 8) акъудун; **ağacı kökündən qoparmaq** тар кIаняй акъудун.

QOPARTDIRMA *сущ*. **QOPARTDIRMAQ** *глаголдикай*.

QOPARTDIRMAQ *глаг. килиг:* **QOPARTMAQ.**

QOPARTMA *сущ*. **QOPARTMAQ** *глаголдикай*.

QOPARTMAQ *глаг. килиг:* **QOPARMAQ.**

QOPMA *сущ*. **QOPMAQ** *глаголдикай*.

QOPMAQ *глаг*. 1) ахъа хьун; аватун; ахъа хьана аватун; татаб хьана аватун; **it zəncirdən qopdu** кицI зунжурдай ахъа хьана (*акъатна*); 2) галуд хьун; **düymə qopdu** дуьгме галуд хьана; 3) хун; **stulun ayağı qopdu** стулдин кIвач хана.

QOPMUŞ *прил*. 1) хана алатнавай, хана аватнавай; 2) атIанвай, галуднавай.

QOPUQ I *прил*. атIанвай, галуднавай; II *сущ*. галудун, къакъудун, хкудун, хун, атIун.

QOR *сущ*. чими руьхъ.

QORA *сущ*. чуьлдин ципицIар.

QORXAQ I *прил*. кичIе, кичIевал квай, жуьрэтсуз; II *сущ*. кичIеди, жуьрэтсуз; ажузди, кичIехъан.

QORXAQLIQ *сущ*. кичIевал, жуьрэтсузвал.

QORXA-QORXA *нареч*. кичIезкичIез, кичIедаказ; **qorxa-qorxa iş görmək** кичIез-кичIез кар авун.

QORXMA *сущ*. **QORXMAQ** *глаголдикай*.

QORXMAQ *глаг*. 1) кичIе хьун; **itdən qorxmaq** кицIикай кичIе хьун; **soyuqdan qorxmaq** къаюкай кичIе хьун; 2) игьтият хуьн, игьтият авун, кичIевал авун; **məğlubiyyətdən qorxmaq** магълуб хьуникай игьтият авун; 3) кухунун; **at qorxdu** балкIанди кухунна.

QORXMAZ *прил*. 1) кичIевал авачир, кичIе тушир, кичI тийижир, кичI квачир; кичIевал тийижир; викIегь; **qorxmaz oğlan** кичIевал тийижир гада.

QORXU *сущ*. 1) кичI, кичIевал; **qorxu hissi** кичIевилин гьисс; 2) *рах*. къалабулух, рикIин секинсузвал; 3) игьтиятвал; **hər şeyə qorxu ilə baxmaq** гьар са шейиниз игьтиятлувилелди килигун; 4) хата, хатавал, хата-бала; **burada qorxu iki tərəfdəndir** ина кьве патахъай хатавал ава.

QORXUDAN *нареч*. кичIевиляй; **qorxudan titrədi** кичIевиляй зурзуна.

QORXUDUCU *прил*. 1) кичIерардай, кичIерар гудай; **qorxuducu vəziyyət** кичIерар гудай гьал; 2) кичI

кутадай; **qorxuducu hadisə** кичI кутадай вакъиа.

QORXUDULMA *сущ.* **QORXUDULMAQ** *глаголдикай*.

QORXUDULMAQ *глаг*. кичI кутун, кичIерарун, кичIерар кутун.

QORXULU I *прил*. 1) кичIе жедай; **qorxulu nağıl** кичIе жедай мах; 2) кичIерар кутадай, гзаф пис; **qorxulu xəstəlik** кичIерар кутадай азар; **qorxulu fikirlər** гзаф пис фикирар; 3) гьайбатлу; **qorxulu adam** гьайбатлу кас; 4) хаталу, хата авай; **qorxulu yer** хаталу чка; 5) къалабулух квай, секинсуз; **qorxulu səs** къалабулух квай ван; II *нареч*. кичIе жедайвал; хъел кваз; къалабулух кваз; **qorxulu baxmaq** кичIе жедайвал килигун.

QORXUNC I *прил*. 1) кичIе жедай, рикI авуддай; **qorxunc hadisə** рикI авуддай вакъиа; 2) кичIерар кутадай, гзаф пис, хаталу; 3) гьайбатлу; **qorxunc səs** гьайбатлу ван; II *нареч*. 1) кичIе жедайвал; 2) къалабулух кваз; 3) хаталудаказ; 4) гьайбатлудаказ, гьайбатлувилелди, гьайбатлуз.

QORXUTMA *сущ*. **QORXUTMAQ** *глаголдикай*.

QORXUTMAQ *глаг*. 1) кичIерар гун, кичIерар кутун; 2) кичIевал кутун, кичIе авун; **düşməni qorxutmaq** душмандик кичIевал кутун; 3) рикI авудун; 4) гьелягь кьун; 5) жаздандал гъун.

QORİLLA *сущ. зоол.* горилла (*маймунрин са жуьре*).

QORUQ I *сущ.* 1) къурух; 2) хвенвай чка; II *прил*. къурухдин; **qoruq torpaqları** къурухдин чилер; **qoruq meşə** къурухдин там.

QORUQÇU *сущ*. къурух хуьзвайди, къаравул.

QORUMA *сущ.* **QORUMAQ** *глаголдикай*.

QORUMAQ *глаг*. хуьн, саламатдиз хуьн, татугайвилерикай хуьн; **dövlət əmlakını qorumaq** гьукуматдин эменни хуьн.

QORUNMA *сущ.* **QORUNMAQ** *глаголдикай*.

QORUNMAQ *глаг*. 1) хуьн, саламатдиз хуьн, чIуру гьерекатрикай, винел вегьиникай хуьн; 2) мукъаятвал авун; жув хуьн; **soyuqlamaqdan qorunmaq** мекьи хьуникай жув хуьн; 3) игьтият авун, вилик пад кьун; **qripdən qorunmaq** хумадикай игьтият авун.

QORUYUCU *сущ.* 1) къаравул; 2) хатадикай хуьдайди.

QOŞA I *прил*. 1) къуша, жуьт; 2) кьвал-кьвала авай; кьвалав гвай; кьвал-кьвала акIанвай; уртах сергьят авай; **qoşa bucaqlar** кьвал-кьвала авай пипIер; II *нареч*. кьвед санал, кьведни санал, санал, санлай; **qoşa gəzmək** санал къекъуьн; III *числ*. кьвед, кьве; **qoşa qapı** кьве ракIар.

QOŞA... *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **qoşabuynuzlu** кьуша крчарин.

QOŞALAŞDIRMA *сущ.* **QOŞALAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

QOŞALAŞDIRMAQ *глаг*. кьве тах авун; кьве къат авун; кьве жерге авун.

QOŞALAŞMA *сущ.* **QOŞALAŞMAQ** *глаголдикай*.

QOŞALAŞMAQ *глаг*. кьве тах хьун; кьве къат хьун; кьве жерге хьун.

QOŞALAŞMIŞ *прил*. 1) кьве тах хьанвай, кьве къат хьанвай; 2) къуша хьанвай, жуьт хьанвай.

QOŞALIQ *сущ*. 1) къушавал, жуьтвал; 2) кьве тах хьанвай, кьве къат хьанвай.

QOŞDURMA *сущ.* **QOŞDURMAQ**

глаголдикай.

QOŞDURMAQ *глаг*. кутIуниз тун (*мес. фургъундик балкIан*); 2) гилигиз тун, галкIуриз тун; **vaqonları bir-birinə qoşdurdu** вагонар сад-садахъ гилигиз туна; 3) кутаз тун; тун; **məktəblilə-ri siyahıya qoşdurmaq** кIелзавайбур сиягьда тун (*сиягьдик кутун*).

QOŞQU I *сущ*. 1) кьушкьун; **qa-yış qoşqusu** чIулунин кьушкьун; **at qoşqusu** балкIандин кьушкьун; 2) кьушкьун-хамут; 3) кутIундай малар; 4) чIугвадай къуват, ялдай къуват; 5) машиндихъ, трактордихъ ва мсб. гилигдай затI.

QOŞMA I *сущ*. **QOŞMAQ I** *глаголдикай*.

QOŞMA II *сущ. шаир*. къушма (*ширдин жанр*).

QOŞMA III *сущ. лингв.* послелог.

QOŞMAQ I *глаг*. 1) кутIунун; **atı qoşmaq** балкIан кутIунун (*фургъундик*); 2) гилигун, галкIурун; **vaqonları qoşmaq** вагонар гилигун; 3) акалун.

QOŞMAQ II *глаг*. кхьин, тесниф авун; **şeir qoşmaq** шиир кхьин (*тесниф авун*).

QOŞULMA I *сущ*. **QOŞULMAQ I** *глаголдикай*.

QOŞULMA II *сущ*. **QOŞULMAQ II** *глаголдикай*.

QOŞULMAQ I *глаг*. 1) кутIунун; 2) галкIур хьун; 3) акал хьун; 4) шерик хьун, сад хьун.

QOŞULMAQ II *глаг*. туькIуьр хьун, теснифун.

QOŞUN I *сущ*. кьушун; **düşmən qoşunları** душмандин кьушунар; II *прил*. кьушундин; **qoşun topları** кьушундин тупар.

QOTAZ *сущ*. курквачI (*пайдахдик ва мсб. акалдай*); **qotazlı şal** курквачIар галай шал.

QOTAZLAMA *сущ*. **QOTAZLA-MAQ** *глаголдикай*.

QOTAZLAMAQ *глаг*. курквачIар кутIунун, курквачIриз тIвал ягъун.

QOTUR I *сущ*. 1) хъутур; 2) хъутурди кьунвайди; 3) гачал; II *прил*. хъутурдин; **qotur xəstə** хъутурдин азарлуди.

QOTURLAŞMA *сущ*. **QOTUR-LAŞMAQ** *глаголдикай*.

QOTURLAŞMA *сущ*. **QOTUR-LAŞMAQ** *глаголдикай*.

QOTURLAŞMAQ *глаг*. 1) хъутурди кьун, хъутур акатун; 2) гачалди кьун, гачал хьун, гачалар куткун.

QOTURLUQ I *сущ*. 1) хъутурвал; 2) гачалвал; II *прил*. хъутурвилин, гачалвилин.

QOV *сущ*. цIумачI (*тарарал жедай бебелук*).

QOVAQ *сущ*. чандар; лацу къавах.

QOVĞA *сущ*. дяве, тIигъ, къал, къалмакъал.

QOVĞAÇI *сущ*. къал акъуддайди, кикIидайди.

QOVHAQOV *сущ. рах.* кат-калтуг; чукурун, гьалун.

QOVLAMA *сущ*. **QOVLAMAQ** *глаголдикай*.

QOVLAMAQ *глаг. килиг:* **QOVMAQ.**

QOVLANMA *сущ*. **QOVLANMAQ** *глаголдикай*.

QOVLANMAQ *глаг. килиг:* **QO-VULMAQ.**

QOVLATMA *сущ*. **QOVLATMAQ** *глаголдикай*.

QOVLATMAQ *глаг*. чукурун, чукуриз тун.

QOVLUQ I *сущ*. папка; II *прил*. папкадин.

QOVMA *сущ*. **QOVMAQ** *глаголдикай*.

QOVMAQ *глаг*. 1) чукурун, акъудун; 2) гьалун; **naxırı qovmaq** нехир гьалун; 3) хурук кутуна акъудун.

QOVRULMA *сущ*. **QOVRULMAQ** *глаголдикай*.

QOVRULMAQ *глаг*. 1) чурун; **ət qovrulur** як чразва; 2) *рах*. чурун (*ракъиник, чими чкада*); 3) *куьч*. акIаж хьун, агаж жез ахъа хьун (*тIалдик, тIарвилик*).

QOVRULMUŞ *прил*. чрай (*гъерида ва я цIал*); **qovrulmuş ət** чрай як.

QOVŞAQ *сущ*. 1) алакъадин хел (*почтадинни телеграфдин*); 2) хев (*рекьерин*); кIватI хьанвай чка, акахьнавай чка; **dəmiryol qovşağı** ракьун рекьин хел; 3) хев (*вацIун*); **Samur çayının qovşağı** Самур вацIун хев.

QOVUQ I *сущ*. куркур; **sabun qovuğu** запундин куркур.

QOVUQ II *сущ. зоол*. шараг (*гьайванрин органра жедай лентинин формадин шарарин*).

QOVULMA *сущ*. **QOVULMAQ** *глаголдикай*.

QOVULMAQ *глаг*. 1) чукурун, катарун, тун тавун, алудун; 2) акъудун, ракъурун (*гужалди маса чкадиз*), суьргуьн авун.

QOVUN I *сущ*. гатун хали; II *прил*. гатун халидин.

QOVURĞA *сущ*. калар (*къуьлуьн ва я гьажикIадин тварарин*).

QOVURMA *сущ*. 1) чурун; 2) къавурма.

QOVURMAQ *глаг*. чурун, къавурмишун.

QOVUŞDURMA *сущ*. **QOVUŞDURMAQ** *глаголдикай*.

QOVUŞDURMAQ *глаг*. 1) галкIурун, кукIурун; гилигун; сад авун; **sevgililəri qovuşdurmaq** кIанибур сад авун; 2) сигъ тир садвал арадал гъун; сад-садахъ гилигна (*какадарна*) сад авун.

QOVUŞMA I *сущ*. **QOVUŞMAQ I** *глаголдикай*.

QOVUŞMA II *сущ*. **QOVUŞMAQ II** *глаголдикай*.

QOVUŞMAQ I *глаг*. 1) сад-садав агакьун; лап мукьва хьун; 2) агатун, экечIун; 3) акахьун, акахьна сад хьун; **Araz Kürə qovuşur** Аразни Куьр акахьзава.

QOVUŞMAQ II *глаг*. гуьгъуьна гьатна агакьун.

QOY *кIус*. къуй; **qoy o, sözünü desin** къуй ада вичин гаф лугьурай.

QOYDURMA *сущ*. **QOYDURMAQ** *глаголдикай*.

QOYDURMAQ *глаг*. 1) эцигиз тун; 2) тун, са гьалда тун.

QOYMA *сущ*. 1) эцигун; 2) туькIуьрун; 3) серф авун, гун; **bu işə çox pul qoyub** и кар патал гзаф пул серф авунва (*ганва*).

QOYMAQ *глаг*. 1) эцигун, тун; **yerə qoymaq** чилел эцигун; **stolun üstünə qoymaq** столдал тун; 2) тайинарун; **direktor qoymaq** директорвиле тайинарун; 3) расун, гилигун, туькIуьрна гилигун; расна гилигун; **paltoya təzə yaxalıq qoymaq** палтодик цIийи хев гилигун; 4) ихтияр гун; **gəzməyə qoymaq** къекъвез ихтияр гун; 5) кьулухъ авун, вахтуналди акъвазарун, маса вахтунал хкун; **axşama qoymaq** няналди акъвазарун; 6) гун; **möhlət qoymaq** муьгьлет гун; 7) хиве тун; **onun boynuna qoydu** адан хиве туна; 8) ягъун; **xəstəyə banka qoymaq** азарлудаз банкаяр ягъун.

QOYMAMAQ *глаг*. 1) эцигиз тагун, тун тавун; 2) тайинар тавун; 3) ихтияр тагун; 4) кьулухъ тавун; 5) тагун;

gəzməyə qoymamaq üçün къекъведай ихтияр тагун патал.

QOYUN I I *сущ*. 1) хеб; **qoyun sürüsü** хиперин суьруь; 2) *куьч*. авам, ажуз, жуьрэтсуз кас; II *прил*. хипрен, хиперин; **qoyun südü** хипрен нек.

QOYUN II *сущ*. 1) къужах; 2) кьуьч; 3) *куьч*. кьул; михьи гьава; **təbiətin qoynunda** михьи гьавадал, тIебиадин кьула.

QOYUNÇULUQ I *сущ*. хипехъанвал, лапагар хуьн, II *прил*. хипехъанвилин; **qoyunçuluq ferması** хипехъанвилин ферма.

QOZ I *сущ*. 1) кIерец; **qoz sındırmaq** кIерец хун; 2) кIерецдин тар; II *прил*. кIерецдин; **qoz ləpəsi** кIерецдин хвех.

QOZBEL *сущ*. кIулац.

QÖNÇƏ I *сущ*. цуькведин кIурукI; II *прил*. цуькведин кIурукIдин.

QÖNÇƏLƏNMƏ *сущ*. **QÖNÇƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

QÖNÇƏLƏNMƏK *глаг*. ахъа хьун; **güllər qönçələndi** цуьквери кIурукIар ахъайна.

QRAF *сущ*. граф.

QRAFA *сущ*. графа (*1 чарчел чIугунвай цIарарин арада авай зул; 2 анкетадин графа*).

QRAFİK I *сущ*. график; **qatarların hərəkəti qrafiki** поездрин график.

QRAFİK II *сущ*. график (*графикадин сенятдалди шикилар чIугвазвайди*).

QRAFİKA *сущ*. графика (*1 цIараралди, хатIаралди шикил* чIугунин *сенят; 2 лингв. гьарфарин шикил*).

QRAFİN *сущ*. шуьшедин гичин.

QRAFİNYA *сущ*. графиня (*графдин паб, руш*).

QRAFİT *сущ*. графит (*минерал*).

QRAFLIQ *сущ*. графлух.

QRAM *сущ*. грамм; **on qram** цIуд грамм**.**

QRAMMATİKA *сущ*. грамматика; **Azərbaycan dilinin qrammatikası** азербайжан чIалан грамматика; **ləzgi dilinin qrammatikası** лезги чIалан грамматика.

QRAMMOFON I *сущ*. граммофон; II *прил*. граммофондин; **qrammofon iynəsi** граммофондин раб.

QRANAT I *сущ*. гранат (*багьа къаш*).

QRANAT II *сущ. рах.* къумпара.

QRANİT *сущ. минер.* гранит.

QRANKA *сущ. полигр.* гранка.

QRAVİTASİYA *сущ*. гравитация.

QRAVÜRA *сущ*. гравюра.

QREYDER I *сущ*. грейдер (*къаналар эгъуьндай, рекьер дуьзардай машин*); II *прил*. грейдердин.

QRIZLAR *сущ*. къирицIар (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*); **qrız dili** къирицI чIал.

QRİF I *сущ. миф*. гриф (*дегь чIаварин махарик квай, лекьрен кьил алай, лувар квай аждагьан*).

QRİF II *сущ*. гриф (*1 са касдин ва я идарадин тIвар алай печать; 2 ктабдал ва я документдал алай кхьинар*).

QRİM *сущ. театр*. грим (*чиниз ядай рангар*).

QRİMLƏMƏ *сущ*. **QRİMLƏMƏK** *глаголдикай*.

QRİMLƏMƏK *глаг*. грим ягъун (*сегьнедиз экъечIдайла*).

QRİMLƏNMƏ *сущ*. **QRİMLƏNMƏK** *глаголдикай*.

QRİMLƏNMƏK *глаг*. 1) жуважуван чиниз рангар ягъун; 2) жув са маса кас хьиз къалурун.

QRİP I *сущ. мед.* хума; **qrip olub** хума хьанва; II *прил*. хумадин; **qrip**

halları хумадин гьалар.

QROSSMEYSTER *сущ.* гроссмейстер (*шагьматар къугъунин устадвилин вини дережадин тIвар*).

QRUP I *сущ.* кIватIал; группа; **uşaq qrupu** аялрин кIватIал; II *прил.* кIватIалдин; **qrupun işləri** кIватIалдин крар.

QRUPLAŞMA *сущ.* **QRUPLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QRUPLAŞMAQ *глаг.* кIватIалкIватIал хьун, группайриз кIватI хьун.

QUBAR *сущ.* гъам, хажалат; сефилвал; къайгъу; дерди; пашманвал; сугъулвал.

QUBARLANDIRMA *сущ.* **QUBARLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

QUBARLANDIRMAQ *глаг.* рикI тIарун, хажалат гун, пашманарун; сефиларун, перишан авун.

QUBARLANMA *сущ.* **QUBARLANMAQ** *глаголдикай.*

QUBARLANMAQ *глаг.* гъам чIугун, хажалат чIугун; пашман хьун, сугъул хьун; рикI тIар хьун.

QUBARLI *прил.* сефил, гъамлу, перишан, пашман, сугъул.

QUBERNATOR *сущ.* губернатор (*губерниядин кьил*).

QUBERNİYA *сущ.* губерния; **keçmiş Bakı quberniyası** виликан Бакудин губерния.

QUCAQ *сущ.* 1) къужах; **ana qucağı** дидедин къужах; 2) къужахда кьун, юкьвалай кьун; 3) хурух; **bir qucaq ot** са хурух векь.

QUCAQLAMA *сущ.* **QUCAQLAMAQ** *глаголдикай.*

QUCAQLAMAQ *глаг.* 1) къужахда кьун; 2) жував агудун, кьун; 3) аруш хьун; **bir-birini qucaqladılar** сад-садал аруш хьана.

QUCAQLAŞMA *сущ.* **QUCAQLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QUCAQLAŞMAQ *глаг. килиг:* **QUCAQLAMAQ.**

QUCMA *сущ.* **QUCMAQ** *глаголдикай.*

QUCMAQ *глаг. килиг:* **QUCAQLAMAQ.**

QUDA сущ. къутан.

QUDURĞAN *прил.* вилер алахьнавай, пехъи, къекъерай акъатнавай.

QUDURĞANCASINA *нареч.* вилер алахьнаваз, пехъивилелди, пехъидаказ, пехъидиз, пехъиз, къекъерай акъатнаваз.

QUDURĞANLAŞMA *сущ.* **QUDURĞANLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QUDURĞANLAŞMAQ *глаг.* вилер алахьун, пехъи хьун, дили хьун, къизмиш хьун, кьил-кьилелай фин, къекъерай акъатун.

QUDURĞANLIQ *глаг.* къизмишвал, къекъерай акъатун.

QUDURMA *сущ.* **QUDURMAQ** *глаголдикай.*

QUDURMAQ *глаг.* вилер алахьун, къадакьрай акъатун, пехъи хьун (*хъел атана*), дили хьун, къекъерай акъатун.

QUDURMUŞ *глаг.* вилер алахьнавай, къадакьрай акъатнавай, пехъи хьанвай (*хъел атана*), дили хьанвай, къекъерай акъатнавай.

QUDURMUŞCASINA *нареч. килиг*: **QUDURĞANCASINA.**

QUDURTMA *сущ.* **QUDURTMAQ** *глаголдикай.*

QUDURTMAQ *глаг.* вич-вичин ихтиярда туна чIурун, чIалаз килиг тийиз вердишарун; рекьяй акъудун.

QUDUZ *прил.* 1) пехъи, къудуз; **quduz it** пехъи кицI, къудуз кицI; 2) *куьч.* пис, акьалтIай; гзаф такIан, акунани кIан тийир.

QUDUZLAŞMA *сущ.* **QUDUZLAŞMAQ** *глаголдикай*.

QUDUZLAŞMAQ *глаг*. пехъи хьун, къудуз хьун.

QUDUZLUQ *сущ*. пехъивал, къудузвал, къизмишвал.

QUQU I *сущ. зоол.* кукупI (*къуш*); II *прил*. кукупIдин; **ququ yuvası** кукупIдин муг.

QUL I *сущ*. лукI; **qulların üsyanı** лукIарин гъулгъула; II *прил*. лукIран, лукIарин.

QULAQ I *сущ*. яб; **onun qulaqları ağrıyır** адан япар тIазва; **qulaq asmaq** яб гун; **qulaq asmamaq** яб тагун; II *прил*. япун; ◊ **qulağının dibini görərsən** япун кIан аквада ваз, ваз кIандайвал жедач.

QULAQCIQ *сущ. анат.* рикIин вилик пад (*рикIин вини патан кьве паюникай сад*).

QULDAR *сущ. тар.* лукIран иеси, лукIарин иеси; лукIар авай кас.

QULDARLIQ *сущ*. лукIвилел бинелу тир къурулуш.

QULDUR *сущ*. 1) тарашчи, чапхунчи; 2) *куьч*. гуж ийидай кас, зулумкар.

QULDURLUQ *сущ*. 1) тарашчивал, къакъудун, тарашун, таланчивал; 2) *куьч*. гуж авун, зулумкарвал.

QULLAB I *сущ*. къенез чIугун (*пIанIрусдин гум*).

QULLAB II *сущ*. къалп кас, фашал кас.

QULLUQ I *сущ*. 1) къуллугъ; **dövlət qulluğu** гьукуматдин къуллугъ; 2) гелкъуьн, килигун; **uşaqlara qulluq** аялриз килигун; 3) къуллугъ (*аскервиле*); **o, orduda qulluq edir** ада яракьлу къуватра къуллугъзава; **vətənə əsgər kimi qulluq edir** ватандиз аскерди хьиз къуллугъзава.

QULLUQ II *сущ*. лукIвал, лукI хьиз къуллугъ авун.

QULLUQÇU *сущ*. 1) къуллугъэгъли, къуллугъчи; **dövlət qulluqçusu** гьукуматдин къуллугъчи; 2) *куьч*. къуллугъчи, кIвалел алайди, кIвале къуллугъзавайди.

QULLUQÇULUQ *сущ*. къуллугъчивал.

QULP *сущ*. тум; **çəkicin qulpu** кIутадин тум.

QULUN *сущ*. тай (*3-4 вацран*).

QUM I *сущ*. къум; **sarı qum** хъипи къум; **qum rəngi** къумадин ранг; **dəniz qumu** гьуьлуьн къум; II къумадин; **qum qalağı** къумадин кIунтI.

QUMAR *сущ*. къумар; **qumar oynamaq** къумар къугъун.

QUMARBAZ *сущ*. къумарбаз.

QUMARXANA *сущ*. къумархана.

QUMAŞ *сущ*. шиле (*туьнт яру памбаг парча*).

QUMBARA I *сущ*. къумпара; **qumbara partladı** къумпара пад хьана; II *прил*. къумпарадин; **qumbara səsi** къумпарадин ван.

QUMLU *прил*. къумадин, къум квай; **qumlu sahil** къум квай кьер.

QUMLUQ *сущ*. къумлух.

QUMRAL *прил*. къумрал.

QUMRU *сущ. зоол*. тIапIас (*лифрез ухшар къуш*).

QUMSAL *прил. килиг:* **QUMLU.**

QUMSALLIQ *сущ*. къумлух.

QUMUQ *сущ*. кьумукь (*халкь*).

QUMUQCA *нареч*. къумукь чIалалди, къумукьдалди.

QUNDAQ I *сущ*. къундах; пинейрик арушнавай аял.

QUNDAQ II *сущ*. къундах (*тфенгдин къуьне акIурдай чка*).

QUNDAQLAMA *сущ*. **QUNDAQ-**

LAMAQ *глаголдикай*.

QUNDAQLAMAQ *глаг*. чукварда тун, пекерик кутун.

QUNDUZ I *сущ. зоол*. хундуз; II *прил*. хундуздин; **qunduz dərisi** хундуздин хам.

QURABİYƏ *сущ*. бадамдин хвехверин печенье.

QURAQ I I *сущ*. кьурагьвал; II *прил*. кьурагьвилин.

QURAQ II *сущ*. пине (*пекиниз ягъадай*).

QURAQLIQ I *сущ*. кьурагьвал; II *прил*. кьурагьвилин; **quraqlıq ili** кьурагьвилин йис.

QURAMA I *сущ*. чIукварин яргъан.

QURAMA II *сущ*. таб, тапан хабар.

QURAMAÇI I *сущ*. чIукварин яргъан расзавайди.

QURAMAÇI II *сущ. диал.* тапрукь; тапархъан.

QURAN I *сущ*. яратмишдайди, арадал гъидайди, туькIуьрдайди, эцигдайди.

QURAN II *сущ*. Къуръан.

QURAŞDIRICI *сущ*. 1) туькIуьрдайди; 2) къурмишдайди.

QURAŞDIRMA I *сущ*. 1) туькIуьрун; 2) къурмишун.

QURAŞDIRMA II *сущ*. 1) таб, тапан хабар; 2) *куьч*. фантазия; **uşaq quraşdırmaları** аялдин фантазияяр.

QURAŞDIRMAQ I *глаг*. 1) яратмишун, туькIуьрун, арадал гъун; 2) къурмишун.

QURAŞDIRMAQ II *глаг*. таб, туькIуьрун.

QURBAĞA I *сущ*. къиб; **yaşıl qurbağa** къацу къиб; **ağac qurbağası** таран къиб; II *прил*. хъипрен.

QURBAN *сущ*. 1) къурбанд; 2) *куьч*. жув къурбанд авун, жуван чан къурбанд авун.

QURBANLIQ *сущ*. къурбанд гузвай гьайван.

QURCALANMAQ *глаг*. юзун, юзун акатун.

QURCANMA *сущ*. **QURCANMAQ** *глаголдикай*.

QURCANMAQ *глаг. килиг:* **QURCALANMAQ.**

QURD I *сущ*. 1) жанавур; 2) *куьч*. тежрибалу, дуьнья акур кас.

QURD II *сущ*. квак; шар; буьтIруьк.

QURDALAMA *сущ*. **QURDALAMAQ** *глаголдикай*.

QURDALAMAQ *глаг*. 1) экъуьрун, са вуч ятIани акъудун патал хкуьрун; **dişlərini qurdalamaq** сарара экъуьрун; 2) хкуьрун, кягъун; **əllərilə qurdalamaq** гъил хкуьрун; 3) рикIел хкун (*хьайи вакъиаяр*), тупIалай авун; **köhnə işləri qurdalamaq lazım deyil** фейи крар тупIалай авун герек туш.

QURDALANMA *сущ*. **QURDALANMAQ** *глаголдикай*.

QURDALANMAQ *глаг*. хкуьрун; алахъун, гьавалат хьун; тIуб экъуьрун; къекъуьн; **sandıqda qurdalanmaq** сандухда къекъуьн.

QURĞUŞUN I *сущ*. 1) кьуркьушум; 2) *куьч*. гуьлле; II *прил*. кьуркьушумдин; **qurğuşun rəngi** кьуркьушумдин ранг.

QURMA *сущ*. **QURMAQ** *глаголдикай*.

QURMAQ *глаг*. 1) авун, туькIуьрун; эцигун; **körpü qurmaq** муьгъ эцигун; **plan qurmaq** план туькIуьрун; 2) къурмишун; **saatı qurmaq** сят къурмишун; 3) ягъун; **çadır qurmaq** пуна ягъун; 4) тешкилун; **yeni təsərrüfat qurmaq** цIийи майишат тешкилун.

QURSAQ I *сущ*. 1) хук; 2) руфун; II *прил*. хукунин, руфунин; **qursaq fermenti** хукунин фермент.

QURŞAQ *сущ*. 1) юкь; эчI; **incə qurşaq** шуькIуь юкь; 2) къуршах (*юкьва кутIундай*); 3) *геогр*. зул; **Yer kürəsi meridianlarla 24 qurşağa bölünür** Чилин шар меридианралди 24 зулуниз пай жезва; 4) банд, цам; **çəlləyin qurşağı** челегдин банд (*цам*); 5) регъ (*патронар твадай*); **qurşağdakı patronlar qurtarıb** рекъина авай патронар куьтягь хьанва.

QURTARMA *сущ*. **QURTARMAQ** *глаголдикай*.

QURTARMAQ *глаг*. 1) куьтягьун, акьалтIарун; **işləri qurtarmaq** крар куьтягьун; 2) куьтягь хьун, акьалтIун; **düşmənin qüvvələri qurtardı (*tükəndi*)** душмандин къуватар акьалтIна; 3) чара авун, гъил кьун; хкудун, акъудун (*са четин гьалдай*); 4) кьин, кьиникь; **xəstə qurtardı** азарлуди кьена; 5) хкатун; **ölümdən qurtardı** кьиникьдикай хкатна; 6) азад хьун, хилас хьун; **doğma torpağı düşməndən qurtarmaq** хайи чил душмандикай азад авун.

QURTULMA *сущ*. **QURTULMAQ** *глаголдикай*.

QURTULMAQ *глаг*. хкатун, вич хкудун; азад хьун, хилас хьун; **təhlükədən qurtulmaq** хатадикай хкатун.

QURTULUŞ I *сущ*. 1) азад хьун; 2) хкатун (*баладикай*); II *прил*. азад хьунин; **qurtuluş ideyaları** азад хьунин идеяяр.

QURTUM *сущ*. хупI; **bir qurtum su** са хупI яд.

QURTUM-QURTUM *нареч*. са хупI-са хупI.

QURTUMLAMA *сущ*. **QURTUMLAMAQ** *глаголдикай*.

QURTUMLAMAQ *глаг*. хупI ийиз хьун.

QURU I *прил*. 1) кьуру; **quru yol** кьуру рехъ; **quru külək** кьуру гар; **quru çörək** кьуру фу; 2) агат тийидай, рикIиз къайи, рикI къван хьтин; **quru adam** агат тийидай кас, рикIиз къайи кас.

QURU II *сущ*. кьуру, кьурамат, чил, континент; **quru qoşunları** кьурудин кьушунар.

QURUCU *сущ*. 1) эцигзавайди (*кIвалер ва мсб*.); 2) яратмишзавайди; **xalq dövlətin qurucusudur** гьукумат яратмишзавайди халкь я.

QURUCULUQ *сущ*. 1) эцигун, эцигунар; **yüksək binalar quruculuğu** кьакьан дараматрин эцигунар; 2) яратмишун.

QURUDUCU I *прил*. кьурурдай; **quruducu soba** кьурурдай къул; II *сущ*. кьурурдай машин, кьурурдай чка.

QURUDULMA *сущ*. **QURUDULMAQ** *глаголдикай*.

QURUDULMAQ 1) *глаг*. кьурурун; 3) *куьч*. къапуна авайди хъун, хъвана ичIи авун; **badələr quruduldu** рюмкаяр хъвана ичIи авуна.

QURULAMA *сущ*. **QURULAMAQ** *глаголдикай*.

QURULAMAQ *глаг*. михьун, кьурурун, кьур акъудун; **əllərini yuduqdan sonra qurulamaq** гъилер чуьхвейдалай кьулухъ кьурурун.

QURULAN *прил*. къурмишай, къурмишарна кIвалахдай; **qurulan mexanizm** къурмишай механизм.

QURULANMA *сущ*. **QURULANMAQ** *глаголдикай*.

QURULANMAQ *глаг*. кьуру хьун, кьуру авун.

QURULMA *сущ*. **QURULMAQ** *глаголдикай.*

QURULMAQ *глаг*. 1) эцигун, туькIуьрун; 2) къурмиш хьун, худда гьатун.

QURULTAY I *сущ.* съезд; II *прил.* съезддин; **qurultayın qərarları** съезддин къарарар.

QURULTU *сущ.* 1) кьуркьур; гъургъур; **qarında qurultu** руфуна кьуркьур; 2) бекьре (*хъиперин гьараюн*).

QURULUQ *сущ.* 1) кьурувал, кьурайвал, кьур; **saçların quruluğu** чIарарин кьурувал; 2) *куьч.* къайгъу авачирвал, саймазвал.

QURULUŞ *сущ.* 1) къурулуш; **dövlət quruluşu** гьукуматдин къурулуш; 2) эцигун; 3) кIалуб; **şəklin quruluşu** шикилдин кIалуб; 4) туькIуьр хьун, туькIуьр хьанвай тегьер; **sözün quruluşu** гаф туькIуьр хьанвай тегьер; 5) конструкция; 6) тешкилат; 7) композиция; 8) къайда; **yeni təsərrüfatın əmələ gəlməsi quruluşu** цIийи майишат арадал атунин къайда.

QURUM I 1) бипIинар; **qurum bağlamaq** бипIинар кьун; 2) гьис; **şüşə qurum bağlayıb** шуьше гьисди кьунва; 3) чIух; кайи затI; **qurum iyi gəlir** чIухадин ни къвезва.

QURUM II *сущ.* 1) къурулуш, туькIуьр хьун, туькIуьр хьунин тегьер; 2) *воен.* кьушундин туькIуьрнавай чIехи кIеретI; 3) бине, диб, пун; 4) тешкилат; **yeni qurumlar** цIийи тешкилатар.

QURUMA *сущ.* **QURUMAQ** *глаголдикай.*

QURUMAQ *глаг.* 1) кьурун, штIум хьун; **paltarlar qurumaqdadır** пекер кьуразва; **ot quruyur** векь штIум жезва; 2) бугъ хьун, бугъдиз элкъуьн.

QURUMUŞ *прил.* 1) кьурай; **qurumuş ağac** кьурай тар; 2) кьейи, чан алачир, терг хьанвай; **qurumuş meşə** терг хьанвай там.

QURUŞ *сущ.* 1) зур кепек; 2) лап тIимил къимет, пул; **quruşa satmaq** кепекдик маса гун.

QURUTMA *сущ.* **QURUTMAQ** *глаголдикай.*

QURUTMAQ *глаг.* 1) кьурурун; **paltarı qurutmaq** пекер кьурурун; **gölü qurutmaq** вир кьурурун; 2) *куьч.* азаб гун, азият гун, аман атIун; гьелекун.

QUSAR I *сущ.* гусар (*атлуйрин полкунин аскер ва я офицер*); II *прил.* гусардин; **qusar paltarı** гусардин пекер.

QUSDURMA *сущ.* **QUSDURMAQ** *глаголдикай.*

QUSDURMAQ *глаг.* 1) экъуьчиз тун; 2) *куьч.* къанунсуз гъилик авунвай мал-девлет вахкуз тун.

QUSMA *сущ.* **QUSMAQ** *глаголдикай.*

QUSMAQ *глаг.* 1) экъуьчун; 2) къанун чIурунай жаза чIугун.

QUŞ I *сущ.* къуш; **quşun uçuşu** къушран лув гун; II *прил.* къушран, къушарин; **quş səsləri** къушарин ванер.

QUŞBAŞI *прил.* ири пилтеяр; **quşbaşı qar** ири пилтейрин жив.

QUŞBAZ *сущ.* 1) лиферал рикI алайди, лифер хуьдайди; 2) *куьч.* са карни тийир ваякьан, кагьал.

QUŞBAZLIQ *сущ.* 1) лиферал рикI хьун, лифер хуьн; 2) лифер хуьзвайдан пеше.

QUŞBEYİN I *прил.* кIамай, сефигь, акьулсуз; II *сущ.* кIамаш, кимиди.

QUŞÇU *сущ.* къушчи, къушар хуьдайди.

QUŞÇULUQ *сущ.* къушчивал, кIвалин къушар хуьн.

QUTAB *сущ.* афар; **göy qutabı** хъчарин афар.

QUTU I *сущ.* кьвати; **bir qutu konfet** са кьвати къенфетар; II *прил.* кьватидин.

QUYMAQ *сущ.* къуймах (*иситIадин жуьре*).

QUYRUQ *сущ.* 1) тум (*хипен*); **quyruq yağı** туман гъери; **at quyruğu** балкIандин тум; 2) *куьч.* геле къекъвезвайди (*са нин ятIани*); 3) эхир кьил; **qatarın quyruğu** поезддин эхир кьил, кьулухъ кьил; 4) тум (*вахкун тавунвай имтигьан, зачёт*)

QUYU I *сущ.* 1) къуй; **quyudan su çəkmək** къуйдай яд акъудун; **artezian quyusu** артезиандин къуй; 2) къуй (*бургъдин*); II *прил.* къуйдин; **quyu suyu** къуйдин яд.

QUZEY I *сущ.* кефер, кефер пад; II *прил.* кефердин, кефер патан; **quzey xalqları** кефер патан халкьар.

QUZĞUN 1) *сущ.* къузгъун; 2) *куьч.* вагьши; **faşist quzğunları** фашистрин вагьшияр.

QUZU I *сущ.* 1) кIел; **körpə quzu** бицIи кIел; 2) *куьч.* секин, чIалаз муьтIуьгъ кас; **quzu kimi adamdır** чIалаз муьтIуьгъ кас я; 3) гъвечIи аялдиз тавазивилер ийидайла лугьудай гаф; II *прил.* кIелен; **quzu əti** кIелен як.

QUZULAMA *сущ.* **QUZULAMAQ** *глаголдикай*.

QUZULAMAQ *глаг.* кIел хун; кIелер хун.

QÜBBƏ I *сущ.* элкъвей кIукI; **sirkin qübbəsi** циркинин элкъвей кIукI; II *прил.* элкъвей кукIван.

QÜDRƏT *сущ.* 1) къудрат; **dilin qüdrəti** чIалан къудрат; 2) гуж, алакьун; **böyük qüdrətə malik adamdır** чIехи алакьунар авай кас я.

QÜDRƏTLİ *прил.* къудратлу.

QÜDRƏTLİLİK *сущ.* къудратлувал.

QÜLLƏ I *сущ.* 1) минара; **keşik qülləsi** къаравулвилин минара; 2) минарадин кIукI; **qülləyə çıxmaq** минарадин кукIваз акьахун; II *прил.* минарадин.

QÜRBƏT I *сущ.* гъурбат, къариблух, чара чка; яд чка; **qürbət ölkədə** яд уьлкведа; **qürbətdə olmaq** гъурбатда (*къариблухда*) хьун; II *прил.* гъурбатдин; **qürbət ağrısı** гъурбатдин тIал.

QÜRRƏ I *сущ.* 1) дамах, такабурлувал; 2) виняй кьун, лавгъавал, кьанцIархъанвал.

QÜRRƏ II *сущ. куьгь.* лацу тIехв (*балкIандин пеле*).

QÜRRƏLƏNMƏ *сущ.* **QÜRRƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

QÜRRƏLƏNMƏK *глаг.* 1) дамах авун, такабурлувал авун; 2) лавгъавал авун, кьанцIархъанвал авун.

QÜRRƏLİ *прил.* 1) дамах гвай, такабурлу; 2) вич виняй кьадай, лавгъа.

QÜRUB I *сущ.* акIун; **günəş qürub etdi** рагъ акIана; II *прил.* акIизвай; **qürub edən günəş** акIизвай рагъ.

QÜRUR *сущ.* дамах, такабурвал; **qürur hissilə** дамахдалди.

QÜRURLA *нареч.* 1) дамахдалди, дамахдивди; **o, qürurla başını dik tutaraq addımlayırdı** ам дамахдивди кьил вине кьуна къекъвезвай; 2) лайихлувилелди, лайихлудаказ, лайихлудиз; 3) вич-вичелай рази яз.

QÜRURLANMAQ *глаг.* 1) дамах авун, такабурлувал авун; 2) вич-вичелай рази хьун.

QÜRURLU *прил.* 1) такабурлу, дамах гвай; 2) такабурвал гвай; 3) вич-вичелай рази.

QÜRURLULUQ *сущ.* 1) дамах, такабурлувал; 2) вич-вичелай разивал.

QÜSL *сущ. дин.* эхъуьн, чуьхуьн(ар); дастамаз къачун.

QÜSSƏ *сущ.* гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дерди; дарихвал, сугъулвал, рикI акъатун; **qüssə çəkmək** гъам чIугун; дарихмиш хьун; вил галаз хьун.

QÜSSƏLƏNDİRMƏ *сущ.* **QÜSSƏLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QÜSSƏLƏNDİRMƏK *глаг.* хажалат гун, хажалатлу авун; сефиларун, пашманарун, рикI тIарун.

QÜSSƏLƏNMƏ *сущ.* **QÜSSƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QÜSSƏLƏNMƏK *глаг.* 1) гъам чIугун, хажалат чIугун; пашман хьун; 2) рикIин тIарвал хьун; 3) рикI акъатун, дарих хьун; вил галаз хьун; **dostlar üçün qüssələnmək** дустарихъ вил галаз хьун; 4) рикI чIулав яз хьун, кефи чIур хьун; **xəbəri eşidən kimi qüssələndi** хабар ван хьайи кумазни кефи чIур хьана.

QÜSSƏLİ *прил.* гъамлу, сефил, пашман, сугъул; **qüssəli gözlər** гъамлу вилер.

QÜSUR *сущ.* гъалатI, нукьсан, рехне, синих, татугайвал; **qüsurların səbəbini araşdırmaq** татугайвилерин себебар тупIалай авун.

QÜSURLU *прил.* 1) синих квай, рехне квай, нукьсан квай, гъалатI квай; 2) пис, чIуру, айиб гъидай; гъалатI тир, ягъалмиш тир.

QÜSURLULUQ *сущ.* 1) гъалатIвал, синихвал, татугайвал; 2) писвал, чIурувал.

QÜSURSUZ *прил.* са рехнени квачир, са нукьсанни квачир; гъалатI квачир.

QÜTB *сущ. геогр.* чилин шардин кьилин ва кIанин кукIуш.

QÜVVƏ *сущ.* 1) къуват, гуж; къуватлувал, гужлувал; **atın qüvvəsi** балкIандин къуват; **onun böyük qüvvəsi var** адахъ гзаф гуж ава; 2) руьгьдин къуват; **o, iradə qüvvəsi olan adamdır** ам руьгьдин къуват авай кас я; 3) къудрат, къудратлувал; **öz qüvvəsinə inanmaq** вичин къудратлувилин чIалахъ хьун; 4) таъсир ийидай къуват; **dəlillərin qüvvəsi var** делилрихъ таъсир ийидай къуват ава; 5) ихтиярлувал; **qanunun qüvvəsi** къанундин ихтиярлувал; 6) гужлувал; **vulkanın qüvvəsi** вулкандин гужлувал; 7) къуватар; **qabaqcıl qüvvələr** кIвенкIвечи къуватар; **silahlı qüvvələr** яракьлу къуватар.

QÜVVƏT *сущ. килиг*: **QÜVVƏ**.

QÜVVƏTLƏNDİRİCİ I *прил.* 1) гужлу ийидай, артухардай, къати ийидай; 2) гуж гудай, къуват гудай; II *сущ. тех.* гужлу ийидайди.

QÜVVƏTLƏNDİRİLMƏ *сущ.* **QÜVVƏTLƏNDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

QÜVVƏTLƏNDİRİLMƏK *глаг.* гужлу хьун; артух хьун; къати хьун.

QÜVVƏTLƏNDİRMƏ *сущ.* **QÜVVƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QÜVVƏTLƏNDİRMƏK *глаг.* 1) гужлу авун; артухарун; къати авун; 2) мягькемарун, кIеви авун.

QÜVVƏTLƏNMƏ *сущ.* **QÜVVƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QÜVVƏTLƏNMƏK *глаг.* 1) гужлу хьун, къуватлу хьун; 2) мягькем хьун; 3) артух хьун, къати хьун.

QÜVVƏTLİ *прил.* 1) къуватлу, гужлу; **qüvvətli adam** къуватлу кас; **qüvvətli külək** гужлу гар; 2) артухарнавай, гужлу авунвай; 3) гзаф гужлу; **qüvvətli motor** гзаф гужлу мотор; 4) къудратлу; **qüvvətli ordu** къадратлу яракьлу къуватар.

QÜVVƏTLİLİK *сущ.* къуват, къуватлувал, гужлувал.

QÜVVƏTSİZLİK *сущ.* къуватсузвал, такьатсузвал, зайифвал; **ayaqlarda qüvvətsizlikhiss etmək** кIвачера такь атсузвал гьисс авун; **qüvvətsizlik (*zəiflik*) göstərmək** зайифвал авун.

QÜVVƏTVERİCİ *сущ.* гужлу ийидайди (*ван*).

QÜVVƏVERİCİ *сущ. килиг:* **QÜVVƏTVERİCİ**.

QVARDİYA I *сущ.* гвардия (*кьушундин са махсус кIеретI, хкянавай кьушундин кIеретI*); **dəniz qvardiyası** гьуьлуьн гвардия; **prezident qvardiyası** президентдин гвардия; **fəhlə qvardiyası** фялейрин гвардия; II *прил.* гвардиядин; **qvardiya bayrağı** гвардиядин пайдах; **qvardiya silahları** гвардиядин яракьар; **qvardiyanın uğurları** гвардиядин агалкьунар.

QVARDİYAÇI *сущ.* гвардиячи (*гвардияда къуллугъ ийизвайди*).

L

L - *азербайжан алфавитдин цIемуьжуьд лагьай гьарф.*

LABADA *сущ.* жандум, лабада.

LABAZ *сущ. куьгь.* 1) лабаз, гьамбархана; **un labazı** гъуьр хуьдай гьамбархана; 2) кьур; кьакьан секуь.

LABİRİNT I *сущ.* лабиринт (*1 къадим Европада гзаф кIвалер ва акахьай рекьер авай чIехи дарамат; 2 куьч. кьил акъат тийир чка, кар; 3 анат. япун къен*); II *прил.* лабиринтдин.

LABORANT I *сущ.* лаборант (*лабораторияда кIвалахзавай кас*); **baş laborant** кьилин лаборант; **kafedranın laborantı** кафедрадин лаборант; II *прил.* лаборантдин; **laborantın işi** лаборантдин кIвалах.

LABORANTLIQ *сущ.* лаборантвал.

LABORATORİYA I *сущ.* 1) лаборатория (*техникадин ва илимдин ахтармишунрин тежрибаяр тухуз туькIуьрнавай чка*); **kimya laboratoriyası** химиядин лаборатория; 2) *куьч.* яратмишунрин кIвалах; **alimin yaradıcılıq laboratoriyası** алимдин яратмишунрин лаборатория.

LABÜD *прил.* 1) чарасуз тир, алудиз тежер, виликамаз хуьз тежер, тахьана амукь тийир, важиблу; **bu, labüd işdir** им чарасуз тир кIвалах я; 2) мажбур тир, гьар гьикI хьайитIани авуна кIандай; **labüd şərt** мажбур тир шартI.

LABÜDDƏN *нареч.* чарасуз, гьар гьикI хьайитIани.

LABÜDLÜK *сущ.* чарасузвал, вилик пад кьаз тежервал, алуд тахьун, хкат тавун, хуьн тавун.

LACİVƏRD I *сущ.* 1) экуь-вили рангунин минерал; 2) экуь-вили ранг; II *прил.* экуь-вили рангунин; **lacivərd səma** экуь-вили рангунин цав.

LACİVƏRDLİ *прил. килиг*: **LACİVƏRD** II.

LACİVƏRDLİK *сущ.* экуь-виливал.

LAÇIN I *сущ.* кард; II *прил.* катран;

laçın yuvası катран муг.

LADAN *сущ*. ладан (*хъсан ни галай, хъипивални ярувал алай шкьакь хьтинди, ам хашперес диндин ибадатдин чIавуз, ни галай гум хьун паталди куда*).

LAF *сущ*. 1) рахун, суьгьбет авун; **laf etmək** рахунар авун; 2) буш ихтилат, пичIи гафар; лагъылагъар; **laf vurmaq** лагъылагъар авун.

LAFET I *сущ*. лафет; II *прил*. лафетдин.

LAĞ *сущ*. хъуьруьн, ягьанат, рахшанд; **lağa qoymaq** ягьанат авун; **lağla demək** рахшанддив лугьун.

LAĞAQOYMA *сущ*. ягьанат, рахшанд.

LAĞIM *сущ*. 1) чилин кIаникай эгъуьнай чка (*рехъ*); **lağım atmaq** пун эгъуьнун, кIаникай эгъуьнун; 2) *воен*. сенгер; 3) шахта; 4) *куьч*. фитне, чинеба эгъуьнай фур.

LAĞLAĞI I *прил*. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер; II *сущ*. лагъылагъчи.

LAĞLAĞILIQ *сущ*. лагъылагъчивал.

LAHIC *сущ*. лагьиж (*Азербайжан Республикадин Исмаиллы районда яшамиш жезвай кьадардиз тIимил тир халкьдин тIвар*); II *прил*. лагьиж; **lahıc dili** лагьиж чIал.

LAHICCA *нареч*. лагьиждалди.

LAX I *прил*. 1) мягькем тушир, гальтад жезвай, юзазвай; **stul lax idi** стул мягькем тушир; 2) буш, гегьенш; **lax ayaqqabı** гегьенш кIвачин къапар; 3) *куьч*. ихтибар ийиз тежер, дурумсуз.

LAX II *прил*. лахъу; чIур хьанвай; ни къвезвай; ктIанвай.

LAXLADILMA *сущ*. **LAXLADILMAQ** *глаголдикай*.

LAXLADILMAQ *глаг*. гъуьргъуь авун, бушарун; юзурун; зайифарун.

LAXLAMA *сущ*. **LAXLAMAQ** *глаголдикай*.

LAXLAMAQ *глаг. килиг:* **LAXLADILMAQ.**

LAXLAMIŞ *прил*. гъуьргъуь хьанвай, буш хьанвай; чIур хьанвай, зайиф хьанвай.

LAXLANMA *сущ*. **LAXLANMAQ** *глаголдикай*.

LAXLANMAQ *глаг. килиг*: **LAXLADILMAQ.**

LAXLANMIŞ *глаг. килиг*: **LAXLAMIŞ.**

LAXLAŞMA *сущ*. **LAXLAŞMAQ** *глаголдикай*.

LAXLAŞMAQ *глаг. килиг*: **LAXLAMAQ.**

LAXLATDIRMA *сущ*. **LAXLATDIRMAQ** *глаголдикай*.

LAXLATDIRMAQ *глаг*. гъуьргъуь ийиз тун, бушариз тун, чIуриз тун, зайифариз тун.

LAXLATMA *сущ*. **LAXLATMAQ** *глаголдикай*.

LAXLATMAQ *глаг*. гъуьргъуь авун, бушарун, зайифарун, чIурун.

LAXLAYAN *прил*. 1) гъуьргъуь тир, буш тир, къекъерай акъатай.

LAXLIQ I *сущ*. галтад хьун, юза хьун, зайифвал.

LAXLIQ II *сущ*. лахъувал, ктIанвайвал.

LAXTA *сущ*. лахта; **qan laxtası** ивидин лахта.

LAXTA-LAXTA *нареч*. лахтайралди.

LAXTALAMA *сущ*. **LAXTALAMAQ** *глаголдикай*.

LAXTALAMAQ *глаг*. лахта авун.

LAXTALANDIRICI *прил*. лахта ийидай (*дарман*).

LAXTALANMA I *сущ*. **LAXTALANMAQ I** *глаголдикай*.

LAXTALANMA II *сущ.* **LAXTALANMAQ II** *глаголдикай.*

LAXTALANMAQ I *глаг.* лахта хьун.

LAXTALANMAQ II *глаг.* яцIу хьун, ацIун, дакIун, къувунун.

LAXTALAŞMA *сущ.* **LAXTALAŞMAQ** *глаголдикай.*

LAXTALAŞMAQ *глаг. килиг*: **LAXTALANMAQ I.**

LAK I *сущ.* лак. **qapıya lak vurmaq** ракIариз лак ягъун; **lak ayaqqabı** лак кIвачин къапар.

LAK II *сущ.* лак (*халкь*), лакви, яхулви; **lak dili** лак чIал.

LAKEY *сущ.* къаравуш (*агъайрин кIвалин къуллугъчи*).

LAKİN *союз.* ингье.

LAKLAMAQ *глаг.* лак ягъун.

LAKMUS I *сущ.* лакмус (*вичик кутур чарчин ранг дегишардай, (яру ва вили ийидай) набататрикай гьазурнавай жими затI*); II *прил.* лакмусдин.

LAKONİK *прил.* лап куьруь; **lakonik cavab** лап куьруь жаваб.

LAKONİKLİK *сущ.* куьруьвал.

LAKONİZM *сущ.* лаконизм (*фикир куьрелди лугьунин къайда*).

LAKTASİYA *физиол.* лактация (*регъуьдай нек атун*).

LAKTOMETR *сущ.* лактометр (*некIедин ери тайинардай прибор*).

LAKTOSKOP *сущ.* лактоскоп.

LAKTOZA *сущ. хим.* лактоза (*некIедин шекер*).

LAQEYD *прил.* 1) фикир тийир, фикир тагур, къайгъуда такьадай, къайгъу тийир, гьалдикай хабар такьадай, рикIикай хабар такьадай, саймаз, къайгъусуз; 2) рикI гвачир, гьевес авачир; **laqeyd iş** рикI гвачир кIвалах.

LAQEYDCƏ *нареч. килиг*: **LAQEYDCƏSİNƏ.**

LAQEYDCƏSİNƏ *нареч.* къайгъусуздаказ, къайгъусуздиз, къайгъусузвилелди, къайгъусузвиливди, тафаватсуздаказ, тафаватсуздиз, тафаватсузвилелди; **laqeydcəsinə baxmaq** къайгъусуздаказ килигун.

LAQEYDLƏŞMƏK *глаг.* къайгъуда тахьун, къайгъу тавун, къайгъусузвал авун, саймазвал авун.

LAQEYDLİK *сущ.* 1) къайгъу авачирвал, къайгъусуз хьун, саймазвал, гьалдикай хабар такьун, фикир тагун; 2) рикI гвачирвал, гьевессузвал.

LAQEYDLIKLƏ *нареч. килиг:* **LAQEYDCƏSİINƏ**.

LAQQIRTI *сущ.* лагълагъар, пичIи гафар, гьакIан ихтилатар.

LAL I *прил.* 1) лал, рахаз тежедай; **lal adam** лал кас, рахаз тежедай кас; 2) кисай, ван алачир, секин; **lal gecələr** секин йифер; II *сущ.* лалди; **lallar üçün məktəb** лалбур патал мектеб; III *нареч.* кисна; чуькьни тавуна; чуькьни тийиз.

LAL-DİNMƏZ I *нареч.* чуькьни тавуна; чуькьни тийиз; кисна; **lal-dinməz oturmaq** чуькьни тавуна ацукьун; II *прил.* кисай, рахан тийир; чуькьни тийир.

LAL-DİNMƏZLİK *сущ.* рахун тавун, чуькьни тавун, кисун.

LALƏ I *сущ.* 1) бубу; **qızıl lalələr** яру бубуяр; 2) къени бубу (*тюльпан*); II *прил.* 1) бубудин; **lalə qönçəsi** бубудин кIурукI; 2) *куьч. шаир.* ал, ачух яру, жегьре; яру, яру рангунин, яр квай; ал рангунин, яр акьалтнавай; **lalə yanaqlar** яру хъуьхъвер; **lalə kimi** бубу хьтин; **lalə kimi qızarmaq** бубу хьиз яру хьун.

LALƏÇİÇƏKLİLƏR *сущ. бот.* бубу хьтинбур (*набататар*).

LALƏDODAQ *прил*. яру пIузарар авай.

LALƏLƏNMƏK *глаг*. 1) бубуйрив ацIун; **yaz gəldi, çöllər lalələndi** гатфар алукьна, чуьллер бубуйрив ацIана; 2) яру хьун, яр ягъун, ал рангуна гьатун.

LALƏLİ *прил*. бубудин, бубуяр авай; **lalələ çöllər** бубуяр авай чуьллер, бубуйрив диганвай чуьллер.

LALƏLİK *сущ*. бубулух, бубуяр авай чка.

LALƏRƏNG *прил*. ал, яру, туьнт яру, мичIи яру; **lalərəng don** яру блушка.

LALƏYANAQ *прил. шаир*. яру хъуьхъвер авай (*руш*).

LALƏYANAQLI *килиг*: **LALƏYANAQ.**

LALƏZAR I *сущ*. 1) бубулух; 2) *шаир*. цуьквер авай (*цанвай*) чка; 3) *куьч*. абад, вилик фенвай; **lələzar ölkə** абад тир уьлкве; 4) цуьк акъудзавай вахт; 5) *куьч*. дигай бере; **onun ömrünün laləzar çağıdır** адан уьмуьрдин дигай бере я.

LAL-KAR I *прил*. биши-лал; **lal-kar uşaq** биши-лал аял; II *сущ*. бишилалди; **lal-karlar məktəbi** биши-лалбур патал мектеб; III *нареч*. чуькьни тавуна; чуькьни тийиз; кисна; **lal-kar dayanmaq** кисна акъвазун.

LAL-KARLIQ *сущ*. биши-лалвал.

LALLAŞMA *сущ*. **LALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

LALLAŞMAQ *глаг*. лал хьун; **o, lallaşıb** ам лал хьанва.

LALLIQ *сущ*. лалвал.

LAL-MAT *нареч*. тажубвилелди, тажубдаказ, тажубдалди, тажубдиз; гьейранвилелди, гьейранвиливди, гьейрандаказ; **lal-mat baxmaq** тажубдаказ килигун; **lal-mat qalmaq** гьейрандаказ амукьун.

LAMA I *сущ. зоол*. лама (*деведин жинсиникай тир пар чIугвадай гьайван*); **lamalar** ламаяр.

LAMA II *сущ*. лама (*буддистрин кешиш*).

LAMAİZM *сущ*. ламаизм (*буддистрин дин*).

LAMİSƏ *сущ*. хамунин гьисс, хамуналди гьисс авунин алакьун.

LAMPA I *сущ*. лампа; **kerosin lampası** керосиндин лампа; **asma lampa** куьрсардай лампа; II *прил*. лампадин; **lampa şüşəsi** лампадин шуьше.

LAMPACIQ *сущ*. гъвечIи лампа.

LAMPAS *сущ*. лампас (*шалвардин кикерин къецепатан къвалалай эцигдай рангунин гьяркьуь багъ, бафта*).

LAMPOÇKA *сущ*. лампочка.

LANDŞAFT I *сущ*. ландшафт (*чилин чинин форма*); **dağ landşaftı** дагъдин ландшафт; II *прил*. ландшафтдин; **landşaft zonaları** ландшафтдин зонаяр.

LANGET *сущ*. лангет.

LANSET I *сущ. мед*. ланцет (*кьве патал мурз ва кIвенкI алай чукIул*); II *прил*. ланцетдин; **lansetin ucu** ланцетдин кIвенкI.

LAP *кIус*. 1) лап, гзаф, михьиз, хупI; **o, lap qocalıb** ам михьиз кьуьзуь хьанва, лап кьуьзуь хьанва; **lap soyuq idi** гзаф мекьи тир; **lap qaranlıq idi** лап мичIи тир; ◊ **lap yaxşı** гзаф хъсан; 2) дуьз; ◊ **lap ağzının içində** дуьз патав; ◊ **lap burnunun altında** дуьз вилин кIаник.

LAPAR-LAPAR I *прил*. пенек-пенек хьайи, тIехвер квай, тIехвер алай, лакI-лакI хьайи; пилте-пилте; **lapar-lapar güllü parça** тIехвер алай парча; **lapar-lapar qar yağmağa başladı** пилте-пилте жив къваз гатIумна.

LAPDAN *рах. нареч.* садлагьана,

бейхабардиз, хабар авачиз, фуртна; **lapdan qarşısına çıxmaq** фуртна (*бейхабардиз*) вилик акъатун; **lapdan qayıdıb gəldi** бейхабардиз элкъвена хтана; **lapdan vurmaq** бейхабардиз ягъун; **lapdan atəş açdı** садлагьана гуьлле гана.

LARİ *сущ.* лари (*Гуржистандин пул*).

LARİNGİT *сущ.* ларингит (*туьтерин азар*).

LARİNQOLOGİYA *сущ. мед.* ларингология (*туьтерин, япарин ва нерин азарар чирдай илим*).

LARİNQOLOJİ *прил.* ларингологиядин.

LARİNQOLOQ *сущ. мед.* ларинголог (*туьтерин, япарин ва нерин азарар сагъардай духтур*).

LARİNQOSKOP *сущ.* ларингоскоп.

LARİNQOSKOPİYA *сущ. мед.* ларингоскопия.

LASTİK I *сущ.* ластик (*атIласдиз ухшар парча*).

LASTİK II *сущ.* ластик (*кхьинар чIурдай затI*).

LATİFUNDİYA *сущ. тар.* латифундия (*ири хсуси мулкар*).

LATIN *прил.* латин; **latın dili** латин чIал.

LATINCA *нареч.* латиндалди, латин чIалалди.

LATINLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) латин чIал ва меденият кардик кутун; 2) жуван алфавит латин алфавитдин бинедал алаз туькIуьрун.

LATINLAŞMA *сущ.* **LATINLAŞMAQ** *глаголдикай.*

LATINLAŞMAQ *глаг.* латин чIал ва меденият кьабулун.

LATIŞ *сущ.* латыш; **latış dili** латыш чIал.

LATIŞCA *нареч.* латышдалди, латыш чIалалди.

LATIŞLAR латышар (*Латвия Республикадин чкадин халкь*).

LATUN I *сущ.* латунь (*къелени цурни цинк акадарна арадал гъидай металл*); II *прил.* латундин; **latun məftil** латундин сим.

LAUREAT *сущ.* лауреат (*чIехи премия къачур кас*); **Dövlət mükafatı laureatı** Гьукуматдин премиядин лауреат.

LAUREATLIQ *сущ.* лауреатвал; **laureatlığa layiq görülmək** лауреатвилиз лайихлу хьун.

LAVA I *сущ.* лава (*вулкандин сивяй гадар жедай ргар палчух*); II *прил.* лавадин; **lava gölləri** лавадин вирер.

LAVAŞ I *сущ.* лаваш; **isti lavaş** чими лаваш; **lavaş bişirmək** лаваш чурун.

LAVAŞ II *сущ. килиг*: **LAVAŞANA.**

LAVAŞANA *сущ.* лаваш (*цуру майвайрикай чранвай*).

LAVSAN I *сущ.* лавсан (*синтетикадин парча*); II *прил.* лавсандин; **lavsan sapı** лавсандин гъал.

LAY I *сущ.* 1) къат, чар; **yerin üst layı** чилин винел къат; **gil layı** чепедин къат; 2) цIалцIам къван; **çayın lay daşları** вацIун цIалцIам къванер.

LAY II *сущ.* хел (*кьве патахъ ахъай жедай*); **qapının layları** ракIарин хилер; **pəncərənin layları** дакIардин хилер.

LAYBALAY I *нареч.* къат-къат; **laybalay yığmaq** къат-къат кIватIун.

LAYBALAY II *нареч.* михьиз (*кьве хелни*); **pəncərəni laybalay açmaq** дакIарар михьиз (*кьве хелни*) ахъаюн.

LAYİHƏ I *сущ.* 1) проект; **evin layihəsi** кIвалин проект; 2) проект (*са документдин фадамаз гьазурнавай текст*); 3) план, ният, къаст; II *прил.* проектдин; **layihə institutu** проектдин институт.

LAYİHƏÇİ *сущ.* проектар туькIуьрдайди, проектар туькIуьрдай пешекар.

LAYİHƏLƏŞDİRMƏ *сущ.* **LAYİHƏLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

LAYİHƏLƏŞDİRMƏK *глаг.* проект туькIуьрун.

LAYİQ *прил.* лайихлу, килигуник квай; **bu vəzifəni tutmağa layiqdir** и къуллугъдал акъвазуниз лайихлу я.

LAYİQİ *нареч. килиг:* **LAYİQİNCƏ.**

LAYİQİNCƏ *нареч.* лайихлувилелди, лайихлудаказ, лайихлуз; **layiqincə işləmək** лайихлудаказ кIвалахун.

LAYİQLİ *прил.* лайихлу; **layiqli adam** лайихлу кас**; vətənin layiqli oğul və qızları** ватандин лайихлу рухваяр ва рушар.

LAYİQLİLİK *сущ.* лайихлувал.

LAYİQSİZ I *прил.* лайихсуз; **layiqsiz hərəkət** лайихсуз гьерекат; II *нареч.* лайихсузвилелди, лайихсуздаказ **o, layiqsiz danışdı** ам лайихсуздаказ рахана.

LAYİQSİZLİK *сущ.* лайихсузвал.

LAYKA I *сущ.* лайка (*хъуьтуьл тумаждин са жуьре*); II *прил.* лайкадин; **layka əlcəklər** лайкадин бегьлеяр.

LAYLA(Y) *сущ.* 1) лайла(й), кьепIинин кьилихъ ядай мани; **ana laylaları** дидедин лайлаяр; 2) лайла(й) (*фольклордин са жанр*).

LAYLAMA *сущ.* **LAYLAMAQ** *глаголдикай.*

LAYLAMAQ *глаг.* 1) къат-къат авун, чар-чар авун; 2) къатариз чара авун, чара авун.

LAYLANMA *сущ.* **LAYLANMAQ** *глаголдикай.*

LAYLANMAQ *глаг.* 1) къат-къат хьун, чар-чар хьун; къатариз чара хьун, чара хьун.

LAYLAŞMA *сущ.* **LAYLAŞMAQ** *глаголдикай.*

LAYLAŞMAQ *глаг. килиг:* **LAYLANMAQ.**

LAYLATDIRMA *сущ.* **LAYLATDIRMAQ** *глаголдикай.*

LAYLATDIRMAQ *глаг.* 1) къат-къат ийиз тун, чар-чар ийиз тун; 2) къатариз чара ийиз тун, чара ийиз тун.

LAYLATMA *сущ.* **LAYLATMAQ** *глаголдикай.*

LAYLATMAQ *глаг. килиг:* **LAYLATDIRMAQ.**

LAY-LAY I *прил.* къат-къат, чар-чар; **lay-lay buludlar** къат-къат цифер; **lay-lay ayırmaq** къат-къат чара авун.

LAY-LAY II *нареч.* михьиз (*кьве хелни*); **pəncərələr lay-lay açıldı** дакIарар михьиз (*кьве хелни*) ахъа хьана.

LAYLI I *прил.* къат-къат хьайи; къатар-къатарин; чар-чар хьайи; **laylı buludlar** къат-къат хьайи цифер, къат-къат цифер.

LAYLI II *прил.* кьве хилен, кьве хел авай (*мес. рак*); **laylı qapılar** кьве хилен ракIар.

LAYNER *сущ.* 1) лайнер (*чIехи гими*); **okean layneri** океандин лайнер; 2) гзаф чкаяр авай чIехи самолёт; **hava layneri** гьавадин лайнер.

LAYSIZ *прил.* къат авачир.

LAZ *сущ.* лаз (*Ажар Республикада ва Туьркияда яшамиш жезвай халкьдин тIвар*); **laz dili** лаз чIал.

LAZARET *сущ.* лазарет.

LAZCA *нареч.* лаздалди, лаз чIалалди; **lazca danışmaq** лаз чIалалди рахун.

LAZER I *сущ. физ. тех.* лазер (*ракъинин нурар кIватIдай прибор*); II *прил.* лазердин; **lazer şüaları** лазердин нурар.

LAZIM I *прил.* лазим; **lazım olmaq** лазим хьун; **lazım olan işlər** лазим тир

крар; II *предик.* **lazımdır** лазим я; **sənə nə lazımdır?** ваз вуч лазим я? **bizə sülh lazımdır** чаз ислягьвал лазим я; ◊ **lazım bilmək (görmək)** лазим яз акун; **nəyə lazımdır?** квез лазим я?

LAZIMİ *прил.* лазим тир; **lazımi adamlar** лазим тир ксар; **lazımi işlər** лазим тир крар.

LAZIMILIQ *сущ. килиг:* **LAZIMLIQ.**

LAZIMINCA *нареч.* бес тир кьадарда, бегьем, тамамдиз; **o, lazımınca işlədi** ада бегьем кIвалахна; **lazımınca təmizləmək** тамамдиз михьун; **lazımınca öz sözünü dedi** бес тир кьадарда вичин гафар лагьана.

LAZIMLI *прил.* лазимлу; **lazımlı işçi** лазимлу кIвалахдар; **lazımlı olmaq** лазимлу хьун.

LAZIMLIQ *сущ.* лазимвал, гереквал.

LAZIMSIZ *прил.* лазимсуз, герексуз.

LAZIMSIZLIQ *сущ.* лазимсузвал, герексузвал.

LEDİ *сущ.* леди (*1 Англияда лорддин ва я баронетдин паб; 2 гьуьлуьк галай аристократ дишегьли*).

LEGİON *сущ.* легион (*1 къадим Римда чIехи кьушун; 2 бязи уьлквейра махсус кьушундин тIвар*).

LEGİONÇU *сущ.* легионер.

LEGİTİM *прил.* легитим (*къанундив кьадайвал хкянавай*); **legitim hökumət** легитим гьукумат.

LEGİTİMLİK *сущ.* легитимвал.

LEHİM *сущ.* луьгьуьм, къеле; **lehimləmək** луьгьуьмдалди кукIурун, къеле гуз тун.

LEHİMLƏTDİRMƏ *сущ.* **LEHİMLƏTDİRMƏK** *глаголдикай.*

LEHİMLƏTDİRMƏK *глаг.* луьгьуьмдалди кукIуриз тун, къеле гуз тун.

LEHİMLƏTMƏ *сущ.* **LEHİMLƏTMƏK** *глаголдикай.*

LEHİMLƏTMƏK *глаг. килиг:* **LEHİMLƏTDİRMƏK.**

LEHİNƏ *послел.* патахъай, патал; **sülh lehinə mübarizə aparmaq** ислягьвал патал женг чIугун.

LEHMƏ I *сущ.* кьар, палчух, кьуруш; **həyətdə lehmə var** гьаятда кьар ава; II *прил.* кьарадин, палчухдин, кьурушдин.

LEHMƏQARIN I *прил.* тух тежер; гзаф недай; къаних; руфунал ял алай, вил ацIун тийир; II *сущ.* руфункал; нефс къатиди; гзаф тIуьн квай кас, вил ацIун тийидай кас, вил пичIи кас; **o, lehməqarındır** ам руфункал я.

LEHMƏLİ *прил.* 1) кьар авай, палчух авай, кьуруш авай; **lehməli yol** палчух авай рехъ; 2) чиркин, кьацIай.

LEHMƏLİK *сущ.* палчух авай чка, кьар авай чка, кьуруш авай чка.

LEKAL *сущ.* лекало (*1 патахъ цIарар чIугун патал тир линейка; 2 четин форма авай са затI гьазурдайла менфят къачудай кIалуб*).

LEKSEMA *сущ.* лексема.

LEKSİK *прил.* лексикадин, гафарин; **dilin leksik sistemi** чIалан лексикадин система; **dilin leksik zənginliyi** чIалан гафарин девлетлувал.

LEKSİKA *сущ.* лексика (*чIалан гафар вири санлай*); **Azərbaycan dilinin leksikası** азербайжан чIалан лексика; **ləzgi dilinin leksikası** лезги чIалан лексика.

LEKSİKOQRAF *сущ.* лексикограф.

LEKSİKOQRAFİK *прил.* лексикографиядин; **leksikoqrafik mənbələr** лексикографиядин чешмеяр.

LEKSİKOQRAFİYA I *сущ. лингв.* лексикография (*са чIалан гафар кIватIунин, абур системада тунин ва гафарган акъудунин кIвалах*); II *прил.*

лексикографиядин; **leksikoqrafiya işi** лексикографиядин кIвалах.

LEKSİKOLOGİYA *сущ.* лексикология (*чIалан илимдин гафар кIватIна чирдай хел*).

LEKSİKOLOJİ *прил.* лексикологиядин.

LEKSİKOLOQ *сущ.* лексиколог (*лексикологиядин пешекар*).

LEKSİKON I *сущ. лингв.* лексикон (*1 чидай, рахадай гафарин игьтият; 2 гафарган*); II *прил.* лексикондин.

LEKSİYA I *сущ.* лекция; II *прил.* лекциядин; **leksiya zalı** лекциядин зал.

LEKTOR *сущ. рах.* лектор (*лекция кIелдай кас*).

LEKTORİYA *сущ.* 1) агьалийриз лекцияр кIелун тешкил ийидай идара; 2) агьалийриз тешкилнавай лекцияр кIелдай чка.

LEQAL *прил.* легал (*къанундалди ихтияр ганвай*); **leqal qəzet** легал газет.

LEQALLAŞDIRMA *сущ.* **LEQALLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

LEQALLAŞDIRMAQ *глаг.* къанундалди ихтияр ганвай гьалдиз гъун, ашкара гьалдиз акъудун.

LEQALLAŞMA *сущ.* **LEQALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

LEQALLAŞMAQ *глаг.* къанундалди ихтияр ганвай гьалдиз атун; ашкара гьалдиз атун.

LEQALLIQ *сущ.* легалвал.

LENİNİZM *сущ. тар.* ленинизм.

LENT I *сущ.* лент, багъ; **ipək lent** ипекдин лент; II *прил.* лентинин, лентерин; **qırmızı lentin** яру лентинин; **lent fabriki** лентерин фабрика.

LENTVARI *прил.* лентиниз ухшар.

LEŞ *сущ.* 1) леш (*гиликьай малдин жендек*); 2) *куьч.* гзаф галатнавай ва я гзаф кагьул кас, кьиян.

LETARGİK *прил.* летаргиядин; **letargik yuxu** летаргиядин ахвар.

LETARGİYA *сущ.* летаргия (*ахвар квай хьтин гьалсузвал*).

LEY *сущ. диал.* чинеруг; **ley kimi** чинеруг хьиз.

LEYB-QVARDİYA *сущ. воен.* лейбгвардия.

LEYBORİST *сущ.* лейборист.

LEYKEMİYA *сущ. мед.* лейкемия (*ивидин азар*).

LEYKOPLAST *сущ.* лейкопласт.

LEYKOZ *сущ. мед.* лейкоз (*ивидин азар*).

LEYKOSİT *сущ.* лейкоцит (*ивидик квай лацу клеткаяр*).

LEYLƏK I *сущ. зоол.* къугъ, гьажилеглег.

LEYLİ *прил. куьгь.* 1) йифен; **leyli məktəbi** йифен мектеб (*1917-йисалди хьайи интернат хьтин мектеб*); 2) *куьч.* чIулав; **leyli gözlər** чIулав вилер.

LEYSAN I *сущ.* юргъ; II *прил.* юргъадин; **leysan suları** юргъадин ятар; **leysan yağırdı** юргъ къвазвай.

LEYTENANT I *сущ. воен.* лейтенант; **baş leytenant** чIехи лейтенант; II *прил.* лейтенантвилин; **leytenant rütbəsi** лейтенантвилин чин.

LEYTENANTLIQ *сущ.* лейтенантвал.

LEYTMOTİV I *сущ.* 1) *муз.* лейтмотив (*кьилин гьава*); 2) асул мана, асул мурад, кьилин фикир; II *прил.* лейтмотивдин.

LƏB *сущ. шаир. куьгь.* пIузар; **incə ləblər** хъуьтуьл пIузарар.

LƏBƏLƏB *нареч.* сиве-сивди, тамамдаказ; **qonaqları qəbul edən ev ləbələb dolmuşdu** мугьманар кьабулдай кIвал сиве-сивди ацIанвай.

LƏBLƏBİ *сущ.* чрай харар.

LƏÇƏK I *сущ.* 1) пеш (*цуькведин*); **qızılgül ləçəkləri** марвардин пешер; 2) кьилихъ кутIундай пIипI; II *прил.* пешинин; пипIен.

LƏÇƏK-LƏÇƏK *прил.* пеш-пеш (*цуькведин*).

LƏÇƏKLƏNMƏ *сущ.* **LƏÇƏKLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LƏÇƏKLƏNMƏK 1) *глаг.* ахъаюн, пешер ахъаюн; **qızılgül ləçəkləndi** марварди пешер ахъайна; 2) кьилихъ пIипI кутIунун.

LƏÇƏKLİ *прил.* 1) пешер алай; 2) пIипI алай.

LƏÇƏKLİK *сущ.* пIипI патал парча.

LƏÇƏR *прил. рах.* ягьсуз, регъуьвал квачир (*дишегьли*).

LƏĞV I *сущ.* терг авун, арадай акъудун; **nöqsanları ləğv etmək** гъалатIар арадай акъудун.

LƏĞV II *сущ. куьгь.* 1) буш гафар ва крар, пичIи гафар; 2) лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

LƏĞVETMƏ *сущ.* 1) терг авун; 2) къуватдай вегьин; 3) пучдиз акъудун, арадай акъудун, гьич авун.

LƏHCƏ *сущ.* нугъат; **ləhcəsindən görünür ki, buralı deyil** нугъатдилай ам чкадин инсан туширди чир жезва.

LƏHLƏMƏ *сущ.* **LƏHLƏMƏK** *глаголдикай*.

LƏHLƏMƏK *глаг.* заландиз нефес къачун.

LƏHLƏYƏ-LƏHLƏYƏ *нареч.* нефес нефесдихъ текъвез.

LƏHZƏ *сущ.* герен.

LƏK I *сущ.* лак; **üç lək xiyar** пуд лак афнияр.

LƏKƏ *сущ.* леке; **qırmızı ləkə** яру леке; **yağ ləkəsi** гъеридин леке; **ləkəni silmək** леке михьун.

LƏKƏLƏMƏ *сущ.* **LƏKƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

LƏKƏLƏMƏK *глаг.* 1) лекеяр авун, леке-леке авун; **süfrəni ləkələmək** суфрадал лекеяр авун; 2) *куьч.* русвагь авун, тIвар кьацIурун, беябурун, абурдай вегьин; **özünü ləkələdi** вичин тIвар кьацIурна.

LƏKƏLƏNMƏ *сущ.* **LƏKƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LƏKƏLƏNMƏK *глаг.* 1) леке хьун, кьацIун; 2) *куьч.* русвагь хьун, жувал айиб гъун; тIвар кьацIурун.

LƏKƏLƏNMİŞ *прил.* 1) леке хьанвай; 2) *куьч.* русвагь хьанвай, тIвар кьацIанвай.

LƏKƏLƏTMƏ *сущ.* **LƏKƏLƏTMƏK** *глаголдикай*.

LƏKƏLƏTMƏK *глаг. килиг:* **LƏKƏLƏMƏK**.

LƏKƏLİ *прил.* 1) леке алай; 2) *куьч.* тIвар кьацIай.

LƏKƏLİLİK *сущ.* 1) леке хьун; 2) тIвар кьацIурун.

LƏKƏSİZ *прил.* 1) леке алачир, лекесуз; 2) *куьч.* михьи, тIвар кьацIанвачир.

LƏKƏSİZLİK *сущ.* 1) лекесузвал; 2) *куьч.* михьивал.

LƏKLƏMƏ *сущ.* **LƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

LƏKLƏMƏK *глаг.* лакар авун.

LƏKLƏTMƏ *сущ.* **LƏKLƏTMƏK** *глаголдикай*.

LƏKLƏTMƏK *глаг.* лакар ийиз тун.

LƏQƏB *сущ.* лакIаб; **gülməli ləqəb** хъуьруьн гъидай лакIаб; **onun ləqəbi var** адал лакIаб ала.

LƏQƏBLİ *прил.* лакIаб алай.

LƏL I *сущ.* лаал, багьа къван.

LƏL-CAVAHİRAT *сущ.* къиметлу къашар.

LƏLƏK *сущ.* цIакул; **qartal lələyi** лекьрен цIакул; **lələlər** *сущ.* цIакулар.

LƏLƏKLƏNMƏ *сущ.* **LƏLƏKLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LƏLƏKLƏNMƏK *глаг.* цIакулар экъечIун, цIакулар акьалтун, лувар экъечIун.

LƏLƏKLİ *прил.* цIакулар алай.

LƏLƏKLİLƏR *сущ.* цIакулар алайбур, цIакулар алай къушар.

LƏLƏKSİZ *прил.* цIакулар алачир.

LƏLƏKTÖKMƏ *сущ.* цIакулар вегьин, чIар вегьин.

LƏLƏKVARİ *прил.* цIакулар алай хьтин, цIакулар хьтин.

LƏMƏLİ *прил.* кьацI авай.

LƏNƏT *сущ.* лянет; **lənət eləmək** лянет авун; ◊ **lənət olmuş (lənətə gəlmiş)** лянет хьайиди; лянет хьайи.

LƏNƏTLƏMƏ *сущ.* **LƏNƏTLƏMƏK** *глаголдикай*.

LƏNƏTLƏMƏK *глаг.* лянет авун.

LƏNƏTLƏNMƏ *сущ.* **LƏNƏTLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LƏNƏTLƏNMƏK *глаг.* лянет хьун, лянет гъун.

LƏNƏTLİK *прил.* лянет хьайиди; лянет хьайи.

LƏNG I *прил.* ленг, аставал (*яваш-вал*) квай; II *нареч.* ленгдаказ, ленгдиз; **iş ləng gedir** кIвалах ленгдаказ физва; **ləng olmaq** ленг хьун, геж хьун.

LƏNGƏR *сущ.* пар (*гими, самолёт ва мсб. дуьз акъвазун, дуьз хкаж хьун ва агъуз хьун таминардай*).

LƏNGƏRİ *сущ. диал.* цурцун бушкъаб.

LƏNGƏRLƏ *нареч.* галтад жезгалтад жез, и пад а пад ягъиз.

LƏNGƏRLƏMƏ *сущ.* **LƏNGƏRLƏMƏK** *глаголдикай*.

LƏNGƏRLƏMƏK *глаг.* галтад хьун, и пад а пад ягъун.

LƏNGƏRLƏNMƏ *сущ.* **LƏNGƏRLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LƏNGƏRLƏNMƏK *глаг. килиг*: **LƏNGƏRLƏMƏK**.

LƏNGƏRLİ *прил. килиг:* **LƏNGƏRYERİŞLİ**.

LƏNGƏRYERİŞ *сущ.* 1) и пад а пад ягъидай къекъуьн, пад ягъидай къекъуьн; 2) пад ягъиз къекъведай инсан.

LƏNGƏRYERİŞLİ *прил.* пад ягъиз къекъведай.

LƏNGİDİCI *сущ.* энгелардайди.

LƏNGİDİLMƏ *сущ.* **LƏNGİDİLMƏK** *глаголдикай*.

LƏNGİDİLMƏK *глаг.* гежарун, энгеларун.

LƏNGİMƏ *сущ.* **LƏNGİMƏK** *глаголдикай*.

LƏNGİMƏDƏN *нареч.* геж тавуна.

LƏNGİMƏK *глаг.* геж хьун, энгел хьун, ленг хьун.

LƏNGİMƏK *глаг.* геж хьун, энгел хьун; **mən iki gün ləngidim** зун кьве юкъуз геж хьана.

LƏNGİTMƏ *сущ.* **LƏNGİTMƏK** *глаголдикай*.

LƏNGİTMƏK *глаг.* гежарун, энгеларун; **bir il də ləngitmək** мад са йисуз гежарун.

LƏNGLİK *сущ.* ленгвал, аставал, тади квачирвал.

LƏPƏ I *сущ.* лепе; **dəniz ləpələri** гьуьлуьн лепеяр.

LƏPƏ II *сущ.* хвех (*кIерецдин ва маса майвайрин*); **qoz ləpələri** кIерецдин хвехвер.

LƏPƏDÖYƏN *сущ.* гьуьлуьн къерех; кьер.

LƏPƏLƏMƏ *сущ.* **LƏPƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

LƏPƏLƏMƏK *глаг.* аладарун,

экъетIун.

LƏPƏLƏNMƏ I *сущ*. **LƏPƏLƏNMƏK I** *глаголдикай*.

LƏPƏLƏNMƏ II *сущ*. **LƏPƏLƏNMƏK II** *глаголдикай*.

LƏPƏLƏNMƏK I *глаг*. лепе гун; **dəniz ləpələnir** гьуьлуь лепе гузва.

LƏPƏLƏNMƏK II *глаг*. аладар хьун, экъетI хьун.

LƏPƏLƏTMƏ *сущ*. **LƏPƏLƏTMƏK** *глаголдикай*.

LƏPƏLƏTMƏK *глаг*. аладариз тун, экъетIиз тун.

LƏPƏLİ I *прил*. лепе алай; **ləpəli dəniz** лепе алай гьуьл.

LƏPƏLİ II *прил*. хвехвер авай.

LƏPƏSİZ I *прил*. лепе алачир; **ləpəsiz dəniz** лепе алачир гьуьл.

LƏPƏSİZ II *прил*. хвех авачир, пичIи.

LƏPİK *сущ*. 1) херхемар, херхем къванер; 2) типIрияр (*кIвале алукIдай дабан галай пад ахъа чапатIар*).

LƏPİR *сущ*. гел; **at ləpiri** балкIандин гел; **ləpir tutmaq** геле аваз фин.

LƏPİRÇİ *сущ*. геле къекъведайди, геле аваз фидайди; гел гьалдайди.

LƏRGƏ *сущ*. пахладин жинсинин набатат.

LƏRZƏ *сущ*. зурзун, фул; **lərzəyə düşmək** зурзун акатун, зурзун кваз хьун, рикIик зурзун хьун.

LƏRZƏLƏNMƏ *сущ*. **LƏRZƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LƏRZƏLƏNMƏK *глаг*. зурзун кваз хьун, фул кваз хьун.

LƏŞKƏR *сущ. куьгь*. кьушун.

LƏT I *прил*. 1) штIум хьайи, шуьткьвей (*цуьквер, хъчар*); суст, буш; 2) *куьч. сущ*. мурмурдайди, гъургъурдайди, хъел кваз рахадайди.

LƏT II *сущ. бот*. хъуьтуьл, хъуьтуьл чка; **meyvənin ləti** майвадин хъуьтуьл.

LƏTAFƏT *сущ*. 1) хъуьтуьлвал; 2) умунвал; 3) зерифвал; 4) иервал.

LƏTAFƏTLİ *прил*. 1) хъуьтуьл; 2) умун; 3) зериф; 4) иер.

LƏTAFƏTLİLİK *сущ*. 1) хъуьтуьлвал; 2) умунвал; 3) зерифвал; 4) иервал.

LƏTİF *прил*. 1) хъуьтуьл, иер; **lətif danışıq** хъуьтуьл рахун; 2) иер; зериф; **lətif paltar** иер пек.

LƏTİFANƏ *нареч*. иердаказ; зерифдаказ.

LƏTİFƏ I *прил*. иер; зериф; II *сущ*. къаравили.

LƏTİFƏÇİ *сущ*. къаравилияр ахъайдай кас.

LƏTİFLİK *сущ*. иервал; зерифвал.

LƏVAZİMAT *сущ*. герек затI; зерят; **məktəb ləvazimatı** мектебдиз герек затIар; **ustanın ləvazimatı** устIардин зерятар.

LƏVƏND I *сущ*. ява, валарган; II *прил*. явадан, валаргандин; **ləvənd oğlu** явадан хва.

LƏVƏNDLİK *сущ*. явавал, валарганвал.

LƏVƏNGİ *сущ*. балугъдин къен ацIурна чрадай хуьрек.

LƏYAQƏT *сущ*. лайихвал, лайихлувал; **insan öz ləyaqətini qorumalıdır** инсанди вичин лайихвал хвена кIанзава.

LƏYAQƏTLƏ *нареч*. лайихлудаказ, лайихлувилелди, дуьз; **özünü ləyaqətlə aparmaq** жува-жув лайихлудаказ тухун.

LƏYAQƏTLİ *прил*. лайихлу; **xalqın ləyaqətli oğlu** халкьдин лайихлу хва.

LƏYAQƏTLİLİK *сущ*. лайихвал, лайихлувал.

LƏYAQƏTSİZ I *прил*. лайихсуз; **ləyaqətsiz adam** лайихсуз кас; II *нареч*. лайихсузвилелди, лайихсуздаказ;

özünü ləyaqətsiz aparmaq жув лайихсуздаказ тухун.

LƏYAQƏTSİZLİK *сущ*. лайихсузвал; **ləyaqətsizlik insanı alçaldır** лайихсузвили инсан агъузарда.

LƏYƏN *сущ*. лиген, легв; **mis ləyən** цурцун лиген, цурцун легв.

LƏZGİ I *сущ*. лезги (*Къафкъаздин къадим халкьарикай садан тIвар; и халкьдин векил*); **ləzgilər** лезгияр; **ləzgilər ürəyiaçıq, mərd, əməlisaleh, sözü üzə deyən adamlardır** лезгияр рикI ахъа, кьегьал, къастунал кIеви, авай гаф чинал лугьудай ксар я; II *прил*. лезги, лезгидин; **ləzgi dili** лезги чIал; **ləzgi çörəyi** лезги фу; **ləzgi xəncəri** лезги хенжел; **ləzgi xalçası** лезги гам, лезги халича; **ləzgi rəqsləri** лезги кьуьлер; **ləzgi mahnıları** лезги манияр; **ləzgi xarakteri** лезги къилих; **ləzgi məscidi** лезги мискIин; **Bakıdaki ləzgi məscidi 1169-cu ildə tikilib** Бакуда авай Лезги мискIин 1169-йисуз эцигнавайди я.

LƏZGİCƏ *нареч*. лезгидалди, лезги чIалалди; **ləzgicə danışmaq** лезгидалди рахун; **ləzgicə yazılmış qədim kitablar** лезги чIалалди кхьенвай къадим ктабар.

LƏZGİXƏNGƏLİ *сущ*. лезги хинкIар.

LƏZGİNKA *сущ*. Лезгинка.

LƏZİZ *прил*. тIямлу, хъсан дад авай; **ləziz yemək** тIямлу тIуьн.

LƏZZƏT *сущ*. 1) тIям, лезет; **hər bir yeməyin öz dadı var** гьар са тIуьнихъ вичин тIям ава; 2) кфет; **ləzzət almaq** кфет хкудун.

LƏZZƏTLƏ *нареч*. лезетлувилелди, лезетлудаказ.

LƏZZƏTLİ *прил*. лезетлу; **ləzzətli meyvələr** лезетлу майваяр.

LƏZZƏTLİLİK *сущ*. лезетлувал.

LƏZZƏTSİZ *прил*. лезетсуз.

LƏZZƏTSİZLİK *сущ*. лезетсузвал.

LƏZZƏTVERİCİ *прил*. лезет гудай.

LİANA I *сущ*. лиана (*тарал аруш жедай набатат*); II *прил*. лианадин; **liana kolları** лианадин валар; **liana meşələri** лианадин тамар.

LİBAS *сущ*. либас, пекер; **yol libası** рекьин пекер; **dağların libası** дагъларин либас.

LİBASLI *прил*. либас алай, пекер алай.

LİBASSIZ *прил*. либас алачир, пекер алачир.

LİBERAL *сущ*. 1) либерал (*либерализмдин терефдар*); 2) либералрин партиядик квайди; 3) *куьч*. либерализмдиз рехъ гудай кас; хъуьтуьл кас; **liberal adam** либерал кас.

LİBERALCASINA *нареч*. либералвилелди, либералдаказ.

LIBERALIZM *сущ*. 1) либерализм (*сиясатда чIуру фикиррин система*); 2) *куьч*. чIуру краиз рехъ гудай къайгъусузвилин хъуьтуьлвал.

LİBERALLAŞMA *сущ*. **LİBERALLAŞMAQ** *глаголдикай*.

LİBERALLAŞMAQ *глаг*. либерал хьун.

LİBERALLIQ *сущ*. либералвал.

LİBRETTO *сущ*. либретто (*операдин, опереттадин, кинофильмдин куьрелди кхьенвай сценарий*).

LİBRETTOÇU *сущ*. либретто кхьизвайди.

LİDER *сущ*. 1) лидер; 2) регьбер; 3) кIвенкIвечи.

LİDERLİK *сущ*. лидервал.

LİF *сущ*. 1) чIун; гъал; чIичI; 2) инсандин, гьайвандин бедендик ва набататдин тандик жедай клетка.

LİFÇİK *сущ*. хурарган.

LIFLI *прил*. чIун авай; чIичI авай.

LİFT I *сущ*. лифт; **sürətli lift** йигин

лифт; II *прил*. лифтинин; **lift təsərrüfatı** лифтинин майишат.

LİFTÇİ *сущ*. лифтчи.

LİFTÇİLİK *сущ.* лифтчивал.

LİFTLİ *прил*. лифт авай; **liftli bina** лифт авай дарамат.

LİQA *сущ*. лига (*тешкилат*); **ərəb dövlətləri liqası** араб гьукуматрин лига.

LİL I *сущ*. лил; **paltar lili** пекерин лил.

LİL II *сущ*. лил (*вацIун, вирин ва мсб. кьар*).

LİLİPUT *сущ*. лилипут (*лап бицIи буй авай инсан*).

LİLLƏMƏ I *сущ*. **LİLLƏMƏK I** *глаголдикай*.

LİLLƏMƏ II *сущ*. **LİLLƏMƏK II** *глаголдикай*.

LİLLƏMƏK I *глаг*. лилдал вегьин; **paltarı lilləmək** пекер лилдал вегьин.

LİLLƏMƏK II *глаг*. лиледив, кьарадив кьаз тун.

LİLLƏNDİRMƏ I *сущ*. **LİLLƏNDİRMƏK I** *глаголдикай*.

LİLLƏNDİRMƏ II *сущ*. **LİLLƏNDİRMƏK II** *глаголдикай*.

LİLLƏNDİRMƏK I *глаг*. лилдал вегьин.

LİLLƏNDİRMƏK II *глаг*. рагъуларун, кьалу авун.

LİLLİ I *прил*. лилдал вегьенвай.

LİLLİ II *прил*. лиледи, кьаради кьунвай.

LİLLİLİK *сущ*. лил, кьара квайвал.

LİMAN *сущ*. порт; **dəniz limanı** гьуьлуьн порт.

LİMANÇI *сущ*. портунин кIвалахдар.

LİMFA *суш. мед*. лимфа.

LİMİT *сущ*. лимит (*акьалтIай тайин кьадар*).

LİMİTLİ *прил*. лимит авай.

LİMİTSIZ *прил*. лимит авачир.

LİMON I *сущ*. лимон; II *прил*. лимондин; **limon şirəsi** лимондин миже.

LİMONAD *сущ*. лимонад.

LİMONLU *прил*. лимон квай.

LİMONLUQ *сущ*. лимондин тарар цанвай чка.

LİMONOTU *сущ*. мелисса.

LİMUZİN *сущ*. лимузин (*автомобиль*).

LİNG *сущ.* линг.

LİNGLƏMƏ *сущ.* **LİNGLƏMƏK** *глаголдикай*.

LİNGLƏMƏK *глаг*. лумуналди хун.

LİNQVİST *сущ*. лингвист, чIалан алим.

LİNQVISTIKA I *сущ*. лингвистика, чIалан илим; II *прил*. лингвистикадин, чIалан илимдин; **linqvistika məsələləri** лингвистикадин месэлаяр.

LİNOLEUM *сущ*. линолеум.

LİNOTİP I *сущ. полигр.* линотип (*басма авун патал гьарфар сад-садахъ галкIурна цIар хьиз кIватIдай машин*); II *прил*. линотипдин.

LİNOTİPÇİ *сущ*. линотипдал кIвалахзавайди.

LİNZA *сущ*. линза.

LİNZALI *прил*. линза авай; **linzalı teleskop** линза авай телескоп.

LİRA *сущ. муз*. лира (*музыкадин алат*).

LİRƏ *сущ*. лире (*Италияда ва Туьркияда пулунин уьлчме*).

LİRİK I *прил*. лирик; **lirik şeir** лирик шиир.

LİRİK II *сущ*. лирик (*лирик шиирар кхьизвай шаир*).

LİRİKA *сущ*. лирика (*1 шаирдин гьиссер къалурзавай поэзиядин жуьре; 2 гьа жанрдин эсерар; 3 куьч. гьиссер, рикIин гьалар, гуьгьуьлар гзаф квай гьал*).

LİRİZM *сущ.* лиризм.

LİSENZİYA I *сущ.* лицензия; II *прил.* лицензиядин.

LİSEY I *сущ.* лицей; II *прил.* лицейдин.

LİTERA I *сущ. полигр.* литера (*металлдикай раснавай гьарф*); II *прил.* литерадин.

LİTOQRAF *сущ.* литограф (*литографиядин пешекар*).

LİTOQRAFİYA I *сущ.* литография (*1 къванцел нехишар атIана гьадал басма авун; 2 гьа жуьреда басма ийидай басмахана; 3 къванцел басма авур суьрет*); II *прил.* литографиядин; **litoqrafiya daşı** литографиядин къван.

LİTR I *сущ.* литр; **bir litr süd** са литр нек; II *прил.* литрдин.

LİTRAJ *сущ.* литраж; **bakın litrajı** бакдин литраж.

LİTRLİK *сущ.* литрдин; **litrlik qab** литрдин къаб.

LİTVACA *нареч.* литовдалди, литов чIалалди.

LİTVALİ *сущ.* литвави; **litvalılar** литвавияр (*Литва Республикадин чкадин агьалияр*).

LOBBİ *сущ.* лобби (*гьукуматдин сиясатдиз таъсирзавай девлетлуяр*).

LOBBİÇİLİK *сущ.* лоббивал.

LOBYA I *сущ.* пахла, хар; II *прил.* пахладин, харцин.

LOBYALI *прил.* пахладин, харцин; **lobyalı plov** пахла квай аш.

LOBYALIQ *сущ.* пахлаяр цанвай чка.

LOĞMAN *сущ.* лукьман.

LOXMA *сущ.* са кIус фу.

LOJA *сущ.* ложа (*театрда са шумуд кас ацукьдай кьилдин чка*).

LOKAL *прил.* локал; **lokal xarakter** локал къилих.

LOKOMOTİV I *сущ.* 1) локомотив (*поезддин, машиндин вилик кьил*); 2) *куьч.* гьерекатдал гъидай, юзурдай къуват; II *прил.* локомотивдин.

LOKOMOTİVÇİ *сущ.* локомотив гьалзавайди.

LOQARİFM *сущ.* логарифм.

LOQOPAT *сущ.* логопат (*логопатиядикай азият чIугвазвай кас*).

LOQOPATİYA *сущ.* логопатия (*рахун чIур хьун, мез галкIун, галкIиз-галкIиз рахун; лалакIвал*).

LOQOPED *сущ.* логопед (*логопедиядин пешекар*).

LOQOPEDİYA *сущ.* логопедия (*рахунин татугайвилер чирдай ва ам сагъардай илим*)

LOMBARD *сущ.* ломбард (*гиравда эцигай затIарихъ пул бурж вугудай чка*).

LOPA *сущ.* башкIулар; пилтеяр (*живедин, сун, памбагдин*); **lopa-lopa qar yağir** пилте-пилте жив къвазва.

LOPABIĞ *прил.* яцIу спелар авай.

LOPABIĞLI *прил. килиг:* **LOPABIĞ.**

LOPALAMA *сущ.* **LOPALAMAQ** *глаголдикай.*

LOPALAMAQ *глаг.* пилтеяр хьиз къун (*жив*).

LOPA-LOPA *нареч.* пилте-пилте.

LOPUQ *сущ.* тIампI; **lopuq vurmaq** тIампI ягъун.

LORD *сущ.* лорд (*Англияда лап чIехи дворяндин чин; гьа чин авай кас*).

LORDLUQ *сущ.* лордвал.

LORU I *прил.* сая; **loru dildə desək** сая чIалалди лагьайтIа.

LORU II *сущ. диал.* пурарин лит.

LORULUQ *сущ.* 1) халкьдин чIал; 2) саявал, дуьзенавал, дамах гвачирвал.

LOSMAN I *сущ.* лоцман (*гьуьлуьн ва вацIун белед тир гимидин*

къуллугъчи); II *прил*. лоцмандин; **losman işi** лоцмандин кIвалах.

LOSMANLIQ *сущ*. лоцманвал.

LOTO *сущ*. лото (*къугъунин тIвар*).

LOTOS *сущ*. лотос (*чими уьлквейра жедай, элкъвей чIехи цуьквер алай набатат*).

LOTU *сущ*. 1) луту; 2) гьарамзада, амалдар; 3) кефчи.

LOTUBAŞI *сущ*. лутуйрин (*гьарамзадайрин*) кьил.

LOTUXANA *сущ*. 1) чIуру ниятар авай ксар кIватI жедай чка; 2) лутуйрин (*гьарамзадайрин*) мярекат.

LOTULANMA *сущ*. **LOTULANMAQ** *глаголдикай*.

LOTULANMAQ *глаг*. лутувал авун, амалдарвал авун, гьарамзадавал авун.

LOTULAŞMA *сущ*. **LOTULAŞMAQ** *глаголдикай*.

LOTULAŞMAQ *глаг*. луту хьун, амалдар хьун, гьарамзада хьун.

LOTULUQ *сущ*. лутувал, амалдарвал, гьарамзадавал; кефчивал.

LOTEREYA I *сущ*. лотерея; II *прил*. лоторейдин.

LOV *сущ. рах*. 1) лав, бала, бедбахтвал; **lov vurmaq** лав гатан; **lova düşmək** баладик акатун; 2) къалабулух, кичIевилин гьарай-эвер; **lov düşdü** кичIевилин гьарай-эвер гьатна.

LOVĞA I *прил*. лавгъа, кьукь гвай, къене ялар авай; II *сущ*. лавгъа, яцIу гафар ийидайди.

LOVĞALANMA *сущ*. **LOVĞALANMAQ** *глаголдикай*.

LOVĞALANMAQ *глаг*. 1) лавгъавал авун, вичин (*жуван*) тариф авун, яцIу гафар авун; 2) такабурвал гваз хьун, кьукь гваз хьун, масад гьисаба такьун, жув виняй кьун.

LOVĞALAŞMA *сущ*. **LOVĞALAŞMAQ** *глаголдикай*.

LOVĞALAŞMAQ *глаг*. лавгъа хьун, яцIу гафар рахун, такабурлу хьун, жув виневаз гьисабун, кьанцIархъанвал авун.

LOVĞALIQ *сущ*. 1) лавгъавал, такабурлувал, кьукь, дамах, фурс; 2) вичин (*жуван*) тариф авун, яцIу гафар авун.

LOVĞA-LOVĞA *нареч*. лавгъа-лавгъа, лавгъавилелди, лавгъадаказ; **lovğa-lovğa danışmaq** лавгъадаказ рахун.

LOVLU *прил*. бедбахт, бедбахтвилин; **lovlu adam** бедбахт кас; **lovlu günlər** бедбахтвилин йикъар.

LOYAL *прил*. патал алай, терефдар (*1 акунрай, рахунрай гьукуматдин пад хуьзвай; 2 михьидаказ, намусдивди са нив, са квев ятIани эгечIдай*).

LOYALLIQ *сущ*. патал алаз хьун, терефдар хьун.

LÖKÜT *сущ*. кIунтI (*векьерин*).

LÖVBƏR I *сущ*. лабар; **lövbər atmaq** лабар вегьин; **lövbərdə durmaq** лабардал акъвазун; **gəminin lövbəri qaldırıldı** гимидин лабар хкажна; II *прил*. лабардин.

LÖVBƏRLİ *прил*. лабар авай.

LÖVHƏ *сущ*. 1) кьул; **yazı lövhəsi** кхьин патал кьул; **lövhədə yazmaq** кьулунал кхьин; 2) бандунин кьул (*яд атIун ва я ахъаюн патал менфят къачудай*); 3) табло (*са квекай ятIани малуматар гузвай*); **dəmiryol lövhəsi** ракьун рекьин табло; 4) идарадин тIвар кхьенвай кьул; 5) шикил, суьрет; 6) элкъвей кьул, чарх (*спортда гъилелди яргъаз гадарун патал раснавай металлдин элкъвей кьул, чарх*).

LÖVHƏCİK *сущ*. гъвечIи кьул.

LUMU *рах. килиг:* **LİMON.**

LUMULU *прил*. лимон квай;

lumulu çay лимон квай чай.

LUNATİK *сущ.* лунатик (*ахварик кваз къекъведай хесет квай кас*).

LUPA *сущ.* лупа (*куьлуь шейэр чIехиз къалурдай затI*).

LÜĞƏT I *сущ.* гафарган (*са тайин къайдада цIиргъина авай гафарин кIватIал*); **izahlı lüğət** баянар гудай гафарган; **frazeoloju lüğət** фразеологиядин гафарган; **lüğət işi** гафаргандин кIвалах; II *прил.* гафаргандин.

LÜKS I *сущ. физ.* люкс (*нурлувал алцумдай уьлчме*).

LÜKS II *сущ.* люкс (*кьадардилай гзаф харжи галай туьквен, мугьманхана, купе, каюта ва мсб*).

LÜL I *нареч.* кьиляй-кьилиз, тамам; **lül yağdır** кьиляй-кьилиз гъеридава.

LÜL II… *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **lülqənbər** тамам сархуш.

LÜLATƏŞ *прил. килиг*: **LÜLQƏNBƏR**.

LÜLƏ *сущ.* 1) луьле; **tüfəng lüləsi** тфенгдин луьле; 2) къаргъу; **kağız lüləsi** чарчин къаргъу; 3) цIуцI; **çaynikin lüləsi** чайникдин цIуцI; 4) муркIуцI; **buz lüləsi** муркIуцI.

LÜLQƏNBƏR *прил.* тамам сархуш.

LÜLƏK *сущ.* цIуцI; **səhəngin lüləyi** кутардин цIуцI.

LÜLƏKABAB *сущ.* луьле-кабаб.

LÜMƏ *прил.* 1) тумакь; 2) дандакI; 3) *куьч.* куьруь; **lümə paltar** куьруь пек.

LÜMƏK *прил. килиг*: **LÜMƏ.**

LÜMİNAL *сущ. мед.* люминал (*ахвар гъидай дарман*).

LÜM-LÜT *прил.* кьецIил, кьеп кьецIил.

LÜSTR *сущ. рах.* люстра.

LÜT I *прил.* 1) кьецIил; **lüt uşaq** кьецIил аял; 2) *куьч.* кьуру, кьецIил; **lüt ağaclar** кьецIил тарар, кьуру тарар; 3) *куьч.* кесиб, къекъверагдин гьалда авай; II *сущ.* кесиб, къекъвераг.

LÜTCƏ *прил. килиг*: **LÜT**.

LÜTERAN I *сущ.* лютеран (*лютеранвал гвайди*); II *прил.* лютерандин, лютеранрин; **lüteran kilsəsi** лютеранрин килиса.

LÜTERANLIQ *сущ.* лютеранвал (*XVI виш йисара Мартин Лютеран идеяйрин бинедал алаз арадал атанвай христианвилин са мезгьеб*).

LÜTF *сущ. куьгь.* хатур, гьуьрмет, чин къалурун; майиллувал; гьурметар ийиз алакьун, гьуьрметлувал; хуш къведай гаф; хъсанвал авун; ◊ **lütf edin** са хъсанвал ая; **lütf etmək** хатур авун, хатур хуьн.

LÜTFƏN *нареч.* буюр, пара хуш я; тIалабда; **lütfən əyləşin** тIалабда, ацукь.

LÜTFKAR *прил.* хъсанвал (*хийир*) кIандай, масадан хъсанвилихъ (*хийирдихъ*) галай, хатур ийиз кIандай; **siz lütfkarsınız** куьн хатур ийиз кIандай инсан я.

LÜTFKARLIQ *сущ.* хъсанвал (*хийир*) ийиз кIан хьун, къени рикI хьун, рикIин хъуьтуьлвал, къенивал, хъсанвал.

LÜTFLÜ *прил. килиг:* **LÜTFKAR**.

LÜTLƏMƏ *сущ.* **LÜTLƏMƏK** *глаголдикай*.

LÜTLƏMƏK *глаг.* 1) кьецIиларун; **uşağı lütləmək** аял кьецIиларун; 2) *куьч.* тарашун, къакъудун.

LÜTLƏNMƏ *сущ.* **LÜTLƏNMƏK** *глаголдикай*.

LÜTLƏNMƏK *глаг.* 1) кьецIил хьун; **ağaclar lütlənib** тарар кьецIил хьанва; 2) *куьч.* кесиб хьун; **o, lütlənib** ам кесиб хьанва.

LÜTLÜK *сущ.* 1) кьецIилвал; 2) кесибвал.

LÜT-ÜRYAN *прил.* 1) тамам

кьецIил; 2) тамам кесиб.

LÜZUM *сущ.* гереквал, лазимвал; чарасузвал; **lüzumu var** гереквал ава; **lüzumu yoxdur** гереквал авач.

LÜZUMLU *прил.* гереклу, лазимлу, чарасуз тир; **lüzumlu işlər** гереклу крар.

LÜZUMLULUQ *сущ.* гереклувал, лазимлувал.

LÜZUMSUZ *прил.* герексуз, лазимсуз.

LÜZUMSUZLUQ *сущ.* герексузвал, лазимсузвал.

M

M – *азербайжан алфавитдин цIекIуьд лагьай гьарф.*

MAARİF I *сущ.* мааириф, чирвал; савад; **xalq maarifi** халкьдин мааириф; **maarifin inkişafı** мааириф вилик фин; II *прил.* мааирифдин; **maarif idarələri** мааирифдин идараяр.

MAARİFÇİ I *сущ.* мааирифчи; **böyük maarifçi** чIехи мааирифчи; II *прил.* мааирифчидин; **maarifçi sözləri** мааирифчидин гафар.

MAARİFÇİLİK I *сущ.* мааирифчивал; II *прил.* мааирифчивилин; **maarifçilik dünyagörüşü** мааирифчивилин дуьньякьатIунар.

MAARİFLƏNDİRMƏ *сущ.* **MAARİFLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

MAARİFLƏNDİRMƏK *глаг.* чирвилер гун, савадлу авун; **xalqı maarifləndirmək** халкь савадлу авун.

MAARİFLƏNMƏ *сущ.* **MARİFLƏNMƏK** *глаголдикай.*

MAARİFLƏNMƏK *глаг.* чирвилер къачун, илимлу хьун.

MAARİFPƏRVƏR I *сущ.* мааирифперес; II *прил.* мааирифпересдин; **maarifpərvər uğurları** мааирифпересдин агалкьунар.

MAAŞ I *сущ.* мажиб, дуллух; **aylıq maaş** вацран мажиб; **maaş günü** мажибдин югъ; II *прил.* мажибдин, дуллухдин; **maaş miqdarı** мажибдин кьадар.

MABƏD *сущ.* гуьгъ, кьатI; пай; **məqalənin mabədi** макъаладин гуьгъ, макъаладин кьатI.

MACAL *сущ.* мажал, мумкинвал; **macal olmur ki...** мажал жезвач хьи..; мумкинвал жезвач хьи…; **macal yoxdur** мажал авач.

MACALSISIZLIQ *сущ.* мажалсузвал, мажал тахьун.

MACAR *сущ.* венгер (*Венгрия уьлкведин эгьли*).

MACARCA *нареч.* венгер чIалалди, венгердалди.

MACƏRA I *сущ.* дуьшуьш; вакъиа; кьилел атай вакъиа; кьилел атай кьиса; **yol macəraları** рекьин вакъиаяр; **macəra ədəbiyyatı** вакъиайрин эдебият.

MACƏRAÇI *сущ.* вакъиайрихъ гелкъвезвайди.

MAÇ *сущ.* темен; **maç eləmək** темен гун.

MADAM I *сущ.* мадам (*гъуьлуьк галай дишегьли*).

MADAM II… *союз.* эгер, нагагь, -тIа, -ла; гьикI хьи, хьуниз килигна; яз

хьайила; **madam bilmirsən, demə** эгер чидачтIа лугьумир; **madam iş belədir, onda getmə** эгер кар икI ятIа (*кар икI яз хьайила*), хъфимир.

MADAR *прил*. тек сад тир; авай сад; **ata-ananın madar oğlu** диде-бубадин авай са хва.

MADDƏ *сущ*. затI; **partlayıcı maddələr** хьиткьиндай затIар.

MADDİ *прил*. са затI тирвилин.

MADONNA *сущ*. мадонна (*католикрин динда Христосан (Исадин) диде*).

MADYAN I *сущ*. 1) хвар; **cins madyan** жинс хвар; 2) *куьч*. милича (*къетIивал авачир зайиф итим*).

MAESTRO *сущ*. маэстро.

MAFƏ *сущ*. мяфе.

MAFİOZ *прил*. мафиоз.

MAFİYA *сущ*. мафия (*къанунсуз рекьералди чеб девлетлу хьун патал арадал атай кIватIал*).

MAGİSTR I *сущ*. магистр (*са бязи уьлквейра илимдин дережадин тIвар*); II *прил*. магистрдин.

MAGİSTRAL *сущ*. 1) шегьре; **Bakı-Rostov magistralı** Баку-Ростов шегьре; 2) шегьердин дуьз гьяркьуь рехъ.

MAGİSTRANT *сущ*. магистрант (*магистрвилин дережа къачун патал диссертация хуьз гьазур жезвай кас*).

MAGİSTRATURA *сущ*. магистратура.

MAGİYA *сущ*. суьгуьр, суьгьуьрчивал.

MAĞAR *сущ*. мехъерин ва тазиятдин мярекатар тухудай чка.

MAĞARA *сущ*. дагьар, кьветI, магъара.

MAĞAZA I *сущ*. туьквен; **böyük mağaza** чIехи туьквен; II *прил*. туьквендин; **mağaza çörəyi** туьквендин фу.

MAĞAZAÇI *сущ*. туьквенчи.

MAHAL *сущ*. магьал; **Quba mahalı** Къуба магьал.

MAHCAMAL *сущ*. акунар, иервал.

MAHİR *прил*. магьир, гзаф хъсан, устад тир; **mahir qələm sahibi** магьир (*гзаф хъсан*) къелемэгьли.

MAHİRANƏ *нареч*. магьирвилелди, устадвилелди.

MAHİRLİK *сущ*. магьирвал, устадвал.

MAHİYYƏT *сущ*. асул мана; **işin mahiyyəti** кIвалахдин асул мана.

MAHİYYƏTCƏ *нареч*. асул метлебдалди, асул манадалди; **bunlar mahiyyətcə ayrı-ayrı şeylərdi** ибур асул метлебдалди (*асул метлебдал гьалтайла)* чара-чара шейэр я.

MAHMIZLAMA *сущ*. **MAHMIZLAMAQ** *глаголдикай*.

MAHMIZLAMAQ *глаг*. балкIандин къвалара эцягъун.

MAHNI I *сущ*. мани; **mahnı oxumaq** мани лугьун; II *прил*. манидин; **mahnı janrı** манидин жанр; **mahnının sözləri** манидин гафар.

MAHUD I *сущ*. магьут; **yaşıl mahud** къацу магьут; II *прил*. магьутдин; **mahud parça** магьутдин парча.

MAXORKA *сущ*. 1) махурка; 2) тенбек.

MAİL *прил*. 1) алгъай, са патахъ майил авунвай; 2) кIан хьанвай, рикI ацукьнавай; **mail olmaq** кIан хьун.

MAİLİ *прил*. алгъай; **maili bina** алгъай дарамат.

MAİLLİK *сущ*. алгъайвал.

MAJOR I *сущ. муз*. мажор; II *прил*. мажордин; **major qamması** мажордин гамма.

MAKARON I *сущ*. макарон; II *прил*. макарондин; **makaron fabriki** макарондин фабрика.

MAKET I *сущ*. макет, чешне; кIалуб; **binanın maketi** дараматдин макет; II *прил*. макетдин.

MAKETÇİ *сущ*. макет туькIуьрзавай кас.

MAKİNA *сущ*. макина.

MAKİNAÇI *сущ.* макинадал кIвалахзавайди.

MAKSİMAL *нареч*. лап виниз; лап гзаф.

MAKSİMUM *сущ*. лап гзаф; **maksimum bilik** лап гзаф чирвилер.

MAKULATURA *сущ*. макулатура (*виже къвезвачир ктабар ва я чарар*).

MAQNAT *сущ*. магнат (*гзаф чилер, девлетар авай кас*).

MAQNEZİUM *сущ. хим*. магний (*гужлу экв ийидай, лацу ялав хьана кудай, гимишдин ранг алай хъуьтуьл металл*).

MAQNİT I *сущ*. микьнатIис; II *прил*. микьнатIисдин; **maqnit əqrəb** микьнатIисдин акьраб.

MAQNİTOFON *сущ*. магнитофон.

MAL I I *сущ*. 1) мал; **iribuynuzlu mal** къарамалар, **xırdabuynuzlu mal** лапагар; 2) *куьч*. затIни тийижир инсан; II *прил.* малдин; **mal əti** малдин як.

MAL II *сущ*. 1) мал (*базардин патахъай, маса гун патал акъуднавай затI*); **təsərrüfat malları** майишатдин малар; 2) хсусият, мал-мулк; **özgə malı** масадан хсусият (*мал-мулк*); 3) материал; **ipək mallar** ипекдин материалар; 4) пар.

MALA I *сущ*. гъар.

MALA II I *сущ*. мала; **mala ilə suvamaq** маладив сувагъ авун; II *прил*. маладин; **mala işləri** маладин кIвалахар.

MALAKAN *сущ*. малакан.

MALALAMAQ I *глаг*. гъар гун.

MALALAMAQ II *глаг*. сувагъ авун.

MALDAR *сущ*. малдар.

MALDARLIQ I *сущ*. малдарвал; **maldarlığı inkişaf etdirmək** малдарвал вилик тухун; II *прил*. малдарвилин; **maldarlıq kompleksi** малдарвилин комплекс.

MAL-DÖVLƏT *сущ*. мал-девлет.

MALİK *прил*. авай, аваз хьун, иеси хьун; **elmi mahiyyətə malik kitablar** илимдин метлеб авай ктабар; **ata malik olmaq** балкIан аваз хьун, балкIандин иеси хьун; **böyük sərvətlərə malik ölkə** гзаф девлетар авай уьлкве.

MALİKANƏ *сущ*. чIехи дарамат авай мулк.

MALİYYƏ *сущ*. пул, пулунин такьатар.

MALİYYƏLƏŞDİRMƏ *сущ*. **MALİYYƏLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

MALİYYƏLƏŞDİRMƏK *глаг*. пул ахъаюн, пулуналди таъмин авун.

MAL-QARA *сущ*. малар.

MAL-QARALI *прил*. малар авай; **mal-qaralı təsərrüfat** малар авай майишат.

MAL-MÜLK *сущ*. мал-мулк.

MALYARİYA I *сущ*. цIай (*галукьдай азар*); II *прил*. цIун; **malyariya xəstəlikləri** цIун азарар.

MAMAÇA *сущ*. мамачи, мамачи паб.

MAMIR I *сущ*. хьирхьамар (*тарарин пунарал, къванерал ва ламу чкайра экъечIдай*); II *прил*. хьирхьамрин.

MAMONT I *сущ*. мамонт (*филдин жинсиникай тир зурба гьайван*); II *прил*. мамонтдин; **mamont sümüyü** мамонтдин кIараб.

MANAT *сущ*. манат; **on manat** цIуд манат; **bunun qiyməti yüz manatdır** идан къимет виш манат я.

MANCANAQ *сущ*. 1) пая (*къуйдай яд акъудун патал*); 2) кресло-стул

(*вилик-кьулухъ галтад жедай*); 3) *тар*. цIапан (*виликдай къелеяр къачуз дяве ийидайла къванер, хъиткьиндай, цIай кьадай шейэр гадарун патал расна-вай затI*).

MANDARİN *сущ*. мандарин.

MANDAT *сущ*. мандат (*документ*).

MANEƏ *сущ*. манийвал; четинвал; манийвал ийидай кар; **bütün maneələri dəf etmək** вири манийвилер алудун.

MANEJ I *сущ*. манеж (*1 балкIанрал алаз фидай ва я машгъул жедай къав алай дарамат ва я майдан; 2 циркинин майдан*); II *прил*. манеждин.

MANERA *сущ*. 1) къайда; адет; тегьер; **belə hərəkətlər etmək onun manerasıdır** ихьтин гьерекатар авун адан адет я; 2) амалар; **onun yaxşı manerası var** адахъ хъсан амалар ква.

MANEVR *сущ*. 1) *воен*. маневр (*дяведа кьушун ва я гимияр са тайин мурад патал санихъ тухун*); 2) маневрияр (*кьушунрин гьазурвал чирун патал*); 3) *куьч*. гьилле, амалдарвал.

MANİFEST *сущ*. манифест (*лап чIехи метлеб авай къанун ва я а къанундикай гузвай малумат*).

MANİKÜR I *сущ*. маникюр (*кикер михьун, ранг ягъун*); II *прил*. маникюрдин; **manikür qayçısı** маникюрдин мукIратI.

MANİPULYASİYA *сущ*. 1) манипуляция (*гъилерин юзунар; са шейинин, са кардин винел алахъна гъилералди ийидай кьил акъат тийидай юзунар*); 2) *куьч*. гьилле, гьарамзадавал, алцурардай кар.

MANJET *сущ*. 1) манжет, хилен кIуф (*перемдин хилен гилигнавай кIуф*); 2) уьнуьг (*насосдай авахьзавай цин ва я газдин вилик пад кьун патал менфят къачузвай*).

MANQA I *сущ*. кIватIал; **gənclər manqası** жегьилрин кIватIал; II *прил*. кIватIалдин; **manqa başçısı** кIватIалдин кьил.

MANQAL *сущ*. мангъал; **manqal qalamaq** мангъалда цIай авун.

MANQAN *сущ. хим*. марганец (*жегьревал алай лацу рангунин хцIу металл*).

MANQURT *сущ*. манкурт (*вичин тарих, милли адетар, ацукьун-къарагъун негьзавай кас*).

MANNA I *сущ*. манна, чIахар (*къуьлуьн гъуьр хьтин*), лацу къуьлуьн ярма; **manna sıyığı** маннадин хапIа.

MANOMETR I *сущ. физ*. манометр (*гьавадин, газдин, бугъдин ва жими затIарин сигъвал, эластиквал алцумдай алат*); II *прил*. манометрдин.

MANTAR *сущ*. кIумп.

MANUFAKTURA *сущ*. мануфактура.

MANYAK *сущ*. маньяк, инсанар рекьинихъ къанихди.

MAR *сущ. куьгь*. гъуьлягъ.

MARAFON *сущ. спорт*. марафон (*1 яргъал рекьиз фин; 2 куьч. акъажунар*); **marafon qaçışı** марафондин зверун.

MARAFONÇU *сущ*. марафончу.

MARAQ *сущ*. 1) марагъ; **elmə maraq göstərmək** илимдиз марагъ къалурун; 2) менфят; 3) гьевес; **onun bu işə marağı var** адан и кардиз гьевес ава; 4) чириз алахъун; **o, bu işə maraq göstərir** ам и кар чириз алахъзава.

MARAQLA *нареч*. марагълувилелди, марагълудаказ.

MARAQLANDIRMAQ *глаг*. марагъ кутун, марагъ хкажун, гьевес хкажун; фикир желб авун; марагълу авун; **onları maraqlandırmaq lazımdır** абурун марагъ (*гьевес*) хкажна кIанзава.

MARAQLANMAQ *глаг*. марагълу хьун; **bizimlə maraqlanan kimdir?** чахъ галаз марагълуди вуж я?

MARAQLI I *прил*. марагълу; **maraqlı nağıl** марагълу мах; **maraqlı yarışlar** марагълу акъажунар; II *нареч*. марагълувилелди, марагълудаказ; **dərs maraqlı keçir** тарс марагълудаказ физва; III *предик*. марагълу я; **mənim üçün maraqlıdır** заз марагълу я.

MARAQLILIQ *сущ*. марагълувал.

MARAQSIZ *прил*. марагъсуз; **maraqsız kitab** марагъсуз ктаб.

MARAQSIZLIQ *сущ*. марагъсузвал.

MARAL I *сущ*. 1) марал, мирг; **xallı maral** тIехвер алай марал (*мирг*); 2) *куьч*. иер руш, дишегьли; II *прил*. маралдин, миргин; **maral buynuzları** маралдин (*миргин*) крчар; **maral dərisi** маралдин (*миргин*) хам.

MARALÇILIQ *сущ*. маралар (*миргер*) хуьн.

MARKA I *сущ*. 1) марка; **poçt markası** почтадин марка; 2) лишан (*алишверишдин маларал жедай*); 3) шейинин ери, сорт; 4) *куьч*. кесер, тIвар; **hər bir müəssisə öz markasının şərəfini qorumalıdır** гьар са карханади вичин тIвар (*кесер*) хвена кIанзавайди я.

MARKA II *сущ*. марка (*Германияда ва Финляндияда пул*).

MARKETİNQ I *сущ*. маркетинг; II *прил*. маркетингдин.

MARKİZ *сущ*. маркиз (*1 РагъакIидай патан Европадин бязи уьлквейра дворянрин титул; 2 и тутул авай кас*).

MARKİZET *сущ*. маркизет (*парча*).

MARKSİZM *сущ*. марксизм.

MARKSİZM-LENİNİZM *сущ*. марксизм-ленинизм.

MARQANES *сущ*. марганец (*жегьревал алай лацу рангунин хцIу металл*).

MARQARİN I *сущ*. маргарин; II *прил*. маргариндин.

MARMELAD I *сущ*. мармалат; II *прил*. мармалатдин, мармалатрин; **marmelad fabriki** мармалатрин фабрика.

MARSELYEZA *сущ*. Марсельеза (*1792-йисуз Франциядин инкъилабдин чIавуз туькIуьрай мани; исятда французрин милли гимн*).

MARŞ I I *сущ*. марш (*1 жергеда аваз къекъуьн; 2 кьушунрин фин, къекъуьн; маневр; 3 къекъведайла ядай макьам, рекьин макьам*); II *прил*. маршдин; **marş alayı** маршдин полк.

MARŞ II *межд*. гьайда! вач инлай!

MARŞAL I *сущ. воен.* маршал; II *прил*. маршалдин; маршалвилин; **marşal rütbəsi** маршалвилин чин.

MARŞRUT *сущ*. фидай рехъ, рекьин план.

MART I *сущ*. март (*йисан пуд лагьай варз*); II *прил*. мартдин; **mart soyuqları** мартдин къаяр.

MARTEN I *сущ*. мартен (*1 мартендин къул; 2 гьа къула цIурурдай гьулдан*); II *прил*. мартендин; **marten sobası** мартендин къул.

MASA I *сущ*. стол; **dəyirmi masa** элкъвей стол; II *прил*. столдин; **masa arxasında** столдихъ; **masa lampası** столдин лампа.

MASABƏYİ *сущ*. тамада (*тIуьнхъун авай шадвилин мярекат кьиле тухудай кас*).

MASABƏYİLİK *сущ*. тамадавал.

MASAJ *сущ*. тIушун; **masaj etmək** тIушунун.

MASKA *сущ*. маска (*вич чир тахьуй лугьуз чинал акьалждай затI*).

MASKALANMA *сущ.* **MASKALANMAQ** *глаголдикай*.

MASKALANMAQ *глаг.* маска акьалжун.

MASKALI *прил.* маска акьалжнавай.

MASKARAD *сущ.* маскарад (*иштиракзавайбурал чир тахьуй лугьуз чинал акьалжай маскаяр ва жуьребажуьре пекер алай шадвилин, кьуьлерин мярекат*).

MASQARA *сущ.* ягьанат, рахшанд; **masqara etmək** ягьанат авун.

MASON *сущ.* масон.

MASONLUQ *сущ.* масонвал.

MASSİV *сущ.* чIехи битав чка, битав пай; **dağ massivi** дагъдин кьакьан битав пай; **meşə massivləri** тамун чIехи битав чкаяр; **yaşayış massivləri** яшайишдин чIехи битав чкаяр.

MASTİKA *сущ.* мастика (*паркетдин, тахдадин михьивал хуьн патал ядай затI*).

MAŞ *сущ. бот.* пахладин сорт.

MAŞA *сущ.* маша (*цIукар хкуьрдай*).

MAŞALLAH *межд.* машаллагь! баркалла! **maşallah, yaxşı cavab verdin!** баркалла, хъсан жаваб гана вуна!

MAŞIN I *сущ.* 1) машин; **kənd təsərrüfatı maşınları** хуьруьн майишатдин машинар; **tikiş maşını** пекер цвадай машин; 2) тешкилат, кархана, къуват; **dövlət maşını** гьукумат идара ийизвай къуват; II *прил.* машиндин; **maşın aqreqatları** машиндин агрегатар.

MAŞİNİST *сущ.* машинист.

MAŞİNİSTLİK *сущ.* машиниствал.

MAŞINQAYIRMA *сущ.* машинар акъудун, машинар расун.

MAT *сущ.* мат (*шагьматда жедай гьал*).

MATAH *сущ. рах.* тежер хьтин, акьалтIай, надир жедай шей.

MATAN *сущ. рах.* иер руш ва я жегьил дишегьли.

MATÇ *сущ.* матч (*спортда са акъажун, акъажунин вахт, вяде*); **dünya birinciliyi uğrunda futbol matçı** дуьньяда футболдай сад лагьай чка патал матч.

MATERİAL *сущ.* материал (*1 хаммал;* **tikinti materialları** эцигунрин материалар; *2 парча; 3 малуматар;* **ifşaedici materiallar** русвагьдай малуматар).

MATERİALBAZ *сущ.* масадакай пис малумат гудай кас.

MATERİALİST *сущ. филос.* материалист (*материализмдин терефдар тир кас*).

MATERİALİZM *сущ. филос.* материализм.

MATERİK *сущ.* материк (*кьурамат тир зурба чил*); **Afrika materiki** Африкадин материк.

MATERİYA *сущ.* 1) *филос.* материя (*инсандин кьатIунилай аслу тушиз авай гьакъикъат*); 2) *физ.* затI квекай ятIа, гьа затI; 3) парча.

MATƏM I *сущ.* тазият; **matəm içində olmaq** тазиятда хьун; II *прил.* тазиятдин; **matəm günü** тазиятдин югъ; **matəm paltarı** тазиятдин пекер.

MATQAB *сущ.* бурав, урукул.

MAT-MƏƏTTƏL *нареч.* мягьтелдаказ, мягьтелдиз.

MATRİARXAT *сущ. тар.* матриархат (*хизандин кьил дишегьли тир девир*).

MATRİSA *сущ.* матрица (*1 шрифтар ва я нехишар расун патал кIалуб; 2 кIватIнавай набор басма авун патал чинриз акъудна хьудай чешне*).

MATROS I *сущ.* матрос; II *прил.* матросдин; **matros papağı** матросдин бармак.

MAUZER I *сущ.* маузер; II *прил.*

маузердин.

MAVİ *прил*. экуь-вили; цIару; **mavi gözlər** экуь-вили вилер, цIару вилер.

MAVİLİK *сущ*. абивал, экуь-виливал.

MAVZOLEY *сущ*. мавзолей.

MAY I *сущ*. май (*йисан вад лагьай варз*); II *прил*. майдин; **may ayında** майдин вацра; **may gecəsi** майдин йиф.

MAYA *сущ*. 1) гъвар; **xəmir mayası** тинидин гъвар; **maya vurmaq** гъвар кутун; 2) *куьч*. инсандин тербиядин, къилихрин бине; 3) сифте кьил, цIир; 4) капитал, пул; **maya qoymaq** капитал (*пул*) эцигун.

MAYAK I *сущ*. маяк (*гимийриз эквералди рехъ къалурун патал гьуьлуьн кърехда эцигдай дарамат*); II *прил*. маякдин; **mayak işıqları** маякдин эквер.

MAYAKLI *прил*. маяк авай; **mayaklı sahil** маяк авай кьер.

MAYALAMA *сущ*. **MAYALAMAQ** *глаголдикай*.

MAYALAMAQ *глаг*. 1) мая гун; **südü mayalamaq** некIедиз мая гун; 2) бала кьаз тун; 3) нек гун (*цIийи кIелез, данадиз*).

MAYALANDIRMAQ *глаг. килиг:* **MAYALAMAQ.**

MAYALANMA *сущ*. мая ягъун.

MAYALANMAQ *глаг*. 1) цуру хьун, атун; **xəmir mayalandı** тини атана; 2) бала кьун.

MAYALI *прил*. мая квай.

MAYALLAQ *сущ*. кьилинпацар; **mayallaq aşmaq** кьилинпацар авун.

MAYAOTU *сущ. бот*. терефул; **adi mayaotu** адетдин терефул.

MAYASIZ *прил*. гъвар квачир; **mayasiz xəmir** гъвар квачир тини.

MAYE I *сущ*. жими затI; II *прил*. жими затIунин; **maye yanacaq** жими кудай затIар; **maye gümüş** жими гимиш.

MAYELƏŞMƏ *сущ*. **MAYELƏŞMƏK** *глаголдикай*.

MAYELƏŞMƏK *глаг*. жими хьун.

MAYKA *сущ*. майка.

MAYMAQ *сущ*. ментеш; фагьумсуз; ата-бата (*кар алакь тийир гьакIан инсан*), лепеш.

MAYMAQCASINA *нареч*. фагьумсуздаказ; **maymaqcasına iş görmək** фагьумсуздаказ са кар авун.

MAYMAQLIQ *глаг*. фагьумсузвал, фагьум авачирвал, кьатIун авачирвал.

MAYONEZ *сущ*. майонез.

MAYOR I *сущ*. майор (*1 чIехи офицердин сад лагьай чин; 2 а чин авай кас*); II прил. майордин; **mayor rütbəsi** майордин чин.

MAYOVKA *сущ*. 1) *тар*. маёвка (*Октябрдин инкъилабдилай вилик Россияда 1-майдиз фялейрин чинебан гуьруьш*); 2) сувариз са гьиниз ятIани ял ягъиз фин.

MAZ *сущ*. маз; **ayaqqabı mazı** кIвачин къапарин маз.

MAZAQLAŞMAQ *глаг*. ашкъибазвал.

MAZLAMAQ *глаг*. маз ягъун.

MAZUT I *сущ*. мазут (*чIулав нафтIадикай бензин хкуддайла амукьдайди*); II *прил*. **mazut ləkəsi** мазутдин леке.

MEBEL I *сущ*. мебель; II *прил*. мебелдин; **mebel mağazası** мебелдин туьквен.

MEBEL *сущ*. мебель (*кIарасдикай раснавай стол, стул ва мсб.*).

MEDAL *сущ*. медаль; **medala layiq görülüb** медалдиз лайихлу хьана.

MEDALYON I *сущ*. хурагь; **qızıl medalyon** къизилдин хурагь; II *прил*. хурагьдин; **medalyonun naxışları** хурагьдин гиширар.

MEDİA *сущ.* медиа.

MEDUZA *сущ. зоол.* медуза (*гзаф кIвачер квай гьуьлуьн гьайван*).

MEH *сущ.* шагьвар; **dənizdən sərin meh əsirdi** гьуьляй серин шагьвар къвезвай.

MEHMAN *сущ. куьгь.* мугьман; **mehman olmaq** мугьман хьун; **mehman gəlmişdi** мугьман атанвай.

MEHMANDAR *прил.* мугьманперес.

MEHMANDARLIQ мугьманпересвал.

MEHMANXANA *сущ.* мугьманхана.

MEHMANXANAÇI *сущ.* мугьманханадин иеси.

MEHR I *сущ. куьгь.* муьгьуьббат; кIанивал; **mehr salmaq** кIан хьун.

MEHR II *сущ. куьгь.* бурж (*некягьдикай хкатзавай папаз адан гъуьлуь гузвай шейэр*); **mehr kağızı** буржунин чар.

MEHRAB *сущ. дин.* мигьраб.

MEHRİBAN I *прил.* 1) умун, мегьрибан, чан-рикI ийидай, хуш къилихрин; **mehriban ana** мегьрибан диде; **mehriban uşaq** хуш къилихрин аял; 2) умун, къени, хъсан къилихрин; рикIиз чими; **mehriban insanlar** хъсан къилихрин инсанар; 3) дустар тир, дуствилелди яшамиш жезвай; **mehriban kollektiv** дуствилелди яшамиш жезвай коллектив; 4) рикIин сидкьидай; **mehriban sözlər** рикIин сидкьидай лагьай гафар; II. *нареч.* умундаказ, умундиз, мегьрибанвилелди, мегьрибандаказ; **mehriban baxmaq** мегьрибандаказ килигун; **mehriban danışmaq** мегьрибанвилелди рахун.

MEHRİBANCASINA *нареч.* мегьрибанвилелди, мегьрибандаказ; **mehribancasına gülmək** мегьрибандаказ хъуьруьн.

MEHRİBANLIQ *сущ.* мегьрибанвал; **aralarında mehribanlıq var** абурун арада мегьрибанвал ава.

MEHRİBANLIQLA *нареч. килиг:* **MEHRİBANCASINA.**

MEHTƏR *сущ.* мегьтер, балкIандиз килигдайди.

MEHTƏRLİK *сущ.* мегьтервал.

MEHVƏR *сущ.* 1) гиг; **çarxın mehvəri** чархунин гиг; **Yer kürəsinin mehvəri** Чилин шардин гиг; 2) *куьч.* асас (*кьиле физвай вакъиайрин*); **hadisələrin mehvəri** вакъиайрин асас.

MEXANİK *сущ.* механик (*1 механикадин пешекар; 2 машинрин кIвалахдиз килигзавай устIар*).

MEXANİKA I *сущ.* механика (*1 шейэрин гьерекатдикай ва къуватдикай илим; 2 техникада гьерекатрикай, къуватрикай менфят къачуникай хел; 3 куьч. са кардин, са шейинин туькIуьр хьунухь, дуьзвал алачир, чинебан къурулуш, асул гьакъикъат*).

MEXANİKİ *нареч.* манадиз фикир тагана; **mexaniki əzbərləmək** манадиз фикир тагана хуралай чирун.

MEXANİZASİYA *сущ.* механизация.

MEXANİZATOR *сущ.* механизатор (*механизациядин пешекар*).

MEXANİZATORLUQ *сущ.* механизаторвал.

MEXANİZM *сущ.* 1) механизм (*машиндин ва мсб. къенепатан къурулуш*); 2) *куьч.* система (*са кардин къенепатан къурулуш, къайда*).

MEQAFON *сущ.* мегафон (*ван гужлу ийидай аппарат*).

MEQAVAT *сущ.* мегават.

MELANXOLİK *сущ.* меланхолик (*гьамиша пашман, сефил тир инсан*).

MELANXOLİKLİK *сущ.* меланхоликвал.

MELANXOLİYA *сущ*. меланхолия, гьамиша рикIи-рикI недай пашманвал, сефилвал хьунин азар, гьамуни кьун.

MELXİOR *сущ*. мельхиор (*цурни къеле акадарна расдай, гимишдиз ухшар металл*).

MELİORASİYA I *сущ*. мелиорация (*яд гун, уьленар кьурурна чил миянарун*); II *прил*. мелиорациядин; **meliorasiya işləri** мелиорациядин кIвалахар.

MELİORATOR *сущ*. мелиоратор (*мелиорациядин пешекар*).

MELİSSA *сущ. бот*. мелисса.

MELODİYA *сущ*. аваз; **xalq melodiyaları** халкьдин авазар.

MELODRAM *сущ*. мелодрама.

MEMAR *сущ*. архитектор; **şəhərin baş memarı** шегьердин кьилин архитектор.

MEMARLIQ *сущ*. архитекторвал.

MEMORANDUM *сущ*. меморандум (*гьукуматди дипломатиядин са месэладай вичин фикирар къалурзавай малумат*).

MEMORİAL I *сущ. бухг.* мемориал (*гьар йикъан операцияр кхьидай дафтар*); II *прил*. мемориалдин; **memorial lövhə** мемориалдин кьул.

MEMUAR I *сущ*. мемуарар (*жуван девирда хьайи, жуваз акур, жув иштиракчи хьайи вакъиайрикай авунвай кхьинар*); **memuar yazmaq** мемуар кхьин; II *прил*. мемуаррин; **memuar ədəbiyyatı** мемуаррин эдебият.

MEMUARİST *сущ*. мемуар кхьизвайди.

MENECER *сущ*. менеджер (*санайидин, алишверишдин кархана идара авун паталай пул гана кьадай чIехиди*).

MENECERLİK *сущ*. менеджервал.

MENECMENT *сущ*. менеджмент (*гьасилзавай чкада къазанжи артух хьун паталай кьиле тухузвай принципар, методар*).

MENİNGİT *сущ. мед*. менингит.

MENSTRUASİYA I *сущ*. вацран кьилер; II *прил*. вацран кьилерин; **menstruasiya vaxtı** вацран кьилерин чIав.

MENŞEVİK *сущ*. меньшевик (*меньшевизмдин терефдар*).

MENŞEVİKLİK *сущ*. меньшевиквал.

MENŞEVİZM *сущ. тар.* меньшевизм (*инкъилабдиз ва марксизмдиз акси тир рехъ*).

MENTALİTET *сущ*. менталитет.

MENYU *сущ*. меню (*хуьрекрин сиягь*).

MENZURKA *сущ*. мензурка.

MERİDİAN *сущ*. меридиан.

MERİNOS *сущ*. 1) меринос (*хъуьтуьл сун жинсинин хеб*); мериносдин сар.

MESAJ *сущ*. месаж (*куьруь хабар*).

MESENAT *сущ*. къаюм (*илимдиз, са кардиз, инсандиз куьмек гузвай кас*).

MESENATLIQ *сущ*. къаюмвал.

MEŞƏ I *сущ*. там; **palıd meşəsi** мегъуьн там; **meşənin qorunması** там хуьн; II *прил*. тамун; **meşə bitkiləri** тамун набататар; **meşə fondu** тамун фонд.

MEŞƏBƏYİ *сущ*. мешебеги.

MEŞİN I *сущ*. хам; II *прил*. хамунин.

MEŞŞAN *сущ*. кьилди вичин менфятрин къайгъуда авай инсан.

MEŞŞANCASINA *нареч*. вичин менфятрин къайгъуда аваз.

METAFORA *сущ. эдеб*. метафора (*къаб алай гаф, гафарин ибара*).

METAL *сущ*. металл; **ağır metallar** залан металлар.

METALLURGİYA *сущ*. металлургия (*1 мяденрикай металлар хкудунин ва абурукай менфят къачунин къайдайрикай илим; 2 металлар хкуддай ва*

абурукай менфят къачудай санайи).

METALLURQ *сущ*. металлург (*металлургиядин пешекар*).

METAN *сущ. хим.* метан.

METASTAZ *сущ. мед*. метастаз (*азар чукIун*).

METEOR *сущ*. метеор (*1 цава гьерекат ийидай космосдин ргар затI; 2 цавун гьар жуьредин вакъиа, мес. яргъируш, цIайлапан, чайгъун*).

METEORİT *сущ*. метеорит (*цавай чилел аватзавай къванцин ва я металл-дин кIусар*).

METEOROLOGİYA *сущ*. метеорология (*гьавадин ва атмосферада жезвай маса гьаларин гьакъиндай илим*).

METEOROLOQ *сущ*. метеоролог (*метеорологиядин пешекар*).

METİS *сущ*. метис (*кьве миллетдикай тир дидединни бубадин аял*).

METLAX *сущ*. метлах.

METOD *сущ*. метод; **qabaqcıl metodlar** кIвенкIвечи методар.

METODİKA *сущ*. методика (*са илим чирунин, са кар авунин методрин система*).

METODİST *сущ*. методист (*методикадин пешекар*).

METR *сущ*. метр (*яргъивилин уьлчме*); **yüz metr** виш метр.

...METR... метр, *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **kilometr** километр; **santimetr** сантиметр.

METRO *сущ*. метро.

MEY *сущ. шаир*. чехир; **mey içmək** чехир хъун.

MEYAR *сущ*. уьлчме.

MEYDAN *сущ*. 1) майдан; **gənclər meydanı** жегьилрин майдан; 2) чуьл; **əkindən ötrü geniş meydan var** цанар патал гегьенш чуьл ава; 3) *куьч*. кIвалахдин хел, пеше, рехъ.

MEYXANA I *сущ. куьгь*. виликдай ички хъвадай чка.

MEYXANA II *сущ*. мейхана (*виликамаз гьазур тахьана са рифмадин бинедал алаз хуралай лугьузвай шиир*).

MEYXANAÇI I *сущ*. ички гудайди.

MEYXANAÇI II *сущ*. мейхана лугьузвайди.

MEYXOŞ *прил*. цуру-ширин; **meyxoş alma** цуру-ширин ич.

MEYİL *сущ*. 1) алгъун, ян гун; **sağa meyil** эрчIи патаз алгъун, эрчIи патаз ян гун; 2) майилвал, рикI хьун, гьевес, ялун, **oxumağa meyil** кIелуниз майилвал, кIелунал рикI хьун; 3) рикIиз хушвал, рикIиз чимивал; 4) хел; **ədəbiyyatda yeni meyil** эдебиятда цIийи хел.

MEYİT I *сущ*. мейит; II *прил*. мейитдин; **meyit qoxusu** мейитдин ни.

MEYİTXANA *сущ*. мейитхана.

MEYLLİ *прил*. алгъай, са патахъ майил авунвай.

MEYLLİLİK *сущ*. алгъайвал, са патахъ майил хьун.

MEYMUN I *сущ*. маймун; **insanabənzər meymun** инсандиз ухшар маймун; II *прил*. маймундин; **meymun görkəmi** маймундин акунар.

MEYMUNABƏNZƏR *прил*. маймундиз ухшар.

MEYMUNLUQ *сущ*. маймунвал авун (*маймунди хьиз масада ийидай кьуьруькар авун, масада ийизвай гьерекатар, рахунар ийиз алахъун*).

MEYNƏ *сущ*. ципицIар; **üzüm meynəsi** ципицIрин чIере.

MEYNƏLİK *сущ*. ципицIлух.

MEYVƏ I *сущ*. 1) майва, емиш; **şirəli meyvə** миже квай майва; **quru meyvə** кьуру майва (*емиш*); 2) *куьч*. нетижа; **zəhmətin meyvəsi (bəhrəsi)** зегьметдин

нетижа; II *прил*. майвадин, емишдин; **meyvənin dadı** майвадин тIям.

MEYVƏÇİ *сущ*. багъманчи.

MEYVƏÇİLİK *сущ*. багъманчивал.

MEZOZOY I *сущ. геол*. мезозой; II *прил*. мезозойдин; **mezozoy erası** мезозойдин эра.

MƏBƏD *сущ*. 1) ибадатхана (*капIтIеат ийидай кIвал*); 2) *куьч*. ибадатхана (*гьуьрметдиз лайих чка*); **elm məbədi** илимдин ибадатхана.

MƏBLƏĞ *сущ*. пулдин кьадар.

MƏCAZİ *прил*. чинебан мана квай; къаб алай мана квай; айгьам квай; **məcazi ifadə** чинебан мана квай гаф, ибара.

MƏCBURƏN *нареч*. чарасуз; **sən bu işi məcburən görməlisən** вуна и кIвалах чарасуз авуна кIанзава.

MƏCBURİ *прил*. чара авачир, чара авачиз хьайи; **məcburi iş** чарасуз авур кIвалах.

MƏCBURİYYƏT *сущ*. мажбурвал; **heç bir məcburiyyət olmadan** гьич са мажбурвални авачиз.

MƏCƏLLƏ *сущ*. кIватIал (*къанунрин, адетрин ва мсб.*); **cinayət məcəlləsi** тахсиркарвилериз талукь кIватIал; **mülki məcəllə** ватандашвилин крариз талукь кIватIал.

MƏCHUL *прил*. тийижир, малум тушир; **məchul qüvvə** тийижир (*малум тушир*) къуват.

MƏCLİS *сущ*. 1) межлис, мярекат; **gənc qələm sahiblərinin məclisi** жегьил къелемэгьлийрин межлис; **mahnı məclisi** манийрин мярекат; 2) форум (*гзаф инсанар кIватI хьанвай межлис*); **nəşriyyat işçilərinin məclisi** чапханайрин кIвалахдаррин форум; 3) чIехи къунагьлух; **məclis düzəltmək** чIехи къунагьлух авун; 4) межлис (*къанунар акъуддай орган, са бязи уьлквейра парламент*); **Milli Məclis** Милли Межлис (*Азербайжанда парламентдин тIвар*).

MƏCMƏYİ *сущ*. сини.

MƏCMU I *прил*. вири санлай тир, виридан; **ailənin məcmu gəliri** хизандин санлай тир къазанжи; II *сущ*. вири, вири санлай, вири кIватIал.

MƏCMUƏ I *сущ*. 1) кIватIал; **elmi əsərlərin məcmuəsi** илимдин кIвалахрин кIватIал; 2) *куьгь*. журнал; **“Molla Nəsrəddin” məcmuəsi** «Молла Несреддин» журнал; II *прил*. кIватIалдин; журналдин.

MƏCNUN *сущ*. 1) *куьгь*. акьул квадарнавай кас; 2) дилиди хьиз кIанзавайди; **məcnun olmaq** дилиди хьиз кIан хьун.

MƏCNUNLUQ *сущ*. 1) диливал; 2) кIеви муьгьуьббат.

MƏCRA *сущ*. 1) къен; **çayın məcrası** вацIун къен (*кьве къерехдин арада яд фидай чка*); 2) *куьч*. рехъ, пад; **məcrasından çıxmaq** рекьяй акъатун.

MƏCUN I *прил. куьгь*. тIеам.

MƏCUN II *сущ*. паста; **diş məcunu** сарар чуьхуьдай паста.

MƏCUSİ *сущ*. суьгьуьрчи.

MƏCUSİLİK *сущ*. суьгьуьрчивал.

MƏDAXİL *сущ*. къазанжи; **mədaxil dəftəri** къазанжидин дафтар.

MƏDDAH *сущ*. гзаф тарифардайди.

MƏDDAHLIQ *сущ*. кьадардилай артух тарифарун.

MƏDƏ I *сущ*. хук; II *прил*. хуквадин; **mədə xorası** хуквадин хер.

MƏDƏ-BAĞIRSAQ *сущ*. хук-ратар.

MƏDƏN *сущ*. 1) мяден; **neft mədənləri** нафтIадин мяденар; 2) минералар; 3) чиликай минералар хкудзавай чка.

MƏDƏNİ *прил*. медени; **mədəni adam** медени кас; **mədəni xalqlar**

медени халкьар.

MƏDƏNİLƏŞMƏ *сущ.* **MƏDƏNİLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

MƏDƏNİLƏŞMƏK *глаг*. медени хьун.

MƏDƏNİLİK *сущ*. меденивал.

MƏDƏNİYYƏT *сущ*. меденият; **antik mədəniyyət** дегь девиррин меденият; **əkinçilik mədəniyyəti** лежбервилин меденият; **mədəniyyətin inkişafı** меденият вилик фин.

MƏDƏNİYYƏTSİZ *прил*. меденият авачир, меденият дин жигьетдай кьулухъ галамай, меденият суз.

MƏDƏNİYYƏTSİZLİK *сущ*. меденият тахьун, меденият суз вал.

MƏDH *сущ*. гзаф тариф авун.

MƏDHİYYƏ *сущ*. гзаф тарифардай шиир.

MƏDHİYYƏÇİ *сущ. килиг:* **MƏDDAH**.

MƏDHİYYƏÇİLİK *сущ. килиг:* **MƏDDAHLIQ**.

MƏDHNAMƏ *сущ. килиг*: **MƏDHİYYƏ**.

MƏDRƏSƏ *сущ*. медреса.

MƏƏTTƏL *маса гафарихъ галаз санал*: **məəttəl qalmaq** мягьтел амукьун, мягьтел хьун; **məəttəl qoymaq** мягьтеларун.

MƏƏTTƏLLİK *сущ*. мягьтелвал.

MƏFHUM *сущ*. са затIунин, са кардин, метлебдин тIвар тир гаф.

MƏFKURƏ *сущ. куьгь*. идеология; **mapksist məfkurə** марксист идеология.

MƏFKURƏLİ *прил*. идеялу.

MƏFKURƏSİZ *прил*. идеясуз.

MƏFTİL I *сущ*. сим; II *прил*. симинин; **məftil çəpər** симинин жугъун.

MƏFTUN *прил*. ашукь хьанвай, рикI ацукьнавай; **o, qıza məftun gözləri ilə baxırdı** ада рушаз ашукь хьанвай вилералди килигзавай.

MƏFTUNEDİCİ *прил*. вичел ашукь ийидай, акьалтIай хуш, гзаф иер, рикI ацукьдай, гьейранардай; **məftunedici gözlər** гзаф иер вилер; **məftunedici səs** акьалтIай хуш ван.

MƏFTUNLUQ *сущ*. ашукь хьун, кIан хьун, рикI ацукьун.

MƏGƏR *кIус*. мегер; **məgər mən gecikmişəm?** зун геж хьанвани мегер?

MƏĞLUB *прил*. магълуб; **məğlub olmaq** магълуб хьун, кIаник акатун.

MƏĞLUBEDİLMƏZ *прил*. магълуб тежер; кIаник акат тийир; **məğlubedilməz igid** магълуб тежер кьегьал.

MƏĞLUBEDİLMƏZLİK *сущ*. магълуб тежервал; кIаник акат тавун.

MƏĞLUBİYYƏT *сущ*. магълубвал; **məğlubiyyət qorxusu** магълубвилин кичIевал.

MƏĞRUR I *прил*. такабурлу; **məğrur xalq** такабурлу халкь; **məğrur qadın** такабурлу дишегьли; II *нареч*. такабурвилелди, такабурдаказ, такабурдиз; **məğrur baxmaq** такабурдаказ килигун.

MƏĞRURCASINA *нареч*. такабурвилелди, такабурдаказ, такабурдиз.

MƏĞRURLUQ сущ. такабурвал.

MƏĞZ *сущ. куьгь*. асас; **məsələnin məğzi** месэладин асас.

MƏHARƏT *сущ*. алакьун; **aktyorluq məharəti** актёрвилин алакьун.

MƏHARƏTLƏ *нареч*. устадвилелди, гзаф хъсан.

MƏHARƏTLİ *прил*. алакьунар авай, устадвал авай.

MƏHARƏTLİLİK *сущ*. устадвал.

MƏHARƏTSİZ *прил*. алакьунар авачир, устадвал авачир.

MƏHBƏS I *сущ*. дустагъ, дустагъхана; **məhbəsə salmaq** дустагъда тун;

II *прил*. дустагъдин, дустагъханадин; **məhbəs divarları** дустагъдин цлар.

MƏHBUS *сущ*. дустагъда авайди.

MƏHBUSLUQ *сущ*. дустагъвал.

MƏHDUD *прил*. 1) кьадар эцигнавай, тIимил тир; 2) *куьч*. фикир дар, акьул тIимил авай, акьул кьери; **məhdud adam** дар фикир авай инсан, акьул кьери инсан.

MƏHDUDİYYƏT *сущ*. сергьят; кьадар эцигун, бесар авун; **məhdudiyyəti ləğv etmək** сергьятар алудун; **məhdudiyyət qoymadan** сергьят эциг тавуна, кIамай кьван, кьадар эциг тавуна.

MƏHDUDLAŞDIRMAQ *глаг*. 1) сергьят эцигун, кьадар эцигун, бесарун; 2) авай (*алай*) чкадал хьун, масанриз чукIур тавун.

MƏHDUDLAŞMA *сущ*. **MƏHDUDLAŞMAQ** *глаголдикай*.

MƏHDUDLAŞMAQ *глаг*. бес хьана акъвазарун, бесарун, куьтягь хьун (*са квелди ятIани*).

MƏHDUDLUQ *сущ*. сергьятрай экъечI тавун, бес хьана акъвазун.

MƏHƏBBƏT I *сущ*. кIанивал, муьгьуьббат; **ana məhəbbəti** дидедин муьгьуьббат; **məhəbbətin qədrini bilmək lazımdır** кIанивилин къадир хьунухь герек я; **hər bir işi məhəbbətlə görmək lazımdır** гьар са кIвалах кIанивилелди авуна кIанзава; II *прил*. кIанивилин, муьгьуьббатдин; **məhəbbət lirikası** муьгьуьббатдин лирика.

MƏHƏBBƏTLİ *прил*. кIанивал авай, муьгьуьббат авай.

MƏHƏBBƏTSİZ *прил*. кIанивал авачир, муьгьуьббат авачир.

MƏHƏCCƏR *сущ*. чахчахар; **ağac məhəccər** кIарасдин чахчахар.

MƏHƏL *маса гафарихъ галаз санал*: **məhəl qoymamaq** кваз такьун.

MƏHƏLLƏ I *сущ*. магьле; **yuxarı məhəllə** вини магьле; II *прил*. магьледин; **məhəllə uşaqları** магьледин аялар.

MƏHƏLLİ *прил*. чкадин; гьа чкадин; **məhəlli müharibələr** чкадин дявеяр.

MƏHKƏMƏ I *сущ*. дуван, суд (*дуван ийидай гьукуматдин идара*); **məhkəmə olana kimi** дуван жедалди; II *прил*. дувандин, суддин; **məhkəmə qərarı** суддин къарар.

MƏHKUM I *сущ*. кар атIанвайди; **məhkumun əmlakı** кар атIанвайдан эменни; II *прил*. 1) кар атIанвай; 2) терг хьун кьисметнавай, эхир атанвай; зулумдик квай, зулумдик кутунвай; **məhkum xalq** зулумдик квай халкь.

MƏHKUMLUQ *сущ*. 1) телеф хьун, терг хьун; 2) суддик хьун, судди кар атIун.

MƏHLƏ *сущ*. гъен; **məhləyə çıxmaq** гъенел экъечIун.

MƏHLUL I *сущ*. лемкье; **duz məhlulu** кьелен лемкье; **məhlul qabı** лемкьедин къаб.

MƏHRABA *сущ*. дасмал; **ağ məhraba** лацу дасмал.

MƏHRƏM I *сущ*. мукьвад, мукьвабур; II *прил*. 1) лап мукьва, сир сад тир; **məhrəm dost** лап мукьва дуст; 2) кIевнавай (*такван патал бедендин кIевнавай чкаяр*).

MƏHRƏMANƏ *нареч*. 1) сир сад яз; 2) чинеба; **məhrəmanə dərdləşmək** сир сад яз (*чинеба*) дерди-гьал авун.

MƏHRƏMLİK *сущ*. сир садвал.

MƏHRUM *прил*. магьрум; **məhrum olmaq** магьрум хьун; **uşağı anadan məhrum etmək** аял дидедикай магьрум авун; **atadan məhrum olmaq** бубадикай магьрум хьун.

МӘHRUMİYYӘT *сущ.* магьрумвал; **məhrumiyyətə dözmək** магьрумвилиз таб гун.

МӘHRUMLUQ *сущ. килиг:* **МӘHRUMİYYӘT**.

МӘHSUL *сущ.* магьсул, бегьер; **dirrik məhsulları** салан магьсулар, салан бегьер; **illik məhsul** йисан магьсул; **kənd təsərrüfatı məhsulları** хуьруьн майишатдин магьсулар.

МӘHSULDAR *прил.* бегьерлу, бегьер гудай; **məhsuldar əmək** бегьерлу зегьмет; **məhsuldar torpaqlar** бегьер гудай чилер.

МӘHSULDARLIQ *сущ.* бегьерлувал; **kənd təsərrüfatının məhsuldarlığı** хуьруьн майишатдин бегьерлувал; **bitkilərin məhsuldarlığı** набататрин бегьерлувал.

МӘHŞӘR *сущ. дин.* дуван, дувандин югъ.

МӘHV *сущ.* 1) телеф хьун, терг хьун; **məhv etmək** терг авун; **məhvin səbəbi** телеф хьунин себеб; 2) барбатIун; **işğalçılar kəndi məhv etdilər** чапхунчийри хуьр барбатIна; 3) къирмишун, кьин; **qocaları da məhv etdilər** кьуьзуьбурни къирмишна.

МӘHZ *кIус.* гьа, гьа-гьа; гьа гьакI я; **bu iş məhz belədir** и кар гьа гьакI я.

МӘXӘZ *сущ.* чешме; **tarixi məxəzlər** тарихдин чешмеяр; **təzə tapılan məxəzlər** цIийиз жагъанвай чешмеяр.

МӘXFİ *прил.* чинебан, сир тир, сирлу; **məxfi görüş** чинебан гуьруьш; **məxfi iş** сир тир кIвалах.

МӘXFİLİK *сущ.* сирлувал, ашкара туширвал.

МӘXLUQ *сущ.* 1) чан алай затI; инсан; 2) *куьч.* халкь.

МӘXMӘR *сущ.* махпур, мехмер.

МӘXMӘRİ *прил.* мехмери.

МӘXSUS I *прил.* махсус; талукь; **mənə məxsus kitablar** заз махсус ктабар; **qocalığa məxsus** кьуьзуьвилиз талукь; II *нареч.* кьилди, чараз; **məxsus sənə danışıram** кьилди ваз рахазва.

МӘXSUSӘN *куьч. прил.* талукь тир, талукь; **ona məxsusən** адаз талукь тир.

МӘXSUSİ *прил.* 1) хсуси; **məxsusi şeylər** хсуси шейэр; 2) кьетIен, адетдинди тушир, масадбуруз ухшар тушир.

МӘİŞӘT I *сущ.* яшайиш, дуланажагъ; **ailə məişəti** хизандин яшайиш (*дуланажагъ*); II *прил.* яшайишдин, дуланажагъдин; **məişət binaları** яшайишдин дараматар.

МӘKAN *сущ.* макан; **de görüm, hansı məkandansan?** лагь кван, вун гьи макандай я?

МӘKR *сущ.* фендигарвал; **məkr etmək** фендигарвал авун.

МӘKRLİ *прил.* фендигар; **məkrli düşmən** фендигар душман.

МӘKTӘB I *сущ.* мектеб; **orta məktəb** юкьван мектеб; **məktəbdə oxumaq** мектебда кIелун; II *прил.* мектебдин; **məktəb binası** мектебдин дарамат.

МӘKTӘBLİ I *сущ.* мектебда кIелзавайди; **məktəblilərlə görüş** мектебда кIелзавайбурухъ галаз гуьруьш; II *прил.* мектебда кIелзавайдан; **məktəbli geyimi** мектебда кIелзавайдан алукIун.

МӘKTUB *сущ.* чар; **məktub yazmaq** чар кхьин.

МӘKTUBLAŞMAQ *глаг.* чарараллди алакъа хуьн.

МӘQALӘ I *сущ.* макъала; **məqalə yazmaq** макъала кхьин; **baş məqalə** кьилин макъала; II *прил.* макъаладин; **məqalənin sərlövhəsi** макъаладин кьил.

МӘQAM *сущ.* 1) *куьгь.* чка; **məqam etmək** чка кьун; **məqamını**

bilmək вичин чка чир хьун; 2) вахт, макъам, чIав; **məqamı gəldi** вахт атана; **söz demək məqamıdır** гаф лугьудай макъам я; **bu hansı məqamdır?** им гьи чIав я?

MƏQBƏRƏ *сущ.* сур (*къванцикай раснавай*); гуьмбет (*сурун винел эцигнавай*); **Nizami məqbərəsi** Низамидин гуьмбет.

MƏQBUL *маса гафарихъ галаз санал*: **məqbul bilmək** рази жедайди яз гьисабун; **məqbul olmaq** рази хьун.

MƏQSƏD *сущ.* макьсад; **başlıca məqsəd** кьилин макьсад; **məqsədin nədir?** ви макьсад вуч я?

MƏQSƏDƏUYĞUN *прил.* метлебдив (*мураддив*) кьур; **məqsədəuyğun işlər görmək** метлебдив (*мураддив*) кьур крар авун.

MƏQSƏDƏUYĞUNLUQ *сущ.* метлебдив (*мураддив*) кьурвал.

MƏQSƏDLİ *прил.* макьсад авай.

MƏQSƏDSİZ *прил.* макьсад авачир; **məqsədsiz adamlar** макьсад авачир ксар.

MƏLAHƏT *сущ.* акьалтIай хушвал; вичихъ ялдай иервал, вичел чIугвадай иервал.

MƏLAHƏTLİ *прил.* рикIи чIугвадай, хуш эсер ийидай; **məlahətli səs** хуш эсер ийидай ван.

MƏLAHƏTLİLİK *сущ.* рикIи чIугун, хуш эсер авун.

MƏLAİKƏ I *сущ. дин.* малаик; 2) *куьч.* гзаф иер; **məlaikə kimi qadındır** гзаф иер дишегьли я; II *прил.* малаикдин.

MƏLAL *сущ.* азаб, азият.

MƏLƏFƏ *сущ.* месин агъ.

MƏLƏK *сущ. килиг:* **MƏLAİKƏ**.

MƏLƏMƏK *глаг.* гьараюн (*хипери, кIелери*).

MƏLƏŞMƏ *сущ.* **MƏLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

MƏLƏŞMƏK *глаг.* гьараюн (*хипери, кIелери*).

MƏLƏTMƏK *глаг.* гьарайиз тун (*хиперив, кIелерив*).

MƏLƏZ *прил.* метис; **mələz qoyun** метис хеб.

MƏLƏZLƏŞDİRMƏK *глаг.* кьве жинс акадарун, кьве жинс сад-садаз ягъун (*гьайванар, набататар*).

MƏLHƏM *сущ.* 1) мазь; **məlhəm düzəltmək** мазь гьазурун; 2) мелгьям; 3) *куьч.* дарман; **sənin sözlərin mənim üçün məlhəmdir** ви гафар заз дарман я; 4) теселли; **təkcə sən mənim üçün məlhəmsən** тек са вун я зи теселли.

MƏLİK *сущ. куьгь.* мелик, гьаким.

MƏLİKLİK *сущ.* меликлух.

MƏLUL *прил.* сугъул, гьамлу, сефил.

MƏLULCASINA *нареч.* сугъулдаказ, сугъулдиз; пашманвилелди, пашмандаказ, пашмандиз; сефилвилелди, сефилдаказ; пелешвилелди, пелешдаказ, пелешдиз; **məlulcasına baxırdı** пашмандаказ килигзавай; **məlulcasına gəzişirdi** пелешдаказ къекъвезвай.

MƏLUM *прил.* малум; **məlum işlər** малум крар.

MƏLUMAT I *сущ.* малумат; **qısa məlumat** куьруь малумат; II *прил.* малуматдин; **məlumat kitabçası** малуматдин кIватIал.

MƏLUMATLI *прил.* малумат авай.

MƏLUMATSIZ *прил.* малумат авачир.

MƏLUN I *прил.* лянет хьайи, виляй аватнавай; II *сущ.* лянет хьайиди, виляй аватнавайди; лянет хьайи кас, виляй аватнавай кас.

MƏLUNLUQ *сущ.* алчахвал, усалвал.

MƏMƏ *сущ.* мам; **uşağa məmə vermək** аялдиз мам гун.

MƏMLƏKƏT *сущ. куьгь*. 1) уьлкве; **isti məmləkətlər** чими уьлквеяр; 2) гьукумат; **Avropa məmləkətləri** Европадин гьукуматар.

MƏMNUN *сущ*. рази тир; **məmnun adam** рази тир кас.

MƏMNUNİYYƏTLƏ *нареч*. 1) разивилелди, разидаказ, разидиз, разиз; 2) къадирлувилелди, къадирлудаказ, къадирлудиз.

MƏMNUNLUQ *сущ*. 1) разивал; 2) къадирлувал.

MƏMNUNLUQLA *нареч. килиг:* **MƏMNUNIYYƏTLƏ.**

MƏMULAT *сущ*. затI, шей, мал, къаб; **çini məmulatlar** хъенчIин къапар.

MƏMUR *сущ*. чиновник.

MƏMURLUQ *сущ*. чиновниквал.

MƏN *mIв.-эв.* зун; **mənə** заз; **mənlə** захъ галаз; **mən işləyirəm** за кIвалахзава; **mənim** зи; **mənim sözüm** зи гаф.

MƏNA I *сущ*. мана; **sözün müstəqim (birbaşa) mənası** гафунин дуьз мана, **sözün məcazi mənası** гафунин къаб алай мана.

MƏNACA *нареч*. маналудаказ, маналудиз; манадал гьалтайла; **mənaca dərin** манадал гьалтайла дерин.

MƏNAFE *сущ*. 1) марагъ; **şəxsi mənafe** хсуси марагъ; 2) менфят, хийир; **öz mənafeyi üçün çalışır** вичин хийир паталди алахъзава.

MƏNALANDIRMAQ *глаг*. мана гун, мана чирун, мана гъавурда тун.

MƏNALI *прил*. маналу; **mənalı sözlər** маналу гафар.

MƏNALILIQ *сущ*. маналувал, метлеблувал.

MƏNASIZ *прил*. манасуз; **mənasız danışmaq** манасуз рахун.

MƏNASIZLIQ *сущ*. манасузвал; **fikrin mənasızlığı** фикирдин манасузвал.

MƏNBƏ *сущ*. чешме; **tarixi mənbələr** тарихдин чешмеяр.

MƏNCƏ *арал.г.* заз чиз, зи фикирдалди, завай хьайитIа, за фагьумзавайвал, за фикирзавайвал; **məncə o, düz cavab verdi** завай хьайитIа, ада дуьз жаваб гана.

MƏNSƏBPƏRƏST *прил*. гьакимвилихъ ялдай, чIехивилихъ ялдай.

MƏNƏMLİK *сущ*. зун-зун лугьун.

MƏNƏN *нареч*. марифатдиз, тербиядиз (*талукь яз*).

MƏNƏVİ *прил*. руьгьдин, руьгьдиз талукь тир, рикIин, эдебдин; **mənəvi kömək** руьгьдин куьмек.

MƏNƏVİYYAT *сущ. эдеб,* марифат, тербия; **onun mənəviyyatı** адан марифат.

MƏNFƏƏT *сущ*. къазанжи; **xalis mənfəət** михьи къазанжи.

MƏNFƏƏTLİ *прил*. менфятлу.

MƏNFƏƏTSİZ *прил*. менфятсуз.

MƏNFİ I *прил*. инкар ийидай, ваъ лагьай, чIуру; II *сущ*. минус.

MƏNFİLİK *сущ*. ваъ лугьун, инкар авун, кьабул тавун.

MƏNFUR *прил*. гзаф пис, кьацIай, алчах, мурдар, акунани кIан тийир; **mənfur adam** алчах кас.

MƏNFURLUQ *сущ*. нагьакьанвал, такIан жедай гьал, мурдарвал.

MƏNGƏNƏ *сущ*. менгена; **dəmirçi məngənəsi** чатухъандин менгена.

MƏNİMSƏMƏK *глаг*. чирун, чир хьун; кьатIун; кьабулун; **yeni adətləri mənimsəmək** цIийи адетар чирун (*кьабулун*).

MƏNLİK *сущ*. жуввал, вичиз-вичин къадирлувал.

MƏNSƏB I *сущ*. дережа; **mənsəbə çatmaq** дережадив агакьун.

MƏNSƏB II *сущ. геогр.* тIиш; **çayın mənsəbi** вацIун тIиш (*гьуьлуьз авахьзавай чка*).

MƏNSUB *прил.* махсус; **bu kitablar mənə mənsubdur** и ктабар заз махсус я.

MƏNSUBİYYƏT *сущ.* махсусвал.

MƏNSUBLUQ *сущ.* махсусвал; **xalqa mənsubluq** халкьдиз махсусвал.

MƏNSUR *прил.* гьикаятдин; **mənsur əsər** гьикаятдин эсер.

MƏNŞƏ *сущ.* асул; асул никай ва квекай ятIа, гьадаз талукьвал.

MƏNTƏQƏ *сущ.* пункт.

MƏNTİQ *сущ.* логика.

MƏNTİQİ *прил.* логикадин; **məntiqi sübutlar** логикадин делилар.

MƏNTİQLİ *прил.* дуьз тир, акьулди кьабулдай, логикадив кьур.

MƏNTİQSİZ *прил.* дуьз тушир, акьулди кьабул тийир, логикадив кьазвачир.

MƏNZƏRƏ *сущ.* акунар; **kəndin mənzərəsi** хуьруьн акунар; **Şahdağın mənzərəsi** Шагь дагъдин акунар.

MƏNZİL *сущ.* 1) кIвал; 2) мензил (*рехъ*); **şəhərdən iki mənzil uzaq yaşamaq** шегьердивай кьве мензил яргъа яшамиш хьун.

MƏNZUM *прил.* шиирдин; **mənzum roman** шиирдин роман.

MƏRAM *сущ.* мурад, ният. макьсад; **xoş məram** хуш ният.

MƏRAMNAMƏ *сущ.* программа.

MƏRASİM *сущ.* мярекат, адет хьанвай къайда; **toy mərasimi** мехъерин мярекат, мехъер кьиле тухудай адет; **dini mərasim** диндин адет.

MƏRC *сущ.* мерж; **mərc tutmaq** мерж кьун.

MƏRCAN *сущ.* 1) мержен (*гьуьлуьн юзан тийидай гьайван*); 2) и гьайвандин киреж хьанвай амукьайрикай арадал атанвай лацу, яру ва жегьре рангарин къиметлу къван.

MƏRCİ I *сущ.* мержемек; II *прил.* мержемекдин; **mərci xörəyi** мержемекдин хуьрек.

MƏRCLƏŞMƏ *сущ.* **MƏRCLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

MƏRCLƏŞMƏK *глаг.* гьуьжетар авун, мерж хьун.

MƏRD I *сущ.* 1) итим, эркек; 2) викIегь кас, рикI авай кас, уьтквем кас, жуьрэтлу кас, кьегьал; II *прил.* викIегь, мерд, жуьрэтлу, уьтквем, кичIевал тийижир; **mərd adam** мерд кас, викIегь кас.

MƏRDANƏ *нареч.* викIегьвилелди, викIегьдаказ; мердвилелди, мерддаказ; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз; уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз.

MƏRDANƏLİKLƏ *килиг*: **MƏRDANƏ**.

MƏRDİMAZAR I *сущ.* мердимазар; **o mərdimazar yenə gəlmişdi?** а мердимазар мад атанвайни? II *прил.* мердимазардин.

MƏRDİMAZARLIQ *сущ.* мердимазарвал.

MƏRDLİK *сущ.* мердвал, викIегьвал, кьегьалвал, уьтквемвал, жуьрэтлувал.

MƏRƏKƏ *сущ.* 1) гьарай-эвер; къалмакъал, дяве; **mərəkə salmaq** гьарай-эвер кутун; къалмакъал кутун; 2) къунагъулух, кефинин межлис; **toy mərəkəsi** мехъерин межлис; 3) мярекат, кIватIал; **yaxşı mərəkə düzəltmişdilər** хъсан мярекат туькIуьрнавай.

MƏRƏZ I *сущ. куьгь.* 1) азар, тIал; **mərəzin səbəbi** тIалдин себеб; 2) хесет; адет; **küsmək onun mərəzidir** хъел авун адан адет я.

MƏRƏZ II *прил.* зарб катдай, йигин

катдай; **mərəz it** зарб катдай кицI.

MƏRHƏLƏ *сущ.* 1) девир, вахт; **yeni mərhələ** цIийи девир; 2) дережа; **tikinti işlərində yeni mərhələ** эцигунрин карда цIийи дережа.

MƏRHƏMƏT *сущ.* 1) мергьямат; **mərhəmət göstərmək** мергьямат къалурун; **mərhəmət diləmək** мергьямат тIалабун; 2) регьим; **mərhəmət etmək** регьим авун.

MƏRHƏMƏTLİ *прил.* мергьяматлу.

MƏRHƏMƏTSİZ *прил.* мергьяматсуз.

MƏRHUM I *прил.* кьейи, рагьметлу; **mərhum atam** зи рагьметлу буба; II *сущ.* кьейиди; рагьметлуди; **mərhum yaxşı adam idi** рагьметлуди хъсан кас тир.

MƏRİFƏT *сущ.* марифат; эдеб; хъсан ахлакь.

MƏRİFƏTLƏ *нареч.* марифатлудаказ; эдеблувилелди, эдеблудаказ, эдеблудиз, эдеблуз; **özünü mərifətlə aparmaq** вич марифатлудаказ (*эдеблудиз*) тухун.

MƏRİFƏTLİLİK *сущ.* марифатлувал; эдеблувал, тербиялувал.

MƏRKƏZ I *сущ.* 1) меркез; **Azərbaycanın mərkəzi Bakıdır** Азербайжандин меркез Баку я; 2) юкь; **şəhərin mərkəzində** шегьердин юкьва; 3) гьукуматдин виридалайни чIехи орган; **mərkəzin qərarı** гьукуматдин виридалайни чIехи органдин къарар; II *прил.* меркездин.

MƏRKƏZİ *прил.* 1) юкьван, меркезда авай; 2) кьилин; регьбервал ийидай; 3) асул кар алай; кьилин; **mərkəzi problem** асул кар алай месэла.

MƏRKƏZLƏŞMƏ *сущ.* **MƏRKƏZLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

MƏRKƏZLƏŞMƏK *глаг.* са меркезда кIватI хьун (*мес. са кардиз регьбервал, идарадин крар ва мсб.*).

MƏKRLİLİK *сущ.* фендигарвал.

MƏRMƏR I *сущ.* мармар; **ağ mərmər** лацу мармар; **qara mərmər** чIулав мармар; II *прил.* мармардин; **mərmər daşı** мармардин къван.

MƏRMİ *сущ.* тупунин хъиткьиндай гуьлле ва я бомба.

MƏRSİN *сущ. бот.* мирт (*хъсан ни къведай лацу цуьквер ахъайдай гьамиша къацу вал*).

MƏRSİYƏ *сущ.* 1) мерсия (*гъам квай шиир*); элегия; 2) шел (*лугьунар*).

MƏRSİYƏÇİ *сущ. килиг*: **MƏRSİYƏXAN.**

MƏRSİYƏXAN *сущ.* мерсия лугьудайди.

MƏRTƏBƏ I *сущ.* 1) гьава, мертеба; **dördmərtəbəli ev** кьуд мертебадин (*гьавадин*) кIвал; **ikinci mərtəbədə yaşamaq** кьвед лагьай гьавада яшамиш хьун; 2) дережа, къуллугъ; **yüksək mərtəbəyə çatmaq** чIехи дережадив агакьун, къуллугъдин иеси хьун; II *прил.* гьавадин, мертебадин.

...MƏRTƏBƏ... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **ikimərtəbə** кьве мертеба; **beşmərtəbə** вад мертеба.

MƏRUZ *прил.* са хесет авай, майил; **xəstəliklərə məruz qalmaq** азарар галукьдай хесет хьун; азарар галукьуниз майил авун.

MƏRUZƏ *сущ.* 1) доклад; 2) хабар гун; **idarənin rəhbərinə məruzə etmək** идарадин чIехидаз хабар гун.

MƏRUZƏÇİ *сущ.* доклад ийизвайди.

MƏRZÇİ *сущ.* чил алцумдайди.

MƏS *сущ.* чуьвекар.

MƏSAFƏ *сущ.* 1) мензил; яргъалвал; арада авай яргъивилин кьадар; рехъ; **qısa məsafə** куьруь мензил; 2) ара; **məsafə saxlamaq** ара хуьн;

II *прил*. мензилдин.

MƏSAMƏ *сущ*. вилиз таквадай лап бицIи тIекв.

MƏSAMƏLİ *прил*. тIеквенар авай, вилиз таквадай араяр авай; **məsaməli dəri** куьлуь тIеквенар авай хам; **məsaməli çuğun** куьлуь тIеквенар авай чуьгуьн.

MƏSCİD *сущ*. мискIин.

MƏSDƏR *лингв.* масдар.

MƏSƏL *сущ*. мисал, бубайрин мисал; **məsəl çəkmək** мисал гъун; **atalar məsəlidir...** бубайрин мисал я…

MƏSƏLƏ *сущ*. 1) месэла (*гьял авуна кIандай*); **aktual məsələ** кар алай месэла; **məsələ qaldırdı** месэла къарагъарна; 2) *мат*. месэла, тапшуругъ; **məsələni həll etmək** месэла гьялун.

MƏSƏLƏN *арал.г.* месела, мисал патал; **məsələn, belə bir hadisə oldu** месела, ихьтин са дуьшуьш хьана.

MƏSKƏN *сущ*. 1) мескен; **istirahət üçün məskən** ял ягъун патал мескен; 2) яшамиш жезвай чка; **mənim məskənim Bakıdır** зун яшамиш жезвай чка Баку я; 3) уьлкве; **Azərbaycan uzunömürlülər məskənidir** Азербайжан яргъал уьмуьр гьалзавайбурун уьлкве я.

MƏSKUN *прил*. инсанар гзаф яшамиш жезвай, агьалийрин къалинвал авай; **məskun rayon** инсанар гзаф яшамиш жезвай район; **məskun yer** агьалийрин къалинвал авай чка; **məskunlaşmaq** яшамиш хьун.

MƏSKUNLUQ *сущ*. агьалийрин къалинвилин дережа, инсанар яшамиш хьун.

MƏSLƏHƏT *сущ*. меслят; **məsləhət vermək** меслят гун; **böyüklə məsləhətləşmək** чIехидал меслят гъун; **dost məsləhəti** дустунин меслят.

MƏSLƏHƏTÇİ *сущ*. меслятчи; **o, yaxşı məsləhətçidir** ам хъсан меслятчи я.

MƏSLƏHƏTLƏŞMƏK *глаг*. меслят авун.

MƏSLƏK *сущ*. 1) идеология, дуьньякьатIунар, чIалахъ хьун; **məslək birliyi** идеологиядин садвал; 2) идея, принцип; иман; **məslək qardaşları** идеядин стхаяр.

MƏSNƏVİ *сущ. шаир.* месневи (*кьве цIарцIин шиир*).

MƏSRƏF *сущ. экон*. харжар, харжияр, серф авур пулар; **pul məsrəfləri** пулунин харжар; **az məsrəflə** тIимил харжидалди.

MƏST *прил*. пиян, кефлу.

MƏSTEDİCİ *прил*. пиянардай, кефлу ийидай.

MƏSTLİK *сущ*. кефливал.

MƏSUL *прил*. жавабдар; **məsul olmaq** жавабдар хьун.

MƏSULİYYƏT *сущ*. жавабдарвал; **məsuliyyət hiss etmək** жавабдарвал гьисс авун.

MƏSULİYYƏTLİ *прил*. жавабдар, жавабдар тир; **məsuliyyətli iş** жавабдар кIвалах.

MƏSULİYYƏTSİZ *прил*. жавабдарвал авачир.

MƏSUM *прил*. михьи, дуьзена, тахсирсуз, гунагьсуз, гунагь квачир; **məsum adam** михьи кас, гунагь квачир кас.

MƏSUMCASINA *нареч*. михьивилелди, михьидаказ; дуьзенавилелди, дуьзенадаказ.

MƏSUMLUQ *сущ*. михьивал, дуьзенавал, тахсирсузвал, гунагьсузвал.

MƏŞƏDİ *сущ. куьгь.* мешеди (*виликан вахтара диндин зиярат патал Ирандин Мешгьед шегьердиз фена хтайбуруз гузвай тIвар*).

MƏŞƏQQƏT *сущ*. мишекъат, азаб, азият; **məşəqqət çəkmək** азият чIугун,

мишекъатдик хьун.

MƏŞƏQQƏTLƏ *нареч*. мишекъатвилелди, мишекъатдаказ, мишекъатдиз; **il-ildən məşəqqətlə gəlir** йис-йисалай мишекъатдиз къвезва.

MƏŞƏL *сущ*. цIун ялав, цIай; **məşəl yandırmaq** цIай куькIуьрун.

MƏŞĞƏLƏ *сущ*. 1) кар, кеспи, кIвалах; 2) тарсар; **kimya məşğələləri** химиядин тарсар.

MƏŞĞUL *прил*. машгъул; **məşğul olmaq** машгъул хьун.

MƏŞĞULAT *сущ. килиг:* **MƏŞĞULİYYƏT**.

MƏŞĞULİYYƏT *сущ*. машгъулат; **özünə məşğuliyyət tapmaq** вичиз машгъулат жагъурун.

MƏŞĞULLUQ *сущ*. машгъулвал.

MƏŞHUR *прил*. машгьур, сейли; **məşhur alim** машгьур (*сейли*) алим; **bütün dünyada məşhur** вири дуьньядиз сейли.

MƏŞHURLAŞMAQ *глаг*. машгьур хьун, сейли хьун.

MƏŞHURLUQ *сущ*. машгьурвал, сейливал.

MƏŞQ *сущ*. мешкъ; **məşq etmək** мешкъ авун.

MƏŞQÇİ *сущ*. мешкъчи.

MƏŞUQ *сущ*. ашна (*итим*); *шаир*. кIаниди.

MƏŞUQƏ *сущ*. ашна (*дишегьли*); *шаир*. кIаниди.

MƏŞVƏRƏT *сущ*. мешверат.

MƏT *сущ. мед*. миже.

MƏTANƏT *сущ*. кIевивал, мягькемвал, дурумлувал.

MƏTANƏTLƏ *нареч*. кIевиз, мягькемдиз, дурумлувилелди, дурумлудиз; **mətanətlə vuruşmaq** дурумлудиз женг чIугун.

MƏTBƏƏ *сущ*. чапхана (*ктабар, газетар ва мсб. басма ийидай чка*).

MƏTBƏX I *сущ*. цIун кIвал; II *прил*. цIун кIвалин; **mətbəx işləri** цIун кIвалин крар.

MƏTBUAT *сущ*. печать.

MƏTİN *прил*. кIеви, мягькем, дурумлу.

MƏTİNLƏŞMƏK *глаг*. кIеви хьун, мягькем хьун, дурумлу хьун.

MƏTİNLİK *сущ*. кIевивал, мягькемвал, дурумлувал.

MƏTLƏB *сущ*. метлеб; **mətləbə çatmaq** метлебдив агакьун; **mətləbin nədir?** ви метлеб вуч я?

MƏTN *сущ*. текст; **böyük mətn** чIехи текст.

MƏVACİB *сущ. килиг:* **MAAŞ.**

MƏYUS *прил*. сугъул, гьамлу.

MƏYUSLUQ *сущ*. сугъулвал, рикI чIулав хьун, дертлу хьун, перишанвал, сефилвал.

MƏYUSLUQLA *нареч*. рикI ханваз, пашмандаказ.

MƏZAR I *сущ*. сур; **qardaşlıq məzarları** стхавилин сурар; **qədim məzarlar** дегь сурар; II *прил*. сурун; **məzar daşı** сурун къван.

MƏZARÇI *сущ*. сур атIудайди.

MƏZARLIQ *сущ*. сурар; **kəndin məzarlığı** хуьруьн сурар.

MƏZƏ *сущ*. 1) шад женжелвал; **məzə qılmaq** шад женжелвал авун; 2) зарафат.

MƏZƏLƏNMƏ *сущ*. **MƏZƏLƏNMƏK** *глаголдикай*.

MƏZƏLƏNMƏK *глаг*. кфет хкудун.

MƏZƏLİ *прил*. зарафатар гвай, хъуьруьрдай, рикI аладардай, машгъулардай; **məzəli əhvalat** хъуьруьрдай вакъиа; **məzəli adam** зарафатар гвай кас.

MƏZƏLİLİK *сущ*. зарафатар авун,

зарафатар кутаз рахун.

MƏZƏMMƏT *сущ.* тегьне, туьгьмет; къехуьн; айиб; **məzəmmət etmək** туьгьмет авун, айиб авун.

MƏZƏNNƏ *сущ.* мизан, нирх, эцигнавай къимет; **təzə məzənnə** цIийи нирх.

MƏZHƏB *сущ.* мезгьеб.

MƏZHƏKƏ *сущ.* 1) хъуьруьн, шадвилин машгъулат, зарафат, ягьанат; 2) къемеда.

MƏZHƏKƏÇİ *сущ.* хъуьруьнардай кас, къемеда итим.

MƏZİYYƏT *сущ.* лайихвал, лайихлувал; **əsərin başlıca məziyyətləri** эсердин кьилин лайихлувилер; 2) ери; **yaxşı məziyyətə malikdir** хъсан ери ава.

MƏZLUM I *прил.* 1) зулумдик квай, зулумдик кутунвай; **məzlum xalqlar** зулумдик кутунвай халкьар; 2) бедбахт, рикI тIар хьайи, гуьгьуьл хайи; **məzlum qız** гуьгьуьл хайи руш.

MƏZLUMCASINA *нареч.* муьтIуьгъвилелди, муьтIуьгъдаказ, муьтIуьгъдиз.

MƏZLUMLUQ *сущ.* 1) зулумдик хьун, азиятдик хьун; 2) муьтIуьгъвал.

MƏZMUN *сущ.* метлеб, мана; **kitabın məzmunu** ктабдин мана (*метлеб*).

MƏZMUNLU *прил.* хъсан метлеб квай, мана квай.

MƏZMUNLULUQ *сущ.* метлеб квайвал, мана квайвал.

MƏZMUNSUZ *прил.* метлеб квачир, мана квачир.

MƏZMUNSUZLUQ *сущ.* метлеб квачирвал, мана квачирвал.

MƏZUN *сущ.* куьтягьайди, куьтягьна ахъаяйди, акъалтIарайди (*мектеб, институт*).

MƏZUNİYYƏT *сущ.* ял ядай йикъар.

MƏXARİC *сущ.* харжи, харжи авун, серф авун.

MIRIQ *прил.* сарар авачир.

MIRIQLIQ *сущ.* сарар тахьун.

MIRILTI *сущ.* 1) гъургъур; 2) *куьч.* наразивал.

MIRT *маса гафарихъ галаз санал*: **mırt vurmaq** лагълагъар авун.

MIRTILDAMAQ *глаг.* гъургъур авун (*хъел кваз, наразивиз яз вич-вичив рахун*).

MISILDAMAQ *глаг.* чIуф авун; **yuxuda mısıldamaq** ахвара чIуф авун.

MIŞILTI *сущ.* ксанвай аялдин нефес къачузвай ван.

MIZI *сущ.* бицIи тIветI.

MIZILDAMAQ *глаг.* мурмур авун, вич-вичик рахун; пIузаррин кIаникай рахун.

MIZILTI *сущ.* мурмур; **onun mızıltısı eşidilirdi** адан мурмур ван къвезвай.

MIZMIZI I *прил.* аставилелди кар ийидай; II *сущ.* мурмурар ийизвайди.

MIX *сущ.* мих, масмар; **divara mıx vurmaq** цлаз масмар ягъун.

MIĞMIĞA *сущ.* ветI.

MİÇMAN *сущ.* мичман (*гьуьлерин кьушунда офицервилин сад лагьай чин*).

MİF *сущ.* миф (*1 дегь девиррин игитрикай мах; 2 куьч. бинесуз ихтилат, таб*).

MİFOLOGİYA *сущ.* 1) мифар, махар; 2) мифрикай тир илим.

MİFOLOJİ *прил.* мифологиядин.

MİXƏK I *сущ.* михек; II *прил.* михекдин; **mixək iyi** михекдин ни.

MİKROB I *сущ.* микроб (*анжах микроскопдай аквадай, лап куьлуь организм*); II *прил.* микробдин.

MİKROBİOLOGİYA *сущ.* микробиология (*микробрикай илим, биологиядин са хел*).

MİKROBİOLOJİ *прил.* микробиологиядин.

МİКROBİOLOQ *сущ.* микробиолог (*микробиологиядин пешекар*).

МİKROFON I *сущ.* микрофон (*ван гужлу ийидайди*); II *прил.* микрофондин; **mikrofon səsi** микрофондин ван.

МİKRON *сущ.* микрон (*метрдин миллиондай са пай*).

МİKROORQANİZM *сущ.* микроорганизм (*лап куьлуь, вилиз таквадай са клеткадин гьайван, набатат*).

МİKRORAYON *сущ.* микрорайон.

МİKROSKOP сущ. микроскоп.

МİQDAR *сущ.* кьадар, сан.

МİQRASİYA *сущ.* миграция (*халкь куьч хьун, халкьди яшайишдин чка дегишарун*).

МİQYAS *сущ.* 1) гъвечIи авунвай уьлчме; 3) кьадар.

МİL I *сущ.* 1) акьван (*гуьлуьт храдай*); 2) раб (*къир храдай*); 3) денде (*арабадин, фургъундин чархунин*); **çarxın mili** чархунин денде; 4) кьилихъ кIаш галай лаш; 5) ракьун хак (*ракьун рекьин рельс юзун тавун патал ядай*); 6) лабардин мил; **lövbərin mili qırıldı** лабардин мил атIана.

МİL II *сущ.* мил (*яргъивилин уьлчме; адан кьадар жуьреба-жуьре я*); **coğrafi və ya alman mili** географиядин ва я немсерин мил (*7420 м*); **ingilis və ya dəniz mili** ингилисрин ва я гьуьлуьн мил (*1853 м*).

МİL III *сущ.* 1) гуьтIуь зул, гуьтIуь маргъв; 2) цIар; **uzun mil** яргъи цIар**.**

МİLAD *сущ.* хашпарайрин динда Иса пайгъамбар хьайи йикъан сувар, ам 25-декабрдиз къейдда.

МİLADİ *сущ.* хашпарайрин, хашпаравилин; **miladi tarix** хашпаравилин тарих.

МİLÇƏK I *сущ.* тIветI; **at milçəyi** балкIандин тIветI; **leş milçəkləri** лешерин тIветIер; II *прил.* тIветIрен; **milçək vızıltısı** тIветIрен ван.

МİLƏМİL *прил.* зуларин, зулар авай, маргъварин, маргъвар авай; **miləmil parça** маргъвар авай парча; **miləmil dəftər** зулар авай дафтар.

МİLİS I *сущ.* милиция; II *прил.* милициядин; **milis postu** милициядин пост.

МİLİSİONER *сущ.* милиционер.

МİLİTARİST *сущ.* милитарист (*яракьламиш хьунин терефдар*).

МİLİTARİZM I *сущ.* милитаризм (*яракьламиш хьунин ва дяве авунин терефдарвал*); II *прил.* милитаризмдин; **militarizm dövlətləri** милитаризмдин гьукуматар.

МİLLƏMƏK I *глаг.* хкажун, виниз акъудун, цавуз акъудун; **təyyarəni göyə milləmək** самолёт цавуз акъудун.

МİLLƏMƏK II *глаг.* цIарар чIугун.

МİLLƏNMƏK I *глаг.* цавуз хкаж хьун.

МİLLƏNMƏK II *глаг.* цIарар чIугунваз хьун.

МİLLƏT *сущ.* 1) миллет; 2) жемят, инсанар; **meydanda o qədər millət var idi ki** майдандал акьван инсанар алай хьи.

МİLLƏTÇİ *сущ.* миллетчи; вичин миллет лап вине кьадай кас; II *прил.* миллетчивилин; **millətçi siyasət** миллетчивилин сиясат.

МİLLƏTÇİLİK *сущ.* миллетчивал.

МİLLİ I *прил.* милли; **milli əsarət** милли зулум; **milli istiqlaliyyət uğrunda mübarizə** милли азадвал патал женг; **milli münasibətlər** милли рафтарвилер.

МİLLİ II *прил.* зулар авай, зуларин, маргъварин; цIарар авай; **milli köynək** зулар авай перем; **milli dəftər** цIарар авай дафтар.

МİLLİ III… *мураказ гафарин сад лагьай пай*: **milliamper** миллиампер; **milliqram** миллиграмм.

МİLLİLİK *сущ*. милливал; **millilіyi qoruyub saxlamaq lazımdır** милливал хвена кІанзавайди я.

МİLLİMETR *сущ*. миллиметр; **on millimetr** цІуд миллиметр.

МİLLİYYƏT *сущ*. миллет; **onun milliyyəti azərbaycanlıdır** адан миллет азербайжанви я; **onun milliyyəti ləzgidir** адан миллет лезги я.

МİLYARD *сущ*. 1) миллиард (*агъзур миллион*); 2) кьадарсуз гзаф.

МİLYARDER I *сущ*. миллиардер, миллиардчи; II *прил*. миллиардердин, миллиардчидин; **milyarder oğlu** миллиардердин (*миллиардчидин*) хва.

МİLYON I *сущ*. миллион; II *прил*. миллиондин; **milyonun bir hissəsi** миллиондин са пай.

МİLYONÇU *сущ. килиг:* **МİLYONER.**

МİLYONER *сущ*. миллионер.

МİМİKA *сущ*. мимика (*рикІин гьалар, гьиссер къалурзавай чинин мускулрин, хамунин гьерекат, юзунар*).

МİMOZA I *сущ. бот*. мимоза; II *прил*. мимозадин; **mimoza yarpağı** мимозадин пеш.

МİN *числ*. агъзур; **min adam gəlmişdi** агъзур кас атанвай.

МİNA I *сущ*. мина (*чилик ва я цик кутадай хъиткьиндай зурба гуьлле; миномётдай ядай гьахьтин гуьлле*); **mina qoymaq** мина кутун.

МİNA II *сущ*. шир; **qabın minası** къапунин шир.

МİNAATAN *сущ*. минамёт.

МİNARƏ I *сущ*. минара; **dairəvi minarələr** элкъвей минараяр; II *прил*. минарадин.

МİNBƏR *сущ*. мискІинда Къуръан кІелдай чка.

МİNDİRMƏK *глаг*. акьадарун, ацукьарун; **maşına mindirmək** машинда акьадарун; **təyyarəyə mindirmək** самолётда ацукьарун.

МİNERAL I *сущ*. минерал (*къванцин цІивин ва масабур хьтин чиликай хкуддай менфятлу затІар*); II *прил*. **mineral duz** минералдин кьел.

МİNERALOGİYA I *сущ*. минералогия (*минералрин гьакъиндай илим*); II *прил*. минералогиядин.

МİNİATÜR *сущ*. 1) бицІи иер шикил; 2) миниатюра (*драмадин ва музыкадин гъвечІи эсерар*).

МİNİATÜRÇÜ *сущ*. миниатюра чІугвазвай кас.

МİNİK *сущ*. улакь.

МİNİLLİK *прил*. агъзур йисарин; **minillik hadisələr** агъзур йисарин вакъиаяр.

МİNİMAL *прил*. лап тІимил; виридалайни тІимил тир; лап агъа кІан.

МİNİMUM *прил*. лап тІимил; **xərcləri minimuma endirmək** харжар лап тІимиларун.

МİNLƏRCƏ *нареч*. агъзурралди; **mitinqə minlərcə insan gəlmişdi** митингдиз агъзурралди инсанар атанвай.

МİNLİK *прил*. агъзурдин; **beş minlik qoşun** вад агъзурдин кьушун.

МİNMƏK *глаг*. 1) ацукьун; **təyyarəyə minmək** самолётда ацукьун; 2) акьахун; **ata minmək** балкІандал акьахун.

МİNNƏT *сущ*. 1) минет авун, тІалабун; 2) хатур авун, хатурдик кутун; 3) чинал гъун, къехуьнарун; **görülmüş işə görə minnət** авур кар чинал гъун.

МİNNƏTDAR *прил*. рази тир, хъсанвал чир жедай, къадир чир

жедай, къадирлу; **sənə minnətdaram** зун валай рази я.

MİNNƏTDARLIQ *сущ.* разивал; баркалла; **səmimi minnətdarlıq** рикIяй тир разивал.

MİNNƏTDARLIQLA *нареч.* разивилелди, разидаказ, разидиз, разиз; **minnətdarlıqla danışırdı** разивилелди рахазвай.

MİNOMYOT I *сущ. воен.* миномёт (*минайралди таъмин тир артиллериядин яракь*); **minomyotdan atəşə tutmaq** миномётдай гуьлле гун; II *прил.* миномётдин.

MİNOMYOTÇU *сущ.* миномётчи.

MİNOR *сущ. муз.* минор (*гъамлу, секин гьавадин макьам*); **minor qamması** минордин гамма.

MİNUS I *сущ.* минус; II *прил.* минусдин; **minus işarəsi** минусдин ишара.

MİNVAL *маса гафарихъ галаз санал*: **bu minvalla** и тегьерда; **o minvalla** а тегьерда; **işi bu minval ilə davam etdirin** кIвалах и тегьерда давамара.

MİOKARD *сущ. мед.* миокард.

MİRAB *сущ.* мираб, яд гузвай кас (*багълар, ник ва мсб.*).

MİRAJ *сущ.* 1) мираж; 2) *куьч.* буш хиял.

MİRAS I *сущ.* 1) ирс; **miras qoymaq** ирс тун; 2) эменни; **atadan qalan miras** бубадилай амай эменни; II *прил.* ирсинин; эменнидин; **miras hüququ** эменнидин ихтияр.

MİRVARİ I *сущ.* инжи, гевгьер; **dəniz mirvarisi** гьуьлуьн инжи (*гевгьер*); II *прил.* инжидин, гевгьердин; **mirvari suyu** инжидин яд.

MİRZƏ *сущ.* 1) мирзе (*1917-йисан инкъилабдал къведалди чирвилер къачуна гьукуматдин идарада кIвалахай касдин титул*); 2) идарада кхьинардай къуллугъчи; 3) муаллим; 4) *тар.* тIварунихъ акалдай гьуьрметдин гаф: Аббас Мирзе Шерифзаде.

MİS *сущ.* цур; **mis qazan** цурун къажгъан; **mis qablar** цурун къапар.

MİSAL *сущ. мат.* 1) мисал; **misalları həll etmək** мисалар гьялун; 2) бубайрин мисалар.

MİSGƏR *сущ.* цурун къапарин устIар.

MİSGƏRLİK *сущ.* цурун къапарин устIарвал.

MİSİLSİZ *прил.* 1) гекъигиз тежер, вичиз барабарди авачир, вичин тешпигь авачир; **misilsiz qəhrəmanlıq** тешпигь авачир къагьриманвал; 2) гекъигиз тежер; **misilsiz gözəl** гекъигиз тежер тават.

MİSKİN *прил.* 1) язух, язух къведай; 2) кесиб; фагъир; усал; **miskin ev** кесиб кIвал.

MİSKİNLİK 1) язухвал; 2) кесибвал; фагъирвал; усалвал.

MİSQAL *сущ.* мискьал (*гирвankадин 96 паюникай са пай; 4,25 грам кьван*).

MİSMAR I *сущ.* масмар; **xırda mismarlar** куьлуь масмарар; II *прил.* масмардин; **mismar başlığı** масмардин кьил.

MİSRA *сущ.* цIар; **şerin misrası** ширдин цIар.

MİSSİONER *сущ.* миссионер (*хашперес дин маса уьлквейра чукIурзавай кас*).

MİSSİYA *сущ.* везифа, тапшуругъ.

MİSTER *сущ.* мистер.

MİSTİK I *прил.* мистикадин; **mistik kitab** мистикадин ктаб.

MİSTİK II *сущ.* мистик (*мистикадиз майиллу кас*).

MİSTİKA *сущ.* мистика (*диндал, диндин къанунрал кIевивал*).

MİŞAR I *сущ*. мишар; **əl mişarı** гъилин мишар.

MİŞARLAMAQ *глаг*. мишер чIугун, мишердалди атIун.

MİTİL I *сущ*. 1) митил; **döşəyin mitili** месин митил; 2) *куьч*. пиле (*ажуз инсан*); 3) *куьч*. кьуьзуь хьана такьатсуз хьанвай инсан; II *прил*. митилдин.

MİTİNQ I *сущ*. митинг (*сиясатдин месэла гьялун патал инсанар кIватI хьун*); **izdihamlı mitinq** гзаф инсанар авай митинг; II *прил*. митингдин.

MİZRAB *сущ*. мизраб.

MODA *сущ*. деб, мода; **modaya uyğunlaşmaq** деб хуьн.

MODABAZ *сущ*. деб кIевиз хуьдай кас.

MODABAZLIQ *сущ*. деб кIевиз хуьн.

MODEL I *сущ*. чешне; **təzə paltar modeli** пекерин цIийи чешне; II *прил*. чешнедин; **model sexi** чешнедин цех.

MOİZƏ *сущ. дин*. 1) вяз; 2) *куьч*. насигьат.

MOİZƏÇİ *сущ*. вяз ийидайди.

MOLDAVAN *сущ*. молдаван (*халкь, гьа халкьдин векил*).

MOLDAVANCA *нареч*. молдаван чIалалди, молдавандалди.

MOLEKUL *сущ*. молекула.

MOLİBDEN *сущ. хим*. молибден (*элемент, металл*).

MOLLA *сущ.* фекьи.

MOLLAXANA *сущ. куьгь.* фекьиди тарс гузвай чка.

MOLLALIQ *сущ.* фекьивал; **mollalıq etmək** фекьивал авун.

MOLTANI *сущ*. кафир, динсуз, имансуз; **moltanı oğlu** кафирдин хва.

MOLYUSK *сущ*. моллюск (*юкьван тар авачир хъуьтуьл гьайван*).

MONARXİYA I *сущ*. монархия (*вири ихтиярар тек са касдин, мес. пачагьдин гъиле хьунин къайда; гьахьтин идарадин къайда авай пачагьлугъ*); II *прил*. монархиядин; **monarxiya qaydaları** монархиядин къайдаяр.

MONASTIR *сущ*. монастырь (*1 монахар гьамиша санал, са жемят яз яшамиш жедай, вичихъ мулкар авай килиса; 2 гьана яшамиш жезвай монахрин вири жемят*).

MONİTOR *сущ*. монитор.

MONQOL *сущ*. монгол; магъул (*халкь, гьа халкьдин векил*).

MONQOLCA *нареч*. монгол чIалалди, магъул чIалалди; монголдалди, магъулдалди.

MONOQRAFİYA *сущ*. монография (*илимдин тайин са месэладикай кьилдин ктаб*).

MONOLİT *сущ*. 1) монолит, монолит тир; 2) сад тир, битав тир; **monolit kollektiv** битав тир (*сад тир*) коллектив.

MONOLOQ *сущ*. монолог (*са касди вичи-вичиз ва я масадбурухъ элкъвена ийизвай ихтилат, рахун*).

MONOPOLİST *сущ*. монополист (*монополия гвай кас*).

MONOPOLİYA *сущ*. монополия (*мал акъудунин ва я маса гунин, алишверишдин ихтияр кьилди са касдин ва я гьукуматдин гъиле хьун*).

MONOTEİZM *сущ. филос*. монотеизм (*Аллагь сад тирди тестикьарзавай дин*).

MONTAJ *сущ*. монтаж (*жуьребажуьре паяр, кIусар, мес. эдебиятдин ва я музыкадин эсеррин кIусар, паяр гилигна сад авун*).

MONTYOR *сущ*. монтёр (*электрикдин, телефондин пешекар*).

MONTYORLUQ *сущ*. монтёрвал.

MONUMENT *сущ*. монумент

(*чIехи гуьмбет*).

MORFEM *сущ*. морфема.

MORFOLOGİYA *сущ*. морфология (*1 биол. набататрин, гьайванрин организмдин къурулушдин гьакъиндай илим; 2 лингв. чIалан илимда гафарин форма чирдай пай*).

MORFOLOJİ *прил*. морфологиядин.

MORJ *сущ*. 1) морж (*нек хъвадай гьуьлуьн гьайван*); 2) морж (*хъуьтIуьз къайи цик эхъведайди*).

MORUQ *сущ*. хамзар; **meşə moruğu** тамун хамзар; **moruq kolları** хамзардин валар.

MORUQLUQ *сущ*. хамзарар авай чка.

MORZE *сущ*. морзе.

MOTAL *сущ*. цел; **motal pendiri** целцин ниси.

MOTİV *сущ*. мотив (*1 гьава, макьам; 2 себеб, багьна*).

MOTOR *сущ*. мотор (*токдалди ва я бензин куналди са квек ятIани гьерекат кутазвай механизм*).

MOTOSİKLET I *сущ*. мотоцикл; II *прил*. мотоциклдин; **motosiklet yarışları** мотоциклдин акъажунар.

MOZAİKA *сущ*. мозаика (*бицIи къванцин ккIалар, шуьшедин ва мсб. кIусар сад-садак кукIурна расай шикил*).

MOZALAN I *сущ. зоол*. бувун (*малар кIасдай чIехи тIветI*); бугъубугъ; II *прил*. бувундин; бугъубугъдин.

MÖCÜZƏ I *сущ*. аламат, аламатдин кар; **möcüzə baş verdi** аламатдин кар хьана; II *предик*. **möcüzədir** аламат я! аламатдин кар я!

MÖCÜZƏLİ *прил*. аламатдин.

MÖHKƏM *прил*. 1) мягькем; **möhkəm divar** мягькем цал; 2) гзаф гужлу; **möhkəm şaxta** гзаф гужлу аяз; 3) кIеви, таб гудай; дурумлу, дурум гудай; **möhkəm adam** дурум гудай кас.

MÖHKƏMLƏTMƏK *глаг*. 1) мягькемарун; **qala divarlarını möhkəmlətmək** кIеледин цлар мягькемарун; 2) тIарамарун; **vinti möhkəmlətmək** винт тIарамарун; 3) кIевирун.

MÖHKƏMLİK *сущ*. 1) мягькемвал; **divarın möhkəmliyi** цлан мягькемвал; 2) тIарамвал; **vintin möhkəmliyi** винтинин тIарамвал; 3) кIевивал; **dostluğun möhkəmliyi** дуствилин кIевивал; 4) дурумлувал; **onun möhkəmliyi** адан дурумлувал.

MÖHLƏT *сущ*. 1) муьгьлет; **üçgünlük möhlət** пуд йикъан муьгьлет; 2) вахт; **işi başa çatdırmaq üçün möhlət istədi** кар кьилиз акъудун патал вахт кIан хьана.

MÖHNƏT *сущ*. 1) азаб, азият, хурт; хажалат; **möhnətə qatlaşmaq** азиятдиз таб гун; 2) бала, бедбахтвал.

MÖHTAC *прил*. муьгьтеж; **möhtac olmaq** муьгьтеж хьун.

MÖHTACLIQ *сущ*. муьгьтежвал.

MÖHTƏRƏM *прил*. гьуьрметлу; **möhtərəm qonaqlar** гьуьрметлу мугьманар.

MÖHTƏŞƏM *прил*. зурба, гьайбатлу; **möhtəşəm bina** зурба дарамат.

MÖHÜR *сущ*. муьгьуьр; **müəssisənin möhürü** карханадин муьгьуьр.

MÖMİN *прил*. муъмин; **mömin adam** муъмин кас.

MÖMİNLİK *сущ*. муъминвал.

MÖTƏBƏR *прил*. 1) якъин тир, дуьз тир; **mötəbər mənbələrdən** дуьз тир чешмейрай; 2) чIалахъардай, къиметлу; **mötəbər dəlillər** чIалахъардай делилар; 3) кесер авай; таъсир ийидай; **o, mötəbər söz sahibidir** ам кесер авай гафунин иеси я; 4) тIвар-ван авай; **mötəbər alimlər** тIвар-ван авай алимар.

MÖVCUD *прил*. авай, кардик квай; **mövcud adamlar** авай ксар; **mövcud qanunlar** кардик квай къанунар.

MÖVCUDLUQ *сущ*. 1) аваз хьун, авайвал; хьунухь; 2) авай гьакъикъат; гьакъикъатда аваз хьун.

MÖVHUMAT *сущ*. мавгьумат; **dini mövhumat** диндин мавгьумат.

MÖVHUMATÇI *сущ*. мавгьуматчи.

MÖVHUMATÇILIQ *сущ*. мавгьуматчивал.

MÖVQE *сущ*. 1) кьунвай чка, алай чка; 2) аскерар акъвазнавай чка; 3) *куьч*. кьунвай рехъ, фикир; **onun mövqeyi** ада кьунвай рехъ; **öz mövqeyini bildirdi** вичин фикир лагьана.

MÖVSÜM *сущ*. вахт, бере; **qış mövsümü** хъуьтIуьн бере; **yaz mövsümü** гатфарин бере.

MÖVSÜMİ *прил*. са тайин вахтунин; **mövsümi işlər** са тайин вахтунин крар.

MÖVZU *сущ*. тема; **vacib mövzu** кар алай тема.

MUFTA I *сущ*. муфта; II *прил*. муфтадин.

MUĞAM *сущ. муз.* мугъам; **"Rast" muğamı** «Раст» мугъам.

MUĞAMAT *сущ*. мугъамат.

MUĞAYAT *маса гафарихъ галаз санал*: **muğayat olmaq** мукъаят хьун; **özündən muğayat ol** жувакай мукъаят хьухь.

MUXTARİYYƏT *сущ*. автономия.

MULTFİLM *сущ*. мультфильм.

MULTİPLİKASİYA *сущ*. мультипликация.

MUM I *сущ*. мум; **arı mumu** чИижрен мум.

MUMİYA I *сущ*. мумия (*дарман ягъана кутIун тийирвал хвенвай мейит*).

MUMİYA II *сущ*. мумия (*яру ранг*).

MUMLAMAQ *глаг*. мум ягъун, мум гуьцIун, мумаралди цIалцIамарун.

MUNCUQ I *сущ*. хтар; **kəhrəba muncuq** кагьрабадин хтар; II *прил*. хтардин.

MUNDİR *сущ*. мундир.

MURAD *сущ*. мурад; **murada yetmək** мураддив агакьун.

MURDAR I *прил*. 1) мурдар, кьацIай, чиркин; **murdar su** чиркин яд; 2) пис; чIуру; нагьакьан; **murdar adam** нагьакьан кас, пис кас; II *сущ*. мурдар кас.

MURDARLAMAQ *глаг*. 1) мурдарун, кьацIурун, чиркинарун; 2) тIвар кьацIурун, леке гъун, беябурун.

MUSİQİ *сущ*. кьавалат; гьава; мани; макьам.

MUSİQİÇİ *сущ*. макьамчи, макьамар ядайди.

MUŞTULUQ *сущ*. 1) муштулух; **muştuluq gətirmək** муштулух гъун; 2) пишкеш, савкьват; **muştuluq almaq** пишкеш къачун.

MUZD *сущ*. гьакъи; **muzd almaq** гьакъи къачун; **muzd vermək** гьакъи гун.

MUZDLU *прил*. гьакъидихъ кIвалахзавай; **muzdlu fəhlə** гьакъидихъ кIвалахзавай фяле.

MUZDLULUQ *сущ*. гьакъидихъ кьун.

MUZDUR *сущ. куьгь.* муздур, гьакъидал кьунвайди; **muzdur işi** гьакъидал кьунвайдан кIвалах.

MUZDURLUQ *сущ*. муздурвал.

MUZEY *сущ*. музей.

MÜALİCƏ *сущ*. сагъарун; **xəstəni müalicə etmək** азарлуди сагъарун; **ayağını müalicə etmək** кIвач сагъарун.

MÜALİCƏXANA *сущ*. инсанар сагъардай чка.

MÜASİR I *прил*. 1) гилан заманадин, гилан аямдин, гилан вахтунин; исятда авай; **müasir ədəbiyyat** исятда авай эдебият; 2) садахъ галаз са заманада хьайи, са вахтунда хьайи; заманадин; II *сущ*. са заманада яшамиш хьайи кас; са девирдин кас; **Məhəmməd Yarağvinin müasirləri** Мегьамед Ярагъвидихъ галаз са заманада яшамиш хьайи ксар.

MÜASİRLİK *сущ*. 1) гъиле авай вахт, гилан замана (*девир*); 2) гилан заманадин уьмуьр, гилан заманадин гьакъикъат; **mövzunun müasirliyi** темади гилан заманадив кьун.

MÜAVİNƏT *сущ*. пулунин куьмек; **çoxuşaqlı analara müavinət** гзаф аялар авай дидейриз пулунин куьмек.

MÜAVİNLİK *сущ*. заместителвал.

MÜAYİNƏ *сущ*. килигун (*начагъдаз*); **həkim xəstəni müayinə etdi** духтурди начагъдаз килигна.

MÜBADİLƏ *сущ*. 1) дегишарун; **ərzaq mübadiləsi** недай-хъвадай затIар дегишарун; 2) алишвериш, гун-къачун.

MÜBAHİSƏ *сущ*. гьуьжет; **mübahisə etmək** гьуьжет авун; **elmi mübahisələr** илимдин гьуьжетар.

MÜBAHİSƏLİ *прил*. гьуьжет алай.

MÜBALİĞƏ *сущ*. гзаф къалурун, чIехиз къалурун, садакай кьвед авун; **mübaliğəyə yol vermək** садакай кьвед авуниз рехъ гун.

MÜBALİĞƏLİ *прил*. артухан, артухарнавай.

MÜBARƏK I *прил*. хуш, иер; **sizin mübarək üzünüzü görməyə şadam** куь хуш чин акуналди зун шад я; II *межд*. мубарак хьурай! **bayramınız mübarək olsun!** куь суварар мубарак хьурай!

MÜBARİZ *сущ*. женгчи.

MÜBARİZƏ *сущ*. 1) женг; **mübarizə aparmaq** женг чIугун; 2) акъажунар; **birinci yer uğrunda mübarizə** сад лагьай чка кьун патал акъажунар.

MÜBARİZLİK *сущ*. женгчивал.

MÜBTƏLA *прил*. са кардин таъсирдик хьун; акатун; галукьун; **xəstəliyə mübtəla olmaq** азар галукьун.

MÜCƏRRƏD I *прил*. четиндаказ гъавурда акьадай; **sözün mücərrəd mənası** гафунин четиндаказ гъавурда акьадай мана.

MÜCƏSSƏMƏ *сущ*. лишан, чешне; **igidlik mücəssəməsi** кьегьалвилин чешне.

MÜCRÜ *сущ*. кьвати.

MÜDAFİƏ *сущ*. 1) хуьн; **doktorluq dissertasiyası müdafiə etmək** докторвилин диссертация хуьн; 2) жув душмандикай, адан гьужумдикай хуьн; **şəhərin müdafiəsi** шегьер душмандин гьужумдикай хуьн.

MÜDAFİƏÇİ *сущ*. 1) хуьдай кас; 2) пад кьадай кас; **vətənin müdafiəçiləri** ватан хуьзвай ксар; 3) векил; **müdafiəçinin nitqi** векилдин рахунар; 4) *спорт*. къугъвазвайди (*футболда, хоккейда вararин вилик пад хуьзвайди*).

MÜDAXİLƏ *сущ*. 1) акахьун, хкуькьун, арада гьатун (*масадан кардин*); **redaksiyanın işlərinə müdaxilə etmək** редакциядин крарик акахьун; 2) маса уьлкведин крарик яракьдин къуватдалди акахьун.

MÜDDƏA 1) кьилин фикир; **bu, yeni elmi müddəadır** им цIийи илимдин кьилин фикир я; 2) *куьгь*. къаст, ният, мурад; рикIе авайди.

MÜDDƏT *сущ*. 1) чIав; **bu müddətdə** и чIавуз; **işləyən müddətdə** кIвалахзавай чIавуз; 2) вахт; **oxuduğu müddətdə** кIелдай вахтунда.

MÜDDƏTLİ *прил*. вахт алай, вахт

эцигнавай; муьгьлет авай.

MÜDDƏTSİZ *прил*. вахт алачир, вахт эцигнавачир; муьгьлет авачир.

MÜDHİŞ *прил*. кичlерар кутадай; руьгь вегьедай; яман; **müdhiş qaranlıq** кичlерар кутадай мичlивал; **müdhiş hadisə** руьгь вегьедай вакъиа.

MÜDİR *сущ*. кьиле авайди; **mağaza müdiri** туьквендин кьиле авайди.

MÜDİRƏ *сущ*. кьиле авай дишегьли.

MÜDRİK *сущ*. арифдар; **müdrik adam** арифдар кас.

MÜDRİKLİK *сущ*. арифдарвал; **xalqın müdrikliyi** халкьдин арифдарвал.

MÜƏLLİF I *сущ*. кхьенвайди, теснифнавайди, автор; **kitabın müəllifi** ктаб кхьенвайди, ктабдин автор; **mahnının müəllifi** мани теснифнавайди, манидин автор; II *прил*. автордин.

MÜƏLLİFLİK *сущ*. авторвал.

MÜƏLLİM I *сущ*. 1) муаллим; **ana dili müəllimi** дидед чlалан муаллим; **kənd müəllimi** хуьруьн муаллим; 2) *рах*. муаллим (*рахунра тlварарихъ гилигзавай гаф*); **Əli müəllim** Али муаллим; II *прил*. муаллимдин.

MÜƏLLİMLİK *сущ*. муаллимвал; **müəllimlik etmək** муаллимвал авун.

MÜƏMMA *сущ*. сир; **təbiətin çox müəmmaları var** тlебиатдихъ гзаф сирер ава.

MÜƏMMALI *прил*. чириз тахьанвай, бегьем кьил акъудиз тахьанвай; сирлу; кьил акъат тийир.

MÜƏSSİSƏ I *сущ*. кархана; **kiçik müəssisə** гъвечlи кархана; **sənaye müəssisələri** санайидин карханаяр; II *прил*. карханадин; **müəssisə xərcləri** карханадин харжияр.

MÜƏYYƏN *прил*. тайин; тайин тир; эцигнавай; **müəyyən vaxt** тайин вахт; **müəyyən vaxtda gəlmək** тайин тир вахтунда атун; **müəyyən qaydalara əməl etmək lazımdır** эцигнавай къайдайриз амал авуна кlанзава.

MÜƏYYƏNLİK *сущ*. тайинвал, ачухвал; **işin müəyyənliyi** кардин тайинвал; **fikir müəyyənliyi** фикирдин ачухвал.

MÜFƏSSƏL I *прил*. тамам, вири куьлуь-шуьлуьярни квай**; müfəssəl məlumatlar** тамам (*вири куьлуь-шуьлуьярни квай*) малуматар; II *нареч*. бегьемдиз, вири куьлуь-шуьлуьярни кваз; **müfəssəl danışmaq** бегьемдиз рахун.

MÜFƏTTİŞ *сущ*. ревизор.

MÜFLİS I *прил*. кесиб хьанвай, чкlанвай, барбатI хьанвай; **müflis olmuş müəssisə** кесиб хьанвай (*чкlанвай*) кархана; II *сущ*. банкрот (*1 вичин крар барбатI хьана, буржар вахкудай такьат амачир кас; 2 куьч. вичин хиве эцигай везифа кьилиз акъудун алакь тавур кас*).

MÜFLİSLƏŞMƏK *глаг*. кесиб хьун, кlаняй акъатун.

MÜFLİSLİK *сущ*. кесибвал, кlаняй акъатай гьал.

MÜFTƏ *прил*. 1) муьфте; **müftə çörək** муьфте фу; 2) гьавая, гьакъисуз, пулсуз; **müftə işləmək** гьавая (*гьакъисуз*) кlвалахун.

MÜFTƏXOR *сущ*. муьфтехур.

MÜFTƏXORLUQ *сущ*. муьфтехурвал.

MÜFTİ *сущ*. муфтий.

MÜFTİLİK *сущ*. муфтийвал.

MÜĞƏNNİ *сущ*. маничи, манидар; **opera müğənnisi** операдин маничи.

MÜĞƏNNİLİK *сущ*. маничивал, манидарвал.

MÜHACİR *сущ*. куьч хьанвай кас,

ватандай къецепатан уьлкведиз куьч хьанвайди.

МÜНАСİРƏТ *сущ*. жуван ватандай къецепатан уьлкведиз куьч хьана фин.

МÜНАFİZƏ *сущ*. 1) хуьн, саламатдиз хуьн; **ana və uşağın mühafizəsi** диде ва аял саламатдиз хуьн; 2) хатасузвал хуьн; **məktəbin mühafizəsi** мектебдин хатасузвал хуьн.

МÜНАFİZƏÇİ *сущ*. 1) хуьзвай кас, хуьзвайди; са нин ятIани хатасузвал хуьзвай кас.

МÜНАКİМƏ *сущ*. 1) фикир, фикир лугьун; **elmi mühakimə** илимдин фикир; 2) суддин процесс.

МÜНАРİБƏ I *сущ*. дяве; **müharibə başladı** дяве къарагъна; II *прил*. дяведин; **müharibə veteranı** дяведин ветеран; **müharibə illəri** дяведин йисар.

МÜНАSİБ I *сущ*. бухгалтер; **baş mühasib** кьилин бухгалтер; II *прил*. бухгалтердин; **mühasib işi** бухгалтердин кIвалах.

МÜНАSİBAT I *сущ*. бухгалтерия; II *прил*. бухгалтериядин; **mühasibat işi** бухгалтериядин кIвалах.

МÜНАSİRƏ *сущ*. 1) элкъуьрна кьун, юкьва тун, гьалкъада тун; **düşməni mühasirəyə aldılar** душман элкъуьрна кьуна, душман гьалкъада туна; 2) блокада; **Leninqradın mühasirəsi** Ленинграддин блокада.

МÜНАZİRƏ I *сущ*. лекция; **yeni mühazirə** цIийи лекция; **mühazirə oxumaq** лекция кIелун; II *прил*. лекциядин; **mühazirə vaxtı** лекциядин вахт.

МÜНАZİRƏÇİ *сущ*. лекция кIелдай кас.

МÜНƏNDİS *сущ*. инженер.

МÜНƏRRİK *сущ*. мотор.

МÜНİT *сущ*. гьалар, шартIар; **tarixi mühit** тарихдин гьалар (*шартIар*); **kənd mühiti** хуьруьн шартIар; **belə mühitdə işləmək mümkün deyil** ихьтин шартIара кIвалахун мумкин туш.

МÜНÜМ *прил*. чIехи метлеб авай, кар алай; **mühüm hadisə** чIехи метлеб авай вакъиа; **mühüm məsələ** кар алай месэла; **mühüm əhəmiyyətə malik olmaq** чIехи метлеб аваз хьун.

МÜXALİFƏT *сущ*. акси экъечIун, акси гьерекат; **müxalifət təşkil etmək** акси гьерекат тешкил авун.

МÜXALİFƏTÇİ *сущ*. уьлкведин кьиле авайбуруз акси кас.

МÜXBİR I *сущ*. мухбир; II *прил*. мухбирдин; **müxbir işi** мухбирдин кIавалах.

МÜXƏММƏS *сущ*. мухаммас (*Азербайжандин халкьдин поэзиядин са жанр*).

МÜXƏNNƏT *сущ*. хаин.

МÜXƏNNƏTLİK *сущ*. хаинвал.

МÜXTƏLİF *прил*. 1) жуьреба-жуьре; **müxtəlif yollar** жуьреба-жуьре рекьер; **müxtəlif dillər** жуьреба-жуьре чIалар; 2) гьар жуьредин, чара-чара; **o, müxtəlif işlərlə məşğuldur** ам гьар жуьредин крарал машгъул я; **onlar müxtəlif insanlardır** абур чара-чара инсанар я.

МÜXTƏLİFLİK *сущ*. жуьреба-жуьревал.

МÜXTƏSƏR I *прил*. куьруь; **müxtəsər giriş** куьруь гьахьун; **müxtəsər söhbət** куьруь ихтилат; II *нареч*. куьрелди; **müxtəsər yazmaq** куьрелди кхьин; III *арал.г.* са гафуналди; **müxtəsər, məsələ belədir** са гафуналди, месэла ихьтинди я.

МÜXTƏSƏRCƏ *нареч*. куьрелди; **sözünü müxtəsərcə dedi** вичин гаф куьрелди лагьана.

МÜJDƏ *сущ*. хъсан хабар.

MÜJDƏÇİ *сущ.* чархачи; виликамаз хабар гудайди.

MÜJDƏLƏMƏK *глаг.* хъсан хабар гун.

MÜKAFAT *сущ.* 1) пишкеш, савкьват; **yaxşı mükafat** хъсан савкьват; 2) пулдин такьат; **mükafat almaq** пулдин такьат къачун.

MÜKALİMƏ *сущ.* 1) суьгьбет; 2) диалог; **qısa mükalimə** куьруь диалог.

MÜKƏMMƏL *прил.* 1) лап акьалтIай; лап тамам; тамам; **bu, mükəmməl səhnə əsəridir** им лап акьалтIай сегьнедин эсер я; 2) гзаф хъсан, вини дережадин; **mükəmməl texnika** гзаф хъсан (*вини дережадин*) техника; 3) са рехнени квачир; **mükəmməl iş** са рехнени квачиз бегьемарнавай кIвалах.

MÜKƏMMƏLLİK *сущ.* тамамвал, винизвал, рехне квачирвал.

MÜQABİL *сущ.* муькуь, муькуь патан; сад-садаз акси тир; **kəndin müqabilində** хуьруьн муькуь пата.

MÜQAVİLƏ I *сущ.* икьрар; **sülh müqaviləsi** ислягьвилин икьрар; **əmək müqaviləsi** зегьметдин икьрар; II *прил.* икьрардин; **müqavilə qiyməti** икьрардин къимет.

MÜQAVİMƏT *сущ.* аксивал, дурум; **düşmənə müqavimət göstərmək** душмандиз дурум къалурун, душмандин вилик дурум гун.

MÜQAYİSƏ *сущ.* гекъигун; **müqayisə dərəcələri** гекъигунин дережаяр.

MÜQƏDDƏRAT *сущ.* 1) кьисмет; **onların müqəddəratı** абурун кьисмет; 2) гележег; **uşaqların müqəddəratı necə olacaq?** аялрин гележег гьикI жеда?

MÜQƏDDƏS *прил.* пак, пак тир.

MÜQƏDDİMƏ *сущ.* 1) эгечIун, сифте пай; 2) гьахьун; **lüğətə müqəddimə yazmaq** гафаргандиз гьахьун кхьин.

MÜQƏSSİR *сущ.* тахсиркар; **müqəssiri axtarmaq** тахсиркар жагъурун.

MÜQƏSSİRCƏSİNƏ *нареч.* тахсиркарвилелди, тахсиркардаказ, тахсиркардиз.

MÜQƏSSİRLİK *сущ.* тахсиркарвал.

MÜQƏVVA *сущ.* аюх (*гьайван ва я къуш хьиз аквадайвал туькIуьрнавай*); **qartal müqəvvası** лекьрен аюх.

MÜLAHİZƏ *сущ.* кьатIун, фикир; **öz mülahizəsini söyləmək** жуван фикир лугьун.

MÜLAYİM *прил.* хъуьтуьл, къени, умун, хъсан къилихдин; **mülayim adam** умун кас; **mülayim qadın** хъсан къилихрин дишегьли; **mülayim qoca** хъуьтуьл къилихрин кьуьзек.

MÜLAYİMLİK *сущ.* къилихдин хъуьтуьлвал.

MÜLK *сущ.* 1) мулк; **ata-baba mülkü** бубайрин мулк; 2) *рах.* дарамат, кIвал; **yeni mülk tikmək** цIийи кIвал эцигун.

MÜLKƏDAR I *сущ. тар.* мулкдар; II *прил.* мулкдардин; **mülkədar təsərrüfatı** мулкдардин майишат.

MÜLKİ *прил.* аскер тушир агьали; **mülki adamları da əsir aldılar** аскер тушир агьалиярни есирда кьуна.

MÜLKİYYƏT *сущ.* хсусият, мал-мулк; **şəxsi mülkiyyət** хсуси мал-мулк.

MÜMKÜN *прил.* мумкин тир, жедай; **mümkün iş** мумкин тир кIвалах, жедай кIвалах.

MÜNAQİŞƏ *сущ.* акьунар, гьуьжет; къалмакъал; **münaqişədən qaçmaq** къалмакъалдикай кьил къакъудун.

MÜNASİB *прил.* кьадай, кутугай; виже къведай; хъсан; **münasib iş** хъсан кIвалах; **münasib qiymətlər** кутугай къиметар.

MÜNASİBƏT *сущ.* рафтарвал.

MÜNBİT *прил.* мублагь, бегьер гудай; **münbit torpaqlar** мублагь чилер.

MÜNBİTLƏŞDİRMƏK *глаг.* мублагь авун.

MÜNBİTLİK *сущ.* мублагьвал.

MÜNDƏRİCAT *сущ.* кьилер (*ктабда, журналда авай макъалайрин, эсеррин кьилерин сиягь*).

MÜNƏCCİM *сущ.* астролог; фалчи.

MÜNƏCECİMLİK *сущ.* астрологвал.

MÜNSİF *сущ.* судья, арбитр.

MÜNSİFLİK *сущ.* судьявал, арбитрвал.

MÜNTƏXƏBAT *сущ.* хрестоматия.

MÜNTƏZİR *прил.* кар вилив хуьзвай.

MÜNTƏZƏM *прил.* датIана, акъваз тавуна, вахт-вахтунда, вахт акадар тийиз; **müntəzəm çalışmaq** датIана алахъун.

MÜRACİƏT *сущ.* эвер гун; **xalqa müraciət** халкьдиз эвер гун.

MÜRACİƏTNAMƏ *сущ. килиг*: **MÜRACİƏT.**

MÜRDƏŞİR I *сущ.* мейит чуьхуьдайди; II себ; **mürdəşir üzünü yusun!** вун кьирай!

MÜRƏBBƏ *сущ.* мураба; **zoğal mürəbbəsi** чумалрин мураба.

MÜRƏBBİ *сущ. тар.* аялдиз тербия гузвайди.

MÜRƏKKƏB I *прил.* 1) муракаб; **mürəkkəb söz** муракаб гаф; 2) четин, зегьмет алай; **mürəkkəb iş** четин кIвалах.

MÜRƏKKƏB II *сущ.* девит; **qara mürəkkəb** чIулав девит.

MÜRƏKKƏBLİK *сущ.* 1) муракабвал; 2) четинвал, заланвал.

MÜRƏTTİB *сущ. куьгь.* гьарфар туькIуьрна кIватIдай кас (*типографияда*).

MÜRƏTTİBLİK *сущ. куьгь.* гьарфар туькIуьрна кIватIун.

MÜRGÜ *сущ.* ахварин хиял, суствал.

MÜRGÜLƏMƏK *глаг.* ахварин хиялдиз фин, суст хьун.

MÜRİD *сущ. дин.* муьруьд.

MÜRİDİZM *сущ. тар.* муьруьдизм.

MÜRİDLİK *сущ.* муьруьдвал.

MÜRŞÜD *сущ. куьгь.* 1) муьршуьд, регьбер, кьил, чIехиди; 2) рехъ къалурдайди.

MÜRŞÜDLÜK *сущ.* муьршуьдвал.

MÜRTƏCE *прил.* акси; **mürtəce siyasət** акси сиясат.

MÜRTƏD *сущ.* 1) мунафикь, дин гадарай кас; 2) хаин, хиянаткар; 3) *куьч.* залум, зулумкар; 4) себ; **kəs səsini, mürtəd!** ван атIутI, мунафикь!

MÜSABİQƏ *сущ.* конкурс.

MÜSADİRƏ *сущ.* тулкI (*гьукуматдин хийирдиз вахчун*); **müsadirə etmək** тулкI авун.

MÜSAFİR *сущ.* мугьман.

MÜSAHİB *сущ.* суьгьбетчи, ихтилатчи; **o, yaxşı müsahibdir** ам хъсан ихтилатчи я**.**

MÜSAHİBƏ *сущ.* жузун-качузун; **müsahibə almaq** жузун-качузун авун.

MÜSAVAT 1) *куьгь.* барабарвал; 2) *тар.* Мусават (*партиядин тIвар*) **Müsavat partiyası** Мусават партия.

MÜSAVATÇI *сущ.* мусаватчи.

MÜSBƏT *прил.* 1) разивилин, рази тирвилин, эхь лагьай, хъсан я лагьай; **müsbət cavab** разивилин жаваб; **müsbət rəy** хъсан я лагьай рецензия; 2) хъсан; **müsbət xasiyyət** хъсан кьилих; 3) кьилин; **müsbət qəhrəman** кьилин игит; 4) *мат.физ.* нулдилай виниз тир.

MÜSƏLMAN I *сущ.* мусурман; **o, müsəlmandır** ам мусурман я; II *прил.* мусурмандин, мусурманрин;

müsəlman adətləri мусурманрин адетар.

MÜSİBƏT *сущ*. сед, мусибат, бедбахтвал.

MÜSTƏBİD *сущ*. залум, зулумкар, зулумкар пачагь.

MÜSTƏBİDCƏSİNƏ *нареч*. зулумкардаказ, зулумкардиз.

MÜSTƏQİL I *прил*. 1) аслу тушир, кьилди тир; **müstəqil dövlət** аслу тушир гьукумат; 2) масадалай аслу тушир, кар алакьдай; **müstəqil işçi** кар алакьдай кIвалахдар; **müstəqil müəssisə** масадалай аслу тушир кархана; II *нареч*. 1) аслу туширвилелди, кьилди; **müstəqil yaşamaq** аслу туширвилелди яшамиш хьун; 2) вич-вичиз, касни галачиз; **o, uşaqları müstəqil böyütdü** ада аялар вич-вичиз (*касни галачиз*) чIехи авуна.

MÜSTƏQİLLİK *сущ*. 1) кьилдивал, аслу туширвал; 2) вич-вичиз хьун; **müstəqillik uğrunda mübarizə aparmaq** аслу туширвал патал женг чIугун.

MÜSTƏMLƏKƏ *сущ*. маса уьлкведи гужалди кьунвай уьлкве.

MÜSTƏMLƏKƏÇİLİK *сущ*. уьлквеяр лукIвилик кутун.

MÜSTƏSNALIQ *сущ*. кьетIенвал, хсусивал.

MÜSTƏNTİQ I *сущ*. силисчи; II *прил*. силисчидин; **müstəntiq işi** силисчидин кIвалах.

MÜSTƏSNA *прил*. 1) кьетIен; **o, müstəsna hüquqlara malikdir** адахъ кьетIен ихтиярар ава; 2) гьич тежер хьтин; **müstəsna əhvalat** гьич тежер хьтин вакъиа; 3) лап хъсан, гзаф артух; **müstəsna keyfiyyətə malik mallar** лап хъсан еридин малар.

MÜSTƏVİ *сущ*. дуьз чин, цIалцIам чин.

MÜŞAHİDƏ *сущ*. 1) килигун, килигна чирун; **müşahidə yolu ilə** килигна чирунин рекьелди; 2) гуьзетун, гуьзетунин нетижа.

MÜŞAHİDƏÇİ *сущ*. вилив хуьдайди, гуьзет ийидай кас.

MÜŞAVİR *сущ*. меслятчи.

MÜŞAVİRƏ *сущ*. мешвера; **böyük müşavirə** чIехи мешвера.

MÜŞAYİƏT *сущ*. галаз фин; галаз хьун.

MÜŞAYİƏTÇİ *сущ*. галаз фидайди; галай кас.

MÜŞƏMBƏ *сущ*. клеёнка.

MÜŞKÜL *прил*. четин.

MÜŞTƏRƏK *прил*. санал тир, санал ийидай уртах.

MÜŞTƏRƏKLİK *сущ*. уртахвал.

MÜŞTƏRİ *сущ*. муьштери; **müştəri olmaq** муьштери хьун.

MÜŞTÜK *сущ*. муштукI.

MÜTALİƏ *сущ*. кIелун; **müntəzəm mütaliə** датIана кIелун.

MÜTƏƏSSİR *прил*. вич-вичик квачир, гъамлу, пашман.

MÜTƏFƏKKİR *сущ*. арифдар; чIехи алим.

MÜTƏXƏSSİS *сущ*. пешекар; **gənc mütəxəssis** жегьил пешекар.

MÜTƏKKƏ *сущ*. лагьлича.

MÜTƏMADİ I *прил*. даим, даим авай, даим тир, ара датIур, гьамиша къайдадалди жезвай; II *нареч*. датIана, акъваз тавуна, ара датIана, галаз-галаз, даим; **mütəmadi işləmək** акъваз тавуна кIвалах авун.

MÜTƏNASİB *прил*. паяр сад-садав хъсандиз кьур, сад хьтин, кутугай.

MÜTƏNASİBLİK *сущ*. паяр сад-садав хъсандиз кьурвал, кутугайвал.

MÜTƏRCİM *сущ*. таржумачи.

MÜTƏRCİMLİK *сущ*. таржумачивал.

МÜТƏRƏQQİ *прил*. вилик фенвай; **mütərəqqi bəşəriyyət** вилик фенвай инсаният.

МÜТƏŞƏKKİLLİK *сущ*. садвал хьун, низамлувал хьун.

МÜТƏŞƏKKİL *прил*. тешкил авунвай, низамлу, садвал авай.

МÜTİ *куьгь*. 1) *прил*. ажуз, муьтIуьгъ, чуькьни тийир, шикаят тийир, сиве мез авачир хьтин; **müti adam** сиве мез авачир хьтин кас; **müti işçi** шикаят тийир кIвалахдар; 2) *нареч*. ажуздиз, чуькьни тийиз, шикаят тийиз, сиве мез авачир хьиз.

МÜТİЛİК *сущ*. муьтIуьгъвал.

МÜТЛƏQ I *нареч*. гьар гьикI хьайитIани, чарасуз; **o gün mütləq gələcək** а югъ гьар гьикI хьайитIани къведа; **mütləq bu işi görməliyik** чарасуз чна и кар авуна кIанзава.

МÜТЛƏQ II *прил*. 1) са шакни алачир; **mütləq həqiqət** са шакни алачир гьакъикъат; 2) лап тамам; **mütləq sükunət** лап тамам секинвал.

МÜТЛƏQİYYƏТ *сущ*. монархия.

МÜТТƏFİQ *сущ*. терефдар; **yaxşı müttəfiq** хъсан терефдар.

МÜТТƏFİQЛİК *сущ*. икьрар кутIуннавай садвал.

МÜТТƏHİM *сущ*. вич тахсирлу тирди, вичел тахсир вегьенвай кас; **müttəhimi dindirmək** вич тахсирлу ийизвайдавай силис къачун.

МÜVAFİQ *прил*. талукь; **müvafiq müəssisələr** талукь карханаяр.

МÜVAZİNƏТ *сущ*. кьве падни сад хьиз хьун, кьве патанни сад хьтинвал, барабарвал.

МÜVƏFFƏQ *маса гафарихъ галаз санал*: **məqsədinə müvəffəq olmaq** макьсаддив агакьун; **uğurlara müvəffəq olmaq** агалкьунар гъилик авун.

МÜVƏFFƏQİYYƏТ *сущ*. агалкьун; **onun müvəffəqiyyətləri** адан агалкьунар.

МÜVƏFFƏQİYYƏTLƏ *нареч*. агалкьунралди; хъсандиз, хъсан; **müvəffəqiyyətlə oxumaq** хъсандиз кIелун; **müvəffəqiyyətlə bitirmək** агалкьунралди акьалтIарун (*куьтягьун*).

МÜVƏKKİL *сущ*. векил; **baş müvəkkil** кьилин векил.

МÜVƏKKİЛЛİК *сущ*. векилвал; **müvəkillik etmək** векилвал авун.

МÜVƏQQƏTİ I *прил*. вахтуналди тир; **müvəqqəti iş** вахтуналди тир кIвалах; **müvəqqəti çətinliklər** вахтуналди тир четинвилер; II *нареч*. вахтуналди, са кьадар вахтунда; **müvəqqəti istifadə etmək** вахтуналди менфят къачун.

МÜVƏQQƏTİЛİК *сущ*. вахтуналди тир гьал.

МÜYƏSSƏR *прил*. кьилиз акъатдай, кьилиз акъудиз жедай, агакьдай; **buna müyəssər olmaq olar** им кьилиз акъудиз жеда.

МÜYƏSSƏRЛİК *сущ*. кьилиз акъатун, кьилиз акъудиз хьун, агакьун.

МÜZAKİRƏ *сущ*. 1) килигун (*месэладиз*), гьялун, пис-хъсан арадал акъудун; **yeni kitabın müzakirəsi** цIийи ктабдиз килигун, адан пис-хъсан чирун; 2) рахунар (*майин тир са месэла гьялун, гьуьжетар авун*); 3) веревирдер, дискуссия, диспут.

МÜZƏFFƏR I *прил*. 1) гъалиб жедай, гъалибвал къачудай; 2) гъалибвилин; **müzəffər bayraqlar** гъалибвилин пайдахар.

N

N – *азербайжан алфавитдин къад лагьай гьарф*.

NA… префикс: кимивал, авачирвал къалурзавай пригательнияр арадал гъизва: **naümid** умудсуз, умуд атIай; **naməlum** тийижир, малум тушир.

NAAVAND *прил*. 1) къулай тушир; **naavand yerdə** къулай тушир чкада; 2) татугай, кьун тавур, пис, хьсан тушир, бегьемсуз; **naavand iş** татугай (*пис*) кар.

NAAVANDLIQ *сущ.* къулайсузвал; татугайвал, бегьемсузвал.

NABAT *сущ*. набат (*ширинлух*).

NABATI прил. набатдин рангунин.

NABATLI прил. набат квай.

NABƏLƏD *прил*. 1) наши, кар тийижир, гъавурдик квачир; 2) таниш тушир; **nabələd yerlər** таниш тушир чкаяр.

NABƏLƏDLİK *сущ*. 1) тийижирвал, хабар авачирвал; 2) таниш туширвал.

NABOR *сущ. полигр. куьгь.* набор (*чап авун патал гьазурнавай ракьун гьарфарин текст*); **əl naboru** гъилин набор.

NACAQ *сущ. диал*. якIв, нажах.

NAÇAQ *прил*. начагъ.

NAÇAQLAMAQ *глаг*. начагъ хьун.

NAÇAQLIQ *сущ*. начагъвал.

NAÇAR *прил*. мажбур авур; мажбур хьайи; мажбур яз хьайи; чара авачир, чарасуз яз (*чара авачиз*) хьайи.

NACİNS *прил*. асул авачир, абурсуз, намус квачир.

NACİNSLİK *сущ*. асул авачирвал, абурсузвал, намус квачирвал.

NADAN *прил*. 1) затI такур, гъавурдик квачир, буьндуьгуьр; 2) гьуьрмет тийидай, эдебсуз, векъи, усал.

NADANLIQ *сущ*. буьндуьгуьрвал; эдебсузвал, векъивал, усалвал.

NADİNC *прил*. женжел, надинж.

NADİNCLİK *сущ*. женжелвал, надинжвал.

NADİR *прил*. надир, кьериз-кьериз жедай; **bunlar nadir kitablardır** ибур надир ктабар я.

NADİRLİK *сущ*. надирвал.

NADÜRÜST I *прил*. чIуру, бегьемсуз, намуссуз; II *сущ*. гьарамзада.

NADÜRÜSTLÜK *сущ*. чIурувал, бегьемсузвал, намуссузвал.

NAEHMAL *прил*. игьтиятсуз, фагьум-фикир тавур.

NAƏLAC *нареч*. чарасуз, чара авачиз, мажбур хьана.

NAƏLACLIQ *сущ*. чарасузвал, чара авачирвал.

NAƏLACLIQDAN *нареч*. чарасузвиляй, чара авачирвиляй.

NAFTALAN *сущ*. нафталан (*сагъардай нафт*).

NAFTALİN *сущ. хим*. нафталин (*сун пекер, хъицикьар гъуьчIрекай хуьдай гзаф ни къведай дарман*).

NAFTALİNLƏMƏK *глаг*. нафталин ягъун.

NAFTALİNLİ *прил*. нафталин квай.

NAGAH *нареч. куьгь*. нагагь.

NAGAHDAN *нареч. килиг:* **NAGAH.**

NAGÜMAN *маса гафарихъ галаз санал*: **nagüman olmaq** шак хьун, шаклу хьун; чIалахъ тахьун.

NAGÜMANLIQ *сущ*. шаклувал.

NAĞARA *сущ*. далдам.

NAĞARAÇALAN *сущ*. далдамчи.

NAĞARAÇI *сущ. килиг*: **NAĞARAÇALAN.**

NAĞARAÇILIQ *сущ*. далдамчивал.

NAĞD *прил*. нагъд; **nağd pul verdi**

нагъд пул вугана.

NAĞIL I *сущ*. мах; **nağıl danışmaq** мах рахун; II *прил*. махунин; **nağıl süjeti** махунин сюжет.

NAĞILBAZ *сущ*. махарал рикI алайди.

NAĞILBAZLIQ *сущ*. махарал рикI хьун, махаралди машгъул хьун.

NAĞILÇI *сущ*. махарбан; **məşhur nağılçı** машгьур махарбан.

NAĞILÇILIQ *сущ. рах.* махарбанвал.

NAHAMAR *прил*. 1) дуьз тушир, цIалцIам тушир, сад хьтин тушир; **nahamar yollar** дуьз тушир рекьер; 2) *куьч*. кубут, векъи; **nahamar adam** кубут кас; 3) векъивал квай, цIалцIамвал квачир; **nahamar dəri** векъивал квай хам.

NAHAMARLIQ *сущ*. дуьз туширвал, цIалцIам туширвал; какурвал, патахъвал; векъивал; **dərinin nahamarlığı** хамунин векъивал.

NAHAQ *прил*. 1) нагьахъ, гьакIан; **nahaq zəhmət** гьакIан зегьмет; 2) гьахъсуз, гьахъ гвачир, батIул; **nahaq söz** гьахъсуз гаф; 3) гунагьсуз, тахсирсуз; **nahaq cəzalandırmaq** тахсирсуз яз жаза гун; 4) гьакI, гьавайда; **nahaq pul xərcləmək** гьавайда пул харж авун; 5) себеб авачиз туш, са себеб аваз, са метлеб аваз; **o, nahaq gəlməyib** ам са метлеб аваз атанва; **nahaq deməyiblər ki...** себеб авачиз лагьанвач хьи…

NAHAQCA *нареч. килиг:* **NAHAQDAN.**

NAHAQCADAN *нареч. килиг:* **NAHAQDAN.**

NAHAQDAN *нареч*. 1) нагьахъ, бинесуз, герек тушир, чIагьнакьа; **nahaqdan xətrinə dəymək** нагьакь хатурдик хкIурун; 2) гьахъсуздаказ, адалатсузвилелди, адалатсуздаказ; **nahaqdan günahlandırmaq** гьахъсуздаказ тахсирлу авун.

NAHAQLIQ *сущ*. гьахъсузвал, адалатсузвал, батIулвал; **nahaqlıq etmək** гьахъсузвал авун.

NAHAR *сущ*. нисинин тIуьн; **nahar vaxtıdır** нисинин тIуьнин вахт я.

NAHİYƏ *сущ*. 1) район; 2) *мед*. бедендин са чка; **qulaq nahiyəsində** яб алай чкада.

NAHMIZ *сущ*. бицIи чарх галай ракь (*балкIан гьалун патал адан къвалара эцягъиз чекмедин дабандал гьалддай*).

NAIB *сущ. тар*. наиб.

NAİBLİK *сущ*. наибвал.

NAİL *маса гафарихъ галаз санал*: **məqsədə nail olmaq** макьсаддив агакьун.

NAİLİYYƏT *сущ*. агалкьун.

NAİNSAF *прил. куьгь.* инсафсуз; **nainsaf adam** инсафсуз кас.

NAKAM *прил*. бедбахт, бахтсуз; **nakam etmək** бедбахт авун, бахтсуз авун.

NAKAMLIQ *сущ*. бедбахтвал, бахтсузвал.

NAKİŞİ *сущ*. итимсуз.

NAKİŞİLİK *сущ*. итимсузвал.

NAL I *сущ*. леэн; **nal vurmaq** леэнар ягъун; II *прил*. леэндин; **nal mıxı** леэндин масмар.

NALAYİQ *прил*. абурсуз, рябетсуз, лайихсуз, эдебсуз, мешребсуз, бегьемсуз, татугай.

NALAYİQLİK *сущ*. абурсузвал, рябетсузвал, лайихсузвал, эдебсузвал, мешребсузвал, бегьемсузвал, татугайвал.

NALBƏND *сущ*. чатун устIар.

NALBƏNDLİK *сущ*. чатун устIарвал.

NALƏ *сущ*. цIугъ; кIеви гьарай; кIеви шелин ван; вич-вичел алачиз

ийидай гьараюнар.

NALLAMAQ *глаг*. леэн ягъун; **atları nallamaq** балкIанриз леэнар ягъун.

NALLI *прил*. леэн ягъай, леэн янавай; **nallı at** леэн янавай балкIан.

NALSIZ *прил*. леэн алачир.

NAMAZ *сущ. дин*. капI; **namaz qılmaq** капI авун.

NAMAZGAH *сущ. дин.* капI ийидай чка.

NAMAZLIQ *сущ. дин.* капI авун патал гъвечIи халича.

NAMƏ *сущ*. чар; **namə göndərmək** чар ракъурун.

...NAMƏ *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **etibarnamə** векилвилин чар; **etimadnamə** ихтибарвилин чар.

NAMƏHRƏM I *прил. дин.* чара, маса, патан, къерехдин (*1 шариатдин къанунралди маса дишегьлидиз килигдай ихтияр авачир итим; 2 маса итимдиз килигдай ихтияр авачир дишегьли*); II *сущ*. чаради, масад, патанди.

NAMƏHRƏMLİK *сущ*. жуваз талукьвал тахьун.

NAMƏLUM *прил*. тийижир, малум тушир.

NAMƏLUMLUQ *сущ*. тийижирвал, малум туширвал.

NAMƏRD I *прил*. намерд; **namərd adam** намерд кас; II *сущ*. намерд.

NAMƏRDCƏ *нареч. килиг:* **NAMƏRDCƏSİNƏ.**

NAMƏRDCƏSİNƏ *нареч*. намердвилелди, намерддаказ, намерддиз.

NAMƏRDLİK *сущ*. намердвал; **namərdlik etmək** намердвал авун.

NAMƏRDLİKLƏ *нареч. килиг:* **NAMƏRDCƏSİNƏ.**

NAMİNƏ *послел*. патал, паталди; **sülh naminə** ислягьвал патал; **gözəllik naminə** иервал патал.

NAMİZƏD *сущ*. кандидат; **filologiya elmləri namizədi** филологиядин илимрин кандидат.

NAMİZƏDLİK I *сущ*. кандидатвал; **öz namizədliyini göstərmək** вичин кандидатвал къалурун; II *прил*. кандидатвилин; **namizədlik dissertasiyası** кандидатвилин диссертация.

NAMÜMKÜN *прил*. тежер хьтин, кьилиз акъуд тежер; **bu mamümkün işdir** им кьилиз акъуд тежер кIвалах я.

NAMÜMKÜNLÜK *сущ*. мумкин туширвал, мумкинсузвал.

NAMÜNASİB *прил*. кутуг тийизвай, кутуг тавур, кьан тийир, виже текъведай; **namünasib şərtlər** виже текъведай шартIар.

NAMÜNASİBLİK *сущ*. сад-садав кьун тавун, кьун тавурвал (*са кар масадав*), сад-садав дуьз татун.

NAMURAD I *прил*. крар татугзавай, крар туькIуьн тийизвай, бахтуникай пай атIанвай, бахтсуз; II *сущ*. крар туькIуьн тийирди, бахтуни чин тагузвайди, крар татугзавай кас.

NAMUS *сущ*. 1) намус; **bu, namus məsələsidir** им намусдин месэла я; 2) рушвал, рушвал гумукьун.

NAMUSLA *нареч*. 1) намуслувилелди, намуслудаказ, намуслудиз, намуслуз; **namusla yaşamaq** намуслувилелди яшамиш хьун; 2) намуслудаказ, гьакъисагъвилелди, алахъна; **namusla işləmək** гьакъисагъвилелди кIвалахун, алахъна кIвалахун.

NAMUSLU *прил*. намуслу; **namuslu adam** намуслу кас.

NAMUSLULUQ *сущ*. намуслувал; гьакъисагъвал.

NAMUSSUZ *прил*. намуссуз; **namussuz adam** намуссуз кас.

NAMUSSUZCA *нареч. килиг:*

NAMUSSUZCASINA.

NAMUSSUZCASINA *нареч*. намуссузвилелди, намуссуздаказ, намуссуздиз.

NAMUSSUZLUQ *сущ.* намуссузвал; **namussuzluq etmək** намуссузвал авун; **onlar namussuzluğa yol vermədilər** абуру намуссузвилиз рехъ ганач.

NANAY I *сущ*. 1) нанай (*халкьдин тIвар*); 2) и халкьдин векил; II *прил*. нанай, нанайрин; **nanay dili** нанай (*нанайрин*) чIал; **nanay mahnıları** нанайрин манияр.

NANƏ I *сущ*. пурни(яр); II *прил*. пурнидин; **nanə ətri** пурнидин ни; **nanə yarpağı** пурнидин пеш.

NANƏCİB I *прил*. абурсуз, нагьакьан; асул авачир, намус квачир, усал; II *сущ*. абурсуз кас, намуссуз кас, усал кас.

NANƏCİBLİK *сущ*. абурсузвал, намуссузвал, усалвал.

NANƏLİ *прил*. пурнияр квай; **nanəli dovğa** пурнияр квай давугъа.

NANƏLİK *сущ.* пурнияр экъечIнавай чка.

NANKOR I *прил*. авур хъсанвал чир тежер; къадирсуз; **nankor olmaq** авур хъсанвал чир тахьун; II *сущ*. хъсанвал чир тежедай кас.

NANKORCASINA *нареч*. къадирсузвилелди, къадирсуздаказ, къадирсуздиз.

NANKORLUQ *сущ*. авур хъсанвал чир тахьун.

NAPAK *прил*. напак.

NAPAKLIQ *сущ*. напаквал.

NAQAN *сущ*. наган (*элкъведай регъ авай тапанчи*).

NAQİL *сущ*. сим (*токдин*).

NAQİS *прил*. 1) бегьем тушир, тамам тушир; 2) бегьемсуз, кимивал квай; **ağıldan naqis** акьулдикай кимиди; 3) синих квай, рехне квай.

NAQİSLİK *сущ*. бегьемсузвал, кимивал.

NAQOLAY *прил*. къулай тушир, къулайвал авачир, къулайсуз; **naqolay yer** къулай тушир чка.

NAQOLAYLIQ *сущ*. къулайсузвал; татугайвал, кутуг тавур гьал; **yolun naqolaylığı** рекьин къулайсузвал.

NAQQA *сущ*. лакъа (*балугъ*).

NAQQAL I *прил*. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер; II *сущ*. лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

NAQQALLIQ *сущ*. 1) буш рахунар, пичIи гафар; 2) гзаф рахунрал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун.

NAR I *сущ*. анар; **turş nar** цуру анар; II *прил*. анардин; **nar şirəsi** анардин миже.

NARAHAT I *прил*. нарагьат; **narahat adam** нарагьат кас; **narahat yer** нарагьат чка; II *нареч*. нарагьатвилелди; **narahat yatdı** нарагьатвилелди ксана.

NARAHATCA *нареч. килиг:* **NARAHATCASINA.**

NARAHATCASINA *нареч*. нарагьатвилелди.

NARAHATÇILIQ *сущ. килиг:* **NARAHATLIQ.**

NARAHATEDİCİ *прил*. къалабулух кутадай; нарагьат ийидай; **narahatedici sükut** къалабулух кутадай секинвал.

NARAHATLIQ *сущ*. къалабулух; нарагьатвал; **narahatlıq hissi** нарагьатвилин гьисс.

NARAHATLIQLA *нареч*. къалабулух кваз; нарагьатвилелди.

NARARMUDU *сущ.* анар чуьхвер.

NARAZI I *прил*. наразi; **narazı**

baxış нарази килигун; **narazı olmaq** нарази хьун; II *нареч*. наразивилелди, наразидаказ, наразидиз; **narazı danışdı** наразидаказ рахана; III *сущ*. нарази; **o, narazılardandır** ам наразибурукай я.

NARAZILIQ *сущ*. наразивал; **narazılıq etmək** наразивал авун.

NARAZILIQLA *нареч*. наразивилелди, наразидаказ, наразидиз; **narazılıqla sözünü dedi** наразивилелди вичин гаф лагьана.

NARDAN *сущ*. анардин кьурурнавай твар.

NARDANÇA *сущ*. анардин мураба.

NARGİLƏ I *сущ*. наргиле (*кьалияндин са жуьре*); **nargilə çəkmək** наргиле чIугун.

NARGİLƏ II *сущ*. «Наргиле» (*азербайжанвийрин кьуьлдай макьам*).

NARGİLƏ III *сущ*. шурван пIини (*чIуру пIини*).

NARIN I *прил*. куьлуь; **narın qum** куьлуь къум; **narın duz** куьлуь кьел; **narın yağış** куьлуь марф; II *нареч*. куьлуьз; **narın üyütmək** куьлуьз регъуьн.

NARINCA *прил*. лап куьлуь; **narınca qum** лап куьлуь къум.

NARINCI *прил*. хъипи-яру; **narıncı rəng** хъипи-яру ранг.

NARINDİŞ *прил. килиг:* **NARINDİŞLİ.**

NARINDİŞLİ *прил*. куьлуь сарарин; **narındişli mişar** куьлуь сарарин мишер.

NARINGİ *сущ*. мандарин (*тар ва майва*).

NARINLAMAQ *глаг*. куьлуь авун.

NARINLAŞMAQ *глаг*. куьлуь хьун.

NARINLIQ *сущ*. куьлуьвал; **duzun narınlığı** кьелен куьлуьвал.

NARINTÜK *прил*. цак алай, цак акъатнавай.

NARKOLOGİYA *сущ. мед.* наркология.

NARKOMAN *сущ. мед.* наркоман, наркотикрикай менфят къачузвай кас.

NARKOMANİYA *сущ. мед.* наркомания (*наркотикрихъ ялунин азар*).

NARKOTİK I *сущ. мед.* наркотикар (*бейгьушардай, кефи хкаждай, мефтIедин кIвалах чIурдай, тIарвилин гьисс рекьидай, гзафни-гзаф набататрикай хкудзавай затIар: морфий, кокаин ва мсб*).

NARKOTİK II *прил. мед.* наркотикадин; **narkotik yuxu** наркотикадин ахвар.

NARKOZ *сущ. мед.* наркоз.

NARKOZLAMAQ *глаг. мед.* наркоз ягъун.

NARLIQ *сущ*. анардин багъ.

NARŞƏRAB *сущ*. анардин экъи миже.

NARŞİRƏ *сущ*. анардин миже.

NARZAN I *сущ*. нарзан (*хъвадай сагъардай яд*); II *прил*. нарзандин; **narzan çeşməsi** нарзандин булах.

NAŞATIR I *сущ*. нашатыр; **naşatır iyləmək** нашатырдикай ни чIугун; II *прил*. нашатырдин; **naşatır iyi** нашатырдин ни.

NASAZ *прил*. 1) нефинж, начагъ, кефсуз; **nasaz uşaq** начагъ аял; 2) чIуру, чIурузвай; **nasaz maşın** чIуру (*чIурузвай*) машин.

NASAZLAMAQ *глаг*. кефсуз хьун, тIа хьун.

NASAZLIQ *сущ*. кефсузвал, кефи авачирвал.

NAŞI *прил*. наши; **naşı adam** наши кас.

NAŞILIQ *сущ*. нашивал; **naşılıq etmək** нашивал авун.

NASİR *сущ*. гьикаятчи; **istedadlı nasir** алакьунар авай гьикаятчи.

NAŞİR *сущ*. ктабар, газетар ва журналар чапдай акъудзавай кас ва я идара.

NASİRLİK *сущ*. гьикаятчивал.

NAŞİRLİK *сущ*. чапдай акъудунин сенят.

NASOS *сущ*. насос; **su nasosu** цин насос.

NASOSÇU *сущ*. насосрин пешекар.

NASOSLU *прил*. насос авай; **nasoslu quyu** насос авай къуй.

NASOSXANA *сущ*. насосхана.

NAŞÜKÜR *прил*. авур хъсанвал чир тежер.

NAŞÜKÜRLÜK *сущ*. авур хъсанвал чир тахьун.

NATAMAM *прил*. тамам тахьанвай, бегьем тушир, тамам(ди) тушир; **natamam orta məktəb** тамам(ди) тушир юкьван мектеб.

NATAMAMLIQ *сущ*. тамам туширвал, бегьем туширвал.

NATARAZ *прил*. натараз, кIалубсуз, яргъи; II *сущ*. шувакь, натараз инсан.

NATARAZLIQ *сущ*. натаразвал.

NATƏMİZ *прил*. 1) михьи тушир, кьацIай; 2) *куьч*. чIуру, нагьакьан; **natəmiz iş** чIуру кар; 3) *куьч*. намуссуз, намус квачир, виждансуз; **natəmiz adam** намуссуз кас.

NATƏMİZLİK *сущ*. 1) михьи туширвал, кьацIайвал; 2) *куьч*. намуссузвал, виждансузвал.

NATİQ *сущ*. фасагьатдиз рахадай кас, гафунин устад.

NATİQCƏSİNƏ *нареч*. гафунин устадди хьиз.

NATİQLİK *сущ*. фасагьатдиз рахун, гафунин устадвал.

NATRİUM I *сущ. хим*. натриум; II *прил*. натриумдин; **natrium duzu** натриумдин кьел.

NATURA I *сущ*. 1) натура (*художникдин вилик чешне яз акъваздай кас*); 2) пулунин эвезда гудай малар, недай-хъвадай затIар; 3) кинофильм чIугвадай чка; II *прил*. натурадин.

NATURAL *прил*. 1) тIебии, гьакъикъи, халис, михьи; 2) натурадалди, шейэралди гудай (*гьакъи, налог*); **natural təsərrüfat** недай-хъвадай затIар гьасилдай майишат.

NATURALİST *сущ*. натуралист (*1 тIебиат чирунал машгъул тир кас; 2 натурализмдин терефдар кас*).

NATURALİSTCƏ *нареч. килиг:* **NATURALİSTCƏSİNƏ.**

NATURALİSTCƏSİNƏ *нареч*. натуралиствилелди, натуралистдаказ.

NATURALİSTİK *прил*. натуралиствилин, натурализмдин.

NATURALİSTLİK *сущ*. натуралиствал.

NATURALİZM *сущ*. натурализм (*эдебиятда ва харусенятда реализмдиз акси яз гьакъикъат веревирд тавуна суьрет акъуддай тегьерда къалуриз алахънавай рехъ*).

NATÜRMORT *сущ*. натюрморт (*чан алачир шейэрин, мес., цуькверин, тарарин ва мсб. шикилар чIугун; гьа шикилар*).

NAÜMİD *прил*. умудсуз, умуд атIай; **naümid qalmaq** умудсуз хьун, умуд атIун.

NAÜMİDCƏ *нареч. килиг:* **NAÜMİDCƏSİNƏ.**

NAÜMİDCƏSİNƏ *нареч*. умудсуздаказ, умудсуздиз.

NAÜMİDLİK *сущ*. умудсузвал, умуд кутаз тежервал, умуд атIайвал; ийир-тийир хьун.

NAÜMİDLİKLƏ *нареч. килиг:* **NAÜMİDCƏSİNƏ.**

NAVALÇA *сущ.* чIутхвар; **su axan navalça** яд авахьдай чIутхвар.

NAVAR *сущ.* къерехдив гутун (*къерехдив гутуна цун*).

NAVİQASİYA *сущ.* 1) навигация; гимияр къекъуьн; гимийривай къекъвез жедай вахт; 2) гимияр къекъуьрунин илим; гимияр идара авунин устадвал.

NAVİQATOR *сущ.* навигатор (*навигациядин пешекар*).

NAXƏLƏF *прил.* 1) ваякьан, дуьз рекьяй тефир, бегьем тушир; 2) асул авачир, намус квачир.

NAXƏLƏFLİK *сущ.* ваякьанвал; намуссузвал.

NAXIR *сущ.* нехир; ◊ **bir naxır** са нехир.

NAXIRÇI *сущ.* нехирчи.

NAXIRÇILIQ *сущ.* нехирчивал; **o, naxırçılıqla başını saxlayır** ада нехирчивал ийиз кьил хуьзва.

NAXIŞ *сущ.* нехиш, гишир.

NAXIŞAÇAN *сущ.* нехишар атIудай кас.

NAXIŞAÇMA *сущ.* нехиш атIун; атIай нехиш.

NAXIŞBƏND *сущ. килиг:* **NAXIŞÇI.**

NAXIŞBƏNDLİK *сущ. килиг:* **NAXIŞÇILIQ.**

NAXIŞÇI *сущ.* нехишар атIудайди.

NAXIŞÇILIQ *сущ.* нехишар атIун.

NAXIŞKAR *сущ. килиг*: **NAXIŞÇI.**

NAXIŞKARLIQ *сущ. килиг:* **NAXIŞÇILIQ.**

NAXIŞLAMAQ *глаг.* нехишар атIун.

NAXIŞLI *прил.* нехишар алай.

NAXIŞLILIQ *сущ.* нехишар алаз хьун.

NAXIŞ-NAXIŞ *прил. килиг*: **NAXIŞLI.**

NAXIŞSIZ *прил.* нехишар (*гишир*) алачир.

NAXIŞVURAN *сущ. килиг:* **NAXIŞÇI.**

NAXIŞVURMA *сущ. килиг:* **NAXIŞAÇMA.**

NAXOŞ *прил.* начагъ, азарлу.

NAXOŞLAMAQ *глаг.* начагъ хьун, азарлу хьун.

NAXOŞLUQ *сущ.* азар, тIал; начагъвал; **uşaq naxoşluğu** аялдин начагъвал.

NAZ *сущ.* 1) наз; **naz vermək** наз гун; 2) наз гунин кьуьруьк; 3) шандакь; 4) *куьч.* терсвал; 5) къайгъу, къайгъу чIугун; **nazını çəkmək** къайгъу чIугун.

NAZBALIŞ *сущ.* къугъдин туьк-дикай раснавай хъуьцуьган.

NAZƏNDƏ *прил. килиг:* **NAZƏNİN.**

NAZƏNDƏLİK *сущ.* назназивал.

NAZƏNİN I *прил.* 1) назнази, дамах гвай; 2) иер, рикI ацукьдай, гьейранардай; **nazənin qız** иер руш; 3) зериф, иер къекъуьнар авай; II *сущ. шаир.* тават, вичел гьейранардай дишегьли.

NAZƏNİN-NAZƏNİN *нареч.* иердаказ, зерифдаказ.

NAZİK *прил.* 1) кьелечI; **nazik dəftər** кьелечI дафтар; **nazik kağız** кьелечI чар; 2) шуькIуь; **nazik sap** шуькIуь гъал; 3) *куьч.* зериф; **nazik qız** зериф руш; 4) кьезил; **nazik paltar** кьезил пек; 5) хъуьтуьл; **nazik yel** хъуьтуьл гар.

NAZİKBEL *прил.* шуькIуь юкь авай, кьелечI юкь авай.

NAZİKLƏŞMƏK *глаг.* 1) шуькIуь хьун; 2) *куьч.* зериф хьун, кьелечI хьун.

NAZİKLİK *сущ.* 1) кьелечIвал; шуькIуьвал; 2) зерифвал.

NAZİKQƏLB *прил.* хъуьтуьл рикI авай; **nazikqəlb adam** хъуьтуьл рикI авай кас.

NAZİKQƏLBLİ *прил. килиг:*

NAZİKQƏLB.

NAZİLMƏK *глаг.* кьелечI хьун; шуькIуь хьун.

NAZİLTMƏK *глаг.* кьелечIарун; шуькIуь авун.

NAZİR *сущ.* министр.

NAZİRLİK *сущ.* министерство.

NAZLA *нареч.* наз гваз, наз маса гуз.

NAZLAMAQ *глаг.* чан-рикI авун; наздалди хуьн, харуз хуьн; **onu nazlayırlar** ам наздалди хуьзва.

NAZLANA-NAZLANA *нареч. килиг*: **NAZLA.**

NAZLANMAQ *глаг.* 1) наз гун; 2) наз гудай кьуьруькьар авун; 3) харувал авун.

NAZLI I *прил.* назнази, вич кIанариз алахъдай; **nazlı qız** назнази руш, вич кIанариз алахъдай руш.

NAZLI II *сущ.* гугъридин (*шефтелдин*) сорт.

NAZLICA *прил.* назнази; наз гудай, наз квай.

NAZLI-DUZLU *прил.* 1) иер наз квай; 2) вичел желб ийидай, рикI ацукьдай, рикIиз хуш къведай.

NAZLILIQ *сущ.* назназивал, наз квайвал.

NAZLI-NAZLI *нареч.* наз гваз, наз маса гуз; **nazlı-nazlı danışmaq** наз гваз рахун.

NAZLI-QƏMZƏLİ *прил. килиг:* **NAZLICA.**

NAZNAZI I *сущ. муз.* «Назназы» (*азербайжанвийрин кьуьлдай макьам*).

NAZNAZI II *сущ.* ипекдин фите.

NAZ-NEMƏT *сущ.* няметар.

NAZ-QƏMZƏ *сущ.* назназивал, наз маса гун, наз гунин кьуьруьк.

NAZSATAN *сущ.* назнази, наз маса гудайди, кьуьруькар квайди.

NECƏ I *нареч.* гьикI, гьи саягъ; **onu necə görə bildin?** ваз ам гьикI акуна? **o, necə işləyir?** ада гьикI кIвалахзава? II *кIус.* гьикI, вагь; **necə, sən hələ də buradasan?** вагь, вун гилани ина амани? III *предик.* **necədir?** гьикI я? **işlər neçədir?** крар гьикI я?

NEÇƏ I *мIв.-эв.* шумуд; **neçə yaşın var?** ваз шумуд яш ава? II *нареч.* мус; **qatar saat neçədə yola düşür?** поезд мус (*сятдин шумудаз*) рекье гьатзава? II *нареч.* гьикьван; **neçə vaxtdır gözləyirsən?** гьикьван вахт я вуна рехъ хуьз? III *числит.* са шумуд; **neçə ay bundan qabaq** са шумуд варз инлай вилик; IV *сущ.* садбур, бязибур; **neçələri buna fikir vermir** садбуру (*бязибуру*) и кардиз фикир гузвач.

NEÇƏYƏ I *мIв.-эв.* шумудахъ; **qarpızı neçəyə satırsan?** вуна хали шумудахъ маса гузва? II *предик.* шумудахъ я? **güllər neçəyədir?** цуьквер шумудахъ я?

NEÇƏNCİ *мIв.-эв.* 1) шумуд лагьай, шумуд; **neçənci gündür?** шумуд лагьай югъ я? **neçənci dərsdir?** шумуд лагьай тарс я? II *мIв.-эв.* гьи; **neçənci mərtəbədə yaşayırsan?** вун гьи мертебада яшамиш жезва?

NEÇƏ-NEÇƏ *числит.* шумудни са; **neçə-neçə qəhrəmanlar** шумудни са къагьриманар.

NEÇƏSİ I *нареч.* шумуд; **uşaqların neçəsi əlaçıdır?** аялрикай шумуд кIвенкIвечияр я? II *сущ.* шумуд; **neçəsi sənin yolunu gözləyir** шумуда ви рехъ хуьзва.

NEÇƏDƏN *килиг*: **NEÇƏYƏ.**

NEFRİT I *сущ. мед.* нефрит (*дуркIунрин азар*).

NEFRİT II *сущ. геол.* нефрит (*рангарин минерал*).

NEFT I *сущ.* нафт; **neft çox dərindən çıxarılır** нафт гзаф дериндай

акъудзава; II *прил*. нафтIадин; **neft iyi** нафтIадин ни; **neft sənayesi** нафтIадин санайи.

NEFTAYIRMA *прил*. нафт гьялдай; **neftayırma zavodu** нафт гьялдай завод.

NEFTÇİ *сущ*. нафтIадин мяденра кIвалахзавайди.

NEFTÇIXARAN *сущ*. нафт хкудзавайди, нафт акъудзавайди.

NEFTÇIXARMA *прил*. нафт хкудун, нафт акъудун.

NEHRƏ *сущ*. квар, негьре; **nehrə çalxamaq** квар (*негьре*) югъурун.

NEKROLOQ *сущ*. тазия (*кьейи касдин гьакъиндай малумат гудай макъала*).

NEKROPOL *сущ*. некрополь.

NEKTAR *сущ*. нектар (*1 грекрин мифологияда, махара абурун аллагьриз эбедивал, ажалсузвал гудай яд; 2 бот. цуькверикай хкудзавай ширин миже*).

NEMƏT *сущ*. нямет; **təbiətin nemətləri** тIебиатдин няметар.

NEN *сущ*. ненец (*Россиядин халкьарикай садан тIвар*); **nen dili** ненец чIал.

NEO... «цIийи» лагьай мана квай муракаб гафарин эвелимжи кьил, мес. **neoloqizm** цIийи гаф.

NEOFAŞİST I *сущ*. неофашист; II *прил*. неофашиствилин; **neofaşist çıxışları** неофашист рахунар.

NEOFAŞIZM *сущ*. неофашизм.

NEOLİT *сущ. археол.* неолит (*къванцин девирдин эхиримжи заманрикай сад*).

NEONASİST *сущ*. неонацист.

NEONASİZM *сущ.* неонацизм.

NEPTUN *сущ*. Нептун (*планета*).

NEQATİV 1) *сущ. фото.* негатив (*плёнкадал алай мичIи чкаяр экуьбур хьиз аквадай шикил*); 2) *прил.* чIуру; **neqativ xaqsiyyət** чIуру къилих.

NEŞTƏR *сущ*. мизмиз; **arı neştəri** чIижрен мизмиз.

NEŞTƏRLƏMƏK *глаг*. кIасун, сухун; **arı neştərləyir** чIижре кIасда.

NETTO *прил*. нетто (*япри, персенг ва я къапар галачиз затIунин вичин михьи заланвал*).

NEVRALGİYA *сущ*. невралгия (*нервийрин азардин са жуьре, тIал*); **qabırğaarası nevralgiya** пакун тIвалар ин арада жедай тIал.

NEVRALGİYA *сущ*. невралгия (*нервийрин азардин тIал*).

NEVRİT *сущ. мед*. неврит (*нервияр тIа хьун*).

NEVRO... невро… *муракаб гафарин сад лагьай пай*.

NEVROLOGİYA *сущ. мед.* неврология (*медицинадин ва биологиядин илимрин нервияр чирдай хел*).

NEVROLOJİ *прил. мед.* неврологиядин.

NEVROLOQ *сущ*. невролог.

NEVROPATOLOQ *сущ*. невропатолог (*невропатологиядин рекьяй духтур*).

NEVROZ *сущ. мед.* невроз (*нервияр чIур хьун*); **ürək nevrozu** рикIин невроз.

NEY *сущ*. кфил; **ney çalmaq** кфил ягъин.

NEYÇALAN *сущ*. кфил ягъизвайди.

NEYÇİ *сущ. килиг:* **NEYÇALAN.**

NEYLON I *сущ*. нейлон (*кьелечI, капрон хьтин парча*); II *прил*. нейлондин; **neylon sap** нейлондин гъал.

NEYLON *сущ*. нейлон (*кьелечI, капрон хьтин парча*).

NEYRO... нейро… *муракаб гафарин сад лагьай пай*.

NEYROCƏRRAH *сущ. мед*. нейрохирург.

NEYROCƏRRAHİYYƏ *сущ.* нейрохирургия.

NEYRON *сущ. анат.* нейрон (*нервидин клетка*).

NEYTRAL *прил.* нейтрал, бейтереф, акахь тийир, са падни кьан тийир.

NEYTRALLAŞDIRMAQ *глаг.* бейтереф авун, акахь тежервал авун; рехъ атIун, вилик пад кьун.

NEYTRALLAŞMAQ *глаг.* бейтереф хьун, акахь тавун.

NEYTRALLIQ *сущ.* акахь тавун, бейтерефвал.

NEYTRON I *сущ. физ.* нейтрон; II *прил.* нейтрондин; **neytron mənbəyi** нейтрондин чешме.

NƏ *мIв.-эв.* 1) вуч; **nə görürsünüz?** квез вуч аквазва? **nə almısınız?** куьне вуч къачунва? **nə çatmır?** вуч агакьзавач? **bundan yaxşı nə var?** идалай хъсан вуч ава? 2) гьихьтин, гьи; **kostyum nə rəngdədir?** костюм гьихьтин рангунинди я? 3) вуж; **bu uşaq sənin nəyindir?** и аял ви вуж я? **bu kişi sənin nəyindir?** и кас ви вуж я? 4) *маса гафарихъ галаз санал*: **nə isə** вуч ятIани; **nə isə buradan xoşum gəlmir** вуч ятIани заз иникай хуш къвезвач; 5) вуч я? **nədir?** 6) мус? **o, nə vaxt gələcək?** ам мус къведа? 7) гьикьван; **nə qədər ki, o gəlməyib, işini başa çatdır** гьикьван хьи, ам атанвач, жуван кIвалах кьилиз акъуд; 8) гьикI; **nə təhər istəyirsən, o cür də et** гьикI ваз кIанзаватIа, гьакIни ая.

NƏ..., NƏ *союз.* 1) я… яни; **nə sənin sözlərinə inanıram, nə də işlərinə** зун я ви гафарин чIалахъ туш, яни крарин.

NƏBADƏ *нареч.* гьич вуч авуртIани; **nəbadə ona bu barədə xəbər verəsən** адаз и кардикай гьич вуч авуртIани хабар гумир.

NƏBATAT I *сущ.* набатат; 2) ботаника (*набататар чирдай илим*).

NƏBATATÇI *сущ.* ботаника илимдин пешекар.

NƏBATİ *прил.* набататрин.

NƏBZ *сущ.* пульс.

NƏCABƏT *сущ.* асул.

NƏCABƏTLİ *прил.* асуллу.

NƏCABƏTLİLİK *сущ.* асуллувал.

NƏCABƏTSİZ *прил.* асулсуз.

NƏCABƏTSİZLİK *сущ.* асулсузвал.

NƏÇİ *мIв.эв.* вуж; **siz nəçisiniz?** куьн вуж я? **o, nəçidir?** ам вуж я?

NƏCİB *прил.* 1) *килиг*: **NƏCABƏTLİ**; 2) иер, зериф; **nəcib görkəm** иер акунар.

NƏCİBANƏ *прил. килиг:* **NƏCABƏTLİ**.

NƏCİBLƏŞDİRMƏK *глаг.* 1) руьгьдин, ахлакьдин жигьетдай хъсанарун; 2) ери хъсанарун, къени авун.

NƏCİBLİK *сущ.* 1) асуллувал; 2) иервал, зерифвал.

NƏDAMƏT *сущ.* пашманвал; пашманвал авун (*авур крарал*).

NƏDAMƏTLƏ *нареч.* пашманвилелди, пашмандаказ.

NƏDƏN *нареч.* вучиз, вуч себебдалди; куьз; **nədən o həyəcanlıdır?** адак вучиз къалабулух ква? **nədən xəstələnib?** куьз начагъ хьанва?

NƏDƏNSƏ *нареч.* вучиз ятIани, вуч себебдалди ятIани; **o, nədənsə tələsirdi** вучиз ятIани адак тади квай.

NƏF *сущ. куьгь.* 1) менфят, хийир, файда; 2) къазанжи.

NƏFƏR *сущ.* кас, инсан; **iki nəfər gəlmişdi** кьве кас атанвай, кьве инсан атанвай.

...NƏFƏRLİK *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **ikinəfərlik yer** кьве кас патал чка.

NƏFƏS I *сущ.* ял; нефес; нефес къачун, нефес чIугун; **indi rahat nəfəs almaq olar** гила регъятдиз нефес къачуз жеда; **onun nəfəsi tutulur** адан ял кьазва; **onlar nəfəs dərmək üçün oturdular** абур ял ягъин патал ацукьна; II *прил.* нефесдин; **nəfəs orqanları** нефесдин органар.

NƏFƏSLİK *сущ.* гъвечIи дакIар; **nəfəsliyi açıb havanı dəyişdi** гъвечIи дакIар ахъайна гьава дегишарна.

NƏFƏS-NƏFƏSƏ *нареч.* лап мукьув; **nəfəs-nəfəsə dayanmaq** лап мукьув акъвазун.

NƏFİNƏ *нареч. куьгь.* хийирдиз (*са нин ятIани*); **onların nəfinə danışdı** абурун хийирдиз рахана.

NƏFİS *прил.* гзаф хъсан; **nəfis iş** гзаф хъсан кIвалах.

NƏFLİ *прил.* хийирлу, менфятлу.

NƏFS *сущ.* 1) нефс; **o, nəfsini saxlaya bilmir** адавай вичин нефс хуьз жезвач; 2) кIан хьун; **nəfsim çəkmir** заз кIанзавач.

NƏFSKAR *прил.* 1) къаних, темягькар; 2) нефсетI, тух тежер, гзаф недай; руфунал ял алай, руфункал.

NƏFSLİ *прил. килиг:* **NƏFSKAR**.

NƏFSPƏRƏST *прил. килиг:* **NƏFSKAR**.

NƏFSPƏRƏSTLİK *сущ.* 1) къанихвал, темягькарвал; 2) тух тежервал.

NƏĞMƏ I *сущ.* мани; **yeni nəğmə** цIийи мани; **lirik nəğmə** лирикадин мани; II *прил.* манидин; **nəğmənin sözləri** манидин гафар.

NƏĞMƏKAR *сущ.* маничи.

NƏĞMƏKARLIQ *сущ.* маничивал.

NƏĞMƏLİ *прил.* манидин, манийрин; **nəğməli məclis** манийрин мярекат.

NƏHAYƏT I *сущ.* 1) эхир; **hər bir işin başlanğıcı və nəhayəti var** гьар са кардин эвел ва эхир ава; II *нареч.* эхир, эхирки, эхирни, эхир хьи, эхирни-эхир; **nəhayət ki, işlər düzəldi** эхир хьи, (*эхирни*) крар туькIвена; **nəhayət onlar yola düşdülər** эхирни-эхир абур рекье гьатна.

NƏHAYƏTSİZ I *прил.* и кьил а кьил авачир, эхир авачир, акьалтI тийир, сергьятар авачир; **nəhayətsiz meşələr** и кьил а кьил авачир тамар; II *нареч.* кьадар авачир кван; **nəhayətsiz sevmək** кьадар авачир кьван кIан хьун.

NƏHAYƏTSİZLİK *сущ.* и кьил а кьил авачирвал, эхир авачирвал, сергьят авачирвал; **səmanın nəhayətsizliyi** цавун и кьил а кьил авачирвал, цавун сергьят авачирвал.

NƏHƏNG I *прил.* 1) зурба, гзаф чIехи; **nəhəng bina** чIехи дарамат; **nəhəng ağac** зурба тар; 2) къудратлу; **nəhəng ölkə** къудратлу уьлкве; II *сущ.* гзаф зурбади, зурба жендек авай инсан.

NƏHƏNGLİK *сущ.* 1) зурбавал, чIехивал; 2) къудратлувал; **binanın nəhəngliyi** дараматдин чIехивал.

NƏHR *сущ. куьгь.* вацI.

NƏHS *прил.* 1) бахтсуз, бахт авачир; 2) бедбахт, заваллу, усал; татугзавай; **nəhs gün** татугзавай югъ.

NƏHSLİK *сущ.* 1) бахтсузвал, бахт авачирвал; 2) бедбахтвал, усалвал; татугзавайвал.

NƏİNKİ *союз.* неинки; **nəinki uşaqlar, hətta böyüklər də gəlmişdi** неинки аялар, гьатта чIехибурни атанвай.

NƏKARƏDİR *мIв.-эв.* ам вуж я, ам вуж я хьи; **o, nəkarədir ki, mənə söz desin** ам вуж я хьи, заз гаф лугьурай.

NƏLBƏKİ *сущ.* чайдин бушкъаб.

NƏM I *сущ.* 1) кьеж, ламувал; **havanın nəmi** гьавадин ламувал; **nəm hava** кьеж квай гьава; 2) *куьч.* нагъв;

gözünün nəmini sildi вилин накъвар михьна.

NƏMÇƏKƏN *сущ.* ламувал чIугвадай затI.

NƏMÇƏKMƏYƏN *прил.* ламувал чIугван тийидай.

NƏMƏR *сущ. этногр.* пишкеш, савкьват.

NƏMİŞ *прил.* ламу, лам квай, кьеж квай.

NƏMİŞLƏMƏK *глаг.* ламу авун, яд ягъун; кьеж чIугваз тун; **torpağı nəmişləmək** накьвадив яд чIугваз тун.

NƏMİŞLİ *прил.* ламу, лам квай, кьеж квай.

NƏMİŞLİK *сущ.* ламувал, кьеж.

NƏMLƏNDİRMƏK *глаг.* ламу авун, яд ягъун; кьеж чIугваз тун.

NƏMLƏNMƏK *глаг.* ламу хьун, кьеж акатун.

NƏMLƏNMİŞ *прил. килиг:* **NƏMİŞLİ**.

NƏMLİ *прил. килиг*: **NƏMİŞLİ**.

NƏMLİK *сущ. килиг:* **NƏMİŞLİK**.

NƏM-NÜM *маса гафарихъ галаз санал*: **nəm-nüm etmək** ата-бата рахун; вуч лугьудатIа чир тахьун.

NƏMTƏHƏR *прил.* ламу хьтин, кьеж квай хьтин.

NENCƏ *нареч.* ненецдалди, ненец чIалалди; **nencə danışmaq** ненец чIалалди рахун.

NƏNƏ *сущ.* чIехи диде, баде.

NƏNƏCAN *сущ.* чан чIехи диде, чан баде.

NƏNNİ I *сущ.* 1) кьеб; 2) лили, перпилаг; II *прил.* кьепинин, лилидин, перпилагдин.

NƏQƏRAT *сущ.* манида тикрар жедай бенд.

NƏQLİ *прил. лингв.* хабардин, хабар гунин; **nəqli cümlə** хабардин (*хабар гунин*) жумла.

NƏQLİYYAT *сущ.* улакь; **kəndə getmək üçün nəqliyyat yoxdur** хуьруьз фин патал улакь авач.

NƏR I *сущ.* эркек деве; II *прил. куьч.* викIегь, мерд, жуьрэтлу, гужлу; **vətənin nər oğulları** ватандин мерд рухваяр; **nər kimi döyüşürdü** викIегьдиз женг чIугвазвай.

NƏRD *сущ.* нард.

NƏRDİVAN I *сущ.* гурар; **ağac nərdivan** кIарасдин гурар; II *прил.* гурарин; **nərdivan pillələri** гурарин кIарар.

NƏRƏ I I *сущ. зоол.* бекре; II *прил.* бекредин; **nərə kürüsü** бекредин куьр.

NƏRƏ II *сущ. диал.* гъвар; чукьван; цуьр.

NƏRƏ III *сущ.* 1) къув (*гьайванрин*); 2) *куьч.* хъилев ацIай гьарай.

NƏRİLDƏMƏK *глаг.* садлагьана кIевиз гьараюн, кIевиз цIугъ авун.

NƏRİLTİ *сущ. килиг:* **NƏRƏ III.**

NƏRMƏNAZİK *прил.* зериф, иер; **nərmənazik görkəm** иер кIалуб.

NƏRMƏNAZİKLİK *сущ.* зерифвал, иервал.

NƏŞ *сущ.* мейит.

NƏŞƏ *сущ.* 1) кеф, лезет, кфет; 2) гьашервал; 3) наркотик.

NƏSƏ *тIв.-эв.* са вуч ятIани; вуч ятIани са затI; **nəsə axtarmaq** са вуч ятIани жагъурун; **nəsə yaddan çıxdı** вуч ятIани са затI рикIелай алатна.

NƏŞƏBAZ *сущ.* гьашер инсан.

NƏŞƏXOR *прил.* наркоман, наркотикрик ктканвай кас.

NƏSİB *сущ.* кьисмет, кьадар-кьисмет; **nəsib olmaq** кьисмет хьун.

NƏSİBSİZLİK *сущ.* пай атIай, паюникай магьрум авур; бедбахт, са куьникайни пай авачир.

NƏSİHƏT *сущ.* несигьат; **ata nəsihəti** бубадин несигьат.

NƏSİHƏTAMİZ *прил.* несигьат гудай; **nəsihətamiz məktub** несигьат гудай чар.

NƏSİHƏTÇİ *сущ.* несигьатчи.

NƏSİHƏTÇİLİK *сущ.* несигьатчивал.

NƏSİHƏTLİ *прил.* несигьат гудай.

NƏSİHƏTNAMƏ *сущ.* несигьатнаме.

NƏSİHƏTVERİCİ *прил. килиг:* **NƏSİHƏTAMİZ**.

NƏSİHƏTVERİCİLİK *сущ. килиг:* **NƏSİHƏTÇİLİK**.

NƏSİL *сущ.* несил; **yeni nəsil** цIийи несил; **müasir nəsil** гилан аямдин несил.

NƏSİLBƏNƏSİL *нареч. килиг:* **NƏSİLDƏN-NƏSLƏ.**

NƏSİLDƏN-NƏSLƏ *нареч.* несилдилай несилдал.

NƏSİLLİ *прил.* куьгьне несилдикай тир, хъсан тухумдай акъатнавай; ерибине авай.

NƏSİLLİK *прил.* 1) ирс тир, ирсинин, ирсинай атай (*гьалтай, къведай*), ирс яз амукьай; 2) диде-бубадилай атай, диде-бубадикай къвезвай.

NƏSİLLİKCƏ *нареч.* вири несилдалди.

NƏSİLLİKLƏ *нареч. килиг*: **NƏSİLLİKCƏ**.

NƏSİLSİZ *прил.* 1) асул-несил авачир, мукьва-кьили авачир, диде-буба авачир, ери-бине авачир; 2) аял тежер, хан тийир; сивинсуз.

NƏSİLSİZLİK *сущ.* 1) асул-несил авачирвал, мукьва-кьили авачирвал, диде-буба авачирвал, ери-бине авачирвал; 2) аял тахьун, хан тийин, сивинсузвал.

NƏSİM *сущ.* хъуьтуьл гар.

NƏSLƏN *нареч.* асулдай; **nəslən ərəbdir** асулдай араб я.

NƏSR *сущ.* гьикаят, проза.

NƏŞR *сущ.* чап; **kitab nəşr etmək** ктаб чап авун.

NƏŞRETMƏ *сущ.* чап авун.

NƏŞRİYYAT I *сущ.* чапхана; II *прил.* чапханадин; **nəşriyyat işçiləri** чапханадин кIвалахдарар.

NƏTİCƏ I *сущ.* нетижа; **illik nəticələr** йисан нетижаяр.

NƏTİCƏ II *сущ.* птул.

NƏTİCƏDƏ *нареч.* нетижада.

NƏTİCƏLİ *прил.* нетижалу; **nəticəli işləmək** нетижалу кIвалахун.

NƏTİCƏSİNDƏ *послел.* нетижада.

NƏTİCƏSİZ *прил.* нетижасуз; **nəticəsiz iş** нетижасуз кIвалах.

NƏTİCƏSİZLİK *сущ.* нетижасузвал.

NƏVAZİŞ *сущ.* чан-рикI, кинар.

NƏVAZİŞKARLIQ *сущ.* чан-рикI авун, кинар авун.

NƏVAZİŞLƏ *нареч.* гьуьрметдивди, хушвилелди, чан-рикI авуналди.

NƏVƏ *сущ.* хтул.

NƏVƏ-NƏTİCƏ *сущ.* хтул-птул.

NƏVƏ-NƏTİCƏLİ *прил.* хтулар, птулар авай.

NƏZAKƏT *сущ.* абур-эдеб, эдеблувал, гьуьрметлувал, хушвилелди эгечIун.

NƏZAKƏTLƏ *нареч.* абур-эдебдалди, эдеблувилелди, гьуьрметлувилелди.

NƏZAKƏTLİ *прил.* эдеблу, гьуьрметлу.

NƏZAKƏTLİLİK *сущ.* эдеблувал, гьуьрметлувал.

NƏZAKƏTSİZ *прил.* эдебсуз, гьуьрметсуз, гьуьрмет тийидай.

NƏZAKƏTSİZCƏSİNƏ *нареч*. эдебсузвилелди, эдебсузкадаз, гьуьрметсузвилелди, гьуьрметсуздаказ.

NƏZAKƏTSİZLİK *сущ*. эдебсузвал, гьуьрметсузвал.

NƏZARƏT *сущ*. гуьзчивал; **nəzarəti yaxşılaşdırmaq** гуьзчивал хъсанарун.

NƏZARƏTÇİ *сущ*. гуьзчивал кьиле тухузвай кас.

NƏZARƏTEDİCİ *прил*. гуьзчивал ийизвай.

NƏZARƏTLİ *прил*. гуьзчивал алай, вил алай; иеси авай.

NƏZARƏTSİZ *прил*. гуьзчивал алачир, вил алачир; иесуз.

NƏZARƏTSİZLİK *сущ*. гуьзчивал алачирвал, вил алачирвал.

NƏZDİNDƏ *послел*. къене; **institutun nəzdində kitabxana işə salınıb** институтдин къене ктабхана кардик кутунва.

NƏZƏR *сущ*. килигун, вил вегьин; **xoş nəzər** хъсандиз килигун; **ətrafa nəzər salmaq** пата-къерехдиз вил вегьин.

NƏZƏRİ *прил*. теориядиз талукь тир.

NƏZƏRİNCƏ *послел*. фикирдалди; **onun nəzərincə** адан фикирдалди.

NƏZƏRİYYƏ *сущ*. теория.

NƏZƏRİYYƏÇİ *сущ*. теориядал машгъул кас; теория хъсандиз чидай кас.

NƏZƏRLİ *прил*. вили ягъанвай.

NƏZİR *сущ. дин*. нуьзуьр; **nəzir vermək** нуьзуьр гун.

NƏZİRƏ *сущ. лит*. ухшардиз (*масада хьиз*) авунвай затI, чешнедай яратмишнавай эсер.

NƏZİRGAH *сущ*. 1) ибадатхана; 2) пак чка.

NƏZM *сущ*. шиират.

NƏZMƏN *нареч*. шиирдалди; **nəzmən yazılmış məktub** шиирдалди кхьенвай чар.

NIQQILDAMAQ *глаг*. гужа гьатайла акъудзавай ванер.

NIRX *сущ*. нирх, къимет; **nırx qoymaq** нирх эцигун, къимет эцигун.

NIRXQOYAN *сущ*. нирх эцигзавайди, къимет эцигзавайди.

NIRXQOYMA *сущ*. нирх эцигун, къимет эцигун.

NİCAT *сущ*. чара, илаж, куьмек; хкатун (*баладикай*).

NİCATVERƏN *прил*. хилас ийидайди, хуьдай кас.

NİCATVERİCİ *прил*. хилас ийидай, хуьдай.

NİCATVERİCİLİK *сущ*. хилас авун, хуьн.

NİDA *сущ*. 1) гужлу гьисс квай гьарай, кIевиз гьараюнин ван; 2) *лингв*. междометие.

NİDALI *прил*. эвер гунин; **nidalı intonasiya** эвер гунин интонация.

NİFAQ *сущ*. 1) къалмакъал; гьуьжетар; **qohumlar arasında nifaq** къавумрин арада къалмакъал; 2) наразивал.

NİFAQÇI *сущ. килиг:* **NİFAQSALAN.**

NİFAQÇILIQ *сущ*. арада къалар тун.

NİFAQSALAN *сущ*. къалмакъал твадайди.

NİFRƏT *сущ*. нифрет; **nifrət doğurmaq** нифрет гьун.

NİFRƏTDOĞURAN *прил*. 1) нифрет гьидай; 2) алчах.

NİFRƏTƏLAYİQ *прил*. алчах.

NİFRƏTLƏ *нареч*. нифретдив, нифретдивди; **nifrətlə baxmaq** нифретдивди килигун.

NİFRƏTLİ *прил*. нифрет ийидай, нифрет квай.

NİFRƏTSİZ *нареч*. нифрет квачиз.

NİFRƏTSİZLİK *сущ*. нифрет квачирвал.

NİFRİN *сущ*. лянет; **ona nifrin yağdırmaq** адаз лянет авун.

NİGAR *сущ. шаир.* 1) тават, иер дишегьли; 2) кIаниди.

NİGARAN *прил*. кьарай авачир; **nigaran qalmaq** кьарай атIун, рикIик къалабулух кваз хьун.

NİGARANÇILIQ *сущ*. рикI секин тахьун, къалабулух; **nigarançılıq çəkmək** къалабулух акатун.

NİGARANÇILIQLA *нареч*. къалабулух кваз.

NİGARANLIQ *сущ. килиг:* **NİGARANÇILIQ.**

NİHAN *прил. куьгь*. чинебан, дуьздал алачир, дуьздал акъат тавунвай.

NİHİLİST *сущ*. нигилист (*нигилизмдин терефдар*).

NİHİLİZM *сущ*. нигилизм.

NİKAH I *сущ*. некягь; II *прил*. некягьдин; **nikah vaxtı** некягьдин вахт.

NİKAHLANMAQ *глаг*. некягь авун.

NİKAHLANMIŞ *прил*. некягь авунвай.

NİKAHLI *прил. килиг:* **NİKAHLANMIŞ.**

NİKAHSIZ *прил*. некягь авачир.

NİKAHSIZLIQ *сущ*. некягь авачирвал.

NİKBƏT *сущ. куьгь.* бала, бедбахт.

NİKBİN *сущ*. шад кас.

NİKBİNCƏSİNƏ *нареч.* шадвилелди.

NİKBİNLİK *сущ*. шадвал, оптимизм (*кIубанвилелди ва уьмуьрдал шад яз дуьнья гьисс авун, уьмуьрда инсандиз анжах экуь патар акун ва ам къвезмай уьмуьр хъсан жедайдан чIалахъ хьун*).

NİKEL I *сущ*. никель.

NİKELLƏMƏK *глаг*. никель ягъун (*къапариз*).

NİKELLƏNMİŞ *прил*. никель ягъанвай.

NİKELLİ *прил. килиг:* **NİKELLƏNMİŞ.**

NİKOTİN *сущ*. никотин (*туьтуьндик квай бейгьуш ийидай зегьерлу затI*).

NİMÇƏ *сущ*. 1) бушкъаб; **bir nimçə** са бушкъаб; 2) пIатIнус.

NİMDAŞ *прил*. куьгьне хьанвай.

NİMDAŞLIQ *сущ*. куьгьневал.

NİMFA *сущ. зоол*. нимфа.

NİMSƏRLÖVHƏ *сущ. куьгь.* кьил (*ктабда, макъалада ганвай кьилерин кьвед лагьай, алава кьил*).

NİQAB *сущ*. къир (*дишегьлидин чинин вини пай кIевзавай*).

NİQABLI *прил*. къир алай.

NİŞAN *сущ*. 1) лишан кутун, тупIал кутун; **nişan mərasimi** лишан кутунин мярекат; 2) лишан (*тфенгдай ва я маса яракьдай ягъун патал*); 3) лишан (*хурал эцигдай*); 4) лишан; **ağaca vurulmuş nişan** тарциз янавай лишан.

NİŞANÇI *сущ*. 1) лишанчи; тфенг ядайди; 2) снайпер.

NİŞANÇILIQ *сущ*. лишанчивал; снайпервал.

NİŞANƏ *сущ*. 1) лишан; 2) кьетIен лишан.

NİŞANƏLİ *прил*. лишан алай, лишан авунвай.

NİŞANGAH I *сущ*. лишан (*тфенгдай ва я маса яракьдай ягъун патал*); II *прил*. лишандин; **nişangah ağacı** лишандин тар.

NİŞANLAMAQ *глаг*. 1) лишан кутун; **qız nişanlandı** рушак лишан кутуна; 2) туькIуьрун, лишандик кутун, лишандиз къачун; 3) лишан кьун; 4) лишанар авун, лишанар эцигун; **ağacları nişanlamaq** тарарал лишанар авун.

NİŞANLANMAQ *глаг*. лишан кутун.

NİŞANLANMIŞ *прил*. 1) лишан кутунвай; 2) туькIуьрнавай, лишандик кутунвай; 3) лишан кьунвай; 4) лишанар авунвай, лишанар эцигнавай.

NİŞANLI I *прил*. 1) лишан кутунвай; 2) туькIуьрнавай; 3) лишан кьунвай; 4) хурал лишан эцигнавай; II *сущ*. лишанлу.

NİŞANSIZ *прил*. лишан алачир, лишан эцигнавачир.

NİŞANSIZLIQ *сущ*. лишан алачирвал.

NİŞASTA I *сущ*. крахмал; **düyü nişastası** дуьгуьдин крахмал; II *прил*. крахмалдин.

NİŞASTALAMAQ *глаг*. крахмал ягъун.

NİŞASTALI *прил*. крахмал ягъанвай.

NİSBƏTƏN I *послел*. килигайла, гекъигайла; **başqalarına nisbətən** масадбуруз килигайла, масадбурув гекъигайла.

NİSBƏTLİ *прил*. сад-садав гекъигиз жедай; **nisbətli anlayışlar** сад-садав гекъигиз жедай фикирар.

NİSBİ *прил*. са кьадардин, са кьадар дережадин.

NİSGİL *сущ*. дарихвал, сугъулвал; гъам, сефилвал.

NİSGİLLİ *прил*. рикIе пашманвал авай; **nisgilli adam** рикIе пашманвал авай кас.

NİSGİLLİK *сущ*. 1) азаб, азият; 2) дарихвал, сугъулвал, кьарай текъвервал.

NİSYƏ *сущ*. бурж пул ва я маса шейэр буржуна ахъаюн.

NİTQ *сущ*. рахун; **səlis nitq söyləmək** фасагьатдиз рахун.

NİTRAT I *сущ*. нитрат (*азотдин кислотадин кьел*); селитра; II *прил*. нитратдин; **nitrat azotu** нитратдин азот.

NİTRATLI *прил*. нитрат квай; **nitratlı su** нитрат квай яд.

NİTROBENZOL *сущ*. нитробензол.

NİTROQLİSERİN *сущ. хим*. нитроглицерин.

NİTROQLİSERİNLİ *прил. хим.* нитроглицерин квай.

NİVXLƏR I *сущ*. нивхар (*Урусатда яшамиш жезвай халкь*); II *прил*. нивх, нивхрин; **nivx dili** нивх чIал; **nivxlərin adətləri** нивхрин адетар.

NİYABƏT *сущ. куьгь*. пад хуьз экъечIдайди (*итим*).

NİYABƏTLİ *прил*. пад хуьз экъечIдай.

NİYABƏTLİLİK *сущ. куьгь*. пад хуьз экъечIун.

NİYAZ *сущ. куьгь*. тIалабун, кIан хьун; **Allahdan niyaz etmək** Аллагьдивай кIан хьун.

NİYƏ *суал. нареч*. вучиз, вуч себебдалди? **niyə gəlmisən?** вун вучиз атанва? **niyə acıqlanırsan** вахъ вучиз хъел акатзава?

NİYYƏT *сущ*. ният; **yaxşı niyyətlər** хъсан ниятар.

NİYYƏTLƏ *нареч*. ниятдалди; **xoş niyyətlə** хуш ниятдалди.

NİYYƏTLİ *прил*. къастунин, къастуналди авур, кьасухдин, чиз-чиз авунвай, рикIе авай; **bu, təsadüf deyil, niyyətli təhqirdir** им дуьшуьшдин кар туш, чиз-чиз авунвай намусдик хкIурун я.

NİYYƏTSİZ *прил*. къастуналди тушир, виликамаз къаст тавунвай.

NİZA *сущ. куьгь*. къалмакъал, акьунар, дяве; хъел хьун.

NİZAM *сущ*. низам, къайда; **nizama salmaq** къайдадиз гъун.

NİZAMİ *прил*. 1) къайдада тунвай,

къайдадик кутунвай, къайдадиз гъанвай; 2) низамлу; **nizami ordu** низамлу яракьлу къуватар.

NİZAM-İNTİZAM *сущ.* къайда, низам.

NİZAMLA *нареч.* 1) къайдадалди; 2) жергедалди, жергеда аваз; **quşlar nizamla uçur** къушари жергеда аваз лув гузва.

NİZAMLAMAQ *глаг.* къайдада тун, къайдадик кутун; **yük daşınmasını nizamlamaq** пар ялун къайдада тун.

NİZAMLANAN *прил.* къайдада тунвай; **nizamlanan yolayrıcı** къайдада тунвай кьве рекьин хев.

NİZAMLANMAYAN *прил.* къайдада тунвачир, къайдадик кутунвачир.

NİZAMLANMIŞ *прил. килиг:* **NİZAMLANAN.**

NİZAMLAYICI *прил.* регулятор (*машиндин кIвалах къайдада твадай механизм*).

NİZAMLI *прил.* низамлу, къайдада тунвай, къайдадик кутунвай.

NİZAMLILIQ *сущ.* низамлувал.

NİZAMNAMƏ *сущ.* устав; **nizamnaməyə uyğun** уставдив кьадайвал.

NİZAMSIZ *прил.* низам авачир, къайдада тунвачир, къайдадик квачир; **nizamsız quruluş** къайдадик квачир къурулуш.

NİZAMSIZLIQ *сущ.* низам авачирвал, къайдадик квачирвал.

NİZƏ *сущ. куьгь.* жида; **nizə tutmaq** жида кьун.

NİZƏATAN *сущ. килиг*: **NİZƏTULLAYAN.**

NİZƏLƏMƏK *глаг.* жидадалди кукIварун.

NİZƏLƏŞMƏK *глаг.* жидайрив кукIун.

NİZƏLİ *прил.* жида гвай; **nizəli adam** жида гвай кас.

NİZƏTULLAYAN *сущ. спорт.* жида гадардайди.

NİZƏVARİ *прил.* жидадиз ухшар тир.

NOHUR *сущ.* 1) вир; 2) цин гьамбархана.

NOKAUT *сущ. спорт.* нокаут (*боксда гъутув яна ярхарнавай касдивай тайинарнавай вахтунда кIвачел къарагъиз тахьана, ам магълуб хьанвайди яз гьисабун*).

NOKDAUN *сущ. спорт.* нокдаун (*боксда*).

NOMİNAL *сущ. фин.* номинал (*вичел кхьенвай, къалурнавай къимет*).

NOMİNALIST номиналист (*номинализмдин терефдар*).

NOMİNALİZM *сущ.* номинализм (*юкьван виш йисара философияда арадал атай теория*).

NOMİNATİV *лингв.* асул падеж (*грамматикада*).

NOQAY I *сущ.* нугъай(ви); **noqaylar** нугъаяр (*Кеферпатан Къафкъаздин халкьарикай сад*); II *прил.* нугъай, нугъайрин; **noqay dili** нугъай чIал.

NOQAYCA *нареч.* нугъайдалди, нугъай чIалалди.

NORD *сущ. геогр.* 1) кефер пад; 2) кефер патан гар.

NORMA *сущ.* 1) норма, къанун, къайда; **əxlaq normaları** жува-жув кьиле тухунин къайдаяр; 2) (*майинардай уьлчме*) норма, кьадар; **istehsal norması** гьасил ийизвайдан кьадар.

NORMAL I *прил.* 1) адетдин, нормайрив кьур; **normal boy** адетдин буй; **normal həyat tərzi** нормадив кьур яшайиш; 2) сагълам, кьил-кьилел алай; **normal adam** сагълам, кьил-кьилел алай кас.

NORMALAŞDIRMAQ *глаг*. норма эцигун.

NORMALAŞMIŞ *прил*. норма эцигнавай; **normalaşmış əmək haqqı** норма эцигнавай зегьметдин гьакъи.

NORMALLAŞDIRILMIŞ *прил*. нормада тунвай, нормадиз табий авунвай.

NORMATİV *сущ*. норматив; **normativ dəyər** норматив къимет.

NORMATİVLİK *сущ*. нормативвал.

NORVEÇ I *сущ*. норвегви; **norveçlər** норвегвияр (*Норвегиядин асас халкь*); II *прил*. норвег, норвегрин; **norveç dili** норвегрин чIал.

NOT *сущ*. нота (*макьамра, манийра ван къалурзавай кхьей лишан*); **not yazmaq** нота кхьин.

NOTA *сущ. дипл*. нота (*са уьлкведин гьукуматди масадаз са месэладин гьакъиндай кхьидай чар*); **etiraz notası** наразивилин нота.

NOTARİAL *прил. юрид*. нотариусдин, нотариус авай.

NOTARİUS *сущ*. нотариус.

NOTLU *прил*. нотаяр авай.

NOTSUZ *нареч*. нотаяр авачир.

NOV *сущ*. чIутхвар; **suaxıdan nov** яд авахьдай чIутхвар.

NOVATOR *сущ*. новатор, цIийивал твадай кас.

NOVATORLUQ I *сущ*. новаторвал, цIийивал тун; II *прил*. новаторвилин; **novatorluq təşəbbüsü** новаторвилик кьил кутун.

NOVBAHAR *сущ*. 1) гатфарин сифте кьилер; 2) жегьилвал; жегьилвилин йисар.

NOVBAR *прил*. сифте акъатай майваяр, салан бегьерар.

NOVÇA *сущ*. гъвечIи чIутхвар.

NOVDAN *сущ. килиг:* **NOVÇA.**

NOVELLA *сущ*. новелла (*гъвечIи гьикая*); **Çexovun novellaları** Чехован новеллаяр.

NOVELLAÇI *сущ*. новелла кхьизвайди.

NOVELLAYAZAN *сущ. килиг:* **NOVELLAÇI.**

NOVLU *прил*. чIутхвар авай.

NOVOKAİN *сущ. мед*. новокаин (*дарман*).

NOVRUZ *сущ.* яран (*гатфарин*) сад лагьай югъ; **Novruz bayramı** Яран сувар.

NOVRUZGÜLÜ *сущ*. гъвергъвер.

NOVRUZQABAĞI *прил*. Яран суварилай вилик квай, суварилай виликан.

NOXTA *сущ*. зарпанд (*ламран*).

NOXTALAMAQ *глаг*. зарпанд гьалдун (*ламрал*).

NOXTALI *прил*. зарпанд алай (*лам*).

NOXTASİZ *прил*. зарпанд алачир (*лам*).

NOXUD I *сущ*. харар; **bişmiş noxud** чранвай харар; II *прил*. хararин; **noxud supu** хararин шурпа.

NOXUDFALI *сущ*. хararин фал.

NOXUDLU *прил*. харар квай.

NOXUDLUQ *сущ*. хararин ник.

NOXUDU *прил*. хararин рангунин.

NOYABR I *сущ*. ноябрь (*йисан цIусад лагьай варз*); **noyabr ayı** ноябрдин варз.

NÖKƏR *сущ*. нуькер, кIвале къуллугъзавайди.

NÖKƏRBAŞI *сущ*. чIехи нуькер.

NÖKƏRÇƏ *сущ*. гъвечIи яшдин нуькер.

NÖKƏRÇİLİK *сущ*. нуькервал; **nökərçilik etmək** нуькервал авун.

NÖKƏRLİK *сущ. килиг:* **NÖKƏRÇİLİK**.

NOMENKLATUR *прил*. номенклатурадин; **nomenklatur işçilər**

номенклатурадин кIвалахдарар.

NÖMRƏ *сущ*. 1) нумра; **evin nömrəsi** кIвалин нумра; 2) са затIунин уьлчме; **40 nömrə sap** 40 нумрадин гъал; 3) газетдин, журналдин нумр а; 4) нумра (*мугьманханада кьилди утагъ*); 5) тамашадин кьилди къалурзавай чIук; 6) *куьч*. алцурарун; **o, hamıya nömrə gəldi** ада вири алцурарна.

NÖMRƏBAZ *сущ*. уюнар акъуддайди, фокусар къалурдайди.

NÖMRƏBAZLIQ *сущ*. уюнар акъудун, фокусар къалурун.

NÖMRƏLƏMƏK *сущ*. нумраяр эцигун.

NÖMRƏLƏNMƏMİŞ *прил*. нумраяр эцигнавачир.

NÖMRƏLƏNMİŞ *прил*. нумраяр эцигнавай.

NÖMRƏLİ *прил*. нумрадин; **beş nömrəli ev** вад лагьай нумрадин кIвал.

NÖMRƏSİZ *прил*. нумра алачир.

NÖQSAN *сущ*. татугайвал, кимивал, нукьсан, рехне.

NÖQSANLI *прил*. татугайвал квай, нукьсан квай, рехне квай.

NÖQSANSIZ *прил*. татугайвал квачир, нукьсан квачир, рехне квачир.

NÖQSANSIZLIQ *сущ*. нукьсан квачирвал, рехне квачирвал.

NÖQTƏ *сущ*. нукьтIа; **nöqtə qoymaq** нукьтIа эцигун; **qara nöqtə** чIулав нукьтIа; **nöqtə kimi görünürdü** нукьтIа хьиз аквазвай.

NÖQTƏLƏMƏK *глаг*. нукьтIа эцигун.

NÖQTEYİ-NƏZƏR *сущ*. фикир; **onun nöqteyi-nəzərincə** адан фикирдалди.

NÖV *сущ*. 1) жуьре; **silah növləri** яракьрин жуьреяр; 2) сорт; **ikinci növ un** кьвед лагьай сортунин гъуьр.

NÖVBƏ *сущ*. 1) нубат; **növbə tutmaq** нубат кьун; **indi mənim növbəmdir** гила зи нубат я; 2) нубатдалди; **zavod üç növbədə işləyir** заводди пуд нубатдалди кIвалахзава; 3) вахта (*гимида къаравулда акъвазун*); **gecə növbəsi** йифен вахта.

NÖVBƏDƏNKƏNAR *прил*. нубатдилай къецяй тир, нубат хуьн тийизвай; **növbədənkənar sessiya** нубатдилай къецяй тир сессия.

NÖVBƏLƏMƏK *глаг*. нубатдалди дегишарун; гагь сад, гагь масад авун; **işi və istirahəti növbələmək** кIвалахни ял ягъун нубатдалди дегишун.

NÖVBƏLƏNMƏK *глаг*. нубатдалди дегиш хьун.

NÖVBƏLƏŞƏN *прил*. нубатдалди дегиш жезвай.

NÖVBƏLƏŞMƏK *глаг*. нубатдалди дегиш хьун; **iki saatdan bir növbələşmək** гьар кьве сятдилай сад нубатдалди дегиш хьун.

NÖVBƏLİ *прил*. нубатдин; нубатдалди ийидай; **növbəli iş** нубатдин кIвалах, нубатдалди ийидай кIвалах.

NÖVBƏNÖV *прил*. жуьреба-жуьре; **növbənöv güllər** жуьреба-жуьре цуьквер.

NÖVBƏ-NÖVBƏ *нареч*. 1) нубат-нубат, сад-садан гуьгъуьнилай, нубатдалди; **növbə-növbə gözətçilik** нубат-нубат къвезвай къаравулвал.

NÖVBƏSİZ *нареч*. нубатсуз, нубатсуздаказ, нубатсуздиз; **növbəsiz bilet almaq** нубатсуздаказ билет къачун.

NÖVBƏSİZLİK *сущ*. нубатсузвал.

NÖVBƏTÇİ I *сущ*. нубат чIугвазвайди; II *прил*. нубат чIугвазвай; **növbətçi həkim** нубат чIугвазвай духтур.

NÖVBƏTÇİLİK *сущ*. нубат чIугун; **növbətçilik etmə**k нубат чIугваз

акъвазун.

NÖVBƏTİ *прил*. нубатдин; **növbəti iş** нубатдин кІвалах.

NÖVCAVAN I *прил*. жегьил; II *сущ*. жегьил, жегьил гада.

NÖVCAVANLIQ *сущ*. жегьилвал.

NÖVHƏ *сущ. куьгь.* шел, шехьун; лугьунар.

NÖVHƏXAN *сущ*. тазиятда лугьунарзавайди.

NÖVLƏNDİRİLMƏK *глаг*. сортариз чара авун.

NÖVLƏŞDİRİLMƏK *глаг. килиг*: **NÖVLƏNDİRİLMƏK**.

NÖVLƏŞDİRMƏK *глаг*. сортариз паюн, сортариз чара авун.

NÖVLÜ *прил*. сортунин.

NÖVLÜK *сущ*. сортлувал.

NÖVRAQ *сущ*. иервал, гьырчегвал, гьызелвал; **dağların növrağı** дагъларин иервал.

NÖVRƏSTƏ *прил. куьгь.* жегьил.

NUH I *сущ*. Нугь; II *прил*. Нугьан; **Nuhun gəmisi** Нугьан гими; **nuh əyyamından qalma** дуьньядал яд акьалтай девирдилай амай, дегь девирилай амай.

NUMİZMAT *сущ*. куьгьне пулар (*медалар*) кІватІунал машгъул кас.

NUMİZMATİKA I *сущ*. нумизматика (*куьгьне пулар ва медалар чирдай илим*).

NUR *сущ*. 1) экв; нур; **günəşin nuru** ракъинин экв; **ayın nuru** вацран экв; 2) *куьч*. камалдин, илимдин, шадвилин, бахтлувилин лишан; **elm nur, cəhl zülmətdir** илим экв я, илимсузвал зуьлмет; **nur saçmaq** экв гун.

NURANİ *прил. шаир.* 1) нурлу, экв гудай, нур гудай; 2) хуш акунар авай; **nurani qoca** хуш акунар авай кьуьзек, чина нур авай кьуьзек.

NURANİLİK *сущ*. 1) нурлувал; 2) хуш акунар.

NURLANDIRMAQ *глаг*. 1) нурлу авун, экв ягъун; 2) чирвилер гун; чирвилер чукІурун; чирвилералди экуь авун; илимлу авун.

NURLANMAQ *глаг*. 1) нурлу хьун; 2) чирвилералди экуь хьун; илимлу хьун.

NURLATMAQ *глаг. килиг:* **NURLANDIRMAQ.**

NURLU *прил*. 1) экуь; нурлу; 2) *куьч*. шад, шадвал авай, шадвилин; **nurlu həyat** шад уьмуьр.

NURLULUQ *сущ*. 1) экуьвал; нурлувал; 2) шад хьун, шадвал хьун.

NURSAÇAN *прил. шаир.* 1) экв гузвай, нур гузвай; 2) *куьч*. шад, бахтавар; **nursaçan gözəl** бахтавар тават.

NURSUZ *прил*. нур тагузвай, элуьхъай хьтин, элуьхъзавай хьтин.

NURSUZLUQ *сущ*. экв тахьун, нур тахьун.

NUŞ *маса гафарихъ галаз санал*: **nuş olsun!** нуш хьурай!

NUŞCAN *килиг*: **NUŞİ-CAN.**

NUŞCANLIQLA *нареч*. иштагьдивди; **nuşcanlıqla yemək** иштагьдивди тІуьн.

NUŞİ-CAN *межд*. нуш хьурай!

NUTRİ *сущ. зоол.* муьнуьгърин са жуьре.

NÜANS *сущ.* кьетІенвал, тафаватлувал, хсусивал.

NÜCƏBA *сущ. куьгь.* асуллу инсанар; аристократия.

NÜCUM *сущ. куьгь*. 1) гъетер; 2) астрология.

NÜDRƏT *сущ. куьгь.* тежер хьтин, акьалтІай, надир.

NÜDRƏTƏN *нареч. куьгь.* 1) кьеризкьериз, кьериз-цІаруз; 2) садлагьана,

хабарсуз, бейхабардиз, тIампIна.

NÜFUZ *сущ.* 1) нуфуз, гьуьрмет; **böyüklərin nüfuzu** чIехибурун нуфуз; 2) гьахьун; **onlar evə nüfuz etdilər** абур кIвализ гьахьна.

NÜFUZ *сущ. куьгь.* агьали; **nüfuz ildən-ilə çoxalır** агьали йис-сандивай пара жезва.

NÜFUZEDƏN *прил. килиг:* **NÜFUZEDİCİ**.

NÜFUZEDİCİ *прил.* кесерлу, дережа вине авай, тIвар вине авай; эсер ийидай, виле акьадай хьтин; **nüfuzedici adam** кесерлу кас, дережа вине авай, гафуни атIузвай кас.

NÜFUZETMƏ 1) эсер, таъсир, дережа хьун, гафуни атIун, тIвар вине хьун; 2) гьахьун; 3) вичикай хкатун.

NÜFUZLU *прил.* нуфузлу; **nüfuzlu adam** нуфузлу кас.

NÜFUZLULUQ *сущ.* нуфузлувал.

NÜFUZSUZ *прил.* нуфузсуз.

NÜFUZSUZLUQ *сущ.* нуфузсузвал.

NÜMAYƏNDƏ I *сущ.* векил; **kəndlilərin nümayəndəsi** хуьруьнвийрин векил; II *прил.* векилдин; **nümayəndə sözü** векилдин гаф.

NÜMAYƏNDƏLİK *сущ.* векилхана; **daimi nümayəndəlik** даиман векилхана.

NÜMAYİŞ *сущ.* къалурун, демонстрация.

NÜMUNƏ *сущ.* чешне; **nümunə göstərmək** чешне къалурун.

NÜMUNƏLİK *прил.* чешнедин, чешне патал тир, чешнелу, лап хъсан, вини дережадин.

NÜMUNƏSİZ *прил.* чешне патал тушир, чешнелу тушир.

NÜMUNƏVİ *прил.* чешнелу, лап хъсан; **nümunəvi işçi** чешнелу кIвалахдар; **nümunəvi müəllim** лап хъсан муаллим.

NÜMUNƏVİLİK *сущ.* чешнелувал; **işçilərin nümunəviliyi** кIвалахдаррин чешнелувал.

NÜSRƏT *сущ. куьгь.* 1) куьмек, гъил кьун, даях; 2) гъалибвал, гзаф чIехи агалкьун.

NÜVƏ I *сущ.* 1) хвех; **qozun nüvəsi (*ləpəsi*)** кIерецдин хвех; 2) *физ. биол.* рикI; **atom nüvəsi** атомдин рикI; **oduncağın nüvəsi** кIарасдин рикI, кIарасдин яр; **Yerin nüvəsi** Чилин рикI (*юкьни-юкь*); II *прил. физ.* ядердин; **nüvə silahı** ядердин яракь.

NÜVƏSİZ *прил.* 1) ядердин яракьар авачир; **nüvəsiz zona** ядердин яракьар авачир зона (*чка*).

NÜZUL *сущ. куьгь.* хуш, гуьнедин чин пад.

O

O I – *азербайжан алфавитдин къанни сад лагьай гьарф.*

O II – *тIв.-эв.* ам; **o gəldi** ам атана; **o yaxşı adamdır** ам хъсан кас я; **o mənimlə danışmır** ам зав рахазвач; *талукьвилин тIв.-эв.* **onun** адан; **onun işi** адан кIвалах; **onun adı** адан тIвар; *гунугин тIв.-эв.* адаз; **ona söz vermişəm**

за адаз гаф ганва; **ona pislik etmə** адаз писвал мийир; **onunla fəxr edirəm** за адалди дамахзава; **onun haqqında qəzetdə məqalə dərc olunub** адакай газетдиз макъала акъуднава; **onda mənim kitabım var** адав зи ктаб гва; **onunla getdim** зун адахъ галаз фена.

O III *къалурдай тІв.-эв.* ам; атІам; а; атІа; **o niyə gəlmişdi?** ам вучиз атанвайди тир? **o kitabları mənə göstər** а ктабар заз къалура; **o oğlan da sizinlə gəlib?** атІа гадани квехъ галаз атанвайди яни? **o, mənim tanıdığım adamdır** атІам заз чизвай кас я; **indi o vaxtlar deyil** гила а вахтар туш; **o söz mənim yadımdan çıxmır** а гаф зи рикІелай алатзавач.

O IV *межд.* агь, о, огьо, пагь, яъ; **o! kimi görürəm!** огьо! заз вуж аквазва! **o! necə gözəldir!** пагь, вуч иер я! **o! bu uzun məsələdir!** огьо! им яргъи месэла я!

OBA *сущ.* 1) уба; **doğma oba** хайи уба; 2) гъвечІи хуьр.

OBAŞDAN I *нареч.* экуьнахъ (*пакамахъ*) фад, экуьн (*пакама*) кьиляй; **obaşdan yola çıxmaq** экуьнахъ фад рекье гьатун; **obaşdan işə getmək** экуьн кьиляй кІвалахал фин.

OBELİSK *сущ.* обелиск.

OBRAZ *сущ.* образ, къамат, суьрет; **qoca kişi obrazı** кьуьзуь касдин къамат (*суьрет*).

OBRAZLI *прил.* образлу, образдалди лагьанвай.

OBRAZLILIQ *сущ.* образлувал; **dilin obrazlılığı** чІалан образлувал.

O-BU *сущ.* им-ам, ида-ада; **o-bu deməyib öz işini gör** им-ам талана жуван кІвалах ая; **o-bu nə deyər?** ида-ада вуч лугьуда?

OBYEKT *сущ.* 1) объект, кархана, идара, са кар кьиле физвай чка; 2) *филос.* объект (*чалай аслу тушир, чалай къеце авай затI*).

OBYEKTİV I *прил.* гьахъ кІани, терефкарвал авачир, са патазни майилвал авачир, са патазни ял тийидай, гьахълу; **o, obyektiv adamdır** ам терефкарвал авачир кас я, ам са патазни ял тийидай кас я.

OBYEKTİV II *сущ.* объектив (*оптикадин алатдин вичиз килигзавай ва я вичин шикил язавай затIунихъ элкъвенвай са ва я са шумуд линзадикай ибарат тир алат*).

OBYEKTİVLİK *сущ.* гьахълувал хуьн, са патазни ял тавун.

OCAQ I *сущ.* 1) къул, цІай ийидай чка; **ocağa odun atmaq** къулаз кІарасар вегьин; **ocağın yanında oturmaq** къулан патав ацукьун; 2) *куьч.* жуван къул; жуван муг; жуван кІвал; жуван кІвалюгъ; бубайрин ватан; 3) кІватІ хьанвай чка; макан; **elm ocağı** илимдин макан; 4) чешме; **xəstəlik ocağı** начагъвилин чешме; 5) цІай, цІайлахан.

OCAQÇI *сущ.* къулара цІай ийидай, цІуз килигдай кас.

OCAQXANA *сущ.* бугъадин къажгъанрин пичерик цІай кутадай чка.

OCIĞAZ *сущ.* тек са ам, анжах ам.

OÇERK I *сущ.* очерк; **tarixi oçerk** тарихдин очерк; II *прил.* очеркдин; **oçerk janrı** очеркдин жанр.

OÇERKÇİ *сущ.* очеркар кхьидайди.

OD *сущ.* 1) цІай; **od qalamaq** цІай куькІуьрун; **odu söndürmək** цІай туьхуьрун; 2) *куьч.* къизгъин гьисс; **məhəbbət odu** муьгьуьббатдин цІай; 3) жуьгьен; **sobadan od götürmək** къулай жуьгьен къачун.

ODA I *сущ. куьгь.* кІвал; нумра (*мугьманханада*); **qonaq odası** тавдин кІвал.

ODA II *сущ.* ода (*эдебиятда са шад вакъиадин ва я са касдин кIвалахдин тариф авун патал шиирдин жанр*).

ODADAVAMLI *прил.* цIувай кар гуз тежер, цIа такудай ва цIран тийидай; **odadavamlı divar** цIувай кар гуз тежер цал.

ODADAVAMLILIQ *сущ.* цIа дурум гун, цIувай кар гуз тежен.

OD-ALOV *сущ.* 1) цIай; **od-alov evi yandırdı** цIу кIвал кана; 2) викIегь инсан; **qız deyil, od-alovdur** руш туш, цIай я; **oddan-alovdan keçən adam** викIегь кас.

ODEKOLON I *сущ.* одеколон; II *прил.* одеколондин; **odekolon ətri** одеколондин ни.

ODKEÇİRƏN *прил.* вичяй цIай фидай затI.

ODQUYRUQ *сущ. зоол.* тум яру нуькI.

ODLAMAQ *глаг.* 1) цIай ягъун; цIай кьаз тун; куькIуьрун; **otları odlamaq** векьериз цIай ягъун; 2) кун, цIай кутун; **odunları odlamaq** кIарасрик цIай кутун.

ODLANMAQ *глаг.* цIай кьун, кун, куькIуьн.

ODLU *прил.* 1) цIай галай, куькIуьнна кузвай, ялавар акъатиз кузвай; 2) *куьч.* къизгъин, къизмиш; **odlu çıxış** къизгъин рахунар; 3) *куьч.* гзаф гьевелу; ашер; 4) цIун рангунин, цIай хьтин яру, туьнт яру; **odlu səma** туьнт яру цав; 5) цIалди ядай (*яракь*); **odlu silah** гуьлле гудай яракь.

ODLU-ALOVLU *прил.* къизмиш, къизгъин, къати, кIеви; **odlu-alovlu vuruş** къати дяве.

ODSAÇAN *сущ. воен.* цIай гадардай алат.

ODUN BÖCƏYİ *сущ. зоол.* кIарасдин квак.

ODUN I *сущ.* кIарасар; **odun doğramaq** кIарасар кукIварун; **odun yarmaq** кIарасар хун; II *прил.* кIарасрин; **odun anbarı** кIарасрин гьамбархана.

ODUNCAQ I *сущ.* кIарасар; **yaş oduncaq** ламу кIарасар; II *прил.* кIарасдин; **oduncaq kömürü** кIарасдин цIивинар.

ODUNÇU *сущ.* 1) кIарасар атIудайди; 2) кIарасар маса гудайди.

OFİSİANT *сущ.* официант.

OFSET I *сущ. полигр.* офсет (*чапдин, басмадин къайда*); II *прил.* офсетдин; **ofset kağızı** офсетдин къагъаз.

OFTALMOLOGİYA *сущ.* офтальмология.

OFTALMOLOQ *сущ.* офталмолог.

OĞLAQ *сущ.* бацIи.

OĞLAN I *сущ.* гада; **oğlan uşağı** гада аял; II *прил.* гададин; **oğlan ayaqqabısı** гададин кIвачин къапар.

OĞLANCIĞAZ *сущ.* гада, эркек аял.

OĞRAŞ *сущ.* 1) угъраш (*итимдинни дишегьлидин арада ашнавал туькIуьрдай кас*); 2) угъраш (*себ*).

OĞRAŞLIQ *сущ.* угърашвал; **oğraşlıq etmək** угърашвал авун.

OĞRU I *сущ.* чуьнуьхгумбатI; угъри; **gecə oğrusu** йифен угъри; II *прил.* чуьнуьхгумбатIдин; угъридин; **oğrunun malı oğruya halaldır** угъридин мал угъридиз гьалал я.

OĞRUBAŞI *сущ.* угърийрин кьил.

OĞRUN *нареч.* чинеба; чинебабуьркьвеба; **qonşuya oğrun göz etmək** къуншидиз чинеба вил ягъун.

OĞRUNCA *нареч.* чинеба, чинебадаказ, далдайрикай; **oğrunca baxmaq** чинеба килигун; **oğrunca yaxınlaşmaq** чинебадаказ агатун.

OĞRUN-OĞRUN *нареч.* чинеба,

чинеба-буьркьвеба.

OĞUL I *сущ*. хва; **böyük oğul** чIехи хва; **kiçik oğul** гъвечIи хва; **fəhlə oğlu** фяледин хва; **oğulsan!** хва я вун! **oğul ona deyərəm ki, sözünə əməl etsin** хва адаз лугьуда хьи, вичин гаф кьилиз акъудрай; II *прил*. хцин; **oğul sözü** хцин гаф; **oğul dərdi** хцин дерт.

OĞULLUQ *сущ*. хвавал; **oğulluq etmək** хвавал авун; **oğulluğa götürmək** хвавилиз кьабулун.

OĞUL-UŞAQLI *прил*. аялар авай.

OĞUL-UŞAQSIZ *прил*. аялар авачир.

OĞURLAMAQ *глаг*. 1) чуьнуьхун; **pul oğurlamaq** пул чуьнуьхун; 2) тарашун; **dövlət əmlakını oğurlamaq** гьукуматдин эменни тарашун.

OĞURLUQ *сущ*. 1) угъривал; 2) тарашчивал.

OH *межд*. агь, аман, уф; **oh, nə gözəl qızdır** агь, вуч иер руш я; **oh, bu nə ağrı idi** уф, им вучтин тIал тир.

OHA *межд*. огьа (*гьайванар акъвазардайла лугьудай гаф*).

OHO *межд*. огьо (*гъафил кар хьайила лугьудай гаф*).

OX I *межд*. агь, аман, уф; **ox, bu nə vaxt qurtaracaq** агь, им мус куьтягь жеда; **ox, məni necə qorxutdun** аман, вуна заз гьикI кичIерарна.

OX II *сущ*. 1) хьел; **ox kimi** хьел хьиз; 2) гиг; **arabanın oxu** арабадин гиг; **Yer kürəsinin oxu** Чилин шардин гиг.

OXATAN *сущ*. хьелчи.

OXAY межд. килиг: **OX I.**

OXBATMAZ *прил*. хьел акатдачир.

OXÇU *сущ*. 1) хьелчи; 2) хьилер расдай устIар.

OXDAN *сущ*. хьилер твадай къаб.

OX-KAMAN *сущ*. хьел-чIемерук.

OXQABI *сущ. килиг:* **OXDAN.**

OXLAMAQ *глаг*. хьилерив яна рекьин.

OXLOV *сущ*. кIар.

OXLU *прил*. 1) гиг авай; 2) кьуьгъуьр.

OXLUQ *сущ*. хьел расзавай кIарас.

OXRA *сущ*. охра (*хъипи ва я яру минералдин ранг, шир*).

OXRANTI *сущ. рах.* гьир-гьир (*балкIандин*).

OXŞADILMAQ *глаг*. ухшар авун.

OXŞAMAQ I *глаг*. ухшар хьун; **anasına oxşamaq** дидедиз ухшар хьун.

OXŞAMAQ II *глаг*. чан-рикI авун, кап алтадун, кинар авун; **uşağı oxşamaq** аялдиз чан-рикI авун.

OXŞAR *прил*. сад хьтин, ухшар; **oxşar hadisələr** ухшар вакъиаяр.

OXŞARLIQ *сущ*. сад хьтинвал, ухшарвал; **onların arasında heç bir oxşarlıq yoxdur** абурун арада гьич са ухшарвални авач.

OXŞARSIZ *прил*. ухшар тушир.

OXŞARSIZLIQ *сущ*. ухшар туширвал, ухшарсузвал, кьун тавурвал.

OXŞATMAQ *глаг*. 1) ухшар авун; гекъигун; кьун; тешпигь авун; **özünü qocaya oxşatmaq** вич кьуьзуьдаз ухшар авун; 2) кьун; кьабулун, гьисабун; **qardaşa oxşatmaq** стхадай кьун; 3) чешне къачун, са кар масада хьиз авун; **dostuna oxşatmaq** дустунилай чешне къачун, са кар дустуни хьиз авун.

OXŞAYAN *прил*. ухшар, ухшар тир, ухшар авай; **anasına oxşayan** вичин дидедиз ухшар тир.

OXŞAYICI *прил*. чан-рикI ийидай, кинар ийидай; хуш тIебятдин; хъуьтуьл; **oxşayıcı baxış** хуш тIебятдин килигун; **oxşayıcı meh** хъуьтуьл гар.

OXŞAYIR *арал.г*. аквадай гьаларай; **oxşayır, geridə qalmışıq** аквадай гьаларай, чун гуьгъуьна ама.

OXŞAYIŞ *сущ.* ухшарвал; сад хьтинвал; тешпигьвал; **aralarındakı oxşayış nədən ibarətdir?** абурун арада авай ухшарвал квекай ибарат я?

OXŞƏKİLLİ *прил.* хьилез ухшар; **oxşəkilli yarpaq** хьилез ухшар пеш.

OXU *сущ.* кIелун; **ucadan oxu** ванцелди кIелун.

OXUCU *сущ.* кIелдай кас, кIелдайди, кIелчи; **müasir oxucu** гилан кIелдайди (*кIелчи*); **oxucu sözü** кIелдайдан гаф.

OXUMAQ I *глаг.* манияр лугьун; **səhnədə oxumaq** сегьнеда манияр лугьун; **bülbüllər oxuyur** билбилри манияр лугьузва.

OXUMAQ II *глаг.* кIелун; **oxumağı bacarmaq** кIелиз алакьун; **oxumağı öyrənmək** кIелиз чирун.

OXUNAQLI *прил.* кIелиз жедай; рикI алаз кIелиз жедай; **oxunaqlı kitablar** кIелиз жедай ктабар; **o, oxunaqlı əsərlər yazıb** ада рикI алаз кIелиз жедай эсерар кхьенва.

OXUNMAMIŞ I *прил.* таланвай (*мани*).

OXUNMAMIŞ II *прил.* кIел тавунвай.

OXUTMAQ I *глаг.* кIелиз тун; **məktubu qızına oxutdu** чар вичин рушав кIелиз туна; **uşağı oxutmaq** аялдив кIелиз тун.

OXUTMAQ II *глаг.* мани лугьуз тун; **qızı oxutdu** рушав мани лугьуз туна.

OXUYAN I *прил.* кIелдай, кIелзавай; **məktəbdə oxuyan uşaqlar** мектебда кIелзавай аялар.

OXUYAN II *прил.* мани лугьудай; **oxuyan quşlar** мани лугьудай къушар.

OXUYUB-YAZMAQ *глаг.* кIелкхьин.

OX-YAY *сущ.* хьел-чIемерук.

OKEAN I *сущ.* океан; **Hind okeanı** Гьинд океан; II *прил.* **okean suları** океандин ятар.

OKEANOQRAF *сущ.* океанограф (*океанографиядин пешекар*).

OKEANOQRAFİYA *сущ.* океанография (*дуьньядин океандикай тир илим*).

OKEANOLOGİYA *сущ.* океанология (*дуьньядин океанда кьиле физвай физикадин, химиядин, геологиядин ва биологиядин процессрикай тир илим*).

OKEANOLOQ *сущ.* океанолог (*океанологиядин рекьяй пешекар*).

OKSİD *сущ. хим.* окись.

OKSİDLƏŞMƏ *сущ.* **OKSİDLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

OKSİDLƏŞMƏK *глаг. хим.* са элемент кислороддик акахьун.

OKSİGEN *сущ.* кислород (*гьавадик квай нефес чIугуниз герек газ*).

OKTYABR I *сущ.* октябрь (*йисан цIуд лагьай варз*); II *прил.* октябрдин; **oktyabr ayı** октябрдин варз.

OKULİST *сущ.* окулист, вилерин духтур.

OLACAQ I *сущ.* кьисмет; **bu onun olacağıdır** им адан кьисмет я.

OLACAQ II *глаг.* жедай, хьана кIанзавай; **olacaq işlər** жедай крар.

OLAN I *прил.* авай; **yaxşı şəraiti olan ev** хъсан къулайвилер авай кIвал; **istedadı olan adam** алакьунар авай кас; II *послел.* **vətənə olan məhəbbət** ватандиз авай кIанивал; III *сущ.* 1) мумкин; **olan iş** мумкин тир кар; 2) хьайиди; **olan oldu** хьайиди хьана.

OLAN-QALAN I *прил.* 1) вири, вуч аватIа вири; 2) амай; **olan-qalan pul budur** амай пул им я; II *сущ.* гьар са затI; **olan-qalanı apardı** гьар са затI хутахна.

OLAN-OLMAZ *сущ*. вири, амай-амачирди, авай-авачирди, **olan-olmazını xərcləmək** вири харж авун.

OLAR *предик*. 1) жеда; **pəncərələri açıq qoymaq olar** дакIарар ахъаз таз жеда; 2) ава; **gəlmək olar?** къведай ихтияр авани? 3) тавакъуйда; тIалабда; **nə olar, məni də apar** тавакъуйда, зунни твах.

OLDU *межд*. хьурай.

OLDUQCA *нареч*. гзаф, лап, акьалтIай; **olduqca istedadlı oğlandır** гзаф алакьунар авай гада я.

OLEANDR *сущ. бот*. олеандр (*гьамиша къацу, цуьквер ахъайдай вал*).

OLİQARX *сущ*. олигарх.

OLİQARXİYA I *сущ*. олигархия; II *прил*. олигархиядин; **oliqarxiya sistemi** олигархиядин система.

OLİMP *сущ*. Олимп (*къадим грек мифологияда гъуцар кIватI жезвай чка*).

OLİMPİADA *сущ*. олимпиада (*1 къадим Грецияда олимпиададин къугъунрин арада авай 4 йисан вахт; 2 кьуд йисалай садра кьиле тухузвай олимпиададин къугъунар*).

OLİMPİYA *прил*. олимпиядин; **olimpiya bayrağı** олимпиядин пайдах.

OLMAQ *глаг*. 1) хьун; **məktəbdə olmaq** мектебда хьун; **müəllim olmaq** муаллим хьун; **nə olub?** вуч хьанва? **uşaq olmaq** аял хьун; 2) яшамиш хьун; **o, iki il Bakıda oldu** ам кьве йисуз Бакуда яшамиш хьана; 3) акьалтун; **gecə oldu** йиф акьалтна; 4) муракаб глагол арадал гъизвай гаф; **məşğul olmaq** машгъул хьун; **ağıllı olmaq** акьуллу хьун.

OLMALI *прил*. лазим я; хьана кIанзава; хьун герек я; **bu gün mən işdə olmalıyam** къе зун кIвалахал хьана кIанзава, къе зун кIвалахал хьун герек я.

OLMAYA *кIус*. 1) яраб (*жеда*) жал? мегер (*мерген, мергем*), бес, яраб гьахъ кар я жал? яраб гьакI я жал? дугъриданни? **olmaya sən də bilmirsən?** мегер вазни чизвачни? 2) белки; **olmaya mənə inanmırsan?** белки вун зи чIалахъ туш?

OLMAZ *предик*. 1) виже къведач, мумкин туш; **onunla razılaşmaq olmaz** адахъ галаз рази хьун мумкин туш; 2) къадагъа я; **danışmaq olmaz** рахун къадагъа я.

OLMAZIN *прил*. тежер хьтин, чIалахъ тежер хьтин, акьулдиз текъвер хьтин; кьиле гьакь тийир, акьулда гьакь тийир; хиялдиз гъиз тежер хьтин, фикирдиз гъиз тежер хьтин; **olmazın sözlər dedi** акьулдиз текъвер хьтин гафар лагьана.

OLSA-OLSA *кIус*. са гужалди; **burada olsa-olsa üç kiloqram alma olar** ина са гужалди пуд килограмм ичер жеда.

OLSUN I *кIус*. хьурай; **siz deyən olsun** куьне лагьайвал хьурай; **qoy bu mənə dərs olsun** къуй им заз тарс хьурай.

OMBA I *сущ*. ятур; II *прил*. ятурдин; **omba sümüyü** ятурдин кIараб.

OMEQA *сущ*. омега (*грекрин алфавитдин эхиримжи гьарф*).

OMLET *сущ*. омлет, къайгъанах; атIай какаяр.

OMONİM *сущ. лингв.* омоним (*лугьун сад хьиз ийидай, амма манаяр чара тир гафар*).

OMONİMİYA *сущ. лингв.* омонимия (*метлебдиз чара гафар сесералди сад хьун*).

ON *числ*. цIуд; **on il keçib** цIуд йис алатнава; **on gün** цIуд югъ; **on dəfə deyilib** цIудра лагьанва; **onda bir**

цIудакай са пай.

ONADƏK I *mI.-эв.* адал къведалди, адалди; II *числ.* цIудал кьван.

ONBAŞI *сущ.* 1) цIуд касдикай ибарат кIеретIдин кьил; 2) *куьгь. воен.* ефрейтор.

ONDA *нареч.* а чIавуз, а вахтунда, гьа вахтунда; **onda başa düşdüm ki** а чIавуз зун гъавурда акьуна хьи.

ONDAKI I *прил.* а чIаван, гьа чIаван; гьа вахтунин, гьа вядедин; **ondakı əhvalat** а чIаван вакъиа; **ondakı kəndlər** а чIаван хуьрер.

ONDAKI II I *прил.* адав гвай; **ondakı kitablar** адав гвай ктабар; II *mIв.-эв.* адан; **ondakı qürur** адан такабурвал.

ONDAN *mIв.-эв.* 1) адавай, **ondan aldım** адавай къачуна; 2) ам паталди; **ondan ötrü** ам паталди, адаз.

ONDAN-BUNDAN I *mIв.-эв.* 1) адавай-идавай; **ondan-bundan eşidirəm** заз адавай-идавай ван къвезва; 2) адакай-идакай; **ondan-bundan danışmaq** адакай-идакай рахун.

ONDATRA I *сущ. зоол.* ондатра (*гъвечIи вагьши гьайван ва адан къиметлу хам*); II *прил.* ондатрадин; **ondatra papaq** ондатрадин бармак.

ONİKİBARMAQ *маса гафарихъ галаз санал*; **onikibarmaq bağırsaq** *анат.* хуквадлай эгечIзавай шуькIуь ратарин са пай (*абурун гьяркьуьвал цIикьвед тупIун гьяркьуьвилиз барабар я*).

ONİKS I *сущ.* оникс (*къиметлу минерал, гьекьекьдин са жуьре*); II *прил.* ониксдин.

ONİLLİK I *сущ.* цIуд йис; II *прил.* цIуд йисан; **onillik plan** цIуд йисан план.

ONKOLOGİYA *сущ. мед.* онкология (*азар квай дакIур чкаяр ва абур сагъар авунин къайдаяр чирзавай илим*).

ONKOLOQ *сущ. мед.* онколог (*онкологиядин пешекар*).

ONKÜNCLÜ *сущ.* цIуд пIипI алай; цIуд пипIен затI.

ONQAT *прил.* 1) цIуд къат; 2) цIудра; **onqat dünya çempionu** цIудра дуьньядин чемпион.

ONQATLI *прил. килиг:* **ONQAT.**

ONQƏPİKLİK I *сущ.* 1) кьве шегьи; 2) цIуд кепек; II *прил.* кьве шегьидин, цIуд кепекдин.

ONLAR *mIв.-эв.* абур; **onlar getdilər** абур хъфена.

ONLARCA *сущ.* цIудралди; **onlarca insan** цIудралди инсанар; **onlarca məktub** цIудралди чарар; **onlarca əsər** цIудралди эсерар.

ONLARLA *прил.* цIудралди; **onlarla hadisə** цIудралди вакъиа.

ONLİTRLİK *прил.* цIуд литрдин; **onlirtlik qab** цIуд литрдин къаб.

ONLUQ *сущ.* 1) цIуд манат, цIуд манатдин чар; 2) цIуд гьижадин шиирдин цIар; 3) цIуд хал авай карт.

ONOMASTİKA *сущ. лингв.* ономастика (*1 чIала авай тIварар вири санлай: 2 чIалан илимдин тIварар чирдай хел*).

ON-ON *нареч.* цIуд-цIуд; **on-on ayırmaq** цIуд-цIуд чара авун.

ONSUZ *нареч.* ам галачиз; **onsuz çətin olar** ам галачиз четин жеда; **onsuz olmaz** ам галачиз жедач.

ONUNCU *числ.* цIуд лагьай, цIуд лагьайди; **onuncu yer** цIуд лагьай чка.

ONUNKU *mIв.-эв.* адан; **bu kitab onunkudur** и ктаб аданди я.

ONURĞA I *сущ. анат.* кьулан тар; **onurğanın əyilməsi** кьулан тар патахъ хьун; II *прил.* **onurğa arteriyası** кьулан тарцин артерия.

ONURĞALILAR *сущ. зоол*. кьулан тар авай гьайванар.

ONURĞASIZ *прил*. кьулан тар авачир; **onurğasız heyvanlar** кьулан тар авачир гьайванар.

ONYAŞLI *прил*. цIуд яш авай; **onyaşlı qız** цIуд яш авай руш.

OPAL I *сущ*. опал (*къиметлу минерал*); II *прил*. опалдин; **opal üzük** опалдин тупIал.

OPERA I *сущ*. опера; II *прил*. операдин; **opera artisti** операдин артист.

OPERATİV *прил*. кар фад ва дуьз кьиле тухудай, кар вахтунда ва герек къайдада кьиле тухудай; **məsələni operativ həll etmək lazımdır** месэла фад ва дуьз кьиле тухвана кIанзава.

OPERATOR I *сущ*. оператор; **baş operator** кьилин оператор; II *прил*. операторди н; **operator işi** операторди н кIвалах.

OPERETTA I *сущ*. опереттa (*рахунралди ва манийралди къугъвадай, шад хъуьруьнар квай гъвечIи опера*); II *прил*. опереттадин.

OPPONENT *сущ*. оппонент (*1 са месэладин гьакъиндай физвай веревирдра, гьуьжетдин рахунра асул рахазвайдан аксиниз экъечIдай* кас; 2 *илимдин тIвар къачун патал диссертация кхьей касдин къаншардиз экъечIиз тайинарнавай кас*).

OPPORTUNİST *сущ*. оппортунист.

OPPORTUNİZM *сущ*. оппортунизм.

OPTİK I *прил*. оптикадин.

OPTİK II *сущ*. оптик (*оптикадин пешекар*).

OPTİKA *сущ*. оптика (*физикадин хел*).

OPTİMAL *прил*. кутугай, къулай, виридалайни хъсан, виридалайни виниз тир, вижевай; **optimal qiymətlər** кутугай къиметар.

OPTİMİST I *сущ*. шад, оптимист, оптимизмдив ацIай кас; II *прил*. оптимистдин; **optimist sözü** оптимистдин гаф.

OPTİMİSTCƏSİNƏ *нареч*. оптимиствилелди, оптимистдаказ.

OPTIMIZM *сущ*. оптимизм (*шад яз дуьнья гьисс авун, уьмуьрда анжах экуь патар акун, къвезмай уьмуьр хъсан жедайдан чIалахъ хьун*).

ORA *тIв.-эв.* анаг, аниз; **ora necədir?** анаг гьикI я? **ora baxma** аниз килигмир.

ORA-BURA *нареч*. аниз-иниз; **ora-bura baxma** аниз-иниз килигмир; **ora-bura çəkmək** аниз-иниз ялун.

ORADA *нареч*. ана; **orada heç kəsi görmədim** ана заз касни акунач.

ORADAKI *тIв.-эв.* 1) ам; атIам; а; атIа; 2) ана авай; **oradakı kitabı ver** атIа ктаб це; **oradakı adamlar kimdir?** ана авай ксар вужар я?

ORADAN *нареч*. анай, гьанай, гьанлай, гьанихъай; **oradan bir xəbər var?** анай са хабар авани? **mən də oradan gəlirəm** зунни гьанай хквезва; **o da əslən oradandır** амни гьанай я; **oradan o yana deyə bilmədim** завай гьанлай анихъ лугьуз хьанач; **oradan insanlar çox gəlirdi** гьанихъай инсанар гзаф къвезвай.

ORAQ I *сущ*. мукал; **oraqla biçmək** мукалдив гуьн; II *прил*. мукалдин; **orağın ağzı** мукалдин сив.

ORAQ-ÇƏKİC *сущ*. мукални кIута.

ORALAR *нареч*. анагар, а чкаяр; **oralar qəlbə yatandır** анагар рикIиз чими я.

ORANJEREYA *сущ*. чимихана, оранжерея.

ORANQUTANQ *сущ. зоол.* орангутанг (*инсандиз ухшар авай*

маймунрин са жуьре).

ORASI *mIв.-эв.* им, ам; **orası necə oldu?** им (*ам*) гьикI хайи кар я?

ORATORİYA I *сущ. муз.* оратория; II *прил.* ораториядин.

ORAYA *нареч.* аниз; **oraya getmə** аниз фимир.

ORBİT *сущ.* орбита (*1 цавун жисимрин, вацран, гъетерин, чилин гьерекатдин рехъ; 2 космик аппарат къекъвезвай рехъ; са кардин, гьалдин сергьятар, чкIанвай чка*).

ORDEN I I *сущ.* орден; **"Qələbə" ordeni** Гъалибвилин орден; II *прил.* ордендин.

ORDEN II *сущ.* орден (*юкьван виш йисара рагъ акIидай патан Европада монахрин ва мсб. тешкилат*).

ORDER *сущ.* ордер (*1 са кар авуниз серенжем, я ихтияр гудай чар; 2 кассадай пул гун ва гьамбарханадай шей ахъаюн буйругъ гудай чар*).

ORDİNATOR *сущ.* ординатор (*духтур*).

ORDİNATURA *сущ.* ординатура.

ORDU *сущ.* кьушун.

ORFOEPİYA I *сущ.* орфоэпия (*1 дуьз рахунин къайдайрин система; 2 дуьз рахунин къайдаяр*); II *прил.* орфоэпиядин.

ORFOQRAFİYA *сущ.* орфография (*дуьз кхьинин къайдаяр*).

ORİJİNAL I *сущ.* оригинал (*асул шей*).

ORİYENTASİYA *сущ.* 1) ориентация (1 *жув акъатнавай, аватнавай чка чирун, адай кьил акъудиз хьун; 2 куьч. тайин месэлайрай талукь шартIара кьил акъудиз хьун; 3 куьч. са патахъ элкъвена кар авун*).

ORİYENTİR I *сущ.* ориентир (*кьил акъудиз куьмек гудай, дуьз рехъ къалурдай лишан*); II *прил.* ориентирдин.

ORKESTR *сущ.* оркестр (*санал макьамар ядайбурун десте*).

ORQAN I 1) *анат.* орган, бедендин пай; **eşitmə orqanı** ван хьунин орган; 2) идара; **yerli orqanlar** чкадин идараяр; 3) тешкилатди, гьукуматди, партияди акъудзавай газет, журнал.

ORQAN II *сущ. муз.* орган (*музыкадин алат*).

ORNAMENT *сущ.* гишир, нехиш.

ORNAMENTÇİ *сущ.* гиширар, нехишар атIудайди.

ORNAMENTÇİLİK *сущ.* гиширар, нехишар атIудайдан пеше.

ORNİTOLOGİYA *сущ.* орнитология (*зоологиядин къушарикай тир хел*).

ORNİTOLOQ *сущ.* орнитолог (*орнитологиядин пешекар*).

ORTA I *сущ.* 1) юкь; **yolun ortası** рекьин юкь; 2) юкьвар; **mayın ortasında** майдин юкьвара; 3) са тегьерда, юкьван гьалда, юкьван тегьерда; **orta oxumaq** са тегьерда кIелун, юкьван тегьерда кIелун; II *прил.* юкьван; **orta əsrlər** юкьван виш йисар.

ORTABAB *прил.* уртабаб.

ORTABOY *прил.* юкьван буйдин; **ortaboy adam** юкьван буйдин кас.

ORTABOYLU *прил. килиг:* **ORTABOY.**

ORTADA *нареч.* юкьва, юкьвал.

ORTADAKI *прил.* юкьван; **ortadakı qapı** юкьван ракIар.

ORTAQ *сущ.* 1) уртах; пайчи; 2) шерик; **ortaq olmaq** шерик хьун.

ORTAQLIQ *сущ.* 1) уртахвал (*бегьердин са пай иесидиз гуз чарадан чил цунин къайда*); 2) садвал, юлдашвал.

ORTALIQ *сущ.* юкь.

ORTANCIL *прил.* юкьван; **ortancıl**

qardaş юкьван стха.

ORTASINDA *нареч*. юкьвал.

ORTAYAŞLI *прил*. юкьван яшарин; **ortayaşlı adam** юкьван яшарин кас.

ORTOPED *сущ. мед.* ортопед (*ортопедиядин пешекар*).

ORTOPEDİYA I *сущ*. ортопедия (*вич кьулан тарцин, гъилерин, кIвачерин, гьакIни михьиз бедендин форма дегиш хьунрин вилик пад кьунал, сагъар авунал машгъул жезвай хирургиядин са хел*); II *прил*. ортопедиядин.

ORUC *сущ. дин.* сив хуьн.

ORUCLUQ *сущ*. сив хуьдай вахт, рамазан.

OSETİN *сущ*. осетин (*Къафкъаздин кефер патан халкьарикай садан тIвар*); **osetin dili** осетин чIал.

OSETİNCƏ *нареч*. осетин чIалалди, осетиндалди.

OT I *сущ*. 1) векь; **ot çalmaq** векьер ягъун; 2) хъач, векь-кьал; **dərman otları** дарманд хъчар; II *прил*. векьин, векьерин; **ot rəngi** векьин ранг; **ot tayası** векьерин марк.

OTAQ I *сущ*. кIвал, утагъ; **üçotaqlı mənzil** пуд утагъдикай ибарат тир кIвал; II *прил*. кIвалин, утагъдин; **otaq gülləri** кIвалин цуьквер, утагъдин цуьквер.

OT-ALAF *сущ*. 1) алафар; 2) эчIел.

OTARMAQ *глаг*. 1) чIура хуьн (*гьайванар*), нез тун (*гьайванрив*).

OTBİÇƏN *сущ*. векь ядай машин.

OTÇALAN *сущ*. векь ядайди.

OTÇALIMI *сущ*. 1) векьер ягъун; 2) векьер ягъадай вахт.

OTEL I *сущ*. мугьманхана; II *прил*. мугьманханадин; **otel işçiləri** мугьманханадин кIвалахдарар.

OTLAQ I *сущ*. чIур (*малар, лапагар хуьдай*), уьруьш; II *прил*. чIуран, уьруьшдин.

OTLAMAQ *глаг*. чIура векь тIуьн, чIура хьун.

OTLANMAQ *глаг*. векь акъатун.

OTLATMAQ *глаг*. векь нез тун (*гьайвандив*).

OTLU *прил*. 1) векьин, векь тир; хъчадин, хъач тир; 2) векь авай, къалин векь авай; **otlu yerlər** векь авай чкаяр.

OTLUQ *сущ*. 1) векьин чка; 2) векь экъечIзавай фараш чкаяр.

OTOLARİNQOLOGİYA *сущ*. отоларингология (*медицинадин япарин, туьтуьнин, нерин азарар чирдай ва сагъар хъувунал машгъул жезвай хел*).

OTOLARİNQOLOQ *сущ. мед.* отоларинголог (*отоларингологиядин пешекар*).

OTTİSK *сущ. типогр.* оттиск (*типографиядин къайдада акъуднавай текст ва я лишан*).

OTURACAQ *сущ*. 1) ацукьдай чка; 2) бине, пун, диб; 3) постамент; **heykəlin oturacağı** гуьмбетдин постамент.

OTURAQ *прил*. са чкадал ацукьнавай, са чкадал ацукьна яшамиш жезвай, куьчери тушир; **oturaq həyat tərzi** гьамиша са чкада яшамиш хьун.

OTURMA *сущ*. 1) ацукьдай чка; **yəhərin oturması** пурарин ацукьдай чка; 2) са кардив машгъул хьун; **kitab üstündə oturma** ктаб кIелиз ацукьун, ктаб кIелиз машгъул хьун; 2) ацукьун, ацукьарун; **təyyarənin oturması** самолёт ацукьун; **parçanın oturması** парчадин ацукьун; 3) а) ацукьун, кIватIун; **özülün oturması** цлан пун ацукьун; б) гими це ацукьунин (*це жедай паюнин*) дережа.

OTURMAQ *глаг*. 1) ацукьун; **yerdə oturmaq** чилел ацукьун; **yanında**

oturmaq патав ацукьун; 2) машгъул хьун, чирун; **lüğətin üstündə oturmaq** гафаргандив машгъул хьун; **dərslərin üstündə oturmaq** тарсар чирун; 3) акъвазун, хьун; **paltar ucuz oturdu** пекер ужуз ацукьна (*хьана*).

OTURTMAQ *глаг*. 1) ацукьарун; **öz yanında oturtmaq** вичин патав ацукьарун; 2) ацукьарун, кутун; **qəfəsdə oturtmaq** къефесда ацукьарун, къефесда кутун.

OTURUB-DURMA *сущ*. **OTURUB-DURMAQ** *глаголдикай*.

OTURUB-DURMAQ *глаг*. агатун, алакъада хьун; **Musa uşaqlarla oturub-durmağı qət etdi** Мусади аялрив агатун къетIна.

OTURUB-DURUB *нареч*. датIана, гьамиша, даим, эбеди; **oturub-durub səndən danışır** ам гьамиша вакай рахазва.

OTURUM *маса гафарихъ галаз санал*: **bir oturuma** садра ацукьайла; **hamısını bir oturuma yemək** вири садра ацукьайла нен.

OTURUŞ *нареч*. ацукьдай къайда, ацукьдай жуьре.

OTURUŞ-DURUŞ *сущ*. ацукьун-къарагъун.

OTUZ *числ*. къанни цIуд; **otuz adam gəlmişdi** къанни цIуд кас атанвай.

OTUZUNCU *числ*. къанни цIуд лагьай; **otuzuncu yer** къанни цIуд лагьай чка.

OTYIĞAN I *прил*. векьер яна кIватIдай; **otyığan fəhlələr** векьер яна кIватIдай фялеяр; II *сущ*. векьер яна кIватIдай машин; **onlar təzə otyığan gətirdilər** абуру векьер яна кIватIдай цIийи машин гъана.

OV *сущ*. гъуьрч; **canavar ovu** жанавуррал гъуьрч авун; 2) кьун (*балугъар, гъуьрчен гьайванар*); **balıq ovu** балугъар кьун; 3) гьатай затI, гъиле гьатайди.

OVA *сущ*. дуьзен, дуьзенлух.

OVAL *сущ*. овал, элкъвей затI.

OVALIQ I *сущ. геогр*. аран, дуьзен, агъада авай чка; II *прил*. арандин, дуьзендин.

OVÇU I *сущ*. гъуьрчехъан; II *прил*. гъуьрчехъандин; **ovçu tüfəngi** гъуьрчехъандин тфенг.

OVÇULUQ *сущ*. гъуьрчехъанвал.

OVDAN *сущ*. цин гьамбархана (*чилин кIаник*).

OVDUQ *сущ*. айран.

OVDURMAQ *глаг*. тIушуниз тун.

OVXALAMAQ *глаг*. 1) куьткуьнун, куьлуь авун, гъвел-гъвел авун; 2) тIушунун, массаж авун.

OVXAM *прил*. пурпу, чкIидай хъуьтуьл (*накьв*).

OVXAM-OVXAM *прил*. куьлуь-куьлуь, гъвел-гъвел, пурпу-пурпу.

OVXAR *сущ*. мурз; **qılıncın ovxarı** турунин мурз.

OVQAT *сущ*. кефи, гуьгъуьл; **ovqatını təlx etmək** кефи чIурун, кефидик хкIурун.

OVLAQ *сущ*. гъуьрч ийидай чка.

OVLAMAQ *глаг*. гъуьрч авун, гъуьрч ягъун.

OVMAQ I *глаг*. 1) куьлуь авун (*гуьцIиз-гуьцIиз*); регъуьн; 2) тIушунун.

OVMAQ II *глаг*. кьацI акъудун, легъв авун.

OVSAR *сущ*. залпанд (*деведин*).

OVSARLAMAQ *глаг*. залпанд гьалдун.

OVSARLI *прил*. залпанд алай.

OVSARSIZ *прил*. залпанд алачир.

OVSUN *сущ*. ицитIун, суьгъуьр.

OVSUNÇU *сущ*. суьгъуьрда

твадайди.

OVSUNLAMAQ *глаг.* суьгъуьрда тун.

OVŞARLAMAQ *глаг.* кал ацун патал чан-рикI ийиз гьазурун.

OVUC I *сущ.* гъаб, капан юкь; **ovucunun içindəki kimi** капан юкьвал алайди хьиз; **bir ovuc duz** са гъаб кьел.

OVUCLAMAQ *глаг.* гъапалай авун.

OVUC-OVUC *нареч.* гъаб-гъаб.

OVUQ I *сущ.* гъвел, кIус; **çörəyin ovuğu** фан гъвел.

OVUQ II *сущ.* кьацI, легъв, чухур; **ağacın ovuğu** тарцин кьацI.

OVUQ-OVUQ *прил.* гъвел-гъвел, кIус-кIус; **ovuq-ovuq eləmək** гъвел-гъвел авун, кIус-кIус авун.

OVULAN *прил.* чкIидай, пурпу; **ovulan torpaq** пурпу накьв.

OVULMAQ I *глаг.* пурпу хьун.

OVULMAQ II *глаг.* жаза къачун; **onun burnu ovuldu** ада вичин жаза къачуна.

OVUNDURMAQ *глаг.* секинарун; **uşağı ovundurmaq** аял секинарун; **xəstəni ovundurmaq** азарлуди секинарун.

OVUNDURUCU *прил.* секинардай; регьятардай.

OVUNMAQ *глаг.* секин хьун, регьят хьун.

OVUNTU *сущ.* 1) гъвелер; **çörək ovuntusu** фан гъвелер; 2) порошок (*гъуьр хьиз куьлуь авунвай затI*); 3) *геол.* кIвахьайбур (*кIвахьна кIватI хьайи накьвар, чирх, шимер, къванер ва мсб.*).

OVURD I *сущ.* хъвехъ; **şişmiş ovurdlar** дакIунвай хъуьхъвер; II *прил.* хъуьхъвен.

OVUŞDURMAQ *глаг.* тIушунун; **dizlərini ovuşdurmaq** метIер тIушунун.

OVUTMAQ *глаг. килиг:* **OVUNDURMAQ.**

OY *межд.* ой; **oy, necə qorxutdun!** ой, вуч кичI кутуна! **oy, necə yaxşıdır!** ой, вуч хъсанда!

OYADICI *прил.* 1) уяхардай; къарагъардай; 2) руьгь хкаждай, къизмишардай, гьевес кутадай.

OYAQ *прил. куьч.* ксун тавуна акъвазнавай, ксанвачир, ахвариз фенвачир, уях, мукъаят.

OYAQLIQ *сущ. куьч.* ксун тавуна акъвазун, уяхвал, мукъаятвал.

OYANDIRMAQ *глаг.* 1) уяхарун; 2) *куьч.* къарагъарун, гьевес кутун.

OYANIŞ *сущ.* уях хьун; **bu bir oyanış idi** им са уях хьун тир.

OYANKI *тIв.-эв.* а; атIа; гьа; ам; гьам; атIам; **oyankı evlər** атIа (а) кIвалер; **mənə oyankı jurnalı ver** заз атIа журнал це; **oyankı gedəcək** ам (*амIам*) хъфида; **oyankı istəmir** адаз (*амIадаз*) кIанзавач; **oyankı istədiyim kitabdır** гьам заз кIанзавай ктаб я.

OYANMAQ *глаг.* 1) ахварай аватун, уях хьун; **şəhər oyandı** шегьер уях хьана; **uşaqlar oyandı** аялар ахварай аватна; 2) гьевес акатун; **məndə maraq oyandı** захъ гьевес акатна.

OYATMAQ *глаг.* 1) ахварай авудун, уяхарун; 2) гьевес кутун, къарагъарун; **hissləri oyatmaq** гьиссер къарагъарун; **film məndə həvəs oyatdı** филмди захъ гьевес кутуна.

OYLAQ *сущ.* 1) яшамиш жезвай чка, авай чка; **bülbüllər oylağı** билбилар авай чка; 2) дуьзен, дуьзенлух; гегьенш чуьл, гегьенш чка; **vətənin oylaqları** ватандин гегьенш чуьллер.

OYMA *сущ.* 1) ифирна расай нехиш; **metaloyma ilə işləmək** металлдал ифирна нехиш атIун; 2) ци тухвай чка; 3) атIай нехиш; 4) эгъуьнна легъв авунвай чка.

OYMAÇI *сущ.* нехишар атIудай

устIар.

OYMAÇILIQ *сущ.* нехишар атIудай устIарвал.

OYMAQ I *глаг.* нехишар атIун.

OYMAQ II *сущ.* 1) уймах, къуба; 2) уьнуьг; **ağac oymaq** кIарасдин уьнуьг.

OYMAQ III *сущ. куьгь.* 1) тайифа; несил; 2) хуьр.

OYMAQ-OYMAQ *маса гафарихъ галаз санал*: **oymaq-oymaq gəzmək** кам-кам къекъуьн.

OYNADILMAQ *глаг.* 1) кьуьлериз тун; 2) *куьч.* алцурарун.

OYNAQ I *прил.* 1) женжелвал квай, къугъваз кIандай; 2) *рах.* тIурутIум квай; 3) кьиле гар авай, вич кьезил кьадай; 4) цицIи, зиринг; **oynaq adam** цицIи кас; 5) гьерекатда авай; **oynaq blok** гьерекатда авай блок; 6) галтад жезвай.

OYNAQ II *сущ. анат.* жалгъа; **oynaq ağrısı** жалгъадин тIал.

OYNAMAQ *глаг.* 1) къугъун; **uşaqlar oynayır** аялар къугъвазва; 2) тамамарун; **rolda oynamaq** роль тамамарун; 3) кьуьл авун.

OYNAŞ *сущ.* ашна.

OYNATMAQ *глаг.* 1) къугъурун; **küçüyü oynatdı;** квати къугъурна; 2) машгъуларун, рикI аладарун; **uşağı oynatmaq** аял машгъуларун; 3) зарафатдиз вегьин, зарафатар авун; **öz dostunu oynatmaq** вичин дуст зарафатдиз вегьин, вичин дустуникай зарафатар авун; 4) юзурна гъуьргъуь авун, бушарун, къекъерай акъудун; **qıfılı oynatdı** куьлегар бушарна; 5) галтадун, юзурун; **yerindən oynatmaq** чкадилай юзурун; 6) юзурун; элягъун; **əllərini oynatmaq** гьилер юзурун; гьилер элягъун.

OYNAYAN *сущ.* 1) къугъвадайди; **oynayanlar iki dəstəyə ayrıldılar** къугъвазвайбур кьве кIеретIдиз пай хьана; 2) кьуьл ийидайди.

OYNAYA-OYNAYA *нареч.* 1) кьуьлериз-кьуьлериз; асантдиз, регьятдиз; **oynaya-oynaya iş görmək** регьятдиз кIвалахун; 2) хвешила, гьевесдив, шаддиз; **oynaya-oynaya gəlmək** хвешила (*шаддиз*) атун.

OYROT *сущ.* ойрот (*алтайвийрин куьгьне тIвар*).

OYROTCA *нареч.* ойрот чIалалди, ойротдалди.

OYUQ *сущ.* 1) кьацI, легъв, чухур; 2) хъалхъам (*тарцин танда члаф хьайи чкада авай; сухва авай*); 3) са куьн хьайитIани чинай акъатнавай легъв; 4) тIеквен, вил; **torun oyuğu** чилинин вил; 5) дакIар патал цла тазвай тIеквен (*ара*); 6) фер, хъиткьер; 7) гез, хвал (*махтадай, ракьунай атIай*).

OYUQAÇAN *прил.* кьацI акъуддай; **oyuqaçan maşın** кьацI акъуддай машин.

OYUQ-OYUQ *прил.* кьацI-кьацI, тIеквенар авай, хъалхъам авай; **oyuq-oyuq çökə ağacı** хъалхъам авай гъулцин тар.

OYULMA *сущ.* **OYULMAQ** *глаголдикай.*

OYULMAQ *глаг.* эгъуьнун.

OYUN *сущ.* 1) къугъун; **qaçdı-tutdu oyunu** кат-калтугдин къугъун; 2) *рах.* кьуьл.

OYUNBAZ *сущ.* 1) зарафатчи, кефчи инсан, кефчибег, рикI аладардай кас; 2) уюнбаз; къабачи; кваса.

OYUNBAZLIQ *сущ.* уюнбазвал; къабачивал; квасавал.

OYUNCAQ I *сущ.* къугъварган; **uşaq oyuncağı** аялрин къугъварган; II *прил.* къугъваргандин,

къугъварганрин.

OYUNÇU *сущ.* 1) *спорт.* къугъвадайди; **futbol komandasının oyunçusu** футболдин командадин къугъвадайди; 2) кьуьлдайди; 3) *куьч.* зарафатчи, рикI аладардай кас.

OZAN *сущ.* ашукь, мазан; **məşhur ozanlar** сейли ашукьар (*мазанар*).

OZON *сущ. хим.* озон (*газ*); **ozonla təmizləmək** озондив михьун.

OZONATOR *сущ.* озонатор (*гьавадик озон кутадай аппарат*).

OZONLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) озондиз элкъуьрун; 2) озондалди михьун.

OZONLAŞMAQ *глаг.* озондиз элкъуьн.

OZONOMETR *сущ.* озонометр (*озондин дережа тайинардай аппарат*).

Ö

Ö – *азербайжан алфавитдин къанни кьвед лагьай гьарф.*

ÖCƏŞKƏN *сущ.* кикIидайди, къал акъуддайди, хкьукьдайди.

ÖCƏŞMƏK *глаг.* кукIун, къал акъудун.

ÖD I *сущ. анат.* 1) туькьуьл; **ödün dağılması** туькьуьл чукIун; 2) *куьч.* хъел; **ödünü kimin üstünə tökdü?** вичин хъел нелай аладарна? 3) *куьч.* туькьуьл (*дад*); **öd kimi acı meyvə** туькьуьл майва; II *прил.* туькьуьлдин; **öd daşı** туькьуьлдин къван.

ÖDAXMA *сущ. мед.* туькьуьл авахьун.

ÖDDAN *сущ. рах.* туькьуьлдин куркур (*кисе*).

ÖDDAŞI *прил.* туькьуьлдин къван.

ÖDDƏK *прил. диал.* 1) кичIе, кичIевал квай, жуьрэтсуз; 2) сабурсуз, эх тийидай; хъел къведай; **öddək adam** хъел къведай кас.

ÖDDƏKLİK *глаг.* хъел акатун.

ÖDƏK *сущ.* 1) гана кIандай, вахкана кIандай пул; 2) план.

ÖDƏM *сущ. мед.* дакIун, дакIур чка, яд акъвазна дакIунвай чка.

ÖDƏMƏ *сущ.* 1) гьакъи; **pulla ödəmə** пулуналди гьакъи; 2) гана кIандай, вахкана кIандай пул; 3) къимет; 4) эвез, зияндай вахкузвайди (*пул, затI ва мсб.*); 5) вахкун; 6) таъмин авун, рази авун, кьилиз акъудун; **ehtiyacları ödəmə** игьтияжар таъмин авун; 7) бегьемарун, тамамарун; **planı ödəmə** план тамамарун.

ÖDƏMƏK *глаг.* 1) вахкун; **borcunu ödəmək** бурж вахкун; 2) эвез хъувун, чкадал хкун (*эхцигун*), эвезда вахгун; ахгакьарун; 3) таъминарун, рази авун; 4) бегьемарун, тамамарун; 5) *рах.* кьилиз акъудун.

ÖDƏMLƏNMƏK *глаг.* яд акатун.

ÖDƏMLİ *прил.* яд акатнавай, яд акатна дакIунвай.

ÖDƏNC *сущ.* гун (*гьакъи, къимет*); вахкун (*бурж*).

ÖDƏNİLMƏK *глаг. килиг:* **ÖDƏMƏK.**

ÖDƏNİLMƏYƏN *прил.* вахкуз

тежедай, вахкуз тежер, гьамиша хиве амукьдай.

ÖDƏNİŞ *сущ. килиг:* **ÖDƏMƏ.**

ÖDƏNMƏK *глаг. килиг:* **ÖDƏNİLMƏK.**

ÖDƏTMƏK *глаг*. 1) вахкуз тун; 2) таъминариз тун; бегьемариз тун; 4) кьилиз акъудиз тун.

ÖDLƏMƏK *глаг*. 1) зегьер гун, агъу гун, агъу гана кьин; 2) туькьуьл дад гун.

ÖDSÜZ *прил*. туькьуьл авачир.

ÖDSÜZLÜK *сущ. мед.* туькьуьл авачирвал.

ÖDÜNC *сущ*. бурж къачунвай затI, гьече.

ÖFGƏ *сущ. анат*. лекь.

ÖGEY *прил*. 1) тахай; **ögey ana** тахай диде; 2) къайи; **ögey münasibət** къайи рафтарвал.

ÖGEY-DOĞMA *прил*. хайи-тахай.

ÖGEY-DOĞMALIQ *сущ*. хайи-тахайвал; **ögey-doğmalıq salmaq** хайи-тахайвал кутун.

ÖGEYLİK *сущ*. тахайвал.

ÖGƏC *сущ. диал*. пуд йисан гьер.

ÖHDƏ *маса гафарихъ галаз санал*: 1) вагьтедай: вагьтедай фин; **qızın öhdəsindən gəlmək** рушан вагьтедай фин; **işin öhdəsindən gəlmədi** кардин вагьтедай атанач; 2) хиве кьун; **uşağı böyütməyi öhdəsinə götürdü** аял чIехи авун вичин хиве кьуна.

ÖKCƏ *сущ. диал*. дабан (*кIвачин къапарин*).

ÖKSÜZ *сущ. куьгь.* 1) етим; **öksüz qalmaq** етим амукьун; 2) бедбахт, са куьникайни пай авачир.

ÖKSÜZLƏMƏK *глаг. куьгь*. етим хьун.

ÖKSÜZLÜK *сущ. куьгь.* 1) етимвал; 2) ялгъузвал.

ÖKÜZ I *сущ*. 1) яц; **öküz arabası** яцран араба; 2) кубут кас; II *прил*. яцран; **öküz yükü** яцран пар.

ÖKÜZBAŞ *прил*. кIамаш, кьиле затI гьат тийир, зигьинсуз.

ÖKÜZQULAQ *сущ. бот*. яцран япар (*хъач*).

ÖKÜZLÜK *сущ*. кIамашвал, зигьинсузвал.

ÖKÜZOTARAN *сущ*. яцар хуьзвайди.

ÖLÇDÜRMƏK *глаг*. алцумиз тун.

ÖLÇƏN *сущ*. алцумдайди.

...ÖLÇƏN *маса гафарихъ галаз санал*; **yerölçən** чил алцумдай пешекар; **suölçən** яд алцумдай (*прибор*).

ÖLÇMƏK *глаг*. алцумун.

ÖLÇÜ *сущ*. 1) уьлчме; **uzunluq ölçüsü** яргъивилин уьлчме; 2) кьадар; 3) размер.

ÖLÇÜB-BİÇMƏK *глаг*. 1) хкатIун; 2) *куьч*. фикир авун, фагьум авун; **hərtərəfli ölçüb-biçmək** вири патарихъай фагьум авун.

ÖLÇÜ-BİÇİ *сущ*. 1) чIехивал, кьадар, размер; 2) *куьч*. фагьум авун; **ölçü-biçidən sonra** фагьум авурдалай кьулухъ; 2) алцумун.

ÖLÇÜCÜ *прил*. алцумдай.

ÖLÇÜLƏN *прил*. алцум жедай.

ÖLÇÜLMƏK *глаг*. алцум хьун.

ÖLÇÜLÜ *прил*. уьлчмеяр авай; **ölçülü qablar** уьлчмеяр авай къапар.

ÖLÇÜLÜB-BİÇİLMƏK *прил*. фикир-фагьум авун.

ÖLÇÜLÜB-BİÇİLMIŞ *прил*. фикир-фагьум авунвай.

ÖLÇÜSÜZ-BİÇİMSIZ *прил*. 1) фагьум тагай, фагьум тавуна авур, фикир тагай, фикир тагана авур, фагьумсуз;

2) кIалубсуз; **ölçüsüz-biçimsiz qab** кIалубсуз къаб.

ÖLDÜ-QALDI *сущ.* эхир; **onun öldü-qaldısından xəbər var?** адан эхирдикай хабар авани?

ÖLDÜRƏN *сущ.* инсан яна кьейи кас, къанлу.

ÖLDÜRMƏK *глаг.* 1) рекьин; **ayı öldürmək** сев рекьин; 2) азаб гун, азият гун, инад авун; **intizar bizi öldürür** гьасретди чаз азият гузва; 2) рекьин (*агъу гана*); 3) кукIварун; **düşməni öldürmək** душман кукIварун.

ÖLDÜRTMƏK 1) рекьиз тун; 2) азаб гуз тун.

ÖLDÜRÜCÜ *прил.* 1) рекьидай хьтин; 2) акьалтIай пис; зиянлу, зарар гудай.

ÖLDÜRÜLMƏK *глаг.* кьин.

ÖLƏN *сущ.* 1) рекьизвайди; 2) *куьч.* терг жезвайди, пуч жезвайди.

ÖLƏNƏDƏK *нареч.* рекьидалди, рекьидайвал, чанда аман амай кьван, эхир нефесдалди; **ölənədək mübarizə aparmaq** рекьидалди женг чIугун.

ÖLƏ-ÖLƏ *нареч.* 1) четинвилелди, гужалди, азиятдалди; 2) рикIиз такIанз, кIанз-такIанз, такIанз-такIанз; такIанвилелди; **ölə-ölə işləmək** кIанз-такIанз кIвалахун.

ÖLƏZİK *прил.* зайиф, элуьхъзавай хьтин, элуьхъай хьтин.

ÖLƏZİMƏK *глаг.* зайиф хьун, агъуз хьун.

ÖLGÜN *прил.* 1) шуьткьвей; **ölgün yarpaqlar** шуьткьвей пешер; 2) зайиф; **ölgün səslə** зайиф ванцелди.

ÖLGÜNLƏŞMƏK *глаг.* 1) кьейи гьалдиз атун; 2) къах хьун; 3) зайиф хьун.

ÖLGÜNLÜK *сущ.* 1) гьисс тахьун, кьейи хьиз хьун; 2) чан алачир хьиз хьун, кьейи-кьиянвал.

ÖLKƏ *сущ.* уьлкве; **uzaq ölkələr** яргъал уьлквеяр.

ÖLKƏSÜNASLIQ *сущ.* уьлкве чирун.

ÖLKƏŞÜNAS *сущ.* уьлкве чирдайди.

ÖLMƏ-DİRİL *нареч.* са гужалди, са бубат; **ölmə-diril yaşamaq** са бубат яшамиш хьун.

ÖLMƏK *глаг.* 1) кьин; рекьин; рагьметдиз фин; 2) къаних хьун, гзаф кIан хьун; **elm üçün ölür** чирвилерихъ гзаф къаних я; **oxumaq üçün ölür** кIелиз гзаф кIанзава.

ÖLMƏLİ *прил.* кьена кIанзавайди.

ÖLMƏZ *сущ.* рекьин тийир, эбеди яз амукьдайди, гьамиша рикIера амукьдайди.

ÖLMƏZLİK *сущ.* эбедивал; гьамиша рикIера амукьун.

ÖLMÜŞ *прил.* 1) кьейи; чан алачир; 2) гиликьай (*гьайван*).

ÖLÜ *прил.* кьейи, чан алачир.

ÖLÜB-DİRİLMƏK *глаг.* чан хтун; чан акат хъхьун; дири хъхьун, кIвачел акьалт хъувун.

ÖLÜB-İTƏN *сущ.* 1) кьейиди, телеф хьанвайди; 2) зарар, зиян.

ÖLÜB-ÖLDÜRMƏK *сущ.* эхир нефесдалди дяве авун.

ÖLÜCƏSİNƏ *нареч.* 1) штIумдаказ; 2) сустдаказ.

ÖLÜXANA *сущ.* гурхана (*мейитар вахтуналди эцигдай чка*).

ÖLÜLÜK *сущ.* кьенвайвал; 2) чан аламачирвал; 3) *куьч.* штIумвал.

ÖLÜM *сущ.* 1) кьиникь, кьин; 2) телеф хьун, терг хьун.

ÖLÜMCÜL *прил.* 1) вичикди

рекьидай; кьиникьалди куьтягь жедай; кьиникь гъидай; 2) терг ийидай, терг авунал гъидай.

ÖLÜMDAŞIYAN *прил*. кьиникь гъидай, рекьидай; **ölümdaşıyan silah** кьиникь гъидай яракь.

ÖLÜM-DİRİM *маса гафарихъ галаз санал*: **bu, ölüm-dirim məsələsidir** им амукьунинни кьиникьунин месэла я.

ÖLÜM-İTİM *маса гафарихъ галаз санал*: **ölüm-itim dünyası** фана дуьнья.

ÖLÜMQABAĞI *прил*. кьиникьдилай вилик.

ÖLÜMLÜ *прил*. хаталу, хата авай.

ÖLÜMSAÇAN *прил*. кьиникь гъидай, рекьидай.

ÖLÜMSÜZLÜK *сущ*. эбедивал; гьамиша рикIера амукьун.

ÖLÜM-ZÜLÜM *нареч*. са гужалди, са гуж-баладалди.

ÖLÜNCƏ *нареч*. рекьидалди; уьмуьрдин эхирдалди, эхир нефесдалди; **ölüncə döymək** рекьидалди гатун; **ölüncə yadda saxlamaq** уьмуьрдин эхирдалди рикIел хьун.

ÖLÜVAY *прил*. 1) штIум хьанвай, кагьул; 2) *куьч*. зайиф, суст, шуьткьвей.

ÖLÜVAYLIQ *сущ*. 1) кагьулвал; 2) суствал.

ÖLÜYUYAN *сущ*. мейит чуьхуьдайди.

ÖMRÜMDƏ *нареч*. жуван уьмуьрда; **ömrümdə yalan danışmamışam** жуван уьмуьрда зун таб рахайди туш.

ÖMRÜM-GÜNÜM *межд*. зи кIаниди, зи рикI алайди.

ÖMRÜNDƏ *нареч*. вичин уьмуьрда, садрани; **ömründə xarici ölkələrdə olmayıb** ам садрани къецепатан уьлквейра хьанвач.

ÖMÜR I *сущ*. уьмуьр; **ömrün çətinlikləri** уьмуьрдин четинвилер; **ömür sürmək** уьмуьр гьалун.

ÖMÜRBİLLAH *нареч*. са чIавузни, са вахтундани, гьич са вядедани; **ömürbillah işləməyib, ailəsini saxlamayıb** са чIавузни кIвалахна вичин хизан хвенвайди туш; **ömürbillah onunla barışmaram** са чIавузни зун адахъ галаз дуст хъжедач.

ÖMÜR-GÜN *сущ*. уьмуьр.

ÖMÜRLÜ *прил*. 1) гзаф йисара яшамиш хьанвай; 2) яргъал уьмуьр авайвал.

...ÖMÜRLÜ... *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **uzunömürlü** гзаф йисарин; **uzunömürlülər kəndi** гзаф йисара яшамиш жезвайбурун хуьр.

ÖMÜRLÜK *прил*. уьмуьрлух; **ona ömürlük iş veriblər** адаз уьмуьрлух кар атIанва.

ÖMÜRLÜLÜK *сущ*. эбедивал.

... ÖMÜRLÜLÜK ... *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **uzunömürlülük** 1) яргъал уьмуьр авайвал; 2) уьмуьрлухвал.

ÖMÜRSÜZ *прил*. яргъал уьмуьр авачир; яргъалди дурум гуз тежер, яргъалди амукь тийидай, яргъалди уьмуьр авачир.

ÖMÜRSÜZLÜK *сущ*. яргъалди уьмуьр авачирвал.

ÖN *прил*. 1) вилик квай, вилик патан; **ön tərəf** вилик пад; **ön künc** вилик квай пIипI; 2) кIвенкIве авай, вилик фенвай; кIвенкIвечи, вилик жергейра авай; **ön dəstələr** кIвенкIве авай кIеретIар; 3) кьиле акъвазнавай, кьилин; **ön dəstə** кьилин кIеретI; 4) чин галай патан; чина акьадай; чин-чина аваз жедай; 5) гатIундай, сифте гьахьдай, сифте гьахьунин; **ön söz** гьахьун.

ÖNCƏ *нареч*. вахтунда, виликамаз.

ÖNCÜL *прил*. 1) *килиг*: **Önçü**; 2) кIвенкIвечи, вилик квай; **öncül adamlar** кIвенкIвечи ксар; **öncüllər** кIвенкIвечияр.

ÖNCÜLLÜK *сущ*. кIвенкIвечивал.

ÖNÇÜ *прил*. кIвенкIвечи.

ÖNDAĞ *сущ. геогр.* дагъларин ценерив гвай чка, дагъларин вилик квай чка.

ÖNDAMAQ *прил. лингв.* мецин кIвенкIв; **öndamaq samitləri** мецин кIвенкIвен (*вилик патан*) ачух тушир сесер.

ÖNDƏ I *нареч*. вилик; **öndə getmək** вилик фин; **öndə durmaq** вилик акъвазун; II *предик*. вилик ква; **o, öndədir** ам вилик ква.

ÖNDƏKİ *прил*. вилик квай, вилик патан; **öndəki maşın** вилик квай машин.

ÖNDƏN *нареч*. виликай, вилик патай; **öndən işıqlandırma** виликай экв гун.

ÖNDƏR *сущ*. лидер, регьбер; **ulu öndər** чIехи регьбер.

ÖNLƏYİCİ *прил*. 1) виликамаз чара аквазвай, 2) виликамаз рехъ тагудай.

ÖNLÜK I *сущ*. хуруган.

ÖNLÜK II *сущ. лингв.* приставка, префикс.

ÖNLÜKLÜ *прил*. хуруган алай.

ÖNÜALINMAZ *прил*. вилик пад кьаз тежер, алудиз тежер, инкар тежер; **önüalınmaz hücum** вилик пад кьаз тежер гьужум.

ÖNÜNDƏ *нареч*. вилин кIаник; **o, daim gözləri önündə idi** ам датIана адан вилин кIаник квай.

ÖNÜNDƏKİ *прил*. вилик квай, вилик тунвай, вилик акъвазнавай; **önündəki bina** вилик квай дарамат.

ÖPMƏK *глаг*. темен гун, пIагь гун; **uşağı öpmək** аялдиз пIагь гун; **alnından öpmək** пелез темен гун; **əlindən öpmək** гъилиз темен гун.

ÖPÜŞ *сущ*. темен, пIагь.

ÖPÜŞMƏK *глаг*. темен гун, пIагь гун.

ÖRDƏK *сущ*. уьрдег; **ördək dəstəsi** уьрдегрин луж.

ÖRDƏKKİMİLƏR *сущ*. уьрдег хьтинбур.

ÖRKƏN *сущ*. 1) еб, чIул; 2) тапхур (*балкIандин руфуникай гъана кутIундай чIул*).

ÖRKƏNLİ *прил*. епинив кутIуннавай.

ÖRKƏNLİK *прил*. еб гьазурдай материал.

ÖRNƏK *сущ*. чешне; **yaxşı örnək** хъсан чешне.

ÖRPƏK *сущ*. фите; **ipək örpək** ипекдин фите.

ÖRPƏKLİ *прил*. фите алай.

ÖRPƏKSİZ *прил*. фите алачир.

ÖRT-BASDIR *маса гафарихъ галаз санал*: **ört-basdır etmək** чуьнуьхарун; **nöqsanları ört-basdır etmək** гъалатIар винел акъуд тавун.

ÖRTDÜRMƏK *глаг*. акьализ тун, агализ тун; **qapını örtdürdü** ракIар акьализ туна.

ÖRTMƏK *глаг*. 1) акьалун, агалун; **qapını örtmək** ракIар акьалун; 2) гьалдун (*винелай*), гьалдна кIевун, кутун; **uşağın üstünü yorğanla örtmək** аял яргъан гьалдна кIевун, аял яргъандик кутун; 3) кьун; **göy üzünü qara buludlar örtdü** цав чIулав цифери кьуна.

ÖRTMƏTİKMƏ *сущ*. сигъдаказ, битавдиз атIай бахияр, парчадал ягъай нехишар.

ÖRTÜ *сущ.* 1) винел вегьедайди, месерин винелай вегьедай кьелечI яргъан; 2) хъуьцуьгандал вегьедай къир; 3) перде; **ipək örtü** ипекдин перде; 4) далда; чуьнуьх жедай чка, кIев жедай чка, далдалух; 5) винел алай къат, винел патал алай затI.

ÖRTÜCÜ *прил.* винелай вегьедай.

ÖRTÜK *сущ. килиг*: **ÖRTÜ.**

ÖRTÜKLÜ *прил.* къир алай, перде авай, винел къат алай.

ÖRTÜKSÜZ *прил.* къир алачир, перде алачир, винел къат алачир.

ÖRTÜLMƏK *глаг.* 1) акьал хьун; **pəncərə örtüldü** дакIар акьал хьана; 2) жув кIевирун, жув кIевун (*винел затI вегьена, я са далдадик*); 3) агал хьун; **qapı örtüldü** ракIар агал хьана; 4) кIев хьун; **yara örtüldü** хер кIев хьана; 5) кьун; **göyün üzü qara buludlarla örtüldü** цав чIулав цифери кьуна.

ÖRTÜLÜ *прил.* 1) кIевнавай, кIеви; акьалнавай, акьалай; 2) винел пад кIеви, къав алай; **örtülü bazar** къав алай базар; 3) винелай кIевирнавай; **örtülü dam** винелай кIевирнавай къав; 4) галчукнавай, алчукнавай, кIевнавай; **dumanla örtülü səma** цифеди кьунвай цав.

ÖRTÜLÜLÜK *сущ.* 1) кIевнавайвал, акьалнавайвал; 2) чинебавал.

ÖRTÜNMƏK *глаг.* кIевун, кIевирун (*мес. руша ягълухдив кьил*).

ÖRÜŞ *сущ.* чIур, уьруьш; **mallar örüşdədir** малар чIура ава.

ÖSKÜRƏK *сущ.* уьгьуь; **quru öskürək** кьуру уьгьуь.

ÖSKÜRƏKLİ *прил.* уьгьуь галай.

ÖSKÜRMƏK *глаг.* уьгьуь ягъун.

ÖSKÜRTMƏK *глаг.* уьгьуь ягъиз гун.

ÖTƏ I *куьгь.* а; **gölün ötə sahilində** вирин а пата.

ÖTƏ II *прил.* 1) гужлу; **bu oğlan ondan ötədir** и гада адалай гужлу я; 2) хъсан; **hər şeydən ötə** виридалайни хъсан.

ÖTƏKİ *сущ.* масад, чарад.

ÖTƏN *прил.* алатай, фейи; **ötən günlər** алатай йикъар.

ÖTƏNİLKİ *прил.* шазан, фейи (*алатай*) йисан.

ÖTƏN-KEÇƏN *прил.* алатай, фейи.

ÖTƏNLƏRDƏ *нареч.* вилик, виликди; **ötənlərdə belə işlər olmurdu** виликди ихьтин крар жедачир.

ÖTƏRGİ *килиг*: **ÖTƏRİ I**.

ÖTƏRİ I *прил.* уьтери; **ötəri görmək** уьтери акун.

ÖTƏRİ II *рах. килиг*: **ÖTRÜ.**

ÖTƏRİCƏ I *нареч.* къвалавай (*патавай*) фидайла.

ÖTƏRİCƏ II *послел. килиг*: **ÖTRÜ.**

ÖTƏRİLİK *сущ.* яргъалди амукь тавун, яргъалди дурум тагун, уьтеривал.

ÖTKƏM *прил.* 1) уьтквем; **ötkəm səslə** уьтквем ванцелди; 2) кIеви, векъи; хъухъвай; **ötkəm söz** векъи гаф; 3) жуьрэтлу, викIегь; **ötkəm uşaq** викIегь аял.

ÖTKƏMLİK *сущ.* 1) уьтквемвал; 2) кIевивал, векъивал; 3) жуьрэтлувал, викIегьвал.

ÖTKƏMLİKLƏ *нареч.* 1) уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; 2) кIевивилелди, кIевидаказ, кIевидиз, векъивилелди, векъидаказ, векъидиз, векъиз; 3) жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз, викIегьвилелди, викIегьдаказ, викIегьдиз.

ÖTKƏM-ÖTKƏM *нареч.* жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз.

ÖTKÜN *прил*. 1) чрана гъиляй фенвай, кьадардилай артух чрай; **ötkün meyvə** кьадардилай артух чрай майва; 2) кесер авай, таъсир ийидай; **ötkün söz** кесер авай гаф.

ÖTKÜNLÜK *сущ*. кесерлувал, таъсирлувал.

ÖTMƏK I *глаг*. 1) алудун, масадалай вилик фин, алатун; **atı ötmək** балкIандилай алатун; 2) вилик фин, вилик акатун; 3) фин; алатна фин; элячIна фин; 4) куьтягь хьун, акьалтIун, алатун; **müqavilənin vaxtı qurtarıb** икьрардин вахт куьтягь хьанва; 5) лув гун, цавай фин; **başımızın üstündən durna qatarı ötdü** чи кьилелай дурнайрин лужуни лув гана; 6) элячIун; **dağ silsiləsini ötmək** дагъдин хивелай элячIун.

ÖTMƏK II *глаг***.** 1) лугьун; **meşədə bülbüllər ötür** тама билбилри манияр лугьузва; 2) чIив-чIивар авун, цIив-цIивар авун; **sərçələr ötür** нуькIери чIив-чIивар ийизва.

ÖTMÜŞ *прил*. 1) алатай, алатна фейи; 2) чрана гъиляй фейи.

ÖTRÜ *послел*. 1) патал, патахъай; **dostumdan ötrü** дустунин патахъай; 2) - виляй, килигна; **səndən ötrü mən də qaldım** ваз килигна зунни амукьна.

ÖTÜB-KEÇMƏK *глаг*. алатна фин, элячIна фин (*са нелай, квелай ятIани*).

ÖTÜRMƏK *глаг*. вугун (*са вуч ятIани*).

ÖTÜŞMƏ *глаг*. гьуьжетунар.

ÖTÜŞMƏK *глаг*. гьуьжетунар кьиле тухун.

ÖVKƏLƏMƏK *глаг*. тIушунун; **ayaqlarını övkələmək** кIвачер тIушунун.

ÖVKƏLƏTMƏK *глаг*. тIушуниз тун.

ÖVLAD *сущ*. аял, велед; **ağanın övladları** агъадин веледар; **bizim işimizi övladlarımız davam etdirəcək** чи кIвалах чи аялри давамарда.

ÖVLADCANLI *прил*. веледар кIани, веледрал рикI алай; **kişi çox öcvadcanlı idi** касдин веледрал гзаф рикI алай.

ÖVLADCANLILIQ *сущ*. веледрал рикI хьунухь, веледрал рикI алаз хьун.

ÖVLADLI *прил*. аялар авай, веледар авай.

ÖVLADLIQ *сущ*. веледвал; **övladlığa götürmək** веледвилиз кьабулун; **övladlıqdan çıxarmaq** веледвиляй акъудун.

ÖVLADPƏRƏST *прил. килиг:* **ÖVLADCANLI.**

ÖVLADSEVƏN *прил. килиг:* **ÖVLADCANLI.**

ÖVLADSIZ *прил*. аял авачир, аял тежер, сивин тахьун; субай.

ÖVLADSIZLIQ *сущ*. аял авачирвал, аялрикай магьрумвал, сивинсузвал.

ÖVLİYA *прил*. 1) пак; 2) михьи; рикI чIехи; рябетлу.

ÖVRƏT *сущ. куьгь*. 1) паб, кайвани; 2) дишегьли.

ÖVRƏTBAZ *сущ*. папатI.

ÖYƏC *сущ*. кьве йисан гьер.

ÖYMƏK *глаг*. тарифарун; **özünü öymək** вич тарифарун.

ÖYRƏDƏN *прил*. чирзавай.

ÖYRƏDİLMİŞ *прил*. 1) чирвилер къачунвай; 2) вердишарнавай; **öyrədilmiş at** вердишарнавай балкIан.

ÖYRƏNCƏ *сущ*. вердиш.

ÖYRƏNCƏLİ *прил*. вердиш тир.

ÖYRƏNİLƏCƏK *прил*. чирна кIанзавай; **öyrəniləcək məsələlər** чирна кIанзавай месэлаяр.

ÖYRƏNİLMƏK *глаг*. ахтармишна чирун.

ÖYRƏNİŞ *сущ*. чирна къачур

вердиш, вердишвал, пешекарвал.

ÖYRƏNMƏK *глаг.* чирун, кIелна чирун; **əzbər öyrənmək** хуралай чирун.

ÖYRƏŞMƏK *глаг.* вердиш хьун, адет кьун.

ÖYRƏTMƏK *глаг.* 1) чирун; тарс (*тарсар*) гун; кIелиз тун; **ona işi olduğu kimi öyrətmək** адаз кIвалах авайвал чирун; **müəllim uşaqları öyrədir** муаллимди аялриз тарс гузва; **onu öyrətmək lazımdır** адав кIелиз туна кIанда; 2) вердишарун; **ayını öyrətmək** сев вердишарун.

ÖYÜD *сущ.* насигьат; **ata öyüdü** бубадин насигьат.

ÖYÜDÇÜLÜK *сущ.* насигьатчивал.

ÖYÜDLƏMƏK *глаг.* насигьат гун, акуьл гун.

ÖYÜD-NƏSİHƏT *сущ. килиг*: **ÖYÜD.**

ÖYÜDÜCÜ *прил. мед.* 1) экъуьчунин; 2) экъуьчардай; **öyüdücü dərmanlar** экъуьчардай дарманар.

ÖYÜDVERƏN *сущ.* насигьатчи, муаллим.

ÖYÜDVERİCİ *прил.* насигьат гудай, ийиз тадай.

ÖYÜMƏK *глаг.* экъуьчиз кIан хьун, экъуьчун атун, сивихъ атун, экъуьчдай хьиз хьун.

ÖYÜNGƏN *прил.* яцIу гафар гвай, яцIу гафар ийидай, вичин (*жуван*) тариф ийидай.

ÖYÜNGƏNLİK *сущ.* яцIу гафар ийидай хесет, вичин тариф ийидай хесет, яцIу гафар авун, вичин (*жуван*) тариф авун.

ÖYÜNMƏK *глаг.* 1) яцIу гафар авун, вичин тариф авун; 2) дамах авун, такабурлувал авун, лавгъавал авун; **övladları ilə öyünmək** вичин веледралди дамах авун.

ÖZ *мIв.-эв.* 1) жуван; **öz evim** жуван кIвал; 2) вичин; **o, öz kitabını verdi** ада вичин ктаб гана; 3) чпин; **onlar öz paltarlarını götürdülər** абуру чпин пекер къахчуна.

ÖZBAŞINA *нареч.* 1) вичин ихтиярдалди, хабар такьуна; **özbaşına iş görmək** вичин ихтиярдалди кIвалах авун; 2) къанунсузвилелди, рикIиз кIандайвал; **özbaşına əlindən almaq** къанунсузвилелди гьиляй къахчун; 3) азадвилелди, кефиниз кIандайвал; 4) вич-вичиз фидайвал; вич-вичиз авахьна; **su özbaşına axır** яд вич-вичиз авахьна физва; 5) аслу туширвилелди, кьилди; 6) килигдай кас авачиз; **uşaqlar özbaşına buraxılıb** аялар килигдайди авачиз ахъайнава.

ÖZBAŞINALIQ *сущ.* 1) жуваз (*вичиз*) кIандайвал авун, жуван (*вичин*) рикIиз кIандайвал авун; вичин (*жуван*) ихтиярдалди кар авун; вичин (*жуван*) кефиниз кIандайвал авун; 2) къанунсузвал; 3) къайдасузвал, шулугъ; 4) терсвал; **o, özbaşınalıq etməkdən əl çəkmir** ада вичин кефиниз кIандайвал авунилай гьил къачузвач.

ÖZBƏK *сущ.* уьзбек (*халкьдин тIвар ва а халкьдин векил*); **özbək dili** уьзбек чIал.

ÖZBƏKCƏ *нареч.* уьзбек чIалалди, уьзбекдалди.

ÖZDAN *сущ. анат.* цIумаруф; **mədəaltı vəzi** хуквадин кьвалав гвай цIумаруф.

ÖZƏK *сущ.* 1) рикI, яр (*кIарасдин, тарцин*); 2) хвех, рикI; **qozun özəyi** кIерецдин хвех; 3) *куьч.* юкь.

ÖZƏL *прил.* 1) кьилдин; хсуси; кьетIен; 2) кьилдин касдин, хсуси касдин.

ÖZƏLLƏŞDİRİLMİŞ *прил.*

хсусиятдиз ганвай; **özəlləşdirilmiş təsərrüfat** хсусиятдиз ганвай майишат.

ÖZƏLLƏŞDİRMƏK *глаг*. хсусиятдиз вугун.

ÖZFƏALİYYƏT *сущ*. вичин къуватдалди авур кар (*яратмишунрин*).

ÖZGƏ *прил*. 1) чаради, масад; **özgə evi** масадан кIвал; 2) маса, муькуь; **bu özgə məsələdir** им маса месэла я; 3) кьилдин; **sənə özgə iş verəcəyik** ваз чна кьилдин кIвалах гуда; 4) чара, жуваз талукьвал авачир, жуванбурукай тушир.

ÖZGƏDİLLİ *прил*. 1) чара (*маса*) чIалал рахадай; **özgədilli xalq** маса чIалал рахадай халкь; 2) чара (*маса*) чIалан; **özgədilli sözlər** чара (*маса*) чIалан гафар.

ÖZGƏLƏŞMƏK *глаг*. яргъа хьун, атIун, къакъатун.

ÖZGƏLİK *сущ*. масадвал, жуванбурукай туширвал.

ÖZGƏNİN *прил*. чарадан, масадан; **özgənin malı** масадан мал.

ÖZGƏNİNKİ *сущ. килиг:* **ÖZGƏNİN.**

ÖZGƏYERLİ *сущ*. чара уьлкведин кас; чара чкадин кас; къураба.

ÖZLƏRİ *мIв.-эв*. чеб, абур чеб; **özləri gəlib çıxdı** чеб атана акъатна.

ÖZLƏRİNİN, ÖZLƏRİNİNKİ *мIв.-эв.* чпин, абурун чпин; чпинди, абурун чпинди; **ev onların özlərinindi** кIвал абурун чпинди я.

ÖZLÜ *прил*. 1) алкIидай; 2) акIидай; **özlü gil** акIидай чепе.

ÖZLÜK *сущ*. 1) гьакъикъат; асул мана; асул затI; 2) кьилди садаз талукьвал; чаравал; хсусивал; 3) кьетIенвал.

ÖZLÜYÜNDƏN *нареч*. вичелай, вич-вичелай; **özlüyündən danışmaq** вич-вичелай рахун.

ÖZ-ÖZLÜYÜNDƏN *нареч*. вич-вичелай.

ÖZ-ÖZÜNƏ *нареч*. вич-вичиз; **öz-özünə işləyir** вич-вичиз кIвалахзава.

ÖZÜ DƏ *кIус*. вични; вичини; **özü də gəlmişdi** вични атанвай; **özü də dedi** вичини лагьана.

ÖZÜ *мIв.-эв*. вич; **özü getdi** вич фена; **özü buranın işçisidir** вич инин кIвалахдар я.

ÖZÜAÇILAN *прил*. вич-вичиз ахъа жезвай; **özüaçılan qapılar** вич-вичиз ахъа жезвай ракIарар.

ÖZÜAXAR *прил*. вич-вичиз авахьзавай; **özüaxar su** вич-вичиз авахьзавай яд.

ÖZÜBAĞLANAN *прил*. вич-вичиз акьал жезвай, вич-вичиз агал жезвай.

ÖZÜBƏRKİYƏN *прил*. вич-вичиз кIеви жезвай.

ÖZÜBOŞALDAN *прил*. вич-вичиз пар ичIирдай.

ÖZÜDANIŞAN *прил*. вич-вичиз рахадай.

ÖZÜGEDƏN *прил*. вич-вичиз фидай.

ÖZÜHƏRƏKƏTEDƏN *прил. килиг*: **ÖZÜGEDƏN.**

ÖZÜİDARƏOLUNAN *прил*. вич-вичиз идара жезвай.

ÖZÜİŞLƏYƏN *прил*. вич-вичиз кIвалахдай.

ÖZÜQALDIRAN *прил*. вичи-вичиз хкаждай.

ÖZÜQALXAN *прил. килиг*: **ÖZÜQALDIRAN.**

ÖZÜL I *сущ*. бине. диб; **binanın özülü** дараматдин бине; II *прил*. бинедин, дибдин; **özül daşları** бинедин къванер.

ÖZÜLLÜ *прил*. бине авай, диб авай; **özüllü tikinti** бине авай эцигунар.

ÖZÜLSÜZ *прил*. бине авачир,

бинесуз, диб авачир.

ÖZÜLSÜZLÜK *сущ.* бине авачирвал, бинесузвал, диб авачирвал.

ÖZÜM *мIв.-эв.* жув; **özüm gedəcəyəm** жув фида.

ÖZÜMƏ *мIв.-эв.* жуваз; жуван; **özümə paltar aldım** жуваз пекер къачуна; **özümə inana bilmirəm** зун жуван чIалахъ туш.

ÖZÜMLÜ *прил.* кьетIен, кьетIен жуьредин, кьетIен тегьердин; вичиз хас тир, вичиз хас тир гьалдин.

ÖZÜMLÜLÜK *сущ.* кьетIенвал, хсусивал; вичиз хас тирвал.

ÖZÜMÜN *мIв-эв.* жуван; **özümün evim var** захъ жуван кIвал ава.

ÖZÜMÜNKÜ *сущ.* жуванди; **sən özümünküsən** вун жуванди я.

ÖZÜMÜZÜN *мIв.-эв.* чи; **özümüzün bağımız var** чахъ чи багъ ава.

ÖZÜMÜZÜNKÜ *мIв.-эв.* чиди; **o, özümüzünküdür** ам чиди я.

ÖZÜN *мIв.-эв.* вун; **özün get** вун вач.

ÖZÜNDƏN *нареч.* вичелай.

ÖZÜNDƏNBƏY *сущ.* вич машгьур кас хьиз къалурзавайди.

ÖZÜNDƏNÇIXMA *сущ.* хъел акатун; вич-вичелай алатун.

ÖZÜNDƏNGETMƏ *сущ.* жув-жувалай (*вич-вичелай*) фин.

ÖZÜNDƏNMƏMNUN *прил.* вич-вичел ашукь тир, вич-вичиз бегенмиш тир, вич-вичел рази тир.

ÖZÜNDƏNMƏMNUNLUQ *сущ.* вич-вичиз бегенмишвал, вич-вичел ашукьвал, вич-вичелай разивал.

ÖZÜNDƏNRAZI *прил. килиг:* **ÖZÜNDƏNMƏMNUN**

ÖZÜNDƏNRAZILIQ *сущ. килиг:* **ÖZÜNDƏNMƏMNUNLUQ.**

ÖZÜNDƏNUYDURMA *сущ.* вичи-вичикай хкудзавай гафар; таб.

ÖZÜNƏ *мIв.-эв.* вичиз; **özünə de** вичиз лагь.

ÖZÜNƏGÜVƏNƏN *прил.* вич-вичихъ (*вичин къуватрихъ*) агъунвай.

ÖZÜNƏGÜVƏNMƏ *сущ.* вич-вичихъ (*вичин къуватрихъ*) агъунун.

ÖZÜNƏXİDMƏT *сущ.* жува-жуваз къуллугъ авун, вич-вичихъ гелкъуьн.

ÖZÜNƏİNANAN *прил.* вич-вичихъ агъунвай.

ÖZÜNƏİNANMA *сущ.* вич-вичихъ агъунвайвал.

ÖZÜNƏQAPILMA *сущ.* ялгъузвал, хелветвал.

ÖZÜNƏMƏXSUS *прил.* кьетIен, вичиз хас тир лишанрин; **özünəməxsus mədəniyyət** кьетIен жуьредин меденият.

ÖZÜNƏMƏXSUSLUQ *сущ.* кьетIенвал.

ÖZÜNƏNƏZARƏT *сущ.* жува-жуваз (*вичи-вичиз*) гуьзчивал авун.

ÖZÜNƏPƏRƏSTİŞ *сущ.* жуваз (*вич-вичиз*) икрам авун.

ÖZÜNƏTƏLQİN *сущ.* вичи-вич (*жува-жув*) чIалахъарун, жувак са фикир кутун.

ÖZÜNƏTƏSƏLLİ *сущ.* вичи-вичиз (*жува-жуваз*) теселли гун.

ÖZÜNƏVURĞUN *прил.* вичиз-вич бегенмиш тир, вич-вичел рази тир, вич-вичел кьару тир, вич-вичел ашукь тир.

ÖZÜNƏVURĞUNLUQ *сущ.* вичиз-вич бегенмишвал, вич-вичел разивал, вич-вичел кьарувал.

ÖZÜNƏYARDIM *сущ.* вичи-вичиз (*жува-жуваз*) куьмек гун.

ÖZÜNÜALÇALTMA *сущ.* вичи-вич агъузарун, вичи-вич виляй вегьин.

ÖZÜNÜALDATMA *сущ.* жува-жув

алцурун.

ÖZÜNÜBƏYƏNMƏ *сущ.* 1) вич-вичел кьару хьун, вичиз-вич бегенмиш хьун; 2) вич-вичиз бегенмишвал, вич-вичел ашукьвал, вич-вичелай разивал.

ÖZÜNÜBİLMƏ *сущ.* къанажагъ, жуван гъавурда хьун, милли къанажагъ.

ÖZÜNÜDARTAN *прил.* такабурвал гвай, гзаф лавгъа.

ÖZÜNÜDƏRK *сущ. килиг:* **ÖZÜNÜBİLMƏ.**

ÖZÜNÜİDARƏ *сущ.* вичи-вич идара авун.

ÖZÜNÜİFŞA *сущ.* жува-жув негьун, жува-жуван гъалатIар (*матугайвилер*) дуьздал акъудун.

ÖZÜNÜİNKAR *сущ.* вичи-вич негьун.

ÖZÜNÜİTİRMƏ *сущ.* вич-вичивай квахьун.

ÖZÜNÜKƏNARAÇƏKMƏ *сущ.* жув къерехда акъвазун.

ÖZÜNÜQİYMƏTLƏNDİRMƏ *сущ.* жува-жуваз къимет гун.

ÖZÜNÜQORUMA *сущ.* вичи-вич (*чпи-чеб, жува-жув*) хуьн.

ÖZÜNÜMALİYYƏLƏŞDİRMƏ *сущ.* жува-жув (*вичи-вич*) пулуналди таъмин авун.

ÖZÜNÜMƏHDUDLAŞDIRMA *сущ.* жуван игьтияжриз жува сергьят эцигун; жува-жуваз дарвал кьабулун; **özünüməhdudlaşdırmanı hər kəs bacarmaz** жуван игьтияжриз жува сергьят эцигун гьар касдилай алакьдач.

ÖZÜNÜMÜALİCƏ *сущ. мед.* жува-жув (*вичи-вич*) сагъарун.

ÖZÜNÜMÜDAFİƏ *сущ.* вичи-вич (*жува-жув*) хуьн.

ÖZÜNÜN *mIв.-эв.* 1) ви; **bu özünün işidir** им ви кIвалах я; 2) адан.

ÖZÜNÜNKÜ *сущ.* 1) вичинди; **özününkündən əl çəkməz** вичиндалай гъил къачудач; 2) адан вичинди; **bu kitab onun özünündür** и ктаб адан вичинди я.

ÖZÜNÜÖLDÜRMƏ *сущ.* жува-жув (*вичи-вич*) кьин.

ÖZÜNÜÖYMƏ *сущ.* вичи-вичин тариф авун, вичин яцIу гафар авун.

ÖZÜNÜREKLAM *сущ.* вичи-вичин тариф авун, жува-жув къалурун.

ÖZÜNÜSEVƏN *прил.* вич-вичел кьару, вичиз-вич бегенмиш.

ÖZÜNÜTƏCHİZ *сущ.* вичи-вич (*жува-жув*) таъминарун.

ÖZÜNÜTƏNQİD *сущ.* жува-жуван татугайвилер къалурун.

ÖZÜNÜTƏRBİYƏ *сущ.* вичи-вич (*жува-жув*) тербия авун.

ÖZÜNÜTƏRİF *сущ.* 1) вичи вичин (*жува-жуван*) тариф авун; 2) яцIу гафар авун.

ÖZÜNÜTƏRİFLƏYƏN *сущ.* вичи-вич тарифардайди.

ÖZÜNÜYORMA *сущ.* вичи-вич галудун.

ÖZÜNÜZ *mIв.-эв.* куьн; квез; **özünüz gəlmişdiniz** куьн атанай; **özünüz bilərsiniz** квез чида.

ÖZÜNÜZƏHƏRLƏMƏ *сущ.* агъу хьун.

ÖZÜ-ÖZÜNDƏN *нареч.* вич-вичелай.

ÖZÜSÖNƏN *прил.* вич-вичиз туьхуьндай.

ÖZÜSÖNMƏ *сущ.* вич-вичиз туьхуьнун.

ÖZÜYAZAN *сущ.* вич-вичиз кхьидайди.

ÖZÜYERİYƏN *сущ.* вич-вичиз фидайди.

P

P – *азербайжан алфавитдин къанни пуд лагьай гьарф*

PA *сущ. муз.* па (*кьуьлуьнин са кам*).

PAÇA *сущ*. пача.

PADŞAH *сущ. тар*. пачагь.

PADŞAHLIQ *сущ. тар.* 1) пачагьвал; 2) пачагьлугъ.

PAFOS *сущ*. пафос (*чIехи ашкъилувал, руьгь хкаж хьун*); **pafosla danışmaq** руьгь хкаж хьана рахун.

PAFOSLU *прил*. пафосдин; **pafoslu sözlər** пафосдин гафар.

PAFOSLULUQ *сущ*. пафослувал, руьгьламиш хьун, ашкъи акатун.

PAH *межд*. пагь; **pah, nə gözəldir!** пагь, вуч иер я!

PAHO *межд*. пагьо; **paho, sən hara, bura hara!** пагьо, вун гьинай, инаг гьинай?!

PAXIL I *прил*. пехил; **paxıl adam** пехил кас; II *сущ*. пехилди; **o, paxıldır** ам пехилди я.

PAXILLIQ *сущ*. пехилвал; **bunlar hamısı paxıllıqdandır** ибур вири пехилвиляй я.

PAXIR *сущ*. пехир; **paxırını üzə çıxarmaq** пехир винел акъудун.

PAXIRLI *прил*. пехирди кьунвай.

PAXLA I *сущ*. пахла; II *прил*. пахладин; **paxla yeməyi** пахладин къафун.

PAXLAKOLU *сущ*. пахладин вал.

PAXLAQURDU *сущ*. пахладин пIаркIв.

PAXLALI *прил*. пахладин; **paxlalı aş** пахладин аш.

PAXLALIQ *сущ*. пахлаяр цанвай чка.

PAXLALILAR *сущ. бот*. пахла хьтинбур.

PAXLAOTU *сущ. бот*. пахлад векь.

PAXLAPLOV *сущ*. пахлад аш.

PAXLAVA *сущ*. пахлава; **qoz paxlavası** кIерецдин пахлава.

PAXLAVARİ *прил*. пахладиз ухшар.

PAXLAVARİLİK *сущ*. пахладиз ухшарвал.

PAK *прил*. пак, михьи; **pak adam** пак кас; **pak yer** михьи чка.

PAKET I *сущ*. пакет (*1 конвертда ва я маса чарчик кIевнавай кагъаз; 2 чарчик ва я маса затIуник кIевнавай затIар; 3 чарчин кисе, чарчин чанта*); II *прил*. пакетдин; **paket kağızı** пакетдин чар.

PAKİZƏ *прил*. 1) *куьгь*. михьи; 2) *куьч*. лап хъсан, иер.

PAKİZƏLİK *сущ*. 1) михьивал; 2) са синихни квачирвал, синихсузвал.

PAKLIQ *сущ*. паквал, михьивал.

PAK-PAKİZƏ *нареч*. гзаф хъсандиз, лап иердиз.

PAKT *сущ*. пакт (*гьукуматрин, уьлквейрин арада кутIундай икьрар*); **hücum etməmək haqqında pakt** сад-садал гьужум тавунин икьрар.

PAQQILDAMA *сущ*. лукьлукьар авун; къатиз ругун; ван ацалтун.

PAQQILDAMAQ *глаг*. лукьлукь(ар) авун; **qazanda su paqqıldayır** къажгъанда ци лукьлукь ийизва.

PALAN *сущ*. палан; парцин палан.

PALANÇI *сущ*. палан расзавайди.

PALANLAMAQ *сущ*. гьайвандиз пар ягъун.

PALATA *сущ*. 1) палата, азархана-да азарлуяр къаткурдай кIвал; 2) жуьреба-жуьре идарайрин тIвар; **kitab palatası** ктабрин палата.

PALAZ *сущ*. рух; **o, palaz toxuyur** ада рух хразва.

PALAZQULAQ *прил*. 1) яргъи

япарин; **palazqulaq küçük** яргъи япарин курцIул; 2) масадал гзаф ихтибар авуналди сефигь хьиз кьазвайди; 3) *зоол*. кьаркьулув.

PALAZTOXUMA *сущ*. рух хрун.

PALÇIQ I *сущ*. 1) кьар, кьуруш, палчух; 2) *мед*. кьар, палчух; **palçıqla müalicə** кьарадалди сагъарун; 3) сувагъ.

PALÇIQÇI *сущ*. сувагъчи.

PALÇIQÇILIQ *сущ*. сувагъчивал.

PALÇIQLAMAQ *глаг*. сувагъ ягъун; **divarı palçıqlamaq** цлаз сувагъ ягъун.

PALÇIQLI *прил*. палчух, кьар, кьуруш авай; **palçıqlı yol** палчух авай рехъ.

PALEOQRAF *сущ*. палеограф (*палеографиядин пешекар*).

PALEOQRAFİYA *сущ*. палеография.

PALEOLİT *сущ*. палеолит (*кьванцин асирдин къадим девир*).

PALEONTOLOGİYA *сущ*. палеонтология (*чиликай хкуддай кьванциз элкъвенвай дегь чIаварин гьайванрикай ва набататрикай илим*).

PALEONTOLOQ *сущ*. палеонтолог (*палеонтологиядин пешекар*).

PALEOZOY *сущ*. палеозой; **paleozoy dövrü** палеозой девир (*чилин тарихда геологиядин дегь девир*).

PALID I *сущ*. мегъуьн тар; **böyük palıd ağacı** чIехи мегъуьн тар; II мегъуьн тарцин; **palıd yarpaqları** мегъуьн тарцин пешер.

PALIDLIQ *сущ*. мегъуьнлух (*мегъуьн тарарин там*).

PALİTRA *сущ*. палитра (*1 шикил чIугвадайда рангар акадардай гъвечIи кьул; 2 эсер гуьрчегардай такьатар*;) **yazıçının zəngin palitrası** кхьирагдин девлетлу палитра.

PALLI-PALTARLI *прил*. алукIнавай, пекер алай.

PALMA *сущ*. пальма (*чими чкайра жедай гьамиша къацу пешер алай тар*).

PALMALIQ *сущ*. пальмадин там.

PAL-PALTAR *сущ*. пекер.

PAL-PALTARLI *прил. килиг:* **PALTARLI.**

PALTAR *сущ*. пекер; **təzə paltar** цIийи пекер; **yay paltarı** гатун пекер.

PALTARASAN *сущ*. пекер куьрсардайди.

PALTARBİÇƏN *сущ*. хкатIдай устIар.

PALTARLI *прил*. пекер алай, алукIнавай.

PALTARLIQ *сущ*. пекер цудай материал.

PALTARTİKƏN I *прил*. пекер цвадай; **paltartikən maşın** пекер цвадай машин; II *сущ*. пекер цвадайди.

PALTARTİKMƏ *сущ*. пекер цун.

PALTARYUMA *сущ*. пекер чуьхуьн.

PALTO *сущ*. пальто.

PALTOLUQ *сущ*. пальто цун паталди материал.

PAMAZI *сущ*. памазин (*чIичI авай памбаг парча*).

PAMBIQ *сущ*. памбаг.

PAMBIQÇI *сущ*. памбагчи, памбагар цунал машгъул кас.

PAMBIQÇILIQ *сущ*. памбагчивал.

PAMBIQƏKƏN *прил*. памбагар цадай.

PAMBIQƏYİRƏN *прил*. памбагдин гъалар ийидай.

PAMBIQLIQ *сущ*. памбагар цанвай чка.

PAMBIQTƏMİZLƏYƏN *прил*. памбагар михьдай; **pambıqtəmizləyən zavod** памбагар михьдай завод.

PAMBIQYIĞAN *сущ.* памбагар кIватIдай машин.

PAMFLET *сущ.* памфлет.

PAMFLETÇİ *сущ.* памфлет кхьизвайди.

PAN *сущ.* пан (*Польшадин мулкдар*).

PANAMA *сущ.* панама (*гьяркьуь кърехар галай шляпа*).

PANEL *сущ.* 1) тротуар; 2) панель (*кIвалин цлан кIанихъай тахта, чар ва я шир яна расай зул*); 3) панель (*эцигунра менфят къачудай гьазур цлар, къавар*).

PANELLİ *прил.* панелдин, панелрин; **panelli tikintilər** панелрикай тир эцигунар, имаратар.

PANİSLAMİST *сущ. тар.* панисламист (*панисламизмдин пад хуьзвайди*).

PANİSLAMİZM *сущ. тар.* панисламизм.

PANNO *сущ.* панно (*1 цлан ва я кIвалин къава къерехрив сижиф гваз чIугунвай нехиш; 2 кетендал, шихинал чIугвадай чIехи шикил*).

PANORAM I *сущ.* 1) панорама; акунар (*санлай килигайла аквадай гегьеныш чка, гьа чкадин шикил*); 2) панорама, сурэт; 3) *воен.* панорама (*турунай ядайла дуьз лишандиз къачун патал менфят къачудай, затIар чIехиз къалурдай алат*).

PANSİON *сущ.* пансион (*1 инкъилабдилай вилик общежитие, кIелдай чка; 2 кIелдайбуруз ксудай чка; 3 тIуьн-хъун ва ксуниз герек затIарни галаз кирида вугудай кIвал*).

PANSİONAT *сущ.* пансионат.

PANTEİST *сущ.* пантеист.

PANTEİZM *сущ.* пантеизм.

PANTEON *сущ.* пантеон (*тIварван авай ксар кучукнавай чка*).

PANTOMİMA *сущ.* пантомима (*рахун авачиз гьакI гъилерин, чинин ишарайралди, бедендин гьерекатралди къалурдай тамаша*).

PANTÜRKİST *сущ.* пантуьркист (*пантуьркизмдин терефдар*).

PANTÜRKİZM *сущ. тар.* пантуьркизм.

PAPA *сущ.* папа (*рим-католик килисадин кьил*).

PAPAQ *сущ.* бармак; **böyük papaq** чIехи бармак.

PAPAQÇI *сущ.* бармакар цвадай устIар.

PAPAQÇILIQ *сущ.* бармакар цвадай устIарвал.

PAPAQLI I *прил.* бармак алай; II *сущ.* бармак алайди (*итим*).

PAPALIQ *сущ.* папавал.

PAPAVERİN *сущ. мед.* папаверин.

PAPİROS *сущ.* пIапIрус; **papiros çəkmək** пIапIрус чIугун.

PAPİROSALIŞDIRAN *прил.* пIапIрусдиз цIай ядайди.

PAPİROSÇƏKƏN *сущ.* пIапIрус чIугвадайди.

PAPİROSQABI *сущ.* пIапIрусдин къаб.

PAPİRUS *сущ.* папирус (*1 чими уьлквейрин набатат; 2 къадим девирра чар кхьин патал гьазурзавай материал; 3 и материалдал кхьенвай къадим гъилин хатIар*).

PAPKA *сущ.* папка.

PAPUASLAR *сущ.* папуасар (*ЦIийи Гвинеядин чкадин халкь*).

PARA I *сущ.* зур, са пай, са кьадар; **almanın parası** ичинин са пай; **bir para insanlar** са кьадар инсанар.

PARA II *сущ. куьгь.* пул; **o, para yığır** ада пул кIватIзава.

PARABOLA *сущ. мат.* парабола.

PARABUZƏN *сущ. зоол.* шурван пепе.

PARAD *сущ.* парад.

PARADİQMA *сущ.* парадигма.

PARADOKS *сущ.* 1) парадокс (*виридаз адет хьанвай фикирдив кьан тийирди хьиз, акьулди кьатIун тийирди хьиз аквадай тегьерда лагьанвай са къариба фикир, агьвалат*); 2) аламат.

PARADOKSAL *прил.* парадокс квай, парадокс тир; аламатдин.

PARADOKSALLIQ *сущ.* парадоксалвал.

PARAFİN I *сущ.* парафин (*нафтIадикай, къванцицIивиндикай хкуддай шемер ва мсб. ийидай лацу мум хьтин затI*); II *прил.* парафиндин; **parafin nefti** парафиндин нафт.

PARAFİNLİ *прил.* парафиндин.

PARAFİNSİZ *прил.* парафин квачир.

PARAQ *сущ. зоол.* гъвечIи кицI (*утагъда хуьзвай*).

PARAQRAF *сущ.* параграф (*текстда лишандалди чара ийидай, вичин цIийи метлеб квай гъвечIи пай*).

PARALAMA *сущ.* **PARALAMAQ** *глаголдикай.*

PARALAMAQ *глаг.* кьве пад авун.

PARALANMAQ *глаг.* кьве пад хьун; хун, кIус-кIус хьун, кукIвар хьун; **daş paralandı** къван кIус-кIус хьана.

PARALEL *сущ.* 1) *мат.* параллель (*сад-садак ккIин тийиз къушаба фейи цIарарикай сад*); 2) *геогр.* параллель (*чилин шардин винелай гьакI хиялда кьуна тухузвай цIар*); 3) *куьч.* тешпигь, тешпигьвал, гекъигиз жедай кар.

PARALELEPİPED *сущ. мат.* параллелепипед.

PARALELLİK *сущ.* параллелвал.

PARALELOQRAM *сущ. мат.* параллелограм.

PARAMETR *сущ. мат. физ. тех.* параметр (*са затIунин, системайрин асул лишанар ачухардай уьлчме*).

PARA-PARA *нареч.* кIус-кIус, чIук-чIук.

PARAPET *сущ.* чахчахар, къерехда жедай цал хьтинди.

PARASIZ *прил.* пулсуз.

PARASIZLIQ *сущ. куьгь.* пулсузвал.

PARAŞÜT *сущ.* парашют.

PARAŞÜTÇÜ *сущ.* парашютчи (*парашют гваз хкадардай кас*).

PARAŞÜTÇÜLÜK *сущ.* парашютчивал.

PARAZİT *сущ.* паразит (*1 са организмдин иви хъваз къене ва я винел яшамиш жезвай маса организм, мес. нет, чIут ва мсб. 2 куьч. муьфтехур, вичи кIвалах тийиз, чарадан зегьметдал кьил хуьзвай кас*).

PARAZİTİZM *сущ. биол.* паразитизм.

PARAZİTLİK *прил.* паразитвал.

PARAZİTOLOGİYA *сущ.* паразитология (*паразитрин гьакъиндай илим*).

PARAZİTOLOQ *сущ.* паразитолог (*паразитологиядин пешекар*).

PARÇ *сущ.* цIиб.

PARÇA I *сущ.* 1) кIус; **sınmış şüşə parçaları** ханвай шуьшедин кIусар; 2) чIук, пай, зул; **romandan parçalar** романдай чIукар; 3) атIай кьатI; **materialın parçaları** материалдин атIай кьатIар.

PARÇA II *сущ.* парча, материал; **yun parçalar** сун парчаяр.

PARÇALAMAQ *глаг.* 1) кукIварун; кIус-кIус авун; **canavar qoyunu parçaladı** жанавурди хеб кукIварна;

2) хун; 3) пад-пад авун; 4) кьве пад авун; гудун; атIун; **daşı parçalamaq** къван кьве пад авун; 5) пайи-паяр авун.

PARÇALANMAQ *глаг.* 1) кукIвар хьун; кIус-кIус хьун; 2) пад-пад хьун; 3) кьве пад хьун; 4) пайи-паяр хьун; **dəstə parçalandı** кIеретI пайи-паяр хьана.

PARÇALATMA *сущ.* **PARÇALATMAQ** *глаголдикай*.

PARÇALATMAQ *глаг.* пад-пад ийиз тун, кIус-кIус ийиз тун.

PARÇA-PARÇA *нареч.* кIус-кIус; **parça-parça doğramaq** кIус-кIус авун.

PARDAQ *сущ.* цIарцIар, рапрап.

PARDAQÇI *сущ.* цIалцIамардайди.

PARDAQLAMAQ *глаг.* цIалцIамарун.

PARDAQLI *прил.* цIалцIамарнавай.

PARİK *сущ.* парик (*кьилел акьалждай масадан чIарар*).

PARİKLİ *прил.* парик алай.

PARILDAMAQ *глаг.* нур гун, цIарцIар гун, рапрап авун.

PARILDATMAQ *глаг.* нур гуз тун.

PARILDAYAN *прил.* нур гудай, цIарцIар гудай, рапрап гудай.

PARILTI *прил.* нур, цIарцIар, рапрап.

PARILTILI *прил. килиг:* **PARILDAYAN.**

PARİTET *сущ.* паритет; барабарвал, барабар ихтиярлувал.

PARİTETLİ *прил.* барабар, барабарвилин.

PARK *сущ.* 1) парк, багъ; **şəhər parkı** шегьердин парк; 2) парк (*машинар, трактораp ва мсб. акъвазардай ва гуьнгуьна хутадай чка*).

PARKET *сущ.* паркет (*кIвалин чиле твадай кIалубдик кваз расай гъвечIи тахтайрин кIусар; гьахьтин кIусар тунвай кIвалин чил*).

PARKETÇİ *сущ.* паркет твадай устIар.

PARKETLƏMƏK *глаг.* паркет тун.

PARLAQ *прил.* 1) нур гудай, цIарцIар гудай, рапрап ийидай; 2) *куьч.* лап хъсан, лап чIехи; **parlaq nailiyyət** лап чIехи агалкьун.

PARLAQCA *нареч.* экуьдаказ, экуьдиз, экуьз.

PARLAQLIQ *сущ.* 1) цIарцIар, нур, рапрап; 2) гурлувал, чIагайвал, шадвал; **məclisdə bir parlaqlıq var idi** мярекатда са гурлувал авай.

PARLAMAQ *глаг.* цIарцIар гун, нур гун, рапрап авун.

PARLAMAN *сущ. куьгь. килиг:* **PARLAMENT.**

PARLAMENT *сущ.* парламент; **parlament seçkiləri** парламентдин сечкияр.

PARLAMENTARİZM *сущ.* парламентаризм.

PARLAMENTLİ *прил.* парламент авай.

PARNİK *сущ.* парник.

PARODİST *сущ.* пародист.

PARODİYA *сущ.* пародия (*эдебиятдин эсердал ва я ам кхьейдал хъуьруьн патал адаз ухшар аваз кхьей эсер; садан эсер чIалар ахъайдай тегьерда къалурун*).

PARODİYALI *прил.* породиядин.

PAROXOD *сущ.* пароход, гими.

PAROXODÇU *сущ.* пароход гьалзавайди.

PAROL *сущ.* пароль (*чинебан шартIлу гаф*).

PAROM *сущ.* паром (*вацIун ва я вирин и патай а патаз инсанар, гьайванар ялдай, кьуларикай раснавай улакь*).

PAROMÇU *сущ.* паромчи.

PAROVOZ *сущ.* паровоз.

PAROVOZÇU *сущ.* паровозчи.

PAROVOZQAYIRMA *сущ.* паровозар расун.

PAROVOZSÜRƏN *сущ.* паровоз гьалзавайди.

PARTA *сущ.* парта.

PARTBÜRO *сущ. тар.* партбюро.

PARTER *сущ.* партер (*театрдин залдин сад лагьай мертебада вилик квай ацукьдай чкаяр*).

PARTİTURA *сущ. муз.* партитура (*1 гзаф ванерин хордин ва я макьамдин эсердин вири ванер квай партийрин кIватIал; 2 гьахьтин эсердин вири партийрин нотаяр*).

PARTİYA I *сущ.* партия (*са синифдин кIвенкIве авай пай яз гьа синифдин игьтияжар, марагъар хуьн патал сад хьанвай ва гьа синифдин женгиниз регьбервал гузвай тешкилат*); **Kommunist partiyası** Коммунистрин партия.

PARTİYA II *сущ.* садра агакьай ва я ракъурай затIарин кьадар.

PARTİYA III *сущ.* десте, партия.

PARTİYA IV *сущ.* сада лугьудай ва я ядай макьамдин, манидин эсердин пай.

PARTİYA V *сущ.* гъилер, сефер; **bir partiya şahmat oynamaq** садра шахматрал къугъун.

PARTİYAÇI *сущ.* партиячи.

PARTİYALI *прил.* партиядик квай.

PARTİYALILIQ *сущ.* партиядик кваз хьун.

PARTİYASIZ *прил.* партиядик квачир.

PARTİZAN *сущ.* партизан.

PARTİZANLIQ *сущ.* партизанвал.

PARTKABİNET *сущ.* парткабинет.

PARTKOM *сущ.* партком.

PARTQRUP *сущ.* партгруппа.

PARTLADICI *сущ.* хъиткьинардай затI.

PARTLADILMAQ *глаг.* хъиткьинарун, чукIурун, пад-пад (*кIус-кIус*) авун.

PARTLAQ *сущ.* хъиткьер; фер.

PARTLAMAQ *глаг.* хъиткьинун, чукIун, пад-пад (*кIус-кIус*) хьун.

PARTLATMA *сущ.* **PARTLATMAQ** *глаголдикай*.

PARTLATMAQ *глаг.* хъиткьинарун, хъиткьинарна чукIурун.

PARTLAYAN *прил.* хъиткьиндай, хъиткьинардай, хъиткьин жедай.

PARTLAYICI *прил. килиг:* **PARTLAYAN.**

PARTLAYIŞ *сущ.* хъиткьинун, хъиткьинна чукIун.

PARTLAYIŞLI *прил.* 1) хъиткьинарунин, хъиткьинардай; 2) *лингв.* хъиткьиндай; **partlayışlı samit** ачух тушир хъиткьиндай сес.

PAS I *сущ.* муьрхъ; **pas rəngi** муьрхъуь ранг.

PAS II *сущ. спорт.* пас; **pas vermək** пас гун.

PASAJ *сущ.* пассаж.

PASAQ *сущ.* чирк.

PASATMA *сущ.* муьрхъ хьун.

PASXA *сущ.* пасха (*1 чувудрин гатфарин диндин сувар; 2 хашпересрин гатфарин диндин сувар; 3 и суварриз шурадикай, мукашдикай чрадай ширин затIар*).

PASİBAN *сущ. куьгь.* 1) къаравул; 2) *куьч.* арха, куьмекдай кас, къаюмвал ийизвайди.

PASİBANLIQ *сущ. куьгь.* 1) къаравулвал; 2) къаюмвал.

PASİFİST *сущ.* пацифист (*пацифизмдин терефдар*).

PASİFİZM *сущ.* пацифизм (*анжах гафаралди ислягьвал хуьнин, дяведиз акси экъечIунин, вири жуьредин дявейрин: гьам милли гъалибвал патал, гьам инкъилаб патал ва мсб. негь ийизвай буржуазиядин сиясатдин терефдарвал*).

PASLANMAQ *глаг.* муьрхъ кьун.

PASLANMAYAN *прил.* муьрхъ такьадай.

PASLI *прил.* муьрхъ кьунвай.

PASLILIQ *сущ.* муьрхъуь кьунвай гьал.

PASPORT *сущ.* паспорт (*1 са кас ам вич тирди тестикьардай документ; 2 машин, имарат ва мсб. гьисабдиз къачунин документ*).

PASPORTÇU *сущ.* паспортчи.

PASPORTLAŞDIRMA *сущ.* **PASPORTLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

PASPORTLAŞDIRMAQ *глаг.* паспортар гун, паспортрин къайда тун; паспортар кхьин.

PASPORTSUZ *прил.* паспорт авачир.

PASSİV *сущ.* пассив.

PASSİVLİK *сущ.* пассиввал.

PASTA *сущ.* паста.

PASTERİZASİYA *сущ.* пастеризация (*микробар рекьин патал ругун*).

PASTERİZATOR *сущ.* пастеризатор.

PASTOR *сущ. дин.* пастор.

PASTORLUQ *сущ. дин.* пасторвал.

PAŞA *сущ.* паша (*Туьркияда, Египетда чIехи къуллугъчи*).

PAŞALIQ *сущ.* пашавал.

PAŞTET *сущ.* паштет (*якIукай, лекьиникай гатана чрадай фарш*).

PAT *сущ. шагьм.* пат (*шагьматрал къугъвазвайбурукай вичин шагь хуьн патал гъил ийиз тежедай гьал*).

PATAVA *сущ.* портянка (*кух галай чекмедихъ галаз алукIдай кIвачел алчукдай пек*).

PATEFON *сущ.* патефон.

PATENT *сущ.* патент (*1 са касдиз алишвериш ва я са пеше ийиз ихтияр ава лагьай чар, документ; 2 са касдиз вичи яратмишай затIуникай, машиндикай, алатдикай вичиз кIандайвал менфят къачуз ихтияр авайвилин чар*).

PATENTLİ *прил.* патент авай.

PATENTSİZ *прил.* патент авачир.

PATİSSON *сущ.* патиссон (*салан майва*).

PATOLOGİYA *сущ. мед.* 1) патология (*бедендик квай начагъвилер, азарар чирдай илим*); 2) *куьч.* азардикди вичин тIебии кIалубдай акъатун.

PATOLOJİ *прил.* патологиядин.

PATOLOQ *сущ.* патолог (*патологиядин пешекар*).

PATRİARX *сущ.* патриарх (*1 дегь чIавара сихилдин кьил; 2 хашперес динда чIехи къуллугъчи, чIехи ихтиярар авай кешиш*).

PATRİARXAL *прил.* 1) патриархатдин девирдин, лап куьгьне; 2) куьгьне адетриз талукь, куьгьне хьанвай.

PATRİARXAT *сущ.* патриархат (*тухумдин, сихилдин кьил итим хьунин къайда*).

PATRİOT *сущ.* 1) патриот, ватанперес; 2) *куьч.* са кардиз, чкадиз вафалу, абур гзаф кIандай кас.

PATRON I *сущ.* 1) *тар.* къаюм; далу, куьмекдай кас; 2) патрон (*капиталист уьлквейра фирмадин, фабрикадин, заводдин иеси, чIехиди*).

PATRON II *сущ.* патрон (*1 патрум (тфенгдин); 2 электрик лампа твадай патрум*).

PATRONAJ *сущ.* патронаж (*таза*

аялриз ва бязи азарлуйриз кIвале медицинадин куьмек авун).

PATRONDAŞ *сущ*. патрумдаш.

PATRONLU *прил*. патрумдин, патрумрин.

PATRONSUZ *прил*. патрум авачир.

PATRUL *сущ*. патруль (*са чкада къайда хуьниз килигдай, ахтармишдай, къекъведай къаравул аскеррин, полициядин, жемятдин патай са гъвечIи кIеретI*).

PATRULLUQ *сущ*. патрулвал.

PAUZA *сущ*. ара, ара гун, са герен акъвазун.

PAVİLYON *сущ*. павильон.

PAY *сущ*. 1) пай, чIук; 2) кьисмет, пай; 3) савкьват, пишкеш; **mən payımı verdim** за жуван савкьват гана.

PAYA *сущ*. 1) пая; 2) руькуьн; 3) кIун; 4) гъвар; 5) хак (*рехъ, са чкадин сергьят къалурдай лишан яз акIурнавай*).

PAYACIQ *сущ*. гъвечIи пая.

PAYAÇƏPƏRİ *сущ*. руькуьнрин жугъун.

PAYALAMA *сущ*. **PAYALAMAQ** *глаголдикай*.

PAYALAMAQ *глаг*. паяяр ягъун.

PAYÇI *сущ*. пайчи; паярал бинеламишнавай кIватIалдик квайди.

PAYÇILIQ *сущ*. пайчивал.

PAYIZ I *сущ*. зул; **payız gəldi** зул алукьна; II *прил*. зулун; **payız günləri** зулун йикъар; **payız soyuqları** зулун къаяр.

PAYIZGÜLÜ *сущ*. зулун цуьк.

PAYIZLIQ *прил*. зулун; **payızlıq əkin** зулун цанар.

PAYLAMAQ *глаг*. паюн; **kitabları paylamaq** ктабар паюн.

PAYLANMAQ *глаг*. пайи-паяр хьун.

PAYLAŞMA *сущ*. **PAYLAŞMAQ** *глаголдикай*.

PAYLAŞMAQ *глаг*. чпин арада паюн.

PAYLATDIRMAQ *глаг*. пайиз тун.

PAYLATMAQ *глаг. килиг:* **PAYLATDIRMAQ.**

PAYLAYICI *сущ*. 1) пайдай кас (*гьардаз кьвезвай мал, шейэр*); 2) пайдай прибор (*машинра, моторра газ, бензин дуьздаказ, са къайдада ахъайдай*).

PAYLI *прил*. пай тир, чIук тир.

PAY-PAY *маса гафарихъ галаз санал*: **pay-pay etmək** пай-пай авун.

PAY-PİYADA *нареч*. яхдиз, кIвачи-кIвачи.

PAY-PUŞ *сущ*. савкьват, пишкеш.

PAYTAXT *сущ*. меркез.

PAZ *сущ*. кIун (*кIарас гудун патал гьадаз ядай*).

PAZLAMAQ *глаг*. кIун ягъун.

PAZLI *прил*. кIун авай.

PAZŞƏKİLLİ *прил*. кIуназ ухшар.

PEÇ *сущ*. къул.

PEÇENYE *сущ*. печенье.

PEÇQAYIRAN *сущ*. къул расдай устIар.

PEDAQOGİKA *сущ*. педагогика (*тарс ва тербия гунин гьакъиндай илим*).

PEDAQOJİ *прил*. педагогикадин.

PEDAQOQ *сущ*. педагог, муаллим, тербиячи.

PEDAQOQLUQ *сущ*. педагогвал, муаллимвал, тербиячивал.

PEDAL *сущ*. педаль (*машинда ва музыкадин алатра кIвач илисдай пай*).

PEDALLI *прил*. педаль авай.

PEDANT *сущ*. педант (*вири кIвалахар куьлуь-шуьлуьярни кваз бегьемердай кас*).

PEDANTİZM *сущ*. педантизм.

PEDANTLIQ *сущ. килиг:* **PEDANTİZM.**

PEDİATR *сущ.* педиатр, аялрин духтур.

PEDİATRİYA *сущ.* педиатрия (*аялрин азаррин ва абур сагъарунин гьакъиндай илим*).

PEDİKÜR *сущ.* педикюр.

PEDİNSTİTUT *сущ.* пединститут; **o, pedinstitutda oxuyur** ада пединститутда кIелзава.

PEDMƏKTƏB *сущ.* педмектеб.

PEDTEXNİKUM *сущ.* педтехникум.

PENCƏK *сущ.* пенжек.

PENCƏKLİ *прил.* пенжек алай; **pencəkli oğlan** пенжек алай гада.

PENCƏK-ŞALVAR *сущ.* пенжек-шалвар.

PENCƏR *сущ.* недай хъчар.

PENCƏRLİK *сущ.* недай хъчар авай чка.

PENDİR *сущ.* ниси; **qoyun pendiri** хипен ниси.

PENDİR-ÇÖRƏK *сущ.* нисини фу.

PENDİRXANA *сущ.* ниси гьасилзавай кархана.

PENDİRTUTAN *сущ.* нисидин пешекар.

PENİSİLLİN I *сущ.* пенициллин; II *прил.* пенициллиндин; **penisillin iynəsi** пенициллиндин раб.

PENOPLAST *сущ.* пенопласт.

PENSİYA *сущ.* пенсия; **pensiya almaq** пенсия къачун.

PENSİYAÇI *сущ.* пенсиячи.

PERİFERİYA *сущ.* периферия.

PERİGEY *сущ. куьгь.* перигей (*спутникдин ва я Вацран орбитадин Чилиз мукьва нукьтIа*).

PERİKDİRMƏK *глаг. диал.* кичIерар гун (*къушариз*).

PERİKMƏK *глаг. диал.* кичIе хьана лув гун (*къушра*).

PERİMETR *сущ. мат.* периметр (*гзаф пипIерин фигурадин вири къваларин яргъивал санал*).

PERİODİK *прил.* 1) вахт-вахтунда тикрар жедай, вахт-вахтунда жедай; ара гудай; 2) тайин вахтара акъатдай; **periodik çıxan qəzet** тайин вахтара акъатзавай газет.

PERİSKOP *сущ.* перископ (*жув далдадик кваз жуваз акван тийидай затIар къалурдай оптикадин прибор*).

PERQAMENT *сущ.* пергамент (*1 дегь чIавара кхьинар авун патал расай данадин хам ва адал авунвай кхьинар; 2 гъери ва кьеж кужум тийидай чар*).

PERMANENT *прил.* ара датIур, гьамиша давам жедай; **permanent inqilab** ара датIана давам жедай инкъилаб.

PERO *сущ.* перо (*ручкада твадай*).

PERPENDİKULYAR *сущ. мат.* перпендикуляр (*са дуьз цIарцIел дуьмдуьз къвезвай, ам кьатIна дуьз пIупI арадал гъизвай дуьз цIар*).

PERRON I *сущ.* перрон (*ракьун рекьин вилик квай поезддиз инсанар акьахдай майдан*); II *прил.* перрондин.

PERSONAJ *сущ.* персонаж (*эдебиятдин эсерда иштиракзавай кас*).

PERSONAL I *сущ.* персонал (*са пешедин, са кеспидин къуллугъчияр*); II *прил.* кьилдин, вичиз махсус, кьилди вичиз махсус, кьилди вичиз талукь тир.

PERSPEKTİV *сущ.* гележег, гележегдин планар, умудар.

PERSPEKTİVLİ *прил.* гележег авай; **perspektivli gənc** гележег авай жегьил.

PERSPEKTİVLİLİK *сущ.* гележег хьун.

PERSPEKTİVSİZ *прил.* гележег авачир.

PERSPEKTİVSİZLİK *сущ.* гележег авачирвал.

PESSİMİST *сущ.* пессимист (*умудсуз, гележегдин чIалахъ тушир, рикI дар кас*).

PESSİMİSTCƏ *нареч.* пессимистдаказ.

PESSİMİSTLİK *сущ.* пессимиствал.

PESSİMİZM *сущ.* пессимизм (*умудсузвал, гележегдин чIалахъ туширвал, рикIин дарвал*).

PEŞƏ *сущ.* пеше; **peşə seçmək** пеше хкягъун.

PEŞƏKAR *сущ.* пешекар; **peşəkar ovçu** пешекар гъуьрчехъан.

PEŞƏKARLIQ *сущ.* пешекарвал.

PEŞKƏŞ *сущ.* пишкеш, савкьват.

PEŞMAN *прил.* пашман; **peşman olmaq** пашман хьун.

PEŞMANÇILIQ *глаг.* пашманвал.

PEŞMANLAMAQ *глаг.* пашман хьун.

PEŞMAN-PEŞMAN *нареч.* пашман-пашман.

PETİT *сущ. типогр.* петит (*куьлуь шрифтдин (8 пункт) тIвар*).

PEYDA *маса гафарихъ галаз санал*: **peyda olmaq** пайда хьун.

PEYĞƏMBƏR *сущ.* пайгъамбар.

PEYĞƏMBƏRCƏSİNƏ *нареч.* пайгъамбарди хьиз.

PEYĞƏMBƏRLİK *сущ.* пайгъамбарвал.

PEYİN I *сущ.* фид; II *прил.* фитедин; **peyin iyi** фитедин ни.

PEYİNLƏMƏK *глаг.* фитер вегьин (*салаз, никIиз*), фитералди миянарун.

PEYİNLİK *сущ.* фитерин хъурт.

PEYK *сущ.* спутник.

PEYSƏR *сущ.* кьам.

PEYVƏND *сущ.* 1) раб ягъун; 2) къелем гун; къелем илигун; жалгъа гун; тIур гун.

PEYVƏNDLƏMƏK *глаг. килиг*: **PEYVƏND.**

PEYZAJ *сущ.* пейзаж, тIебиатдин шикил.

PƏHLƏVAN *сущ.* пагьливан; **adlı-sanlı pəhləvan** тIвар-ван авай пагьливан.

PƏHLƏVANCASINA *нареч.* пагьливанди хьиз; **pəhləvancasına daşı qaldırdı** пагьливанди хьиз къван хкажна.

PƏHLƏVANLAŞMAQ *глаг.* викIегь хьун.

PƏHLƏVANLIQ *сущ.* пагьливанвал.

PƏHRİZ *сущ.* пегьриз.

PƏHRIZKAR *сущ.* пегьриз хуьзвайди.

PƏHRİZLİK *прил.* пегьриздин.

PƏJMÜRDƏ *прил. куьгь.* 1) штIум хьайи, суст; 2) кефи чIур хьайи, пашман.

PƏJMÜRDƏLİK *сущ.* 1) штIумвал, суствал; 2) пашманвал.

PƏK *сущ. куьгь.* хъсан, лап; **pək yaxşı** лап хъсан.

PƏL *сущ.* 1) *маса гафарихъ галаз санал*: **pəl vurmaq** манийвал авун; 2) недай хъач; **pəl qutabı** хъчарин афар.

PƏLƏ *прил.* 1) цIалцIам, гьяркьуь, гегьенш; 2) яцIу, чIехи; 3) *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **pələburun** чIехи нер алай, **pələqulaq** чIехи япар алай.

PƏLƏBIĞ *прил.* яцIу спелар алай.

PƏLƏBURUN *прил.* гьяркьуь, чIехи нер алай.

PƏLƏBUYNUZ *прил.* яцIу крчар алай.

PƏLƏQULAQ *прил*. чIехи япар алай.

PƏLƏLƏNMƏK *глаг*. куьк хьун, яцIу хьун.

PƏLƏNG I *сущ*. пеленг; **xallı pələng** тIехвер алай пеленг; II *прил*. пеленгдин; **pələng balası** пеленгдин шараг.

PƏLƏNGLİK *сущ. рах.* викIегьвал, кьегьалвал, игитвал, гьунар.

PƏLƏŞ *сущ. килиг*: **PƏLƏ.**

PƏLİK *сущ*. туькьуьл кьалар, явшан.

PƏLİKLİK *сущ*. явшанлух.

PƏLLƏMƏK *глаг*. манийвал авун.

PƏLMƏ *прил. диал*. элуьхъай хьтин, нур тагузвай; ранг фенвай.

PƏLTƏK *сущ*. лалакI, мез галкIидайди (*галкIиз рахадайди*).

PƏLTƏKLƏMƏK *глаг*. мез галкIун, галкIиз-галкIиз рахун.

PƏLTƏKLİK *сущ.* мез галкIун, галкIиз рахун, лалакIвал.

PƏNAH *сущ. куьгь.* 1) чуьнуьх жедай чка, далда; 2) куьмекдай кас, къаюмвал ийизвайди, арха.

PƏNAHGAH *сущ. куьгь*. акъваздай чка, са секин жедай чка, са илифдай чка.

PƏNAHLANMAQ *глаг*. арха жагъун, къаюм жагъун.

PƏNAHSIZ *прил. куьгь.* куьмек авачир, арха авачир.

PƏNAHSIZLIQ *сущ. куьгь*. куьмек авачирвал, арха авачирвал.

PƏNBƏ *прил. куьгь*. жегьре ранг.

PƏNCƏ *сущ*. 1) тапас; **qabaq pəncə** виликан тапас; 2) кIвачин кIан; 3) капаш (*гъилин*); 4) пац **pəncəsinə düşmək** пацук акатун.

PƏNCƏLƏMƏK *глаг*. кьун, вегьена кьун, къачун.

PƏNCƏLƏŞMƏK *глаг*. кукIун, дяве хьун, къалмакъал хьун.

PƏNCƏLİK *маса гафарихъ галаз санал*: **bir pəncəlik ot** са кIунчI векь; **iki pəncəlik** кьве кIунчI.

PƏNCƏRƏ I *сущ*. дакIар; **pəncərə açıq idi** дакIар ахъа тир; II *прил*. дакIардин; **pəncərə şüşəsi** дакIардин шуьше.

PƏNCƏRƏALTI *сущ*. дакIардин кIан (*дакIардин къене патай кьул тунвай кIан*).

PƏNCƏRƏLİ *прил*. дакIарар авай; **pəncərəli evlər** дакIарар авай кIвалер.

PƏNCƏRƏSİZ *прил*. дакIар авачир.

PƏR *сущ*. цIакул (*къушран*).

PƏRAKƏNDƏ *прил*. 1) гьарнал алай, гьарнал гадарнавай; 2) чкIай, акахьай.

PƏRAKƏNDƏLİK *сущ*. 1) гьарнал алайвал; 2) чкIайвал, акахьайвал.

PƏRÇİM *сущ*. къадакь.

PƏRÇİMLƏMƏK *глаг*. чуькьвена тун, са гужалди тун (*къене, арада*).

PƏRÇİMLİ *прил*. къадакьар авай.

PƏRDƏ *сущ*. 1) перде (*дакIардин, ракIарин*) 2) кьелечI хам; **yara nazik pərdə ilə örtüldü** хирез кьелечI хам хъияна; 3) перде (*музыкадин алатрин*); 4) перде (*тамашайра*).

PƏRDƏQULAQ *прил*. яргъи япар алай.

PƏRDƏLƏMƏK *глаг*. перде ягъун, перде яна (*авадарна*) кIевун.

PƏRDƏLİ *прил*. перде авай.

... PƏRDƏLİ *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **birpərdəli** са пердедин.

PƏRDƏLİK *прил*. пердедин; **pərdəlik parça** пердедин парча.

PƏRDƏ-PƏRDƏ *нареч*. перде-перде.

PƏRDƏSİZ *прил*. перде авачир.

PƏRDƏŞƏKİLLİ *прил*. пердедиз ухшар.

PƏRDİ *сущ.* кьуд синен чукьван, гъвар.

PƏRDİLİK *прил.* чукьвандин, гъварцин (*материал*).

PƏRƏ *сущ.* нерин хел.

PƏRƏK I *сущ.* цIарцIар гудай куьлуь шейэр.

PƏRƏK II *сущ. килиг*: **PƏRƏ**.

PƏRƏN-PƏRƏN *маса гафарихъ галаз санал*: **pərən-pərən olmaq** гьарнихъ гадар хьун, гьарнихъ чукIун.

... PƏRƏST *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **pulpərəst** пулперес; **kitabpərəst** ктабперес.

PƏRƏSTİŞ *сущ.* икрам; **pərəstiş etmək** икрам авун.

PƏRƏSTİŞGAH *сущ.* 1) ибадатхана; 2) пак чка; 3) гзаф рикI алай кас.

PƏRƏSTİŞKAR *сущ.* рикI алайди, ашукьди; **gözəllik pərəstişkarı** иервилел рикI алайди.

PƏRƏSTİŞKARANƏ *нареч.* рикI алаз, ашукьдаказ.

PƏRƏSTİŞKARLIQ *сущ.* рикI алайвал, ашукьвал.

PƏRƏSTİŞLƏ *нареч. килиг:* **PƏRƏSTİŞKARANƏ**.

PƏRGAR I *сущ.* циркуль.

PƏRGAR II *сущ.* зирек, мукьуфдалди кар ийидай, бажарагълу.

PƏRGAR III *сущ.* къайда, сиришта; низам.

PƏRGARDAN *сущ.* кьвати (*чертёжар чIугвадай алатар авай*).

PƏRGARLIQ *сущ.* зиреквал; амалдарвал.

PƏRGARSIZ *прил.* 1) къайдасуз, 2) чIуру.

PƏRİ *сущ.* пери; **ilham pərisi** илгьамдин пери; **pəri kimi qız** пери хьтин руш.

PƏRİCAMALLI *прил. килиг:* **PƏRİÇÖHRƏ**.

PƏRİÇÖHRƏ *прил.* пери хьтин иер; II *сущ.* тават.

PƏRİSİMA *прил. килиг:* **PƏRİÇÖHRƏ**.

PƏRİŞAN *прил.* сефил, сугъул; **pərişan görkəm** сефил (*сугъул*) акунар; **pərişan baxış** сефил (*сугъул*) килигун; II *нареч.* **pərişan gəzmək** сефилдиз (*сугъулдиз*) къекъуьн.

PƏRİŞANLAŞMAQ *глаг.* сефил (*сугъул*) хьун.

PƏRİŞANLIQ *сущ.* сефилвал, сугъулвал.

PƏRİZAD *сущ.* 1) гъвечIи пери; 2) рикIиз чими гъвечIи аял; 3) *шаир.* тават.

PƏRQU *сущ.* къугъдин туьк.

PƏRLİ-BUDAQLI *прил.* гзаф хилер алай; **pərli-budaqlı palıd** гзаф хилер алай мегъуьн тар.

PƏRSƏNG *сущ.* терездин жуьребажуьре куьлуь къванер (*гирвенкаяр*).

PƏRT *прил.* регъуь хьайи, регъуьвал акатай, регъуь хьана кIеве гьатай.

PƏRTLƏŞMƏK *глаг.* перт хьун.

PƏRTLİK *сущ.* перт хьанвайвал.

PƏRVANƏ *сущ. зоол.* чепелукь.

PƏRVAZ I *маса гафарихъ галаз санал*: **pərvaz etmək** лув гун.

PƏRVAZ II *сущ. архит.* карниз.

PƏRVAZLANMAQ *глаг.* лув гун.

PƏRVƏRDİGAR *сущ.* Аллагь.

PƏS I *сущ.* яцIу ван, агъуз тир ван.

PƏS II *сущ. куьгь.* 1) банкрот; 2) *куьч.* яракь гадарун.

PƏSDƏN *нареч.* агъуз тир ванцелди; **pəsdən mahnı oxumaq** агъуз тир ванцелди мани лугьун.

PƏSXAN *сущ.* агъуз тир ванцин

манидар.

PƏTƏK *сущ.* куьнуь; **arı pətəyi** чИижрен куьнуь.

PƏTƏKCİK *сущ.* гъвечIи куьнуь.

PƏTƏNƏK *сущ.* къенер, рикI-дуркIун (*къушран*).

PƏYƏ *сущ.* цур.

PƏZƏVƏNG *сущ.* шувакь.

PƏRAPIÇ *нареч.* кушкушдалди; **onlar pıçapıç danışırdılar** абур кушкушдалди рахазвай.

PIÇHAPIÇ *нареч. килиг*: **PIÇAPIÇ**.

PIÇILDAMAQ *глаг.* кушкуш авун; **qulağına pıçıldamaq** япал кушкуш авун.

PIÇILDAŞMAQ *глаг.* сада-садахъ галаз кушкушар авун.

PIÇILĞAN *сущ.* пчиргъан.

PIÇILTI *сущ.* кушкуш.

PIÇILTILI *прил.* кушкушдин; **pıçıltılı səslər** кушкушдин ванер.

PIÇI-PIÇI *сущ.* кушкушдалди рахун.

PIÇ-PIÇ *сущ. килиг*: **PIÇI-PIÇI.**

PIQHAPIQ *нареч.* лукьлукьдалди; **su pıqhapıq qaynayırdı** яд лукьлукьдалди ргазвай.

PIQQILDAMAQ *глаг.* лукьлукь авун.

PIQQILDAŞMAQ *глаг.* хъуьруьн, хъуьруьнар авун.

PIQQILTI *сущ.* лукьлукь; ци лукьлукьдин ван.

PIRHAPIR *нареч. маса гафарихъ галаз санал*: **pırhapır uçmaq** датIана лув гун**.**

PIRILDAMAQ *глаг.* чилелай зарбдиз къарагъна лув гун, садлагьана цавуз экъечIун, лувари ван авуна цавуз хкаж хьун.

PIRPIZ *прил.* чкIай; **pırpız saçlar** чкIай чIарар.

PIRTLAQ *прил.* экъис хьанвай, вилик акъатнавай, хкис хьанвай; **pırtlaq qarın** вилик акъатнавай руфун.

PİANİNO *сущ.* пианино; **pianinonun dilləri** пианинодин мецер.

PİANİNOÇALAN *сущ.* пианинодал ядайди.

PİJAMA *сущ.* пижама (*кIелечI парчадикай авунвай кIвале ва я месик алукIдай кьезил перемни шалвар*).

PİK *сущ.* 1) дагъдин хкатай кIукI; 2) са кIвалахда вахтуналди вини дережа.

PİKET I *сущ.* пикет (*1 къаравул чIугвазвай гъвечIи кIеретI, пост; 2 гъулгъула къарагъарнавайбурун кIеретI; 3 секиндиз кьиле тухузвай наразивилин акция*).

PİKET II *сущ. геогр.* пикет.

PİKET III *сущ.* пикет (*ракьун рекьин яргъивал алцумун патал СССРдин вахтунда кьабулнавай 100 метрдиз барабар уьлчме*).

PİKTOQRAFİYA *сущ. лингв.* пиктография (*къадим дивиррин шикилралди кхьинар*).

PİQMENT *сущ.* пигмент (*гьайванрин ва я набататрин организмда тайин тир ранг арадал гъидай затI*).

PİQMENTASİYA *сущ. физиол.* пигментация (*организмда пигментар кIватI хьун*).

PİQMENTLİ *прил.* пигментдин.

PİQMENTSİZ *прил.* пигмент квачир.

PİQMENTSİZLİK *сущ. биол.* пигмент квачирвал.

PİQMEY *сущ.* пигмей (*лап аскIан, гъвечIи буйдин инсан*).

PİLƏ I *сущ.* кIаз, барама.

PİLƏ II *сущ. килиг*: **PİLƏK.**

PİLƏK *сущ.* 1) цIалцIам дуьгме; 2) цIарцIар гудай куьлуь шей.

PİLƏQURDU *сущ.* кIазун гъуьлягъ.

PİLƏMƏK *глаг*. уф гун; ял тун; **ocağı piləmək** къулаз уф гун.

PİLƏTƏ *сущ*. пич.

PİLİK *сущ*. хъвалахъар (*кIарасрин*).

PİLLƏ *сущ*. гурарин кIар; **daş pillələr** къванцин кIарар.

PİLLƏKƏN *сущ* гурар; **ağac pilləkən** кIарасдин гурар; **dəmir pilləkən** ракьун гурар.

PİLLƏLİ *прил*. кIараринн.

PİLLƏ-PİLLƏ *нареч*. са кIар-са кIар.

PİLLƏSİZ *прил*. кIарар квачир.

PİLLƏVARI *прил*. гурарин кIарар хьиз сад-садалай вине авай.

PİLOT *сущ*. пилот.

PİLOTAJ *сущ*. пилотаж (*самолёт гьалунин устадвал*).

PİLOTKA *сущ*. пилотка (*аскердин кьилел алукIдай кьезил кIукI*).

PİLOTLUQ *сущ*. пилотвал (*пилотдин пеше*).

PİLOTSUZ *прил*. пилот авачир.

PİLTƏ *сущ*. пилте; **lampanın piltəsi** лампадин пилте.

PİLTƏLİ *прил*. пилте авай.

PİNƏ *сущ*. 1) пине; **pinə eləmək** пине ягъун; 2) къабар; **əli pinəlidir** гъилел къабар ала.

PİNƏÇİ *сущ*. чекмечи, пинечи.

PİNƏÇİLİK *сущ*. чекмечивал, пинечивал.

PİNƏLƏMƏK *глаг*. пине ягъун.

PİNQVIN *сущ. зоол*. пингвин.

PİNQVİNKİMİLƏR *сущ*. пингвин хьтинбур.

PİNSET *сущ*. пинцет.

PİNTİ *прил*. мацIахъай, кьацIай, михьи тушир, чиркин.

PİNTİLİK *сущ*. мацIахъайвал, кьацIайвал, михьи туширвал, чиркинвал.

PİONER I *сущ*. пионер (*са кар ва я затI сифте вичи арадал акъудай, сифте рехъ кутур кас*).

PİONER II *сущ. тар*. пионер (*пионеррин тешкилатдик квайди*).

PİONERLİK *сущ*. пионервал.

PİP *сущ. бот*. пипин тар.

PİPETKA *сущ*. пипетка (*дарман стIал-стIал ягъун патал са кьилел резин алай шуькIуь шуьшедин бицIи трубка*).

PİPİK *сущ*. жгъа; **xoruz pipiyi** кIекрен жгъа.

PİPİKLİ *прил*. жгъа алай.

PİR I *сущ*. 1) кьуьзек, агъсакъал; 2) диндин кIватIалдин бине кутурди; 3) муаллим.

PİR II *сущ*. пIир.

PİRAMİDA *сущ*. пирамида (*1 геометриядин фигура; 2 къадим замандин Египетда кIан гьяркьуь, кIукI шуькIуь къванцин зурба гуьмбет; 3 спортсменри сад-садан къуьнерал, кIвачерал акьахна, туькIуьрдай фигура; 4 кIан гьяркьуьз, кIукI шуькIуьз эцигнавай затIарин кIунтI*).

PİRAMİDAL *прил*. пирамида хьтин, пирамидадин кIалуб алай; **piramidal təpəlik** пирамида хьтин син.

PİRAMİDAŞƏKİLLİ *прил*. пирамидадин кIалуб алай.

PİRAMİDAYABƏNZƏR *прил*. пирамида хьтин.

PİRAMİDON *сущ. мед*. пирамидон (*дарман*).

PİRANİ *прил*. 1) кьуьзуь; 2) дегь замандин, къадим замандин, сур девирдин; **pirani qoca** кьуьзуь кас.

PİRANİLİK *сущ*. кьуьзуьвал; 2) къадимвал.

PİRAT *сущ*. пират (*гьуьлуьн, гьавадин къачагъ*)

PİRATLIQ *сущ.* пиратвал.

PİRLİK *сущ.* агьил кьуьзуьвал.

PİROJNA *сущ.* пирожна.

PİROQ *сущ.* турфу, пирог.

PİROMETR *сущ.* пирометр (*прибор*).

PİROTEXNİK *сущ.* пиротехник (*пиротехникадин пешекар*).

PİROTEXNİKA *сущ. тех. хим.* пиротехника (*хъиткьиндай ва экв гудай затIар расунин устIарвал*).

PİRS *сущ. гьуьл.* пирс (*гимияр акъвазарун патал кьве патахъай дамба янавай гьуьлуьн къерех*).

PİRUS *прил. куьгь.* 1) гъалиб жедай, гъалибвал къачудай; 2) хъсан, кутугай, кьур; туькIвей.

PİS *прил.* 1) пис; 2) усал; 3) зайиф; **pis iş** пис кIвалах; **pis işçi** усал кIвалахдар.

PİSFİKİRLİ *прил.* пис фикир авай.

PİSFİKİRLİLİK *сущ.* пис фикир хьун.

PİSXASİYYƏT *прил.* чIуру къилихдин; пис хесетар квай.

PİSXASSƏLİ *прил.* пис хаталу (*азар, буьвел*).

PİSİKDİRMƏK *глаг.* кефи чIурун.

PİSKƏNDƏ *сущ.* чкал алудна кьурурнавай инжир.

PİSLƏMƏK *глаг.* писарун.

PİSLƏNMƏK *глаг.* писарун.

PİSLƏŞDİRMƏK *глаг.* писарун, усаларун.

PİSLƏŞMƏK *глаг.* пис хьун; усал хьун; зайиф хьун; **onun vəziyyəti pisləşib** адан гьалар пис хьанва.

PİSLİK *сущ.* писвал, пис кар; **pislik etmək** писвал авун.

PİSNİYYƏT *прил.* пис къаст авай, пис ният авай.

PİSNİYYƏTLİ *прил. килиг:* **PİSNİYYƏT.**

PİSNİYYƏTLİK *сущ.* пис къаст авайвал, пис ният авайвал.

PİS-PİS *нареч.* пис-пис, хъел квез; **pis-pis baxmaq** пис-пис килигун.

PİSTOLET I *сущ.* пистолет; II *прил.* пистолетдин.

PİSTOLET-PULEMYOT *сущ.* пистолет-пулемёт.

PİSTON *сущ.* пистон (*1 тфенгдин патрумдин пистон; 2 чекмейрин чина багъар твадай тIеквенриз гутунвай ракьар; 3 муз. музыкадин алатдин мес. кларнетдин тIеквен ахъайиз кIеви хъийидай мез*).

PİSTONLU *прил.* пистон авай.

PİSTONSUZ *прил.* пистон авачир.

PİŞİK *сущ. зоол.* кац.

PİŞİKKİMİLƏR *сущ. зоол.* кац хьтинбур.

PİŞİKOTU *сущ. бот.* кацин хъач (*дувулрикай дарман хкуддай хъач*).

PİŞİM-PİŞİMLƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **pişim-pişimlə danışmaq** игьтиятлуз рахун.

PİŞT *межд.* пишт (*кац чукурун патал*).

PİŞTAXTA *сущ.* туьквендин дезге; **pиştaxta arxasında** туьквендин дезгедин кьулухъ.

PİŞTOV *сущ. куьгь.* пистолет.

PİŞVAZ *сущ. куьгь.* вилик фин, кьабулун.

PİTEKANTROP *сущ.* питекантроп.

PİTİ *сущ.* пити (*милли хуьрек*).

PİTİÇİ *сущ.* пити чразвайди.

PİTİXANA *сущ.* питихана (*пити гузвай чка*).

PİTİK *сущ. куьгь.* запаб.

PİTON *сущ. зоол.* питон.

PİVƏ *сущ.* пиво.

PİVƏBİŞİRƏN *сущ.* пиво чразвайди.

PİVƏÇİ *сущ.* пиво маса гузвайди.

PİVƏXANA *сущ.* пиво маса гузвай ва хъвазвай чка.

PİY *сущ.* пи, макь, хъуцIур.

PİYADA I *нареч.* яхдиз, кIвачи-кIвачи; II *сущ.* 1) яхди, ях (*кIвачи-кIвачи*) фидайди, пияда; 2) пияда аскер, ях аскер.

PİYADACA *нареч.* яхдиз, кIвачи-кIвачи.

PİYADAÇI *сущ.* яхди (*кIвачи-кIвачи*) фидайди.

PİYALƏ *сущ.* сукIра; **piyaləyə su tökmək** сукIрадиз яд цун.

PİYALƏGÖZ *прил.* чIехи, иер вилер авай.

PİYBASMA *сущ. килиг:* **PİYLƏNMƏ.**

PİYƏRİDƏN *сущ.* пи, макь цIурурдайди.

PİYLƏNMƏ *сущ.* куьк хьун, пи акьалтун.

PİYLƏNMİŞ *прил.* пи акьалтнавай.

PİYLİ *прил.* пиди кьунвай.

PİYLİLİK *сущ.* куьквал, пи (*макь*) квайвал.

PİYSİZ *прил.* пи квачир; **piysiz ət** пи квачир як.

PİYSİZLİK *сущ.* пи квачирвал.

PLAFON *сущ.* плафон (*лампадал гьалддай абажурдин жуьре*).

PLAGİATÇILIQ *сущ. килиг:* **PLAGİATORLUQ.**

PLAGİATOR *сущ.* плагиатор (*масада кхьей, туькIуьрай затIар чуьнуьхдайди*).

PLAGİATORLUQ *сущ.* плагиаторвал.

PLAKAT *сущ.* плакат.

PLAKATÇI *сущ.* плакат чIугвайди.

PLAQİAT *сущ.* плагиат (*масада кхьей, туькIуьрай затI са масада вичин тIварцIихъай акъудун, ам чуьнуьхун*).

PLAN *сущ.* план; **beşillik plan** вад йисан план; **dərs planı** тарсунин план.

PLANAUYĞUN *прил.* виликамаз тайинарнавай къайдада пландалди физвай (*ва я тухузвай*).

PLANDANXARİC *килиг*: **PLANDANKƏNAR.**

PLANDANKƏNAR *прил.* пландик квачир, пландилай къецяй тир.

PLANER *сущ.* планёр (*мотор авачиз цавай фидай самолётдин жуьре, аппарат*).

PLANERİST *сущ.* планерист (*планёр гьалдай кас*).

PLANET *сущ. астр.* планета; **planetimizin uzaq guşələri** чи планетадин яргъал пипIер; **günəş sistemi planetləri** ракъинлай элкъвезвай планетаяр.

PLANETLƏRARASI *прил.* планетайрин арада авай.

PLANKA *сущ.* планка (*кIарасрин къерехдивай ядай шуькIуь кьул*).

PLANLAMAQ *глаг.* план туькIуьрун, план чIугун.

PLANLAŞDIRMAQ *глаг. килиг:* **PLANLAMAQ.**

PLANLI *прил.* 1) пландин; планда авай; планда къалурнавай; пландалди авунвай; 2) пландалди тухузвай; 3) планрин.

PLANLILIQ *сущ.* планлувал; **təsərrüfatın planlılığı** майишатдин планлувал.

PLANSIZ *прил.* плансуз; **plansız oynamaq** плансуз къугъун.

PLANSIZLIQ *сущ.* плансузвал.

PLANŞET *сущ.* 1) планшет (*картаяр хуьдай сумка*); 2) вичел карта алкIурун патал кьелечI тахта ва я картон.

PLANTAJ *сущ.* дерин цан.

PLANTASİYA *сущ.* плантация; **çay**

plantasiyası чайдин плантация.

PLANTATOR *сущ.* плантатор (*плантациядин сагьиб*).

PLASKART *сущ.* плацкарта.

PLASTİK *прил.* пластикадин.

PLASTİKA *сущ.* пластика. (*1 скульптурадин ва ихьтин маса эсерар яратмишунин устадвал; 2 инсандин бедендин гьерекатрин устадвал*).

PLASTİLİN *сущ.* пластиллин (*скульптурадин затIар расун патал чепедикайни мумадикай туькIуьрнавай яваш-яваш кьурадай материал*).

PLASTİNKA пластинка (*1 рахунар, манияр, музыка кхьенвай кьелечI чарх; 2 аппаратдай шикилар ягъун патал махсус жуьреда гьазурнавай шуьшедин кьуд пипIен кIус*).

PLASTIR *сущ. мед.* пластырь.

PLASTMAS *сущ.* пластмасса (*хан тийидай, кIандай кIалубда тваз жедай материал*).

PLAŞ *сущ.* плащ.

PLAŞLIQ *прил.* плащдин; **plaşlıq parça** плащдин парча.

PLATFORMA I *сущ.* платформа (*инсанар поездриз акьахун ва я пар ягъун патал тIимил хкажнавай майдан*).

PLATFORMA II *сущ.* къерехар аскIан пар тухудай вагон.

PLATFORMA III *сущ.* ракьун рекьин гъвечIи станция.

PLATFORMA IV *сущ. куьгь.* партиядин ва я маса тешкилатдин сиясатдин программа.

PLATİN *хим.* платина (*лап багьа лацу рангунин металл*).

PLATİNLİ *прил.* платиндин.

PLATO *сущ. геогр.* плато (*патав гвай чкайривай тик рагаралди къакъатнавай дагъдин кьилел алай дуьзен*).

PLATONİK *прил.* анжах хиялрай тир; **platonik məhəbbət** хиялрай тир муьгьуьббат.

PLAZMA *сущ. биол.* плазма (*ивидик, лимфадик квай рангсуз затI*).

PLEBEY *сущ.* плебей (*1 тар. куьгьне Римда азад, амма са ихтиярни авачир кас; 2 дворянрилай тафаватлу яз, халкьдин къатарай акъатнавай кас*).

PLEBEYLİK *сущ.* плебейвал.

PLENUM *сущ.* пленум.

PLEVRA *сущ. анат.* перде (*хурун къефесда жигердин винел алай перде*).

PLEVRİT *сущ. мед.* плеврит (*жигердин перде тIа хьун, жигердин пердедин тIал*).

PLİTƏ *сущ.* плита (*къванцин, металлдин ва маса материалрин кьуд пипIен чин, дуьз кIус*).

PLİTKA *сущ.* 1) плитка (*чин дуьз кьуд пипIен затI); 2) плитка* (*шоколаддин*); 3) гъвечIи пич.

PLOMB *сущ.* 1) пломба (*жуьребажуьре затIариз, ракIариз ядай ракьун, кьуркьушумдин ва я маса материалдин тIагъма янавай кIус*); 2) пломба (*чIур хьанвай сарарин, сухварин тIеквенда твадай затI*).

PLOMBİR *сущ.* пломбир (*шоколад, кIерецдин хвех, шекер ва мсб. квай морожнидин жуьре*).

PLOMBLAMAQ *глаг.* 1) пломб ягъун (*малариз ва мсб.*); 2) пломб тун (*сара, сухва*).

PLOMBLATMAQ 1) пломб ягъаз тун; 2) пломб тваз тун.

PLOMBLU *прил.* пломб алай.

PLOMBSUZ *прил.* пломб алачир.

PLOV *сущ.* аш (*милли хуьрек*).

PLÜRALİZM *сущ.* плюрализм.

PLYAJ *сущ.* пляж (*эхъуьниз ва рагъ*

гуниз кутугнавай вацIун, гьуьлуьн кьер).

PLYONKA *сущ. фото*. плёнка.

PNEVMATİK *прил*. пневматикадин.

PNEVMATİKA *сущ*. пневматика (*чукьвей гьавадин куьмекдалди гьерекатдиз гъидай механизмаяр*).

POÇTALYON *сущ*. почтальон (*чарар, газетар ва мсб. пайдай къуллугъчи*).

POÇTALYONLUQ *сущ*. почтальонвал.

POÇTAMT *сущ*. почтамт (*шегьердин почтунин кьилин идара*).

POÇTXANA *сущ*. почта.

POÇT-TELEQRAF *прил*. почт-телеграф.

PODAQRA *сущ*. подагра (*кIарабрин жалгъайрин азар*).

PODNOS *сущ*. пIатIнус, сини.

PODPOLKOVNİK *сущ*. подполковник.

PODPORUÇİK *сущ. тар.* подпоручик.

PODRAT *сущ*. пудрат (*икьрардалди са кар ийиз хиве кьун*); **tikinti podratı** эцигунрин пудрат.

PODRATÇI *сущ*. пудратчи.

PODRATÇILIQ *сущ*. пудратчивал.

PODŞİPNİK *сущ*. подшипник (*машиндин элкъведай ва я галтад жедай паюнин даях*).

PODVAL *сущ*. 1) подвал (1 *кIвалерин кIаник чилелай агъада авай гьамбархана*); 2 *полигр*. подвал (*газетдин чарчин юкьвалай агъадихъ тир чIехи макъала*).

POEMA *сущ. лит*. поэма (*шиирдалди туькIуьрнавай гьикая, кьиса*).

POETİK *прил*. 1) поэзиядин, шииратдин; поэзиядикай ибарат тир, поэзиядиз талукь тир; **poetik əsər** поэзиядин эсер; 2) яратмишиз, тесниф ийиз алакьдай; **poetik istedad** яратмишунин алакьун; 3) иер, гуьрчег; **poetik görkəm** иер акунар; 4) гьевеслу; гьевеслу жедай; ашукь жедай; **poetik adam** гьевеслу жедай кас.

POETİKA *сущ. лит*. поэтика; **Nizaminin poetikası** Низамидин поэтика.

POEZİYA I *сущ*. поэзия; шиират (*гафаралди яратмишунин са жуьре, шиирар*); II *прил*. поэзиядин; **poeziya gecəsi** поэзиядин няни.

POQON *сущ*. погон.

POQONLU *прил*. погонар алай.

POQONSUZ *прил*. погонар алачир.

POLAD *сущ*. гьулдан; **polad kimi bərk** гьулдан хьиз кIеви.

POLADAÇALAN *прил*. гьулдандин ранг алай.

POLAD-BETON *сущ*. гьулдандин бетон.

POLADƏRİDƏN *сущ*. гьулдан цIурурдай кас.

POLADƏRİDİCİ *прил. техн*. гьулдан цIурурдай, цIурурна гьулдан ийидай.

POLADƏRİTMƏ *сущ*. гьулдан цIурурун.

POLADI *прил*. гьулдандин рангунин.

POLADTÖKMƏ *прил*. гьулдан акъуддай; **poladtökmə sexi** гьулдан акъуддай цех.

POLEMİK *прил*. полемика квай, гьуьжет тухузвай.

POLEMİKA *сущ*. гьуьжет.

POLİARTRİT *сущ. мед.* полиартрит (*жалгъайрин тIал*).

POLİETİLEN *сущ*. полиэтилен.

POLİKLİNİKA *сущ*. поликлиника.

POLİQAMİYA *сущ*. полигамия (*са итимдиз санал са шумуд паб, са папаз са шумуд гъуьл хьунин адет*).

POLİQİNİYA *сущ*. полигиния (*са*

итимдиз санал са шумуд паб хьун).

POLİQLOT *сущ.* полиглот (*гзаф чIалар чидайди*).

POLİQON *сущ.* полигон (*кьушунар вердишардай чка*).

POLİQRAF *сущ.* полиграф.

POLİQRAFÇI *сущ.* полиграфчи.

POLİQRAFÇILIQ *сущ.* полиграфчивал.

POLİQRAFİK *прил.* полиграфиядин.

POLİQRAFİYA *сущ.* полиграфия.

POLİMER *сущ.* полимер.

POLİP *сущ. зоол.* 1) полип (*гьуьлуьн гьайван*); 2) *мед.* полип (*шиш*).

POLİS *сущ.* 1) полиция; 2) полис (*документ*).

POLİSEMİYA *сущ. линг.* полисемия (*гзаф манаяр хьун*).

POLK *сущ. воен.* полк (*кьушундин дивизиядик акатзавай кьилдин чIехи са кIеретI*).

POLKOVNİK *сущ. воен.* полковник.

POLKOVNİK-LEYTENANT *сущ.* полковник-лейтенант.

POLKOVNİKLİK *сущ.* полковниквал.

POLO *сущ. спорт.* поло (*балкIанрал алаз тупунал къугъун*).

POLYAK *сущ.* поляк; **polyaklar** полякар (*Польшадин чкадин халкь*); **polyak dili** поляк чIал.

POLYAKCA *нареч.* поляк чIалалди, полякдалди.

POLYUS *сущ.* 1) *физ.* полюс (*электрикдин ток физвай затIунин ва магнитдин кьилерикай гьар сад*); 2) *геогр.* полюс (*чилин шардин кьилин ва кIанин кукIуш*).

POMADA *сущ.* помада.

POMİDOR I *сущ.* помидор; **təzə pomidor** цIийи помидор; II *прил.* помидордин; **pomidor şirəsi** помидордин миже.

POMİDORLU *прил.* помидор квай.

POMİDORLUQ *сущ.* помидорар цанвай сал.

POMORLAR *сущ.* поморар (*гьуьлуьн къерехда яшамиш жезвай урус агьалияр*).

PONİ *сущ.* пони (*аскIан буйдин балкIан*).

PONTON *сущ.* понтон (*1 вацIалай, целай элячIун патал вахтуналди ийидай муькъуьн кIаник даях яз кутадай кIан дуьз луьткве; 2 понтондин муьгъ, санай саниз юзадай, сирнавдай муьгъ*).

POPULİST *сущ.* популист (*популизмдин рехъ гвайди*).

POPULİZM *сущ.* популизм (*жемятдин виле вич хкажун ва я гзаф сесер къачун патал кьуру хиве кьунар, бине авачир гафар авунин рехъ*).

POPULYAR *прил.* 1) ачухдиз кхьенвай, регьятдиз гъавурда гьатдай; **populyar oçerk** ачухдиз кхьенвай очерк; 2) машгьур; виридаз чизвай, халкьди майилвал ийизвай; **populyar müğənni** машгьур манидар.

POPULYARLAŞMAQ *глаг.* машгьур хьун.

POPULYARLIQ *сущ.* машгьурвал.

POPURRİ *сущ. муз.* попурри (*виридаз малум макьамрин кIусарикай туькIуьр хьанвай музыкадин эсер*).

PORNOQRAFİYA *сущ.* порнография.

PORNOQRAFİK *прил.* порнографиядин.

POROŞOK *сущ.* порошок; **diş poroşoku** сарар чуьхуьдай порошок.

PORSİYA *сущ.* порция.

PORSUQ *сущ. зоол.* муьнуьгъ.

PORŞEN *сущ. тех*. поршен.

PORT *сущ*. порт.

PORTAĞAL *сущ*. махъван.

PORTAL *сущ*. портал.

PORTATİV *прил*. гъвечIи, гваз къекъвез къулай.

PORTFEL *сущ*. портфель; **dəri portfel** тумаждин портфель.

PORTFELLİ *прил*. портфель гвай.

PORTFELSİZ *прил*. портфель гвачир.

PORTRET *сущ*. портрет.

PORTRETÇİ *сущ*. портрет чIугвадайди.

PORTSİQAR *сущ*. портсигар.

PORTUQAL *прил*. португал, португалвийрин; **portuqal dili** португал чIал.

PORTUQALCA *нареч*. португал чIалалди, португалдалди.

PORTUQALİYALI *сущ*. португалви.

PORTVEYN *сущ*. портвейн (*чехирдин сорт*).

PORUÇİK *сущ. тар*. поручик (*пачагьдин Россиядин девирда офицер*).

POSA *сущ. тех*. ракьуцIар (*руда цIурурайдалай кьулухъ ва я цIивин кайидалай кьулухъ амукьдай*).

POST *сущ*. 1) пост; къаравул; къаравулар алай чка; **post qoymaq** къаравулар эцигун; 2) къуллугъ; къуллугъдин чка; пост; **zavod direktoru postu** заводдин директорвилин къуллугъ.

POSTAMENT *сущ*. постамент (*дестек, гуьмбет, гуьмбет эцигнавай кьакьан бине, диб*).

POSTFAKTUM *нареч*. постфактум (*са кар, кIвалах хьайидалай кьулухъ*).

POSTXANA *сущ*. къаравулрин кIвал.

POSTSOVET *прил*. постсовет; **postsovet məkanında** постсовет маканда.

POSTULAT *сущ*. постулат (*логикада, математикада: субутун тIалаб тийизвай сифтегьан дибдин делил*).

POTA *сущ*. 1) са йисан гамиш; 2) цIуьрнуьгъ; 3) севрен шараг; 4) аскIан, кIумп хьтин кас.

POTABOY *прил*. аскIан буй авай.

POTABOYLU *прил. килиг:* **POTABOY.**

POTALIQ *сущ*. аскIанвал.

POTAŞ *сущ*. поташ (*карбонат калий*).

POTENSİAL *сущ*. потенциал (*1 физ. ганвай нукьтада электрикдин къуват къалурдай уьлчме; 2 са кардин къуватдин дережа, са кар патал лазим тир вири такьатар*).

POTENSİALLIQ *сущ*. потенциалвал.

POTENSİYA *сущ*. потенция, мумкинвал.

POTUŞ *сущ*. аскIан буйдин куьк кас.

POVEST *сущ. эдеб*. повесть.

POVESTÇİ *сущ*. повесть кхьизвайди.

POVİDLO *сущ*. повидло.

POZA *сущ*. тегьер, гьал (*бедендин*).

POZAN I *сущ*. жир (*кхьейди чIурдай*).

POZAN II *сущ*. чIурзавай кас (*къайда, къанун*), чIурзавайди.

POZDURMAQ *глаг*. чIуриз тун.

POZĞUN *прил*. ява, явавал квай, явавилин рекье авай; рекьяй акъатнавай; **pozğun adam** ява кас.

POZĞUNÇU *сущ*. футфачи; шулугъчи.

POZĞUNÇULUQ *сущ*. футфачивал, шулугъчивал.

POZĞUNLAŞDIRMAQ *глаг*. 1) явавилик кутун (*куткурун*), чIурун, чIуру рекье тун; 2) чIурун, рекьяй акъудун.

POZĞUNLAŞMAQ *глаг*. 1) ява хьун, явавилик акатун, чIуру рекье гьатун; 2) чIур хьун, рекьяй акъатун.

POZĞUNLUQ *сущ*. 1) явавал, чIуру рекье аваз хьунухь; 2) чIурувал; русвагьчивал; чIуру крар.

POZİTİV I *сущ. фото*. позитив; **pozitiv təsvir** позитив акунар.

POZİTİV II *прил*. позитив (*1 делилрал, тежрибадал бинелу тир; 2 рази тирвилин, разивилин, хъсан я лагьай*).

POZİTİVLİK *сущ*. позитиввал.

POZİTRON *сущ*. позитрон.

POZMAQ *глаг*. 1) михьун; 2) чIурун (*жириналди*); **sözü pozmaq** гаф чIурун (*жириналди*); 3) чIурун (*гафаралди*); **əhvalını pozdu** кефияр чIурна; 4) рекьяй акъудун; **gəncləri pozmaq** жегьилар рекьяй акъудун; 5) гьич авун, алудун; **müqaviləni pozmaq** икьрар гьич авун; **nikahı pozmaq** некягь алудун.

POZMAQARA *сущ*. чIуру-бакIур хатI; **pozmaqara yazmaq** чIуру-бакIур хатIуналди кхьин.

POZMAQARAÇI *сущ*. усал кхьинардай кас, чIуру-бакIур хатIаралди кхьидай кас.

POZUCU *сущ*. чIурзавай кас, чIурзавайди; **sərhəd pozucusu** сергьят чIурзавайди.

POZUCULUQ *сущ*. чIурун, къайдадикай хкудун.

POZUQ *прил*. 1) чIурай, терг авур; 2) рикIелай ракъурай, рикIяй акъудай; 3) *куьч*. явавал квай, явавилин рекье авай; 4) *куьч*. чIуру, какахьай; **pozuq fransız dilində danışmaq** чIуру, какахьай француз чIалалди рахун.

POZULMAQ *глаг*. 1) чIур хьун, терг хьун; **divardakı yazı pozulub** цлал алай кхьинар чIур хьанва; 2) гьич авун, алудун; **pozulmaq üçün nəzərdə tutulmuş müqavilə** гьич авун патал фикирда кьунвай икьрар; 3) акъваз хьун; хун; **onun yuxusu pozuldu** адан ахвар хана.

POZULMAMIŞ *прил*. чIур тахьанвай, терг тахьанвай.

POZULMAZ *прил*. чIур тежер, терг тежер; **pozulmaz dostluq** чIур тежер дуствал.

POZULMUŞ *прил*. 1) чIур хьанвай; **pozulmuş işlər** чIур хьанвай крар; 2) къайдадикай хкатнавай, къайдасуз хьанвай.

PÖHRƏ I *сущ*. 1) цуьрц; **palıd pöhrələri** мегъуьн тарцин цуьрцер; 2) кьвалан цуьрц, кьвалалай экъечIнавай гьвечIи хел.

PÖHRƏLƏNMƏK *глаг*. цуьрцер акьалтун.

PÖHRƏLƏTMƏK *глаг*. цуьрцер экъечIиз тун.

PÖHRƏLİK *сущ*. цуьрцер акьалтнавай чка.

PÖRTDƏMƏ *сущ*. ргай як.

PÖRTLƏTMƏK *глаг*. ругун.

PÖRTMƏ *сущ*. **PÖRTMƏK** *глаголдикай*.

PÖRTMƏK *глаг*. гзаф яру хьун.

PRAKTİK I *прил*. практикадин, практикадиз талукь тир.

PRAKTİK II *сущ*. практик (*кардай кьил акъудзавай кас*).

PRAKTİKA *сущ*. практика, тежриба.

PRAKTİKANT *сущ*. практикант (*практика кьиле тухузвай, тежрибадалди, кардалди вичиз пеше чирзавай кас*).

PRAKTİKLİK *сущ*. практиквал.

PRAKTİKUM *сущ*. практикум.

PRAQMATİZM *сущ*. прагматизм.

PRAPORŞİK *сущ*. прапорщик.

PRAVOSLAV *прил*. православ.

PRAVOSLAVLIQ *сущ.* православвал.

PREDİKAT *сущ. лингв.* предикат, хабар.

PREFEKTURA *сущ.* префектура.

PREFİKS *сущ. лингв.* префикс (*гафунин дувулдилай вилик квай ва вичи цIийи гафар арадал гъидай гафунин маналу пай*).

PREMYERA *сущ.* премьера (*тамаша, фильм сифте яз къалурун*).

PREPARAT *сущ.* препарат.

PRESLƏMƏK *глаг.* прессдалди чуькьуьн.

PRESSA *сущ.* пресса.

PREYSKURANT *сущ.* прейскурант (*затIарин къиметар авай чар, ктаб*).

PREZİDENT *сущ.* президент.

PREZİDENTLİK *сущ.* президентвал.

PREZİDİUM *сущ.* президиум.

PRİMA *сущ. муз.* прима (*1 сесерин жергеда сад лагьай сес; 2 симерал алтадна сесер акъуддай музыкадин алатдин сад лагьай сим*).

PRİMAT *сущ.* примат (*эвелимживал; артухвал; винизвал; кьетIен метлеблувал*).

PRİMATLAR *сущ. зоол.* приматар (*нек хъвадай гьайванрин лап чIехи дережадинбур; инсанар; маймунар*).

PRİMİTİV *сущ.* примитив, дегь замандин, сифте яшайишдин.

PRİMİTİVLİK *сущ.* примитиввал.

PRİMUS *сущ.* примус (*пилте авачиз нафтIадалди кудай хуьрек ийидай пич*).

PRİNS *сущ.* принц (*пачагьдин хва, пачагьдин тухумдикай тир кас*).

PRİNSES *сущ.* принцесса (*пачагьдин руш*).

PRİNSİP *сущ.* принцип, диб; рехъ; асул фикир.

PRİNSİPCƏ *нареч.* принципдалди.

PRİNSİPIAL *прил.* принцип гвай; кьунвай рекьел, фикирдал кIеви.

PRİNSİPİALLİQ *сущ.* кьунвай рекьин кIевивал; фикирдал кIевивал.

PRİNSİPLİ *прил.* принцип гвай, кьунвай рекьел, фикирдал кIеви.

PRİNSİPSİZ *прил.* принципсуз.

PRİNSİPSİZLİK *сущ.* принципсузвал.

PRİORİTET *сущ.* приоритет (*са затI акъудунин, тесниф авунин, ачух авунин карда сифтевал*).

PRİSTAV *сущ.* пристав (*пачагьдин Урусатда са чкадин полициядин кьил*).

PRİZ *сущ.* приз (*акъажунра гъалиб хьайидаз гудай савкьват*).

PRİZMA *сущ. мат. физ.* призма; **başqa prizmadan baxmaq** са гьихьтин ятIани маса фактар арада аваз, абурун эсердик кваз килигун.

PRİZMAVARİ *прил.* призмадин ухшарвал.

PROBKA *сущ.* 1) мант; кIумп; 2) машинар акIанвай чка.

PROBLEM *сущ.* проблема, месэла, чIехи месэла.

PROBLEMATİK *прил.* 1) хьунухь мумкин тир; гьялна куьтягь тахьанвай; гьял тахьанвай; якъин тушир, гьялна кIандай; месэла алай; 2) шаклу.

PROBLEMATİKA *сущ.* проблематика, месэла.

PROFESSİONAL *сущ.* пешекар; са кардин, пешедин иеси; устад.

PROFESSİONALLIQ *сущ.* пешекарвал; устадвал.

PROFESSOR *сущ.* профессор (*университетра, институтра кIвалахзавай муаллимдин илимдин жигьетдай кьилин дережа ва а дережа авай кас*).

PROFESSORLUQ *сущ.* профессорвал.

PROFESSURA *сущ.* 1) профессорвилин къуллугъ; 2) профессорар, профессорвал.

PROFİL *сущ.* 1) профиль (*са къвалахъай килигайла акунар);* 2) профиль (*са майишатдин, идарадин, пешедин, кIелунин идарадин дибдин везифаяр ва я чирвилерин кьадар, кьилин тереф*).

PROFİLAKTİK *прил.* профилактикадин; профилактикадиз талукь тир.

PROFİLAKTİKA *сущ.* профилактика (*медицинада, техникада ва яшайишдин маса хилера вилик пад кьунин крар*).

PROJEKTOR *сущ.* прожектор (*са патахъ гужлу экв гудай прибор*); **projektor işığı** прожектордин экв.

PROKAT *сущ. тех.* прокат (*майин метлебдалди гьазурнавай металлдин затI*).

PROKUROR *сущ.* прокурор.

PROKURORLUQ *сущ.* прокуратура.

PROQNOZ *сущ.* прогноз, виликамаз лугьун (*са вакъиадин, гьавадин, азардин авай гьалариз килигна жедай гьал майин авун*).

PROQNOZLAŞDIRMAQ *глаг.* прогноз лугьун, прогноз гун; виликамаз лугьун.

PROQRAM *сущ.* программа (*1 кардин, кIвалахдин план; 2 са партиядин ва я са тешкилатдин асул дибдин къанунрин документ; 3 концертда, циркина, радиодай ва мсб. гудай затIарин тIварар; 4 илимдин предмет чирунин къайдаяр*).

PROQRAMÇI *сущ.* программист, программа туькIуьрдай кас.

PROQRAMLAŞDIRMAQ *глаг.* гьисабунар ийидай машинриз программа туькIуьрун.

PROQRAMLI *прил.* программадин, программадик квай, программада къалурнавай.

PROQRESSİV *прил.* къвез-къвез артух жедай, виниз акъатдай.

PROQRESSİVLİK *сущ.* къвез-къвез артух хьун, виниз акъатун.

PROQUL *сущ.* прогул (*себеб авачиз кIвалахал, тарсуниз татун*)

PROLETAR *сущ. тар.* фяле.

PROLETARİAT *сущ.* пролетариат (*вичихъ са вуч ятIани гьасил ийидай алатар ва такьатар авачир, гьакъидихъ кIвалахзавай фялейрин синиф*).

PROLOQ *сущ.* пролог (*литературадин ва я музыкадин эсердин сифте гьахьдай пай*).

PROREKTOR *сущ.* проректор (*ректордин куьмекчи*).

PROREKTORLUQ *сущ.* проректорвал.

PROSEDURA *сущ.* процедура (*са кар бегьемарунин, кьиле тухунин кьабулнавай къайда*).

PROSES *сущ.* процесс (*са кардин, вакъиадин финиф, гьерекат*).

PROSPEKT I *сущ.* проспект (*гьяркьуь, дуьз, яргъи куьче*).

PROSPEKT II *сущ.* проспект (*са затIунин план, программа*).

PROSTAT *сущ.* простат.

PROTEKSİYA *сущ.* протекция (*са касдин кар туькIуьриз, къуллугъдал эцигиз, виниз хкажиз гафуни атIудай касдин патай гьуьрмет, хатур*).

PROTEKTORAT *сущ.* протекторат (*зайиф пачагьлугъ къуватлу пачагьлугъдилай аслу яз, кардалди адаз*

муьтIуьгъ хьун).

PROTEST *сущ. юр*. рази туширвал малумарун, са гьихьтин ятIани къарардал рази туширди лугьун.

PROTESTANT *сущ*. протестант.

PROTEZ *сущ*. протез (*маса затIуникай авур бедендин орган*); **diş protezi** сарарин протез.

PROTEZÇİ *сущ*. протезар расдай устIар.

PROTEZLƏMƏK *глаг*. протез кутун, протез расун, протез тун, протездалди таъминарун.

PROTOKOL *сущ*. протокол.

PROTOKOLLAŞDIRMAQ *глаг*. протокол кхьин.

PROTON *сущ. физ.* протон (*атомдин къурулушдин лап гьвечIи пай*).

PROTOTİP *сущ*. прототип (*эвелимжи чешне; эдебиятдин игитрин къамат яратмишун патал гьакъикъатда авай (хьайи) кас*).

PROVOKASİYA *сущ*. провокация (*1 хаинвал; гьалдарун; рикIе чIуру ният аваз са кар арадал гъун; 2 са азардин лишанар кутун; къастунай тайин тир азардин лишанар гун*).

PROZA *сущ*. проза, гьикаят.

PROZAİK I *прил*. прозадин; **prozaik əsərlər** прозадин эсерар.

PROZAİK II *сущ*. прозаик, гьикаятчи.

PSİXİ *прил*. психикадин, психикадиз талукь тир.

PSİXİATR *сущ*. психиатр.

PSİXİATRİYA *сущ*. психиатрия (*кьилиз сер ягъунин, диливилин азарар чирдай ва абур сагъар хъийидай илим*).

PSİXİKA *сущ*. психика (*рикIин гьаларин, гуьгьуьлдин, руьгьдин са гьал*).

PSİXOLOGİYA *сущ*. психология (*1 психикадин гьалар, кьатIунар, къанажагъ; 2 психикадин вири гьерекатар санал, рикIин гьал, руьгьдин гьалар*).

PSİXOLOJİ *прил*. психологиядин.

PSİXOLOQ *сущ*. психолог (*1 психологиядин пешекар, алим; 2 инсандин психология, руьгь, рикIин гьалар чидай кас*).

PSİXOPAT *сущ*. кьилиз сер янавай кас

PSİXOPATİK *прил*. кьилиз сер янавай.

PSİXOPATİYA *сущ*. кьил чIур хьун.

PSİXOPOTOLOGİYA *сущ*. психопотология.

PSİXOTERAPEVT *сущ*. психотерапевт.

PSİXOZ *сущ*. психоз (*психикадин, кьилиз сер ягъунин азардин жуьре*).

PSİXOPOTOLOQ *сущ*. психопотолог.

PUBLİSİST *сущ*. публицист.

PUBLİSİSTİK *прил*. публицистикадин; **publisistik məqalə** публицистикадин макъала.

PUBLİSİSTİKA *сущ*. публицистика (*уьмуьрдин ва сиясатдин месэлайрикай кхьизвай эдебият*).

PUÇ *прил*. 1) пичIи, метлебсуз, буш, гьакIан; 2) ичIи, къене затI авачир; 3) бинесуз; **puç qoz** пичIи кIерец; **puç sözlər** гьакIан гафар.

PUÇLUQ *сущ*. пучвал.

PUÇUR-PUÇUR *прил*. стIал-стIал; **puçur-puçur tər tökmək** стIал-стIал гьекь авадарун.

PUD *сущ*. пут (*заланвилин уьлчме, яни 16 кг*).

PUDLUQ *прил*. путунин.

PUDRA *сущ*. смекI.

PUDRALAMAQ *глаг*. смекI ягъун; **üzünü pudralamaq** чиниз смекI ягъун.

PUDRALI *прил*. смекI ягъанвай.

PUL I *сущ*. пул; **kağız pul** чарчин пул; **dəmir pul** ракьун пул; **xırda pul** куьлуь пулар.

PUL II *сущ*. хъуьруьшар (*балугъдал жедай*).

PULCUQ *сущ. килиг:* **PUL II.**

PULCUQLU *прил*. хъуьруьшар алай.

PULEMYOT *сущ*. пулемёт.

PULEMYOTÇU *сущ*. пулемётдай гуьлле гудайди.

PULGİR *прил*. пулунихъ къанихди, пулунал рикI алайди.

PULGİRLİK *сущ*. пулунал рикI хьун.

PULLANMAQ *глаг*. гзаф пулар хьун, девлетлу хьун.

PULLU I *прил*. 1) пул авай; **pullu adam** пул авай кас; 2) пулунин.

PULLU II *прил*. хъуьруьшар алай.

PUL-PARA *сущ*. пул.

PULPƏRƏST *прил. килиг:* **PULGİR.**

PULSUZ *прил*. пулсуз; **pulsuz adam** пулсуз кас.

PULSUZLUQ *сущ*. пулсузвал.

PULSUZ-PARASIZ *прил*. пулсуз.

PULT *сущ*. пульт.

PULVERİZATOR *сущ*. пульверизатор (*жими затIар хъчирун, пуф ягъун патал къаб*).

PUNKT *сущ*. пункт.

PUNKTİR *сущ*. пунктир (*куьруь цIарарикай ва я стIалрикай ибарат тир*).

PUSQU *сущ*. 1) чинеба рехъ атIана акъвазун; 2) чинеба рехъ атIана акъвазнавай чка; 3) чинеба рехъ атIана акъвазнавай ксар.

PUSMAQ *глаг*. геле къекъвена жагъурун (*чирун*).

PUTYOVKA *сущ*. путёвка (*саниз физвай, ракъурзавай касдив гвай чар, документ*).

PÜFLƏMƏK *глаг*. уф гун; **isti çayı püfləmək** кудай чайдиз уф гун.

PÜFLƏYƏ-PÜFLƏYƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **püfləyə-püfləyə saxlamaq** азиздаказ хуьн; чан-рикI ийиз хуьн.

PÜXTƏ *прил*. бегьем, агакьай.

PÜXTƏLƏŞMƏK *глаг*. тамамвилихъ агакьун; **bir aktyor kimi püxtələşmək** са актёр хьиз тамамвилихъ агакьун.

PÜXTƏLƏŞMİŞ *прил*. бегьем чрай, тамамвилихъ агакьай.

PÜXTƏLİK *сущ*. акьул балугъвал, тамамвал, бегьемвал.

PÜNHAN *прил*. чинебан, къенепатан, дуьздал алачир, дуьздал акъат тавунвай.

PÜNHANLIQ *сущ*. чинебанвал.

PÜRE *сущ*. пюре.

PÜSKÜRMƏ *сущ*. **PÜSKÜRMƏK** *глаголдикай*.

PÜSKÜRMƏK *глаг*. гадарун; **vulkan püskürdü** вулкан гадар хьана.

PÜSKÜRTMƏK *глаг*. гадариз тун.

PÜŞK *сущ*. чип; **püşk atmaq** чип вегьин.

PYEDESTAL *сущ*. пъедестал (*гуьмбет эцигдай диб, адан кIаник квай къван*).

PYES *сущ*. пьеса; **yeni pyes** цIийи пьеса.

R

R – *азербайжан алфавитдин къанни кьуд лагьай гьарф*.

RABİTƏ *сущ*. алакъа; рафтарвал; **kənd təsərrüfatı və sənayenin rabitəsi** хуьруьн майишатдинни санайидин алакъа; **rabitə idarəsi** алакъадин идара; **sözlər arasındakı rabitə** гафарин арада авай алакъа.

RABİTƏÇİ *сущ.* алакъа кьиле тухузвайди.

RABİTƏÇİLİK *сущ*. алакъа кьиле тухун.

RABİTƏLƏNDİRMƏK *глаг*. алакъа арадал гъун.

RABİTƏLİ *прил*. алакъалу.

RABİTƏLİLİK *сущ*. алакъалувал.

RABİTƏSIZ прил. алакъа авачир; алакъасуз, алакъада авачир, кьил авачир, акахьай; **rabitəsiz danışmaq** алакъа авачиз рахун, алакъада авачиз рахун.

RABİTƏSİZLİK*сущ.*алакъасузвал, алакъа авачирвал, акахьайвал.

RACƏ *сущ*. раджа (*Гьиндистандин феодал*).

RADAR *сущ*. радар.

RADƏLƏRİ(NDƏ) *нареч*. мукьва; **saat səkkiz radələrində** сятдин муьжуьдаз мукьва.

RADİAL *прил*. радиусар авай, радиусдихъ элкъуьрнавай, хилер-хилер яз фенвай.

RADİASİYA I *сущ. физ*. радиация; **günəş radiasiyası** ракъинин радиация; II *прил*. радиациядин; **radiasiya qurşağı** радиациядин зул.

RADİATOR *сущ*. радиатор (*1 моторра цилиндр кьурдай яд авай шуькIуь турбайрин прибор; 2 кIвалер чими авун патал чими яд ва я бугъ къекъведай чугундин турбайрин прибор*).

RADİKAL I *сущ. мат*. радикал (*са лишандин тIвар*).

RADİKAL II *сущ. хим*. радикал (*атомрин группа*).

RADİKAL III *сущ*. радикал (*чапла патан партийрин пад хуьзвайди*).

RADİKALCASINA *нареч*. радикалдаказ.

RADİKALLIQ *сущ*. радикалвал.

RADİKULİT *сущ*. радикулит.

RADİO I *сущ*. радио; **radioya qulaq asmaq** радиодиз яб гун; **radiodan xəbər vermək** радиодай хабар гун; **radioda işləmək** радиода кIвалахун.

RADİO II *…муракаб гафарин сад лагьай пай*: **radioklub** радиоклуб.

RADİOAKTİV *прил. физ.* радиоактив.

RADİOAKTİVLİK *сущ*. радиоактиввал.

RADİOAPARATURA *сущ*. радиоаппаратура (*радиодин лепеяр кьабулдай ва гудай аппарат*).

RADİOASTRONOMİYA *сущ*. радиоастрономия.

RADİOBİOLOGİYA *сущ*. радиобиология.

RADİOBİOLOQ *сущ*. радиобиолог.

RADİODALĞA *сущ*. радиодин лепе.

RADİODİNLƏYİCİ *сущ*. радиодихъ яб акалдайди.

RADİOELEKTRONİKA *сущ*. радиоэлектроника.

RADİOELEMENT *сущ*. радиоэлемент.

RADİOESTAFET *сущ*. радиоэстафета.

RADİOFIZIK *сущ*. радиофизик.

RADİOFIZİKA *сущ.* радиофизика.

RADİOJURNAL *сущ.* радиожурнал.

RADİOKLUB *сущ.* радиоклуб.

RADİOQƏBULEDİCİ *сущ.* радиоприемник.

RADİOQƏZET *сущ.* радиогазет.

RADİOQOVŞAQ *сущ.* радиодин алакъа кьиле тухузвай чка.

RADİOQRAM *сущ.* радиограмма (*радиодалди гудай хабар, малумат*).

RADİOLA *сущ.* радиола.

RADİOLAKASİYA *сущ.* радиолакация.

RADİOLAŞDIRMAQ *глаг.* радио тухун.

RADİOLOGİYA *сущ.* радиология (*илим*).

RADİOLOKATOR *сущ.* радиолокатор.

RADİOLOQ *сущ.* радиолог.

RADİOMAYAK *сущ.* радиомаяк.

RADİOMETR *сущ.* радиометр.

RADİOMETRİYA *сущ.* радиометрия.

RADİONAVİQASİYA *сущ.* радионавигация (*радиодин куьмекдалди гимияр ва я самолётар гьалун*).

RADİONAVİQATOR *сущ.* радионавигатор.

RADİOOPERATOR *сущ.* радиооператор.

RADİORABİTƏ *сущ.* радиодин алакъа.

RADİOREPORTAJ *сущ.* радиорепортаж.

RADİOSTANSİYA *сущ.* радиостанция (*радиодалди хабарар, сигналар гудай ва кьабулдай (кьадай) станция*).

RADİOSTUDİYA *сущ.* радиостудия.

RADİOTEATR *сущ.* радиотеатр.

RADİOTEXNİK *сущ.* радиотехник (*радиотехникадин пешекар*).

RADİOTEXNİKA *сущ.* радиотехника (*радио гунугин, кьабулунин, радиодин аппаратар рас хъувунин, туькIуьрунин техника*).

RADİOTELEFON *сущ.* радиотелефон.

RADİOTELEQRAF *сущ.* радиотелеграф (*1 телеграфдин сигналар радиодай гудай къайда, симсуз телеграф; 2 гьа икI сигналар, хабарар гудай ва кьабулдай станция*).

RADİOTELEQRAFİYA *сущ.* радиотелеграфия.

RADİOTELEQRAM *сущ.* радиотелеграмма.

RADİOTELESKOP *сущ.* радиотелескоп.

RADİOTELESKOPİYA *сущ.* радиотелескопия.

RADİOTERAPİYA *сущ. мед.* радиотерапия.

RADİOVERİLİŞ *сущ.* радиогунуг.

RADİOZAVOD *сущ.* радиозавод.

RADİST *сущ.* радист (*радиодин апаратрал кIвалахзавай, хабар гузвай ва кьабулзавай кас*).

RADİSTLİK *сущ.* радиствал.

RADİUM *сущ. хим.* радиум.

RADİUS *сущ.* радиус.

RADON *сущ. хим.* радон.

RAHAB *сущ. муз.* «Рагьаб» (*Азербайжандин мугъам*).

RAHAT I *прил.* регьят; **rahat yer** регьят чка; II *нареч.* регьятвилелди, регьятдаказ, регьятдиз; **rahat oturmaq** регьятдиз ацукьун.

RAHATCASINA *нареч.* регьятвилелди, регьятдаказ, регьятдиз.

RAHATLAMAQ *глаг*. регьятарун.

RAHATLANMAQ *глаг*. регьят хьун, ял ягъун.

RAHATLAŞMA *сущ*. **RAHATLAŞMAQ** *глаголдикай*.

RAHATLAŞMAQ *глаг*. секин хьун, архайин хьун.

RAHATLIQ *сущ*. 1) регьятвал; **öz rahatlığı üçün çalışır** вичин регьятвал патал алахъзава; 2) ял ягъун; **rahatlıq bilmədən işləyir** ял ягъан тийиз кIвалахзава; 3) къулайвал; **burada rahatlıq yoxdur** ина къулайвал авач.

RAHATLIQLA *нареч*. 1) регьятвилелди, регьятдаказ, регьятдиз; 2) секинвилелди, секиндаказ, секиндиз.

RAHAT-RAHAT *нареч. килиг:* **RAHATLIQLA.**

RAHATSIZ *прил*. 1) кьарай авачир, кьарай атIай; 2) регьят тушир; 3) къулайсуз, къулай тушир, къулайвал авачир.

RAHATSIZLIQ *сущ*. регьятсузвал, секинсузвал.

RAHİB *сущ*. монах.

RAHİBƏ *сущ*. монах дишегьли.

RAHİBLİK *сущ*. монахвал.

RAHLAMAQ *глаг*. гьазурун; **kəndə getmək üçün şeylərini rahladı** хуьруьз хъфин патал шейэр гьазурна.

RAXİT *сущ. мед*. рахит (*аялрин азар*).

RAXİTLİ *прил*. рахит квай.

RAKET *сущ*. ракета.

RAKETDAŞIYAN *сущ*. ракета ялдай гими, самолет.

RAKETKA *сущ*. ракетка (*теннис къугъвадай*).

RAKETQAYIRMA *сущ*. ракетаяр расун.

RAKURS *сущ*. ракурс.

RALLİ *сущ. спорт*. ралли.

RAM *маса гафарихъ галаз санал*: **ram etmək** рам авун, муьтIуьгъарун.

RAMA *сущ*. рама (*1 ракIарин, дакIардин; 2 автомобилдин, велосипеддин*).

RAMAZAN *сущ*. рамазан (*мусурманрин йикъарганда вацран тIвар*); **ramazan bayramı** рамазандин сувар.

RAMKA *сущ*. рамка (*1 дакIарда шуьшеяр тун патал тахтадикай раснавай кIалуб; 2 шикил тун патал раснавай кьуд пипIен кIалуб; 3 текстинин рамка*).

RANET *сущ*. ранет (*ичин сорт*).

RANQ *сущ*. ранг (*дережа; категория*); **diplomatik ranq** дипломатвилин ранг.

RAPİRA *сущ*. рапира (*кIвенкI алай шиш хьтин кьуд мурцан яракь*).

RAPİRAÇI *сущ. спорт*. рапирачи.

RAPORT *сущ*. рапорт (*хиве авай везифа бегьемунин ва я са вакъиадин гьакъиндай мецелди ва я кхьена чIехидаз гудай малумат*).

RAPSODİYA *сущ. муз.* рапсодия (*халкьдин манийрин бинедаллаз кхьенвай эсер*).

RASİON *сущ*. рацион (*тайин тир вахтуналди гудай недай затIунин, емдин кьадар*).

RASİONALİST *сущ*. 1) рационалист (*рационализмдин терефдар*); 2) уьмуьрдив жуван хийирдин рекьяй гатIундай инсан.

RASİONALİZM *сущ. филос*. 1) рационализм (*дуьнья чирунин, чирвал къачунин диб; чешме анжах акьул я, тежриба герек туш лугьудай философиядин рехъ*); 2) уьмуьрдив жуван хийирдин рекьяй гатIунун.

RAST *сущ. муз.* «Раст» (*Азербайжандин мугъамдин тIвар*).

RASTLAŞMAQ *глаг*. сад-садал

гьалтун, дуьшуьш хьун, сад-садаз акуна агатун; **onlar yolun ortasında rastlaşdılar** абур рекьин юкьвал сад-садал гьалтна.

RAUND *сущ. спорт.* раунд; **ikinci raund** кьвед лагьай раунд.

RAVVİN *сущ.* раввин, чувудрин кешиш.

RAY … рай… *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **raysovet** райсовет.

RAYİHƏ *сущ.* хъсан ни, хуш ни, атир.

RAYİHƏDAR *прил.* хъсан ни галай, хуш ни галай, атирлу.

RAYİHƏLİ *прил. килиг:* **RAYİHƏDAR.**

RAYİHƏLİLİK *сущ.* атирлувал.

RAYKOM *сущ. тар.* райком (*райондин комитет*).

RAYON *сущ.* 1) район; **Qusar rayonu** КцIар район; 2) чка; **daşqın rayonu** яд акьалтнавай чка; 3) пад; **yağış yağan rayona tərəf** марф къвазвай пад галайнихъ.

RAYONDAXİLİ *прил.* райондин къене авай.

RAYONLARARASI *прил.* районрин арада авай.

RAYONLAŞDIRMAQ *глаг.* районриз паюн, кьилди-кьилди районар яратмишун.

RAYONLU *сущ.* районэгьли.

RAZI *прил.* 1) рази тир; **işindən razı** кIвалахдал рази тир; 2) разивилин лишан авай; **razı cavab** разивилин жаваб.

RAZILAŞDIRMAQ *глаг.* 1) сад-садав кьурун, кьадайвал авун; 2) меслят гъана (*авуна*) разивал къачун.

RAZILAŞMAQ *глаг.* 1) рази хьун; 2) икьрардал атун.

RAZILIQ *сущ.* 1) разивал; **bizə onun razılığı lazım idi** чаз адан разивал герек тир; 2) рейсадвал; **razılıqla qeyd etmək** рейсадвилелди къейд авун.

REABİLİTASİYA *сущ.* реабилитация.

REAKSİYA *сущ.* 1) реакция (*са затIуниз, са кардиз жуван патай жаваб*); 2) *хим.* реакция.

REAKTİV I *сущ.* реактив (*са затIуник акахьна са тайин тир химиядин реакция арадал гъидай затI*); II *прил.* реактивдин.

REAKTİV II *прил.* реактив, гзаф йигин.

REAKTOR *сущ.* реактор (*реакция арадиз гъидай алат*).

REAL I *прил.* 1) гьакъикъи, гьакъикъатда авай; **real siyasət** гьакъикъи сиясат; II *нареч.* гьакъикъатда авайвал; **real düşünmək** гьакъикъатда авайвал фагьум авун.

REALİST *сущ.* реалист (*1 филос. реалист, реализмдин терефдар; 2 реализмдин рехъ кьиле тухузвайди; 3 реалист (вичин кIвалахда, вичин крара гьакъикъатда авай шартIар, гьалар фикирдиз къачудай, гьисаба кьадай кас); 4 реалист (инкъилабдилай вилик Урусатда юкьван мектебдин са жуьре тир реальный мектебда кIелзавайди*).

REALİSTCƏ *нареч.* реалистдаказ, реалиствилелди.

REALİSTCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **REALİSTCƏ.**

REALİZƏ *сущ.* 1) кьилиз акъудун, кьиле тухун; кьилиз акъатун, кьиле фин; **planı realizə etdi** план кьилиз акъудна; 2) маса гун, пулуниз элкъуьрун.

REALİZM *сущ.* реализм (*1 филос. авай гьал, масадалай аслу тушиз вичвичиз авай гьакъикъат; 2 эдебиятда гьакъикъат, авай гьал гьа авайвал къалурунин рехъ; 3 са кар кьиле тухудайла гьакъикъат, авай халис шартIар гьисабдиз къачуз алакьун*).

REALLAŞDIRMAQ *глаг. килиг:* **REALİZƏ.**

REALLAŞMAQ *глаг.* 1) кьилиз акъатун, кьиле фин; 2) пулуниз элкъуьн, пулуниз элкъуьриз хьун.

REALLIQ *сущ.* 1) гьакъикъат, гьакъикъатда авайди; гьакъикъатда авай факт (*гьал*); 2) дуьзвал, дуьзди, гьакъикъатда кьиле тухуз жедайди.

REANİMASİYA *сущ. мед.* реанимация.

REANİMATOLOGİYA *сущ.* реаниматология.

REANİMATOLOQ *сущ.* реаниматолог (*реаниматологиядин пешекар*).

REANİMATOR *сущ.* реаниматор.

REBUS сущ. ребус (*1 шикилралди, лишанралди, гьарфаралди туькIуьрнавай мискIал, имуча-муча; 2 куьч. четиндиз кьил акъудиз жедай, кьатIуз тежер са затI*).

REDAKSİYA *сущ.* 1) редакция, эдебиятдин эсеррин вариантрикай (*жуьрейрикай*) сад; 2) регьбервилик кваз; редакция; **professorun redaksiyası ilə çıxmış kitab** профессордин редакциядик кваз акъатнавай ктаб; 3) кхьей ва я лагьай фикир лугьунин тегьер; **təklif sənin dediyin redaksiyada qəbul olundu** теклиф ви редакцияда аваз, вуна лагьайвай кьабулна; 4) редакция (*газет, ктаб ва мсб. акъудунин кардин кьилел алай, адал кIвалахзавай коллектив*); **baş redaksiya** кьилин редакция; 5) редакциядин идара; **“Samur” qəzeti redaksiyası** «Самур» газетдин редакция.

REDAKTƏ *сущ.* кхьей са затI кIелна, гъалатIар дуьзарна чапдиз гьазурун.

REDAKTOR *сущ.* редактор; **baş redaktor** кьилин редактор.

REDAKTORLUQ *сущ.* редакторвал.

REDUKSİYA *сущ. лингв.* 1) редукция (*зайиф хьун, аватун, акъатун*); 2) *тех.* тIимиларун, бушарун.

REDUKTOR *сущ.* редуктор.

REFERAT *сущ.* реферат (*1 са ктабдин ва я илимдин месэладин асул дибдин къайдайрикай кхьей ва мецелди авур доклад; 2 тайин тир темадикай доклад*).

REFERENDUM *сущ.* референдум (*зурба метлеб авай са месэладин гьакъиндай халкьдин фикир сесиниз вегьиналди чирун*).

REFERENT *сущ.* референт (*1 реферат кхьидай кас; 2 са тайин месэлайрин гьакъиндай чIехидаз хабар гудай къуллугъэгьли*).

REFLEKS *сущ.* рефлекс (*физиологияда чан алай организмди къеце патай вичиз хьайи эсердиз, хкуьруниз жаваб яз гудай реакция*).

REFLEKSİYA *сущ.* рефлексия (*1 физ. затIунин винел патаз нурдин хъен акъатун; 2 вичин кьилел атай крар, рикIин гьалар гъилелай-тупIалай ийиз манийвал*).

REFORMASİYA *сущ. тар.* реформация (*XVI виш йисара рагъакIидай Европада феодализмдиз акси тир ва католикрин килисадиз акси формада кьиле фейи гьерекат*).

REFORMATOR *сущ.* реформатор.

REFORMATORLUQ *сущ.* реформаторвал.

REFORMİST *сущ.* реформист (*реформизмдин терефдар*).

REFORMİZM *сущ.* реформизм.

REFRİJERATOR *сущ.* рефрижератор (*1 мурк кьаз тадай машиндин са пай; ана жими затI бугъдиз элкъуьрда ва агъуз тир къайивал арадал гъида; 2 фад чIур жедай магьсулар тухун патал къайихана аваз туькIуьрнавай машин, вагон ва я гими*).

REGİON *сущ.* регион (*са жуьредин кьетIенвилералди сад хьанвай чIехи вилаят; патав гвай къунши уьлквеяр, чилер ва я районар*).

REGİONAL *прил.* чкадин, тек са вилаятдиз, къунши уьлквейриз талукь тир.

REGİSTR I *сущ. муз.* регистр (*сесинин гужлувал ва кьакьанвал*).

REJİM *сущ.* 1) гьукуматдин къурулуш, режим; 2) режим, къайда; **yemək rejimi** тIуьнин режим; 3) шартIар; **bostan məhsullarının saxlanma rejimi** салан майваяр хуьдай шартIар (*къайдаяр*).

REJİSSOR *сущ.* режиссёр.

REJİSSORLUQ *сущ.* режиссёрвал.

REJİSSURA *сущ.* 1) режиссёрвал авун; 2) режиссёрвал; 3) режиссёрар.

REKLAM *сущ.* реклама (*1 са затI маса къачудай муьштерияр гзаф авун ва я са кар, са затI, са кас машгьур авун, тариф акъудун патал кьиле тухудай серенжем, мес: ван, хабар чукIурун, кхьена малумарун, шикилралди ва я маса жуьреда малумарун; 2 рекламадин малумат*).

REKLAMASİYA *сущ.* рекламация (*алвердин идаради агъуз еридин шей акъудай идарадал эцигдай жерме*).

REKLAMÇI *сущ.* реклам акъудзавайди.

REKORD *сущ.* рекорд (*спортда ва я маса са карда виридалайни чIехи агалкьун*).

REKORDÇU *сущ.* рекордчи.

REKTOR *сущ.* ректор (*вуздин кьиле авай кас*); **institut rektoru** институтдин ректор.

REKTORAT *сущ.* ректорат (*университет ва я институт идара ийизвай ректордиз табий тир идара*).

REKTORLUQ *сущ. килиг:* **REKTORAT.**

REKVİZİSİYA *сущ.* реквизиция (*гьукуматдин органри кьилди ксарин ва я тешкилатрин мулк, шей гужуналди къахчун*).

REKVİZİT *сущ. театр.* реквизит (*театрда къугъун, тамаша къалурун патал менфят къачудай затIар*).

REQBİ *сущ. спорт.* регби.

REQİSTR II *сущ.* 1) регистр, сиягь (*са затIар кхьидай дафтар*); 2) регистр (*кхьинардай машинкада чIехи ва гъвечIи гьарфар алай жергеяр - вини жерге ва агъа жерге*).

REQLAMENT *сущ.* регламент, къайда.

REQRESSİYA *сущ.* крар кьулухъ ягъун, агъуз аватун, писвилихъди фин.

RELE *сущ.* реле.

RELS *сущ.* рельс; **relsdən çıxmaq** рельсерай акъатун.

RELYEF *сущ.* рельеф (*са чкадин чилин чинин къурулуш, туькIуьр хьанвай тегьер, шикил*).

REMARKA *сущ.* 1) лишан, къайда, ремарка (*кхьиналди авур лишан*); 2) *театр.* ремарка (*пьесадин авторди сегьне туькIуьруниз, артистрин*

къугъунриз, абурун ролдиз, гьерекатриз талукь яз кхьена ийидай меслятар).

RENTA *сущ*. рента (*капиталдин, малдин ва я мулкунин иесидиз вичин патай зегьмет чIугун ва харжи авачиз гьа капиталдилай, мулкунилай ва я малдилай къведай къазанжи*).

RENTAÇI *сущ*. рента къачузвайди (*зегьмет чIугун тавуна, харжи авачиз мулкунилай ва я малдилай гелир къачузвай кас*).

RENTGENOLOGİYA *сущ*. рентгенология (*азарлуди сагъарун патал рентгендикай менфят къачуникай рахадай медицинадин илимдин са хел*).

RENTGENOQRAM *сущ*. рентгенограмма (*рентгендин куьмекдалди янавай шикил*).

RENTGENOLOQ *сущ*. рентгенолог (*рентгенологиядин ва я рентгенотерапиядин пешекар*).

RENTGENOSKOPİYA *сущ*. рентгеноскопия (*рентгендин куьмекдалди килигун, рентгендай килигун*).

RENTGENOTERAPİYA *сущ*. рент--генотерапия, рентгендалди сагъарун.

RENTGEN *сущ*. рентген.

REOSTAT *сущ*. реостат.

REPERTUAR *сущ*. репертуар (*1 театрда къалурун патал тайинарнавай пьесаяр; 2 са актёрдин къугъвадай вири ролар; 3 маничиди лугьудай манияр, макьамчиди ядай макьамар вири*).

REPLİKA *сущ*. реплика (*1 суьгьбетзавайдан гафариз гудай куьруь жаваб; 2 съезддал, ижласдал сад рахадайла, адан гафарин къаншарда сада чкадилай лугьудай гаф; 3 театр. актёрдин рахунрин эхиримжи гаф, сегьнеда актёрдин жавабдин гаф*).

REPORTAJ *сущ*. репортаж.

REPORTYOR *сущ*. репортёр (*газетдиз хабарар кхьизвайди*).

REPRESSİV *прил*. жазадин, жаза гунин, жаза гудай.

REPRODUKSİYA *сущ. полигр.* репродукция.

REPRODUKTOR *сущ*. репродуктор (*радиодин*).

RESENZİYA *сущ*. рецензия (*эдебиятдин эсердиз, театрдин тамашадиз, илимдин кIвалахдиз, ктабдиз гудай къимет*).

RESENZİYAÇI *сущ*. рецензия кхьидай кас.

RESEPT *сущ*. рецепт.

RESİDİVİST *сущ*. рецидивист (*шумудни садра пис тахсиркарвал авур кас*).

RESPİRATOR *сущ*. респиратор (*жигерар руквадикай, зегьерлу газрикай хуьдай, тIишел акьалждай прибор*).

RESPONDENT *сущ*. респондент.

RESPUBLİKA I *сущ*. республика; II *прил*. республикадин; **respublika sarayı** республикадин имарат.

RESTORAN I *сущ*. ресторан; **böyük restoran** чIехи ресторан; II *прил*. ресторандин; **restoran yeməyi** ресторандин тIуьн.

RESURS *сущ*. ресурс, суьрсет (*герек хьайи чIавуз менфят къачуз жедай суьрсет, шейэр, пул; гьабур къведай чка*).

RETİNİT *сущ. мед*. ретинит (*вилин тIал*).

RETRANSLYASİYA *сущ.* ретрансляция (*арада авай станциядилай радиодин ва телевиденидин программаяр кьаз тун*).

RETUŞ I *сущ*. ретушь (*фотографияда негативдал алай ачух тушир*

чкаяр карандашдалди дуьзар хъувун).

RETUŞÇU *сущ*. ретушь ийидайди.

RETUŞLAMAQ *глаг*. ретушь авун.

RETUŞLU *прил*. ретушь авунвай.

REVANŞ *сущ*. кьисас; эвез (*дяведа, къугъунра кIаник акатайла вичин душман, мидя кIаник кухтаз кIанз хъийидай эвез*).

REVMATİK *сущ*. купулар квайди.

REVMATİZM *сущ*. купул.

REVMATİZMLİ *прил*. купулар квай.

REVMOKARDİT *сущ. мед.* ревмокардит.

REVOLVER I *сущ*. тапанчи; II *прил*. тапанчидин; **revolver gülləsi** тапанчидин гуьлле.

REYD I *сущ*. рейд (*гьуьлуьн портунин мукьув гимияр акъваздай, гарукай саламат чка*).

REYD II *сущ*. 1) *воен*. рейд (*душмандин далу патай ва я кьвалахъай гьужум авун*); 2) *куьч*. ревизия.

REYESTR *сущ*. реестр, сиягь.

REYHAN *сущ.* рейгьан.

REYXSTAQ *сущ.* рейхстаг (*Германияда куьгьне парламентдин тIвар*).

REYKA *сущ*. 1) гуьтIуь кьелечI тахта; 2) уьлчмедин кьацIар алай кьелечI тахта.

REYS *сущ*. рейс (*са тайин маршрутдалди гими ва я маса улакь физ-хкведай рехъ; гьа мензилдиз фена хтун*).

REYTİNQ *сущ*. рейтинг.

REYTUZ *сущ*. рейтуз.

REZEKSİYA *сущ*. резекция (*са органдин са пай атIун*).

REZERVASİYA *сущ*. резервация (*инсанар чкадин халкьарикай чараз яшамиш хьун патал чара авунвай чка*).

REZERVUAR *сущ*. резервуар (*1 нафт ва я газ хуьдай чка; 2 куьч. за затI булвилелди авай чка*).

REZİDENT *сущ*. резидент (*1 са уьлкведа гьамиша яшамиш жезвай маса уьлкведин эгьли; 2 дипломатиядин векил; 3 чара уьлквейрин районра шпионрин чинебан кьил*).

REZİDENTLİK *сущ*. резидентвал.

REZİN I *сущ*. резин, жир; II *прил*. резиндин, жиринин.

REZİNKA *сущ. дан.* жир (*кхьейди чIурдай*).

REZONANS *сущ*. 1) *физ*. резонанс (*кIвалин къене ван цлара ва къавара акьуна хкаж хьун) 2) куьч. ван, хабар (са вакъиади арадал гъана чкIай*).

REZONATOR *физ. тех.* резонатор (*ван гужлу ийидай алат*).

RƏBB *сущ. дин*. Аллагь; **Ya Rəbb!** Я Аллагь.

RƏCƏB *сущ*. режеб (*мусурманрин ирид лагьай варз*).

RƏDD *сущ*. негь; **rədd etdi** негь авуна.

RƏDDEDİLMƏZ *прил*. негь тийидай, негьиз тежедай; **rəddedilməz cavab** негьиз тежедай жаваб.

RƏDİF *сущ. эдеб*. редиф.

RƏF I *сущ*. кьацI; **kitab rəfi** ктабрин кьацI.

RƏF II *сущ. куьгь.* терг; **rəf etmək** терг авун.

RƏFEDİCİ *прил*. терг ийидай.

RƏFİQ *сущ. куьгь.* дуст, чирхчир.

RƏFİQANƏ *нареч. куьгь.* дуствилелди.

RƏFİQƏ *сущ*. 1) дуст, юлдаш (*дишегьли*); 2) паб, уьмуьрдин юлдаш.

RƏFİQƏLİK *сущ*. дуствал (*дишегьлийрин арада*).

RƏFİQLİK *сущ. куьгь.* дуствал

(*жегьил гадайрин, итимрин арада*).

RƏFTAR *сущ*. рафтар.

RƏFTARLI *прил*. гьуьрмет ийидай, хуш рафтарвал ийидай.

RƏFTARLILIQ *сущ*. гьуьрметлувал, гьуьрметлувилелди, хушвилелди эгечIун.

RƏFTARSIZ *прил*. гьуьрметсуз, гьуьрмет тийидай.

RƏFTARSIZLIQ *прил*. гьуьрметсузвал.

RƏĞBƏT *сущ*. хатурлувал, майиллувал, рикIиз хушвал.

RƏĞBƏTLİ *прил*. хуш, рикIиз чими.

RƏĞBƏTLİLİK *сущ*. хушвал, рикIиз чимивал.

RƏĞBƏTSİZ *прил*. хуш тушир, рикIиз чими тушир.

RƏĞBƏTSİZLİK *сущ.* хуш туширвал, рикIиз чими туширвал.

RƏĞMƏN *послел*. акси, акси яз; **dediklərinə rəğmən** лагьайбуруз акси яз.

RƏHBƏR *сущ*. регьбер; **xalqın rəhbəri** халкьдин регьбер.

RƏHBƏRLİK *сущ*. регьбервал.

RƏHM *сущ*. регьим.

RƏHMDİL *прил*. регьимлу; **rəhmdil adam** регьимлу кас.

RƏHMDİLLİK *сущ*. регьимлувал.

RƏHMƏT *сущ*. рагьмет; **Allah rəhmət eləsin** Аллагьди рагьмет авурай; **rəhmətə getmək** рагьметдиз фин.

RƏHMƏTLİK *сущ*. рагьметлу, рагьметлуди; **rəhmətlik atam** зи рагьметлу буба.

RƏHMKAR *сущ. килиг:* **RƏHMLİ**.

RƏHMKARLIQ *сущ. килиг:* **RƏHMLİLİK.**

RƏHMLİ *прил*. регьимлу.

RƏHMLİLİK *сущ*. регьимлувал.

RƏHMSİZ *прил*. регьимсуз.

RƏHMSİZCƏ *нареч*. регьимсузвилелди, регьимсуздаказ.

RƏHMSİZCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **RƏHMSİZCƏ**.

RƏHMSİZLİK *прил*. регьимсузвал; **rəhmsizlik etmə!** регьимсузвал мийир!

RƏXNƏ *сущ. куьгь.* рехне, синих.

RƏXNƏÇİ *сущ. куьгь.* рехне кутазвайди, синихар кутазвайди.

RƏXNƏLƏMƏ *сущ*. **RƏXNƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

RƏXNƏLƏMƏK *глаг*. рехне кутун.

RƏİS сущ. кьил; **idarənin rəisi** идарадин кьил.

RƏİYYƏT *сущ. куьгь.* 1) райят, гъилибан; 2) кесиб.

RƏQABƏT *сущ*. акъажунар.

RƏQƏM *сущ*. рекъем; **böyük rəqəmlər** чIехи рекъемар.

RƏQİB *сущ*. акъажунар ийизвай кас (*садахъ галаз*).

RƏQİBLİK *сущ*. акъажун, акъажунар авун.

RƏQQAS *сущ*. кьуьлдайди (*итим*).

RƏQQASƏ *сущ*. кьуьлдайди (*дишегьли*).

RƏQS *сущ*. кьуьл; **ləzgi rəqsləri** лезги кьуьлер.

RƏQSÇİ *сущ. килиг:* **RƏQQAS, RƏQQASƏ.**

RƏQSETMƏ *сущ*. кьуьлун.

RƏML *сущ. куьгь.* фал вегьин.

RƏMMAL *сущ. куьгь.* фалчи.

RƏMMALLIQ *сущ. куьгь.* фалчивал.

RƏMZ *сущ*. символ, лишан (*са фикир, са кар къалурдай*).

RƏMZİ *прил*. символ тир; символ квай (*яни маса, къаб алай манадин, къаб алай мана; шартIлу лишан тир*).

RƏNA *прил*. 1) иер (*руш, дишегьли*); 2) гзаф гуьрчег, лап хъсан.

RƏNALIQ *сущ. шаир.* иервал.

RƏNCBƏR *сущ. куьгь*. лежбер.

RƏNCBƏRLİK *сущ*. лежбервал.

RƏNCİDƏ *прил*. гуьгьуьл хайи, рикI тIар хьайи, бейкеф хьайи.

RƏNCİDƏHAL *нареч. куьгь.* рикI тIар хьанваз, гуьгьуьл ханваз, бейкеф яз, кефида акьунваз, хатур амукьнаваз.

RƏNDƏ *сущ*. ранда; **kiçik rəndələr** гъвечIи рандаяр.

RƏNDƏLƏMƏK *глаг*. ранда ягъун.

RƏNG I *сущ*. тав, ранг; **qırmızı rəng** яру тав, яру ранг; **tünd rəng** мичIи тав, мичIи ранг.

RƏNG II *сущ. муз*. макьам (*мугъамрин арада ядай*).

RƏNGARƏNG *прил*. жуьреба-жуьре рангарин.

RƏNGARƏNGLİK *сущ*. жуьреба-жуьре рангарин тир.

RƏNGBƏRƏNG *прил. килиг*: **RƏNGARƏNG**.

RƏNGBƏRƏNGLİK *прил. килиг*: **RƏNGARƏNGLİK**.

RƏNGÇƏKƏN *сущ.* ранг ягъазвайди.

RƏNGKAR *сущ*. суьретчи.

RƏNGKARLIQ *сущ*. суьретчивал.

RƏNGLƏMƏK *глаг*. ранг ягъун.

RƏNGLƏYİCİ *сущ*. рангдай затI.

RƏNGLİ *прил*. ранглу; **rəngli yumurta** ранглу кака.

RƏNG-RƏNG *прил. килиг:* **RƏNGARƏNG**.

RƏNG-RÖVNƏQ *сущ*. иер рангар.

RƏNG-RUY *сущ. куьгь.* чин (*чинин ранг, килигунар*).

RƏNGSAZ *сущ*. ширчи.

RƏNGSAZLIQ *сущ*. ширчивал.

RƏNGSİZ *прил*. ранг алачир.

RƏNGSİZLƏŞMƏK *глаг*. ранг алахьун.

RƏNGSİZLİK *сущ*. ранг тахьун.

RƏSƏDXANA *сущ*. обсерватория.

RƏSM *сущ*. суьрет, шикил.

RƏSMÇİ *сущ*. суьрет чIугвадайди, шикил чIугвадайди.

RƏSMXƏT *сущ*. черчение.

RƏSMİ *прил*. гьукуматдин ва я къуллугъдин тIварцIихъай тир.

RƏSMİLƏŞDİRMƏK *глаг*. къанун яз кьабулун.

RƏSMİYYƏT *сущ*. гьукуматдин патахъай тир гьал.

RƏSM-KEÇİD *сущ*. парад.

RƏSMLİ *прил*. шикилар, суьретар ганвай; шикилралди, суьретралди раснавай.

RƏSSAM *сущ*. шикилар чIугвадайди, суьретчи.

RƏSSAMLIQ *сущ*. суьретчивал.

RƏŞADƏT *сущ*. кьегьалвал, жуьрэтлувал, гьунар, викIегьвал, мердвал.

RƏŞADƏTLİ *прил*. викIегь, жуьрэтлу, кьегьал, мерд.

RƏŞİD *прил. куьгь.* викIегь, мерд, жуьрэтлу.

RƏŞİDLİK *сущ. куьгь.* викIегьвал, мердвал, жуьрэтлувал.

RƏVA *маса гафарихъ галаз санал*: **rəva bilmək** меслят акун; **rəva bilməmək** меслят такун.

RƏVAC *прил.* 1) *куьгь*. кIубан; цицIи; йигин; зиринг; **rəvac bazar** кIубан базар; **rəvac oğlan** зиринг гада; 2) *куьгь*. фад ише фидай; **rəvac mal** фад ише фидай мал.

RƏVAN *прил*. 1) цIалцIам, сад хьтин; **rəvan dil** цIалцIам чIал; 2) целай фидай хьтин; **rəvan yeriş** целай фидай хьтин къекъуьнар.

RƏVANLIQ *сущ*. цIалцIамвал, сад хьтинвал.

RƏVANLIQLA *нареч*. цIалцIамдаказ, цIалцIамдиз; **o rəvanlıqla danışır** ам цIалцIамдиз рахазва.

RƏVAYƏT *сущ*. риваят; **rəvayətə görə** риваятда лугьузвайвал.

RƏY *сущ*. 1) фикир; **öz rəyini bildirmək** жуван фикир лугьун; 2) къимет (*са касдин кIвалахдин ва я са кхьенвай затIунин гьакъиндай*); 3) рецензия.

RƏYÇİ *сущ*. рецензия гузвай кас.

RƏZALƏT *сущ. куьгь.* алчахвал, агъузвал.

RƏZƏ *сущ*. чефте.

RƏZƏLİ *прил*. чефте алай.

RƏZİL *прил*. алчах, усал; **rəzil etmək** алчахарун, усаларун.

RƏZİLLİK *сущ*. алчахвал, усалвал.

RİAYƏT *сущ*. амал авун; **sözə riayət etmək** гафуниз амал авун.

RİAYƏTKAR *прил*. амал ийидайди (*къайдайриз, къанунриз*).

RİAYƏTKARLIQ *сущ*. амал авун (*къайдайриз, къанунриз*).

RİCA *сущ*. тIалабун, тавакъу; **rica etmək** тIалаб авун.

RİCƏT *сущ*. хтун, элкъуьн.

RİÇAL *сущ*. джем; **alma riçalı** ичин джем.

RİFAH *сущ*. хушбахтвал; берекат; хийир; **xalqın rifahı** халкьдин хушбахтвал.

RİQQƏT *сущ*. 1) регьим, рикI кун, язух чIугун; 2) рикIин хушвал, хуш эсер (*рикIиз авур*), чимивал (*рикIин*).

RİQQƏTI-QƏLB *сущ. куьгь.* рикIин тIарвал.

RİQQƏTLƏ *нареч*. 1) регьимлудиз, регьимлуз; 2) рикIиз хушвилелди.

RİQQƏTLƏ *нареч*. регьимлувилелди, рикIин хушвилелди.

RİNQ *сущ. спорт.* боксдин майдан.

RİSK *сущ.* 1) хата, хатавал; мумкин тир хата; **o, bu işi həyatını riskə gedərək gördü** ада и кар вичин чандиз хатавал аваз авуна; 2) тевекуллагь; хаталу кардиз жуьрэт; рикI авун.

RİSKLİ *прил*. хатавал квай.

RİSKLİLİK *сущ.* хатавал кваз хьун.

RİŞƏ *сущ*. пун; **rişə atmaq** пун вегьин.

RİŞƏLİ *прил*. пун авай.

RİŞƏSİZ *прил*. пун авачир.

RİŞXƏND *сущ*. рахшанд, ягьанат, масадал хъуьруьн.

RİŞXƏNDÇİ *сущ*. масадал хъуьредайди, рахшандар ийидай кас, ягьанатар ийидай кас.

RİŞXƏNDLƏ *нареч*. рахшанддив, ягьанатдив.

RİTM *сущ*. ритм (*са карда, мес. кьуьлуьна, макьамда, манида зарбвал ва явашвал, къативал ва зайифвал садсадан гуьгъуьнал алаз, нубатдалди сад хьиз дегиш хьун; везин, дигайвал*).

RİTMİK *прил*. ритмдалди жезвай (*ийизвай*); **ritmik hərəkət** ритмдалди жезвай (*ийизвай*) гьерекат (*юзунар*).

RİTMLƏ *нареч*. ритмдалди.

RİTMLİ *прил. килиг:* **RİTMİK.**

RİTMSİZ *прил*. ритм авачир, ритмсуз.

RİTMSİZLİK *сущ*. ритмсузвал.

RİTOR *сущ. куьгь*. ритор (*1 къадим замандин Грецияда фасагьатдиз рахунрин муаллим; 2 иердиз, амма буш рахунар ийидайди (оратор*).

RİTORİK *прил*. риторикадин, риторикадиз талукь тир.

RİTORİKA *прил*. риторика (*1 иердиз, фасагьатдиз рахунин, ораторвилин теория; 2 чIагай, иер, амма мана квачир буш рахунар*).

RİYA *сущ.* кьве чин алайвал.

RİYAKAR *сущ.* кьве чин алай кас.

RİYAKARCASINA *нареч.* кьве чин алаз; **riyakarcasına danışmaq** кьве чин алаз рахун.

RİYAKARLIQ *сущ.* кьве чин алайвал авун.

RİYASIZ *прил.* рикI михьи, дуьзвал авай, дуьз, дугъри.

RİYASIZLIQ *сущ.* рикIин михьивал, дуьзвал, рикIин дуьзвал, ачухвал, рикIин ачухвал.

RİYAZİ *прил.* математикадин.

RİYAZİYYAT I *сущ.* математика; II *прил.* математикадин; **riyaziyyat dərsi** математикадин тарс.

RİYAZİYYATÇI *сущ.* математик.

RİYAZİYYATÇILIQ *сущ.* математиквал.

RİZ *сущ. куьгь.* 1) жигъир, руьшт; 2) гел.

RİZA *сущ.* разивал, ижаза; **riza vermək** разивал гун.

RİZASIZ *прил. куьгь.* разивал авачиз.

RİZƏ *сущ. куьгь.* кIус.

RİZƏ-RİZƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **rizə-rizə etmək** кIус-кIус авун.

RİZQ *сущ. куьгь.* фу.

RİZVAN I *сущ. куьгь. дин.* мелек (*женнетдин ракIарал акъваздай*).

RİZVAN II *сущ. куьгь.* разивал, рази хьун.

ROBOT *сущ.* робот (*вичин гьерекатар, кIвалах инсандин гьерекатриз, кIвалахдиз ухшар автомат*).

ROL *сущ.* 1) роль (*образ*); **Hamletin rolunda** Гьамлетан ролда; 2) роль (*текст*); **öz rolunu öyrənmək** жуван роль (*текст*) чирун; 3) роль (*везифа*); **öz rolunu yaddan çıxarmaq** вичин везифа рикIелай алудун.

ROLİK *сущ.* ролик (*1 бицIи чарх (са аппаратда жеда); 2 чинидин гъвечи синтI, изолятор; юкьван хвалалай гъвечIи чарх хьтин блок; 3 чархар алай конькияр*).

ROLİKLİ *прил.* роликдин.

ROM I *сущ.* ром (*ичкидин са жуьре*); II *прил.* ромдин; **rom iyi** ромдин ни.

ROMALI *сущ.* римви.

ROMAN *сущ.* роман.

ROMANÇI *сущ.* роман кхьизвай кас.

ROMANS *сущ.* романс.

ROMANTİK *прил.* романтик (*вири хъсан яз аквадай, ширин хиялар авуниз майил авай кас*).

ROMANTİKA *сущ.* романтика.

ROMANTİZM *сущ.* романтизм (*1 XX виш йисарин сифте кьилера эдебиятда арадал атай са хел; 2 хиялпересвал, яшайишдиз верцIи хиялралди килигун*).

ROMB *сущ.* ромб.

ROMBVARİ *прил.* ромб хьтин.

RONDO *сущ.* рондо (*1 шиирдин са жуьре; 2 басмадин ва я гъилин хатIарин элкъвей гьарфарин са жуьре; 3. гьяркьуь, къуьруь кIвенкI алай перо*).

ROTA *сущ. воен.* рота.

ROTAPRİNT *сущ. полигр.* ротапринт (*гъвечIи форматдин чапдин машин*).

ROTASİYA *сущ. полигр.* ротация (*чапдин машин*).

ROTMİSTR *сущ.* ротмистр (*1 куьгьне яракьлу къуватра капитандиз барабар офицервилин чин, эскадрондин командир; 2 жандармайрин офицервилин чин*).

ROTONDA *сущ.* 1) *архит.* ротонда (*чими вахтунда ял ягъидай дарамат*); 2) хел квачир, дишегьлидин винелай

алукIдай пек.

ROTOR *сущ. тех.* ротор.

ROYAL *сущ.* рояль.

ROYALİST *сущ.* рояль ягъизвайди.

ROYALİZM *сущ.* роялизм (*пачагьлугъдин терефдарвал*).

ROZETKA *сущ.* розетка.

ROZMARİN *сущ.* розмарин (*ичерин сорт*).

RÖVNƏQ *сущ.* цIарцIар, нур, рапрап.

RÖVNƏQLİ *сущ.* иер, лап хъсан.

RÖVNƏQSİZ *прил.* иер тушир, хъсан тушир.

RÖVŞƏN *прил. куьгь.* экуь, гужлу экв гудай, ачух.

RÖVŞƏNLİK *сущ.* экуьвал, ачухвал.

RÖYA *сущ.* ахвар; **röya görmək** ахвар акун.

RUBL *сущ.* рубль.

RUH *сущ.* руьгь.

RUHANİ I *сущ.* динэгьли.

RUHANİ II *сущ.* «Ругьани» Азербайжандин ашукьрин макьам.

RUHANİ III *прил. куьгь.* 1) иер акунар авай; 2) рикIиз хуш.

RUHANİLİK *сущ.* динэгьлидин къуллугъ.

RUHƏN *нареч.* лап рикIивай, рикIин сидкьидалди.

RUHİ *прил.* рикIин, рикIин къеняй тир.

RUHİ-RƏVAN *сущ.* кIаниди.

RUHLANDIRICI *прил.* руьгь кутадай, руьгь хкаждай; **ruhlandırıcı işlər** руьгь кутадай крар.

RUHLANDIRMAQ *глаг.* руьгь кутун, руьгь хкажун.

RUHLANMAQ *глаг.* руьгь акатун.

RUHLU *прил.* руьгь квай.

RUHSUZ *прил.* руьгьсуз, руьгь квачир.

RUHSUZLUQ *сущ.* руьгьсузвал.

RUHVERİCİ *прил.* руьгь кутадай, гьевеслу ийидай.

RULET *сущ.* рулет.

RULETKA *сущ.* рулетка.

RULON *сущ.* рулон.

RUM *прил.* римдин; **rum rəqəmləri** римдин рекъемар.

RUMIN *сущ.* румын (*халкьдин тIвар, румын халкьдин векил*); **rumınlar** румынар; **rumın dili** румын чIал.

RUMINCA *нареч.* румын чIалалди, румындалди.

RUMKA *сущ.* рюмка.

RUMLULAR *сущ. тар.* римвияр (*византийвияр*).

RUPİ *сущ.* рупи (*Гьиндистандин, Непалдин, Пакистандин ва мсб. пул*).

RUPOR *сущ.* рупор.

RUPORLU *прил.* рупор авай.

RUS *сущ.* урус.

RUSCA *нареч.* урус чIалалди, урусдалди.

RUSDİLLİ *прил.* урус чIалалди рахазвай.

RUSİ *сущ. куьгь.* урус чIал.

RUSİST *сущ.* русист (*урус чIалан пешекар*).

RUSİSTİKA *сущ.* русистика.

RUSİYA *сущ.* Урусат.

RUSİYALI *сущ.* Урусатдин эгьли.

RUSİZM *сущ. лингв.* русизм.

RUSLAŞDIRMAQ *глаг.* урусламишун.

RUSLAŞMAQ *глаг.* урусламиш хьун.

RUSLAŞMIŞ *прил.* урусламиш хьанвай.

RUSOFİL *сущ.* русофил.

RUSPƏRƏST *сущ.* урусперес.

RUSPƏRƏSTLİK *сущ.* уруспересвал.

RUTUL *сущ.* рутул (*лезги чIалан*

группадик акатзавай халкь); **rutullar** рутулар; **rutul dili** рутул чIал; **rutulca** рутул чIалалди, рутулдалди.

RUZİ *сущ*. ризкьи, фу; **ruzidən ötrü işləmək** ризкьи паталди кIвалахун.

RUZİGAR *сущ*. 1) *шаир*. гар; **sərin ruzigar** серин гар; **sərt Abşeron ruzigarı** къати Абшерондин гар; 2) гьава; **soyuq ruzigar** къайи гьава; 3) *шаир*. вахт, заман; 4) *куьч*. кьисмет, къаза-кьадар; 5) *шаир*. уьмуьр; **sənsiz ruzigarım ağırdır** вун галачиз зи уьмуьр залан я.

RUZİGARLI *прил*. гар авай; **ruzigarlı gün** гар авай югъ.

RUZİGARSİZ *прил*. 1) гар авачир; **ruzigar yer** гар авачир чка; 2) *куьч*. хъсандиз яшамиш тежезвай.

RUZİLİ *прил*. ризкьи авай, фу авай; **ruzili yer** фу авай чка.

RUZİSİZ *прил*. ризкьи авачир, кесиб.

RUZNAMƏ *сущ. куьгь*. газет.

RUZNAMƏÇİ *сущ. куьгь*. газетчи.

RUZNAMƏÇİLİK *сущ*. газетчивал.

RÜB *сущ*. йисан кьуд паюникай сад, квартал; **ilin birinci rübü** йисан сад лагьай квартал.

RÜBAİ *сущ. эдеб*. рубаи (*кьуд цIарцIин шиир*); **Ömər Xəyyamın rübailəri** Уьмер Хайяман рубаияр.

RÜBAİYYAT *сущ*. рубаият.

RÜBƏND *сущ*. дуьгуьр.

RÜBƏNDLİ *прил*. дуьгуьр алай; **rübəndli qadın** дуьгуьр алай дишегьли.

RÜBLÜK *прил*. кварталдин; **rüblük plan** кварталдин план.

RÜFƏT *сущ. куьгь*. чIехи къуллугъдал алай.

RÜXSAR *сущ. куьгь*. 1) чин; 2) *куьч*. къамат.

RÜKƏT *сущ. дин*. икрам.

RÜKÜ *сущ. дин*. икрам авун (*купIунал алай чIавуз*).

RÜSXƏT *сущ*. рухсат.

RÜSXƏTLİ *прил*. рухсат авай.

RÜSXƏTNAMƏ *сущ*. ихтияр, изин (*са гьихьтин ятIани кIвалах кьиле тухун патал ихтияр гудай документ*).

RÜSXƏTSİZ *нареч*. ихтияр, изин авачир.

RÜSUM I *сущ*. харж (*гьукуматди къачудай налогдин жуьре*).

RÜSUM II *сущ*. адет хьанвай къайдаяр, тайинарнавай къайдаяр.

RÜSUMAT *сущ. килиг:* **RÜSÜM I.**

RÜSUMLU *прил*. харжи авай.

RÜSVAY *сущ*. русвагь; **rüsvay etmək** русвагь авун.

RÜSVAYÇILIQ *сущ. килиг:* **RÜSVAYLIQ.**

RÜSVAYEDİCİ *прил*. русвагьдай, русвагь ийидай.

RÜSVAYİ-ALƏM *маса гафарихъ галаз санал*: **rüsvayi-aləm etmək** вири дуьньядиз русвагь авун.

RÜSVAYİ-CAHAN *сущ. килиг:* **RÜSVAYİ-ALƏM.**

RÜSVAYLIQ *сущ*. русвагьвал, беябурчивал.

RÜŞEYM *сущ*. 1) цIир; 2) сифте кьил.

RÜŞEYMLİ *прил*. 1) цIир авай; **rüşeymli orqan** цIир авай орган; 2) сифте кьил авай.

RÜŞVƏT *сущ*. ришвет; **rüşvət vermək** ришвет гун; **rüşvət almaq** ришвет къачун.

RÜŞVƏTALAN *сущ*. ришветчи, ришветбаз.

RÜŞVƏTÇİ *сущ. килиг:* **RÜŞVƏTXOR.**

RÜŞVƏTÇİLİK *сущ. килиг:* **RÜŞVƏTXORLUQ.**

RÜŞVƏTXOR *сущ*. ришветбаз.

RÜŞVƏTXORLUQ *сущ*. ришветбазвал.

RÜŞVƏTVERƏN *сущ*. ришвет гузвайди.

RÜTBƏ *сущ*. тІвар; чин; **alim rütbəsi** алимдин тІвар; **zabit rütbəsi almaq** офицердин чин къачун.

RÜTBƏLİ *прил*. тІвар авай.

RÜTBƏSİZ *прил*. тІвар авачир.

RÜTUBƏT *сущ*. 1) кьеж, ламувал; 2) ламу гьава.

RÜTUBƏTLİ *прил*. ламу; кьеж квай, лам квай.

RÜTÜBƏTLİLİK *сущ*. ламувал, кьеж квайвал, лам квайвал.

RÜTUBƏTSİZ *прил*. ламу тушир, кьеж квачир, лам квачир.

RÜTUBƏTSİZLİK *прил*. кьеж квачирвал, лам квачирвал.

S

S – *азербайжан алфавитдин къанни вад лагьай гьарф*

SAAM *сущ*. саам (*Урусатда ва Скандинавиядин кефер пата яшамиш жезвай, угро-фин чІаларин кватІалдик акатзавай халкь*).

SAAT *сущ*. 1) сят; **saat yarım** сятни зур; **saatda altmış kilometr sürətlə getmək** са сятина пудкъад километрдин мензил атІун, са сятина пудкъад километр фин (*мес. машин*); **bir saat gecikmək** са сят геж хьун, са сятинин геж хьун; 2) сятини къалурзавай вахт; **axşam saat beşdə** нянин сятдин вадаз; **gecə saat on ikidə** йифен сятдин цІикьведаз; **saat neçədir?** сят шумуд я? **saat beşə on dəqiqə qalıb** цІуд декьикьа кими яз сят вад я, сят вад жез цІуд декьикьа ама; **qatar səhər saat yeddidə gələcək** поезд экуьнин сятдин иридаз къведа; 3) вахт; **axşam vaxtı** нянин вахт; **istirahət vaxtı** ял ядай вахт; **hər saatda** гьар сятина; **azad saatlarda** мажал хьайила (*авайла*).

SAATBASAAT *нареч*. гьар са сятина.

SAATLARCA *нареч. килиг:* **SAATLARLA**.

SAATLARLA *нареч*. сятралди.

SAATSAZ *сущ*. сятер туькІуьр хъийидай устІар.

SABAH *сущ*. 1) пакама; 2) пакаман (*экуьнин вахт*); **sabah tezdən** пакамахъ (*экуьнахъ*) фад, пакам (*экуьн*) кьиляй; 3) пака; **sabah görüləsi işlər** пака авуна кІанзавай крар; **sabah bu günkündən yaxşı olacaq** пака къениндалай хъсан жеда.

SABAHDAN *нареч*. пакамахъ; **sabahdan işə başla** пакамахъ кІвалахдив эгечІ.

SABAHKI *прил*. пакагьан; **sabahkı gündən** пакагьан йикъалай, пакамлай, пакадлай.

SABAH-SABAH *нареч*. экуьнахъ фад.

SABİQ *прил*. 1) виликан; 2) алатай;

sabiq direktor виликан директор, алатай директор.

SABİT *прил.* 1) даим, даим авай; даим тир, даиман; 2) мягькем, дурумлу, дегиш тежер; 3) вичин тегьер дегиш тийир; гьамиша са чкадал алай.

SABİTQƏDƏM *прил*. даим (*вафалу, гьакъикъи, гьамишан, дегиш тежедай, вичин къилихрал кьару*).

SABİTQƏDƏMLİK *сущ*. дегиш тежервал, къилих дегиш тежервал; **sabitqədəmlik ona xas xüsusiyyətdir** къилих дегиш тежервал адаз хас лишан я.

SABİTLİK *сущ*. дурумлувал, мягькемвал; **sabitlik yaratmaq** дурумлувал арадал гъун.

SABOTAJ I *сущ*. саботаж (*кар кьиле тухуз чинеба, кIаникай манийвал гуз алахъун*); II *прил*. саботаждин; **sabotaj işləri** саботаждин крар.

SABOTAJÇI *сущ*. къастунай манийвал ийизвай кас.

SABUN I *сущ*. запун; II *прил*. запундин; **sabun tozu** запундин руг.

SAC *сущ*. сач; **sac çörəyi** сачун фу.

SAÇ *сущ*. чIар; **qara saçlar** чIулав чIарар; **uzun saçlar** яргъи чIарар.

SAÇAQ *сущ*. сачах.

SAÇAQLI *прил*. сачахар авай.

... **SAÇAQLI** *бязи муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **ipək saçaqlı** ипекдин сачагъар авай.

SAÇMA *сущ*. **SAÇMAQ** *глаголдикай*.

SAÇMAQ *глаг*. чукIун; **işıq saçmaq** экв чукIун.

SADAĞA *сущ*. садакьа; **sadağa vermək** садакьа гун.

SADALAMA *сущ*. **SADALAMAQ** *глаголдикай*.

SADALAMAQ *глаг*. тупIалай авун.

SADALANMA *сущ*. **SADALANMAQ** *глаголдикай*.

SADALANMAQ *глаг. килиг:* **SADALAMAQ**.

SADƏ *прил*. 1) сая; **sadə iş** сая кар; 2) регьят, асант; 3) гьакIан, адетдин, дамах гвачир; **o, sadə adamdır** ам дамах гвачир кас я; 3) рикIе затI авачир, амалдарвал тийижир; 4) нин хьайитIани чIалахъ жедай.

SADƏLİK *сущ*. 1) саявал; 2) дамах гвачирвал, къенивал; 3) дуьзенавал; 4) регьятвал, асантвал.

SADƏLÖVH *прил*. дуьзена, рикI михьи, гъавурдик бегьем квачир, рикIе затI авачир.

SADƏLÖVHCƏSİNƏ *нареч*. дуьзенавилелди, дуьзенадаказ **sadəlövhcəsinə inanmaq** дуьзенавилелди чIалахъ хьун.

SADƏLÖVHLÜK *сущ*. дуьзенавал; **uşaq sadəlövhlüyü** аялдин дуьзенавал.

SADİQ *прил*. вафалу, рекье чан эцигдай, рекье чан эцигиз гьазур; **vətənə sadiq** ватандиз вафалу.

SADİQANƏ *нареч*. вафалувилелди, вафалудаказ.

SADİQLİK *сущ*. вафалувал.

SADİST *сущ*. садист (*масадаз гужалди азабар гуналди лезет къачудай*).

SADİZM *сущ*. садизм (*масадаз азабар гуникай лезет къачун*).

SAF *прил*. 1) михьи; **saf qızıl** михьи къизил; 2) сагълам; **saf dişlər** сагълам сарар; 3) михьиди яз жагъай; **saf gümüş** михьиди яз жагъай гимиш.

SAF-ÇÜRÜK *прил*. сагъ-ктIай.

SAFLAŞDIRMAQ *прил*. 1) михьун; 2) хкудна михьи авун.

SAFLAŞMAQ *глаг*. михьи хьун.

SAFLIQ *сущ*. михьивал; **havanın**

saflığı гьавадин михьивал; **qəlbin saflığı** рикIин михьивал.

SAĞ I *прил*. сагъ; дири; чан алай; **sağ adam** дири кас, чан алай кас; **o, müharibədən sağ qayıtdı** ам дяведай сагъ хтана.

SAĞ II *прил*. эрчIи; **sağ tərəf** эрчIи пад; **sağ əl** эрчIи гъил; **sağ ayaq** эрчIи кIвач; **sağ göz** эрчIи вил.

SAĞALMAQ *глаг*. сагъ хъхьун, дири хъхьун.

SAĞALTMAQ *глаг*. сагъарун; **xəstəni sağaltmaq** азарлуди сагъарун.

SAĞDAN *парен*. эрчIи патай, эрчIи патахъай.

SAĞDIRMA *сущ*. **SAĞDIRMAQ** *глаголдикай*.

SAĞDIRMAQ *глаг*. ацаз тун: **o, qızına inəyi sağdırır** ада вичин рушав кал ацаз тазва.

SAĞDIŞ *сущ*. пкавул (*чамран ва я сусан юлдаш*).

SAĞICI *сущ*. нек ацадайди.

SAĞICILIQ *сущ*. нек ацадайдан пеше.

SAĞIM *сущ*. 1) ацун; 2) ацай нек.

SAĞLAM *прил*. сагълам; **sağlam uşaq** сагълам аял.

SAĞLAMLIQ *сущ*. сагъламвал; **sağlamlığını qoru** жуван сагълам-0 вал хуьх.

SAĞMAQ *глаг*. ацун; **keçini sağmaq** цIегь ацун.

SAĞMAL *прил*. нек квай, нек гудай; нек ацадай; **sağmal inək** нек квай кал, ацадай кал.

SAĞRI *сущ*. сагъри (*балкIандин*).

SAĞSAĞAN I *сущ*. керекул; II *прил*. **sağsağan yumurtası** керекулдин кака.

SAĞ-SALAMAT *нареч*. сагъ-саламат.

SAHƏ *сущ*. 1) чка; **böyük sahələr** чIехи чкаяр; 2) хел; **elm sahəsi** илимдин хел.

SAHİBƏ *сущ*. 1) иеси (*дишегьли*); 2) паб, кайвани.

SAHİBKAR *сущ*. 1) иеси, сагьиб; **fabrikin sahibkarı** фабрикадин иеси; 2) майишат идара ийизвайди; **sahibkar Məhəmməd idi** майишат идара ийизвайди Мегьамед тир.

SAHİBKARLIQ *сущ*. карчивал; **xırda sahibkarlıq** куьлуь карчивал.

SAHİBSİZ *прил*. сагьибсуз.

SAHİBSİZLİK *сущ*. сагьибсузвал.

SAHİL *сущ*. 1) къерех; **dənizin sahili** гьуьлуьн къерех; 2) кьер; **dənizin sol sahili** гьуьлуьн чапла кьер.

SAHMAN *сущ*. къайда, сиришта.

SAHMANLAMAQ *глаг*. къайдада тун, гуьнгуьна тун, сириштада тун; **o, işlərini sahmanladı** ада кIвалахар къайдада туна.

SAHMANLI *прил*. къайдада тунвай, гуьнгуьна тунвай, сириштада тунвай.

SAXAROZA *сущ*. сахароза (*набататрик квай шекердин миже*).

SAXLAMAQ *глаг*. 1) кьун; **əlindən tutub saxlamaq** гъиликай кьуна хуьн; 2) хуьн; **südü soyuq yerdə saxlamaq** нек къайи чкада хуьн; **inək saxlamaq** кал хуьн.

SAXLANMAQ *глаг*. хуьн; саламатдиз хуьн.

SAXLATMAQ *глаг*. хуьз тун; **uşağı saxlatmaq** аял хуьз тун.

SAXSI *сущ*. хъенчI.

SAXTA *прил*. тапан, къалп.

SAXTAKAR *сущ*. къалпвилерал машгъул кас.

SAXTAKARLIQ *сущ*. къалп авун, къалп акъудун.

SAXTALIQ *сущ*. къалпвал.

SAXUR *сущ.* цIахур (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*), цIахурви (*цIахур халкьдин векил*); **saxur dili** цIахур чIал.

SAXURCA *нареч.* цIахур чIалалди, цIахурдалди.

SAİL *сущ. куьгь.* къекъвераг; **sail olmaq** къекъвераг хьун.

SAİRƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **dostlar, qohumlar və sairə gəlmişdi** дустар, мукьва-кьилияр ва масадбур атанвай.

SAİT *лингв.* ачух сес; **sait səslər** ачух сесер.

SAİTLİ *прил.* ачух сесер авай.

SAİTSİZ *прил.* ачух сесер авачир.

SAKİN *сущ.* агьали, эгьли; **kəndin sakinləri** хуьруьн агьалияр; **şəhər sakini** шегьерэгьли.

SAKİT *прил* 1) яваш; **sakit səslə** яваш ванцелди; 2) секин, ван авачир; **sakit gecə** секин йиф.

SAKİTLƏŞDİRMƏK *глаг.* секинарун; **uşaqları sakitləşdirmək** аялар секинарун.

SAKİTLƏŞMƏK *глаг.* 1) яваш хьун; 2) секин хьун.

SAKİTLİK *сущ.* секинвал; **gecənin sakitliyi** йифен секинвал.

SAKİTLİKLƏ *нареч.* 1) секиндиз, секинвилелди; 2) явашдиз; аста, аставилелди.

SAKSAUL *сущ.* саксаул (*кьурамат чуьллера экъечIдай пеш тежедай гьвечIи тар*).

SAKSOFON *сущ. муз.* саксофон.

SAQQAL *сущ.* чуру; **ağ saqqal** рехи чуру.

...**SAQQAL**... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **uzunsaqqal** яргъи чуру.

SAQQALLI *прил.* чуру квай, чуру тунвай.

SAQQALSIZ *прил.* чуру квачир, чуру тунвачир.

SAQQIZ *сущ.* кандурагъ.

SALAM *сущ.* салам; **salam vermək** салам гун.

SALAMAT *прил.* 1) саламат; 2) зарар хкIун тавур, зиян хкIун тавур, сагъ-саламат.

SALAM-KALAM *сущ.* салам-калам.

SALAMLAŞMA *сущ.* **SALAMLAŞMAQ** *глаголдикай.*

SALAMLAŞMAQ *глаг.* салам гун.

SALAT *сущ.* 1) кагьу; 2) салат (*помидорар, афнияр, къацу чичIегар ва мсб. куьткуьнна какадарнавай къафун*).

SALAVAT *сущ.* салават.

SALDIRMA *сущ.* **SALDIRMAQ** *глаголдикай.*

SALDIRMAQ *глаг.* югь тагун, хурук кутун; **pis hala saldırmaq** югъ тагана пис гьалдиз гъун.

SALFET *сущ.* салфетка.

SALXIM *сущ.* кул (*ципицIрин*).

SALLAQ I *сущ.* малар тукIвадайди; II *прил.* куьрс хьанвай.

SALLAQXANA *сущ.* кьасабхана.

SALLAQLIQ *сущ.* малар тукIун; куьрс хьун.

SALLAMAQ *глаг.* 1) куьрсарун, куьрсун; **ayaqlarını sallamaq** кIвачер куьрсарун; 2) авудун, авадарун; **ipi quyuya sallamaq** еб къуйдиз авадарун.

SALLANAN *прил.* куьрс хьанвай, куьрсардай, куьрсарнавай.

SALLANA-SALLANA *нареч.* галтад жез-галтад жез, пад ягъиз, и пад а пад ягъиз, пIатI хьиз.

SALLANMAQ *глаг.* куьрс хьун; **şəkil divardan sallanıb** шикил цлакай куьрс хьанва.

SALLATMAQ *глаг. килиг:* **SALLAMAQ**.

SALMAQ *глаг.* 1) агъуз авун, авадарун; 2) вегьин; **avtomata pul salmaq** автоматдиз пул вегьин; 3) вегьин (*кьилел*); **su olan səhəngi yerə salmaq** яд авай гичин чилел вегьин; 4) вегьин (*абурдай*); 5) вегьин (*лабар*), акъвазун; **gəmi lövbər salıb dayandı** гими лабар вегьена акъвазна; 6) кутун, хтун, тухун, авун; **dağlardan yol salmaq** дагъларай рехъ кутун, дагъларай рехъ авун; 7) тун; эцигун, эхцигун; ягъун; **şüşə salmaq** шуьше тун; **üzüyə qaş salmaq** тупIалда къаш тун; 8)экIягъун;**süfrəsalmaq**суфраэкIягъун; **xalça salmaq** гам экIягъун; 9) ягъун, эцигун; **banka salmaq** банка ягъун; 10) авудун; **şahı taxtdan salmaq** пачагь тахтунилай авудун; 11) гьалун; **inəyi tövləyə salmaq** кал цуриз гьалун; 12) агъузарун; **qiyməti salmaq** къимет агъузарун; 13) килигун; **ətrafa nəzər saldı** кьуд патаз килигна; 14) акъудун; **qovğa salmaq** къал акъудун; 15) кардик кутун; **o, şirin dilini işə saldı** ада вичин ширин мез кардик кутуна.

SALNAMƏ *сущ.* тарих, тарихрикай кхьенвай затI.

SALNAMƏÇİ *сущ.* тарих кхьидайди.

SALON *сущ.* салон (*1 тавхана, мугьманар кьабулдай кIвал; 2 ихтилатар ийиз кIватI жедай кIвал; 3 деллекхана*).

SALTO *сущ.* сальто.

SALYUT *сущ.* салют.

SAMAN *сущ.* агъалар (*ягъалар*); нагъвар; самар.

SAMANLIQ *сущ.* муьхц.

SAMBO *сущ.* самбо (*юкьварар кьунин са жуьре*).

SAMBOÇU *сущ.* самбист (*самбодал машгъул кас*).

SAMİT *сущ.* ачух тушир сес.

SAMOVAR *сущ.* самовар.

SAMUR *сущ.* хундуз (*чIулаввал алай ипек хьтин хъуьтуьл ва цIарцIар гудай чIарчIин багьа хам алай гьайван*).

SAMURAY I *сущ.* самурай (*къадим Японияда аскер*); II *прил.* самурайдин; **samuray andı** самурайдин кьин.

SAN *сущ.* тIвар-ван, машгъурвал.

SANATORİYA *сущ.* санатория (*ял ядай чка*).

SANBAL *сущ.* 1) кесер, сейливал; 2) гьуьрмет, нуфуз; 3) къимет.

SANBALLI *прил.* 1) кесерлу; 2) гьуьрметлу, нуфузлу; 3) къиметлу.

SANBALLILIQ *сущ.* 1) кесерлувал; 2) гьуьрметлувал, нуфузлувал; 3) къиметлувал.

SANCAQ *сущ.* санжах.

SANCAQLAMA *сущ.* **SANCAQLAMAQ** *глаголдикай*.

SANCAQLAMAQ *глаг.* галкIурун, кукIурун (*санжахдалди*).

SANCI *сущ.* санжу.

SANCILANMAQ *глаг.* санжуяр кьун.

SANCMAQ *глаг.* 1) сухун; 2) акIурун; **bayraq sancmaq** пайдах акIурун; 3) ягъун; кIасун; **ilan sancdı** гъуьлягъди ягъана; 4) кукIварун; **süngü sancmaq** жидадив кукIварун.

SANDIQ *сущ.* сандух.

SANİTAR *сущ.* санитар.

SANİTARİYA *сущ.* санитария.

SANİYƏ *сущ.* секунд.

SANKİ *союз.* саки.

SANKSİYA *сущ.* санкция.

SANMA *сущ.* **SANMAQ** *глаголдикай*.

SANMAQ *глаг.* гиман авун, фикир

авун, яз гьисабун.

SANSKRİT *сущ.* санскрит (*Гьиндистандин къадим кхьинрин чIал*).

SANTİMETR *сущ.* сантиметр (*метрдин вишяй са пай*).

SAP I *сущ.* гъал; **nazik sap** кьелечI (*шуькIуь*) гъал; **sarı sap** хъипи гъал.

SAP II *сущ.* тум (*мес. гапурдин*).

SAPAND *сущ.* цIапан (*къванер тваз ядай*).

SAPDIRMAQ *глаг.* 1) акъудун (*рекьяй*); 2) алудун (*ихтилат масанихъ*).

SAPFİR *сущ.* сапфир (*вили ва я къацу къаш авай багьа къван*).

SAPLAQ *сущ. бот.* 1) тум (*мес. чукIулдин, дергесдин*), 2) тум (*мес. пешин*).

SAPLAMAQ I *глаг.* акалун; **iynəni saplamaq** рапунихъ гъал акалун.

SAPLAMAQ II *глаг.* гилигун, акалун; **baltanı saplamaq** нажахдихъ тум акалун.

SAPLAMAQ III *глаг.* кутун, акIурун (*эцяна*), сухун.

SAPSAĞ *прил.* сагъ.

SAPSAĞLAM *прил.* сагълам.

SAPSAĞLAMLIQ *сущ.* сагъламвал.

SAPSAĞLIQ *сущ.* сагъвал, сагълугъ.

SAPSARI *прил.* туьнт хъипи.

SARAFAN *сущ.* сарафан (*дишегьлийрин хилер галачир кьелечI блушка*).

SARALIB-SOLMAQ *глаг.* 1) шуьткьуьн; 2) *куьч.* иервал амукь тавун.

SARALMAQ *глаг.* хъипи хьун, къиб ягъун.

SARALTMAQ *глаг.* хъипи авун, къиб ягъаз тун.

SARAY *сущ.* имарат; **Şirvanşahlar sarayı** Ширваншагьрин имарат.

SARBAN *сущ.* карвандин кьил.

SARDİNA *сущ.* сардина (*балугъ*).

SARĞI *сущ.* са чка кутIундай парчадин кIус, бинт.

SARI I *прил.* хъипи; **sarı rəng** хъипи ранг.

SARI II *послел.* галайнихъ; **evə sarı** кIвал галайнихъ.

SARIBUĞDA *сущ.* сарубугъда; **sarıbuğda çörəyi** сарубугъдадин фу.

SARIÇİÇƏK *сущ.* хъипи цуьк.

SARIKÖYNƏK *сущ. зоол.* хъипи нуькI; виргъи (*макьамар ядай, хъипи ва чIулав рангунин цIакулар алай нуькI*).

SARIQ *сущ.* са чка кутIундай парчадин (*бинтинин*) кIус.

SARIQLI *прил.* кутIуннавай парчадин (*бинтинин*) кIус алай.

SARIQSIZ *прил.* кутIуннавай парчадин (*бинтинин*) кIус алачир.

SARILIQ *сущ.* 1) къиб; хъипивал; хъипи тIехв; 2) саралух.

SARILMAQ *глаг.* аруш хьун; **uşaq onun boynuna sarıldı** аял адан гардандал аруш хьана.

SARIMAQ *глаг.* 1) арушун; **sapları sarımaq** гъалар арушун; 2) кутIунун; **kitabları sarımaq** ктабар кутIунун.

SARIMSAQ I *сущ.* серг; II *прил.* серкинин; **sarımsaq yarpağı** серкинин пеш.

SARINMAQ *глаг.* жувал галчукун, жувал алчукун, арушун; къене гьахьун (*кIуртунин, кавалдин*).

SARIŞIN I *прил.* ачух расу, лацу-расу; II *сущ.* лацу-расу чIарар авай итим, лацу-расу чIарар авай дишегьли.

SARIŞINLIQ *сущ.* ачух расувал, лацу-расувал.

SARKAZM *сущ.* сарказм, пис хъуьруьн, туькьуьл рахшанд.

SARKOFAQ *сущ.* саркофаг.

SARMAQ *глаг.* кьун; **ətrafı duman sardı** кьуд пад цифеди кьуна.

SARMAŞIQ *сущ. бот.* сармашух

(*алчуд жедай набатат*).

SARMAŞMAQ *глаг*. аруш хьун; **ilan onun ayağına sarmaşdı** гъуьлягъ адан кIвачел аруш хьана.

SARMATLAR *сущ*. сарматар (*чи эрадал кIведалди VI-IV виш йисара яшамиш хьайи фарс тайифаяр*).

SARSAQ *сущ*. сарсах.

SARSAQCASINA *нареч*. сарсахвилелди, сарсахдаказ, сарсахдиз.

SARSAQLAMAQ *глаг*. сефигь (*ахмакь, кIамаш*) хьун.

SARSAQLIQ *сущ*. сефигьвал (*ахмакьвал, кIамашвал*).

SARSIDICI *прил*. 1) барбатIдай, терг ийидай, кукIвардай; **sarsıdıcı zərbə** терг ийидай ягъун; 2) гзаф дерин эсер ийидай, гужлу таъсир ийидай; гьейран ийидай; дериндай къарсурдай.

SARSILMAQ *глаг*. къарсур хьун, таъсир хьун, зурзун, зурзун акатун.

SARSILMAZ *прил*. мягькем, дурумлу, кIеви.

SARSILMAZLIQ *сущ*. мягькемвал, дурумлувал, кIевивал.

SARSINTI *сущ*. зурзун, зурзун акатун; югъун; **beyin sarsıntısı** мефтI югъун (*алукьна, галукьна*).

SARSITMAQ *глаг*. къарсурун.

SATAŞQAN *сущ*. къал акъуддайди, хкуькьдайди.

SATAŞMAQ *глаг*. 1) хкIурун; **yoldan keçən birinə sataşmaq** рекьяй физвай садак хкIурун.

SATICI *сущ*. туьквенчи.

SATICILIQ *сущ*. туьквенчивал.

SATILMA *сущ*. **SATILMAQ** *глаголдикай*.

SATILMAQ *глаг*. маса гун; хаинвал авун.

SATINALMA *сущ*. маса къачун; **satınalma qiyməti** маса къачунин къимет.

SATİRA *сущ*. сатира.

SATİRİK I *прил*. сатирадин; **satirik jurnal** сатирадин журнал.

SATİRİK II *сущ*. сатирик (*сатирадин эсеррин автор*).

SATIŞ *сущ*. маса гун.

SATQIN I *прил*. маса гудай; **satqın adam** маса гудай кас; II *сущ*. маса гудайди, хаин; **satqınlara ölüm** хаинриз кьиникь.

SATQINLIQ *сущ*. 1) маса гун; 2) хаинвал.

SATMAQ *глаг*. 1) маса гун; **ət satmaq** як маса гун; 2) маса гун (*ватан, дуст*).

SATURN *сущ*. **САТУРН** (*планета*).

SAVAŞDIRMA *сущ*. **SAVAŞDIRMAQ** *глаголдикай*.

SAVAB *прил*. суваб; **savab iş** суваб кар.

SAVAD I *сущ*. савад, савадлувал, кIелиз-кхьиз чирвал.

SAVAD II *сущ*. нехиш (*мес. гимишдикай расай затIарал ийидай*).

SAVADLANMA *сущ*. **SAVADLANMAQ** *глаголдикай*.

SAVADLANMAQ *глаг*. чирвал къачун; кIел-кхьин чирун.

SAVADLI *прил*. савадлу, чирвилер авай; кIел-кхьин чидай.

SAVADLILIQ *сущ*. савадлувал.

SAVADSIZ *прил*. савадсуз, чирвал авачир, кIел-кхьин тийижир.

SAVADSIZLIQ *сущ*. савадсузвал.

SAVAŞ *сущ*. 1) къал, къалмакъал; **ərarvad savaşı** папанни гъуьлуьн къалмакъал; 2) дяве; ягъунар; **düşmənlə savaş** душмандихъ галаз дяве.

SAVAŞDIRMAQ *глаг*. кукIурун, арада къалмакъал тун.

SAVAŞQAN *прил.* кикIидайди (*итим*).

SAVAŞMAQ *глаг.* 1) кукIун, дяве хьун (*гафаралди*), арада къалмакъал гьатун; 2) дяве авун, ягъунар хьун.

SAVAYI *послел.* гъейри; **mən ondan savayı heç kəsi tanımıram** заз адалай гъейри касни чидач.

SAY I *сущ.* 1) кьадар; **əhalinin sayı** агьалийрин кьадар; 2) нумра; **qəzetin ikinci sayı** газетдин кьвед лагьай нумра; ◊ **saya salmamaq** кьабул тавун.

SAY II *сущ.* кьери чка, даяз чка, дерин тушир чка (*вацIун, гьуьлуьн*); **gəmi saya oturdu** гими кьери чкада акъвазна.

SAYA I *прил.* са рангунин, цIалцIам; **saya parça** са рангунин парча; **saya yol** цIалцIам рехъ.

SAYA II *сущ.* самогон (*кIвале бязи майвайрикай хкудзавай, чIугвазвай эрекь*).

SAYAQ *союз.* хьтин, хьиз, хьтинди, гьикI, жуьре; **müəllim sayaq** муаллим хьиз; **bu sayaq** ихьтин; **ayrı sayaq** маса жуьре; **bu işi nə sayaq görmək olar?** и кIвалах гьикI кьиле тухуз жеда?

SAYALI *прил.* кутугай; **onun ayağı sayalıdı** адан кIвач кутугда.

SAYCA *нареч.* кьадардал гьалтайла, сандал гьалтайла.

SAYƏ *сущ.* хъен.

SAYƏSİNDƏ (*куьмекчи гаф*) килигна; себеб яз; куьмекдалди; **dayısının sayəsində vəzifə tutdu** халудин куьмекдалди къуллугъдал акъвазна.

SAYĞAC *сущ.* гьисабдай алат.

SAYĞI *сущ.* 1) гьуьрмет; **sayğı göstərmək** гьуьрмет авун; **sayğı ilə yanaşmaq** гьуьрметдалди эгечIун.

SAYĞILI *прил.* уях, мукъаят; игьтиятлу, кар фагьумдай.

SAYĞISIZLIQ *сущ.* игьтиятсузвал, фагьум-фикир тавурвал.

SAYIQ *прил.* 1) мукъаят, уях; **sayıq adam** мукъаят кас; 2) фад гьисс жедай, фад хабар кьадай.

SAYIQLAMAQ *глаг.* терхеба рахун.

SAYIQLIQ *сущ.* 1) мукъаятвал, уяхвал; 2) фад гьисс хьун, фад хабар кьун.

SAYILMAQ *глаг.* I) гьахъ-гьисаб авун; гьисабун; 2) гьисаба кьун; гьуьрмет авун, сейлиз кьун.

SAYMAQ *глаг.* гьисабун; **uşaq yüzədək saya bilir** аялдивай вишелди гьисабиз жезва.

SAYMAZ *прил.* гьисаба кьан тийир, кваз кьадачир.

SAYMAZCASINA *нареч. килиг:* **SAYMAZYANA**.

SAYMAZLIQ *сущ.* гьисаба такьун, кваз такьун, фикир тагун, такIанвал; **düşmənə qarşı saymazlıq** душман гьисаба такьун.

SAYMAZYANA *нареч.* гьисаба кьун тавуна, саймиш тавуна.

SAYRIŞMAQ *глаг.* зайифдиз зурзазвай экв гун, цIапIрапIар авун.

SAYSEÇMƏ *прил.* хкягъай.

SAYSIZ-HESABSIZ *прил.* кьадарсуз, сан-гьисаб авачир.

SAYT *сущ.* сайт (*электрондин чин*); **internet saytları** интернетдин сайтар.

SAZ I *сущ.* чуьнгуьр; **o, saz çalır** ада чуьнгуьр ягъизва.

SAZ II *прил.* дуьз кIвалахзавай, чIур тахьанвай, къени, нукьсан квачир.

SAZAQ *сущ.* 1) аяз, мекь, мекьивал; 2) кьуру, къайи; **sazaq əsirdi** къайи гар авай.

SAZAN I *сущ.* сазан (*балугъ*); II *прил.* сазандин; **sazan əti** сазандин як.

SAZANDAR *сущ.* чуьнгур ягъизвай кас.

SAZİŞ *сущ.* икьрар; **yeni saziş** цIийи икьрар.

SAZİŞÇİ *сущ.* меслятчи, агудиз алахъдайди.

SAZLAMAQ *прил.* къайдадик кутун, къайдада гьатдайвал авун, туькIуьрун.

SEANS *сущ.* сеанс.

SEÇDİRMƏ *сущ.* **SEÇDİRMƏK** *глаголдикай*.

SEÇDİRMƏK *глаг.* хкягъиз тун.

SEÇİCİ *сущ.* сечкичи, хкядай кас (*вичи масад*).

SEÇİLƏN *прил.* 1) аквадай, чир жедай, ашкара, кьатIуз жедай; 2) чIехи, машгьур, зурба; **o, seçilən adamlardandır** ам машгьур ксарикай я.

SEÇİLMƏ *сущ.* **SEÇİLMƏK** *глаголдикай*.

SEÇİM *сущ.* хкягъун, хкудун; **seçim mənim işim deyil** хкягъун зи кар туш.

SEÇKİ *сущ.* сечки.

SEÇMƏK *глаг.* хкягъун, хкудун.

SEGAH *сущ.* сегагь (*макьам*).

SEHR *сущ.* суьгьуьр.

SEHRBAZ *сущ.* суьгьуьрчи, ицитIдай кас.

SEHRBAZLIQ *сущ.* суьгьуьрчивал.

SEHRLƏMƏ *сущ.* **SEHRLƏMƏK** глаголдикай.

SEHRLƏMƏK *глаг.* суьгьуьрда тун.

SEHRLƏNMƏK *глаг.* суьгьуьрда гьатун.

SEHRLİ *прил.* суьгьуьрлу.

SEX *сущ.* цех.

SEKSİYA *сущ.* секция.

SEKTA *сущ.* секта.

SEKTANT *сущ.* сектант.

SEKTANTLIQ *сущ.* сектантвал.

SEKTOR *сущ.* сектор.

SEKUNDANT *сущ.* дуэлда арачи.

SEQMENT *сущ. мат.* сегмент (*1 дуьз цIарцIин са кьатI; 2 кIус-кIус хьанвай бедендин тайии тир кIусар*).

SEQMENT *сущ.* сегмент.

SEQMENTASİYA *сущ.* сегментация.

SEL *сущ.* сел.

SELEKSİYA *сущ.* селекция.

SELEKSİYAÇI *сущ.* селекциядин пешекар.

SELEN *сущ. хим.* селен.

SELİK *сущ.* гьер.

SELLƏNMƏ *сущ.* **SELLƏNMƏK** *глаголдикай*.

SELLƏNMƏK *глаг.* селлер хьун.

SELLÜLOZ *сущ.* целлюлоза (*химиядин рекьелди кIарасдикай ва бязи набататрикай ийидай затI*).

SEMANTİK *прил. лингв.* семантикадин, манадин.

SEMANTİKA *сущ. лингв.* семантика, мана, мана-метлеб.

SEMENT *сущ.* цемент.

SEMESTR *сущ.* семестр.

SEMİNAR *сущ.* семинар (*1 институтда кьиле фидай практикадин тарс; 2 са идарада ва я тешкилатда чирвилер хкажун патал туькIуьрнавай кIватIал*).

SEMİNARİST *сущ.* семинарист (*семинарияда кIелзавайди*).

SEMİNARİYA *сущ.* семинария (*инкъилабдал кьведалди пешекарвилин юкьван мектеб*).

SEMİT(-LƏR) *сущ.* семитар (*кьиблединни рагьакIидай патан Азиядин ва кефер патан Африкадин чIалар мукьва тир халкьар, мес. къадим вавилонар, айсорар, финикиявияр ва мсб. ва гьакIни гилан арабар, шамвияр,*

чувудар, эфиопар ва мсб).

SEMİTİZM *сущ*. семитизм.

SENAJ *сущ*. сенаж.

SENAT *сущ*. сенат.

SENATOR *сущ*. сенатор.

SENSASİYA *сущ*. сенсация, лап таъсирлу кар, мягьтелардай кар.

SENT *сущ*. цент (*Американ ва са бязи маса уьлквейрин куьлуь пул*).

SENTİMENTALLIQ *сущ*. сентименталвал.

SENTİMENTAL *прил*. рикIиз эсер ийидай.

SENTNER *сущ*. центнер.

SENTYABR *сущ*. сентябрь.

SENYOR *сущ*. сеньор (*агъа, жанаби*).

SENYORA *сущ*. сеньора (*Испанияда гъуьлуьз фенвай дишегьлидиз лугьуда*).

SENYORİTA *сущ*. сеньорита (*гъуьлуьз тефенвай дишегьлидиз лугьуда*).

SENZOR *сущ*. цензор.

SENZURA *сущ*. цензура.

SEPARATİZM *сущ*. сепаратизм.

SEPARATÇI *сущ*. сепаратист.

SEPARATÇILIQ *сущ*. сепаратиствал.

SEPSİS *сущ. мед.* сепсис (*беден чIуру микробралди зегьерламиш хьун*).

SER *сущ*. сэр (*Англияда, Америкада итимдиз лугьудай гаф*).

SERB *сущ*. серб (*халкь*).

SERBCƏ *нареч*. серб чIалалди, сербдалди.

SERENADA *сущ. муз.* серенада (*1 куьгьне Италияда ва Испанияда йифиз кIани дишегьлидин дакIардихъ лугьудай мани; 2 гьахьтин манидин тегьерда туькIуьрнавай гьава*).

SERİYA *сущ*. серия (*садакай тир са кьадар шейэр*).

SERJANT *сущ*. сержант.

SERTİFİKAT *сущ*. сертификат.

SERVANT *сущ*. сервант.

SERVİS *сущ*. сервис.

SESSİYA *сущ*. сессия.

SEVDA *сущ*. кIанивал.

SEVDALI *прил*. кIан хьанвай, рикI ацукьнавай.

SEVƏ-SEVƏ *пареч*. кIанз-кIанз, рикI алаз; **sevə-sevə iş görmək** рикI алаз кIвалахун.

SEVİMLİ *прил*. кIани, рикI алай.

SEVGİ *сущ*. муьгьуьббат, кIанивал; **mənim sevgim** зи муьгьуьббат.

SEVGİLİ *прил*. кIаниди.

SEVİLMƏK *глаг*. кIан хьун.

SEVİMLİ *прил*. кIани; **sevimli ana** кIани диде.

SEVİMLİLİK *сущ*. кIанивал, рикI алайвал.

SEVİNC *сущ*. хвешивал.

SEVİNCƏK *нареч*. хвешидаказ, хвешиз, хвешивилелди, хвешивиляй.

SEVİNCLƏ *нареч*. шадвилелди, шаддаказ; хвешиз, хвешидаказ, хвешиз-хвешиз.

SEVİNDİRİCİ *прил*. шад, хвеши, рикI шаддай; **sevindirici xəbərlər** рикI шаддай хабарар.

SEVİNDİRMƏK *глаг*. шадарун, хвеши авун.

SEVİNƏ-SEVİNƏ *нареч*. хвешиз-хвешиз.

SEVİNMƏK *глаг*. хвеши хьун.

SEVİŞMƏK *глаг*. са-сад кIан хьун.

SEVMƏK *глаг*. кIан хьун, рикI ацукьун.

SEYF *сущ*. сейф.

SEYM *сущ*. сейм (*бязи уьлквейрин парламентдин тIвар*).

SEYRÇİ *сущ*. килигдайди.

SEYRÇİLİK *сущ*. килигун.

SEYRƏK *прил*. кьери; **seyrək saçlar** кьери чIарар; **ağıldan seyrək** акьулдикай кьери.

SEYRƏKLƏŞMƏ *сущ*. **SEYRƏKLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

SEYRƏKLƏŞMƏK *глаг*. кьери хьун.

SEYRƏKLİK *сущ*. кьеривал.

SEYRƏLMƏK *глаг*. кьери хьун; **meşədə ağaclar seyrəlir** тама тарар кьери жезва.

SEYRƏLTMƏK *глаг*. кьери авун.

SEYSMİK *прил*. залзаладиз талукь тир.

SEYSMOQRAF *сущ*. сейсмограф (*залзаладин чIавуз чилин зурзунар кхьидай алат*).

SEYSMOMETR *сущ*. сейсмометр.

SEYTNOT *сущ*. цейтнот.

SEZDİRMƏ *сущ*. **SEZDİRMƏK** *глаголдикай*.

SEZDİRMƏK *глаг*. 1) килигиз тун; 2) гьисс ийиз тун; 3) чир жез тун.

SEZİLMƏ *сущ*. **SEZİLMƏK** *глаголдикай*.

SEZİLMƏK *глаг*. гьисс авун, виликамаз кьатIунун.

SEZMƏK *глаг*. гьисс авун.

SƏADƏT *сущ*. бахтлувал, хушбахтвал.

SƏBA сущ. экуьнин шагьвар.

SƏBAT сущ. дурум.

SƏBATLILIQ *сущ*. дурумлувал, мягькемвал, кIевивал.

SƏBATSIZLIQ *сущ*. дурумсузвал.

SƏBƏB *сущ*. себеб; **sənin gəlişinin səbəbi nədir?** вун атунин себеб вуч я?

SƏBƏBKAR *сущ*. себебкар.

SƏBƏBSİZ *прил*. себеб авачиз; **səbəbsiz dava saldı** себеб авачиз къал акъудна.

SƏBƏBSİZLİK *сущ*. себебсузвал.

SƏBƏT *сущ*. зинбил, себет.

SƏBƏTÇİ *сущ*. зинбил, себет хразвайди.

SƏBİR *сущ*. сабур; **ananın səbri** дидедин сабур.

SƏBİRLƏ *нареч*. сабурлувилелди, сабурлудаказ, сабурлудиз.

SƏBİRLİ *прил*. сабурлу; **səbirli adam** сабурлу кас.

SƏBİRLİLİK *прил*. сабурлувал; **səbirliliyini qoru** жуван сабурлувал хуьх.

SƏBİRSİZ *прил*. сабурсуз.

SƏBİRSİZLİK *сущ*. сабурсузвал; **səbirsizlik etmə** сабурсузвал мийир.

SƏBİRSİZLİKLƏ *нареч*. сабурсузвилелди; **səbirsizliklə qızın yolunu gözləyirdi** сабурсузвилелди рушан рехъ вилив хуьзвай.

SƏBZƏ *сущ*. ципицIрин кьетIен сорт.

SƏCİYYƏVİ *прил*. са кьетIенвал авай, вичиз хас тир кьетIенвилер авай.

SƏDA *сущ*. 1) элкъведай ван, яргъай къведай зайиф ван; 2) ван; **onun sədası gəlmir** адан ван къвезвач.

SƏDAQƏT *сущ*. вафалувал; **vətənə sədaqət** ватандиз вафалувал.

SƏDAQƏTLƏ *нареч*. вафалувилелди, вафалудаказ.

SƏDAQƏTLİ *прил*. вафалу; **sədaqətli adam** вафалу кас.

SƏDAQƏTLİLİK *сущ*. вафалувал.

SƏDAQƏTSİZ *прил*. вафасуз.

SƏDAQƏTSİZLİK *сущ*. вафасузвал.

SƏDD *сущ*. цал; **sədd qaldırmaq** цал хкажун.

SƏDƏF *сущ*. седеф.

SƏDƏQƏ *сущ*. садакьа; **sədəqə vermək** садакьа гун.

SƏDR *сущ*. седри.

SƏDRLİK *сущ*. седривал.

SƏF *сущ*. луж, жерге **qu quşlarının**

səfi къугъарин луж.

SƏFA *сущ.* хушвал, лезет, кеф.

SƏFALƏT *сущ.* акьалтай кесибвал, къекъверагвилин гьал.

SƏFALI *прил.* иер, рикI ахъайдай.

SƏFASIZ *прил.* иервал авачир.

SƏFEH *прил.* кIамай, сефигь; **səfeh adam** кIамай кас, сефигь кас.

SƏFEHCƏ *прил.* кIамашвилелди, кимивилелди, сефигьвилелди.

SƏFEHCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **SƏFEHCƏ**.

SƏFEHLƏMƏK *глаг.* кIамаш, сефигь хьун.

SƏFEHLİK *сущ.* кIамашвал, кимивал, сефигьвал.

SƏFƏR I *сущ.* сиягьат.

SƏFƏR II *сущ. маса гафарихъ галаз санал*: **bu səfər** и гьилера.

SƏFƏRBƏR *прил.* кIватIиз гьазур тир гьал.

SƏFƏRBƏRLİK *сущ.* кIватIун.

SƏFİL *сущ.* къекъвераг, ина-ана гьатнавайди, кIвал-югъ авачирди.

SƏFİLCƏSİNƏ *нареч.* авара яз гьатнаваз, къекъверагвилелди.

SƏFİLLİK *сущ.* къекъверагвал, ина-ана гьатун, кIвал-югъ авачиз къекъвез гьатун.

SƏFİR *сущ.* посол.

SƏFİRLİK *сущ.* посольство.

SƏF-SƏF *нареч.* жерге-жерге; **səf-səf düzülmək** жерге-жергеда аваз акъвазун.

SƏHƏNG *сущ.* квар; **bir səhəng su** са квар яд.

SƏHƏR I *сущ.* пакама, пакаман; **yay səhəri** гатун пакама; **səhər mehi** пакаман (*экуьнин*) шагьвар.

SƏHƏRKİ *прил.* пакаман, экуьнин.

SƏHƏR-SƏHƏR *нареч.* экуьнахъ фад; **səhər-səhər anası çağırdı** экуьнахъ фад адаз дидеди эверна.

SƏHHƏT *сущ.* сагъламвал; **səhhətini itirmək** сагъламвал квадарун.

SƏHİFƏ *сущ.* чин; **kitab səhifəsi** ктабдин чин; **qəzet səhifəsi** газетдин чин.

SƏHİH *прил.* дуьз, къайдада авай, къайдадив кьазвай; якъин тир; тайин.

SƏHİHLİK *сущ.* дуьзвал, къайдадив кьазвайвал; якъинвал; тайинвал.

SƏHİYYƏ *сущ.* сагъламвал хуьдай система.

SƏHLƏNKAR *сущ.* жавабдарвал авачирди; **işə səhlənkar yanaşmaq** кардив жавабдарвал авачиз эгечIун.

SƏHLƏNKARLIQ *сущ.* жавабдарвал тахьун.

SƏHM *сущ.* акция (*акционеррин жемиятдин пай хьунухь къалурдай кагъаз*).

SƏHMDAR *сущ.* акционер, акцийрин иеси.

SƏHNƏ *сущ.* сегьне; **teatr səhnəsi** театрдин сегьне.

SƏHNƏLƏŞDİRMƏK *глаг.* сегьнедал эцигун.

SƏHRA I *сущ.* баябан, баябан чуьл; II *прил.* баябандин; **səhra bitkisi** баябандин набатат.

SƏHV *сущ.* гъалатI.

SƏHVƏN *нареч.* гъалатI хьана, гъалатI яз, ягъалмиш хьана, ягъалмиш яз.

SƏXAVƏT *сущ.* 1) захавал, гьилин ахъавал, жумартвал; 2) девлет; **torpağın səxavəti** чилин девлет.

SƏXAVƏTLƏ *нареч.* захавилелди, гьилин ахъавилелди, жумартвилелди.

SƏXAVƏTLİ *прил.* заха, гьил ахъа, жумарт.

SƏXAVƏTLİLİK *сущ.* захавал, гьилин ахъавал, жумартвал.

SƏKİ *сущ.* секуь.

SƏKKİZ *числ*. муьжуьд; **səkkiz ev** муьжуьд кIвал; **səkkiz dəfə səkkiz altmış dörd edir** муьжуьдра муьжуьд пудкъанни кьуд я.

SƏKKİZBUCAQ *сущ*. муьжуьд пIипI; **səkkizbucaqlı** муьжуьд пипIен.

SƏKKİZİNCİ *числ*. муьжуьд лагьайди; **səkkizinci kimdir?** муьжуьд лагьайди вуж я?

SƏKMƏ *сущ*. **SƏKMƏK** *глаголдикай*.

SƏKMƏK *глаг*. куьлуь камаралди фад-фад къекъуьн.

SƏKSƏKƏ *сущ*. къалабулух, рикIин секинсузвал.

SƏKSƏKƏLİ *прил*. къалабулух квай, рикI секинсуз тир.

SƏKSƏKƏSİZ *прил*. рикIик къалабулух квачиз.

SƏKSƏN *числ*. кьудкъад; **səksən il** кьудкъад йис.

SƏKSƏNDİRMƏK *глаг*. кичIерар гун, кичIерар кутун, рикI авудун.

SƏKSƏNİNCİ *числ*. кьудкъад лагьай.

SƏKSƏNMƏK *глаг*. кичIе хьун, рикI аватун.

SƏLAHİYYƏT *сущ*. ихтияр, векилвал, векилвилин ихтияр.

SƏLAHİYYƏTLİ *прил*. гъиле ихтияр авай.

SƏLBƏ *сущ*. кIинтI.

SƏLBƏLƏMƏ *сущ*. **SƏLBƏLƏMƏK** *глаголдикай*.

SƏLBƏLƏMƏK *глаг*. кIинтIер гьалчун.

SƏLƏF *сущ*. вилик хьайиди, вилик хьайи кас.

SƏLƏM *сущ*. селем.

SƏLƏMÇİ *сущ*. селемчи.

SƏLƏMÇİLİK *сущ*. селемчивал.

SƏLİQƏ *сущ*. селигъа, къайда, сиришта.

SƏLİQƏLİ *прил*. селигъалу.

SƏLİQƏLİLİK *сущ*. селигъалувал.

SƏLİQƏ-SAHMAN *сущ*. къайда.

SƏLİQƏSIZLİK *сущ*. селигъасузвал, къайдасузвал.

SƏLİS *прил*. 1) цIалцIам; **səlis nitq** цIалцIам рахунар; 2) туькIвейвал.

SƏLİSLİK *сущ*. цIалцIамвал.

SƏLTƏNƏT *сущ. куьгь*. 1) тахт; **səltənəti ələ keçirmək** тахт гъилик авун; 2) агъавал, гьакимвал, ханвал, пачагьвал; 3) *куьч*. хушбахтвал; берекат; хийир; 4) уьлкве; **Azərbaycan neft səltənətidir** Азербайжан нафтIадин уьлкве я; 5) пачагьлугъ; **qədim dövrlərdə bir səltənətdə...** дегь чIавариз са пачагьлугъда…

SƏMA *сущ*. цав; **mavi səma** вили цав.

SƏMAVİ *прил*. экуь-вили.

SƏMƏND *прил*. семен; **səmənd at** семен балкIан.

SƏMƏNDƏR *сущ. мифол*. цIун къуш.

SƏMƏNİ *сущ*. селема.

SƏMƏRƏ *сущ*. менфят, файда, хийир; **işin səmərəsi** кIвалахдин файда.

SƏMƏRƏLİ *прил*. менфятлу, менфят гудай, хъсан нетижа (*бегьер*) гудай, берекатлу; **səmərəli iş** менфят гудай кIвалах.

SƏMƏRƏLİLİK *сущ*. менфятлувал.

SƏMİMİ *прил*. рикIивай тир, рикIин сидкьидай тир; **səmimi söhbətlər** рикIивай тир суьгьбетар.

SƏMİMİ-QƏLBDƏN *нареч*. рикIивай.

SƏMİMİLİK *сущ*. рикIин михьивал, рикIин дуьзвал; рикIин хушвал, рикIин сидкьивал.

SƏMİMİYYƏT *сущ. килиг:* **SƏMİMİLİK**.

SƏMİMİYYƏTLƏ *нареч*. рикIин сидкьидалди, рикIин михьивилелди, рикIин хушвилелди, рикIин дуьзвилелди.

SƏMT *сущ*. 1) пад; **çayın səmti** вацIун пад; 2) рехъ; **səmtini dəyişdirmək** рехъ дегишарун.

SƏMTLƏŞMƏ *сущ*. **SƏMTLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

SƏMTLƏŞMƏK *глаг*. физвай патай кьил акъудиз хьун.

SƏN *мIв.-эв*. 1) вун; **sən haradan gəlirsən?** вун гьинай хквезва? **sən mənim yanımdan keçib getdin** вун зи патавай алатна фена; **səni görmədim** заз вун акунач; 2) ви; **sənin adın nədir** ви тIвар вуч я? 3) ваз; **sənə nə olub?** ваз вуч хьанва? 4) вакай; **səndən danışırdı** вакай рахазвай.

SƏNAYE *сущ*. санайи; **yüngül sənaye** кьезил санайи; **sənaye tullantıları** санайидин амукьаяр (*хкатаяр*).

SƏNAYEÇİ *сущ*. санайидин кьиле авай кас.

SƏNCƏ *арал.г.* вавай хьайитIа; **səncə**, **kim qalib qələcək?** вавай хьайитIа, гьим уфтан жеда?

SƏNDƏL I *сущ*. сандал.

SƏNDƏL II *сущ*. кресло.

SƏNƏD *сущ*. документ.

SƏNƏT *сущ*. пеше.

SƏNƏTKAR *сущ*. устIар; устад; **saat sənətkarı** сятерин устIар; **bədii söz sənətkarı** чIагай гафунин устад.

SƏNƏTKARLIQ *сущ*. 1) устIарвал; 2) устадвал.

SƏNƏTKARLIQLA *нареч*. 1) устIарвилелди; 2) устадвилелди.

SƏNGƏR *сущ*. сенгер.

SƏNSİZ *прил*. вун авачиз; **sənsiz keçən günlər** вун авачиз физвай йикъар.

SƏPƏLƏMƏK *глаг*. 1) хъичин; **suyu səpələmək** яд хъичинун; 2) ичIирун, кIвахьун; **qumu səpələmək** къум кIвахьун; 3) гьарнихъ чукIурун, гадарун; 4) *куьч*. акъудун, гьарниз акъудун; 5) куьлуьз къун; **gündüz yağış səpələnirdi** юкъуз куьлуьз марф къвазвай.

SƏPƏLƏNMƏK *глаг*. хъичир хьун.

SƏPGİ *сущ*. твар (*1 къушарин ем; 2 бедендиз акъатдай*).

SƏPİLMƏK *глаг*. цун, тум цун, тум вегьин.

SƏPİN *сущ*. тумар цун (*вегьин*).

SƏPİNÇİ *сущ*. тум цадайди, тум вегьедайди.

SƏPKİ *сущ*. къайда; саягъ; стиль; **bu səpkidə yaz** и саягъда кхьихь.

SƏPMƏK I *глаг*. цун; **toxum səpmək** тумар цун; 2) хъичин; **su səpmək** яд хъичин; 3) ичIирун, тун, вегьин; **toyuqlara dən səpmək** верчериз твар вегьин; ◊ **yarasına duz səpmək** дердер цIийи хъувун.

SƏPMƏK II *глаг*. твар акъатун; **onun dərisi səpib** адан хамуниз твар акъатнава.

SƏRASƏR *нареч*. акъваз тавуна; **bir gün sərasər işlədi** са юкъуз акъваз тавуна кIвалахна.

SƏRBƏST *прил*. 1) азад; **sərbəst adamlar** азад ксар; 2) кьил ахъа тир, вич-вичин ихтиярда авай; 3) кIвалах авачир; 4) буш; **böyük və sərbəst mənzil** чIехи ва буш кIвал; 5) фирягь, гегьенш, бул; 6) ахъа; 7) регьят; 8) михьи тир; квачир; авачир; **nöqsanlardan azad** кимивилер квачир, кимивилерикай михьи тир.

SƏRBƏSTCƏSİNƏ *нареч*. аслу туширвилелди, кьилди; вич-вичиз, касни

галачиз.

SƏRVAXT *прил*. мукъаят, уях.

SƏRBƏSTLİK *сущ*. кьилдивал, аслу туширвал, азадвал.

SƏRÇƏ I *сущ*. нуькI; **dam sərçəsi** къавун нуькI; **çöl sərçəsi** чуьлдин нуькI; II *прил*. нуькIрен; **sərçə yuvası** нуькIрен муг.

SƏRDAR *сущ. куьгь.* сердер; **Qafqazın sərdarı** Къафкъаздин сердер.

SƏRDARLIQ *сущ*. сердервал.

SƏRƏNCAM *сущ*. 1) серенжем; 2) эмир; **sərəncam imzalamaq** эмирдиз къул чIугун.

SƏRF *сущ*. харжи, харжар.

SƏRFƏ *сущ. рах.* серфе, хийир, менфят.

SƏRFƏLİ *прил*. менфятлу, хийирлу.

SƏRFƏSİZ *прил*. хийир авачир, менфятсуз.

SƏRGƏRDAN I *сущ*. къекъвераг, ина-ана гьатнавайди, кIвал-югъ авачиз гьатнавайди; II *прил*. ина-ана акъудзавай; **sərgərdan həyat** ина-ана акъудзавай уьмуьр.

SƏRGİ *сущ*. акъудун, килигун патал эцигун, къалурун.

SƏRGÜZƏŞT *сущ*. дуьшуьш; вакъиа; кьилел атай вакъиа; кьилел атай кьиса.

SƏRHƏD *сущ*. 1) сергьят, часпар; **ölkənin sərhəddi** уьлкведин сергьят (*часпар*); 2) *куьч*. кьадар; **bütün sərhədləri aşmaq** вири кьадардилай элячIун; 3) *куьч*. эхир; **hər şeyin bir sərhəddi var** гьар са куьнин са эхир ава.

SƏRHƏDÇİ *сущ*. сергьят хуьзвай аскер.

SƏRXOŞ I *прил*. сархуш; **sərxoş olmaq** сархуш хьун; II *сущ*. сархушди, сархуш кас.

SƏRXOŞCASINA *нареч*. сархушдаказ, сархушдиз.

SƏRXOŞLUQ *сущ*. сархушвал.

SƏRİLİ *прил*. экIяйнавай, куьрсарнавай.

SƏRİLMƏK *глаг*. экIя хьун.

SƏRİN *прил*. I серин; **sərin yay** серин гад; **sərin ev** серин кIвал; II *предик*. **sərindir** серин я.

SƏRİNKEŞ *сущ*. вентилятор.

SƏRİNLƏMƏK *глаг*. серин хьун; **hava sərinlədi** гьава серин хьана.

SƏRİNLƏTMƏK *глаг*. серинарун; **evi sərinlətdi** кIвал серинарна.

SƏRİNLİK *сущ*. серинвал.

SƏRİŞTƏ *сущ*. 1) сиришта; **o, səriştəli oğlandır** ам сиришта авай гада я; 2) тежриба; **bu işdə sərişt̮əm var** и карда захъ тежриба ава.

SƏRİŞTƏLİ *прил*. 1) сиришта авай, сиришталу; 2) тежрибалу.

SƏRİŞTƏLİLİK *сущ*. 1) сиришталувал; 2) тежрибалувал.

SƏRİŞTƏSİZ *прил*. 1) сиришта авачир, сиришт̮асуз; 2) тежрибасуз.

SƏRİŞTƏSİZLİK *сущ*. 1) сиришт̮асузвал; 2) тежрибасузвал.

SƏRKƏRDƏ *сущ*. кьушундин кьил.

SƏRLÖVHƏ *сущ*. кьил; **məqalənin sərlövhəsi** макъаладин кьил.

SƏRMAYƏ *сущ*. капитал; инвестиция.

SƏRMAYƏÇİ *сущ*. инвестор.

SƏRMƏ *сущ*. **SƏRMƏK** *глаголдикай*.

SƏRMƏK *глаг*. экIягъун, куьрсарун.

SƏRMƏST *прил*. сархуш.

SƏRNİC *сущ*. гетIе.

SƏRNİŞİN *сущ*. улакьда аваз физвай кас.

SƏRRAC *сущ*. кьушкьунчи (*пурар,*

кьенерар, кьушкьунар, чIулар ва мсб. цвадай устIар).

SƏRRACLIQ *сущ*. кьушкьунчивал; **sərraclıq etmək** кьушкьунчивал авун.

SƏRRAF *сущ*. 1) крарай хъсандиз кьил акъуддайди; 2) инсанар хъсандиз чидайди.

SƏRRAFLIQ *сущ*. 1) крарай хъсандиз кьил акъудун; 2) инсанар хъсандиз чир хьун.

SƏRSƏRİ *сущ*. ина-ана гьатнавайди.

SƏRRAST *прил*. 1) кьур лишандихъ гьамиша галукьдай; 2) *куьч*. лап кутугай, лап кьур; **sərrast söz** лап кутугай гаф.

SƏRSƏM *прил*. 1) дили, акьул фенвай; **sərsəm adam** акьул фенвай кас; 2) терхеба, терхеба тир; **sərsəm fikirlər** терхеба фикирар, терхеба къастар.

SƏRSƏMLƏMƏK *глаг*. 1) кьилиз сер ягъун, диливал акатун, вич-вичик квачиз хьун; 2) кIамай гафар лугьун.

SƏRSƏMLİK *сущ*. 1) диливал; 2) акьулсузвал, кимивал.

SƏRSƏRİLİK *сущ*. ина-ана гьатун.

SƏRT *прил*. 1) кIеви, мягькем, дурумлу; **sərt daş** кIеви къван; 2) векъи; **sərt xasiyyət** векъи къилих; 3) атIугъай, **sərt adam** атIугъай кас; 4) кубут, мешребсуз; **sərt hərəkət** кубут гьерекат.

SƏRTLƏŞMƏ *сущ*. **SƏRTLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

SƏRTLƏŞMƏK *глаг*. векъи хьун.

SƏRTLİK *сущ*. 1) кIевивал, мягькемвал, дурумлувал; 2) векъивал; 3) атIугъайвал; 4) кубутвал, мешребсузвал.

SƏRV *сущ. бот*. муьткьвер.

SƏRVAXTLIQ *сущ*. мукъаятвал, уяхвал.

SƏRVƏTLƏNMƏK *глаг*. девлетлу хьун.

SƏRVƏTLİ *прил*. девлетлу.

SƏRVƏTLİLİK *сущ*. девлетлувал.

SƏS *сущ*. 1) ван; **kişi səsi** итимдин ван; 2) *лингв*. сес; **samit səslər** ачух тушир сесер; 3) ван; хабар; 4) сес, макьам; **iki səslə oxunan mahnı** кьве сесиналди лугьудай мани; 5) сес; **səs vermək** сес гун.

SƏS-KÜY *сущ*. гьарай-эвер; **səs-küy saldı** гьарай-эвер кутуна.

SƏSLƏMƏK *глаг*. эверун, эвер гун.

SƏSLƏNDİRMƏK *глаг*. ван ийиз тун.

SƏSLƏNMƏK *глаг*. ван авун, ван акъудун; **sazın telləri səsləndi** чуьнгуьрдин симери ван акъудна.

SƏSLƏŞMƏK *глаг*. сада-садаз эверун, сада-садаз гьараюн; гьай лугьун.

SƏSSİZ *прил*. ван тийир, ван акъат тийир; **səssiz gülüş** ван акъат тийир хъуьруьн.

SƏSSİZCƏ *нареч*. ван тавуна, ван алачиз.

SƏSSİZLİK *сущ*. секинвал.

SƏS-SORAQ *сущ*. суракьар.

SƏTƏLCƏM *сущ*. стIалжем (*жигеррин тIал*).

SƏTH *сущ*. винел пад (*къат*), чин; **Yerin səthi** Чилин чин, Чилин винел пад.

SƏTHİ *прил*. гьакI винелай, уьтери, дериндай тушир; **dərsi səthi öyrəndi** тарс гьакI винелай чирна.

SƏTHİLİK *сущ*. уьтеривал.

SƏTİR *сущ*. цIар; **birinci sətir** сад лагьай цIар; **şerin sətirləri** шиирдин цIарар.

SƏVİYYƏ *сущ*. 1) дережа; 2) кьатIун, чирвилин дережа.

SƏVİYYƏLİ *прил*. 1) дережалу; 2) кьатIун авай.

SƏY I *прил. диал*. ахмакь, кими.

SƏY II *сущ*. алахъун.

SƏYAHƏT *сущ.* сиягьат; **səyahətə getmək** сиягьатдиз фин.

SƏYAHƏTÇİ *сущ.* сиягьатчи.

SƏYAHƏTÇİLİK *сущ.* сиягьатчивал.

SƏYAHƏTNAMƏ *сущ.* сиягьатдин чIавуз кхьей къейдер.

SƏYLƏ *нареч.* алахъунралди.

SƏYLİ *прил.* алахъунар авай.

SƏYLİLİK *сущ.* алахъунар хьун.

SƏYSİZ *прил.* алахъунар авачир.

SƏYSİZLİK *сущ.* алахъунар тахьун.

SƏYYAH *сущ. килиг*: **SƏYAHƏTÇİ**.

SƏYYAHLIQ *сущ. килиг*: **SƏYAHƏTÇİLİK**.

SƏYYAR *нареч.* къекъведай.

SFERA *сущ.* сфера.

SFİNKS *сущ.* сфинкс (*1 къадим Египетда къванцикай расай, инсандин кьил галай къатканвай асландин суьрет; 2 къадим грекрин махара дишегьлидин кьилни хур, асландин ва я кицIин жендек авай са чан алай затI; 3 куьч. вичяй кьил акъат тийир инсан*).

SXEM *сущ.* схема.

SXOLASTİK I *прил.* схоластикадин, схоластикадиз талукь тир.

SXOLASTİK *II прил.* схоластик (*схоластикадин пад хуьзвайди*).

SXOLASTİKA *сущ.* схоластика (*1 юкьван виш йисарин девирдин идеалист философиядин умуми тIвар; 2 яшайишдивай, практикадивай къакъатай, кьуру формайрикай рахунрал бинеламиш хьанвай бегьерсуз кIелунар, чирунар*).

SIÇRAMAQ *глаг.* 1) къудгъунун, къудгъунна къарагъун; 2) хкадарна акьахун (*балкIандал*).

SIÇRATMAQ *глаг.* хъичин; **su sıçratmaq** яд хъичин.

SIÇRAYIŞ *сущ.* 1) хкадарун, хкадар хьун; 2) *куьч.* сад лагьана виниз акъатун, хкаж хьун; хкадар хьун.

SIĞALLAMAQ *глаг.* кап алтадун, гъил алтадун.

SIĞINACAQ *сущ.* далда, жув хуьдай чка.

SIĞINMAQ *глаг.* 1) чуьнуьх хьун, кIев хьун; 2) жув кIевун, гьалдун (*жувал*), какахьун (*мес. яргъандик*).

SIĞIRÇIN *сущ. зоол.* кьеркьер, чIулав нуькI.

SIĞIŞDIRMAQ *глаг.* гьакьарун.

SIĞMAQ *глаг.* гьакьун, кьун, тун, чка авун.

SIĞORTA *сущ.* хьайи зарар вахкун хиве кьун.

SIX *прил.* экъи, кIеви.

SIXILMAQ *глаг.* 1) агаж хьун; **soyuqdan sıxılmaq** мекьивиляй агаж хьун; 2) илис хьун, акьал хьун; **yumruq sıxıldı** гъуд акьал хьана, гъуд чуькьвена; 3) *куьч.* дар хьун, чуькьвей хьиз хьун; **ürəyim sıxıldı** зи рикI чуькьвей хьиз хьана.

SIXINTI *сущ.* дарвал; дарвал гун; чуькьуьн.

SIXIŞDIRMAQ *глаг.* чуькьуьн; дарвал гун; гужар авун; азият гун; зулум авун.

SIXLAŞMAQ *глаг.* 1) экъи хьун, къалин хьун; **duman sıxlaşır** циф къати жезва; 2) сигъ хьун; **sıxlaşıb doldu** сигъдиз ацIана; 3) сад хьун; **düşmənə qarşı sıxlaşmaq** душмандиз акси хьун патал сад хьун.

SIXLIQ *сущ.* сигъвал.

SIXMAQ *глаг.* 1) чуькьуьн; **əllərini sıxmaq** гъилер чуькьуьн; 2) чуькьуьн (*кIвачин къапари, пекери*); 3) чуькьуьн, чуькьвена хкудун (*са затIуникай яд*); 4) *куьч.* дарвал гун, чуькьуьн.

SILDIRIM *прил*. кьвал квай, тик (*кьвал, раг, чка*).

SINAQ *сущ*. синагъ, имтигьан.

SINAMAQ *глаг*. синагъ авун, имтигьан авун.

SINDIRMAQ *глаг*. 1) хун; **güzgünü sındırmaq** гуьзгуь хун; 2) кукIварун; **qapını sındırdı** ракIар кукIварна.

SINIXMAQ *глаг*. яхун хьун; **oğlan sınıxmışdı** гада яхун хьанвай.

SINIQ *прил*. 1) ханвай; **sınıq qablar** ханвай къапар; 2) хайи чка; **sınığa baxmaq** хайи чкадиз килигун; 3) хайи кIус, хъирепI, алатай кIус.

SINIQÇI *сущ*. жерягь (*ханвай кIарабар галкIурдай*).

SIRĞA *сущ*. япагьан; **qızıl sırğalar** къизилдин япагьанар.

SIRIQ *сущ*. цвал.

SIRIMAQ *глаг*. 1) раб ягъун (*мес. яргъандиз*); 2) *куьч*. гужалди ва я тапарралди къачуз тун.

SINMAQ *глаг*. 1) хун; 2) кукIвар хьун.

SIRTIQ *прил*. ягьсуз, чин алай, регъуь тежедай, регъуь тушир.

SIRTIQCASINA *нареч*. ягьсузвилелди, ягьсуздаказ, ягьсуздиз.

SIRTIQLIQ *сущ*. ягьсузвал, чин алайвал, регъуь тежервал, регъуь туширвал.

SISQA *прил*. зайиф, такьатсуз.

SIYIQ *прил*. 1) жими; **sıyıq yemək** жими тIуьн; 2) хапIа; **südlü sıyıq** некIед хапIа.

SIYIQAŞI *сущ*. чIахардин аш.

SIZANAQ *сущ*. твар (*хамунал жедай*).

SIZILDAMAQ *глаг*. акъваз тийиз тIа хьун, хъуцIур гудай хьиз тIа хьун, тIал гьатун; **ürəyi sızıldayır** адан рикI хъуцIур гуз тIазва.

SIZILTI *сущ*. акъваз тийиз тIа хьун.

SIZMAQ *глаг*. кIвахьун, стIалстIал авахьун.

SİCİM *сущ*. сун еб.

SİCİMLƏMƏ *сущ*. **SİCİMLƏMƏK** *глаголдикай*.

SİCİMLƏMƏK *глаг*. епинив кутIунун.

SİÇAN *сущ*. кьиф; **ev siçanı** кIвалин кьиф.

SİÇOVUL *сущ*. гьамбардин кьиф.

SİDİK *сущ*. цвар, чухь.

SİDQ *маса гафарихъ галаз санал*: **sidqi-dildən** рикIяй, рикIин сидкьидай.

SİDQLƏ *нареч*. рикIяй.

SİDR *сущ*. гьамиша къацу тар.

SİFARİŞ *сущ*. заказ.

SİFARİŞÇİ *сущ*. заказ гайи кас.

SİFERBLAT *сущ*. циферблат.

SİFƏT I *сущ*. чин; **gözəl sifət** иер чин; **çopur sifət** бачIух (*чупур*) чин.

SİFƏT II *сущ. лингв.* прилагательное.

SİFİLİS *сущ. мед*. сифилис (*уьзуьр*).

SİFTƏ *нареч*. сифте.

SİĞAL *сущ*. кап алтадун.

SİĞƏ *сущ. куьгь*. вахтуналди тир некягь.

SİKKƏ *сущ*. пул (*металлдин*).

SİKL *сущ*. цикл (*са тайин вахтунда кьил-кьилел атана, тамам жедай кIвалахрин, крарин, гъерекатрин вири кIватIал*).

SİKLON *сущ*. саврух, чайгъун.

SİKLOP *сущ. миф*. са вил авай аждагъан.

SİQAR *сущ*. сигар, гъилин пIапIрус (*чар элкъуьрна авунвай*).

SİQARET *сущ*. сигарета.

SİQNAL *сущ*. сигнал.

SİQNALİZASİYA *сущ*. сигнализация.

SİQNATURA *сущ*. сигнатура.

SİLAH *сущ*. яракь; **yeni silahlar**

цIийи яракьар.

SİLAHDAŞ *сущ*. женгинин юлдаш.

SİLAHLANMA *сущ*. **SİLAHLANMAQ** *глаголдикай*.

SİLAHLANMAQ *глаг*. яракьламиш хьун, яракьралди таъмин хьун.

SİLAHLI *прил*. гъиле яракь авай, яракьлу.

SİLAHSIZ *прил*. яракьсуз, яракь гвачир.

SİLDİRMƏ *сущ*. **SİLDİRMƏK** *глаголдикай*.

SİLDİRMƏK *глаг*. чIуриз тун.

SİLİKAT *сущ*. силикат.

SİLİNDR *сущ. мат*. цилиндр.

SİLİNMƏK *глаг*. 1) алатун, гуьцI жез-жез алатун; 2) чIур хьун, гьарнихъ чукурун; къекъуьн; са затIунин гуьгъуьна гьатун.

SİLKƏLƏMƏK *глаг*. юзурун; галтадун.

SİLKƏLƏNMƏK *глаг*. юзун, галтад хьун.

SİLLƏ *сущ*. лапIаш, цIенкь; **sillə çəkmək** лапIаш вегьин.

SİLLƏLƏMƏK *глаг*. цIенкь вегьин.

SİLMƏK *глаг*. михьун.

SİLOS *сущ*. силос.

SİLSİLƏ *сущ*. цIиргъ; жерге; дагъларин цIиргъ.

SİLSİLƏLİ *прил*. цIиргъина авай.

SİLUET *сущ*. 1) силуэт (*са рангунин фондал маса са рангуналди чIугур контурдин суьрет*); 2) *куьч*. са уьтери аквазвай шикил, хъен.

SİM *сущ*. сим.

SİMA *сущ*. 1) чин; 2) акунар; **kəndin siması** хуьруьн акунар.

SİMASİZ *прил*. кьилдинвал авачир, вичиз хас лишанар авачир.

SİMASIZLIQ *сущ*. жавабдарвал авачир гьал, кьве чин алайвал.

SİMFONİYA *сущ. муз*. симфония.

SİMİC *сущ*. шкьакь.

SİMİCLİK *сущ*. шкьакьвал.

SİMMETRİK *прил*. симметрия авай.

SİMMETRİYA *сущ*. симметрия.

SİMPATİYA *сущ*. рикIиз хушвал, рикIиз чимивал.

SİMPOZİUM *сущ*. симпозиум.

SİMPTOM *сущ*. симптом.

SİMSAR *прил*. мукьва.

SİMSARLIQ *сущ*. мукьвавал.

SİMULYANT *сущ*. симулянт, вич масакIа къалурдай кас,

SİMULYANTLIQ *сущ*. симулянтвал.

SİMURQ *сущ*. симург.

SİMVOL *сущ*. символ.

SİMVOLİK *прил*. символ тир.

SİNAQOQ *сущ*. чувудрин килиса.

SİNCAB I *сущ*. цуцIул; II *прил*. цуцIулдин; **sincab xəzi** цуцIулдин хам.

SİNDİKAT *сущ*. синдикат (*1 кархананайрин ва алишверишдин иесийрин сад хьанвай тешкилат; адан мурад конкурентар арадай акъудун, чпин малар чпиз кIандай багьа къиметрай маса гун я; 2 бязи уьлквейра профсоюзрин тIвар*).

SİNDROM *сущ*. синдром.

SİNƏ *сущ*. хур; **sinəm sözlə doludur** зи хур гафарив ацIанва.

SİNƏBƏND *сущ*. хурагь.

SİNƏDAĞI *сущ*. рикIиз теселли авачир дерт.

SİNƏDAĞLI *сущ*. дертлу; **sinədağlı qoca** дертлу кьуьзек.

SİNƏDƏFTƏR *сущ*. гьазур тахьана, садлагьана шиирар ва маса затIар туькIуьрдай кас.

SİNƏDƏN *нареч*. хуралай; **sinədən şeir demək** хуралай шиир кIелун.

SİNXRON *прил*. сад хьиз, сад хьтин.

SİNXRONİZM *сущ.* синхронизм (*кьве ва я са шумуд кар, са шумуд процесс ва я са шумуд вакъиа са вахтунда, къушаба, санлай хьунухь*).

SİNİ *сущ.* сини.

SİNİF *сущ.* синиф.

SİNİR *сущ.* нерв.

SİNİRLƏNMƏK *глаг.* хъел акатун, хъел атун.

SİNK *сущ.* цинк.

SİNKOQRAFİYA *сущ.* цинкография (*басма авун патал фотоаппаратдал шикил яна гьазурдай клише*).

SİNONİM *сущ. лингв.* синоним (*сад хьтин мана авай гафарикай сад*).

SİNOPTİK *сущ.* синоптик.

SİNOV *маса гафарихъ галаз санал*: **sinov getmək** гзаф кIан хьун.

SİNTAKSİS *сущ. лингв.* синтаксис (*грамматикадин са хел*).

SİNTETİKA *сущ.* синтетика.

SİNTEZ *сущ.* синтез.

SİNUS *сущ. мат.* синус.

SİONİST *сущ.* сионист (*сионизмдин терефдар*).

SİONİZM *сущ.* сионизм.

SİPƏR *сущ.* къалхан.

SIRA *сущ.* жерге.

SİRAB *сущ.* сираб (*минер. яд*).

SIRAVİ *прил.* вири хьтин, адетдин.

SİRAYƏT *сущ.* 1) чукIун; 2) галукьун (*азар*), акатун; 3) инфекция.

SİRAYƏTEDİCİ *прил.* 1) чикIидай; 2) галукьдай, акатдай.

SİRDAŞ *сущ.* сирдаш, дуст.

SİRK *сущ.* цирк.

SİRKƏ I *сущ.* сирке.

SİRKƏ II *сущ.* цIерцIел.

SİRLİ *прил.* сирлу.

SİRLİLİK *сущ.* сирлувал.

SİRR *сущ.* сир.

SİR-SİFƏT *сущ.* чин.

SİS *сущ.* чилин циф.

SİSLİ *прил.* циф авай.

SİSTEM *сущ.* система.

SİSTEMLİ *прил.* система авай, системадалди тир; системадик квай.

SİSTEMSİZ *прил.* система авачир, системадалди тушир; системадик квачир.

SİSTERN *сущ.* цистерна.

SİTAT *сущ.* мисал.

SİTAYİŞ *сущ.* икрам; **sitayiş etmək** икрам авун.

SİTƏM *сущ. куьгь.* зулум.

SİTRUS *сущ.* цитрус.

SİTUASİYA *сущ.* ситуация.

SİVİL *прил.* медени, меденият авай; **sivil xalq** меденият авай халкь.

SİVİLİZASİYA *сущ.* цивилизация.

SİVRİ *прил.* хци.

SİYAHI *сущ.* сиягь.

SİYAHIYAALMA *сущ.* сиягьдиз къачун, кхьин.

SİYASƏT *сущ.* сиясат.

SİYASƏTÇİ *сущ.* сиясатчи.

SİYASİ *прил.* сиясатдиз талукь тир.

SİYİRMƏK *глаг.* 1) акъудун; **qılıncını siyirdi** вичин тур акъудна; 2) алудун (*мес. тарцин чкал*); 3) алажун (*мес. лапагдин хам*).

SİZ *мIв.-эв.* куьн; **sizdən xahiş edirəm** за квевай тIалабзава.

SİZCƏ *мIв.-эв.* квез чиз, куь фикирдалди; **sizcə bu işi necə başa çatdırmaq olar?** куь фикирдалди, и кар гьикI кьилиз акъудиз жеда?

SKAFANDR *сущ.* скафандр.

SKELET *сущ.* скелет.

SKEPTİK *сущ.* скептик (*1 скептицизмдин пад хуьзвайди; 2 ихтибарвал тийир, шак гъидай, шакуналди килигдай кас*).

SKEPTİSİZM *сущ.* скептицизм.

SKİF *сущ.* скиф (*къадим тайифайрикай садан тIвар*).

SKİPİDAR *сущ.* скипидар.

SKLEROZ *сущ. мед.* склероз, хурун зигьин квадарун.

SKRİPKA *сущ.* скрипка.

SKRİPKAÇI *сущ.* скрипкачи.

SKUMBRİYA *сущ. зоол.* скумбрия.

SLAVYAN *сущ.* славян; **slavyanlar** славянар (*урусар ва абуруз мукьва тир халкьар, мес. украинвияр, белорусар, болгарар, сербар, словакар ва мсб.*).

SLAYD *сущ.* слайд.

SLOVAK *сущ.* словак, словакар (*Словакиядин кьилин халкь*).

SLOVAKCA *нареч.* славак чIалалди, словакдалди.

SMETA *сущ.* смета (*къазанжийрин ва харжийрин гьисаб къалурдай сиягь, чар, документ, гьа гьисаб*).

SNAYPER *сущ.* снайпер.

SOBA *сущ.* къул; **sobanı qaladı** къула цIай кутуна.

SODA *сущ.* сода.

SOĞAN I *сущ.* чичIег; II *прил.* чичIегдин; **soğan qabığı** чичIегдин чкал.

SOXULMAQ *глаг.* 1) экечIун; **başqasının işinə başını soxmaq** чарадан кардик экечIун; 2) гьахьун; **özgənin evinə soxulmaq** масадан кIвализ гьахьун.

SOXULMAQ *глаг.* гьахьун, сух хьун.

SOXUŞDURMAQ *глаг.* тун, сухун.

SOL *прил.* чапла; **sol əl** чапла гъил.

SOLAXAY *сущ.* чаплахъан.

SOLDIŞ *сущ.* пкавул (*чамран юлдаш*).

SOLDURMAQ *глаг.* ранг ракъурун.

SOLFECİO *сущ. муз.* сольфеджио (*гафар галачиз манияр ягъиз вердишарун*).

SOLĞUN *прил.* 1) чина ранг авачир, рангар атIанвай; 2) зайиф рангунин; 3) *куьч.* зайиф.

SOLĞUNLAŞMAQ *глаг.* 1) рангар атIун; 2) *куьч.* къуват амукь тавун.

SOLĞUNLUQ *сущ.* 1) чинин хъипивал, рангар атIун; 2) рангунин зайифвал; 3) *куьч.* зайифвал.

SOLİST *сущ.* солист.

SOLMAQ *глаг.* 1) шуьткьуьн (*цуьквер, хъчар*); 2) суст хьун; буш хьун; чансуз хьун; 3) алахьун (*ранг*).

SOLMAZÇİÇƏK *сущ.* шуьткьуьн тийир цуьк.

SOLO *сущ.* соло.

SON *сущ.* 1) эхир; **sözün sonu** гафунин эхир; 2) эхир; **ayın sonu** вацран эхир; 3) кьиникь; **ömrün sonu yaxınlaşırdı** кьиникь мукьвал жезвай; 4) кьил; **sona kimi piyada getdi** эхир кьиле кьван яхди фена.

SONA *сущ. куьгь.* 1) къугъ; 2) тават, иер руш.

SONATA *сущ. муз.* соната (*музыкадин эсердин са жуьре*).

SONBEŞİK *сущ.* хизандин эхиримжи аял.

SONET *сущ.* сонет (*вичиз хас тир къайдада туькIуьрнавай цIукьуд цIарцIикай ибарат тир шиир*).

SONLUQ *сущ.* 1) *лингв.* эхир; **hal sonluqları** падежрин эхирар; 2) эхир; **hadisənin sonluğu** вакъиадин эхир.

SONRA *нареч.* 1) ахпа; **sonra gələrsən** ахпа ша; **sonra mənə söz verdilər** ахпа заз гаф гана; 2) кьулухъ; **dərsdən sonra** тарсунилай кьулухъ; 3) алатайла; **beş ildən sonra gəldi** вад йис алатайла хтана.

SONRADAN *нареч.* ахпа, адалай кьулухъ, инлай кьулухъ; мадни геж, геж хьиз, гуьгъуьнай; эхирдай,

гуьгъуьнлай.

SONRAKI *прил*. ахпагьан, гуьгъуьнин; гуьгъуьнилай къвезвай; гуьгъуьнал алай; гуьгъуьнилай атай; **sonrakı vaxtda** гуьгъуьнилай къвезвай вахтунда.

SONRALAR *нареч*. ахпа, гуьгъуьнилай, вахтар алатайла.

SONSUZ *прил*. 1) и кьил а кьил авачир; сергьятар авачир; 2) аял авачир, аял тежер.

SONSUZLUQ *сущ*. 1) и кьил а кьил авачирвал; 2) аял тежервал.

SONUNCU *прил*. эхиримжи.

SORAQ *сущ*. суракь; хабар; **onun yaxşı sorağı gəlir** адан хъсан суракьар къвезва.

SORAQLAMAQ *глаг*. жузун, хабар кьун, хабар кьуна чирун.

SORAQLAŞMAQ *глаг*. суракь авун, хабар кьун.

SORĞU *сущ*. 1) суал; **onun sorğusu belə idi** адан суал икI тир; 2) хабар (*хабарар*) кьун, силис тухун; **əhalini sorğuya tutmaq** агьалийривай хабарар кьун.

SORĞU-SUAL *сущ*. жузун-качузун.

SORMAQ I *глаг. килиг:* **SORUŞMAQ**.

SORMAQ II *глаг*. фитIинун.

SORT *сущ*. сорт.

SORUŞMAQ *глаг*. жузун, хабар кьун.

SOSİALİST *сущ*. социалист.

SOSİOLOQ *сущ*. социолог (*социология илимдал машгъул кас*).

SOSİSKA *сущ*. сосиска.

SOUS *сущ*. соус.

SOVET *сущ. тар*. совет (*алатай СССР-да бязи гьукуматдин органрин тIвар*).

SOVXA *сущ*. кьейи касдилай амукьай шейэр.

SOVXOZ *сущ*. совхоз.

SOVQAT *сущ*. пишкеш, савкьват.

SOVURMAQ *глаг*. гаралай авун, юг вегьин, машиндал михьун.

SOVUŞMAQ *глаг*. 1) фад акъатун, фад фин; 2) чукIун, фад чукIун.

SOY *сущ*. несил, тухум; **adlı-sanlı soy** тIвар-ван авай несил.

SOYA *сущ*. соя (*пахлайрин жинсиникай са набатат*).

SOYAD *сущ*. фамилия.

SOYDAŞ *сущ*. 1) са чкадай тир (*жуван чкадин*) кас; 2) мирес, мукьва кас; мукьва-кьили.

SOYDURMAQ *глаг*. алажиз тун.

SOYĞUNÇU *сущ*. таланчи, тарашчи.

SOYĞUNÇULUQ *сущ*. таланчивал, тарашчивал.

SOYKÖKÜ *сущ*. этногенез (*халкь арадал атун*).

SOYQIRIMI *сущ*. геноцид, къиргьин.

SOYMAQ *глаг*. 1) чкал аладарун; 2) алажун, хам хутIунун; 3) тарашун, къакъудун; **öz tanışını soydu** вичин чирхчир тарашна.

SOYUQ *прил*. 1) мекьи; **soyuq gün** мекьи югъ; **soyuq su** къайи яд.

SOYUQDƏYMƏ *сущ*. мекьи хьун; мекьивиликди хьайи азарлувал.

SOYUQQANLI *прил*. сабурлу, рикIик тади акат тийидай.

SOYUQQANLILIQ *сущ*. сабурлувал, рикIик тади акат тавун.

SOYUQQANLILIQLA *нареч*. сабурлувилелди, сабурлудаказ, сабурлуз; **soyuqqanlılıqla cavab verdi** сабурлувилелди жаваб гана.

SOYUQLAMAQ *глаг*. мекьи хьун.

SOYUQLUQ *сущ*. 1) мекьивал; 2) къайивал; **aramıza soyuqluq düşüb** чи арарар къанва.

SOYULMAQ *глаг*. 1) чкал (*хъире, хам ва мсб*.) алатна михьи хьун, аладарна михьи хьун; 2) атIун, тараш хьун; **neçə-neçə ev soyulub** шумудни са кIвалер атIанва.

SOYUMAQ *глаг*. 1) мекьи хьун; **havalar soyuyub** гьаваяр мекьи хьанва; 2) къайи хьун; **su soyuyub** яд къайи хьанва.

SOYUNDURMAQ *глаг*. пекер хутIуниз тун.

SOYUNMAQ *глаг*. пекер хутIунун (*жувалай*).

SOYUTMAQ *глаг*. къун, чимивал хкудун; **suyu soyutmaq** яд къурун.

SÖZBAZLIQ *сущ*. фитнечивал, фитнекарвал.

SÖZQAYTARMA *сущ*. гаф элкъуьрун, чина акъвазун.

SÖHBƏT *сущ*. суьгьбет; **söhbət etmək** суьгьбет авун.

SÖHBƏTCİL *прил*. рахунал рикI алай, рахаз кIандай, гзаф рахадай, ихтилатар ийидай.

SÖHBƏTCİLLİK *сущ*. рахунал рикI алайвал.

SÖKDÜRMƏK *глаг*. 1) чукIуриз тун; **evi sökdürmək** кIвал чукIуриз тун; 2) акьадариз тун.

SÖKMƏK *глаг*. 1) акьадарун; **köhnə köynəyi sökmək** цIуру перем акьадарун; 2) къазунун (*дериндай*).

SÖKÜLMƏK *глаг*. 1) акъахун (*цвайи чка*); 2) чукIун.

SÖNDÜRMƏK *глаг*. 1) туьхуьрун, хкадарун; **odu söndürmək** цIай хкадарун; 2) акъвазарун (*мес. хъел, гьевес*).

SÖNMƏK *глаг*. элуьхъун, хкахьун; **od sönür** цIай хкахьзава.

SÖNÜK *прил*. рагъулвал алай, нур тагузвай, ранг алачир.

SÖVDƏ *сущ*. савда, савдадин икьрар, алишвериш.

SÖVDƏGƏR *сущ. куьгь*. савдагар.

SÖVDƏGƏRLİK *сущ*. савдагарвал.

SÖVDƏLƏŞMƏK *глаг*. къиметдал туькIуьн, рахана къиметрал туькIуьн; **onlar sövdələşdilər** абур рахана къиметрал туькIвена.

SÖVQ *сущ*. желб.

SÖVQETMƏ *сущ*. желб авун.

SÖYDÜRMƏK *глаг*. экъуьгъиз тун, себ гуз тун.

SÖYKƏMƏK *глаг*. эцигун, агудна эцигун; **nərdivanı divara söykəmək** гурар цлав агудна эцигун.

SÖYKƏNMƏK *глаг*. 1) агатна акъвазун; 2) гьалтун, агалтун; **divara söykənmək** цлав агалтун; 3) *куьч*. далу агулдун, куьмек кьун, далда кьун, агъун.

SÖYLƏMƏK *глаг*. лугьун, ихтилатун.

SÖYLƏNMƏK I *глаг*. лугьун, рахун; **yeni fikir söyləndi** цIийи фикир лагьана.

SÖYLƏNMƏK II *глаг*. гьургъур авун (*хъел кваз, наразивич-вичив рахун*).

SÖYMƏK *глаг*. экъуьгъун, себ гун.

SÖYÜD *сущ*. цIвелин тар.

SÖYÜŞ *сущ*. экъуьгъун, себ.

SÖYÜŞMƏK *глаг*. 1) экъуьгъунар авун, сеперар гун; 2) сада-садаз экъуьгъунар авун, сада-садаз сеперар гун.

SÖZ *сущ*. гаф; **sözün mənası** гафунин мана; **dialekt sözü** нугъатдин гаф; **çoxmənalı sözlər** гзаф манайрин гафар; **söz vermək** гаф гун; **giriş sözü** сифте гаф, гьахьун; **son söz** эхиримжи гаф.

SÖZBAZ *сущ*. фитнечи, фитнекар.

SÖZƏBAXAN *прил*. 1) секин, чIалаз килигдай, разивал гудай; 2) муьтIуьгъ, табий; ◊ **sizin nökəriniz** куь лукI.

SÖZƏBAXANLIQ *сущ.* муьтIуьгъвал, табийвал.

SÖZGƏLİŞİ *нареч.* чка атай; **sözgəlişi dedi** чка атана лагьана.

SÖZGƏZDİRƏN *сущ.* фитнечи, фитнекар, гъибетчи.

SÖZGƏZDİRƏNLİK *сущ.* фитнечивал, фитнекарвал, гъибетчивал.

SÖZLƏŞMƏK *глаг.* 1) гафарал фин, рахунар хьун; хъел хьун; арада къалмакъал гьатун; 2) икьрар хьун, икьрар авун; меслят авун, меслятдал атун.

SÖZLÜK *сущ.* гафарган; **Azərbaycanca-ləzgicə sözlük** азербайжан чIаланни лезги чIалан гафарган.

SÖZ-SÖHBƏT *сущ.* гафар-чIалар.

SÖZSÜZ *прил.* 1) рахан тийир; **sözsüz rol** рахан тийир роль; 2) са гафни авачиз; 3) са гафни алачир, са рахунни алачир.

SÖZÜBÜTÖV *прил.* вичин гафунал акъвазнавай.

SPARTAKİADA *сущ.* спартакиада.

SPAZM *сущ.* спазма.

SPEKTR *сущ.* спектр.

SPESİFİKA *сущ.* кьетIенвал; кьилдинвал; хсусивал; кьетIен лишан, хас тир лишан; **elmi işin spesifikası** илимдин кIвалахдин кьетIенвал.

SPİDOMETR *сущ.* спидометр.

SPİKER *сущ.* спикер.

SPİRAL *сущ.* спирал.

SPİRT *сущ.* спирт.

SPONSOR *сущ.* спонсор.

SPONSORLUQ *сущ.* спонсорвал

SRAĞAGÜN *нареч.* галай юкъуз, вилик квай юкъуз.

SRAĞAGÜNKÜ *прил.* вилик квай йикъан, галай йикъан.

SSENARİ *сущ.* сценарий.

SSENARİST *сущ.* сценарист.

STABİLİZATOR *сущ.* стабилизатор.

STABİLLİK *сущ.* сад хьиз амукьдайвал, дегиш тежервал.

STADİON *сущ.* стадион.

STAJ *сущ.* стаж.

STANDART *сущ.* стандарт.

STANDARTLIQ *сущ.* стандартвал.

STANSİYA *сущ.* станция.

STARŞİNA *сущ.* старшина.

START *сущ.* старт.

STASİONAR *сущ.* стационар.

STATİSTİKA *сущ.* статистика.

STATİSTLİK *сущ.* статиствал.

STEND *сущ.* стенд.

STENOQRAFİYA *сущ.* стенография (*махсус лишанралди ва гафар куьруь авуналди гзаф тадиз кхьинин къайда*).

STENOQRAM *сущ.* стенограмма (*стенографиядин къайдада кхъенвай текст*).

STEREOTİP *сущ.* стереотип (*типографияда кIватIай набордин, текстинин акьудай суърет*).

STERİL *прил.* дезинфекция авунвай.

STƏKAN *сущ.* стакан.

STİLİSTİKA *сущ. лингв.* стилистика.

STİMUL *сущ.* стимул.

STOL *сущ.* стол.

STOLÜSTÜ *прил.* столдал эцигдай; ◊ **stolüstü kitab** гьамиша герек тир, гъиле жедай, гьамиша жуван вилик хьана кIандай ктаб.

STOMATOLOGİYA *сущ.* стоматология (*сарар, сивин къен, рекьвер ва мсб. чирдай медицинадин са хел*).

STOMATOLOJİ *прил.* стоматологиядин.

STOMATOLOQ *сущ.* стоматолог, сарарин духтур.

STRATEGİYA *сущ.* стратегия.

STRATEQ *сущ.* стратег.

STRES *сущ.* стресс.

STRUKTUR *сущ.* структура.

STUDİYA *сущ.* студия.

STUL *сущ.* стул.

STÜARDESSA *сущ.* стюардесса.

SU *сущ.* яд; **içməli su** хъвадай яд; **təmiz su** михьи яд; **isti su** чими яд; **soyuq su** къайи яд.

SUAL *сущ.* суал; **suala cavab vermək** суалдиз жаваб гун.

SUBASMA *сущ.* яд акьалтун, ци къачун.

SUBAY *прил.* субай.

SUBAYLIQ *сущ.* субайвал.

SUBSİDİYA *сущ.* субсидия, пулунин куьмек.

SUBTROPİK *прил.* субтропикадин.

SUBTROPİKLƏR *сущ.* субтропикар.

SUBYEKT *сущ.* субъект.

SUBYEKTİV *прил.* субъектив.

SUÇLU *прил.* батIул, тахсирлу, тахсир квай.

SUÇLULUQ *сущ.* батIулвал, тахсирлувал, тахсир квайвал.

SUFFİKS *лингв.* суффикс; **sözdüzəldici suffiks** цIийи гафар арадал гъидай суффикс.

SUFİ *сущ.* диндал кIеви кас.

SUFİZM *сущ.* диндал кIевивал.

SUFLYOR *сущ.* суфлёр (*театрда яваш ванцелди артистдиз ролдик квай гафар кIелдайди*).

SUFLYORLUQ *сущ.* суфлёрвал.

SUXARI *сущ.* сухари.

SUİ-QƏSD *сущ.* къаст авун, рекьиз алахъун.

SUİTİ *сущ.* гьуьлуьн кицI.

SULAMAQ *глаг.* яд гун; **gülləri sulamaq** цуькверiз яд гун.

SULFAT *сущ. хим.* сульфат (*гугуртдин кислотадин кьелерин умуми тIвар*).

SULFİD *сущ. хим.* сульфидар (*гугуртдинни жуьреба-жуьре элементрип акахъайбуруз лугьудай умуми тIвар*).

SULTAN *сущ.* султан (*пачагь*).

SULTANLIQ *сущ.* султанвал.

SULU *прил.* яд квай, кьеж квай.

SULUQ *сущ.* куркур, тIур, пих, къабар.

SUMAX *сущ.* 1) сумаг; **ləzgi sumaxları** лезги сумагар; 2) сумах (*тIуьнрик дад кутадай затI*).

SUMBAT *сущ.* сумбат (*ракьун ва маса металлрикай авунвай затIар михьун ва цIалцIамарун патал менфят къачудай минерал*).

SUNAMİ *сущ.* цунами.

SURƏ *сущ.* суьре; **Quranın surələri** Къуръандин суьреяр.

SURƏT I *сущ.* 1) суьрет; 2) чин, суфат; 3) куц, винел патан акунар; 4) копия.

SURƏT II *мат.* числитель.

SURĞUC *сущ.* сургуч, урус мум.

SURĞUCLAMAQ *глаг.* печать яна кIевун.

SURSAT *сущ.* суьрсет.

SUSAMAQ *глаг.* 1) къаних хьун (*цик*); 2) тамарзу хьун, гзаф кIан хьун.

SUSDURMAQ *глаг.* ван атIун, рахаз тан тийин.

SUSQUN *прил.* 1) кисай, рахан тийир; 2) чуькьни тийир, рахун тавуна акъваздай.

SUSQUNLUQ *сущ.* 1) кисна акъвазун, рахан тийин; 2) чуькьни тийин.

SUSMAQ *глаг.* кисун, чуькьни тавун; чуькьни тийиз акъвазун.

SUSUZLUQ *сущ.* къанихвал.

SUTKA *сущ.* сутка.

SUVAQ *сущ.* сувагъ.

SUVAQÇI *сущ.* сувагъчи, сувагъар ийидайди.

SUVAMAQ *глаг.* сувагъ гун.

SUVARMAQ *глаг.* яд гун.

SUVENİR *сущ.* пишкеш, савкьват.

SUVEREN *сущ.* суверен.

SUYUŞİRİN *прил.* рикIиз чими; **suyuşirin qadın** рикIиз чими дишегьли.

SÜBH *сущ.* 1) экуьнин ярар; 2) пакама.

SÜBHDƏN *пареч.* экуьнахъ фад, экуьн кьиляй.

SÜBHƏDƏK *нареч.* экв жедалди.

SÜBUT *сущ.* субут.

SÜD *сущ.* нек; **inək südü** калин нек.

SÜDƏMƏR *прил.* некIедихъ галай, некIедихъ галамай.

SÜDQABI *сущ.* некIедин къаб.

SÜFRƏ *сущ.* суфра.

SÜXUR *сущ. геол.* минерал.

SÜİTA *сущ.* сюита.

SÜJET *сущ.* сюжет.

SÜKAN *сущ.* руль.

SÜKANÇI *сущ.* рулдихъ галайди.

SÜKUNƏT *сущ.* секинвал.

SÜKUT *сущ.* 1) ван авачирвал, секинвал; 2) кисун; чуькьни тавун; рахун тавун.

SÜQUT *сущ.* 1) барбатI хьун, терг хьун; 2) эхир атун.

SÜLALƏ *сущ.* сихил; **Şirvanşahlar sülaləsi** Ширваншагьрин сихил; **Romanovlar sülaləsi** Рамановрин сихил.

SÜLH *сущ.* ислягьвал.

SÜLHSEVƏN *прил.* ислягьвал кIани.

SÜLHSEVƏRLİK *сущ.* ислягьвал кIан хьун.

SÜMÜK I *сущ.* кIараб; II *прил.* кIарабдин; **sümük düymə** кIарабдин дуьгме.

SÜMÜKLÜ *прил.* кIарабар квай; **sümüklü ət** кIарабар квай як.

SÜMÜKSÜZ *прил.* кIарабар квачир.

SÜNBÜL *сущ.* кьил (*къуьлуьн, мухан ва мсб.*).

SÜNGÜ *сущ.* жида.

SÜNİ *прил.* тIебии тушир.

SÜNİLİK *сущ.* тIебии туширвал.

SÜNNƏT *сущ.* суьрнет.

SÜNNİ *сущ.* суьнни.

SÜNNİLİK *сущ.* суьннивал.

SÜPÜRGƏ *сущ.* кул; **süpürgə ilə süpürmək** кулунив шткун.

SÜPÜRGƏÇİ *сущ.* кул ягъадайди, къакъаждай, михьдай къуллугъчи дишегьли.

SÜPÜRMƏK *глаг.* шткун, кул ягьун.

SÜRAHİ I *сущ.* чахчахар; мегьежар.

SÜRAHİ II *сущ.* гичин.

SÜRDÜRMƏ *сущ.* **SÜRDÜRMƏK** *глаголдикай.*

SÜRDÜRMƏK *глаг.* гьализ тун.

SÜRƏKLİ *прил.* яргъал фейи; яргьал физвай; гзаф давам хьайи; **sürəkli alqışlar** яргъал фейи капар ягьун.

SÜRƏT *сущ.* зарбвал; йигинвал; фадвал.

SÜRƏTLƏ *нареч.* фад, тадиз, йигиндиз.

SÜRƏTLƏNDIRMƏK *глаг.* йигинарун, тади авун, фад жедайвал авун.

SÜRƏTLƏNMƏK *глаг.* йигин хьун, тади хьун, фад жедайвал хьун.

SÜRƏTLİ *прил.* йигин, зарб.

SÜRGÜN *сущ.* суьргуьн.

SÜRMƏ *сущ.* суьрме.

SÜRMƏK I *глаг.* 1) гьалун; **inəkləri naxıra sürmək** калар нехирдиз гьалун; 2) зарб гьалун; **maşını sürətlə sürmək** машин зарб гьалун.

SÜRMƏK II *глаг. рах.* цун; **yer sürmək** цан цун.

SÜRMƏYİ *прил.* суьрмедин рангунин.

SÜRPRİZ *сущ.* рикIелни алачир савкьват, гуьзлемиш тийизвай савкьват.

SÜRTMƏK *глаг.* 1) гуьцIун; тIуб гун; **gözlərini sürtmə** вилериз тIуб гумир; 2) ягъун; **əllərinə krem sürtmək** гъилериз крем ягъун; 3) алтадун; **çörəyə yağ sürtmək** фал гъери алтадун.

SÜRTÜLMƏK *глаг.* гуьцI хьун; кукIвар хьун; **pencək dirsəklərdən sürtülüb** пенжекдин кьуьнтер кукIвар хьанва.

SÜRÜ *сущ.* 1) суьруь; **qoyun sürüsü** лапагрин суьруь; 2) луж; **canavar sürüsü** жанавуррин луж.

SÜRÜCÜ *сущ.* гьалдайди (*автомашин ва мсб.*).

SÜRÜMƏK *глаг.* галчIурун, галчIурна тухун; **onu sürüyüb apardılar** ам галчIурна тухвана.

SÜRÜNDÜRMƏÇİ *сущ.* кар галчIурдайди, кар кьасухдай яргъал вегьедайди.

SÜRÜNDÜRMƏÇİLİK *сущ.* кар галчIурун, кар кьасухдай яргъал вегьин.

SÜRÜNDÜRMƏK *глаг.* галчIурун, кар галчIурун, яргъал вегьин (*багьнайралди, килиг тийиз*).

SÜRÜNƏN *прил.* галчIур жедай, хурухъди фидай.

SÜRÜNMƏK *глаг.* галчIур хьун, хурухъди фин.

SÜRÜŞKƏN *прил.* 1) цIуьдгъуьндай, кIвач кикIин тийир, кIвачи кьан тийир; **sürüşkən buz** цIуьдгъуьндай мурк, цIалцIам мурк; 2) *куьч.* амалдар; **sürüşkən adamdır** амалдар кас я.

SÜRÜŞMƏK *глаг.* авахьун; **ayaqqabılarım sürüşür** зи кIвачин къапар авахьзава.

SÜST *прил.* 1) суст, буш; **süst yeriş** суст къекъуьнар; 2) зайиф; 3) кефияр чIуру, рикIи рикI незвай; **onun əhvalı süstdür** адан кефияр чIуру я; 4) шуьткьвей; **süst çiçəklər** шуьткьвей цуьквер; 5) кагьул; **süst adam** кагьул кас.

SÜSTLÜK *сущ.* 1) суствал; 2) зайифвал; 3) кагьулвал.

SÜTUN *сущ.* 1) дестек; 2) десте; 3) жерге; **lüğət səhifəsinin birinci sütunu** гафаргандин чинин сад лагьай жерге.

SÜTÜL *прил.* бегьем чурун тавур.

SÜVARİ *сущ. воен.* балкIандаллайди.

SÜZƏN *сущ.* лув гузвай хьиз гьерекат ийизвайди.

SÜZƏNƏK *сущ. мед.* суьзенек.

SÜZGƏC *сущ.* суьзек, куьздай къаб.

SÜZGÜN *прил.* хуш юргъун; хумар хьанвай (*вилер; килигун*).

SÜZMƏK *I глаг.* 1) куьзун (*мес. суьзекдай);* **südü süzmək** нек куьзун; 2) цун; **çay süzmək** чай цун (*стакандиз*).

SÜZMƏK *II глаг.* 1) лув гун; **qartal kimi süzmək** лекьре хьиз лув гун; 2) кьуьлерун; **o, toyda süzürdü** ада мехъерик кьуьлзавай.

SÜZÜLMƏK *глаг.* 1) куьз хьун; 2) цана ацIун.

SVAN *сущ.* сван (*халкь*).

SVASTİKA *сущ.* свастика (*фашистрин лишан*).

SVETOFOR *сущ.* светофор.

SVİTER *сущ.* свитер.

Ş

Ş – *азербайжан алфавитдин къанни ругуд лагьай гьарф.*

ŞABALID I *сущ.* шабалт; II *прил.* шабалтдин; **şabalıd ağacı** шабалтдин тар.

ŞABALIDI *прил.* шабалтдин рангунин; **şabalıdı saçlar** шабалтдин рангунин чIарар.

ŞABAN *сущ.* шабан (*мусурманрин йикъарганда муьжуьд лагьай варз*).

ŞABAŞ *сущ.* шабаш (*мехъерик макьамчийриз ва я кьуьлзавайбуруз гузвай пул*).

ŞABLON *сущ.* 1) кIалуб, чешне; 2) *куьч.* адет хьанвай куьгьне кIалуб, гьамиша чешне яз кьуна кIанзавай жуьре.

ŞAD *прил.* шад; **şad ürək** шад рикI.

ŞADXƏBƏR *маса гафарихъ галаз санал*: **şadxəbər olasan** вун шад хабар гваз хьурай.

ŞAD-XÜRRƏM *прил.* шад, хвеши, рикI шаддай.

ŞADLANDIRMA *сущ.* **ŞADLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

ŞADLANDIRMAQ *глаг.* шадарун.

ŞADLANMA *сущ.* **ŞADLANMAQ** *глаголдикай.*

ŞADLANMAQ *глаг.* шад хьун, шадвал авун.

ŞADLIQ *сущ.* шадвал.

ŞADLIQLA *нареч.* шадвилелди, шадвиливди, шаддаказ, шаддиз; **şadlıqla ömür sürmək** шадвилелди уьмуьр гьалун.

ŞADMAN *прил. куьгь.* шад.

ŞADYANA *прил.* шад; **şadyana sözlər** шад гафар.

ŞADYANALIQ *сущ.* шадвал.

ŞADYANALIQLA *нареч. килиг:* **ŞADLIQLA.**

ŞAFRAN *сущ.* шафран (*ичерин сорт*).

ŞAFTALI I *сущ.* шефтел; II *прил.* шефтелдин; **şaftalı şirəsi** шефтелдин миже.

ŞAGİRD *сущ.* кIелзавайди (*мектебда*), шукIурт.

ŞAGİRDLİK *сущ.* шукIуртвал; **şagirdlik illəri** шукIуртвилин йисар.

ŞAH I *сущ.* шагь, пачагь.

ŞAH II *маса гафарихъ галаз санал*: **şahə qalxmaq** кьулухъ галай кIвачерал хкаж хьун (*балкIан*).

ŞAHANƏ *прил.* 1) пачагьдин; **şahanə hədiyyə** пачагьдин савкьват; 2) *куьч.* пачагьдин хьтин; **şahanə görkəm** пачагьдин хьтин акунар.

ŞAHBANU *сущ.* пачагьдин паб.

ŞAHBAZ *сущ. куьгь.* кард; **ağ şahbaz** лацу кард.

ŞAHBEYT *сущ.* кьилин бейт.

ŞAHDAMAR *сущ.* 1) *анат.* шагьдамар (*рикIин лап кьилин ивидин дамар*); 2) *куьч.* кьилин рехъ; **bu prospekt şəhərin şahdamarıdır** и проспект шегьердин кьилин рехъ я.

ŞAHƏNŞAH *сущ.* 1) шагьеншагь (*1979-йисал къведалди Ирандин пачагьрин титул*); 2) и титул гвай кас.

ŞAHƏNŞAHLIQ *сущ.* шагьеншагьвал.

ŞAHI *сущ.* шигьи.

ŞAHİD *сущ.* шагьид; **o, mənim uşaqlıq illərimin şahididir** ам зи аялвилин йисарин шагьид я.

ŞAHİDLİK *сущ.* шагьидвал.

ŞAHİN *сущ.* кард; **ov şahini** гъуьрчен кард.

ŞAHLIQ *сущ.* шагьвал, пачагьвал.

ŞAHMAR *сущ.* шагьмар (*гзаф*

зегьерлу гъуьлягъ).

ŞAHMAT *сущ.* шагьмат.

ŞAHMATÇI *сущ.* шагьматчи.

ŞAHNAMƏ *сущ. куьгь.* шагьнаме (*пачагьрин гьакъиндай ктаб*).

ŞAHNAZ *сущ.* «Шагьназ» (*Азербайжандин мугъамрикай садан тIвар*).

ŞAHPƏRƏST *сущ.* монархист.

ŞAHPƏRƏSTLİK *сущ.* монархизм.

ŞAHSEVƏNLƏR *сущ.* шагьсевенар (*тайифадин тIвар*).

ŞAHTUT *сущ. бот.* тутун тар, хатрутдин тар; рекьед тар (*чпин пешер кIазариз гудай*).

ŞAHZADƏ *сущ.* пачагьдин хва; **şahzadə qız** пачагьдин руш.

ŞAX *сущ.* шах; **quru şaxlar** кьуру шахар.

ŞAXƏ *сущ.* хел (*тарцин*).

ŞAXƏLƏNMƏ *сущ.* **ŞAXƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ŞAXƏLƏNMƏK *глаг.* хилер вегьин, хел-хел хьун.

ŞAXƏLİ *прил.* хилер алай.

ŞAXƏLİLİK *сущ.* хилер чукIурун, хилер вегьин.

ŞAXLAMAQ *глаг.* кукIварун; кIаркIар авун; пад-пад авун; кIус-кIус авун; **budağı şaxlamaq** хел кIар-кIар авун.

ŞAXSEY *сущ.* лап кIеви гьарай; кIеви шелин ван.

ŞAXSEY-VAXSEY *сущ. дин.* шиитрин имам Гьуьсейн рикIел хкидай юкъуз адахъ гьарай алаз ийидай шелар.

ŞAX-ŞAX *маса гафарихъ галаз санал*: **şax-şax baxmaq** кичIе тахьана, жуьрэтлудаказ килигун.

ŞAXŞAX *сущ.* вандай къугъварган.

ŞAX-ŞƏVƏL *сущ.* шахар.

ŞAXTA I *сущ.* аяз; **şaxtaya dözmək** аяздиз таб гун.

ŞAXTA II *сущ.* шахта; **şaxtaya enmək** шахтадиз эвичIун.

ŞAXTABABA *сущ.* аяз буба.

ŞAXTAÇI *сущ.* шахтада кIвалахзавайди.

ŞAXTALI *прил.* аяз авай; **şaxtalı hava** аяз авай гьава.

ŞAXTAYADAVAMLI *прил.* аяздиз таб гудай.

ŞAİQ *прил. куьгь.* гзаф кIандай, къаних тир.

ŞAİR *сущ.* шаир; **gənc şair** жегьил шаир; **şair qadın** шаир дишегьли.

ŞAİRANƏ *прил.* шаирди хьиз, иер; **şairanə vəsv etmək** шаирди хьиз тесниф авун.

ŞAİRƏ *сущ.* шаир дишегьли.

ŞAİRLİK *сущ.* шаирвал; **şairlik istedadı** шаирвилин алакьунар.

ŞAKƏR *сущ.* хесет, вердиш; **bu nə şakərdir səndə?** им вучтин хесет я вахъ авайди?

ŞAQQA I *сущ.* са пай (*тукIуна алажнавай гьайвандин*), са пад; **ağacın bir şaqqası quruyub** тарцин са пад кьуранва.

ŞAQQA II *маса гафарихъ галаз санал*: **şaqqa çəkib gülmək** кIевиз хъуьруьн, ван алаз хъуьруьн.

ŞAQQALAMAQ *глаг.* малдин алажай жендек кьве патахъ паюн.

ŞAQQALI *прил. рах.* зурба жендек авайди (*инсан*).

ŞAQQANAQ *маса гафарихъ галаз санал*: **şaqqanaq çəkmək** кIевиз хъуьруьн, ван алаз хъуьруьн.

ŞAQQAŞAQ *нареч.* лукьлукьар; **şaqqaşaq qaynamaq** лукьлукьар ийиз ругун.

ŞAQQA-ŞAQQA *нареч.* са пад-са пад; **şaqqa-şaqqa asılmış qoyun əti** са

пад-са пад куднавай хипен як.

ŞAQQAŞARAQ *нареч*. пахърахъ, чахърахъ; **qapılar şaqqaşaraq açıldı** ракIарар пахърахъна ахъа хьана.

ŞAQQILDAMAQ *глаг*. тIампI ягъун, тIампIар ягъун.

ŞAQQILDATMAQ *глаг*. такьа-такь ийиз тун; **dişləri şaqqıldatmaq** сарарив такьа-такь ийиз гун (*зурзун акатайла, мекьи хьайила*).

ŞAQQILTI *сущ*. чIакьракь; пIакьракь; тIакьракь (*хайи кIарасдин, цIамарин, шуьшедин ва мсб. ван*).

ŞAQRAQ I *сущ. зоол.* сирсир нуькI.

ŞAQRAQ II *прил*. шад, хвеши, шадвал гвай, рикI шаддай; **şaqraq nəğmələr** рикI шаддай манияр.

ŞAQUL *сущ*. шугъул, цлан терез (*эцигзавай цлан*).

ŞAQULİ *прил*. тик (*виняй агъуз ва я агъадай винелди авай*); **şaquli xətt** тик цIар.

ŞAL *сущ*. шал; **yun şal** сун шал.

ŞALBAN *сущ*. шалман; гъвар; чукьван; цуьр.

ŞALLAQ *сущ*. тIвал, къамчи, къирмаж; **şallaq çəkmək** тIвалунив ягъун, къамчидив ягъун, къирмаждив ягъун.

ŞALLAQLAMAQ *глаг*. гатун (*къамчидив, къирмаждив*).

ŞALVAR *сущ*. шалвар.

ŞALVARLIQ *сущ*. шалвардин материал.

ŞAM I *сущ*. шем; **şamı yandırmaq** шем куькIуьрун.

ŞAM II *сущ*. 1) няни; 2) нянин тIуьн.

ŞAM III *сущ*. нарат тар.

ŞAMAĞACI *сущ*. нарат тар.

ŞAMAMA *сущ*. шамама.

ŞAMAN *сущ*. шаман, фалчи.

ŞAMANLIQ *сущ*. шаманвал, фалчивал.

ŞAMDAN *сущ*. шемдан (*шем тадай къаб*); шемерган (*са шумуд шем тадай къаб*).

ŞAMİL *маса гафарихъ галаз санал*: **şamil etmək** талукьарун.

ŞAMİLLİK *сущ*. талукьвал.

ŞAMLIQ *сущ*. наратлух.

ŞAMPAN *прил*. шампан.

ŞAMPUN *сущ*. шампунь.

ŞAN I *сущ*. тIвар-ван, машгъурвал, тариф, баркаллувал.

ŞAN II *сущ*. виртIедин (*чIижерин*) регъ, виртIедин рекьер.

ŞANA I *сущ*. кьуьк.

ŞANA II *сущ*. мурз.

ŞANAPİPİK *сущ. зоол.* маллакут-кутI (*къуш*).

ŞANI *сущ*. шаны (*ципицIрин сорт*).

ŞANLI *прил*. тарифлу, тIвар-ван авай, баркаллу, машгъур; **xalqın şanlı oğlu** халкьдин баркаллу хва; **ölkəmizin şanlı oğlu** чи уьлкведин тIвар-ван авай хва.

ŞANS *сущ*. шанс.

ŞANSIZ *прил*. тIвар-ван авачир.

ŞAN-ŞÖHRƏT *сущ*. тIвар-ван.

ŞAN-ŞÖHRƏTLİ *прил*. тIвар-ван авай.

ŞANTAJ *сущ*. шантаж (*са метлебдихъ агакьун патал, са касди жуваз кIани кар ийиз тун патал, адаз адак квай тахсирар винел акъудда лугьуз, гудай кичIерар*).

ŞANTAJÇI *сущ*. шантажчи.

ŞANTAJLAMA *сущ*. **ŞANTAJLAMAQ** *глаголдикай*.

ŞANTAJLAMAQ *глаг*. кьасухдай кичIерар гун.

ŞAPALAQ *сущ*. лапIаш, цIенкь; хъвехъ ягъун.

ŞAPALAQLAMAQ *глаг*. шарпна ягъун, цIенкь вегьин.

ŞAPKA *сущ*. шапка.

ŞAPPILDATMAQ *глаг*. 1) лешреш авун; 2) сада садаз яд ягъиз лешрешдин ван кутун.

ŞAP-ŞAP *прил*. чапатIар, типIрияр (*дабан галай*).

ŞAR *сущ*. шар.

ŞARABAN *сущ*. шарабан.

ŞARABƏNZƏR *прил*. шардиз ухшар.

ŞARAQ *сущ*. шаракь (*са вуч ятIани аватай ван*).

ŞARAQHAŞARAQ *нареч*. шаракьшаракь.

ŞARAOXŞAR *прил*. шардиз ухшар.

ŞARAOXŞARLIQ *сущ*. шардиз ухшарвал.

ŞARJ *сущ*. шарж.

ŞARJÇI *сущ*. шарж чIугвазвайди.

ŞARLATAN *сущ*. тапархъан, гьарамзада амалар квайди.

ŞARLATANLIQ *сущ*. шарлатанвал.

ŞARMANKA *сущ*. шарманка.

ŞASSİ *сущ*. шасси.

ŞAŞIRMAQ *глаг*. вичи-вич квадарун.

ŞAŞKA *сущ*. тур.

ŞAŞQIN *прил*. вичи-вич квадарай, вич-вичивай квахьай.

ŞAŞQINLIQ *сущ*. вич-вичивай квахьун.

ŞAŞQINLIQLA *нареч*. вич-вичивай квахьнаваз.

ŞAŞQIN-ŞAŞQIN *нареч*. вуч ийидатIа тийижиз.

ŞAYBA *сущ*. шайба.

ŞAYİƏ *сущ*. авачир гафар, фитне, чугъул.

ŞAYİƏYAYAN *сущ*. фитнечи, фитнекар.

ŞEF *сущ*. шеф.

ŞEFLİK *сущ*. шефвал, чIехивал.

ŞEH *сущ*. чиг; **səhər şehi** пакаман чиг.

ŞEHLİ *прил*. чиг алай; **şehli güllər** чиг алай цуьквер.

ŞEHLİLİK *сущ*. чиг ацукьун.

ŞEİR *сущ*. шиир; **əzbərdən şeir oxumaq** хуралай шиир кIелун.

ŞELF *сущ*. шелф.

ŞERİYYƏT *сущ*. шиират.

ŞEŞ-BEŞ *сущ*. шеш-беш.

ŞEŞƏ *прил*. хкис хьанвай.

ŞEŞƏBIĞ *прил*. хкис хьанвай спелрин, хкис хьанвай спелар авай; **şeşəbığ kişi** хкис хьанвай спелар авай итим.

ŞEVRON *сущ*. шеврон.

ŞEY *сущ*. шей.

ŞEYDA I *прил*. гзаф ашукь хьанвай; II *сущ*. кьил-килел алачирди.

ŞEYX *сущ*. шейх.

ŞEYXLİK *сущ*. шейхвал.

ŞEYXÜLİSLAM *сущ*. шейхулислам.

ŞEYPUR *сущ*. труба.

ŞEYPURÇALAN *сущ*. трубадал ягъизвайди.

ŞEY-ŞÜY *сущ*. шей-шуьй.

ŞEYTAN *сущ*. шейтIан.

ŞEYTANAĞACI *сущ*. шейтIандин тар.

ŞEYTANCASINA *нареч*. шейтIанвилелди.

ŞEYTANÇILIQ *сущ*. шейтIанвал.

ŞEYTANDÜYÜNÜ *сущ*. кIевиз ягъанвай тIвал.

ŞEYTANFİKİR *прил*. зиян гудай, зарар гудай.

ŞEYTANİ *сущ*. чахмах, тфенгдин кIвач.

ŞEYTANLAMAQ *глаг*. фитнеяр авун; чугъулар авун; чIалар кутун.

ŞEYTANLIQ *сущ*. шейтIанвал.

ŞƏBƏDƏ *сущ.* ягьанат авун; рахшанд авун; инжиклу авун.

ŞƏBƏDƏBAZ *сущ.* масадакай ягьанатар (*рахшандар*) ийидай кас.

ŞƏBƏKƏ *сущ.* 1) атIанвай гишир; 2) решётка (*ракьун ва я кIарасдин*); 3) сеть.

ŞƏBƏKƏÇİ *сущ.* гиширар атIудайди.

ŞƏBƏKƏLİ *прил.* чил хьтин, чилинин.

ŞƏBNƏM *сущ. килиг*: **ŞEH.**

ŞƏCƏRƏ *сущ.* несилдин (*сихилдин*) тар.

ŞƏFA *сущ.* сагъвал, сагъламвал.

ŞƏFADAR *сущ.* сагъардайди.

ŞƏFAXANA *сущ. куьгь.* духтурхана.

ŞƏFALI *прил.* дармандин, дарман жедай, дава жедай.

ŞƏFALILIQ *сущ.* дарман хьун, дава хьун.

ŞƏFAVERİCİ *прил. килиг:* **ŞƏFALI**.

ŞƏFƏQ *сущ.* яр (*экуьнин*).

ŞƏFFAF *прил.* ашкара, ачух.

ŞƏFFAFLAŞMAQ *глаг.* ашкара хьун.

ŞƏFFAFLIQ *сущ.* экуьвал.

ŞƏFQƏT *сущ.* мергьямат, регьим.

ŞƏFQƏTLƏ *нареч.* мергьяматлувилелди, мергьяматлувиливди; регьимлувилелди, регьимлудаказ, регьимлудиз, регьимлуз.

ŞƏFQƏTLİ *прил.* мергьяматлу, регьимлу.

ŞƏFQƏTLİLİK *сущ.* мергьяматлувал, регьимлувал.

ŞƏFQƏTSİZ *прил.* мергьяматсуз, регьимсуз.

ŞƏHADƏTNAMƏ *сущ.* шагьадатнама.

ŞƏHƏR I *сущ.* шегьер; **böyük şəhər** чIехи шегьер; II *прил.* шегьердин; **şəhər əhalisi** шегьердин агьали.

ŞƏHƏRBƏŞƏHƏR *прил.* шегьерба-шегьер.

ŞƏHƏRCİK *сущ.* гъвечIи шегьер.

ŞƏHƏRƏTRAFI *прил.* шегьердин мукьув гвай.

ŞƏHƏRLİ *сущ.* шегьерви.

ŞƏHƏRSALMA *сущ.* шегьер эцигун.

ŞƏHİD *сущ.* шегьид.

ŞƏHİDLİK *сущ.* шегьидвал.

ŞƏHLA *прил. шаир.* вили, экуь-вили (*аби*); **şəhla gözlər** экуь-вили вилер.

ŞƏHLAGÖZ *прил.* вили вилер авай, цIару вилер авай.

ŞƏHLAGÖZLÜ *прил. килиг:* **ŞƏHLAGÖZ**.

ŞƏHVƏT *сущ.* гьашервал, къизмиш гьевес.

ŞƏHVƏTLİ *прил.* гьашер, къизмиш гьевеслу; гьашервал квай, гьашервилин.

ŞƏHVƏTLİLİK *сущ.* гьашервал.

ŞƏXS *сущ.* инсан, кас.

ŞƏXSƏN *нареч.* жува, жув, вич; **şəxsən təqdim etmək** жува вугун.

ŞƏXSİ *прил.* хсуси; **şəxsi təsərrüfat** хсуси майишат.

ŞƏXSİ-QƏRƏZLİK *сущ.* душманвал, мидявал; **şəxsi-qərəzlik hissləri** душманвилин (*мидявилин*) гьиссер.

ŞƏXSİYYƏT *сущ.* инсан, кьилдин кас.

ŞƏXSİYYƏTLİ *прил.* 1) машгьур, тIвар-ван авай, чIехи; **şəxsiyyətli adam** тIвар-ван авай кас; 2) акунар авай, виле акьадай хьтин.

ŞƏXSİYYƏTSİZ *прил.* кьве чин алай, намуссуз.

ŞƏKƏR *сущ.* шекер.

ŞƏKƏRARMUDU *сущ.* шекердин чуьхвер.

ŞƏKƏRBURA *сущ.* шекербура (*ширинлух*).

ŞƏKƏRLİ *прил*. шекер квай.

ŞƏKƏRLİLİK *сущ*. шекерлувал.

ŞƏKİL *сущ*. 1) шикил (*художникди чIугунвай*); 2) шикил (*фотографди ягъанвай*).

ŞƏKİLÇİ *сущ*. аффикс.

ŞƏKİLLİ *прил*. шикилар авай; **şəkilli kitab** шикилар авай ктаб.

ŞƏKK *сущ*. шак; **şəkk etmək** шак гъун.

ŞƏKK-ŞÜBHƏ *сущ*. шак, чIалахъ тахьун; **şəkk-şübhədən qurtul!** чIалахъ тахьунилай гъил къачу!

ŞƏKK-ŞÜBHƏSİZ *прил*. са шакни авачиз.

ŞƏKLƏMƏK *глаг*. игьтият хьун, игьтият хкажун, мукъаят авун; ◊ **qulaqlarını şəkləmək** япар хкажна акъвазун, япар къягъун.

ŞƏKLƏNMƏK *глаг*. 1) шаклу хьун, шаклу жез гатIунун; 2) шак гъун, гиман авун.

ŞƏKLİ *прил*. шаклу, чIалахъ тежер, ихтибарсуз, ихтибар ийиз тежер.

ŞƏKLİLİK *сущ*. шаклувал.

ŞƏKSİZ *прил*. шаксуз тир, шак алачир, якъин; **şəksiz müvəffəqiyyət** шаксуз тир агалкьун.

ŞƏKSİZLİK *сущ*. шаксузвал.

ŞƏKSİZ-ŞÜBHƏSİZ *килиг*: **ŞƏKSİZ**.

ŞƏLALƏ *сущ*. чарчар, гургур; меркIи (*кьакьан чкадилай (рагалай) агъуз яд гадар жедай чка*); кьантIар.

ŞƏLƏ *сущ*. шеле; **odun şələsi** кIарасрин шеле.

ŞƏLƏ-KÜLƏ *сущ*. шей-шуьй; **bütün şələ-küləni yığışdirib getdi** кIвалин шей-шуьй гваз хъфена.

ŞƏLƏQUYRUQ *сущ*. сикIрен лакIаб.

ŞƏLƏLƏMƏK *глаг*. далудал пар эцигун.

ŞƏLƏ-ŞÜLƏ *сущ*. пекер; **şələ-şüləni yığdı** пекер кIватIна.

ŞƏLTƏ *сущ*. 1) куьруь юбка; 2) вахчаг; 3) куьгьне шейэр; 4) гьилле, кьуьруьг, амалдарвал; ◊ **şəltəsi işləmədi** адан гьилледи кьил кьунач.

ŞƏMS *сущ. куьгь. шаир*. рагъ.

ŞƏMS-QƏMƏR (ŞƏMSİ-QƏMƏR) *сущ*. рагъни варз.

ŞƏMŞİR *сущ. куьгь*. тур; **şəmşir çəkmək** тур кьун.

ŞƏN I *прил*. шад, шадвал квай; **şən danışmaq** шадвал кваз рахун.

ŞƏN II *сущ*. намус, ягь-намус; хъсан тIвар; **şəninə toxunmaq** намусдик хкIурун.

ŞƏNBƏ *сущ*. киш (*югъ*); **hər şənbə günü** гьар кишдин юкъуз.

ŞƏNLƏNDİRMƏK *глаг*. шад авун, шадарун, рикI аладарун.

ŞƏNLƏNMƏK *глаг*. шадвилер авун, рикI аладарун.

ŞƏNLİK *сущ*. шадвал, шадвилин машгъулатар.

ŞƏN-ŞƏN *нареч*. шадвилелди, шаддиз, шаддаказ, хвешидаказ.

ŞƏR I *сущ*. писвал, пис кар; **xeyir və şər** хъсанвал ва писвал; **xeyir şərə qalib gələcək** хъсанвал писвилиз гъалиб къведа.

ŞƏR II *сущ*. рагъдан, хурушум (*яни, мичIивал алукьзавай гьал*); **şər qarışanda gəldilər** абур рагъданихъ (*хурушум хьайила*) атана.

ŞƏRAB *сущ*. чехир.

ŞƏRABÇI *сущ*. чехирчи.

ŞƏRABÇILIQ *сущ*. чехирчивал, чехир авун.

ŞƏRAFƏT *сущ*. 1) чIехивал, гьайбатлувал, гьайбат, гьуьрмет; 2) ихтибар, ихтибарвал; 3) намуслувал,

вичиз-вичин къадирлувал; **şərafətiniz varsa** жуван къадирлувал аватIа.

ŞƏRAFƏTLİ *прил*. гьуьрметлу, тарифлу, тIвар-ван авай; баркаллу.

ŞƏRAFƏTSİZ *прил*. русвагьвилин тIвар-ван авай; баркалла тегьир, русвагь хьанвай.

ŞƏRAİT *сущ*. гьалар, шартIар.

ŞƏRATAN *сущ*. фитнечи, буьгьтенчи.

ŞƏRBAZ *сущ*. фитнечи.

ŞƏRBƏT *сущ*. шербет.

ŞƏRBƏTÇİ *сущ*. шербет гьазурзавайди.

ŞƏRÇİ *сущ. килиг:* **ŞƏRATAN**.

ŞƏRÇİLİK *сущ*. футфачивал.

ŞƏRƏF *сущ*. намус, ягь, ягь-намус.

ŞƏRƏFƏ *сущ.* минаратдин айван.

ŞƏRƏFLƏ *нареч*. намуслувилелди, намуслудаказ, намуслудиз.

ŞƏRƏFLƏNDİRMƏK *глаг*. гьуьрмет авун, гьисаба кьун, кваз кьун; машгьур авун.

ŞƏRƏFLİ *прил*. 1) гьуьрметлу; сейли; лайихлу; 2) гьуьрметуниз лайихлу.

ŞƏRƏFLİLİK *сущ*. гьуьрметлувал; сейливал; лайихлувал.

ŞƏRƏFSİZ *прил*. гьуьрметсуз, лайихсуз.

ŞƏRƏFSİZCƏSİNƏ *нареч*. гьуьрметсузвилелди, гьуьрметсуздаказ; лайихсузвилелди, лайихсуздаказ.

ŞƏRƏFSİZLİK *сущ*. намуссузвал, ягьсузвал; гьуьрметсузвал, лайихсузвал.

ŞƏRF *сущ*. шарф.

ŞƏRH *сущ*. 1) ачухарун, гъавурда тун; 2) баян; 3) баянар гун.

ŞƏRHÇİ *сущ*. баянар гудайди.

ŞƏRHÇİLİK *сущ*. баянар гун.

ŞƏRİƏT *сущ*. шариат.

ŞƏRİK *сущ*. шерик; **özünə şərik tapmaq** жуваз шерик жагъурун; **mən onun fikrinə şərikəm** зун адан фикирдихъ галаз шерик я.

ŞƏRİKLİ *прил*. шериклу; **şərikli iş** шериклу кIвалах.

ŞƏRİKLİK *сущ*. шериквал.

ŞƏRİKSİZ *прил*. шерик тушир.

ŞƏRQ *сущ.* рагъэкъечIдай пад; **pəncərələr şərqə açılır** дакIарар рагъэкъечIдай патаз ахъа жезва.

ŞƏRQİ I *прил*. рагъэкъечIдай патан; **şərqi Azərbaycan** рагъэкъечIдай патан Азербайжан.

ŞƏRQİ II *сущ. шаир.* мани; **yeni şərqilər** цIийи манияр.

ŞƏRQLİ *сущ*. рагъэкъечIдай патай тир кас.

ŞƏRQŞÜNAS *сущ*. востоковед.

ŞƏRQŞÜNASLIQ *сущ.* рагъэкъечIдай патан уьлквеяр чирзавай илим.

ŞƏRLƏMƏK *глаг.* буьгьтен вегьин, фитнедалди кьацIурун.

ŞƏRT *сущ.* шартI, гьал.

ŞƏRTİ *прил.* шартIуналди; **şərti razılıq verdi** шартIуналди разивал гана.

ŞƏRTİLİK *сущ*. шартIлувал.

ŞƏRTLƏŞDİRMƏK *глаг*. шартI эцигун, виликамаз рахун, икьрар хьун.

ŞƏRTLƏŞMƏK *глаг*. шартI атIун.

ŞƏRTLİLİK *сущ*. шартIлувал.

ŞƏRTSİZ *прил*. шартI эцигнавачир.

ŞƏRTSİZLİK *сущ*. шартIсузвал.

ŞƏST *сущ*. дамах, такабурлувал; **şəstinə toxunmaq** пер хун.

ŞƏSTLƏ *нареч*. такабурдив.

ŞƏSTLİ *прил*. такабурлу.

ŞƏSTLİLİK *сущ*. такабурлувал.

ŞƏTƏL *сущ*. 1) кар; кьуьруьк; женжелвал; манийвал; 2) къалдай гьуьжетардайди; 3) шулугъчи, уюнбаз; ◊ **şətəl qatmaq** манийвал авун.

ŞƏVƏ *сущ. мин.* 1) гьакьекь; 2) чIулав кагьраба; **şəvə gözlər** чIулав кагьраба хьтин вилер.

ŞƏVƏL *сущ.* цIамар.

ŞƏVƏSAÇ *прил.* чIулав чIарар.

ŞƏVƏSAÇLI *прил.* чIулав чIарар авай.

ŞƏVVAL *сущ.* шаввал (*мусурманрин йикъаргандин цIуд лагьай варз*).

ŞƏYİRD *сущ. рах.* шукIурт.

ŞIDIRĞI *прил.* гужлу, сел хьтин; **şıdırğı yağış** гужлу марф, сел хьтин марф.

ŞIĞIMAQ *глаг.* вегьин, гадар хьун, гьужум авун.

ŞIQ I *сущ.* дамах, кьадардилай артух чIаганвай, тIарамвал; II *нареч.* чIагайдаказ, тIарамдаказ; **şıq geyinmiş** тIарамдаказ алукIнавай.

ŞIQQILTI *сущ.* тIампI.

ŞIQLIQ *сущ.* чIагайвал, тIарамвал.

ŞILLAQ *сущ.* кIур; **şıllaq atmaq** кIурарив ягъун, кIурар хкадарун.

ŞILLAQATAN *сущ.* кIурарив ягъадайди, кIурар хкадардайди.

ŞILTAQ *сущ.* кьуьруьк, шандакь.

ŞILTAQLIQ *сущ.* шандакьвал.

ŞILTAQLIQLA *нареч.* шандакьвилелди.

ŞIPPILTI *сущ.* лерш, лешреш, ларпI, лапIрапI (*цин ван*); **dənizin şıppıltısı** гьуьлуьн лешреш.

ŞIRHAŞIR *нареч.* 1) ван алаз; **şırhaşır axmaq** ван алаз авахьун; 2) фад, тадиз, датIана; **şırhaşır işləyir** датIана кIвалахзава.

ŞIRP *нареч. рах.* садлагьана, гъафилдай; **şırp qapı açıldı** садлагьана ракIар ахъа хьана.

ŞIRILDAMAQ *глаг.* жур-жур авун, шир-шир авун, жур-журдалди (*шир-ширдалди*) авахьун.

ŞIRILTI *сущ.* жур-жур, шир-шир.

ŞIRILTILI *прил.* жур-журзавай, шир-ширзавай.

ŞIRIM *сущ.* 1) цанин хвал; 2) *куьч.* шуьткьвер, дерин бириш.

ŞIRIMAÇAN *сущ.* хвал акъудзавайди.

ŞIRIMLAMAQ *глаг.* цанин хулар акъудун.

ŞIRIM-ŞIRIM *прил.* хвал-хвал.

ŞIRNAQ *сущ.* шуькIуь хел, шуькIуь тах, гъал хьиз шуькIуьз авахьзавайди.

ŞİBYƏ *сущ. бот.* хьирхьам.

ŞİDDƏT *сущ.* гуж; **küləyin şiddəti** гарун гуж.

ŞİDDƏTLƏ *нареч.* зарбдаказ, зарбдиз, кIевиз, йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз.

ŞİDDƏTLƏNDİRMƏK *глаг.* гужлу авун.

ŞİDDƏTLƏNMƏ *сущ.* **ŞİDDƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ŞİDDƏTLƏNMƏK *глаг.* зарб хьун, кIеви хьун, йигин хуьн.

ŞİDDƏTLİ *прил.* гужлу; **şiddətli külək** гужлу гар.

ŞİDDƏTLİLİK *сущ.* гужлувал.

ŞİƏ *сущ. дин.* шиит.

ŞİƏLİK *сущ. дин.* шиитрин мезгьеб.

ŞİFAHİ *прил.* сивин, мецин, мецелди лугьузвай (*лагьай, лугьудай*); **şifahi şeir demək** хуралай шиир кIелун.

ŞİFER *сущ.* шифер.

ŞİFERLİ *прил.* шифер алай; **şiferli evlər** шифер алай кIвалер.

ŞİFON I *сущ.* шифон (*пекдин ва я памбагдин кьелечI ва хъуьтуьл парча*); II *прил.* шифондин.

ŞİFONER *сущ.* шифоньер.

ŞİFR *сущ.* 1) шифр (*сирлу хабарар*

кхьена ракъурдай шартIунин гьарфар); 2) шифр (*ктабханайра, архивра ктабриз, документриз ядай шартIунин нумра*).

ŞİFROQRAM *сущ.* шифрограмма (*шифрийралди ганвай телеграмма*).

ŞİKAR *сущ. куьгь.* 1) гъуьрч; **şikar etmək** гъуьрч авун, гъуьрч ягъун; 2) *куьч.* алцур хьана са нин ятIани гьилледин къурбанд хьанвай кас.

ŞİKAYƏT *сущ.* 1) шикаят; 2) арза, шел-хвал; 3) наразивал малумарун, наразивал малумардай гъулгъула.

ŞİKAYƏTÇİ *сущ.* шикаятчи.

ŞİKAYƏTLƏNMƏK *глаг.* шикаят авун.

ŞİKAYƏTNAMƏ *сущ.* арза хьиз кхьенвай шикаят.

ŞİKƏST *прил.* 1) набут; **şikəst uşaq** набут аял; 2) чIур хьанвай; **şikəst ömür** чIур хьанвай уьмуьр.

ŞİKƏSTƏ *сущ.* «Шикесте» (*мугъамдин тIвар*).

ŞİKƏSTLİK *сущ.* набутвал.

ŞİL *сущ. рах.* набут.

ŞİLƏ I *сущ.* дуьгуьд хапIа.

ŞİLƏ II *сущ.* яру хун; **şilə köynək** яру хунин перем.

ŞİLƏMƏK *глаг. рах.* 1) гатун, кукIварун; 2) гуьлле гун.

ŞİLƏPLOV *сущ.* некIед хапIа.

ŞİL-KÜT *прил.* 1) шулу хьанвай, бедендик синих акатнавай; 2) ханвай; **o şil-küt oldu** ам шулу хьана; 3) *куьч.* гзаф галатнавай; **şil-küt düşmək** шулу хьун, гзаф галатун.

ŞİLLƏ *сущ.* цIенкь; силле; хъвехъ ягъун; **yanağına şillə çəkmək** хъуькъвез цIенкь вегьин.

ŞİLLƏLƏMƏK *глаг.* цIенкь вегьин.

ŞİLLİK *сущ.* набутвал.

ŞİLLİNQ *сущ.* шиллинг (*Австрияда ва са бязи маса уьлквейра пулунин тIвар*).

ŞİMAL *сущ.* 1) кефер; кефер пад; **evin pəncərələri şimala baxır** кIвалин дакIарар кефер пата ава; 2) Кефер (*чка, уьлквединг, гьукуматдин, материкдин са пай*); **Şimalda yaşayan xalqlar** Кеферда яшамиш жезвай халкьар; **uzaq şimal** лап акьалтIай Кефер (*Арктика*).

ŞİMALİ *прил.* кефердин; кефер патан; кеферда авай; **Şimali Qafqaz** Кеферпатан Къафкъаз; **Şimali Azərbaycan** Кеферпатан Азербайжан.

ŞİMAL-QƏRB *сущ.* кефердинни рагъакIидай патан ара; **respublikanın şimal-qərbi** республикадин кефердинни рагъакIидай патан ара.

ŞİMALLI *сущ.* кеферэгьли, кефердин эгьли (*кеферда, кефер патан уьлкведа яшамиш жезвай кас*).

ŞİMAL-ŞƏRQ *сущ.* кефердинни рагъэкъечIдай патан ара.

ŞİMPANZE *сущ.* шимпанзе.

ŞİMŞƏK *сущ.* цIайлапан; **şimşək çaxır** цIайлапан ягъазва.

ŞİMŞƏKLİ *прил.* цIайлапан хьтин, йигин.

ŞİN *сущ.* 1) чархунал акьалждай резиндин ва я ракьун банд; 2) машиндин чарх.

ŞİNEL *сущ.* шинель.

ŞİPŞİRİNLİK *сущ.* гзаф ширинвал.

ŞİPŞİT *прил.* шит, кьел квачир.

ŞİR I *сущ.* аслан; **şir kimi vuruşurdu** асланди хьиз женг чIугвазвай.

ŞİR II *сущ. астр.* Аслан (*цава гьетерин кIватIал*).

ŞİR III *сущ.* шир (*хьенчIин къапариз ядай*).

ŞİRAKÇI *сущ*. гъуьрчехъан.

ŞİRAZİ *прил*. шираздин (*Ирандин Шираз шегьерда раснавай*).

ŞİRÇİ *сущ*. ширчи.

ŞİRÇİLİK *сущ*. ширчивал.

ŞİRDAN *сущ*. хук.

ŞİRƏ I *сущ*. миже.

ŞİRƏ II *сущ*. шире (*чепедин*).

ŞİRƏLƏMƏK *глаг*. шире гун; **quyu divarlarını şirələmək** фурун (*къуйдин*) цлариз шире гун.

ŞİRƏLİ *прил*. миже квай.

ŞİRƏSİZ *прил*. миже квачир.

ŞİRİN *прил*. ширин, верцIи; **şirin həyat** верцIи уьмуьр; **şirin danışıq** ширин рахун.

ŞİRİNDİL *прил*. 1) ширин мез авай, ширин рахадай; 2) хуш, мегьрибан, чин ачух.

ŞİRİNDİLLİ *прил. килиг:* **ŞİRİNDİL.**

ŞİRİNDİLLİK *сущ*. хуш къведай гафар лугьун.

ŞİRİNLƏŞDİRİCİ *сущ*. ширинардайди.

ŞİRİNLƏŞMƏK *глаг*. ширин хьун.

ŞİRİNLİK *сущ*. 1) ширинвал, кIуьгьуьвал; верцIивал; 2) *куьч*. лезет; лезетлувал; ширинвал; 3) ширинар, ширинлухар (*къенфетар ва мсб.*).

ŞİRİNSÖHBƏT *прил*. ширин (*хуш*) суьгьбет ийидай.

ŞİRİN-ŞİRİN *нареч*. верцIивилелди, верцIидаказ, ширин-ширин.

ŞİRKƏT *сущ*. 1) компания; 2) фирма.

ŞİRLƏMƏK *глаг*. шир ягъун; **qabları şirləmək** къапариз шир ягъун.

ŞİRMAYI *сущ*. седеф; **pianonun şirmayı dilləri** пианинодин седеф мецер.

ŞİRNİ *сущ*. ширинар; **şirni almaq** ширинар къачун; ◊ **şirnisini yemək** лишанар кутун къейд авун.

ŞİRNİKDİRİCİ *прил*. темягь фидай, темягь ракъурдай, темягь ракъурна рекьяй акъуддай.

ŞİRNİKDİRMƏK *глаг*. темягь ракъурун; рекьяй акъудун, чIуру рекье тун.

ŞİRNİKMƏK *глаг*. темягь авун, темягь фин, темягь фена авун; **pula şirnikmək** пулуниз темягь фин.

ŞİRNİYYAT *сущ*. ширинлух.

ŞİRVANŞAH *сущ*. ширваншагь.

ŞİŞ I *сущ*. дакIур чка, дакIун, дакIурвал.

ŞİŞ II *сущ*. шиш (*як чрадай*).

ŞİŞİRDİLMƏK *глаг*. 1) дакIурун; 2) хкаж хьун.

ŞİŞİRDİLMIŞ *прил*. 1) дакIурнавай; 2) хкажнавай.

ŞİŞİRTMƏK *глаг*. дакIурун; хкажун.

ŞİŞKİN *прил*. дакIурнавай.

ŞİŞKİNLƏŞMƏK *глаг*. дакIун; къувунун.

ŞİŞQARIN *прил*. чIехи руфун алай; чIехи руфун квай; **şişqarın kişi** чIехи руфун алай итим.

ŞİŞMAN *прил*. яцIу; ацIай; як алай.

ŞİŞMANLAŞMAQ *глаг*. яцIу хьун.

ŞİŞMƏK *глаг*. дакIун, къувунун.

ŞİT *прил*. 1) шит, кьел квачир; 2) кутуг тавур кар ийидай, рафтарвал ийиз тийижир; 3) векъи, ахлакьдин рекьяй кутуг тавур.

ŞİTİL *сущ*. штил; **kələm şitili** келемдин штилар.

ŞİTİLLİK *сущ*. штилар авай чка, штиллух.

ŞİTLƏŞMƏ *сущ*. **ŞİTLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

ŞİTLƏŞMƏK *глаг*. шит хьун.

ŞİTLİK *сущ*. шитвал.

ŞİT-ŞİT *нареч*. шит-шит.

ŞİV *сущ*. цIийи хел; таза хел.

ŞİVƏ *сущ*. чкадин нугъат.

ŞİVƏN *сущ*. шел, шехьун; кIеви шелин ван.

ŞİZOFRENİYA *сущ*. шизофрения.

ŞKAF *сущ*. шкаф.

ŞKALA *сущ*. шкала.

ŞKİPER *сущ*. шкипер (*1 вич-вичиз фин тийидай вацIун гимидин командир; 2 алишверишдин гимидин капитан; 3 гьуьлуьн гимидин винел патан тадаракрин жавабдар*).

ŞLAK *сущ*. ракьуцIар (*руда цIурурайдалай ва я цIивин кайидалай кьулухъ амукьдай къван хьтин затI*).

ŞLAQBAUM *сущ*. шлагбаум.

ŞLANQ *сущ*. шланг.

ŞLEM *сущ*. шлем.

ŞLYAPA *сущ*. шляпа.

ŞLYAPALI *прил*. шляпа алай.

ŞLYUZ *сущ*. шлюз.

ŞNUR *сущ*. шнур.

ŞOFER *сущ*. шофёр.

ŞOFERLİK *сущ*. шофёрвал.

ŞOĞƏRİB *прил*. лянет хьайиди; лянет хьайи.

ŞOK *сущ. мед.* шок.

ŞOKOLAD *сущ*. шоколад.

ŞOLLAR *сущ*. шоллар (*яд*).

ŞOR I *сущ*. шур, мукаш.

ŞOR II *сущ*. уьцIуь, кьел квай.

ŞOR III *сущ. геол.* шуьрекат чил, шуьрекат чка.

ŞOR IV *сущ*. шор (*Кефер патан Алтайда яшамиш жезвай туьрк чIалан халкь*); **şor dili** шор чIал.

ŞORA *сущ*. селитра.

ŞORABA *сущ*. цик квай шейэр.

ŞORAKƏT *прил*. шуьрекат; **şorakət yer** шуьрекат чка.

ŞORAN *прил*. шуьрекат, кьел квай (*чил*).

ŞORANLAŞMAQ *глаг*. шуьрекат хьун.

ŞORANLIQ *сущ*. шуьрекат тир.

ŞORBA *сущ*. шурпа.

ŞORGÖZ *сущ*. папатI, папархъан; рушарбан.

ŞORGÖZLÜK *сущ*. папатIвал, папархъанвал; рушарбанвал.

ŞORQOĞALI *сущ*. уьцIуь тIунутI.

ŞORT *сущ*. шорт (*куьруь кикер квай шалвар*).

ŞORTMAQ *глаг*. акъваз тавуна чукурун.

ŞORTU *прил*. векъи, шит, ахлакьдин рекьяй кутуг тавур.

ŞORTULUQ *прил*. кьанцIархъанвал, кьиле гар авайвал.

ŞOSE *сущ*. уьлчуь; къван (*херхем*) вегьенвай рехъ, къван тунвай рехъ.

ŞOTKA *сущ*. шётка; **diş şotkası** сарарин шётка; **paltar şotkası** пекерин шётка.

ŞOTKALAMAQ *глаг*. шётка ягъун.

ŞOTLAND *сущ*. шотландви; **şotland dili** шотландрин чIал.

ŞOTLANDCA *нареч*. шотланддалди, шотланд чIалалди.

ŞOVİNİST *сущ*. шовинист, миллетчи.

ŞOVİNİSTCƏSİNƏ *нареч*. шовиниствилелди.

ŞOVİNİSTLİK *сущ*. шовинистваl.

ŞOVİNİZM *сущ*. шовинизм (*са халкь амайбурулай виниз я лугьуз миллетрин арада душманвал твадай миллетчи*).

ŞÖBƏ *сущ*. отдел.

ŞÖHRƏT *сущ*. тIвар-ван, машгьурвал, тариф, баркаллувал.

ŞÖHRƏTLƏNDİRMƏK *глаг*. машгьур авун, тIвар акъудун, тIвар-ван

акъудун.

ŞÖHRƏTLƏNMƏK *глаг*. машгьур хьун, тІвар-ван акъатун.

ŞÖHRƏTLİ *прил*. тІвар-ван авай, машгьур.

ŞÖHRƏTPƏRƏST *прил*. кьуру дамах гвай, такабурвал гвай, вичелай рази, нер цава кьуна къекъведай.

ŞÖHRƏTPƏRƏSTLİK *сущ*. кьуру дамах гвайвал, такабурвал гвайвал.

ŞÖLƏ *сущ*. цІун мурз.

ŞÖLƏLƏNDİRMƏK *глаг*. цІай куькІуьнарун, цІай кьаз тун.

ŞÖLƏLƏNMƏK *глаг*. цІай куькІуьнун, цІай кьун.

ŞÖLƏLİ *прил*. куькІуьнна кузвай; куькІуьнна кузвай хьтин; ялавар акъатиз кузвай.

ŞÖVKƏT *сущ*. чІехивал, гьайбатлувал, гьайбат; къуват, къудрат.

ŞÖVKƏTLİ *прил*. гьайбатлу; къуватлу, къудратлу.

ŞÖVQ *сущ*. гьевес, кІанивал, алахъун.

ŞÖVQLƏ *нареч*. гьевеслувилелди, ашкъилувилелди, руьгь кваз; **şövqlə işləmək** гьеваслувилелди кІвалахун.

ŞÖVQLÜ *прил*. 1) гьакъисагъвалдай, гзаф кІандай; 2) рикІ гвай, ашкъи авай.

ŞÖVQSÜZ *прил*. рикІ гвачиз, ашкъи авачиз.

ŞPAKLYOVKA *сущ*. шпаклёвка.

ŞPAQAT *сущ*. 1) *спорт*. кІвачер гьарма сад санихъ вегьена акъажун; 2) канабдин еб.

ŞPAL *сущ*. шпалар (*ракьун рекьин рельсерин кІаник кутадай кІарасдин ва я бетондин гьварар*).

ŞPALER *сущ*. 1) цІиргъ; 2) рехъ тирвал кьве патани кутадай тарарин цІиргъ; 3) ципицІрин жергеяр тирвал сим чІугун патал ядай бетондин тарчар.

ŞPALLAMAQ *глаг*. ракьун рекьин рельсерин кІаник шпалар кутун.

ŞPARQALKA *сущ*. шпаргалка.

ŞPİNDEL *сущ*. тупучІ.

ŞPİNQALET *сущ*. 1) ракІариз ядай тІуб; 2) *рах*. биццІек.

ŞPİON *сущ*. шпион.

ŞPİONLUQ *сущ*. шпионвал.

ŞPRİŞ *сущ*. шприц.

ŞPROT *сущ*. 1) шпротар (*гьуьлуьн куьлуь кІезрияр*); 2) шпрот (*гъерида тунвай куьлуь кІезрийрин консерв*).

ŞRİFT *сущ. полигр*. шрифт (*чапдин карда менфят къачузвай гьарфарин кІалубар*).

ŞTAB *сущ*. штаб (*аскеррал регьбервал тухудай, абур идара ийидай военный тешкилат*); **baş ştab** кьилин штаб.

ŞTABEL *сущ*. тахтайрин хара.

ŞTAMP *сущ*. муьгьуьр.

ŞTANQ *сущ*. штанга.

ŞTANQÇI *сущ*. штангист.

ŞTANQQALDIRAN *сущ. килиг:* **ŞTANQÇI.**

ŞTAPEL *сущ*. штапель (*парчадин са жуьре*).

ŞTAT I *сущ*. штат; **Amerika Birləşmiş Ştatları** Американ Садхьанвай Штатар.

ŞTAT II *сущ*. штат (*са идарада кІвалахзавайбур*).

ŞTATDANKƏNAR *прил*. штатдик квачир.

ŞTATİV *сущ*. штатив (*прибордин кІаник кутадай затІ; фотоаппарат эцигдай пуд кІвач квайди*).

ŞTEPSEL *сущ*. штепсель.

ŞTİBLET *сущ*. шиблитІар (*итимрин*

ботинкаяр).

ŞTOF I *сущ*. штоф (*ведредин цIудай са паюниз барабар эрекьдин уьлчме*).

ŞTOF II *сущ*. штоф (*мебелдал акъалждай, пердеяр ийидай яцIу парча*).

ŞTRİX *сущ*. 1) шуькIуь цIар; 2) *куьч*. сифет къалурдай лишан.

ŞTURMAN *сущ*. штурман (*цавай ва я цяй фидай улакьар гьалунин кардин пешекар*).

ŞTURVAL *сущ*. штурвал (*гимидин, самолётдин руль*).

ŞUĞUL *сущ*. фитнечи, гъибетчи.

ŞUX *прил*. 1) шад, хвеши, шадвал квай; 2) зирек; йигин; **şux uşaq** зирек аял; 3) иер, тIарам, зериф; 4) чIагай; **şux qız** чIагай руш.

ŞUXLUQ *сущ.* 1) шадвал, хвешивал; 2) зиреквал, йигинвал; 3) иервал, тIарамвал.

ŞULUQ I *прил*. женжел, шулугъ, надинж; **şuluq uşaq** женжел аял; II *сущ*. женжел, шулугъ, надинж; ◊ **işlər şuluqdur** крар шулугъ я.

ŞULUQÇU *сущ*. шулугъчи, женжел, надинж.

ŞULUQÇULUQ *сущ*. шулугъчивал, женжелвал, надинжвал, секинвал чIурун.

ŞULUQLUQ *сущ*. шулугъвал, женжелвал.

ŞUM *сущ*. цанвай чка, ник, кьуьгъвер.

ŞUMAL *прил*. 1) цIалцIам; 2) дуьз; **şumal çubuqlar** дуьз тIвалар; 3) шумал, чIагай, иер; **şumal qız** шумал (*чIагай*) руш, иер руш.

ŞUMLAMAQ *глаг*. цан цун, кьуьгъвер авун, чил гьалун.

ŞUMLANMAQ *глаг. килиг:* **ŞUMLAMAQ.**

ŞUMLANMIŞ *прил*. цан цанвай, кьуьгъвер авунвай, чил гьалнавай; **şumlanmış sahə** цан цанвай чка.

ŞUMLATMAQ *глаг*. цан цаз тун, кьуьгъвер ийиз тун, чил гьализ тун.

ŞUMLUQ *прил*. цанин, кьуьгъвердин.

ŞUR I «Шур» (*мугъамдин тIвар*).

ŞUR II *сущ*. вини дережадин кефиник квай, кефина авай гьал; кефи къумбар; гьейранвиликди вич-вичик квачир гьал; руьгь хкаж хьунин гьал; 2) *куьч*. ван-сес, гьарай-эвер.

ŞURA *сущ*. 1) совет (*кIватIал, ижлас*); 2) са бязи гьукуматдин органрин тIвар; **Dövlət Şurası** Гьукуматдин Совет.

ŞURUP *сущ*. шуруп.

ŞÜA *сущ*. нур, экв, ишигъ.

ŞÜALANAN *прил*. нур гузвай, экв гузвай.

ŞÜALANDIRMAQ *глаг*. нурараллди, ишигъдалди таъсир авун.

ŞÜALANMAQ *глаг*. экв гун, нур гун, ишигъ гун.

ŞÜAR *сущ*. лозунг.

ŞÜBHƏ *сущ*. шак.

ŞÜBHƏLƏNMƏK *глаг*. шак гъун.

ŞÜBHƏLİ *прил*. шаклу, ихтибарсуз, ихтибар ийиз тежер.

ŞÜBHƏLİLİK *сущ*. шаклувал.

ŞÜBHƏLİ-ŞÜBHƏLİ *нареч*. шаклудаказ, шак алаз, шаклу-шаклу.

ŞÜBHƏSİZ *нареч*. шак алачиз.

ŞÜCAƏT *сущ*. кьегьалвал, жуьрэтлувал, гьунар.

ŞÜCAƏTLƏ *нареч*. кьегьалвилелди, жуьрэтлувилелди.

ŞÜCAƏTLİ *прил*. кьегьал, жуьрэтлу, гьунарлу.

ŞÜCAƏTLİLİK *сущ.* кьегьалвал, жуьрэтлувал, гьунарлувал.

ŞÜƏRA *сущ. куьгь.* шаирар; **bizim şüəra** чи шаирар.

ŞÜKRAN *сущ. куьгь.* разивал, баркалла.

ŞÜKUFƏ *сущ. куьгь.* цуьк.

ŞÜKÜR *сущ. куьгь.* шукур.

ŞÜMŞAD *сущ.* 1) шуьмшат (*гьамиша къацу пешер жедай кIеви кIарасдин тар*); 2) *куьч.* кьакьан, тIарам, шумал, иер кIалуб авай.

ŞÜŞƏ *сущ.* 1) шуьше; **şüşə qablar** шуьше къапар; 2) бутылка; **bir şüşə su** са бутылка яд.

ŞÜŞƏBƏND *сущ.* шуьшебенд.

ŞÜŞƏBƏNDLİ *прил.* шуьшебенд авай.

ŞÜŞƏLİ *прил.* шуьшедин; **şüşəli qapı** шуьшедин рак, шуьше тунвай рак.

ŞÜŞTƏR *сущ.* «Шуьштер» (*Азербайжандин мугъамрикай садан тIвар*).

ŞÜTÜMƏK *глаг.* катун, чукурун.

ŞÜUR *сущ.* 1) фагьум, бейни; 2) гъавурда гьатун, кьатIун.

ŞÜURLU *прил.* 1) кьатIун авай, кьатIудай, гъавурдик квай; гъавурда гьатдай.

ŞÜURLULUQ *сущ.* 1) кьатIун; 2) къастуналди авун, чиз-чиз авун.

ŞÜURSUZ *прил.* вич-вичелай фенвай, вичиз-вичикай хабар амачир, кьатIун авачир; **şüursuz görülən iş** кьатIун авачиз авур кар.

ŞÜURSUZCASINA *нареч.* вич-вичелай фенваз, вичиз-вичикай хабар амачиз, кьатIун авачиз.

ŞÜURSUZLUQ *сущ.* вич-вичелай фин, вичиз-вичикай хабар тахьун, кьатIун тахьун.

ŞÜYÜD *сущ. бот.* шивит.

ŞÜYÜDLÜ *прил.* шивит квай.

ŞÜYÜDPLOV *сущ.* шивит квай аш.

T

T – *азербайжан алфавитдин къанни ирид лагьай гьарф.*

TA I *кIус.* та; **ta uşaqlıqdan** та аял чIавалай; II *союз.* гьеле; **ta onlar işə başlamayınca** та абуру кIвалахдик кьил кутан тийидалди; III *нареч.* мад, мадни; идалай кьулухъ, инлай кьулухъ; жедалди; **mənə dəymə, ta heç kəslə işim olmaz** захъ гецямир, инлай кьулухъ зи садахъ галазни кар жедач.

TAAM *сущ. куьгь.* тIуьн, хуьрек.

TAB *сущ.* 1) гуж, къуват; **əlimin tabı yoxdur** зи гъиле гуж авач; 2) сабур; **onun tabına söz yoxdur** адан сабурдиз са гафни авач; **düşməni tabdan salmaq** душман къуватдай вегьин.

TABAQ *сущ.* 1) хвах; легв; тиян; **iki tabaq un** кьве хвах гъуьр; 2) кукIва (*фу тун патал кIарасдикай раснавай чIехи къаб*).

TABASARAN *сущ.* табасаран (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*), табасаранви; **tabasaran dili** табасаран чIал.

TABAŞİR *сущ.* мел; **ağ tabaşir** лацу мел.

TABE *прил*. 1) табий, аслу; **tabe adam** табий кас; 2) муьтIуьгъ; **xalqları tabe etmək** халкьар муьтIуьгъарун.

TABEEDİCİ *прил*. табиярдай, муьтIуьгъардай .

TABEL *сущ*. табель.

TABELÇİ *сущ*. табелчи.

TABELİLİK *сущ*. табийвал, муьтIуьгъвал.

TABLAŞMAQ *глаг*. таб гун, дурум гун, сабур авун; **dərdə tablaşmaq** дердиниз таб гун.

TABLO *сущ*. 1) шикил, суьрет; 2) табло (*са квекай ятIани малуматар гузвай*).

TABUT *сущ*. магьфе.

TAC *сущ*. 1) таж; **şahın tacı** пачагьдин таж; 2) ракъинин къерехдин экуьвал; 3) жгъа; 4) цуькведин таж.

TACİK *сущ*. тажик (*халкь*).

TACİKCƏ *нареч*. тажик чIалалди, тажикдалди.

TACİR *сущ*. савдагар.

TACİRLİK *сущ*. савдагарвал.

TACQOYMA *сущ*. пачагьдин таж алукIун.

TAFTA *сущ*. тафта, дере (*кьелечI, цIарцIар гудай ипекдин къалин парча*).

TAĞ I *сущ*. тагъ; **xiyar tağları** афнийрин тагъар.

TAĞ II *сущ. архит*. тагъ (*дакIардин, ракIарин къекъвей цIарцIин шикилда эцигнавай кьил; муькъуьн кьве цлан арада эцигнавай тагъ, кьил*).

TAĞ III *сущ*. элкъвей рацIамар.

TAĞ IV *сущ*. кьечIем.

TAXÇA *сущ*. кьацI.

TAXİKARDİYA *сущ. мед*. тахикардия.

TAXIL *сущ*. техил.

TAXILBİÇƏN *сущ*. гвен гуьдай машин.

TAXILÇI *сущ*. техил цадайди.

TAXILÇILIQ *сущ*. техил цун.

TAXILSƏPƏN *сущ*. тумар цадай машин.

TAXMAQ *глаг*. 1) алукIун; 2) гьалдун, акьалжун; **orden taxmaq** орден гьалдун (*хурудал*); 3) гилигун, акалун, куьрсарун, алкIурун; **iynəyə sap taxmaq** рапунихъ гъал акалун; 4) кутун; **saat taxmaq** сят кутун.

TAXOMETR *сущ*. тахометр.

TAXT *сущ*. 1) тахт; **padşah taxtı** пачагьдин тахт; 2) чарпай; 3) кьил эцигдай чкаяр галай диван; 4) къаткун патал тир, чилелай хкажна туькIуьрнавай кьулар.

TAXTA *сущ*. тахта; **taxta evlər** тахта кIвалер.

TAXTABİTİ *сущ*. шутI.

TAXT-TAC *сущ*. тахт (*пачагь ацукьдай*).

TAKSİ *сущ*. такси.

TAKSOMOTOR *сущ*. таксомотор.

TAKT I *сущ. муз.* такт (*макьамдин везинрин паярин уьлчме*).

TAKT II *сущ. эдеб*. эдеблувал; рябетлувал; кутугайвал (*са касдив ва са кардив рафтарвилин къене*).

TAKTİKA *сущ*. тактика (*1 дяве тухунин, дяведа аскерар идара авунин устадвал; 2 куьч. са тайин мураддихъ агакьун патал женгинин методар*).

TAKTİKİ *нареч*. тактикадин.

TAQƏT *сущ*. гуж, къуват; **taqətdən düşmək** къуватдай аватун.

TAQƏTLİ *прил*. такьатлу.

TAQƏTSİZ *прил*. такьатсуз; **taqətsiz olmuşdu** такьатсуз хьанвай.

TAQIM *сущ*. взвод.

TAQQATAQ *сущ*. тIакьатIакь.

TAQQILDATMAQ *глаг.* гатун (*мес. рак*).

TAQQILTI *сущ.* думрум, думрумар; ван; тIанкь, танхъ.

TALA *сущ.* тала; **yaşıl tala** къацу тала.

TALAQ *сущ. куьгь.* чара хьун.

TALAMAQ *глаг.* тарашун, къакъудун.

TALAN *сущ.* талан; **bu, alver deyil, talandır** им алишвериш туш, талан авун я.

TALANÇI *сущ.* таланчи, тарашчи.

TALANÇILIQ *сущ.* таланчивал, тарашчивал.

TALANMAQ *глаг.* талан хьун, тараш хьун.

TALAŞA *сущ.* хъвалахъ; чIидгъер.

TALE *сущ.* кьисмет.

TALESİZLİK *сущ.* бахтсузвал, бедбахтвал, дердисер.

TALIŞ *сущ.* талыш (*Азербайжан Республикада ва Ирандин Азербайжанда яшамиш жезвай халкьдин тIвар*); **talış dili** талыш чIал.

TALIŞCA *нареч.* талышдалди; **talışca danışmaq** талышдалди рахун.

TALON *сущ.* талон.

TALVAR *сущ.* кьур, чардах, къав.

TAM I *прил.* 1) тамам, бегьем; **tam sakitlik** тамам секинвал; 2) акьалтIай, куьтягь хьайи; **tam əsər** куьтягь хьайи эсер; 3) сагъ, сагъ са; 4) сад хьтин.

TAM II *сущ.* дад; **çörəyin tamı** фан дад.

TAMADA *сущ.* тамада.

TAMAH *сущ.* 1) темягь; **artıq tamah baş yarar** артух темягьди кьил хада; 2) темягь фидай затI; цIуруцIум; 3) чIехи темягь хьун.

TAMAHKAR *сущ.* темягькар; **tamahkar adam** темягькар кас; **o, çox tamahkardır** ам гзаф темягькар я.

TAMAHKARLIQ *сущ.* темягькарвал.

TAMAM *сущ.* тамам, бегьем; **iş tamam başa çatdı** кIвалах тамам кьилиз акъатна; **tamam üç il keçdi** бегьем пуд йис алатна; **xəstə tamam yaxşılaşıb** азарлуди тамам хъсан хьанва.

TAMAMİLƏ *нареч.* тамамвилелди, михьиз; **faktlar tamamilə təsdiq olunmuşdur** делилар тамамвилелди тестикь хьанва; **proqramı tamamilə yerinə yetirmək** программа михьиз тамамарун.

TAMAMLAMAQ *глаг.* тамамарун; **işləri tamamlamaq** крар тамамарун.

TAMAMLANMAQ *глаг.* тамамар хьун, бегьем хьун.

TAMARZI *прил.* тамарзу; **tamarzı olmaq** тамарзу хьун.

TAMARZILIQ *сущ.* тамарзувал.

TAMAŞA *сущ.* 1) гьутIуь кьелечI тахта; 2) тамаша; **yaxşı tamaşa idi** хъсан тамаша тир.

TAMAŞAÇI *сущ.* тамашачи.

TAMHÜQUQLU *прил.* вири ихтиярар авай.

TAMHÜQUQLULUQ *сущ.* вири ихтиярар хьун.

TAMMETRAJLI *прил.* битав метраждин.

TANGENS *сущ. мат.* тангенс.

TANIDIĞI *прил.* чизвай; **onun tanıdığı adamdır** адаз чизвай кас я.

TANIMAQ *глаг.* чир хьун; **mən onu çoxdan tanıyıram** заз ам фадлай чизвайди я; **səsindən tanımaq** ванцелай чир хьун.

TANINMAQ *глаг.* виридаз чир хьун, машгьур хьун.

TANINMAZ *прил.* чир жезмачир, чир техжезмай.

TANINMAZLIQ *сущ.* чир тежер кьван дегиш хьун, гзаф дегиш хьун, чир тежедай гьалдиз атун.

TANINMIŞ *прил.* тІвар-ван авай, машгьур; **o, tanınmış adamdır** ам тІвар-ван авай (*машгьур*) кас я.

TANIŞ *прил.* чирхчир, таниш; **o, mənim tanışımdır** ам зи чирхчир я; **tanış səs** таниш ван.

TANIŞ-BİLİŞ *сущ.* таниш-билиш.

TANIŞLIQ *сущ.* танишвал.

TANITDIRMAQ *глаг.* чирхчирун, танишарун.

TANITMAQ *глаг. килиг:* **TANITDIRMAQ.**

TANK *сущ. воен.* танк.

TANKÇI *сущ.* танкист.

TANKER *сущ.* танкер (*нафт чІугвадай гими*).

TANQO *сущ.* танго (*кьуьлуьнин са жуьре; гьа кьуьлуьнин макьам*).

TANRI *сущ.* Аллагь.

TAPANÇA *сущ.* тапанчи.

TAPDALAMAQ *глаг.* 1) тІуш гун, кІур гун; **qarı tapdalamaq** живедиз тІуш гун; 2) терг авун; **atlar əkini tapdaladı** балкІанри ник тергна.

TAPDIRMA *сущ.* **TAPDIRMAQ** *глаголдикай.*

TAPDİRMAQ *глаг.* жагъуриз тун.

TAPILMAQ *глаг.* жагъун; **o da iş tapdı** адазни кІвалах жагъана.

TAPINTI *сущ.* жагъай затІ.

TAPQIR *сущ.* тапхур (*балкІандин руфуникай гъана кутІундай чІул*).

TAPMACA *сущ.* имуча-муча.

TAPMAQ *глаг.* 1) жагъун; **itən şeylər tapıldı** квахьай шейэр жагъана; 2) жагъурун; **onunla dil tapmaq lazımdır** адахъ галаз чІал жагъурна кІанзава; **ümumi dil tapmaq** гаф сад авун, гаф-чІал сад хьун.

TAPPILDATMAQ *глаг.* 1) гьалчун (*къуьнел гъил*), ягъун (*далудиз кап*); 2) агалчун, агалчна акьалун; лархъун, лархъна акьалун, лархъна акьал хьун.

TAPŞIRIQ *сущ.* тапшуругъ.

TAPŞIRMAQ *глаг.* хиве тун, тапшурмишун.

TAR *сущ. муз.* тар.

TARAKAN *сущ. зоол.* таракан.

TARAŞ *сущ.* 1) тун; **saqqalı taraş etmək** чуру тун; 2) хци авун; чарх гун; куьнуь ягъун; **karandaşları taraş etmək** карандашар хци авун.

TARAŞÇI *сущ.* тарашчи.

TARAŞÇILIQ *сущ.* тарашчивал.

TARAŞLAMA *сущ.* **TARAŞLAMAQ** *глаголдикай.*

TARAŞLAMAQ *глаг.* яна цІалцІамарун, яна расун; **almazı taraşlamaq** алмаз яна цІалцІамарун.

TARAZ *сущ.* барабар, кьве падни сад хьтин, кьве патанни сад хьтинвал.

TARAZLAMAQ *глаг.* 1) барабар авун, сад хьиз авун; **tərəzinin gözlərini tarazlamaq** терездин хилер сад хьиз авун; 2) *куьч.* сад авун, сад-садав кьадайвал авун.

TARAZLAYICI *сущ.* барабарвал; кьве падни сад хьиз хуьдайди.

TARAZLIQ *сущ.* барабарвал; кьве падни сад хьиз хьун.

TARİF I *сущ.* тариф; II *прил.* тарифдин; **tarif şurası** тарифдин совет.

TARİX *сущ.* 1) тарих; **tarixin səhifələri** тарихдин чинар; 2) тарих (*предметдин тІвар*); **"Tarix" adlı dərslik** «Тарих» тІвар алай учебник; 3) агьвалат, кьиса; **bu uzun tarixdir** им яргъи агьвалат я.

TARİXÇI *сущ.* тарихчи.

TARİXİ *прил*. тарихдин; **tarixi faktlar** тарихдин делилар.

TARİXİLİK *сущ*. тарихдиз талукьвал.

TARIM *прил*. тIарам; тIарамарнавай; **kəməri tarım çəkmək** чIул тIарамарун.

TARIMLAMAQ *глаг*. тIарамарун.

TARLA *сущ*. ник.

TARLAÇI *сущ*. лежбер.

TARLAÇILIQ *сущ*. 1) цанар цун; 2) цанар цунин илим.

TAR-MAR *сущ*. кукIварун, барбатIун.

TARZƏN *сущ*. тар ядайди.

TARZƏNLİK *сущ*. тар ягъун.

TAS *сущ*. тIас.

TAT *сущ*. тат (*халкьдин тIвар*); **tat dili** тат чIал.

TATAR *сущ*. татар (*халкьдин тIвар; Татарстандин чкадин халкь*); **tatar dili** татар чIал.

TAUN *сущ. мед.* тIегъуьн.

TAVA I *сущ*. тава.

TAVA II *сущ*. плита (*къванцин, металлдин ва маса материалрин кьуд пипIен чин, дуьз кIус*).

TAVAN *сущ*. къав.

TAVTOLOGİYA *сущ*. тавтология (*са метлеб, са мана маса гафаралди тикрарун*).

TAVTOLOJİ *прил*. тавтологиядин.

TAY I *прил*. тай; **o mənim tayım deyil** ам зи тай туш.

TAY II *сущ*. 1) тая (*кутIуннавай затIарин, парцин*); **pambıq tayları** памбагдин таяяр; 2) *куьгь*. шешел, чувал.

TAY III *сущ*. 1) пад; **divarın o tayı** цлан а пад; 2) къерех; кьер; **çayın bu tayı** вацIун и къерех.

TAY IV *нареч. рах.* мад; **tay bizə gəlmir** мад чиниз хквезмач.

TAYA *сущ*. марк; **ot tayası** векьерин марк.

TAYALAMAQ *глаг*. маркуна тун.

TAYBATAY *нареч*. кьве хелни, михьиз; **pəncərələri taybatay açmaq** дакIарар михьиз ахъаюн.

TAYFA *сущ*. тайифа, халкь.

TAYFABAZLIQ *сущ*. тайифабазвал.

TAYQA *сущ*. тайга (*Кеферпатан Европада ва Азияда инсандин кIвач хкIан тийир къалин там*); **Sibir tayqası** Сибирдин тайга.

TAYQALI *сущ*. тайгадай тир кас.

TAY-TUŞ *сущ*. тай-туьш.

TAZI *сущ*. 1) тази; 2) тула.

TEATR *сущ*. 1) театр (*сегьнедал къалурзавай эсер*); 2) театр (*тамашаяр гьазурзавай чка*); 3) театр (*тамашаяр къалурзавай дарамат*).

TEXNİK *сущ*. техник.

TEXNİKA *сущ*. 1) техника; **qabaqcıl texnika** кIвенкIвечи техника; 2) техника, къайда; **şahmat oynamağın texnikası** шахматрал къугъвадай къайда.

TEXNİKUM *сущ*. техникум.

TEXNOLOGİYA *сущ*. технология; **qabaqcıl texnologiya** кIвенкIвечи технология.

TEXNOLOQ *сущ*. технолог; **baş texnoloq** кьилин технолог.

TEKTONİK *прил*. тектоникадин, тектоникадиз талукь тир.

TEL I *сущ*. 1) чIар, чIарар (*инсандин кьилел алай*); **qara tellər** чIулав чIарар; 2) мег; **burma tel** бурма мег; 3) *куьч*. дамар; **sinir telləri** нервидин дамарар; 4) чIун; гъал; чIичI; 5) сим; **sazın telləri** чуьнгуьрдин симер; 6) *куьч*. алакъа; **dostluq telləri** дуствилин алакъаяр; 7) *куьч*. перде; **səs telləri** сесерин пердеяр.

TEL II *сущ*. телеграмма.

TELEFON *сущ*. телефон; **telefonla**

danışmaq телефондай рахун.

TELEFONÇU *сущ*. телефончи.

TELEQRAF *сущ*. телеграф.

TELEQRAFÇI *сущ*. телеграфист.

TELEQRAM *сущ*. телеграмма.

TELEPATİYA *сущ*. телепатия.

TELESKOP *сущ. астр.* телескоп.

TELEVİZİYA *сущ*. телевидение.

TELEVİZOR *сущ*. телевизор.

TEMA *сущ*. тема.

TEMATİKA *сущ*. тематика.

TEMBR *сущ*. тембр; **səsin tembri** ванцин тембр.

TEMP *сущ*. зарбвал.

TEMPERAMENT *сущ*. темперамент; туьнтвал.

TEMPERATUR *сущ*. ифин, цIай; **xəstənin temperaturu yoxdur** азарлудал ифин алач.

TENDER *сущ*. тендер.

TENNİS *сущ*. теннис.

TENNİSÇİ *сущ*. теннис къугъвазвайди.

TENOR *сущ*. тенор (*1 итимдин лап кьакьан, гужлу ван; 2 гьа ванцелди лугьудай маничи*).

TENT *сущ*. ших (*хъен авун ва я чIимелдикай хуьн патал менфят къачудай*).

TEOLOQ *сущ*. теолог (*теологиядин пешекар*).

TEOLOGİYA *сущ*. теология (*диндин илим*).

TEOREM *сущ*. теорема.

TEPLOXOD *сущ*. теплоход.

TERAPEVT *сущ*. терапевт.

TERAPİYA *сущ*. терапия.

TERMİK *прил*. ифейвилин; **termik dərəcə** ифейвилин дережа.

TERMİN *сущ*. термин.

TERMİNAL *сущ*. терминал.

TERMİNOLOGİYA *сущ*. терминология.

TERMOMETR *сущ*. термометр.

TERMOS I *сущ*. термос; II *прил*. термосдин; **termos çayı** термосдин чай.

TERMOSTAT *сущ*. термостат.

TERRAS *сущ*. кет; **dağ terraslarından arpa əkmək üçün istifadə olunur** дагъдин кетарикай мух цун патал менфят къачузва.

TERROR *сущ*. террор.

TERRORÇU *сущ*. террор кьилиз акъуддайди.

TERRORİZM *сущ*. терроризм.

TEŞT *сущ*. тиян.

TETRA *сущ*. тетра (*къуш*).

TEZ *нареч*. фад; **tez qaçmaq** фад катун.

TEZALIŞAN *прил*. цIукай хаталу тир.

TEZBAZAR *нареч*. фад, фад фидай, алатдай.

TEZDƏN *нареч*. фадамаз, фад; **sübh tezdən** экуьнахъ фад.

TEZİS *сущ*. тезис (*асул фикир*).

TEZLƏŞDİRMƏ *сущ*. **TEZLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

TEZLƏŞDİRMƏK *глаг*. тади авун, фад жедайвал авун.

TEZLİK *сущ*. 1) тадивал; зарбвал; йигинвал; 2) фад-фадвал.

TEZLİKLƏ *нареч*. 1) фад; зарбдиз; тадиз; 2) мукьва, мукьвара, и мукьвара; **tezliklə gələcəyəm** зун мукьвара къведа.

TEZ-TEZ *нареч*. мукьвал-мукьвал; **onu tez-tez görürəm** ам заз мукьвал-мукьвал аквазва.

TEZYETİŞƏN *прил*. фараш.

TƏB I *сущ*. шанкь, гьевес, ашкъи, руьгь.

ТƏВ II *сущ.* къилих, хесет; **təbi belədir** хесет ихьтинди я.

ТƏВАВƏТ *сущ.* медицина (*духтурвилин илим*).

ТƏВƏQƏ I *сущ.* къат; **yer atmosferinin yuxarı təbəqələri** чилин атмосферадин вини къатар.

ТƏВƏQƏ II *сущ.* къат; **dəmir təbəqə** ракьун къат.

ТƏВƏQƏLƏŞMƏ *сущ.* **ТƏВƏQƏLƏŞMƏК** *глаголдикай.*

ТƏВƏQƏLƏŞMƏК *глаг.* къатариз чара хьун.

ТƏВƏSSÜM *сущ.* хъвер, хъуьруьн (*пIузаррикай*).

ТƏВİВ *сущ. куьгь.* 1) сагъардайди; 2) духтур, лукьман.

ТƏВİВLİК *сущ.* духтурвал.

ТƏВİƏТ *сущ.* тIебиат; **bu yerlərin gözəl təbiəti var** и чкайрихъ иер тIебиат ава.

ТƏВİƏТŞÜNAS *сущ.* тIебиат чирзавайди.

ТƏВİİ *прил.* тIебии; **özünün təbii rəngi** вичин тIебии ранг.

ТƏВİİLİК *сущ.* тIебиивал; **nitqin təbiiliyi** рахунрин тIебиивал.

ТƏВİL *сущ.* далдам.

ТƏВİLÇALAN *сущ.* далдамчи.

ТƏВİR *сущ.* 1) лугьун; **təbiri cair isə** икI лугьуз жедайтIа; 2) баян гун, баян авун.

ТƏВİRİNCƏ *нареч.* лугьузвайвал; баян гузвайвал; **onun təbirincə** ада лугьузвайвал, ада баян гузвайвал.

ТƏВLİĞAT *сущ.* теблигъат; **təbliğat aparmaq** теблигъат тухун.

ТƏВLİĞATÇI *сущ.* теблигъатчи.

ТƏВRİК *сущ.* тебрик, тебрикдин чар; **həmkəndlilərini təbrik etmək** хуьруьнбур тебрик авун.

ТƏCAVÜZ *сущ.* 1) маса чилер гужуналди кьун; 2) гуж, зулум; **xalqa qarşı təcavüz etmək** халкьдиз зулум авун.

ТƏCAVÜZKAR *сущ.* чапхунчи.

ТƏCAVÜZKARLIQ *сущ.* чапхунчивал; **təcavüzkarlıq etmək** чапхунчивал авун.

ТƏCAVÜZKARLIQLA *нареч.* чапхунчивилелди.

ТƏCHİZ *сущ.* таъмин; **təchiz etmək** таъмин авун.

ТƏCHİZAT *сущ. килиг:* **ТƏCHİZ**.

ТƏCİLİ *прил.* 1) тади, фад бегьемарна кIандай; 2) вахт алай, вахт эцигнавай; муьгьлет авай; **təcili iş** тади кIвалах; **təcili tapşırıq** фад бегьемарна кIандай тапшуругъ.

ТƏCİLİLİК *сущ.* тадивал, яргъал вегьин тавун.

ТƏCRİD *сущ.* чара авун, яргъа авун, хкудун; **xəstəni təcrid etmək** азарлуди чара авун, яргъа авун.

ТƏCRÜBƏ *сущ.* тежриба; **yaxşı təcrübə** хъсан тежриба.

ТƏCRÜBƏLİ *прил.* тежрибалу, тежриба авай.

ТƏCRÜBƏSİZ *прил.* тежрибасуз, тежриба авачир.

ТƏDARÜK сущ. тадарак; **tədarük etmək** тадарак авун.

ТƏDARÜKÇÜ *сущ.* тадарак ийизвайди.

ТƏDBİR *сущ.* 1) тедбир; 2) мярекат.

ТƏDBİRLİ *прил.* игьтиятлу, виликамаз къайгъу ийидай, ихтибарвал ахъай тийидай.

ТƏDBİRSİZ *прил.* виликамаз къайгъу тийир, игьтиятсуз.

ТƏDQİQAT сущ. ахтармишун.

ТƏDQİQATÇI *сущ.* ахтармишдайди.

TƏDRİCƏN *нареч.* яваш-яваш; къвез-къвез; **çətinliklər tədricən aradan qaldırıldı** четинвилер къвез-къвез арадай акъудна.

TƏDRİCLƏ *нареч. килиг:* **TƏDRİCƏN**.

TƏDRİS *сущ.* тарс гун; **ləzgi dilinin tədrisi** лезги чIалан тарс гун.

TƏƏCCÜB *сущ.* тажуб, тажубвал; мягьтелвал, пагь атIун.

TƏƏCCÜBLƏ *нареч.* тажубвилелди, тажубдаказ, тажубдалди, тажубдиз, пагь атIанваз; **təəccüblə baxmaq** тажубвилелди килигун.

TƏƏCCÜBLƏNDİRMƏK *глаг.* тажубарун.

TƏƏCCÜBLƏNMƏK *глаг.* тажуб авун, мягьтел хьун, пагь атIун.

TƏƏCCÜBLÜ *прил.* тажублу, мягьтелардай.

TƏƏSSÜB *сущ.* таъсиб.

TƏƏSSÜBKEŞ *сущ.* таъсиб чIугвадайди.

TƏƏSSÜBKEŞLİK *сущ.* таъсиб чIугун.

TƏƏSSÜF *сущ.* гьайиф; **təəssüf etmək** гьайиф чIугун.

TƏƏSSÜFLƏ *нареч.* гьайиф атуналди, гьайиф чIугуналди.

TƏƏSSÜFLƏNMƏK *глаг.* гьайиф чIугун.

TƏƏSSÜRAT *сущ.* таъсир, эсер.

TƏƏSSÜRATLI *прил.* таъсир авунвай, эсер авунвай.

TƏƏSSÜRATSIZ *прил.* таъсир тавунвай, эсер тавунвай.

TƏFAVÜT *сущ.* тафават.

TƏFƏKKÜR *сущ. филос.* кьатIун; **beyin təfəkkür orqanıdır** мефтI кьатIунин орган я.

TƏFƏRRÜAT *сущ.* галай-галайвал; **bütün təfərrüatı ilə danışmaq** вири галай-галайвал ихтилат авун.

TƏFRİQƏ *сущ.* кьве патахъ авун, садвал чIурун, кьве патахъ чара хьун, арада къал тун; къакъатун; **partiyada təfriqə düşdü** партия кьве патахъ чара хьана.

TƏFRİQƏÇİ *сущ.* арада къал твазвайди, садвал чIурзавайди.

TƏFRİQƏÇİLİK *сущ.* арада къал тун, садвал чIурун.

TƏFSİLAT *сущ. килиг:* **TƏFƏRRÜAT**.

TƏFSİR *сущ.* баян, гузвай мана; **qanunun təfsiri** къанундин баян.

TƏFTİŞ *сущ.* ревизия.

TƏHDİD *сущ. куьгь.* кичIерар, кичIерар гун.

TƏHƏR I *сущ.* тегьер, саягъ, къайда, рехъ; **bu təhər hərəkət etmək olmaz** и тегьер гьерекат авуна виже къведач.

... TƏHƏR... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **qırmızıtəhər** яру тегьер.

TƏHKİM *сущ.* галкIурун, кукIун; кIеви авун.

TƏHKIMÇİ *сущ.* векил; **idarənin təhkimçisi** идарадин векил.

TƏHKİYƏ *сущ.* ихтилат, гьикая.

TƏHQİQAT *сущ.* ахтармишун, силис тухун.

TƏHQİQATÇI *сущ.* силисчи, силис ийидайди.

TƏHQİR *сущ.* кефи хун, хатур хун, эцягъун.

TƏHQİRAMİZ *прил.* агъузардай, алчахардай, кефида эцядай, намусдик хкIадай.

TƏHLİL *сущ.* анализ.

TƏHLÜKƏ *сущ.* хата, хатавал, хата-бала.

TƏHLÜKƏLİ *прил.* хаталу, хата авай.

TƏHLÜKƏSİZ *прил*. хатасуз, хата авачир.

TƏHLÜKƏSİZLİK *сущ*. хатасузвал, хата авачирвал.

TƏHRİF *сущ*. чIуру дегишвал, чIурувал, дуьз туширвал.

TƏHRİK *сущ*. футфа, футфачивал, гьалдарун.

TƏHRİKÇİ *сущ*. футфачи, гьалдарзавайди.

TƏHRİKEDİCİ *прил*. гьалдардай, футфа кутадай.

TƏHSİL *сущ*. чирвал гун, образование.

TƏHVİL *сущ*. гун; вугун; вахкун; **malları təhvil vermək** малар вугун (*вахкун*).

TƏXƏLLÜS *сущ*. лакIаб.

TƏXƏYYÜL *сущ*. хиялдиз гъун; хиял; са никай-квекай ятIани хиял авун.

TƏXİR *сущ*. вахтуналди акъвазарун.

TƏXİREDİLMƏZ *прил*. кьулухъ таз тежер.

TƏXMİN *сущ*. гиман; фикир, ният.

TƏXMİNƏN I *нареч*. тахминан.

TƏXMİNƏN II *сущ*. тахминан.

TƏXRİBAT *сущ*. диверсия.

TƏXRİBATÇI *сущ*. диверсант.

TƏXRİBATÇILIQ *сущ*. диверсия.

TƏK I *прил*. тек, сад; **üç bacının tək qardaşı** пуд вахан тек са стха.

TƏK II *союз*. хьиз, хьтин; **pələng tək** пеленгди хьиз; **ağac tək** тар хьтин.

TƏK III *сущ*. кIан; **dənizin təki** гьуьлуьн кIан.

TƏK IV *нареч*. кумазни; **o gələn tək sakitlik yarandı** ам атай кумазни секинвал алукьна.

TƏKAMÜL *сущ*. яваш-яваш дегиш хьун.

TƏKAN *сущ*. эцягъун, рум гун; **yeraltı təkanlar** чилин (*арадал къведай*) эцягъунар.

TƏKBAŞINA *нареч*. текдаказ, текдиз, кьилди.

TƏKBƏTƏK *нареч*. 1) текдиз кьвед, кьилди яз, виле вил туна; 2) сад-садан хура акъвазна.

TƏKCƏ *нареч*. текдаказ.

TƏKƏ *сущ*. 1) кьун; 2) суван кьун, суван яц.

TƏKƏBBÜR *сущ*. лавгъавал; вичви-чел кьарувал; вич-вичиз бегенмишвал.

TƏKƏBBÜRLƏ *нареч*. лавгъадаказ.

TƏKƏBBÜRLÜ *прил*. такабурлу.

TƏKƏBBÜRLÜLÜK *сущ*. такабурлувал.

TƏKƏR *сущ*. чарх.

TƏKHECALI *сущ*. са гьижадин; **təkhecali sözlər** са гьижадин гафар.

TƏKİ I *союз*. хьиз; **gəlin təki görünürdü** свас хьиз аквазвай.

TƏKİ II *кIус*. декIени; **mən razıyam, təki o gəlsin** зун рази я, декIени ам атурай.

TƏKİD *сущ*. кIевивал, кIевиз алахъун, кIеви кIан хьун, кIеви тавакъу; **həkimin təkidi** духтурдин кIевиз алахъун.

TƏKİDLƏ *нареч*. кIевивилелди; **təkidlə xahiş etmək** кIевивилелди тIалабун.

TƏKLƏMƏ *сущ*. **TƏKLƏMƏK** *глаголдикай*.

TƏKLƏMƏK *глаг*. тек тирди чиз басрух гун.

TƏKLƏNMƏ *сущ*. **TƏKLƏNMƏK** *глаголдикай*.

TƏKLƏNMƏK *сущ*. тек яз амукьун, тек яз къалда гьатун.

TƏKLİF *сущ*. теклиф; **yaxşı təklif**

хъсан теклиф.

TƏKLİK *сущ*. теквал.

TƏKMİL *сущ*. бегьем; бегьем хьанвай; кьилиз акъуднавай; тамамарнавай.

TƏKMİLLƏŞDİRMƏ *сущ*. **TƏKMİLLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай*.

TƏKMİLLƏŞDİRMƏK *глаг*. бегьемарун; тамамарун; хъсан дережадихъ агакьарун.

TƏKNƏ *сущ*. 1) хвах; легв; чанахъ; 2) кавча; **ekskavatorun təknəsi** экскаватордин кавча; 3) корпус; **qayığın təknəsi** луьтквединкорпус.

TƏKRAR *сущ*. тикрар; **təkrar oxumaq** тикрар кIелун.

TƏKRARLAMA *сущ*. **TƏKRARLAMAQ** *глаголдикай*.

TƏKRARLAMAQ *глаг.* тикрар хъувун, хълагьун; **deyiləni təkrarlamaq** лагьайди тикрар хъувун.

TƏKRAROLUNMAZ *прил*. тикрар тежер, мад техжер, кьетIен.

TƏK-TƏK *нареч*. тек-тек.

TƏK-TƏNHA *нареч*. текдиз, ялгъуз яз.

TƏK-TÜK *нареч*. тек-туьк, цIаруз-кьериз.

TƏKZİB *сущ*. инкар авун, батIулвал дуьздал акъудун.

TƏKZİBEDİLMƏZ *прил*. инкар ийиз тежер, лап якъин тир, гьахъ тир; **təkzibedilməz sübutlar** инкар ийиз тежер субутар.

TƏQAÜD *сущ*. 1) стипендия; 2) пенсия.

TƏQAÜDÇÜ *сущ*. стипендия къачузвайди.

TƏQDİM *сущ*. 1) танишвал гун; 2) меслят къалурун; 3) малумарун; 4) гун, багъишун; 5) вугун, гъиле вугун; 6) вахкун.

TƏQDİMAT *сущ*. 1) танишун; 2) са квекай ятIани кхьена гун.

TƏQDİR *сущ*. дуьз яз гьисабун, разивал авун, тариф авун, хъсан яз гьисабун, кьабулун; **təqdir etmək** разивал къалурун; **bu iş təqdirə layiqdir** и кIвалах тарифуниз лайих я.

TƏQDİREDİCİ *прил*. къимет гудай, лайих аквадай.

TƏQDİRƏLAYİQ *прил*. лайихлу; **təqdirəlayiq iş** лайихлу кIвалах.

TƏQİB *сущ*. гуьгъуьна гьатун, геле къекъуьн, хурук кутун, азаб гун.

TƏQİBÇİ *сущ*. геле къекъвезвайди.

TƏQLİD *сущ*. ухшарвал авун, чIалар ахъаюн.

TƏQLİDÇİ *сущ*. ухшарвал ийизвайди, чIалар ахъайзавайди.

TƏQRİBƏN *нареч*. тахминан.

TƏQSİR *сущ*. тахсир, батIулвал; **təqsirini inkar etmək** тахсир хиве такьун.

TƏQSİRKAR *сущ*. тахсиркар; **o, təqsirkardır** ам тахсиркар я.

TƏQSİRLƏNDİRMƏK *глаг*. тахсир кутун, тахсирлу авун, батIуларун; **onu təqsirləndirdilər** адак тахсир кутуна.

TƏQSİRLƏNMƏK *глаг*. тахсирлу хьун.

TƏQSİRLİ *прил*. тахсирлу.

TƏQSİRLİLİK *сущ*. тахсирлувал.

TƏQSİRSİZ *прил*. тахсирсуз.

TƏQSİRSİZLİK *сущ*. тахсирсузвал.

TƏQVİM *сущ*. йикъарган.

TƏLAŞ *сущ*. къалабулух, секинсузвал, рикI чкадал тахьун; **oğlan tələş keçirirdi** гададихъ къалабулух квай**.**

TƏLAŞLA *нареч*. къалабулух кваз, секинсуздаказ.

TƏLAŞLI *прил*. къалабулух акатнавай, рикIи гъалаба къачунвай,

секинсуз.

TƏLATÜM *сущ*. 1) лепе хьун, лепе алаз хьун; **dənizdə tələtüm** гьуьлел лепе хьун; 2) къалабулух, секинсузвал, рикI чкадал тахьун; 3) *куьч*. виридан наразивилер малумарун, акси экъечIунар, къалабулухар; **onlar tələtüm içində idilər** абуру чпин наразивилер малумарзавай.

TƏLATÜMLÜ *прил*. 1) лепе алай; 2) секинсуз; **tələtümlü həyat** секинсуз уьмуьр.

TƏLƏ *сущ*. 1) ракьар; 2) чартма, кам (*гьайванар ва къушар кьадай затI*); **tələyə düşmək** ракьара гьатун.

TƏLƏB *сущ*. тIалаб; **tələb etmək** тIалабун.

TƏLƏBAT *сущ*. игьтияж, игьтияжвал.

TƏLƏBƏ *сущ*. студент.

TƏLƏBƏLİK *сущ*. студентвал.

TƏLƏBKAR *прил*. кIевивал ийидай.

TƏLƏBKARLIQ *сущ*. кIевивал авун.

TƏLƏF *маса гафарихъ галаз санал*: **tələf etmək** терг авун, руг-руг авун, телеф авун.

TƏLƏFAT *сущ*. телефвал; квадарун; амукь тавун; гьиляй акъатун; пуч хьун.

TƏLƏFFÜZ *сущ*. лугьун; сивяй акъудун; лугьунин тегьер; **sözü düz tələffüz etmək** гаф дуьз лугьун.

TƏLƏM-TƏLƏSİK *нареч*. тадиз, тади кваз.

TƏLƏSDİRMƏK *глаг*. тади кутун, тади ийиз тун, гьерекатиз тун.

TƏLƏSİK *нареч*. тадивилелди, тадидаказ, тадиз, тадиз-тадиз; **o tələsik getdi** ам тадиз хъфена.

TƏLƏSİKLİK *сущ*. тадивал.

TƏLƏSMƏDƏN *нареч*. тади квачиз; **tələsmədən yeriyirdi** тади квачиз къекъвезвай.

TƏLƏSMƏK *глаг*. тади авун; гьерекатун; гьерекат акатун.

TƏLXƏK I *сущ*. къабачи; II *прил*. къабачидин; **tələxək sözü** къабачидин гаф.

TƏLXƏKLİK *сущ*. къабачивал.

TƏLİM *сущ*. 1) тарс гун, кIелиз тун, чирвал гун; 2) чирун; 3) *воен*. учение; 4) вердишарун (*гьайванар*).

TƏLİMAT *сущ*. къайдайрин кIватIал.

TƏLİMATÇI *сущ*. кар дуьз тухуз чирдай кас.

TƏLİMATLANDIRMA *сущ*. **TƏLİMATLANDIRMAQ** *глаголдикай*.

TƏLİMATLANDIRMAQ *глаг*. кар дуьз тухуз чирун.

TƏLQİN *сущ*. са фикир кутун, кьиле тун, са фикирдал гъун; са гьиссдик, эсердик кутун.

TƏLQİNEDİCİ *сущ*. таъсир ийидай, эсер ийидай, чIалахъардай; **təlqinedici söz** эсер ийидай гаф.

TƏMAYÜLLÜ *сущ*. майилвал авайди.

TƏMAYÜLÇÜ *сущ*. майилвал авайди.

TƏMAS *сущ*. 1) хкIун; кягъун; галукьун; 2) акахьун, агатун, алакъа хьун (*кIвалахдин ва я дуствилин рекьяй*).

TƏMAYÜL *сущ*. 1) тенденция; 2) майилвал.

TƏMAYÜLLÜ *прил*. 1) тенденциядин; 2) майилвал авай.

TƏMƏL *сущ*. 1) бине, диб; 2) хандакI (*дараматдин цлан атIанвай хандакIда авай, чиле авай пай*).

TƏMƏNNA *сущ*. 1) мурад, эрзиман; кIани кар, кIани затI; 2) тIалабун, тавакъу; **sizdən bir təmənnam var** квевай ийир са тIалабун ава; 3) менфят, хийир;

4) темягь, темягькарвилин къаст.

TƏMƏNNALILIQ *сущ*. са вуч ятIани кIанз аслу хьун; темягьлувал.

TƏMƏNNASIZ *прил*. темягьсуз.

TƏMƏNNASIZLIQ *сущ*. темягьсузвал.

TƏMİN *сущ*. таъмин; **əhalini mənzil ilə təmin etmək** агьалияр кIвалералди таъминарун; **sənin cavabın məni təmin etmir** ви жавабди зун таъминарзавач.

TƏMİNAT *сущ*. 1) заминвал; **bu bizim uğurlarımızın təminatıdır** им чи агалкьунрин заминвал я; 2) таъминвал (*пулунал, недай-хъвадайдал, пекерал ва мсб*.).

TƏMİNATLI *прил*. 1) заминвал авай; 2) таъминвал авай.

TƏMİNATSIZ *прил*. 1) заминвал авачир; 2) таъминвал авачир.

TƏMİR *сущ*. туькIуьр хъувун; расун.

TƏMİZ *прил*. михьи; **təmiz köynək** михьи перем; **təmiz paltarlar** михьи пекер; **təmiz niyyətlə işləmək** михьи ниятдивди кIвалахун.

TƏMİZKAR *прил*. михьивилер гвай, къайдада авай, туькIвей михьи.

TƏMİZKARCASINA *нареч*. михьивилелди, михьи-михьелай.

TƏMİZKARLIQ *сущ*. михьивал.

TƏMİZLƏMƏK *глаг*. 1) михьун; **evi təmizləmək** кIвал михьун; 2) аладарун; **soğanı təmizləmək** чичIегар аладарун; 3) туьхкIуьрун; **məqalədəki səhvləri təmizləmək** макъалада авай гъалатIар туьхкIуьрун.

TƏMİZLƏNMƏK *глаг*. михьи хьун, къайдада хьун.

TƏMİZLİK *сущ*. 1) михьивал; **mənzilin təmizliyi** кIвалин михьивал; 2) селигъалувал; **o, təmizlik sevən adamdır** ам селигъалувал кIани кас я; 3) ачухвал; **səsin təmizliyi** ванцин ачухвал; 4) *куьч*. синих квачирвал, синихсузвал, айиб квачирвал, леке квачирвал; **onun təmizliyi hamıya nümunədir** адан синихсузвал виридаз чешне я; 5) тахсир квачирвал, тахсирсузвал; **o, təmizliyini sübut etdi** ада вичин тахсирсузвал субутна.

TƏMKİN *сущ*. сабур, сабурлувал; мягькемвал, жувавай жув хуьз хьун, дурум; **burada təmkin lazımdır** ина сабурлувал герек я.

TƏMKİNLƏ *нареч*. сабурлувилелди, сабурлудаказ, сабурлуз; **təmkinlə işləmək** сабурлувилелди кIвалахун.

TƏMKİNLİ *прил*. сабурлу, туьнтвал квачир.

TƏMKİNLİLİK *сущ*. сабурлувал, дурумлувал.

TƏMSİL *сущ*. 1) къалурун, хьун; хуьн; **xalqın mənafeyini təmsil etmək** халкьдин марагъар хуьн; 2) айгьамдин куьруь кьиса.

TƏMTƏRAQ *сущ*. гурвал; кьадардилай артух харжияр; булвал, мублагьвал.

TƏMTƏRAQLI *прил*. девлетлу; **təmtəraqlı qəbul** девлетлудаказ кьабулун.

TƏN I *прил*. барабар, сад хьтин; II *нареч*. барабарвилелди, барабардаказ.

TƏNBEH *сущ*. туьнбуьгь, айиб; няне.

TƏNBEHEDİCİ *прил*. ахмурардай, туьнбуьгь ийидай.

TƏNBƏKİ I *сущ*. тенбек; II *прил*. тенбекдин; **tənbəkinin iyi** тенбекдин ни.

TƏNBƏL *сущ*. темпел.

TƏNBƏLLİK *сущ*. темпелвал.

TƏNBƏL-TƏNBƏL *нареч*. темпелвилелди, темпелдаказ, темпелдиз.

TƏNDİR I *сущ.* тIанур; II *прил.* тIанурдин; **təndir çörəyi** тIанурдин фу.

TƏNDİRXANA *сущ.* тIанурд кIвал (*тIанурдин фу чрадай чка*).

TƏNƏ *сущ. диал.* нерин хел.

TƏNƏFFÜS *сущ.* 1) нефес, ял; **tənəffüsün dayanması** нефес акъвазун, ял атIун; 2) куьруь ял ядай вахт.

TƏNƏK *сущ.* чIере; тегьенг; **üzüm tənəyi** ципицIдин чIере.

TƏNƏKƏ *сущ.* кьелечI ракь, табагъ ракь (*гзафни-гзаф кьелечI лацу къат янавай*).

TƏNƏKƏÇİ *сущ.* ракьун устIар.

TƏNƏLİ *прил.* тегьне ягъанвай, туьгьмет авунвай.

TƏNƏZZÜL *сущ.* крар кьулухъ ягъун.

TƏNGİMƏK *глаг.* нефес кьун, нефес дар хьун, бамиш хьун.

TƏNGNƏFƏS *сущ.* нефес кьун, нефес дар хьун.

TƏNHA *прил.* ялгъуз тир, тек тир, кьилди тир; **tənha qoca** ялгъуз тир кьуьзек.

TƏNHALIQ *сущ.* ялгъузвал, теквал.

TƏNQİD *сущ.* критика.

TƏNQİDÇİ *сущ.* критик.

TƏNQİDÇİLİK *сущ.* критикадин пеше.

TƏNQİDİ *прил.* критика квай.

TƏNLİK *сущ.* барабарвал.

TƏNTƏNƏ *сущ.* шадвал, шадвилин мярекат.

TƏNTƏNƏLİ *прил.* гурлу.

TƏNZİF *сущ.* жуна.

TƏNZİMLƏMƏK *глаг.* къайдада тун, къайдадик кутун; **işləri tənzimləmək** крар къайдадик кутун.

TƏPƏ *сущ.* 1) кIунтI, тепе; 2) кIукI, кукIуш, вини кьил; **ağacın təpəsi** тарцин кIукI; 3) кьилин кIукI; **günbəzin təpəsi** къуббадин кIукI; 4) кьакьан чка; **əsgərlər təpəni mərdliklə müdafiə edirdilər** аскерри кьакьан чка кьегьалвилелди хуьзвай; 5) *рах.* инсандин кьил; **təpəsinə yumruq endirdi** кьилиз гъуд чуькьвена.

TƏPƏLİK *сущ.* тепеяр авай чка.

TƏPƏR *сущ.* къуват; къастунал кIевивал.

TƏPƏRLİ *прил.* къуватлу; къастунал кIеви; **o, təpərli adamdır** ам къастунал кIеви кас я.

TƏPƏRLİLİK *сущ.* къуватлувал; къастунал кIевивал.

TƏPƏRSİZ *прил.* къуват авачир; къастунал кIеви тушир.

TƏPƏRSİZLİK *сущ.* къуватсузвал; къастунал кIеви тахьун.

TƏPİK *сущ.* кьуьл.

TƏPİKLƏMƏK *глаг.* кьуьл эцягъун.

TƏPİNMƏK *глаг.* кичIерар гун, гьелягь кьун.

TƏPMƏ *сущ.* **TƏPMƏK** *глаголдикай.*

TƏPMƏK *глаг.* 1) тун, чуькьуьн; 2) кутун; **lit təpmək** лит кутун.

TƏR I *сущ.* гьекь; **soyuq tər** къайи гьекь.

TƏR II *прил.* цIийи, таза, чIур тахьай; **tər qalmaq** чIур тахьана амукьун.

TƏRANƏ *сущ.* макьам.

TƏRAVƏT *сущ.* цIийивал, тазавал; **çiçəklərin təravəti** цуькверин тазавал.

TƏRAVƏTLİ *прил.* таза, цIийи.

TƏRAVƏTLİLİK *сущ.* тазавал, цIийивал.

TƏRBİYƏ *сущ.* тербия; **uşağa tərbiyə vermək** аялдиз тербия гун.

TƏRBİYƏÇİ *сущ.* тербиячи.

TƏRBİYƏLİ *прил.* тербиялу; **tərbiyəli uşaq** тербиялу аял.

TƏRBİYƏSİZ *прил.* тербиясуз.

TƏRBİYƏVİ *прил*. тербиядин, тербиядин мана квай; **tərbiyəvi kitab** тербиядин мана квай ктаб.

TƏRCÜMAN *сущ*. таржумачи, дилмаж.

TƏRCÜMƏ *сущ*. таржума; **başqa dilə tərcümə etmək** маса чIалаз таржума авун, маса чIалаз элкъуьрун.

TƏRCÜMƏÇİ *сущ*. таржумачи, са чIалай маса чIалаз элкъуьрдайди.

TƏRCÜMEYİ-HAL *сущ*. биография, таржумагьал.

TƏRƏ *сущ*. тере.

TƏRƏDDÜD *сущ*. 1) кьве рикIин хьун; шак; 2) къетIивал тахьун, къетIисузвал.

TƏRƏDDÜDLƏ *нареч*. къетIисузвилелди, регъуьз-кичIез.

TƏRƏDDÜDLÜ *прил*. къетIивал авачир, къетIисуз, кьве рикIин жедай, жуьрэтсуз.

TƏRƏDDÜDSÜZ *прил*. къетIивал аваз, кьве рикIин тахьана.

TƏRƏF *сущ*. 1) пад; **sol tərəf** чапла пад; 2) инсан, инсанрин кIватIал, тешкилат; **saziş bağlamaq istəyən tərəf** икьрар кутIуниз кIанзавай кас (*кIватIал, тешкилат*).

TƏRƏFBAZ *сущ*. садан пад хуьдайди.

TƏRƏFDAR *сущ*. терефдар.

TƏRƏKƏMƏ *сущ*. куьчери малдар.

TƏRƏKƏMƏÇİLİK *сущ*. куьчери малдарвал.

TƏRƏQQİ *сущ*. вилик фин, хкаж хьун.

TƏRƏQQİPƏRVƏR *прил*. вилик финин терефдар тир.

TƏRƏNNÜM *сущ*. 1) манийралди, шиирралди тариф авун, машгьур авун; шиирра тарифдиз лайих тегьерда къалурун; 2) авазар лугьун, макьамар ягъун.

TƏRƏVƏZ *сущ*. салан майваяр.

TƏRƏVƏZÇİ *сущ*. саларбан.

TƏRƏVƏZÇİLİK *сущ*. саларбанвал.

TƏRƏZİ *сущ*. терезар.

TƏRGİTMƏK *глаг*. тергун, хкечIун (*чIуру амалрикай*).

TƏRXİS *сущ*. къуллугъдикай азад авун.

TƏRXUN *сущ*. тархун.

TƏRİF *сущ*. 1) тариф; **tərif etmək** тариф авун; 2) дибдин лишанар гун; **teoremin tərifi** теоремадин дибдин лишанар гун.

TƏRİFƏLAYİQ *прил*. тарифлу.

TƏRİFLƏMƏK *глаг*. тарифарун; **onun tərifləməkdən xoşu gəlmir** адаз тарифаруникай хуш къвезвач.

TƏRİFLİ *прил*. тарифлу, хъсан.

TƏRİQƏT *сущ*. секта.

TƏRK *сущ*. 1) гадарун, тун, туна фин; **doğma kəndini tərk etdi** хайи хуьр туна фена.

TƏRKİB *сущ*. къурулуш.

TƏRKİ-DÜNYA *сущ*. терги-дуьнья, инсанрив агат тийидай кас.

TƏRKİ-VƏTƏN *сущ*. ватандай акъатнавай (*акъуднавай*) инсан, къураба.

TƏRK-SİLAH *сущ*. яракьар арадай акъудун; яракьлувал терг авун.

TƏRLAN *сущ*. кард.

TƏRLƏMƏK *глаг*. гьекь хьун.

TƏRLİ *прил*. гьекь хьанвай, гьекь алай.

TƏRPƏNMƏK *глаг*. юзун.

TƏRS *прил*. терс; **tərs xasiyyət** терс къилих.

TƏRSANƏ *сущ*. гимияр расдай чка.

TƏRSİNƏ *нареч*. терсина; **tərsinə iş görmək** терсина кIвалах авун.

TƏRSLİK *сущ.* терсвал, кьилиз ялун, рекьив къвен тийин; кьилиз ялдай хесет.

TƏRTİB *сущ.* туькIуьрун.

TƏRTİBAT *сущ. килиг:* **TƏRTİB**.

TƏRTİBATÇI *сущ.* туькIуьрайди.

TƏRTİBÇİ *сущ. килиг:* **TƏRTİBATÇI**.

TƏRZ *сущ.* къайда, тегьер, рехъ, саягъ.

TƏSADÜF *сущ.* дуьшуьш.

TƏSADÜFƏN *нареч.* дуьшуьшдай.

TƏSADÜFİ *прил.* дуьшуьш яз хьайи, дуьшуьшдай хьайи.

TƏSBEH *сущ.* теспягь.

TƏSBİT *сущ.* кIеви хьун, мягькем хьун.

TƏSDİQ *сущ.* тестикь.

TƏSDİQEDİCİ *прил.* тестикьардай.

TƏSDİQLƏMƏK *глаг.* тестикьарун.

TƏSƏK *сущ.* тесек.

TƏSƏLLİ *сущ.* теселли, рикI секинарун.

TƏSƏLLİVERİCİ *прил.* теселли гудай, рикI секинардай.

TƏSƏRRÜFAT *сущ.* майишат.

TƏSƏRRÜFATÇI *сущ.* майишатчи, майишатдин кардал кIвалахзавайди.

TƏSƏVVÜR *сущ.* фикирдиз атун.

TƏSHİH *сущ.* туькIуьр хъувун, дуьзарун.

TƏSİR *сущ.* таъсир.

TƏSİREDİCİ *прил.* таъсирдай, таъсир ийидай, эсер ийидай.

TƏSİRLƏNDİRMƏK *глаг.* рикIиз эсер авун.

TƏSİRLƏNMƏK *сущ.* таъсир хьун, эсер хьун.

TƏSİRLİ *прил.* таъсирлу.

TƏSİS *сущ.* тайин авун, туькIуьрун.

TƏSKİN *сущ.* секинвал, регьятвал.

TƏSKİNLİK *сущ.* рикIин секинвал, рикIин регьятвал.

TƏSLİM *сущ.* муьтIуьгъ хьун; **düşmənə təslim olmaq** душмандиз муьтIуьгъ хьун.

TƏSLİMÇİLİK *сущ.* муьтIуьгъ хьун.

TƏSNİF I *сущ.* тесниф; **təsnif etmək** тесниф авун, яратмишун.

TƏSNİF II *сущ. муз.* мугъамдин чIукарин арада ягъизвай макьам.

TƏSNİFAT *сущ.* классификация.

TƏSVİR *сущ.* къалурун, чIугуна къалурун, кхьена къалурун; **şair dağları təsvir etdi** шаирди кхьена дагълар къалурна.

TƏSVİRİ *прил.* са кардин шикил гузвай, адан мана ачухарзавай; **təsviri tərcümə** мана ачухарзавай таржума.

TƏŞBEH *сущ.* тешпигь.

TƏŞƏBBÜS *сущ.* сифте кьил кутун; **təşəbbüs göstərən Əli idi** и кардик сифте кьил кутурди Али тир.

TƏŞƏBBÜSKAR *прил.* кар ийидай; кар алакьдай; алакьунар авай.

TƏŞƏXXÜS *сущ.* такабурвал, лавгъавал, кьуру дамах.

TƏŞƏXXÜSLÜ *прил.* такабурлу, лавгъа, кьуру дамах гвай; **təşəxxüslü adam** такабурлу (*лавгъа*) кас.

TƏŞƏXXÜSLÜLÜK *сущ.* такабурвал, лавгъавал.

TƏŞƏKKÜL *сущ.* арадал атун; арадал къвез хьунухь, жезваз хьунухь (*гьерекатдин ва вилик финифин гьалар кIалубда гьатун, цIийи лишанар ва жуьреяр арадал атун*).

TƏŞƏKKÜR *сущ.* разивал; чухсагъул; баркалла; **səmimi təşəkkür** рикIин сидкьидай разивал.

TƏŞKİL *сущ.* тешкил; **təşkil etmək** тешкил авун.

TƏŞKİLAT *сущ.* тешкилат; **yeni təşkilat** цIийи тешкилат.

TƏŞKİLATÇI *сущ.* тешкилатчи; **məclisin təşkilatçıları** мярекатдин тешкилатчияр.

TƏŞKİLATÇILIQ *сущ.* тешкилатчивал.

TƏŞVİŞ *сущ.* къалабулух, секинсузвал, гъалаба; **məktub hamını təşvişə saldı** чарчи виридак къалабулух кутуна.

TƏŞVİŞLƏ *нареч.* къалабулух кваз, секинсуз яз, гъалаба кваз.

TƏTBİQ *сущ.* кутун, кардик кутун; **elmin yeniliklərini tətbiq etmək** илимдин цIийивилер кардик кутун.

TƏTİK *сущ.* чахмах, тфенгдин кIвач.

TƏTİL *сущ.* кIвалах акъвазарун.

TƏTİLÇİ *сущ.* гъулгъуладик квайди.

TƏVAZÖKAR *прил.* дамах гвачир, вич виниз кьан тийир.

TƏVAZÖKARLIQ *сущ.* дамах гвачирвал; **təvazökarlıq nümunəsi** дамах гвачирвилин чешне.

TƏVƏQQE *сущ.* тIалабун, тавакъу.

TƏVƏLLÜD *сущ.* хун; **təvəllüd vaxtı** хайи вахт.

TƏYİN *сущ.* тайин; **yaşı təyin etmək** яшар тайин авун.

TƏYİNAT *сущ.* тайинарун, виликамаз чирун, эцигун.

TƏYYARƏ *сущ.* самолёт.

TƏYYARƏÇİ *сущ.* самолёт гьалзавайди.

TƏZAD *сущ.* аксивал, зидвал, садсадаз аксивал, сад-садан инкарвал.

TƏZADLI *прил.* зидвал авай, садсадаз аксивал авай.

TƏZADLILIQ *сущ.* сад-садав кьун тавун, сад-садаз аксивал авун.

TƏZAHÜR *сущ.* ачух хьун, дуьздал акъатун.

TƏZƏ *прил.* цIийи; **təzə paltar** цIийи пекер; **təzə yarpaqlar** цIийи пешер.

TƏZƏBƏY *сущ.* цIийи чам.

TƏZƏDƏM *сущ.* цIийи дем (*чайдин*).

TƏZƏDƏN *нареч.* цIийи кьилелай.

TƏZƏK *сущ.* фид.

TƏZƏLƏMƏK *глаг.* цIийи авун, цIийи хъувун.

TƏZƏLƏNMƏK *глаг.* цIийи хьун.

TƏZƏLƏŞMƏ *сущ.* **TƏZƏLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

TƏZƏLƏŞMƏK *глаг.* цIийи хьун.

TƏZƏLİK *сущ.* цIийивал.

TƏZƏLİKLƏ *нареч.* цIийидиз, цIийиз, цIийидаказ.

TƏZƏTƏR *прил.* цIийи, таза.

TƏZİM *сущ.* икрам.

TƏZİYƏ *сущ.* тазият.

TƏZMİNAT *сущ.* гужуналди къачудай харж.

TƏZYİQ *сущ.* 1) чуькьуьн, илисун; 2) *куьч.* мажбур авун; садав гужалди са кар ийиз тун.

TIXAC *сущ.* 1) кIумп; 2) атана кIватI хьайи чка.

TIXACLI *прил.* кIумп алай.

TIXAMAQ *глаг.* кIевирун.

TIXMAQ *глаг.* каш алаз тIуьн.

TISBAĞA *сущ.* хъалхъас къиб, кьвал алай къиб.

TİBB *сущ.* медицина.

TİCARƏT *сущ.* алвер, алишвериш, савда.

TİFAQ *сущ.* яшамиш жезвай чка, кIвал, макан.

TİFİL *сущ.* 1) аял, бала, велед; 2) *куьч.* кесиб, фагъир, язух.

TİFTİK *сущ.* 1) ангор цIегьрен йис; 2) туьк, цак; 3) чIичI.

TİFTİKLİ *прил.* чIичI авай.

TİKAN *сущ.* цаз; **qızılgül tikanları** марвардин цацар.

TİKANLI *прил.* цацар алай; **tikanlı gül** цацар алай цуьк.

TİKANLIQ *сущ.* цацар авай чка.

TİKDİRMƏ *сущ.* **TİKDİRMƏK** *глаголдикай.*

TİKDİRMƏK *глаг.* 1) эцигиз тун; **bina tikdirdi** дарамат эцигиз туна; 2) цуз тун; **köynək tikdirdi** перем цуз туна.

TİKƏ *сущ.* кIус.

TİKƏLƏMƏK *глаг.* кIус-кIус авун.

TİKƏ-TİKƏ *нареч.* кIус-кIус.

TİKİLİ *сущ.* 1) эцигнавай дарамат; 2) цванвай (*пек ва мсб*).

TİKİNTİ *сущ.* эцигунар.

TİKİŞ *сущ.* 1) цвал; 2) цвал алай чка; 3) *прил.* пекер цвадай; **qız tikiş fabrikində işləyir** руша пекер цвадай фабрикада кIвалахзава.

TİKİŞLİ *прил.* цвал авай.

TİKİŞSİZ *прил.* цвал авачир.

TİKMƏK I *глаг.* эцигун; **ev tikmək** кIвал эцигун.

TİKMƏK II *глаг.* цун; **paltar tikmək** пекер цун.

TİLİŞKƏ *сущ.* чIидгъер.

TİLOV *сущ.* кIир (*кIезрияр кьадай*).

TİLSİM *сущ.* тилисим, суьгьуьр.

TİLSİMLƏMƏK *глаг.* ицитIун, суьгьуьрда тун.

TİLSİMLİ *прил.* суьгьуьрлу.

TİMSAH *сущ.* крокодил.

TİMSAL *сущ.* чешне; **igidlik timsalı** кьегьалвилин чешне.

TİN I *сущ.* пIипI, пипIе авай чка; **evin tini** кIвалин пIипI; **küçənin tini** куьчедин пипIе авай чка.

TİN II *сущ.* кузвай газдин ял, кузвай кIарасдин ял.

TİNG *сущ.* къелем (*акIурай, акIурдай*); **alma tingləri** ичин къелемар.

TİNGLİK *сущ.* къелемлух.

TİP *сущ.* тип; жуьре; чешне; **piramida tipində ev** пирамидадин жуьреда кIвал.

TİR *сущ.* чукьван, гъвар.

TİRAJ *сущ.* тираж.

TİRAN *сущ.* зулумкар.

TİRANLIQ *сущ.* зулумкарвал.

TİRƏ *сущ.* тире (*– лишан*).

TIRTIL *сущ.* гьяркьуь зунжур (*трактордал, танкдал ва мсб. жедай*).

TIRTILLI *прил.* гьяркьуь зунжур алай.

TİR-TİR *нареч.* кичIела; **tir-tir əsmək** кичIела зурзун.

TİRYƏK *сущ.* тиряк.

TİTAN *сущ. хим.* титан.

TİTR *сущ.* титр.

TİTRƏK *прил.* 1) зурзазвай; **titrək səslə** зурзазвай ванцелди; 2) юзадай, галтад жедай.

TİTRƏKLİK *сущ.* зурзун акатун, фул акатун.

TİTRƏMƏK *глаг.* зурзун, юзун.

TİTRƏTMƏK *глаг.* 1) фул акатун; 2) *куьч.* къарсурун; **söhbət qulaq asanları titrətdi** суьгьбетди яб гузвайбур къарсурна; 3) цIай акатун; **xəstə uşaq titrədirdi** азарлу аялдик цIай акатнавай.

TİTRƏYİŞ *сущ.* зурзун, фул.

TİTUL *сущ.* титул (*1 виликди ирсинай гьалтдай ва пачагьди гудай гьуьрметдин тIвар, мес. граф, княз, хан, бег хьтин; 2 гьуьрметдин тIвар, мес. доктор, профессор, лауреат ва мсб; 3 полигр. ктабдин кьил ва жилдинилай кьулухъ къвезвай автордин тIвар, ктабдин тIвар ва маса*

малуматар жедай чин).

TİYAN *сущ*. тиян.

TİYƏ *сущ*. 1) кьве патални мурз алай бицIи уьлгуьч; 2) тия (*гапурдин ва мсб.*)

TOĞLU *сущ*. кьар; **dişi toğlu** шек.

TOX I 1) тух; **mən toxam** зун тух я; 2) куьк, як алай, як кьунвай, якIа-чIарчIе авай; **tox adamlar** якIа-чIарчIе авай ксар.

TOX II *прил*. къалин, экъи, кIеви.

TOXA *сущ*. кьупу (*чил эгъуьндай алат*).

TOXALAMAQ *глаг*. кьупу ягъун.

TOXLUQ I *сущ*. 1) тухвал; 2) *куьч*. агьваллувал, агьвал авайвал, девлетлувал.

TOXLUQ II *сущ*. экьивал, къалинвал, кIевивал.

TOXMACAR *сущ*. тумуникай экъечIнавай набатат.

TOXMAQ *сущ*. кIарасдин кутIа.

TOXTAQ *прил*. секин, къулай, архайин.

TOXTAQLIQ *сущ*. секинвал, архайинвал.

TOXTAMAQ *глаг*. 1) секин хьун, архайин хьун; 2) эхун, сабур авун.

TOXTATMAQ *глаг*. секинарун, архайинарун.

TOXUCU *сущ*. каркачи; храдай устIар.

TOXUCULUQ *сущ*. хурун (*гам, парча ва мсб.*); карка, каркачивал.

TOXUM *сущ*. тум; тумар; **yerkökü toxumu** газардин тум.

TOXUMAQ *глаг*. хурун; **corab toxumaq** гуьлуьтар хурун.

TOXUMÇU *сущ*. тумчи.

TOXUMÇULUQ *сущ*. тумчивал.

TOXUMLUQ *сущ*. 1) тумлух; 2) тумун чка.

TOXUNDURM *сущ*. **TOXUNDURMAQ** *глаголдикай*.

TOXUNDURMAQ *глаг*. галукьарун.

TOXUNMAQ I *глаг*. 1) хукIун; хукIурун; кягъун; 2) галукьун, галукьарун, эцягъун; **onun danışığı mənə bərk toxundu** адан рахунри зи кефиник гзаф эцяна.

TOXUNMAQ II *глаг*. хурун.

TOKSİKOLOGİYA *сущ*. токсикология.

TOKSİKOLOQ *сущ*. токсиколог.

TOKSİKOZ *сущ. мед*. токсикоз.

TOKSİN *сущ*. токсин.

TOQQA *сущ*. 1) тукъва; чIулунин тукъва; 2) чIул, камари; **enli toqqa** гьяркьуь чIул.

TOQQUŞMA *сущ*. 1) акьунар, ягъунар; 2) сад-сада акьун, сад-садахъ галукьун; 3) гьуьжетар.

TOQQUŞMAQ *глаг*. акьун, галукьун.

TOL *сущ*. толь.

TOMAT I *сущ*. томат; II *прил*. томатдин; **tomat pastası** томатдин паста.

TON I *сущ*. тон; **iki ton buğda** кьве тон къуьл.

TON II *сущ*. тон, ван, ванцин тегьер.

TONQAL I *сущ*. цIай, цIайлахан; II *прил*. цIун, цIайлахандин; **tonqalın istisi** цIун чимивал, цIайлахандин чимивал.

TONUS *сущ*. тонус (*бедендин органар авай гьал*).

TOP I *сущ*. туп; **topla oynamaq** тупунив къугъун.

TOP II *сущ. воен*. туп; **tank əleyhinə top** танкар ядай туп, танкариз акси туп.

TOP III *сущ*. рулон.

TOPA *сущ*. 1) кIунтI; **qum topası**

къумадин кIунтI; 2) гапIал; **bir topa insan** са гапIал инсанар.

TOPAL I *прил*. кьецIи.

TOPAL II *сущ*. гергер.

TOPALAMAQ *прил*. кIватI хьиз авун.

TOPALAŞMAQ *глаг*. гапIал-гапIал кIватI хьун.

TOPALLIQ *сущ*. кьецIивал.

TOPA-TOPA *нареч*. 1) кIунтI-кIунтI; 2) гапIал-гапIал.

TOPDAN *нареч*. тупуналди, гзаф кьадар санлай.

TOPDANSATIŞ *прил*. тупунин, тупуналди гудай, санлай гзаф ахъайдай.

TOPXANA *сущ*. тупхана, артиллерия.

TOPLAMAQ *глаг*. 1) кIватIун, эвер гун; хчIалун; **insanları toplamaq** инсанар кIватIун; **vergi toplamaq** налогар хчIалун; 2) къачун, къахчун (*бегьер*); 3) алтIушарун; 4) сад-садахъ гилигна туькIуьрун; 5) гьазурун; **şeyləri topladı** шейэр гьазурна.

TOPLANIŞ *сущ*. кIватI хьун; **pionerlərin toplanışı** пионерар кIватI хьун.

TOPLANMAQ *глаг*. санал кIватI хьун.

TOPLANTI *сущ*. 1) кIватI хьун; **gənclərin toplantısı** жегьилар кIватI хьун; 2) кIватIал; **şairlərin toplantısı** шаиррин кIватIал.

TOPLAŞMAQ *глаг*. кIватI хьун, алтIушун.

TOPLU I *прил*. тупар гвай; **toplu qoşun** тупар гвай кьушун.

TOPLU II *сущ*. 1) гзаф, гзаф кьадар; 2) кIватIал (*ктаб*); **qanunlar toplusu** къанунрин кIватIал.

TOPOQRAF *сущ*. топограф (*топографиядин пешекар*).

TOPOQRAFİYA *сущ*. топография (*1 геодезиядин са хел; 2 са чкадин чинин план ва карта чIугунин устIарвал; 3 чкадин чинин шикил*).

TOPOLOGİYA *сущ*. топология (*геометриядин фигурайрин кьетIенвилер чирдай хел*).

TOPOLOJİ *прил*. топологиядин.

TOPOLOQ *сущ*. тополог.

TOPONİMİKA *сущ*. топонимика, чкадин тIварар (*са чкадин, уьлкведин*) *дагъларал, кIунтIарал, вацIарал, никIерал, багъларал ва мсб. алай тIвararин кIватIал*).

TOPONİMİYA *сущ*. топонимия (*чкайрин тIварар чирдай илимдин са хел*).

TOPPUŞ *прил*. 1) дакIур ва хъуьтуьл; къувунвай; **toppuş yanaqlar** дакIур хъуьхъвер; 2) яцIу; ацIай; як алай.

TOPPUZ *сущ*. тунпуз.

TOPUQ *сущ. анат*. кIегьеб.

TOR *сущ*. чил; **balıq toru** балугъар кьадай чил.

TORAĞAY *сущ*. пIапIиш.

TORAN *сущ*. рагъдан, хурушум (*нянин мичIивал алукьзавай чIав*).

TORANLAŞMAQ *глаг*. хурушум хьун.

TORANLIQ *сущ. килиг:* **TORAN.**

TORAOXŞAR *прил*. чил хьтин, чилинин; **toraoxşar naxış** чил хьтин гишир.

TORBA *сущ*. 1) чанта, тагъар; **torbalı diləngi** чанта (*тагъар*) гвай къекъвераг; 2) шешел; **bir torba buğda** са шешел къуьл; 3) къаргъу (*чарчин*); **yarma torbası** чIахардин къаргъу.

TORF *сущ*. торф (*чилик ктIай набататрикай накьвадик акахьна арадал атай кьук хьтин кудай затI*).

TORMOZ *сущ*. турмуцI.

TORMOZLAMAQ *глаг*. турмуцI

ягъун.

TORNADO *сущ. геогр*. торнадо.

TORPAQ *сущ*. 1) чил; **doğma torpaq** хайи чил; 2) чил (*территория*); **bu bizim torpaqdır** им чи чил (*территория*) я; 3) кьурамат; 4) накьв, накьвар; **xam torpaqlar** хам накьвар.

TORPEDA *сущ*. торпеда (*цин кIаникай фена хъиткьиндай мина*).

TORT *сущ*. торт; **qozlu tort** кIерецар квай торт.

TORTA *сущ*. кIанер; кIане ацукьайди.

TOSQUN *прил*. яцIу; куьк; ацIай; як кьунвай.

TOST *сущ*. тост.

TOTAL *прил*. вири акатзавай (*квай*), виридан; **total müharibə** виридан дяве.

TOTALİTAR *прил*. са касди агъавалзавай (*гьукумат*).

TOTALİTARİZM *сущ*. тоталитаризм.

TOTEM *сущ*. тотем (*пак гьайван, пак набатат – сихилдин кьил яз гьисабзавай*).

TOTEMİZM *сущ*. тотемизм (*вилик девирра тотемриз икрам авун*).

TOTUQ *прил. килиг:* **TOPPUŞ.**

TOVLAMAQ I *глаг*. 1) юзурун; **əllərini tovlamaq** гьилер юзурун; **qamçını tovlamaq** къирмаж юзурун; 2) галтадун.

TOVLAMAQ II *глаг*. 1) рекьив гъун, чIалав гъун; чIалахъарун; 2) алцурарна гъун, алцурарна саниз чIугун.

TOVUZ *сущ. зоол*. тIавус къуш.

TOY *сущ*. мехъер; ◊ **qızıl toy** къизилдин мехъер (*пабни гъуьл 50 йисуз санал яшамиш хьайила жедай*).

TOYUQ *сущ*. верч; **toyuq yumurtladı** вечре кака хана; **toyuq yumurtası** вечрен кака; **toyuq əti** вечрен як.

TOZ *сущ*. руг; **toz qonmaq** руг ацукьун.

TOZAĞACI *сущ*. верхьи тар.

TOZANAQ *сущ. килиг:* **TOZ.**

TOZLAMAQ *глаг*. руг авун, руг акъудун.

TOZLANMA *сущ. бот*. маядиз руг ягъун (*набататрин цуьквери майвайрин мая кьун*).

TOZLANMAQ *глаг*. 1) руг хьун; 2) маядин руг кьун.

TÖHFƏ *сущ*. пишкеш, савкьват; **təbiətin töhfələri** тIебиатдин савкьватар.

TÖHMƏT *сущ*. туьгьмет, туьнбуьгь; **atanın töhməti** бубадин туьнбуьгь.

TÖHMƏTEDİCİ *прил*. туьгьмет квай, туьгьмет ийидай; айиб ийидай тегьердин; **töhmətedici sözlər** туьгьметдин гафар.

TÖKDÜRMƏ *сущ*. **TÖKDÜRMƏK** *глаголдикай*.

TÖKDÜRMƏK *глаг.* цуз тун; **damcı-damcı tökdürmək** стIал-стIал цуз тун.

TÖKMƏK *глаг*. 1) цун (*жими затI*); **su tökmək** яд цун; 2) ацIурун; **qaba ağzına kimi su tökmək** къаб цивди ацIурун; 3) ичIирун, экъичун (*къапуналди къачуз*); 4) кIвахьун; 5) авахьун; **ağacların yarpaqları tökülür** тararин пешер авахьзава; 6) кIвадарун; 7) къурун; **acığını tökmək** хъел къурун.

TÖKÜLMƏ *сущ*. **TÖKÜLMƏK** *глаголдикай*.

TÖKÜLMƏK *глаг*. авахьун, авахьна фин.

TÖRƏDİCİ *сущ*. дишидахъ ядай эркек гьайван.

TÖRƏMƏ *сущ*. 1) арадал атун; 2) несил, веледар; **bu bizim törəməmizdir** им чи несил я; 3) *биол*. туьретмиш хьун.

TÖRƏMƏK *глаг.* 1) арадиз атун; 2) туьремиш хьун.

TÖRƏTMƏK *глаг.* 1) арадиз гъун; 2) туьретмишун.

TÖRPÜ *сущ.* терехуьл (*ири сарарин йиге*).

TÖVBƏ *сущ.* туба; **tövbə etmək** туба авун.

TÖVBƏKAR *сущ.* туба авунвай кас.

TÖVBƏLƏTMƏK *глаг.* туба ийиз тун.

TÖVLƏ *сущ.* цур; **mal tövləsi** маларин цур.

TÖVŞÜMƏK *глаг.* каш кьун, каш-кашунихъ (*ял-ялцихъ*) текъвез хьун.

TÖYCÜ *сущ.* дегьек (*бегди лежбердивай къачудай харжунин са жуьре*).

TRAFARET *сущ.* 1) трафарет, кIалуб, чешне; 2) *куьч.* гьамишан адет хьанвай кIалуб, гьамишан са чешне, гьамишан адет.

TRAFARETLİK *сущ.* трафаретвал.

TRAXEYA *сущ.* 1) *анат.* нефес къачудай туьтуьх; 2) *бот.* дамар (*набататра кьеж тухудай*).

TRAKTAT *сущ.* трактат (*1 са илимдин месэладикай кхьенвай эсер; 2 дипл. гьукуматрин арада икьрар*).

TRAKTİR *сущ.* трактир (*виликди недай-хъвадай затIарни авай мугьманхана, карвансара; гуьгъуьнин девирда – анжах тIуьнар-хъунар гудай усал ресторан*).

TRAKTOR *сущ.* трактор; **təkərli traktor** чархар квай трактор.

TRAKTORÇU *сущ.* тракторист.

TRAMVAY *сущ.* трамвай.

TRAMVAYÇI *сущ.* трамвай гьалзавайди.

TRANSFORMATOR *сущ.* трансформатор.

TRANSKRİPSİYA *сущ.* транскрипция.

TRANSLYASİYA *сущ.* трансляция.

TRANSPARANT *сущ.* транспарант.

TRANZİT *сущ.* транзит.

TRAPESİYA *сущ.* трапеция.

TRİADA *сущ.* триада (*кьилдин тир пуд паюни, фикирди ва я инсанди арадал гъидай садвал*).

TRİBUNA *сущ.* трибуна.

TRİBUNAL *сущ.* трибунал (*суд*).

TRİKO *сущ.* трико (*1 винелай алукIдай пекинин са жуьре; 2 дишегьлийрин храй вахчаг*).

TRİKOTAJ *сущ.* трикотаж (*1 машиндал храй парча; 2 гьахьтин парчадикай цвайи ва я кьилди яз храй джемпер, кофта ва мсб.*).

TRİQONOMERTİYA *сущ.* тригонометрия.

TRİLOGİYA *сущ.* трилогия (*са авторди кхьей, чеб идеядин ва сюжетдин жигьетдай сад-садахъ галаз алакъалу тир кьилди-кьилди пуд роман ва я драмадин пуд эсер*).

TRİLYON *сущ.* триллион.

TRİO *сущ.* трио (*1 чара-чара жуьрейрин пуд алатдалди ягъиз ва я пуд ванцелди лугьуз тукIуьрнавай макьам; 2 макьам ядай пуд макьамчи ва я мани лугьудай пуд маничи*).

TRİPTİX *сущ.* триптих, харусенятдин эсер.

TROLLEYBUS *сущ.* троллейбус.

TROMB *сущ.* кIумп (*иви фидай дамарра арадиз къведай*).

TROMBON *сущ. муз.* тромбон.

TROPİK I *сущ. геогр.* тропик (*экватордихъ галаз къушаба адалай 23, 27 градусдин кефердихъди ва я кьибледихъди хиялдай чIугунвай*

элкъвей цIар).

TROPİK II *сущ*. тропик (*уьлкве*).

TRUBKA *сущ*. трубка.

TRUPPA *сущ*. труппа (*са театрдин ва я циркинин артистрин коллектив*).

TUALET *сущ*. туалет (*1 пекер (гзафни-гзаф); 2 пад-кьил туькIуьрун, пекIер алукIун; 3 гуьзгуь галай гъвечIи стол; 4 регьятхана, кьунч*).

TUF *сущ. геогр*. туф (*вулканди арадал гъайи кьезил къван*).

TUFAN *сущ*. тIурфан, къати гар.

TUFANLI *прил*. тIурфан авай.

TUFLİ *сущ*. туфлияр.

TULA *сущ*. тула (*кицI*); **tula kimi** тула хьиз.

TULLAMAQ *глаг*. 1) гадарун; **işi tullamaq** кIвалах гадарун; 2) яргъаз авун, яргъаз акъудун; 3) вегьин; 4) алудна гадарун; **isti olduğuna görə yorğanı tulladı** чими я лугьуз яргъан алудна гадарна.

TULLANA-TULLANA *нареч*. хкадриз-хкадриз.

TULLANMAQ *глаг*. хкадарун; гадар хьун; цавуз акъатун; **xəndəyin üstündən tullanmaq** хандакIдилай хкадарун.

TULLANTI *сущ*. амукьаяр, хкатаяр, кьатIар-кIусар.

TULUQ *сущ*. цел.

TUM *сущ*. 1) тум; **soğan tumu** чичIегдин тум; 2) семечкаяр.

TUMAC *сущ*. тумаж.

TUMAN *сущ*. 1) юбка; 2) вахчаг; 3) кIаникай алукIдай итимрин шалвар.

TUMAR I *сущ*. 1) кап аладарун; **saçlarına tumar vermək** чIарарилай кап аладарун; 2) чан-рикI авун.

TUMAR II *сущ. куьгь*. луьле (*гъили кхьей, луьле хьиз алчударна кIватIнавай гуьтIуь чар ва я кхьинар алай маса затI*).

TUMARLAMAQ *глаг*. кап аладарун.

TUMARLANMAQ *глаг*. туьмер авун, туьмерун.

TUMLUQ *сущ*. тумунин; **tumluq buğda** тумунин къуьл.

TUMTURŞ *прил*. цупцуру.

TUMURCUQ *сущ*. кIурукI.

TUNC I *сущ*. буьруьнж, кишпир; II *прил*. буьруьнждин, кишпирдин; **tunc heykəl** буьруьнждин гуьмбет.

TUNDRA *сущ*. тундра.

TUNEL *сущ*. чIехи кьацI; **dağ tuneli** дагъдай акъуднавай чIехи кьацI.

TUR *сущ*. тур; **birinci tur** сад лагьай тур.

TURAC *сущ. зоол*. ачкар.

TURBİN *сущ*. турбина.

TURİST *сущ*. турист.

TURİZM *сущ*. туризм (*ял ягъун ва чирвилер къачунин метлебдалди ийидай сиягьат*).

TURNE *сущ*. турне (*сиягьат, къекъуьн, гзафни-гзаф тамашаяр къалуриз артистар къекъуьн*).

TURNİK *сущ*. турник.

TURNİR *сущ*. турнир.

TURP *сущ*. турп; **ağ turp** лацу турп.

TURŞ *прил*. цуру; **turş alma** цуру ич.

TURŞƏNG *сущ*. цурун пешер.

TURŞU *сущ*. цик квай шейэр.

TURŞUMAQ *глаг*. 1) цуру хьун; **süd turşuyub** нек цуру хьанва; 2) чIурун; **üzünü turşudub** чин чIурнава.

TURŞUTMAQ *глаг*. цуру авун.

TUŞ I *прил*. 1) кьур, кутугай; 2) туьш; 3) дуьм-дуьз, рехъ кьуна, инихъ-анихъ тефена.

TUŞ II *сущ*. туш (*тебрикдин макьам*).

TUŞ III *сущ*. туш (*са вуч ятIани*

чIугун ва кхьин патал чIулав ранг).

TUŞ IV *сущ. диал*. ахвар; **tuşunda görmək** ахвара акун.

TUŞLAMAQ I *сущ*. 1) лишандик кутун, лишандиз къачун; 2) туькIуьрун; **tüfəngi tuşlamaq** тфенг туькIуьрун.

TUŞLAMAQ II *глаг*. тушдалди мичIи авун (*суьретдин бязи чкаяр*), мичIи рангадалди мичIи тав акъудун.

TUT *сущ*. тут; **tut ağacı** тутун тар; **ağ tut** лацу тутар; **qara tut** чIулав тутар.

TUTACAQ *сущ*. 1) тум; **xəncərin tutacağı** хенжелдин тум; 2) тутажагъар (*чими къапар кьадай*).

TUTALIM *арал. гаф*. гиман ийин, гиман ийин хьи; лугьун хьи.

TUTARLI *прил*. чIалахъардай, таъсир ийидай; **bunlar çox tutarlı faktlardır** ибур гзаф чIалахъардай делилар я.

TUTAŞMAQ *глаг*. кьуршахар кьун, са-сад кьун, кукIун, дяве хьун.

TUTDURMAQ *глаг*. кьаз тун.

TUTQUN *прил*. 1) кьунвай, бегьем экв акъат тийир; мичIивал алай; рагъулвал алай; **tutqun səma** кьунвай цав; 2) элуьхъай хьтин.

TUTQUNLAŞMAQ I *глаг*. кьун, мичIи ранг акъатун.

TUTQUNLAŞMAQ II *глаг*. 1) туьтер ифей; чIур хьайи; туьтер кьур; **tutqunlaşmış səs** туьтер ифей ван; 2) гьалчIайди хьун, циф аваз хьун, чIимел хьун; **hava tutqunlaşdı** гьава гьлчIайди хьана.

TUTQUNLUQ *сущ*. 1) зайиф экв хьун; 2) чIимелвал, гьалчIайвал; 3) *куьч*. мичIивал; 4) чIурувал; 5) *куьч*. ачух туширвал, гъавурда гьат тийирвал; кьил акъат тавун.

TUTMA I *сущ*. 1) кьун; **əllə tutma** гъилив кьун; 2) азарлувал, азар; 3) къачун, кьун; **özgə torpaqlarını tutma** масадбурун чилер кьун.

TUTMA II *суш. мед*. къати хьун, къати жезвай вахт, къативал; акатун; **ürək tutması** рикIин тIал къарагъун.

TUTMA III *сущ*. цик кутур затIар, цик квайбур.

TUTMAQ I *глаг*. 1) кьун; **uşağı tutmaq** аял кьун; **əlindən tutmaq** гъиликай кьун; **biz onu tutmaq istəyirdik, amma o, əlimizdən çıxıb qaçdı** чаз ам кьаз кIанзавай, амма ам чи гъиляй акъатна катна; 2) акатун; **yolda bizi yağış tutdu** рекье чун марфадик акатна; 3) атIун, кIевун; **yolu tutmaq** рехъ атIун, рехъ кIевун; 4) кIевирун, кIевун; **buludlar günəşin qabağını tutdu** цифери ракъинин вилик пад кIевна; 4) кьун (*кIас яна*); **bu it tutmur** и кицIи кьазвач; 5) кутугун; **bu köynək səni yaxşı tutur** и перем ваз хъсан кутугзава; 6) хьун; **aldığım şeylər 100 manat tutdu** за къачур шейэрин харжияр 100 манат хьана; 7) кьун (*кирида*); **ev tutmaq** кIвал кирида кьун; 8) хкIун, хкIурун; **onun sözləri məni tutdu** адан гафари захъ хкIурна.

TUTMAQ II *глаг*. цик кутун; **qışa xiyar tutmaq** кьуьд паталди афнияр цик кутун.

TUTUQUŞU *сущ*. 1) туьтуькъуш; 2) *куьч*. чарадан гафар тикрардайди; вичин махсус фикир авачир, масадан фикир тикрардай кас.

TUTUM *сущ*. гьакьун; къенен чIехивал; гьакьдай кьадар; **qabın tutumu** къапунин къенен чIехивал.

TUTUMLU *прил*. санбар къен авай, санбар шей гьакьдай.

TUTUŞDURMAQ *глаг*. гекъигун; **rəqəmləri tutuşdurmaq** рекъемар гекъигун.

TUTUŞMAQ I *глаг*. 1) кукIун, къал-макъал хьун, дяве хьун; 2) акьунар хьун; **uşaqlar tutuşdular** аялар кикIана.

TUTUŞMAQ II *глаг*. кун, цIай кьун; **evin damı tutuşub yanır** кIвалин къав цIай кьуна кузва.

TUVALI *сущ*. тувави (*тува халкьдин векил*).

TÜFEYLİ *сущ*. 1) *биол*. паразит; 2) муьфтехур, чарадан фал алайди.

TÜFEYLİLİK *сущ*. 1) паразитвал; 2) муьфтехурвал.

TÜFƏNG *сущ*. тфенг.

TÜĞYAN *сущ*. 1) къати хьун, пехъи хьун; **külək tüğyan edirdi** гар къати хьанвай; 2) къалабулух, гъалаба.

TÜK *сущ*. 1) чIар; **ağarmış tüklər** лацу (*рехи*) хьанвай чIарар; 2) цак, туьк; **qu tükü** къугъдин туьк.

TÜKƏNMƏK I *глаг*. акьалтIун, куьтягь хьун; **quyudakı su tükənib** къуйда авай яд акьалтIна; **ərzaq tükənib** недай-хъвадай затIар куьтIягь хьанва.

TÜKƏNMƏK II *глаг*. вири серф авун, вири харж авун, харжна куьтягьун.

TÜKƏNMƏZ *прил*. акьалтI тийир, куьтягь тежедай, кIан-кьил авачир.

TÜKLƏNMƏK *глаг*. экъечIун, акьалтун, акъатун; **üzü tüklənib** чуру акьалтнава.

TÜKLÜ *прил*. чIар алай.

TÜKSÜZ *прил*. чIар алачир.

TÜL *сущ*. къир; **tül pərdələr** къирдин пердеяр.

TÜLƏK *прил*. чIар фейи, туьк фенвай; **tüləк it** туьк фенвай кицI.

TÜLKÜ I *сущ*. сикI; II *прил*. сикIрен; **tülkü balası** сикIрен шараг; 2) *куьч*. амалдар кас; **o, tülkü kimi bicdir** ам сикI хьиз амалдар я.

TÜMƏN *сущ*. туьмен (*Ирандин къизилдин пул*).

TÜND *прил*. 1) туьнт; 2) мичIи; **tünd rəng** мичIи ранг; 3) кудай; **tünd bibər** кудай истивут; 4) *куьч*. йигин; **tünd at** йигин балкIан.

TÜNDLÜK *сущ*. туьнтвал.

TÜNLÜK *сущ*. 1) гзаф инсанар авай чка; **küçədə tünlükdür** куьчеда гзаф инсанар ава; 2) басрух; сад-сада акьунар (*инсанар гзаф авай чкада*).

TÜPÜRCƏK *сущ*. тфу.

TÜPÜRMƏK *глаг*. тфу гун, тфу вегьин, тфу гадарун, цуькIуьн гун.

TÜRBƏ *сущ*. сур (*къванцикай расновай*), сурун винел эцигдай гуьмбет.

TÜRK *сущ*. туьрк (*халкьдин тIвар; Туьркиядин халкь*); **türklər** туьрквер; **türk dili** туьрк чIал; **türkün sözü** туьркдин гаф.

TÜRKCƏ *нареч*. туьрк чIалалди, туьркдалди.

TÜRKƏÇARƏ *прил*. запаб.

TÜRKIZM(-LƏR) *сущ*. туьркизмаяр.

TÜRKMƏN *сущ*. туьркмен (*халкьдин тIвар, Туьркменистандин халкь*); **türkmənlər** туьркменар; **türkmən dili** туьркмен чIал.

TÜRKOLOGİYA *сущ*. туьркология.

TÜRKOLOQ *сущ*. туьрк чIалан пешекар.

TÜSTÜ *сущ*. гум; **qara tüstü** чIулав гум.

TÜSTÜLƏNMƏK *глаг*. гум акъатун.

TÜSTÜLƏTMƏK *глаг*. гум авун, гум акъудун, гум ягъун.

TÜSTÜLÜ *прил*. гум квай, гум ийидай, гум акъатдай; **tüstülü ev** гум квай кIвал.

TÜSTÜSÜZ *прил*. гум авачир.
TÜTƏK *сущ*. кфил.
TÜTƏKÇİ *сущ*. кфилчи.
TÜTÜN *сущ*. туьтуьн; тенбек.
TÜTÜNÇÜ *сущ*. тенбекчи.
TÜTÜNÇÜLÜK *сущ*. тенбекчивал.

U

U I – *азербайжан алфавитдин къанни муьжуьд лагьай гьарф*.

U II – межд. у-у; у-у-у; u! başım necə ağrıdı! у-у! зи кьил гьикI тIа хьана!

UC сущ. 1) кIвенкI, мурз; iynənin ucu рапунин кIвенкI; süngünün ucu жидадин мурз; 2) кьил; **çubuğun ucu** лашунин кьил.

UCA *прил*. 1) кьакьан; **uca dağlar** кьакьан дагълар; 2) *куьч*. чIехи метлеб авай; чIехи мурадар авай, михьи; **uca hisslər** михьи гьиссер.

UCABOY *прил*. кьакьан, кьакьан буй авай; **ucaboy oğlan** кьакьан буй авай гада.

UCABOYLU *прил. килиг*: **UCABOY.**

UCABOYLULUQ *сущ*. кьакьанвал.

UCADAN *нареч.* кIевиз, гужлуз, ван алаз, ван ацалтна; **ucadan gülmək** ван ацалтна хъуьруьн; **ucadan oxumaq** кIевиз (*ван алаз*) кIелун.

UCALAN *прил*. экъечIзавай, акьазвай, хкаж жезвай; **ucalan günəş** экъечIзавай рагъ; **dağın zirvəsinə ucalan** дагъдин кукIушдиз хкаж жезвай.

UCALDILMAQ *глаг*. эцигун, хкажун, виниз акъудун.

UCALIQ *сущ.* 1) кьакьанвал; **binanın ucalığı** дараматдин кьакьанвал; 2) *куьч*. чIехи дережа, чIехи везифа; 3) *куьч*. кьакьанвал; михьивал; виниз тирвал; дерин метлеблувал.

UCALMAQ *глаг*. 1) хкаж хьун; **yolun hər iki tərəfində daş evlər ucalır** рекьин кьве патани къванцин кIвалер хкаж хьанва; 2) вини дережадив агакьун; **o, öz halal əməyi ilə ucalıb** ам вичин гьакъисагъвилин зегьметдалди вини дережадив агакьнава.

UCALTMAQ *глаг*. 1) хкажун; **hündür evlər ucaltmaq** кьакьан кIвалер хкажун; 2) эцигун; **qəhrəmana abidə ucaltmaq** къагьримандиз гуьмбет эцигун; 3) виниз акъудун; **adını ucaltdı** тIвар виниз акъудна.

UCBATINDAN *послел*. -гъиляй, -виляй, килигна; **qalmaqal ucbatından heç nə eşidilmir** къалдин гъиляй са затIни ван жезвач; **o, bizim ucbatımızdan bu günə düşüb** ам чаз килигна и йикъа гьатнава.

UC-BUCAQ *сущ*. и кьил а кьил; ◊ **ucu-bucağı yoxdur** и кьил а кьил авач.

UCDANTUTMA *нареч*. са кьиликай; **ucdantutma hamını siyahıya aldı** са кьиликай вири сиягьдиз къачуна.

UCQAR *сущ*. 1) къерех; **meşənin ucqarı** тамун къерех; 2) уьлкведин къерехда, сергьятда авай чка.

UCLU *прил*. кIвенкI алай, мурз алай; **iti uclu bıçaq** хци мурз алай чукIул.

UCLUQ *сущ.* кьилел гьалддайди, кьилел алайди (*са затIунин, мес. ракьунин*).

UCSUZ-BUCAQSIZ *прил.* и кьил а кьил авачир; **ucsuz-bucaqsız səhralar** и кьил а кьил авачир баянлухар.

UCUNDAN *послел. килиг:* **UCBATINDAN.**

UCUNDAN-QULAĞINDAN *прил.* тIимил-шимил; са гаф; са кьве гаф; **ucundan-qulağından bəzi sözləri eşitmişəm** тIимил-шимил бязи гафар ван хьанва.

UCUZ *прил.* 1) ужуз; **ucuz mallar** ужуз малар; 2) *куьч.* усал, алчах, бегьемсуз; **ucuz işlər** усал крар; 3) *куьч.* шит, айиб, эдебсуз; **ucuz söhbətlər** шит рахунар.

UCUZLAŞDIRMAQ *глаг.* ужузарун; **öz mallarını ucuzlaşdırmaq** вичин малар ужузарун.

UCUZLAŞMAQ *глаг.* ужуз хьун.

UCUZLUQ *сущ.* ужузвал; **bazarda ucuzluqdur** базарда ужузвал я.

UCUZVARİ *прил.* са кьадар ужуз.

UÇAĞAN I *прил.* лув гуз жедай.

UÇAĞAN II *сущ. зоол.* шурван пепе.

UÇAN *прил.* лув гудай; **uçan aparatlar** лув гудай аппаратар.

UÇA-UÇA *нареч.* лув гуз-лув гуз.

UÇQUN *сущ.* уьцIей чка; ацахьай чка; раг (*дагъ, маргъал*) уьцIуьн; **uçqun çayın yolunu tutdu** уьцIей рага вацI кьуна.

UÇMAQ *глаг.* 1) лув гун; **göydə çoxlu quş uçur** цава гзаф къушари лув гузва; 2) фин, хъфин (*цавай, лув гана*); **qışda quşlar isti ölkələrə uçur** хъуьтIуьз къушар чими улквейриз хъфизва; 3) лув гана эвичIун; **qartal dağdan uçdu** лекь дагъдилай лув гана эвичIна; 4) уьцIуьн, чукIун; **köhnə evlər uçdu** куьгьне кIвалер уьцIена (*чикIана*).

UÇOT *сущ.* 1) гьисабун, гьисабдиз къачун; **malları uçota almaq** малар гьисабдиз къачун; 2) учёт; **uçota düşmək** учётда акъвазун.

UÇOTÇU *сущ.* учётчик.

UÇUCU *прил.* бугъдиз элкъведай; **uçucu maddələr** бугъдиз элкъведай затIар.

UÇUQ I I *прил.* 1) уьцIуьзвай; 2) чикIизвай; **uçuq ev** чикIизвай кIвал; II *сущ.* уьцIей чка, чикIай дарамат, харапIа; **qədim şəhərin uçuqları** къадим шегьердин харапIаяр.

UÇUQ II *сущ.* твар, акъатдай твар (*жендекдиз*).

UÇUQLAMAQ *глаг.* пIузар акъатун.

UÇUQLANMAQ *глаг. килиг:* **UÇUQLAMAQ**.

UÇUQLUQ *сущ.* харапIаяр.

UÇULMAQ *глаг.* чукIун; **bina uçulmağa az qalıb** дарамат чикIиз тIимил ама; **ev uçuldu** кIвал чикIана.

UÇUNA-UÇUNA *нареч.* 1) рикIик зурзун кваз, къалабулух кваз; 2) зурзаз, фул кваз.

UÇUNMAQ *глаг.* 1) зурзун, зурзун кваз хьун; фул кваз хьун; **bütün bədənim uçunur** вири жендекдик фул ква; 2) рикIик зурзун хьун, рикIи тумп-тумп авун (*кичIевиляй, шадвиляй*).

UÇUNTU *сущ.* 1) харапIа; **uçuntulara rast gəlmək** харапIайрал дуьшуьш хьун; 2) чкIанвай кIвал; **kəndin uçuntuları** хуьруьн чкIанвай кIвалер.

UÇURDULMAQ I *глаг.* лув гуз тун (*къушарив*).

UÇURDULMAQ II *глаг.* чукIурун; **uçurdulmuş evlər** чукIурнавай кIвалер.

UÇURMAQ I *глаг. килиг:* **UÇURTMAQ I.**

UÇURMAQ II *глаг. килиг*: **UÇURTMAQ II.**

UÇURTMAQ I *глаг.* лув гун патал ахъаюн, лув гуз тун.

UÇURTMAQ II *глаг.* 1) чукIурун; 2) чукIуриз тун.

UÇURUM *сущ.* 1) уьцIена хьайи кьвал; 2) *куьч.* гзаф чIехи тафават; **aralarında böyük uçurum yarandı** абурун рафтарвилера гзаф чIехи тафават арадал атана; 3) *куьч.* дяве; **bu münaqişələr uçuruma aparır** и къалари дяведихъ ялзава.

UÇUŞ *сущ.* лув гун, цавай фин; **quşların uçuşu** къушари лув гун; **təyyarənin uçuşu** самолёт цавай фин.

UDİ *сущ.* удин (*лезги чIалан группадик акатзавай халкьдин тIвар*); **udilər** удинар; **udi dili** удин чIал.

UDİCƏ *нареч.* удин чIалалди, удиндалди.

UDQUNMAQ *глаг.* туькьуьнун; **söz demək istərkən udqundu** гаф лугьуз кIандамаз туькьуьнна.

UDLAQ *сущ.* туьтуьх.

UDMAQ I *глаг.* туькьуьнун; **çeynəmədən udmaq** жакьун тавуна туькьуьнун.

UDMAQ II *глаг.* атун, уфтан хьун, тухун (*акъажунра*); **o, uddu** ам уфтан хьана.

UDMURT *сущ.* удмурт (*халкьдин тIвар, гьа халкьдин векил*); **udmurt dili** удмурт чIал.

UDMURTCA *нареч.* удмурт чIалалди, удмуртдалди.

UDUCU *сущ.* туькьуьндайди, вичик чIугвадайди.

UDULMAQ *глаг.* 1) туькьуьн хьун; 2) магълуб хьун.

UDUM *сущ.* хупI; **bir udum su** са хупI яд.

UDUMLUQ *сущ.* хупIунин, са хупIунин.

UDUM-UDUM *нареч.* хупI-хупI; **suyu udum-udum içmək** яд хупI-хупI хьун.

UDUŞ *сущ.* пул атун, къазанжи хьун.

UDUŞLU *прил.* пул къведай, къазанжи авай.

UDUŞSUZ *прил.* пул текъведай, къазанжи авачир.

UDUZMAQ *глаг.* магълуб хьун, кIаник амукьун.

UF *межд.* уф, угь.

UFACIQ *прил. куьгь.* бицIи.

UFAQLIQ *сущ.* бицIивал.

UFULDAMAQ *глаг.* уф авун, уф аладарун, угь авун, угь-цIугь авун; кая-кьея авун.

UFULTU *сущ.* угь-цIугь.

UĞRAMAQ *глаг.* са кардин эсердик акатун, гьалда хьун; **məğlubiyyətə uğramaq** магълуб хьун.

UĞRATMAQ *глаг.* са кардин эсердик кутун, гьалдиз гъун.

UĞRUNDA *послел.* патахъай, паталди; **vətən uğrunda** Ватан паталди.

UĞULDAMAQ *глаг.* гув авун; гувдин ван гьатун; **külək uğuldayır** гару гув ийизва.

UĞULTU *сущ.* яргъай къведай гужлу, къалин ван.

UĞULTULU *прил.* гужлу ван гьатдай, ван яргъаз фидай.

UĞUNDURMAQ *глаг.* вилериз нагъв къведалди хъуьруьрун.

UĞUNMAQ *глаг.* вилериз нагъв къведалди (*хъиткьиндалди*) хъуьруьн.

UĞUR *сущ.* агалкьун; кар туькIуьн; **böyük uğur** чIехи агалкьун; **sənə**

uğurlar olsun ви крар туькIуьрай; **uğur arzulayıram!** агалкьунар тIалабзава!

UĞURLA *нареч*. 1) иердаказ; хъсандаказ; туькIвейвилелди, кутугайвилелди; **uğurla başlamaq** хъсандаказ гатIунун; 2) агалкьунралди; **institutu uğurla bitirdi** институт агалкьунралди акьалтIарна.

UĞURLU *прил*. 1) хъсандиз кьиле фейи; **uğurlu səyahət** хъсандиз кьиле фейи сиягьат; 2) хъсан; кутугай; кьур; туькIвей; **uğurlu tədbir** хъсан (*кутугай*) мярекат.

UĞURLULUQ *сущ. килиг:* **UĞUR**.

UĞURSUZ *прил*. 1) хъсандиз кьиле тефей; 2) кьун тавур, кутуг тавур, туькIуьн тавур.

UĞURSUZLUQ *сущ*. агалкьунар тахьун, кар кьиле тефин, татугун, кар туькIуьн тавун.

UĞURSUZLUQLA *нареч*. гьавайда; гьакI; метлеб хкат тавуна.

UX! *межд*. ух!

UKRAYINCA *нареч*. украин чIалалди, украиндалди.

UKRAYNALI *сущ*. украинви.

ULAQ *сущ*. 1) кIвалин пар чIугвадай гьайван; 2) лам; 3) *куьч*. кIамаш, сефигь.

ULAMAQ *глаг*. къув ягъун, ав чIугун; **it ulayır** кицIи къув язва.

ULAS *сущ. бот*. гийин тар.

ULAŞMAQ *глаг*. къув ягъун (*гзаф гьайванри санал*).

ULATMAQ *глаг*. къув ягъиз тун.

ULAYIŞ *сущ*. къув.

ULDUZ *сущ*. 1) гъед (*цавун*); 2) *куьч*. гъед (*тIвар-ван авай кас*); 3) гъед (*военнийрин пекерал, шапкайрал жедай лишан*); 4) хъуькъуьм; **iynənin ulduzu** рапунин хъуькъуьм.

ULTİMATUM *сущ*. ультиматум.

ULTRA *сущ*. ультра.

ULTRASƏS *сущ*. ультра ван.

ULU *прил*. 1) чIехи; **ulu rəhbər** чIехи регьбер; 2) къадим; **ulu kitab** къадим ктаб.

ULULUQ *сущ*. чIехивал, гьайбатлувал.

UMAC *сущ*. умаж.

UMACAQ *сущ*. 1) умуд; 2) тIалабун; **səndən bir umacağım var** вавай ийир са тIалабун ава.

UMMAQ *глаг*. умуд кутун.

UMSUQ *сущ*. 1) алцурар хьанвайди; 2) гьайванар кьун патал ракьара эцигдай недай затI.

UMSUNDURMAQ *глаг*. алцурарун (*умудар*).

UMSUNMAQ *глаг*. алцурар хьун.

UMU-KÜSÜ *сущ*. рикIин тIарвал, бейкефвал, инжиклувал, кефиник хкIурун, кефи хун; **dostundan umu-küsü etmək** дустуникай бейкефвал авун.

UN *сущ*. гъуьр; **buğda unu** къуьлуьн гъуьр.

UNİFORMA *сущ*. униформа (*махсус пек*).

UNİSON *сущ. муз*. са сесинал; **unison oxuma** а) са сесинал мани лугьун; б) са сивяй рахун.

UNİTAR *прил*. унитар, сад тир, сад ийизвай.

UNİTAZ *сущ*. унитаз.

UNİVERMAQ *сущ*. универмаг.

UNİVERSAL *сущ*. жуьреба-жуьре чирвилер авай, гьар жуьредин крар чидай.

UNİVERSAM *сущ*. универсам.

UNİVERSİADA *сущ*. универсиада.

UNİVERSİTET *сущ*. университет.

UNLAMAQ *глаг*. гъуьр алахун.

UNSİYA *сущ.* унция (*29,86 грамдив барабар заланвилин уьлчме*).

UNUDULMAQ *глаг.* рикIелай алатун, рикIелай ракъурун; **belə hadisələr unudulmur** ихьтин вакъиаяр рикIелай алатдайди туш.

UNUDULMAZ *прил.* рикIелай тефидай, рикIелай алат тийидай, рикIе хуьдай, рикIяй акъат тийир, рикIелай ракъуриз тежедай.

UNUDULMUŞ *прил.* рикIелай алатай, рикIелай фейи, рикIелай ракъурай.

UNUTDURMAQ *глаг.* рикIелай алудиз тун, рикIелай ракъуриз тун.

UNUTQAN *прил.* рикIел хуьз тежер, рикIелай фейи, рикIелай ракъурай.

UNUTQANLIQ *сущ.* рикIелай алатдай хесет, рикIел хуьз тахьун, рикIел хуьнин алакьун тахьун.

UNUTMAQ *глаг.* рикIелай алатун, рикIелай фин; **mən onu çoxdan unutmuşam** за ам фадлай рикIелай алудна-вайди я.

UR *сущ.* 1) *мед.* дакIур чка, дакIурвал; 2) тIур (*тарарал*); 3) зоб, базедов азар.

URA! *межд.* урра!

URAN I *сущ.* уран; II *прил.* урандин; **uran bombası** урандин бомба.

URBANİSTİKA *сущ.* урбанистика.

URBANİZASİYA *сущ.* урбанизация.

URDU *сущ.* урду (*Пакистандин гьукуматдин чIал*).

UROLOGİYA *сущ. мед.* урология.

UROLOQ *сущ.* уролог.

URYADNİK *сущ. тар.* урядник (*1 1917-йисал къведалди урус пачагьдин кьушунда къазакь унтер-офицер; 2 уездда, округда полициядин агъуз тир чин*).

USANDIRICI *прил.* 1) сугъул; рикI акъуддай, сугъулвал кутадай; 2) икрагь ийидай, бизар ийидай, алат тийидай, зегьле тухудай, вичикай рикI хадай.

USANDIRICILIQ *сущ.* 1) дарихвал, сугъулвал, кьарай текъвервал, рикI акъатун; 2) зегьле тухун, бизар авун.

USANDIRMAQ *глаг.* 1) рикI ягъун; 2) зегьле тухун, бизар авун; икрагь авун.

USANMADAN *нареч. куьгь.* галатун тийижиз.

USANMAQ *глаг.* рикI акъатун, вил галаз хьун, акваз кIанз рикI акъатун.

USANMAZ *прил.* 1) надинж; секинз акъваз тийир; кьарай атIай; 2) акъваз тийир, вичин кар акъвазар тийир.

USANMAZLIQ *глаг.* секиндиз акъваз тавун, кьарай атIун.

USTA *сущ.* устIар; **saat ustası** сятдин устIар; **öz işinin ustası** вичин кIвалахдин устIар.

USTAD *сущ.* устад; **Səməd Vurğun Vaqifi və Puşkini ustadları hesab edirdi** Самед Вургъуна Вакъиф ва Пушкин вичин устадар яз гьисабзавай.

USTADLIQ *сущ.* устадвал.

USTALIQ *сущ.* 1) устIарвал; 2) чIехи алакьун; **qələm sahibinin ustalığı** къелемэгьлидин устIарвал (*чIехи алакьун*).

USTALIQLA *нареч.* устIарвилелди; **məktubu ustalıqla tərtib etdi** чар устIарвилелди туькIуьрна.

UŞAQ I *сущ.* 1) аял; **o, uşaq ikən valideynlərini itirib** ада аял тирла вичин хайибур квадарна; 2) дуьзена, рикI михьи, тежрибасуз, рикIе затI авачир, бегьем гъавурдик квачир кас; **uşaq kimi hərəkət etmək** дуьзенавилелди (*тежрибасузвилелди, гъавурдик квачиз*) гьерекат авун; II *прил.* аялдин; **uşaq istəyi** аялдин тIалабун; **uşaq paltarı** аялдин

пекер.

UŞAQCASINA *нареч*. аялди хьиз; **uşaqcasına cavab vermək** аялди хьиз жаваб гун.

UŞAQLIQ *сущ*. 1) аялвал; **uşaqlıq illəri** аялвилин йисар; 2) аялвилин амалар; 3) *анат*. аялдин кIвал; **uşaqlıq xəstəlikləri** аялдин кIвалин азарар.

UŞAQLIQDA *нареч*. аял чIавуз, аял тирла; **uşaqlıqda gördüyü işlər** аял чIавуз авур крар.

UŞAQLIQDAN *нареч*. аял чIавалай; **onu uşaqlıqdan tanıyıram** заз ам аял чIавалай чизвайди я.

UŞAQ-MUŞAQ *сущ*. аял-куял.

UŞAQPƏRƏST *прил*. 1) аялрал рикI алай, аялар кIани; 2) веледар кIани, веледрал рикI алай.

UŞAQPƏRƏSTLİK *сущ*. 1) аялрал рикI хьунухь, аялрал рикI алаз хьун; 2) веледрал рикI хьунухь, веледрал рикI алаз хьун.

UŞAQSALDIRMA *сущ*. аял чIурун.

UŞAQSALMA *сущ*. аял вегьин.

UŞAQSEVƏN *прил. килиг:* **UŞAQPƏRƏST**.

UŞAQSEVƏNLİK *сущ. килиг:* **UŞAQPƏRƏSTLİK**.

UŞAQSIZ *прил*. аял авачир, аял тежер, сивинсузди.

UŞAQSIZLIQ *сущ*. аял авачирвал, аялрикай магьрумвал, сивинсузвал.

UTANA-UTANA *нареч*. регъуьз-регъуьз, регъуьз, регъуьла.

UTANCAQ *прил*. регъуь; **utancaq adam** регъуь кас.

UTANCAQCASINA *нареч*. регъуьз, регъуьдаказ.

UTANCAQLIQ *сущ*. регъуьвал; **utancaqlıq etmək** регъуьвал авун.

UTANDIĞINDAN *нареч*. регъуьвиляй; **utandığından başını qaldıra bilmirdi** регъуьвиляй кьил хкажиз жезвачир.

UTANDIRMAQ *глаг*. 1) регъуь авун, регьуь жедайвал авун; 2) айибар авун; **davakarı utandırmaq** къал акъудзавайдаз айибар авун.

UTANIB-QIZARMAQ *глаг*. регъуь хьун, яру хьун.

UTANMADAN *нареч*. 1) регъуь тахьана; 2) ягьсуздаказ, гьаясузвилелди.

UTANMAQ *глаг*. 1) регъуь хьун; **kənar adamlardan utanmaq** къерех ксарикай регъуь хьун; 2) регъуьвал акатун; 3) вичивай вич квахьун, регъуь хьана вич-вичивай квахьун.

UTANMAZ *прил*. ягьсуз; регъуь тушир, регъуьвал квачир.

UTANMAZCASINA *нареч. килиг:* **UTANMAZ-UTANMAZ.**

UTANMAZ-UTANMAZ *нареч*. регъуь тахьана, регъуьвал тавуна.

UTİLİZASİYA *сущ*. утилизация (*гадарнавай куьгьне затIарикай менфят хкудун*).

UTİLİZATOR *сущ*. утилизатор.

UTOPİST *сущ*. 1) утопист (*утопиядин социализмдин пад хуьзвайди*); 2) буш хиялрал машгъул кас.

UTOPİYA *сущ*. 1) *филос*. утопия (*гьакъикъатдал, яшайишдал бинелу тахьана, гьакI хиялра тукIуьрнавай жемиятдин къурулуш*); 2) буш хиял.

UTOPİZM *сущ*. утопизм, буш хиялчивал (*кьиле тефир, кардиз виже текъвер буш хиялрал алахъун*).

UVERTÜRA *сущ. муз.* увертюра (*операдик, опереттадик, балетдик кьил кутурла сифте кьиляй ядай гьава*); **Üzeyir Hacıbəyovun "Köroğlu"**

operasının uvertürası Узейир Гьажибегован «Корогълу» операдин увертюра.

UYAR *прил*. 1) кьадай, кьур, кутугай; **uyar iş** кутугай кар; 2) ухшар, ухшар авай, ухшар тир; **bunun uyarı yoxdur** идаз ухшарди авач.

UYARLAMAQ *глаг*. кьадайвал туькIуьрун, виже къведайвал авун.

UYARLAŞMAQ *глаг*. кьадайвал тьукIуьр хьун, виже къведайвал хьун.

UYARLILIQ *сущ*. виже къведайвал; лазим шартIариз талукьвал, жаваб гудайвал хьун.

UYDURMA *сущ*. 1) вичи-вичиз фикирна жагъурай, акъудай цIийи кар; 2) вичи-вичикай хкудзавай гафар, таб.

UYDURMAÇI *сущ*. тапархъан.

UYDURMAQ *глаг*. 1) жува-жувакди фикирна (*са цIийи кар*) акъудун, жагъурун; 2) жувакай хкудун, жува туькIуьрун, тапарар туькIуьрун; 3) ягъалмишарун, мез-гъвел яна архайин авун, сустарун, секинарун.

UYDURULMA *сущ*. **UYDURULMAQ** *глаголдикай*.

UYDURULMAQ *глаг*. жувакай хкудун, жува туькIуьрун, тапарар туькIуьрун.

UYĞUN *прил*. 1) кьур, кьадай; дуьз къвезвай; кутугай; килигай; виже къведай; **onun sözlərinə uyğun** адан гафарив кьадай; 2) кьадайвал; **hökumətin qərarına uyğun olaraq** гьукуматдин къарардив кьадайвал.

UYĞUNLAŞDIRMAQ *глаг*. вердишарун; кьадайвал авун.

UYĞUNLAŞMAQ *глаг*. 1) вердиш хьун, кьун; 2) сад-садав кьадайвал авун; **təzə qərar köhnə ilə uyğunlaşmır** цIийи къарарди куьгьнедивди кьазвач.

UYĞUNLUQ *сущ*. 1) кьурвал, гилигун; сад-садав дуьз атун; 2) дуьз къведайвал, гилигайвал.

UYĞUNSUZ *прил*. сад садав кьан тийизвай, сад садав дуьз текъвезвай.

UYĞUNSUZLUQ *сущ*. сад садав кьун тавун, кьун тавурвал (*са кар масадав*).

UYĞUR *сущ*. уйгъур (*Къазахстанда, Къиргъизистанда, Уьзбекистанда ва Китайда яшамиш жезвай халкьдин тIвар*); **uyğur dili** уйгъур чIал.

UYĞURCA *нареч*. уйгъур чIалалди, уйгъурдалди.

UYQU *сущ. куьгь.* ахвар.

UYQULU *прил. куьгь.* ахварик квай; ахвар галай.

UYQUSUZ *прил. куьгь*. ахвар квачир, ксун тавур.

UYMAQ *глаг*. 1) гьевес атун, гьеваслу хьун; машгъул хьун; **o, işə çox uyub** ам кIвалахдал рикIяй машгъул хьанва; 2) кьун, дуьз атун; **onların xasiyyətləri uymur** абурун хесетри кьазвач; 3) темягь авун, темягь фин; **pula uymaq** пулуниз темягь фин.

UYSAL *прил*. рекье фидай, туькIуьдай, кьадай (*инсанрихъ галаз*).

UYSALLIQ *сущ*. рекье фин, туькIуьн, кьун (*инсанрихъ галаз*).

UYUMAQ *глаг*. 1) ахвариз (*ахварал*) фин; ксун; **uşaq anasının qucağında uyudu** аял вичин дидедин къужахда ксана; 2) секин хьун; кучуднаваз хьун; **burada bir igid uyuyub** ина са кьегьал кучуднава.

UYUMUŞ *прил*. 1) ахвариз фенвай, ксанвай; 2) секин хьанвай, кучуднавай.

UYUŞDURMAQ *глаг*. кьадайвал авун, кутугдайвал авун.

UYUŞQAN *сущ*. 1) алкIидай;

кикIидай; 2) акIидай; **uyuşqan palçıq** кIвач акIидай кьар.

UYUŞMAQ *глаг*. 1) вердиш хьун; **mən ona uyuşmuşam** зун адахъ галаз вердиш хьанва; 2) кьун, туькIуьн, дуьз атун; **xarakterdə uyuşmaq** къилихралди туькIуьн; **bu ayaqqabılar kostyumla uyuşmur** и кIвачин къапари костюмдихъ галаз кьазвач.

UYUTMAQ *глаг*. 1) лайлайдалди ксурун, лайлай ягъиз ксурун; эчIягъун; 2) ахвар гъун; **mahnı onu uyutdu** маниди адаз ахвар гъана.

UZADA-UZADA *нареч*. яргъияр ийиз.

UZADILI *нареч*. яргъи авунвай; **onun uzadılı əli boş qaldı** адан яргъи авунвай гъил ичIиз амукьна.

UZADILMAQ *глаг*. 1) яргъи хьун; 2) фин, са кьадар вахтунда фин (*месела, ихтилат*).

UZAĞI *нареч*. вини кьил; **uzağı üç günə qayıdacağam** зун вини кьил пуд йикъалай хкведа.

UZAQ *прил*. 1) яргъа, яргъал, яргъал тир, яргъа авай, яргъал алай; **uzaq sahil** яргъа авай кьер; **uzaq yol** яргъал рехъ; 2) *куьч*. кьан тийидай, акси; **onlar bir-birindən uzaq insanlardır** абур сад-садав кьан тийидай инсанар я; **uzaq rayonlar** яргъал районар.

UZAQDA *нареч*. яргъа, яргъал, яргъаз; **kənddən uzaqda** хуьруьвай яргъа.

UZAQDAKI *нареч*. яргъа авай, яргъал алай.

UZAQDAN *нареч*. яргъай, яргъалай; **onu uzaqdan tanıdım** заз ам яргъалай чир хьана; **uzaqdan gələn məktublar** яргъай къвезвай чарар.

UZAQDAN-UZAĞA *нареч*. яргъай-яргъаз; **uzaqdan-uzağa tanış olmaq** яргъай-яргъаз таниш хьун.

UZAQGÖRƏN *прил*. яргъал къвезмай крар аквадайди; **o, uzaqgörən adam idi** ам яргъал къвезмай крар а квадай кас тир.

UZAQGÖRƏNLİK *сущ*. яргъал къвезмай крар акун, гележег акун.

UZAQGÖRƏNLİKLƏ *нареч*. гележег акуналди; **uzaqgörənliklə danışmaq** гележег акуналди рахун.

UZAQLAŞDIRMAQ *глаг*. 1) яргъаз авун, яргъаз акъудун, яргъаларун; **onu işdən uzaqlaşdırdılar** ам кIвалахдивай яргъаларна; 2) къакъудун; **xudpəsəndlik dostlarını ondan uzaqlaşdırdı** анжах са вич кIан хьуни адавай дустар къакъудна; 3) алудун, къерех авун; **onu vəzifəsindən uzaqlaşdırmaq istədilər** ам къуллугъдилай алудиз кIан хьана.

UZAQLAŞMAQ *глаг*. яргъаз хьун; яргъаз акъатун, яргъаз къакъатун; яргъаз къекъечIун; **evdən uzaqlaşmaq** кIваливай яргъаз хьун; **mövzudan uzaqlaşmaq** темадай яргъаз къекъечIун.

UZAQLIQ *сущ*. яргъалвал; **yolun uzaqlığı** рекьин яргъалвал; **daxili aləmlərin uzaqlığı** къенепатан алемрин яргъалвал.

UZANDIRMAQ *глаг*. 1) къаткурун; **xəstəni yatağa uzandırmaq** азарлуди месик къаткурун; 2) ксуз мажбур авун.

UZANIQLI *нареч*. ярх хьанвай, яргъи хьанвай.

UZANMAQ *глаг*. 1) къаткун, ксун; 2) яргъи хьун; **saçlarım uzanıb** зи чIарар яргъи хьанва; 3) фин; **yol yüz kilometrlərlə uzanır** рехъ вишералди километрийриз фенва.

UZATMAQ *глаг*. 1) яргъи авун, артухарун; **yolu uzatmaq** рехъ яргъи авун; **vaxtı uzatmaq** вахт артухарун;

2) вугун (*гъил яргъи авуна*); **pul uzatmaq** пул вугун; 3) гежарун; **cavabı uzatmaq** жаваб гежарун.

UZLAŞDIRMAQ *глаг*. сад-садав кьадайвал авун; **bəzi məsələləri uzlaşdırmaq** бязи месэлаяр сад-садав кьадайвал авун.

UZLAŞMAQ *глаг*. сад-садав кьун.

UZUN *прил*. 1) яргъи; **uzun çubuq** яргъи тIвал; 2) яргъал, яргъал вахтунин; **uzun məruzə** яргъал вахтунин рахунар; 3) кьакьан; **uzun oğlan** кьакьан гада; 4) яргъал фейи, гзаф вахтунин; **uzun yazışmalar** яргъал фейи кхьинар.

UZUN... *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **uzunmüddətli** яргъал чIаван.

UZUNBOĞAZ *сущ*. яргъи кух галай (*кIвачин къапар*).

UZUNÇULUQ *сущ*. яргъияр авун.

UZUNDANIŞAN *сущ*. рахунал рикI алайди; гзаф рахадайди.

UZUNDRAZ *сущ*. шувакь, яргъи инсан.

UZUNQOL *нареч*. яргъи хилерин (*пек*).

UZUNQULAQ *сущ*. 1) яргъи япар квайди; 2) лам.

UZUNLUQ *сущ*. яргъивал; **uzunluğu ölçmək** яргъивал алцумун.

UZUNSÜRƏN *прил*. яргъал чIугур; яргъал фейи; яргъал чIугвадай.

UZUNTƏHƏR *прил*. яргъи хьтин; **uzuntəhər sifət** яргъи хьтин чин.

UZUNUNA *нареч*. яргъивилихъди; **uzununa kəsmək** яргъивилихъди атIун.

UZUN-UZADI *нареч*. гзаф яргъалди; **uzun-uzadı danışmaq** гзаф яргъалди рахун.

UZUN-UZUN *прил*. яргъал вахтунин; **uzun-uzun illər** яргъал вахтунин йисар.

UZUNYAL *прил*. яргъи фиридин; **uzunyal at** яргъи фиридин балкIан.

UZUNYALLI *прил. килиг:* **UZUNYAL.**

UZUNYARPAQ *прил*. яргъи пешер алай; **uzunyarpaq ağac** яргъи пешер алай тар.

UZUNYARPAQLI *прил. килиг:* **UZUNYARPAQ.**

UZUNYUN *прил*. яргъи йис алай; **uzunyun qoyunlar** яргъи йис алай хипер.

UZUNYUNLU *прил. килиг:* **UZUNYUN.**

Ü

Ü – *азербайжан алфавитдин къанни кIуьд лагьай гьарф*.

ÜÇ *числ*. 1) пуд (*рекъем*); **üç dəfə üç** пудра пуд; 2) пуд (*къимет*); **imtahandan üç aldı** имтигьандай пуд къачуна.

ÜÇ... *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **üçtelli** пуд симинин.

ÜÇATLI *сущ*. пуд балкIандин.

ÜÇATOMLU *прил*. пуд атомдин.

ÜÇAYAQ *сущ*. пуд кIвачин стол.

ÜÇAYLIQ *прил*. пуд вацран; **üçaylıq uşaq** пуд вацран аял.

ÜÇBARMAQLI *прил*. пуд тупIун.

ÜÇBAŞLI *прил*. пуд кьилин.

ÜÇBƏNDLİ *прил*. пуд бендинин.

ÜÇBİR *нареч*. пуд-пуд; **üçbir gəzirdilər** пуд-пуд къекъвезвай.

ÜÇBLOKLU *прил*. пуд блокдин.

ÜÇBUCAQ *сущ*. пуд пипIенди.

ÜÇBUCAQLI *прил*. пуд пипIен.

ÜÇCƏRGƏLİ *прил*. пуд жергедин.

ÜÇCİLDLİ *прил*. пуд жилдинин.

ÜÇCİLDLİK *сущ*. пуд жилд.

ÜÇÇARXLI *прил*. пуд чархунин.

ÜÇDAYAQLI *прил*. пуд даяхдин.

ÜÇDƏBİR *числ*. пудакай сад.

ÜÇDƏFƏLİK *прил*. пуд гъилерин, пуд сефердин.

ÜÇDİLLİ *прил*. пуд чIалан; **üçdilli lüğət** пуд чIалан гафарган.

ÜÇDORLU *прил*. пуд тарчунин; **üçdorlu gəmi** пуд тарчунин гими.

ÜÇ-DÖRD *числ*. пуд-кьуд; **üç-dörd gün qalıb** пуд-кьуд югъ ама; **üç-dörd adam** пуд-кьуд кас.

ÜÇELEKTRODLU *прил*. пуд электроддин.

ÜÇELEMENTLİ *прил*. пуд элементдин.

ÜÇƏM *сущ*. санлай хайи пуд аял.

ÜÇƏSRLİK *прил*. пуд асирдин; **üçəsrlik tarix** пуд асирдин тарих.

ÜÇFAİZLİ *прил*. пуд процентдин; **üçfaizli istiqraz** пуд процентдин истикъраз.

ÜÇFAZALI *прил*. пуд фазадин.

ÜÇGÖZ *прил. рах*. пуд утагъдин.

ÜÇGÜNLÜK *прил*. пуд йикъан.

ÜÇHECALI *прил*. пуд гьижадин.

ÜÇHƏFTƏLİK *прил*. пуд гьафтедин.

ÜÇHƏRFLİ *прил*. пуд гьарфунин.

ÜÇHİSSƏLİ *прил*. пуд паюнин.

ÜÇİLLİK *прил*. пуд йисан.

ÜÇKİLOLUQ *прил*. пуд килодин.

ÜÇKİLOMETRLİK *прил*. пуд километрдин.

ÜÇKOMPONENTLİ *прил*. пуд компонентдин.

ÜÇQAPILI *прил*. пуд ракIарин.

ÜÇQAT *прил*. пуд къат.

ÜÇQATLI *прил*. пуд къатунин.

ÜÇLİTRLİK *прил*. пуд литрдин.

ÜÇLÜK *сущ*. пуд манат.

ÜÇLÜKDƏ *нареч*. пуд санал; **üçlükdə bir otaqda yaşamaq** пуд санал са утагъда яшамиш хьун.

ÜÇLÜLƏ *сущ*. пуд луьледин тфенг.

ÜÇLÜLƏLİ *прил*. пуд луьледин.

ÜÇMANATLIQ *сущ. мар*. пуд манат.

ÜÇMETRLİK *прил*. пуд метрдин.

ÜÇMƏNZİLLİ *прил*. пуд утагъдин.

ÜÇMƏRTƏBƏLİ *прил*. пуд гьавадин, пуд мертебадин.

ÜÇMİLLİ *прил*. пуд цIарцIин.

ÜÇMİLYONLUQ *прил*. пуд миллиондин.

ÜÇMİNİLLİK *сущ*. пуд агъзурат.

ÜÇMİNİNCİ *числит*. пуд агъзур лагьай; **qəzetin üçmininci sayı** газетдин пуд агъзур лагьай нумра.

ÜÇMİNLİK *прил*. пуд агъзурдин; **üçminlik dəstə** пуд агъзурдин кIеретI.

ÜÇMOTORLU *прил*. пуд мотордин.

ÜÇNÖVBƏLİ *прил*. пуд нубатдин.

ÜÇÖLÇÜLÜ *прил*. пуд уьлчмедин.

ÜÇPƏNCƏRƏLİ *прил*. пуд дакIардин; **üçpəncərəli otaq** пуд дакIардин утагъ.

ÜÇPƏRDƏLİ *прил*. пуд пердедин.

ÜÇRƏQƏMLİ *прил*. пуд рекъемдин.

ÜÇRƏNGLİ *прил*. пуд рангунин.

ÜÇSAATLIQ *прил*. пуд сятдин.

ÜÇSƏSLİ *прил*. пуд ванцин.

ÜÇSİLİNDRLİ *прил*. пуд силиндрдин.

ÜÇSİMLİ *прил. килиг*: **ÜÇTELLİ**.

ÜÇSİNİFLİ *прил*. пуд синифдин.

ÜÇSIRALI *прил*. пуд жергедин.

ÜÇTELLİ *прил*. пуд симинин.

ÜÇTƏRƏFLİ *прил*. пуд патан; **üçtərəfli müqavilə** пуд патан икьрар.

ÜÇTİNLİ *прил*. пуд пипIен.

ÜÇULDUZ *прил*. пуд гьетрен; **üçulduz konyak** пуд гьетрен коньяк.

ÜÇULDUZLU *прил. килиг:* **ÜÇULDUZ.**

ÜÇ-ÜÇ *нареч*. пуд-пуд.

ÜÇÜN *послел*. патал, паталди; **abadlıq üçün** абадвал патал; **xalq üçün** халкь паталди.

ÜÇÜNCÜ I *числит*. пуд лагьай; **üçüncü adam da gəlmişdi** пуд лагьай касни атанвай; II *сущ*. пуд лагьайди; **o, üçüncünü tanımadı** адаз пуд лагьайди чир хьанач.

ÜÇYAŞAR *прил*. пуд яшарин.

ÜÇYAŞLI прил. пуд яшдин, пуд йисан.

ÜÇYÜZİLLİK *сущ*. пуд виш йис; **şəhərin üçyüzilliyi** шегьердин пуд виш йис.

ÜFLƏMƏK *глаг*. уф гун; **qaynar çayı üfləmək** кузвай чайдиз уф гун.

ÜFÜRÜLMƏK *глаг*. уф гун.

ÜFUNƏT *сущ*. пис ни, мурдар ни, ктIай ни.

ÜFUNƏTLİ *прил*. пис ни квай, мурдар ни квай, ктIай ни квай.

ÜFUNƏTLİLİK *сущ*. пис ни квайвал, мурдар ни квайвал, ктIай ни квайвал.

ÜFÜQ *сущ*. чиливцIар.

ÜFÜQİ *прил*. алгъай.

ÜFÜRCƏKOTU *сущ. бот*. куркур.

ÜFÜRƏ-ÜFÜRƏ *нареч*. уф гуз-уф гуз.

ÜFÜRMƏK *глаг*. уф гун.

ÜFÜRÜLMÜŞ *прил*. уф ганвай.

ÜQAB *сущ. куьгь*. лекь.

ÜQBA *сущ. куьгь*. агъа дуьньядин, ахиратдин; **üqba ömrü** агъа дуьньядин уьмуьр.

ÜQDƏ *сущ. куьгь*. 1) кар алай чка; 2) мурад, эрзиман.

ÜLƏMA *сущ. куьгь*. 1) алимар; 2) динэгьлияр.

ÜLFƏT *сущ*. 1) дуствал, хушвал; **ülfət bağlamaq** дуствал авун; 2) муьгьуьббат, кIанивал.

ÜLFƏTLİ *прил*. дуствилин; **ülfətli münasibət** дуствилин рафтарвал.

ÜLFƏTLİLİK *сущ*. мегьрибанвал.

ÜLFƏTSİZ *прил*. мегьрибан тушиз.

ÜLFƏTSİZLİK *сущ*. такIанвал; **ülfətsizlik göstərmək** такIанвал къалурун.

ÜLGÜ *сущ*. 1) кIалуб (*пекер хкатIун патал*); 2) уьлчме.

ÜLGÜC *сущ*. уьлгуьч.

ÜLGÜCLƏMƏK *глаг*. тун; **saqqalı ülgücləmək** чуру тун.

ÜLGÜCVARI *прил*. уьлгуьч хьтин.

ÜLGÜÇÜ *прил*. хкатIдай устIар.

ÜLGÜÇÜLÜK *сущ*. хкатIдай устIарвал.

ÜLGÜLƏMƏK *глаг*. хкатIун.

ÜLGÜLÜ *прил*. хкатIнавай; **ülgülü don** хкатIнавай блушка.

ÜLKƏR *сущ*. гъед.

ÜLÜŞ *сущ*. иситIа.

ÜLVİ *прил*. 1) лап хъсан, иер, вини дережадин; **ülvi hiss** вини дережадин гьисс; 2) михьи; **ülvi məhəbbət** михьи муьгьуьббат.

ÜLVİLİK *сущ. килиг:* **ÜLVİYYƏT.**

ÜLVİYYƏT *сущ*. 1) хъсанвал, иервал; 2) муьгьуьббатдин михьивал.

ÜMDƏ *прил*. кьилин, асас, важиблу, кар алай; **ümdə məsələ** важиблу месэла.

ÜMİD *сущ*. умуд; **gənclər bizim ümidimizdir** жегьилар чи умуд я.

ÜMİDLƏ *нареч*. 1) умуд кваз; 2) вичвичихъ агъунваз, кьве рикIин тушиз.

ÜMİDLƏNMƏK *глаг.* 1) умудлу хьун; 2) жув-жувахъ агъун.

ÜMİDLİ *прил.* умудлу.

ÜMİDSİZ *прил.* умудсуз.

ÜMİDSİZCƏ *нареч. килиг*: **ÜMİDSIZCƏSİNƏ.**

ÜMİDSİZCƏSİNƏ *нареч.* умудсузвилелди, умудсуздаказ, умудсуздиз.

ÜMİDSİZLİK *сущ.* умудсузвал.

ÜMİDVAR *прил.* вич-вичихъ агъур.

ÜMİDVARLIQ *сущ.* вич-вичихъ агъурвал.

ÜMİDVERƏN *прил.* умудлу ийидай, умуд кутадай.

ÜMMAN *сущ.* 1) гьуьл, океан; 2) гзафни-гзаф.

ÜMMƏT *сущ. куьгь.* 1) халкь, инсанар; 2) динэгьлияр, са мезгьебдин иесияр.

ÜMUM *сущ.* вири; **ümumun rəğbətini qazanmaq** виридан гьуьрмет къазанмишун.

ÜMUM... *муракаб гафарин сад лагьай пай*: **ümumxalq** вири халкьдин.

ÜMUMAFRİKA *прил.* вири Африкадин.

ÜMUMAMERİKA *прил.* вири Америкадин.

ÜMUMAVROPA *прил.* вири Европадин.

ÜMUMBƏŞƏR *прил. килиг:* **ÜMUMBƏŞƏRİ.**

ÜMUMBƏŞƏRİ *прил.* вири инсаниятдин.

ÜMUMDÖVLƏT *прил.* вири гьукуматдин.

ÜMUMDÜNYA *прил.* вири дуьньядин.

ÜMUMƏN *нареч.* санлай, вири патарихъай, умуман, умуми гьалда.

ÜMUMXALQ *прил.* вири халкьдин.

ÜMUMİ *прил.* умуми.

ÜMUMİLƏŞDİRİLMƏK *глаг.* виридаз хас тирвал ийиз тун.

ÜMUMİLƏŞDİRİLMİŞ *прил.* виридаз хас тир.

ÜMUMİLƏŞDİRMƏK *глаг.* виридаз хас тирвал авун.

ÜMUMİLİK *сущ.* умумивал.

ÜMUMİYYƏTLƏ *нареч.* санлай, санлай къачуртIа; **ümumiyyətlə insanlardan danışıram, tək səndən danışmıram** зун санлай инсанрикай рахазва, са вакай рахазвач.

ÜMUMQAFQAZ *прил.* вири Къафкъаздин.

ÜMUMQOŞUN *прил.* вири кьушундин.

ÜMUMMƏKTƏB *прил.* вири мектебдин, вири мектебдинди тир.

ÜMUMMİLLİ *прил.* вири миллетдин, вири миллетдиз талукь.

ÜMUMORDU *прил.* вири кьушундиз талукь.

ÜMUMRAYON *прил.* вири райондин, вири райондинди тир.

ÜMUMRESPUBLİKA *прил.* вири республикадин, вири республикадинди тир.

ÜMUMŞƏHƏR *прил.* вири шегьердин, вири шегьердинди тир.

ÜMUMTARİXİ *прил.* вири тарихдин, вири тарихдинди тир.

ÜMUMUNİVERSİTET *прил.* вири университетдин, вири университетдинди тир; **ümumuniversitet konfransı** вири университетдинди тир конференция.

ÜMUMZAVOD *прил.* вири заводдин, вири заводдинди тир.

ÜN *сущ. куьгь.* ван.

ÜNLƏMƏK *глаг. куьгь.* эверун.

ÜNLÜ *прил*. машгьур, тIвар-ван авай.

ÜNS *сущ. куьгь*. инсан.

ÜNSİYYƏT *сущ*. акахьун, агатун, алакъаяр (*кIвалахдин ва я дуствилин рекьяй*).

ÜNSİYYƏTLİ *прил*. акахьдай, агатдай, кьадай (*инсанрив*).

ÜNSİYYƏTSİZ *прил*. акахь тийидай, агат тийидай, кьан тийидай (*инсанрив*).

ÜNSÜR *сущ*. элемент; **cəmiyyətin mütərəqqi ünsürləri** жемиятдин вилик фидай элементар.

ÜNVAN *сущ*. адрес.

ÜNVANLI *прил*. адрес алай; **ünvanlı məktub** адрес алай чар.

ÜNYETMƏZ *прил*. агакь тийир, агакьун мумкин тушир, гъил агакь тийидай; **ünyetməz yüksəklik** агакь тежедай кьакьанвал.

ÜRCAH *маса гафарихъ галаз санал*: **ürcah olmaq** дуьшуьш хьун, гьалтун.

ÜRƏK *сущ*. 1) рикI; **uşağın ürəyi** аялдин рикI; **ürəyi yanmaq** рикI кун; 2) *куьч*. руьгь кутазвайди (*хкажзавайди*), гьевеслу ийизвайди, ашкъилу ийизвайди; **kollektivin ürəyi** коллективдик руьгь кутазвайди; 3) *куьч*. жуьрэт, кьегьалвал, викIегьвал, мердвал; **bu iş böyük ürək tələb edir** и карди чIехи викIегьвал тIалабзава; **ürək eləmək** жуьрэт авун; **ürəyi düşmək** кичIе хьун; **ürəyi sıxılmaq** дарихмиш хьун; **ürəyi daşa dönmək** регьимсуз хьун; **ürəyi dağa dönmək** дамах авун; **ürəyindən qara qanlar axmaq** гъам-хифет чIугун; **ürəyinə pis gəlmək** шаклу хьун; **ürəyindən xəbər vermək** рикIикай хабар гун; **ürəyinə yatmaq** хуш атун; **ürəyini yumşaltmaq** чIалал гъун.

ÜRƏKAÇAN *прил*. шад, хвеши, рикI шаддай; **ürəkaçan xəbər** рикI шаддай хабар.

ÜRƏKAÇICI *прил. килиг:* **ÜRƏKAÇAN.**

ÜRƏKAĞRISI *сущ*. рикIин тIал.

ÜRƏKBULANDIRAN *прил*. такIан къведай, гзаф пис, кьацIай.

ÜRƏKBULANDIRICI *прил. килиг:* **ÜRƏKBULANDIRAN.**

ÜRƏKBULANMASI *сущ*. рикI элкъуьн; экъуьчун атун; экъуьчдай гьал; **ürəkbulanması halları** рикI элкъведай гьалар.

ÜRƏKÇIRPINTISI *сущ*. 1) рикI хъуткьунун, рикIи зарбдиз ягъун; 2) *куьч*. къалабулух, рикI чкадал тахьун, рикIин секинсузвал, рикIин зурзун.

ÜRƏKDƏN *нареч*. рикIяй, рикIин сидкьидай; **səni ürəkdən təbrik edirəm** за вун рикIин сидкьидай тебрикзава.

ÜRƏK-DİRƏK *сущ*. рикI-дуркIун; **ürək-dirək vermək** рикI-дуркIун гун, секинарун.

ÜRƏKDOLUSU *нареч*. рикI ацIайвал, кIамай кьван, бес тир кьадарда, тухдалди; **ürəkdolusu danışmaq** кIамай кьван (*тухдалди*) рахун.

ÜRƏKDÖYÜNMƏ *сущ*. рикI хъуткьунун, рикIи зарбдиз ягъун.

ÜRƏKLƏ *нареч*. рикI алаз, гьевесдалди, ашкъидалди.

ÜRƏKLƏNDİRİCİ *прил.* руьгь кутадай.

ÜRƏKLƏNDİRMƏK *глаг*. руьгь кутун.

ÜRƏKLƏNMƏK *глаг*. руьгь хкаж хьун.

ÜRƏKLİ *прил*. жуьрэтлу, рикI авай,

кьегьал.

ÜRƏKLİLİK *сущ.* жуьрэтлувал, кьегьалвал.

ÜRƏKSIXAN *прил.* рикI чуькьуьдай, четин, залан, азаб гудай; **ürəksıxan iş** азаб гудай кIвалах.

ÜRƏKSIXICI *прил. килиг:* **ÜRƏKSIXAN.**

ÜRƏKSIXILMASI *прил.* рикI чуькьуьн.

ÜRƏKSINDIRICI *прил.* кефи хадай, рикI тIардай, гуьгьуьлдив хкIадай.

ÜRƏKSİZ I *прил.* кичIе, кичI квай, кичIе жедай.

ÜRƏKSİZ II *нареч.* рикI алачиз, гьевессуз.

ÜRƏKSİZCƏSİNƏ *нареч.* чарасуз, чара авачиз, кIанз-такIанз.

ÜRƏKSİZLİK *сущ.* кичIе хьун, жуьрэтсуз хьун.

ÜRƏKVARİ *прил.* рикIиз ухшар.

ÜRƏKVERƏN *прил.* гьевеслу ийидай, руьгь кутадай.

ÜRƏKVERİCİ *прил. килиг:* **ÜRƏKVERƏN.**

ÜRƏYƏYATAN *прил.* 1) вичел желб ийидай, рикI ацукьдай, вич рикIи чIугвадай, рикIиз хуш къведай; 2) хуш, хъсан; **ürəyəyatan təbəssüm** хуш хъвер.

ÜRƏYƏYATMAZ *прил.* 1) вичел желб тийидай, рикI ацукь тийидай, рикIиз хуш текъведай; 2) хуш тушир, хъсан тушир.

ÜRƏYƏYATMAZLIQ *сущ.* рикI ацукь тавун, рикIиз хуш тахьун.

ÜRƏYİAÇIQ *прил.* рикI ахъа, ахъа рикI авай, рикI михьи, михьи рикI авай.

ÜRƏYİAÇIQLIQ *сущ.* рикI ахъавал, михьи рикI хьун, рикI михьи хьун.

ÜRƏYİBƏRK *прил.* рикI къван тир, регьимсуз, регьим авачир, рикI авачир; **ürəyibərk adam** регьимсуз кас.

ÜRƏYİBƏRKLİK *сущ.* регьимсузвал.

ÜRƏYİDAĞLI *прил.* дертлу, гъамлу, хажалат авай.

ÜRƏYİDAĞLILIQ *сущ.* дертлувал, гъамлувал, хажалат хьун.

ÜRƏYİDAŞ *прил. килиг:* **ÜRƏYİBƏRK.**

ÜRƏYİDAŞLIQ *сущ. килиг:* **ÜRƏYİBƏRKLIK.**

ÜRƏYİGENİŞ *прил.* рикI чIехи, рикI ахъа.

ÜRƏYİGENİŞLİK *сущ.* рикIин чIехивал.

ÜRƏYİQURDLU *прил.* туькьуьл.

ÜRƏYİQURDLULUQ *сущ.* туькьуьлвал.

ÜRƏYİMCƏ *нареч.* заз кIандайвал, зи рикIяй тирвал; **bu iş ürəyimcə oldu** и кIвалах зи рикIяй хьана.

ÜRƏYİMİZCƏ *нареч.* чаз кIандайвал; чи рикIяй тирвал; **hər bir iş ürəyimizcə oldu** гьар са кар чаз кIандайвал хьана.

ÜRƏYİNAZİK *прил.* хъуьтуьл, регьимлу.

ÜRƏYİNAZİKLİK *сущ.* хъуьтуьлвал, регьимлувал.

ÜRƏYİNCƏ I *нареч.* ваз кIандайвал, ваз кIанивал; **bu iş ürəyincə olacaq** и кIвалах ваз кIандайвал жеда.

ÜRƏYİNCƏ II *прил.* хъуьтуьл, хуш; **ürəyincə cavab** хъуьтуьл жаваб.

ÜRƏYİNCƏLİK *сущ.* хъуьтуьлвал, хушвал.

ÜRƏYİNDƏKİ *сущ.* рикIевайди; **ürəyindəkini demək** рикIевайди лугьун.

ÜRƏYİNİZCƏ *нареч.* квез кIандайвал, куь рикIяй тирвал.

ÜRƏYİSINIQ *прил.* рикI хайи, гуьгьуьл хайи.

ÜRƏYİSÖZLÜ *прил*. рикI ацIанвай.

ÜRƏYİTƏMİZ *прил*. рикI михьи, къени, умун.

ÜRƏYİTƏMİZLİK *сущ*. рикI михьивал, къенивал, умунвал.

ÜRƏYİYUXA *прил. килиг*: **ÜRƏYİNAZİK.**

ÜRƏYİYUMŞAQ *прил*. рикI хъуьтуьл; **o, ürəyiyumşaq adamdır** ам рикI хъуьтуьл кас я.

ÜRƏYİYUMŞAQLIQ *сущ*. рикI хъуьтуьлвал.

ÜRFAN *сущ. куьгь*. чирвал.

ÜRFANLI *прил*. чирвилер авай.

ÜRGƏ *сущ*. кьве йисан тай.

ÜRKƏK 1) *прил*. кичIе, кичI квай, кичIе жедай; кухундай; 2) регъуь, регъуьвал квай, регъуьдай.

ÜRKƏKLİK *сущ*. кичIевал, кичI квайвал, регъуьвал.

ÜRKƏK-ÜRKƏK *нареч*. регъуьла, кичIез-кичIез; **ürkək-ürkək baxmaq** кичIез-кичIез килигун.

ÜRKƏYƏN *прил. килиг:* **ÜRKƏK.**

ÜRKMƏK *глаг*. кичIе хьун; кухунун.

ÜRKÜ *сущ*. кичI, кичIевал.

ÜRKÜTMƏK *глаг*. кичIерар гун, кичI кутун, кичIе жедайвал авун.

ÜRPƏRDİCİ *прил*. рикI атIудай, кичI кутадай, къарсурдай, зурзурардай.

ÜRYAN *прил*. 1) кьецIил; **üryan uşaq** кьецIил аял; 2) *куьч*. кесиб.

ÜSKÜK *сущ*. уймах, къуба.

ÜSLUB *сущ*. къайда, тегьер.

ÜSLUBİYYAT *сущ*. стилистика.

ÜSRƏT *сущ. куьгь.* 1) четинвал; 2) игьтияж.

ÜST *сущ*. 1) винел пад, винел алай къат, чин; **evin üstü** кIвалин винел пад; 2) пекер; **üstünü batırma** пекер къацIурмир.

ÜST-BAŞ *сущ*. пек-лек.

ÜSTDƏ *нареч*. винел, вине, вине пата.

ÜSTDƏKİ *прил*. вине авай; **üstdəki mərtəbə** вине авай мертеба.

ÜSTDƏN *нареч*. винелай.

ÜSTDƏN-AŞAĞI *нареч*. виняй агъуз.

ÜSTDƏNTULLANMA *сущ*. ламшаркIунт къугъун.

ÜSTƏGƏL *сущ*. эхцигун; **dörd üstəgəl iki** кьудал эхциг кьвед.

ÜSTƏGƏLMƏ *сущ. килиг:* **ÜSTƏGƏL.**

ÜSTƏLƏMƏK *глаг*. виниз хьун, артух хьун.

ÜSTƏLİK *нареч*. гьеле адалай гъейри, артух, алава, артухлама; **kobud danışır, üstəlik yalan da deyir** векъиз рахазва, гьеле табни ийизва.

ÜSTLÜK *сущ*. акьалждай затI, винелай гьалсдай пек.

ÜSTÜAÇIQ *прил*. кьил ахъа; **üstüaçıq stadion** кьил ахъа стадион.

ÜSTÜN *прил*. гзаф хъсан, лап хъсан, вини дережадин.

ÜSTÜNDƏ *послел*. паталди, патахъай; **sənin üstündə sözləşdik** ви патахъай чун гафарал фена.

ÜSTÜNDƏN *послел*. винелай; **çayın üstündən** вацIун винелай.

ÜSTÜNƏ *нареч*. винел.

ÜSTÜNLÜK *сущ*. артухвал, винизвал, кьетIенвал.

ÜSTÜÖRTÜLÜ 1) *прил*. кьил кIеви; **üstüörtülü stadion** кьил кIеви стадион; 2) *нареч*. винелай; **üstüörtülü demək** винелай (*метлеб ачух тийиз*) лугьун.

ÜST-ÜSTƏ *нареч*. сад-садан кьилел; **üst-üstə yığmaq** сад-садан кьилел кIватIун.

ÜSUL *сущ*. метод.

ÜSULİ-CƏDİD *сущ. куьгь*. цIийи метод.

ÜSULİ-DİN *сущ. куьгь*. диндин асас къайдаяр.

ÜSULİ-ƏTİQ *сущ. куьгь*. куьгьне метод.

ÜSULİ-İDARƏ *сущ*. 1) идара авунин методар; 2) идара авунин режим.

ÜSULLU *прил*. игьтиятлу, кар фагьумдай.

ÜSULLUCA *прил*. игьтиятдивди, мукъаятдиз, фикирна, фагьумна.

ÜSULLULUQ *сущ*. игьтиятлувал.

ÜSULSUZ *прил*. къайдасуз, акахьай.

ÜSULSUZLUQ *сущ*. къайдасузвал, акахьайвал.

ÜSYAN *сущ*. 1) халкь къарагъун; 2) гъулгъула; **1837-ci il Quba üsyanı** 1837-йисан Къубадин гъулгъула; 3) бунт.

ÜSYANÇI *сущ*. гъулгъуладин иштиракчи.

ÜSYANKAR *сущ*. бунтчи.

ÜSYANKARCASINA *нареч*. бунтчивилелди.

ÜŞÜMƏK *глаг*. фул акатун, зурзун.

ÜŞÜTMƏK *глаг*. мекьи хьун.

ÜTMƏK *глаг*. алугарун; **toyuğu ütmək** верч алугарун.

ÜTÜ *сущ*. уьтуь.

ÜTÜK *прил*. алугарнавай.

ÜTÜLƏMƏK *глаг*. уьтуь ягъун; **köynəyi ütüləmək** перемдиз уьтуь ягъун.

ÜTÜLƏNMİŞ *прил*. уьтуь ягъанвай.

ÜTÜLƏTDİRMƏK *глаг*. уьтуь ягъаз тун.

ÜTÜLƏTMƏK *глаг. килиг*: **ÜTÜLƏTDİRMƏK.**

ÜTÜLÜ *прил*. уьтуь ягъанвай.

ÜTÜSÜZ *прил*. уьтуь ягъанвачир.

ÜVƏZ *сущ. бот*. чухлумпI.

ÜVƏZLİK *сущ*. чухлумпIлух.

ÜYÜDÜB-TÖKMƏK *глаг*. акъваз тавуна рахун.

ÜYÜDÜCÜ *прил*. регъведайди.

ÜYÜDÜLMƏK *глаг*. регъуьн; **dən üyüdüldü** къуьл регъвена.

ÜYÜŞMƏK *глаг*. мез кьун, чIал кьун, лал хьун, мягьтелвиляй рахаз тахьун, сив ахъа хьана амукьун.

ÜYÜTMƏK *глаг*. регъуьн; **söz üyütmək** гаф регъуьн.

ÜZ *сущ*. чин; **üzünü yumaq** чин чуьхуьн; **üz vermək** чин гун; **üzə çıxarmaq** а) чиниз акъудун; б) винел акъудун; **üz bozartmaq** пис чин къалурун; **üzünə gülüb arxasınca danışmaq** чиниз хъуьрез къулухъай рахун.

ÜZAR *сущ. куьгь*. чин; хъвехъ.

ÜZBƏÜZ *нареч*. чин-чинал; **üzbəüz sözünü demək** чин-чинал гаф лугьун.

ÜZDƏ *нареч*. чинал; **üzdə belə deyir, arxada başqa cür** чинал икI лугьузва, кьулухъ масакIа.

ÜZDƏN *нареч*. 1) винелай; **üzdən çox sakitdir** винелай гзаф секин я; 2) инлай-анлай; **yazılanlara üzdən baxmaq** кхьенвайбуруз инлай-анлай килигун; 3) даяздаказ; **üzdən şumlamaq** даяздаказ цан цун.

ÜZDƏNİRAQ *прил*. чIуру тIвар акъатнавай; **üzdəniraq qələm sahibləri** чIуру тIвар акъатнавай къелемэгьлияр.

ÜZDƏNSOVMA *нареч*. са бубат, са уьтери хьиз, дериндай килиг тавуна, бегьем фикир тагана; винелай; **üzdənsovma iş görmək** са бубат кIвалахун.

ÜZDÜRMƏK *глаг*. сирнавиз тун.

ÜZƏÇIXMA *сущ*. 1) *этногр*. чиниз акъатун (*мехъерилай кьулухъ свас чамран хайибурунни мукьва-кьилийрин чиниз акъатун*).

ÜZƏGÜLƏN *прил*. кьве чин алай; **üzəgülən adam** кьве чин алай кас.

ÜZƏGÜLƏNLİK *сущ*. кьве чин алайвал.

ÜZƏN *прил*. сирнав ийидай; **üzən buzlar** сирнав ийидай муркар.

ÜZƏNGİ *сущ*. уьзенг; **ayaqlarını üzəngilərə qoymaq** кIвачер уьзенгра тун.

ÜZƏNGİLƏMƏK *глаг*. балкIандин кьвалара эцягъна адак йигинвал кутун.

ÜZƏNGİ-ÜZƏNGİYƏ *нареч*. кьвалкьвала аваз чамарар авун.

ÜZƏNGİVERMƏYƏN *прил*. секинсуз, акьахиз тан тийидай (*балкIан*).

ÜZƏRİ *сущ*. 1) винел пад (*къат*), чин; **suyun üzəri** чин винел пад; 2) винел, винелай; кьилел, кьилелай; **quşlar suyun üzəriynən uçurdu** къушари цин винелай лув гузвай.

ÜZƏRİNDƏ *нареч*. винел; **kitabın üzərində işləyirlər** ктабдин винел кIвалахзава.

ÜZƏRİNDƏKİ *прил*. винел алай, кьилел алай; **dağın üzərindəki buludlar** дагъдин винел алай цифер.

ÜZƏRLİK *сущ*. уьзерлик.

ÜZGƏC *сущ*. 1) балугъдин лув; 2) цин винел акъваздай кьезил затI.

ÜZGÖRDÜLÜK *сущ*. терефкарвал, гьахъсуз рафтарвал, виликамаз авай гьахъсуз фикир; **üzgördülük etmək** терефкарвал авун.

ÜZGÖRƏ *прил*. ачух, ашкара, ахъа, аквазвай, кIеви тавунвай, дуьздал алай; **üzgörə ədavət** ашкара мидявал.

ÜZGÖRƏNLİK *сущ*. терефкарвал, гьахъсуз терефкарвал.

ÜZGÖRÜMCƏYİ *сущ. этногр.* 1) свас гъайи йифиз чамра адаз гузвай савкьват; 2) мехъерин муькуь юкъуз чамран мукьвабуру сусаз гузвай савкьватар.

ÜZ-GÖZ I *сущ*. 1) чин, куц; 2) чинин акунар; II *глаг*. чIурун; **üz-gözünü turşutmaq** чин чIурун.

ÜZGÜ *сущ*. сирнав, сирнав авун.

ÜZGÜÇÜ *сущ*. сирнавзавайди.

ÜZGÜÇÜLÜK *сущ*. сирнав, сирнав авун.

ÜZGÜN *прил*. гъиляй фенвай, гьалдай фенвай.

ÜZGÜNLƏŞMƏK *глаг*. гъиляй фин, гьалдай фин.

ÜZGÜNLÜK *сущ*. такьатдай аватун, аман атIун.

ÜZLƏMƏK *глаг*. чин кьун, чин расун, чин туькIуьрун, чиниз ягъун; **divarı mərmərlə üzləmək** цлан чин мармардив расун, кьун.

ÜZLƏNMƏ *сущ*. **ÜZLƏNMƏK** *глаголдикай*.

ÜZLƏNMƏK *глаг*. чин кьаз тун, чин расун, чин туькIуьр хьун.

ÜZLƏŞDİRMƏK *глаг*. чин-чинал гъун, чинал акъвазарун.

ÜZLƏŞMƏK *глаг*. 1) дуьшуьш хьун, гьалтун (*хабар авачиз*), 2) *куьч*. акьунар хьун.

ÜZLÜ *прил*. 1) чин алай (*нек*); 2) гъери квай; 3) *куьч*. ягьсуз, гьаясуз.

ÜZLÜK *сущ*. 1) чинал акьалжзавай материал; 2) чин, чинин материал, чиниз янавайди; **mərmər üzlük** чина тунвай мармар; 3) маска; 4) куьгьне заманда дяведа алукIдай ракьун бармакдин вилик пад; 5) чехол.

ÜZLÜLÜK *сущ*. ягьсузвал, гьаясузвал; эдебсузвал, регъуь туширвал.

ÜZMƏK I *глаг*. 1) сирнав авун; **mən üzməyi öyrənirəm** за сирнавиз чирзава; 2) сирнав авун, целай фин (*гимида аваз*).

ÜZMƏK II *глаг.* 1) атIун; **gülü üzmək** цуьк атIун; 2) кьатIун, галудун; **müharibədə top gülləsinin qəlpəsi onun əlini üzdü** дяведа тупунин гуьлледин кIусуни адан гъил галудна; 3) куьтягьун; **o, borclarını üzdü** ада буржар вахкана куьтягьна.

ÜZMƏK III *глаг.* аман атIун, галатун, такьатдай вегьин, аман атIун; **ağır iş atı üzdü** залан кIвалахди балкIан гзаф галудна.

ÜZR *сущ.* 1) уьзуьрлу себеб; 2) гъил къачун; **üzr istəmək** гъил къачун тIалабун.

ÜZRƏ *нареч.* 1) кьурвал, килигайвал; **qanun üzrə** къанундив кьурвал; 2) исятда; **gəlmək üzrədir** къвезва, исятда къвезва.

ÜZRXAH *сущ.* гъил къачун тIалабзавайди.

ÜZRXAHLIQ *сущ.* гъил къачун тIалабун.

ÜZRLÜ *прил.* уьзуьрлу, уьзуьрлу яз гьисабиз жедай.

ÜZRLÜLÜK *сущ.* уьзуьрлувал.

ÜZSİLƏN *сущ.* дасмал.

ÜZSÜZ *прил.* 1) чин алачир, гъери алачир; 2) чехол алачир; 3) *куьч.* регъуьдай; **üzsüz uşaq** регъуьдай аял.

ÜZSÜZLÜK *сущ.* регъуьвал.

ÜZÜAÇIQ *нареч.* чин ахъа, чадура алачиз; **üzüaçıq gəzmək** чин ахъа (*чадура алачиз*) къекъуьн.

ÜZÜAÇIQLIQ *сущ.* гунагьсузвал, тахсирсузвал.

ÜZÜAĞ *прил.* михьи; намуслу; **ilk sınaqdan üzüağ çıxmaq** сад лагьай синагъдай михьи акъатун.

ÜZÜAĞLIQ *нареч.* михьивал; намуслувал.

ÜZÜAŞAĞI *нареч.* 1) агъуз; **üzüaşağı düşmək** агъуз эвичIун; 2) агъадалди; **Samur çayı kimi üzüaşağı** Самур вацI хьиз агъадалди.

ÜZÜBOZ *прил.* 1) дуьз, ачух; 2) атIугъай, кIеви, бушвал тийир.

ÜZÜBOZLUQ *сущ.* 1) дуьзвал; дугъривал, рикIе авайди ачухдиз лугьудай хесет; 2) атIугъайвал, кIевивал.

ÜZÜCÜ I *прил.* 1) рикI акъуддай; азаб гудай, аман атIудай; **üzücü ağrı** аман атIудай тIал; 2) такьатдай вегьедай.

ÜZÜCÜ II *прил.* сирнавзавай; **üzücü adam** сирнавзавай кас.

ÜZÜDÖNÜK I *прил.* вафасуз, хаин, намерд, икьрар чIурдай; II *сущ.* хиянаткар.

ÜZÜDÖNÜKLÜK *сущ.* вафасузвал; хаинвал; хиянаткарвал.

ÜZÜGÜLƏR *прил.* 1) хуш, мегьрибан, чин ахъа; 2) сивик хъвер квай, ачух чин авай.

ÜZÜGÜLƏRLİK *сущ.* хушвал, мегьрибанвал, рикI ахъавал.

ÜZÜGÜLMƏZ *прил.* 1) хуш тушир, хушвал тийир, чин ачух тийир; 2) чин чIуру, атIугъай, чинай маргъузар авахьзавай.

ÜZÜGÜLMƏZLİK *сущ.* хуш туширвал; чин чIурувал, атIугъайвал.

ÜZÜK *сущ.* тупIал.

ÜZÜKÇÜ *сущ.* тупIалар расдай устIар.

ÜZÜKVARİ *прил.* тупIалдиз ухшар.

ÜZÜQARA *прил.* 1) нагьакьан, дуьзвал тийир, чалкечир, гьарамзада; 2) тахсирлуди, тахсир квайди, батIулди; 3) намуссуз.

ÜZÜQARALIQ *сущ.* 1) нагьакьанвал, гьарамзадавал; 2) батIулвал;

3) намуссузвал.

ÜZÜQIRXIQ *прил*. 1) чин тур; 2) чуру тур.

ÜZÜQIRMIZI *прил*. гаф чинал лугьудай.

ÜZÜQIRMIZILIQ *сущ*. рикIе авайди ачухдиз лугьудай хесет.

ÜZÜQOYLU *прил*. чин кIаникна, чин кIаник кваз, чинихъ; **üzüqoylu uzanmaq** чин кIаникна яргъи хьун.

ÜZÜLMƏK *глаг*. 1) зайиф хьун, буш хьун, такьатсуз хьун, къуватсуз хьун; 2) гъиляй фин, яхун хьун; **acından üzülmək** гишила гъиляй фин; 3) галатна аман атIун; 4) азабар хьун, азабар къачун; 5) гзаф алукIна куьгьне хьун; **paltar üzülüb** пекер куьгьне хьанва; 6) кьатIун, атIун, галудун; 7) аватун; ахъа хьана аватун; татаб хьана аватун.

ÜZÜLÜŞMƏK *глаг*. гьахъ-гьисаб авун; гьахъ-гьисаб куьтягьун.

ÜZÜM *сущ*. ципицIар; уьзуьм; **üzümün şaxtayadavamlı sortları** ципицIрин аяздиз таб гудай сортар.

ÜZÜMÇÜ *сущ*. уьзуьмчи.

ÜZÜMÇÜLÜK *сущ*. уьзуьмчивал.

ÜZÜMLÜK *сущ*. ципицIлух, уьзуьмлух.

ÜZÜNDƏN *послел*. -гъиляй, -виляй, килигна; **mütəxəssisin olmaması üzündən** пешекар авачирвиляй; **səs üzündən heç nə eşidilmir** ванцин гъиляй са затIни ван жезвач; **yağış üzündən gecikdik** марфадиз килигна, марф авайвиляй геж хьана; **onun qayğısızlığı üzündən** адан къайгъусузвиляй.

ÜZÜNƏ *нареч*. чинал; **üzünə demək** чинал лугьун.

ÜZÜNTÜ *сущ*. 1) рикIин азаб; 2) такьатдай аватун, такьатсуз хьун, аман атIун; куьлягьвал; зайифвал.

ÜZÜNTÜLÜ *прил*. 1) азаб гудай; 2) такьатдай вегьедай, аман атIудай; зайифардай.

ÜZÜNTÜLÜLÜK *сущ*. 1) гъамлувал; перишанвал, рикI дарихмиш хьун.

ÜZÜÖRTÜLÜ *нареч*. чин кIевнавай.

ÜZÜRSÜZ *прил*. уьзуьрсуз.

ÜZÜRSÜZLÜK *сущ*. уьзуьрсузвал.

ÜZÜSULU *нареч*. хушуналди, чина вил амаз, сагъ-саламатдиз, геж тахьанмаз; **üzüsulu getmək** чина вил амаз хъфин.

ÜZÜŞMƏK *глаг*. сирнав авун; **qazlar göldə üzüşür** къазари вире сирнавзава.

ÜZÜÜSTƏ *нареч*. чин кIаникна, чин кIаник кваз, чинихъ; **üzüüstə uzanmaq** чин кIаникна къаткун.

ÜZÜYOLA *прил*. 1) секин, чIалаз килигдай, разивал гудай; 2) муьтIуьгъ; **üzüyola adam** муьтIуьгъ кас.

ÜZÜYOLALIQ *сущ*. рекьив атун; рахана икьрардал гъиз хьун, чIалав гъиз хьун.

ÜZÜYUXARI *нареч*. винелди, виниз; **malları çayla üzüyuxarı sürdülər** малар вацIай винелди гьална; **pillə-kənlə üzüyuxarı qalxmaq** гурарай виниз акъатун.

ÜZÜYUMŞAQ *прил*. рекьив къведай, фад рази жедай.

ÜZÜYUMŞAQLIQ *сущ*. рекьив атун, фад рази хьун.

ÜZ-ÜZƏ *нареч*. чин-чинал; **üz-üzə gəlmək** чин-чинал атун.

ÜZV *сущ*. 1) бедендин са чка; **onun bədəninin bütün üzvləri ağrıyır** адан бедендин вири чкаяр тIазва

2) кас (*коллективдик, группадик квай*); **kollektivin qırx üzvü var** коллективда яхцIур кас ава; 3) гьукумат, уьлкве (*са гьихьтин ятIани тешкилатдик квай*); **Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü** Садхьанвай Миллетрин Тешкилатдик квай уьлкве (*гьукумат*); 4) орган (*организмдин пай*); **hiss üzvləri** гьисс ийидай органар.

ÜZVİ *прил*. организмаяр авай; **üzvi təbiət** организмаяр авай тIебиат.

ÜZVLƏNMƏK *глаг*. паяриз чара хьун, пайи-паяр хьун.

ÜZVLÜK *сущ*. квайвал; **partiyanın üzvlüyü** партиядик квайвал.

ÜZYAĞI *сущ*. чинин крем.

V

V – *азербайжан алфавитдин къанни цIуд лагьай гьарф.*

...VARİ... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **dalğavari** лепейриз ухшар.

...VOLTLU... *маса гафарихъ галаз санал*: **aşağıvoltlu** агъа вольтдин.

...VOLTLUQ... *маса гафарихъ галаз санал*: **minvoltluq** агъзур вольтдин.

VACİB *прил*. важиблу, герек тир, бакара къведай, кар алай; **bu, hamısından vacib məsələdir** им виридалайни кар алай месэла я.

VACİBLİ *прил*. важиблу, чIехи метлеб авай, герек тир, лазим тир.

VACİBLİK *сущ*. важиблувал, гереквал, лазимвал.

VADAR *прил*. мажбур авур, мажбур хьайи; чарасуз яз хьайи; **vadar etmək** мажбур авун.

VADARETMƏ *сущ*. мажбур авун, гужуналди ийиз тун.

VADİ *сущ*. 1) дугун, дере; 2) агъада авай дуьзен чка; **vadi meşələri** дередин тамар.

VAFLİ *сущ*. вафли.

VAĞ *сущ. зоол.* 1) гьажилеглег; 2) фикир чкIай, саймаз кас.

VAĞAM *прил. диал.* чрана гъиляй фенвай, кьадардилай артух чрай, гзаф дигмиш хьанвай; **vağam buğda** гзаф дигмиш хьанвай къуьл.

VAĞLAR *сущ*. гьажилеглегар.

VAĞZAL *сущ*. вокзал; **dəmiryol vağzalı** ракьун рекьин вокзал.

VAĞZALI *сущ. муз.* «Вагъзалы» (*Азербайжандин халкьдин кьуьл*).

VAH! *межд*. вагь! гьайиф!

VAHƏ *сущ*. баябан чуьлда яд авай ва набататар экъечIзавай чка.

VAHİD I *сущ. мат*. сад; II *прил*. тек са, тек сад тир, анжах са; авай сад; кьетIен; тай авачир; **vahid kitab** тек сад тир ктаб; **vahid dil** кьетIен чIал.

VAHİDLİK *сущ*. 1) садвал; 2) тевал, кьилдивал.

VAHİMƏ *сущ*. кичIевал, кичI; **vahimə basmaq** кичIе хьун.

VAHİMƏLƏNDİRMƏK *глаг*. руьгь авудун, кичIерар гун, кичIевал кутун.

VAHİMƏLƏNMƏK *глаг*. кичIе хьун.

VAHİMƏLİ *прил*. кичIе жедай, акурдаз кичIе жедай, кичIерар кутадай,

руьгь вегьедай; акьалтIай пис; **vahiməli bir səs gəldi** руьгь вегьедай хьтин са ван атана.

VAHİMƏLİLİK *сущ*. кичI.

VAHİMƏSİZ *прил*. кичIе тушир, кичI квачир, кичIевал авачир, кичIевал тийижир.

VAHİMƏSİZLİK *сущ*. кичI квачирвал.

VAXTAŞIRI *нареч*. вахт-вахтунда, тайин вахтара, ара-ара; **vaxtaşırı yatmaq** вахт-вахтунда ксун.

VAXSEY *сущ*. кIеви ишел.

VAXT *сущ*. 1) вахт; **iş vaxtı** кIвалахдай вахт; **vaxt tez keçdi** вахт фад алатна; 2) регламент; **çıxış edənlər üçün vaxt təyin etmək** рахазвайбур патал регламент тайинарун; 3) нубат; **indi onun vaxtıdır** гила адан нубат я; 4) муьгьлет; муддат.

VAXTA (-Kİ) *союз*. эгер, нагагь; -тIа, -ла; кьван; **vaxta ki söz verib, gələr** эгер гаф ганватIа къведа.

VAXTA *сущ*. вахта; **vaxtada durmaq** вахтада акъвазун, вахта чIугун.

VAXTAMUZD *прил*. вахт-вахтунда, ара гуз.

VAXTBAVAXT *нареч*. гьамиша, къайдадалди.

VAXTBİVAXT *нареч*. кIандай вахтунда.

VAXTDAN-VAXTA *нареч*. гагьгагь, бязи вахтара, са-са вахтара, ара гуз, ара-бир; **vaxtdan-vaxta o da gəlirdi** гагь-гагь амни къвезвай.

VAXTİLƏ *нареч*. са чIавуз, са мус ятIани; **vaxtilə buraya çoxlu qonaq gələrdi** са чIавуз иниз гзаф мугьманар къведай; **vaxtilə biz tanış idik** са мус ятIани чун чирхчирар тир.

VAXTINDA *нареч*. 1) вахтунда; **məktəbə vaxtında gəlmək lazımdır** мектебдиз вахтунда атун герек я; 2) виликамаз; **biletləri vaxtında almaq lazımdır** билетар виликамаз къачуна кIанзава.

VAXTLI-VAXTSIZ *нареч*. кIандай чIавуз, гьамиша; **vaxtlı-vaxtsız gəlmək** кIандай чIавуз атун.

VAXTKƏN *нареч*. вахтунда**,** виликамаз; **vaxtkən onları çağırmaq lazımdır** вахтунда абуруз эверун лазим я.

VAXTLI *нареч*. 1) вахтунда, вахт аламаз, герек чIавуз; 2) вахтунда хьайи, вахтунда авур.

VAXTLI-VAXTINDA *нареч*. вахтунда жезвай, вахтунда ийизвай, вахт акадар тийиз.

VAXTMİSTR *сущ*. вахтмистр (*виликди атлу кьушунра унтер-офицер*).

VAXTMİSTRLİK *сущ*. вахмистрвал.

VAXTÖLÇƏN *сущ*. хронометр.

VAXTSIZ *прил*. вахтсуз, вахтсуз чIавуз хьайи, кутуг тавур вахтунда хьайи; **vaxtsız gələn qonaq** вахтсуз атай мугьман.

VAXTSIZLIQ *сущ*. вахт тахьун.

VAXTSIZ-VƏDƏSİZ *нареч*. вахтсуз береда, кутуг тавур вахтунда.

VAİZ *сущ. куьгь. дин*. вязер ийидайди, вязер гудайди.

VAİZLİK *сущ*. вязер авун; вязер гун.

VAKANSİYA *сущ*. вакансия (*идарайра къуллугъдин буш чка*).

VAKANT *прил*. вакант, буш; **vakant yer** вакант чка, буш чка.

VAKS *сущ*. мазь (*кIвачин къапарин*).

VAKSİN *сущ. мед.* вакцина.

VAKSİNASİYA *сущ*. вакцинадин раб ягъун.

VAKSLAMAQ *глаг*. мазь ягъун; **ayaqqabıları vakslamaq** кIвачин

къапариз мазь ягъун.

VAKUUM *сущ.* вакуум.

VAKUUM-APARAT *сущ.* вакуум-аппарат.

VAKUUM-BOLOMETR *сущ. физ.* вакуум-болометр.

VAKUUM-KOMPRESSOR *сущ. тех.* вакуум-компрессор.

VAKUUM-QAZAN *сущ. тех.* вакуум-къажгъан.

VAKUUMLU *прил.* вакуумдин; **vakuumlu lampa** вакуумдин лампа.

VAKUUMMETR *сущ.* вакуумметр.

VAKUUM-NASOS *сущ. тех.* вакуум-насос.

VAKUUM-PRESS *сущ. тех.* вакуум-пресс.

VAQE *куьгь. маса гафарихъ галаз санал*: **vaqe olmaq** хьун, дуьшуьш хьун, арадал атун, арадиз акъатун.

VAQİƏ *сущ.* 1) вакъиа; **böyük vaqiə** чIехи вакъиа; 2) ахвар, ахвар акун; **ötən gecə qorxunc bir vaqiə gördüm** алатай йифиз заз кичIе жедай ахвар акуна.

VAQİƏN *арал. гаф.* гьакъикъатда.

VAQİF *прил. куьгь.* чирвал авай; гъавурда авай; кар чидай, савадлу.

VAQQILDAMAQ *глаг.* бекьре-бекьре авун; **qurbağalar vaqqıldayır** хъипери бекьре-бекьре ийизва.

VAQQILTI *сущ.* бекьре-бекьре (*хъиперин гьараюнар*).

VAQON *сущ.* вагон; **vaqona minmək** вагондиз акьахун.

VAQONABAXAN *сущ.* вагондиз килигдайди.

VAQONALTI *прил.* вагондин кIаник квай; **vaqonaltı zəncir** вагондин кIаник квай зунжур.

VAQON-AMBULATORİYA *сущ.* вагон-амбулатория.

VAQONAYIRAN *сущ.* вагон галуддайди, вагон хкуддайди.

VAQON-KİLOMETR *сущ.* вагон-километр.

VAQON-KİTABXANA *сущ.* вагон-ктабхана.

VAQON-KLUB *сущ.* вагон-клуб.

VAQONQAYIRAN *сущ.* вагонар расдайди.

VAQONQAYIRMA *сущ.* вагонар расдай, вагонар акъуддай; **vaqonqayırma zavodu** вагонар акъуддай завод.

VAQONQURAŞDIRMA *сущ. килиг*: **VAQONQAYIRMA.**

VAQON-VAQON *нареч.* вагон-вагон; **vaqon-vaqon meyvə gəlir** вагон-вагон майваяр къвезва.

VAQRANKA *сущ. тех.* чугун цIурурдай пич.

VAQRANKAÇI *сущ.* чугун цIурурдайди.

VAL I *сущ. тех.* 1) гиг (*жуьребажуьре машинра менфят къачудай*); 2) пластинка.

VAL II *сущ.* накьвадин сенгер; кьантIар; рув; **qala valla əhatə olunmuşdu** кIеледилай хандакI ва рув элкъуьрнавай.

VALAY *маса гафарихъ галаз санал*: **valay vurmaq** галтад хьун, и пад а пад ягъун.

VALAYLAMA *сущ.* **VALAYLAMAQ** *глаголдикай.*

VALAYLAMAQ *глаг.* галтад хьун, къарсур хьун, и пад а пад ягъун.

VALAYLANMAQ *глаг. килиг:* **VALAYLAMAQ.**

VALEH *прил.* гьейранардай, рикI ацукьдай, вичел ашукь ийидай; **valeh etmək** вичел гьейран авун, вичел

ашукь авун, рикI ацукьарун; **təbiətə valeh olmaq** тIебиатдал гьейран хьун.

VALEHANƏ *нареч*. гьейранвилелди, гьейрандаказ, гьейрандиз.

VALEHEDİCİ *прил*. гзаф иер, акьалтIай хуш, михьиз гьейран ийидай, рикIи чIугвадай, есир ийидай; **valehedici qızlar** гзаф иер рушар.

VALENT *прил. хим.* валент; **valent kristallar** валентдин кристаллар.

VALENTLİK *сущ. хим.* 1) валентвал, са атом маса атомрихъ галкIун; 2) *лингв*. алакъалу хьунин мумкинвал.

VALERYANKA *сущ. мед*. валерьянка (*дарман*).

VALET *сущ.* валет (*картара гъвечIи фигура*).

VALİ *сущ. куьгь*. сердер, гьаким; **Qafqaz valisi** Къафкъаздин сердер.

VALİD *сущ. куьгь*. буба.

VALİDEYN I *сущ*. диде-буба, диде-бубаяр; II *прил*. диде-бубайрин; **valideyn iclası** диде-бубайрин ижлас.

VALİDEYNLİK *сущ*. диде-бубавал.

VALİDƏ *сущ. куьгь*. диде.

VALİDOL *сущ. мед.* валидол (*дарман*).

VALİLİK *сущ*. сердервал.

VALLAH *межд*. валлагь.

VALLAH-BİLLAH *межд. куьгь*. валлагь-биллагь.

VALLAHİ *межд. килиг:* **VALLAH.**

VALLAHİ-BİLLAHİ *межд. килиг:* **VALLAHİ.**

VALOKORDİN *сущ. мед.* валокордин (*дарман*).

VALS *сущ*. вальс (*кьуьлуьнин макьам ва кьуьлуьнин жуьре*).

VALYUTA *сущ*. валюта (*1 уьлкведа кьабулнавай пуларин система; 2 чара гьукуматдин пулар*).

VALYUTAÇI *сущ*. валютачи.

VAM *сущ*. зайиф цIай; **vamda bişirmək** зайиф цIал чран.

VAMPİR *сущ*. вампир; кускафтар (*1 махарик квай сурай экъечIиз инсандин иви хъвадай мейит; 2 куьч. иви хъвадай залум, инсафсуз; 3 зоол. чими уьлквейра жедай чIехи кьаркьулув*).

VANADİUM *сущ. хим*. ванадий; **vanadium duzu** ванадийдин кьел.

VANDAL(LAR) *сущ*. вандал (*1 тар. къадим Римдихъ галаз вагьшивилералди авур дявейралди машгьур тир германрин тайифа; 2 куьч. вагьши; медениятдин гуьмбетар чукIурдай, кукIвардай вагьши*).

VANDALİZM *сущ*. вандализм, вандалвал, акьалтIай вагьшивал.

VANİL *сущ*. ваниль (*чими уьлквейра жедай, недай затIарик акадардай, хъсан ни галай набатат*).

VANNA *сущ*. ванна; **vanna qəbul etmək** ваннада гьахьун, ванна кьабулун.

VANNALI *прил*. ванна авай; **vannalı mənzil** ванна авай кIвал.

VANNASIZ *прил*. ванна авачир.

VAR I *предик*. ава; **sandıqda bir şey var** сандухда са шей ава; **elə adamlar var ki...** ахьтин ксар ава хьи…

VAR II *сущ*. мал-девлет, эменни; **bütün varını xalqa bağışladı** вичин вири мал-девлет халкьдиз багъишна.

VARAM *предик*. 1) гьейран я, ашукь я; **varam onun səsinə** гьейран я (*ашукь я*) зун адан ванцел; 2) рази я; **sən deyənlə varam** вуна лагьайдал зун рази я.

VARA-VARA *нареч*. вара-вара; **vara-vara ona deyəsən** вара-вара вуна адаз лугьун.

VARDIRMAQ *глаг*. гъун; агакьарун; **işi bu dərəcəyə vardırmaq yaxşı**

deyil кар и чкадал гъун хъсан туш.

VAR-DÖVLƏT *сущ.* девлет; **torpaq var-dövlətdir** чил девлет я.

VAR-GƏL маса гафарихъ галаз санал: **var-gəl etmək** и кьиляй а кьилиз, а кьиляй и кьилиз къекъуьн.

VARİANT *сущ.* вариант.

VARİASİYA *сущ.* вариация (*дегишивал, тафаватвал авай жуьре*); **variasiyalı mövzu** вичихъ вариацияр авай тема.

VARİD *маса гафарихъ галаз санал*: **varid olmaq** *куьгь.* атун, гьахьун, агакьун.

VARİDAT *сущ.* 1) къазанжи; **müəssisənin varidatı** карханадин къазанжи; 2) девлет, такьат.

VARILMAZ *прил.* гъил агакь тийидай, агакь тийир, инсандивай физ тежер.

VARINIYEMƏZ *прил.* шкьакь.

VARİS *сущ.* 1) варис, ирсдар, ирс гьалтдай кас, ирс кьабулдай кас; **nəvəsi onun varisi oldu** хтул адан варис хьана; 2) давамарзавайди, давамардайди; са кар давамар хъийидай кас.

VARİSLİK *сущ.* варисвал.

VARİSSİZ *прил.* варис авачир.

VARİSSİZLİK *сущ.* варис авачирвал.

VARLANDIRMAQ *глаг.* девлетлу авун; **bu iş onu varlandırdı** и кIвалахди ам девлетлу авуна.

VARLANMAQ *глаг.* девлетлу хьун.

VARLI *прил.* девлетлу.

VARLI-HALLI *прил.* гзаф девлетлу.

VARLI-KARLI *прил.* 1) дережа вине авай, тIвар вине авай; 2) девлетлу, агьваллу.

VARLIQ I *сущ.* гьакъикъат (*гьакъикъатда авай кар, гьал*); **varlığa açıq gözlə baxmaq lazımdır** гьакъикъатдиз аюхдаказ килигна кIанзава.

VARLIQ II *сущ.* булвал; мал-мулк, къазанжияр.

VARLILIQ *сущ.* девлетлувал.

VARMAQ *глаг.* агакьун, кьатIун; **məqsədə varmaq** макьсаддив агакьун.

VAR-VARİDAT *сущ.* мал-девлет.

VARYAQ *сущ. тар.* варяг; **varyaqlar** варягар (*Скандинавиядин агьалийриз ганвай тIвар*).

VAR-YOX *сущ.* 1) авай-авачирди, авай гьар са затI, вири эменни; **onun var-yox bir qızı var idi** адахъ авай-авачирди са руш тир.

VASİL *маса гафарихъ галаз санал*: **məqsədə vasil olmaq** макьсаддив агакьун; **cəhənnəmə vasil etmək** рекьин, а дуьньядиз ракъурун.

VASİTƏ *сущ.* такьат; **hər vasitə ilə** вири такьатралди.

VASİTƏÇİ *сущ.* арачи; **vasitəçi olmaq** арачи хьун.

VASİTƏÇİLİK *сущ.* арачивал.

VASİTƏLİ *прил.* кирс, кирсеба; **vasitəli nitq** кирс рахун.

VASİTƏLİLİK *сущ.* арачивал; **işlər vasitəliliklə düzəldi** крар арачивилелди дуьз хьана.

VASİTƏSİLƏ *послел.* куьмекдалди; **qəzet vasitəsilə** газетдин куьмекдалди.

VASİTƏSİZ *прил.* дуьз, арада масад авачир.

VASİTƏSİZLİK *сущ.* дуьзвал, арада масад авачирвал.

VASSAL *сущ. тар.* вассал (*1 чIехи феодалдиз табий тир ва гьадаз жуьреба-жуьре къуллугъар авуниз мажбур тир феодал; 2 куьч. гъилибан, тумухъан, са гьукуматдиз табий тир гьукумат ва я кас*).

VASSALLIQ *сущ.* вассалвал.

VASVASI *прил.* 1) гзафни-гзаф

михьивилихъ ялдай; 2) такIан къведай; 3) рикIик кьадай, куьлуь-шуьлуьйриз фикир гудай; итIи-битIийра къекъведай; 4) гзаф нигънигъ гвай.

VASVASILIQ *сущ.* 1) гзафни-гзаф михьивилихъ ялун; 2) такIан атун; 3) рикIик кьун, куьлуь-шуьлуьйриз фикир гун; 4) нигънигъвал.

VAŞAQ *сущ.* машах.

VATERPOL *сущ. спорт.* це тупунал къугъун.

VATERPOLÇU *сущ.* це тупунал къугъвадайди.

VATMAN *сущ.* ватман (*яцIу чар*).

VATT *сущ. эл.* ватт.

VATTMETR *сущ.* ваттметр.

VATT-SAAT *сущ.* ватт сят.

VAUÇER *сущ.* ваучер.

VAVEYLA *сущ.* шел-шуван, гьарай, цIугъ; **vaveyla salmaq** шел-шуван авун.

VAY I *межд.* вай, ай; **vay, yandım, mənə su ver** вай, кана зун, заз яд це.

VAY II *сущ.* бала, бедбахтвал, дерт, гъам, хажалат, яс; **ya toydur, ya da vay** я мехъер я, яни яс.

VAY-HARAY *маса гафарихъ галаз санал*: **vay-haray salmaq** гьарай-эвер тун.

VAYILDAMAQ *глаг.* угь авун, угьцIугь авун, кая-кьея авун.

VAYILDAŞMAQ *глаг.* санал угьцIугь авун.

VAYQARA *сущ.* кичIевилин велвела твадай кас.

VAYNAÇAR *прил. диал.* штIум хьайи, буш, суст, кагьул.

VAYNƏFSƏ *диал.* чалпачух; катгалтуг; тIурутIум.

VAYSILANMAQ *глаг.* агь-уфдив жуван дерт, гъам-хажалат къалурун.

VAY-ŞİVƏN *маса гафарихъ галаз санал*: **vay-şivən qoparmaq** ав ацалтна шехьун.

VAY-VAY *межд.* вай-вай.

VAZ I *сущ.* кьелечI ипекдин гъал.

VAZ II *маса гафарихъ галаз санал*: **vaz keçmək** кьабул тавун, хиве такьун.

VAZA *сущ.* гичин; **büllur vaza** гьамгадин гичин.

VAZEH *прил. куьгь.* 1) ачух, ашкара; **vazeh söhbət** ачух суьгьбет; 2) ачухдиз кьатIуз жедай.

VAZEHLİK *сущ.* 1) ачухвал, ашкаравал; 2) ачух кьатIуз жедайвал.

VAZELİN *сущ.* вазелин.

VAZELİNLƏMƏK *глаг.* вазелин алтадун.

VAZELİNLİ *прил.* вазелиндин, вазелин квай.

VAZIMAQ *глаг. куьгь.* катун.

VEC "gəlmək" глаголдихъ галаз санал: **vecə gəlmək** бакара атун, герек атун.

VECSİZ *прил.* 1) герек тушир, файдасуз, гьакIан, виже текъведай, вижесуз; 2) алакьунар авачир, фагьумсуз, бегьем тушир, ваякьан.

VECSİZLİK *сущ.* 1) герек туширвал, файдасузвал, вижесузвал; 2) фагьумсузвал, ваякьанвал.

VEÇE *сущ. тар.* вече (*къадим Россияда шегьеррин гьукуматдин вини орган*).

VEDİZM *сущ.* ведизм (*къадим индусрин дин*).

VEDRƏ *сущ.* ведре.

VEDRƏBAĞLAYAN *сущ.* ягьанатчи.

VEDRƏQAYIRAN *сущ.* ведреяр расзавайди.

VEDRƏ-VEDRƏ *нареч.* 1) ведрейралди; 2) лап гзаф.

VEGETARİAN *сущ.* вегетариан,

якIун хуьрек нен тийидай кас.

VEGETASİYA *сущ. бот. физеол.* вегетация (*набататар экъечIун, чIехи хьун, абурукай менфят къачун*).

VEKSEL *сущ.* вексель (*буржунин чар*).

VEKTOR *сущ. физ. мат.* вектор.

VEKTOR-KARDİOQRAFİYA *сущ. мед.* вектор-кардиография.

VELİKORUSLAR *сущ.* великорусар (*XIX асирда урусриз ганвай тIвар*).

VELODROM *сущ.* велодром.

VELOSİPED *сущ.* велосипед.

VELOSİPEDÇİ *сущ.* велосипед гьалзавайди.

VELOTREK *сущ. спорт.* велотрек.

VELÜR *сущ.* велюр (*махпурдиз ухшар парча*).

VELVET *сущ.* велвет (*махпурдин са жуьре*).

VENA *сущ. анат.* ивидин дамар.

VENADAXİLİ *прил.* ивид дамардин къенепатан; **venadaxili iynə** дамардиз язавай раб.

VENADANXARİC *прил.* ивид дамардин къецепатан.

VENERA *сущ.* венера (*1 планета; 2 къадим Римда иервилинни муьгьуьббатдин гьуц*).

VENEROLOGİYA *сущ.* венерология (*суьзенек азаррин ва абур сагъарунин гьакъиндай илим*).

VENEROLOJİ *прил.* венерологиядин.

VENEROLOQ *сущ.* венеролог (*суьзенек азаррин духтур*).

VENOZ *прил. мед.* ивид дамардин.

VENTİLYASİYA *сущ.* вентиляция (*1 гьава михьи авун, гьава дегишарун; 2 тех. гьава дегишардай затI*).

VENTİLYATOR *сущ.* вентилятор.

VENZEL *сущ.* тIварцIин ва я фамилиядин кьиле авай са шумуд гьарфуникай раснавай иер кхьинар.

VERANDA *сущ.* айван, балхун.

VERANDALI *прил.* айван квай, балхун квай.

VERDİRMƏK *глаг.* гуз тун, вугуз тун.

VERƏCƏK *сущ.* бурж; **ona verəcəyim var** зун адаз буржлу я.

VERƏCƏKLİ *сущ.* буржлу (*буржуник квайди*).

VERGİ I *сущ.* налог; **vergiləri azaltmaq** налогар тIимиларун.

VERGİ II *сущ.* алакьун, талант.

VERGİÇİ *сущ.* налог гузвайди.

VERGİQOYMA *сущ.* налогар эцигун.

VERGİSİZ *прил.* налог авачир.

VERGİVERƏN *сущ. килиг:* **VERGİÇİ.**

VERGİYIĞAN *сущ.* налогар кIватIзавайди.

VERHAVER *сущ. рах.* 1) паюн; 2) муьштери гзаф авай алишвериш.

VERİLİŞ *сущ.* гунуг; **radio verilişləri** радиодин гунугар.

VERİLMƏK *глаг.* гун; **yemək verildi** тIуьн гана; **söz verildi** гаф гана; **qocalar tərəfindən ona ağıl verildi** кьуьзуьбуру чпин патай адаз акьулар гана.

VERİLMİŞ *прил.* ганвай.

VERİM *сущ.* 1) бегьерлувал, менфятлувал; 2) гун, агакьарун.

VERİMCİL *прил.* бегьерлу, менфятлу.

VERİMLİ *прил. килиг:* **VERİMCİL.**

VERİMLİLİK *сущ. килиг:* **VERİM.**

VERİMSİZ *прил.* бегьерсуз.

VERİMSİZLİK *сущ.* бегьерсузвал.

VERİŞMƏK *глаг.* икьрар хьун, меслят хьун.

VERMƏK *глаг.* 1) гун, гунуг, вугун; **kitab vermək** ктаб гун; **pul borc**

vermək пул бурж вугун; 2) серф авун, бахш авун; **bütün ömrünü elmə vermək** вири уьмуьр илимдиз бахш авун; 3) ачух авун, дуьздал акъудун; **sirrini vermək** сир дуьздал акъудун; 4) гъиляй ахъаюн; **işi əldən verdi** кIвалах гъиляй ахъайна; 5) кутун, артухарун; **cəsarət vermək** журэтлувал кутун.

VERMİŞEL *сущ.* вермишель.

VERMİŞELLİ *прил.* велмишелдин, вермишель квай.

VERP *сущ.* гъвечIи лабар.

VERST *сущ. куьгь.* верс.

VERSTLİK *прил.* версинин.

VERTİKAL *сущ.* виняй агъуз ва я агъадай виниз тик акъвазнавай цIар.

VERTODROM *сущ.* вертодром (*вертолётар къарагъдай ва ацукьдай чка*).

VERTOLYOT *сущ.* вертолёт.

VERTOLYOTÇU *сущ.* вертолёт гьалзавайди.

VESİL *сущ. диал.* къекъвераг, авара яз гьатнавайди.

VESTİBÜL *сущ.* вестибюль.

VETÇİNA *сущ.* ветчина (*кьеле тур ва гумадал кьурурай вакIан як*).

VETERAN *сущ.* ветеран; **Böyük Vətən müharibəsi veteranı** Ватандин ЧIехи дяведин ветеран.

VETERANLIQ *сущ.* ветеранвал.

VETO *сущ.* вето.

VEYL *прил.* ваякьан.

VEYLLƏNMƏK *глаг.* ваякьан хьун, са карни тавун.

VEYLLİK *сущ.* ваякьанвал.

VEYL-VEYL *нареч.* ваякьанвал ийиз, са карни тийиз.

VƏ *союз.* ва; **oğlanlar və qızlar** гадаяр ва рушар.

VƏBA *сущ. мед.* ваба (*азар*).

VƏBALI *прил.* ваба квай.

VƏCAHƏT *сущ. куьгь.* 1) иервал; 2) машгьурвал.

VƏCAHƏTLİ *прил. куьгь.* иер; **vəcahətli qız** иер руш.

VƏCD *сущ.* 1) руьгь хкаж хьун, гьеве-слувал; 2) хвешивал, кьарувал, рикIин шадвал.

VƏCDLİ *прил.* руьгь хкаж хьанвай, гьевеслу.

VƏCH *сущ. куьгь.* 1) чин; **vəchini görürəm** заз ви чин аквазва; 2) метод; такьат, къайда, тегьер, рехъ.

VƏCHLƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **heç (bir) vəchlə** гьич сакIани.

VƏCİH *прил. куьгь.* 1) гьуьрметлу, лайихлу; 2) иер, умун.

VƏD *сущ.* 1) хиве кьун; 2) гаф гун, жувал мажбурнама къачун, жуваз кьин гун.

VƏDƏ *сущ.* тайинарнавай вахт.

VƏDƏXİLAF *прил.* ганвай гаф чIурун; **o, vədəxilaf çıxdı** ада ганвай гаф чIурна.

VƏDƏXİLAFLIQ *сущ.* гаф чIурун, хаинвал, хиянаткарвал.

VƏDƏLƏŞMƏK *глаг.* икьрар хьун, меслят хьун.

VƏDƏLI *прил.* 1) вахтуналди тир; 2) теклиф авунвайди.

VƏDƏSIZ *прил.* 1) вахт алачир, вахт эциг тавунвай; 2) вахтсуз чIавуз хьайи, кутуг тавур чIавуз хьайи.

VƏFA *сущ.* вафалувал; **dostun vəfası** дустунин вафалувал.

VƏFALI *прил.* вафалу; **vəfalı dost** вафалу дуст.

VƏFALILIQ *сущ.* вафалувал.

VƏFASIZ *прил.* вафасуз.

VƏFASIZCASINA *нареч. килиг:* **VƏFASIZLIQLA**.

VƏFASIZLIQ *сущ.* вафасузвал.

VƏFASIZLIQLA *нареч.* вафасузвилелди.

VƏFAT *сущ.* кьиник, кьин; **vəfat etmək** кьин; рекьин; рагьметдиз фин.

VƏHDƏT *сущ.* 1) садвал, битаввал; 2) умумивал.

VƏHM *сущ.* 1) кичI, кичIевал; 2) шак, шаклу фикирар.

VƏHMƏ *сущ. килиг:* **VAHİMƏ.**

VƏHMƏLƏNDİRMƏK *глаг.* кичIерар гун, кичIерарун.

VƏHMƏLƏNMƏK *глаг.* 1) кичIе хьун; 2) шак гъун.

VƏHMƏLİ *прил.* рикIив кьадай, гьар са кар вичиз хата яз кьадай.

VƏHMNAK *прил. куьгь.* ихтибар тийир, ихтибарвал тийир, ихтибар гъиз тежедай.

VƏHŞ *прил. куьгь.* вагьши.

VƏHŞANİYYƏT *сущ. куьгь.* вагьшивал.

VƏHŞƏT *сущ.* 1) вагьшивал; 2) кичI.

VƏHŞƏTLİ *прил.* кичIе жедай; **vəhşətli sözlər** кичIе жедай гафар.

VƏHŞİ I *прил.* вагьши; **vəhşi tayfalar** вагьши тайифаяр; II *сущ.* вагьши (*инсандин гьакъиндай*); **o vəhşi hamını incidirdi** а вагьшиди виридаз зулумар ийизвай.

VƏHŞICƏSİNƏ *нареч.* вагьшивилелди, вагьшидаказ, вагьшиз.

VƏHŞİLƏŞMƏK *глаг.* вагьши хьун.

VƏHŞİLİK *сущ.* вагьшивал.

VƏHŞİTƏBİƏTLİ *прил.* кубут, вагьши, эдебсуз.

VƏHŞİYANƏ *нареч. килиг:* **VƏHŞİCƏSİNƏ**.

VƏHŞİYANƏLİK *сущ.* вагьшивал.

VƏHŞİYYƏT *сущ. куьгь.* вагьшивал.

VƏHY *сущ.* кьатIун (*диндин*).

VƏKALƏT *сущ.* векилвал, ихтияр, векилвилин ихтияр.

VƏKALƏTNAMƏ *сущ.* 1) векилвилин чар; **maaş almaq üçün vəkalətnamə** мажиб къачун патал векилвилин чар; 2) ихтибарвилин чар.

VƏKALƏTSİZ *прил.* векилвилин чар авачиз.

VƏKİL *сущ.* векил, вичел ихтибарнавай кас.

VƏKİLLİK *сущ.* векилвал.

VƏQF *сущ.* куьмек гун мураддалди авур веси.

VƏL *сущ.* юг.

VƏLAYAQ *прил.* чIехи кIвачер авай.

VƏLƏMİR I *сущ.* 1) гергер; 2) гергерин чIахар; II *прил.* гергерин; **vələmir tarlası** гергерин ник.

VƏLƏS I *сущ.* гийин тар; II *прил.* гийин тарцин; **vələs yarpaqları** гийин тарцин пешер.

VƏLƏSLİK *сущ.* гийин тарарин там.

VƏLİD *сущ. куьгь.* хва, аял.

VƏLİƏHD *сущ. куьгь.* 1) тахтунал ацукьна кIанзавай варис; 2) варис, ирсдар; 3) *куьч.* давамчи.

VƏLİM *сущ.* цIамар.

VƏLİNEMƏT *сущ. куьгь.* хъсанвал ийизвайди, хийир гудайди.

VƏLLƏMƏK *глаг.* юг авун.

VƏLVƏLƏ *сущ.* къалабулух, секинсузвал; кат-галтуг; тIурутIум.

VƏN *сущ. бот.* цуцун тар.

VƏNGİLDƏMƏK *глаг.* цIугъ авун, цIур авун (*кицIи*).

VƏNGİLTİ *сущ.* кицIин цIугъ.

VƏNGİLTİLİ *прил.* кицIин цIугъдин, кицIин цIугъ квай.

VƏR *сущ.* 1) къат; 2) зул.

VƏRASƏT *сущ. куьгь.* ирс.

VƏRDƏNƏ *сущ.* кIар (*фу акьалдай*).

VƏRDƏNƏLƏMƏK *глаг.* тини

акьалун.

VƏRDİŞ *сущ.* вердиш; **vərdişi üzrə** вердиш тирвал.

VƏRDİŞLİ *прил.* вердиш тир.

VƏRDİŞSİZ *прил.* вердиш тушир.

VƏRDİŞSİZLİK *сущ.* вердиш туширвал.

VƏRƏQ *сущ.* чар; **ağ vərəq** лацу чар.

VƏRƏQBƏVƏRƏQ *нареч.* чарба-чар.

VƏRƏQƏ *сущ.* 1) карточка; 2) сиясатдин месэлайриз талукь чар; 3) бланк.

VƏRƏQLƏMƏK *глаг.* чарар элкъуьрун, ахъаюн (*ктаб*).

VƏRƏQLƏNMİŞ *прил.* чарар элкъуьрнавай, ахъайнавай.

VƏRƏQLƏTDIRMƏK *глаг. килиг:* **VƏRƏQLƏTMƏK.**

VƏRƏQLƏTMƏK *глаг.* чарар элкъуьриз тун, ктаб ахъайиз тун.

VƏRƏQ-VƏRƏQ *нареч.* са чар-са чар.

VƏRƏM *сущ. мед.* чахутка.

VƏRƏMLƏTMƏK *глаг.* чахутка авун.

VƏRƏMLİ *прил.* чахутка квай.

VƏRƏNƏ *сущ.* къуьнуьн чIул (*пар ялун патал*).

VƏRƏSAT *сущ.* ирс.

VƏRƏSƏ *сущ.* 1) варис, ирсдар; 2) ирс.

VƏRƏSƏLİK *сущ.* варисвал, ирсдарвал.

VƏRƏSƏSIZ *прил.* 1) варис авачир, ирсдар авачир; 2) ирс авачир.

VƏRLƏMƏK *глаг.* цанвай ник зулариз паюн.

VƏRŞİKƏST *сущ. куьгь.* барбатI хьун, чукIун, вири гъиляй акъатун.

VƏRŞİKƏSTLİK *сущ.* барбатIвал.

VƏRTƏ *сущ. куьгь.* 1) кIан квачир деринвал; дерин чка; 2) яд элкъведай чка (*вацIун, гьуьлуьн*).

VƏSAİL *сущ. куьгь.* себеб.

VƏSAİT *сущ.* 1) такьатар; **məktəb zavodun vəsaiti hesabına tikilmişdir** мектеб заводдин такьатралди эцигнавайди я; 2) суьрсет (*герек хьайи чIавуз менфят къачудай шейэр, пул; гьабур къведай чка*); 3) ахъаюниз тайинарнавай пул; 4) пулдин кьадар.

VƏSATƏT *сущ.* тавакъу, тIалаб (*са идаради, гьукум гъиле авайда са нин ва я квен паталай ятIани ийидай*).

VƏSATƏTÇİ *сущ.* тавакъу ийизвайди, тIалабзавайди.

VƏSF *сущ.* манийралди, шиирралди тариф авун.

VƏSFƏGƏLMƏZ *прил.* лугьуз тежедай хьтин (*иер*).

VƏSİQƏ *сущ.* шагьадатнама.

VƏSİYYƏT *сущ.* веси.

VƏSİYYƏTÇİ *сущ.* веси авунвай кас.

VƏSİYYƏTNAMƏ *сущ.* весидин чар.

VƏSL *сущ. куьгь.* кIанидав агакьун, сад хьун.

VƏSMƏ *сущ.* рацIамриз ядай ранг.

VƏSMƏLİ *прил.* рацIамриз ранг янавай.

VƏSSALAM *межд.* вассалам.

VƏSVƏS *сущ. куьгь.* 1) рекьяй акъуддай кас; 2) тапрукь, тапархъан, гьарамзада.

VƏSVƏSƏ *сущ.* 1) шак, кьве рикIин хьун; 2) къалабулух, гъалаба.

VƏSVƏSƏLİ *прил.* 1) къалабулух квай, кичI квай; 2) секинвал авачир; кьарай авачир, кьарай атIай; 3) шаклу.

VƏTƏGƏ *сущ.* ветега.

VƏTƏGƏÇİ *сущ.* ветегадин кIвалахдар.

VƏTƏN *сущ.* ватан; **vətənin igid oğlu** ватандин кьегьал хва.

VƏTƏNDAŞ *сущ.* ватанэгьли; **vətəndaşlıqdan çıxmaq** ватанэгьливиляй

акъатун.

VƏTƏNDAŞLIQ *сущ.* ватанэгьливал; **vətəndaşlığı itirmə** ватанэгьливал квадармир.

VƏTƏNLİ *прил.* ватан авай.

VƏTƏNPƏRƏST *сущ. килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏR**.

VƏTƏNPƏRƏSTLİK *сущ. килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏRLİK**.

VƏTƏNPƏRVƏR *сущ.* ватанперес, патриот.

VƏTƏNPƏRVƏRCƏSİNƏ *нареч.* ватанпересвилелди.

VƏTƏNPƏRVƏRLİK *сущ.* ватанпересвал.

VƏTƏNSEVƏR *сущ. килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏR**.

VƏTƏNSEVƏRLİK *сущ. килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏRLİK**.

VƏTƏNSİZ *прил.* ватансуз, ватан авачир.

VƏTƏNSİZLİK *сущ.* ватансузвал, ватан авачирвал.

VƏTƏR *сущ.* дамар (*ивидин*).

VƏZ *сущ. куьгь.* 1) несигьат; 2) несигьат гун.

VƏZƏRİ *сущ. бот.* цIуьлуьк.

VƏZİ *сущ. анат.* цIумаруф (*организмдиз герек затIар гун ва я зарарлу шейэр: гьекь, кьери яд ва мсб. къецел акъудун патал герек тир шей гьасил ийидай орган*).

VƏZİFƏ *сущ.* 1) къуллугъ; **böyük vəzifə** чIехи къуллугъ; 2) везифа, бурж, кар; **deputat vəzifələri** депутатдин везифаяр; 3) мурад, метлеб; **bir vəzifəni yerinə yetirməyə çalışır: məktəbi bitirib instituta girmək** са метлеб кьилиз акъудиз алахъзава: мектеб акьалтIарна институтдик экечIун.

VƏZİFƏLİ *прил.* къуллугъдал алай; **vəzifəli şəxs** къуллугъдал алай кас.

VƏZİFƏPƏRƏST *сущ.* чIехи къуллугъдихъ галтугдай кас.

VƏZİFƏPƏRƏSTLİK *сущ.* чIехи къуллугъдихъ галтугун.

VƏZİFƏSİZ *прил.* къуллугъдал алачир.

VƏZİFƏSİZLİK *сущ.* къуллугъдал тахьун.

VƏZİLİ *прил.* цIумаруфдин.

VƏZİR *сущ.* везир.

VƏZİRLİK *сущ.* везирвал.

VƏZİR-VƏKİL *сущ.* пачагьдихъ галаз жедай къуллугъэгьлияр.

VƏZİR-VÜZƏRA *сущ. килиг*: **VƏZİR-VƏKİL.**

VƏZİYYƏT *сущ.* 1) гьал, тегьер; **dünyanın vəziyyəti** дуьньядин гьалар; 2) дуланажагъ; **ailənin vəziyyəti necədir?** хизандин дуланажагъ гьикI я? 3) низам, къайда; **daxili vəziyyətə rəğmən** къенепатан низамдив кьадайвал.

VƏZN I *сущ. куьгь.* заланвал; **malların vəzni** маларин заланвал.

VƏZN II *сущ.* ритм, такт, уьлчме, кьадар.

VƏZNƏ *сущ.* везне.

VƏZNƏLİ *прил.* везнеяр алай; **vəznəli çuxa** везнеяр алай чухва.

VƏZNLİ I *прил.* къиметлу; **qızıl vəznli metaldır** къизил къиметлу металл я.

VƏZNLİ II *прил.* ритмдалди жезвай, ритмдалди ийизвай.

VƏZNSİZ I *прил.* къимет авачир.

VƏZNSİZ II *прил.* ритмдалди тийизвай.

VƏZNSİZLİK I *сущ.* кьезилвал.

VƏZNSİZLİK II *сущ.* ритмдалди тахьун.

VIMPEL *сущ.* вымпел (*пайдах*).

VIYILDAMAQ *глаг*. къув ягъун, ав чIугун, гув-в авун; **külək vıyıldayır** гару къув ягъазва.

VIYILTI *сущ*. гарун ван.

VIZILDAMAQ *глаг*. чIув-в-чIув-в авун; **ağcaqanadlar vızıldayır** ветIери чIув-в-чIув-в ийизва.

VIZILDATMAQ *глаг*. гадарун, гьалчун; **daşları vızıldatmaq** къванер гадарун (*гьалчун*).

VIZILTI *сущ*. чIув-в-чIув-в.

VİBRASİYA *сущ*. зурзун.

VİBRATOR *сущ*. вибратор; зурзурдайди.

VİBRİON *сущ. физиол.* вибрион (*къекъвей цIарцIин акунар авай бактерия*).

VİCDAN *сущ*. виждан; **vicdan yol vermir** вижданди рехъ гузвач; **vicdan azadlığı** вижданди азадвал; **vicdanı itirmək** виждан квадарун.

VİCDANLA *нареч*. вижданлувилелди, вижданлудаказ; **vicdanla işləmək** вижданлудаказ кIвалахун.

VİCDANLI *прил*. вижданлу.

VİCDANLILIQ *сущ*. вижданлувал.

VİCDANSIZ *прил*. виждансуз; **o, vicdansız adamdır** ам виждансуз кас я.

VİCDANSIZCA *нареч. килиг:* **VİCDANSIZCASINA.**

VİCDANSIZCASINA *нареч*. виждансузвилелди, виждансуздаказ.

VİCDANSIZLAŞMAQ *глаг*. виждансуз хьун.

VİCDANSIZLIQ *сущ*. виждансузвал.

VİCƏ *сущ. рах.* фул, зурзун; **onu vicə tutdu** адак фул акатна.

VİCVİCƏ *сущ. килиг:* **VİCƏ.**

VİDA *сущ*. сагърай лугьун; къакъатун, чара хьун.

VİDALAŞMAQ *глаг*. 1) сагърай лагьана фин, хъфин; 2) чара хьун.

VİDEOMAQNİTOFON *сущ*. видеомагнитофон.

VİDEOSİQNAL *сущ*. видеосигнал.

VİDEOTELEFON *суш*. видеотелефон.

VİDEOYAZI *сущ*. видеокхьинар.

VİKİNQ *сущ*. викинг (*гьуьлуьн къачагъ*).

VİKONT *сущ*. виконт (*Францияда ва Англияда аристократвилин чин*).

VİKTORİNA *сущ*. викторина (*суалриз жаваб гунин къугъун*).

VİLAYƏT *сущ*. вилаят; **vilayətin kənd təsərrüfatı** вилаятдин хуьрьун майишат.

VİLAYƏTDAXİLİ *прил*. вилаятдин къенепатан.

VİLAYƏTI *сущ. муз.* «Вилайети» (*«Раст» ва «Магьур» мугъамрин кьилин паярикай сад*).

VİLLA *сущ*. вилла (*шегьердилай къерехда эцигнавай, хъсандиз туькIуьрнавай кIвал*).

VİNEQRET *сущ*. винегрет.

VİNETKA *сущ*. виньетка.

VİNT *сущ*. винт.

VİNTAÇAN *сущ*. элкъуьраг.

VİNTƏBƏNZƏR *прил*. винтиниз ухшар.

VİNTKƏSƏN *сущ*. винт атIудайди.

VİNTLƏMƏK *глаг*. элкъуьрна тун.

VİNTLİ *прил*. винтинин; винтиналди гьерекатдал гъизвай.

VİNTVARİ *прил*. винт хьтин.

VİOLA *сущ*. виола (*музыкадин алат*).

VİOLONÇEL *сущ*. виолончель (*музыкадин алат*).

VİRAJ I *сущ*. 1) гуьне, акъажунар авун патал раснавай рекьин къекъуьн; 2) гими, самолёт рекьелай къерехдиз

алчуд хьун; машин, велосипед чарх алаз къекъуьн, алчуд хьана фин.

VİRAJ II *фото*. шикилдиз герек тир ранг гудай цIурурай къизил ва я платина квай яд.

VİRAN *прил*. чукIурнавай, барбатIнавай; **viran eləmək** чукIурун, барбатI авун.

VİRANEDİCİ *прил*. барбатIдай, авай-авачирдавай ийидай, чIехи зиянар гудай.

VİRANƏ *сущ*. харапIаяр, уьцIей чкаяр, чикIай дараматар.

VİRANƏLƏŞMƏK *глаг*. барбатI хьун, чукIун, харапIайриз элкъуьн.

VİRANƏLİK *сущ*. харапIаяр.

VİRANXANA *сущ*. харапIа.

VİRD *сущ*. фикирда кьунвай гьа са гафар тикрарун; **vird eləmək** гьа са гафар лугьун, жуваз чидайдалай гъил къачун тавун.

VİRTUOZ *сущ*. устад, чIехи устIар.

VİRUS *сущ. мед.* вирус (*галукьдай азарар кутадай лап чIехи микроорганизм*).

VİRUSAOXŞAR *сущ.* вирусдиз ухшар.

VİRUSLU *прил*. вирусдин, вирус квай.

VİRUSOLOGİYA *сущ.* вирусология (*вирусрин гьакъиндай илим*).

VİSKİ *сущ*. виски.

VİSMUT *сущ*. висмут (*1 хим. яру тав алай лацу рангунин металл; 2 мед. и металл квай дарман*).

VİŞNƏ *сущ*. шурван пIини.

VİTAMİN *сущ*. витамин.

VİTAMİNLİ *прил*. витаминдин, витамин квай.

VİTAMİNLİLİK *сущ*. витаминлувал.

VİTAMİNOLOGİYA *сущ*. витаминология.

VİTAMİNOZ *прил*. витаминар квай; витаминар кутунвай; **vitaminoz tərəvəz** витаминар квай салан майваяр.

VİTAMİNSİZ *прил*. витамин квачир.

VİTAMİNSİZLİK *сущ*. витаминсузвал.

VİTRİN *сущ*. витрина; **mağazanın vitrini** туьквендин витрина.

VİTSE-ADMİRAL *сущ*. вице-адмирал.

VİTSE-KONSUL *сущ*. вице-консул.

VİTSE-PREZİDENT *сущ*. вице-президент.

VİZA *сущ*. виза (*чара уьлкведиз финиз, ана яшамиш хьуниз ва я анай яна масаниз финиз гудай ихтияр*).

VİZALAMAQ *глаг*. виза эцигун.

VİZALATMAQ *глаг*. виза эцигиз тун.

VİZALI *прил*. визадин, виза эцигнавай.

VİZİT *сущ*. визит.

VİZİTKA *сущ*. визитка.

VİZUAL *прил. астр.* килигуналди аквазвай.

VODEVİL *сущ*. са пердедин комедия.

VOKAL *сущ*. вокал.

VOKALİST *сущ*. вокалист.

VOKALİZM *сущ. лингв.* вокализм (*чIалан ачух сесерин система*).

VOLEYBOL *сущ. спорт*. волейбол.

VOLEYBOLÇU *сущ*. волейбол къугъвадайди.

VOLFRAM *сущ. хим*. вольфрам.

VOLFRAMLI *прил*. вольфрамдин.

VOLT I *сущ. физ.* вольт (*токдин гужлувал алцумдайди*).

VOLT II *сущ. спорт*. манежда кас алай балкIан катзавай цIар, рехъ.

VOLT-AMPER *сущ. физ.* вольт-ампер.

VOLTMETR *сущ. физ*. вольтметр.

VOTUM *сущ*. вотум (*сес гуналди кьабулдай къарар*); ◊ **etimad votumu** ихтибар авунин вотум.

VOYEVODA *сущ. тар*. воевода (*1 къадим Урусатда кьушундин кьил, шегьердин кьил; 2 Польшада воеводлухдин кьил*).

VULKAN *сущ*. вулкан (*чилин къеняй хкадарзавай цIай*).

VULKANİK *прил. геол.* вулкандин; вулкандиз талукь, вулкандиз хас, вулканди арадал гъанвай.

VULKANİT *сущ*. вулканит (*кIеви каучук*).

VULKANİZASİYA *сущ*. вулканизация (*материалриз мягькемвал гун патал абур химиядин таъсирдик кутун*).

VULKANİZATOR *сущ*. вулканизатор.

VULKANOLOGİYA *сущ*. вулканология (*вулканар арадиз атунин себебар чирдай илим*).

VULKANOLOQ *сущ*. вулканолог.

VULQAR *прил*. 1) мана кесибарна чIурнавай; 2) векъи; шит; наши; ахлакьдиз акси.

VULQARCASINA *нареч*. ахлакьсузвилелди, шитдаказ, шитдиз.

VULQARİZM *сущ. лингв.* вульгаризм (*нугъатдиз ва я жаргондиз хас гафуникай ва я ибарадикай кхьинра менфят къачун*).

VULQARLAŞDIRMAQ *глаг*. чIуру гьалдиз гъун.

VULQARLIQ *сущ*. чIурувал.

VURAĞAN *прил*. 1) ядай; **vurağan inək** крчаралди ядай кал; 2) кIасдай; **vurağan ağcaqanadlar** кIасдай ветIер.

VURAN I *сущ. мат*. артухарзавайди (*вичи маса рекъем*).

VURAN II *глаг*. ядай; **vuran qoç** ядай гьер.

VURÇATLASIN *сущ*. акьалтIай къайдасузвал, кефиниз кIандайвал авун; вакханалия.

VURĞU I *сущ*. 1) ягъун; 2) дяве; ягъунар; акьунар; 3) бедбахтвал, бала; 4) кIвалахун; **ürək vurğusu** рикIи кIвалахун.

VURĞU II *сущ. лингв.* ударение.

VURĞULU *прил. грамм.* ударениядин лишан алай.

VURĞUN I *прил*. ашукь хьанвай, кIан хьанвай, рикI ацукьнавай; **vurğun könül** ашукь хьанвай гуьгьуьл.

VURĞUN II *прил*. ягъанвай (*фалужди*).

VURĞUSUZ *прил. лингв*. ударение алачир.

VURHAVUR I *сущ*. дяве, кукIунар; **bu vurhavurdan baş çıxarmaq mümkün deyil** и дяведай кьил акъудун мумкин туш; II *нареч*. гьакъисагъвилелди, алахъна; **vurhavur işləyirdilər** гьакъисагъвилелди кIвалахзавай.

VURHAVURLA *нареч*. ван-сес кваз, къал кваз; тIурутIум кваз; гьакъисагъвилелди, алахъна.

VURHAY *сущ*. гьарай-эвер, дяве, кукIунар.

VURMAQ *глаг*. 1) ягъун, гатун; **çubuqla vurmaq** тIвалунив ягъун (*гатун*); 2) ягъун (*мих, кIун*); **paz vurmaq** (*çalmaq*) кIун ягъун; 3) рекьин, кьин; **ovçular iki qaban vurdular** гъуьрчехъанри кьве вак яна; 4) яна вегьин; **onlar düşmən təyyarəsini vurdular** абуру душмандин самолёт яна вегьена; 5) гьалчун; **qapını vurmaq** ракIар гьалчун; 6) ярхарун; **yerə vurmaq** чилел ярхарун; 7) атIун,

куьруь авун; **donun ətəyini vurmaq** блушкадин цен куьруь авун; 8) ягъун, атIун; **boynunu vurmaq** гардан ягъун, кьил атIун; 9) куьрсарун; **şəkli divara vurmaq** шикил цлакай куьрсарун; 10) *мат.* зарбун; **dördü beşə vurmaq** кьуд вадаз зарбун; 11) ягъун (*гъуьлягъди*); **ilan vurdu** гъуьлягъди ягъана; 12) кIвалах авун; **onun ürəyi yavaş vurur** адан рикIи явашдиз кIвалахзава.

VURNUXA-VURNUXA *нареч.* тади галаз, кат-галтугдалди.

VURNUXMAQ *глаг.* тади акатун, кат-галтуг авун.

VUR-TUT *нареч.* авай-авачир.

VURUB-YIXAN *прил.* викIегь, дирибаш, кукIунал рикI алай; **vurub-yıxan oğlan** викIегь гада.

VURUB-YIXMAQ *глаг.* ягъун, гьалчун, ярхарун.

VURUQ I *сущ. мат.* артухарзавайди (*вичи маса рекъем*).

VURUQ II *прил. диал.* яна кIевнавай; **vuruq qapı** кьулар яна кIевнавай рак.

VURULAN *сущ. мат.* артухарзавайди (*маса рекъемдалди*).

VURULMAQ I *глаг.* 1) гатун; 2) ягъун; **güllə ilə vuruldu** гуьлледив ягъанва; **taxtaya mıx vurulub** тахтадиз мих ягъанва; 3) алкIурун; **afişalar vurulub** афишаяр алкIурнава.

VURULMAQ II *глаг.* ашукь хьун, кIан хьун, рикI ацукьун, кьару хьун.

VURUM *сущ.* куткун, галукьун; **on atımdan on vurum** цIудра тфенгдай ягъана, цIудрани галукьна.

VURUŞ *сущ.* женг; дяве; ягъунар; акьунар; кукIун; **vuruş yeri** дяведин чка; **son vuruş** эхиримжи ягъунар.

VURUŞA-VURUŞA *нареч.* дяве ийиз-ийиз; **onlar vuruşa-vuruşa geri çəkildilər** абуру дяве ийиз-ийиз кьулухъ чIугуна.

VURUŞDURMAQ *глаг.* кукIурун.

VURUŞQAN *прил.* кикIидай, кукIунал рикI алай, викIегь; **vuruşqan uşaq** кукIунал рикI алай аял.

VURUŞQANLIQ *сущ.* дяве ийиз алакьун; дявекарвал; кукIун.

VURUŞMAQ *глаг.* 1) дяве авун, ягъунар авун; **düşmənlə vuruşmaq** душмандихъ галаз дяве авун; 2) женг чIугун; **bol məhsul uğrunda vuruşmaq** бул бегьер къачун патал женг чIугун.

VÜCUD *сущ.* 1) чан алай затI; инсан; кас; 2) беден; жендек; тан; **gözəl vücud** иер тан.

VÜCUDLU *прил.* кьакьан буй авай; къамат авай; къаматлу; тIарам; **vücudlu qız** тIарам руш.

VÜCUDSUZ *прил.* иер тушир, къамат авачир, тIарам тушир.

VÜQAR *сущ.* такабурлувал, дамах; **ana vüqarı** дидедин такабурлувал; **kollektivin vüqarı** коллективдин дамах.

VÜQARLA *нареч.* такабурлувилелди, такабурлудаказ, такабурлудиз; дамахдалди; дамахдивди; **vüqarla cavab vermək** такабурлудаказ жаваб гун; **vüqarla danışmaq** дамахдивди рахун.

VÜQARLI *прил.* такабурлу, дамах гвай; **vüqarlı adam** такабурлу кас.

VÜQARLILIQ *сущ.* такабурлувал, дамах гвайвал.

VÜQARSIZ *прил.* такабурлувал авачир.

VÜQARSIZLIQ *сущ.* такабур авачирвал.

VÜRUD *сущ. куьгь.* атун, пайда хьун; **bir azdan o da vürud oldu** са

герендилай амни пайда хьана.

VÜSAL *сущ. шаир*. 1) гуьруьш; 2) кIанибур сад-садав агакьун.

VÜSƏT *сущ*. 1) гегьенш чуьл; 2) азадвал; ачухвал; гегьенш чка; **Kür çayının vüsəti** Куьр вацIун гегьеншвал; 3) ахъавал, фирягьвал.

VÜSƏTLİ *прил*. гьяркьуь, гегьенш; чIехи; ачух, чIехи чка кьазвай; **vüsətli çay** гьяркьуь вацI.

VÜSƏTLİLİK *сущ*. гьяркьуьвал, гегьеншвал, чIехивал; ачухвал.

VZVOD I *сущ*. взвод; **bir vzvod əsgər** са взвод аскерар; II *прил*. взводдин; **vzvod komandiri** взводдин командир.

Y

Y – *азербайжан алфавитдин къанни цIусад лагьай гьарф*.

YA I *союз*. я, ва я; **bu gün, ya sabah** къе, я пака; **sabah, ya ertəsi gün** пака ва я муькуь юкъуз; **ya o, ya başqası** я ам, я масад.

YA II *межд*. я; **ya Allah!** я Аллагь!

YABA *сущ*. кьуьк; **ağac yaba** кIарасдин кьуьк; **yaba ilə otu çevirmək** кьуькуьналди векьер элкъуьрун.

YABALAMAQ *глаг*. кьуькуьналди кIватIун.

YABALAŞMAQ *глаг*. дяве авун, кьуькуьналди дяве авун.

YABANI *прил*. 1) чIуру; **yabanı üzüm** чIуру ципицIар; 2) баябан чуьл; **yabanı otlaqlar** баябан чуьлдин уьруьшар; 3) чIуруз экъечIай, чIуру (*мар*); **yabanı dərman bitkiləri** чIуруз экъечIай дармандин векьер, хъчар.

YABI *сущ*. юбу; ◊ **yabı kimi işləmək** юбуди хьиз кIвалахун.

YAD I *прил*. яд, чаради, масад; **yad adamlar** яд ксар; **yadlar məni başa düşməz** чарабур (*яд ксар*) зи гъавурда акьадач.

YAD II *сущ. рах.* 1) хурун зигьин, фикир, рикIел аламукьун; **hamının yadındadır** виридан рикIел алама; 2) кьил чIугун, кьил къалурун, патав фин; **onu yad etmək üçün getdi** адал кьил чIугваз фена; 3) рикIел хкун; **yadına saldı** рикIел хкана.

YADDAQALAN *прил*. рикIел аламукьдай; **yaddaqalan hadisə** рикIел аламукьдай вакъиа.

YADDAŞ *сущ*. хурун зигьин; фикир; рикIел аламукьун; **onun yaxşı yaddaşı var** адахъ хъсан хурун зигьин ава; **onun yaddaşı zəifdir** адан рикIел аламукьзавач.

YADDAŞSIZ *прил.* рикIел затI аламукь тийир.

YADDAŞSIZLIQ *сущ*. рикIел затI аламукь тавун.

YADELLİ I *прил*. чара (*патан*) уьлкведин; чара уьлквейрин, яд уьлквейрин; **yadelli işğalçılarla mübarizə** яд уьлквейрин чапхунчийрихъ галаз женг чIугун; II *сущ*. чара (*патан*) уьлкведин эгьли, яд уьлкведин кас; чара чкадин кас; къураба.

YADİGAR *сущ*. ядигар, рикIел хуьн патал тир затI; **ana yadigarı** дидедин ядигар.

YADIRĞAMAQ *глаг*. рикIелай ракъурун.

YADLIQ *сущ*. чаравал, яргъалвал.

YAĞ *сущ*. 1) гъери, чIем; **inək yağı** калин гъери, дуьдгъвер; 2) ягъ (*машинриз ядай*); 3) пи, макь, хъуцIур.

YAĞI *сущ. куьгь*. душман; мидя; ягъи; **yağılarla axıra kimi döyüşdü** душманрихъ (*ягъийрихъ*) галаз эхирдалди женг чIугуна.

YAĞINTI I *сущ*. кьвалар (*жив, марф, чиг*); **uzun yağıntılar** яргъал фейи кьвалар.

YAĞIR *сущ*. хер (*балкIандин далудал пурарикай жедай*).

YAĞIŞ I *сущ*. марф; **yağış yağır** марф кьвазва; **yağış ara vermir** марф атIузвач; II *прил*. марфадин; **yağış suyu** марфадин яд.

YAĞIŞLI *прил*. марфадин (*марф квай, кьежей*).

YAĞLAMAQ *глаг*. 1) гъери ягъун (*алтадун*); 2) гуьцIун; гвягъун; алтадун.

YAĞLI *прил*. 1) чар авай; гъери квай, чIем квай; 2) як алай, куьк; 3) дадлу; 4) гъери алтаднавай; 5) варлу; **yağlı qohum** варлу мукьвад; 6) чар алай; **yağlı fətir** чар авай фу; 7) тариф; **yağlı söz** тарифдин гаф.

YAĞLILIQ *сущ*. 1) ягълувал; 2) куьквал.

YAĞMUR *сущ*. марф, юргъ; **yağmura düşmək** юргъадик акатун.

YAĞMURLU *прил. килиг:* **YAĞIŞLI.**

YAĞMURSUZ *прил*. кьуру, марф авачир; **havalar yağmursuz keçir** гьаваяр кьуруз алатзава.

YAXA I *сущ*. хуру (*пекинин*); **yaxası ordenli idi** хурудал орденар алай; II *прил*. хев хурал алай; **yaxa cibi** хурал алай жибин.

YAXALAMAQ I *глаг*. 1) экъуьрун, цик хкуьрун; **boğazını yaxalamaq** туьтуьна экъуьрун (*яд, дарман*); 2) цикай авун; **köynəyi yaxalamaq** перем цикай авун; 3) чуьхуьн, чуьхвена михьун; **ağzını yaxalamaq** сив чуьхвена михьун.

YAXALAMAQ II *глаг*. 1) кьун, вегьена кьун; агалчна кьун; 2) кьуна акъвазарун; **cinayətkarı yaxalamaq** тахсиркар кьуна акъвазарун; 3) акатун; **yolda bizi yağış yaxaladı** рекье чун марфадик акатна.

YAXALANMAQ I *глаг*. 1) эхъуьн; **o, yaxalandı** ам эхъвена; 2) цикай авун; **paltar yaxalandı** пекер цикай авуна.

YAXALANMAQ II *глаг*. вегьена кьун, агалчна кьун; **cinayətkar yaxalandı** тахсиркар вегьена кьуна.

YAXALAŞMAQ *глаг*. дяве авун.

YAXALIQ *сущ*. хев; **nişastalı yaxalıq** къянавай хев.

YAXIN *прил*. 1) мукьва, мукьва тир, мукьвавал авай; 2) мукьвал алай; мукьув гвай; **yaxın qonşu** мукьва къунши; **yaxın yer** мукьвал чка.

YAXINDA *нареч*. 1) мукьув, мукьвал, мукьвал чкада; мукьварал; **onun evi yaxındadır** адан кIвал мукьув гва; 2) мукьвара, и мукьвара; **bu yaxında Moskvaya gedəcəyəm** и мукьвара зун Москвадиз фида.

YAXINDAKI *прил*. мукьвал тир, мукьвал алай; къвалав гвай; **yaxındakı meşə** мукьвал алай там; **yaxındakı kənd şəhərə birləşir** къвалав гвай хуьр шегьердихъ галкIизва.

YAXINDAN *нареч*. мукьувай; **şəkli**

yaxından çəkmək шикил мукьувай ягъун; **onu yaxından tanıyıram** заз ам мукьувай чизвайди я; 2) мукьвалай; **yaxından qışqırıq səsi gəldi** мукьвалай гьарайдай ван акъатна.

YAXINLARDA *нареч*. 1) мукьвал, мукьвал чкада; **bu yaxınlarda qalır** мукьвал чкада амукьзава; 2) мукьвара, и мукьвара; **yaxınlarda görüşərik** и мукьвара гуьруьшмиш жеда чун; 3) дехне, са тIимил вилик, са тIимил фад; **hadisə bu yaxınlarda olmuşdur** вакъиа са тIимил вилик хьанвайди я.

YAXINLAŞDIRMAQ *глаг*. мукьва авун; мукьув агудун, мукьув гъун; **stolu pəncərəyə yaxınlaşdırmaq** стол дакIардив агудун; **qələbəni yaxınlaşdırmaq** гъалибвал мукьва авун.

YAXINLAŞMAQ *глаг*. 1) мукьва хьун, мукьвал хьун; мукьув атун; 2) агатун, дуст хьун; **getmək günü yaxınlaşdı** хъфидай югъ мукьвал хьана; **onlar yaxınlaşdılar** абур дуст хьана.

YAXINLIQ *сущ*. 1) мукьвавал; **onların arasında yaxınlıq var** абурун арада мукьвавал ава; 2) мукьвалвал; **evin yaxınlığı** кIвалин мукьвалвал.

YAXINLIQDA *нареч*. мукьув, мукьвал, патав, яргъа тушиз; **yaxınlıqda ev tikmək** мукьвал кIвал эцигун.

YAXMAC *сущ*. гъерини фу, нисини фу, шурни фу.

YAXMAQ I *глаг*. 1) алтадун; ктадун; кьацIурун; **çörəyə yağ yaxmaq** фал гъери алтадун; 2) ягъун, элкъуьрун, тIвар кьацIурун, тIвар акъатдайвал авун, беябурун; **onun adına ləkə yaxdılar** адан тIвар кьацIурна.

YAXMAQ II *глаг*. кун, гьелекун, кана руьхъ авун; **ürəyini məhəbbət odu yaxır** рикI ашкъидин цIу кузва.

YAXŞI *прил*. 1) хъсан; **yaxşı ad** хъсан тIвар; **yaxşı xasiyyət** хъсан къилих; 2) чешнелу; **yaxşı ata** чешнелу буба; 3) лайихлу; **yaxşı hərəkət etdi** лайихлу гьерекат авуна; 4) дадлу; **yaxşı yemək** дадлу тIуьн; 5) кIеви, мягькем; **yaxşı yuxu** кIеви ахвар; 6) сагъ-саламатвал; **iş yaxşı qurtardı** кар саламатдиз куьтягь хьана; 7) кутугай, кьур; **yaxşı köynək** кутугай перем; 8) халисан, вижевай; **yaxşı həyat** халисан уьмуьр.

YAXŞICA *нареч*. хъсандиз, иердиз, вижеваз; **yaxşıca cavabını verdi** вижеваз адан жаваб гана.

YAXŞILAŞDIRMAQ *глаг*. хъсанарун; **həyatını yaxşılaşdırmaq** уьмуьр хъсанарун.

YAXŞILAŞMAQ *глаг*. хъсан хьун.

YAXŞILIQ *сущ*. хъсанвал; **yaxşılığın qədrini bilmək** хъсанвилин къадир чир хьун.

YAXUD *союз*. я, ва я; **sabah, yaxud ertəsi gün** пака ва я муькуь юкъуз.

YAKUT *сущ*. якут (*халкь*); **yakutlar** якутар; **yakut dili** якут чIал; **yakutca** якут чIалалди, якутдалди.

YAQUT *сущ*. 1) якъут (*яру багьа къаш*); 2) якъутдин ранг (*яру*).

YAL I *сущ*. фири; **atın yalı** балкIандин фири.

YAL II *сущ*. 1) гуьне, дагъдин хур, кIунтI; 2) кьилелай элячIдай гирве, кьилелай элячIдай рехъ; 3) цIиргъ; **təpələrin yalı** тепейрин цIиргъ.

YAL III *сущ*. гъуруш (*гьайванриз гудай ханIа*).

YAL IV *сущ*. елкен алай луьткве.

YALAQ *сущ*. 1) кашатI, нефсетI; 2) руфункал, тIуьнал рикI алайди, тух тежедайди; 3) кицIин ял вегьин патал чиле эгъуьндай чка.

YALAQLIQ *сущ.* кашатIвал, нефсетIвал.

YALAMAQ *глаг.* 1) мез гун; 2) мез гана михьун; **qabı yaladı** къапуниз мез гана михьна; 3) мез гана тIуьн; **mürəbbəni yalamaq** мураба мез гана тIуьн.

YALAN *сущ.* таб, тапарар; **yalan demək** таб рахун; **yalan xəbərlər** таб хабарар.

YALANÇI *сущ.* тапрукь, тапархъан, тапаррин чувал, тапаррин кIватI; **yalançı oğlan** тапрукь гада.

YALANDAN *нареч.* тапаррай, чIурукIа; **yalandan gülmək** тапаррай хъуьруьн.

YALAN-PALAN *сущ.* тапарар.

YALÇIN *сущ.* хкатай, кватай; **yalçın qayalar** хкатай кьвалар.

YALIN *прил.* 1) кьецIил; кьецIиларнавай, кIев тавунвай; **yalın ayaqlar** кьецIил кIвачер; **yalın ağaclar** кьецIил тарар; 2) затIни гвачир; **yalın əllə gəlmişik** чун затIни гвачиз атанва.

YALINLIQ *сущ.* кьецIилвал (*кIвачерин*).

YALQIZ *прил.* 1) ялгъуз тир, тек тир, кьилди тир; **kəndin kənarındakı yalqız ev** хуьруьн къерехда авай ялгъуз кIвал; 2) инсанар авачир, хелвет.

YALQIZLIQ *сущ.* ялгъузвал, теквал.

YALQUZAQ *сущ.* жанавур; **yalquzaq kimi baxmaq** жанавурди хьиз килигун.

YALLI *сущ.* «Яллы» (*кьуьлуьнин макьам*).

YALMAN *сущ.* фири; **atın yalmanı** балкIандин фири.

YALMANMAQ *глаг.* ялтахвал авун.

YALNIZ I *прил. килиг*: **YALQIZ.**

YALNIZ II *кIус.* анжах; **yalnız səhərə yaxın yuxuya getdim** зун ахварал анжах яр акьалтайла фена.

YALNIZLIQ *сущ.* ялгъузвал, теквал.

YALTAQ *сущ.* ялтах (*вичин менфят патал алчахвал ийидай кас*); **yaltaq təbəssüm** ялтах хъуьруьн.

YALTAQCASINA *нареч.* ялтахвилелди, ялтахдаказ, ялтахдиз.

YALTAQLANMAQ *глаг.* ялтахвал авун; **tülkü kimi yaltaqlanmaq** сикIре хьиз ялтахвал авун.

YALTAQLIQ *сущ.* ялтахвал; **yaltaqlıq etmə** ялтахвал мийир.

YALVARIŞ *сущ.* минет.

YALVARMAQ *глаг.* минет авун.

YAMAC *сущ.* гуьне, гуьне квай чка; хуш, хуш квай чка, хуш квай хур; чин, чин квай чка; **dağın yamacında** дагъдин чина.

YAMAQ *сущ.* 1) пине; **yamaqlı şalvar** пине алай шалвар; **yamaq salmaq** пине ягъун; 2) *куьч.* артух кас; **özünü yamaq kimi hiss etmək** вич артух кас яз гьисс авун.

YAMAMAQ *глаг.* расун, рас хъувун, пине ягъун.

YAMAN I *прил.* 1) *рах.* пис, нагьакьан; чIуру, усал; **yaman adam** пис кас, 2) регьимсуз, инсафсуз, залум; пехъи; хъел квай; **yaman it** пехъи кицI; 3) акьалтIай гьевеслу, къизгъин; 4) викIегь, дирибаш; **yaman uşaq** дирибаш аял; 5) кIеви, гзаф мекьи; **yaman qiş** гзаф мекьи кьуьд; 6) гьейран ийидай, гзаф ажайиб, тежер хьтин, такур хьтин; 7) *рах.* хъсан; **yaman müğənnidir** хъсан маничи я.

YAMAN II *прил. мед.* хаталу (*азар*).

YAMANLAMAQ *глаг.* сеперар гун, экъуьгъун.

YAMANLIQ *сущ.* писвал, зиян, зарар.

YAMSILAMAQ *глаг.* чIалар ахъаюн.

YAMYAM *сущ. рах.* инсандин як недайди (*инсан*).

YAMYAŞIL *прил.* къап-къацу.

YAN *сущ.* 1) квал, пад; **sağ yan** эрчIи квал; **dağın yanı** дагъдин пад; 2) кьулухъ кьил, сагъри; 3) масанихъ алуддай, масанихъ ракъурдай; **yan kanal** яд масанихъ ракъурдай къанал; 4) къерехдин; патай къведай; 5) квалан; **yan qapı** квалан ракIар.

YANACAQ *сущ.* кудай затI (*бензин, нафт ва мсб*).

YANAKI *нареч.* 1) са квалахъди, квала-квалахъди; **yanakı oturmaq** са квалахъди ацукьун; 2) са квалахъ, са патал, квалахъди; **başını yanakı əymək** кьил патал авун, са квалахъ вегьин; 3) кьилин патал, кIанчIал; **papağı yanakı qoymaq** бармак кIанчIал хьун (*бармак патал алукIун*); 4) чапдиз, кирсеба; **yanakı baxmaq** кирсеба килигун.

YANAQ *сущ.* хъвехъ; **uşağın yanaqları** аялдин хъуьхъвер; **onun yanaqları allanmışdı** адан хъуьхъвер яру хьанвай.

YANAR *прил.* 1) *куьч.* кудай, ифенвай; чими; **yanar su** кудай (*ргай*) яд; **yanar baş** ифенвай кьил; 2) къизмиш, ялавлу, туьнт; **yanar soba** ифей къул; 3) хкахь тийир, датIана кузвай; 4) *геол.* кудай, фад цIай кьадай.

YANAŞI *нареч.* патав, квал-квалав.

YANAŞMA *сущ.* тегьер, къайда, эгечIун; **işə düzgün yanaşma** кардив дуьз эгечIун.

YANAŞMAQ *глаг.* 1) атун, агатун, мукьув (*патав*) атун, патав фин; **pəncərəyə yanaşmaq** дакIардив агатун; **qatar yanaşdı** поезд атана; 2) агакьун, атана агакьун, алукьун; **dostlar yanaşdılar** дустар атана агакьна; 3) эгечIун; гатIунун, агакьун; **işə qiymət verilməsinə düzgün yanaşmaq** кIвалахдиз къимет гунив дуьз эгечIун; 4) бакарда акьун, кьун, виже атун; 5) рафтарвал авун; **nəzakətlə yanaşmaq** гуьрметдивди эгечIун.

YANA-YANA *нареч.* 1) дертлувилелди, дертлудаказ; гъамлувилелди, гъамлудаказ, гъамлуз; хажалатлувилелди, хажалатлудаказ; **yana-yana baxmaq** дертлудаказ килигун; 2) рикI куз-куз; **yana-yana mahnı oxumaq** рикI куз-куз мани лугьун.

YANBAYAN *нареч.* квал-квалав.

YANBIZ *сущ.* сагърид кIарабдин агъа пад.

YANÇAQ *сущ. анат.* къалчах.

YANDAN *прил.* квалакай.

YANDIRIB-YAXMAQ куз-хъу-къурун.

YANDIRICI *прил.* 1) кудай; къати; гужлу; **yandırıcı maddələr** кудай затIар; **yandırıcı şaxta** къати аяз; 2) лап чими, алугардай; **yandırıcı günəş** алугардай рагъ; 3) цIай кьадай, цIай кьаз тадай; 4) кудай; **yandırıcı dərmanlar** кудай дарманар.

YANDIRMA *сущ.* 1) куькIуьрун, цIай ягъун; 2) кун, цIай яна кун.

YANDIRMAQ *глаг.* 1) кун, цIай ягъун, цIай яна кун; **odda yandırmaq** цIа кун; **odun yandırmaq** кIарасар кун; 2) куькIуьрун, цIай кьаз тун; **lampanı yandırmaq** лампа куькIуьрун; 3) цIай кутун; **odunları yandırmaq** кIарасрик цIай кутун; 4) кана терг авун; **günəş zəmiləri yandırdı** ракъини никIер кана тергна; 5) ргай яд илична кун; 6) *куьч.*

рикI тIарун; **bu söz məni yandırdı** и гафуни зун кана; 7) алугарун; **otu yandırmaq** векь алугарун.

YANĞI *сущ*. 1) цихъ къанихвал; **yanğı hiss etmək** цихъ къаних хьун; 2) рикI кун; **ürəyimdə yanğı var** зи рикI кузва.

YANĞIN *сущ*. цIай, цIай кьуна кун, цIай кьур чка; **yanğını söndürmək** цIай хкадарун.

YANĞINSÖNDÜRƏN *сущ*. цIай туьхуьрдайбурун командадик квай кас.

YANIQ *сущ*. 1) чIух, кайи затI; **yanıq iyi** чIухадин ни; 2) кайи чка, кана хьанвай хер; 3) *куьч*. зайиф, такьатсуз; **yanıq uşaq** зайиф аял.

YANIQLI *прил*. 1) кайи (*алугай*); 2) хъел авай; уьмуьрдикай куьцIенвай; **o, məndən yanıqlıdır** адаз закай хъел ава; 3) рикI атIудай; **o, yanıqlı mahnılar oxuyur** ада рикI атIудай манияр лугьузва.

YANIQLI-YANIQLI *нареч*. рикI атIудай; пашмандаказ, сефилдаказ, гъамуник кваз; **yanıqlı-yanıqlı danışırdı** пашмандаказ (*сефилдаказ*) рахазвай.

YANILMAQ *глаг*. гъалатI ахъаюн, гъалатI хьун, алцур хьун, ягъалмиш хьун; **dostum yanılmışdı** зи дуст ягъалмиш хьанвай; **alver vaxtı yanılmışdı** алишверишдин чIавуз алцур хьанвай.

YANILTMAC *сущ*. 1) фад-фад рахун, рахунин зарбвал; 2) фад-фад лугьун патал туькIуьрнавай гафарин кIватIал, рахадайла галкIурдай гафарин кIватIал.

YANILTMAQ *глаг*. гъалатI ахъайиз тун, алцурарун; ягъалмишарун.

YANINDA *послел*. патав, къвалав, мукьув; **evin yanında dayanmaq** кIвалин патав акъвазун.

YANINDACA *нареч*. патав гваз, къвалав гваз.

YANINDAKI *нареч*. патав гвай, къвалав гвай.

YANLAMAQ *глаг*. атун, агатун, мукьув (*патав*) атун, патав фин; **qocanı yanlamaq** кьуьзуьдав агатун.

YANLIŞ I *сущ*. гъалатI, синих, ягъалмишвал, хата; **yanlış iş** гъалатI кIвалах; II *нареч*. гъалатI хьана, гъалатI яз, ягъалмиш хьана, ягъалмиш яз; **yanlış fikirləşmək** гъалатI яз фикир авун.

YANLIŞLIQ *сущ*. гъалатI тирвал, ягъалмишвал.

YANMAQ *глаг*. 1) кун, цIай кьун; **meşə yanır** там кузва; 2) са куь ятIани кун; **hərarətdən yanır** ифиндикай кузва; 3) кайи ни агалтун, кIан кун (*мес. некIедин*); 4) пуч хьун; **biletlərimiz yandı** чи билетар пуч хьана.

YANŞAQ *сущ*. гзаф рахадайди, цIалцIам гафар гвайди.

YANŞAQLIQ *сущ*. гзаф рахунар авун, цIалцIам гафар лугьун.

YANVAR I *сущ*. январь (*йисан сад лагьай варз*); II *прил*. январдин; **yanvar günləri** январдин йикъар.

YAN-YANA *нареч*. 1) къвал-къвалав, сад-садан патав; къвалав; патав; **qız anası ilə yan-yana oturdu** руш дидедин патав ацукьна; 2) жергеда; **yan-yana düzülmüş evlər** са жергеда авай кIвалер.

YAN-YÖRƏ *сущ*. пад-къерех; **yan-yörəyə baxmaq** пад-къерехдиз килигун.

YAPALAQ *сущ*. тIиб.

YAPIQ *прил*. дуьз, чин дуьз, кьулу (*кьул хьтин*).

YAPINCI *сущ*. япунжи; **yapıncını çiyninə atmaq** япунжи къуьнерик вегьин.

YAPIŞAN *прил*. алкIидай; **yapışan lent** алкIидай лент; **yapışan kağız** алкIидай чар.

YAPIŞDIRAN *прил*. алкIурдайди (*фяле*).

YAPIŞDIRICI *прил*. алкIидай, кикIидай.

YAPIŞDIRMAQ *глаг*. 1) кукIурун (*клейдалди*); **kağız qutuları yapışdırmaq** чарчин кьватияр клейдалди кукIурун; 2) луьгьуьм гун, луьгьуьм гана кукIурун; **boruları yapışdırmaq** гунгар луьгьуьм гана кукIурун; 3) чуькьуьн, ягъун; **şillə yapışdırmaq** лапIаш вегьин.

YAPIŞQAN *сущ*. клинж; **kağız yapışqanı** кагъаздин клинж; **dülgər yapışqanı** харат устIардин клинж.

YAPIŞMAQ *глаг*. 1) галкIун; 2) кукIун.

YAPMAQ *глаг*. 1) расун; алкIурун; ягъун; **təndirə çörək yapmaq** тIанурдиз фу ягъун; 2) эцигун; **ev yapmaq** кIвал эцигун; 3) туькIуьрун, тешкилун; **işləri yapmaq** крар туькIуьрун.

YAPON *сущ*. япон (*халкь*); японви; **yapon dili** япон чIал; **yaponca** япон чIалалди, япондалди.

YAR *сущ*. 1) *куьгь*. дуст, чирхчир; **yar və əğyar** дуст ва мидя; 2) *шаир*. рикI алайди, кIаниди.

YARA *сущ*. 1) хер; **güllə yarası** гуьлледин хер; **yaraları bağlamaq** хирер кутIунун; 2) хер авун; 3) *куьч*. дерт, хажалат; **qəlbin yaraları** рикIин дердер; 4) *куьч*. бала, бедбахтвал; зиян, зарар.

YARADAN *сущ*. 1) халкь авурди, халикь, яратмишайди, Аллагь; **yaradan belə xəlq edib** Аллагьди икI халкьнава; 2) яратмишдайди, яратмишай кас, авур (*туькIуьрай*) кас, арадал гъайи кас; **gələcəyi yaradanlar** гележег туькIуьрзавайбур.

YARADICI I *сущ*. яратмишдайди; арадал гъайиди; автор; **müasir yaradıcı obrazı** гилан девирдин яратмишдайдан образ; II *прил*. яратмишунин, яратмишдай; **yaradıcı kollektiv** яратмишдай коллектив.

YARADICILIQ *сущ*. 1) яратмишун; **elmi yaradıcılıq** илимдин яратмишунар; 2) яратмишай затIар; илимдин яратмишунар; **Üzeyir Hacıbəyovun yaradıcılığı** Узейир Гьажибегован яратмишунар.

YARADILAN *прил*. туькIуьрнавай; **yeni yaradılan müəssisə** цIийиз туькIуьрнавай кархана.

YARADILMAQ *глаг*. туькIуьр хьун.

YARAQ *сущ*. яракь.

YARAQLI *прил*. яракьлу, яракь гъиле авай.

YARAQSIZ *прил*. яракь гвачир.

YARALAMAQ *глаг*. 1) хер авун; **başını yaralamaq** кьилел хер авун; 2) рикI тIарун, рикIе эцягъун; **o, mənim ürəyimi yaraladı** ада зи рикI тIарна.

YARALANMAQ *глаг*. 1) хер хьун; 2) рикI тIар хьун.

YARALI *прил*. хер алай.

YARAMAQ *глаг*. 1) туькIуьн, виже атун; бакардиз атун; **bu ağıllı məsləhət bizə yaradı** и акьуллу меслят чи бакардиз атана.

YARAMAZ I *прил*. 1) герек авачир, виже текъведай, вижесуз; **yaramaz şeylər** герек авачир шейэр; 2) ярамаз, лайихсуз, пис, усал, ферсуз; II *сущ*. алчах, нагьакьан кас; мурдар итим; са карни тийир ваякьан; III *предик*. **yaramaz** виже къведач, мумкин туш.

YARAMAZCASINA *нареч*. ярамазвилелди, ярамаздаказ.

YARAMAZLIQ *сущ*. ярамазвал.

YARANMAQ I *глаг*. кьадайвал авун, дуьз гъун.

YARANMAQ II *глаг*. 1) арадал атун; **onun sayəsində yarandı** адан гьисабдай арадал атана; 2) хьун, туькIуьн, туькIуьр хьун; 3) гьатун; **başımda bir fikir yaranıb** зи кьиле са фикир гьатнава.

YARARLAŞDIRMAQ *глаг*. герек тирвал авун, виже къведайвал авун.

YARARLAŞMAQ *глаг*. герек хьун, виже атун.

YARARLI *прил*. 1) виже къведай, ярамиш тир; 2) менфятлу, хийирлу; **yararlı müzakirələr** хийирлу веревирдер; 3) мублагь; **yararlı torpaqlar** мублагь чилер.

YARARLIQ *сущ*. 1) ярамишвал; 2) менфятлувал, хийирлувал; 3) мублагьвал.

YARARLILIQ *сущ. килиг:* **YARARLIQ.**

YARARSIZLIQ *сущ*. 1) лазим туширвал, герек авачирвал, вижесузвал, ферсузвал, ярамиш туширвал; 2) менфятсузвал, хийирсузвал.

YARASA *сущ. зоол*. кьаркьулув.

YARAŞIQ *сущ*. 1) ярашух, иервал, гуьрчеквал; **yaraşıq vermək** ярашух гун; **yaraşığını saxlayan qadın** иервал хвенвай дишегьли; 2) *куьч*. безек, ярашух, гуьрчегардай затI; **uşaq evin yaraşığıdır** аял кIвалин ярашух я; 3) мешреб; **elmimizin yaraşığı** чи илимдин мешреб.

YARAŞIQLI *прил*. иер, ярашугълу, гуьрчег, мешреблу.

YARAŞIQSIZ *прил*. иерди тушир, гуьрчег тушир, мешребсуз, ярашугъсуз.

YARAŞMAQ *глаг*. 1) кьун, иер хьун, гуьрчег хьун; **bu geyim sənə yaraşır** и пекери вун кьазва; 2) кутугун, лайих хьун; **geridə qalmaq sizə yaraşmır** гуьгъуьна амукьун квез лайих туш.

YARATMAQ *глаг*. 1) тукIуьрун; арадал гъун; теснифун; **iş şəraiti yaratmaq** кIвалахдай шартIар арадал гъун; 2) эцигун, хкажун; **yeni şəhərlər yaratmaq** цIийи шегьерар эцигун; 3) тайин авун, туькIуьрун; **yeni əlaqələr yaratmaq** цIийи алакъаяр туькIуьрун.

YARDIM *сущ*. куьмек, куьмек гун, гъил кьун; **təcili yardım** тади куьмек; **kasıblara yardım** кесибриз гъил кьун.

YARDIMÇI *прил*. 1) куьмекчи; **yardımçı qüvvələr** куьмек гузвай къуватар; 2) куьмекдин; **yardımçı təsərrüfat** куьмекдин майишат.

YARƏB *межд*. яребби.

YARƏBBİ *межд. килиг:* **YARƏB.**

YARĞAN *сущ*. дере, агъада авай чка, кIам, яргъи чухур; уьцIена хьанвай кьвал; **yarğana düşmək** кIамуз аватун.

YARI *сущ*. 1) зур, зур пай, са пай; **işin yarısı** кIвалахдин зур; **yolun birinci payı** рекьин сад лагьай пай; 2) юкь; **aprelin yarısı idi** апрелдин юкьвар тир.

YARIAC *прил*. тух тушир, гишинвал авай.

YARIBAYARI *нареч*. 1) юкьни-юкьвай, кьве патахъ; **məhsulu yarıbayarı böldülər** бегьер кьве патахъ пайна; 2) сад хьиз, барабардиз; **yarıbayarı payını aldı** сад хьиз вичин пай къахчуна; 3) зур пай, са пай; **iş yarıbayarı tamamlanıb** кIвалахдин са пай тамамарнава.

YARIQ *сущ*. фер, свар, хъиткьер.

YARILMAQ *глаг*. 1) гватун, кьве

пай хьун; **odun yarıldı** кIарас кьве пай хьана; 2) хун, хана пад акъатун; кукIварун; **düşmən mühasirəsini yarmaq** душмандин гьалкъа кукIварун; 3) къакъудун, тарашун; **bank yarıldı** банк тарашна.

YARIM *сущ.* зур, зур пай, са пай; **yarım saat** зур сят; **kilo yarım** са килони зур.

YARIMADA *сущ.* са пад чилик ккIанвай кьурамат.

YARIMAQ *глаг.* 1) кутугун; яра-миш хьун; 2) мумкинвал гун, игьтияж таъминарун.

YARIMCAN *прил.* чандик квай, кьенвай хьтин, рекьизвай; **biz gedəndə o, yarımcan idi** чун фейила ам чандик квай.

YARIMÇIQ *прил.* 1) куьтягь тавунвай, акьалтI тавунвай, кьилиз акъуд тавунвай, тамам тахьанвай, тамам тушир; **yarımçıq iş** кьилиз акъуд тавунвай кIвалах; 2) бегьем тушир, къеняй ичIи; 3) зуракI, бегьемсуз; **yarımçıq söhbət** зуракI ихтилат.

YARINMAQ *сущ.* бакардиз атун.

YARIŞ *сущ.* акъажунар; **yarış qabaqcılları** акъажунрин кIвенкIвечияр; **idman yarışları** спортдин гьуьжетунар.

YARIŞMAQ *глаг.* гьуьжетарун.

YARITMAQ *глаг.* кьилиз акъудун, бегьемарун, таъминарун, рази тун; **onu yarıtmaq çətindir** ам рази тун четин я.

YARITMAZ *прил.* рази ийиз тежер, бес тушир, бегьемсуз, усал, усал гьал; **bu yarıtmaz vəziyyət onun xoşuna gəlmədi** и усал гьалдикай адаз хуш атанач.

YARMA *сущ.* чIахар.

YARMAQ *глаг.* 1) гудун, кьве пад авун, пад-пад авун; **kötüyü yarmaq** кIанчI гудун; 2) кукIварун, кьацI акъудун, атIун; **gəmi dalğaları yararaq irəliləyirdi** гимиди лепеяр атIуз вилик физвай; 3) хун; **başını yarmaq** кьил хун; 4) рум гун, хуртIар гун; **adamları yarıb keçmək** инсанриз хуртIар гана фин; 5) къакъудун, тарашун; **kassanı yarmaq** касса тарашун; 6) ахъа авун, къазунун; **yaranı yarmaq** хер къазунун.

YARMARKA *сущ.* мекера.

YARPAQ *сущ.* пеш; **ağacların yaşıl yarpaqları** тарарин къацу пешер; **quru yarpaqlar** кьуру пешер.

YARPIZ *сущ.* пурни(яр); **yarpız qoxusu** пурнийрин ни.

YAS *сущ.* яс; тазият; **yas tutmaq** яс кьун; **yas mərasimi** тазиятдин мярекат.

YASAQ *сущ.* къадагъа; **yasaq qoymaq** къадагъа тун; **dini yasaqlar** диндин къадагъаяр.

YASAQLIQ *сущ.* къадагъавал.

YASAVUL *сущ.* ясавул.

YASƏMƏN *сущ.* ярцуьк, ярцуькведин тар.

YASİN *сущ. дин.* Ясин (*Къуръандин суьре*).

YASSAR *сущ.* ажуз, буш инсан, чан алачирди хьиз рахадайди.

YASTI *прил.* кьулу, дуьз, чин дуьз, кьул хьтин, кьелечI; **yastı daş** кьулу къван.

YASTIQ *сущ.* хъуьцуьган; **tük yastıq** туькдин хъуьцуьган.

YASTIQCA *сущ.* гъвечIи хъуьцуьган.

YASTILAMAQ *глаг.* элчуькьарун; кьулу авун (*гатана, илисна, элчуькьарна кьул хьиз авун*).

YASTILIQ *сущ.* кьулу, дуьз.

YAŞ I *сущ.* яш; **yaşlı adam** яшар хьанвай кас, кьуьзуь кас.

YAŞ II I *сущ.* нагъв; **göz yaşları** вилин накъвар; II *прил.* куьцIенвай, ламу, кьежей; **yaş dəsmal** ламу дасмал; **yaş yer** кьежей чка.

YAŞAMAQ *глаг.* яшамиш хьун; **uzun illər yaşamaq** гзаф йисара яшамиш хьун; **kənddə yaşamaq** хуьре яшамиш хьун.

YAŞARMAQ *глаг.* вилерал нагъв акьалтун.

YAŞATMAQ *глаг.* 1) уьмуьр гун, яшамишиз тун; 2) тIвар вине кьун.

YAŞAYIŞ *сущ.* уьмуьр.

YAŞID *сущ.* тай, тай-туьш; **onlar yaşıddır** абур таяр (*таяр-туьшер*) я.

YAŞIL *прил.* къацу; **yaşıl rəng** къацу ранг; **yaşıl meşələr** къацу тамар.

YAŞILLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) къацу авун; къацу рангадал вегьун; **yaz ağacları yaşıllaşdırdı** гатфари тарар къацу авуна; 2) чка авадан авун патал тарар, валар ва мсб. цун.

YAŞILLAŞMAQ *глаг.* къацу хьун; **ağaclar yaşıllaşır** тарар къацу жезва.

YAŞILLIQ *сущ.* къацу чка.

YAŞINMAQ *глаг.* кIевун, кIевирун, чин кIевирун.

YAŞLANMAQ *глаг.* 1) ламу хьун; 2) яшлу хьун.

YAŞLAŞMAQ *глаг.* кьуьзуь хьун, яшлу хьун.

YAŞLI I *прил.* яшлу, агьил, кьуьзуь; **yaşlıların istirahət yeri** кьуьзуьбуру ял ягъидай чка.

YAŞLI II *прил.* нагъв алай; **onun gözləri yaşlı idi** адан вилерал накъвар алай.

...YAŞLI... *бязи мураказ гафарин кьвед лагьай пай*; **ikiyaşlı uşaq** кьве яшинда авай аял.

YAŞMAQ *сущ.* яшмагъ; **yaşmaq tutmaq** яшмагъдив чин кIевирун.

YAŞMANMAQ *глаг.* чин кIевирун (*дишегьлийри*).

YATAB *сущ.* ятаб (*дустагъар конвойдик кваз са чкадай маса чкадиз куьчарун*).

YATACAQ *сущ.* мес; месер; **bir dəst yatacaq** са къат месер.

YATAĞAN I *сущ.* гзаф ксудайди, ахварал рикI алайди.

YATAĞAN II *сущ. зоол.* зурба гъуьлягъ.

YATAQ *сущ.* 1) мес; месер; **təmiz yataq** михьи месер; 2) ятах; хипер ядай чка; гьуьндуьг; 3) кьураматдал гьуьлуьн гьайванар экъечIдай чка; 4) мяден (*цIивин, ракь ва мсб. квай чка*); 5) кьер (*вацIун*), вацIун къен (*кьве къерехдин арада авай яд физвай ва я виликди фейи чка*); 6) кIам.

YATAQXANA *сущ.* санал яшамиш жезвай чка.

YATALAQ I *сущ. мед.* тиф; II *прил.* тифдин.

YATIQ *прил.* 1) алгъай, са патахъ майил авунвай, кьил агъадал тир, чин квай, ягъв квай; **yatıq taxtalar** алгъай тахтаяр; 2) ацукьнавай; **yatıq döşəmə** ацукьнавай кIвалин чил; 3) легъв авай, къене патаз акIаж хьайи, къене патаз эчекь хьайи; 4) даяз, къен авачир; 5) къаткай; **yatıq yer** къаткай чка.

YATIQLIQ *сущ.* 1) майилвал, алгъайвал; 2) легъв хьун, къене патаз акIаж хьун, къене патаз чам гун.

YATIRMAQ *глаг.* 1) къаткурун; **uşağı yatırmaq** аял къаткурун; 2) ахвариз ракъурун; 3) къанихвал кьин; **susuzluğunu yatırmaq** цихъ къанихвал кьин; 4) *куьч.* муьтIуьгъарун; **qiyamı yatırmaq** гъулгъула муьтIуьгъарун;

5) вахтуналди акъвазарун; **məsələni yatırmaq** месела вахтуналди акъвазарун; 5) алцифарун, кІане ацукьарун; **tozu yatırmaq** руг алцифарун.

YATIRTMAQ *глаг.* 1) ксуз мажбур авун; 2) чам гъун, агъуз авун, агъузарун, тІимил патахъарун; **budağı yatırtmaq** хел агъуз авун; 3) муьтІуьгъарун; 4) секинарун, умунарун.

YATMAQ *глаг.* 1) ксун; **yatmaq vaxtıdır** ксудай вахт я; 2) хабар тахьун, хабар кьун тавун; 3) къаткун; **xəstə yatmaq** азарлу яз къаткун; 4) къвалахъди хьун, къвалахъди алгъун; 5) акъвазун, секин хьун; 6) ацукьун; кІане ацукьун; 7) чам атун; тІимил патахъ хьун, алгъун; тІимил акІаж хьун; 8) гацум хьун, юзаз тахьун; 9) кІвалахдик квачиз акъвазун.

YAVA I *прил.* ява, рекьяй акъатнавай; II *сущ.* ява, ява кас, чІуру рекье авайди.

YAVALIQ *сущ.* явавал, чІуру рекье хьун.

YAVAN *прил.* 1) яван; **yavan çörək** яван фу; 2) гъери квачир, чар авачир; 3) гьакІан, манасуз; **yavan söz** манасуз гаф.

YAVANLIQ *сущ.* 1) фахъ галаз недай гьар са затІ; тІуьн; 2) некІедин магьсулар; 3) гъери квачир затІар.

YAVAŞ *прил.* 1) яваш, секин; **yavaş addımlarla** яваш камаралди; **yavaş səslə** секин ванцелди; 2) аста; **yavaş yeriş** аста къекъуьн; 3) явашнавай, яваш авунвай; 4) игьтиятлу, кар фагьумдай; **yavaş hərəkət** игьтиятлу гьерекат; 5) ислягь, секин; **yavaş at** ислягь балкІан; 6) зирингвал квачир, зиринг тушир.

YAVAŞCA *нареч.* 1) яваш, явашдиз; **yavaşca demək** явашдиз лугьун; 2) секинсуз, секинсузвилелди; **yavaşca çıxıb getdi** секиндиз акъатна хъфена; 3) ван-сес тавуна; ван-сес авачиз; 4) тади квачиз, секиндиз; **çay yavaşca axır** вацІ секиндиз авахьзава; 5) игьтиятлудаказ, игьтиятлудиз; **yavaşca sözünü dedi** игьтиятлудаказ вичин гаф лагьана.

YAVAŞIMA *сущ.* секинвал, явашвал.

YAVAŞIMAQ *глаг.* 1) секин хьун, яваш хьун; 2) муьтІуьгъ хьун, табий хьун.

YAVAŞITMAQ *глаг.* 1) секинарун, явашарун; 2) муьтІуьгъарун.

YAVAŞ-YAVAŞ *нареч.* 1) яваш-яваш; **qapını yavaş-yavaş döymək** ракІар яваш-яваш гатун; 2) явашдиз; аста, астаз; **yavaş-yavaş getmək** аста фин; 3) яваш-явашди; къвез-къвез; **yavaş-yavaş işi öyrənmək** яваш-явашди кІвалах чир хьун; **yavaş-yavaş yaxşılaşmaq** къвез-къвез хъсан хьун; 4) игьтиятдивди; **yavaş-yavaş yaxınlaşmaq** игьтиятдивди агатун.

YAVƏR *сущ.* адъютант (*кьушундин чІехидан патав жедай офицер*).

YAVƏRLİK *сущ.* адъютантвал.

YAY I I *сущ.* гад; **qızmar yay** чими гад; II *прил.* гатун; **yay işləri** гатун крар; **yay günləri** гатун йикъар.

YAY II *сущ.* чІемерук; **oxunu atıb yayını gizlətmək** жуван фикир эхирдал кьван лугьун тавун.

YAY III *сущ.* буржин.

YAY IV *сущ.* кеменча ва скрипка ядай тІвал.

YAYĞIN *прил.* 1) акахьай, бегьем кьатІуз тежер, ачух тушир; 2) тайин тушир, чкІай (*мес. рахун, теклиф*).

YAYĞINLIQ *сущ.* 1) чукІун (*мес. жими гъери*); 2) *куьч.* як акьалтна къувунун, яцІу хьун, куьк хьун.

YAYILMAQ *глаг.* 1) чукIун, гьатун (*мес. хабар, ван-сес*); **güllərin ətri evə yayıldı** цуькверин ни кIвализ чкIана; 2) гегьенш хьун; 3) авахьун, авахьиз-авахьиз фин; 4) алахьун, экъичун; **hər yana "ura" səsləri yayılmışdı** кьуд пата «урадин» ванер алахьна физвай; 5) экIя хьун, гегьенш чка кьун; **kəndin evləri dağ döşünə yayılıb** хуьрьун кIвалер дагъдин хурал экIя хьанва; 6) чкIана гьарниз акъатун; **dostlar hər yana yayılıblar** дустар чкIана гьарниз акъатнава.

YAYILMIŞ 1) чкIанвай, халкьдин арада гзаф гьатнавай, гзаф авай; 2) гегьенш, 3) гьарниз чкIай, гьарна авай, гьарнал алай; **yayılmış xalq** гьарна чкIанвай халкь; 4) кьиляй-кьилиз битав, сад хьтин; **yayılmış meşə** кьиляй-кьилиз сад хьтин там; 5) пайи-паяр хьанвай; **yayılmış kənd** пайи-паяр хьанвай хуьр; 6) кьелечIарнавай; **yayılmış polad** кьелечIарнавай гьулдан.

YAYIM *сущ.* хабар гун; **radioyayım** радиодай хабарар гун.

YAYINBALIĞI *сущ. зоол.* лакъа (*балугъ*).

YAYINDIRICI *прил.* фикир масанихъ алуддай, маса патаз акъуддай, ягъалмишардай.

YAYINDIRMAQ *глаг.* 1) алудун, фикир масанихъ алудун, маса патаз акъудун, ягъалмишарун; 2) вил алудун, фикир масаниз желб авун, манийвал авун (*кардиз*); галудун (*ялна, хъуткьунарна*); 3) акъудун, рекьяй акъудун, чIуру рекье тун.

YAYINMAQ *глаг.* 1) хкечIун, маса кардиз фикир гун, маса кардал алахъун (*са фикир, кар туна*); **bir dəqiqə işdən yayınmaq** са декьикьада кIвалахдикай хкечIун; 2) къерехдиз къекъечIун, кьил къакъудун; **cavabdan yayınmaq** жавабдикай кьил къакъудун; 3) цIуьх авун, цIукI хьун, квахьун (*садазни таквадайвал са къерехдивай хъфин*); **gözdən yayındı** вилерикай квахьна; 4) чуьнуьх хьун; кIев хьун; **qonaqlardan yayınmaq** мугьманрикай чуьнуьх хьун.

YAYLA *сущ.* 1) *килиг*: **YAYLAQ;** 2) *геогр.* дагъдин дуьзен (*гьуьлуьн дережадилай вине авай дуьзен ва я тепеяр авай чка*).

YAYLAQ I *сущ.* яйлах; **yaylaqda dincəlmək** яйлахда ял ягъун; II *прил.* яйлахдин; **yaylaq havası** яйлахдин гьава.

YAYLIQ I *сущ.* 1) фите; 2) ягълух; **cib yaylığı** жибиндин ягълух.

YAYLIQ II *сущ.* гатун, гад паталди гьазурнавай.

YAYMA I *сущ.* дуьгуьдин некIед хапIа.

YAYMA II *сущ.* 1) чукIун, гегьенш хьун; 2) гьяркьуь хьун, фирягь хьун; 3) акьалун (*тини*).

YAYMAQ *глаг.* 1) чукIурун, гегьеншарун; **qabaqcılların təcrübəsini yaymaq** кIвенкIвечийрин тежриба чукIурун; 2) ахъаюн, экIягъун; **xalçanı yaymaq** халича экIягъун (*вегьин*); 3) кIватIнавайди ахъаюн, ачухун; 4) кьелечIарун; **dəmiri yaymaq** ракь кьелечIарун; 3) акьалун (*тини*).

YAY-OX *сущ.* хьел-чIемерук.

YAZ I *сущ.* гатфар; **yaz gəldi** гатфар алукьна; **erkən yaz** фад алукьай гатфар; II *прил.* гатфарин; **yaz ayları** гатфарин варцар.

YAZDIRMAQ *глаг.* кхьиз тун; **adını siyahıya yazdırmaq** тIвар сиягьдиз кхьиз тун.

YAZI I *сущ.* 1) кхьинар; **Qafqaz**

xalqlarının yazısı Къафкъаздин халкьарин кхьинар; 2) кхьей затI; 3) винел кхьенвайди, винел алай кхьинар, чин патал алай кхьинар (*куьруь*); 4) макъала; **qəzetə maraqlı yazı çıxarmışdı** газетдиз марагълу макъала акъуднавай; 5) кхьин; ктаб; **müqəddəs yazı** диндин ктаб, пак ктаб, пак кхьинар.

YAZI II *сущ. диал.* дуьзен; дуьзенлух; аран; дугун; чуьл; тала.

YAZIÇI I *сущ.* кхьираг, къелемэгьли; **yazıçılar gəlmişdi** кхьирагар атанвай; II *прил.* кхьирагдин, къелемэгьлидин; **yazıçı sözü** кхьирагдин гаф.

YAZIÇI *прил.* кхьидай; **yazıçı qurğu** кхьидай алат.

YAZIQ *сущ.* 1) язух; **o yazıq nə etsin?** а язухди вуч авурай? 2) фагъир; **o, yazıq adamdır** ам фагъир кас я; 3) кесиб; **o yazığın heç nəyi yoxdur** а кесибдиз затIни авайди туш.

YAZIQCASINA *нареч.* язухвилелди, язухдаказ, язухдиз.

YAZIQLIQ *сущ.* 1) язухвал; 2) фагъирвал; 3) кесибвал.

YAZLAMAQ *глаг.* чими хьун; **bayırda yazlayır** къецел чими жезва.

YAZLIQ *прил.* гатфарин, гатфар патал гьазурнавай; **yazlıq buğda** гатфарин къуьл (*гатфариз цана гатуз кIватI хъийидай*).

YAZMAQ *глаг.* кхьин; **əsər yazmaq** эсер кхьин; **adını yazmaq** тIвар кхьин; **akt yazmaq** акт кхьин; **qəzetə yazı yazmaq** газетдиз макъала кхьин.

YEDDİ I *числ.* ирид; **yeddi ev** ирид кIвал; **onun yeddi arxası var** адахъ ирид арха ава; **yeddi dəfə yeddi 49** иридра ирид 49.

YEDDİ... *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*: **yeddibaşlı əjdaha** ирид кьил алай аждагьан.

YEDDİAYLIQ *прил.* ирид вацран; **yeddiaylıq uşaq** ирид вацран аял.

YEDDİİLLİK *прил.* ирид йисан; **yeddiillik məktəb** ирид йисан мектеб.

YEDDİNCİ *числ.* ирид лагьай; **yeddinci uşaq** ирид лагьай аял.

YEDƏK *сущ.* 1) кьенерар; **atın yedəyindən yapışmaq** балкIандин кьенерар кьун; 2) едег; **yedəkdə dartmaq** едегда чIугун; 3) гилигдай, галкIурдай затI (*фургъундихъ, машиндихъ, трактордихъ ва мсб*).

YEDİRTMƏK *глаг.* 1) тIуьн гун, ем гун; **uşağı yedirtmək** аялдиз тIуьн гун; **inəkləri yedirtmək** калериз ем гун.

YEDİZDİRMƏK *глаг. килиг:* **YEDİRTMƏK.**

YEFREYTOR *сущ.* ефрейтор.

YEGANƏ *прил.* 1) тек са, тек сад тир, анжах са; авай сад, авай-авачир сад; **o, anasının yeganə oğludur** ам дидедин авай са хва я; 2) масан, багьа; **bu yeganə kitabdır** им масан ктаб я.

YEGER *сущ.* 1) пешекар гъуьрчехъан; 2) егеррин полкунин аскер.

YEKDİL *прил.* 1) вирибурун фикир сад тир, виридан фикир сад яз авур, виридан гаф сад яз авур, вирида сад хьиз авур; 2) тек са.

YEKDİLLİK *сущ.* рейсадвал.

YEKDİLLİKLƏ *нареч.* садвилелди, вирида сад хьиз, рейсаддаказ; **qərar yekdilliklə qəbul olundu** къарар рейсаддаказ кьабулна.

YEKƏ *прил.* чIехи; **yekə ağac** чIехи тар.

YEKƏXANA *прил.* кьил вине кьадай, гзаф лавгъа; **yekəxana danışmaq** гзаф лавгъавилелди рахун.

YEKƏLMƏK *глаг.* чIехи хьун,

зурба хьун.

YEKƏPƏR I *прил*. 1) зурба; 2) чIехи, еке; II *сущ*. шувакь, натараз инсан.

YEKNƏSƏQ I *прил*. са къайдадин, са тегьердин, гьамиша сад хьтин, дегишвал авачир; II *нареч*. са къайда, са тегьерда, гьамиша сад хьиз, дегишвал авачиз.

YEKUN I *сущ*. 1) вири; жем; 2) нетижа; II *прил*. 1) эхиримжи, эхирдин; **yekun qiymətlər** эхиримжи къиметар; 2) вири жем, гьисабдиз къачурла жезвай; 3) финалдин; **yekun oyunlar** финалдин къугъунар.

YEKUNLAŞDIRMAQ *глаг*. 1) нетижаяр кьун; 2) кIватIун, санал жем авун; **gəliri yekunlaşdırmaq** къазанжи санал жем авун.

YEL I I *сущ*. гар, кьезил гар; **xəfif yel əsdi** кьезил гар къарагьна; II *прил*. гарун; **yel dəyirmanı** гарун регъв.

YEL II *сущ*. купул; **yel ağrıları** купулдин тIалар.

YELBEYİN *прил*. акьулдиз кьезил, кьиле гар авай.

YELBEYİNLİK *сущ*. кьиле гар авайвал, кьанцIархъанвал.

YELİN *сущ*. регъуь; **inəyin yelini** калин регъуь.

YELKƏN I *сущ*. елкен (*гимидин тар-чунал кутIундай, гар кткайла акьаж жедай ва гарун къуватдалди вилик ракъурдай зурба ших*); II *прил*. елкендин; **yelkən gəmisi** елкендин гими.

YELLƏMƏK *глаг*. 1) эчIягъун; **beşiyi yelləmək** кьеб эчIягъун; 2) галтадун, юзурун; **külək bayrağı yelləyir** гару пайдах юзурзава; 3) элягъун; **o, əlini yellədi** ада гъил элягьна; 4) тухун, гьалун, чIугун; **sürünü yelləmək** суьруь гьалун.

YELLƏNCƏK *сущ*. перпилаг; **uşaqlar yelləncəkdə oynayırlar** аялар перпилагда къугъвазва.

YELLƏNMƏK *глаг*. 1) галтад хьун; **yelləncəkdə yellənmək** перпилагда галтад хьун; 2) и пад а пад ягъун.

YELLƏTMƏK *глаг*. 1) эчIягъиз тун; 2) галтадиз тун.

YELPİK *сущ*. гар ягъадайди.

YEM *сущ*. алаф, ем (*гьайванарни къушар паталди*).

YEMƏK I *глаг*. 1) тIуьн; **pendir-çörək yemək** нисини фу тIуьн; 2) харж авун, серф авун; **pulları yemək** пулар харж авун; 3) тарашун; **xalq malını yemək** халкьдин мал тарашун; 4) чIурун, ктIурун; **pas dəmiri yeyir** муьрхъуь ракь незва (*ктIурзава*).

YEMƏK II *сущ*. тIуьн, хуьрек; **isti yemək** чими хуьрек.

YEMƏLİ *прил*. 1) недай, нез жедай, тIуьниз виже къведай; **yeməli şeylər** нез жедай шейэр; 2) тIямлу, дадлу; верцIи; **yeməli xörəklər** тIямлу хуьрекар.

YEMİŞ *сущ*. гатун хали.

YEMİŞAN *сущ. бот*. 1) ини; 2) инид вал.

YEMLƏMƏK *глаг*. 1) тIуьн гун; хуьрек гун; ем гун; 2) тIуьн гуз чIехи авун; 3) алава ем гун (*чил миянардайла*).

YEMLİK *прил*. емдин, алафдин; **yemlik çuğundur** алафдин чугъундур.

YENƏ *нареч*. 1) мад, цIийи кьилелай; мадни; **yenə dərslər başlandı** мадни тарсар гатIунна; **o, yenə mübahisə edir** ада мад гуьжетарзава; 2) цIийиз, мад гъилера; **yenə də soruşdu** мад гъилера жузун хъувуна; 3) ятIани, гьакI ятIани, аниз килиг тавуна; **yenə kənd yeridir də** ятIани хуьруьн чка я ман; 4) эвел хьиз, виликдай хьиз; сифтедай хьиз;

yenə də mübahisə edirdi мад виликдай хьиз гьуьжетарзавай.

YENGƏ *сущ. этногр.* енге.

YENİ *прил.* 1) цIийи; **yeni evlər** цIийи кIвалер; **yeni kənd** цIийи хуьр; 2) алай вахтунин, и замандин, цIийи вахтунин; **yeni tarix** цIийи вахтунин тарих; 3) мукьвара арадиз акъатай, мукьвара пайда хьайи; **yeni dərman** мукьвара арадиз акъатай дарман.

YENİCƏ *нареч.* дехне, мукьвара, са тIимил вилик, са тIимил фад; исятда; **yenicə getdi** исятда хъфена; **yenicə baş vermiş hadisə** мукьвара кьиле фейи вакъиа.

YENİDƏN *нареч.* цIийи кьилелай, цIийи цикIелай, цIийиз; **yenidən yazmaq** цIийи кьилелай кхьин.

YENİDƏNQURMA *сущ.* цIийикIа туькIуьрун, масакIа расун.

YENİLƏMƏK *глаг.* цIийи хъувун.

YENİLƏŞMƏK *глаг.* цIийи хьун.

YENİLİK *сущ.* 1) цIийивал, цIийи къайда; **texniki yenilikləri tətbiq etmək** техникадин цийивилер кардик кутун, техникадин цIийи къайдаяр тун; 2) цIийи гьал; **məsələyə yenilik gözü ilə baxmaq** месэладиз цIийи гьалда килигун (*вил вегьин*); 3) цIийи хабар, цIийи кар; **bu günün yenilikləri** къенин йикъан цIийи хабарар; 4) цIийиди, цIийи затI; **ədəbiyyatda yenilik** эдебиятда цIийи затI.

YENİLMƏZ *прил.* кукIвариз тежер, мягькем, рам тежер, муьтIуьгъ тежер, чIур тежер.

YENİLMƏZLİK *сущ.* кукIвариз тежервал, мягькемвал, рам тежервал, рам тежервал.

YENİYETMƏ *сущ.* лап жегьил, аял кьил (*12-16 яшарин гада ва я руш*).

YEPİSKOP *сущ.* епископ (*килисадин пуд лагьай дережадин къуллугъчи кешиш; чIехи кешиш*).

YER *сущ.* 1) Чил (*планета*); **Yer Günəşin ətrafında hərəkət edir** Чил Ракъинилай элкъвезва; 2) накьв, накьвар, чил; **xam torpaqlar** хам накьвар; 3) кьурамат; 4) чил; **heç kimin olmayan yer** садандини тушир чил; 5) чка; **bu yerlər bizə babalarımızdan qalıb** и чкаяр чаз чи бубайрилай амайди я; 6) дуьнья; 7) уьлкве; гьукумат; **özgə yerlər** чара уьлквеяр; 8) мес; месер; **yer salmaq** месер вегьин; 9) ипри, персенг, къапунин чка; **yerini çəkmək** къапунин чка алцумун.

YERALMASI *сущ.* яралма.

YERALTI I *прил.* чилин кIаник квай; II *сущ.* чилин кIаник квай чка, кIвал.

YERBƏYER I *нареч.* чка-чкадал, галай-галайвал; II *глаг.* 1) чка-чкадал эцигун, галай-галайвал авун; 2) къайдада тун; 3) чкада гьатун.

YERDƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **yatdığım yerdə** ксанвай чкадал; **meşənin qurtardığı yerdə** там куьтягь хьайи чкадал.

YERƏBAXAN *сущ.* кисай, амалдар.

YER-GÖY *сущ.* чил-цав.

YERİMƏK *глаг.* 1) фин, хтун; къекъуьн; кIвач вегьин; кам вегьин; кам къачун; **iti yerimək** зарбдиз фин; 2) вегьин; **düşmən üzərinə yerimək** душмандал вегьин.

YERİNDƏ 1) ажеб, хъсан; **ona yerində oldu** адаз ажеб хьана; 2) кутугнава; чка я.

YERİNDƏCƏ *нареч.* чкадал; **yerindəcə deyildi** чкадал лагьана.

YERİŞ *сущ.* къекъуьн.

YERİTMƏK *глаг.* 1) къекъвез тун;

2) кардик кутун; 3) гьерекатдиз гъун; 4) галаз фин, галаз тухун.

YERKÖKÜ *сущ*. газар.

YERLƏŞDİRMƏK *глаг*. гьакьарун.

YERLƏŞMƏK *глаг*. 1) чкаяр кьун, чкайрал ацукьун; **vaqonda yerləşmək** вагонда къулай чкаяр кьун; 2) гьакьун; **burada biz hamımız yerləşərik** ина чун вири гьакьда; 3) аваз хьун, алаз хьун; **məktəb kəndin mərkəzində yerləşir** мектеб хуьруьн юкьва ава.

YERLİ I *прил*. 1) чкадин; **yerli əhali** чкадин агьалияр; **yerli dil** чкадин чIал; **yerli hökumət** чкадин гьукумат; 2) кутугай, кутугнавай; вичин вахтунда авунвай; **yerli sual** вичин вахтунда ганвай (*эцигнавай*) суал; II *сущ*. ватанэгьли; са хуьряй тирди; са чкадай тирди.

YERLİ-DİBLİ *нареч*. гелни амачиз.

YERLİ-YATAQLI *нареч*. галай-галайвал.

YERÜSTÜ I *прил*. чилин винел алай; II *сущ*. чилин винел алай чка, кIвал.

YEŞİK *сущ*. ишикI.

YETƏR I *предик*. бес я; **bu gün yetər** къе бес я; **yetər, daha danışma** бес я, мад рахамир; II *прил*. бес кьадардин, бегьем; **yetər dərəcədə işlədi** бес кьадар (*бегьем*) кIвалахна.

YETİM I *сущ*. 1) етим; **atadan yetimdir** бубадилай етим я; 2) *куьч*. ялгъуз тир, тек тир; кьилди тир; II *прил*. етимдин; **yetim payı** етимдин пай; **yetim həyatı** етимдин уьмуьр.

YETİMXANA *сущ*. етимхана.

YETİMLİK *сущ*. етимвал.

YETİRMƏ *сущ*. 1) агакьарун (*гъана, тухвана*); **məktubları gec yetirmə halları** чарар геж агакьарзавай гьалар; 2) велед; **demokratiyanın yetirmələri** демократиядин веледар; 3) тербия къачурди; **onun yetirmələri** адавай тербия къачурбур; 4) чIехи авурди; **atanın yetirmələri** бубади чIехи авурбур.

YETİRMƏK *глаг*. 1) агакьарун, тухун, хутахун, гъун, хкун; **məktubu vaxtında yetirmək** чар вахтунда агакьарун; 2) гун; **səyahətə yetirmək** сиягьатдиз фидай мумкинвал гун; 3) агакьун; **özümü mağazaya yetirdim** жув туьквендиз агакьарна; 4) а) хвена чIехи авун, хвена агакьарун; **uşaqları o yetirib** аялар ада хвена чIехи авунва; б) цана агакьарун, битмишарун; **gül yetirmək** цуьквер цана агакьарун.

YETİŞDİRMƏK *глаг*. 1) хвена чIехи авун; 2) туькIуьрун, яратмишун, арадал гъун; 3) тербия авун.

YETİŞMƏK *глаг*. 1) агакьун; **biz kəndə yetişdik** чун хуьруьв агакьна; 2) чурун, хьун; **gilas yetişdi** пIинияр хьана; 3) атIун, акъатун; **iş ağlamaq dərəcəsinə yetişmişdi** кар лап шехьунал кьван акъатнавай.

YETKİN *прил*. 1) *куьч*. тамамвилихъ агакьай; **yetkin alim** тамамвилихъ агакьай алим; 2) агакьай, чрай (*майва*); 3) лап мукьуфдалди гьазурай (*фикир, къарар*).

YETKİNLİK *сущ*. акьул балугъвал.

YETMİŞ *числ*. пудкъанни цIуд; **yetmiş adam** пудкъанни цIуд кас.

YETMİŞİLLİK *сущ*. пудкъанни цIуд йис; **şairin yetmişillik yubileyi** шаирдин пудкъанни цIуд йисан юбилей.

YETMİŞİNCİ *прил*. пудкъанни цIуд лагьай; **yetmişinci illər** пудкъанни цIуд лагьай йисар.

YEYƏ *сущ*. йиге.

YEYİB-İÇMƏK *глаг*. тIуьн-хьун.

YEYİN *нареч*. фад.

YEYİNTİ *сущ*. 1) недай затIар;

2) тIуьна виликай амукьай затIар.

YEYİN-YEYİN *нареч*. фад-фад, тадиз.

YEZİD *прил*. шкьакь, мискьи.

YEZNƏ *сущ*. езне (*вахан гъуьл, рушан гъуьл, гъуьлуьн вахан гъуьл*).

YƏHƏR *сущ*. пурар.

YƏHƏRLƏMƏK *глаг*. пурар ягъун.

YƏHƏRLƏTDIRMƏK *глаг*. пурар ягъаз тун.

YƏHƏRLİ *прил*. пурар алай.

YƏHUDİ *сущ*. чувуд; **yəhudilər** чувудар.

YƏHUDİCƏ *нареч*. чувуд чIалал.

YƏQİN I *мод. гаф.* якъин, мумкин я, жеди, аквадай гьаларай; **yəqin, o gəlməyəcək** якъин ам къведач; **yəqin onun bu işdən xəbəri yoxdur** аквадай гьаларай, адаз и кардикай хабар авач; II *нареч*. гьар гьикI хьайитIани; **qonaqlar yəqin gəlməlidir** мугьманар гьар гьикI хьайитIани къвервал я; III *сущ*. гьакъикъат; **yəqinini bilmək istəsəniz** квез гьакъикъат чириз кIанзаватIа.

YƏQİNLİK *сущ*. якъинвал.

YƏNİ 1) *союз*. яни; **deyə bilməyəcəyəm, yəni deməyə ixtiyarım yoxdur** завай лугьуз жедач, яни заз лугьудай ихтияр авач; 2) *нареч*. ятIани; **yəni heç kəsə inanmaq lazım deyil** ятIани са касдинни чIалахъ хьана кIанзавач.

YIĞCAM I *прил*. 1) сигъ; 2) куьруь, куьруь авунвай; **yığcam çıxış** куьруь авунвай рахунар; II *нареч*. 1) сигъдаказ, сигъдиз; **yığcam yaşamaq** сигъдаказ яшамиш хьун; 2) куьрелди, куьруьдаказ, куьруьдиз, куьруьз; **yığcam danışdı** куьруьз рахана.

YIĞCAMLIQ *сущ*. 1) сигъвал; 2) куьруьвал; **nitqin yığcamlığı** рахунрин куьруьвал.

YIĞILMAQ *глаг*. кIватI хьун, ал тIуш хьун; **çox adam yığılmışdı** гзаф ксар кIватI хьанвай; **qonaqlar yığılırdı** мугьманар кIватI жезвай.

YIĞIM *сущ*. 1) кIватIал, хкягъна кIватIнавай затIар (*са кар патал*); 2) кIватI хъувун, гад агудун; **taxıl yığımı** техилар кIватI хъувун.

YIĞIN *сущ*. 1) кIунтI; хара; гьамбар; хурух; **bir yığın kağız** са хара чарар; **qum yığını** къумадин кIунтI; 2) кIватIал; **insan yığını** инсанрин кIватIал; 3) санбар; са хейлин; **bir yığın xəbər** санбар хабарар (*цIийи*).

YIĞINCAQ *сущ*. 1) кIватIал; **yığıncaq iştirakçıları** кIватIалдин иштиракчияр; 2) ижлас; **yığıncaq keçirildi** ижлас тухвана.

YIĞIŞDIRMAQ *глаг*. 1) къахчун, къахчуна масанал эцигун; **stolun üstündəki kitabları yığışdırmaq** столдал алай ктабар къахчун, столдилай ктабар къахчун; 2) кIватI хъувун (*магьсулар*); **taxılı yığışdırmaq** техилар кватI хъувун; 3) къакъажун; михьун, салагъада тун; **evi yığışdırmaq** кIвал къакъажун.

YIĞIŞMAQ *глаг*. 1) кIватI хьун, алтIушун; **kluba yığışmaq** клубдиз кIватI хьун; 2) экъечIун; **təzə mənzilə yığışmaq** цIийи кIвализ экъечIун; 3) агаж хьун; **soyuqdan yığışmaq** мекьивиляй агаж хьун.

YIĞMAQ *глаг*. 1) кIватIун, эвер гун; хчIалун; **çox kitab yığmaq** гзаф ктабар кIватIун; 2) кIватIун; къахчун (*мес. бегьер*); **məhsul yığmaq** бегьер кIватIун (*къахчун*); 3) алтIушарун; **xalqı yığmaq** халкь алтIушарун; 4) паяр сад-садахъ гилигна туькIуьрун (*мес. са машин ва мсб.*); 5) герек затIар гьазурун (*мес. сад рекье тваз*).

YIĞNAQ *сущ.* кIватIал, инсанар алтIуш хьанвай чка.

YIXILMAQ *глаг.* 1) ярх хьун, алукьун; **yerə yıxılmaq** чилел ярх хьун; 2) аватун; **atdan yıxılmaq** балкIандилай аватун.

YIXMAQ *глаг.* 1) ярхарун; **külək ağacı yıxdı** гару тар ярхарна; 2) *куьч.* алудун, вегьин, алудна гадарун (*мес. гьукумат, пачагь*); **çarı yıxdılar** урус пачагь алудна гадарна; 3) чукIурун, барбатIун; **köhnə divarı yıxmaq** куьгьне цал чукIурун.

YIRĞALAMAQ *глаг.* 1) эчIягъун; **beşiyi yırğalamaq** кьеб эчIягъун; 2) юзурун, галтадун; **stolu yırğalamaq** стол юзурун.

YIRĞALANMAQ *глаг.* 1) галтад хьун, и пад а пад ягъун; **qayıq yırğalanırdı** луьткве лепейрал галтад жезвай; 2) юзун; ян гун; **pərdə yırğalanırdı** перде юзазвай.

YIRTICI *прил.* 1) вагьши, маса гьайванрин як недай; **yırtıcı quşlar** вагьши къушар; 2) азгъун, темягькар, къаних; **yırtıcı adam** азгъун кас.

YIRTIQ *прил.* тIеквен (*тIеквенар*) авай, тIекв-тIекв хьайи; къазунай, кьатI хьайи; **yırtıq tor** тIекв-тIекв хьайи чил; **yırtıq paltar** къазунай пек.

YIRTILMAQ *глаг.* кукIвар хьун, къазунун; **ayaqqabılar yırtıldı** кIвачин къапар кукIвар хьана.

YIRTMAQ *глаг.* 1) къазунун, кукIварун; **ayaqqabıları yırtmaq** кIвачин къапар кукIварун; 2) алукIна кукIварун, куьгьне авун; **paltarı yırtmaq** пекер алукIна кукIварун.

YIR-YIĞIŞ *сущ.* михьна салагъада тун (*кIвал*).

YİV *сущ.* гишир (*кIарасдал атIанвай*).

YİYƏ *сущ.* 1) иеси, сагьиб; **bağ yiyəsi** багъдин иеси; 2) чIехиди, ихтияр гвайди, ихтияр гъилевай кас.

YİYƏLƏNMƏK *глаг.* 1) иеси хьун, сагьиб хьун, жуваз (*вичиз*) къачун, кьун; 2) вичин нефсиниз къачун; **özgə malına yiyələnmək** масадан мал вичин нефсиниз къачун.

YİYƏLİK I *сущ.* иесивал авун; II *тIв.-эв.* талукьвилин; **yiyəlik əvəzliyi** талукьвилин тIварцIиэвез; **yiyəlik hal** талукьвилин падеж.

YİYƏSİZLİK *сущ.* иесузвал.

YOD *сущ.* йод.

YODLAMAQ *глаг.* йод ягъун.

YOĞUN *прил.* 1) яцIу; ацIай; дакIур; як алай; **yoğun adam** яцIу (*як алай*) кас; 2) кубут; **yoğun səs** кубут ван; ◊ **səsinin yoğun yerinə salmaq** кIевиз гьараюн, къалдалди (*гьарайиз*) рахун.

YOĞUNLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) яцIу авун; яцIуз къалурун; 2) *куьч.* четинарун, кIеве тун.

YOĞUNLAŞMAQ *глаг.* 1) яцIу хьун; 2) четин хьун, кIеве гьатун.

YOĞUNLUQ *сущ.* 1) яцIувал; 2) ацIайвал, куьквал.

YOĞURMAQ *глаг.* 1) ишинун (*тини*); 2) тIушунун, тIуш гун (*палчухдиз*).

YOĞURT *сущ.* йогурт.

YOĞURTDURMAQ *глаг.* 1) ишиниз тун (*тини*); 2) тIушуниз тун, тIуш гуз тун (*палчухдиз*).

YOX *кIус.* ваъ.

YOXLAMA *сущ.* 1) ахтармишун; килигна чирун; 2) имтигьан; 3) ревизия; 4) *мед.* ахтармишна чирун; 5) гъалатIар дуьз хъувунатIа килигун; 6) килигун; **xəstəni yoxlama** начагъдаз килигун.

YOXLAMAQ *глаг*. 1) ахтармишна чирун; килигун; 2) имтигьан авун; **təzə gələn uşaqları yoxladı** цIийиз атай аялар имтигьан авуна; 3) гъил-тIуб авун, гъил-тIуб авуна ахтармишун.

YOXLUQ *сущ*. авачирвал, тахьун, авачиз хьун, гьакъикъатда авачиз хьун; **lazımi kitabların yoxluğu** герек ктабар тахьун.

YOXSA *союз*. 1) тахьайтIа; **tez qayıtmaq lazımdır, yoxsa gecikərsən** фад хъфена кIанзава, тахьайтIа вун геж жеда; 2) я тахьайтIа; **ağırdır, yoxsa yüngül?** залан яни, я тахьайтIа кьезил?

YOXSUL *прил*. 1) кесиб; **yoxsul adam** кесиб кас; **o, yoxsul deyildi** ам кесиб тушир; 2) къекъверагвилин, къекъверагдин, саилвилин, саилдин; усалвилин; **yoxsul payı** къекъверагдин пай; II *сущ*. кесиб; III *нареч*. кесибвилелди, кесибдаказ, кесибдиз; **yoxsul dolanmaq** кесибдаказ кьил хуьн.

YOXSULLUQ *сущ*. кесибвал, дарвал, муьгьтежвал; **yoxsulluq eyib deyil** кесибвал айиб туш.

YOXUŞ *сущ*. 1) хуш, тик, гуьне; **dağ yoxuşu** дагъдин хуш; 2) *куьч*. четинвал, манийвал; **hər yoxuşun bir enişi var** гьар четинвилихъ са асантвални гала.

YOL *сущ*. 1) рехъ; **böyük yol** уьлчуь, шегьре; **kənd yolu** хуьруьн рехъ; 2) *куьч*. пад, гьерекат, хел; 3) мумкинвал; **dostları ona yol açdı** дустари адаз мумкинвал арадал гьана; **yollar açmaq** мумкинвилер арадал гъун.

YOLAGEDƏN *прил*. рекье фидай, туькIуьдай; **yolagedən adam** рекье фидай кас.

YOLAGETMƏZ *прил*. рекье тефидай, туькIуьн тийир.

YOLAYRICI *сущ*. кьвечхел, кьве рекьин хев.

YOLÇU I *сущ*. 1) рекье авайди, рекье авай кас, рекьин мугьман; 2) рехъди физвай кас; 3) сиягьатчи; гьарна къекъвезвай кас.

YOLÇU II *суш*. акьалтIай кесиб, къекъвераг, саил.

YOLÇULUQ *сущ*. 1) рекье хьун, рекье гьатун, 2) къекъверагвал, саилвал; 3) акьалтIай кесибвал, къекъверагвилин гьал.

YOLDAŞ *сущ*. юлдаш; **yaxşı yoldaş** хъсан юлдаш; **yoldaşlarım gəlmişdi** зи юлдашар атанвай.

YOLDAŞCASINA *нареч*. юлдашвилелди.

YOLDAŞLIQ *сущ*. юлдашвал.

YOLKA *сущ*. муьтквер тар.

YOLLAMAQ *глаг*. ракъурун, дугурун; **məktub yollamaq** чар ракъурун; **bir nəfəri mağazaya yollamaq** са кас туьквендиз ракъурун.

YOLLANMAQ *глаг*. 1) фин, рекье гьатун, хъфин; **qonaqlar yollandı** мугьманар рекье гьатна; **o, evə yollandı** ам кIвализ хъфена; **məktəbə yollanmaq** мектебдиз рекье гьатун, мектебдиз фин.

YOLMAQ *глаг*. 1) чухун, чухвана михьун; **toyuğu yolmaq** верч чухун; 2) *куьч*. тарашун, къакъудун; **kişini yoldular** кас тарашна.

YOLUXMAQ I *глаг*. 1) галукьун (*азар*), акатун; **qripə** *yoluxmaq* хумаяр галукьун; 2) *куьч*. гьевеслу хьун; хесет хьун; **oxumağa yoluxub** кIелуниз гьевеслу хьанва.

YOLUXMAQ II *глаг*. кьил чIугун, кьил къалурун, патав фин; **xəstəni yoluxmaq** начагъдал кьил чIугун, начагъдин патав фин.

YOLUXUCU *прил*. галукьдай (*азар*).

YOLUQ *прил*. чухванвай, чухвана михьнавай.

YOLUŞDURMAQ *глаг*. чухун, чухвана михьун.

YOLÜSTÜ *нареч*. патавай фидайла, фидай рекье.

YONCA I *сущ*. инжи векь; **yonca sahəsi** инжи векьин чка.

YONCALIQ *сущ*. инжи векьер авай чка.

YONDURMAQ *глаг*. ранда ягъаз тун, алагъариз тун; аладариз тун; рандадай акъудиз тун.

YONQAR *сущ*. 1) хъуьруьшар; **ağac yonqarı** кIарасдин хъуьруьшар; **dəmir yonqarı** ракьун хъуьруьшар; 2) талаш; **taxta yonqarı** тахтадин талашар.

YONMAQ *глаг*. 1) алагъарун; аладарун; ранда ягъун, рандадай акъудун; 2) кIвенкI авун; **karandaşı yonmaq** карандашдал кIвенкI авун.

YORĞA I *сущ*. юргъа (*балкIан*); II *нареч*. юртада; **yorğa getmək** юртада аваз фин.

YORĞAN *сущ*. яргъан; **yun yorğan** сун яргъан.

YORĞUN *прил*. галатнавай, юргъун; галудай, галуднавай, юргъун авур.

YORĞUNLUQ *сущ*. галатун, юргъунвал; **yorğunluqdan yuxuya getmək** юргъунвиляй ахварал фин.

YORĞUNLUQLA *нареч*. галатнаваз.

YORMAQ *глаг*. галудун, аман атIун, такьатдай вегьин, такьатсуз авун, гьелекарун; **ağır işlə yormaq** залан кIвалахдалди аман атIун.

YORTA-YORTA *прил*. юрта фин (*балкIан*); **onların yorta-yorta gedən at ilxıları var idi** абурухъ юрта физвай балкIанрин рамагар авай.

YORTMAQ *глаг*. юрта фин.

YORUCULUQ *сущ*. юргъунвал, галатун, галат хьун, куьлягь хьун.

YORULMAQ *глаг*. галатун, юргъун хьун, гьалдай фин; **yorulub əldən düşmüşdü** галатна гьалдай фенвай.

YORULMAZ *прил*. галатун тийижир, яваш тежер; бизар тежедай, куьлягь тежедай; **yorulmaz qələm sahibi** галатун тийижир къелемэгьли.

YOSUN *сущ*. цин легъер; **dəniz yosunları** гьуьлуьн легъер.

YOSUNLUQ *сущ*. легъер авай чка.

YOVŞAN I *сущ*. *бот*. рекьекьуьл; туькьуьл кьалар, явшан; II *прил*. рекьекьуьлдин, явшандин; **yovşan qoxusu** рекьекьуьлдин ни.

YOVUŞDURMAQ *глаг*. агудун.

YOVUŞMAQ *глаг*. 1) вердиш хьун; 2) агатун.

YOZDURMAQ *глаг*. баян гуз тун, ачухариз тун, мана лугьуз тун.

YOZMA I *глаг*. баян авун, баян гун, ачух авун, мана гун; II *сущ*. баян, гузвай мана.

YOZMAQ *глаг*. 1) баян гун, ачухун, мана гун; **sözü yozmaq** гафуниз баян гун; **yuxunu yozmaq** ахвар ачухун; 2) лугьун, рахун.

YÖN *сущ*. 1) чин; **yönü qadına tərəf idi** чин дишегьли галайнихъ элкъуьрнавай; 2) пад; **yönü meşəyə doğru getdi** там галай патаз фена.

YÖNDƏM *сущ*. 1) акунар, винел патан акунар, къецел пад; 2) къулайвал; регьятвал; **yöndəmi olan ev** къулайвилер авай кIвал.

YÖNDƏMLİ *прил*. 1) акунар авай; 2) къулай тир, регьят тир; **yöndəmli bir yer** къулай тир са чка; **yöndəmli işlər** регьят крар.

YÖNDƏMLİLİK *сущ.* 1) акунар хьун; 2) къулайвилер хьун; регьятвилер хьун.

YÖNDƏMSİZ *прил.* 1) акунар авачир; мешребсуз; гьучIуь; **yöndəmsiz adam** гьучIуь кас; 2) тегьерсуз; **yöndəmsiz yeriş** тегьерсуз къекъуьнар; 3) къулайсуз, къулай тушир, къулайвал авачир, регьят тушир; **yöndəmsiz evlər** къулайвал авачир кIвалер.

YÖNƏLMƏK *глаг.* фин, рекье гьатун; **qonşu otağa yönəlmək** къунши утагъдиз фин.

YÖNƏLTMƏK *глаг.* 1) ракъурун, рекье тун, саниз дугурун; **həkimə yönəltmək** духтурдин патав рекье тун; 2) туькIуьрун; **gözlərini yönəltmək** вилер туькIуьрун, вил тун (*килигун*).

YÖNLÜ *прил.* виже къведай, кутугай, хъсан, хийирлу.

YÖNLÜK *маса гафарихъ галаз санал*: **yönlük hal** *грам.* гунугин падеж.

YÖNSÜZ *прил.* виже текъведай, кутуг тийидай, чIуру.

YUBANMA *сущ.* 1) геж хьун; 2) кьулухъ ягъун.

YUBANMADAN *нареч.* 1) геж тавуна; 2) тадиз, гьасятда; **yubanmadan gəl** тадиз ша.

YUBANMAQ *глаг.* 1) геж хьун; **yubanmaq olmaz** геж хьана кIанзавач; 2) кьулухъ ягъун; **o, mənim işimi yubandırdı** ада зи кIвалах кьулухъ ягъана.

YUBATMAQ *глаг.* 1) гежарун; 2) кьулухъ ягъун.

YUBİLEY *сущ.* юбилей; **şairin yubileyi keçirildi** шаирдин юбилей тухвана (*къейд авуна*).

YUBİLYAR *сущ.* юбиляр.

YUBKA *сущ.* юбка; **uzun yubka** яргъи юбка.

YUDURTMAQ *глаг.* чуьхуьз тун; **palazı yudurtmaq** рух чуьхуьз тун.

YUXA 1) *сущ.* лаваш; 2) *прил.* зериф, хъуьтуьл; **o, ürəyi yuxa adamdır** ам рикI хъуьтуьл кас я.

YUXARI *сущ.* 1) вини кьил, кьил; **dağın yuxarısına çıxmaq** дагъдин вини кьилел экъечIун; 2) чIехи, виниз тир, вине авай; **yuxarı yaş qrupu** чIехи яшдин группа; **yuxarı vəzifə** виниз тир къуллугъ.

YUXARIDA *нареч.* 1) вине, виняй, цава; **yuxarıda olan meşə** вине авай там; **yuxarıda buludlar üzür** цава цифери сирнавзава; 2) *куьч.* вине авай (*дережадиз*), винидихъ акъвазнавай; **yuxarıdakı idarə** вине авай идара.

YUXARIDAKI *прил.* вине авай; **evlərin yuxarıdakı mərtəbəsi** кIвалерин вине авай мертеба, вини гьава.

YUXARIDAN *нареч.* винелай, винел патай; виняй; **yuxarıdan düşmək** винелай аватун; **yuxarıdan ikinci sətir** виняй кьвед лагьай цIар.

YUXARIKI *прил. килиг*: **YUXARIDAKI.**

YUXARIYA *нареч.* 1) винел; 2) виниз; **yuxarıya qalxmaq** винел акъатун; **yuxarıya baxmaq** виниз килигун.

YUXAYAYAN *сущ.* ферчин.

YUXU *сущ.* ахвар; **gecə yuxusu** йифен ахвар; **qış yuxusu** хъуьтIуьн ахвар.

YUXULAMAQ *глаг.* 1) ахвариз (*ахварал*) фин; ахварик хьун; ксун; 2) секин хьун, лал хьун.

YUXULU *прил.* ахварик квай, ксанвай; **yuxulu uşaq** ксанвай аял, ахварик квай аял.

YUXULU-YUXULU *прил.* ахвар галамаз, бегьем ахварай авat тавунмаз.

YULAF *сущ.* гергер; **bir kisə yulaf** са

шешел гергер; **yulaf unu** а) гергердин гъуьр; б) сав (*гергердикай ийидай*).

YUMAQ I *глаг.* 1) чуьхуьн; **qabları yumaq** къапар чуьхуьн; 2) чуьхвена михьун; **yaranı yumaq** хер чуьхвена михьун; **günahını yumaq** гунагьар чуьхуьн.

YUMAQ II *сущ.* кIетI; **bir yumaq sap** са кIетI гъалар.

YUMAQLAMAQ *глаг.* арушун, къечин (*мес. гъалар*).

YUMARLAMAQ *глаг.* авадарун; **dağdan daşları yumarlamaq** дагъдай къванер авадарун.

YUMARLANMAQ *глаг.* элкъвез-элкъвез авахьун.

YUMBALAQ *сущ.* кьилинпацар.

YUMBALANMAQ *глаг.* кьилинпацар авун.

YUMMAQ *глаг.* акьалун, кIевун; **gözlərini yummaq** вилер акьалун.

YUMOR *сущ.* юмор; **yumor hissi** юмордин гьисс.

YUMORESKA *сущ.* юмореска (*юмор квай эдебиятдин ва я музыкадин гъвечIи эсер*).

YUMORİST *сущ.* юморист (*юмор квай эсерар кхьидай ва я зарафат кваз рахадай кас*).

YUMORİSTİK *прил.* юмордин, юмор квай.

YUMRU *прил.* 1) элкъвей; **yumru sifət** элкъвей чин; **yumru yanaqlar** элкъвей хъуькъвер; 2) дакIур ва хъуьтуьл; **yumru əllər** дакIур ва хъуьтуьл гъилер.

YUMRUQ *сущ.* гъуд; **yumruğunu sıxmaq** гъуд акьалун.

YUMRUQLAMAQ *глаг.* гъутар вегьин, гатун.

YUMRULAMAQ *глаг.* элкъвейди авун.

YUMŞAQ *прил.* хъуьтуьл; **yumşaq xasiyyət** хъуьтуьл къилих; **yumşaq əllər** хъуьтуьл гъилер.

YUMŞAQLIQ *сущ.* 1) хъуьтуьлвал; **xasiyyətin yumşaqlığı** хесетдин хъуьтуьлвал; 2) пурпу, чикIидай, хъуьтуьл; **yumşaq torpaq** пурпу накьв.

YUMŞAQLIQLA *нареч.* хъуьтуьлдиз, хъуьтуьлдаказ; **yumşaqlıqla demək** хъуьтуьлдаказ лугьун.

YUMŞALDICI *прил.* 1) хъуьтуьлардай; **yumşaldıcı sözlər** хъуьтуьлардай гафар; 2) *куьч.* кьезилардай; **yumşaldıcı cəza** кьезилардай жаза.

YUMŞALMAQ *глаг.* 1) хъуьтуьл хьун; **dəri yumşaldı** хам хъуьтуьл хьана; 2) *куьч.* кьезил хьун; тIимил хьун, тIимил регьят хьун (*тIал, азар, жаза*).

YUMŞALTMAQ *глаг.* 1) хъуьтуьларун; **ürəyini yumşaltmaq** рикI хъуьтуьларун; **dərini yumşaltmaq** хам хъуьтуьларун; 2) *куьч.* кьезиларун, тIимиларун; **cəzasını yumşaltmaq** жаза кьезиларун; 3) пурпу авун; **torpağı yumşaltmaq** чил пурпу авун (*гъар гана*).

YUMULMAQ *глаг.* акьал хьун, кIеви хьун (*мес. вилер*); **gözləri yumuldu** вилер кIев хьана.

YUMULU *прил.* 1) кIевнавай, кIеви; акьалнавай, акьалай; **yumulu gözlər** кIевнавай вилер; 2) чуькьвенвай; **yumulu barmaqlar** чуькьвенвай тупIар.

YUMURTA *сущ.* кака; **toyuq yumurtası** вечрен кака; **ilıq yumurta** жимиз рганвай кака; ◊ **yumurtası tərs gəlmiş toyuq kimidir** кака галай верч хьиз ава.

YUMURTLAMAQ *глаг.* кака хун.

YUN *сущ.* йис, сар (*хипен, деведин ва мсб.*); **qoyun yunu** хипен йис; **yun**

saplar сун гъалар; **yun köynək** сун перем.

YUN... *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай*: **yunyuyan** сар чуьхуьдай.

YUNAN *сущ.* грек (*халкь*); **yunan dili** грек чIал; **yunanca** грек чIалалди, грекдалди.

YUNDARAYAN *прил.* регъ (*сар эвягъдай*).

YUNƏYİRƏN *прил.* сун гъалар ийидай; **yunəyirən fabrik** сун парчаяр храдай фабрика.

YUNKER *сущ.* 1) юнкер (*Пруссияда зурба чилер авай мулкдар*); 2) юнкер *воен.* (*инкъилабдилай виликан Россияда военный мектебда кIелзавайди*).

YURD *сущ.* 1) жуван къул, жуван кIвал, бубайрин ерияр, хайи кIвал-югъ; 2) ватан, уьлкве; **doğma yurd** хайи ватан.

YURDDAŞ *сущ.* 1) са хуьряй тирди, са чкадай тирди; 2) ватанэгьли; **onlar bizim yurddaşlarımızdır** абур чи ватанэгьлияр я.

YURDSUZ *сущ.* кIвал-югъ авачир, яшамиш жедай чка авачир.

YURDSUZ-YUVASIZ *сущ.* ина-ана гьатнавайди, кIвал-югъ авачиз чуьллера гьатнавайди, гьарна къекъвезвайди.

YUVA *сущ.* 1) муг (*къушарин*); **quşlar yuva qurdu** къушари мукар расна; 2) тIекв; **siçan yuvası** кьифрен тIеквен; 3) чинебан акъваздай чка; **qaçaq yuvası** къачагърин муг, къачагъар чинебан акъваздай чка; 4) *лингв.* гафар арадал къведай мукар.

YUVARLAQ *прил.* 1) элкъвей, керкил; 2) ацIай; **yuvarlaq rəqəmlər** ацIай рекъемар.

YUVARLANMAQ *глаг.* 1) авахьун, авахьиз-авахьиз фин; 2) фин, зарб фин.

YUVARLATMAQ *глаг.* 1) авадарун, авадарна ракъун; 2) зарбдиз ракъун.

YUYUNMAQ *глаг.* 1) жув чуьхуьн, эхъуьн; **hamamda yuyunmaq** гьамамда эхъуьн; 2) чин-гъил чуьхуьн (*жуван*); **səhər duran kimi yuyundu** экуьнахъ къарагъай кумазни чин-гъил чуьхвена.

YÜK *сущ.* 1) пар; **yük qaldırmaq** пар хкажун; **yük aparmaq** пар тухун; 2) залан затI, заланвал; 3) шейэр; **yükü daşımaq** шейэр ялун; 4) кIула кьадай пар; 5) кIвалах, гьалтзавай кIвалахдин заланвал; **üzərinə böyük yük götürüb** залан кIвалах хиве кьунва; 6) кьадар (*са затIуник квай электрикдин кьадар*).

YÜKLƏMƏK *глаг.* 1) пар ягъун; **vaqona un kisələrini yükləmək** вагондиз гъуьр авай шешелар ягъун; 2) эцигун; **dəvəni yükləmək** деведал пар эцигун.

YÜKLƏNMƏK *глаг.* 1) жуван шейэрин пар ягъун; 2) *куьч.* четинвиле хьун, дарвиле хьун.

YÜKLƏTMƏK *глаг.* пар ягъаз тун; **maşını yüklətmək** машиндиз пар ягъаз тун.

YÜKLÜ *прил.* пар ягъанвай; **yüklü gəmi** пар ягъанвай гими.

YÜKSƏK *прил* 1) кьакьан, кьакьанда авай; **yüksək dağlar** кьакьан дагълар; 2) бул, чIехи; **yüksək məhsul** бул бегьер; 3) виниз тир; **yüksək mədəniyyət** виниз тир меденият; 4) чIехи дережадин, чIехи дережа авай; гьуьрметлу; **yüksək ad** чIехи дережадин тIвар; 5) шуькIуь; **yüksək səs** шуькIуь ван; 6) лап чIехи, виридалайни чIехи; **yüksək hökumət orqanları** гьукуматдин виридалайни чIехи органар.

YÜKSƏKLİK *сущ.* 1) кьакьанвал; **evin yüksəkliyi on metrdir** кIвалин

кьакьанвал цIуд метр я; 2) кьакьан чка; тепе; **yüksəklikdən baxmaq** кьакьан чкадилай (*тепедилай*) килигун; 3) чIехивал, кьадар; **meydanın yüksəkliyi** майдандин чIехивал.

YÜKSƏLİŞ *сущ*. 1) хкаж хьун, виниз акъатун; **yüksəliş illəri** хкаж хьунин йисар; 2) виниз акъатун; вилик фин; **kənd təsərrüfatının yüksəlişi** хуьруьн майишат вилик фин; 3) цIийи хъхьун, кIвачел ахкьалтун; **şəhərlərin yüksəlişi** шегьерар кIвачел ахкьалтун; 4) *куьч*. виниз экъечIун, хкаж хьун, кьакьан чкадиз фин.

YÜKSƏLMƏK *глаг*. 1) хкаж хьун, виниз акъатун, артух хьун; хъсан хьун; **suyun səviyyəsi yüksəldi** яд хкаж хьана; **məhsulun keyfiyyəti yüksəldi** бегьердин ери хъсан хьана; **qan təzyiqinin yüksəlməsi** ивиди виж къачуна хкаж хьун; 2) чIехи хьун, гзаф хьун, къуватлу хьун, виниз хьун, кIеви хьун; **əhalinin sayı yüksəlib** агьалийрин кьадар гзаф хьанва.

YÜKSƏLTMƏK *глаг*. 1) хкажун, виниз акъудун, артухарун; **əməyin məhsuldarlığını artırmaq** зегьметдин бегьерлувал хкажун; 2) гужлу авун, хъсанарун; **işin keyfiyyətini yüksəltmək** кIвалахдин ери хъсанарун; 3) кIвалахда, къуллугъда хкажун; **vəzifəsini yüksəltmək** къуллугъдал хкажун; 4) эцигун; **binanın onuncu mərtəbəsini yüksəltdilər** дараматдин цIуд лагьай мертеба эцигна; 5) машгьур авун, тIвар виниз акъудун, тIвар хкажун; **vətənini yüksəltmək** ватан машгьур авун.

YÜNGÜL *прил*. 1) кьезил; **üngül iş** кьезил кIвалах; 2) регьят, асант; **üngül məsələ** регьят месэла; 3) зайиф; **üngül külək var idi** зайиф (*кьезил*) шагьвар авай; 4) *куьч*. кьиле гар авай, акьулдиз кьезил; **üngül əxlaq** акьулдиз кьезил къилих.

YÜNGÜLLƏŞDİRMƏK *глаг*. 1) кьезиларун; **ükü üngülləşdirmək** пар кьезиларун; **işi üngülləşdirmək** кIвалах кьезиларун; 2) *куьч*. хъуьтуьларун; **hökmü üngülləşdirmək** гьукум хъуьтуьларун.

YÜNGÜLLƏŞMƏK *глаг*. 1) кьезил хьун; **ağrıları üngülləşdi** тIалар кьезил хьана; **əməyi üngülləşdi** зегьмет кьезил хьана; 2) хъуьтуьл хьун; **sözünü deyib üngülləşdi** вичин гаф лагьана хъуьтуьл хьана.

YÜNGÜLLÜK *сущ*. 1) кьезилвал; **paltarın üngüllüyü** пекинин кьезилвал; **yerişin üngüllüyü** къекъуьнин кьезилвал; 2) регьятвал, регьят хьунин гьисс, гьал; **üngüllük hiss etmək** регьятвал гьисс авун; 3) *куьч*. кьиле гар аваз хьун.

YÜNGÜLLÜKLƏ *нареч*. 1) регьятдиз, асантдиз; **məsələni üngüllüklə həll etmək** месэла регьятдиз гьялун; 2) кьезилдаказ, кьезилдиз; **üngüllüklə nəfəs almaq** кьезилдиз нефес къачун.

YÜRÜŞ *сущ*. 1) гьерекат, майдандиз экъечIун; 2) дяведиз фин; дяведиз рекье гьатун; дяве ийиз экъечIун; 3) тешкиллувилелди жергеяр фин; **yürüş addımları** жергеяр финин камар.

YÜRÜTMƏK *глаг*. 1) тухун, вилик тухун, вилик ракъурун; **düşmən üzərinə qoşun yeritmək** душмандал кьушун тухун; 2) акъудун, вилик акъудун; 3) тухун; **öz siyasətini yürütmək** вичин сиясат тухун.

YÜYƏN *сущ.* 1) кьенер, кьенерар; **atın yüyənini taxmaq** балкIандал кьенерар гьалдун; **atın yüyənini çəkmək** балкIандин кIенерар ялун; 2) жилав, куьруь жилав.

YÜYƏNLƏMƏK *глаг.* кьенерар гьалдун.

YÜYÜRMƏK *глаг.* 1) катун, чукурун, зверун; **sürətlə yüyürmək** зарбдиз чукурун; 2) тади кваз фин, алатун; **həkim dalınca yüyürmə**k духтурдиз эвериз фин.

YÜZ *числ.* виш; **yüz adam** виш кас.

YÜZBAŞI *сущ.* юзбаши.

YÜZİLLİK I *сущ.* 1) виш йис, асир; 2) виш йис тамам хьун, виш йис тамам хьайи вахт; **şəhərin yüzilliyini qeyd etmək** шегьердин виш йис къейд авун; II *прил.* виш йисан; **yüzillik yubiley** виш йисан юбилей.

YÜZLƏRCƏ *нареч.* вишералди.

YÜZÜNCÜ *числ.* виш лагьайди.

YORUCU *прил.* галуддай; куьлягь ийидай; **yorucu söhbət** галуддай ихтилат.

Z

Z – *азербайжан алфавитдин къанни цIикьвед лагьай гьарф.*

ZABİT I *сущ.* офицер; II *прил.* офицердин; **zabit rütbəsi** офицердин чин.

ZABİTƏ *сущ. куьгь.* гьуьрмет; кесер; нуфуз.

ZABİTƏLİ *прил.* кIевивалдай, вичи лагьайдал кIеви; **zabitəli ata** кIевивалдай буба; 2) гьуьрметлу, нуфузлу.

ZABİTƏLİLİK *сущ.* 1) кIевивал авун, вичи лагьайдал кIевивал авун; 2) гьуьрметлувал, нуфузлувал.

ZABİTƏSİZ *прил.* кIевивал тийидай, нуфуз авачир.

ZABİTƏSİZLİK *сущ.* кIевивал тавун, нуфуз тахьун.

ZABİTLİK *сущ.* офицервал.

ZABUL *сущ. муз.* «Забул» (*Азербайжандин мугьамрикай садан тIвар*).

ZAÇOT *сущ.* зачёт; **zaçot vermək** зачёт гун.

ZAD *сущ. рах.* затI; **hər cürə zadlar** гьар жуьредин затIар.

...ZADƏ... 1) *муракаб гафарин кьвед лагьай пай*: **halalzadə** къанундив кьадайвал дидедиз хьайиди; 2) са бязи фамилияйрин эхир **Məmmədzadə** Мамедзаде (*Мамедан хва*).

ZADƏGAN *сущ.* аристократ.

ZADƏGANCASINA *нареч.* аристократвилелди, аристократдаказ.

ZADƏGANLIQ *сущ.* 1) аристократвал; 2) аристократар.

ZAĞ I *сущ.* 1) лахума; 2) цIалцIамвал, нур.

ZAĞ II *сущ. зоол. куьгь.* пехъ.

ZAĞA I *сущ.* 1) кьветI, магъара, дагьар; 2) севрен магъара; II *прил.* кьветIен, магъарадин, дагьардин.

ZAĞALI *прил.* магъарадин, магъара авай; **zağalı qayalar** магъараяр авай кьвалар.

ZAĞAR *прил. диал.* 1) чIехи руфун

квай; 2) *куьч*. дамах гвай, лавгъа.

ZAĞARA *сущ*. хамунин затIар расзавай чка; **zağarası çıxmaq, zağarası getmək** тIимил кукIвар хьун, кукIвар хьун.

ZAĞARLIQ *сущ. диал.* 1) чIехи руфун хьун; 2) дамах гвайвал, лавгъавал.

ZAĞCA I *сущ*. чIагъ; II *прил*. чIагъран; **zağca yuvası** чIагъран муг.

ZAĞLAMAQ *глаг*. 1) цIалцIамарун; 2) чIулаварун.

ZAĞLI *прил*. 1) цIалцIамарнавай; 2) чIулаварнавай.

ZAĞ-ZAĞ *маса гафарихъ галаз санал*: **zağ-zağ əsmək** зурзун, кичIела зурзун.

ZAHI *сущ*. 1) мукьвара аял хана кIанзавай дишегьли; 2) мукьвара аял хайи дишегьли.

ZAHİD *сущ*. 1) текдиз яшамиш жезвай кас; 2) *куьгь*. халкьдик акахь тийиз яшамиш жезвай кас.

ZAHİDLİK *сущ*. 1) ялгъуздиз яшамиш хьун; 2) халкьдик акахь тийиз яшамиш хьун.

ZAHILIQ *сущ*. 1) аял хана кIанзавай гьал; 2) аял хайи гьал.

ZAHİR *прил*. 1) винел патан, къеце патан; 2) ашкара.

ZAHİRDƏ *нареч*. къецелай; **o, zahirdə özünü sakit aparırdı** ада къецелай вич секиндиз тухузвай.

ZAHİRƏN *нареч. килиг:* **ZAHİRDƏ.**

ZAHİRİ *прил*. къеце патан; **zahiri görünüş** къеце патан акунар; **zahiri gözəllik** къеце патан иервал.

ZAHİRLİK *сущ*. куц, акунар; **onun zahirliyi yox idi** адаз акунар авачир.

ZAHİRPƏRƏST *прил*. винел патан акунрихъ ялдайди.

ZAHİRPƏRƏSTLİK *сущ.* винел патан акунрихъ ялун.

ZAİD I *прил. куьгь*. 1) чIехи ийидай, чIехиз къалурдай; 2) артухардай, винизардай; 3) артух, артухан; II *сущ. мат.* кIватIун, эцигун, эхцигунин лишан; **dörd zaid dörd bərabərdir səkkiz** кьуд эхциг кьуд барабар я муьжуьд.

ZAİQƏ *сущ. куьгь*. дад, тIям.

ZAİL *прил. куьгь*. 1) квахьзавай, терг жезвай; 2) алатай, фейи; **zail olmaq** квахьун, терг хьун; вилерикай хкатун, вилерикай квахьун.

ZAKİR *сущ. куьгь.* 1) девриш (*инсанрик акахь тийиз чуьлда, магъарада, хелветда гьахьна ибадат ийизвай кас*); 2) *куьч*. инсанрив гатIум тийидай, агат тийидай кас.

ZAQQA *сущ. килиг:* **ZIQQI**.

ZAQQALDAMAQ *глаг. килиг:* **ZIQQILDAMAQ.**

ZAQQILTI *сущ*. ван (*металлдин затIар галукьайла акъатдай*).

ZAQS *сущ. рах*. загс.

ZAL I *сущ*. зал, тавхана; **qiraət zalı** кIелзавайбурун зал; **rəqs zalı** кьуьлердай зал.

ZAL II *прил. куьгь.* лап кьуьзуь, гзаф кьуьзуь.

ZALIM *сущ*. 1) залум, зулумкар; 2) деспот (*вири ихтиярар вичин гъиле авай ва вичин кефиниз кIандайвал гужалди кар ийидай кас, пачагь*); 3) залум гьаким; 4) амалдар.

ZALIMANƏ *нареч*. инсафсузвилелди, инсафсуздаказ; регьимсуздаказ, пис, кIевиз, язух текъведайвал.

ZALIMCASINA *нареч. килиг:* **ZALIMANƏ.**

ZALIMLIQ *сущ*. залумвал, инсафсузвал, регьимсузвал, язух текъвен.

ZALOM *сущ.* залом (*балугъ*).

ZAMAN *сущ.* 1) заман, вахтунин уьлчме; 2) вахт, чIав, вяде, макъам, бере, ара; **iş vaxtı (zamanı)** кIвалахдай вахт; 3) йикъан ара, йисан ара, чIав; **axşam zamanı gəldi** нянин бере алукьна; 4) кутугай, туьквей ара; **yatmaq zamanıdır** ксудай вахт я; 5) инсанийатдин, халкьдин уьмуьрда лишанлу вахт, девир; 6) *лингв.* кар ва я гьал алатай, алай ва къвезмай вахтуниз талукьарзавай глаголдин форма; ◊ **zaman-zaman** вахт-вахтунилай; **zaman gözləmir** вахт акъвазнавач; **əsl zamandır** лап кутугай, къулай вахт я.

ZAMANİ (Kİ) *союз.* эгер, нагагь, тIа; эгер икI ятIа; **zamani ki belədir, gəl gedək** эгер икI ятIа, ша фин.

ZAMANLI *прил.* тади, фад бегьемарна кIандай.

ZAMANLIQ *сущ.* тадивал.

ZAMAN-ZAMAN *нареч.* гагь-гагь; бязи вахтара; са-са вахтара, ара-ара, ара физ, ара-бир.

ZAMİN *сущ.* замин; заминда кьазвайди; ни заминда кьазватIа гьам; къаюм.

ZAMİNKARLIQ *сущ.* заминвал.

ZAMİNLİK *сущ. килиг:* **ZAMİNKARLIQ.**

ZANBAQ *сущ.* лилия.

ZANQILDAMAQ *глаг.* зинг-зинг авун; зигрингар авун; ван авун.

ZANQILTI *сущ.* ван (*металлдин затIар акьурла акъатдай*).

ZAR I *сущ.* 1) шел, шехьун; шелдин ван; рикI хъуьткьуьниз кIевиз шехьун; суза; угь-цIугь; шел-хвал; **zar etmək** суза авун; 2) зайиф, гужсуз; **zara gətirmək** икрагьарун.

ZAR II *сущ.* къенен кьелечI перде; **narın zarı** анардин къенен кьелечI перде.

ZARAFAT *сущ.* зарафат; **bir aprel zarafatı** сад лагьай апрелдин зарафат; **kobud zarafat** рикI тIардай зарафат; **zarafatla demək** зарафатдалди лугьун; **zarafat etmək** зарафат авун; **zarafata salmaq** зарафатдиз элкъуьрун; **zarafat deyil, həqiqətdir** зарафат туш, гьакъикъат я.

ZARAFATCA *нареч.* зарафатдалди; **zarafatca deyilən söz** зарафатдалди лагьай гаф.

ZARAFATCIL *прил.* зарафат гвай.

ZARAFATCILLIQ *сущ. килиг:* **ZARAFATÇILIQ.**

ZARAFATÇI *сущ.* зарафатчи, зарафат гвайди, зарафатар ийидайди.

ZARAFATÇILIQ *сущ.* зарафатчивал.

ZARAFATLA *нареч.* зарафат яз, зарафат кваз, зарафатдалди; **zarafatla demək** зарафат яз лугьун.

ZARAFATLAŞMAQ *глаг.* зарафатар авун; **uşaqlar zarafatlaşdılar** аялри зарафатарна.

ZARAFATSIZ *нареч.* зарафатсуз; **zarafatsız, düzünü deyirəm** зарафатсуз, за дуьз лугьузва.

ZARAFATYANA *нареч. килиг*: **ZARAFATLA.**

ZARILDAMAQ *глаг.* 1) угь авун (*ягъун*), суза авун; угь-цIугь авун; 2) кIевиз шехьун; къув ягъун.

ZARILDAŞMAQ *глаг.* санал кIевиз шехьун.

ZARILDATMAQ *глаг.* кIевиз шехьиз, къув ягъиз мажбур авун.

ZARILDAYA-ZARILDAYA *нареч. килиг*: **ZARIYA-ZARIYA.**

ZARIMAQ *глаг.* 1) *килиг*: **ZARILDAMAQ;** 2) акъваз тийиз тIа хьун, хъуцIур гудай хьиз тIа хьун, тIал

гьатун.

ZARINCI *прил*. такьатдай аватнавай, такьатсуз хьанвай, аман атIанвай; куьлягь хьанвай, хурт хьанвай.

ZARITMAQ *глаг. килиг:* **ZARILDAMAQ.**

ZARIYA-ZARIYA *нареч*. суза ийиз.

ZAR-ZAR *маса гафарихъ галаз санал*: **zar-zar ağlamaq** сузаяр ийиз шехьун.

ZASTAVA *сущ*. застава.

ZAT *сущ*. 1) сихил, несил; 2) кас, инсан, кьилдин кас; 3) асул мана, асул метлеб; **zatına bələd olmaq** жуван сихил (*несил*) чир хьун.

ZATƏN I *нареч*. тIебиидаказ; адетдин тегьерда; II *мод. гаф.* гьакъикъатда, дугъриданни; **zatən, o haqlıdır** дугъриданни ам гьахълу я.

ZATİ-ALİLƏRİ *сущ*. жанаби.

ZATİ-HƏŞƏMƏT (-LƏRİ) *сущ. куьгь. килиг*: **ZATİ-ALİLƏRİ.**

ZATIQIRIQ I *прил*. 1) усал; 2) ихтибарсуз, ихтибар ийиз тежер, далу акализ тежер; II *сущ. куьч*. гьарамзада.

ZATIQIRIQLIQ *сущ*. 1) усалвал; 2) гьарамзадавал.

ZATİ-NƏCABƏT (-LƏRİ) *сущ. куьгь. килиг:* **ZATİ-ALİLƏRİ.**

ZAVAL *сущ*. 1) бахтсузвал, бедбахтвал, бала, мусибат; 2) эхир, кьин, кьиникь, телеф хьун, барбатIвал; 3) азаб, азият; **zaval görməmək** бедбахтвал такун; **zavala düşmək** мусибатдик акатун.

ZAVALLI I *прил*. бедбахт, бахтсуз, фугъара, язух; II *сущ*. кесиб, фагъир; **o zavallının təqsiri yoxdur** а фагъирдал тахсир алач.

ZAVALLILIQ *сущ.* бедбахтвал, бахтсузвал.

ZAVALSIZ I *прил*. хъсан, сагъ-саламат; кутугай, кьур; туькIвей; II *нареч*. хъсандиз, хъсандаказ; **zavalsız ömür sürdü** хъсандиз уьмуьр гьална.

ZAVALSIZLIQ *сущ*. сагъ-саламатвал, дуланажагъдин хъсанвал; **zavalsızlıq nəsibi olsun** сагъ-саламатвал кьисмет хьурай.

ZAVOD I *сущ*. завод; **böyük zavod** чIехи завод; II *прил*. заводдин; **zavod çörəyi** заводдин фу.

ZAVODÇU *сущ. куьгь.* заводдин иеси.

ZAVODÇULUQ *сущ. куьгь.* заводдин иесивал.

ZAVODDAXİLİ *прил*. заводдин къенепатан; **zavoddaxili işlər** заводдин къенепатан крар.

ZAVODLARARASI *прил*. заводрин арада авай; **zavodlararası müqavilə** заводрин арада авай икьрар.

ZAVODYANI *прил*. заводдин патав гвай, заводдинди тир; **zavodyanı sahə** заводдинди тир чил.

ZAY *прил*. 1) чIуру, чIурнавай; чIур хьанвай; 2) зайи авунвай, зайиф хьайи; **zay məhsul** зайи хьанвай бегьер.

ZAYIL *сущ. диал.* ахмакь, сефигь, кIамай, кIамаш, кимиди.

ZAYILLAMAQ *глаг. диал.* сефигь (*ахмакь, кIамаш*) хьун.

ZAYVERƏN *сущ.* гзаф зайи шей акъуддай кас.

ZEBR *сущ*. зебра (*Африкада жедай маргъвар-маргъварин вагьши балкIан*).

ZEBU *сущ*. зебу (*Азияда ва Африкада жедай кIул экъисай яц*).

ZEFİR I *сущ*. 1) зефир (*майвайрикай гьазурнавай хъуьтуьл къенфет*); 2) памбагдин парча; **zefir köynəklər** памбагдин парчадин перемар.

ZEH *сущ*. 1) цIил, еб, мерез, кашу;

2) рангунин къайтан, куьбе; 3) карниз.

ZEHİN *сущ.* 1) зигьин; 2) акьул; 3) кьатIун; кьатIунун, алакьун; **zehni açıldı** кьатIунар ачух хьана.

ZEHİNLİ *прил.* 1) зигьин авай; 2) регьятдиз кьатIудай, фад гъавурда гьатдай; фагьум авай; лагьайди кьадай; хци зигьин авай; **zehinli adam** хци зигьин авай (*фад гъавурда гьатдай*) кас.

ZEHİNLİLİK *сущ.* 1) зигьинлувал; 2) фагьумлувал.

ZEHİNSİZ *прил.* 1) рикIел затI аламукь тийир; 2) кьатIун тийир, гъавурда гьат тийир.

ZEHİNSİZLİK *сущ.* 1) рикIел затI аламукь тавун; 2) кьатIун тавун, гъавурда гьат тавун.

ZEHNİ *прил.* зигьиндин; акьулдин; фикирдин, фикир гудай; **zehni qabiliyyət** зигьиндин алакьун; **zehni əmək** зигьиндин зегьмет.

ZEHNİAÇIQ *прил.* регьятдиз кьатIудай; фад гъавурда гьатдай; фагьум авай.

ZEHNİAÇIQLIQ *сущ.* регьятдиз кьатIун; фад гъавурда гьатун; фагьум хьун.

ZEHNİYYƏT *сущ.* дуьньякьатIунар; **başqa-başqa zehniyyət** маса-маса дуьньякьатIунар.

ZENİT *сущ.* 1) цавун арш; **zenit yerindəki** цавун аршда авай; 2) *куьч.* лап кьакьан дережа; 3) *воен.* зенитдин тупар; **zenit batareyası** зенитдин тупарин батарея.

ZENİTÇİ *сущ.* зенитдин туп ядайди.

ZENİT-RAKET *сущ.* зенит-ракета.

ZENİT-TELESKOP *сущ.* зенит-телескоп.

ZENKER *сущ.* зенкер (*металлар атIудай алат*).

ZERZEK *сущ.* къуйдин къванцикай эцигнавай кIан.

ZERZEKLİ *прил.* къванцин кIан авай.

ZEY *сущ. куьгь.* къецепатан акунар; ◊ **öz zeyindən çıxmaq** къецепатан акунар дегиш хьун.

ZEYTUN *сущ.* 1) зейтундин тар; 2) гьа таран майва; **zeytun yağı** зейтундин гъери.

ZEYTUNÇU *сущ.* 1) зейтундин гъери гьасилзавайди; 2) зейтун маса гузвайди.

ZEYTUNÇULUQ *сущ.* зейтундин багъманчивал.

ZEYTUNLUQ *сущ.* зейтундин багълар.

ZƏBAN *сущ. куьгь.* мез; чIал; **zəbanə gəlmək** мез ахъаюн, чIалал атун.

ZƏBANƏ *сущ. куьгь.* 1) гьавадиз акъатзавай цIун кIусар; 2) терездин рекъемар къалурзавай акьраб.

ZƏBT *сущ.* къачун; кьун; **özgə torpaqlarını zəbt etmək** масадбурун чилер кьун.

ZƏBTETMƏ *сущ.* кьун, гъилик кутун, чапхун авун.

ZƏDƏ *сущ.* 1) хасаратвал, зарар; 2) хер хьайи чка, вили хьайи чка; 3) хер хьун.

ZƏDƏLƏMƏK *глаг.* 1) зиян гун; 2) чIурун, хун; 3) хер авун, тIарун.

ZƏDƏLƏNMƏK *глаг.* 1) зиян хьун; 2) чIур хьун, хун; 3) хер хьун, тIар хьун.

ZƏDƏLƏNMIŞ *прил.* 1) зиян хьанвай; 2) чIур хьанвай, ханвай; 3) хер хьанвай, тIар хьанвай.

ZƏDƏLİ *прил.* 1) зиян хьанвай; 2) чIур хьанвай, ханвай; 3) хер хьанвай; тIар хьанвай; **zədəli yer** хер хьанвай чка; тIар хьанвай чка.

ZƏDƏLİLİK *сущ.* 1) зиян хьун;

2) чIур хьун, хун; 3) хер хьун; тIар хьун.

ZƏDƏSİZ *прил*. 1) зиян хьанвачир; 2) чIур хьанвачир, ханвачир; 3) хер хьанвачир, тIар хьанвачир.

ZƏDƏSİZLİK *сущ*. 1) чIур тахьун, сагъдиз амукьун; 2) гъалатI квачирвал, къенивал.

ZƏFƏR I *сущ*. гъалибвал, уфтанвал; **zəfər bayrağı** гъалибвилин пайдах; **zəfər çalmaq** гъалиб атун, уфтан хьун; II *прил*. гъалибвилин, уфтанвилин; **zəfər günü** гъалибвилин югъ.

ZƏFƏRAN I *сущ*. заферан; II *прил*. заферандин; **zəfəran iyi** заферандин ни.

ZƏFƏRANÇI *сущ*. заферан гьасилзавайди.

ZƏFƏRANÇILIQ *сущ*. заферан гьасилун.

ZƏFƏRANİ *прил*. заферандин рангунин.

ZƏFƏRANLI *прил*. заферандин, заферан квай.

ZƏFƏRANPLOV *сущ*. заферан кутунвай аш.

ZƏFƏRNAMƏ *сущ*. гъалибвилин ода.

ZƏHƏNDƏ *прил. рах*. 1) векъи, кубут, эдебсуз, усал, мешребсуз; 2) чин кIеви, алат тийидай, зегьле тухудай, бизардай.

ZƏHƏNDƏLİK *сущ*. 1) векъивал, кубутвал, эдебсузвал, усалвал, мешребсузвал; 2) чин кIевивал, алат тавун, зегьле тухун, бизар авун.

ZƏHƏR *сущ*. 1) зегьер; **ilan zəhəri** гъуьлягъдин зегьер; 2) *мед*. токсин; агъу.

ZƏHƏRLƏMƏK *глаг*. 1) зегьер гун, агъу гун, агъу гана кьин; **siçanı zəhərləmək** кьиф агъу квай затI гана кьин; 2) агъу кутуна кьин, терг авун, зегьерламишун.

ZƏHƏRLƏNMƏK *глаг*. 1) агъу (*зегьер*) хъвана кьин; 2) зегьер квай затIари авур таъсирдик тIа хьун ва я кьин.

ZƏHƏRLƏNMIŞ *прил*. зегьерламиш хьанвай.

ZƏHƏRLƏTMƏK *глаг*. зегьер (*агъу*) хъваз тун.

ZƏHƏRLƏYİCİ *прил*. зегьерламишдай, агъуламишдай.

ZƏHƏRLİ *прил*. 1) зегьерлу, агъу квай; **zəhərli ilan** зегьерлу гъуьлягъ, ядай гъуьлягъ; 2) *куьч*. пис туькьуьл, агъу хьтин, агъу кIвахьзавай, рикI тIардай, кефиник хкIадай; **zəhərli dili var** туькьуьл мез ава; **zəhərli gülüş** кефиник хкIадай хъуьруьн.

ZƏHƏRLİLİK *сущ*. зегьерлувал.

ZƏHƏRSİZ *прил*. зегьер квачир, агъу квачир.

ZƏHƏRSİZLİK *сущ*. зегьер квачирвал, агъу квачирвал.

ZƏHİR *сущ. куьгь*. куьмек.

ZƏHLƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **zəhləsini tökmək** зегьле тухун.

ZƏHLƏAPARAN *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏN**.

ZƏHLƏKAR *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏN**.

ZƏHLƏTÖKƏN *прил*. вичикай икрагь ийидай, бизардай, инжиклу ийидай, алат тийидай, гьавалат жедай, зегьле тухудай, вичикай рикI хадай; **zəhlətökən səs** зегьле тухудай ван.

ZƏHLƏTÖKƏNLİK *сущ*. чинин кIевивал, бизарвал, алат тавун, алкIун, зегьле тухун.

ZƏHLƏTÖKÜCÜ *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏN**.

ZƏHLƏTÖKÜCÜLÜK *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏNLİK**.

ZƏHM *сущ*. 1) кичIерар кутадай,

таъсир ийидай хьтин акунар; 2) кичI, кичIевал; **adamı onun zəhmi basır** адан акунри инсандик кичI кутада.

ZƏHMƏT *сущ*. 1) зегьмет; **zəhmət çəkənlər** зегьмет чIугвазвайбур; 2) кIвалах; **ağır zəhmət** залан кIвалах; 3) гуж, къуват, алахъун, къуват эцигна ялун; **bu iş böyük zəhmət tələb edir** и кар патал чIехи алахъунар авуна кIанзава; 4) инжиклувал, секинсузвал; **sənə zəhmət verdim** за вун инжиклу авуна.

ZƏHMƏTKEŞ *сущ*. зегьметчи, зегьмет чIугвадай кас; **kənd təsərrüfatı zəhmətkeşləri** хуьруьн майишатдин зегьметчияр; **bu bina zəhmətkeşlərin istirahətindən ötrü tikilib** и дарамат зегьметчийри ял ягъун паталди эцигнавайди я.

ZƏHMƏTKEŞLİK *сущ*. зегьметчивал.

ZƏHMƏTLİ *прил*. 1) зегьмет гзаф алай, гзаф зегьмет кIандай; залан; **zəhmətli iş** гзаф зегьмет кIандай кIвалах; 2) четин, са низ ятIани аман-минет авуна кIандай; **zəhmətli məsələ** четин месэла, аман-минетдалди гьялна кIандай месэла.

ZƏHMƏTSEVƏN *сущ*. зегьмет чIугвадай, зегьметдал рикI алай; **zəhmətsevən xalq** зегьметдал рикI алай халкь.

ZƏHMƏTSEVƏNLİK *сущ*. зегьметдал рикI хьун.

ZƏHMƏTSEVƏR *сущ. килиг:* **ZƏHMƏTSEVƏN**.

ZƏHMƏTSEVƏRLİK *сущ. килиг*: **ZƏHMƏTSEVƏNLİK**.

ZƏHMƏTSİZ *прил*. залан тушир, четин тушир, кьезил, регьят; **zəhmətsiz iş** кьезил кIвалах; **zəhmətsiz gəlir** регьят къазанжи, гъилиз менфят регьятдиз атун.

ZƏHMLƏ *нареч*. эсер ийидайвал, чанда кичI твадайвал, кьиле гьатдайвал, бегьемдиз, вижеваз; **zəhmlə baxmaq** чанда кичI твадайвал килигун.

ZƏHMLƏNMƏK *глаг*. чанда кичI гьатун.

ZƏHMLİ *прил*. эсер ийидай, таъсир ийидай, кичI тIвадай; **zəhmli görkəm** чанда кичI твадай акунар.

ZƏHMLİLİK *сущ*. эсер авун, таъсир авун, кичI гьатун.

ZƏHR I *сущ. куьгь*. 1) далу; юкь; 2) муькуь пад.

ZƏHR II *сущ. куьгь. килиг:* **ZƏHƏR**.

ZƏHR III *прил. куьгь*. туькьуьл.

ZƏHRDAR *прил. куьгь*. зегьерлу, агъу квай.

ZƏHRİMAR *сущ. рах*. 1) зегьер, агъу, туькьуьл, зарар хкIурдай затI; **o zəhrimarı içmə!** а агъу хъвамир! 2) зегьримар; усал затI, вижесуз затI; **bu zəhrimarları buraya kim gətirib?** и зегьримарар иниз ни гъанвайди я?

ZƏHRİMARLANMAQ *глаг*. тIуьн (*хъел кваз лугьузвай гаф*).

ZƏİF *прил*. 1) зайиф; **zəif uşaq** зайиф аял; 2) сагълам тушир; 3) дурумлу тушир, кIеви тушир, гужлу тушир, мягькем тушир, са гафунал акъваз тийидай; 4) гъвечIи, гъвечIи метлеб авай; жизви; **zəif işıq** жизви экв; 5) бегьем тушир, бес тушир, кьадардилай тIимил тир; **zəif bilik** бегьем тушир чирвал; 6) кимивилер квай, тамам тахьанвай, бегьем тавунвай; **zəif əsər** бегьем тушир эсер; **zəif məqalə** кимивилер квай макъала; 7) пис, устад тушир, магьир тушир; **zəif işçi** пис кIвалахдар; 8) алакьунар авачир; **zəif dərmanlar** хъсан таъсир тийидай дарманар; 9) туьнт тушир;

10) тIимил гуж (*къуват*) авай; **zəif ordu** тIимил гуж авай кьушун.

ZƏİFCƏ *прил*. лап зайиф.

ZƏİFƏLAQƏLİ *прил*. зайиф алакъа авай, зайиф алакъалу.

ZƏİFLƏDİCİ *прил*. зайифардай, бушардай.

ZƏİFLƏDİLMƏK *глаг*. зайифарун, бушарун.

ZƏİFLƏMƏK *глаг*. 1) зайиф хьун; 2) куьмексуз хьун; 3) сагъламвал тIимил хьун; 4) бегьемсуз хьун; кимивилер кваз хьун; 5) руьгьдиз зайиф хьун; 6) пис хьун; **kişi zəifləyib** касдиз пис хьанва.

ZƏİFLƏŞDİRİCİ *прил. килиг:* **ZƏİFLƏDİCİ**.

ZƏİFLƏŞDİRİLMƏK *глаг. килиг:* **ZƏİFLƏDİLMƏK**.

ZƏİFLƏŞMƏK *глаг. килиг:* **ZƏİFLƏMƏK**.

ZƏİFLƏTMƏK *глаг*. 1) зайифарун; 2) гуж, къуват тIимиларун; 3) кIевиз хуьн тийин, бушвал ийиз тун.

ZƏİFLİK *сущ*. 1) зайифвал; 2) гужсузвал, къуватсузвал.

ZƏKA *сущ*. акьул.

ZƏKALI *прил*. акьуллу, акьуллудаказ фикир ийидай.

ZƏKALILIQ *сущ*. акьуллудаказ фикир авун.

ZƏKASIZ *прил*. акьул авачир, акьулсуз.

ZƏKASIZLIQ *сущ*. акьулсузвал.

ZƏKAT *сущ*. жуван къазанжидикай дин ва кесибар паталди чара авуна кIанзавай пай.

ZƏKİ *прил. куьгь*. акьуллу, фагьум авай, фагьумлу, зигьин авай; кьатIун авай, кьатIудай.

ZƏKİLİK *сущ. куьгь.* акьуллувал, фагьумлувал, зигьинлувал.

ZƏQƏN *сущ. куьгь*. чIагъ.

ZƏQQUM *прил.* зегьер хьтин туькьуьл.

ZƏLALƏT *сущ*. 1) азаб, азият, хурт; 2) алчахвал, агъузвал, кьве чин алайвал, мурдарвал; **zəlalət çəkmək** азаб (*азият*) чIугун.

ZƏLALƏTLİ *прил*. 1) азаблу, азиятлу; 2) усал, алчах, кьве чин алай.

ZƏLİ *сущ*. 1) ругъвал, зили; **zəli qoymaq** ругъвалар гьалдарун; 2) *куьч*. залум, зулумкар; **o, zəli kimi adamdır** ам залум кас я; **zəli kimi qanını sorur** зилиди хьиз иви хъвазва.

ZƏLİL *прил*. бедбахт, бахтсуз, заваллу, зелил; **zəlil olmaq** зелил хьун.

ZƏLİLLİK *сущ*. зелилвал, бедбахтвал, бахтсузвал.

ZƏLZƏLƏ *сущ*. залзала, чилер зурзун.

ZƏMANƏ *сущ*. 1) замана, вахт, чIав, бере; **yaxşı zəmanədir** хъсан замана я; 2) гилан замана, гъиле авай вахт; **zəmanəmizin qəhrəmanı** гилан заманадин къагьриман.

ZƏMANƏT *сущ*. 1) замин, заминвал; **zəmanət məktubu** заминвилин чар; 2) кхьена гузвай къимет.

ZƏMANƏTÇİ *сущ*. заминда кьазвайди; ни заминда кьазватIа гьам; къаюм.

ZƏMANƏTÇİLİK *сущ*. заминвал; къаюмвал.

ZƏMANƏTKAR *сущ. килиг:* **ZƏMANƏTÇİ**.

ZƏMANƏTKARLIQ *сущ. килиг:* **ZƏMANƏTÇİLİK**.

ZƏMANƏTLİ *прил*. заминвал авай.

ZƏMİ *сущ*. ник; **taxıl zəmiləri** техилдин никIер.

ZƏMİN *сущ*. 1) накьв, чил; 2) бине, диб; **zəmin yaratmaq** бине эцигун, диб

кутун.

ZƏMİNSİZ *прил*. бине авачир, диб авачир.

ZƏMİNSİZLİK *сущ*. бине авачирвал, диб авачирвал.

ZƏM-ZƏM *сущ*. 1) *дин*. Меккедин ибадатханадин патав гвай къуйдин тІвар; 2) *шаир*. михьивилин лишан.

ZƏNBƏRƏK *сущ*. гъвечІи туп (*девейраллаз тухудай*).

ZƏNBƏRƏKÇİ *сущ. куьгь*. тупчи.

ZƏNBİL *сущ*. зинбил.

ZƏNBİLÇİ *сущ*. зинбилар расзавай устІар.

ZƏNBİLƏBƏNZƏR *прил*. зинбилдиз ухшар.

ZƏNBİLVARİ *прил. килиг:* **ZƏNBİLƏBƏNZƏR**.

ZƏNBİL-ZƏNBİL *нареч*. зинбилралди.

ZƏNBUR *сущ. куьгь.* хуз (*чІуру чІиж*).

ZƏNCƏFİL I *сущ. бот*. сенжефил; II *прил*. сенжефилдин; **zəncəfil çayı** сенжефилдин чай.

ZƏNCƏFİLLİ *прил*. сенжефилдин, сенжефил квай; **zəncəfilli qoğal** сенжефил квай тІунутІ.

ZƏNCƏRƏ *сущ. куьгь.* цІицІ.

ZƏNCİ I *сущ*. негри; II *прил*. негридин; **zənci məhəlləsi** негрийрин магьлеяр.

ZƏNCİR *сущ*. зунжур; **zəncirlə bağlamaq** зунжурдив кутІунун.

ZƏNCİRBƏND *прил*. бухавар ягъанвай; **onu zəncirbənd edib apardılar** ам бухавар ягъана тухвана.

ZƏNCİRLƏMƏK *глаг*. 1) зунжурдив кутІунун; **onun əllərini zəncirlədilər** адан гъилер зунжурдив кутІунна; 2) зунжурда тун; **it zəncirlənib** кицІ зунжурда тунва; 3) ракьар ягъун; **əl-ayağı zəncirləmək** гъилеризкІвачериз ракьар ягъун.

ZƏNCİRLİ *прил*. 1) зунжурдин, зунжурда авай, зунжур алай; **zəncirli əllər** зунжур алай гъилер; 2) зунжурдал кутІуннавай; **zəncirli it** зунжурда тунвай кицІ, кутІуннавай кицІ.

ZƏNCİROTU *сущ. бот.* некІед хъач.

ZƏNCİRVARİ *прил*. цІиргъина авай; **zəncirvari reaksiya** цІиргъина авай реакция.

ZƏNDEYİ-ZƏHLƏ *маса гафарихъ галаз санал*: **zəndeyi-zəhləsi getmək** хъел атун.

ZƏNƏN *сущ. куьгь.* дишегьли; **zənən paltarı** дишегьлидин пекер; **zənən işi** дишегьлидин кІвалах.

ZƏNƏNƏ *прил. куьгь.* дишегьлидин, дишегьлийрин; **zənənə səsi** дишегьлидин ван; **zənənə hamamı** дишегьлийрин гьамам.

ZƏNG I *сущ*. 1) зенг (*цурункай раснавай, яцІу ван ийидай*); 2) куркур; **zənglər səs saldı** куркурри ван кутуна; 3) зенг (*телефондин*); 4) зенгинин ван; **telefon zəngi** телефондин зенгинин ван.

ZƏNGÇİÇƏYİ *сущ*. куркур цуьк.

ZƏNGÇİLİK *сущ*. зенг ядайдан кІвалах.

ZƏNGİN *прил*. 1) девлетлу; **zəngin adam** девлетлу кас; **zəngin ölkə** девлетлу уьлкве; 2) къиметлу; **zəngin kitab fondu** къиметлу ктабрин фонд; 3) багьа тир; **zəngin ev avadanlığı** багьа тир кІвалин шейэр; 4) жуьреба-жуьре; **zəngin fauna** жуьреба-жуьре фауна; 5) чІагай, иер; **zəngin təbiət** иер тІебиат.

ZƏNGİNLƏŞDİRİCİ *прил*. девлетлу ийидай, артухардай, гзафардай, ери хъсанардай.

ZƏNGİNLƏŞDİRİLMİŞ *прил*. девлетлу авунвай, артухарнавай, гзафарнавай, ери хъсанарнавай.

ZƏNGİNLƏŞDİRMƏK *глаг*. девлетлу авун, артухарун, гзафарун; ери хъсанарун.

ZƏNGİNLƏŞMƏK 1) *глаг*. девлетлу хьун, артух хьун, гзаф хьун; ери хъсан хьун; 2) ацIун хъувун; **kitabxana yeni kitablarla zənginləşib** ктабхана цIийи ктабралди ацIун хъувуна.

ZƏNGİNLİK *сущ*. 1) девлет, девлетлувал; 2) чилин девлетар; **təbii zənginlikləri olan ölkə** чилин девлетар авай уьлкве; 3) булвал, хазина; **burada zənginlikdir** ина булвал я.

ZƏNGLƏŞMƏK *глаг*. 1) телефондай зенг ягъун; 2) рахун (*телефондай сад-садахъ галаз*).

ZƏNGULƏ *сущ*. иер, кьакьан, рикI юзурдай ван; **zəngulə vurmaq** иер, кьакьан ванцелди мани лугьун.

ZƏNGVURAN *сущ*. зенг ядайди.

ZƏNLƏ *нареч*. дикъетдалди, фагьумлувилелди; **zənlə baxmaq** дикъетдалди килигун.

ZƏNLİ *прил*. дикъетлу, дикъет гудай, дериндай фикир гудай, вири кьатIудай; **zənli baxış** дикъетлу килигун.

ZƏNN *сущ*. 1) гиман; 2) фикир, ният; 3) хурун зигьин; 4) шак; **zənnim onadır** за адал шак гьизва.

ZƏR I *сущ*. 1) къизил; 2) къизилдин яд; II *прил*. къизилдин; **zər qədrini zərgər bilər** къизилдин къадир заргардиз чир жеда.

ZƏR II *сущ*. зарар (*шеш-беш къугъвадай*).

ZƏRB *сущ*. 1) ягъун; эцягъун; рум; рум гун; хуртIар; хуртIар гун; 2) гуж, къуват; 3) атIун, акъудун; **metal üzərində zərb vurmaq** металлдал нехишар атIун; 4) *мат*. зарбун, зарб авун; **zərb cədvəli** зарб авунин сиягь.

ZƏRBAFTA *сущ*. зарбафта (*парча*).

ZƏRBDƏST *сущ. куьгь*. 1) гьилин къуват, гуж; 2) викIегьвал, жуьрэтлувал.

ZƏRBƏ *сущ*. 1) ягъун; **yumruq zərbəsi** гьуталди ягъун, гьуту ягъун; **çəkic zərbəsi** кIашунин (*кIутадин*) ягъун; **ayaq zərbəsi** кIвачи ягъун; 2) ван (*ягъайла акъатдай*); 3) *куьч*. бедбахтвал; бала; рикIин тIарвал; дерт; 4) *воен*. гьужум, ягъун; **ordumuzun zərbələri altında düşmən geri çəkildi** чи кьушундин гьужумдикди душманди кьулухъ чIугуна; 5) *спорт*. ягъун; **dəqiq zərbə vurmaq** дуьз ягъун; 6) *мед*. иви кьилиз ягъун; фалужди ягъун; **qan zərbəsindən ölmək** иви кьилиз ягъуникди кьин.

ZƏRBƏÇİ *сущ*. 1) зарбачи; **əmək zərbəçisi** зегьметдин зарбачи; 2) *воен*. кар алай чкадал гьужумдай; **zərbəçi batalyon** кар алай чкадал гьужумдай батальон.

ZƏRBƏÇİLİK *сущ*. зарбачивал.

ZƏRBƏLİ *прил*. 1) зарбачивилин; **zərbəli iş** зарбачивилин кIвалах; 2) кар алай, гзаф важиблу, тади, фад авуна кIандай, тади квай, кьулухъ ягъиз тежер, кьулухъ вегьин тежер.

ZƏRBXANA *сущ*. пул атIудай идара.

ZƏRBİ-MƏSƏL *сущ*. мисал, бубайрин мисал; хци келимаяр; имуча-муча.

ZƏRBLƏ *нареч*. гужалди, гужуналди; **zərblə vurmaq** гужуналди ягъун.

ZƏRBLİ *прил*. кIарараллди ядай; **zərbli musiqi alətləri** кIарараллди ядай

музыкадин алатар.

ZƏRD I *прил. куьгь.* хъипи.

ZƏRD II *сущ. диал.* виргъи (*хъипи нуькI*).

ZƏRDAB *сущ.* 1) кIвегь; атIай некIедин яд; 2) *мед.* ивидикай ва лимфадикай гьазурдай дарман; 3) *анат. куьгь.* туькьуьл (*къене авай лекьиник жедай*).

ZƏRDAL *сущ. куьгь.* машмаш, къенси.

ZƏRDƏ *сущ. диал.* газар.

ZƏRƏFŞAN *прил. куьгь.* къизилдин ранг алай, къизилдин рангунин, хъипи.

ZƏRƏNDAM *прил. куьгь.* иер кIалуб, къамат авай дишегьли.

ZƏRƏR *сущ.* 1) зарар; **zərər vurmaq** зарар гун; 2) зиян; **sağlamlığa zərərdir** сагъламвилиз зиян я.

ZƏRƏRLİ *прил.* 1) зарарлу, зиянлу, чIуру, зиян квай, зарар квай, зиян гудай, зарар гудай; **zərərli iş** зарарлу кIвалах; 2) хийирсуз, хийир тагудай; **zərərli alver** хийирсуз алишвериш; 3) нагьакьан, пис.

ZƏRƏRLİLİK *сущ.* 1) зарарлувал; 2) зиянлувал.

ZƏRƏRSİZ *прил.* 1) зарарсуз; 2) зиянсуз.

ZƏRƏRSİZLƏŞDİRMƏK *глаг.* 1) зарарсуз авун; 2) зиянсуз авун;

ZƏRƏRSİZLƏŞMƏK *глаг.* 1) зарарсуз хьун; 2) зиянсуз хьун.

ZƏRƏRSİZLİK *сущ.* зарарсузвал.

ZƏRƏRVERİCİ *сущ.* 1) зиянкар гьашарат; 2) зиянкар, зиянчи, зиян гудайди (*инсандикай*).

ZƏRƏRVERİCİLİK *сущ.* зиянкарвал.

ZƏRF I *сущ.* конверт, пакет.

ZƏRF II *сущ. лингв.* наречие (*чIалан пай*).

ZƏRFLİK *сущ. лингв.* обстоятельство.

ZƏRGƏR *сущ.* заргар.

ZƏRGƏRLİK *сущ.* заргарвал; **zərgərlik etmək** заргарвал авун.

ZƏRİF *прил.* 1) зериф; **zərif əllər** зериф гъилер; 2) хуш тIебятдин, чан-рикI ийидай; 3) хуш, хъсан, таза, хъуьтуьл.

ZƏRİFANƏ *нареч.* зерифвилелди, зерифдаказ, зерифдиз.

ZƏRİFANƏLİK *сущ.* зерифвал; иервал.

ZƏRİFLƏŞMƏK *глаг.* зериф хьун; иер хьун.

ZƏRİFLİK *сущ.* 1) зерифвал; 2) кевреквал; 3) иервал.

ZƏRİFYUNLU *прил.* зериф сарин; **zərifyunlu qoyun** зериф сарин хеб.

ZƏRİNƏ *сущ. куьгь.* 1) багьа пек; 2) ивирар (*къизил, гимиш, багьа къаш-маш*).

ZƏRLƏMƏK *глаг.* 1) къизилдин яд гун; 2) къизилдин ранг ягъун, хъипи къизил хьиз авун.

ZƏRLƏTMƏK *глаг.* 1) къизилдин яд гуз тун; 2) къизилдин ранг ягъаз тун.

ZƏRLİ *прил.* 1) къизилдин яд ганвай; 2) къизилдин ранг ягъаз тунвай; **zərli saat** къизилдин яд ганвай сят.

ZƏR-MƏXMƏR *сущ.* махпур, мехмер.

ZƏRNİGAR *прил. куьгь.* къизилдив безекар ганвай.

ZƏRRƏ *сущ.* зерре.

ZƏRRƏBİN *сущ.* 1) микроскоп; 2) лупа.

ZƏRRƏCƏ *нареч.* са кIусни, стIунни, са кьадарни, ерли, эсиллагь, чIарни; **bu işə zərrəcə də təəccüblənmərəm** и кардал зун са кIусни (*зеррени*) мягьтел жедач.

ZƏRRƏCİK *сущ.* зерре.

ZƏRRƏLƏNMƏK *глаг.* кIус-кIус хьун.

ZƏRRƏ-ZƏRRƏ *нареч.* кIус-кIус.

ZƏRRİN *прил. куьгь.* 1) къизилдин; 2) къизилдин яд ганвай.

ZƏRURƏT *сущ.* лазимвал, герекваl, чарасузвал; **zərurət olsa** лазимвал хьайитIа.

ZƏRURİ *прил.* 1) герек тир, лазим тир, бакара авай, бакара къведай, важиблу; **zəruri alət** лазим тир алат; 2) чарасуз тир, са куьникайни аслу тушиз жедай.

ZƏRURİLİK *сущ.* 1) герек тирвал, лазим тирвал; 2) чарасуз тирвал.

ZƏRURİYYƏT *сущ. килиг:* **ZƏRURƏT**.

ZƏRVARİ *прил.* къизилдин рангунин.

ZƏRVƏRƏQ *сущ.* къизил чар.

ZƏR-ZİBA *сущ.* 1) багьа пек; 2) ивирар (*къизил, гимиш, багьа къаш-маш*).

ZƏR-ZİVƏR *сущ. куьгь.* либас, къизилдин безекар.

ZƏVVAR *сущ.* зияратчи, зиярат ийиз фидай кас; гьажи.

ZƏVZƏK *сущ.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

ZƏVZƏKLƏŞMƏK *глаг.* лагълагъ авун, буш рахунар авун.

ZƏVZƏKLİK *сущ.* лагълагъчивал.

ZƏVZƏMƏK *глаг.* гзаф рахун; алачиз рахун; буш рахунар авун; тапарар авун; таб кваз рахун; ахмакь ихтилатар авун.

ZƏY *сущ.* загъ (*цагъ*).

ZƏYLƏMƏK *глаг.* загъ (*цагъ*) ягъун.

ZƏYLİ *прил.* загъ (*цагъ*) квай.

ZƏYLİK *сущ.* загъ (*цагъ*) акъудзавай чка.

ZIĞ *сущ.* 1) кьар, кьуруш, палчух; 2) хкатзавай затI (*мес. гьекь*); 3) тIекь.

ZIĞILDAMAQ *глаг. рах.* ара гуз шехьун.

ZIĞLAMAQ *глаг.* кьацIурун (*кьарадай*).

ZIĞLANMIŞ *глаг.* кьацIанвай (*кьарадай*).

ZIĞLI *прил.* 1) кьацIай, чиркин; 2) акIидай, уьленар авай; **zığlı yol** акIидай рехъ (*кьар авай рехъ*); 3) экьи.

ZIĞLIQ *сущ.* 1) палчух авай чка; 2) уьлен, уьленлух чка; 3) экьи чка.

ZIĞLILIQ *сущ.* 1) уьленлух; 2) экьивал.

ZIĞZIĞ *сущ. зоол.* ких.

ZIQQI *сущ. рах.* шкакь, гъил кIевиди, мискьиди, мутIлакьди.

ZIQQILDAMAQ *глаг.* угь авун (*ягъун*), суза авун, угь-цIугь авун; **ağrıdan zıqqıldamaq** тIалцIикай угь авун.

ZIQQILIQ *сущ.* 1) шкьакьвал, гъилин кIевивал, мискьивал, мутIлакьвал; 2) чинин кIевивал, бизарвал, алат тавун, алкIун (*арзаяр, тIалабар гваз*).

ZIQQILTI *сущ.* угь, суза; айхьуйхь авун, шел-хвал.

ZIMIRTLAQ *сущ.* уьлен, уьленлух чка.

ZINDIQ *сущ.* 1) мушрикь; аллагьсуз, динсуз, Аллагьдихъ чIалахъ туширди; 2) *сепер.* усал; **zındıq oğlu zındıq** усалдин хва усал.

ZINDIQLIQ *сущ.* мушрикьвал, аллагьсузвал, динсузвал.

ZINQ *сущ.* къушран тIекь.

ZINQILDAMAQ *глаг.* зинг-зинг авун, зингрингар авун.

ZINQIROV *сущ.* куркур; **zınqırov səsi** куркурдин ван.

ZINQIROVLU *прил.* куркур алай.

ZINQIROVOTU *сущ. бот.* куркур хъач.

ZIPPILTI *сущ.* 1) са шей аватайла гьатдай ван: гугрум, пахърахъ; 2) къалмакъал; дяве; акьунар; чухунар; хъел хьун.

ZIRHAZIR *маса гафарихъ галаз санал:* **zırhazır ağlamaq** яргъалди ва кIевиз шехьун.

ZIRI *прил. рах*. 1) зурба, чIехи; **zırı adam** зурба жендек авай кас; 2) *куьч*. кубут, векъи.

ZIRILDAMAQ *глаг*. язухдаказ, фагъирдаказ шехьун.

ZIRILDAŞMAQ *глаг*. санал язухдаказ, фагъирдиз шехьун.

ZIRILTI *сущ*. 1) язухдаказ ийизвай шел; 2) дяве, къалмакъал, акьунар.

ZIRPI I *прил*. къуватлу, ацIай гужлу; II *сущ*. сагълам инсан.

ZIRPILIQ *сущ*. къуватлувал, ацIай гужлувал.

ZIRRAMA I *сущ*. акьулдикай кимиди, кIамаш, сефигь, ахмакь; II *прил*. куьт, кьиле затI гьат тийир, зигьинсуз; кубут.

ZIRRAMALIQ *сущ*. кIамашвал, сефигьвал, ахмакьвал; куьтвал, зигьинсузвал; кубутвал.

ZIR-ZIR *сущ*. гьамиша шехьдайди, багьнадилай шехьдайди, шелгъариб.

ZİBA *прил. куьгь.* 1) дамахарнавай, чIагурнавай, чIагана алукIнавай; 2) иер.

ZİBALANMAQ *глаг*. дамахарна акъвазун.

ZİBALI *прил*. дамахарнавай; чIагана акъвазнавай.

ZİBALIQ *сущ*. иервал, вичел желб авун; вич рикIи чIугваз тун.

ZİBİL *сущ*. 1) зибил; зирзибил; **zibili atmaq** зибил гадарун; 2) вижесуз затI, усал затI.

ZİBİLATAN *сущ*. зибилар гадардайди.

ZİBİLÇİ *сущ. килиг:* **ZİBİLATAN.**

ZİBİLDAŞIYAN *сущ*. зибилар ялдайди.

ZİBİLXANA *сущ.* зибилхана.

ZİBİLLƏMƏK *глаг*. зирзибил вегьена кьацIурун, чиркинарун; **həyəti zibilləmək** гъен зирзибил вегьена кьацIурун.

ZİBİLLƏNMƏK *глаг*. зирзибил вегьена кьацIун, чиркин хьун.

ZİBİLLƏŞDİRMƏK *глаг. килиг:* **ZİBİLLƏMƏK.**

ZİBİLLİ *прил*. зибилар вегьена кьацIурнавай, чиркинарнавай.

ZİBİLLİK *сущ*. хъурт, къунч, зирзибил вегьедай (*гадардай*) чка; **zibilliyə atmaq** хъуртал вегьин (*гадарун*).

ZİDD *прил*. сад-садаз къарши тир, акси тир; ухшар тушир; **zidd fikir** акси фикир.

ZİDDİNƏ *нареч. ва послел.* къаншардиз, аксиниз, хуруз; акси яз; **külə-yin ziddinə getmək** гарун хуруз фин; **suyun ziddinə üzmək** цин хуруз сирнав авун, яд физвай патан аксиниз сирнав авун; **arzuların ziddinə iş görmək** мурадрин акси яз крар акун.

ZİDDİYYƏT *сущ*. аксивал, зидвал, сад-садаз аксивал, сад-садаз инкарвал; **baxışların ziddiyyəti** фикиррин сад-садаз аксивал.

ZİDDİYYƏTLİ *прил*. сад-садав кьан тийизвай, сад-садаз акси тир; **ziddiyyətli məlumatlar** сад-садаз акси малуматар.

ZİDDİYYƏTLİLİK *сущ*. сад-садав кьун тавун, сад-садаз аксивал; **dəlillərin ziddiyyətliliyi** делилри сад-садав кьун тавун.

ZİDDİYYƏTSİZ *прил*. сад-садав кьазвай, сад-садаз акси тушир.

ZİDDİYYƏTSİZLİK *сущ*. сад-садав

кьун, сад-садаз акси тахьун.

ZİDDLİK *сущ.* аксивал, зидвал, сад-садаз аксивал, сад-садан инкарвал.

ZİFAF *сущ.* некягьдин сад лагьай йиф; **zifaf otağı** цIийи мехъер авунвайбур патал чара авунвай утагъ.

ZİFT *сущ.* 1) шкьакь (*са бязи тарарин ва набататрин кикIидай ва гьавадал кIеви жедай миже*); 2) кIарасдикай, торфдикай ва я къванцицIивиндикай хкуддай лап экъи мазут хьтин чIулав затI.

ZİKR *сущ.* 1) *куьгь.* рикIел хкун; 2) *дин.* кьейиди рикIел хкиз адаз дуьа авун.

ZİQZAQ *сущ.* зигзаг, къекъвез-къекъвез фейи цIар; **ziqzaq yol** къекъвез-къекъвез фейи рехъ.

ZİQZAQŞƏKİLLİ *прил.* зигзагдиз ухшар.

ZİQZAQVARİ *прил. килиг:* **ZİQZAQŞƏKİLLİ.**

ZİL I *сущ.* 1) кьакьан ван; аялдин хьтин шуькIуь ван; 2) кьакьан нота.

ZİL II *маса гафарихъ галаз санал*: **zil qara** чIуп чIулав, **zil qara saçlar** чIуп-чIулав чIарар.

ZİL III *сущ.* къушран тIекь.

ZİLDƏN *нареч.* кIевиз, гужлуз; кьакьан, кьакьанз; ван алаз; **zildən mahnı oxumaq** ван алаз мани лугьун; **zildən danışmaq** кIевиз рахун.

ZİLXAN *сущ.* кьакьан ван авай маничи.

ZİLİ *сущ.* чIичI авачир халича.

ZİLLƏMƏK I *глаг.* атIумарун, акIурун, алкIурун (*вилер*), вил алуд тийиз килигун; **gözlərini zilləyib baxmaq** вилер атIумарна килигун.

ZİLLƏMƏK II *глаг.* кьакьан нотадал (*ванцел*) элячIун.

ZİLLƏNMƏK I *глаг.* (*вилер*) атIум хьун, алкIун; вилер алуд тийиз килигун; **gözlər (nəzərlər) natiqə zilləndi** вилер рахазвайдал атIум хьана.

ZİLLƏNMƏK II *глаг.* кIеви (*кьакьан*) ванцелди мани лугьун.

ZİLLƏT *сущ.* 1) азаб, азият, дарвал, хурт; **zillətə düçar olmaq** дарвиле гьатун, азият чIугун; 2) четинвилер, заланвилер; 3) зулум, гуж; **zillət altında** зулумдин кIаник; 4) ажузвал; **zillətə salmaq** ажузвилик кутун.

ZİLLƏTLƏ *нареч.* четинвилелди, азиятдивди; **zillətlə əldə etmək** четинвилелди гъилик авун.

ZİLLƏTLİ *прил.* азаблу, азиятлу, залан, четин; **zillətli müharibə illəri** залан дяведин йисар.

ZİLLƏT-MƏŞƏQQƏT *сущ.* азаб, азият, дарвал.

ZİLLİ *прил.* къушран тIекьер экIянавай; **zilli dirrik** къушран тIекьер экIянавай (*вегьенвай*) сал.

ZİLTƏNG *сущ.* тапхур (*балкIандин руфуникай гъана кутIундай чIул*).

ZİMİSTAN *сущ. шаир.* кьуьд.

ZİNA *сущ.* шевривал, явавал.

ZİNAKAR *сущ.* ява, явади, шевриди.

ZİNAKARLIQ *сущ.* явавал авун, шевривал авун.

ZİNDAN I *сущ. куьгь.* дустагъхана.

ZİNDAN II *сущ.* кIавузар.

ZİNDANÇI *сущ.* дустагъханадин гуьзчи.

ZİNDANÇILIQ *сущ.* дустагъханадин гуьзчивал.

ZİNDANXANA I *сущ. куьгь.* дустагъхана.

ZİNDANXANA II *сущ.* чад.

ZİNDƏ *прил. куьгь.* 1) дири, чан алай; 2) сагълам.

ZİNDƏGAN *сущ.* уьмуьрдин шартIар.

ZİNQİRƏ *сущ.* ципицIдин куьлуь кул.

ZİNƏT *сущ.* безек, безетмишдай затI.

ZİNƏTÇİ *сущ.* безетмишдайди.

ZİNƏTLƏNMƏK *глаг.* безетмиш хьун; чIагун; чIагана акъвазун.

ZİNƏTLİ *прил.* чIагана алукIнавай, мехъерик, суварик хьиз алукIнавай.

ZİNG *сущ. диал. анат.* 1) къуьнуьн кIараб; 2) кIегьебдин кIараб.

ZİNGİLDƏMƏK *глаг.* цIугъ авун, цIугъар акъатун, цIур авун, гъирцI-гъирцI авун.

ZİNGİLTİ I *сущ.* цIур (*гьайвандин*); **it zingildəyir** кицIи цIур ийизва; II *прил.* цIурдин.

ZİNHAR *маса гафарихъ галаз санал:* **zinhara gətirmək** чан туьтуьниз гъун.

ZİRA *союз.* вучиз лагьайтIа, -виляй, килигна.

ZİRAB *сущ. куьгь.* кьунч, туалет.

ZİRAƏT *сущ.* 1) лежбервал; 2) цан, цанвай чил, кьуьгъвер.

ZİREH *сущ.* дяведин техникадин (*машинрин, гимийрин ва мсб.*) винел патан чин кIевдай гьулдан.

ZİREHDEŞƏN *прил.* чин кIевнавай гьулдандай тIеквен акъуддай.

ZİREHDƏLƏN *прил. килиг:* **ZİREHDEŞƏN.**

ZİREHLƏNMƏK *глаг.* ракьун пек алукIун.

ZİREHLİ *прил.* чин кIевдай гьулдан алай.

ZİRƏ *сущ. бот.* эферар.

ZİRƏK *прил.* 1) зирек, викIегь; **zirək uşaq** зирек (*викIегь*) аял; 2) йигин, зарб, тади; **zirək işləmək** зарб кIвалахун.

ZİRƏKLƏŞMƏK *глаг.* 1) зирек хьун, викIегь хьун; 2) йигин хьун, зарб хьун, фад хьун.

ZİRƏKLİK *сущ.* 1) зиреквал, викIегьвал; 2) йигинвал, зарбвал.

ZİRƏNG *прил. килиг:* **ZİRƏK.**

ZİRƏNGLIK *сущ. килиг*: **ZİRƏKLİK.**

ZİRİNC *сущ. бот.* мертер (*мертин тар*).

ZİRVƏ *сущ.* 1) кIукI, кукIуш; кьил; **dağın zirvəsi** дагъдин кIукI; 2) *куьч.* лап вини дережа, лап вини кьил; **şöhrət zirvəsi** баркаллувилин лап вини дережа.

ZİRZƏMİ *сущ.* гьамбархана, чилик атIанвай затIар хуьдай чка.

ZİR-ZİBİL *сущ.* 1) зибил, зирзибил; 2) герексуз, вижесуз затIар.

ZİVƏR *сущ. куьгь.* 1) безек; 2) багьа къаш-маш.

ZİVİLDAQ *сущ.* 1) дуьз, цIалцIам, цIуьдгъуьндай чка; 2) авахьдай чка, майдан.

ZİYA *сущ.* 1) экв; **gözlərin ziyası** вилерин экв; 2) цIарцIар, нур, рапрап.

ZİYAD I *сущ. зоол.* куьтуьм (*балугъ*).

ZİYAD II *нареч. куьгь.* лап гзаф; **ziyad etmək** артухарун.

ZİYADAR *прил. куьгь.* 1) нурлу; нур гудай; **ziyadar adam** нурлу кас; 2) экуь авунвай (*чка*); 3) *куьч.* кIелай, чирвал авай, савадлу.

ZİYADARLIQ *сущ. куьгь.* 1) нурлувал; 2) экуьвал; 3) савадлувал.

ZİYADƏ *числит.* гзаф, лап гзаф, гзаф кьадарда, кьадарсуз; **milyondan ziyadə** миллиондилай гзаф; **ziyadə şadam** кьадарсуз шад я зун.

ZİYADƏLİK *сущ.* булвал.

ZİYAFƏT *сущ.* къунагъулух; недайхъвадай межлис.

ZİYALANDIRMAQ *глаг.* 1) экуь авун, экв гун, экв авун; 2) *куьч.* чирвилер гун, илимлу авун.

ZİYALANMAQ *глаг.* 1) экуь хьун;

2) чирвилер къачун, илимлу хьун.

ZİYALI *сущ.* интеллигент.

ZİYALILIQ *сущ.* интеллигентвал.

ZİYAN *сущ.* 1) зиян; **ziyan vurmaq** зиян гун; 2) зарар; **təsərrüfata çox ziyan dəyib** майишатдик гзаф зарар хкIунва.

ZİYANÇI *сущ.* зиянкар.

ZİYANÇILIQ *сущ.* зиянкарвал.

ZİYANXOŞ *сущ. килиг:* **ZİYANKAR.**

ZİYANXOŞLUQ *сущ. килиг*: **ZİYANKARLIQ.**

ZİYANKAR I *прил.* зиянлу, зарарлу, зиян квай, зарар квай, зиян гудай, зарар гудай, чIуру; II *сущ.* зиянкар.

ZİYANKARLIQ *сущ.* зиянкарвал, зараречивал.

ZİYANLI *прил.* зиянлу, зарарлу.

ZİYANVERƏN *сущ. килиг:* **ZİYANVERİCİ.**

ZİYANVERİCİ *сущ.* зиян гудай гьашарат, зиянкар гьашарат; **kənd təsərrüfatı ziyanvericiləri (zərərvericiləri)** хуьруьн майишатдиз зиян гудай гьашаратар.

ZİYARƏT *сущ. куьгь.* 1) кьил чIугваз фин, мугьманвилиз фин; 2) зиярат, зияратдиз фин (*Меккедизни Мединадиз*); гьаждал фин; кябедал фин.

ZİYARƏTÇİ *сущ.* зияратчи, зиярат ийиз фидай кас; гьажи.

ZİYARƏTÇİLİK *сущ.* зияратчивал.

ZİYARƏTGAH *сущ.* зияратдиз физвай чка.

ZİYİL *сущ.* матI, якIун цаз (*хамунал алай*).

ZİYİLLİ *прил.* матIар алай.

ZOD I *сущ.* 1) къадакьар яна кIевун, сварка; 2) къадакьрин араяр.

ZOD II *сущ. диал.* куьтендин металлдикай тир кьилкIев.

ZODLAMAQ *глаг.* сварка авун.

ZOĞ *сущ.* цуьрц, гъвечIи хел.

ZOĞAL *сущ.* чумал; чумал тар.

ZOĞALI *прил.* чумалдин рангунин.

ZOĞALLIQ *сущ.* чумаллух.

ZOĞLAMAQ *глаг.* къвалалай ва я дувулдилай цуьрц къарагъун.

ZOĞLU *прил.* цуьрцер алай.

ZOQQULDAMAQ *глаг.* 1) тIа хьун; 2) тIалдикай шел-хвал авун.

ZOQQULTU *сущ.* куьт тIал.

ZOL I *сущ.* зул, чIук.

ZOL II *нареч. рах.* 1) тадиз, гьасятда; 2) датIана, ара тагана.

ZOL III *сущ. хим.* са затIунин лап куьлуь кIусар.

ZOLAQ *сущ.* зул, чIук; **meşə zolağı** тамун зул.

ZOLAQLAMAQ *глаг.* зулариз, чIукариз чара авун.

ZOLAQLANMAQ *глаг.* зулар хьун, чIукар хьун.

ZOLAQLI *прил.* зулар авай.

ZOLAQ-ZOLAQ *прил. килиг:* **ZOLAQLI.**

ZOLLAMAQ *глаг.* гаткIун (*мес. кIерецар ва мсб.*); лашуналди ягъиз авадарун.

ZOL-ZOL I *прил. килиг:* **ZOLAQLI.**

ZOL-ZOL II *нареч. куьгь.* ара датIана, акъваз тавуна.

ZOM *сущ. диал.* лак; **üç zom xiyar** пуд лак афнияр.

ZOMLAMAQ *глаг.* накьв гун (*хулан, лакарин къерехдиз*).

ZONA I *сущ.* зона; **şimal zonası** кеферпатан зона; II *прил.* зонадин; **zona tədbirləri** зонадин мярекатар.

ZONAL *прил.* зонадин; **zonal müşavirə** зонадин мешвера.

ZONALARARASI *прил.* зонайрин арада авай.

ZONALAŞDIRMAQ *глаг.* зонадиз талукьарун.

ZOND *сущ.* зонд.

ZONT *сущ.* тажуниз ухшар къав, тагъ (*балхундин, луьтквединва маса-бурун кьилел*).

ZOO... *бязи муракаб гафарин сад лагьай пай.*

ZOOBAYTAR *сущ.* маларин духтур.

ZOOBAYTARLIQ *сущ.* маларин духтурвал.

ZOOCƏRRAHLIQ *сущ.* зоохирургия.

ZOOGİGİYENA *сущ.* зоогигиена.

ZOOKABİNET *сущ.* зоокабинет.

ZOOKİMYA *сущ.* зоохимия.

ZOOLOGİYA *сущ.* зоология.

ZOOLOJİ *прил.* зоологиядин; **zooloji muzey** зоологиядин музей.

ZOOLOQ *сущ.* зоолог.

ZOOMAĞAZA *сущ.* зоомагазин.

ZOOMORFİZM *сущ.* зооморфизм (*аллагьар гьайванрин дуьнда аваз фагьумзавай дуьньякьатIун*).

ZOOPARAZİTLƏR *сущ.* зоопаразитар.

ZOOPARK *сущ.* зоопарк, гьайванар хуьдай парк.

ZOOTEXNİK *сущ.* зоотехник.

ZOOTEXNİKA *сущ.* зоотехника.

ZOOTEXNİKİ *прил.* зоотехникадин; **zootexniki qaydalar** зоотехникадин къайдаяр.

ZOPA *сущ.* 1) вагьрам; пая, лаш; 2) *куьч.* кIанчI; паякьул (*кьиле затI гьат тийирди*).

ZOPALAMAQ *глаг.* паядив (*лашунив*) гатун.

ZOPALATMAQ *глаг.* паядив (*лашунив*) гатаз тун.

ZOPU *маса гафарихъ галаз санал*: **zopu təpmək** женжелвал авун.

ZOR *сущ.* 1) гуж, къуват; **zor işlətmək** гуж кардик кутун; **pul zoruna iş görmək** пулунин гужунивди кар акун; 2) чандиз къаст авун; **bədənində zor izləri olmaq** бедендал гуж авунин гелер хьун; 3) гужлу; **zor adamdır** гужлу кас я; 4) четин; **zor məsələ** четин месэла; 4) хъсан; **zor işlədik** чна хъсан кIвалахна; 5) *предик.* четин я; **dənizdə işləmək zordur** гьуьлел кIвалахун четин я.

ZORAKI *нареч.* гужалди, гужуналди, кIанз-такIанз, гуж эцигна; **zorakı iş** гужалди ийизвай кIвалах.

ZORAKILIQ *сущ.* гуж авун, чандиз къаст авун.

ZORBA *прил. рах.* зурба, чIехи; **zorba daş** зурба къван.

ZORBALANMAQ *глаг.* хъсан хьун; сагъ хьун; дири хьун; куьк хьун.

ZORBALAŞDIRMAQ *глаг. килиг*: **ZORBALATMAQ.**

ZORBALATMAQ *глаг.* зурба ийиз тун, чIехи ийиз тун.

ZORBALIQ *сущ.* зурбавал.

ZORBAZOR *сущ. рах.* зулумкар, гуж ийидай кас, чандиз (*масадан*) къаст ийидай кас.

ZORBAZORLUQ *сущ. рах.* зулумкарвал, гуж авун, чандиз (*масадан*) къаст авун.

ZOR-BƏLA (zor-bəla ilə) *нареч.* гужа-гуж, гужалди; четинвилелди, четиндаказ, четиндиз, четинз; **zor-bəla ilə öz yaxasını qurtarmaq** гужалди азад хьун.

ZORƏN *нареч.* чарасуз, чара авачиз, жуван ихтияр авачиз, кIанз-такIанз, гужуналди.

ZOR-GÜC *нареч. килиг:* **ZOR-BƏLA.**

ZORLA *нареч.* 1) гужалди, гужуналди, гуж эцигна, кIанз-такIанз; 2) са гужалди; **o, zorla evə çatdı** ам са

гужалди кIвализ агакьна; 3) чарасуз, чара авачиз, жуван ихтияр авачиз, гужуналди, кIанз-тIакIанз; **zorla razılıq verdi** кIанз-такIанз разивал гана.

ZORLAMAQ *глаг*. гуж авун; гужалди писвал авун (*дишегьлидиз*), писвал хьун.

ZORLAŞMAQ *глаг*. гужлу хьун.

ZORLU *прил*. 1) гужлу, къудратлу; 2) сагълам, мягькем; 3) *куьч*. гьуьрметлу, нуфузлу; 4) кIевивал ийидай, кIевиз акъваздай, алат тийидай.

ZORLUQ *сущ*. 1) гуж, зулум; 2) чуькьуьн, дарвал гун.

ZORSUZ *прил*. гужсуз, къуватсуз, зайиф.

ZÖHRƏ *сущ*. Зуьгре гьед.

ZÖHRƏVİ *прил. мед*. суьзенек азар квай.

ZÖKƏM *сущ*. тумавар, нерар авахьун; **zökəm olmaq** тумавар акатун.

ZÖKƏMLİ *прил*. тумавар квай.

ZÖVC *сущ. куьгь*. итим, гъуьл.

ZÖVCEYN *сущ. куьгь*. гъуьлни паб.

ZÖVCƏ *сущ. куьгь*. гъуьлуьк квай дишегьли, кайвани.

ZÖVCİYYƏT *сущ. куьгь*. гъуьлпабвал, гъуьлни пабвал.

ZÖVQ *сущ*. 1) кфет, лезет, сафа, хушвал; **zövq almaq** кфет хкудун; 2) иервал, сересвал; **qışın da öz zövqü var** хъуьтIуьнни вичин иервал ава; 3) тIям, дад; 4) кьадайвал чир хьун, иервилин гъавурда хьун, абурлувал кьатIуз хьун, иервилин гъавурда хьун, абурлувал кьатIуз хьун; **onun zövqünə söz yoxdur** адан иервилин гъавурда хьуниз са гафни авач.

ZÖVQİYYƏT *сущ. куьгь*. эстетика (*иер затIарин, крарин ва харусенятдин гьакъиндай илим*).

ZÖVQLƏ *нареч*. иервилелди, иердаказ, иердиз.

ZÖVQLƏNMƏK *глаг*. кфет хкудун, кфет къачун; лезет хкудун, лезет къачун; кеф чIугун, кеф хкудун.

ZÖVQLÜLÜK *сущ*. кьадайвал чир хьун, иервилин гъавурда хьун, иервал кьатIун.

ZÖVQ-SƏFA *сущ*. рикI аладардай кар; машгъулардай кар; машгъулат; **zövq-səfa çəkmək** рикI аладарун.

ZÖVQSÜZ *прил*. 1) дадсуз, тIямсуз; 2) мешребсуз, абурсуз, шит.

ZÖVQSÜZLÜK *сущ*. 1) дадсузвал, тIямсузвал; 2) мешребсузвал, абурсузвал, шитвал.

ZUBR I *сущ. зоол*. зубр (*чуьлдин вагьши яц*); II *прил*. зубрдин, зуббрин; **zubr sürüsü** зуббрин суьруь.

ZUBUL *сущ*. сунт (*ракь, къван эгъуьндай, расдай руцIугул хьтинди*).

ZURNA *сущ. муз*. зуьрне; **zurnada çalınan havalar** зуьрнедал ягъизвай макьамар.

ZURNA-BALABAN *сущ. рах*. кьавалат (*музыка*).

ZURNA-BALABANLA *нареч*. кьавалатдалди (*музыкадалди*).

ZURNAÇALAN *сущ*. зуьрнедал ягъидайди, зуьрнечи.

ZURNAÇI *сущ*. 1) *килиг*: **ZURNAÇALAN**; 2) *куьч*. лагълагъчи, буш рахунар ийидайди, тапархъан.

ZURNAÇILIQ *сущ*. 1) зуьрнечивал; 2) лагълагъчивал, буш рахунар авун, тапархъанвал.

ZURNA-QAVAL *сущ. рах*. кьавалат (*музыка*).

ZÜHUR *сущ. куьгь*. атун; пайда хьун; майдандиз акъатун; **o, birdən zühur oldu** ам садлагьана пайда хьана.

ZÜKUR *сущ. куьгь*. итимар; **əhalinin zükur qismi** агьалийрин

итимрикай ибарат тир пай.

ZÜLAL *сущ.* 1) *куьгь.* михьи яд; 2) *биол.* лаз (*организмдиз герек тир*).

ZÜLALLI *прил.* лаз квай.

ZÜLALSIZ *прил.* лаз квачир.

ZÜLF *сущ. шаир.* чIарар, бурма чIарар, тилер-тилер хьана къуьнерал авахьнавай чIарар; **şahmar zülflər** яргъи чIарар; **pərişan zülf (zülfi-pərişan)** ахъайнавай (*чкIанвай*) чIарар.

ZÜLM *сущ.* 1) зулум; азаб; гуж; **zülm altında inləmək** зулумдин кIаник хьун; **istidən zülm çəkmək** чимивиликди (*чимивиляй*) гьелек хьун; 2) деспотизм, зулумвал, зулумкарвал; **zülmün kökünü kəsmək** зулумкарвилин пун хкудун; 3) азаб, азият; **zülmə dözmək** азабдиз таб гун.

ZÜLMƏT *сущ.* 1) мичIивал, мичI; **gecə zülməti** йифен мичIивал, йифен мичI; 2) *куьч.* авамвал, мичIивал; **zülmətdə yaşamaq** авамвиле яшамиш хьун.

ZÜLMƏTXANA *сущ. куьгь.* 1) мичIи чка; 2) зулум, къанунсузвал авай чка.

ZÜLMƏTLİ *прил.* мичIи; **zülmətli meşə** мичIи там.

ZÜLMƏTLİK *сущ.* мичIивал.

ZÜLMKAR *сущ.* залум гьаким, зулумкар гьаким; зулумкар пачагь.

ZÜLMKARANƏ *нареч. килиг:* **ZÜLMKARCASINA**.

ZÜLMKARCASINA *нареч.* регьимсуздаказ, инсафсузвилелди, язух текъвез; **zülmkarcasına divan tutmaq** регьимсуздаказ дуван акун.

ZÜLMLƏ *нареч.* четинвилелди; азиятдивди.

ZÜLM-SİTƏM *сущ.* гзаф азаб-азият.

ZÜMRƏ *сущ.* къат, пай; **cəmiyyətin savadlı zümrəsi** жемиятдин кIелнавай паяр.

ZÜMRÜD *сущ.* зумруд; **zümrüd qaşlı** зумруддин къаш авай.

ZÜMRÜDGÖZLÜ *прил. шаир.* зумруддин рангунин вилер авай.

ZÜMZÜMƏ *сущ.* 1) мани лугьун (*ван хкаж тавуна*); 2) *шаир.* шир-шир, жур-жур; **bulaqların zümzüməsi** булахрин шир-ширдин ван.

ZÜMZÜMƏLİ *прил. шаир.* **zümzüməli bulaqlar** шир-ширзавай булахар.

ZÜRAFƏ *сущ. зоол.* жираф.

ZÜRAFƏBOĞAZ *прил.* жирафдин хьтин яргъи гардан авай.

ZÜRRİYYƏT *сущ. рах.* несил, аялар; **zürriyyəti olmamaq** аялар тахьун.

ZÜRRİYYƏTSİZ *прил.* несил авачир, аялар авачир.

ZÜY I *сущ.* зил; **züy tutmaq** зил кьун.

ZÜY II *сущ. рах.* 1) авахьдай майдан; 2) цIуьдгъуьнун; **züy getmək** цIуьдгъуьнна фин.

ZÜYÇÜ *сущ.* зил кьадайди.

ZÜYÇÜLÜK *сущ.* 1) зил кьадай пеше; 2) *куьч.* масадан гафарал рази хьун, «эхь», «эхь» лугьун.

ZÜYTUTAN *сущ.* зуьрнечидин зил кьадайди.

ZÜYÜLDƏMƏK I *глаг. рах.* 1) цIуьдгъуьнун, цIуьдгъуьнна фин; 2) тадиз алатна фин, йигиндиз алатна фин.

ZÜYÜLDƏMƏK II *глаг.* язухдаказ ва яргъалди шехьун.

ZÜYÜLDƏTMƏK *глаг.* шехьиз мажбур авун.

ZÜYÜLTÜ *сущ.* 1) зуьрнедин яргъал чIугур ван; 2) *куьч.* язухдаказ, яргъал шехьун; 3) уьфтинин хьтин яргъал чIугвадай ван.

LƏZGİLƏR

(*Oçerk*)

Son vaxtlar respublika mətbuatında Azərbaycanın aborigen və sayca ikinci xalqı olan ləzgilərin tarixi, mədəniyyəti, adət-ənənələri, onların azərbaycanlılarla və digər xalqlarla dostluq əlaqələri ilə bağlı bir sıra məqalələr dərc edilib. Təəssüf ki, bəzi məqalələr ləzgi xalqının tarixinə bələd olmayan müəlliflər tərəfindən yazıldığına görə bir çox təhriflərə yol verilib. Bu ilin avqust ayının 8-də "Неделя" qəzetində dərc olunmuş "Толерантность - веление времени» məqaləsində, «Новое время» qəzetində işıq üzü görmüş «Русская община Азербайджана» məqaləsində (21-23 sentyabr 2013-cü il) və bəzi digər yazılarda ləzgilərin Azərbaycanın aborigen xalqı olmadığı göstərilmişdir. Belə məqalələrlə əlaqədar öz haqlı etirazlarını bildirən onlarca oxucumuz "Samur" qəzetində buna münasibət bildirilməsini xahiş edib. Aşağıda onların xahişini nəzərə alaraq "Ləzgilər" adlı tarixi oçerki dərc edirik.

Qafqazın böyük və qədim xalqlarından olan ləzgilər haqqında Çin məxəzləri, antik yunan tarixçiləri Strabon və Herodot, eramızdan əvvəl və eramızın I-III əsrlərində yaşamış Roma-Vizantiya tarixçiləri Apolonni Rodosskı, Stefan Vizantiyskı, Korneli Tasit, Klavdi Ptolemey və başqaları, V-VIII əsrlərin erməni tarixçiləri Aqofengel, Koryon, Favtos Buzand, Movses Xorenasi, VII-XIII əsrlərdə Qafqazda baş vermiş hadisələri qələmə almış ərəb tarixçiləri Əbu Cəfər Məhəmməd ibn Cərir ət-Təbəri, Əbu Məhəmməd Əhməd ibn Asam əl-Kufi, Əbu-l-Abbas Əhməd ibn Yəhya ibn Cabir əl-Bəlazuri, Əbu-l-Həsən Əli ibn əl-Məsudi, Əbu İshaq İbrahim ibn Məhəmməd əl-Fərnan əl-İstəxri, İzzəddin Əbu-l-Həsən Əli ibn Məhəmməd ibn əl-Əsir, Yaqut əl-Həməvi, Zəkəriyyə əl-Qəzvini və başqaları, alban tarixçiləri Moisey Kaqankatvasvi və Yesai Calalyan maraqlı məlumatlar vermişlər.

Rus tarixçilərindən I.Gerber, K.V. Trever, V.V.Latışev, L.İ.Lavrov, S.Yuşkov, İ.İ.Pantyuxov, P.S.Butkov, A.A.Kudryavtsev, M.I. Artomonov, V.F.Minorskı, K.M. Kurdov, Z.I.Yampolskı, I.Biberşteyn, S.N.Muravyov, A.N.Genko, məşhur şərqşünas P.K.Uslar, həmçinin ötən əsrin bir sıra tanınmış rus yazıçıları və jurnalistləri ləzgi xalqının tarixi, dili, mədəniyyəti və adət-ənənələri haqqında ətraflı yazmışlar.

Qafqaz Albaniyası və ləzgilərin tarixi ilə bağlı Dağıstan və ləzgi tarixçilərindən H.Alqadarinin, R.Məhəmmədovun, X.Ramazanovun, A.Şixsaidovun, S.Ağaşirinovanın, Ə.Ağayevin, M.Ixilovun, Z.Rizvanovun, R.Rizvanovun, Azərbaycan tarixçilərindən A.Bakıxanovun, R.İsma-yılovun, M.Vəlilinin, K.Əliyevin, Z.Bünyadovun, F.Məmmədovanın, R.Vahidovun, türk tarixçilərindən E.Çələbinin, K.Kaflinin, E.Karalın, Ş.Erelin, A.Paşanın, A.Caferoğlunun, S.Göycənin və başqa-larının əsərləri böyük maraq doğurur. Bunlarla yanaşı Mahaçqalada ləzgi dilində 1920-ci ildən nəşr olunan "Лезги газет" qəzetində, Bakıda üç dildə - ləzgi, Azərbaycan və rus dillərində nəşr olunan "Samur" qəzetinin son 20 ildə buraxılmış saylarında da ləzgilərin tarixinə, dilinə, mədəniyyətinə və adət-ənənələrinə aid zəngin materiallar dərc olunmuşdur.

Hələlik məlum olan dəlillər əsasında demək olar ki, ilk dəfə ləzgilərin tarixi küll halında VIII əsrdə alban əlifbası ilə ləzgi dilində yazılmış "Alban kitabı"nda və 902-ci ildə qələmə alınmış «Axtınamə» əsərində öz əksini tapmışdır. Ayrı-ayrı əsrlərdə ləzgi tarixçilərinin və alimlərinin irs qoyduqları əsərlər, X əsrin birinci yarısında qələmə alınmış «Tarix Bab al-abvab», Məhəmməd Rafinin 1313-cü ildə işıq üzü görmüş «Tarix Dağıstan», ləzgilərin X-XV əsrlər tarixini əhatə edən, 1610-cu ilə aid «Tarix Maza», Mirzə Həsən Alqadarinin XIX əsrin əvvəllərində çap olunmuş «Asari Dağıstan», M.M.Ixilovun «Кубинские лезгины», «Народности лезгинской группы», Z.Rizvanovun və R.Rizvanovun «История лезгин», həmçinin son illər Moskvanın «Olimpiya» nəşriyyatının «История лезгин» seriyası ilə çap etdiyi əsərlər ləzgi xalqının tarixini öyrənmək üçün zəngin mənbələrdir.

Özünü «lezqiyar» (ləzgilər) adlandıran xalq ləzgi hökmdarı Alupun yaratdığı Alupan (Qafqaz Albaniyası) dövləti meydana gələnə kimi 31 qəbilədən ibarət olmuş, 31 ğusa (allaha) sitayiş etmişdir. Bu ğusların hamısının - Günəş, Ay, torpaq, su, od, quraqlıq, rütubət, bərəkət, ədalət, gözəllik ğuslarının və digərlərinin adları bu gün də ləzgi mifologiyasında və folklorunda qalmışdır.

Miflər və digər şifahi ədəbiyyat nümunələri ilə yanaşı bir sıra maddi dəlillər də ləzgilərin qədim tarixə malik olduğunu göstərir. Ləzgilərin yaşadıqları ərazilər, xüsusən də Cənubi Dağıstanın və Şimali Azərbaycanın rayonları arxeoloji cəhətdən kifayət qədər öyrənilməsə də, bir sıra qazıntılar nəticəsində məlum olmuşdur ki, bu ərazilərdə ən qədim insanlar məskunlaşmışlar. Buradan ilk paleolit dövrünə (100-40 min il əvvələ), həmçinin meleozit dövrünə məxsus qablar və əşyalar tapılmışdır. Zaman ötdükcə ləzgilərin yaşadıqları rayonlardan onlara mənsub qədim məişət əşyalarının tapılması da, əvəzsiz maddi dəlillərdir.

Dağıstanın Beliji qəsəbəsi ərazisində tapılmış, eramızdan 30 min il əvvələ aid mamont sümüyündən düzəldilmiş qab, Şarakunt və Mamraş ərazilərində arxeoloji qazıntılar nəticəsində tapılmış, eramızdan 2 min il əvvələ təsadüf edən səhənglər, Kvarçağ kəndi ərazisində arxeoloqların aşkar etdikləri, eramızdan 2

min il əvvələ aid xəncər, Xiv rayonundan tapılmış, eramızdan əvvəl XI-IX əsrlərə aid qablar və digər materiallar ləzgilərin nəinki Qafqazın, həmçinin dünyanın qədim xalqlarından biri olduğunu təsdiqləyir.

Tarixi mənbələrdən göründüyü kimi, eramızdan xeyli əvvəllər ləzgilər Aralıq və Xəzər dənizləri arasında geniş bir ərazidə yaşamışlar. Qədim Çin məxəzlərində ləzgilərin iki dəniz arasında yerləşən böyük Lekan (ЛекIан, ЛикIан) dövlətinin olduğu göstərilmişdir. Bu dövlət o vaxt ləzgi qəbilələri arasında ən güclüsü sayılan lek (лекI) qəbiləsi tərəfindən yaradılmışdır. Sonrakı dövrlərdə ləzgilərin dövlət quruluşları Qafqaz Albaniyası, Lezgan və Ləzgistanla bağlıdır. Əksər tarixçilərin qeyd etdikləri kimi, Qafqaz Albaniyasının əsasını ləzgi qəbilələri təşkil etmişdir. Ona görə də 1898-ci ildə Tiflisdə rusca çap olunmuş "Dərbəndnamə" kitabında və digər məxəzlərdə ləzgilərin ölkəsinin - Ləzgistanın qədimdə Baniya (yəni Albaniya) adlandığı göstərilir. Eramızdan əvvəl V-IV əsrlərdə yaranmış Alupan (Qafqaz Albaniyası) haqqında antik yunan və Roma mənbələrində, həmçinin qədim erməni, gürcü, ərəb məxəzlərində çoxlu məlumatlar vardır. Son illər VIII əsrə aid qədim alban kitabının tapılması, professor Y.Yarəliyev tərəfindən bu mənbənin, həmçinin alban kitabələrinin oxunması (deşifrovkası) nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, Azərbaycan, Gürcüstan, Dağıstan, Inquşetiya ərazisindən tapılmış alban daş kitabələri ləzgicə yazılıb. (Я.А.Яралиев, «Алупанская (Кавказско-Албанская) письменность и лезгинский язык», Махачкала, 1995).

Təxminən min illik tarixə malik Alupan (Qafqaz Albaniyası) dövlətinə çar Urnayr başçılıq edəndə ləzgilərin ğus dini xristian dini ilə əvəz olunmuş, 313-cü ildə xristian dini dövlət dini elan edilmişdir. VII əsrdən başlayaraq Qafqazı işğal edən ərəblərə ləzgiləri müsəlmanlaşdırmaq üçün 150 il vaxt lazım olmuşdur. Ləzgilər tarixi zərurətdən xristian və sonra də Islam dinini qəbul etməyə məcbur olsalar da, bu günədək ğus dini ilə bağlı bir sıra məqamları qoruyub saxlamışlar. Bu gün də xalqın dilində «Ğus» və «Allah» sözləri qoşa işlənir. Qafqaz Albaniyasının tənəzzül etməsi ilə əlaqədar olaraq eramızın V əsrinin sonlarında və VI əsrin əvvəllərində güclü lezg qəbiləsi digər ləzgi qəbilələrini öz ətrafında birləşdirərək qüdrətli Lezgan dövlətini yaratmışdır. Sonralar bütün xalqın adı lezg (ləzgi) adlanmışdır. Ərəb tarixçilərinin əsərlərində xalqın adı "lagz", "lakz", "lazg" kimi göstərilib.

700 il mövcud olmuş Lezgan dövlətinin adı orta əsr ərəb tarixçilərinin kitablarında və ərəb xilafətinin sənədlərində "al-Lakz", "Lazg", "lazganşah" və "Lazgan" kimi qeyd olunub. Ərəb tarixçisi İbn əl-Əsirin 1221-ci ilə aid məlumatlarında, həmçinin xulaqilərin 1258-ci ilə aid tarixi materiallarında ləzgi dövlətinin adı Lekzistan(Legzistan) kimi verilib. XIII əsrin əvvəllərində fars tarixçisi Rəşid əd-Din özünün "Salnamə küllüyyatı"nda bu dövlətin adını Ləzgistan kimi göstərib. Sonrakı dövrlərdə rus çarlarının tapşırığı ilə Ləzgistan dövlətinin xəritəsi çəkilmiş, onun əhalisi və iqtisadiyyatı haqqında icmallar hazırlanmış, kitablar yazılmışdır (Гюль-

денштедт Н.А. О Лезгистане или Лезгинии и лезгинцах. М., 1819).

Ardıarası kəsilməyən işğallardan, xüsusən də monqolların hərbi yürüşlərindən sonra siyasi və iqtisadi cəhətdən zəifləyən Ləzgistan dövləti sonralar parçalandı və onun ərazisində yeni siyasi qurumlar, rus tarixçilərinin respublikalar adlandırdığı azad cəmiyyətlər yarandı. Çox keçməmiş həmin respublikalar federasiya şəklində birləşərək, Ləzgi Respublikasını yaratdılar. Tarixçilərin qeyd etdikləri kimi, federasiyaya daxil olan subyektlər arasında Axtıpara respublikası daha qüdrətli idi. Onun güclü qoşunu, təkmil dövlət strukturu, inkişaf etmiş iqtisadiyyatı var idi. 12 xarici dövlətlə müstəqil siyasi-iqtisadi əlaqələr yaratmış bu respublikaya 50 ildən çox müddətdə tanınmış ləzgi alimi və şairi Mirzə Əli əl-Axtı rəhbərlik etmişdi. Onun dövründə burada çoxlu məktəblər, tibb və mədəniyyət müəssisələri inşa olunmuş, yollar çəkilmiş, keçilməz dağ çayları üzərində körpülər tikilmişdi.

Ərəb işğalı zamanı yadellilərə qarşı mübarizə apardıqlarına görə ləzgilər Qafqazda ən çox məhrumiyyətlərə və faciələrə düçar olmuşlar. Ərəblər onlara ana dilində yazmağı, doğma əlifbadan yararlanmağı qadağan etmiş, ləzgi dilində yazılmış kitabları od vurub yandırmışlar. Bəzi ərəb tarixçilərinin verdikləri məlumatlara görə ləzgilərin dini məbədgahlarda saxladıqları kitabların əksəriyyətini işğalçılar çaylara və dənizə tökmüşlər.

Ərəb hökmranlığı dövründə ləzgilərdən başqa ölkələr-dəkindən daha çox vergi alınmış, minlərlə ləzgi ailəsi xilafətin ucqar vilayətlərinə sürgün edilmiş, Mərvan ibn Məhəmmədin hakimiyyəti vaxtında və ondan sonra hər il boy-buxunlu, sağlam, seçmə 500 oğlan və 500 qız ərəb nəslini yaxşılaşdırmaq üçün bac-xərac əvəzinə Suriyaya aparılmışdır. Əvəzində ləzgilərin yaşadıqları ərazilərə minlərə ərəb ailələri köçürülmüşdür.

XIII-XIV əsrlərdə monqol - tatar işğalçılarına ciddi müqavimət göstərən ləzgilər yeni-dən böyük faciələrlə üzləşmişlər. Tarixçilərin verdikləri məlumatlara görə monqollar ilk dəfə Qafqazda, ləzgilərin və alanların (osetinlərin) birləşmiş qoşunlarına məğlub olmuşlar. Bunun əvəzini çıxmaq üçün işğalçılar ləzgilərə qarşı yüz minlik qoşun göndərirlər. 1239-cu ildə monqollar Dərbəndi ələ keçirdikdən sonra ləzgilərə divan tutmağa başladılar. Ərəb tarixçisi ibn əl-Əsirin verdiyi məlumata görə monqollar minlərlə dinc əhalini silahdan keçirmiş, təkcə Küre vilayətində 5 minədək ləzgini dar ağacından asmış, Xiv, Riça, Çirağ kimi iri yaşayış məntəqələrini tamamilə dağıtmışdılar. Bütün bunlara baxmayaraq, ləzgilər işğalçılara qarşı mübarizəni davam etdirirdilər. 1253-cü ildə Fransa kralı IX Lyudovikin monqol xanı Manqunun yanına göndərdiyi məşhur səyyah Qilyom de Rubruk yazırdı ki, «dağlarla dənizin arasında yaşayan ləzgilər adlı xalq monqollara tabe olmur, onları ağır itkilərə məruz qoyurdu».

1318-ci ildə monqollar ləzgilərlə döyüşdən sonra dinc əhalini qırmış, minlərlə adamı əsir alıb aparmış, kəndləri xarabalığa döndərmişdilər. Iran tarixçisi Cüveyni yazmışdı ki, «vaxtilə yüz minlərlə ləzginin yaşadığı ərazilərdə

yüz adam da qalmamışdı.»

Bunun ardınca 1386-cı ildə monqollar 30 ləzgi kəndini od vurub yandırmış, 1394-1396-cı illərdə 10 min ləzgini qırmış, evlərini yerlə yeksan etmişdilər. Monqolların hər cür vəhşiliklərinə baxmayaraq, ləzgilər təslim olmur, mübarizəni daha da gücləndirirdilər

Teymurləng gürcülərə kömək göstərən ləzgilərdən qisas almaq üçün 1395-ci ildə Ləzgistanı tam işğal etmək qərarına gəldi. Monqollar qadınları və uşaqları diri-diri oda atır, cavanların və qocaların başlarını üzürdülər. 1404-cü ildə arxiyepiskop Ioani de Qalonifontibus yazmışdı: «Monqollarla döyüşdə ləzgilər çox həlak olurlar. Amma onlar ölümdən qorxmurlar. Oxu çox sərrast atırlar. Döyüşdə bu əhalinin tayı-bərabəri yoxdur». Teymurləng ləzgilərin dağlarını fəth etmək üçün buraya 100 min qoşun tökdü. Amma ləzgilər monqolları elə darmadağın etdilər ki, Teymurləng qoşunları geri qaytarıb davadan əl çəkdi.» Buna baxmayaraq, monqol hökmdarı əlinə fürsət düşən kimi 25 min ləzgini Qırğızıstanın cənubuna və Əfqanıstana köçürdü.

XVII-XVIII əsrlərdə İran şahlarının təcavüzünə məruz qalan ləzgilər yenidən mübarizəyə qalxdılar. 1711-ci ildən onların mübarizəsinə müşkürlü ləzgi Hacı Davud bəy rəhbərlik etməyə başladı. Bir neçə illik müharibədən sonra o, yadelliləri doğma torpaqlardan qovub Ləzgistan dövlətini bərpa etməyə nail oldu. Lakin 1728-ci ilin mayında osmanlı türkləri Gəncədə Hacı Davuda tələ qurdular. Toya dəvət etmək adı ilə onu ailəsi və qardaşları ilə birlikdə Gəncəyə çağırdılar. Burada onları həbs edib, Hacı Davudu Kipr adasına sürgünə göndərdilər. Lakin xalq mübarizədən əl çəkmədi. Rus tarixçisi A.A.Neverovski yazırdı ki, «Zaqafqaziyada böyük torpaqları işğal etmiş İran Dağıstanı özünə tabe etdirə bilmirdi. Ləzgilərlə döyüşdə farslar həmişə məğlub olurdular. Ona görə də İranda belə bir misal yaranmışdı: «Şah ağılsızdırsa, qoy ləzgilərlə döyüşə getsin.»

1741-ci ilin yayında ləzgilər və avarlarla döyüşdə 42 min əsgər, 33 min at, 79 top və çoxlu hərbi sursat itirən Nadir şah olduqca azğınlaşmışdı. Ona görə də 1743-cü ilin payızında qiyam qaldırmış ləzgiləri əzərkən bir neçə kəndin əhalisinin diri-diri gözlərini oymuş, 14 batman (84 kiloqram) çıxarılmış gözü Şirvana və Muğana göndərmişdi ki, oranın əhalisi mübarizəyə qalxmağa cürət etməsin.

XVIII əsrin 30-40-cı illərində Iran işğalına son qoyulandan sonra ləzgilərin yaşadıqları ərazilərdə müstəqil və yarım müstəqil feodal dövlətləri-xanlıqlar əmələ gəldi. Sonra bunları azad cəmiyyətlər kimi qurumlar əvəz etdi. General Pauliççi Cənubi Dağıstandakı azad cəmiyyətləri «ləzgilərin respublika cəmiyyətləri» adlandırmışdı.

Böyük İpək yolunun kənarında yaşadıqları üçün daim işğalçıların hücumlarına məruz qalan ləzgilər istər İmam Şamil hərəkatından əvvəl, istər bu hərəkat

zamanı, istərsə də sonra rus işğalına qarşı illər boyu mübarizə aparmışlar. Azərbaycan tarixçisi Rəşid bəy İsmayılov bununla əlaqədar yazmışdı: "Rusiya Qafqaz torpaqlarına ayaq basan kimi, ləzgilər rus çar hökumətinə qarşı mübarizəyə qalxdılar. Ləzgiləri tabe etdirmək üçün rus hökuməti onların torpaqlarını işğal edib başqalarına verdi. Buna baxmayaraq, ləzgilər təxminən 60 il rus çarına qarşı müharibə etdilər."

Böyük sərkərdə İmam Şamil 1848-ci ilin sentyabrın 13-də ləzgilərə müraciətində yazmışdı: "Siz igid xalqsınız, ləzgilər! Neçə illərdir siz rus işğalçılarının qanını tökür, vətən uğrunda mübarizə aparırsınız. İndiyə kimi siz bu böyük müharibəni heç yandan, heç kimdən kömək almadan təkbaşına apar-mısınız. İndi bilin, mən və bütün dağıstanlılar sizin köməkçinizik".

Quba üsyanı (1837-ci il) və Axtı üsyanı (1877-ci il) zamanı daha кəsкin və geniş xaraкter almış milli azadlıq mübarizəsi amansızcasına yatırılmışdır.

Tarixi sənədlərdən göründüyü кimi, üsyançılardan qisas alan çar generalları Quba və Küre ərazisində ləzgilərin 20-dəк кəndini od vurub yandırmış, 17 кəndini tamamilə dağıtmış, 600 adamı dar ağacından asmış, 2 min adamı həbsxanaya salmış,12 min ləzgi ailəsini sürgün etmişdi. 1837 və 1877-ci illərin üsyanları və həmin dövr arasında baş vermiş iğtişaşlar zamanı rus çarizminin işğalçılıq siyasətinə qarşı mübarizədə 16 mindən çox ləzgi həlaк olmuş, 20 minədəк ləzgi ailəsi Rusiyanın və Orta Asiyanın ucqar vilayətlərinə sürgün edilmişdir.

Rus çarizmi müqavimət hərəкatında xüsusilə fərqlənən ləzgiləri daha ağır cəzalandırdı. İmam Şamil hərəкatı yatırıl-dıqdan sonra Cənubi Dağıstan ləzgilərinin imamı Hacı Murtuz ağanın rəhbərliyi ilə mübarizənin davam etdiyini görüb 1860-cı ildə Dağıstan vilayəti və Baкı quberniyası yaratmaq adı ilə ilк dəfə Samur çayını sərhədə çevirib ləzgi xalqını iкiyə böldü. Siyasi məhrumiyyətlər xalqın iqtisadiyyatını, mədəniyyətini, dilini əlindən almağa xidmət edirdi.

\Ləzgi xalqına qarşı haqsızlıq Sovet haкimiyyəti illərində də davam etdi. 1918-ci ildə Qubada soyqırımını həyata keçirmiş, misli görünməmiş vəhşiliklər törətmiş erməni daşnaklarını və bolşevikləri darmadağın etdiyinə, 1928-ci ilədək bolşevik hakimiyyətinə qarşı mübarizəni davam etdirdiyinə görə ötən əsrin 30-cu illərində 17 mindən çox ləzgi repressiya qurbanı oldu. Həmin dövrdə ləzgilərin tarixinə və mədəniyyətinə aid кitablar кütləvi şəкildə od vurulub yandırıldı. Beş-on min nəfərdən ibarət xalqlara milli muxtariyyət verən Sovet höкuməti ləzgiləri mədəni muxtariyyətdən də məhrum etdi

Ləzgi dil qrupuna daxil olan xalqların - saxurların, tabasaranların, ağulların, rutulların, arçilərin, xınalıqlıların, buduğların, жeкlərin, udinlərin, haputların, qrızların ləzgilərdən ayrı salınması üçün hər cür tədbirlərə əl atılmış, ləzgilərin sayı süni olaraq Dağıstanda 1938-ci ildə 32 min, 1953-cü ildə 23 min, ümumiyyətlə 1926-1961-ci illərdə 84 min nəfər azaldılmışdır. 1950-1970-ci illərdə Dağıstanda

ləzgilərin 30 kəndi qeyri-qanuni olaraq arana köçürülmüş, 1966-cı ildə baş vermiş zəlzələdən sonra 76 kənd boşalmış, bir neçəsi tamamilə dağılmışdır.

Eyni müsibətlər Azərbaycanda yaşayan ləzgilərin də başına gəlmişdir. 30-cu illərdə məktəblərdə ana dilinin keçilməsinə baxmayaraq, 1936-cı ildən ləzgi dilində dərslərin keçilməsi ləğv edilmişdir. Məktəblərdə, texnikumlarda və institutlarda ləzgi gənclərindən təhsil haqqı kimi «ləzgi pulu» alındığından 1936-cı ildən 1956-cı ilədək, 20 il ərzində 600 mindən çox ləzgi pasportunda başqa millət yazdırmışdır. Bu, ləzgilərin assimilyasiya prosesini güclən-dirmiş, qədim tarixi və mədəniyyəti olan xalqı yoxa çıxmaq təhlükəsi qarşısında qoymuşdur. Vahid xalq kimi inkişaf etməkdən məhrum edilən ləzgilər doğma torpaqlarını tərk etməyə, çörək dalınca başqa ölkələrə getməyə məcbur olmuşlar. Hazırda ləzgilər Rusiya Federasiyasının 87 vilayətində, keçmiş SSRI-nin bütün respublikalarında, həmçinin 40-dək xarici ölkələrdə - ən çox Almaniya, Türkiyə, Əfqanıstan, Albaniya, İran ərazisində yaşayırlar.

Azərbaycanda ləzgilər respublikanın 20-dən çox rayonunda, həmçinin Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir, Göyçay və başqa şəhərlərində yaşayırlar. Quba, Qusar, Xaçmaz, İsmayıllı, Qəbələ, Şəki, Qax və Oğuz ləzgilərin yığcam yaşadıqları rayonlardır. 1999-cu ilin rəsmi statistika məlumatlarında sayca azərbaycanlılardan sonra ikinci xalq kimi qeyd olunmuş ləzgilərin sayı 178 000 nəfər göstərilsə də, əslində bu rəqəm qat-qat çoxdur.

Dağıstanda ləzgilər respublikanın bütün rayon və şəhərlərində yaşayırlar. Cənubi Dağıstan əhalisinin böyük əksəriyyətini ləzgilər təşkil edir. Onlar Culeyman Stalski, Məhərrəmkənd, Axtı, Qurah, Xiv, Rutul, Doquzpara rayonlarında, Beliji qəsəbəsində yığcam, Dərbənd, Qızılyurd və Xasavyurd rayonlarında qismən yığcam halda yaşayırlar. Bundan əlavə Dərbənd, Mahaçqala, Kaspiysk, Daqestanskiye Oqni və digər şəhərlərdə ləzgilərin sayı yüz minlərlədir.

Bir sıra antik və orta əsr tarixçiləri, həmçinin XVII-XIX əsrlərdə yaşamış bəzi alimlər ləzgilərin xarakterindən, onların mərd, döyüşkən, istedadlı xalq olmasından çox yazmışlar. 1875-ci ildə məşhur fransız alimi Vilye de Lil -Adam sanki bütün bu yazılanları ümumiləşdirərək qeyd etmişdi: "Ləzgilər mərd, mübariz, sədaqətli, sözübütöv, verdikləri vədə əməl edən, elmi və alimləri çox sevən, yaradıcı, son dərəcə qo-naqpərvər, xarici görkəmləri daxili aləmləri ilə uyuşan, ucaboy, sarışın, mehriban, dərin düşüncəli, əliaçıq, ürəyi təmiz, qənaətcil xalqdır. Onlar çox zəhmətkeş, təhsilə, təbiətin sirlərinə yiyələnməyə can atan insanlardır. Ləzgilər öz dillərinə və adətlərinə çox sədaqətlidir və onları gələcək nəsillərə çatdırmaq üçün əllərindən gələni edirlər".

Böyük alimin dediklərinə sübut kimi, təkcə təhsil və elm sahəsinə nəzər yetirmək kifayətdir. Hələ ərəb müəlliflərinin əsərlərində qeyd edildiyi kimi, X-XV əsrlərdə Qafqazla yanaşı Bağdadda, Məkkədə, Şamda, Hələbdə, Buxarada, Qızıl Ordanın nəzarə-tində olan şəhərlərdə və başqa yerlərdə onlarca ləzgi alimləri

yaşayıb yaradırdılar. X əsrdə İslam aləmində xüsusi şöhrət tapmış Hakim ibn Ağa əl-Axtı, XI əsrin böyük ləzgi filosofu Əbubəkr Məhəmməd ben Musa əl-Fərəci, XI əsrin sonlarında Bağdadın məşhur Nizamiyyə mədrəsəsində dərs demiş Hakim ibn İbrahim ibn Hakim əl-Ləzgi, XII əsrdə ərəb dilində bir neçə qrammatika kitabını yazmış Sədrəddin Süleyman əl-Ləzgi və başqalarını göstərmək olar. Şərqin görkəmli alimləri ensiklopediyasına 80-dən çox ləzgi aliminin adının düşməsi bu xalqın elmə bağlılığını göstərən parlaq misaldır.

Görkəmli şərqşünas P.K.Uslar 1871-ci ildə yazmışdı: ”Əgər təhsilə məktəblərin əhalinin sayına uyğunluğu baxımından nəzər salsaq, bu sahədə ləzgilər nəinki Qafqazın, hətta Avropanın da əksər millətlərini ötüb keçmişlər”.

Ləzgilər Sovet dövründə də elmə böyük töhfələr vermişlər. Dağıstanın ilk tibb elmləri doktoru, ilk səhiyyə naziri olmuş Rza Şixsaidov bütün dünyada tanınmışdı. SSRI-nin ilk atom gəmisinin konstruktoru, kontr-admiral, texnika elmləri doktoru, akademik, SSRI Dövlət və Lenin mükafatları laureatı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, iki dəfə Lenin ordenli Henrix (İsrafil) Həsənov Stalinin tapşırığı ilə sualtı qayıqların hazırlanması üçün daha möhkəm metal kəşf etdiyinə görə dünyada tanınmışdı.

Başqa bir elm nəhəngi, texnika elmləri doktoru, admiral və yazıçı M.Q.Lezqinsev 70 elmi kəşfin müəllifi idi. Həmin kəşflərin bir neçəsi ABŞ, Kanada,İngiltərə, Yaponiya və başqa dövlətlər tərəfindən patentləşdirilmişdi. SSRİ-nin almazçıxarma sənayesi onun layihələri və rəhbərliyi ilə fəaliyyətə başlamışdı. Bolqarıstanda və Vyetnamda da əlvan metallurgiyanın əsasını o qoymuşdu.

2006-cı ilədək Hyu-York biologiya mərkəzinə rəhbərlik etmiş, dünyanın 20-dən çox elmlər akademiyasının üzvü olmuş akademik Zakidin Ramazanov, dünya elm korifeyləri sırasında xüsusi yer tutmuş, kosmik gəmilərdən ötrü günəş yelkənləri hazırlamış texnika elmləri doktoru, akademik Abdul Əliyev kimi onlarca ləzgi alimi müxtəlif ölkələrdə dünya elminə böyük töhfələr verir.

Elmə və təhsilə meyllilik XX əsrdə ləzgi xalqı arasında bütün üzvləri alim olan onlarca ailələrin, nəsillərin, kəndlərin əmələ gəlməsinə səbəb olub. Məsələn, Dağıstan Respub-likasının Suleyman Stalski rayonunun Alqadarilər nəsli 5 akademik, 8 elmlər doktoru, 12 elmlər namizədi yetirib. Axtı ra-yonunun Əfəndiyevlər ailəsindən 2 akademik, 5 elmlər doktoru çıxıb. Təkcə Doquzpara rayonunun Quruş kəndi elmə 70-dən çox alim verib. Onlardan 5-i akademik, 25-i elmlər doktoru, 43-ü elmlər namizədidir. Qurah şəhərindən dünya şöhrətli 16 akademik çıxıb. Azərbaycan respublikasının Qusar rayonu təkcə son 50 il ərzində elmə 150-dən çox elmlər doktoru, 500-ə yaxın elmlər namizədi verib. Buradan çıxmış 20-dən çox alim dünyanın ayrı-ayrı elmlər akademiyalarının akademikləridir.

Bütün bunlarla yanaşı ləzgi xalqı həm də hərbçiləri və idmançıları ilə tanınır.

Onların arasında SSRİ-nin ilk hərbi maliyyə naziri olmuş ordu generalı Məhəmməd Hüseynov (Mixail Lezginsev), ikinci dünya müharibəsinin sərkərdələrindən general-mayor Mahmud Əbilov (ABŞ prezidenti Q.Trumen onu

nadir istedada malik sərkərdə adlandırmışdı), Sovet hərbi komandanlığının "İkinci Baqration" adlandırdığı diviziya komandiri Xiyirbəy Zamanov, "dəniz qartalı" kimi tanınmış admiral Məhəmməd Lezginsev, adı Böyük Vətən müharibəsinin ən istedadlı generallarının siyahısına düşmüş general-mayor Yaqub Quliyev, 1956-cı ildə Suriyada təsis olunmuş ən yüksək hərbi rütbəyə - diviziya generalı rütbəsinə bu ölkədə birinci olaraq layiq görülmüş Talib Məhəmməd Dağıstani kimi neçə-neçə istedadlı hərbi sərkərdələr vardır.

Ləzgilərin həm də idmançı xalq olduğunu indi dünyanın bir çox ölkələrində etiraf edirlər. Peşəkar boks üzrə dünya çempionu Cəbrayıl Cəbrayılovun, güləş üzrə beşqat SSRİ və Avropa çempionu Ruslan Aşurəliyevin, ikiqat Avropa çempionu Arsen Allahverdiyevin, dünya çempionu Alim Səlimovun, cudo üzrə Olimpiya çempionu Nazim Hüseynovun, dünya çempionu Timur Əlixanovun, sambo üzrə dünya kubokunun sahibi Kamran Məmmədovun, miksfeyt üzrə dünya çempionu Zubair Kəlbəliyevin və onlarca başqalarının adı dünya idman tarixinə qızıl hərflərlə yazılıb. Onlarca ləzgi gənci idmanın müxtəlif sahələri üzrə Rusiya, Almaniya, Qazaxıstan, Belorusiya, Ukrayna, Estoniya və başqa ölkələrin çempionudur. Təkcə Rusiya Federasiyasında son 40 il ərzində 300-dən çox ləzgi gənci SSRİ, Rusiya, Avropa və dünya çempionu adlarına layiq görülüb.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra, 1992-ci ilin sentyabrın 16-da Azərbaycan Respublikası prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında yaşayan milli azlıq, azaylı xalq və etnik qrupların hüquq və azadlıqlarının qorunması, dil və mədəniyyətinin inkişafı üçün dövlət yardımı haqqında" fərmanı imzalanmış, bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu baxımdan ləzgi mədəniyyətinin və dilinin inkişafına da qayğı artmışdır. Qusarda Ləzgi Dövlət Dram Teatrı, ləzgi dili mütəxəssisləri hazırlayan texnikum fəaliyyətə başlamış, Respublika Dövlət Radio və Televiziya Verilişləri Komitəsində milli dillərdə, o cümlədən ləzgi dilində radio veri-lişlərinin yayımlanmasının əsası qoyulmuşdur. Demokratiyanın bəhrəsi olaraq respublikada ləzgidilli mətbuat fəaliyyət göstərir, kitablar çap edilir, ləzgilərin yıgcam yaşadıqları rayonların bir sıra məktəblərində ləzgi dili və ədəbiyyatı tədris olunur.

Sədaqət KƏRİMOVA,
Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV

M Ü N D Ə R İ C A T
К Ь И Л Е Р

Ön söz 5
Гьахьун.....6
Ləzgi dili.....7
Ləzgi əlifbası.....13
Ləzgi əlifbası tarixindən.....15
Lüğətin quruluşu.....22
Гафар туькIуьр хьуникай.....24
Ləzgicə ixtisarlar.....26
Azərbaycan əlifbası.....28
Ləzgilər (oçerk).....710

AZƏRBAYCANCA-LƏZGİCƏ LÜĞƏT
АЗЕРБАЙЖАН ЧІАЛАННИ ЛЕЗГИ ЧІАЛАН ГАФАРГАН

Sədaqət Qayınbəy qızı Kərimova
Müzəffər Nizam oğlu Məlikməmmədov

Operator və kompüter dizaynı: Aynur Novruzbəyova

Korrektorlar: Sevda Azizrin
Gülxar Güliyeva

Rəssam: Nazim Rzaquliyev

Çapa imzalanmışdır 08.01.2020.
Kağız formatı 70x108 1/16. Ofset kağızı.
Fiz. çap vərəqi 45,0. Şərti çap vərəqi 63,0.
Tirajı 500. Sifariş 56. Müqavilə qiyməti ilə.

"Azərbaycan" nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.
Az 1073, Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.
Tel.: (99412) 5380010. Faks: (99412) 5389085
E-mail: azerb_nesch@mail.ru